THE BOOK WAS DRENCHED

TEXT FLY WITHIN THE BOOK ONLY

TEXT PROBLEM WITHIN THE BOOK ONLY

AVI CHARITE

ಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ

Volume III

(18th and 19th Centuries)

ತೃತೀಯ ಸಂಪುಟ

(18ನೆಯ ಮತ್ತು 19ನೆಯ ಶತಮಾನಗಳು)

BY

Praktana Vimarsa Vichakshana, *Rao Bahadur*

R. NARASIMHACHARYA, M.A., M.R.A.S.,

Honorary Correspondent of the Government of India
Archaeological Department
Director of Archaeological Researches in Mysore (*Rtd.*)

Author of

Karnataka-Kavi-Charite, Volumes I and II, Sasanapadyamanjari, Nitimanjari Parts I and II, Nagegadalu, Nitivakyamanjari, Etc.

BANGALORE :

PRINTED AT THE S. L. N. PRESS

1929

 [Price Rs. 4.

ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳಾದ
ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಬಹಾದುರ್
ಜಿ.ಸಿ.ಎಸ್.ಐ., ಜಿ.ಬಿ.ಇ.

Dedicated

By Gracious Permission

to

His Highness

Sri Krishna Raja Odeyar Bahadur

G.C.S.I., G.B.E.,

Maharaja of Mysore.

ಈ ಸಂಪುಟವು

ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳಾದ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಬಹಾದುರ್

ಜಿ.ಸಿ.ಎಸ್.ಐ., ಜಿ.ಬಿ.ಇ.,

ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೆ

ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು

ಅರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಪ್ರಾಕ್ತನ ವಿಮರ್ಶ ವಿಚಕ್ಷಣ ರಾವ್ ಬಹಾದುರ್

ರಾ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ, ಎಂ.ಎ.,ಎಂ.ಆರ್.ಎ.ಎಸ್.

INTRODUCTION

In the Introduction to the First Volume of the *Karnataka Kavicharite or Lives of Kannada Poets* a very brief account was given of the Dravidian languages. It is now proposed to give some more details about these languages, as also a few items of additional information, before proceeding to say a word or two about the present volume.

The Dravidian Languages

The relationship of the Dravidian Languages to the great divisions of human speech is thus stated by Dr. Caldwell :—

THEIR AFFILIATION

"The Dravidian Languages occupy a position of their own, between the languages of the Indo-European family and those of the Turanian or Scythian group—not quite a midway position, but one considerably nearer the latter than the former. The particulars in which they accord with the Indo-European languages are numerous and remarkable, but the relationship to which they testify appears to me very indefinite as well as very remote. On the other hand, the particulars in which they seem to me to accord with most of the so-called Scythian languages are not only so numerous but are so distinctive and of so essential a nature that they appear to me to amount to what is called a family likeness and therefore naturally to suggest the idea of a common descent."

On the other hand, the Indo-European relationship of the Dravidian languages has been advocated by Dr. Pope on the ground of "deep-seated and radical affinities between them and the Celtic and Tuetonic languages."

He has also expressed the opinion that the more the Dravidian languages are studied, the closer their affinity to Sanskrit will appear. Gover, Professor M. Seshagiri Sastri and R. Svaminatha Iyer[1] have also advocated the Indo-European relationship.

The affiliation of the Dravidian languages to the Scythian family advocated by Dr. Caldwell appears to have received more or less the approval of scholars such as Max Muller, Whitney, Cust and others, though other scholars such as Grierson and Sten Konow have condemned it. Agglutination and vocalic harmony are two characteristics common to the Dravidian group and some of the languages of the so-called Scythian family. Added to these there appear to be a few coincidences in grammar. These similarities are according to some scholars quite inadequate to warrant the affiliation advocated by Caldwell. The same is the case with the forms and words given by him under Aryan affinities to prove an ultimate connection of the Dravidian group with that family of languages. His parallelism of Dravidian words and forms with Indo-European contains the merest assonances and chance coincidences of no account as historical evidence.

---

1. With regard to Mr. R. Svaminatha Iyer's work in this line, a reviewer in the Journal of the Royal Asiatic Society for 1927 (p. 334) observes "The strongest objections must be lodged against the way in which Mr. Svaminatha Iyer tries to prove an affinity between the pronouns of the Aryan and Dravidian languages The author apparently is totally unacquainted with the simplest principles of Comparative Philology, and what little there is of that discipline in the domain of Dravidian idiom seems to have left him equally untouched."

We are thus led to the conclusion that the Dravidian languages form an isolated family.

DRAVIDA

The term Dravida appears to be used in three senses—territorial, ethnological and linguistic. According to the *Mahabharata* it denoted a tract of country in Southern India. It is also loosely applied to the south of the peninsula. Ethnologically it denoted the Dravidian race. It had also the special meaning of a Tamil-speaking Brahmana, which was subsequently extended to other Brahmana communities of the peninsula, namely, the Andhras, the Karnatas, the Mahrattas and the Gujaratis, as evidenced by the term Pancha-Dravida as used by Indian Pandits. These communities were grouped together because they all observed more or less the same customs, practices and rituals known as *Dravidachara* which differed from those of the Brahmana communities of the north known as the Pancha-Gauda. Linguistically the word has both a general and a special signification. When used in a general sense it designates all the Dravidian languages, and when used in a special sense, it designates Tamil alone. Similarly Gauda, too, is the name of country, people and language. The Pancha-Gauda include the five dialects of the north derived from Sanskrit at the head of which stands the Bengali, just as the Pancha-Dravida include the five dialects of the south at the head of which stands Tamil. One reason for the Indian Pandits including Mahrathi and Gujarati among the Pancha-Dravida has been indicated here. A few more probable reasons have already been given in the Introduction to Volume I (p. 1). An additional reason seems to be that the palatals in Mahrathi are pronounced as in Telugu, *i.e.*, they retain the pronunciation as real palatals before *i í, e é, ai,* and *y* while in other cases *ch* is pronounced as *ts* and *J* as *dz*. It may also be stated that in the opinion of some scholars the waves of Aryan immigration gradually submerged Dravidian blood and speech in Gujarat and the

same influences obliterated the language in Maharashtra. The inference is that the Mahrathi and Gujarati languages were once Dravidian.

DERIVATION OF DRAVIDA

The name Dravidian is derived from the Sanskrit Dravida, which is derived from an older Dramila, Damila, and is identical with the name of Tamil. In the old Pali of the *Mahavamso* the Tamils are called Damila. The same is the case in the Canon of the Svetambara Jainas. Davila and Davida in the Prakrit literature of the Jaians and of the Sanskrit plays seem to be a later stage, due to the Prakrit change of *m* to *v*. The oldest texts have Damila. Damila and Davida were Sanskritised to Dramila and Dramida and Dravida respectively. Varahamihira of the 6th century probably used Dramida, though printed editions of his *Brihatsamhita* read Dravida. Kern says some manuscripts read Dramida. Taranatha in his *History of Buddhism in India* mentions the Dramilas. Dramila also occurs in old Malayalam versions of the Puranas, and in inscriptions such as the pillar inscription of king Mangalesa (597-608) from Mahakuta near Badami. Classical authors know the word under forms such as Damirice, Dimirica. A commentator on the Brahmasutras referred to by Ramanuja is known as Dramida; and a Sanskrit metrical abstract of the Tamil *Tiruvàymoli* of *Sathakopa* is styled *Dramidópanishatsangati*. Among the Jainas, Dravila-gana or Tivula-gana is the designation of a section of the community. The occurrence of the archaic letter *l* in these words as in the word Tamil deserves notice. Dramida was again borrowed by Tamil under the form Tiramida.

DRAVIDIANS. THEIR CIVILISATION

The Dravidian race is not found outside India. It is commonly considered to be that of the aborigines of India, or, at least, of Southern India. According to some statements made in early Tamil literature, the original home of the Dravidians was Lemuria, a continent now submerged in the Indian Ocean. Another theory is that the original home of the

Dravidians was Asia Minor where they lived with the ancient Accadians and migrated to India from the north-west entering Sindh probably by the Bolan Pass as testified to by the affinities of the Behistun tablets of Persia and the Brahui of Baluchistan to their own languages. They then spread over nearly all India. Dr. Caldwell gives the following account of the pre-Aryan civilisation of the Dravidians as indicated by the words in use amongst the early Tamilians :—

"They had 'kings' who dwelt in 'strong houses', and ruled over small 'districts of country'. They had 'minstrels' who recited 'songs' at 'festivals', and they seem to have had alphabetical 'characters' written with a style on palmyra leaves. A bundle of those leaves was called a 'book'; they acknowledged the existence of God, whom they styled *Kó*, or king—a realastic title little known to orthodox Hinduism. They erected to his honour a 'temple', which they called *Kôil*, God's-house. They had 'laws' and 'customs', but no lawyers or judges. Marriage existed among them. They were acquainted with ordinary metals, with the exception of 'tin', 'lead' and 'zinc'; with the planets which were ordinarily known to the ancients, with the exception of 'Mercury' and 'Saturn'. They had 'medicines', 'hamlets' and 'towns', 'canoes', 'boats' and even ships (small 'decked' coasting vessels), no acquaintance with any people beyond sea, except in Ceylon, which was then, perhaps, accessible on foot at low water; and no word expressive of the geographical idea of 'island' or 'continent'. They were well acquainted with 'agriculture', and delighted in 'war'. They were armed with 'bows' and 'arrows', with 'spears' and 'swords'. All the ordinary or necessary arts of life, including 'spinning', 'weaving', and 'dying' existed amongst them. They excelled in 'pottery', as their places of sepulture show."

This account affords sufficient proof that the elements of civilisation already existed amongst the Dravidians before they came into contact with the Aryans.

Long before the Christian era the Dravidian South had developed a considerable culture of its own, and its inhabitants had consolidated themselves into powerful kingdoms, some of which carried on a thriving trade with Western Asia, Egypt, and later with the Greek and Roman Empires. The occurrence of the word peacock, *tuki* or *tùki,* which is no other than the ancient Tamil-Malayalam word *tökai,* in the Hebrew text of the Books of Kings and Chronicles in the list of the articles of merchandise brought from Ohir in Solomon's ships, about 1000 B.C., also affords important confirmation of the antiquity of the Dravidian languages spoken in India before the advent of the Aryan tribes.

RECENT DISCOVERIES

Recent discoveries tend not only to confirm the connection of the Dravidians with the Accadians or Sumerians but also to change entirely our present conceptions with regard to the nature and antiquity of Dravidian civilisation. In the north-west of India, first at Harappa on the old bed of the Ravi in the south of the Punjab, and then at Mohanjo-Daro, some 400 miles away in Sindh, excavations had laid bare two cities which displayed evidences of a very considerable culture going back to a period long before the establishment of Buddhism. In those cities had been found amongst other things certain engraved and inscribed seals, bearing inscriptions in a hitherto unknown pictographic script, which were practically identical with the proto-Elamite tablets discovered at Susa. The graphs were in many cases the same, indicating that the same language must have been spoken in Elim in the west and in North-west India. Dr. Sayce, on the occasion of the presentation to him of the Triennial Gold Medal by the Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland on 12th May 1925, observed: "Some of the discoveries now being made were of a revolutionary character and were tending to change entirely our conception based on many of the assumptions and beliefs which had been held with regard to the origin of civilisations. Among these later discover-

ies was one which was to him of especial interest as bringing India into contact with the cuneiform world....... They were coming to date the approximate time of the Susan plaques (see above) as belonging to what was known as the three dynasty period, viz., about 2300 B.C., and it would seem that at that period there was close intercourse between North-west India and Elim. This was an extraordinary result of exploration, and brought India within the domain of our cuneiform studies in the most unexpected way."[1]

Dr. Hall of the British Museum bases the following remarks of his on the similarity of the finds at Harappa, Mohanjo-Daro, as also those at Adittanallur in the Tinnevelly District, to those in Baluchistan, Babylon, Ur (Chaldea) Sumer, and Crete :—

With our present evidences, the Dravidians look like being a Mediterranean people, coming out of Crete aud passing through Asia Minor and Mesopotamia, where they were in close touch with the Sumerians and the Elamites: and possibly these latter were related to them and the Cretans. Then they came by the southern part of the Iranian plateau into Sindh, whence they spread into the interior of India This must have happened long before 3000 B.C. Even if the Cretan connection cannot be satisfactorily demonstrated, Sumerian affinities are certain. India is thus linked more closely than ever to the Western World, through both the Aryans and the Dravidians.

Further discoveries might even demonstrate that Dr. Hall's theory, noted above, is true and that the Sumerians were but Dravidians from India. In that case it would be established that civilisation first arose in India and was associated probably with the primitive Dravidians. Then it was taken to Mesopotamia, to become the source of the

---

1. Journal of the Royal Asiatic Society for 1925, 593-4.

Babylonian and other ancient cultures which form the basis of modern civilisation.[1]

According to Sir John Marshall, we have by these sensational discoveries taken back, at a single bound, our knowledge of Indian civilisation some 3000 years earlier and have established the fact that in the 3rd millennium before Christ and even before that the peoples of the Punjab and Sind were living in well-built cities and were in possession of a relatively mature culture with a high standard of art and craftsmanship and a developed system of pictographic writing. There can now no longer be any doubt that the Punjab and Sind antiquities are closely connected and roughly contemporary with Sumerian antiquities of Mesopotamia dating from the 3rd or 4th millennium before Christ. Though the civilisation of the Indus will probably be found to have had its own distinctive characteristics, it will also be found to have formed part and parcel of a much wider sphere of culture which embraced not only Southern Mesopotamia and India, but probably Persia and a large part of Central Asia as well, and which may even have extended as far West as the Mediterranean—where the early Aegean civilisation presents certain somewhat similar features. Whatever the history of the Sumerians in Mesopotamia may have been, a culture closely akin to theirs must have been widely disseminated in the Valley of the Indus, and have undergone a development reaching back incalculable centuries on Indian soil. If, therefore, those scholars are right who consider the Sumerians to have been an intrusive element in Mesopotamia, then the possibility is clearly suggested of India proving ultimately to be the cradle of their civilisation, which in its turn lay at the root of Babylonian, Assyrian and Western Asiatic culture generally.[2]

---

1. Modern Review for December 1924.

2. Annual report of the Archæological Survey of India for 1923-24.

With the revolutionary discoveries in Sind and the Punjab the history of Indian culture has now suddenly been taken back an extra 3000 years, and the last mists of the legend that art began with the Greeks and religion with the Jews have been finally scattered[1].

The Sumerian or Accadian language which was Non-Semitic and earlier than the Assyrian or Babylonian, was beginning to be a dead language as early as 2000 B.C. The Sumerian civilisation must have been an old-established one long before 3800 B.C., the date of the reign of Sargon I (a Semite) who united Sumer and Accad into one kingdom. The Sumerians must have been in possession of writing before 8000 B.C., which is about the date of the earliest of their written documents that have yet been discovered.[2]

The language has, like the Dravidian group, the characteristics of agglutination and vowel-harmony.

DRAVIDIAN GROUP DIFFERENT FROM SANSKRIT

The main characteristics of the Dravidian languages which distinguish these forms of speech from Sanskrit have already been given in the Introduction to Volume I (pp. xii-xiii). Tamil rules of prosody are mostly different from those of Sanskrit, and the possession of peculiar sounds like *l*, *r*, *n* (final) and *h* (aydam) is an indication of the physiological characteristics of the Tamil people differentiating their language from the Aryan tongues.

Further, in the Aryan languages the plural has a different set of case-terminations from the singular, by the use of which the complex idea of plurality and case relation is indicated. There is no inflection of any case as such, irrespective of number, nor for number as such, irrespective

---

1. Times Literary Supplement.

2. Sweet: The History of Language.

of case. In the Dravidian languages plurality is expressed by a sign common to all the cases, which is affixed directly to the singular, or crude form of the noun. To this sign of plurality are added the case terminations, which are fixed and unalterable, expressing the idea of case and nothing more, and are the same in both numbers. Again, in the Aryan languages case-relations of the singular are expressed by one set of forms and those of the plural by another, but in the Dravidian tongues the case-signs are employed, without alteration, both in the singular and the plural. The conjunctive case is not found in the Aryan languages. In the Dravidian languages the pronominal signs are annexed, not directly to the root as in the Aryan, but to the tense particles. The Dravidian languages are destitute of any common term for brother, sister, uncle, aunt &c., and use instead a set of terms which combine the idea of relationship with that of age—*e.g.*, *anna* (elder brother), *tamma* (younger brother), *akka* (elder sister), *tange* (younger sister), *chikkappa* (father's younger brother), *doddamma* (mother's elder sister) &c.

INFLUENCE OF SANSKRIT AND THE ARYAN VERNACULARS ON THE DRAVIDIAN GROUP

With regard to the cultivated Dravidian languages of Southern India, the influence of Sanskrit has extended only to the vocabulary and not to the grammar. It has been said that the accession of culture from a superior race to an imferior is sometimes dangerous to the purity of a language; and accordingly, the Dravidian languages have suffered in this way by the large infiltration of Sanskrit. The amount of Sanskrit in Tamil is much less than in the other languages. Sanskrit has no doubt supplied these tongues with words for expressing abstract ideas of religion, philosophy and science; but in many cases Sanskrit words have been unnecessarily introduced with the notion of adding elegance and refinement to the speech. Caldwell says that the following remarks of Archbishop

Trench respecting the character of the contributions which English has received from Anglo-Saxon and from Latin respectively, are exactly applicable to the relation and proportion which the native Dravidian element bears to the Sanskrit contained in these languages :—

"All its joints, its whole articulaton, its sinews, and its ligaments, the great body of articles, pronouns, conjunctions, prepositions, numerals, auxiliary verbs, all smaller words which serve to knit together, and bind the larger into sentences, these, not to speak of the grammatical structure of the language, are exclusively Anglo-Saxon (Dravidian). The Latin (Sanskrit) may contribute its tale of bricks, yea, of goodly and polished hewn stones to the spiritual building, but the mortar, with all that holds and binds these together, and constitutes them into a house, is Anglo-Saxon (Dravidian) throughout."

But the Dravidian languages of Northern India have been much influenced by the neighbouring Aryan vernaculars, and in some cases, such as the Brahui, the influence has been very great owing to the segregation of these languages for centuries from the other Dravidian tongues. It is, however, remarkable that these languages have still retained so many grammatical affinities to the other languages of the group.

Some scholars are of opinion that the Dravidian tongues have not only borrowed much from Sanskrit but have also lent much to it. It is even supposed that these languages have also influnced to some extent the grammar of Sanskrit and the Aryan vernaculars. The Dravidian family once extended over nearly the whole of India. The geographical names in most parts of India in spite of Sanskritised forms and fanciful derivations, attest this fact to this day. Where peoples speaking different lan-

DRAVIDIAN INFLUENCE ON SANSKRIT AND THE ARYAN VERNACULARS

guages are in constant intercommunication with each other, they naturally borrow much from each other without examination or consideration. It may therefore be taken for granted that as the Aryans penetrated to the south and became acquainted with new objects bearing Dravidian names, they have as a matter of course adopted the names of those things together with the things themselves. Caldwell gives the following as the conditions on which any word contained in the Sanskrit lexicons may be concluded to be of Dravidian origin :—1. when it is an isolated word in Sanskrit without a root and without derivatives, but is surrounded in the Dravidian languages with collateral, related or derivative words; 2. when Sanskrit possesses other words expressing the same idea, whilst the Dravidian tongues have the one in question alone; 3. when the word is not found in any of the Indo-European tongues allied to Sanskrit, but is found in every Dravidian dialect; 4. when the derivation which Sanskrit lexicographers give is fanciful, whilst Dravidian lexicographers deduce it from some Dravidian theme of the same or a similar signification from which a variety of words are found to be derived; 5 when the signification of the word in the Dravidian languages is evidently radical and physiological, whilst the Sanskrit signification is metaphorical or only collateral; 6 when Indian Dravidian scholars, notwithstanding their high estimation of Sanskrit as the mother of all literature, classify the word as a purely Dravidian one;—when any or several or all of these grounds exist we may safely conclude the word to be Dravidian, not a Sanskrit derivative. As judged by these conditions, the following among others are given as Dravidian loan-words:—*akka* (a mother), *utta* (a mother, an elder sister), *kuti* (a house), *kota* (a fort), *nira* (water), *palli* (a village), *mina* (a fish), *eda* (a sheep or goat) cp. *adu*, *marutta* (a medicine man) cp. *marundu*, *heramba* (a buffalo) cp. *erumai*, *atta* (boiled rice, food) from *adu*, *am* (yes) cp. *ama*, *valli* (a creeper) cp *valli*, *balli*; *mukula* (a bud) cp. *mugil*, *mugul*; *kuntala*

(hair) cp. *kundal*, *pali* (tip of the ear) cp. *pale* (lobe of the ear), *manda* (the head) cp. *mande*, *kaka* (a crow) cp. *kage*, *machala* (a crocodile) cp. *mosale*, *meka* (a goat) cp. *meke*, *sira* (a large snake) cp. *serai*, *kere*; *tala* (palmyra) cp. *tal*, *varuka* (a species of inferior grain) cp. *baragu*, *varagu*; *ulka* (a firebrand) cp. *ulku*, *tatit*, *tadit* (lightning) cp. *sidil*, *tedil* (Tulu); *Malaya* from *male*, *ali* (woman's female friend) cp. *alu* (Telugu) a woman, wife; *kali*, *ganda* (a hero); *sundi* (a procuress, a bawd) cp. *sondi*, *khalina* (the bit of a bridle) cp. *kadiyana*, *talpa* (a float) cp. *teppa*, *kalya* (spirituous liquor) cp. *kal*, *kharju* (itch) cp. *kajji*, *psa* (hunger) cp. *pasi*. Sanskrit has borrowed words of even Greek or Roman origin such as *dinara*, *dramma*, *hora etc*.

So much for the Dravidian element in the vocabulary of Sanskrit. With regard to phonology, it is supposed that the cerebral letters in Sanskrit were taken from the Dravidian tongues. It is a general rule that a people which invades a foreign country, to some degree adopts the pronunciation of its new home, partly owing to climate and partly owing to intermixture with the old inhabitants. The cerebral letters form an essential feature of Dravidian phonology and they are found in Sanskrit alone and not in any of the primitive languages related to Sanskrit. Further features in the phonology of the Aryan vernaculars which may be attributed to Dravidian influence are the softening of hard consonants after vowels in the Prakrits, not only in single words but also in compounds; and the double pronunciation of the palatals in Mahrathi as in Telugu.

The inclusive and exclusive plurals of the pronoun of the first person are also found in several of the Aryan vernaculars. The Dravidian tendency of using the participles without any addition as conjunctive participles in subordinate sentences, also with pronominal suffixes to indicate the person of the subject, has also pervaded the Aryan varnaculars. Verbal tenses have been replaced by participles.

Forms like *kritavan*, one who has done, are peculiar to later Sanskrit, cp. *seydavan*. The suffix *vat* is Aryan, but it is not clear how an active form can be arrived at by adding the suffix to a passive participle. In the Dravidian languages, on the other hand, the past participle is active as well as passive, and a noun of agency is formed from it in all dialects—*seydavan*. There cannot be any reasonable doubt about *kritavan* having been influenced by *seydavan*. In Sanskrit *kritavan* is an anamalous form without analogy in connected languages, while Tamil *seydavan* is quite regular.

DRAVIDIAN TONGUES OF SOUTHERN INDIA

We may now proceed to consider in some detail the Dravidian tongues of Southern India. As stated before in the Introduction to Volume I (p. xiii), four of these viz., Tamil, Malayalam' Kannada and Telugu are cultivated, while the rest, namely Tulu, Kodagu, Toda, Kota and Badaga, which are all dialects of Kannada, are uncultivated, in as much as they have not even a written character of their own. To these have to be added the minor dialects Kurumba and Irula.

TAMIL

Of these languages, Tamil is supposed to be the oldest and most highly organised, exceedingly rich in vocabulary and cultivated from a very remote period. Some scholars, however, are of opinion that Tamil is not the oldest Dravidian language, as Telugu and other languages have preserved older forms and represent a more ancient state of development. They think that the use of conjunctive participles instead of the ordinary verbal tenses in Malayalam also affords evidence of a more ancient stage of development of that language than is the case with Tamil. It has been stated that the name Tamil has been Sanskritised into Dramida or Dravida, though it is not easy to account for the presence of *r* in the first syllable. Tamil Pandits say that the word *Tamil* means "sweetness" and that

it has appropriately become the name of their *sweet* language.[1] They consider that the theory that Tamil is derived from the Sanskrit Dravida is not at all tenable, since a language which was in existence before the advent of the Aryans could not have got its name from the new-comers. The Telugus and the Kannadigas call the language Aravam, unsonorous, probably because it is totally destitute of aspirates. According to some Tamil scholars the correct forms used by the Telugus for denoting the Tamil language and people are Aruvam and Aruvar. The latter, they say, is a contraction of Aruvalar, the inhabitants of the Tamil districts Aruva and Aruvavadatalai bordering on the Telugu country, which subsequently became the name of the whole Tamil people. Another name applied to it by the Kannadigas is Tigula, meaning probably rude or rough. The Portuguese called Tamil and Malayalam Malabar, and Tamil, too, was known by that name long in Europe. In the very first book ever printed in Tamil characters at Ambalakkadu on the Malabar coast in 1577-9, the language of the book is styled Malavar or Tamil. Tradition refers the commencement of literary activity in Tamil to the sage Agastya, who is said to have been taught Tamil by Siva or Subrahmanya, to have brought the alphabet from the north, to have composed the first grammar of the language known as Peragattiyam, and to have caused another grammar named Tolkappiyam to be written by one of his pupils. It is stated that from the sound of the right side of Siva's drum arose Sanskrit and from the sound of the left side, Tamil, and that Siva gave Sanskrit to Panini and Tamil to Agastya.[2] In a Sanskrit work called

---

1. In the Tamil lexicon called Pingalandai sweetness and mercy are given as the meanings of the word *tamil—inimaiyum nirmaiyum tamil enal agum.* The word appears to occur only once in Tamil literature in the sense of sweetness—in the *Sintamani* of Tiruttakkadevar.

2. ವಡಮೊಳಿಯೈಪ್ಪಾ ಣಿನಿಕ್ಕುವಗುತ್ತರುಳಿ ಕನ್ನಿಯಯ್ಯ ಕ್ಕುಡಮುನಿಕ್ಕು ವಲಿಯು ಱುತ್ತಾರ್ ಕೊಳ್ಳಿಯ್ಯಪ್ಪಾಗರ್.

Sambhurahasya, which is in the form of a dialogue between Siva and Subrahmanya, Siva says: "Endowed by me with knowledge, sage Agastya wrote Tamil grammar; so, Tamil being *arsha, i.e.*, derived from a *rishi* author, does not fall under the head of *apabhramsa* (corrupt language) just as is the case with Andhra, Karnata, Ghaurjara and other languages which are not *arsha*.[1] Another tradition says that Agastya, having had a quarrel with the Sanskrit Pandits of Kasi, came to the south and established the Tamil language. Invention of a language by an individual is, however, opposed to the principles of philology. Language is social and national, not individual. It is a social product, springing up with the first community, and developing with the increasing needs of culture and civilisation. A grammar presupposes previous literature.[2] *Tolkappiyam* has quotations from older authors. If Agastya wrote a grammar at all, he must have based it on the works of previous authors. The indegenous words *eluttu* (a letter) and *suvadi* (a book) in Tamil prove that Agastya did not bring the alphabet. The story of Agastya has to be taken to mean that he was an early sympathetic cultivator of the language. Tamil has a copious vocabulary, relatively independent of Sanskrit, and a wide range of literature. It is, more closely related to Kannada than to any other member of the Dravidian group.

---

1. ಮಾಮುದ್ದಿಶ್ಯ ತಪಶ್ಚಕ್ರೇ ಪುರಾಗಸ್ತ್ಯೋ ಮಹಾಮುನಿಃ |
ಮಯಾ ಪ್ರದತ್ತವಿಜ್ಞಾನೋ ದ್ರಾಮಿಡೀಂ ವ್ಯಾಕೃತಿಂ ವ್ಯಧಾತ್ ||
ನಾಪಭ್ರಂಶಪದೋಽಸ್ತಿ ದ್ರಮಿಡೀನಾಂ ಗಿರಾಂ ತತಃ |
ಅನಾರ್ಷಮಾಂಧ್ರಕಾರ್ಣಾಟ ಘೌರ್ಜರಾದ್ಯಂ ಹಿ ಭಾಷಿತಂ |
ಅಪಭ್ರಂಶಂ ವಿಜಾನೀಯಾತ್.

2. ಇಲಕ್ಕಿಯಮಿನ್ರಿ ಯಿಲಕ್ಕಣಮಿನ್ರೇ | ಯಿಲಕ್ಕಣಮಿನ್ರಿ ಯಿಲಕ್ಕಿಯಮಿನ್ರೇ ;
ಎಳ್ಳಿನಿನ್ರೆಣ್ಣೆಯೆಡುಪ್ಪದುಪೋಲ | ಇಲಕ್ಕಿಯತ್ತಿನಿನ್ರೆಡುಪಡುಮಿಲಕ್ಕಣಂ ||
ಪೇರಗತ್ತಿಯಂ ||

Malayalam is composed of the two words *mala*, a mountain, and *alam*, a verbal derivative from the root *al*, to possess, to rule, which likewise occurs in this connection in the forms *alma* or *ayma*, a softened form of *alma* corresponding to the Tamil *anmai*. The whole word means 'the mountain region', and then the language of that region. Caldwell considers Malayalam to be a very ancient offshoot of Tamil, differing from it chiefly at present by its disuse of the personal terminations of the verbs, and the larger amount of Sanskrit words it has incorporated into its vocabulary. Personal terminations began to be dropped after the 13th century, and by the end of the 15th they had gone completely out of use. Tunjattu Eluttachchan, a noted writer of the 16th century, is said to have introduced the present alphabet, which seems to have been derived from the Grantha, the character in which Sanskrit is written in the Tamil country. The proportion of Sanskrit words adopted by the Dravidian languages is least in Tamil, greatest in Malayalam. Malayalam has a close relationship to Tamil.

MALAYALAM

In point of euphonic sweetness Telugu is said to occupy the first place among Dravidian idioms. It was called by the Europeans *gentoo*, a corruption of the Portuguese *gentio*, a heathen. The term was originally, *i. e.* in 1648, applied to all Hindus as opposed to the Moors or Muhammadans, and came in time to mean the Telugus alone. Telugu is called Andhra by Sanskrit writers. The term Andhra occurs as the name of an Indian people in the Aitareya Brahmana, the Ramayana, the Mahabharata and in the Asoka inscriptions of the 3rd century B. C. Pliny calls them Andarae. The Andhra language is mentioned by the Chinese pilgrim Hwen Thsang. about the middle of the 7th century, who says that it differed from that of Central India, whilst the forms of the written characters were for the most part the same. The name Telugu, which also occurs in the forms Telungu, Telinga, Tailinga, Tenugu and Tenungu, is said to be derived from Trilinga, 'the language of the three lingas'

TELUGU

i. e., of the country of which three famous linga temples formed the boundaries. According to tradition Siva as a linga descended on three mountains, namely, Kalesvara, Srisaila and Bhimesvara, which marked the boundaries of the Telugu country. The Prakrit form of Trilinga is Telinga. The Telugu country was called Telingana by the Muhammadans. Besides Trilinga the Telugu country had likewise the name Trikalinga given to it. Telugu Pandits derive the name Tenugu from *tene*, honey, and say that the name indicates the mellifluous character of the language. In the Tamil country Telugu is known as Vadugu, and the Telugus as Vadugar from *vada* north, the Telugu country lying to the north of the Tamil. In old Tamil literature, however, the term Vadugar is applied not only to the Telugus but also to the Kannadigas. According to tradition the first Telugu author was Kanva who lived at the court of Andhrarava and wrote Telugu grammar. Atharvanacharya, who lived at the beginning of the 13th century, names, besides Kanva, Brihaspati, Hemachandra, Pushpadanta, Ravana, Gautama and Dharmaraja as writers on Telugu grammar in his *Trilinga-Sabdanusasana*. None of these grammars has come down to us. In Tamil we have only one sage Agastya as the formulator of the rules of grammar, but here we have a good number of them besides Ravana, the demon king of Lanka.

KANNADA

Unlike Tamil and Telugu, Kannada has no sage's name associated with its literary origin. Some opinions about the derivation of Kannada have already been given in the Indroduction to Volume I (p. xiv). It is very probable that Karnata is a Sanskritised form of Kannada. We may compare with this Punnata, the Sanskritised form of Punnadu, a kingdom which existed in the south of Mysore in the early centuries of the Christian era. Ptolemy names it Paunnata in the 2nd century. The original form of Kannada was most probably Kannadu (compare Punnadu) which was subsequently changed into Kannadu and lastly into Kannada. The form Kannadu as the name of the language

is even now heard in some parts of the Kannada country The suggested derivation from Kar + nadu, the black country may seem appropriate to outsiders, but the Kannadigas themselves are not likely to designate their language "the black country language".

The Tamils and Telugus derive their respective languages from words which bear the signification of sweetness, though outsiders may suppose that it is an afterthought. It is not therefore too much to presume that the Kannadigas also must have applied some good attribute to their language, and this attribute, I think, is *fragrance* as indicated by the derivation from Kimmitu (fragrant) + nadu (country) which words when compounded become Kannadu. Kannadu, *i.e.*, Kannada, thus means the language of the fragrant country, and the epithet fragrant may be considered quite appropriate to the Kannada country abounding as it does in sandal forests and lotus ponds, the latter being invariably described by Kannada poets as one of its most characteristic features.

Jayangondar, the Tamil author of the *Kalingattupparani* an account of the conquest of Kalinga by the Chola king Kulottunga I, which he wrote in the 11th century, makes the curious statement that Kannada is only a mixture of some Telugu, and a large number of Tamil words,[1] though it is mentioned as an independent language in Peragattiyam, Kamba-Ramayanam and other works. The occurrence of the term Karunadar in the *Silappadikaram*, of about the second century, has already been mentioned.[2]

Kannada is closely related to Tamil. They alone have a regular feminine gender. The various suffixes of the plural of rational and irrational nouns are essentially the same in both and they are more consistently distinguished than in

1 ಶಿಲವಡುಗುಂ ಶಲತಮಿಳುಂ ಕುಳರಿತ್ತುರುಕರುನಾಡಿಯರ್.

2. Volume I, Introduction, XV.

most other connected forms of speech. Both languages agree in the principles for the formation of the oblique base. There are also a few points of difference between the two languages. Kannada agrees with Telugu in the formation of the oblique cases of the singular of the pronouns I and thou and in possessing a present participle. But it differs more widely from Telugu than it does from Tamil.

DIALECTS OF KANNADA

A word or two may now be said about the uncultivated Dravidian languages of the south, namely, Tulu, Kodagu Toda, Kota and Badaga, which may be looked upon as dialects of Kannada by reason of their closer relationship to that language than to any other of the Dravidian tongues, as indicated in the following statements: "Tulu does not differ widely from Kanarese"; "Kodagu may be regarded as standing about midway between old Kanarese and Tulu"; "Kota may be considered as a very rude dialect of Kanarese"; "Badaga is an ancient dialect of Kanarese"; "the language (Toda) seems to have been originally old Canarese, and not a distinct dialect."

Toda, the language of the Todas or Todavar of the Nilgiris, is peculiar in having the sound f: *e.g., puf*, insect. It has very few case-signs, there being no difference in it between the nominative, genitive and accusative. The earliest mention of the Todavar has been met with in an inscription, No. 83 of the Chamarajanagar Taluk of the Mysore District, dated 1117, which states that Punisa, the general of the Hoysala king Vishnuvardhana, frightened them during his conquest of the Nilgiris. Kota, the language of the Kotas of the Nilgiris, is said to have been carried thither by a persecuted low-caste tribe at some very remote period. In this language the sign of the genitive case is *a*, of the dative *ke*, and of the locative *olge*; and the infinitive is formed by adding *alik* to the root—*e.g., tin*, eat; *tinalik*, to eat. All this shows how closely it is allied to Kannada. Badaga, the language of the Badagas, who form the most numerous class of

people inhabiting the Nilgiris, is a more ancient form than ordinary Kannada and agrees in several particulars with the language of old literature. The sounds ಱ (r) and ೞ (*l*) are still found in the language, though in several cases ೞ is used in the place of ಱ—*e.g.*, ari, to know ; eru to ascend; kuri a sheep ; kere a tank ; irlu for irulu, night ; tinglu for tingalu, the moon ; avla for avalu, she ; makkla for makkalu, children. A peculiarity about the use of ೞ is that it occurs generally as a subscript of the first or second syllable of a word instead of forming the next syllable as in Kannada and other allied forms of speech—*e.g.*, klee for kilu, to pull out ; blu for bilu, to fall ; mlugu for mulugu, to sink ; hoglu for hogalu, to praise ; hla for halu, ruin ; hlaye for hale, old; hloye for hole, a river ; gluyi for guli, a pit. The personal pronoun of the first person singular is nam, I ; the dative suffix is *ga*, holaga (holakke), to the field; the past tense of the verbs agrees with old Kannada ; madidem, I did. The Badagas are mentioned in ancient Tamil literature—in verse 253, attributed to the old poet Nakkirar, of the anthology known as Agananuru—in connection wtih the Mysore king (Erumaiyuran— he of Mahishapura or Mysore) who is stated to be related to them. Tulu, though destitute of a literature, is one of the most highly developed languages of the Dravidian family. The name Tulu, which means mild, meek, humble, refers to the people rather than to the language. The Tulus have the reputation of being the most conservative portion of the Dravidian race. Tulu does not differ much from Kodagu. The dialect from which it differs most is Tamil. Kodagu is the language of the Coorgs, the people of Coorg or Kodagu. The name is derived from *kuda*, west, and means the western country. The earliest mention of the Coorgs or Kodagas is found in an inscription, No. 20 of the Hunsur Taluk of the Mysore District, dated 1174, which records that the Changalva ruler Pemma Virappa, aided by the Kodagas of all the *nadus*, attacked Bettarasa, the general of the Hoysala king Ballala II, sent to put down the Changalva king Mahadeva

whom he killed in battle, but was defeated. Kodagu has preserved its form comparatively free from change owing to the retired position of the people who speak it.

The Range of Kannada About a Thousand Years Ago.

Regarding the range and principal seats of the Kannada language a thousand years ago, *i. e.*, at about the beginning of the 9th century, we have, as stated before, the following interesting particulars given in the *Kavirajamarga* of the Rashtrakuta king Nripatunga or Amoghavarsha I (815-877):—

"The region in which Kannada was spoken extended from the Kaveri as far as the Godavari. The Kannada spoken in the district lying within Kisuvolal, Kopana, Puligere and Onkunda was the pure well of Kannada undefiled."

The range given above includes a considerable part of what is now regarded as a purely Mahratha country. But this ought not to incline us to doubt the accuracy of Nripatunga's statement regarding the northern limit. In the 9th century Kannada was spoken over a considerable part of the Mahratha country, but subsequenty it has had to yield its place to the encroaching Mahrathi idiom since the rise of the Mahratha empire. As stated by Dr. Fleet, Kolnapur, now considered a purely Mahratha District, was not so in ancient times, as is abundantly proved by the Kannada inscriptions in the Mahalakshmi temple situated in the heart of the Kolhapur town, by the large number of Kannada manuscripts in the Jaina matha at Kolhapur, by the Kannada local names in the Kolhapur territory, as for instance, Sirol (Siri-volal), and by the fact that the head of the Lakshmisena-matha at Kolhapur issues his circulars to this day in Kannada to his numerous disciples in the Karahataka-pranta, which is identcal with the Satara District, the name Karahataka or Karhada being now restricted to the town of that name. Further, the Political Agent at Kolhapur is, to the present day, always addressed as the Political Agent, not of the "Dakshina Maharashtra" or "Southern Mahratha Country", but of the Karvira Ilakha and the Karnataka-pranta". The official

designation, Southern Mahratha Country, which includes the three Kannada Districts of Belgaum, Bijapur and Dharwar together with the Kolhapur, Miraj, and other Indian States is a misnomer. It is true that in one of the earliest inscriptions of Pulakesi II (609-642) this part of the country is included in Maharashtra; but this term meaning literally "the great country," did not imply any of the racial and linguistic peculiarities which are now attached to the terms Mahratha and Mahrathi, derived from it. In the whole area of the so-called Southern Mahratha Country, not a single Mahrathi inscription has been discovered, of a greater age than 2 or 3 centuries, while all the old inscriptions hitherto found are either in Sanskrit or Kannada, or in the two languages combined. This fact speaks of itself, as to what the vernacular of the country was in early times. At present the people and the language of the British Districts are essentially Kannada, and the Kannada people and language have been displaced, to a certain extent, by the Marathi people and language in the Indian States, only because those States were established by the aggressions of Mahrathas from the north, whose local influence proved to be greater than that of the rulers whom they dispossessed. The town and District of Sholapur contain numerous Kannada inscriptions, though the District now counts officially as a Mahrathi one. Names such as Vappuvanna and Lasthiyavva among the Silaharas of Thana betray their Kannada origin. The influence of Kannada in ancient times in what is now known as the Telugu country is evidenced by the Kannada titles applied in old Telugu inscriptions to Telugu kings and chiefs: *e.g.*, in a Telugu Vaidumba inscription of about the 9th century the name of a general is given as Manujara-deva [1]; the Eastern Chalukya king Gunaga-Vijayaditya (844-888) had the title Gunake-nalla; and some of the Reddi chiefs bore the title Jagad-obba-ganda and Jagada-Gopala [2]. It may also

1. Madras Epigraphical Report for 1923, p. 98. 2. *Ibid.*, p. 124.

be incidentally noted that in the Indrakilaparvata Telugu inscription of about the 9th century at Bezwada occurs the form *Samvatsaradul* with the archaic Kannada locative suffix *ul* instead of the corresponding Telugu suffix *lo*.

Adi-Pampa (941) says that he wrote his Vikramarjuna-vijaya or Bharata in the pithy Kannada of Puligere, which is one of the four seats of pure Kannada named by Nripatunga. Ranna (993) also states that the Kannada of the two (which make together a) six hundred was pithy Kannada [1] and that he wrote in it. The *two* referred to by Ranna are the Belvola three-hundred and the Puligere three-hundred [2], so that Puligere again appears as the region of pure Kannada. The expression Erad-aru-nuru, as the name of a province, which was an ornament of the Kuntala country, occurs in the Kalas inscription, of 930 [3], and the same appears as Dvi-trisatam, the two three-hnudreds, in the Nilgunda inscription, of 982. [4]

Nripatunga also makes the following interesting remarks about the intelligence and culture of the Kannadigas inhabiting the region of pure Kannada already mentioned as lying within Kisuvolal, Kopana, Puligere and Onkunda :—

"Skilled are the people of that region in making speeches with apt words and also in understanding and pondering over (others') speeches. Naturally intelligent, they are even without special study versed in the usages of poetry. All are skilful in their speech. Even young children and the dumb learn wisdom and words respectively at a hint." [5]

---

1. Erad-aru-nurara Kannadam a tirula Kannadam. 2 Belvola-munurumam Puligere munurumam erad-aru-nurumam. *Epigraphia Indica* XV, 339 3 Kuntala-dhara-talam, tad-vishayakk erad-aru-nuru lalamam. *Ibid.*, XIII. 326. 4. *Ibid.*, IV, 207.

5 ಪದನಱಿದು ನುಡಿಯಲುಂ ನುಡಿ | ದುದನಱಿದಾರಯಲುಮಾರ್ಪರಾ ನಾಡವರ್ಗಳ್ |
ಚದುರರ್ ನಿಜದಿಂ ಕುಱಿತೋ | ದದೆಯುಂ ಕಾವ್ಯಪ್ರಯೋಗಪರಿಣತಮತಿಗಳ್ ||
ಕುಱಿತವರಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಂ | ಪೆಱರುಂ ತಂತಮ್ಮ ನುಡಿಯೊಳೆಲ್ಲಂ ಜಾಣರ್ |
ಕಿಱುವಕ್ಕಳುಮಾಮೂಗರು | ಸುಱಿಸಲ್ಕಱಿವರ್ ವಿವೇಕಮಂ ಮಾತುಗಳಂ ||

Kannadigas : their Civilisation.

We gather from the Ceylonese Chronicles that a Chola king named Elela conquered Ceylon in 205 B.C., with the help of a Mysore army. [1] An inscription of the Rashtrakuta king Dantidurga, of about the middle of the 8th century, states that the Karnataka army was capable of defeating the Pallava king of Kanchi, and the Kerala, Pandya and Chola kings. [2] The Kalabhras, mentioned in the Velvikudi plates (c. 770) of the Pandya king Sadaiyan Parantakan as having gained possession of the Pandya country in about the 7th century, are believed to be Karnatas. The Vadugar (Badagas or Kannadigas) of Eru nai-nadu (Mysore) formed the advance-guard of the Moriyar of Tamil Sangam literature or Mauryas of Konkan who ruled in the 5th, 6th and 7th centuries and went to help the Kosar against Mohur, the general of the Pandya king Nedunjeliyan. [3] Almost all the dynasties of rulers in the Dekhan and the South, such as the Ganga, the Kadamba, the Chalukya, the Rashtrakuta, the Hoysala, the Sevuna, the Kalachurya, the Ratta, the Silahara, the Kongalva, the Changalva, the Sinda, the Bana, the Nolamba, the Vaidumba, the Salnva, the Santara, the Senavara, the Punnad and those of Vijayanagar, Mysore and Coorg, have been Karnata, as also the lines of Palegars or minor chiefs, such as those of Keladi, Ummattur, Nuggehalli, Belur, Sugatur, Hadinadu, Mudigere, Chitaldrug, Nidugal, Chenna-pattana, Magadi, Elahanka, Sante-Bennur, Piriyapattana, Chikkanayakanahalli, Maddagiri, Bijjavara, Kote and Kalale. There were, moreover, Karnataka dynasties of rulers even in Gujarat and Nepal.

The civilisation of the Kannadigas, as indicated by the indigenous words of their language, was by no means negligible, though not of a very high standard. The Kannadigas

1. The Lost Cities of Ceylon, 26   2. Indian Antiquary, XI, 114.
3. Journal of the Royal Asiatic Society for 1924, 666.

were well acquainted with agriculture[1] and possessed some knowledge of the ordinary arts of life such as spinning, weaving, house-building [2] &c. They knew some of the ordinary metals [3] such as gold, silver, iron and copper; and some of the planets [4] which were ordinarily known to the ancients such as the sun, the moon, the crescent, Venus and the ascending node. They delighted in war and were armed with several weapons [5] such as the bow, arrow, spear, shield, and, sword. They had marriage, medicines, hamlets, rafts, ships festivals, numerals up to one thousand, measures of length weight and capacity, and fractions.[6] They had all the necessary words for everyday use. The Tamilians acknowledged the existence of God and built temples to his honour. But the Kannadigas, like the Telugus, have no words expressive of the ideas of God and temple. Telugu has no indigenous words to denote even the sun and moon. The Kannadigas do not seem to have had alphabetical characters, nor words to denote heaven and hell. The same was the case with the Telugus also, It may, however, be stated that the Dravidians as a whole did not know hell.

---

1 ಉೞುವುದು, ಕುೞ, ಕುಂಟೆ, ಕೂರಿಗೆ, ಏರು, ಎತ್ತು, ಏತ, ಪಯಿರು, ಕಳೆ, ಕದಿರು, ಕೆನೆ, ಬಯಲು, ಕೆಱೆ, ಕಾಲುವೆ, ಕಟ್ಟೆ, ಏರಿ, ತೂಂಬು, ಅಣೆ, ಕುಯಿಲು, ಕುಡಗೋಲು, ಒಕ್ಕಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

2 ನೂಲುವುದು, ಹತ್ತಿ, ಪಱಿ', ತುಬಟ; ನೇಯುವುದು, ಹಾಸು, ಹೊಕ್ಕು ಪಱಿ'; ಮನೆ, ಬಾಗಿಲು, ಸೂರು, ಹಿತ್ತಿಲು, ಓವರಿ, ಕಡೆ, ಕದ, ಜಗಲಿ, ಕೇರಿ, ಮಣ್ಣು, ಮರ, ಗಾರೆ, ಗಚ್ಚು ಇತ್ಯಾದಿ.

3 ಪೊನ್, ಬೆಳ್ಳಿ, ಕಬ್ಬೊನ್ (ಕಬ್ಬಿಣ), ಕಿಸು (ತಾಮ್ರ).

4 ನೇಸಱು, ತಿಂಗಳ್, ಪೆಱೆ, ಬೆಳ್ಳಿ ಚಾಪ್ (ರಾಹು)

5 ಪೋರ್, ಕೊಳುಗುಳ; ಬಿಲ್, ಕೋಲ್, ಇಟ್ಟಿ, ಅಡ್ಡಣ, ಕತ್ತಿ, ಕಡಿತಲೆ,

6 ಮದುವೆ, ಮದ್ದು, ಬಾಡ, ತೆಪ್ಪ, ಹಡಗು, ಹಬ್ಬವು, ಒಂದರಿಂದ ಒಂಬಯ್ನೂರ ತೊಂಬತ್ತೊಂಬತ್ತು, ಜೋಟು, ಗೇಣು, ಅಡಿ, ಮೊೞ, ಮಾರು; ಮಣ, ವೀಸೆ; ಕೊಳಗ, ಬಳ್ಳ; ಅರೆ, ಕಾಲು, ಬೀಳೆ, ವೀಸ.

The Third Volume.

In the Introduction to Volume II of the Karnataka-Kavi-charite (p. 22), which was published in 1919, I stated: "God willing, I propose to write a third volume bringing the account up to date." Accordingly, the work was undertaken soon after the publication of the Second Volume, but owing to the delay in the press and other circumstances over which I had no control, it was not possible to publish the volume earlier. The delay in the press, though regrettable, has enabled me to include in the volume a few items of additional information which became available in course of time. This incorporation of additional matter as it became available in the shape of appendixes has unavoidably made the work somewhat scrappy. The volume comprises besides the text seven Appendixes, a Supplement and an Index. It deals with 567 authors in all, of whom 352 are old and 215 modern. The latter consist mostly of writers who lived in the latter half of the 19th century, but no living authors is included in the group. It has to be stated here that though very few of the modern authors come under the category of poets, still the names of all of them are included in the work just to make the account as complete as possible, the details given about them being, however, extremely meagre. In the Contents and Index occurs against the names of modern authors the expression 19 *sa* in which *sa* stands for *satamana* or century. Omiting the authors named in the Appendixes who belong to the period dealt with in the 1st and 2nd volumes, the rest of the old authors in this volume belong to the 18th and about the first half of the 19th centuries, though a few are some years later. Among these, too, as among those treated of in Volumes I and II, are some who are not, properly speaking, poets, but their number is not large as in the case of modern authors. An exception has, however, to be made in the case of the authors of *Vachanas* which, though seemingly prose, are in reality poetry.

Some details will now be given of the contents of the present volume. A portion of the text, consisting of pp.

1-216) treats of 165 poets whose period ranges from *c.* 1705 to 1887 A.D. The number includes two women, one of whom is a queen of Mysore. The remaining portion of the text, consisting of pp. 217-24 , deals with 155 modern authors. Appendix I (pp. 241-260) contains accounts of 35 poets who flourished from *c.* 1430 to 1869, 3 of them being Vachanakaras or authors of *vachanas.* Two of the poets are already known and of the remaining 33, 16 belong to the period of Volume II and the rest to that of the present. Appendix II (p.p. 261 326) contains notices of 213 works, ranging in date from *c.* 1300 to 1884, whose authors are not known. Appendix III (pp. 327-333) gives corrections up to page 324 and a few items of additional information. Appendix IV which extends over pp. 334-389 furnishes information about a large number of new poets the majority of whom are Vachanakaras. Pp. 334-338 give additional *vachanas* of 11 Vachanakaras who have already been noticed in Volume I (pp. 190-209, and 275) Pp. 338-360 treat of 59 new Vachanakaras who flourished from c. 1160 to c. 1725 giving examples of their *vachanas*, 15 of these being women. Of these 59 anthors, 45 belong to the period of Volume I, 12 to that of Volume II and only 1 to that of the present. Pp. 360-361 name 53 new Vachanakaras, including 7 women, with their *ankitas* or dedicatory words but without examples of their *vachanas.* With very few exceptions, if at all, all these authors are contemporaries of Basava and so belong to Volume I. On page 362 are named 6 additional Vachanakaras, none of whom seems to belong to this volume. Pp. 362-371 give 46 new *ankitas* with illustrative *vachanas*, of which 15 occur also in Volume II (pp. 121-124), as also 13 new *ankitas* (p. 371) without *vachanas.* Pp. 372-389 treat of 19 poets who flourished from 1099 to c. 17 0, of whom 11 are already known from Volumes I and II. Of the remaining 8, three, who are composers of inscriptions, belong to Volume I and the rest to Volume II. Appendix V (pp. 390-393) treats of some new authors, old and modern, and mentions a few additional works whose authors are not known

Pp. 390-392 deal with 5 poets of whom 2 are already known. The remaining three who flourished between 1800 and 1860 belong to the present volume. Pp, 392-396 contain brief accounts of 32 modern anthors of whom three are already known. On p. 397 are given 6 additional works, ranging in date from *c.* 1600 to 1811, whose authors are not known. These have to be added to the 213 works dealt with in Appendix II. P. 398 gives some corrections relating to pp. 347-382. Appendix V[1] (pp. 399-417) contains Index to the poets and works dealt with in Volumes I and .II The Supplement (pp. 418 433) following Appendix VI names some works not noticed in the three volumes. Appendix VII (pp. 435-470) contains accounts of a number of new authors, old and modern. Pp. 435-462 treat of 32 old authors, of whom 8 are already known, 7 being named on pp. 360-361, though mentioned here with their vachanas, and 1 in Volume II. Of the remaining 24, who flaurished from 1109 to *c.* 1840, including 3 Vachanakaras, one of them being a woman, and 5 composers of inscriptions, 8 belong to the period of Volume I, 3 to that of Volume II and 13 to that of the present. Pp. 46?-470 deal with 44 modern authors of whom 13 are already known though named here with their additional works, so that the number of new authors dealt with here is 31. In *Additions and Corrections* two old authors are mentioned, namely, Madhuvayya, a Vachanakara, who belongs to the period of Volume I, and Linganaradhya who belongs to the period of Volume II.

The total number of old poets dealt with in this volume is 352—text (pp. 1-216) 165, Appendix I (pp. 241-260) 33, Appendix IV (pp. 338-362, and 372-389) 125, Appendix V (pp. 390-392) 3, Appendix VII (pp. 435-462) 24, and Additions and Corrections (pp. 472 and 474). This number includes 124 Vachanakaras of whom 23 are women, 2 more women authors and 8 composers of inscriptions. According to sects 191 of the poets are Virasaivas, 108 Brahmanas, 13 Jainas, and 30 others, the last including 10 rulers, 12 Okkaligas and 6

Devangas. It has also to be stated here that out of these 352 authors 110 belong to the period of Volume I and 43 to that of Volume II, only the remaining 199 falling within the period treated of in the present volume.

Similarly, the total number of modern authors treated of in this volume is 215—text (pp. 217-240) 155, Appendix V (pp. 392-396) 29, and Appendix VII (pp. 462-470) 31. This number includes 7 women, according to sects 159 of the authors are Brahmanas, 27 Virasaivas including a Muslim convert, 1 Jaina, and 28 others, the last including 18 Christians and 2 Okkaligas.

The total number of old and modern authors dealt with in this volume is thus 352+215=567, which includes 124 Vachanakaras, 32 women and 8 composers of inscriptions. According to sects 267 are Brahmanas, 218 Virasaivas, 24 Jainas, and 58 others, the last including 10 arasus or chiefs, 14 Okkaligas, 6 Devangas and 18 Christians. As stated before, the number of old authors properly belonging to this volume, excluding those that fall within the periods of Volumes I and II, is 199, and this when added to the number of modern authors, namely, 215, makes a total of 414 authors for the present volume.

It will be seen that the number of Vachanakaras is rather large, When those of Volumes I and II, which come to 60 are added, the total number will be 184. Further, 59 *ankitas* with or without illustrative *vachanas* are given in Appendix VI (pp. 362-371), and these presuppose 59 Vachanakaras who made use of them. We have thus 243 Vachanakaras so far known. Among these, a few preceded Basava; but the majority were his contemporaries. Tradition has it that the number of *vachanas* composed during Basava's period (*Basava-yuga*) was 160 crores. There were also some Vachanakaras subsequent to Basava's time. These *vachanas* form an important portion of Kannada prose literature. They are, as stated in the Introduction to Volume II (p. 20) written in simple lucid vigorous prose with the object of popularising abstruse

religicus and philosophical truths. They may be styled Kannada Upanishads. Their value and importance have been described in very appreciative terms by Basava, Chennabasava and others (see Kannada Introduction). I may add here that the dates assigned to some Vachanakaras on pp. 356-359 are more less conjectural. At the beginning are given for convenience of reference, as in the other volumes, two alphabetical lists, one, of the authors (pp. i xiii), and the other of the works (pp. xiv-xxxiii), treated of in this volume up to Appendix VII. And the Index at the end contains an alphabetical list of the additional authors and works dealt with in Appendix VII and Additions and Corrections. Two lists of corrections have already been given: one in the shape of Appendix III (pp. 327-333) containing corrections up to page 324, and the other on p. 398 containing corrections up to page 382. Additions and Corrections form the third list and relate not only to this volume but also to Volumes I and II.

This volume includes a large number of poets and works not known before ; it may roughly be stated that more than one half of the poets and works dealt with here are either quite new or are very little known. A careful study of the work will make this statement quite clear. It is not, however, to be expected that every poet treated of here was of outstanding merit. The decline of poetical skill is quite apparent in the later periods.

For the purposes of this volume I examined the manuscripts in the Oriental Library, Mysore, and in the private libraries of His Holiness the Yatirajasvamigal of Melkote, and Messrs, Karnatakabhasharatna P. R. Karibasava Sastri of Mysore, and Pandit M. Yallappa and Aralepete Gurusiddappa of Bangalore. My thanks are due to the authorities of the Oriental Library and the above-mentioned gentlemen, as also to the following, who kindly helped me by sending either manuscripts, notes or criticisms in writing this volume:—
Messrs. Santavirarya of the Nisani-matha of Davanagere;

Doddaramaradhya of the Ettaga-matha of the Heggadadevankote Taluk; Mahamahopadhyaya Siddhanti Sivasankara Sastri; R. H. Despande M.A., Dharwar; Ugran Mangesa Rao, Puttur, South Kanara; B. Rama Rao M.A. L.L.B., Madras; J. Chennamallappa Galagali, Halasangi, Bijapur District; S. N. Koppikar, Malamaddi, Dharwar; Venkappa Paramaiya Heggade Kadekodi, Karki; H. G. Bengeri B.A., Municipal High School, Haveri; Pandits Raghupatyacharya and K. C Nanjundaradhya, of Mysore; H. Chennakesava Iyengar, Kannada Professor, Dharwar; Jirige Basavalingappa of Bangalore; M. Govind Pai of Manjesvar; Pandit H. Shesha Iyengar, Kannada Fellow, Madras University; H. Narayana Rao B.A. B.L. and Rai Bahadur M. Raghunatha Rao B.A. Of these, the first two gentlemen, namely, Messrs Santavirarya and Doddaramaradhya, have very kindly taken the trouble of bringing several palm leaf manuscripts all the way from their places for my examination. I have also to mention in this connection the help rendered by Sriman M. C. Srinivasa Iyengar of the Mysore archaeological Office in copying out for the press portions not only of this volume but also of Volume II. I may finally record the assistance given me by Sriman C. V. Raghavendraiya, my nephew Sriman M. A. Rangaswami B.A. and my son Sriman R. Tirunarana Iyengar in copying out portions of this volume for the press and in preparing Contents, Index and Supplement for it.

I am fully aware that this volume is not a complete and correct account of the authors falling within the period treated of in it. I can, however, say this much, namely, that I have endevoured to make the account as complete and accurate as possible, having regard to the material that was available to me for use. I am thankful that it has been possible for me to finish the volume, though handicapped by advancing old age, being now in my 69th year, and weak sight due to the development of cataract in both the eyes, and offer it as a further tribute to the Kannadigas with the hope that it, too, will meet with their appreciation and support.

The Karnataka Kavicharite or Lives of Kannada Poets.

EXTENT AND RANGE OF KANNADA LITERATURE

As stated in the Introduction to Volume I (pp. XIX-XX,) Kannada literature is of vast extent and range and compares not unfavourably with those of the sister languages of Southern India. A cursory glance over the three volumes of the Karnataka-Kavicharite will confirm this statement. The majority of the works, however, bear on religion, as is also the case with the sister languages, Bhattakalanka (1604) in the introduction to his Sabdanusasana observes that in Kannada are written numerous works on *sabdagama* (grammar), *yuktyagama*(logic) and *paramagama* (religion and philosophy) as well as numberless books of poetry, the drama, rhetoric and the fine arts.[1] A survey of Kannada literature brings to view not only *kavyas*, works on poetics, prosody and grammar, and lexicons, but also works bearing on biography, local history and philosophy, and a respectable number of works on medicine, veterinary science, mathematics, astrology, cookery, and other sciences and arts. Besides, there are innumerable Kannada inscriptions written in excellent *kavya* style.

CLASSES OF POETS

The earliest cultivators of the Kannada language for literary purposes were the Jainas. The oldest works of any extent and value that have come down to us are all from the pen of the Jainas. The period of Jaina predominance in the literary field may justly be called the Augustan Age of Kannada literature. The beauty and the high polish of the Kannada language are almost entirely due to the Jaina authors of an earlier period who by writing works in chaste and dignified language have raised the literary excellence of Kannada to a high standard. Pampa, Ponna and Ranna are deservedly known as the *Ratnatraya* or Three Jewels among poets. Ponna Ranna and Janna received the title *Kavichakravarti* or

---

1 ಶಬ್ದಾಗಮ ಯುಕ್ತ್ಯಾಗಮ ಪರಮಾಗಮ ವಿಷಯಾಣಾಂ ತಥಾ ಕಾವ್ಯನಾಟಕಾಲಂಕಾರಕಲಾಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯಾಣಾಂ ಚ ಬಹೂನಾಂ ಗ್ರಂಥಾನಾಮಪಿ ಭಾಷಾಕೃತಾನಾಮುಪಲಭ್ಯಮಾನತ್ವಾತ್.

Emperor of Poets from the Rashtrakuta king Krishna III, the Chalukya king Tailapa and the Hoysala king Ballala II respectively.[1] Nagavarma II and Sumanobana, father of Janna and grandfather of Kesiraja, are described as the *Kataka, charyas* or Poet-laureates of the Chalukya king Jagadekamalla II and the Hoysala king Narasimha II respectively. There were also other writers who composed works of literary merit in the *champu* style down to the end of the 14th century, the last great writer being Madhura. Almost all the works useful for the study of the Kannada language, such as those on poetics, prosody and grammar, and lexicons have been written by the Jainas. The same appears to have been the case in Tamil, though to a smaller extent.

Among *shatpadi* writers may be mentioned Kumudendu, Bhaskara, Mangarasa III and others.

The Virasaivas have contributed not a little to the advancement of the language by writing almost all their religious works in Kannada. Basava and his contemporaries brought into existence most of the *vachàna* literature bearing on religion and philosophy, written in terse impressive prose for the benefit of the ordinary people. Nearly 200 of Basava's contemporaries and a few that preceded him and some that came after him, including a good number of women, have written *vachanas.* As has been rightly observed by Dr. Fleet,[2] it is due almost entirely to the Virasaivas that the beautiful and highly polished Kannada language has been preserved, in later times, amidst the constant inroads of the Mahrattas from the North. Among the Virasaiva poets Harisvara occupies the first place. Among subsequent *champu*-writers may be mentioned Shadaksharadeva and Surangakavi. There are also several poets who have written good works in *shatpadi* and other metres, such as Raghavanka, Padmananka, Viru-

---

1 ಕನ್ನರನಾದರದಿಂ ಕುಡೆ । ಪೊನ್ನಂ ಮನಮೊಸೆದು ತೈಲಪಂ ಕುಡೆ ರನ್ನಂ ।
ಮನ್ನಿಸಿ ಬಲ್ಲಾಳಂ ಕುಡೆ । ಜನ್ನಂ ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿವೆಸರಂ ಪಡೆದಂ ॥

2. *Dynasties of Kanarese Districts*, 477.

paksha-pandita, Mallanarya, Bommarasa, Nanjunda, and so forth.

Among Brahmana poets, Rudrabhatta has to be given the first rank. Other *Champu*-writers that deserve mention are Tirumalarya and Chikupadhyaya. Among *shatpadi*-writers may be mentioned Kumara-Vyasa, Kumara-Valmiki, Lakshmisa, Lakshmakavi and others.

It is worthy of note that three of the Mysore kings, namely, Chamaraja Odeyar, Chikkadevaraja Odeyar and Krishnaraja Odeyar III, have interested themselves in the language and written works in it, as also a queen of the Mysore Royal Family, Cheluvambe, the consort of Krishnaraja Odeyar I. Other women writers such as Honnamma, Srirangamma and Helavanakatte Giriyamma also deserve mention.

TOTAL NUMBER OF AUTHORS

The number of authors dealt with in this volume has already been given (p. XXX), as also their classification according to sects. The poets treated of in Volume I number 280. This number includes 45 Vachanakaras, 40 composers of inscriptions, 6 women, 1 king and 2 princes. And according to sects 95 are Jainas, 90 Virasaivas, 45 Brahmanas, and 50 others. Similarly, the number of authors dealt with in Volume II, excluding those transferred to the revised edition of Volume I, is 301, which includes 15 Vachanakaras, 3 composers of inscriptions, 4 women, and 12 rulers or chiefs of whom 3 are kings. When classified according to sects, 145 are Virasaivas, 76 Brahmanas, 56 Jainas, and 24 others. The total number of authors dealt with in the three volumes is thus 1148. The following table exhibits clearly the details noticed above :—

Volume	No. of authors	Jainas	Virasaivas	Brahmanas	others
I	280	95	90	45	50
II	301	56	145	76	24
III Old	352	23	191	108	30
Modern	215	1	27	159	28
Total	1148	175	453	388	132

The number 1148 includes 184 Vachanakaras, 51 com-

posers of inscriptions, 42 women and 25 rulers or chiefs of whom 5 are kings. From the above table we see that of the 1148 authors 933 are old and 215 modern. As stated before (p. XXX), of the 352 old authors treated of in this volume, 110 belong to Volume I, 43 to Volume II and the rest, *viz.*, 199, to this. The following table shows the number of authors properly belonging to each volume :—

Volume	Number of authors	Total	
I	280 + 110	390	1148
II	301 + 43	344	
III	199 + 215	414	

These figures cannot fail to give the reader an idea of the extent of the wealth of Kannada literature.

It is a source of gratification to me that by the grace of God I have been able to complete this self-imposed task which, impelled by my intense love for the language, I undertook so far back as 1894, nearly 35 years ago. I need not say that the task has been a very laborious one, though not without interest. If my nephew, the late lamented Mr. S. G. Narasimhachar, with whose collaboration the first volume was written, had lived on, my work would have been easier and probably finished sooner. But this was not to be, and I was left in my old age to complete this difficult task single-handed. In a work of this magnitude involving a great deal of study and investigation, it is but natural that there should be found mistakes here and there; and I shall only be too grateful to scholars who help me in rectifying them and thus making the work more useful. I have done what was possible for me to do and now leave to younger men the further prosecution of these inquiries.

CRITICISMS.

It gives me much pleasure to see that several scholars have now begun to take some interest in Kannada literature, though at the time when I began to write the book there were very few people interested in the study of this subject. I am also glad to see in journals and newspapers criticisms made by some scholars with regard to my work. Before noticing some of these criticisms I

would, however, refer to an article that appeared in the *Daily Post* written by some one under the pseudonym Dharma who thought it fit to impugn my character as an author. As a Kannada version or abstract of this article appeared in several papers, I was advised by some friends to send a reply in order to remove any misconception that might be engendered by a perusal of the article. I give below for the perusal of the reader the article and my reply:—

THE *DAILY POST*, BANGALORE.

12th September, 1924.

MORALITY IN AUTHORSHIP

(By "DHARMA")

It is a matter for sincere congratulation to all Kannadigas that it has become possible for our veteran scholar and antiquarian—Praktana Vimarsa Vichakshana Rao Bahadur Mr. R. Narasimhachar, M.A., M.R.A.S., &c.,—to bring out a revised edition of the first volume of the celebrated work—Karnataka Kevicharite, which is an indispensible source-book of information to all students of the history of Kannada Literature. The revised edition has been very fittingly dedicated to H. H. The Maharaja of Mysore, whose love for the language of his country is so well known ; and it is equally fitting that the Myscre University should have put its imprimateur on the publication.

Mr. R. Narasimhachar has taken the opportunity afforded by the second edition to revise the book thoroughly and make appreciable additions to our knowledge of the writers of the past. The book, as it is the first of the kind in Kannada, is also the only one so far published ; and it has, in fact, rendered any attempt in this direction by others superfluous. Its value as a collection of material for the literary history of Karnataka is of the very highest, and not the least valuable of its merits is the pithy and suggestive characterization of the work of each individual writer.

Judging from the lack of this most useful feature in the second volume, for which Mr. R. Narasimhachar is solely

responsible, one is led to think that Mr. R. Narasimhachar's collaborator in the first volume—the late Mr. S.G. Narasimhachar—was particularly responsible for it. This reflection brings to us the further regret that the name of the late Mr. S. G. Narasimhachar has been altogether obliterated from the second edition of the first volume now under discussion.

From the preface to the first edition of the first volume as well as from its title page, it is plain, as plain could be, that the late Mr. S. G. Narasimhachar had as genuine a share in its authorship as its present publisher, Mr. R. Narasimhachar; and all those who know what a fine specimen of culture and high-mindedness the latter is, cannot help wondering why he chose to efface the name of his old friend and collaborator. If the part played by the late Mr. S, G. Narasimhachar in the production of the work were a less important one, common courtesy, one would think, should at least have persuaded the survivor to make a graceful reference to his departed co-worker,in his preface to the second edition.

Mr. R. Narasimhachar must surely have known, from the numerous testimonies that he has been receiving from scholars, both within and outside the State, that he is great enough to have afforded such a tribute to the memory of his old colleague. It would not have taken away a jot from his own reputation, and it should have been a noble example to joint workers in the literary field. Those who desire to see good manners, not to speak of good morals, prevail in the proverbially jealous and generally irascible tribe of authors cannot help deploring that a man like Mr, R. Narasimhachar should have chosen to throw away such a splendid opportunity of setting a high example of friendly devotion and comrade-like gratitude.

While on this topic one cannot help noticing a similar deplorable lapse from the correct standard of editorial fairplay, also in connection with the revised editions of Karnataka Sabdanusasana and the Sravanabelgola Inscriptions. Mr. R. Narasimhachar's own contribution to the fresh editions of

these valuable works is indeed considerable. He has studied much, added much and corrected much. For these services all scholars will render him their most grateful thanks; but one would think that some little credit is also due to Mr. B. L. Rice—whom God spare long—for having first discovered that work and those inscriptions and edited them after laborious study, with the assistance of Pandits, and thus for having prepared the material for others to revise and win a name for improvements. Let us hope that Mr. Rice's name will not disappear quite so wholly from the other magnum opus of his, the Mysore Gazetteer, which has been long—too long—in the process of revision under the benign and diligent supervision of our gracious Government.

REPLY

THE *DAILY POST*, BANGALORE,
26th September, 1924.
MORALITY IN AUTHORSHIP,

To

The Editor of the *Daily Post*.

Mallesvaram, Bangalore
25-9-1924

Dear Sir,

The article under the caption "Morality in Authorship" over the signature of "Dharma," published in your esteemed paper of the 12th instant, was brought to my notice some two days ago by a friend of mine. As it makes some imputations to me, most probably under a misapprehension, I hasten to send a few words in explanation which, I trust, you will extend to me the courtesy of publishing in a prominent part of your paper.

I must at the outset tender my most cordial thanks to "Dharma" for his appreciation of my humble work in connection with some of my recent publications referred to by him, namely, *Karnataka Kavicharite* Vol. I, *Karnataka Sabdanusasana* and *Inscriptions at Sravana Belgola.* It has to be stated that all these are revised editions containing

many additions, alterations and omissions for which I am solely responsible. It is just to show my sole responsibility for the matter and manner of these editions that my name alone appears in them, and not at all with the intention of obliterating or effacing the names of those who once worked at these books. In fact, their names are too well-known to be effaced by any one.

Now, with regard to Mr. Rice, I have clearly stated in the prefaces to the Sabdanusasana and the Sravana Belgola volume that the first edition was brought out by him in each case, and I have further given his prefaces also to the first editions of both the works. On receipt of a copy of the Sravana Belgola volume, in a letter dated the 7th August 1923, he wrote: "You have certainly left little more to be described about this wonderful historical place, and the illustrations are in the highest style of art,......Taken altogether, there is no doubt that the general rendering of the inscriptions and the explanations of doubtful or obscure passages are worthy of praise, and you may be congratulated on having produced so exhaustive and satisfactory a second edition of a work which deals with so many important questions. It is not likely to be superseded by another edition; it is all-sufficient." And with regard to Sabdanusasana he wrote thus in a letter dated the 7th November 1923:—"I congratulate you on the completion of the revised edition of the Sabdanusasana. It is more handy in size than the original edition. The appendixes are valuable features; they must have involved a great deal of research and labour." From these extracts one can clearly infer that he does not expect his name to appear on the title pages of these new editions. Nor does it stand to reason unless he participates in the work of revision and agrees to all the changes that are made in these editions. In fact he does not agree with me on certain points with regard to the Sravana Belgola volume.

And with regard to the late Mr. S. G. Narasimhachar, the same argument holds good. "Dharma" may not know that Mr. S. G. Narasimhachar was a relative of mine, he was

my nephew, and nobody mourned his loss more than myself. In the Introduction to the Second Volume of *Kavicharite* (p. 18) I wrote about him thus: "Mr. S. G. Narasimhachar, my collaborator in writing the first volume, died within a few years after its publication. His sound scholarship in Kannada, his poetical skill, his great modesty and amiable disposition commanded the admiration and respect of all those that came in contact with him. It is not too much to say that his untimely death is a great loss not only to the Mysore State but also to the whole Kannada country. Personally it was an irrepairable loss to me." As I had already said this much about him, I thought it was not necessary to say anything more in the revised edition of the first volume. Jealousy is a thing quite foreign to my nature, and in this case it is simply unthinkable.

Yours faithfully,

R. NARASIMHACHAR.

With regard to Dharma's inference that "the characterization of the work of individual writers which, according to him, forms a special feature of the first volume but is lacking in the second, must have been the exclusive work of the late Mr. S. G. Narasimhachar, I may be permitted to state that there was no such division of labour when the first volume was written. The characterization referred to was the work of both of us, in fact I may say that I had a greater share in framing it than my collaborator; but this does not in any way detract either from his scholarship or from the value of the help rendered by him. Further, Dharma's statement that this characterization is lacking in the second volume is not quite correct, as a reference to pp. 44, 67, 82, 90, 95, 135, 162, 181, 194, 205, 210, 218, 233, 235, 249, 279, 310, 350, 383, 395, 427, 443, 463, 471, 472, 494, 503 and 524 will clearly show. Only it is less frequent in the 2nd volume than in the 1st simply because the number of poets of outstanding merit is smaller in it than in the other. The excellence of the earlier compositions and the decline of the later

ones is patent to all A reference to pp. 23, 27, 52, 85, 89, 130, 149 and 449 will show that such characterization is not absent even from the 3rd volume.

THE DEATH OF MR. B. L. RICE C. I. E.

I have to express here my sorrow for the death of Mr. B. L. Rice, C. I. E, in July last. He was the father of Kannada primary education in Mysore. He was also a pioneer in the field of Kannada literature and did much for the advancement of the language by editing several valuable works. I had the pleasure of serving under him as his Assistant in the Archaeological Department for nearly seven years from 1899 to 1906, but my acquaintance with him dates from 1890. He encouraged me all along in writing this work and even acknowledged the little help rendered by me in respect of Kannada literature in his edition of the Mysore Gazetteer (pp. 495-6) published in 1897 in the following terms:—"These researches (in Kannada literature) have been followed up with real interest by Mr. R. Narasimhachar, M.A., now Kannada Translater to the Education Department, and he has placed at my disposal some notes prepared by him on the subject. I am glad, therefore, to be able to incorporate the additional information thus supplied." His interest in the Kannada language and literature was as keen even after his departure to England as it was when he stayed in Mysore. He was in constant correspondence with me and expressed in one of his letters his wish to translate my work into English. His interest in Kannada and in Mysore continued undiminished until his death as is evidenced from the following extracts from a letter which he wrote to me on the 6th April 1927 just three months before his death:—"I was waiting in the hope that the long expected work on the Kannada language which you had on hand (he meant my Mysore University Readership Lectures) would shortly reach me ....I am glad to hear there is a prospect of your *Kannada-Kavicharite* being published in completion before long. It will be a great resource for information on the literature of

the language. I think I mentioned to you that Kannada was chosen to represent the languages of the South of India, as Urdu was those of the North, when recently the B.B.C. broadcast on the wireless specimens of the Languages of the East ....Please remember me very kindly to all who still inquire about me. I can never lose my interest in Mysore." In a letter received from Mrs. Rice soon after his death she writes: " Had he lived one week more he would have seen his 90th birthday—his end was very peaceful but seemed rather sudden at the last but without pain. He was an invalid for over 9 years, but was always patient and never grumbled." In the letter referred to obove he himself wrote:— "Being a prisoner to the house from not having the use of my legs, I am greatly dependent on my being able to read the newspapers and other literature." In spite of these infirmities and ripe old age it is indeed remarkable that his love of Kannada and Mysore continued to the last. It gives me pain to think that I was not fortunate enough to be able to present him before his death with a copy of this volume which he had been eagerly looking forward to get.

CRITICISMS ON KARNATAKA KAVICHARITE

I have referred above (p. XXXVI) to criticisms by some scholars with regard to my work. Of these critics, Dr. A Venkatasubbaiya, M.A., Ph.D., LL.B., has to be given the first place as he has paid the greatest possible attention to my work, especially the first volume, his criticisms extending over nearly 280 printed pages. These criticisms are being published in the issues of the *Prabuddha-Karnataka*. They have also been collected together and issued in the form of a book. Some of the Doctor's criticisms, such as those relating to the age of the poets Durgasimha, Chandraraja, Rajaditya and Vrittavilasa, as also those regarding my identification of some jaina gurus, are perfectly reasonable. There are others, however, which are based on very weak grounds due to a misunderstanding of the points at issue, while there are others still which, I am constrained to say, are nothing but the outcome of a

prejudiced mentality solely intent on fault-finding. Though many of the criticisms are not thus of much value, I have still to thank the Doctor for having given me an opportunity of re-examining my position. I have specially to thank him and Mr. T. S. Venkannaiya M.A., for sending me a complete copy of the criticisms and thus saving me the trouble of waiting till the whole thing appeared in the journal. The Doctor has called in question the accuracy of my accounts of about 35 authors on the whole and it is not possible for me to answer all the criticisms here. To serve as instances, I shall take up here one or two criticisms for examination and refer the reader to the Kannada Introduction for a more detailed examination of the points at issue.

NAGACHANDRA

I shall in the first place take the case of Nagachandra. The period assigned to Nagachandra (pp. 33-56) by the Doctor, namely, the close of the 10th or the beginning of the 11th century, is evidently due to a misconception. He thinks that Durgasimha, whom he assigns to the period 1024-1042, has praised Nagachandra. This is not so, the poet praised by Durgasimha being Pampa, who is doubtless the author of *Adipurana* and not Abhinava-Pampa. Having once made this assumption, the Doctor has been at considerable pains to find arguments for supporting it and for demolishing my position that Nagachandra lived at about 1100. I give below a few facts which strengthen the position taken up by me :—

(1) According to the Doctor, Nagachandra lived before 1024, either at the close of the 10th or the beginning of the 11th century. Nagachandra, however, praises the Ajitapurana which Ranna wrote in 993, and the way in which he praises it, namely, as *the jewel of a poem* (kriti-ratna), clearly shows that it could not be the work of a contemporary. For the work to attain to such celebrity, some reasonable period, say, at least half a century, has to be postulated. This makes it impossible for Nagachandra to have lived before 1024. Again, Durgasimha, who lived at about 1024, does not

mention Ranna, evidently because he was then too recent a poet to deserve mention. Such being the case, is it conceivable that Nagachandra, who preceded Durgasimha, would praise Ranna's work in such flattering terms? We are thus led to the conclusion that the assumption of the Doctor is untenable.

(2) There is an important statement made by Karnaparya, the author of *Neminathapurana*, (I, 101), about Nagachandra which affords decisive evidence about his period, namely, that though Nagachandra was a modern (*adyatana*) poet, he was equal to ancient poets. The word *modern* can only mean that Nagachandra lived very recently, say, about a generation before Karnaparya. The period I have assigned to Karnaparya being c. 1140 (I, 139), the period of Nagachandra may be taken to be roughly 1100. But according to the Doctor, who assigns 1174 as the date of Karnaparya (p. 85), the date of Nagachandra would be about half a century later than that assigned to him by me. Such being the case, is it reasonable to suppose that Karnaparya would call Nagachandra who, according to the Doctor, lived before 1024, a *modern* poet?

(3) Nagachandra praises a Jaina guru named Meghachandra-traividya in I, 20 of his Ramayana, and we learn from Sravana Belgola inscription 127, of about 1115, that the same guru died in 1115. There can be no manner of doubt about the identity of the guru, since the very same verse in which Nagachandra praises him occurs in connection with the guru in the inscription. If Nagachandra had lived before 1024, would it have been possible for him to praise a man who died nearly a century after that period? The Doctor tries to get over the difficulty by making the curious statement that the composers of the inscriptions kept quiet for a full century and then began to use the verses of Nagachandra in connection with other gurus of the same name (p. 47). This is simply ridiculous and a gratuitous insult to Jaina writers. The natural inference is that Nagachandra

lived at about 1100. This will easily explain the instance of Srutakirti given by the Doctor (p. 45).

(4) An author named Meghachandra is stated to have written in 1148 an easy Kannada commentary on Pujyapada's *Samadhi-sataka* for the use of the son of the celebrated Pampa (*Indian Antiquary*, XII, 20). The reference here is clearly to Nagachandra and the statement fixes his period as about. 1100. This Meghachandra is most probably identical with the one mentioned in Sravana Belgola 66 as the oldest disciple of Nayakirti and as a collegue of Adhyatmi-Balachandra. The Doctor's statement that Adhyatmi-Balachandra lived in 1231 has no basis to stand upon.

(5) Finally, as already stated by me (I, 449), there is every probability of the inscription of Vikramaditya VI (1076-1126), No. A 23, kept in the Bijapur Museum having been written by Nagachandra, judging from the close similarity in idea and expression of several verses of the inscription to those in Pampa-Ramayana (See Kannada Introduction and I, 450) This fact, too, leads us to the inference that Nagachandra should have flourished at about 1100.

There are also a few more points dealt with by the Doctor incidentally in his article on Nagachandra (pp. 36-42 and 52-56), of which I shall notice only one here. He rightly criticises my identification of some of the Jaina gurus with others of the same name, such as that of Meghachandra-traividya of S. B. 127 who died in 1115 with his namesakes mentioned in S. B. 69 and 66 and that of Balachandra of Vakragachchha with Subhakirti's father Balachandra of S. B. 140 (I, 102-103). My chief object in this connection has been to show that there were two Balachandras, one of Vakragachchha who was the guru of Nagachandra and lived at about 1100 and the other of Pustakagachchha who lived at about 1180. The Doctor, however, makes the assumption that these two gurus were contemporaries and tries to adjust facts to this preconceived notion of his. He begins by stating (p. 36) that the date of S, B, 69, given by me as about 1100,

must be about 1180. This inscription is not dated. It tells us that Balachandra of Vakragachchha was a colleague of Gauladeva, who was a disciple of Gopanandi, though at the close it likewise says that he was a colleague of Triratnanandi, a disciple of Maghanandi, who was a colleague of Gopanandi. In either case it is clear that Balachandra of Vakragachcha came immediately after Gopanandi and was not removed from him by a long interval of time. Now, Chennarayapatna 148 records a grant to this same Gopanandi by the Hoysala king Ereyanga, son of Vinayaditva, in 1094. Consequently the period of Balachandra of Vakragachchha may safely be taken to be about 1100, which is exactly the date that I have assigned to S. B. 69. And this must also be the approximate period of his disciple Nagachandra.

As a second instance I shall take the case of Somaraja. My statement that Somaraja may have belonged to the Chauta dynasty (I, 359) is nothing but a mere guess, and I have mentioned it to be so in clear terms. The Doctor

SOMARAJA

asserts (pp. 219-227) that Somaraja was a Nuggehalli chief and that he wrote his Udbhatakavya in 1522 and not in 1222 as I have stated. His chief reasons are (1) that Indusekhara, a Nuggehalli chief, mentioned as the son of Rayana and the grandson of Tirumala of the lunar race in Hassan 117, of 1573, must be the father of our poet and (2) that *sasirada nurim sanda nalvattu-nalku* (1144) is an alteration made by me, the correct reading, according to him, being *sasirada nanur sanda nalvattu-nalku* (1444), which makes the date exactly 300 years later than that given by me. These reasons are not at all satisfactory. We know quite well from his work that Somaraja was a staunch Virasaiva. On the other hand, the Nuggehalli chiefs, who are stated in Hassan 117 to be of the Atreya-gotra, Apastamba-sutra and Yajussakha, cannot be Virasaivas, though the names are similar. Further, Hassan 117 does not name Somaraja but mentions Basavaraja as the son of Indusekhara and gives his period as 1573. If, as asserted by the Doctor, Somaraja was the son of

this Indusekhara, his period, too, ought to be about 1573 and not 1522 as assumed by him. Again, we learn from inscriptions (II, 215) that the Nuggehalli chief Rayana was a feudatory of the Vijayanagar king Achyuta-Roya (1530 1542), and if Somaraja was this chief's grandson his period would be considerably later than 1522. With regard to the second reason, I may say that I do not at all remember having made any alteration in the verse, though I do not recollect which manuscript I had before me when writing Somaraja's life. Even taking for granted for argument's sake that I made an alteration, is not his alteration just to support a preconceived notion more blameable than mine seeing that I had no theory at all to support? The reading proposed by the Doctor is, however, untenable as it violates grammar. No good author would use the expression *nur sanda* instead of the correct form *nuru sanda*. When not compounded with another word, *nuru* retains its full form as indicated by the exception *duru putlitu* given under *sutra* 82 of the *Sabdanusasana*. The same is the case with *muru*: compare Pampa—*aruvattumuru sandandu* (I, 30)

As another ground for his assumption the Doctor takes (p. 227) Ravasada Lingarasa, the copyist of Udbhatakavya, to be identical with Lingamantri (c. 1530), minister of the Nuggehalli chief Rayana and author of the Kannada lexicon *Kabbigarakaipidi* (II, 215). Here we have only a partial similarity of names and it is not at all likely that a minister can hold the inferior position of a copyist (*Ravasa*). Another point mentioned by the Doctor in support of the theory that Somaraja wrote his work in 1522 is that Salva who quotes Somaraja (VIII, 43) in his *Rasaratnakara* lived, according to the Doctor, before 1529 (p. 224), many years before c. 1550, the date assigned to him by me (II, 244). I do not see how this supports the Doctor's theory. From inscriptions, however, we learn that Salvadeva, patron of Salva, ruled till 1559 (see *Panchakajjaya*, 162). Consequently the period assigned to Salva by me cannot be far wrong. The Doctor incidentally states (p. 227), relying on Sagar 163, of 1488, that Kotisvara

(II, 145), who wrote *Jivandhara-shatpadi* at the instance of his chief Sangama of Sangitapura, lived in about 1490 and not in about 1500 as I have stated. But as this chief, who has nothing to do with Sangiraja of Sagar 163, appears to have ruled after Salvadeva (*Panchakajjaya* 161), his date would be about 1560, and consequently Kotisvara's period also has to be brought down to about 1560.

Mr. M. Govinda Pai of Manjesvar has also published an article on Somaraja in *Svadesabhimani* (19-8-27 and 26-8-27) and *Kannada Parishatpatrike* (XII, 48-66), stating that the poet wrote his work not in 1222 but in 1522. His main reasons are given thus:—

(1) In 1222 the 11th lunar day of the bright fortnight of Asvija falls on Sunday and not on Wednesday as stated in the verse. But the week-day will be correct in 1522. Therefore the reading must be *nalnur sanda* and not *nurim sanda* as I have given. *Nurim sanda nalvattu-nalku* means, according to him, not 100+44 but 100-44! As I have already stated, the form *nur sanda* violates grammar. There are numerous instances of inscriptions in which one or two of the constituents given of the date do not fit in and no scholar would think it justifiable to bring down the date of the record by hundreds of years just to remedy the supposed defect. In the present case, however, though the 11th lunar day of the bright fortnight of Asvija does not fall on Wednesday in the year Chitrabhanu (1222), it does so in the previous year Vrisha (1221)1. Such differences of one year are very common in the dates of inscriptions and literary works.

(2) The interval between Kumarapala or Udbhata (c. 1150), the subject of the story, and Somaraja (1222), the teller of the story, is too short for the story to spread from Gujarat to Karnataka. I think a period of three quarters of a century is quite ample for the purpose.

---

1. I am obliged to Mr. R. Rama Rao, B.A. of the Mysore Archaeological Department for this piece of information.

(3) The style looks more like that of the 16th century than that of the 13th. This is only a matter of opinion and style cannot be looked upon as a reliable guide for fixing the period of a work in the absence of other evidence.

Finally, if, as these scholars have assumed, Somaraja wrote his work in 1522, it is inexplicable why he names as his predecessors only poets that lived before 1200 and no one that lived in the three centuries from 1200 to 1500, not even Bhimakavi (1?69), author of *Basavapurana*. In these circumstances I would prefer to retain the date 1222 for Somaraja till irrefutable evidence to the contrary is forthcoming.

Among criticisms by others, I shall notice those relating to Singiraja, Ratnakaravarni and Lakshmisa. Messrs Hardekar Manjappa and Sindagi Siddappa, authors of *Sribasavacharitre* and *Sribasavesvaranacharitre* respectively, are of opinion that *Singirajapurana* is the earliest Kannada account of Basava, Singiraja, the author of this work, being, according to them, identical with his namesake included in the Dasagana (see I, 214 and 2?4) and thus a contemporary of Basava. This opinion of theirs appears to be based on a story given by Mr. Basavalinga Sastri of Mysore in the introduction to his *Singirajapurana-vijaya*, a prose version of Singiraja-purana, to the effect that Singiraja, who was a Vaishnava feudatory of Bijjala, became a convert to Virasaivism and wrote Singirajapurana; and that he was subsequently included in the *Dasagana* by Palkurike Somanatha in his *Sahasragananama*. Mr. Basavalinga Sastri has not, however, given his authority for the story. As far as I know, there does not appear to be any reliable evidence, literary or inscriptional, in support of the story. Mr. Hardekar Manjappa says in the introduction (p. 6) to his work that I have assigned the date 1650 to Singiraja in my *Kavicharite*. This statement is not correct. I have assigned the date c. 1500 to this author (II, 148). It is the generally accepted opinion among the Virasaivas that Bhimakavi's *Basavapurana* is the earliest Kannada work on Basava; and if Singirajapurana had been written before his time, it is inexplicable why

SINGIRAJA.

Bhimakavi should not name its author and base his own work on Singiraja's instead of basing it on the Telugu Basavapurana of Palkurike Somanatha. No Virasaiva authors of an earlier period than the middle of the 16th century name Singiraja, though they invariably name Palkurike Somanatha or Bhimakavi. The earliest writer who mentions his name is Chennabasavanka (c. 1550), author of *Mahadevi-yakkana-purana*. Further, Singiraja criticises some statements relating to Basava,[1] thus showing that there were in existence some accounts of Basava before his time. He would not have done this if he had been the very first writer on the subject. When speaking of him, Virupakshapandita (1584) does not say that he was a poet, but says merely that he was a great devotee of Siva.[2] I therefore think that this author cannot be identical with his namesake of the *Dasagana*, but must be a later writer of about 1500. Singidevaiya, another person included in the *Dasagana*, has, however, written *vachanas* (p. 352), just like other contemporaries of Basava.

RATNAKARAVARNI

Messrs Ugran Mangesa Rao and Nyavatirtha Santiraja Sastri, the editors of *Bharatesvaracharite* and *Satakatrayi* respectively, have, relying on Devachandra's statement, stated that Ratnakaravarni was the author of *Ratnakaradhisvarasataka*, *Aparajitesvarasataka* and *Trilokasataka*. Though this belief is common, I have advanced some objections against it and expressed the opinion that Sringarakavi-Hamsaraja, the author of Ratnakaradhisvarasataka, was different from Ratnakaravarni, the author of the remaining two Satakas and Bharatesvaracharite for the following reasons, namely, (1) that the praise of Aparajitesvara and Mandarasvami and the use of the epithets Niranjanasiddha and Chidambarapurusha, found in what I consider as Ratnakaravarni's works, are not found in

---

1. ಬಲದೇವ ಕೞಿದಡಾಪದವ ಬಸವಂಗಿತ್ತರೆಂಬರ್, ಅದಂತಲ್ಲ (6ನೆಯ ಸಂಧಿ) ; ಇತ್ಯಾದಿ.

2. Chennabasavapurana, Kanda 5, sandhi 2, stanza 50.

Hamsaraja's work; and (2) that the guru of Ratnakaravarni was Charukirti, whereas the guru of Hamsaraja was Devendrakirti (II,274). These objections have not been satisfactorily answered by the above-mentioned editors. In order to identify the two authors, the mention of Mahendrakirti as the guru of Ratnakaravarni by Devachandra has been taken hold of as a point in their favour, and they have stated that Mahendrakirti and Devendrakirti being synonymous refer to one and the same person. But this view is not at all tenable since the names are found to refer to different individuals in inscriptions and literary works. Further, the editors assert without quoting any authority that Ratnakaravarni had the title Sringarakavi-Hamsaraja. Sringarakavi does occur as a title, and it has been borne by a few poets, but the addition of Hamsaraja to it couveys no sense. So Hamsaraja has to be taken to be the name of a different poet. Mr. Santiraja Sastri has caused to be printed the colophon which is found at the end of Ratnakaradhisvarasataka at the end of the other two Satakas also, for which there does not appear to be any warrant in the manusrcipts I have seen. There is further the clear statement in the last verse of Trilokasataka that the work was composed by Ratnakararya. As the expressions Niranjanasiddha and Chidambarapurusha are used as epithets of his guru by Ratnakaravarni (Bharatesvaracharite I,4), my statement that Niranjanasiddha was a title of the author (II, 274) is not correct.

After all, the only authority for supposing that Ratnakaravarni was the author of all the three Satakas and that he had the title Sringarakavi, is Devachandra. But this authority is not quite reliable as his work abounds in mistakes. As an instance I may give a statement of his in connection with Ratnakaravarni himself, namely, that he was a contemporary of Vijayanna, author of Dvadasanuprekshe (II, 276). But this is untenable—Vijayanna's time being 1448 and Ratnakaravarni's 1557.

There has been a long controversy in Kannada journals and newspapers about the place, creed and time of Lakshmisa,

LAKSHMISA author of Jaimini-Bharata. The generally accepted opinion about the place is that he belonged to Devanur of the Kadur Taluk, which he styles Surapura, Girvanapura &c in his work. He has also dedicated his work to the deity Lakshmiramana of the village. In the temple of this deity it is said that first honors are shown to him and that portions of his work are recited on certain special occasions as a mark of respect to his memory. His house is even now pointed out in the village. There were until a few years ago his lineal descendants living in the place. In spite of all these facts some have boldly asserted that Surapura in Hyderabad was the place of the author.

With regard to his creed, it has been stated that he was either an Advaiti or a Smarta of the Bhagavata sect, and not a Srivaishnava. As stated before, there were his lineal descendants living in the village, who were Srivaishnavas, and no Srivaishnava would accept a Smarta for his ancestor. The objection advanced against the author being a Srivaishnava is that he praises Siva, Parvati and Ganapati at the beginning of his work. Instances may be given of other authors, undoubtedly Srivaishnava, who have done the same thing. (1) Lakshmakavi, author of Bharata &c (p. 15), was a Srivaishnava of Harugadde, Anekal Taluk, whose descendants are even now *archakas* of the Chennakesava temple at the village. There can be no doubt of his having been a Srivaishnava as he states that he is a disciple of a descendant of Embar, who was a disciple of Ramanuja ; and yet he praises Siva and Ganapati in his work. (2) Timmamatya, author of Ananda-Ramayana (p. 74), was a Srivaishnava, whose descendants are even now conducting the duties of *archakas* at Agara, about 6 miles to the east of Bangalore, and he, too, praises Siva and Ganapati.

Some have observed that Devanur not being an exact equivalent of Surapura, some other place has to be looked for, and their search has led them to Surapura in Hyderabad. These will, however, be surprised when they learn that

Timmamatya has Sanskritised Sadanahalli into Sahadeva-pura, and Lakshmakavi, Harugadde into Khagapura. Compared with these renderings, the rendering of Devanur into Surapura may be looked upon as the nearest and most appropriate.

With regard to the period of Lakshmisa, various opinions have been expressed, the balance of opinion being in favour of the date 1415. I have, however, expressed the opinion that Lakshmisa lived about the close of the 17th century (II, 523). If he had lived in 1415, it is inexplicable why his name is not mentioned by any writer from the 15th to the close of the 17th century: not even by the Brahmana authors of Bharata, Ramayana and Bhagavata, and by Chikkupadhyaya, a fellow-Srivaishnava, who mentions even the Smarta poet Rudrabhatta. The authors that mention him belong to the 18th century. It is these facts that led me to assign him to the close of the 17th century, which is likewise the period assigned to him by tradition.

Some scholars have made much of the similarities between his work and the Chennabasavapurana of Virupakshapandita (1584) and have concluded that Lakshmisa preceded Virupakshapandita. But these similarities may be interpreted in either way and do not constitute a decisive factor in determining Lakshmisa's period.

I may incidentally mention an interesting fact in Kannada literature in connection with a statement made in the *Kannada Parishatpatrike* (v, 5) with reference to Lakshmisa that no one would translate a work which was opposed to his faith. I shall give instances of Jainas having written works for their Hindu friends as if they were Hindus and vice versa. Padmarasa, a Jaina (II, 314), wrote, apparently for a Hindu friend, the *Sringarakathe* in 1599. At the beginning of the work he praises Sadasiva, Sarasvati and Ganapati as if he were a Hindu. Conversely, Pattabhirama, a Hindu (p. 25), wrote for a Jaina friend named Paduma a Jaina work styled *Ratnasekharacharite* in about 1725. The work relates a story

about the observance of the Pushpanjali vow, and the author begins the work with the praise of Jina, the siddhas &c, as if he were a Jaina.

PANDITARADHYA AND SRIPATIPANDITA

Some Virasaiva friends have written to me that Panditaradhya, the subject of *Aradhyacharitra* and other works (I,213-215), was not the one included in the group of five *acharyas* who are the founders of the Virasaiva creed, but a later namesake descended in the line of the eariler Panditaradhya, and that Sripatipandita, who does not name Basava, lived long before the latter.[1] I have not come across any reliable authority in support of these statements, and if any is forthcoming, I shall readily revise what I have written in the light of the new evidence. I shall be glad to know where an account of the earlier Panditaradhya is available and how it differs from that of his later namesake. As far as I know, only one Panditaradhya is mentioned in Virasaiva works. In case there was an earlier one, it is not clear why Sripatipandita, who praises three of the *acharyas*, namely, Revana, Marulasiddha and Ekorama, in the introduction to his *Srikarabhashya* does not mention him. Panditaradhya has written a Telugu work called Sivatattvasara in which he praises Sripatipandita. I therefore venture to think that Panditaradhya was a younger contemporary of Sripatipandita and that consequently his name does not appear in Srikarabhashya. Telugu scholars have written that Panditaradhya died two years after Basava.

With regard to Sripatipandita, I may be permitted to state that it is not right to conclude that simply because he does not name Basava he must have lived long before the latter. For that matter, Harisvara, Raghavanka, Kereya-Padmarasa and even Nijagunasivayogi do not name Basava, but we know for a fact that they all lived after Basava. In the introduction to Palkurike Somanatha's Telugu Basavapurana, the editor Mr. V. Prabhakara Sastri, states that

1. In the *Virasaivakaradarpana* it is stated that Sripatipandita lived 200 years before Basava.

Sripatipandita was guru to Anantapala, general of the Chalukya king Vikramaditya VI (1076-1126). If so, Sripatipandita may be taken to be an older contemporary of Basava. We are led to the same opinion from *sandhis* 9 and 58 of Bhimakavi's Basavapurana.

ERECTION OF GOMMATESVARA.

I may conclude this introduction by saying a word or two about the period of the erection of Gommatesvara at Sravana Belgola (I, 46). The late Mr. Rice was of opinion that Chavundaraya, minister of the Ganga king Rachamalla, set up Gommatesvara in about 983. Dr. Shama Sastri, Director of Archaeological Researches in Mysore, relying on the reading Kalkyabda 600, *ie.*, the year 600 of the Kalki era, in a verse of Bhujabalisataka, a Sanskrit work of about the middle of the 16th century, has, however, come to the conclusion that the date of the erection of Gommatesvara was A. D. 1029 (*Mysore Archaeological Report* for 1923, 16 and 30). But there are some difficulties in accepting this date. The Ganga rule had been subverted and the Cholas were the rulers at that period; consequently the generally accepted belief among the Jainas that the event took place during the reign of Rachamalla (974-984) will have to be ignored altogether. The reading found in the several manuscripts of Bhujabalisataka that I have seen is Kalyabda (Kali era) and not Kalkyabda (Kalki era). In connection with my work the Karnataka Kavicharite, I have examined more than 2000 Kannada and Sanskrit manuscripts in the Mysore State and Madras, but have not met with a single work dated in the Kalki era. Kali 600 is the date given for the event also in Belagolada Gommatesvara-charite (p, 143). In the Sthalapurana of Sravana Belgola, however, the date given is Kali 610. It will thus be seen that the traditional date is 600 of the Kali era which corresponds to 2502 B.C. This high antiquity traditionally assigned to the erection of the image is in consonance with the stories which relate that it was worshipped by Rama, Sita, Ravana and Mandodari. A similar instance from Virasaiva literature

is the tradition that Basava, the minister of Bijjala died in Saka 707 (I, 175). Further, we have clear evidence of the existence of the image of Gommatesvara at Sravana Belgola before 993, the date of the Ajitapurana of Ranna. In I, 61 of the work[1] it is stated that Attimabbe, the patroness of Ranna, ascended the hill to pay homage to Kukkutesvara, *ie.*, Gommatesvara. In some inscriptions such as S.B. 234, 335 and 349 Gommatesvara is styled Southern Kukkutesvara to distinguish him from the Kukkutesvara of Paudanapura in the North; but there are also inscriptions, such as S.B. 397, in which he is styled merely Kukkutesvara without the prefix Southern. Moreover, the mention of the mountain makes it quite clear that Ranna's reference is to Gommatesvara of Sravana Belgola and not to the image of Paudanapura which was not situated on a mountain. These circumstances lead us to doubt the accuracy of the date A. D. 1029 for the erection of Gommatesvara.

No one can be more conscious than myself of the defects of my Karnataka Kavicharite. There are very probably many errors of omission and commission in it. It was only very recently that I came across a Hampe inscription (*South Indian Inscriptions* IV, No.. 2 60) composed by the poet Maramarasa in 1199. Another inscription at the same place (*Ibid.* No. 267) composed by the well known poet Madhura in 1410, has been imperfectly noticed on pages 376-378 of this volume. I have heard of a few private libraries in the Tumkur and Mysore Districts which are said to contain several works not noticed in my work. It was not possible for me to go and examine these libraries. On information supplied by friends that certain persons had certain rare manuscripts in their possession, attempts were made to get at least a glimpse of them but without success. As I have stated in the introduction to Volume II (p. 19), it is to be deplored that owners of manuscripts in most cases have a strong disinclination even to show them to others, not to speak of lending them even for a day or two, some going even so for as to deny the

1. I am indebted for this reference to Mr, M, Govinda Pai of Manjesvar.

possession of any manuscripts. I offer the work as a tribute to my Kannadiga friends with a full knowledge of its defects. If the work, such as it is, should, in however small a degree, awaken interest in, and conduce to the advancement of, the Kannada language, I shall deem my labours amply rewarded.

I have to express my humble gratitude to His Highness the Maharaja of Mysore for graciously permitting the dedication of Volume III also to him.

It only remains for me to express my thanks to scholars and the press for their appreciative notices of the Revised Edition of the First Volume of the Lives of Kannada Poets, and to the authorities of the Mysore University for sanctioning a grant-in-aid towards the printing charges of the present volume.

Bangalore,
22nd January 1929.

R. NARASIMHACHARYA

ಅವತರಣಿಕೆ

ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟದ ಅವತರಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಉಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಈಗ ಆ ಭಾಷೆಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವಂಶಗಳನ್ನು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿವರಿಸಿ, ಕೆಲವು ಹೊಸ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಅನಂತರ ಈ ಸಂಪುಟವನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದೆರಡು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿ ತರುವಾಯ ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ ಕೆಲವಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳು

ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಿಗೂ ಇತರ ಭಾಷಾ ವರ್ಗಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧವುಂಟೇ ಎಂಬಂಶವನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಈ ಭಾಷೆಗಳಿಗೂ ಇಂದೋ ಯೂರೋಪಿಯನ್ ಭಾಷಾ ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಯದ್ಯಪಿ ಕೆಲವು ಹೋಲಿಕೆಗಳು ಕಂಡುಬಂದರೂ ಈ ಭಾಷೆಗಳಿಗೂ ಸಿಥಿಯನ್ ಭಾಷಾ ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಇರುವ ಪ್ರಬಲವಾದ ಹೋಲಿಕೆಗಳು ಒಡಹುಟ್ಟನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಷ್ಟು ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧ ಪ್ರದರ್ಶಕಗಳಾಗಿವೆ ಎಂದು ಡಾಕ್ಟರ್ ಕಾಲ್ಡ್ವೆಲ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಮ್ಯಾಕ್ಸ್‌ಮುಲ್ಲರ್, ವಿಟ್ನಿ, ಕಸ್ಟ್ ಮುಂತಾದ ಪಂಡಿತರೂ ಅನುಮೋದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಡಾಕ್ಟರ್ ಪೋಪ್ ಈ ಭಾಷೆಗಳಿಗೂ ಇಂದೋ ಯೂರೋಪಿಯನ್ ಭಾಷಾ ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಬಹಳ ನಿಕಟವಾದ ಸಂಬಂಧವುಂಟೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗವರ್, ಶೇಷಗಿರಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಆರ್. ಸ್ವಾಮಿನಾಥಯ್ಯರ್ ಮುಂತಾದ ಪಂಡಿತರೂ ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಎರಡು ಪಕ್ಷಗಳುಂಟು. ಡಾಕ್ಟರ್ ಗ್ರಿಯರ್ಸನ್, ಸ್ಟೆನ್‌ಕೊನೌ ಮುಂತಾದ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಪಂಡಿತರು ಈ ಉಭಯ ಪಕ್ಷವನ್ನೂ ಯುಕ್ತ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಖಂಡಿಸಿ ಸಿಥಿಯನ್ ಭಾಷಾ ವರ್ಗಕ್ಕಾಗಲಿ ಇಂದೋ ಯೂರೋಪಿಯನ್ ಭಾಷಾ ವರ್ಗಕ್ಕಾಗಲಿ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳು ಸಂಬಂಧಪಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳು ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಭಾಷಾ ವರ್ಗವಾಗಿವೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

ದ್ರಾವಿಡ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ

ದ್ರಾವಿಡ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ದೇಶ, ಜನ, ಭಾಷೆ ಎಂಬ ಮೂರರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವುಂಟು. ಮಹಾ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದವು ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದೂ ದೇಶದ ಒಂದು

ಭಾಗ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದೂ ದೇಶಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಈ ಹೆಸರನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದೂ ಉಂಟು. ಈ ಶಬ್ದವು ದ್ರಾವಿಡ ಜನರನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತಮಿಳು ಮಾತನಾಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಎಂಬ ವಿಶೇಷಾರ್ಥವೂ ಇದ್ದಿತು. ತರುವಾಯ ಇದು ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದ ಆಂಧ್ರರು, ಕರ್ಣಾಟಕರು, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರರು, ಗುಜರಾತಿಗಳು ಎಂಬ ಇತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸಿತು. ಈಯಂಶವು ದೇಶೀಯ ಪಂಡಿತರು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಪಂಚ ದ್ರಾವಿಡರು ಎಂಬ ಮಾತಿನಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಂಚ ಗೌಡರು ಎಂಬ ಉತ್ತರ ದೇಶದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮುದಾಯಗಳ ಆಚಾರ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ದ್ರಾವಿಡಾಚಾರ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದರಿಂದ ಈ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಪಂಚ ದ್ರಾವಿಡರು ಎಂಬ ಸಂಜ್ಞೆ ಬಂದಿದೆ. ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಾಗ ದ್ರಾವಿಡ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಎರಡರ್ಥಗಳು, ಎಂದರೆ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳು ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಥವೂ ತಮಿಳು ಎಂಬ ವಿಶೇಷಾರ್ಥವೂ ಉಂಟು. ದ್ರಾವಿಡ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಇರುವಂತೆಯೇ ಗೌಡ ಶಬ್ದಕ್ಕೂ ದೇಶ, ಜನ, ಭಾಷೆ ಎಂಬ ಮೂರರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಯೋಗವುಂಟು. ಪಂಚ ದ್ರಾವಿಡವು ಹೇಗೆ ತಮಿಳೇ ಪ್ರಧಾನವಾದ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದ 5 ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಒಳಕೊಂಡಿದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಪಂಚ ಗೌಡವು ಬಂಗಾಳಿಯೇ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಉತ್ತರ ದೇಶದ 5 ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಒಳಕೊಂಡಿದೆ. ದೇಶೀಯ ಪಂಡಿತರು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಗುಜರಾತಿ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಪಂಚ ದ್ರಾವಿಡದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದುದಕ್ಕೆ ಆಚಾರ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಸಾಮ್ಯವು ಒಂದು ಕಾರಣವೆಂದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಕಾರಣಗಳು ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಕಾರಣವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಬಹುದು. ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ತಾಲವ್ಯಾಕ್ಷರಗಳಾದ ಚಕಾರಜಕಾರಗಳಿಗೆ ಇ ಈ ಎ ಏ ಐ ಎಂಬ ಸ್ವರಗಳು ಮುಂದಿದ್ದರೆ ಸಾಧಾರಣೋಚ್ಚಾರಣೆಯೂ ಉಳಿದ ಸ್ವರಗಳಿದ್ದರೆ ತ್ಸ ದ್ಸ ಎಂಬ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯೂ ಉಂಟು. ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಿ ಗುಜರಾತಿ ಭಾಷೆಗಳು ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು ಎಂಬ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ.

ದ್ರಾವಿಡ ಶಬ್ದದ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ

ದ್ರಾವಿಡ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ದ್ರವಿಡ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದದಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ದ್ರವಿಡ ಶಬ್ದವು ತಮಿಳ್ ಎಂಬುದರ ರೂಪಾಂತರವಾದ ದ್ರಮಿಳ, ದಮಿಳ ಎಂಬ ಪ್ರಾಚೀನ ರೂಪಗಳಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಮಹಾ ವಂಶವೆಂಬ ಪಾಳೀ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ವೇತಾಂಬರ ಜೈನರ ಮತ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಮಿಳರಿಗೆ ದಮಿಳ ಎಂಬ ಹೆಸರು

ಹೇಳಿದೆ. ಜೈನರ ಪ್ರಾಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬರುವ ದವಿಳ, ದವಿಡ ಎಂಬ ರೂಪಗಳು ಪ್ರಾಕೃತ ವ್ಯಾಕರಣಾನುಸಾರವಾಗಿ ಮಕಾರವು ವಕಾರವಾದ ಈಚೆಯ ರೂಪಗಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ದಮಿಳ ಎಂಬ ರೂಪವೇ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ದಮಿಳ, ದವಿಡ ಎಂಬ ರೂಪಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ದ್ರಮಿಳ, ದ್ರಮಿಡ ಎಂದೂ ದ್ರವಿಡ ಎಂದೂ ಆಗಿವೆ. 6 ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ವರಾಹಮಿಹಿರನ ಮುದ್ರಿತವಾದ ಬೃಹತ್ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ದ್ರವಿಡ ಎಂಬ ರೂಪವಿದ್ದರೂ ಅವನು ದ್ರಮಿಡ ಎಂಬ ರೂಪ ವನ್ನೇ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಗ್ರಂಥದ ಹಲವು ಕೈ ಬರಹದ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ದ್ರಮಿಡ ಎಂಬ ಪಾಠವಿದೆ ಎಂದು ಡಾಕ್ಟರ್ ಕೆರನ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ತಾರಾನಾಥನು ತನ್ನ ಹಿಂದೂ ದೇಶದಲ್ಲಿಯ ಬುದ್ಧ ಮತದ ಚರಿತ್ರೆ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ದ್ರಮಿಳರನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಪುರಾಣಗಳ ಹಳೆಯ ಮಲಯಾಳ ಭಾಷಾಂತರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಾದಾಮಿಯ ಬಳಿ ಮಹಾ ಕೂಟದಲ್ಲಿ ರುವ ಚಾಳುಕ್ಯ ರಾಜನಾದ ಮಂಗಲೇಶನ (597-608) ಶಾಸನದಂಥ ಶಾಸನ ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದ್ರಮಿಳ ಎಂಬ ರೂಪವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯ ರಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ ಭಾಷ್ಯಕಾರನಿಗೆ ದ್ರಮಿಡ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಹೇಳಿದೆ. ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರೆಂಬ ನಾಮಾಂತರವುಳ್ಳ ಶಠಕೋಪರ ತಿರುವಾಯ್ಮೊಳಿ ಯೆಂಬ ತಮಿಳು ಗ್ರಂಥದ ತಾತ್ಪರ್ಯ ರೂಪವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ದ್ರಮಿಡೋಪನಿಷತ್ಸಂಗತಿ, ದ್ರಮಿಡೋಪನಿಷತ್ತಾತ್ಪರ್ಯ ರತ್ನಾವಳಿ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ. ಜೈನರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ದ್ರವಿಳಗಣ, ತಿವುಳಗಣ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳುಂಟು. ಈ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ತಮಿಳು ಎಂಬ ಪದದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಯೇ ಳಕಾರವಿರುವುದು ಗಮನಿಸತಕ್ಕ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ದ್ರಮಿಡ ಎಂಬುದು ಪುನಃ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ತಿರಮಿಡ ಎಂಬ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿತು.

ದ್ರಾವಿಡರ ನಾಗರಿಕತೆ

ದ್ರಾವಿಡ ಜನರು ಹಿಂದೂ ದೇಶದ ಹೊರಗೆ ವಾಸವಾಗಿಲ್ಲ. ಇವರು ಹಿಂದೂ ದೇಶದ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದೂ ದೇಶದ, ಆದಿ ನಿವಾಸಿಗಳು. ಪ್ರಾಚೀನ ತಮಿಳು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಕೆಲವು ಹೇಳಿಕೆಗಳ ಮೇರೆಗೆ ಈಗ ಹಿಂದೂ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿರುವ ಲೆಮೂರಿಯಾ ಎಂಬ ಭೂ ಖಂಡವು ದ್ರಾವಿಡರ ಮೂಲಸ್ಥಾನವು. ಏಷಿಯಾ ಮೈನರ್ ಇವರ ಮೂಲ ಸ್ಥಾನವೆಂದೂ ಇವರು ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನರಾದ ಅಕ್ಕೇಡಿಯನ್ ಜನರೊಡನೆ

ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಬಳಿಕ ವಾಯುವ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಸಿಂಧು ವಿಷಯದ ಮಾರ್ಗ ವಾಗಿ ಹಿಂದೂ ದೇಶವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಆಮೇಲೆ ಹಿಂದೂ ದೇಶದ ಬಹು ಭಾಗ ವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದರೆಂದೂ ಮತಾಂತರವೂ ಉಂಟು. ಪ್ರಾಚೀನ ತಮಿಳರಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಆರ್ಯರ ಆಗಮನಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ದ್ರಾವಿಡರಲ್ಲಿದ್ದ ನಾಗ ರಿಕತೆಯನ್ನು ಡಾಕ್ಟರ್ ಕಾಲ್ಡ್ವೆಲ್ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದ್ದಾರೆ:—

ಅವರಲ್ಲಿ ದೊರೆಗಳು ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಕಟ್ಟಡಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತ ಸಣ್ಣ ನಾಡುಗಳನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದರು; ಹಾಡುಗಾರರು ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಅಕ್ಷರಗಳು ತಿಳಿದಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ; ಅವನ್ನು ಓಲೆಯ ಗರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಠದಿಂದ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಗರಿಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ಪುಸ್ತಕವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇವರಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ನಂಬಿ ಅವನನ್ನು ಕೋ (ದೊರೆ) ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು; ಕೋಯಿಲ್ (ದೇವರ ಮನೆ) ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ದೇವರಿಗೆ ಆಲಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಟ್ಟಳೆಗಳೂ ಪದ್ಧತಿಗಳೂ ಇದ್ದುವು; ಪರಂತು ವಕೀಲರೇ ಆಗಲಿ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕಾರಿಗಳೇ ಆಗಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮದುವೆ ಉಂಟು. ತಗರ, ಸೀಸ, ಸತು ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಸಾಧಾರಣ ಲೋಹಗಳನ್ನೂ ಬುಧ ಶನಿಗಳು ಹೊರತು ಪೂರ್ವಿಕರಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದ ಗ್ರಹಗಳನ್ನೂ ಅರಿತಿದ್ದರು. ಮದ್ದುಗಳೂ ಹಳ್ಳಿ ಗಳೂ ಊರುಗಳೂ ದೋಣಿಗಳೂ ಹಡಗುಗಳೂ ಇದ್ದುವು. ಸಿಂಹಳದ್ವೀಪದ ಜನರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಸಮುದ್ರದ ಆಚೆ ಇರುವ ಮತ್ತಾವ ಜನರನ್ನೂ ಅವರು ತಿಳಿ ದಿರಲಿಲ್ಲ. ದ್ವೀಪ, ಭೂಖಂಡ ಎಂಬುವಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಪದಗಳಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಜ್ಞಾನವೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಆದರವೂ ಇದ್ದುವು. ಬಿಲ್ಲು, ಬಾಣ, ಈಟಿ, ಕತ್ತಿ ಎಂಬ ಆಯುಧಗಳೂ ನೂಲುವುದು, ನೇಯುವುದು, ಬಣ್ಣ ಹಾಕುವುದು ಮುಂತಾದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳೂ ಇದ್ದುವು. ಮಡಕೆ ಮಾಡು ವುದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರವೀಣರಾಗಿದ್ದರು.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಅಂಶಗಳು ಆರ್ಯರೊಡನೆ ಸಮಾಗಮವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆಯೇ ದ್ರಾವಿಡರಲ್ಲಿ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ನೆಲಸಿದ್ದ ನಾಗರಿಕತೆಗೆ ಸಾಕಾದ ಸಾಕ್ಷ್ಯ ಗಳಾಗಿವೆ.

ಕ್ರಿಸ್ತಶಕಾರಂಭಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಕಾಲ ಹಿಂದೆಯೇ ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದೂದೇಶದ ದ್ರಾವಿಡರು ವಿಶೇಷ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಪ್ರಬಲವಾದ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಈ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಏಷಿಯಾಖಂಡದ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗ, ಈಜಿಪ್ಟ್, ಈಚೆಗೆ ಗ್ರೀಕ್ ಮತ್ತು ರೋಮನ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳು ಇವುಗ ಳೊಡನೆ ವಿಶೇಷವಾದ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಸುಮಾರು ಕ್ರಿಸ್ತ

ಪೂರ್ವ 1000 ದಲ್ಲಿ ಸಾಲೊಮನ ಹಡಗುಗಳಲ್ಲಿ ಓಫಿರಿಂದ ಸಾಗಿಸಿದ ಸರಕುಗಳೊಳಗೆ ನವಿಲನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಹಳೆಯ ತಮಿಳು ಪದವಾದ ತೋಕೈ ಎಂಬುದರ ರೂಪಾಂತರವಾದ ತೂಕಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಬೈಬಲಿನ ಹೀಬ್ರೋ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವುದೂ ಕೂಡ ಆರ್ಯರ ಆಗಮನಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೂದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತದೆ.

ಈಚೆಗೆ ಹೊರಬಿದ್ದ ವಿಷಯಗಳು.

ಈಚೆಗೆ ಕಂಡು ಹಿಡಿದ ಕೆಲವಂಶಗಳು ದ್ರಾವಿಡರಿಗೂ ಅಕ್ಕೇಡಿಯನ್ ಅಥವಾ ಸುಮೇರಿಯನ್ ಜನರಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದಿತೆಂಬುದನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ದ್ರಾವಿಡರ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪ, ಪ್ರಾಚೀನತೆ ಇವುಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಮಗೆ ಈಗ ಇರುವ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸುವಂಥವುಗಳಾಗಿವೆ. ಹಿಂದೂದೇಶದ ವಾಯುವ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಮೊದಲು ಪಂಜಾಬಿನ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿರುವ ಹರಪ್ಪ ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೂ ಆಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು 400 ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಸಿಂಧು ವಿಷಯದಲ್ಲಿರುವ ಮೋಹನ್ ಜೋದರೋ ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೂ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಗೆದು ಶೋಧಿಸಿದುದರಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧಮತ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಬಹಳ ಕಾಲ ಹಿಂದೆಯೇ ಪಡೆದಿದ್ದ ಹೇರಳವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕುರುಹುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಎರಡು ನಗರಗಳು ಗೋಚರವಾದುವು. ಆ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ವಸ್ತುಗಳೊಳಗೆ ಇದುವರೆಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಒಂದಾನೊಂದು ಚಿತ್ರಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಶಾಸನಗಳುಳ್ಳ ಮುದ್ರೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದುವು. ಈ ಮುದ್ರೆಗಳ ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಸೂಸದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಪ್ರಾಚೀನ ಈಲಂಜನರ ಹಲಗೆಗಳ ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ಒಂದೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಈಲಮಿನ ಭಾಷೆಯೂ ಹಿಂದೂದೇಶದ ವಾಯುವ್ಯ ಪ್ರಾಂತದ ಭಾಷೆಯೂ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದಿರಬೇಕು. 1925ನೆಯ ಮೇ 12ರಲ್ಲಿ ರಾಯಲ್ ಏಷಿಯಾಟಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿ ಎಂಬ ಸಭೆಯವರು ತಮಗೆ ತ್ರೈವಾರ್ಷಿಕ ಸ್ವರ್ಣಪದಕವನ್ನು ಬಹುಮಾನ ಮಾಡಿದಾಗ ಡಾಕ್ಟರ್ ಸೇಸ್—ಈಗ ಕಂಡುಹಿಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳು ನಾಗರಿಕತೆಗಳ ಮೂಲವನ್ನು ಕುರಿತು ಹಲವು ಊಹೆಗಳ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಾವು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸುವಂಥವುಗಳಾಗಿವೆ ಎಂದೂ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಒಂದು ವಿಷಯದಿಂದ ಸುಮಾರು ಕ್ರಿಸ್ತ ಪೂರ್ವ 2300ರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂದೇಶದ ವಾಯುವ್ಯ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೂ ಈಲಮಿಗೂ ನಿಕಟ ಸಂಪರ್ಕವಿದ್ದಿತೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದೂ ಹೇಳಿದರು.

ಹರಪ್ಪ, ಮೋಹನ್ ಜೋದರೋ, ತಿನ್ನವೆಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಡಿತ್ತನಲ್ಲೂರ್ ಈ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಹಿಡಿದ ವಸ್ತುಗಳಿಗೂ ಬಲೂಚಿಸ್ತಾನ್, ಬಾಬಿಲಾನ್, ಉರ್ (ಕಾಲ್ಡಿಯಾ), ಸುಮೇರ್, ಕ್ರೀಟ್ ಎಂಬ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ವಸ್ತುಗಳಿಗೂ ಇರುವ ಹೋಲಿಕೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಡಾಕ್ಟರ್ ಹಾಲ್ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:—ಈಗ ದೊರೆತಿರುವ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ದ್ರಾವಿಡರು ಮೆಡಿಟರೇನಿಯನ್ ಜನರಾಗಿರಬಹುದೆಂದೂ ಅವರು ಕ್ರೀಟಿನಿಂದ ಹೊರಟು ಏಷಿಯಾ ಮೈನರ್ ಮೆಸೊಪೊಟೇಮಿಯಾ ಇವುಗಳ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಬಂದರೆಂದೂ ಈ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೂ ಸುಮೇರಿಯನ್ ಮತ್ತು ಈಲಿಂಜನರಿಗೂ ನಿಕಟಸಂಬಂಧವಿದ್ದಿತೆಂದೂ ಈಲಿಂಜನರು ಪ್ರಾಯಶಃ ದ್ರಾವಿಡರಿಗೂ ಕ್ರೀಟ್ ಜನರಿಗೂ ಅನುಬಂಧಿಗಳಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದೆಂದೂ ಆಮೇಲೆ ದ್ರಾವಿಡರು ಇರಾನ್ ಸಮಸ್ಥಲದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಸಿಂಧು ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಿಂದೂದೇಶವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿದರೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಇದು ಕ್ರಿಸ್ತ ಪೂರ್ವ 3000ಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ನಡೆದಿರಬೇಕು. ಕ್ರೀಟ್ ಜನರ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಸಾಕಾದ ಪ್ರಮಾಣ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೂ ಸುಮೇರಿಯನ್ ಜನರ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ.

ಮುಂದೆ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬಹುದಾದ ವಿಷಯಗಳು ಡಾಕ್ಟರ್ ಹಾಲರ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸ್ಥಿರೀಕರಿಸಿ ಸುಮೇರಿಯನ್ ಜನರು ಹಿಂದೂದೇಶದಿಂದ ಹೋದ ದ್ರಾವಿಡರೇ ಎಂದು ತೋರಿಸಲೂ ಬಹುದು. ಆ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕತೆ ಹಿಂದೂದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಹುಟ್ಟಿತೆಂದೂ ಬಹುಶಃ ಪ್ರಾಚೀನ ದ್ರಾವಿಡರೇ ಅದಕ್ಕೆ ಮೂಲವೆಂದೂ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಬಹುದು. ಬಳಿಕ ಆ ನಾಗರಿಕತೆ ಮೆಸೊಪೊಟೇಮಿಯಾವಿಗೆ ಒಯ್ಯಲ್ಪಟ್ಟು ಈಗಿನ ನಾಗರಿಕತೆಗೆ ಆಧಾರಭೂತವಾದ ಬಾಬಿಲಾನಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೂ ಇತರ ಪುರಾತನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿಗೂ ಜನ್ಮಸ್ಥಾನವಾಗಿರಬಹುದು.

ಸರ್ ಜಾನ್ ಮಾರ್ಷಲ್ ಈಗ ಕಂಡುಹಿಡಿದಿರುವ ಹೊಸ ವಿಷಯಗಳ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ:—ಈ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ವಿಷಯಗಳು ಹಿಂದೂದೇಶದ ನಾಗರಿಕತೆಯ ವಿಷಯವಾದ ನಮ್ಮ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಒಂದೇ ಬಾರಿ ಸುಮಾರು 3000 ವರ್ಷ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುವುದಲ್ಲದೆ ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವ 3ನೆಯ ಸಹಸ್ರಾಬ್ದದಲ್ಲಿಯೂ ಅದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆಯೂ ಸಹ ಪಂಜಾಬ್, ಸಿಂಧು ಈ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಜನರು ಅಂದವಾದ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಿಪಕ್ವವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನೂ ಕೈಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕುಶಲತೆಯನ್ನೂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಚಿತ್ರ ಲಿಪಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದಿದ್ದರು ಎಂಬಂಶವನ್ನೂ ಸ್ಥಾಪಿಸ್ತು

ತ್ತವೆ. ಪಂಜಾಬ್, ಸಿಂಧು ಈ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಪ್ರಾಕ್ತನ ವಸ್ತು ಗಳು ಕ್ರಿಸ್ತ ಪೂರ್ವ 3ನೆಯ ಅಥವಾ 4ನೆಯ ಸಹಸ್ರಾಬ್ದಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮೆಸೊಪೊಟೇಮಿಯಾವಿನ ಸುಮೇರ್ ಪ್ರಾಂತದ ಪ್ರಾಕ್ತನ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳುವುಗಳಾಗಿಯೂ ಸುಮಾರು ಸಮಕಾಲಿಕವಾಗಿಯೂ ಇವೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಈಗ ಆವ ಸಂದೇಹಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಮೆಸೊಪೊಟೇಮಿಯಾವಿನ ಸುಮೇರಿಯನ್ ಜನರ ಚರಿತ್ರವು ಹೇಗಾದರೂ ಇರಲಿ; ಅವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸರಿಸಮಾನವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಿಂಧು ನದೀ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾದ ಎಷ್ಟೋ ಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೂ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರಬೇಕು. ಸುಮೇರಿಯನ್ ಜನರು ಮೆಸೊಪೊಟೇಮಿಯಾವಿಗೆ ಸ್ಥಲಾಂತರದಿಂದ ಬಂದವರು ಎಂದು ಹೇಳುವ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಹೇಳಿಕೆ ನಿಜವಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬಾಬಿಲಾನ್, ಅಸಿರಿಯಾ ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಮೂಲವಾದ ಅವರ ನಾಗರಿಕತೆಗೆ ಹಿಂದೂದೇಶವೇ ಜನ್ಮಸ್ಥಾನವು ಎಂಬ ಊಹೆ ಕೊನೆಗೆ ದೃಢಪಡುವ ಸಂಭವವಿದೆ.

ಸುಮೇರಿಯನ್ ಅಥವಾ ಅಕ್ಕೇಡಿಯನ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆಯೇ ಸಂಶ್ಲಿಷ್ಟ (agglutination), ಸ್ವರಾನು ರೂಪ್ಯ (vowel harmony) ಎಂಬ ಲಕ್ಷಣಗಳಿವೆ.

ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾವರ್ಗವು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಿನ್ನವು.

ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಿಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೂ ಇರುವ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಗಳು ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟದ ಅವತರಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ (ಪುಟಗಳು 2-3) ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೇಳಿವೆ. ತಮಿಳು ಛಂದಸ್ಸಿಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಛಂದಸ್ಸಿಗೂ ಎಷ್ಟೋ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಱ, ೞ, ಆಯಿದಂ ಎಂಬ ಹಕಾರ, ವರ್ಣಮಾಲೆಯ ಕೊನೆಯ ನ ಕಾರ (ತವರ್ಗ ಪಂಚಮಾಕ್ಷರವಲ್ಲ) ಈ ವಿಶೇಷ ಧ್ವನಿಗಳು ಅವುಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ತಮಿಳರ ಅವಯವ ವಿಶೇಷ ರಚನೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ ಅವರ ಭಾಷೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಿನ್ನವೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ನಾಮಪದಗಳ ಬಹುವಚನಕ್ಕೆ ಏಕವಚನಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾದ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಬಹುತ್ವ, ಕಾರಕ ಸಂಬಂಧ ಎಂಬ ಎರಡು ಭಾವಗಳೂ ಸೂಚಿತವಾಗುತ್ತವೆ. ವಚನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಿಭಕ್ತಿ ಗಾಗಲಿ ವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಚನಕ್ಕಾಗಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರೂಪವಿಲ್ಲ. ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯಾದರೋ ಎಲ್ಲಾ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಒಂದೇ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಬಹುತ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಪ್ರಾತಿಪ

ದಿಕದ ಏಕವಚನಕ್ಕೆ ಅವ್ಯವಹಿತವಾಗಿ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಈ ಬಹುವಚನ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಏಕರೂಪವಾದ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸೇರಿ ವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಏಕವಚನ ಬಹುವಚನಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೇ ಎರಡು ವಚನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಸಹಾರ್ಥಕವಾದ ತೃತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಧಾತುಗಳಿಗೇ ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ದ್ರಾವಿಡಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾದರೋ ಆ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಧಾತುಗಳಿಗೆ ನೆಟ್ಟಗೆ ಸೇರಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಕಾಲ ಸೂಚಕವಾದ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಭ್ರಾತಾ, ಭಗಿನೀ, ಪಿತೃವ್ಯ, ಪಿತೃವ್ಯಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಜೋಡು ಶಬ್ದಗಳು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ; ಈ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನೂ ಪ್ರಾಯವನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೂಚಿಸುವ ಅಣ್ಣ, ತಮ್ಮ, ಅಕ್ಕ, ತಂಗಿ, ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ, ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಶಬ್ದಗಳಿವೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತ, ಗೌಡ ಭಾಷೆಗಳು ಇವುಗಳಿಂದ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಪರಿಣಾಮ.

ಗ್ರಾಂಥಿಕ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಾದ ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು, ಕನ್ನಡ, ಮಲಯಾಳ ಇವುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಶಬ್ದಕೋಶದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಆಗಿರುವುದೇ ಹೊರತು ವ್ಯಾಕರಣಕ್ಕಿಲ್ಲ. ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳು ತೆಲುಗು ಮುಂತಾದ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಬಹಳ ಕಡಮೆಯಾಗಿವೆ. ಈ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಪದಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತವು ಎಷ್ಟೋ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅಂದವನ್ನೂ ಗೌರವವನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂಬ ಭಾವದಿಂದ ಹಲವರು ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳನ್ನು ಹೇರಳವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳೆಂಬ ಕಟ್ಟಡಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತವು ಅಂದವಾದ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನೂ ಮಿರುಗಿಟ್ಟ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು; ಪರಂತು ಇವುಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕೂಡಿಸುವ ಗಾರೆ ಮುಂತಾದ ಬಂಧನ ಸಾಮಗ್ರಿಯೂ ವ್ಯಾಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳೂ ದ್ರಾವಿಡವಾಗಿಯೇ ಇವೆ.

ಆದರೆ ಉತ್ತರ ಹಿಂದೂದೇಶದ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳು ನೆರೆಹೊರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಗೌಡ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದಿಂದ ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾರುಪಾಡುಗಳನ್ನು ಪಡೆ

ದಿವೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಈ ಭಾಷೆಗಳು ತಮ್ಮ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಇತರ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಭಾಷೆಗಳ ವ್ಯಾಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ವಿಧದಲ್ಲಿ ಹೋಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಗಮನಿಸತಕ್ಕ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಗೌಡ ಭಾಷೆಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಪರಿಣಾಮ.

ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿರುವಂತೆಯೇ ಸಂಸ್ಕೃತವೂ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದೆ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪಂಡಿತರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಗೌಡ ಭಾಷೆಗಳು ಇವುಗಳ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾರುಪಾಡುಗಳು ಉಂಟಾಗಿವೆ ಎಂದು ಇನ್ನು ಕೆಲವರ ಮತವು. ದ್ರಾವಿಡರು ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ ಹಿಂದೂದೇಶವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆಕ್ರಮಿಸಿದ್ದರು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಆಡುವ ಜನಸಮುದಾಯಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ವಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಒಂದು ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದು ಸಹಜವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆರ್ಯರು ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದೂ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ದ್ರಾವಿಡ ನಾಮಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಹೊಸ ವಸ್ತುಗಳ ಪರಿಚಯವುಂಟಾಗಿ ಆ ನಾಮಗಳನ್ನು ಅವುಗಳಿಂದ ಸೂಚಿತವಾದ ವಸ್ತುಗಳೊಡನೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಬೇಕು. ಸಂಸ್ಕೃತ ನಿಘಂಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಆವುದಾದರೂ ಒಂದು ಪದವು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಕೆಳಗಣ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ನಿರ್ಣಯಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಡಾಕ್ಟರ್ ಕಾಲ್ಡ್ವೆಲ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:—1. ಆ ಪದವು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಧಾತುವಿಲ್ಲದೆ ಆ ಪದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಬ್ದಗಳಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿದ್ದು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಥವಾ ಅದರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಲವು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರೆ; 2. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಆ ಪದಕ್ಕೆ ಹಲವು ಪರ್ಯಾಯ ಶಬ್ದಗಳಿದ್ದು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವ ಅದೊಂದೇ ಪದವಿದ್ದರೆ; 3. ಆ ಪದವು ಸಂಸ್ಕೃತದೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ಆವ ಇಂದೋಯೂರೋಪಿಯನ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಒಂದೊಂದು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದರೆ; 4 ಆ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಿಘಂಟುಕಾರರು ಹೇಳುವ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ಕಾಲ್ಪನಿಕವಾಗಿದ್ದು ದ್ರಾವಿಡ ನಿಘಂಟುಕಾರರು ಹೇಳುವ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ಸಹಜವಾಗಿರುವಂತೆ ತಿಳಿಯಬಂದರೆ; 5. ಆ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿರುವ ಅರ್ಥವು ಲಾಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿದ್ದು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ್ಥವು ಧಾತುವಿನ

ಅರ್ಥವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ; 6. ಸಕಲ ಭಾಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಸಂಸ್ಕೃತವು ಮೂಲವೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ದೇಶೀಯ ದ್ರಾವಿಡ ಪಂಡಿತರೇ ಆ ಪದವು ದ್ರಾವಿಡವೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರೆ—ಈ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದಾಗಲಿ ಕೆಲವಾಗಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಆಗಲಿ ಇದ್ದರೆ ಆ ಪದವು ದ್ರಾವಿಡವೆಂದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ನಿಬಂಧನೆಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಿಘಂಟುಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ಈ ಪದಗಳು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಶಬ್ದಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು:—ಅಕ್ಕ, ಅತ್ತ, ಕುಟಿ, ಕೋಟ, ನೀರ, ಪಲ್ಲಿ, ಮೀನ, ಏಡ (ಆಡು), ಮರುತ್ತ (ಮರುಂದು, ಮರ್ದು ಇವುಗಳೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಿ,) ಹೇರಂಬ (ಎರುಮೈ, ಎಮ್ಮೆ), ಅಟ್ಟ (ಅನ್ನ. ಅಡುಧಾತುವಿನೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಿ), ಆಮ್ (ತಮಿಳು-ಆಮ್), ವಲ್ಲಿ (ಬಳ್ಳಿ), ಮುಕುಲ (ಮುಗಿಳ್-ಮುಗುಳ್), ಕುಂತಲ (ಕೂಂದಲ್), ಪಾಲಿ (ಪಲೆ), ಮುಂಡ (ಮಂಡೆ), ಕಾಕ (ಕಾಗೆ), ಮಾಚಲ (ಮೊಸಳೆ), ಮೇಕ (ಮೇಕೆ), ನೀರ (ಶೇರ್ಕೈ-ಕೇರೆ), ತಾಲ (ತಾಳ), ವರುಕ (ಬರಗ, ವರಗು), ಉಲ್ಕ (ಉಳ್ಕು), ತಟಿತ್, ತಡಿತ್ (ಸಿಡಿಲ್, ತುಳು-ತೆಡಿಲ್), ಮಲಯ (ಮಲೆ), ಆಲಿ (ತೆಲುಗು-ಆಲು), ಕಲಿ, ಗಂಡ, ಸುಂದಿ (ಸೊಂದಿ), ಖಲೀನ (ಕಡಿಯಣ), ತಲ್ಪ (ತೆಪ್ಪ), ಕಲ್ಯ (ಕಳ್) ಖರ್ಜು (ಕಜ್ಜಿ), ಪ್ಸಾ (ಪಶಿ, ಹಸಿವು), ಇತ್ಯಾದಿ. ಸಂಸ್ಕೃತವು ಲಾಟಿನ್ ಗ್ರೀಕ್ ಭಾಷೆಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡ ದೀನಾರ, ದ್ರಮ್ಮ, ಹೋರಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಇದುವರೆಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಶಬ್ದ ಕೋಶಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿದುದಾಯಿತು. ಈಗ ವ್ಯಾಕರಣಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಒಂದೆರಡು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಬಹುದು. ಧ್ವನಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಟವರ್ಗಾಕ್ಷರಗಳು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡುವು ಎಂದು ಹಲವರು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪಂಡಿತರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅಕ್ಷರಗಳು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದುವು. ಇವು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ದೊರೆವುವೇ ಹೊರತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇತರ ಹಿಂದೋ ಯೂರೋಪಿಯನ್ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಗೌಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಪರವಾದ ಪರುಷಾಕ್ಷರಗಳು ಸರಳಾಕ್ಷರಳಾಗುವುದು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳ ಮಾರ್ಗವು. ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ತಾಲವ್ಯಾಕ್ಷರಗಳಿಗೆ ಎರಡು ವಿಧವಾದ ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಇರುವುದು ತೆಲುಗಿನ ಪದ್ಧತಿ. ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆಯೇ ಮರಾಠಿ ಗುಜರಾತಿ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಪುರುಷದ ಸರ್ವನಾಮಕ್ಕೆ ಇದಿರಲ್ಲಿರುವವರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು

ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳದ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಬಹುವಚನಗಳಿವೆ. ವತ್ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಸಂಸ್ಕೃತವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಕೃತವಾನ್ ಎಂಬಂಥ ರೂಪವು ದ್ರಾವಿಡದ ಶೆಯ್ದವನ್, ಗೈಯ್ದವಂ ಎಂಬಂಥ ರೂಪವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದೂದೇಶದ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳು

ಈಗ ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದೂ ದೇಶದ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟದ ಅವತರಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ (ಪುಟ 3) ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಇವುಗಳೊಳಗೆ ನಾಲ್ಕು, ಎಂದರೆ ತಮಿಳು, ಮಲೆಯಾಳ, ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗು ಎಂಬುವು ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಭಾಷೆಗಳಾಗಿವೆ; ಉಳಿದುವು ಎಂದರೆ ತುಳು, ಕೊಡಗು, ತೊದ, ಕೋತ, ಬಡಗ ಎಂಬುವು ವರ್ಣಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಪಡೆದಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಭಾಷೆಗಳಾಗಿವೆ. ಇವನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಉಪಭಾಷೆಗಳೆನ್ನಬಹುದು. ಈ ಗುಂಪಿಗೆ ಕುರುಂಬ, ಇರುಳ ಎಂಬ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಭಾಷೆಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಬಹುದು.

ತಮಿಳು

ಈ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮಿಳು ಬಹಳ ಪುರಾತನವೆಂದೂ ವಿಪುಲವಾದ ಶಬ್ದ ಸ್ತೋಮವುಳ್ಳುದೆಂದೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬಂದಿದೆಯೆಂದೂ ಭಾವಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವರು ವಿದ್ವಾಂಸರು ತೆಲುಗು ಮುಂತಾದ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ತರವಾದ ಕೆಲವು ಶಬ್ದ ರೂಪಗಳೂ ವ್ಯಾಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳೂ ದೊರೆವುದರಿಂದ ತಮಿಳು ಪುರಾತನತಮವಾದ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ತಮಿಳು ಎಂಬ ಹೆಸರು ದ್ರಮಿಡ ಅಥವಾ ದ್ರವಿಡ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ರೂಪದ ಪ್ರಥಮಾಕ್ಷರದ ರೇಫಕ್ಕೆ ಕಾರಣವು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ತಮಿಳು ಪಂಡಿತರು ತಮಿಳು ಎಂಬ ಪದವು ಮಾಧುರ್ಯವಾಚಿಯೆಂದೂ[1] ಅದು ಮಧುರವಾದ ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುರೂಪವಾದ ಹೆಸರೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ದ್ರಮಿಡ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದ

---

1. ಪಿಂಗಲಂದೈ ಎಂಬ ತಮಿಳು ನಿಘಂಟುವಿನಲ್ಲಿ ತಮಿಳೆಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಮಾಧುರ್ಯ, ದಯೆ ಎಂಬ ಎರಡು ಅರ್ಥಗಳು ಕೊಟ್ಟಿವೆ. ತಮಿಳು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಧುರ್ಯ ವಾಚಿಯಾದ ತಮಿಳ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಒಂದೇ ಒಂದು ಕಡೆ–ತಿರುತ್ತಕ್ಕ ದೇವರ ಜೀವಕಚಿಂತಾಮಣಿಯಲ್ಲಿ–ಬಂದಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ದಿಂದ ತಮಿಳು ಎಂಬುದು ಹುಟ್ಟಿತು ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆ ನಿರಾಧಾರವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ; ಏಕೆಂದರೆ ಆರ್ಯರು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದೆಯೇ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಭಾಷೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದ ಆರ್ಯರಿಂದ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆಯಿತು ಎಂಬುದು ಅಸಮಂಜಸವು. ತೆಲುಗರೂ ಕನ್ನಡಿಗರೂ ತಮಿಳನ್ನು ಅರವ ಎಂದು ಕರೆವುದುಂಟು; ಈ ಹೆಸರಿಗೆ ಆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಾಣಾಕ್ಷರಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಕೆಲವರು ತಮಿಳು ಪಂಡಿತರು ತಮಿಳನ್ನೂ ತಮಿಳರನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತೆಲುಗರು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಸರಿಯಾದ ಪದಗಳು ಅರುವ, ಅರುವರ್ ಎಂಬುವು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡಿಗರು ತಮಿಳಿಗೆ ತಿಗುಳು ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಸರನ್ನೂ ಹೇಳುವರು. ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ತಮಿಳು, ಮಲಿಯಾಳ ಈ ಎರಡು ಭಾಷೆಗಳನ್ನೂ ಮಲಬರ್ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮಿಳೂ ಕೂಡ ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಆ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದಿತು. ತಮಿಳು ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಮೊತ್ತಮೊದಲು ಮಲಬಾರ್ ಸಮುದ್ರ ತೀರದಲ್ಲಿಯ ಅಂಬಲಕ್ಕಾಡು ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ 1577–9ರಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾದ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅದರ ಭಾಷೆ ಮಳವರ್ ಅಥವಾ ತಮಿಳ್ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥರಚನೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಂದ ಆರಂಭವಾಯಿತೆಂದು ಪ್ರತೀತಿಯಿದೆ. ಈ ಋಷಿ ಶಿವನಿಂದಲೋ ಅಥವಾ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯನಿಂದಲೋ ತಮಿಳನ್ನು ಕಲಿತಂತೆಯೂ ಉತ್ತರ ದೇಶದಿಂದ ಆ ಭಾಷೆಯ ವರ್ಣಮಾಲೆಯನ್ನು ತಂದಂತೆಯೂ ಪೇರಗತ್ತಿಯಂ ಎಂಬ ತಮಿಳ ಪ್ರಥಮ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ರಚಿಸಿದಂತೆಯೂ ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ತೃಣಧೂಮಾಗ್ನಿ ಎಂಬವನಿಂದ ತೊಲ್ಕಾಪ್ಪಿಯಂ ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಬರಸಿದಂತೆಯೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಶಿವನ ಡಮರುವಿನ ಬಲ ಪಾರ್ಶ್ವದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತವೂ ಎಡಪಾರ್ಶ್ವದ ಧ್ವನಿಯಿಂಡ ತಮಿಳೂ ಹುಟ್ಟಿದುವೆಂದೂ ಶಿವನು ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಪಾಣಿನಿಗೂ ತಮಿಳನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯನಿಗೂಕೊಟ್ಟನೆಂದೂ ಇತಿಹಾಸವುಂಟು.[1] ಶಿವಸುಬ್ರಮ್ಮಣ್ಯಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಶಂಭುರಹಸ್ಯವೆಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥದ ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವನು —"ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿ ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ವಿಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಮಿಳು ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ಆದುದರಿಂದ ತಮಿಳು ಋಷಿಜನ್ಯ ಅಥವಾ ಆರ್ಷ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ; ಅನಾರ್ಷವಾದ ಆಂಧ್ರ ಕರ್ಣಾಟ ಘೂರ್ಜರಾದಿ ಭಾಷೆಗಳಿಗಿರುವಂತೆ ಈಭಾಷೆಗೆ ಅಪಭ್ರಂಶ ಎಂಬ ದೋಷವಿಲ್ಲ" ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ:—

---

1 ವಡಮೊೞಿ' ಯ್ಯೈಪ್ಪಾಣಿ ನಿಕ್ಕು ವಗುತ್ತರುಳಿ ತೆನ್ಮೊೞಿಯ್ಯೈಕ್ಕ್ಕುಡ ಮುನಿಕ್ಕುವಲಿಯುಱುತ್ತಾರ್ ಕೊಳ್ಳೇತ್ತು ಪ್ಪಾಗರ್.

ಮಾಮುದ್ದಿಶ್ಯತಪಶ್ಚಕ್ರೇ ಪುರಾಗಸ್ತ್ಯೋ ಮಹಾಮುನಿಃ।
ಮಯಾಪ್ರದತ್ತವಿಜ್ಞಾನೋ ದ್ರಾವಿಡೀಂ ವ್ಯಾಕೃತಿಂ ವ್ಯಧಾತ್ ॥
ನಾಪಭ್ರಂಶತ್ವದೋಷೋಽಸ್ತಿ ದ್ರಾವಿಡೀನಾಂ ಗಿರಾಂ ತತಃ।
ಅನಾರ್ಷಮಾಂಧ್ರ ಕಾರ್ಣಾಟ ಘೌರ್ಜರಾದ್ಯಂತು ಭಾಷಿತಂ ॥
ಅಪಭ್ರಂಶಂ ವಿಜಾನೀಯಾತ್.

ಕಾಶಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಂಡಿತರುಗಳೊಡನೆ ಜಗಳವಾಡಿಕೊಂಡು ಅಗಸ್ತ್ಯನು ದಕ್ಷಿಣಹಿಂದೂದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಮಿಳುಭಾಷೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನೆಂದು ಮತ್ತೊಂದು ಇತಿಹಾಸವುಂಟು. ಆದರೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಒಂದು ಭಾಷೆಯು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು ಎಂಬುದು ಭಾಷಾತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಲಕ್ಷ್ಯಗ್ರಂಥಗಳಿಲ್ಲದೆ ವ್ಯಾಕರಣವೆಂಬ ಲಕ್ಷಣಗ್ರಂಥವು ಹುಟ್ಟಲಾರದು;[1] ತೊಲ್ಕಾಪ್ಪಿಯದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಿಂದ ಉದಾಹರಣಗಳು ಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಗಸ್ತ್ಯನು ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಪೂರ್ವಕವಿಗಳ ಗ್ರಂಥಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಬರೆದಿರಬೇಕು. ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿರುವ ಎೞುತ್ತು (ಅಕ್ಷರ), ಶುವಡಿ (ಪುಸ್ತಕ) ಎಂಬ ದೇಶ್ಯಶಬ್ದಗಳು ಅಗಸ್ತ್ಯನು ವರ್ಣಮಾಲೆಯನ್ನು ತರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬಂಶವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯನ ಕಥೆಗೆ ಆತನು ಮೊತ್ತಮೊದಲು ತಮಿಳನ್ನು ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯನು ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಬೇಕು. ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಳಕೊಂಡಿರುವ ವಿಪುಲವಾದ ಶಬ್ದಸ್ತೋಮವೂ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಇವೆ. ತಮಿಳಿಗೂ ಕನ್ನಡಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವು ಆ ಭಾಷೆಗೂ ಉಳಿದ ದ್ರಾವಿಡಭಾಷೆಗಳಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧಕ್ಕಿಂತ ನಿಕಟತರವಾದುದು.

ಮಲಯಾಳ.

ಮಲಯಾಳ ಎಂಬುದು ಪರ್ವತವಾಚಿಯಾದ ಮಲ ಎಂಬ ಮಾತಿನಿಂದಲೂ ಆಳ್ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಆಳಿಕೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವ ಆಳ ಎಂಬ ಮಾತಿನಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ಪರ್ವತರಾಜ್ಯ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವುದಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಭಾಷೆಗೂ ಹೆಸರಾಗಿದೆ. ಈ ಭಾಷೆ ಬಹಳ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ತಮಿಳಿನಿಂದ ಒಂದು ಶಾಖೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿತೆಂದೂ ಈಗ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆಖ್ಯಾತ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ ಪರಿತ್ಯಾಗದಿಂದಲೂ ಅಧಿಕವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳ ಸ್ವೀಕಾರ

1 ಇಲಕ್ಕಿಯಮಿನ್ರಿಯಿಲಕ್ಕಣಮಿನ್ರೇ (ಶೀರಗತ್ತಿಯಮ್).

ದಿಂದಲೂ ತಮಿಳಿನಿಂದ ಭೇದವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯೆಂದೂ ಡಾಕ್ಟರ್ ಕಾಲ್ಡ್ವೆಲ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. 13 ನೆಯ ಶತಮಾನವಾದ ಮೇಲೆ ಆಖ್ಯಾತ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ ತ್ಯಾಗವು ಆರಂಭವಾಗಿ 15 ನೆಯ ಶತಮಾದ ಅಂತ್ಯದೊಳಗಾಗಿ ಆ ವಿಭಕ್ತಿಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಾಯವಾದುವು. 16 ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಾಳಿದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನಾದ ತುಂಜತ್ತು ಎಳುತ್ತಚ್ಚನ್ ಎಂಬವನು ತಮಿಳು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆವುದಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಗ್ರಂಥಲಿಪಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿರಬಹುದಾದ ಈಗಿನ ಮಲಯಾಳ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ತಂದವನು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳೊಳಗೆ ಮಲಯಾಳದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳು ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚು; ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಡಮೆ.

ತೆಲುಗು.

ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳೊಳಗೆ ಮಾಧುರ್ಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತೆಲುಗು ಅಗ್ರಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಯೂರೋಪಿಯನರು ಈ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಜೆಂಟೂ ಎಂದು ಕರೆದರು: ಈ ಪದವು ಕ್ರಿಸ್ತಸಲ್ಲದವನು ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವ ಜೆಂಟಿಯೋ ಎಂಬ ಪೋರ್ತುಗೀಸ್ ಶಬ್ದದ ಅಪಭ್ರಂಶವು. ಮೊದಲು ಮಹಮದೀಯರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಾ ಹಿಂದುಗಳಿಗೂ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದ ಜೆಂಟೂ ಎಂಬ ಪದವು ಕೊನೆಗೆ ತೆಲುಗರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೆಸರಾಗಿ ನಿಂತಿತು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ತೆಲುಗಿಗೆ ಆಂಧ್ರ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಆಂಧ್ರ ಶಬ್ದವು ಹಿಂದೂ ಜನದ ಒಂದು ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾಗಿ ಐತರೇಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಕ್ರಿಸ್ತ ಪೂರ್ವ 3ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಶೋಕನ ಶಾಸನಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದೆ. ಪ್ಲಿನಿ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನು ಆಂಧ್ರರನ್ನು ಅಂದರೀ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. 7ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಂಡಿಯಾವಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಹ್ವೆನ್‌ತ್ಸಂಗ್ ಎಂಬ ಚೀನಯಾತ್ರಿಕನು ಆಂಧ್ರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ ಅದಕ್ಕೂ ಮಧ್ಯ ಇಂಡಿಯಾವಿನ ಭಾಷೆಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವುಂಟೆಂದೂ ಆದರೆ ಲಿಪಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದೇ ಎಂದೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ತೆಲುಗು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ತೆಲುಂಗು, ತೆನುಗು, ತೆನುಂಗು, ತೆಲಿಂಗ, ತ್ರೈಲಿಂಗ ಎಂಬ ರೂಪಾಂತರಗಳೂ ಉಂಟು. ಅದು ತ್ರಿಲಿಂಗ ಎಂಬುದರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದೆ ಎಂದೂ ತ್ರಿಲಿಂಗ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮೂರು ಲಿಂಗಗಳ, ಎಂದರೆ ಮೂರು ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಲಿಂಗಗಳುಳ್ಳ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲೆಗಳಾಗಿ ಪಡೆದಿರುವ ದೇಶದ, ಭಾಷೆ ಎಂದು ಅರ್ಥವೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ತೆಲುಗು ದೇಶದ ಎಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಕಾಳೇಶ್ವರ, ಶ್ರೀಶೈಲ, ಭೀಮೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಪರ್ವತಗಳ ಮೇಲೆ

ಶಿವನು ಲಿಂಗರೂಪವಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದನೆಂದು ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ತ್ರಿಲಿಂಗ ಎಂಬು ದರ ಪ್ರಾಕೃತ ರೂಪವೇ ತೆಲಿಂಗ ಎಂಬುದು. ತೆಲುಗು ದೇಶವನ್ನು ಮುಹಮ್ಮ ದೀಯರು ತೆಲಿಂಗಾನ ಎಂದು ಕರೆದರು. ತೆಲುಗು ದೇಶಕ್ಕೆ ತ್ರಿಲಿಂಗ ಎಂಬ ಹೆಸರಲ್ಲದೆ ತ್ರಿಕಲಿಂಗ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. ತೆಲುಗು ಪಂಡಿತರು ತೆನುಗು ಎಂಬ ಹೆಸರು ತೇನೆ (ಜೇನುತುಪ್ಪ) ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯ ಮಾಧುರ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವರು. ತಮಿಳು ದೇಶದಲ್ಲಿ ತೆಲುಗಿಗೆ ವಡುಗು ಎಂದೂ ತೆಲುಗರಿಗೆ ವಡುಗರ್ ಎಂದೂ ಹೆಸರುಗಳು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿವೆ ; ತೆಲುಗು ದೇಶವು ತಮಿಳು ದೇಶದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಈ ಹೆಸರುಗಳು ಉತ್ತರದಿಗ್ವಾಚಿಯಾದ ವಡ ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಬಂದಿವೆ. ತಮಿಳಿನ ಹಳೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ವಡುಗರ್ ಎಂಬ ಹೆಸರು ತೆಲುಗರಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡಿಗ ರಿಗೂ ಉಪಯೋಗಿಸಿದೆ. ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಮೊತ್ತಮೊದಲು ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ರಚಿಸಿ ದವನು ಆಂಧ್ರ ರಾಯನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಣ್ವ ಋಷಿಯೆಂದು ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. 13ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಥರ್ವಣಾಚಾರ್ಯನು ತನ್ನ ತ್ರಿಲಿಂಗ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕಣ್ವನ ಹೆಸರಿನ ಜತೆಗೆ ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ಹೇಮಚಂದ್ರ, ಪುಷ್ಪ ದಂತ, ರಾವಣ, ಗೌತಮ, ಧರ್ಮರಾಜ ಇವರುಗಳ ಹೆಸರನ್ನೂ ಹೇಳಿ ಇವ ರೆಲ್ಲರೂ ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಗೆ ವ್ಯಾಕರಣ ಕರ್ತೃಗಳು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಯೊಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ ವ್ಯಾಕರಣ ಕರ್ತೃ ; ಇಲ್ಲಿ ಹಲವ ರಿದ್ದಾರೆ—ಲಂಕೇಶ್ವರನಾದ ರಾವಣನೂ ಸೇರಿದ್ದಾನೆ.

ಕನ್ನಡ.

ತಮಿಳು ತೆಲುಗುಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥರಚನೆ ಆವನೋ ಒಬ್ಬ ಋಷಿಯಿಂದ ಆರಂಭವಾದಂತೆ ಪ್ರತೀತಿಯಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದದ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕೆಲವು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಆಗಲೇ ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟದ ಅವತರ ಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ (ಪುಟ 5) ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಬಹುಶಃ ಕರ್ಣಾಟ ಎಂಬುದು ಕನ್ನಡ ಎಂಬುದರ ಸಂಸ್ಕೃತ ರೂಪವಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಸ್ತಶಕದ ಆದಿ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ದೇಶದ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಪುನ್ನಾಡು ಎಂಬ ರಾಜ್ಯದ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಮವಾದ ಪುನ್ನಾಟ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಬಹುದು. 2ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಟಾಲಮಿ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನು ಈ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪೊನ್ನತ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಕನ್ನಡ ಎಂಬುದರ ಆದಿ ರೂಪವು ಕನ್ನಾಡು ಎಂದು ಇದ್ದಿರಬೇಕು (ಪುನ್ನಾಡು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೋಲಿ ಸಿ); ಬಳಿಕ ಇದು ಕನ್ನಡು ಎಂದೂ ತರುವಾಯ ಕನ್ನಡ ಎಂದೂ ಆಗಿರ

ಬೇಕು. ಕನ್ನಡು ಎಂಬ ರೂಪವು ಕನ್ನಡ ದೇಶದ ಕೆಲವು ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ಲೂ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಕರಿಯನಾಡು ಎಂಬ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ಹೊರಗಣವರಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ತೋರಬಹುದು ; ಆದರೆ ಕನ್ನಡಿಗರು ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯನ್ನು 'ಕರಿಯನಾಡಿನ ಭಾಷೆ' ಎಂದು ಕರೆದಿರಲಾರರು. ತಮಿಳರೂ ತೆಲುಗರೂ ತಂ ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಮಾಧುರ್ಯವಾಚಿಯಾದ ಪದಗಳಿಂದ (ತಮಿಳ್', ತೇನೆ) ಹುಟ್ಟಿದುವೆಂದು ಹೇಳುತಾರೆ. ಕನ್ನಡಿಗರೂ ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯ ಹೆಸರು ಒಂದು ಸುಗುಣವಾಚಿಯಾದ ಶಬ್ದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ ಆಕ್ಷೇ ಪಣೆಗೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಈ ಶಬ್ದವು ಪರಿಮಳವಾಚಿಯಾದ ಕಮ್ಮಿತು ಎಂಬುದು. ಕಮ್ಮಿತು, ನಾಡು ಎಂಬ ಪದಗಳು ಸೇರಿ ಕನ್ನಾಡು ಎಂದು ಆಗಿವೆ. ಕನ್ನಾಡು ಎಂಬುದು ಕನ್ನಡು ಎಂದಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಎಂಬ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ಅಂತು ಕನ್ನಡ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಪರಿಮಳವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ದೇಶದ ಭಾಷೆ ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗುವುದು. ಕನ್ನಡ ದೇಶವು ಗಂಧದ ಮರದ ಕಾಡುಗಳಿಗೂ ಪದ್ಮಾ ಕರಗಳಿಗೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದರಿಂದ ಈ ವಿಶೇಷಣವು ಅದಕ್ಕೆ ಅನು ರೂಪವಾದುದು ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ[1].

11ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕಲಿಂಗತ್ತುಪ್ಪರಣಿ ಎಂಬ ತಮಿಳು ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದ ಜಯಂಗೊಂಡಾರ್ ಎಂಬ ಕವಿ ಕೆಲವು ತೆಲುಗು ಪದಗಳೂ ಹಲವು ತಮಿಳು ಪದಗಳೂ ಸೇರಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯುಂಟಾಗಿದೆ ಎಂದು ತನ್ನ ವಿಚಿತ್ರ ವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ[2]. ಆದರೆ ಪೇರಗತ್ತಿಯಂ, ಕಂಬರಾಮಾ ಯಣಂ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವು ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾಷೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. 2ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತೆಂದು ಹೇಳುವ ಶಿಲಪ್ಪದಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಕರುನಾಡರ್ ಎಂಬ ಪದವೂ ಶಡೈಯನ್ ಪರಾಂತಕನ್ ಎಂಬ ಪಾಂಡ್ಯ ರಾಜನು 770ರಲ್ಲಿ

---

1. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಆರ್. ತಾತಾಚಾರ್ಯರು ಎಂ. ಎ. ತಮ್ಮ ಉದ್ಯಾಯನ ಚರಿತೆಯ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಭಾವವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ:—

ಕಮ್ಮಿತಾದುದು ನಾಡು ನಡೆಯಿಂ । ಕಮ್ಮಿತಾದುದು ನಾಡು ನುಡಿಯಿಂ।
ಕಮ್ಮಿತಾದುದು ಚಂದನೋರ್ವೀರುಹದಿನೀ ನಾಡು ||
ಕಮ್ಮಿತಾದುದು ಕಮ್ಮಯಿಸುವಾ। ಕಮ್ಮರಲ್ಗಳಿನಿನಿತು ಕಂಪಿಂ।
ಕಮ್ಮಿತಲ್ಲದೆ ಕರ್ಪು ಕನ್ನಡ ಕೆಂತು ಸಮನಿಸಿತು ||

2. ಶಿಲವಡುಗುಂ ಪಲತಮಿಟುಂ ಕುಟಿಚಿತ್ತರುಕರು ನಾಡಿಯರ್.

ಕೊಟ್ಟ ವೇಳ್ವಿಕುಡಿ ತಾಮ್ರಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕರುನಾಡಗನ್ ಎಂಬ ಪದವೂ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ತಿಳಿಸಿದೆ.[1] ತಮಿಳಿಗೂ ಕನ್ನಡಕ್ಕೂ ನಿಕಟವಾದ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಈ ಎರಡು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕ್ರಮವಾದ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗವುಂಟು. ನಾಮಾಖ್ಯಾತ ವಿಭಕ್ತಿಗಳು ಎರಡು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದೇ ಆಗಿವೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ವ್ಯಾಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯವಿದೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೂ ತೆಲುಗಿಗೂ ಕೆಲವಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯವಿದ್ದರೂ ಭೇದವೇ ಹೆಚ್ಚು.

ಕನ್ನಡದ ಉಪಭಾಷೆಗಳು.

ದಕ್ಷಿಣದ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಾದ ತುಳು, ಕೊಡಗು, ತೊದ, ಕೋತ, ಬಡಗ ಎಂಬುವನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತೇನೆ. ಕೆಳಗಣ ಹೇಳಿಕೆಗಳ ಮೇರೆಗೆ ಈ ಭಾಷೆಗಳಿಗೂ ಕನ್ನಡಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವು ಉಳಿದ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಇರುವುದಕ್ಕಿಂತ ನಿಕಟತರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಉಪಭಾಷೆಗಳು ಎನ್ನಬಹುದು:—"ತುಳುವಿಗೂ ಕನ್ನಡಕ್ಕೂ ವಿಶೇಷ ಭೇದವಿಲ್ಲ"; "ಕೊಡಗು ಹಳಗನ್ನಡಕ್ಕೂ ತುಳುವಿಗೂ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು"; "ಕೋತ ಎಂಬುದು ಕನ್ನಡದ ಅತಿ ಗ್ರಾಮ್ಯವಾದ ಉಪಭಾಷೆ ಎನ್ನಬಹುದು"; "ಬಡಗ ಎಂಬುದು ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಉಪಭಾಷೆ"; "ತೊದಭಾಷೆ ಮೊದಲು ಹಳಗನ್ನಡವೇ ಆಗಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ; ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಉಪಭಾಷೆಯಲ್ಲ."

ನೀಲಗಿರಿಯ ತೊದವರ ಭಾಷೆಯಾದ ತೊದ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಫ ಎಂಬ ಧ್ವನಿಯಿರುವುದೊಂದು ವಿಶೇಷ: ಉದಾಹರಣೆ—ಪುಫ್ (ಹುಳು). ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಾಮವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬಹಳ ಕಡಮೆ; ಪ್ರಥಮಾ ದ್ವಿತೀಯಾ ಷಷ್ಠಿಗಳಿಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ಇಲ್ಲ. ತೊದವರ ಹೆಸರು ಮೊತ್ತಮೊದಲು 1117ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಚಾಮರಾಜನಗರದ 83ನೆಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಸಳ ರಾಜನಾದ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ದಂಡನಾಯಕ ಪುಣಿಸನು ನೀಲಗಿರಿಯನ್ನು ಜಯಿಸಿದಾಗ ತೊದವರಿಗೆ ಭೀತಿಯುಂಟುಮಾಡಿದನು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ನೀಲಗಿರಿಯ ಕೋತರ ಭಾಷೆಯಾದ ಕೋತ ಎಂಬುದು ಹಿಂಸೆಗೆ ಗುರಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ನೀಚ ಜಾತಿಯ ಒಂದು ಪಂಗಡದಿಂದ ಬಹಳ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒಯ್ಯಲ್ಪಟ್ಟಿತೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಷಷ್ಠಿಗೆ ಅ ಎಂಬುದೂ

---

1. I, ಅವತರಣಿಕೆ 5–6.

ಚತುರ್ಥಿಗೆ ಕೆ ಎಂಬುದೂ ಸಪ್ತಮಿಗೆ ಒಳ್ಗಿ ಎಂಬುದೂ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು; ಕ್ರಿಯಾರ್ಥವನ್ನು (ತುಮುನ್) ತೋರಿಸಲು ಧಾತುವಿಗೆ ಅಲಿಕ್ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ—ಉದಾಹರಣ: ತಿನ್+ಅಲಿಕ್, ತಿನಲಿಕ್ (ತಿನಲ್ಕೆ). ಇದೆಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಈ ಭಾಷೆಯ ನಿಕಟಸಂಬಂಧವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಮಾಡುತ್ತದೆ ನೀಲಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವವರೊಳಗೆ ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯುವರಾದ ಬಡಗರ ಭಾಷೆಯೇ ಬಡಗ ಎಂಬುದು. ಇದು ಈಗ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕನ್ನಡಕ್ಕಿಂತ ಹಳೆಯ ರೂಪವುಳ್ಳುದಾಗಿ ಕೆಲವಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಸಾಹಿತ್ಯದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ,ಱ ೞ ಎಂಬ ಧ್ವನಿಗಳು ಈಗಲೂ ಇವೆ: ಆದರೆ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಳಕಾರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ೞಕಾರವು ಬರುತ್ತದೆ: ಆೞಿ, ಏೞು, ಕುೞಿ ಕೆಷೆ; ಇರುಳು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇೞ್ರ್, ತಿಂಗಳು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ತಿಂಗು, ಅವಳು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅವ, ಮಕ್ಕಳು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮಕ, ೞಕಾರದ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷವುಂಟು; ಏನೆಂದರೆ, ಅದು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಪದದ ಪ್ರಥಮಾಕ್ಷರಕ್ಕಾಗಲಿ ದ್ವಿತೀಯಾಕ್ಷರಕ್ಕಾಗಲಿ ಒತ್ತಕ್ಷರವಾಗಿ ಬರುವುದೇ ಹೊರತು ಕನ್ನಡ ಮುಂತಾದ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವಂತೆ ಮಗ್ಗುಲಕ್ಷರವಾಗಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ:ಕೀೞು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕೀ, ಬೀೞು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಬೂ, ಮುೞುಗು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮುಗೇ, ಹೊಗೞು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಹೊಗು, ಹಾೞು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಹಾ, ಹೞ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಹಯೆ, ಹೊೞೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಹೊಯೆ, ಗುೞ' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಗುಯಿ. ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಾಂ ಎಂಬುದು ಉತ್ತಮಪುರುಷ ಸರ್ವನಾಮೈಕವಚನ; ಗ ಎಂಬುದು ಚತುರ್ಥೀ ಪ್ರತ್ಯಯ—ಹೊಲಗ (ಹೊಲಕ್ಕೆ); ಭೂತಕ್ರಿಯೆ ಹಳಗನ್ನಡ ರೂಪವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ—ಮಾಡಿದೆಂ. ಪುರಾತನತಮಿಳು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಡಗರ ಹೆಸರು ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ: ಅಗನಾನೂರು ಎಂಬ ಕವಿಸೂಕ್ತಿಕದಂಬದಲ್ಲಿ ನಕ್ಕೀರರ್ ಎಂಬ ಪುರಾತನ ಕವಿಯ ಉಕ್ತಿಯಾದ 253ನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರರಸನು (ಎರುಮೈಯುಊರಾನ್-ಮಹಿಷಪುರದವನು)ಬಡಗರ ಅನುಬಂಧಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ರಹಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಉಚ್ಚಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ವಿನೀತ, ಸೌಮ್ಯ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವ ತುಳು ಶಬ್ದವು ಜನಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಭಾಷೆಗಲ್ಲ. ತುಳು ಜನರು ದ್ರಾವಿಡರೊಳಗೆ ಪೂರ್ವ ಪದ್ಧತಿ ಪಾಲನದಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯರೆಂದು ಹೆಸರು

ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ತುಳು ಭಾಷೆಗೂ ಕೊಡಗು ಭಾಷೆಗೂ ವಿಶೇಷ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ; ತುಳುವಿಗೂ ತಮಿಳಿಗೂ ಅತ್ಯಂತ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವಿದೆ. ಕೊಡಗುದೇಶದವರ ಭಾಷೆಗೆ ಕೊಡಗು ಎಂದು ಹೆಸರು. ಈ ಪದವು ಪಶ್ಚಿಮದಿಗ್ವಾಚಿಯಾದ ಕುಡ ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಪಶ್ಚಿಮದೇಶ ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಕೊಡಗರ ಹೆಸರು ಮೊತ್ತಮೊದಲು 1174ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹುಣಸೂರು 20ನೆಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಚಂಗಾಳ್ವ ರಾಜನಾದ ಪೆಮ್ಮವೀರಪ್ಪನು ಎಲ್ಲಾ ನಾಡುಗಳ ಕೊಡಗರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಹೊಯ್ಸಳ ರಾಜನಾದ 2ನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನಿಂದ ಮಹಾದೇವನೆಂಬ ಚಂಗಾಳ್ವ ರಾಜನನ್ನು ಅಡಗಿಸಲು ಕಳುಹಲ್ಪಟ್ಟು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಕೊಂದ ದಂಡನಾಯಕ ಬಿಟ್ಟರಸನನ್ನು ಇದಿರಿಸಿ ಸೋಲಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಕೊಡಗುಭಾಷೆ ಆಡನ್ನಾಡುವವರ ವಿವಿಕ್ತವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಡನ್ನು ಪಡೆದಿಲ್ಲ.

ಸುಮಾರು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಕನ್ನಡದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ.

ಸುಮಾರು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಎಂದರೆ 9ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಹಿಂದೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ,[1] ಕನ್ನಡಭಾಷೆ ಕಾವೇರಿಯಿಂದ ಗೋದಾವರಿಯವರೆಗೂ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದಿತೆಂದೂ ಕಿಸುವೊಳಲ್, ಕೊಪಣ ನಗರ, ಪುಲಿಗೆರೆ, ಒಂಕುಂದ ಇವುಗಳ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶವೇ ತಿರುಳುಗನ್ನಡದ ನೆಲೆಯೆಂದೂ ನೃಪತುಂಗನ (815-877) ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗದ ಈ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ:—

ಕಾವೇರಿಯಿಂದಮಾಗೋ। ದಾವರಿವರಮಿರ್ದ ನಾಡದಾ ಕನ್ನಡದೊಳ್।
ಭಾವಿಸಿದ ಜನಪದಂ ವಸು। ಧಾವಳಯವಿಲೀನವಿಶದ ವಿಷಯವಿಶೇಷಂ ||
ಅದಱೊಳಗಂ ಕಿಸುವೊೞಲಾ | ವಿದಿತ ಮಹಾ ಕೊಪಣ ನಗರದಾ ಪುಲಿಗೆಱೆಯಾ।
ಸದಭಿಸ್ತುತಮಪ್ಪೊಂಕುಂ। ದದ ನಡುವಣ ನಾಡೆ ನಾಡೆ ಕನ್ನಡದ ತಿರುಳ್ ||

ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಈಗ ಶುದ್ಧ ಮಹರಾಠ ದೇಶವೆಂದು ಭಾವಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರದೇಶದ ಅಧಿಕಭಾಗವನ್ನು ಒಳಕೊಂಡಿದೆ. ಆದರೂ ನೃಪತುಂಗನು ಹೇಳುವ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನ ಎಲ್ಲೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸಂದೇಹಪಡಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. 9ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಹರಾಠ ದೇಶದ ಅಧಿಕ

---

1. I, ಅವತರಣಿಕೆ, 4.

ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದು ಮಹರಾಠ ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯವು ಆರಂಭ ವಾದಮೇಲೆ ಮಹರಾಠಿ ಭಾಷೆಯು ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತು. ಡಾಕ್ಟರ್ ಫ್ಲೀಟ್ ಹೇಳಿರುವಂತೆ.[1] ಈಗ ಶುದ್ಧ ಮಹರಾಠ ಪ್ರಾಂತವೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕೊಲ್ಹಾಪುರವು ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಕೊಲ್ಹಾಪುರ ಪಟ್ಟಣದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ದೇವಸ್ಥಾನ ದೊಳಗಣ ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳೂ ಕೊಲ್ಹಾಪುರದ ಜೈನಮಠದಲ್ಲಿರುವ ಕೈಬರ ಹದ ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಅಧಿಕಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಕೊಲ್ಹಾಪುರಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿರುವ ಸಿರೋಲ್ (ಸಿರಿವೊಳಲ್) ಎಂಬುದೇ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳೀಯ ಕನ್ನಡ ಹೆಸರುಗಳೂ ಕೊಲ್ಹಾಪುರದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸೇನ ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳು ಕರ ಹಾಟಕಪ್ರಾಂತವೆಂಬ ಸಾತಾರಾಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಅದ್ಯಾಪಿ ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡ ಶ್ರೀಮುಖಗಳೂ ಸಾಕಾದ ನಿದರ್ಶನಗಳಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೊಲ್ಹಾಪುರದಲ್ಲಿರುವ ರಾಜಕಾರ್ಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗೆ (Political Agent) ಈಗಲೂ ಕರವೀರ ಇಲಾಖೆಯ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾ ಟಕ ಪ್ರಾಂತದ ರಾಜಕಾರ್ಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿದೆಯೇ ಹೊರತು ದಕ್ಷಿಣ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಥವಾ ದಕ್ಷಿಣ ಮಹಾರಾಠ ದೇಶದ ರಾಜಕಾರ್ಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿಲ್ಲ. ಬೆಳಗಾಂ, ಬಿಜಾಪುರ, ಧಾರವಾಡ ಎಂಬ ಮೂರು ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಲ್ಹಾಪುರ, ಮಿರಜ್ ಮುಂತಾದ ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನ ಗಳನ್ನೂ ಒಳಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ದಕ್ಷಿಣ ಮಹರಾಠ ದೇಶ ಎಂಬ ಸರ ಕಾರಿ ಹೆಸರು ಅಸಂಗತವಾದುದು. ಚಾಳುಕ್ಯ ರಾಜನಾದ 2ನೆಯ ಪುಲ ಕೇಶಿಯ (609-642) ಒಂದಾನೊಂದು ಹಳೆಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಾಂತವು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾದುದೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದೇನೋ ನಿಜ; ಆದರೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಆಗ ದೊಡ್ಡ ದೇಶ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದ್ದಿತೇ ಹೊರತು ಆ ಪದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಮಹರಾಠ, ಮಹರಾಠಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಈಗ ಬಂದಿ ರುವ ಒಂದಾನೊಂದು ಜನಸಮುದಾಯ, ಒಂದಾನೊಂದು ಭಾಷೆ ಎಂಬರ್ಥ ವಿರಲಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣಮಹರಾಠದೇಶವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಾಂತದೊಳಗೆಲ್ಲಾ ಎರಡು ಮೂರು ಶತಮಾನಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಪುರಾತನವಾದ ಒಂದು ಮಹರಾಠಿ ಶಾಸನವಾದರೂ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ; ಇದುವರೆಗೂ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಹಳೆಯ ಶಾಸನಗಳೆಲ್ಲಾ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಈ ಎರಡು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಗಲಿ ಇವೆಯೇ ಹೊರತು ಮಹರಾಠಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯವು ಪೂರ್ವಕಾಲ

---

1 **Dynasties of Kanarese Districts.**

ದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಭಾಷೆ ಯಾವುದು ಎಂಬಂಶವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪ ಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈಗಲೂ ಬಹಳಮಟ್ಟಿಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಜನರು ಕನ್ನಡಿಗರೇ, ಭಾಷೆಯೂ ಕನ್ನಡವೇ. ಆದರೆ ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಕನ್ನಡಿಗರ ಸ್ಥಾನವು ಮಹರಾಠರಿಂದಲೂ ಕನ್ನಡದ ಸ್ಥಾನವು ಮಹರಾಠಿಯಿಂದ ಲೂ ಆಕ್ರಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಸೋಲಾಪುರಜಿಲ್ಲೆ ಈಗ ಸರಕಾರದ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಹ ರಾಠಿ ಜಿಲ್ಲೆಯೆಂದಾಗಿದ್ದರೂ ಸೋಲಾಪುರದಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಎಷ್ಟೋಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಠಾಣದ ಶಿಲಾಹಾರರಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ರುವ ನಪ್ಪುವಣ್ಣ, ಲಸ್ಥಿಯವ್ವ ಎಂಬಂಥ ಹೆಸರುಗಳು ಅವಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡವೇ ಮೂ ಲವೆಂಬುದನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

ಈಗ ತೆಲುಗು ದೇಶವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಕನ್ನ ಡದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯಕ್ಕೆ ಆ ಪ್ರಾಂತದ ಹಳೆಯ ತೆಲುಗು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ತೆಲುಗು ರಾಜ ರಿಗೂ ಸಾಮಂತರಿಗೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವ ಕನ್ನಡ ಬಿರುದುಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿಗಳಾ ಗಿವೆ. ಸುಮಾರು 9 ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಒಂದು ತೆಲುಗು ವೈದುಂಬ ಶಾಸನ ದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸೇನಾಪತಿಗೆ ಮನುಜರದೇವ ಎಂಬ ಉಪನಾಮವು ಹೇಳಿದೆ[1]; ಮೂಡಣ ಚಾಳುಕ್ಯ ರಾಜನಾದ ಗುಣಗ ವಿಜಯಾದಿತ್ಯನಿಗೆ (844–888) ಗುಣ ಕೆನಲ್ಲ ಎಂಬ ಬಿರುದಿದ್ದಿತು ; ಕೆಲವರು ರೆಡ್ಡಿ ಪ್ರಭುಗಳು ಜಗದೊಬ್ಬಗಂಡ, ಜಗ ದಗೋಪಾಲ ಎಂಬ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು[2]. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 9 ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಬೆಜವಾಡದ ಬಳಿಯ ಇಂದ್ರ ಕೀಲ ಪರ್ವತದ ತೆಲುಗು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಂವತ್ಸರದುಳ್ ಎಂಬ ಮಾತಿ ನಲ್ಲಿ ಲೋ ಎಂಬ ತೆಲುಗು ಸಪ್ತಮೀ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಉಳ್ ಎಂಬ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಪ್ತಮೀ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಪ್ರಯುಕ್ತವಾಗಿ ರುವ ಅಂಶವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಆದಿಪಂಪನು (941) ತನ್ನ ಭಾರತವನ್ನು ನೃಪತುಂಗನು ಶುದ್ಧ ಕನ್ನಡದ ನೆಲೆಯೆಂದು ಹೇಳುವ ನಾಲ್ಕು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗ ಪುಲಿಗೆರೆಯ ತಿರುಳ್ಗನ್ನಡ ದಲ್ಲಿ ಬರೆದೆನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ರನ್ನನೂ (993) ಕೂಡ ಎರಡೂ ಸೇರಿ ಆರು ನೂರಾಗುವ ಪ್ರದೇಶದ ಕನ್ನಡವು ತಿರುಳ್ಗನ್ನಡವೆಂದೂ[3] ತಾನು ಅದರಲ್ಲಿ ಬರೆದೆನೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ರನ್ನನು ಹೇಳುವ ಎರಡು ಎಂಬುದು ಬೆಳ್ವೊಲ

---

1 Madras Epigraphical Report for 1923, p. 98. 2 *Ibid* p. 124.

3. ಎರಡಱುನೂಱಱಿಕನ್ನಡ ಮಾತಿತುಳಕನ್ನಡಂ.

ಮೂನ್ನೂರಿಗೂ ಪುಲಿಗೆರೆ ಮುನ್ನೂರಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ[1] ಇಲ್ಲಿಯೂ ಪುಲಿಗೆರೆ ಶುದ್ಧ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಂತವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಎರಡರು ನೂರು ಎಂಬ ಮಾತು ಕುಂತಳ ದೇಶಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರ ಪ್ರಾಯವಾಗಿದ್ದ ಒಂದು ಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾಗಿ 930 ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಲಾಸ್ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ[2] ಇದೇ ಹೆಸರು ದ್ವಿತ್ರಿ ಶತಂ (ಎರಡುಮುನ್ನೂರುಗಳು) ಎಂಬ ರೂಪದಲ್ಲಿ 982 ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನೀಲಗುಂದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ[3]

ಶುದ್ಧ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಂತವೆಂದು ತಾನು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಕನ್ನಡಿಗರ ವೈದುಷ್ಯಚಾತುರ್ಯಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ನೃಪತುಂಗನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ :—

ಪದನಱಿದು ನುಡಿಯಲುಂ ನುಡಿ । ದುದನಱಿದಾರಯಲುಮಾರ್ಪರಾ ನಾಡವರ್ಗಳ್ ।
ಚದುರರ್ ನಿಜದಿಂ ಕುಱಿತೋ । ದರೆಯುಂ ಕಾವ್ಯಪ್ರಯೋಗಪರಿಣತಮತಿಗಳ್ ॥
ಕುಱಿತವರಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಂ । ಪೆಱರುಂ ತಂತಮ್ಮ ನುಡಿಯೊಳೆಲ್ಲಂ ಜಾಣರ್ ।
ಕಿಱುವಕ್ಕಳು ಮೂಮೂಗರು । ಮುಱಿಪಲ್ಕಱಿವರ್ ವಿವೇಕಮಂ ಮಾತುಗಳಂ ॥

ಕನ್ನಡಿಗರ ನಾಗರಿಕತೆ.

ಏಲೇಲನೆಂಬ ಚೋಳರಾಜನು ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವ 205ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸೇನೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸಿಂಹಳದ್ವೀಪವನ್ನು ಜಯಿಸಿದನೆಂದು ಆ ದ್ವೀಪದ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ[1] ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರಾಜನಾದ ದಂತಿದುರ್ಗನ ಸುಮಾರು 8 ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಒಂದು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣಾಟಕ ಸೈನ್ಯವು ಕಾಂಚಿಯ ಪಲ್ಲವ ರಾಜನನ್ನೂ ಕೇರಳ ಪಾಂಡ್ಯಚೋಳರಾಜರನ್ನೂ ಸೋಲಿಸುವಷ್ಟು ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದಿತೆಂದು ಹೇಳಿದೆ[5] ಪಾಂಡ್ಯರಾ

---

1 ಬೆಳ್ವೊಲ ಮೂನೂಱುಮಂ ಪುಲಿಗೆಱೆ ಮೂನೂಱುಮಂ ಎರಡಱುನೂಱುಮಂ *Epigraphia Indica XV*, 339.

2 ಕುಂತಳಧರಾತಳಂ, ತದ್ವಿಷಯಕ್ಕೆರಡಱುನೂಱು ಲಲಾಮಮಂ. *Ibid, XIII*, 326. 3 *Ibid IV* 207. 4 The Lost Cities of Ceylon' 26. 5 Indian Antiquary, XI, 114.

ಜನಾದ ಶಡೈಯನ್ ಪರಾಂತಕನ ಸುಮಾರು „770 ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ವೇಳ್ವಿಕುಡಿ ತಾಮ್ರಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 6 ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡ್ಯದೇಶವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳಿರುವ ಕಳಭ್ರರೆಂಬವರು ಕರ್ಣಾಟಕರೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯ ಬಂದಿದೆ. ಎರುಮೈನಾಡಿನ (ಮೈಸೂರಿನ) ವಡುಗರು (ಬಡಗರು ಅಥವಾ ಕನ್ನಡಿಗರು) ತಮಿಳು ಸಂಘಕಾಲದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಮೋರಿಯರ, ಎಂದರೆ 5, 6, 7ನೆಯ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಆಳಿದ ಕೊಂಕಣದ ಮೌರ್ಯರ, ಮುಂಗಾವಲಿನವರಾಗಿದ್ದು ಪಾಂಡ್ಯ ರಾಜನಾದ ನೆಡುಂಜೆಳಿಯನ ದಂಡನಾಯಕ ಮೋಹೂರೆಂಬವನಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಕೋಶರಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡಲು ಹೋದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ[1] ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದೂದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಳಿದ ಗಂಗ, ಕದಂಬ, ಚಾಳುಕ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ, ಹೊಯ್ಸಳ, ಸೇವುಣ, ಕಳಚುರ್ಯ, ರಟ್ಟ, ಶಿಲಾಹಾರ, ಕೊಂಗಾಳ್ವ, ಚಂಗಾಳ್ವ, ಸಿಂದ, ಬಾಣ, ನೊಳಂಬ, ವೈದುಂಬ, ಸಾಳುವ, ಸಾಂತರ, ಸೇನವಾರ, ಪುನ್ನಾಡು, ವಿಜಯನಗರ, ಮೈಸೂರು, ಕೊಡಗು ಮುಂತಾದ ರಾಜವಂಶಗಳೂ; ಕೆಳದಿ, ಉಮ್ಮತ್ತೂರು, ನುಗ್ಗೆಹಳ್ಳಿ, ಬೇಲೂರು, ಸುಗಟೂರು, ಹದಿನಾಡು, ಮುದಿಗೆರೆ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ನಿಡುಗಲ್ಲು, ಚೆನ್ನಪಟ್ಟಣ, ಮಾಗಡಿ, ಎಲಹಂಕ, ಸಂತೆ ಬೆನ್ನೂರು, ಪಿರಿಯಪಟ್ಟಣ, ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿ, ಮದ್ದಗಿರಿ, ಬಿಜ್ಜವರ, ಕೋಟೆ, ಕಳಲೆ ಮುಂತಾದ ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಸಂತತಿಗಳೂ ಕರ್ಣಾಟಕವೇ ಆಗಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಗುಜರಾತು, ನೇಪಾಳ ಈ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕರ್ಣಾಟಕ ರಾಜವಂಶಗಳು ಆಳುತ್ತಿದ್ದುವು.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ದೇಶ್ಯಪದಗಳಿಂದ ಸೂಚಿತವಾದ ಕನ್ನಡಿಗರ ನಾಗರಿಕತೆ ಬಹಳ ಉಚ್ಚಸ್ಥಿತಿಗೆ ಏರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅಸಡ್ಡೆ ಮಾಡುವಂಥದಾಗಿಲ್ಲ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಜ್ಞಾನವಿದ್ದಿತೆಂದು ಉಳುವುದು, ಕುಳ, ಕುಂಟೆ, ಕೂರಿಗೆ, ಏರು, ಎಱ್ತು, ಎತ್ತ, ಪಯಿರು, ಕಳೆ, ಕದಿರು, ತೆನೆ, ಅರಿ, ಕುಯಿಲು, ಕುಡುಗೋಲು, ಒಕ್ಕಣೆ, ಬಯಲು, ಕೊಳ, ಕಾಲುವೆ, ಕೆಱೆ, ಏರಿ, ತೂಂಬು ಮುಂತಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದಲೂ; ನೂಲುವುದು, ನೇಯುವುದು, ಮನೆಕಟ್ಟುವುದು ಮುಂತಾದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇದ್ದಿತೆಂದು ನೂಲುವುದು, ಱಾಟೆ, ಪಱ್ತಿ, ತುಂಟ; ನೇಯುವುದು, ಹಾಸು, ಹೊಕ್ಕು, ಪಟ'; ಮನೆ, ಬಾಗಿಲು, ಸೂರು, ಹಿತ್ತಿಲು, ಓವರಿ, ಕಡೆ, ಕದ, ಜಗಲಿ, ಕೇರು, ಮಣ್ಣು, ಮರ, ಗಾರೆ, ಗಚ್ಚು ಇತ್ಯಾದಿ ಶಬ್ದಗಳಿಂದಲೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅವರು ಪೊನ್, ಬೆಳ್ಳಿ, ಕರ್ಬೊನ್ (ಕಬ್ಬಿಣ), ಕಿಸು (ತಾಮ್ರ) ಎಂಬಂಥ ಸಾಧಾರಣ ಲೋಹಗ

---

1 Journal of the Royal Asiatic Society for 1924, 666.

ಳನ್ನೂ ಪೂರ್ವಿಕರಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದ ನೇಸಱು, ತಿಂಗಳ್, ಪೆಱೆ, ಬೆಳ್ಳಿ, (ಶುಕ್ರ), ಚಾಟ್ (ರಾಹು) ಕ್ರಿಎಂಬಂಥ ಗ್ರಹಗಳನ್ನೂ ಅರಿತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ (ಪೋರ್, ಕೊಳುಗುಳ) ಪ್ರೇಮವೂ ಬಿಲ್ಲು, ಕೋಲು, ಇಟ್ಟಿ, ಅಡ್ಡಣ, ಕತ್ತಿ, ಕಡಿತಲೆ ಮೊದಲಾದ ಆಯುಧಗಳೂ ಇದ್ದುವು. ಅವರಲ್ಲಿ ಮದುವೆ, ಮದ್ದು, ಬಾಡ (ಹಳ್ಳಿ), ತೆಪ್ಪ, ಹಡಗು, ಚೆಱಪು (ಹಬ್ಬ) ಒಂದ ರಿಂದ ಒಂಬಯ್ನೂರತೊಂಬತ್ತೊಂಬತ್ತರವರೆಗೆ ಲೆಕ್ಕ ಇವು ಉಂಟು. ಚೋಟು, ಗೇಣು, ಅಡಿ, ಮೊಳ, ಮಾರು; ಮಣ, ವೀಸೆ, ಕೊಳಗ, ಬಳ್ಳ, ಅರೆ, ಕಾಲು ಬೇಳೆ, ವೀಸ ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳು ಅವರಿಗೆ ಇದ್ದ ಅಳತೆ, ತೂಕ, ಭಿನ್ನರಾಶಿಗಳು ಇವುಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಅವರ ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲಾ ಇದ್ದುವು. ತಮಿಳರು ದೇವರಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ದೇಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೇ ಆಗಲಿ ತೆಲುಗರಿಗೇ ಆಗಲಿ ದೇವರನ್ನೂ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುವ ಮಾತುಗಳಿಲ್ಲ. ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ದೇಶ್ಯಶಬ್ದಗಳು ಸಹ ಇಲ್ಲ. ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಲಿಪಿಜ್ಞಾನವಿದ್ದಂತೆ ತಿಳಿವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗನರಕಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪದಗಳೂ ಇಲ್ಲ. ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿಯೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇದೆ. ದ್ರಾವಿಡ ರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನರಕವೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ತೃತೀಯ ಸಂಪುಟ.

1919ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪುಟದ ಅವತರಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ (ಪುಟ 33)—"17ನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ಈಚೆಗೆ ಬಾಳಿದ ಕವಿಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು 3ನೆಯ ಸಂಪುಟವಾಗಿ ಬರೆಯಬೇಕೆಂಬ ಕೋರಿಕೆಯಿದೆ. ಈ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ದೇವರು ನೆರವೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದೆನು. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ 3ನೆಯ ಸಂಪುಟದ ಕೆಲಸವು ಕೂಡಲೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಮುದ್ರಣಾಲಯದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಕಾಲವಿಳಂಬದಿಂದಲೂ ಬೇರೆ ಕೆಲವು ಅನಿವಾರ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರಕಟನಕಾರ್ಯವು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನಡೆಯಲು ಅವಕಾಶವಾಗ ಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾಲವಿಳಂಬವು ಶೋಚನೀಯವಾದರೂ ಕೆಲವು ಹೊಸ ವಿಷಯ ಗಳನ್ನು ದೊರೆತಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು. ಈ ಹೊಸವಿಷ ಯಗಳು ಪರಿಶಿಷ್ಟಗಳ ರೂಪವಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವುದರಿಂದ ಪುಸ್ತಕವು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹರಕುಮುರಕಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಮೂಲಗ್ರಂಥ ವಲ್ಲದೆ 7 ಪರಿಶಿಷ್ಟಗಳೂ ಅನುಬಂಧವೂ ಗ್ರಂಥ ಶುದ್ಧಿಯೂ ಅಕಾರಾದಿ ಸೂಚಿ ಯೂ ಇವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 567 ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಚರಿತ್ರವು ಹೇಳಿದೆ. ಇವ

ರಲ್ಲಿ 352 ಮಂದಿ ಹಿಂದಣವರು, 215 ಮಂದಿ ಆಧುನಿಕರು. ಈ ಆಧುನಿಕ ರೆಂಬವರು ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ 19ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಇದ್ದವರು; ಇವರಲ್ಲಿ ಜೀವಂತರಾಗಿರುವವರಾರೂ ಸೇರಿಲ್ಲ. ಆಧುನಿಕರಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕವಿಗಳೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಬಹಳ ಸ್ವಲ್ಪಮಂದಿ. ಆದರೂ ಚರಿತ್ರೆ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಮಗ್ರವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿಸಿ ಅವರ ಚರಿತ್ರ ವನ್ನು ಅತಿಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ವಿಷಯಸೂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಕಾ ರಾದಿ ಸೂಚಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಆಧುನಿಕರ ಹೆಸರಿನ ಮುಂದೆ ಬರುವ 19 ಶ. ಎಂಬು ದಕ್ಕೆ 19ನೆಯ ಶತಮಾನ ಎಂದರ್ಥವು. ಪರಿಶಿಷ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತರಾಗಿ ಪ್ರಥಮ ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪುಟಗಳ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೇರಬೇಕಾದ ಕವಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಪೂರ್ವ ಕವಿಗಳು ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ 18ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೂ 19ನೆಯ ಶತಮಾ ನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧಕ್ಕೂ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರು ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಈಚೆ ಯವರಾಗಿರಬಹುದು. ಇವರಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಪ್ರಥಮ ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪುಟಗ ಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತರಾದವರಲ್ಲಿರುವಂತೆಯೇ ಕೆಲವರು ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಕವಿಗಳ ಗೋ ಷ್ಠಿಗೆ ಸೇರಲಾರರು. ಆದರೆ ಅಂಥವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಆಧುನಿಕರಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಲ್ಲ. ವಚನಗಳು ಗದ್ಯವಾದರೂ ಕಾವ್ಯಸರಣಿಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ವಚನ ಕಾರರನ್ನು ಕವಿಗಳೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು.

ಇನ್ನು ಈ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮೂಲಗ್ರಂಥದ 216 ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ 1705ರಿಂದ 1887ರ ವರೆಗೆ ಬಾಳಿದ 165 ಕವಿಗಳ ಚರಿತ್ರವು ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸೇರಿದ್ದಾರೆ; ಇವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಾಕೆ ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಣಿಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು, ಮೂಲಗ್ರಂಥದ ಉಳಿದ ಭಾಗವು, ಎಂದರೆ 217 ರಿಂದ 240ರ ವರೆಗಿನ ಪುಟಗಳು. 155 ಆಧು ನಿಕರ ವಿಷಯವನ್ನು ಒಳಕೊಂಡಿದೆ. 1 ನೆಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿ (ಪುಟಗಳು 241–260) 1430 ರಿಂದ 1869 ರವರೆಗೆ ಬಾಳಿದ 35 ಕವಿಗಳ ಚರಿತ್ರವು ಹೇಳಿದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರ ವಚನಕಾರರು. ಈ 35 ಮಂದಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಪೂರ್ವಪರಿ ಚಿತರು; ಉಳಿದವರಲ್ಲ 16 ಮಂದಿ ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪುಟಕ್ಕೂ ಮಿಕ್ಕವರು ಈ ಸಂಪುಟಕ್ಕೂ ಸೇರತಕ್ಕವರು. 2 ನೆಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟವು (ಪುಟಗಳು 261–326) 1300 ರಿಂದ 1884 ರ ವರೆಗೆ ರಚಿತವಾದ ಆದರೆ ಕವಿಗಳು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ 213 ಗ್ರಂಥಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ಒಳಕೊಂಡಿದೆ. 3ನೆಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿ (ಪುಟಗಳು 327–333) 324ನೆಯ ಪುಟದವರೆಗೆ ಗ್ರಂಥಶುದ್ಧಿಯೂ ಕೆಲವು ಹೊಸವಿಷಯ ಗಳೂ ಹೇಳಿವೆ. 4ನೆಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟವು (ಪುಟಗಳು 334–389) ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಚನಕಾರರಾದ ಹಲವರು ಹೊಸಕವಿಗಳ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ; ಪುಟ

ಗಳು 334-338 ರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವ ಪರಿಚಿತರಾದ 11 ವಚನಕಾರರ (ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟ, 190-209, 275) ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ವಚನಗಳು ಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಪುಟಗಳು 338-360ರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 1160ರಿಂದ 1725ರ ವರೆಗೆ ಬಾಳಿದ 59 ಹೊಸ ವಚನಕಾರರ ವಿಷಯವು ಅವರ ವಚನಗಳೊಡನೆ ಹೇಳಿದೆ. ಇವರೊಳಗೆ 15 ಮಂದಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು. ಈ 59 ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ 45 ಮಂದಿ ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟಕ್ಕೂ 12 ಮಂದಿ ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪುಟಕ್ಕೂ ಒಬ್ಬರುಮಾತ್ರ ಈ ಸಂಪುಟಕ್ಕೂ ಸೇರತಕ್ಕವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪುಟಗಳು 360-361ರಲ್ಲಿ 52 ಹೊಸ ವಚನಕಾರರ ಹೆಸರುಗಳು ಅವರ ಅಂಕಿತಗಳೊಡನೆ ಹೇಳಿವೆ ; ಆದರೆ ವಚನಗಳು ಉದಾಹೃತವಾಗಿಲ್ಲ. ಇವರಲ್ಲಿ 7 ಮಂದಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು. ಈ ಕವಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ಬಸವನ ಸಮಕಾಲಿಕರಾದುದರಿಂದ ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟಕ್ಕೆ ಸೇರತಕ್ಕವರು-362ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ 6 ಹೊಸ ವಚನಕಾರರ ಹೆಸರು ಹೇಳಿದೆ ; ಇವರಾರೂ ಈ ಸಂಪುಟಕ್ಕೆ ಸೇರತಕ್ಕವರಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಪುಟಗಳು 362-371 ರಲ್ಲಿ 46 ಅಂಕಿತಗಳು ವಚನಗಳೊಡನೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ ; ಇವುಗಳಲ್ಲಿ 15 ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ (121-124) ಬರುತ್ತವೆ. 371ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ವಚನಗಳಿಲ್ಲದೆ 13 ಹೊಸ ಅಂಕಿತಗಳೂ ಉಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಪುಟಗಳು 372-389ರಲ್ಲಿ 1099 ರಿಂದ 1700 ರವರೆಗೆ ಬಾಳಿದ 79 ಕವಿಗಳ ವಿಷಯವು ಹೇಳಿದೆ ; ಇವರಲ್ಲಿ 11 ಮಂದಿ ಪೂರ್ವ ಪರಿಚಿತರು, ಉಳಿದವರಲ್ಲಿ ಶಾಸನ ಕವಿಗಳಾದ ಮೂವರು ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟಕ್ಕೂ ಮಿಕ್ಕ ಐವರು ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪುಟಕ್ಕೂ ಸೇರತಕ್ಕವರು. 5 ನೆಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟವು (ಪುಟಗಳು 390-398) ಕೆಲವರು ಪೂರ್ವಿಕ ಕವಿಗಳನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಆಧುನಿಕರನ್ನೂ ಕವಿಗಳು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಕೆಲವು ಹೊಸ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಪುಟಗಳು 390-392 ರಲ್ಲಿ 5 ಕವಿಗಳ ವಿಷಯವು ಹೇಳಿದೆ ; ಇವರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಪೂರ್ವ ಪರಿಚಿತರು ; 1800 ರಿಂದ 1860ರ ವರೆಗೆ ಬಾಳಿದ ಉಳಿದ ಮೂವರು ಈ ಸಂಪುಟಕ್ಕೆ ಸೇರತಕ್ಕವರು ಪುಟಗಳು 392-396ರಲ್ಲಿ 32 ಆಧುನಿಕ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ವಿಷಯವು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಪೂರ್ವ ಪರಿಚಿತರು. 397ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 1600 ರಿಂದ 1811ರ ವರೆಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಕವಿಗಳು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ 6 ಹೊಸಗ್ರಂಥಗಳು ಹೇಳಿವೆ. ಇವು 2 ನೆಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ 213 ಗ್ರಂಥಗಳೊಡನೆ ಸೇರತಕ್ಕುವು. 398 ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ 347 ರಿಂದ 382ರ ವರೆಗಿನ ಪುಟಗಳ ಗ್ರಂಥ ಶುದ್ಧಿ ತಿಳಿಸಿದೆ. 6 ನೆಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟವು (ಪುಟಗಳು 399-417) ಪ್ರಥಮ ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕವಿಗಳ ಮತ್ತು ಗಂಥಗಳ ಸೂಚಿಯ ರೂಪವಾಗಿದೆ. ಇದಾದಮೇಲೆ ಬರುವ ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ (ಪುಟಗಳು 418-433) ಮೂರು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳ

ದಿರುವ ಕೆಲವು ಹೊಸ ಗ್ರಂಥಗಳ ಹೆಸರು ಹೇಳಿದೆ. 7ನೆಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟವು (ಪುಟಗಳು 435–470) ಕೆಲವರು ಹೊಸ ಪೂರ್ವಕವಿಗಳ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕರ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಒಳಕೊಂಡಿದೆ. ಪುಟಗಳು 435–462 ರಲ್ಲಿ 32 ಪೂರ್ವಕವಿಗಳ ವಿಷಯವು ಹೇಳಿದೆ: ಇವರಲ್ಲಿ 8 ಮಂದಿ ಪೂರ್ವಪರಿಚಿತರು–7 ಮಂದಿ ಹಿಂದೆ ಪುಟಗಳು 360–361ರಲ್ಲಿ ಉಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಅವರ ವಚನಗಳು ಕೊಟ್ಟಿವೆ: ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. 1109 ರಿಂದ 1840 ರ ವರೆಗೆ ಬಾಳಿದ ಉಳಿದ 24 ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ 8 ಮಂದಿ ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟಕ್ಕೂ ಮೂವರು ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪುಟಕ್ಕೂ 13 ಮಂದಿ ಈ ಸಂಪುಟಕ್ಕೂ ಸೇರತಕ್ಕವರು: ಇವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಒಳಕೊಂಡ ಮೂವರು ವಚನ ಕಾರರೂ ಐವರು ಶಾಸನ ಕವಿಗಳೂ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಪುಟಗಳು 462–470 ರಲ್ಲಿ 44 ಆಧುನಿಕ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ವಿಷಯವು ಹೇಳಿದೆ: ಇವರಲ್ಲಿ 13 ಮಂದಿ ಪೂರ್ವ ಪರಿಚಿತರು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಅವರ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳು ಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಗ್ರಂಥ ಶುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ (ಪುಟಗಳು 471–497) ಮಧುವಯ್ಯ, ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯ ಎಂಬ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಪೂರ್ವಕವಿಗಳ ವಿಷಯವು ಹೇಳಿದೆ: ಇವರಲ್ಲಿ 1ನೆಯವನು ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟಕ್ಕೂ 2 ನೆಯವನು ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪುಟಕ್ಕೂ ಸೇರತಕ್ಕವರು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅಕಾರಾದಿ ಸೂಚಿ 7 ನೆಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಗ್ರಂಥ ಶುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿರುವ ಕವಿಗಳ ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಪೂರ್ವಕವಿಗಳ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ—ಮೂಲ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ 165, 1 ನೆಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿ 33, 4ನೆಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿ 125, 5ನೆಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿ 3, 7ನೆಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿ 24, ಗ್ರಂಥ ಶುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ 2— ಹೀಗೆ 352. ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ 23 ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಒಳಕೊಂಡ 124 ವಚನ ಕಾರರೂ ಬೇರೆ ಇಬ್ಬರು ಕಬ್ಬಿಗಿತಿಯರೂ 8 ಶಾಸನಕವಿಗಳೂ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಮತಾನುಸಾರವಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿದರೆ ಇವರಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರು 191, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು 108, ಜೈನರು 23, ಇತರರು 30. ಇತರರೊಳಗೆ 10 ಮಂದಿ ಅರಸರೂ 12 ಮಂದಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರೂ 6 ಮಂದಿ ದೇವಾಂಗದವರೂ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಈ 352 ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ 110 ಮಂದಿ ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟಕ್ಕೂ 43 ಮಂದಿ ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪುಟಕ್ಕೂ ಸೇರತಕ್ಕವರು: ಉಳಿದ 199 ಮಂದಿಯೇ ಈ ಸಂಪುಟಕ್ಕೆ ಸೇರು ತ್ತಾರೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಆಧುನಿಕ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ—ಮೂಲಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ 155, 5ನೆಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿ 29, 7ನೆಯ ಪರಿಶಿ

ಷ್ಟದಲ್ಲಿ 31 – ಹೀಗೆ 215. ಇವರಲ್ಲಿ 7 ಮಂದಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಮತದ ಪ್ರಕಾರ ವಿಂಗಡಿಸಿದರೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು 159, ವೀರಶೈವರು ಆ ಮತಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಒಬ್ಬ ಮುಸಲ್ಮಾನನನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು 27, ಜೈನರು 1, ಇತರರು 28. ಇತರರೊಳಗೆ ಇಬ್ಬರು ಒಕ್ಕಲಿಗರೂ 18 ಮಂದಿ ಕ್ರಿಸ್ತರೂ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ.

ಪೂರ್ವಕವಿಗಳೂ ಆಧುನಿಕರೂ ಸೇರಿ ಈ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಗ್ರಂಥ ಕರ್ತರ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ 352+215=567. ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ 124 ವಚನ ಕಾರರೂ 32 ಸ್ತ್ರೀಯರೂ 8 ಶಾಸನ ಕವಿಗಳೂ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಮತದ ಪ್ರಕಾರ ಇವರಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು 267, ವೀರಶೈವರು 218, ಜೈನರು 24, ಇತರರು 58 ಇತರರೊಳಗೆ 10 ಮಂದಿ ಅರಸರೂ 14 ಮಂದಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರೂ 6 ಮಂದಿ ದೇವಾಂಗದವರೂ 18 ಮಂದಿ ಕ್ರಿಸ್ತರೂ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಈ ಸಂಪುಟಕ್ಕೆ ಸೇರಬೇಕಾದ ಪೂರ್ವಕವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 199: ಇದಕ್ಕೆ ಆಧುನಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯಾದ 215ನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಒಟ್ಟು ಈ ಸಂಪುಟದ ಕವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 414 ಆಗುತ್ತದೆ.

ವಚನಕಾರರು.

ಈ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವಚನಕಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ (124) ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಥಮ ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿಯ ವಚನ ಕಾರರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು (60) ಸೇರಿಸಿದರೆ ಒಟ್ಟುಸಂಖ್ಯೆ 184 ಆಗುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ 6 ನೆಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿ ವಚನಗಳೊಡನೆಯೂ ವಚನಗಳಿಲ್ಲದೆಯೂ 59 ಅಂಕಿತಗಳು ಉಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಈ ಅಂಕಿತಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ 59 ವಚನಕಾರರು ಇದ್ದೇ ಇರಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ನಮಗೆ ತಿಳಿದಮಟ್ಟಿಗೆ ವಚನಕಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ 243 ಆಗುತ್ತದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ಬಸವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದವರು: ಆದರೆ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ಬಸವನ ಸಮಕಾಲದವರು. ಬಸವಯುಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ವಚನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 160 ಕೋಟಿ ಎಂದು ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಬಸವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈಚೆಯೂ ಹಲವರು ವಚನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಚನಗಳು ಕನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹವಾಗಿವೆ. ಇವು ಗೂಢವಾದ ವೇದಾಂತ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಬಿಗಿಯಾದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಬೋಧಿಸುತ್ತವೆ. ಇವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಇವುಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಬಸವನೇ ಮೊದಲಾದವರು ಹೀಗೆ ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ:—

ಆದ್ಯರ ವಚನ ಪರುಷ ಕಂಡಯ್ಯಾ! ಅಧರಕ್ಕೆ ಕಹಿ, ಉದರಕ್ಕೆ ಸಿಹಿ ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರ ವಚನ ಬೇವ ಸಪಿದಂತೆ.

ಹಾಲ ತೊರೆಗೆ ಬೆಲ್ಲದಂತಹ ಕೆಸರು; ಸಕ್ಕರೆಯಂತಹ ಮರಳು; ತವರಾಜನಂತಹ ನೊರೆತೆರೆಗಳು. ಇಂತಪ್ಪ ಆದ್ಯರ ವಚನವಿರಲು ಬೇರೆ ಬಾವಿಯ ತೋಡಿ ಉಪ್ಪುನೀರ ಸವಿದಂತಾಯಿತ್ತಯ್ಯಾ ಎನ್ನ ಯುಕ್ತಿ.

ಬಸವ

ನಮ್ಮ ಆದ್ಯರ ವಚನ ಜ್ಞಾನದ ನೆಲೆಯ ತೆಗೆದಿರಿಸಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಆದ್ಯರ ವಚನ ಮದಮಾತ್ಸರ್ಯಾದಿ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗ ಸಪ್ತವ್ಯಸನ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ದಶವಾಯುಗಳಿಚ್ಚೆಗೆ ಹರಿವ ಮನವ ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿ ನಿಲಿಸಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಆದ್ಯರ ವಚನ ಅಂಗೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಲಿಂಗೇಂದ್ರಿಯವೆನಿಸಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಆದ್ಯರ ವಚನ ನೂರೊಂದುಸ್ಥಲವ ಮೀರಿದ ಮಹದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿತ್ತು. ಇಂತಪ್ಪ ಆದ್ಯರ ವಚನ ಭಂಡಾರವ ನಮ್ಮ ಪ್ರಭುದೇವರು ಮುಖ್ಯವಾದ 770 ಅಮರಗಣಂಗಳು ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಪುರಾತನರು ಪ್ರಮಥಗಣಂಗಳು ಕೇಳಿ ಹೇಳಿ ಕೊಂಡಾಡಿದ ಕಾರಣ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಚೆನ್ನ ಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸುಖವ ಸೂರೆಗೊಂಡು ಸ್ವಯಲಿಂಗವಾದರು. ಇಂತಪ್ಪ ಪುರಾತನರ ವಚನಂಗಳ ಎರಡಿಲ್ಲದೆ ಕೊಂಡಾಡಿ ತನುಮನಧನವ ಎರಡಿಲ್ಲದೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಭಕ್ತರ ಭೃತ್ಯ ನಾನು, ಆಳಿನಾಳಯ್ಯಾ ನಾನು.

ಚೆನ್ನಬಸವ

ತಿಳಿಪಲ್ ಶಿವಜೀವೈಕ್ಯಮಂ! ನಿಱಿಪಲ್ ಭವಪಾಶಬಂಧಮಂ ಶಿವಪದಮಂ!
ತ್ತುಱಿಪಲ್ ನಿಜದೊಳ್ ಚಿತ್ಕ್ರಿಯೆ!ಯುಳವಟ್ಟ ಪುರಾತನೋಕ್ತಿಯೊಂದೆ
ಸಮರ್ಥಂ ||

ಕಂಬಾಳ ಶಾಂತಮಲ್ಲೇಶ (380ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ).

ಪುಟಗಳು 356—359ರಲ್ಲಿ ಉಕ್ತರಾದ ವಚನಕಾರರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕಾಲವು ಸರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲಾರೆನು.

ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಾಚಕರ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ 7ನೆಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟದವರೆಗೆ ವಿವರಿಸಿರುವ ಕವಿಗಳ ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಗಳ ಪಟ್ಟಿಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವರ್ಣಾನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಪುಟಸಂಖ್ಯೆಯೊಡನೆ ಕೊಟ್ಟಿವೆ. 7ನೆಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಅದರ ಮುಂದೆ ಇರುವ ಗ್ರಂಥಶುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಬರುವ ಕವಿಗಳ ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅಕಾರಾದಿಸೂಚಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಶುದ್ಧಿ ಪುಟ 327, ಪುಟ 398, ಪುಟ 471

ಹೀಗೆ ಮೂರು ಕಡೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಯ ಗ್ರಂಥಶುದ್ಧಿ ಈ ಸಂಪುಟಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ವಲ್ಲದೆ ಪ್ರಥಮ ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪುಟಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಸಂಪುಟವು ಹಿಂದೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದ ಅನೇಕ ಕವಿಗಳ ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ಒಳಕೊಂಡಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕವಿಗಳ ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥ ಗಳ ವಿಷಯವು ಅರ್ಧಪಾಲಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಹೊಸದೆಂದು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಹೇಳ ಬಹುದು. ಈ ಅಂಶವು ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಓದಿ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಬೇಕಾದ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಕಾಣಬರು ವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವರೆಲ್ಲರೂ ಉದ್ದಾಮಕವಿಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾ ಗದು ಇವರಲ್ಲಿ 2 ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆಧುನಿಕರಲ್ಲಿ, ಹಲವರು ಕವಿಗಳೆನ್ನಿಸಿಕೊ ಳ್ಳಲು ಅರ್ಹರಲ್ಲವೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ತಿಳಿವಳಿಕೆಗೆ ಬಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನ ಹೆಸರೂ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಎಲ್ಲರ ನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈಚೀಚೆಗೆ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿ ಕುಂದುತ್ತ ಬಂದಿರುವುದು ಎಲ್ಲ ರಿಗೂ ವೇದ್ಯವಾಗಿಯೇ ಇದೆ.

ಈ ಸಂಪುಟವನ್ನು ಬರೆವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಚ್ಯಕೋಶಾಲಯ. ಶ್ರೀಮತ್ಪರಮಹಂಸೇತ್ಯಾದಿಗಳಾದ ಮೇಲುಗೋಟೆ ಯತಿರಾಜಸ್ವಾಮಿಗಳು. ಶ್ರೀಮಂತರು ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷಾರತ್ನ ಮೈಸೂರು ಕರಿಬಸವಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಬೆಂಗಳೂರು ಪಂಡಿತ ಎಂ. ಎಲ್ಲಪ್ಪನವರು, ಅರಳೇಪೇಟೆ ಗುರುಸಿದ್ದಪ್ಪನವರು ಇವರುಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕ ಸಂಗ್ರಹಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದೆನು. ಕೋಶಾ ಲಯದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಮಹಾಶಯರುಗಳಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತ ಜ್ಞತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಕೈಬರಹದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಗುಣದೋಷ ವಿಮರ್ಶೆಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಸಹಾಯಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಮಂತರು ದಾವಣಗೆರೆ ಸಿರಾಸೆ ಮಠದ ಶಾಂತವೀರಾ ರ್ಯರು, ಹೆಗ್ಗಡದೇವನ ಕೋಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಎತ್ತಗ ಮಠದ ದೊಡ್ಡರಾಮಾ ರಾಧ್ಯರು, ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಿ ಶಿವಶಂಕರ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು. ಧಾರವಾಡದ ರಾಮಚಂದ್ರ ಹನುಮಂತ ದೇಶಪಾಂಡೆ ಎಂ. ಎ., ಪುತ್ತೂರು ಉಗ್ರಾಣ ಮಂಗೇಶರಾಯರು, ಮದರಾಸ್ ಬೆನಗಲ್ ರಾಮರಾಯರು ಎಂ. ಎ. ಎಲ್. ಎಲ್. ಬಿ., ಹಲಸಂಗಿ ಜಿ. ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಪ್ಪನವರು, ಧಾರವಾಡದ ಎಸ್. ಎನ್. ಕೊಪ್ಪಿಕರ್, ಕರ್ಕಿಯ ವೆಂಕಪ್ಪ ಪರಮಯ್ಯ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಕಡೆ ಕೋಡಿ, ಹಾವೇರಿಯ ಎಚ್. ಬಿ. ಬೆಂಗೇರಿ ಬಿ. ಎ., ಮೈಸೂರು ಪಂಡಿತ ರಘು ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ಮತ್ತು ಪಂಡಿತ ಕೆ. ಸಿ. ನಂಜುಂಡಾರಾಧ್ಯರು, ಕನ್ನಡ ಪ್ರೊಫೆ ಸರ್. ಎಚ್. ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯಂಗಾರ್, ಬೆಂಗಳೂರು ಜೀರಿಗೆ ಬಸವಲಿಂಗಪ್ಪನ

ವರು ಮಂಜೇಶ್ವರದ ಎಂ. ಗೋವಿಂದ ಪೈ, ಮದರಾಸ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಕನ್ನಡ ಫೆಲ್ಲೋ ಎಚ್. ಶೇಷಯ್ಯಂಗಾರ್, ಎಚ್. ನಾರಾಯಣರಾಯರು ಬಿ. ಎ. ಬಿ.ಎಲ್., ರಾಯ್ ಬಹಾದುರ್ ಎಂ. ರಘುನಾಥರಾಯರು ಬಿ.ಎ., ಈ ಮಹನೀಯರುಗಳ ಉಪಕಾರವು ಚಿರಸ್ಮರಣೀಯವಾಗಿದೆ. ಇವರೊಳಗೆ ಮೊದಲು ಹೇಳಿದುವ ಇಬ್ಬರು ಮಹಾಶಯರು ದೂರವಾದ ತಮ್ಮ ವಾಸಸ್ಥಳಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಅವಲೋಕನಕ್ಕಾಗಿ ಹಲವು ಓಲೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ತರುವ ಶ್ರಮವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಬಹಳ ಸಹಾಯಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಶಾಸನ ಇಲಾಖೆಯ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಂ. ಸಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್ ಈ ಸಂಪುಟದ ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪುಟದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪ್ರತಿಮಾಡಿ ಸಹಕರಿಸಿದುದೂ ಸ್ಮರಿಸತಕ್ಕುದಾಗಿದೆ. ಕೊನೆಗೆ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಸಿ. ವಿ. ರಾಘವೇಂದ್ರಯ್ಯ, ನನ್ನ ಸೋದರದಳಿಯ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಂ. ಎ. ರಂಗಸ್ವಾಮಯ್ಯಂಗಾರ್ ಬಿ. ಎ. ಮತ್ತು ನನ್ನಮಗ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಆರ್. ತಿರುನಾರಣಯ್ಯಂಗಾರ್ ಇವರುಗಳು ಮುದ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಸಂಪುಟದ ಕೆಲವುಭಾಗಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಮಾಡುವುದು, ಈ ಸಂಪುಟಕ್ಕೆ ವಿಷಯಸೂಚಿಕೆ, ಅನುಬಂಧ, ಅಕಾರಾದಿಸೂಚಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡುವುದು ಈ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸಹಾಯವೂ ತಿಳಿಸತಕ್ಕುದಾಗಿದೆ.

ಈ ಸಂಪುಟವು 18,19 ಈ ಎರಡು ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಕವಿಗಳ ಸಮಗ್ರವಾದ ಮತ್ತು ನಿರ್ದೋಷವಾದ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಒಳಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಲಾರೆನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ನನಗೆ ದೊರೆತ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಆಧಾರದಿಂದ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಮಗ್ರವಾಗಿಯೂ ದೋಷರಹಿತವಾಗಿಯೂ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೊ ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. 69ನೆಯ ವಯಸ್ಸು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ವಾರ್ಧಕ್ಯ, ಎರಡುಕಣ್ಣುಗಳಿಗೂ ಬಂದಿರುವ ಪರೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗಿರುವ ನೇತ್ರ ಪಾಟವದ ಕೊರತೆ, ಈ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳಿದ್ದರೂ ಈ ಸಂಪುಟವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾದುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂತೋಷಿಸಿ ಇದನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇದೂ ಅವರ ಮೆಚ್ಚಿಕೆಗೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ್ಕೂ ಪಾತ್ರವಾದರೆ ನನ್ನ ಶ್ರಮವು ಸಾರ್ಥಕವೆಂದು ಭಾವಿಸುವೆನು.

ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಪುಲತೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹುಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಭಾಷೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯವು ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದೂದೇಶದ ಇತರ ದ್ರಾವಿಡಭಾಷೆಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯದೊಡನೆ

ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಹಿಂದಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆಯ ಮೂರು ಸಂಪು ಟಗಳನ್ನು ಸ್ಥೂಲದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೂ ಈ ಹೇಳಿಕೆಯ ನಿಜತ್ವವು ಧೃಢ ಪಡುತ್ತದೆ. ಇತರ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆಯೇ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಹು ಗ್ರಂಥಗಳು ಮತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟುವು. ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕನು (1604) ಕನ್ನಡ ದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣ, ತರ್ಕ, ವೇದಾಂತ ಇವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಕಾವ್ಯ, ನಾಟಕ, ಅಲಂಕಾರ ಕಲೆ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಇವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿವೆ ಎಂದು ತನ್ನ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನದ ಉಪೋದ್ಘಾತ ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ[1] ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಪುಲತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಕಾವ್ಯಗಳು, ಛಂದೋಲಂಕಾರ ವ್ಯಾಕರಣ ವಿಷ ಯವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳು, ನಿಘಂಟುಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಚರಿತ್ರೆ, ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಇವುಗಳ ವಿಷಯವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ವೈದ್ಯ, ಗಣಿತ. ಜ್ಯೋತಿಷ, ಪಾಕಶಾಸ್ತ್ರ, ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ಪಾದಿಸುವ ಹಲವು ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಉತ್ತಮ ಕಾವ್ಯಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢ ಕವಿಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಅನೇಕ ಕನ್ನಡಶಾಸನಗಳೂ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳು.

ಕನ್ನಡಭಾಷೆಗೆ ಜೈನರೇ ಆದಿಕವಿಗಳು. ಈಗ ನಮಗೆ ದೊರೆತಿರುವ ಪುರಾತ ನವಾದ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳೆಲ್ಲಾ ಜೈನಕವಿಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾಗುವು. ಗ್ರಂಥ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಜೈನರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದ ಕಾಲವು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಉಚ್ಚಸ್ಥಿತಿ ಯ ಕಾಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯ ಸೌಂದರ್ಯ ಕಾಂತಿಗಳಿಗೆ ಹಿಂ ದಣ ಜೈನ ಕವಿಗಳೇ ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣಭೂತರು. ಇವರು ಶುದ್ಧವಾದ ಮತ್ತು ಗಂಭೀರವಾದಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಗ್ರಂಥರಚನಾಕೌಶಲವ ನ್ನು ಎತ್ತರವಾದ ಅಂತಸ್ತಿಗೆ ಏರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪಂಪಪೊನ್ನರನ್ನರು ಕವಿಗಳೊಳಗೆ ರತ್ನ ತ್ರಯರೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಉಚಿತವೇ ಸರಿ. ಪೊನ್ನನು ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರಾಜನಾ ದ 3ನೆಯ ಕೃಷ್ಣನಿಂದಲೂ ರನ್ನನು ಚಾಳುಕ್ಯರಾಜನಾದ ತೈಲಪನಿಂದಲೂ ಜನ್ನ ನು ಹೊಯ್ಸಳರಾಜನಾದ 2ನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನಿಂದಲೂ ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ ಎಂಬ

---

1. ಶಬ್ದಾಗಮ ಯುಕ್ತ್ಯಾಗಮ ಪರಮಾಗಮ ವಿಷಯಾಣಾಂ ತಥಾ ಕಾವ್ಯನಾಟಕಾಲಂಕಾರ ಕಲಾಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯಾಣಾಂಚ ಬಹೂನಾಂ ಗ್ರಂಥಾ ನಾಮಪಿ ಭಾಷಾಕೃತಾನಾಮುಪಲಭ್ಯಮಾನತ್ವಾತ್.

ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆದರು.¹ 2ನೆಯ ನಾಗವರ್ಮನು ಚಾಳುಕ್ಯರಾಜನಾದ 2ನೆಯ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನಲ್ಲಿಯೂ ಜನ್ನನ ತಂದೆಯೂ ಕೇಶಿರಾಜನ ಮಾತಾಮಹನೂ ಆದ ಸುಮನೋಬಾಣನು ಹೊಯ್ಸಳರಾಜನಾದ 2ನೆಯ ನಾರಸಿಂಹನಲ್ಲಿಯೂ ಕಟಕೋಪಾಧ್ಯಾಯರಾಗಿದ್ದರು. ಇತರ ಕವಿಗಳೂ ಕೂಡ 14ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ಚಂಪೂಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯವನು ಮಧುರನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾದ ಛಂದೋಲಂಕಾರ ವ್ಯಾಕರಣಗ್ರಂಥಗಳೂ ನಿಘಂಟುಗಳೂ ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಜೈನರಿಂದಲೇ ರಚಿತವಾಗಿವೆ. ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿಯೂ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೀಗೆಯೇ ಆಗಿದೆ.

ಷಟ್ಪದೀ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದವರಲ್ಲಿ ಕುಮುದೇಂದು, ಭಾಸ್ಕರ, 3ನೆಯ ಮಂಗರಸ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು.

ವೀರಶೈವರು ತಮ್ಮ ಮತಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬಹಳಮಟ್ಟಿಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಆ ಭಾಷೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಬಸವನೂ ಅವನ ಸಮಕಾಲದವರೂ ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೋಸ್ಕರ ವಚನಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ತಂದರು. ಬಸವನ ಸಮಕಾಲಿಕರಾದ ಸುಮಾರು 200 ಮಂದಿಯೂ ಅವನಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಕೆಲವರೂ ಈಚೆ ಹಲವರೂ ವಚನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ ಹಲವರು ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಡಾಕ್ಟರ್ ಫ್ಲೀಟ್ ಹೇಳುವಂತೆ² ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಹರಾಠರ ಅವಾಂತರದಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅಂದವಾದ ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಬಹಳಮಟ್ಟಿಗೆ ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಸಲ್ಲತಕ್ಕುದಾಗಿದೆ. ವೀರಶೈವ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಹರೀಶ್ವರನು ಪ್ರಥಮಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈಚೆಗೆ ಚಂಪೂಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದವರಲ್ಲಿ ಷಡಕ್ಷರದೇವ, ಸುರಂಗಕವಿ ಇವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. ರಾಘವಾಂಕ, ಪದ್ಮಣಾಂಕ, ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತ, ಮಲ್ಲಣಾರ್ಯ, ಬೊಮ್ಮರಸ, ನಜುಂಡ ಮೊದಲಾದ ಹಲವರು ಕವಿಗಳು ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

---

1. ಕನ್ನರನಾದರದಿಂ ಕುಡೆ। ಪೊನ್ನಂ ಮನನೊಸೆದು ತೈಲಪಂ ಕುಡೆರನ್ನಂ
ಮನ್ನಿಸಿ ಬಲ್ಲಾಳಂ ಕುಡೆ । ಜನ್ನಂ ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿವೆಸರಂ ಪಡೆದಂ॥

2. Dynasties of Kanarese Districts, 477

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ರುದ್ರಭಟ್ಟನು ಅಗ್ರಗಣ್ಯನು. ಈಚೆಗೆ ಬಾಳಿದ ಚಂಪೂಗ್ರಂಥಕಾರರಲ್ಲಿ ತಿರುಮಲಾರ್ಯ, ಚಿಕ್ಕುಪಾಧ್ಯಾಯ, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ, ತಿಮ್ಮಕವಿ ಇವರು ಗಣ್ಯರು. ಷಟ್ಪದೀಗ್ರಂಥಕಾರರಲ್ಲಿ ಕುಮಾರ ವ್ಯಾಸ, ಕುಮಾರ ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ, ಲಕ್ಷ್ಮಕವಿ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಹೇಳ ಬಹುದು.

ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರುಗಳಲ್ಲಿ ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರ್, ಚಿಕ್ಕದೇವ ರಾಜ ಒಡೆಯರ್, ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಈ ಮೂವರು ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಆದರವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುದಲ್ಲದೆ ಸ್ವತಃ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿರುವುದು ಗಮನಿಸತಕ್ಕ ವಿಷಯ ವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರಾದ 1ನೆಯ ಕೃಷ್ಣರಾಜಒಡೆಯರ ಮಹಿಷಿಯಾದ ಚೆಲುವಾಂಬೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದು ಸ್ತೋತ್ರಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಗ್ರಂಥ ಕರ್ತರಾದ ಇತರ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನಮ್ಮ, ಶ್ರೀರಂಗಮ್ಮ, ಹೆಳವನಕಟ್ಟೆ ಗಿರಿಯಮ್ಮ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು.

ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಒಟ್ಟುಸಂಖ್ಯೆ.

ಈ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಮತದ ಪ್ರಕಾರ ಅವರ ವಿಭಾಗವೂ ಹಿಂದೆಯೇ ಕೊಟ್ಟಿವೆ(ಪುಟ xxviii). ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 280. ಇದರಲ್ಲಿ 45 ಮಂದಿ ವಚನಕಾರರೂ 40 ಮಂದಿ ಶಾಸನ ಕವಿಗಳೂ 6 ಮಂದಿ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಒಬ್ಬ ದೊರೆಯೂ ಇಬ್ಬರು ರಾಜಕುಮಾರರೂ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಮತದ ಪ್ರಕಾರ ಇವರಲ್ಲಿ ಜೈನರು 95, ವೀರಶೈವರು 90, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು 45, ಇತರರು 50. ಪ್ರಥಮಸಂಪುಟದ ತಿದ್ದಿದ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪುಟದಿಂದ ಸೇರಿಸಿರುವ ಕವಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪುಟದ ಕವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 301. ಇದು 15 ಮಂದಿ ವಚನಕಾರ ರನ್ನೂ 3 ಮಂದಿ ಶಾಸನಕವಿಗಳನ್ನೂ 4 ಮಂದಿ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ಮೂವರು ಮಹಾರಾಜರನ್ನು ಒಳಕೊಂಡ 12 ಮಂದಿ ಅರಸರನ್ನೂ ಒಳಕೊಂಡಿದೆ. ಇವ ರಲ್ಲಿ ಮತದ ಪ್ರಕಾರ ವೀರಶೈವರು 145, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು 76, ಜೈನರು 56, ಇತರರು 24. ಅಂತು ಮೂರು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿರುವ ಗ್ರಂಥಕ ರ್ತರ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ 1148 ಆಗುತ್ತದೆ. ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿರುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕೆಳ ಗಣ ಪಟ್ಟಿ ವಿಶದವಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ:—

ಸಂಪುಟ		ಗ್ರಂಥಕರ್ತರಸಂಖ್ಯೆ	ಜೈನರು	ವೀರಶೈವರು	ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು	ಇತರರು
I		280	95	90	45	50
II		301	56	145	76	24
III	ಪೂರ್ವಿಕರು	352	23	191	108	30
,,	ಆಧುನಿಕರು	215	1	27	159	28
ಒಟ್ಟು	....	1148	175	453	388	132

ಈ 1148 ಎಂಬ ಸಂಖ್ಯೆ 184 ವಚನಕಾರರನ್ನೂ 51 ಶಾಸನ ಕವಿಗಳನ್ನೂ 42 ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ಐವರು ಮಹಾರಾಜರನ್ನು ಒಳಕೊಂಡ 25 ಅರಸರನ್ನೂ ಒಳಕೊಂಡಿದೆ. ಮೇಲಣ ಪಟ್ಟಿಯಿಂದ 1148 ಗ್ರಂಥ ಕರ್ತರಲ್ಲಿ 933 ಮಂದಿ ಪೂರ್ವಿಕರೆಂದೂ 215 ಮಂದಿ ಆಧುನಿಕರೆಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ (ಪುಟ xxvii) ಈ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ 352 ಪೂರ್ವ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ 110 ಮಂದಿ ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟಕ್ಕೂ 43 ಮಂದಿ ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪುಟಕ್ಕೂ ಸೇರತಕ್ಕವರಾದುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಈ ಸಂಪುಟಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೇರತಕ್ಕವರು 199ಮಂದಿಯೇ ಆಗುತ್ತಾರೆ. ಕೆಳಗಣ ಪಟ್ಟಿ ಒಂದೊಂದು ಸಂಪುಟಕ್ಕೂ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಸೇರಬೇಕಾದ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ :—

ಸಂಪುಟ	ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಸಂಖ್ಯೆ	ಮೊತ್ತ	
I	280+110	390	1148
II	301 + 43	344	
III	199+215	414	

ಈ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ವಾಚಕರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸದೆ ಇರಲಾರವು.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಾಭಿಮಾನದಿಂದ 1894 ರಲ್ಲಿ, ಎಂದರೆ ಸುಮಾರು 35 ವರುಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ, ಆರಂಭಿಸಿದ ಈ ಕೆಲಸವು ಭಗವದನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪೂರ್ತಿಯಾದುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದು ಬಹಳ ಶ್ರಮಸಾಧ್ಯವಾದಕೆಲಸ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟವನ್ನು ಬರೆವಾಗ ನನಗೆ ಸಹಾಯಕರಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಭ್ರಾತೃಪುತ್ರರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಸ್ ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಬದುಕಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಕೆಲಸವು ಸುಲಭವಾಗುತ್ತಿದ್ದುದಲ್ಲದೆ

ಬಹುಶಃ ಇನ್ನೂ ಶೀಘ್ರವಾಗಿಯೇ ಕೊನೆಗಾಣುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಇದು ದೇವರ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ; ವಾರ್ಧಿಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಶೂನ್ಯನಾಗಿ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಈ ಕಷ್ಟವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಗಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತು. ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಾವೇಕ್ಷಣವೂ ವಿಶೇಷ ಪರಿಶೋಧನವೂ ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾದ ಇಂಥ ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಂಥದೊಳಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ತಪ್ಪುಗಳು ಸಿಕ್ಕುವುದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ. ಇವುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಗ್ರಂಥವು ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಮಾಡುವ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿರುವೆನು. ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನುಮುಂದೆ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ನನಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನವರು ಕೈಕೊಂಡು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೋರುತ್ತೇನೆ.

ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳು

ನಾನು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆವುದಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿದಾಗ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆದರವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜನರ ಸಂಖ್ಯೆ ಬಹಳ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿದ್ದಿತು. ಈಗ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆದರವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವರು ವಿಮರ್ಶಕರು ಕವಿಚರಿತೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ಆರಂಭಿಸಿರುವುದೂ ನನಗೆ ಸಂತೋಷಜನಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿಚಾರ ನಡಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಡೆಯಿಲಿಪೋಸ್ಟ್ ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ (12-9-1924) ಧರ್ಮ ಎಂಬ ಸುಳ್ಳು ಹೆಸರನ್ನು ವಹಿಸಿ ಒಬ್ಬ ಮಹನೀಯರು ನನ್ನನ್ನು ದ್ರೋಹಿ ಎಂದು ದೂಷಿಸಿ ಬರೆದಿರುವ ಬರವಣಿಗೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಒಂದೆರಡು ಮಾತನ್ನು ಆಡುವುದು ಆವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಬರವಣಿಗೆಯೂ ಇದಕ್ಕೆ ಅದೇ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಗಿರುವ ನನ್ನ ಉತ್ತರವೂ (26-9-1924) ಈ ಸಂಪುಟದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅವತರಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಲಂಬಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಇದ ನಾನು ಈ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕೆಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿಶ್ವಬಂಧು, ಸಾರಾಂಶವೂ ಟೀಕೆಗಳೂ ಸಂಪದಭ್ಯುದಯ, ವೃತ್ತಾಂತ ಪ್ರಕಟವಾದುದನ್ನು ಪ್ರಬುದ್ಧಕರ್ಣಾಟಕ ಮುಂತಾದ ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ದಾದ ತಪ್ಪು ತಿಳಿವಳಿ ನೋಡಿ ನನ್ನ ಮಿತ್ರರು ಕೆಲವರು ಜನರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಬಹುದಾದ ರವನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕೆಯನ್ನು ನಿವಾರಣ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಉತ್ತರ ಹಿಸಿದೆನು. ಅಲ್ಲ ಕೆಂದು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿದುದರಿಂದ ಅದೇ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಬರೆದು

ಕಾರವಾಡಿ ಶಿರಚ್ಛೇದನ ಮಾಡುವುದು ಎಂಬಂತೆ ಧರ್ಮರು ನನ್ನನ್ನು ಮೊದಲು ಭೂಷಿಸಿ ಆಮೇಲೆ ದೂಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಬರೆದಿರುವುದರ ಸಾರಾಂಶವೇ ನೆಂದರೆ—ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟವನ್ನು ಬರೆವುದರಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ಹೆಸರನ್ನು ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ತಿದ್ದಿದ ಮುದ್ರಣ ದಲ್ಲಿ ಹೇಳದೆ ಅವರ ಮಾತನ್ನೇ ಎತ್ತದೆ ಅವರಿಗೆ ದ್ರೋಹ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ; ಹೀಗೆ ಯೇ ಶ್ರವಣಬೆಳ್ಗೊಳದ ಶಾಸನಗಳು, ಕರ್ಣಾಟಕ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ ಈ ಗ್ರಂ ಥಗಳ ತಿದ್ದಿದ ಮುದ್ರಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೆ॥ ಬಿ. ಎಲ್. ರೈಸರ ಹೆಸರನ್ನು ಅಸೂ ಯೆಯಿಂದ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ-ಎಂಬುದೇ. ಈ ತಿದ್ದಿದ ಮುದ್ರಣಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಅಂಶ ಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಲವು ಹೊಸ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಅನೇಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಮಾರುಪಾಡುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಉತ್ತರ ವಾದಿ ಎಂಬಂಶವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇ ನೆಯೇ ಹೊರತು ಮತ್ತೆ ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಮೆ॥ ರೈಸರ ಪತ್ರ ಗಳಿಂದ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ತಿದ್ದಿದ ಮುದ್ರಣಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿರ ಬೇಕೆಂಬ ಭಾವನೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಧರ್ಮರಿಗೆ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ನನ್ನ ಸಮೀಪ ಬಂಧು, ಭ್ರಾತೃ ಪುತ್ರರು, ಎಂಬಂಶವು ತಿಳಿದಿರಲಾರದು. ಇವರು ಗತಿಸಿದಾಗ ನನಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದುಃಖಿಸಿದವರಾರೂ ಇಲ್ಲ. ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪುಟದ ಅವತರಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ(ಪುಟ 29) ಇವರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದೆನು: "ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟವನ್ನು ಬರೆ ವಾಗ ನನಗೆ ವಿಶೇಷ ಸಹಾಯಕರಾಗಿದ್ದ ಮ॥ ರಾ॥ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾ ಚಾರ್ಯರು ಆ ಪುಸ್ತಕವು ಪ್ರಕಟವಾದ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವೈಕುಂಠ ವಾಸಿಯಾದ ಸಂಗತಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವಿದಿತವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಇವರಿಗಿದ್ದ ಕೂಲಂ ಕಷವಾದ ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷಾ ಪಾಂಡಿತ್ಯವೂ ಮನೋಹರವಾದ ಕವಿತಾ ಮಾರ್ಗವೂ ಇಂಥ ವೈದುಷ್ಯಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರವಾದ ವಿನಯಸಂಪತ್ತಿಯೂ ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಇವರ ಅಕಾಲ ಮರಣದಿಂದ ಮೈಸೂರು ದೇಶಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ವಿಶೇಷ ನಷ್ಟವುಂಟಾಯಿ ತೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅತ್ಯುಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು. ನನಗಂತು ಇವರ ಮರಣದಿಂದ ಬಲದ ಭುಜವೇ ಹೋದ ಹಾಗಾಯಿತು." ಹಿಂದೆ ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿದ್ದುದರಿಂದ ತಿದ್ದಿದ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಹೇಳುವುದು ಆವಶ್ಯಕವಿಲ್ಲವೆಂದು ಸುಮ್ಮನಾದೆನು. ಅಸೂಯೆಯೆಂಬುದು ನನ್ನ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿಯೇ ಇಲ್ಲ; ತತ್ರಾಪಿ ನನ್ನ ಸಮೀಪ ಬಂಧುವಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇದು ಅಸಂಭಾವ್ಯವೇ ಸರಿ.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಬರೆವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಥರ್ಮ್ಸರು ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಗಳ ಗುಣ ವಿಮರ್ಶೆ ಇರುವುದರಿಂದಲೂ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಬರೆದ ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಅದರ ಅಭಾವದಿಂದಲೂ ಈ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾದ ಕೆಲಸವು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರದೇ ಆಗಿರಬಹುದು ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಊಹೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟವನ್ನು ಬರೆದಾಗ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಕಾರ್ಯ ವಿಭಾಗವು ಏರ್ಪಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಇಬ್ಬರೂ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೂ ಈ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಭಾಗವೇ ಹೆಚ್ಚು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ ವೈದುಷ್ಯಕ್ಕಾಗಲಿ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಸಹಾಯದ ಮಹತ್ವಕ್ಕಾಗಲಿ ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಗಳ ಗುಣ ವಿಮರ್ಶೆಯಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಥರ್ಮ್ಸರ ಹೇಳಿಕೆ ನಿಜವಲ್ಲ; ಆ ಸಂಪುಟದ 44, 67, 82, 90, 95, 135, 162, 181, 194, 205, 210, 218, 233, 235, 249, 279, 310, 350, 383, 395, 427, 443, 463, 471, 472, 494, 503, 524 ಮುಂತಾದ ಪುಟಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಈ ಅಂಶವು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಹಲವರು ಉದ್ದಾಮ ಕವಿಗಳ ಚರಿತ್ರವು ಬಂದಿದೆ; ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಕವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಬಹಳ ಕಡಮೆ; ಆದುದರಿಂದ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಗುಣ ವಿಮರ್ಶೆ ಇದೆಯೋ ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಹೊರತು ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪೂರ್ವ ಪ್ರಬಂಧಗಳ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯೂ ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆ ಕಡಮೆಯಾಗುತ್ತ ಬಂದಿರುವುದೂ ಸರ್ವರಿಗೂ ತಿಳಿದ ವಿಷಯವೇ. ಈ ಸಂಪುಟದ 23, 27, 52, 85, 88 130, 149, 449 ಮುಂತಾದ ಪುಟಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಗುಣ ವಿಮರ್ಶೆ ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇದ್ದೇ ಇದೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೊ|| ಬಿ. ಎಲ್. ರೈಸರ ಮರಣ.

ಕಳೆದ ಜುಲೈ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಮೊ|| ಬಿ. ಎಲ್. ರೈಸರ ಮರಣಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅವರು ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅಸ್ತಿಭಾರ ಹಾಕಿದವರು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳಾಗಿದ್ದುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಕೆಲವು ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಮೊತ್ತಮೊದಲು ಮುದ್ರಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬಹಳ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಸನದ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಇವರು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯದ ಮಹತ್ತ್ವವನ್ನು ಅಷ್ಟಿಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

1899 ರಿಂದ 1906ರ ವರೆಗೆ ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ (Assistant) ಈ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಗೌರವವು ನನಗೆ ಲಭಿಸಿದ್ದಿತು ; ಆದರೆ ಅವರ ಪರಿಚಯವು ನನಗೆ 1890 ರಿಂದಲೂ ಉಂಟು. ಇವರು ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಬರೆವುದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮೊದಲಿಂದಲೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕರಾಗಿದ್ದರು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅಲ್ಪಸಹಾಯವನ್ನು ಕೂಡ ಅವರು 1897 ರಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಮೈಸೂರು ಗೆಜಟಿಯರಿನಲ್ಲಿ (ಪುಟಗಳು 495-496) ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಲ್ಲಿಯೂ ಅವರಿಗಿದ್ದ ಅಭಿಮಾನವು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಹೋದಮೇಲೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಕಡಮೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೂ ನನಗೂ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರವು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಿತು. ಒಂದು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಕವಿಚರಿತೆಯನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷಿಗೆ ಪರಿವರ್ತಿಸುವು ದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದರು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಮೈಸೂರಲ್ಲಿಯೂ ಅವರಿಗಿದ್ದ ಪ್ರೀತಿ ಅವರು ಸಾವವರೆಗೂ ಉಜ್ಜ್ವಲವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಿತು. ಅವರು ಸಾವುದಕ್ಕೆ ಮೂರೇ ತಿಂಗಳು ಮುಂದೆ, ಎಂದರೆ 1927 ನೆಯ ಏಪ್ರಿಲ್ 6ರಲ್ಲಿ, ಬರೆದ ಪತ್ರ ದಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತುಗಳು ಉಕ್ತವಾಗಿವೆ: "ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯ ವಿಷಯವಾದ ನಿಮ್ಮ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು ಆವಾಗ ನನಗೆ ತಲಪುತ್ತವೆಯೋ ಎಂದು ಇದಿರು ನೋಡುತ್ತ ಇದ್ದೆನು. ನಿಮ್ಮ ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಪೂರ್ತಿಯಾಗುವ ಸಂಭವವಿದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿರುವುದು. ನನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಇನ್ನೂ ವಿಚಾ ರಿಸುವವರಿಗೆಲ್ಲಾ ದಯೆಯಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಜ್ಞಾಪಕವನ್ನು ಕೊಡಿ. ಮೈಸೂರಲ್ಲಿ ನನಗಿರುವ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಚ್ಯುತಿಯೇ ಇಲ್ಲ." ಇವರ ಪತ್ನಿ ಬರೆದ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಇವರು ಕಾಲು ಸ್ವಾಧೀನವಿಲ್ಲದೆ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದೂ ಇನ್ನು ಒಂದು ವಾರ ಬದುಕಿದ್ದಿದ್ದರೆ 90 ವರುಷವು ಪೂರ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿ ದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಬಹಳ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಇದಿರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಸಂಪು ಟದ ಒಂದು ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಒದುಕಿದ್ದಾಗಲೇ ಅವರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಡಲು ಲಭ್ಯ ವಿಲ್ಲದೆ ಹೋದುದಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಸನಪಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಡಾಕ್ಟರ್ ಎ. ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯನವರ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳು.

ನನ್ನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕುರಿತು ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳು ಬಂದಿವೆ ಎಂದು ಹಿಂದೆ (ಪುಟxxxvi) ಸೂಚಿಸಿದ್ದೆನು. ಈ ಆಕ್ಷೇಪಕರಲ್ಲಿ ಡಾಕ್ಟರ್ ಎ. ವೆಂಕಟಸು ಬ್ಬಯ್ಯ ಎಂ.ಎ., ಪಿಎಚ್.ಡಿ., ಎಲ್ಎಲ್.ಬಿ. ಇವರು ಪ್ರಥಮಸ್ಥಾನವನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇವರು ನನ್ನ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ

ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟಕ್ಕೆ, ವಿಶೇಷವಾದ ಗಮನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಿ ಸುಮಾರು 280 ಪುಟಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವು ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ಣಾಟಕ ಎಂಬ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಗುತ್ತ ಬಂದುವು; ಪುಸ್ತಕರೂಪವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ದುರ್ಗಸಿಂಹ, ಚಂದ್ರರಾಜ, ರಾಜಾದಿತ್ಯ, ವೃತ್ತವಿಲಾಸ ಈ ಕವಿಗಳಿಗೆ ನಾನು ಹೇಳಿರುವ ಕಾಲದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವರು ಜೈನ ಗುರುಗಳ ನಾಮಸಾಮ್ಯದಿಂದ ನಾನು ಮಾಡಿರುವ ಸಮೀಕರಣದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅಯ್ಯನವರು ಹೇಳಿರುವ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳು ನ್ಯಾಯವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಉಳಿದುವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಆಧಾರವೇ ಇಲ್ಲ; ಮತ್ತೆ ಕೆಲವಕ್ಕೆ ಬರಿಯ ಛಿದ್ರಾನ್ವೇಷಣ ದೋಷಾವಿಷ್ಕರಣೇಚ್ಛೆಗಳೇ ಮೂಲವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಇವರ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೂ ನನ್ನ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಪುನರ್ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಲು ನನಗೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ದೊರೆಯಿಸಿಕೊಟ್ಟುದಕ್ಕಾಗಿ ಇವರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳ ಸಮಗ್ರಪ್ರತಿಯನ್ನು ನನಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇವು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಅಚ್ಚಾಗುವವರೆಗೆ ಕಾದುಕೊಂಡಿರುವ ಕಷ್ಟವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಇವರಿಗೂ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಟಿ. ಎಸ್. ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ನನ್ನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 35 ಕವಿಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯನವರು ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳನ್ನು ಲಂಬಿಸಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅವತರಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇವರ ಮತ್ತು ಇತರರ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯವಾದ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ತೊಡಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದ ಎರಡು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ—

> ಗಚ್ಛತಃ ಸ್ಖಲನಂ ಕ್ವಾಪಿ ಭವತ್ಯೇವ ಪ್ರಮಾದತಃ ।
> ಹಸಂತಿ ದುರ್ಜನಾಸ್ತತ್ರ ಸಮಾದಧತಿ ಸಜ್ಜನಾಃ ॥
> ದೋಷಾನುತ್ಸೃಜ್ಯ ದೋಷಜ್ಞಾಸ್ತುಷ್ಯಂತಿ ಗುಣಲೇಶತಃ
> ಹಂಸಾ ಇವಾಂಬುಪಯಸೋರ್ಮೇಳನೇ ದುಗ್ಧಪಾಯಿನಃ ॥

ಇದರಿಂದ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದಾಗಲಿ ಗಣಿಸಲೇಕೂಡದೆಂದಾಗಲಿ ನನ್ನ ಭಾವವಲ್ಲ. ತಪ್ಪಿಲ್ಲದೆ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕೆಂಬುದೇ ಕೋರಿಕೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಸರ್ವಜ್ಞನಲ್ಲ; ತಪ್ಪುಗಳಿರಬಹುದು.

ಹೊಸದಾಗಿ ಗ್ರಂಥರಚನೆ ಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟ, ದೋಷ ದರ್ಶನ ಸುಲಭ. ಉಕ್ತವಾದ ಅಂಶವನ್ನು ಖಂಡಿಸಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರಬಲವಾದ ಹೇತುಗಳಿರಬೇಕು; ದುರ್ಬಲವಾದ ಹೇತ್ವಾಭಾಸಗಳು ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆಕ್ಷೇಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಕ್ರಮವೂ ಮರ್ಯಾದೆಯೂ ಉಂಟು. ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಮಾದಗಳನ್ನು ಸೌಹಾರ್ದದಿಂದ ತೋರಿಸಿಕೊಡುವವರು ಉಪಕಾರಿಗಳೇ ಸರಿ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಅಯ್ಯನವರು ಹಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಏತಿ ಎಂದರೆ ಪ್ರೇತಿ ಎನ್ನಬೇಕು ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿರುವಂತೆ ತೋರುವುದು; ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ನಿಂದಾಗರ್ಭವಾಗಿಯೂ ಪರಿಹಾಸಗರ್ಭವಾಗಿಯೂ ಬರೆದಿರುವುದು ಶೋಚನೀಯವಾಗಿದೆ.

ನಾಗಚಂದ್ರ.

ನಾಗಚಂದ್ರನು 10 ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೋ ಅಥವಾ 11 ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿಯೋ ಇದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ಅಯ್ಯನವರು ನಿರ್ಣಯಿಸಿರುವುದು (ಪುಟಗಳು 33–56) ಭ್ರಾಂತಿ ಮೂಲವು. ಏಕೆಂದರೆ 1024–1042ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದನೆಂದು ಇವರು ಹೇಳುವ ದುರ್ಗಸಿಂಹನು ಸ್ತುತಿಸಿರುವ ಪಂಪನು ನಾಗಚಂದ್ರನೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ಹೀಗೆ ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ದುರ್ಗಸಿಂಹನಿಂದ ಸ್ತುತನಾದ ಪಂಪನು ಆದಿಪಂಪನೇ ಹೊರತು ಅಭಿನವ ಪಂಪನಲ್ಲ. ನಾಗಚಂದ್ರನು ಸುಮಾರು 1100ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದನೆಂಬ ನನ್ನ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು (I, 101) ಖಂಡಿಸಿ ತಮ್ಮ ಭ್ರಾಂತಿ ಮೂಲವಾದ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಅಯ್ಯನವರು ಬಹಳ ಶ್ರಮಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವಾದ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ:—

(1) ಅಯ್ಯನವರ ಹೇಳಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಹಿಂದೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ನಾಗಚಂದ್ರನು 10 ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿಯೋ ಅಥವಾ 11 ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿಯೋ, ಅಂತು 1024ಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ, ಇದ್ದಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ನಾಗಚಂದ್ರನು 993ರಲ್ಲಿ ರನ್ನನಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಅಜಿತಪುರಾಣವನ್ನು 'ಕೃತಿರತ್ನ' ವೆಂದು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವು ನಾಗಚಂದ್ರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರಲಾರದು ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಅದು ಹುಟ್ಟಿದ ಕಾಲಕ್ಕೂ ನಾಗಚಂದ್ರನ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷ ಅರ್ಧ ಶತಮಾನದ ಅಂತರವಾದರೂ ಇದ್ದಿರಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ನಾಗಚಂದ್ರನು 1024ಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದಿರಲಾರನು. ಅಲ್ಲದೆ ದುರ್ಗಸಿಂಹನು (ಸು. 1024) ರನ್ನನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿಲ್ಲ; ಅವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ರನ್ನನನ್ನು

ಬಹಳ ಆಧುನಿಕನಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರಬೇಕು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ದುರ್ಗಸಿಂಹನಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದನೆಂದು ಅಯ್ಯನವರು ಹೇಳುವ ನಾಗಚಂದ್ರನು ರನ್ನನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕೃತಿರತ್ನವೆಂದು ಸ್ತುತಿಸುವುದು ಅಸಂಭಾವ್ಯವೇ ಸರಿ.

(2) ನಾಗಚಂದ್ರನ ಕಾಲವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ "ಅದ್ಯತನನಾಗಿಯುಂ ನೆಗ। ಳ್ದಾಚಾರ್ಯರ ದೊರೆಯೆನಿಸಿ ಮೆರೆದಿರ್ದು....ನಾಗಚಂದ್ರ ಕವೀಂದ್ರಂ॥" ಎಂದು ಅವನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನು ಹೇಳಿರುವುದು (I, 101) ಬಹಳ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. 'ಅದ್ಯತನ' ಎಂಬ ಪದದ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ನಾಗಚಂದ್ರನು ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನಿಗಿಂತ ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನು ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನಿಗಿಂತ ಸುಮಾರು ಒಂದು ತಲೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನಿಗೆ ನಾನು ಹೇಳಿರುವ ಕಾಲವು ಸು. 1140 ಆದುದರಿಂದ (I, 139) ನಾಗಚಂದ್ರನ ಕಾಲವು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಸು. 1100 ಎನ್ನಬಹುದು. ಆಗರೆ ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನು ಸು. 1174ರಲ್ಲಿದ್ದನು ಎಂಬ ಅಯ್ಯನವರ ನಿರ್ಣಯದ ಪ್ರಕಾರ (ಪುಟ 85) ನಾಗಚಂದ್ರನು ಸು.1100 ಕ್ಕಿಂತ ಈಚೆ ಇದ್ದಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಅಯ್ಯನವರು ಹೇಳುವಂತೆ 1024ಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಬಾಳಿದ ನಾಗಚಂದ್ರನನ್ನು 1174ರಲ್ಲಿದ್ದ ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನು ಅದ್ಯತನ ಎಂದು ನಿರ್ದೇಶಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ?

(3) ನಾಗಚಂದ್ರನು "ಮುನಿನಾಥಂ ದಶಧರ್ಮಧಾರಿ" ಎಂಬ ತನ್ನ ರಾಮಾಯಣದ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ (I, 20) ಮೇಘಚಂದ್ರತ್ರೈವಿದ್ಯನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಜೈನ ಗುರುವನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸುಮಾರು 1115 ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಶ್ರವಣಬೆಳ್ಗೊಳದ 127ನೆಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಗುರು 1115 ರಲ್ಲಿ ಗತಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ನಾಗಚಂದ್ರನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಪದ್ಯದಿಂದಲೇ ಶಾಸನದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ತುತನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಗುರು ಒಬ್ಬನೇ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ನಾಗಚಂದ್ರನು 1024ಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಶತಮಾನ ಈಚೆ, ಎಂದರೆ 1115 ರಲ್ಲಿ, ಗತಿಸಿದ ಗುರುವನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಈ ಕಷ್ಟದ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅಯ್ಯನವರು "ಈ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಬರೆದವರು ಒಂದು ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಆಮೇಲೆ ನಾಗಚಂದ್ರನ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ಅದೇ ಹೆಸರಿನ ಬೇರೆ ಗುರುಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಲು ತೊಡಗಿದರು" ಎಂಬ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ (ಪುಟ 47). ಈ ಮಾತು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾಗಿಯೂ ಜೈನ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಾರಣವಾದ ನಿಂದಾರೂಪವಾಗಿಯೂ ಇದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ನಾಗಚಂದ್ರನ ಕಾಲವು ಸು. 1100

ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಿರ್ಣಯದಿಂದ ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿಯೆಂಬ ಜೈನಗುರುವಿನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅಯ್ಯನವರು ಉದ್ಭಾವಿಸುವ ಕಷ್ಟವೂ (ಪುಟ 45) ಒಡನೆ ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದು.

(4) ಮೇಘಚಂದ್ರನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನು 1148ರಲ್ಲಿ ' ವಿತತಯಂಶೋನಿಧಿಪಂಪನ ಸುತಂಗೆ ತಿಳಿವಂತು ಪೊರ್ಚ್ಚ ಪೊಸಗನ್ನಡದಿಂ '' ಪೂಜ್ಯಪಾದನ ಸಮಾಧಿಶತಕಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದುದಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ (ಇಂಡಿಯನ್ ಆಂಟಿಕ್ವರಿ, XII, 20). ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಪಂಪನು ನಾಗಚಂದ್ರನೇ ಆಗಿರಬೇಕು; ಈ ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದ ಅವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1100 ಎಂದು ನಿರ್ಧರವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮೇಘಚಂದ್ರನು ಬಹುಶಃ ಶ್ರ. ಬೆ. 66 ನೆಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ನಯಕೀರ್ತಿಯ ಶಿಷ್ಯರೊಳಗೆ ಮೊದಲನೆಯವನಾಗಿ ಹೇಳಿರುವ ಮೇಘಚಂದ್ರನೇ ಆಗಿರಬಹುದು.

(5) ಕೊನೆಗೆ, ನಾನು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿರುವಂತೆ (I, 449), ಬಿಜಾಪುರದ ಮ್ಯೂಜಿಯಮಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರುವ, ಚಾಳುಕ್ಯರಾಜನಾದ 6ನೆಯ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ (1076-1126) ಹುಟ್ಟಿದ ಎ 23 ಎಂಬ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಶಾಸನವು ನಾಗಚಂದ್ರರಚಿತವೆಂದು ಊಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆ ಶಾಸನದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳಿಗೂ ಪಂಪರಾಮಾಯಣದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳಿಗೂ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿಯೂ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುವ ಸಾಮ್ಯವು ಪ್ರಬಲಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಾಮ್ಯವು ಕೆಳಗಣ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ :—

ಬಿಜಾಪುರ ಶಾಸನದ 2ನೆಯ ಪದ್ಯ

ಪಿರಿದಾಯಾಸದಿನಿನ್ನೆಗಂ ತಳೆದ ಧಾತ್ರೀಭಾರಮಂ ವಿಕ್ರಮಾ ।
ಭರಣಂಗೊಪ್ಪಿಸಿ ಬೇಟ್ಟಿಪ್ಪದಂ ಪಡೆದುವೆಂತಾನುಂ ದಿಶಾದಂತಿ ದಿ ॥
ಕ್ಕರಿಣೀಪೇಚಕ ಚುಂಬನೈಕಸುಖಮಂ ಶೇಷೋರಗಂ ಭೋಗಿನೀ
ಪರಿರಂಭೋತ್ಸವಮಂ ಪುರಾಣಕಮಠಂ ನಿದ್ರಾಂಗನಾಸಂಗಮಂ ॥

ಪಂಪರಾಮಾಯಣದ 6ನೆಯ ಆಶ್ವಾಸದ 84ನೆಯ ಪದ್ಯ

ಧರೆಯಂ ದ್ವಾದಶಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಿನಿತ್ತಲ್ ದೇವ ನಿಮ್ಮೀ ಭುಜಾ ।
ಪರಿಘಕ್ಕೊಪ್ಪಿಸಿ ಬೇಟ್ಟಿಪ್ಪದಂ ಪಡೆದುವೆತ್ತಾನುಂ ದಿಶಾದಂತಿ ದಿ ॥
ಕ್ಕರಿಣೀಪೇಚಕ ಚುಂಬನೈಕಸುಖಮಂ ಶೇಷೋರಗಂ ಭೋಗಿನೀ ।
ಪರಿರಂಭೋತ್ಸವಮಂ ಪುರಾಣಕಮಠಂ ನಿದ್ರಾಂಗನಾಸಂಗಮಂ ॥

ಬಿಜಾಪುರ ಶಾಸನದ ೨೦ನೆಯ ಪದ್ಯ

ಅಕ್ಷೋಣೀಧರವದುವುಂ (?) । ದಕ್ಷಿಣದಿಙ್ಮುಖದೊಳೆಸೆವ ಶಶಿಖಂಡದವೋ

ಲೀಕ್ಷಣ ಸುಖಮಯಮಿರ್ಪುದು । ದಕ್ಷಿಣಭರತ ತ್ರಿಖಂಡದಾರ್ಾ
ಖಂಡಂ ||

ಪಂಪರಾಮಾಯಣದ 1ನೆಯ ಆಶ್ವಾಸದ 45ನೆಯ ಪದ್ಯ

ಆಕೆಕ್ಷೋಣೀ ಧರವಲ್ಲಭ । ದಕ್ಷಿಣ ದಿಙ್ಮುಖದೊಳೆಸೆದು ಶಶಿಖಂಡ
ದರ್ಪೋ ।
ಲೀಕ್ಷಣಸುಖಮಯಮಿರ್ಪುದು । ದಕ್ಷಿಣಭರತ ತ್ರಿಖಂಡದಾರ್ಾ
ಖಂಡಂ ||

ಬಿಜಾಪುರ ಶಾಸನದ 1ನೆಯ ಪದ್ಯ

ಶ್ರೀಮಚ್ಚಳುಕ್ಯವಂಶಲ । ಲಾಮಂ ಚತುರುದಧಿ ಮೇಖಲಾಲಂಕೃತಧಾ।
ಶ್ರೀಮಂಡಲಮಂ ವಿಕ್ರಮ । ಧಾಮಂ ನಿಜಭುಜ ಕೃಪಾಣದಿಂ ರಕ್ಷಿ
ಸಿದಂ ||

ಪಂಪರಾಮಾಯಣದ 10ನೆಯ ಆಶ್ವಾಸದ 77ನೆಯ ಪದ್ಯ

ಚತುರುದಧಿಮೇಖಲಾಲಂ । ಕೃತವಸುಧೆಯನಾಳ್ದು ಪಡೆದು ಸುತರಿ
ನ್ನರನಾ
ಜಿತ ಶತ್ರು ವಿಜಯಸಾಗರ । ರತರ್ಕ್ಯಭುಜವೀರ್ಯರರಸುಗೆಯ್ವ್ಯತಿ
ರ್ದರ್ ||

ಪಂಪರಾಮಾಯಣದ 2ನೆಯ ಆಶ್ವಾಸದ 39ನೆಯ ಪದ್ಯ

ಚತುರುದಧಿಮೇಖಲಾಲಂ । ಕೃತವಸುಧಾದೇವಿಗಜ್ಜಗಾಪಿನವರ್ ದಿ ।
ಕ್ಪತಿಗಳೆನೆ ಸಾರ್ವಭೌಮರೋ । ನ್ನತಿಯಂ ತಳೆದಂ ಸುಕೌಶಲಕ್ಷಿತಿ
ನಾಥಂ ||

ಈ ವಿಷಯವೂ ಕೂಡ ನಾಗಚಂದ್ರನು ಸು. 1100 ರಲ್ಲಿ ಬಾಳಿದನು ಎಂಬುದನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತದೆ.

ನಾಗಚಂದ್ರನ ವಿಷಯವಾದ ಅಯ್ಯನವರ ಬರೆವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಕೆಲ ವಂಶಗಳು ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಹೇಳಿವೆ (ಪುಟಗಳು 36-42,52-56). ಅವುಗ ಳನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದೆರಡು ಮಾತನ್ನು ಆಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಶ್ರ. ಬೆ. 127ನೆಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ 1115ರಲ್ಲಿ ಗತಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳಿರುವ ಮೇಘಚಂದ್ರನೂ ಶ್ರ. ಬೆ. 39,66 ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತರಾದ ಮೇಘಚಂದ್ರರೂ ಒಬ್ಬರೇ. ವಕ್ರಗಚ್ಛದ ಬಾ ಲಚಂದ್ರನೂ ಶ್ರ ಬೆ. 140 ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಶುಭಕೀರ್ತಿಯ ತಂದೆ ಬಾಲ ಚಂದ್ರನೂ ಒಂದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ (I,102-103)-ಎಂಬಂಥ ನನ್ನ ತಪ್ಪಾದ ಸಮೀ ಕರಣಗಳನ್ನು ಅಯ್ಯನವರು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿರುವುದು ನ್ಯಾಯವೇ ಸರಿ. ಈ ಸಂದರ್ಭ ದಲ್ಲಿ ನಾಗಚಂದ್ರನ ಗುರುವಾದ ಸುಮಾರು 1100 ರಲ್ಲಿದ್ದ ವಕ್ರಗಚ್ಛದ ಒಬ್ಬ ಬಾಲಚಂದ್ರನೂ ಸುಮಾರು 1180 ರಲ್ಲಿದ್ದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿ ಎಂಬ ಉಪಪದವುಳ್ಳ

ಪುಸ್ತಕಗಚ್ಛದ ಒಬ್ಬ ಬಾಲಚಂದ್ರನು ಹೀಗೆ ಇಬ್ಬರು ಬಾಲಚಂದ್ರರಿದ್ದರೆಂದು ತೋರಿಸುವುದೇ ನನ್ನ ಮುಖ್ಯೋದ್ದೇಶವು. ಆದರೆ ಅಯ್ಯನವರು ಈ ಬಾಲ ಚಂದ್ರರಿಬ್ಬರೂ ಸಮಕಾಲದವರು ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹವಣಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲು ನಾನು ಸು. 1100 ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತೆಂದು ಹೇಳುವ ಶ್ರ. ಬೆ. 69ನೆಯ ಶಾಸನವು ಸು. 1180 ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತೆಂದು ವಾದವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ (ಪುಟ 36). ಈ ಶಾಸ ನದಲ್ಲಿ ಕಾಲವು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆ ವಕ್ರಗಚ್ಛದ ಬಾಲಚಂ ದ್ರನು ಗೋಪನಂದಿಯ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಗೌಳದೇವನ ಸಧರ್ಮನೆಂದೂ ಮತ್ತೊಂ ದು ಕಡೆ ಗೋಪನಂದಿಯ ಸಧರ್ಮನಾದ ಮಾಘನಂದಿಯ ಶಿಷ್ಯ ತ್ರಿರತ್ನನಂದಿ ಯ ಸಧರ್ಮನೆಂದೂ ಹೇಳಿದೆ. ಅಂತು ಈತನು ಗೋಪನಂದಿಯ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತ ಬಹಳ ಈಚೆಯವನಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಚೆನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣದ 148ನೆಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಗೋಪನಂದಿಗೆ ವಿನಯಾದಿತ್ಯನ ಮಗನಾದ ಎರೆ ಯಂಗನು 1094 ರಲ್ಲಿ ದತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ವಕ್ರಗಚ್ಛದ ಬಾಲಚಂದ್ರನ ಕಾಲವು ಸು. 1100 ಆಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಕಾಲವನ್ನೇ ನಾನು ಶ್ರ. ಬೆ. 69ಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಬಾಲಚಂದ್ರನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ನಾಗಚಂದ್ರನ ಕಾಲವೂ ಸುಮಾರು ಇದೇ ಆಗಿರಬೇಕು.

ಇದರಿಂದ ವಕ್ರಗಚ್ಛದ ಬಾಲಚಂದ್ರನೂ ಸು. 1180 ರಲ್ಲಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕ ಗಚ್ಛದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿ ಬಾಲಚಂದ್ರನೂ ಸಮಕಾಲದವರೆಂಬ ಅಯ್ಯನವರ ಕಲ್ಪನೆ ಅಸಮಂಜಸವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ 3 ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ; ಆದರೆ ಇವು ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. 1 ನೆಯ ಶಾಸನವು ಮೈಸೂರು ಶಾಸನದ ಇಲಾಖೆಯ 1923ನೆಯ ವರ್ಷದ ವರದಿಯಲ್ಲಿ (ಪುಟಗಳು 36-39) ಅಚ್ಚಾಗಿ ದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕವಡಮಯ್ಯನ ದೇವಿಸೆಟ್ಟಿ ತಾನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ವೀರಬಲ್ಲಾಳಜಿನಾ ಲಯಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಲಚಂದ್ರನೆಂಬ ಜೈನಗುರುವಿಗೆ 1176 ರಲ್ಲಿ ದತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿ ಟ್ಟಂತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಶ್ರ. ಬೆ. 69 ರಂತೆಯೇ ವಕ್ರಗಚ್ಛದ ಬಾಲಚಂದ್ರನ ಗುರುಪ ರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ ಬಳಿಕ ಈ ಶಾಸನವು ಈ ಬಾಲಚಂದ್ರನ ಗುಡ್ಡನು ಕವ ಡಮಯ್ಯನ ಅಣುವಂತಯ್ಯನೆಂದೂ ಈ ಅಣುವಂತಯ್ಯನಿಂದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ತಲೆ ಯವನು ಕವಡಮಯ್ಯನ ದೇವಿಸೆಟ್ಟಿಯೆಂದೂ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕವ ಡಮಯ್ಯನ ಅಣುವಂತಯ್ಯನ ಗುರುವಾದ ವಕ್ರಗಚ್ಛದ ಬಾಲಚಂದ್ರನೂ ಈ ಅಣುವಂತಯ್ಯನ ವಂಶೋದ್ಭವನಾದ ಕವಡಮಯ್ಯನ ದೇವಿಸೆಟ್ಟಿಯಿಂದ ದಾನ ವನ್ನು ಪಡೆದ ಬಾಲಚಂದ್ರನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮನುಷ್ಯರು ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶ

ಯವಿಲ್ಲ. ಈ 2ನೆಯ ಬಾಲಚಂದ್ರನು ಸು. 1180ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಶ್ರ. ಬೆ. 234 ನೆ ಶಾಸನದಿಂದ ಕವಡಮಯ್ಯನ ದೇವಿಸೆಟ್ಟಿಯ ಸಮಕಾಲದವನೆಂದು ತಿಳಿದು ಒರುವ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಬಾಲಚಂದ್ರನಾಗಿರಬೇಕು. 2ನೆಯ ಶಾಸನವು 1196ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಬೇಲೂರು 129. ಇದರಲ್ಲಿ ಕವಡಮಯ್ಯನ ದೇವಿಸೆಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಶಾಂತಿನಾಥಬಸ್ತಿಯ ಪ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ತಾವು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಮಾಡಿಸಿದ ಮಲ್ಲಿನಾಥ ದೇವರಿಗಾಗಿ ಕೆಲವರು ಜೈನರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ದತ್ತಿ ದೇವಿಸೆಟ್ಟಿಯ ಕಾಲವಾದ ಮೇಲೆ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿರಬಹುದು. ಶಾಸನದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ವಕ್ರಗಚ್ಛದ ಬಾಲಚಂದ್ರನ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ದಾನಮಾಡಿದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಾಂಡವಿಯ ಬಾಲಚಂದ್ರನ ಶಿಷ್ಯ ರಾಮಚಂದ್ರನಿಂದ ಕೊಂಡುಕೊಂಡರು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಅಯ್ಯನವರು ವಕ್ರಗಚ್ಛದ ಬಾಲಚಂದ್ರನೂ ಮಾಂಡವಿಯ ಬಾಲಚಂದ್ರನೂ ಒಬ್ಬನೇ ಎಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ವಕ್ರಗಚ್ಛದ ಬಾಲಚಂದ್ರನು ಶಾಸನದ ಕಾಲವಾದ 1196ರಲ್ಲಿದ್ದನು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. 1 ನೆಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ವಕ್ರಗಚ್ಛದ ಬಾಲಚಂದ್ರನು ಕವಡಮಯ್ಯನ ದೇವಿಸೆಟ್ಟಿಯ ಕುಲಗುರುವಾದುದರಿಂದ ಅವನ ಸ್ತುತಿ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಮಾಂಡವಿಯ ಬಾಲಚಂದ್ರನಿಗೂ ವಕ್ರಗಚ್ಛದ ಬಾಲಚಂದ್ರನಿಗೂ ಆವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವನಿಗೂ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿ ಬಾಲಚಂದ್ರನಿಗೂ ಆವ ಸಂಬಂಧವೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಶ್ರ. ಬೆ. 186ನೆಯದಾದ 3 ನೆಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಬಾಲಚಂದ್ರನ ಗುಡ್ಡ ಪದುಮಸೆಟ್ಟಿಯ ಮಗನಾದ ಗೊಮ್ಮಟಸೆಟ್ಟಿ 1231 ರಲ್ಲಿ ದತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ದಾನವು ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿ ಬಾಲಚಂದ್ರನಿಂದ ಎರಡುತಲೆ ಈಚೆ ನಡೆದಿರುವುದರಿಂದ ಅಯ್ಯನವರು ಭಾವಿಸುವಂತೆ ಅವನು 1231 ರಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದ್ದನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇ ಇಲ್ಲ.

ಅಯ್ಯನವರು ನೂತ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ನಾನು ನೂತ್ನ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದೇನೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯನ್ನು ಹೂಡಿ ನನಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಬೇಕೆಂದು ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಎರಡು ಪುಟಗಳನ್ನು (53–54)ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ನೂತ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯಶಬ್ದವಾಗಿ ನಾನು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಅಭಿನವ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನೂ ಪರ್ಯಾಯಶಬ್ದಗಳೇ ಆಗಿರುವ ನೂತ, ವಿನುತ ಎಂಬ ಪದಗಳಿಗೆ ನಾನು ಸೂಚಿಸುವ ಅರ್ಥವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನೂ(I, 100)ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಗಮನಿಸಿದ್ದರೆ ನೂತ್ನ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ನೂತ ಎಂದು ತಪ್ಪಾಗಿದ್ದಿದೆ ಎಂದು ಆರೇ ಆಗಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗಿರುವಷ್ಟು ಪಾಂಡಿತ್ಯವಿಲ್ಲವಾದರೂ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಜ್ಞಾನವಾದರೂ ಉಂಟು ಎಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದಿತು.

ನಾಗಚಂದ್ರನೇ ಜಿನಮುನಿತನಯವನ್ನು ಬರೆದಿರಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅ ಯ್ಯನವರು ಹೀಗೆ ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ (ಪುಟಗಳು 55–56)—" ಪೊನ್ನನ ಶಾಂತಿ ಪುರಾಣಕ್ಕೂ ಜಿನಾಕ್ಷರ ಮಾಲೆಗೂ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಜಿನಾ ಕ್ಷರಮಾಲೆ ಪೊನ್ನರಚಿತವೆಂದು ನಂಬುವಂತೆಯೇ ಜಿನಮುನಿತನಯಕ್ಕೂ ನಾಗ ಚಂದ್ರನ ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೂ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದ್ದರೂ ಜಿನಮುನಿತನ ಯವನ್ನು ಅವನೇ ಬರೆದನೆಂದು ನಂಬಬೇಕು." ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಿಚಯವುಳ್ಳವರೂ ಕೂಡ ಪೊನ್ನನ ಎರಡು ಗ್ರಂಥಗಳ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಇ ರುವ ಅತ್ಯಂತ ಸಾಮ್ಯವನ್ನೂ ನಾಗಚಂದ್ರನ ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಮತ್ತು ಜಿನ ಮುನಿತನಯದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅತ್ಯಂತ ವೈಷಮ್ಯವನ್ನೂ ಒಡನೆ ಗ್ರಹಿಸು ವರು. ಅವರು ಕೇಳುವ, ಪೇಳುವ, ಚಿನುಮಯ, ಕೊಲುವರ್ ಎಂಬಂಥ ರೂಪಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು, ಹಲವುಬಗೆಯಾದ ವ್ಯಾಕರಣ ದೋಷಗಳಿಗೆ ಎಡೆಗೊಡನು ಎಂಬ ಅಪವಾದವನ್ನು ಉದ್ದಾಮಕವಿಯಾದ ನಾಗಚಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ಎಂದಿಗೂ ಹೊರಿಸಲಾರರು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೊ ಡಲು ಸಾಕಾದ ಕಾವ್ಯಪರಿಚಯವು ಅಯ್ಯನವರಿಗೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನು ಶ್ರ ಬೆ. 69ರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪರಿಯಳಿ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಗ್ರಾಮದ ಹೆಸರೆಂದೂ ವಡ್ಡದೇವ ಎಂಬುದು ಆ ಗ್ರಾಮದ ಬಸ್ತಿಯ ಜಿನಬಿಂಬದ ಹೆಸರೆಂ ದೂ ಅಯ್ಯನವರು ಮಾಡಿರುವ (ಪುಟ 37) ವಿಚಿತ್ರವಾದ ವಿವರಣದ ಸಾಧುತ್ವಾ ಸಾಧುತ್ವಗಳ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಜೈನಪಂಡಿತರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.

ರುದ್ರಭಟ್ಟ

ರುದ್ರಭಟ್ಟನ ಕಾಲದ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡುತ್ತ ಅವನು ಸುಮಾ ರು 1218–19ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದನೇ ಹೊರತು ನಾನು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಸು. 1180 ರಲ್ಲಿ (I, 269)ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಯ್ಯನವರು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ್ದಾರೆ(ಪುಟಗಳು 95–115). ತಮ್ಮ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಆಧಾರಗಳು :— (1) 2 ನೆಯ ಬ ಲ್ಲಾಳನ ಮಹಿಷಿಯಾದ ಉಮಾದೇವಿಯನ್ನು ಹೆಸರಿಸುವ ಆದಿಶಾಸನವು 1185 ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ, ಅವಳು 1180 ರಲ್ಲಿ ಆ ರಾಜನ ಮಹಿಷಿಯಾಗಿದ್ದಿರಲಾ ರಳು. ಆದುದರಿಂದ ಉಮಾದೇವಿಯನ್ನು ಹೇಳುವ ರುದ್ರಭಟ್ಟನು 1185ಕ್ಕಿಂತ ಈಚೆಗೆ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿರಬೇಕು (ಪುಟ 101).

(2) ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯದ 2ನೆಯ ಮಂಗಳ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ 2ನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನಿ ಗೆ ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯಾಸ್ಪದಂ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣವನ್ನು ಕವಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಆ ರಾ ಜನಿಗೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಮೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಚಕ್ರವರ್ತಿತ್ವಸೂಚಕವಾದ ಬಿರುದು

ಇದ್ದಿರಬೇಕು. ಈ ಬಲ್ಲಾಳನು ಸೇವುಣರಾಜನಾದ ಭಿಲ್ಲಮನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಸು.1190 ರಲ್ಲಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿತ್ವಸೂಚಕವಾದ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿದು ದರಿಂದ ರುದ್ರಭಟ್ಟನು 1190 ಕ್ಕಿಂತ ಈಚೆಗೆ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿರಬೇಕು (ಪುಟ 102).

(3) ಅದೇ ಮಂಗಳ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ 2ನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ರಾಜ ರಾಜಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಿರತಂ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣವು ಆ ರಾಜನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಮಗ ನಾದ 2ನೆಯ ನಾರಸಿಂಹನು ಚೋಳರಾಜನಾದ 3ನೆಯ ರಾಜರಾಜನನ್ನು (1216-1246) ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದ ಸಂಗತಿ ಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. 1218ರಲ್ಲಿ ಬರೆದ ನಾಗಮಂಗಲ 29 2ನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳ ನಿಗೆ ಚೋಳರಾಜಪ್ರತಿಷ್ಠಾಚಾರ್ಯ, ಮಗದರಾಜ್ಯದಿಶಾಪಟ್ಟ, ಪಾಂಡ್ಯಗಜ ಕೇ ಸರಿ ಎಂಬ ಬಿರದುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ರಾಜರಾಜನನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನದಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದುದೂ ಮಗರರಾಜ್ಯವನ್ನು ಜಯಿಸಿದುದೂ 1217 ರಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರಬೇಕು (ಪುಟ 113). ತನ್ನ ಮಗ 2ನೆಯ ನಾರಸಿಂಹನು 1217 ರಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ವಿಜಯ ಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ 2ನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನು ಈ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿದನು (ಪುಟ 114). ರುದ್ರಭಟ್ಟನು 1217 ರಲ್ಲಿ 3 ನೆಯ ರಾಜರಾಜನನ್ನು ಸಿಂಹಾಸ ನದ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಈಚೆ ಯೂ 2ನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನು ಗತಿಸಿದ 1220 ಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆಯೂ, ಎಂದರೆ ಸು. 1218-19 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬೇಕು.

ನನ್ನ ಸಮಾಧಾನಗಳು

(1) ಈಗ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಶಾಸನಗಳೊಳಗೆ 1185 ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಉಮಾದೇವಿಯ ಹೆಸರು ಹೇಳಿದೆ ಎಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ವರ್ಷ ಗಳ ಹಿಂದೆ, ಎಂದರೆ ಸು. 1180 ರಲ್ಲಿ, ಅವಳು 2 ನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನ ಮಹಿಷಿ ಯಾಗಿರಕೂಡದು ಎಂಬ ನಿರ್ಬಂಧವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಉಮಾದೇವಿಯನ್ನು ಹೇಳುವ, 1185 ಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದಣಕಾಲದ, ಆವುದಾದ ಒಂದು ಶಾಸನವು ಆವ ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಯಾದರೂ ದೊರೆಯಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ ನಾನು ರುದ್ರಭಟ್ಟನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1180 ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ವರ್ಷಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಕೆಲವು ವರ್ಷ ಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಇದರಿಂದ ಕೆಲವನ್ನು ಬಿಡುವುದಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವುಂಟು.

(2) ರುದ್ರಭಟ್ಟನು ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯಾಸ್ಪದಂ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣವನ್ನು ಅಯ್ಯ ನವರು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ನಾನು ನಂಬಲಾ ರೆನು. ಇದಕ್ಕೆ "ವಿಶೇಷವಾದ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ನೆಲೆ"

ಎಂದು ಅರ್ಥವೇ ಹೊರತು ಮತ್ತೆ ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ. ಚಕ್ರವರ್ತಿತ್ವ ಸೂಚಕವಾದ ಪರಮೇಶ್ವರ ಎಂಬ ವಿಶೇಷ ಬಿರುದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಕವಿ ಪಾರಮೈಶ್ವರ್ಯ (ಪರಮೇಶ್ವರತ್ವ) ಎಂಬ ರೂಪವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲದೆ ಶ್ರ. ಬೆ. 240 (ಸು. 1175), 1926ನೆಯ ವರ್ಷದ ಮೈಸೂರು ಶಾಸನದ ಇಲಾಖೆಯ ವರದಿಯ 35ನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಶಾಸನ (1183), 1923ನೆಯ ವರ್ಷದ ಅದೇ ಇಲಾಖೆಯ ವರದಿಯ 5ನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಶಾಸನ (1185) ಮುಂತಾದ 1190ಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ 2ನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನಿಗೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿತ್ವ ಸೂಚಕವಾದ ಬಿರುದುಗಳು ಹೇಳಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನಂಜನಗೂಡು 71 (1192), ಶ್ರ. ಬೆ. 335 (1195), ತಿರುಮುಕೂಡಲು ನರಸೀಪುರ 31 (1195–96) ಮುಂತಾದ 1190ಕ್ಕೆ ಈಚೆಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಆ ರಾಜನಿಗೆ ಅಧೀನತಾ ಸೂಚಕವಾದ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಬಿರುದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದೆ.

(3) ಅಯ್ಯನವರು ಭಾವಿಸುವಂತೆ ರುದ್ರಭಟ್ಟನು ರಾಜರಾಜಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಿರತಂ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣವನ್ನು 2ನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನಿಗೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದಾಗ ಆ ರಾಜನ ಮಗ 2ನೆಯ ನಾರಸಿಂಹನು 1217ರಲ್ಲಿ 3ನೆಯ ರಾಜರಾಜನನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದನು ಎಂಬುದು ಅಸಂಭಾವ್ಯವು. ಈ ವಿಶೇಷಣಕ್ಕೆ "ರಾಜ ಶ್ರೇಷ್ಠರನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲವುಳ್ಳ" ಎಂದು ಅರ್ಥವೇ ಹೊರತು ಮತ್ತೆ ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ. ರುದ್ರಭಟ್ಟನು ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಾಗ ಉಮಾದೇವಿ 2ನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನ ಮಹಿಷಿಯಾಗಿಯೂ ಚಂದ್ರಮೌಳಿ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರೆಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಜ್ಞಾಪಕದಲ್ಲಿಡಬೇಕು. ಶಾಸನಗಳಿಂದ ಉಮಾದೇವಿಯ ಕಾಲವು 1185–1209 ಎಂದು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಬಹುದು. ಪ್ರಕೃತವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯದ ರಚನೆಗೆ ಕಾರಣಭೂತನಾದ ಚಂದ್ರಮೌಳಿಯ ಕಾಲವು ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಚಂದ್ರಮೌಳಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುವ, ಈಗ ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿರುವ ಶ್ರ. ಬೆ. 327 (1181), ಚೆನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣ 150 (1182), ಅರಸಿಯಕೆರೆ 127 (1185) ಈ ಶಾಸನಗಳಿಂದ ಅವನ ಕಾಲವು 1181–1185 ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಚಂದ್ರಮೌಳಿಯನ್ನು ಹೇಳುವ, 1185ಕ್ಕೆ ಈಚೆ ಹುಟ್ಟಿದ, ಶಾಸನವಾವುದೂ ದೊರೆತಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಅವನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕಾಲಾವಧಿಗಿಂತ ಬಹಳ ಕಾಲ ಈಚೆ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯದ ರಚನೆಯೂ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಿರಬೇಕೇ ಹೊರತು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಸುಮಾರು 35 ವರ್ಷ ಈಚೆ 1218–19 ರಲ್ಲಿ ಆಗಿರಲಾರದೆಂದೂ ಭಾವಿಸುವುದು ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ಇದಲ್ಲದೆ ನನಗೆ ತಿಳಿದಮಟ್ಟಿಗೆ 2ನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನಿಗಾಗಲಿ ಅವನ ಮಗ 2ನೆಯ ನಾರಸಿಂಹನಿಗಾಗಲಿ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಬಂದ ಆವ ರಾಜನಿಗೇ ಆಗಲಿ ರಾಜ ರಾಜಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಿರತ ಎಂಬ ಬಿರುದು ಆವ ಶಾಸನದಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. 3ನೆಯ ರಾಜರಾಜನನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದ 2ನೆಯ ನಾರಸಿಂಹನಿಗೆ ಈ ಬಿರುದು ಸಲ್ಲುವುದಾದರೂ ಅವನಿಗೆ ಚೋಳರಾಜ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಚಾರ್ಯ ಎಂಬ ಬಿರುದಿರುವುದೇ ಹೊರತು ಈ ಬಿರುದಿಲ್ಲ. ಮಗರರಾಜ್ಯವನ್ನು ಜಯಿಸಿದುದ ರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಮಗರರಾಜ್ಯ ನಿರ್ಮೂಲನ ಎಂಬ ಬಿರುದೂ ಉಂಟು. ಈ ಎರ ಡು ಬಿರುದುಗಳನ್ನೂ ಪಾಂಡ್ಯಗಂಡಶೈಲವಜ್ರದಂಡ ಎಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಅದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವ ಬೇರೆ ಪದಸಮುದಾಯ ರೂಪವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಇರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಬಿರುದನ್ನೂ 2ನೆಯ ನಾರಸಿಂಹನಿಗೆ ಚೆನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣ 197 ಮತ್ತು 203 (1223), ಚೆನ್ನಗಿರಿ 72 (I221), ದಾವಣಗೆರೆ 25 (1224), ಗುಬ್ಬಿ 45 (1233) ಮೊದಲಾದ ಹಲವು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರು ವುದು ನ್ಯಾಯವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಪರಂತು ಈ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು 2ನೆಯ ನಾರಸಿಂ ಹನ ತಂದೆಯಾದ 2ನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನಿಗೆ ನಾಗಮಂಗಲ 29 (I218) ಎಂಬ ಒಂದೇ ಒಂದು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ[1] ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ತಪ್ಪೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. 12I7 ರಲ್ಲಿ ಮಗನು ಪಡೆದ ವಿಜಯಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ ತಂದೆಯಾದ 2ನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನು ಈ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿದನು ಎಂದು ಅಯ್ಯಂಗಾರವರು ಹೇಳುತ್ತಾ ರೆ(ಪುಟ 114). ಆದರೆ ತಂದೆಯ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಮಗನು ವಹಿಸುವುದು ವಾಡಿ ಕೆಯಾಗಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಮಗನ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ತಂದೆ ವಹಿಸುವ ವಾಡಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ (ಪುಟ 110) ಅಯ್ಯಂಗಾರವರು ಪಾಂಡ್ಯಗಂಡಶೈಲ ವಜ್ರದಂಡ ಎಂಬ ಅಥವಾ ಅದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವ ಪಾಂಡ್ಯಗಜಕೇಸರಿ, ಪಾಂಡ್ಯರಾಜದಿಶಾಪಟ್ಟ ಇತ್ಯಾದಿ ರೂಪವಾದ ಬಿರುದನ್ನು ಮೊತ್ತಮೊದಲು 2ನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನೂ ಆಮೇಲೆ ಅವನ ಮಗನೂ ಮೊಮ್ಮಗನೂ ವಹಿಸಿದರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ತಪ್ಪು. ಇಂಥ ಬಿರುದು 2ನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನ ತಾತನಾದ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನಿಗೂ ತಂದೆಯಾದ 1ನೆಯ ನಾರಸಿಂಹನಿಗೂ ಉಂಟು: ವಿಷ್ಣುವ ರ್ಧನನಿಗೆ ನಾಗಮಂಗಲ 76ರಲ್ಲಿ (1145) ಪಾಂಡ್ಯಕುಲಪಯೋಧಿ ಬಡಬಾನಲ ಎಂಬ ಬಿರುದೂ ಕಡೂರು 96 ರಲ್ಲಿ (1141) ಪಾಂಡ್ಯ ಗಂಡಗರ್ವಪರ್ವತಪಾಕ ಶಾಸನ ಎಂಬ ಬಿರುದೂ ಹೇಳಿವೆ; 1ನೆಯ ನಾರಸಿಂಹನಿಗೆ ಶ್ರ. ಬೆ. 345 ರಲ್ಲಿ ಯೂ (ಸು. 1159) ಕೃಷ್ಣರಾಜಪೇಟೆ 53 ರಲ್ಲಿಯೂ (1171) ಪಾಂಡ್ಯಕುಲ ಕಮಲವೇತಂಡ ಎಂಬ ಬಿರುದು ಹೇಳಿದೆ. ಪಾಂಡ್ಯಕುಲಕಮಲವೇತಂಡ ಎಂಬ

---

1 ಅರಸಿಯಕೆರೆ I83ರ ಕಾಲವು ಸಂದೇಹಾಸ್ಪದವಾಗಿದೆ.

1ನೆಯ ನಾರಸಿಂಹನ ಬಿರುದೇ ಅವನ ಮಗ 2ನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನಿಗೂ ಶ್ರ. ಬೆ. 327 (1181) ಮತ್ತು 335 (1195), ಅರಸೀಕೆರೆ 8890 (1184) ಮತ್ತು 93 (1189), ಮುಂತಾದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಅಂತು ರುದ್ರಭಟ್ಟನಿಗೆ ನಾನು ಹೇಳಿರುವ ಸು. 1180 ಎಂಬ ಕಾಲವನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಕಾದ ಕಾರಣವಾವುದೂ ಉಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಉಮಾದೇವಿಚಂದ್ರ ವರ್ಮರೆಗಳ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಹೋಗುವಂತೆ ನಾನೇ ಅದನ್ನು ಸು. 1185 ಎಂದು ತಿದ್ದುತ್ತೇನೆ.

ಸುಮನೋಬಾಣ

ಸುಮನೋಬಾಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಅಯ್ಯನವರು ಬಹಳ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ (124 ರಿಂದ 149 ರವರೆಗೆ 26 ಪುಟಗಳನ್ನು) ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಭಾಗವು ಪ್ರಕೃತವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಜನ್ನನ ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಬರುವ (I, 162, 329).

ಜನನಾಥಂ ಜಗದೇಕನಲ್ಲಿ ಕಟಕೋಪಾಧ್ಯಾಯನಾನಾಗವ ।
ರ್ಮನಿದಾನೀಂತನ ಶರ್ವವರ್ಮನೆ ಗಡಂ ಜನ್ನಂಗುಪಾಧ್ಯಾಯನಿಂ ॥
ದು ನೃಸಿಂಹಕ್ಷಿತಿಪಾಲನಲ್ಲಿ ಕಟಕೋಪಾಧ್ಯಾಯನಾರೆಂಬ ಸೂ ।
ಕ್ತಿನವೀನೋಜ್ವಲ ಬಾಣನಪ್ಪ ಸುಮನೋ ಬಾಣಂ ಕವಿಶ್ರೇಷ್ಠರೊಳ್‌॥

ಎಂಬ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಅಯ್ಯನವರು ಅಪಾರ್ಥಮಾಡಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ಊಹೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಪಂಡಿತರಾರೇ ಆಗಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯಂ ಎಂಬುದರವರೆಗೆ ಒಂದು ವಾಕ್ಯ, ಉಳಿದ ಭಾಗವು ಒಂದು ವಾಕ್ಯ ಹೀಗೆ ಈ ಪದ್ಯವು ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದೂ ಇದಕ್ಕೆ "ಜಗದೇಕಮಲ್ಲ ರಾಜನಲ್ಲಿ ಕಟಕೋಪಾಧ್ಯಾಯನೂ ಅಭಿನವ (ಇದಾನೀಂತನ) ಶರ್ವವರ್ಮನೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡವನೂ ಆಗಿದ್ದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನಾಗವರ್ಮನು ಜನ್ನನಿಗೆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನು; ಈಗ ನೃಸಿಂಹರಾಜನಲ್ಲಿ ಕಟಕೋಪಾಧ್ಯಾಯನಾರೆಂದು ಕೇಳುವೆಯಾ? ಅವನು ಕವಿಶ್ರೇಷ್ಠರೊಳಗೆ ಸೂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿನವ ಬಾಣನಾದ ಸುಮನೋಬಾಣನು" ಎಂಬುದು ಅರ್ಥವೆಂದೂ ಹೇಳುವರು. ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಣ ಸಂಗತಿ ಒಂದು, ಈಗಿನ ಸಂಗತಿ ಒಂದು ಹೀಗೆ ಎರಡು ವಿಷಯಗಳು ಹೇಳಿವೆ. ಆದರೆ ಅಯ್ಯನವರು ಈ ಪದ್ಯವನ್ನು ನಾಗವರ್ಮಂ ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಒಂದು ಭಾಗ, ಉಳಿದುದು ಒಂದು ಭಾಗ ಹೀಗೆ ಎರಡು ಭಾಗಮಾಡಿ ನಾಗವರ್ಮನು ಜಗದೇಕಮಲ್ಲರಾಜನ ಕಟಕೋಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿದ್ದನು, ಅಭಿನವ ಶರ್ವವರ್ಮನೂ ಜನ್ನನಿಗೆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನೂ ಅಭಿನವಬಾಣನೂ ಆದ ಸುಮನೋಬಾಣನು ನೃಸಿಂಹರಾಜನ ಕಟಕೋಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿದ್ದನು ಎಂದು ಅರ್ಥ

ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಪರಿಚಯವುಳ್ಳವರಾರೂ ಈ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ವಿವರಣವನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾರರು. ಈ ವಿವರಣದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಇಂದು ಎಂಬ ಪದದ ಅರ್ಥವೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದೆ; ಆರೆಂಬ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವು ತಿಳಿದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. 2ನೆಯ ನಾಗವರ್ಮನ ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನದಲ್ಲಿಯ

ಅಭಿಮತ ಶಬ್ದ ಸಂಸ್ಮರಣದಿಂ ಜನಮುಂ ತಿಳಿವಂತು ಮಾಡಿ ವಾ ।
ಗ್ವಿಭವಮುದ ಪ್ರತರ್ಕ್ಯಮೆನೆ ಸಂದೆಸಕಂದೆಸೆಯುಂತನೆಯ್ದೆ ತ ॥
ತ್ಸಭೆಗಳೊಳಗ್ರ ಪೂಜೆವಡೆದೊಂದು ಮಹಾಮಹಿಮಾನುಭಾವದಿಂ ।
ದಭಿನವಶರ್ವವರ್ಮನಿವನೆಂದ ಪುದುರ್ವರೆ ನಾಗವರ್ಮನಂ ॥

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ (I,145) ಕೆಲವು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು 2ನೆಯ ನಾಗವರ್ಮನಿಗೆ ಅಭಿನವಶರ್ವವರ್ಮ ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ ಎಂಬ ಸುಲಭವಾದ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಬರೆದುದು. ಶರ್ವವರ್ಮನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗೆ ಕಾತಂತ್ರವೆಂಬ ಸುಲಭವಾದ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅಭಿನವ ಶರ್ವವರ್ಮ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಜನ್ನನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವ ಇದಾನೀಂತನ ಶರ್ವವರ್ಮ ಎಂಬುದು ನಾಗವರ್ಮನಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಬೇಕೇ ಹೊರತು ಸುಮನೋಬಾಣನಿಗಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ "ಜನ್ನಂಗುಪಾಧ್ಯಾಯಂ" ಎಂಬುದೂ ನಾಗವರ್ಮನಿಗೇ ಅನ್ವಯಿಸಬೇಕು; ಸುಮನೋಬಾಣನಿಗಲ್ಲ. ಜನ್ನನು ತನ್ನ ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆಯಲ್ಲಿ ತಾನು "ಕವಿಸುಮನೋಬಾಣನ ಮಗನೆಂದಖಿಳ ಕ್ಷೋಣಿಗೆ ಪೆಸರಾಯ್ತು" ಎಂದೂ ತನ್ನ ಅನಂತನಾಥಪುರಾಣದಲ್ಲಿ "ಶಂಕರಪುತ್ರಂ" ಎಂದೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಸುಮನೋಬಾಣನ ನಿಜವಾದ ಹೆಸರು ಶಂಕರ ಎಂದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅಯ್ಯನವರು ಸುಮನೋಬಾಣ, ಶಂಕರ ಎಂಬವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮನುಷ್ಯರು ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ "ಜನ್ನಂಗುಪಾಧ್ಯಾಯಂ" ಎಂಬುದು ಸುಮನೋಬಾಣನಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು "ಕವಿಸುಮನೋಬಾಣನಮಗಂ" ಎಂಬಲ್ಲಿ ಮಗ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಶಿಷ್ಯ ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮನೋಬಾಣನು ಜೈನನಲ್ಲ ಎಂದೂ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಯ್ಯನವರ ಈ ಕಲ್ಪನೆಯೂ ಅಪಾರ್ಥವೂ ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಜನ್ನನು ಸುಮನೋಬಾಣನ ಮಗನೆಂಬುದಕ್ಕೂ ಜೈನರಾದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಕೇಶಿರಾಜರಬಂಧುವೆಂಬುದಕ್ಕೂ ಆವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಕೇಶಿರಾಜರು ಜೈನರೆಂಬುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೊದಲಯವನು ತನ್ನ ಸೂಕ್ತಿಸುಧಾರ್ಣವದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವ ಜಿನಸ್ತುತಿಯಿಂದಲೂ ಎರಡನೆಯವನು ತನ್ನ ಶಬ್ದ

ಮಣಿದರ್ಪಣದ 9ನೆಯ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ "ಶಬ್ದದ್ರುವ್ಯಂಶ್ವೇತಂ" ಎಂಬುದರಿಂದಲೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಜೈನರು ಮತಾಂತರದವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರೆಂದು ಎಂದಿಗೂ ಭಾವಿಸಲಾರರು.

ಸುಮನೋಬಾಣನ ಕಾಲದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮೇಲಣ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ "ಇಂದು" ಎಂಬ ಪದದ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಅವನು ಹೊಯ್ಸಳರಾಜನಾದ 2ನೆಯ ನಾರಸಿಂಹನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ (1220-1235) ಕಟಕೋಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು, 1 ನೆಯ ನಾರಸಿಂಹನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಲ್ಲ (I. 162). ಈ ಕವಿ 2ನೆಯ ನಾರಸಿಂಹನ ಆಳಿಕೆಯ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದಾದರೂ ಇವನ ಮಗನಾದ ಜನ್ನನು ಚೆನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣ 179ನೆಯ ಶಾಸನವನ್ನು ರಚಿಸಿದಾಗ (1190) ಸುಮಾರು 25 ವರ್ಷದವನಾಗಿದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ ತಂದೆಯ ಕಾಲವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಎಂದರೆ ಸು. 1175 ಕ್ಕಾದರೂ ತಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಸುಮನೋಬಾಣನ ಕಾಲಕ್ಕೂ (ಸು. 1150) ಅವನ ಅಳಿಯನಾದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಕಾಲಕ್ಕೂ (ಸು. 1245) ಅಯ್ಯನವರು ತೋರಿಸುವ 95 ವರ್ಷಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿ 25 ವರ್ಷಗಳು ಕಡಮೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಸು. 1245 ಎಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ಮದುವೆಯಾದ 30ನೆಯ ಅಥವಾ 40 ನೆಯ ವರ್ಷವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ತಪ್ಪಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಅಂತರವು ಇದರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಕಡಮೆಯಾಗಿ ಸಹಜ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುವುದು. "ಸು. 1145 ರಲ್ಲಿದ್ದ 2ನೆಯ ನಾಗವರ್ಮನು 1230 ರಲ್ಲಿದ್ದ ಜನ್ನನಿಗೆ ಹೇಗೆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಬಲ್ಲನು?" ಎಂಬ ಅಯ್ಯನವರ ಪ್ರಶ್ನೆಗೂ ಹೀಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು:—"ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜನ್ನನು ಅನಂತನಾಥಪುರಾಣವನ್ನು ಬರೆದಾಗ (1230), ಎಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ 70 ವರ್ಷವಾಗಿದ್ದಾಗ, 2ನೆಯ ನಾಗವರ್ಮನು ಅವನಿಗೆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿದ್ದನು ಎಂದು ಆವ ವಿವೇಕಿಯಾದರೂ ಭಾವಿಸುವನೇ? ನಾನು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ 1190ರಲ್ಲಿ ಜನ್ನನು 25 ವರ್ಷದ ಪ್ರಾಯದವನಾಗಿಯಾದರೂ ಇದ್ದಿರಬೇಕು. 2ನೆಯ ನಾಗವರ್ಮನು ಸು. 1145 ಕ್ಕಿಂತ ಈಚೆ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಬದುಕಿದ್ದಿರಬಹುದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯೇನೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾದ 2ನೆಯ ನಾಗವರ್ಮನಿಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾದ ಜನ್ನನಿಗೂ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆವ ಕಷ್ಟವೂ ಇಲ್ಲ.

ಇದಾದಮೇಲೆ ಅಯ್ಯನವರು—ಜನ್ನನು ಜೈನನಾದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವನ ಸಂಗಡಿಗರೆಲ್ಲರೂ ಜೈನರಾಗಿದ್ದರು ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿರುವುದು ತಪ್ಪೆಂದು

ಹೇಳಿ ಹಿಂದುಗಳು ಜೈನಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳ
ನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ತಂದೆಯ ಮತವನ್ನು ಮಗನು ಅನುಸರಿಸುವುದು
ಸರ್ವಸಾಧಾರಣವಾದುದರಿಂದ ಈ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಪ್ರಕೃತ ವಿಷಯಕ್ಕೆ
ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಅಯ್ಯನವರು 10 ರಿಂದ 13 ನೆಯ ಶತಮಾನದ
ವರೆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತರೂ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರೂ ಜಿನನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರು, ಜಿನ
ಭಕ್ತರು ಶಿವ ವಿಷ್ಣುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರು ; ವೇದಮಾರ್ಗಾನುಸಾರಿಗಳು,
ಜೈನರು, ಬೌದ್ಧರು ಎಂಬಂಥ ಭೇದವಿರಲಿಲ್ಲ ; ಜನರು ಜಿನನನ್ನಾಗಲಿ ಬುದ್ಧನ
ನ್ನಾಗಲಿ ಪರದೈವವೆಂದು ಪೂಜಿಸಿದರೂ ವೇದಮಾರ್ಗಾನುಸಾರಿಗಳೆಂದು ಭಾ
ವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು—ಎಂಬ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಅವಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾ
ಗಿ ದೊರೆಗಳೂ ಮಂಡಲಿಕರೂ ಮತಾಂತರದ ಜನರಿಗೂ ದೇವಸ್ಥಾನ ಮಠಾದಿ
ಗಳಿಗೂ ದಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಹಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು (ಪುಟಗಳು 136—
148) ಶಾಸನಗಳಿಂದ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇವು ದಾತೃಗಳ ಹೃದಯ ವಿಶಾಲತೆ
ಯನ್ನೂ ಔದಾರ್ಯವನ್ನೂ ತೋರಿಸುತ್ತವೆಯೇ ಹೊರತು ಅವರ ಮತಾಂತರಾವ
ಲಂಬನವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ನಾಗವರ್ಮ

ಅಯ್ಯನವರು ನಾಗವರ್ಮರಿಬ್ಬರಿಲ್ಲ, ಆ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ಗ್ರಂಥ
ಕರ್ತನು ಸು. 1050 ರಲ್ಲಿದ್ದು ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನ, ಕರ್ಣಾಟಕಭಾಷಾ
ಭೂಷಣ, ವಸ್ತುಕೋಶ, ಛಂದೋಂಬುಧಿ, ಕಾದಂಬರಿ ಎಂಬ 5 ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ
ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ–ಎಂಬ ಆಧಾರಶೂನ್ಯವಾದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು
ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಾಹಸಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. "ಜನನಾಥಂ ಜಗದೇಕ
ನಲ್ಲಿ" ಎಂಬ ಪದ್ಯಕ್ಕೂ "ಭಾಳಲೋಚನಂ ಕವಿಸುಮನೋಬಾಣನ ಮಗಂ"
ಎಂಬ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೂ ಅವರು ಮಾಡಿರುವ ಅಪಾರ್ಥವನ್ನು ಹಿಂದೆಯೇ ತಿಳಿಸಿ
ದ್ದೇನೆ. ಆ ಪದ್ಯವು ನಾಗವರ್ಮನು ಜನ್ನನಿಗೆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿದ್ದನು
ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ ನಾಗವರ್ಮನು
ಸು. 1050 ರಲ್ಲಿದ್ದನೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಬಿಡಬೇಕಾಗುವುದರಿಂದ ಅಯ್ಯನವರು
ಜನ್ನನಿಗೆ ಸುಮನೋಬಾಣನು ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿದ್ದನು ಎಂದು ಪದ್ಯಕ್ಕೆ
ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತನಾದ ಜಗದೇ
ಕನು 1015 ರಿಂದ 1042 ರ ವರೆಗೆ ಆಳಿದ 1ನೆಯ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನೆಂದು ಹೇಳು
ತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಶತಮಾನ
ಹಿಂದೆ ನಾಗವರ್ಮನು 1ನೆಯ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನಲ್ಲಿ ಕಟಕೋಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿ
ದ್ದನೆಂಬ ತನಗೆ ಆವ [illegible]

ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಜನ್ನನ ಉದ್ದೇಶವೆಂಥದು ಎಂದು ಕಂಡುಹಿಡಿವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಈ ಪದ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಜನ್ನನ ಉದ್ದೇಶವೇನೆಂದರೆ ಮಹಾಪುರುಷರಾದ ನಾಗವರ್ಮ ಸುಮನೋಬಾಣರ ಸಂಬಂಧವು ತನಗುಂಟು ಎಂಬ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದೇ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನು 1ನೆಯವನಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಹಿಂದೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಅಯ್ಯಂಗಾರರು "ಕವಿಸುಮನೋಬಾಣನ ಮಗಂ" ಎಂಬಲ್ಲಿ ಮಗಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಶಿಷ್ಯ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಾರ್ಥವನ್ನು ಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಗುರು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಶಿಷ್ಯ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಬರುವುದುಂಟು. ಪ್ರಕೃತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಅಯ್ಯಂಗಾರರು ಮೂರನೆಯ ಅಪಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ. ಛಂದೋಂಬುಧಿಯನ್ನು ಬರೆದ ನಾಗವರ್ಮನೂ ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನ ವಸ್ತುಕೋಶಗಳನ್ನು ಬರೆದ ನಾಗವರ್ಮನೂ ಒಬ್ಬನೇ ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮಗ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಮೊಮ್ಮಗ ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಛಂದೋಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ಕವಿ ತಾನು ದಾಮಮಯ್ಯನ ಮೊಮ್ಮಗನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ದಾಮ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ದಾಮೋದರ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕೆಲವುಕಡೆ ಪ್ರಯೋಗವುಂಟು. ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನ ವಸ್ತುಕೋಶಗಳನ್ನು ಬರೆದ ಕವಿ ಆ ಗ್ರಂಥಗಳ

> ವಾಮನನುಂ ರುದ್ರಟನುಂ । ಭಾಮಹನುಂ ದಂಡಿಯುಂ ಮನಂಗೊಳೆ ಪೇಳ್ದಂ ।
> ತೀಮಹಿಗೆನೆಗಳ್ದಿ ಪೇಳ್ದಂ । ದಾಮೋದರ ತನಯನೀ ವಚೋಲಂಕೃತಿಯಂ ॥
>
> ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾಚಿಗಳನೀತೆಱದಿಂದನನ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯಮಾನ್ಯ ಸುಚರಿತ್ರ ಗುಣಾವತಾರಂ
> ಸಾಮಾನ್ಯಮಪ್ಪ ಜನಮುಂ ತಿಳಿವಂತು ಪೇಳ್ದಂ ದಾಮೋದರ ಪ್ರಿಯಸುತಂ ಕವಿಕರ್ಣಪೂರಂ ॥

ಎಂಬ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಾನು ದಾಮೋದರನ ಮಗ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಗ ಎಂಬುದು ಮೊಮ್ಮಗ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ ಎಂದೂ ಇದಕ್ಕೆ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣವುಂಟೆಂದೂ ಅಯ್ಯಂಗಾರರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕವಿಗಳು ವಾಚಕರಿಗೆ ಭ್ರಮೆ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಹೀಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಬರೆಯಲಾರರು. ಅಯ್ಯಂಗಾರರು ಹೇಳುವಂತೆ ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನ ವಸ್ತುಕೋಶಗಳ ಕವಿ ತಂದೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು ತಾತನ ಹೆಸರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೋ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಯ್ಯಂಗಾರರು ಮೇಲಣ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ

ಮಕಾರ ಪ್ರಾಸದ ಆವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ (ಪುಟ 162). ಇದರಿಂದ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಗೆ ಕುಂದನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದಂತಾಯಿತೇ ಹೊರತು ಮತ್ತೆ ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ. ಮಮ್ಮಗ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಕವಿಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಛಂದಸ್ಸಿಗೂ ಪ್ರಾಸಕ್ಕೂ ಆವ ಕೊರತೆಯೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ 1 ನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ದಾಮೋದರಪೌತ್ರನೀವಚೋಲಂಕೃತಿಯಂ ಎಂದೂ 2ನೆಯದರಲ್ಲಿ ದಾಮೋದರಾತ್ಮಜಸುತಂ ಕವಿಕರ್ಣಪೂರಂ ಎಂದೂ ಬಹಳ ಸುಲಭವಾಗಿ ಬರೆದುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ನಾಗಚಂದ್ರನು ಸು- 1100 ರಲ್ಲಿ ಬಾಳಿದನೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ತೋರಿಸಿದ್ದೇನೆ (ಪುಟ xliv) ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷಾಭೂಷಣವನ್ನು ರಚಿಸಿದವನು ಆ ಗ್ರಂಥದ "ಆಸಾಂವ್ಯತ್ಯಯೋ ಬಹುಳಂ" ಎಂಬ 88 ನೆಯ ಸೂತ್ರದ ಕೆಳಗೆ "ಬಹು ತಾಪಕ್ಕೆ ಬಿಗುತುರ್ ವಿಷ್ಣುಪಡೆದಂ ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರಕ್ಕೆ" ಎಂಬ ಪಂಪರಾಮಾಯಣದ ಪದ್ಯಭಾಗವನ್ನು (VII, 98) ಉದಾಹರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಅವನು ಸು. 1100 ಕ್ಕಿಂತ ಈಚೆಯವನಾಗಿರಬೇಕು. ಅವನು "ದೀರ್ಘೋಕ್ತಿರ್ನಯ ಸೇನಸ್ಯ" (ನಯಸೇನಾಚಾರ್ಯನ ಮತದಿಂ ಸಂಬೋಧನೆಯೊಳ್ ದೀರ್ಘಾದೇಶಮಕ್ಕುಂ) ಎಂಬ 73ನೆಯ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ನಯಸೇನನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಕನ್ನಡ ವೈಯ್ಯಾಕರಣನ ಹೆಸರನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ನಯಸೇನನು 1053 ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮುಳುಗುಂದದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ (ಎಪಿಗ್ರಾಫಿಯಾ ಇಂಡಿಕ XVI, 54) ಉಕ್ತನಾದ ನಯಸೇನನೇ ಎಂದು ಅಯ್ಯನವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ (ಪುಟಗಳು 179-181). ಆದರೆ ಶಾಸನೋಕ್ತನಾದ ನಯಸೇನನು ಸಂಸ್ಕೃತ ವೈಯ್ಯಾಕರಣನಾದುದರಿಂದ ಸೂತ್ರೋಕ್ತ ನಯಸೇನನು ಅವನಲ್ಲ, 1112ರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾಮೃತವನ್ನು ಬರೆದ ಕನ್ನಡಕವಿ ನಯಸೇನನೇ ಆಗಿರಬೇಕು. ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನದಲ್ಲಿ ಉದಾಹೃತವಾಗಿರುವ

ತೀವೇಟಿರ್ ಮಾಣಿಕ್ಯಭಂಡಾರದ ಪುಟಿಕೆಗಳಂ ಪುಂಜಿಸಲ್ವೇಟಿರ್ ಸುವರ್ಣೋ |
ತ್ಕರಮಂ ತೋಟಲ್ಕೆವೇಟಿರ್ ದಂತಿಗಳ ನಿರಿಸವೇಟಿರ್ ಮುಂದೆ ವಾಹಂಗಳಂ ಬಿ ||
ತ್ತರಿಸಲ್ವೇಟಿರ್ ಚಿತ್ರಚೀನಾಂಬರ ಪರಿಕರಮಂ ಮಾಣದೆಂದೋಳಿಯಿಂದಂ |
ಕರನಾಗಳ್ ಪೇಟ್ದು ನೀಯಲ್ಕೆರೆದವರ್ಗೆ ಮಹಾದಾನಮಂ ವಿಕ್ರಮಾಂಕಂ ||

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ (284) ಉಕ್ತನಾದ ವಿಕ್ರಮಾಂಕನು 1076 ರಿಂದ 1126 ರ

ವರೆಗೆ ಆಳಿದ 6 ನೆಯ ಚಾಳುಕ್ಯ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನೇ ಹೊರತು ಅಯ್ಯನವರು ಹೇಳುವಂತೆ (ಪುಟಗಳು 178-179) 4 ನೆಯವನಾಗಲಿ 5 ನೆಯವನಾಗಲಿ ಅಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನ ಕರ್ತನು ಉದಾಹರಿಸಿರುವ

> ಪ್ರಣುತಗುಣಪ್ರನಿಪವಿಬುಧ ಪ್ರಣಿಗಳ್ ಕೆಯ್ಕೊಂಡು ಪೊಗೞೆ ಸಲೆ ನೆಗೞ್ದುವು ಧಾ।
> ರಿಣಿಯೊಳಗೆ ನಾಗವರ್ಮನ। ಗುಣವರ್ಮನ ಶಂಖವರ್ಮನ ಧ್ವಾನಂಗಳ್ ॥185॥

> ತಾರಾತಾರಾರಾಮಳಿನ ಗುಳಿಕಾಹಾರ ನೀಹಾರ ನೀಕಾ।
> ಶೋರುಸ್ಫೂರ್ಜತ್ಪ್ರವಿತತಯಶೋರಂಜಿತಾ ಶೇಷಲೋಕಂ॥
> ಸಾರಾಸಾರಾದ್ಯನುಗತವಿಚಾರೋಚಿತಾತ್ಮೀಯಚಿತ್ತೋ।
> ದಾರ ಪ್ರಜ್ಞಂ ನೆಗೞ್ದನವನೀಭಾಗದೊಳ್ ನಾಗವರ್ಮಂ ॥547॥

ಎಂಬ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಒಬ್ಬ ನಾಗವರ್ಮನ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಈ ನಾಗವರ್ಮನು ಕವಿಯೇ ಎಂದು ಅಯ್ಯನವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕವಿಯ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಪದ್ಯಗಳು ಪ್ರಕರಣಗಳ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆಯೇ ಹೊರತು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಣರೂಪವಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಛಂದೋಂಬುಧಿ ಕರ್ತನಿಗೆ ಕವಿರಾಜಹಂಸ, ಬುಧಾಬ್ಜವನಕಲಹಂಸ, ಕಂದ ಕಂದರ್ಪ, ನೆಗೞ್ತೆಗೋಜ ಎಂಬ ಬಿರುದುಗಳೂ ಸಯ್ಯಡಿಯಾತ ಎಂಬ ಉಪನಾಮವೂ ಉಂಟು. ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನ ವಸ್ತುಕೋಶಕರ್ತನಿಗಾದರೋ ಅಭಿನವಶರ್ವವರ್ಮ, ಕವಿತಾಗುಣೋದಯ, ಕವಿಕರ್ಣಪೂರ, ಕವಿಕಂಠಾಭರಣ ಎಂಬ ಬಿರುದುಗಳು ಹೇಳಿವೆ. ಛಂದೋಂಬುಧಿಯನ್ನು ಬರೆದವನೂ ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನವಸ್ತುಕೋಶಗಳನ್ನು ಬರೆದವನೂ ಒಬ್ಬನೇ ಆಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ಬಿರುದುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದರೂ ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನವಸ್ತುಕೋಶಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಎರಡನೆಯಸಲ ಹೇಳಿದ ಬಿರುದುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದರೂ ಛಂದೋಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಬಾರದೆ ಇರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವೇ ಸರಿ ಛಂದೋಂಬುಧಿಕರ್ತನು ಯುದ್ಧವೀರನೆಂದು (ಕುಂತೀಪುತ್ರಂ ಪೊಣರ್ದುರಣದೊಳ್) ಹೇಳಿದೆ; ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ಇಂಥ ವಿಶೇಷಗುಣವೆಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ.

ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ

> ಛಂದೋವಿಚಿತಿಯಲಂಕೃತಿ। ಸಂದಭಿಧಾನ. ಕೋಶವೆಂಬಿವು ವಾಕ್ಶ್ರೀ।
> ಸುಂದರಿಗೆ ರತ್ನಮಂಡನ। ದಂದದೊಳಿರ್ಪುವು ನಾಗವರ್ಮನ ಕೃತಿಗಳ್ ॥

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನ ಕೃತಿಗಳೊಳಗೆ ಛಂದೋವಿಚಿತಿಯನ್ನು ಒಂದಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಅಯ್ಯನವರು ಈ ಗ್ರಂಥವು ಛಂದೋಂಬುಧಿಯೇ ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ (ಪುಟ 166). ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನ ಕರ್ತನು ಛಂದೋವಿಚಿತಿಯನ್ನು ಬರೆದಿರಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರಕಾರಣವನ್ನೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ: ಏನೆಂದರೆ—ಈ ಕವಿ ದಂಡಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ; ದಂಡಿ ಛಂದೋವಿಚಿತಿಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ; ಆದುದರಿಂದ ಇವನೂ ಬರೆದಿರಬೇಕು—ಎಂಬುದೇ (ಪುಟ 168). ಇವನು ಛಂದೋವಿಚಿತಿಯನ್ನು ಬರೆದಿರಬಹುದು; ಪರಂತು ನಾನು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿರುವ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಅದು ಛಂದೋಂಬುಧಿಯಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನೇ ಬರೆದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ "ಛಂದೋವಿಚಿತಿಯುಂಕೃತಿ" ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ "ಛಂದೋಂಬುನಿಧಿಯುಂಕೃತಿ" ಎಂದು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಯ್ಯನವರು ಈಚೆಗೆ ಬಂದ ಚಾವುಂಡರಾಯರುಗಳಿಗೂ ರಾಯ ಎಂಬ ಬಿರುದುಂಟು ಎಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ (ಪುಟ 169). ಈ ಅಂಶವು ಇವರುಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಹಿಂದಣ ಚಾವುಂಡರಾಯನನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿದರು ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುವುದೇ ಹೊರತು ಮತ್ತೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಗಂಗರಾಜನಾದ ರಾಚಮಲ್ಲನು ತನ್ನ ದಂಡನಾಯಕನಾದ ಚಾವುಂಡರಾಜನ ಔದಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಅವನಿಗೆ ರಾಯ ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು ಎಂದು ಭುಜಬಲಿಶತಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಸಂಬದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೂ ಇಲ್ಲ.

ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆಲೋಚಿಸಿದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನವು ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗದೆ ಇರಲಾರದು. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಹೇಳಿರುವಂತೆ (I, 52-54) ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ನಾಗವರ್ಮರಿದ್ದರು ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅವ ಸಂಶಯವೂ ಇಲ್ಲ.

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ಸೂಕ್ತಿಸುಧಾರ್ಣವವನ್ನು ಸು. 1263 ರಲ್ಲಿ ಬರೆದನೆಂದೂ ಅವನು ಸಂಖ್ಯೆ 121, 122ನೆಯ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಬರೆದ ಚಿದಾನಂದ ಕವಿಯಿಂದ (I, 354) ಅಭಿನ್ನನೆಂದೂ ಅಯ್ಯನವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ (ಪುಟಗಳು 182—189). ಈ ಹೇಳಿಕೆಗಳು ಭ್ರಮಮೂಲವಾದುವು. ಸೂಕ್ತಿ ಸುಧಾರ್ಣವದಲ್ಲಿಯ

ಹಣಿದಂಬೊಯ್ಯಲ್ ಜವಂ ರಾಯುದಸೆ ಒಯ್ಯಗೆ ಬರ್ಪಂತೆ ಸೋಮೇಶ್ವ
ರಂ ತಂ।

ಕಣರಾಯಂ ಬಂದನಾಶಾಜಯಃ ಕೆಲೆಲೆಮಹಾದೇವ ವಿದ್ವಿಟ್ಪೃಷ್ಠಗ್ರ ||
ತ್ತಣ ತೋರ್ಪೆನ್ನೆತ್ತಣಾರ್ಪೆತ್ತಣ ಜಯದೊದವಿನ್ನೆತ್ತಣಾ ಟೋಪವಿನ್ನೆ |
ತ್ತಣ ಧಾತ್ರೀಚಕ್ರವಿನ್ನೆತ್ತಣ ಗಜಘಟೆಯಿನ್ನೆತ್ತಣಾತ್ಮೀಯಸೈನ್ಯಂ ||

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ "ಎಲೆಲೆ ಮಹಾದೇವ" ಎಂಬುದು ಸೋಮೇಶ್ವರನ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕಾಗಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಉಕ್ತಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಸೇವುಣ ರಾಜನಾದ ಮಹಾದೇವನನ್ನು (1260—1271) ಹೇಳುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರರು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಿಗೆ ಸು. 1263 ಎಂಬ ಕಾಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನಾಗಮಂಗಲದ 39ನೆಯ ಶಾಸನದಿಂದ ಸೋಮೇಶ್ವರನ ಮಗನಾದ 3ನೆಯ ನಾರಸಿಂಹನು ಸುಮಾರು 1271ರಲ್ಲಿ ಸೇವುಣರಾಜನಾದ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ 1264 ರಲ್ಲಿ ಗತಿಸಿದುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುವ ಸೋಮೇಶ್ವರನಿಗೂ ಈ ಮಹಾದೇವನ ಸೋಲಿಗೂ ಹೇಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬಹುದು ? ಸೋಮೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಬಾಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳಕಾಲವನ್ನು ಶ್ರೀರಂಗದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಕಣ್ಣನೂರಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆದನು. ಆದರೂ ಅವನು ಕನ್ನಡದೇಶದಲ್ಲಿ 1236 (1897–98 ರ ಬಾಂಬೆ ಶಾಸನದ ಇಲಾಖಾ ವರದಿ), 1237 (ಮಂಡ್ಯ 122), 1252 (1907 ರ ಮೈಸೂರು ಶಾಸನ ಇಲಾಖಾ ವರದಿ, ಪುಟ 4) ಈ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿದ್ದನು ; ಇತರ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು

ಒರಂತೆ ಮೆಚ್ಚಿದಂ ಕೃತಿ | ಸಾರಂ ಕೃತಿಶೇಖರಕ್ಕೆ ಹೊಯ್ಸಳವಂಶೋ |
ದ್ಧಾರಂ ನರಸಿಂಹಸುತಂ | ದೋರಸಮುದ್ರಾಧಿನಾಯಕಂ ಸೋಮನೃಪಂ ||

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವ 'ದೋರಸಮುದ್ರಾಧಿ ನಾಯಕಂ' ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣದಿಂದ ಈಗ್ರಂಥಶ್ರವಣವು ಸೋಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ದೋರಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸೂಕ್ತಿಸುಧಾರ್ಣವದ ರಚನೆಗೆ ನಾನು ಹೇಳಿರುವ ಸು. 1245 ನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಬೇಕಾದ ಆವಶ್ಯಕತೆಯೇನೂ ಕಾಣಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಗ್ರಂಥರಚನೆ ಆ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವುವರ್ಷಗಳು ಹಿಂದೆ ಆಗಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು.

ಇನ್ನು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಚಿದಾನಂದರ ಸಮೀಕರಣಕ್ಕೆ ಅವರುಗಳ ನಾಮೈಕದೇಶ ಸಾಮ್ಯವೂ ಶಾಸನಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸೂಕ್ತಿ ಸುಧಾರ್ಣವದಲ್ಲಿರುವುದೂ ಕಾರಣವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಿಗೆ ಮಲ್ಲ, ಮಲ್ಲಪ, ಚಿದಾನಂದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳೂ ಉಂಟು. ಒಂದು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಗ (T. 37?) ಚಿದಾನಂದ ಎಂಬ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾದ ಹೆಸರು ಹೇಳಿದೆ. ಆದರೆ

ಶಾಸನ ಕವಿಗೆ ಚಿದಾನಂದ ಎಂಬ ಒಂದು ಹೆಸರು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಇನ್ನಾವುದೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ನಾನು ಹಿಂದೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ (ಪುಟ lii) ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ಜೈನನು ; ಶಾಸನ ಕವಿಯಾದರೋ 'ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಗಾಸ್ಪದ ರೂಪಂ' ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಸೂಕ್ತಿಸುಧಾರ್ಣವವು ಹಲವು ಕಡೆಯಿಂದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಸಂಯೋಜಿಸಿದ ಗ್ರಂಥವಾದುದರಿಂದ ಶಾಸನದ ಎರಡು ಪದ್ಯಗಳು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಶಾಸನ ಕವಿಯೂ ಈ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನೂ ಒಬ್ಬನೇ ಎಂಬ ಭಾವನೆಗೇ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ.

ಸುಮನೋಬಾಣ, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ, ಕೇಶಿರಾಜ ಇವರು ಸ್ಮಾರ್ತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು ಎಂಬ ಅಯ್ಯಂಗಾರವರ ಶಂಕೆಗೆ (ಪುಟ 189) ಆಧಾರವೇ ಇಲ್ಲ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಜೈನರು ಎಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ತೋರಿಸಿದ್ದೇನೆ (ಪುಟ lii). ಇವರು ಜೈನರಲ್ಲದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಜೈನರು ಇವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರೆಂದು ಎಂದಿಗೂ ಹೇಳಲಾರರು. ಶಂಕರ, ಗಂಗೆ, ಜನಾರ್ದನ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳು (ಪುಟ 149) ಜೈನರಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ರನ್ನನು ಶಂಕರಗಂಡ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಜೈನ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಹೇಳಿ ಅವನಿಗಿಂತ ತನ್ನ ಪೋಷಕಿಯಾದ ಅತ್ತಿಮಬ್ಬೆ ದಾನಶೀಲಳು ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ (I, 66). ಸಾಳ್ವನು ಶಂಕರಾಂಬಿಕೆ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಜೈನಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ (II, 244). ಶಿವದೇವಮ್ಮ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಜೈನರಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಗಂಗಿಸೆಟ್ಟಿ, ಗಂಗಾಯಿ ಎಂಬುವು ಶ್ರ. ಬೆ. 235, 300 ನೆಯ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಜೈನನ ಮತ್ತು ಜೈನಸ್ತ್ರೀಯ ಹೆಸರುಗಳಾಗಿ ಬಂದಿವೆ. ಜನ್ನಕವಿಯ ಹೆಸರು ಜನಾರ್ದನ ಎಂಬುದರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತರೂಪವು. ಜನಾರ್ದನ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಜೈನರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿದೆ. ಮಧುರನು ತನ್ನ ಧರ್ಮನಾಥಪುರಾಣವನ್ನು ಒಬ್ಬ ಜೈನ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ (I, 427). ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕೇಶಿರಾಜನ ಗ್ರಂಥಗಳ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅವನು ಶಿವಪೂಜಕನೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು ಎಂಬ ಅಯ್ಯಂಗಾರವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು (ಪುಟಗಳು 148–149) ಯುಕ್ತವಾಗಿ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ ; ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನೋಡದೆಯೇ ಹೀಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುವವು ಅಸಮೀಕ್ಷ್ಯಕಾರಿತ್ವವೇ ಸರಿ.

ಕರ್ಣಪಾರ್ಯ.

ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವನು ಹೇಳಿರುವ ಕೆಲವರು ಗುರುಗಳನ್ನು ಶ್ರ. ಬೆ. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತರಾದ ಅದೇ ಹೆಸರಿನ ಗುರುಗಳೊಡನೆ ನಾನು

ಮಾಡಿರುವ ಸಮೀಕರಣವು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಮೊದಲೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಶಿಲಾಹಾರರಾಜನಾದ ಗಂಡರಾದಿತ್ಯನಿಗೆ ಗೋವರ್ಧನ, ಗೋಪಣ, ಶ್ರೀಭೂಷಣ ಎಂಬ ನಾಮಾಂತರಗಳಿದ್ದುವೆಂದೂ ಅವನಿಗೆ ವಿಜಯಾದಿತ್ಯ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ವರ್ಧಮಾನ, ಶಾಂತ ಎಂಬ ನಾಲ್ವರು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರೆಂದೂ ನಾನು ಬರೆದಿರುವುದು (I, 140) ಅವುದೋ ಒಂದು ಕೈಬರಹದ ಪುಸ್ತಕದ ಆಧಾರದಿಂದಲೇ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ; ಆದರೆ ಪುಸ್ತಕವು ಇಂಥದು ಎಂದು ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಚ್ಯಕೋಶಾಲಯದಲ್ಲಿ ಈಗ ದೊರೆವ ಎ. 52 ಮತ್ತು 4 ಎಂಬ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ನೇಮಿನಾಥಪುರಾಣದ 2 ಹಸ್ತಲಿಖಿತ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ ಅಂಶಗಳು ಉಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ. ನೇಮಿನಾಥಪುರಾಣದ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಒಂದು ವರ್ಷದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನವು ಫಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಯ್ಯನವರು ವಿಜಯಾದಿತ್ಯನಿಗೆ ತಮ್ಮಂದಿರಿಲ್ಲ, ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ರಾಜವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ (ಪುಟ 78). ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈಗ ದೊರೆತಿರುವ ಆಧಾರದಮೇಲೆ ಒಂದೆರಡಂಶಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. ಅಯ್ಯನವರು ಸೂಚಿಸಿರುವ (ಪುಟ 85) ವಿಜಯಾದಿತ್ಯನ 1165 ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಎಕ್ಸಂಬಿ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ (ಮೈಸೂರು ಶಾಸನ ಇಲಾಖೆಯ 1916 ನೆಯ ವರ್ಷದ ವರದಿ, ಪುಟಗಳು 48–50) ವಿಜಯಾದಿತ್ಯನು ಗಂಡರಾದಿತ್ಯನ ಜ್ಯೇಷ್ಠಪುತ್ರನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಇದರಿಂದ ವಿಜಯಾದಿತ್ಯನಿಗೆ ತಮ್ಮನಾಗಲಿ ತಮ್ಮಂದಿರಾಗಲಿ ಇದ್ದರು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಗಂಡರಾದಿತ್ಯನಿಗೂ ವಿಜಯಾದಿತ್ಯನಿಗೂ ಹೇಳಿರುವ ರೂಪನಾರಾಯಣ ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೂ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ (ಪುಟ 80, ಪದ್ಯ 27) ಅವನೂ ರಾಜವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನೇಮಿಚಂದ್ರರಿಬ್ಬರೂ ಸೌಂದತ್ತಿಯ ರಟ್ಟರಾಜನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವನ ಆಶ್ರಿತರಾಗಿದ್ದರೆಂದೂ (1, ಅವತರಣಿಕೆ 17 ; ಮೈಸೂರು ಶಾಸನ ಇಲಾಖೆಯ 1916 ನೆಯ ವರ್ಷದ ವರದಿ, ಪುಟ 50) ಈ ಕವಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಶಿಲಾಹಾರರಾಜರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದರೆಂದೂ (II, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಅವತರಣಿಕೆಗಳು, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪುಟಗಳು 10 ಮತ್ತು 16) ನಾನು ಬರೆದಿರುವುದನ್ನು ತಿದ್ದಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನು ಶಿಲಾಹಾರರಾಜನಾದ ವಿಜಯಾದಿತ್ಯನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಅಥವಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಿಂದಲೂ ನೇಮಿಚಂದ್ರನು ಸೌಂದತ್ತಿಯ ರಟ್ಟರಾಜನಾದ 3 ನೆಯ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನ ಮಗ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಿಂದಲೂ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವ ಎಂಬ ಒಂದೇ ಹೆಸರಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಇಬ್ಬರ ಹೆಂಡತಿಯರಿಗೂ ಚಂದ್ರಿಕಾ ದೇವಿ ಎಂಬ ಒಂದೇ ಹೆಸರಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಈ ಭ್ರಮೆ ವುಂಟಾಯಿತು.

ಇನ್ನು ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನ ಕಾಲದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಅವನು ವಿಜಯಾದಿತ್ಯನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದನು. ವಿಜಯಾದಿತ್ಯನು 1143, 1153 (ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ವಂಶಾವಳಿಗಳು, 545), 1165 (ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಎಕ್ಸಂಬಿ ಶಾಸನ) ಈ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಆಳಿದಂತೆ ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನು ಶ್ರೀಭೂಷಣನ (ಗಂಡರಾದಿತ್ಯನ) ಇಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಗ್ರಂಥರಚನೆ 1143 ಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಹಿಂದೆಯೇ ಆರಂಭವಾಗಿರಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಕವಿಯ ಕಾಲವು ಸು.1140 ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅಯ್ಯನವರು ಕವಿಯ ಕಾಲವೆಂದು ಕೊಟ್ಟಿರುವ 1174ಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಿಲ್ಲ. ಪರಮಜಿನಮತಕ್ಷೀರವಾರಾಶಿಚಂದ್ರ, ಭವ್ಯವನಜವನ ಮಾರ್ತಾಂಡ ಎಂಬ ಬಿರುದುಗಳು ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನ ಪೋಷಕನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆಯೇ ಹೊರತು ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನಿಗಲ್ಲ ಎಂದು ಅಯ್ಯನವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಜೈನ ಕವಿಗಳ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿದ ಕನ್ನಡ ಪಂಡಿತರು ಈಯಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಲಾರರು.

ದುರ್ಗಸಿಂಹನು (ಸು. 1025) ಮಾಳವೀ ಮಾಧವಕರ್ತೃ ಎಂದು ಸ್ತುತಿಸುವ ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನ ಕಾಲವು ಸು. 1000 ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಸೋಮರಾಜ

ಸೋಮರಾಜನು ಚೌಟವಂಶದವನಾಗಿರಬಹುದು ಎಂಬ ನನ್ನ ಹೇಳಿಕೆ (I,339) ಊಹೆಯೇ ಹೊರತು ನಿರ್ಣಯವಾದ ಮಾತಲ್ಲ. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ನಾನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಸೋಮರಾಜನು ಸುಗ್ಗಿಹಳ್ಳಿ ಪಾಳೆಯಗಾರನೆಂದೂ ಅವನು ನಾನು ಹೇಳಿರುವಂತೆ 1222 ರಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ, ಪರಂತು 1522 ರಲ್ಲಿ ಬರೆದನು ಎಂದೂ ಅಯ್ಯನವರು ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ (ಪುಟಗಳು 219-227). ಇದಕ್ಕೆ ಅವರು ಹೇಳುವ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳು: (1) 1573 ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಾಸನ 117ನೆಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರವಂಶದ ತಿರುಮಲನ ಮೊಮ್ಮಗನೆಂದೂ ರಾಯಣನ ಮಗನೆಂದೂ ಹೇಳಿರುವ ಸುಗ್ಗಿಹಳ್ಳಿ ಪಾಳೆಯಗಾರನಾದ ಇಂದುಶೇಖರನು ಸೋಮರಾಜನ ತಂದೆಯಾಗಿರಬೇಕು; (2) ಸಾಸಿರದ ನಾನೂರ್ಪಂದ ನಾಲ್ವತ್ತುನಾಲ್ಕು (1444) ಎಂಬ ಶುದ್ಧವಾದ ಪಾಠವನ್ನು ನಾನು ಸಾಸಿರದ ನೂಱಿಂಸೂದ ನಾಲ್ವತ್ತುನಾಲ್ಕು (1144) ಎಂದು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ—ಎಂಬುವೇ, ಆದರೆ ಈ ಕಾರಣಗಳು ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಲ್ಲ. ಸೋಮರಾಜನ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಅವನು ವೀರಶೈವನೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ನಾಮಸಾಮ್ಯವಿದ್ದರೂ ನುಗ್ಗೆಹಳ್ಳಿ ಪಾಳೆಯಗಾರರು ವೀರಶೈವರು ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ: ಏಕೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಹಾಸನ 117 ರಲ್ಲಿ ಆತ್ರೇಯಗೋತ್ರವೂ ಆಪಸ್ತಂಬ ಸೂತ್ರವೂ ಯಜುಶ್ಶಾಖೆಯೂ ಹೇಳಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಹಾಸನ 117 ಸೋಮರಾಜನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಪರಂತು ಇಂದುಶೇಖರನ ಮಗ ಬಸವರಾಜ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನ ಕಾಲವು 1573 ಎನ್ನುತ್ತದೆ. ಅಯ್ಯನವರು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವಂತೆ ಸೋಮರಾಜನು ಈ ಇಂದುಶೇಖರನ ಮಗನಾಗಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವನ ಕಾಲವೂ 1573 ಆಗಬೇಕೇ ಹೊರತು 1522 ಆಗಕೂಡದು. ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ನುಗ್ಗೆಹಳ್ಳಿ ಪಾಳೆಯಗಾರನಾದ ರಾಯಣನು ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜನಾದ ಅಚ್ಯುತನ (1530—1542) ಸಾಮಂತನಾಗಿದ್ದಂತೆ ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ (II,215); ಸೋಮರಾಜನು ಈ ರಾಯಣನ ಮೊಮ್ಮಗನಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವನ ಕಾಲವು 1522ಕ್ಕಿಂತ ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳು ಈಚೆ ಆಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಎರಡನೆಯ ಕಾರಣವನ್ನು ನೋಡುವ. ಸೋಮರಾಜನ ಕಾಲವನ್ನು ಹೇಳುವ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಆವ ವಿಧವಾದ ಮಾರುಪಾಡನ್ನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ; ಪರಂತು ಈ ಕವಿಯ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಆವ ಕೈಬರಹದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬರೆದೆನೋ ಜ್ಞಾಪಕವಿಲ್ಲ. ಅಯ್ಯನವರು ಸೂಚಿಸಿರುವ ಪಾಠವು ವ್ಯಾಕರಣಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಮಂಜಸವಾಗಲಾರದು. ಶುದ್ಧವಾದ 'ನೂಱುಸಂದ' ಎಂಬ ರೂಪಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ 'ನೂಸ್ಸಂದ' ಎಂಬ ರೂಪವನ್ನು ಗಣ್ಯನಾದ ಆವ ಕವಿಯೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲಾರನು. ಸಮಾಸವಿಲ್ಲದಾಗ ನೂಱು ಎಂಬ ಪದದ ಅಂತ್ಯಸ್ವರಕ್ಕೆ ಲೋಪವಿಲ್ಲ. ಈ ಯಂಶವು ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನದ 82ನೆಯ ಸೂತ್ರದ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ದೂಱುವುಟ್ಟಿತು ಎಂಬ ನಿಷೇಧೋದಾಹರಣದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂಱು ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೂ ಹೀಗೆಯೇ: 'ಅಱುವತ್ತುಮೂಱು ಸಂದಂದು' (1,30) ಎಂಬ ಆದಿಪಂಪನ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

ತಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಮತ್ತೊಂದಾಧಾರವಾಗಿ ಅಯ್ಯನವರು ಉದ್ಭಟ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿ ಮಾಡಿದ ರಾಯಸದ ಲಿಂಗರಸನೂ ನುಗ್ಗೆಹಳ್ಳಿ ಪಾಳೆಯಗಾರನಾದ ರಾಯಣನ ಮಂತ್ರಿಯೂ ಕಬ್ಬಿಗರ ಕೈಪಿಡಿಯನ್ನು ಬರೆದವನೂ ಆದ ಲಿಂಗಮಂತ್ರಿಯೂ (II, 215) ಒಬ್ಬನೇ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ (ಪುಟ227). ಈ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ಆ ಹೆಸರುಗಳ ಏಕದೇಶಸಾಮ್ಯವೇ ಮೂಲವಾಗಿರಬೇಕು. ಇದು ಸಾಲದು. ಅಲ್ಲದೆ ಮಂತ್ರಿಪದವಿಯಲ್ಲಿರುವವನು ರಾಯಸದಕೆಲಸದವನಾಗಿರುವುದು ಅಸಂಭವವು. ಅಯ್ಯನವರು ಹೇಳುವ ಮತ್ತೊಂದಂಶವೇನೆಂದರೆ— ಸೋಮರಾಜನ ಉದ್ಭಟಕಾವ್ಯದ 8ನೆಯ ಆಶ್ವಾಸದ 43ನೆಯ ಪದ್ಯವನ್ನು

ತನ್ನ ರಸರತ್ನಾಕರದಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಸಾಳ್ವನು 1529ಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದಿರಬೇಕು (ಪುಟ 224), ನಾನು ಹೇಳಿರುವಂತೆ (11,244) ಸು. 1550 ರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ-ಎಂಬುದು. ಈ ಯುಂಶವು ಅಯ್ಯನವರ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಹೇಗೆ ಸಾಧಕವಾಗುವುದೋ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಾಳ್ವನ ಪೋಷಕನಾದ ಸಾಳ್ವದೇವನು 1559ರ ವರೆಗೆ ಆಳಿದಂತೆ ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ (ಪಂಚಕಜ್ಜಾಯ, 162). ಆದುದರಿಂದ ಸಾಳ್ವನಿಗೆ ನಾನು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕಾಲವು ಬಹಳ ತಪ್ಪಾಗಿರಲಾರದು. 1488ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಾಗರ 163ನೆಯ ಶಾಸನವನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಯ್ಯನವರು ಸಂಗೀತಪುರದ ಸಂಗಮರಾಜನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ಜೀವಂಧರ ಷಟ್ಪದಿಯನ್ನು ಬರೆದ ಕೋಟೀಶ್ವರನು ಸು. 1480ರಲ್ಲಿದ್ದನು; ನಾನು ಹೇಳಿರುವಂತೆ (11,145) ಸು. 1500 ರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ—ಎಂದು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ (ಪುಟ 227). ಆದರೆ ಈ ಸಂಗಮರಾಜನಿಗೂ ಸಾಗರ 163 ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಸಂಗಿರಾಜನಿಗೂ ಏನ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ. ಸಂಗಮರಾಜನು ಸಾಳ್ವದೇವನ ಕಾಲವಾದ ಮೇಲೆ ಆಳಿದಂತೆ ತೋರುವುದರಿಂದ (ಪಂಚಕಜ್ಜಾಯ, 161) ಅವನ ಕಾಲವು ಸು. 1560 ಆಗಬಹುದು; ಕೋಟೀಶ್ವರನ ಕಾಲವೂ ಇದೇ ಆಗಬೇಕಾಗುವುದು.

ಶ್ರೀಮಾನ್ ಮಂಜೇಶ್ವರದ ಎಂ ಗೋವಿಂದ ಪೈಯವರೂ ಸಹ ಸೋಮರಾಜನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸ್ವದೇಶಾಭಿಮಾನಿಯಲ್ಲಿಯೂ (19 ಮತ್ತು 26, 8, 1927) ಕನ್ನಡ ಪರಿಷತ್ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ (XII, 48-66) ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕವಿ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು 1222 ರಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ, 1522ರಲ್ಲಿ ಬರೆದನು ಎಂದು ಇವರೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಇವರು ಹೇಳಿರುವ ಮುಖ್ಯವಾದ ಆಧಾರಗಳೂ ಅವಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಸಮಾಧಾನಗಳೂ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿವೆ:—

(1) 1222 ರಲ್ಲಿ ಆಶ್ವಯುಜ ಶುದ್ಧ ಏಕಾದಶಿ ಆದಿತ್ಯವಾರವಾಗುತ್ತದೆ; ಸೋಮರಾಜನ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ—ವನಜಾರಾತಿತನೂಜವಾಸರದೊಳಾದತ್ತು—ಬುಧವಾರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ 1522 ರಲ್ಲಿ ವಾರವು ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಕೊಟ್ಟಿರುವ 'ನೂಱಿಂಸಂದ' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ 'ನಾಲ್ನೂರ್ಸಂದ' ಎಂಬ ಪಾಠವಿರಬೇಕು. ನೂಱಿಂಸಂದ ನಾಲ್ವತ್ತುನಾಲ್ಕು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇವರು 100-44 ಎಂದು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನೂಱಿಂಸಂದ ಎಂದರೆ ನೂರರಿಂದ ಮೇಲೆ ಸಂದ (100+44) ಎಂದೇ ಅರ್ಥವು. ನಾನು ಹಿಂದೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ನೂರ್ಸಂದ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವು ವ್ಯಾಕರಣ ವಿರುದ್ಧವಾದುದು. ಎಷ್ಟೋ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ

ರುವ ಕಾಲದ ಅಂಗಗಳೊಳಗೆ ಒಂದೆರಡು ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಆ ಶಾಸನದ ಕಾಲವನ್ನು ನೂರಾರು ವರ್ಷ ಈಚೆಗೆ ಎಳೆವುದು ನ್ಯಾಯವಲ್ಲ. ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಭಾನುವಿನಲ್ಲಿ(1222)ಆಶ್ವಯುಜ ಶುದ್ಧ ಏಕಾದಶಿ ಬುಧವಾರವಾಗದಿದ್ದರೂ ಅದರ ಹಿಂದಣವರ್ಷವಾದ ವೃಷ(ವಿಷು)ದಲ್ಲಿ(1221) ಬುಧವಾರವಾಗುತ್ತದೆ.[1] ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷ ಹಿಂದುಮುಂದಾಗುವುದು ಬಹಳ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿದೆ.

(2) ಕಥಾನಾಯಕನಾದ ಕುಮಾರಪಾಲನ ಅಥವಾ ಉದ್ಭಟನ ಕಾಲಕ್ಕೂ (ಸು. 1150) ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಸೋಮರಾಜನ ಕಾಲಕ್ಕೂ (1222) ಇರುವ ಅಂತರವು ಈ ಕಥೆ ಗುಜರಾತಿನಿಂದ ಕರ್ಣಾಟಕಕ್ಕೆ ಹರಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಲದು. ಕಥೆ ಹರಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಕ್ಕಾಲು ಶತಮಾನದ ಕಾಲವು ಬೇಕಾದಷ್ಟಾಯಿತು ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

(3) ಶೈಲಿ 13ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಶೈಲಿಯಂತಿಲ್ಲ, 16ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಶೈಲಿಯಂತಿದೆ. ಪ್ರಮಾಣಾಂತರವಿಲ್ಲದೆ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಂಬಿಕೊಂಡು ಗ್ರಂಥಗಳ ಕಾಲವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಲು ಹೊರಡುವುದು ಅಪಾಯಕರವೇ ಸರಿ.

ಈ ಇಬ್ಬರು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೇಳುವಂತೆ ಸೋಮರಾಜನು ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು 1522 ರಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವನು ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ 1200ಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದವರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿ 1200ರಿಂದ 1500ರ ವರೆಗಿನ ಮೂರು ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಕವಿಯನ್ನಾದರೂ, ಬಸವಪುರಾಣ ಕರ್ತೃವಾದ ಭೀಮಕವಿಯನ್ನೂ ಸಹ, ಸ್ಮರಿಸದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಊಹಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮಾರ್ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಚಾಲ್ಯವಾದ ಆಧಾರವು ದೊರೆವವರೆಗೆ ಸೋಮರಾಜನ ಕಾಲವನ್ನು 1222 ಎಂದೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಹರೀಶ್ವರ, ರಾಘವಾಂಕ, ಕೆರೆಯಪದ್ಮರಸ

ಹರೀಶ್ವರ ರಾಘವಾಂಕ ಕೆರೆಯಪದ್ಮರಸರು ಸು. 1165 ರಲ್ಲಿ ಬಾಳಿದರು ಎಂಬ ನನ್ನ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು (I, 222) ಅಯ್ಯನವರು ಕೆಳಗಣ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಆಕ್ಷೇಪಿಸುತ್ತಾರೆ (ಪುಟಗಳು 260–278):—

---

1 ಈಯಂಶವನ್ನು ಮೈಸೂರು ಶಾಸನ ಇಲಾಖೆಯ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಆರ್ ರಾಮರಾಯರು ಬಿ. ಎ. ತಿಳಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಧನ್ಯವಾದವು.

(1) ಹರೀಶ್ವರ ಕೆರೆಯುಪದ್ಮರಸರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಸೋಮರಾಜನು ತನ್ನ ಉದ್ಭಟಕಾವ್ಯವನ್ನು 1522 ರಲ್ಲಿ ಬರೆದನು, 1222 ರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ.

(2) ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು (ಸು. 1263) ತನ್ನ ಸೂಕ್ತಿಸುಧಾರ್ಣವದಲ್ಲಿ ಹರೀಶ್ವರನ ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣದಿಂದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುವಾದ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಗ್ರಂಥವು 1263 ಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದಿತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದೇ ಹೊರತು ರಾಘವಾಂಕ ಕೆರೆಯುಪದ್ಮರಸರು ಆಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದರೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

(3) ಪದ್ಮರಾಜಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ನರಸಿಂಹ ಬಲ್ಲಾಳ' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ನರಸಿಂಹನ ಮಗ ಬಲ್ಲಾಳ ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಬೇಕು: ಎಂದರೆ 3 ನೆಯ ನರಸಿಂಹನ ಮಗ 3 ನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳ (1291-1342) ಎಂದರ್ಥವು ; ಅದೇಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಬಿಟ್ಟಿದೇವನು4 ನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನು.

(4) 1162 ರಲ್ಲಿ ರುದ್ರದೇವನೆಂಬ ರಾಜನಿದ್ದನು. ಇವನ ರಾಜಧಾನಿ ಅನುಮಕೊಂಡ, ಓರಗಲ್ಲಲ್ಲ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಾಪರುದ್ರ ಎಂಬ ರಾಜನಿರಲಿಲ್ಲ.

(5) ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜನಾದ 1 ನೆಯ ಹರಿಹರನಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಬ್ರೌನ್ ಹೇಳುವಂತೆ ಪಂಪಾಪುರದಲ್ಲಿ ದೇವರಾಜನೆಂಬ ದೊರೆ 1286 ರಿಂದ 1328ರ ವರೆಗೆ ಆಳಿದನು ಎಂಬುದು ಅಸಂಭಾವ್ಯವಲ್ಲ.

(6) ಕೆರೆಯುಪದ್ಮರಸನ ತಂದೆ ಬಸವನ ಸಮಕಾಲದವನಾದುದರಿಂದ ಕೆರೆಯುಪದ್ಮರಸನು 1165 ರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನವನಾಗಿರಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ಅವನು 1ನೆಯ ನಾರಸಿಂಹನ (1141-1173) ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಲಾರನು.

(7) 1 ನೆಯ ನರಸಿಂಹನು ಹರೀಶ್ವರನನ್ನು ಹಂಪೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಹಂಪೆ ಹೊಯ್ಸಳರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ 2ನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನ (1173-1220) ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿತಾದುದರಿಂದ 1 ನೆಯ ನರಸಿಂಹನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಹರೀಶ್ವರನನ್ನು ಹಂಪೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದವನು 1 ನೆಯ ನರಸಿಂಹನಲ್ಲ.

ಈ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೂ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಲ್ಲ. ಇವಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಸಮಾಧಾನಗಳು—

(1) ಹರೀಶ್ವರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಉದ್ಭಟಕಾವ್ಯವು 1222 ರಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಯ್ತೆಂದೂ ಹರೀಶ್ವರನ ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುವಾದ ಮಾ

ಡುವ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ಸು. 1245 ರಲ್ಲಿ ಬಾಳಿದನೆಂದೂ ಹಿಂದೆಯೇ ತೋರಿಸಿದ್ದೇನೆ (ಪುಟಗಳು lix, lxv). ಆದುದರಿಂದ ಹರೀಶ್ವರನು ಮೇಲೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಆವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ.

(2) ಹರೀಶ್ವರ ರಾಘವಾಂಕ ಕೆರೆಯುಪದ್ಮರಸರು ಸಮಕಾಲದವರೆಂಬುದನ್ನು ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ತೋರಿಸಿದ್ದೇನೆ (I, 222). ರಾಘವಾಂಕನು ಹರೀಶ್ವರನ ಸೋದರದಳಿಯನು; ಹರೀಶ್ವರನೂ ಕೆರೆಯುಪದ್ಮರಸನೂ 1ನೆಯ ನಾರಸಿಂಹನ ಕೈಯ ಕೆಳಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು.

(3) ನರಸಿಂಹಬಲ್ಲಾಳ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ನರಸಿಂಹನ ಮಗ ಬಲ್ಲಾಳ ಎಂದು ಅರ್ಥವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಸಮಂಜಸವಲ್ಲ. ಈ ವಿಧವಾದ ಅರ್ಥವು ತೆಲುಗುದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಾಳ ಶಬ್ದವು ಹೊಯ್ಸಳ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದೆ. ಹಲವು ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಸಳರಿಗೆ ಬಲ್ಲಾಳರು ಎಂಬ ಹೆಸರು ಹೇಳಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನರಸಿಂಹಬಲ್ಲಾಳ ಎಂದರೆ ಹೊಯ್ಸಳರಾಜನಾದ ನರಸಿಂಹ (I) ಎಂದೂ ಅವನ ಮಗ ಬಿಟ್ಟಿದೇವನು ಎಂದರೆ ಬಿಟ್ಟಿದೇವನ ಅಥವಾ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ಮೊಮ್ಮಗನಾದ ಬಲ್ಲಾಳ (II) ನೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ನರಸಿಂಹ ಬಲ್ಲಾಳ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ 3ನೆಯ ನರಸಿಂಹನ ಮಗ 3ನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳ (1291-1342) ಎಂದೂ ಅವನ ಮಗ ಬಿಟ್ಟಿದೇವ ಎಂದರೆ 3ನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನ ಮಗ 4ನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನೆಂದೂ ಅರ್ಥಮಾಡಿದರೆ ಹರೀಶ್ವರನಿಗೂ ಈ ದೊರೆಗಳ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಿಟ್ಟಿದೇವ, ಬಲ್ಲಾಳ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಪರ್ಯಾಯನಾಮಗಳಲ್ಲ.

(4) 1162 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಾಪರುದ್ರನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಕಾಕತೀಯರಾಜನಿದ್ದನು. ಇವನು 1140 ರಿಂದ 1196ರ ವರೆಗೆ ಆಳಿದನು. ಈತನು ನೀತಿಸಾರವೆಂಬ ಒಂದು ತೆಲುಗು ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದನೆಂದೂ ಓರಗಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನೆಂದೂ ಅಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನ ಬಸವಪುರಾಣವನ್ನು ಕೇಳಿದನೆಂದೂ ಆಮೇಲೆ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನಿಗೆ ಒಂದಗ್ರಹಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನೆಂದೂ ತೆಲುಗು ಪಂಡಿತರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. (ವೀರೇಶಲಿಂಗಂಪಂತುಲು, ತೆಲುಗು ಕವಿಗಳು I, 217-222). ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಓರಗಲ್ಲು ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅಯ್ಯನವರು ಆವಪ್ರಮಾಣವನ್ನೂ ತೋರಿಸಿಲ್ಲ. ರಾಜನಿಗೆ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದ ರಾಜಧಾನಿಗಳಿದ್ದಿರಬಹುದು. 'ತಸ್ಯಾಸ್ತೇನುಮಕೊಂಡ ನಾಮನಗರೀ ಶ್ರೀ ರಾಜಧಾನೀವಯಾ' ಎಂಬ ಶಾಸನಪದ್ಯದಲ್ಲಿ (ಪುಟ 263) ಅನುಮಕೊಂಡವು ರಾಜಧಾನಿಯ ಹಾಗಿದೆ (ರಾಜಧಾನೀವ) ಎಂಬುದರಿಂದ ರಾಜಧಾನಿ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಳ ಎಂದು ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ.

(5) ಪಂಪಾಪುರದಲ್ಲಿ 1286 ರಿಂದ 1328ರ ವರೆಗೆ ದೇವರಾಜನೆಂಬ ದೊರೆ ಆಳಿದನು ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಆವ ಶಾಸನದ ಅಥವಾ ಪೂರ್ವಗ್ರಂಥದ ಆಧಾರವೂ ಇಲ್ಲ.

(6) ಕೆರೆಯ ಪದ್ಮರಸನ ತಂದೆಯೂ ಬಸವನೂ ಸಮಕಾಲದವರಾದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಕೆರೆಯ ಪದ್ಮರಸನು 1165 ರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನವನಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಬಂಧವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಕೆರೆಯ ಪದ್ಮರಸನ ತಂದೆ ಬಸವನಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಯಸ್ಸಿನವನಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು.

(7) 1ನೆಯ ನರಸಿಂಹನು ಹರೀಶ್ವರನನ್ನು ಹಂಪೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕಾದರೆ ಹಂಪೆ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಿರಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಬಂಧವೇನೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಸ್ಥಳವು ಆರಾಜನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಾಕಾದ ಪ್ರಮಾಣವು ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟೂ ಇಲ್ಲ.

ಅಯ್ಯನವರು ಇನ್ನೂ ಕೆಲವಂಶಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವಕ್ಕೂ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಹರೀಶ್ವರ ರಾಘವಾಂಕರು ಬಸವನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಅವರು ವೀರಶೈವರಲ್ಲ ಎಂದು ಅಯ್ಯನವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವೀರಶೈವರು ಬಸವನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿಲ್ಲ.

ಬಿಜ್ಜಳನ ಮಕ್ಕಳ ಶಂಕರ, ಸೋಮೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಅವನು ಜೈನನಲ್ಲ ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅಯ್ಯನವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಜೈನರಲ್ಲಿ ಶಂಕರ ಎಂಬ ಹೆಸರು ವಾಡಿಕೆಯುಲ್ಲಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಹಿಂದೆಯೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ (ಪುಟ lx). ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಸರೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇರಬಹುದು. ಜೈನರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಬಿಜ್ಜಳನು ಜೈನನು ಎಂಬ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ.

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ತನ್ನ ಸೂಕ್ತಿಸುಧಾರ್ಣವದಲ್ಲಿ ರಾಘವಾಂಕನ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯದಿಂದ ಏಕೆ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುವಾದಮಾಡಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಯ್ಯನವರು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ಕಂದ ವೃತ್ತಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅನುವಾದಮಾಡಿದ್ದಾನೆ; ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯವು ಷಟ್ಪದೀ ಗ್ರಂಥವಾದುದರಿಂದ ಅದರಿಂದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುವಾದಮಾಡಿಲ್ಲ.

ವೀರಶೈವ ಜೈನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಬಸವಚೆನ್ನಬಸವರು ಬಿಜ್ಜಳನ ಆಸ್ಥಾನ

ದಲ್ಲಿದ್ದರು ಎಂದು ಬರೆದಿರುವುದು ತಪ್ಪೆಂದು ಹೇಳಿ ಅಯ್ಯನವರು ಈ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿ "ಬಸವನ ಸತ್ತೆಗೆ ಶಾಸನ ಪ್ರಮಾಣವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ವೀರಶೈವ ಮತಸ್ಥಾಪಕನು ಬಹುಶಃ ಏಕಾಂತದ ರಾಮಯ್ಯನಾಗಿರಬಹುದು. ಬಸವನಲ್ಲ" ಎಂದು ಡಾಕ್ಟರ್ ಫ್ಲೀಟ್ ಬರೆದಿರುವುದನ್ನು ಅನುವಾದ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸತ್ತೆಗೆ ಶಾಸನವೇ ಪ್ರಮಾಣವಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಶಾಸನೋಕ್ತರಲ್ಲದ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯಾದಿಗಳ ಸತ್ತೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ನಂಬುವುದು ? ಬಸವನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಶಾಸನವು ಬೆಳಗಾಂ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಅರ್ಜುನವಾಡದಲ್ಲಿ ಈಗತಾನೆ ದೊರೆಕಿರುವುದು ಸಂತೋಷಿಸತಕ್ಕ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಸೇವುಣರಾಜನಾದ ಕಂಧಾರನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ(1247–1260) ಶಕ1182ರಲ್ಲಿ(1259–1260) ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಸವನೂ ಅವನ ತಂದೆಯೂ ಬಸವನ ಸಂತತಿಯಲ್ಲಿ ಐದುತಲೆಯವರೂ ಉಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ (ಶಿವಾನುಭವ III,94). ಇದು ಬಿಜ್ಜಳನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಸವನ ಸತ್ತೆಗೆ ಅಚಾಲ್ಯವಾದ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿದೆ.

ಅಯ್ಯನವರಂತೆ ಆವ ವಿದ್ವಾಂಸನೂ ಎಲ್ಲಾ ವೀರಶೈವ ಜೈನಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಆತ್ಯಂತಿಕವಾಗಿ ನಿಂದಿಸಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಬಹುದಾದ ಸಹಾಯವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲಾರನು ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ಒಂದು ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದೋಷಗಳಿದ್ದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸುವುದು ವಿವೇಕವಲ್ಲ. ಚರಿತ್ರವೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಅಂಥ ದೋಷಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ವೀರಶೈವಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ನಾನು ಅನುವಾದ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಅಯ್ಯನವರು ನನಗೆ ಮೂಢ ಶ್ರದ್ಧಾಳುತೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಆ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಂಬಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಬಂಧವೇನೂ ಇಲ್ಲ ಒಂದು ಗ್ರಂಥದ ಕಾಲವು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಆ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತರಾದ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದರು ಎಂಬುದು ನ್ಯಾಯವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ವೀರಶೈವಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅಯ್ಯನವರು ತೋರಿಸಿರುವಂಥ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಗಳು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಹರೀಶ್ವರ ರಾಘವಾಂಕ ಕೆರೆಯ ಪದ್ಮರಸರುಗಳಿಗೆ ನಾನು ಹೇಳಿರುವ ಕಾಲವನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗದೆ ಇರಲಾರದು.

ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳು

ಅಯ್ಯನವರ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುವೆಂದು ನನಗೆ ತೋರಿದು ಕೆಲವಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿದುದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಕೆಲವಕ್ಕೆ ಬಹು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಸೂಚಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ದೇವಕವಿ, ಕಮಲಭವ

ರುದ್ರಭಟ್ಟನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವುದರಿಂದ ದೇವಕವಿ 1217ಕ್ಕೆ ಈಚೆ ಇದ್ದಿ ಬೇಕು ಎಂದು ಅಯ್ಯನವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ (ಪುಟ 116). ಆದರೆ ರುದ್ರಭಟ್ಟನ ಕಾಲವು ಸು. 1185 ಎಂದು ನಾನು ಹಿಂದೆಯೇ ತೋರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ದೇವ ಕವಿ ಸು. 1200 ರಲ್ಲಿದ್ದನು ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿರುವುದು (I,314) ಸರಿಯಾ ಗಿಯೇ ಇದೆ.

ದೇವಕವಿ 1245-50 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಅಯ್ಯನ ವರು ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ (ಪುಟಗಳು 116-118). ಆದಗೆ ಈ ಕಾರಣಗಳು ಬರಿಯ ಊಹೆಗಳೇ ಹೊರತು ಮತ್ತೆ ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ. ಈ ಊಹೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕಮಲಭವನ ಕಾಲವು ಸು 1255 ಎಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಕವಿತಾ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದೇವಕವಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಇವನು ಅವನಿಗಿಂತ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳು ಹಿಂದೆ ಇದ್ದಿರಬೇಕು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ ದ್ದಾರೆ. ಕಮಲಭವನು ಹೇಳುವ ಈಚೆಯ ಕಾಲದ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ವಿನಯೇಂದು ಸೇವುಣರಾಜನಾದ ಸಿಂಹಣನಿಂದ (1210-1247) ಗೌರವಿಸ ಲ್ಪಟ್ಟನು ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಕಮಲಭವನು ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು 1247ಕ್ಕೆ ಈಚೆ ಬರೆದಿರಬೇಕು ಎಂದು ಅಯ್ಯನವರು ಊಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಿನ ಯೇಂದುವೂ ಅವನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಉಕ್ತರಾದ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಗುರುಗಳೂ ಕವಿ ಯ ಸಮಕಾಲದವರಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದಾದುದರಿಂದ 1247ಕ್ಕೆ ಈಚೆಯೇ ಕವಿ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿರಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಬಂಧವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಕವಿ ಹೇಳಿ ರುವ ಕುಮುದೇಂದುವಿನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಮಾಘನಂದಿ 1253 ರಲ್ಲಿ ಶ್ರಾವಕಾಚಾ ರಸಾರವನ್ನು ಬರೆದ (I,389) ಅಭಿನವಸಾರಚತುಷ್ಟಯಕರ್ತೃ ಎಂದು 1265 ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಬೆಣ್ಣೆಗುಡ್ಡದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ (1911ನೆಯ ವರ್ಷದ ಮೈಸೂರು ಶಾಸನದ ಇಲಾಖೆಯುವರದಿ, ಪುಟಗಳು 48-49) ಉಕ್ತನಾದ, ಬಲಾತ್ಕಾರ ಗಣದ ಮಾಘನಂದಿಯೇ ಎಂದು ಊಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಾಘನಂದಿಗೆ ಈ ಶಾಸನ ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕಾಲವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಕಮಲಭವನು 1275ರಲ್ಲಿದ್ದನು ಎಂದು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು 1255 ರಲ್ಲಿದ್ದನು ಎಂದೇ ಹೇಳಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ

ವೇನೋ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಹೇಗಾದರೂ ಇರಲಿ. ಕವಿ ಹೇಳಿರುವ ಗುರುಗಳೆಲ್ಲಾ ದೇಶೀಯ ಗಣದವರು, ಭಾನುಕೀರ್ತಿ ಒಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ ಕಾಣೂರ್ಗಣದವನು. ಕವಿ ಜಯಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ದೇಶೀಯಗಣದವನೆಂದು ಹೇಳಿ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಮಾಘನಂದಿಯನ್ನು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಇವನೂ ಅದೇ ಗಣದವನಾಗಿರಬೇಕು; ಹಾಗಿಲ್ಲದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಭಾನುಕೀರ್ತಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಗಣವನ್ನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದುದರಿಂದ ಕವಿ ಹೇಳುವ ದೇಶೀಯಗಣದ ಮಾಘನಂದಿಗೂ ಶಾಸನೋಕ್ತನಾದ ಬಲಾತ್ಕಾರ ಗಣದ ಮಾಘನಂದಿಗೂ ಏನೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ನಾನು ಕವುಲಭವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕಾಲವನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಬೇಕಾದ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ.

ಕೀರ್ತಿವರ್ಮ, ಬ್ರಹ್ಮಶಿವ

ಕೀರ್ತಿವರ್ಮನು (I, 129) ಚಾಳುಕ್ಯರಾಜನಾದ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲನ ಮಗನಲ್ಲ, ಆ ದೊರೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಸಾಮಂತನ ಮಗನು ಎಂದು ಅಯ್ಯನವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ (ಪುಟಗಳು 204–205). ಇದು ನಿರಾಧಾರವಾದ ಮಾತು. ಏಕೆಂದರೆ ಕೀರ್ತಿವರ್ಮನ ಸಮಕಾಲಿಕನಾದ ಬ್ರಹ್ಮಶಿವನು ಅವನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬರೆದಿರುವ

ಜನತಾನಂದಂ ಚಳುಕ್ಯಾಭರಣ ಮವನಿಪಾಲೋತ್ತಮಂ ಸಾರ್ವಭೌಮಂ ।
ಜನಕಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲಂ ಸಕಲವಸುಮತೀವಲ್ಲಭಂ ವಿಕ್ರಮಾಂಕಾ ॥
ಹನಿಪಂ ತಾನಗ್ರಜಾತಂ ತ್ರಿಭುವನಪತಿ ದೇವಾದಿದೇವಂ ಜಿನೇಂದ್ರಂ ।
ತನಗಾಪ್ತಂ ಮತ್ತೆನಲ್ಕೇಂ ಪಿರಿಯನೊ ಜಗತೀನಾಥರೊಳ್ ಕೀರ್ತಿವರ್ಮಂ ॥

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವ ಚಳುಕ್ಯಾಭರಣಂ, ಅವನಿಪಾಲೋತ್ತಮಂ, ಸಾರ್ವಭೌಮಂ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣಗಳು ಕೀರ್ತಿವರ್ಮನ ತಂದೆಯಾದ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲನು ಚಾಳುಕ್ಯ ರಾಜನೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪದ್ಯದ ಮೊದಲು ಪಾದವೇ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಾಕ್ಯವು ಎಂದು ಪದ್ಧತಿಯಪ್ರಕಾರ ಅಪಾರ್ಥಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅಪಾರ್ಥವನ್ನು ಆವ ಕನ್ನಡ ಪಂಡಿತನೂ ಅಂಗೀಕರಿಸಲಾರನು ಇನ್ನು ಕೀರ್ತಿವರ್ಮನು 6ನೆಯ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ತಮ್ಮಂದಿರಾದ ಜಯಸಿಂಹ, ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ ವಿಜಯಾದಿತ್ಯ ಎಂಬವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗಿರಬಹುದೋ ಎಂದು ನಾನು ಊಹಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿ ಇವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೂ 1125 ರಲ್ಲಿ ಬದುಕಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಸರಿಯಾದ ಆಧಾರವಿಲ್ಲದೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ (ಪುಟ 201).

ನಾನು ಹೇಳಿರುವುದು ಬರಿಯ ಊಹೆ. ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನಿಗೆ ಕೀರ್ತಿವರ್ಮನು 3ನೆಯ ತಮ್ಮನಾಗಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಲ್ಲನು 1068 ರಲ್ಲಿ ಗತಿಸಿದುದರಿಂದ ಅವನ ಮಗನಾದ ಕೀರ್ತಿವರ್ಮನ ಕಾಲವು 1100 ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ಉಚಿತವೆಂದು ಆಗಲೇ 1125ನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅಯ್ಯಂ ನವರ ಮತ್ತೊಂದಾಕ್ಷೇಪಣೆ ಏನೆಂದರೆ—1163ರಲ್ಲಿ ಗತಿಸಿದ ದೇವಕೀರ್ತಿಯ ಶಿಷ್ಯನ ಸಧರ್ಮನೆಂದು ಶ್ರ. ಬೆ 64 ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ದೇವಚಂದ್ರನು ಸು. 1163ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬೇಕಾದುದರಿಂದ ಇವನು ಕೀರ್ತಿವರ್ಮನ ಗುರುವಲ್ಲ-ಎಂಬುದೇ (ಪುಟ 202). ಈ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಈ ಶಾಸನವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸದೆ ಹೋದುದೇ ಮೂಲವು. ಈ ಶಾಸನದ 96ನೆಯ ಪಙ್ಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ದೇವಚಂದ್ರನ ಸಧರ್ಮ ಮಾಘನಂದಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ವಾಕ್ಯವು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಮುಂದಣ 97-100 ಪಙ್ಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಕೀರ್ತಿಯ ಶಿಷ್ಯರು ಉಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೂ ದೇವಚಂದ್ರನಿಗೂ ಆವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ-ಗಂಡವಿಮುಕ್ತನ ಸಧರ್ಮನೂ ರಾಘವಪಾಂಡವೀಯ ಕರ್ತನೂ ಆದ ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿಯ ಅಣ್ಣನೆಂದು ಹೇಳಿರುವ ದೇವಚಂದ್ರನು ಗಂಡವಿಮುಕ್ತನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ದೇವಕೀರ್ತಿಯ ಶಿಷ್ಯರ ಸಧರ್ಮನಾಗಿರುವುದು ಎಂದಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಅಯ್ಯಂ ನವರು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿ ರಾಘವಪಾಂಡವೀಯವನ್ನು ಬರೆದವನಲ್ಲ ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ತಪ್ಪು ಎಂದು ನಾಗಚಂದ್ರನ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿದಾಗಲೇ ತೋರಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಬ್ರಹ್ಮಶಿವನು ಕೀರ್ತಿವರ್ಮನ ಸಮಕಾಲದವನಾದುದರಿಂದ ಅವನ ಕಾಲವೂ 1100 ಆಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ 1115 ರಲ್ಲಿ ಗತಿಸಿದ ಮೇಘಚಂದ್ರನ ಮಗ ವೀರಣಂದಿ ಬ್ರಹ್ಮಶಿವನ ಗುರುವಾಗಿರಲಾರನು ಎಂಬ ಅಯ್ಯಂನವರ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗೆ (ಪುಟ 207) ಈಗ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ.

ಅಭಿನವ ಶ್ರುತಮುನಿ

ಅಭಿನವ ಶ್ರುತಮುನಿ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನು (I,422) ಶ್ರ. ಬೆ. 254ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವವನಲ್ಲ, 1371ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಂಜಸಗೂತು 64 ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಸೂತ್ರ ಶ್ರುತಮುನಿ ಎಂದು ಅಯ್ಯಂನವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ (ಪುಟಗಳು 208-209). ಆದರೆ ಆ ಎರಡು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಕ್ತರಾದ ಶ್ರುತಮುನಿಗಳು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೇ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಆವ ಸಂಶಯವೂ ಇಲ್ಲ; ಏಕೆಂದರೆ ಇಬ್ಬರ ಗುರುಪರಂಪರೆಯೂ ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ-ಅಭಯಚಂದ್ರ, ಶ್ರುತಮುನಿ, .ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ, ಅಭಿನವ ಶ್ರುತಮುನಿ; ಆದರೆ ಶ್ರ. ಬೆ. 254 ರಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳದೆ ಅಭಿನವ ಶ್ರುತಮುನಿ ಶ್ರುತಮುನಿಯ ಪ್ರತಿಷ್ಯ

ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಇಷ್ಟೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸ. ಅಲ್ಲದೆ ಶ್ರ. ಬೆ. 254 ರಲ್ಲಿ ಉಕ್ತನಾದ ಅಭಿನವ ಶ್ರುತಮುನಿ 1398ಕ್ಕೆ ಈಚೆ ಇದ್ದಿರಬೇಕು ಎಂದು ಅಯ್ಯಂಗಾರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಆಧಾರವಿರುವಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಶಾಸನದ 87ನೆಯ ಪಙ್ಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾವಿನೋದನ ಅಥವಾ ಅಭಿನವ ಶ್ರುತಮುನಿಯ (77ನೆಯ ಪಙ್ಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಶಿಷ್ಯನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿಯಾದಮೇಲೆ ಬರುವ ಗುರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅಭಿನವ ಶ್ರುತಮುನಿಗೆ ಈಚೆಯವರಾಗಿರಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ನಾವು ಅಭಿನವ ಶ್ರುತಮುನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕಾಲವು ಸರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಶಿಶುಮಾಯಣ

1233ರಿಂದ ದೇವರಾಜನ (II,43) ಕಾಲವಾದ 1410 ರ ವರೆಗೆ ಸಾಂಗತ್ಯಗ್ರಂಥಗಳಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಶಿಶುಮಾಯಣನು (I,349) 1233 ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆ ಗ್ರಂಥರಚನೆಮಾಡಿರಲಾರನು ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಈ ಕವಿ ಹೇಳಿರುವ ಜೈನ ಗುರುಗಳ ಸಮೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಊಹೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕೊನೆಗೆ ಕವಿ 17ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದನೆಂದು ಅಯ್ಯಂಗಾರರು ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ (ಪುಟಗಳು 228-231) ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕಾಲದ ಸಾಂಗತ್ಯಗ್ರಂಥಗಳು ಈಗ ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರವಾಗದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಗ್ರಂಥಗಳು ರಚಿತವಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಶೋಧನವಾಡಿದರೆ ಅವು ದೊರೆಯಬಹುದು. ಶಿಶುಮಾಯಣನು ತನ್ನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಬೆಳುಕೆರೆಯ ಪ್ರಭು ಗುಮ್ಮಟದೇವನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಬರೆದಂತೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗುಮ್ಮಟದೇವನು 1313 ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಶ್ರ. ಬೆ. 65 ರಲ್ಲಿ ಉಕ್ತನಾಗಿರುವ ಬೆಳುಕೆರೆಯ ಪ್ರಭು ಗುಮ್ಮಟ್ಟನಿಂದ ಅಭಿನ್ನನಾಗಿರಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಈ ಕವಿ 1313 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವು ದೊರೆತಂತಾಯಿತು. ಅವನು 1233ಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಕಾಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದು ನಿಜವಾಗಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕವಿ ಹೇಳುವ ಗುಮ್ಮಟನು ಶಾಸನೋಕ್ತನಾದ ಗುಮ್ಮಟನ ತಾತನಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ- ಕವಿ 17ನೆಯ ಶತಮಾನದವನು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಆವ ಆಧಾರವೂ ಇಲ್ಲ.

ನಾಗವರ್ಮಾಚಾರ್ಯ.

ನಾಗವರ್ಮಾಚಾರ್ಯನ (I, 87) ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಷಿಕಾರಿಪುರ 129, 130 ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತರಾದ ಇಬ್ಬರು ಉದಯಾದಿತ್ಯರ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಮಿಶ್ರಮಾಡಿರುವುದು ತಪ್ಪೆಂದು ಅಯ್ಯಂಗಾರರು ತೋರಿಸಿರುವುದು (ಪುಟಗಳು

234-235) ನ್ಯಾಯವೇ ಸರಿ. ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಉದಯಾದಿತ್ಯನು 129 ರಲ್ಲಿ ಉಕ್ತನಾದವನು. ಈ ತಪ್ಪಿಗೆ ಮೂಲವೇನೋ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ; ಬಹುಶಃ ಮಿ॥ ರೈಸ್ ಮಾಡಿರುವ ಈ ಇಬ್ಬರು ಉದಯಾದಿತ್ಯರ ಸಮೀಕರಣವೇ (ಶಿವಮೊಗ್ಗ I, ಪೀಠಿಕೆ 21) ಆಗಿರಬಹುದು

ಅಯ್ಯನವರು ದುರ್ಬಲವಾದ ಆಧಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಚಂದ್ರಚೂಡಾಮಣಿ ಶತಕದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತರಾದ ಉದಯಾದಿತ್ಯ ನಾಗವರ್ಮಾಚಾರ್ಯರು ಶಿಕಾರಿಪುರ 129 ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಅದೇ ಹೆಸರಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ (ಪುಟ135). ಅವರ ಆಧಾರಗಳಾವುವೆಂದರೆ—1. ಶಾಸನವು ನಾಗವರ್ಮಾಚಾರ್ಯನು ಉದಯಾದಿತ್ಯನ ಸಂಧಿವಿಗ್ರಹಿ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ; 2. ರಾಜನಾದ ಭುವನೈಕಮಲ್ಲನು ತನ್ನ ಸೇವಕನ ಕೈಯಕೆಳಗಿರುವವನ ಕಾಲನ್ನು ತೊಳೆಯಲಾರನು—ಎಂಬುವೇ. ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ಒಂದೊಂದಂಶವೂ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಯೇ ಇರಬೇಕು ಎಂಬ ನಿಯಮವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಸಂಧಿ ವಿಗ್ರಹಿ ಎಂಬವನು ಕೇವಲ ಸೇವಕನಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿದ್ದರೆ ಸೇವಕನಾದರೂ ಅವನ ಕಾಲನ್ನು ಮೇಲಣ ಅಧಿಕಾರಿ ಸಮಯ ಬಿದ್ದಾಗ ತೊಳೆಯಲು ಹಿಂದೆಗೆವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಕೃತ ವಿಷಯವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ — ಚಂದ್ರಚೂಡಾಮಣಿ ಶತಕದಲ್ಲಿ ಉದಯಾದಿತ್ಯನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿಯೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ಒಬ್ಬ ನಾಗವರ್ಮಾಚಾರ್ಯನು ಉಕ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ; ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ಅದೇ ಹೆಸರಿನ ಇಬ್ಬರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಒಂದೇ ಒಂದು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ (ಶಿಕಾರಿಪುರ 129) ಉಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ; ಈ ಸಾಮ್ಯವು ಕಾಕತಾಳೀಯವಾಗಿರಲಾರದು ; ಗ್ರಂಥೋಕ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಶಾಸನೋಕ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಅಭಿನ್ನರಾಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ತಪ್ಪೇ ?

ಬಳಿಕ ಅಯ್ಯನವರು ಈ ಶತಕವು ನಾಗವರ್ಮಾಚಾರ್ಯ ಕೃತವಲ್ಲವೆಂಬ ತಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಕಾರ

ಉದಯಾದಿತ್ಯನ ಸಂಧಿವಿಗ್ರಹಿಲಲಾಮಂ ನಾಗವರ್ಮಂ ಸಮಂ ।
ತುದಯಾದಿತ್ಯನ ರಾಜಭಾರಿಯೆ ನಿಸಿದರ್ಾತ್ಮಾ ಗ್ರಜಂ ಭಾಸ್ಕರಂ ॥
ಮೊದಲಾದೀಶ್ವರ ಭಕ್ತರಪ್ಪಿವರ್ಗೆಪೇಳ್ದೀಜ್ಞಾನಸಾರಂ ಸುಖಾ ।
ಸ್ಪದಮೊಲ್ದೀದುಗೆ ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತಿ ಫಲಮಂ ಶ್ರೀಚಂದ್ರಚೂಡಾಮಣೀ ||

ಎಂಬ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಅಪಾರ್ಥ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ(ಪುಟ 236). ಈ ಪದ್ಯದ ಮೊದಲನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿರುವ ನಾಗವರ್ಮಂ ಎಂಬುದು 3 ನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿರುವ ಪೇಳ್ದಿ ಎಂಬುದರೊಡನೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲವಂತೆ ; ಸಮಂತು ಎಂಬ ಪದದ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ನಾಗವರ್ಮಂ ಎಂಬುದು ಈಶ್ವರಭಕ್ತರ್ ಎಂಬುದರೊಡನೆ ಸೇರುತ್ತದಂತೆ.

ಹೀಗಾದರೆ ಆತ್ಮಾಗ್ರಜಂ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಜನವೇನೋ ಪೇಳ್ದಿ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕರ್ತೃವಾವುದೋ ತಿಳಿವುದಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾವ್ಯಪರಿಚಯವಿರುವರೂ ಕೂಡ ಈ ವಿಚಿತ್ರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾರರು. ಆಮೇಲೆ ಅಯ್ಯನವರು ಆರು ಉದಯಾದಿತ್ಯರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಮಗೆ ಶಿಕಾರಿಪುರ 129 ರಲ್ಲಿರುವಂತೆ ನಾಗವರ್ಮಾಚಾರ್ಯನೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ಉದಯಾದಿತ್ಯನು ಬೇಕೆ ಹೊರತು ಉಳಿದವರು ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಬರೆವಣಿಗೆಯನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸಾಕಾದ ಕಾರಣಗಳು ದೊರೆವವರೆಗೆ ಹಾಗೆಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಮೌಕ್ತಿಕ ಕವಿ.

ಮೌಕ್ತಿಕಕವಿಗೆ (I, 128) ನಾನು ಹೇಳಿರುವ ಸು. 1120 ಎಂಬ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಯ್ಯನವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. (ಪುಟಗಳು 238-240) ಅದೇ ಕಾಲವೆಂದು ನಾನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ; ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಿಂದ ಹಾಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ಊಹಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಜೈನರಾದ ಕೊಂಗಾಳ್ವರಾಜರ ಆಳಿಕೆ ಸು. 1100 ಕ್ಕಿಂತ ಈಚೆ ಬಹಳ ದಿನ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ, (ಹಾಸನ ಶಾಸನಗಳು, ಪೀಠಿಕೆ, ಪುಟ 7). ಕವಿಯೂ ಜೈನನು, ಇವನು ಸು. 1120 ರಲ್ಲಿ ವೀರಕೊಂಗಾಳ್ವರಾಜನು ಒಬ್ಬ ಜೈನ ಗುರುವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಪೆಣ್ಣೆಂಗಡಲು ಎಂಬ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಜೈನರಾಜರ ಆಳಿಕೆ ಕೊನೆಗಂಡ ಮೇಲೆ ಜೈನಮತದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವು ಕಡಮೆಯಾಯಿತು ಎಂಬುದು ನ್ಯಾಯವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಕವಿ ಕೊಂಗಾಳ್ವರಾಜರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥರಚನೆ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಹೇಳಿರುವ ಕಾಲವು ಅಸಮಂಜಸವಲ್ಲ.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಯ್ಯನವರು ಕೆಲವು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮೂರು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉಕ್ತವಾಗಿ ಉಳಿದವುಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಪೆಣ್ಣೆಂಗಡಲು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸ್ಥಳವಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಸ್ಥಳದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಅದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಶಾಸನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ನಿರ್ಣೀತವಾಗಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ರಾಮನಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾದ ಚಂದ್ರನಾಥ ಜಿನಬಿಂಬವನ್ನುಳ್ಳ ತ್ರಿಭುವನ ತಿಲಕ ಎಂಬ ಬಸ್ತಿ ಪೆಣ್ಣೆಂಗಡಲಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿತು ಎಂದು ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದಲೂ ಕೊಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಾಥ ಜಿನಬಿಂಬವನ್ನುಳ್ಳ ತ್ರಿಭುವನ ತಿಲಕ ಬಸ್ತಿಯಿರುವುದರಿಂದಲೂ

ಕೃತಕೃತ್ಯಂ ಮೌಕ್ತಿಕಂ ಸತ್ಕವಿ ವಿರಚಿಸಿದೀ ಸಾರವುಪ್ಪಷ್ಟಕಶ್ರೀ ।
ಸ್ತುತಿಯಂ ಪೇಳ್ದೋದುವಾಲಿಪ್ಪವಗೇ ನಿರುಪಮಾನಂದಮಂ ಮಾ
ಡಿಕ್ಕಿಸೀತಾ ॥
ಪತಿರಾಮುಸ್ಥಾಪಿತೋದ್ಯತ್ತ್ರಿಭುವನತಿಲಕಾಲಂಕೃತ ಖ್ಯಾತಿನಾಮಾಂ ।
ಕಿತಮಾಗೊಪ್ಪಿರ್ಪ ಪೆಣ್ಣೆಂಗಡಲ ಪುರವರಾಧೀಶ್ವರಂ ಚಂದ್ರನಾಥಾ ॥

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕವಿ ಹೇಳಿರುವ ಬಸ್ತಿಯೂ ಜಿನಬಿಂಬವೂ ಕೊಲ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಅಯ್ಯಂಗಾರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕವಿ ಕಂಠೋಕ್ತವಾಗಿ ಆ ಬಸ್ತಿ ಪೆಣ್ಣೆಂಗಡಲಲ್ಲಿದ್ದಿತು ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಾಗ ಅದು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಇದ್ದಿತು ಎಂದು ಕಲ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಜಿನಬಿಂಬವು ರಾಮನಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾದುದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಎಡತೊರೆ 26 ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದುದಾಹರಣವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ: ಇದರಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಹನಸೋಗೆಗ್ರಾಮದ ಶಾಂತೀಶ್ವರ ಬಸ್ತಿಯ ಬಿಂಬವು "ದಶರಥಸುತನುಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಗ್ರಜನುಂ ಸೀತಾವಲ್ಲಭನುಂ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ಕುಳಜನುಮಪ್ಪ ರಾಮನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಕವಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಪೆಣ್ಣೆಂಗಡಲಲ್ಲಿ ತ್ರಿಭುವನ ತಿಲಕ ಎಂಬ ಬಸ್ತಿ ಏಕಿರಕೂಡದು?

ಶ್ರೀವರ್ಧದೇವ

ಶ್ರೀವರ್ಧದೇವನು (I, 7) ತುಂಬುಲೂರಾಚಾರ್ಯನಿಂದ ಭಿನ್ನನೆಂದೂ, ತದ್ರಚಿತವಾದ ಚೂಡಾಮಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಕಾವ್ಯವಾಗಿರಬೇಕು ಅದಕ್ಕೂ ತುಂಬುಲೂರಾಚಾರ್ಯಕೃತವಾದ ಚೂಡಾಮಣಿಯೆಂಬ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ ಎಂದೂ, ಶ್ರೀ ವರ್ಧದೇವನು ಸು. 710ರಲ್ಲಿದ್ದನು, ನಾನು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಸು. 650ರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ ಎಂದೂ ಒರೆದಿದ್ದಾರೆ (ಪುಟಗಳು 243–245). ಶ್ರೀವರ್ಧದೇವನ ಚೂಡಾಮಣಿಕಾವ್ಯ, ತುಂಬಲೂರಾಚಾರ್ಯನ ಚೂಡಾಮಣಿವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಇವುಗಳ ಅಭಿನ್ನತೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಹಿಂದೆಯೇ (I, 9) ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ರೀಡರ್ಶಿಪ್ ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಶ್ರ. ಬೆ. 67ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಚೂಳಾಮಣಿಕಾವ್ಯವು ಶ್ರೀವರ್ಧದೇವ ಎಂಬ ನಾಮಾಂತರವುಳ್ಳ ತೋಲಾಮೊಳಿದೇವನೆಂಬ ಜೈನಕವಿಯಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಚೂಳಾಮಣಿಯೆಂಬ ತಮಿಳು ಪುರಾತನಕಾವ್ಯವಾಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅಯ್ಯಂಗಾರರು ಶ್ರೀವರ್ಧದೇವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ನಿರಾಧಾರವಾದ ಕಲ್ಪನೆಗಳೇ ಮೂಲವಾಗಿವೆ. ಅವರು ಶ್ರ.ಬೆ. 67ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವರ್ಧದೇವನ ಶಿಷ್ಯ ಮಹೇಶ್ವರ, ಅವನ ಶಿಷ್ಯ ಅಕಳಂಕ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಶ್ರ.ಬೆ. 254ನ್ನು ನಿರ್ದೇ

ಶಿಸಿ ನೃಪತುಂಗನಿಂದ ಪೂಜಿತನಾದ ಮತ್ತು 783ರಲ್ಲಿ ಹರಿವಂಶವನ್ನು ಬರೆದ, ಜಿನಸೇನನಿಗೆ ಅಕಳಂಕನು ಗುರುವಾಗಿದ್ದನು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶಾಸನವು ಹೀಗೆ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ ; ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿ ಆಮೇಲೆ ಮಹಾಪು ರಾಣಕರ್ತೃವಾದ ಜಿನಸೇನನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಹರಿವಂಶವನ್ನು 783 ರಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಜಿನಸೇನನೂ ಮಹಾಪುರಾಣವನ್ನು ಸು. 838ರಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಜಿನಸೇ ನನೂ ಒಬ್ಬನೇ ಎಂದು ಅಯ್ಯಂಗಾರರು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಕಳಂಕನು ಜಿನಸೇ ನನ ಗುರು ಎಂದು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅಕಳಂಕನಿಗೆ ಹೇಳಿ ರುವ 770ಕ್ಕೂ ಅವರಿಂದ ಊಹಿಸಿ ಶ್ರೀವರ್ಧದೇವನಿಗೆ ಹೇಳಿರುವ 710ಕ್ಕೂ ಆಧಾರವಿಲ್ಲ.

ಗುಣನಂದಿ

ಅಯ್ಯಂಗಾರರು ಒಂದು ಕಡೆ (ಪುಟ 247) ಗುಣನಂದಿ 700ಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಇ ದ್ದಿರಬೇಕು ನಾನು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಸು. 900ರಲ್ಲಿ (I, 22) ಅಲ್ಲ ಎಂದೂ ಮ ತ್ತೊಂದು ಕಡೆ (ಪುಟ 248) ಅವನು ಸು. 1250ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬೇಕು ಎಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹೇಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವು ಬಹಳ ದುರ್ಬಲವಾದುದು. ಮೊದಲ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಗುಣನಂದಿ ಬೌದ್ಧರನ್ನು ವಾದದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿದ ಅಕಳಂಕನಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದನೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಮೂಲವು. ಶ್ರ. ಬೆ. 127 ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಗುಣನಂದಿ ಬಲಾಕಪಿಂಛನ ಶಿಷ್ಯನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನೇ ಶ್ರ. ಬೆ. 117,140,66 ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನುವಾದಮಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ಗುಣ ನಂದಿ ಬಲಾಕಪಿಂಛನ ಸಾಕ್ಷಾಚ್ಛಿಷ್ಯನಲ್ಲ, ಅವನ ಶಿಷ್ಯಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದ ವನು ಎಂಬುದು ಶ್ರ. ಬೆ. 64ರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಮಂತಭದ್ರ, ಪೂಜ್ಯಪಾದ, ಅಕಳಂಕ ಮುಂತಾದವರು ಬಲಾಕಪಿಂಛನ ಶಿಷ್ಯಪರಂಪರೆ ಗೆ ಸೇರಿದವರು ಎಂದು ಕಂಠೋಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಗುಣನಂದಿ ಪೂಜ್ಯಪಾದನ ಜೈನೇಂದ್ರ ವ್ಯಾಕರಣಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದು ನಮಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇದೆ. ಅಯ್ಯಂಗಾರರು ತಮ್ಮ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಪಂಪನು ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ಹೇಳು ತ್ತಾರೆ. ಪಂಪನು ತನ್ನ ಗುರು ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ಹೇಳಿ ಆಮೇಲೆ ಅಕಳಂಕ ನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಗುರುವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಅಕಳಂಕನು ಪಂಪನ ಸಮಕಾಲ ದವನಾಗಿರಬೇಕೇ ಹೊರತು ಅವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಬೌದ್ಧರನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಕಳಂಕನು ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ. ಶ್ರ. ಬೆ. 127 ರಂತೆ ದೇವೇಂದ್ರುನಿಗೂ ಮೇಘಚಂ ದ್ರನಿಗೂ ಮಧ್ಯೆ ಏಳು ತಲೆಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬ ನನ್ನ ಹೇಳಿಕೆ (I, 23) ತಪ್ಪಾ ಗಿರಬಹುದು ; ಆದರೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ತಲೆಗಳಿದ್ದರೂ ನಾನು ಗುಣನಂದಿಗೆ ಹೇಳಿ ರುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಭಂಗವೇನೂ ಇಲ್ಲ.

ಗುಣನಂದಿ ಸು. 1250 ರಲ್ಲಿದ್ದನು ಎಂಬ ಅಯ್ಯನವರ ಎರಡನೆಯ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ—ನೃಪತುಂಗ ನಾಗವರ್ಮರಂಥ ಹಿಂದಣ ಕವಿಗಳೂ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ, ಕೇಶಿರಾಜರ ಹೊರತು ಆಚಣ್ಣ, ಜನ್ನ, ಪಾರ್ಶ್ವ, ಗುಣವರ್ಮ ಇವರಂಥ ಈಚೆಯ ಕವಿಗಳೂ ಕೂಡ ಅವನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿಲ್ಲ ಎಂಬುದೇ. ಒಬ್ಬ ಕವಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಕವಿಗಳು ಹೇಳದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಆ ಕವಿ ಅವರಿಗಿಂತ ಈಚೆ ಇದ್ದಿರಬೇಕು ಎಂಬ ವಾದವು ಪರಿಹಾಸಾಸ್ಪದವೇ ಸರಿ.

ಕಂತಿ

ಕಂತಿಯ (I, 110) ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಅಯ್ಯನವರು ಅಸಂಬದ್ಧವಾದ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ (ಪುಟಗಳು 149-159) ಕೊನೆಗೆ ಆ ಹೆಸರಿನ ಕಬ್ಬಿಗಿತಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸು. 1560ರಲ್ಲಿದ್ದ ಬಾಹುಬಲಿಕವಿ ತನ್ನ ನಾಗಕುಮಾರ ಚರಿತೆಯಲ್ಲಿ ಕಂತಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬರೆದಿರುವ

ವಿಬುಧ ಜನಸ್ತುತ ಶ್ರೀವೀರಬೋರರಸ । ಸಭೆಗೆ ಮಂಗಳ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೆನಿಪ ।
ಶುಭಗುಣ ಚರಿತೆ ಕಂತಿಕೆಯುರ ಪೊಗಬ್ವಿನಾ । ನಭಿನವವಾಗ್ದೇವಿಯರ ॥

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಿಂದ ಅವಳು ದೋರಸಮುದ್ರದ ರಾಜನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತೆಯಾಗಿದ್ದುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾಹುಬಲಿ ನೇಮಿಚಂದ್ರನ ಲೀಲಾವತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಬಾಣನ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಸುಡಿಸಿದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೇಳುವುದರಿಂದ (I, 259) ಅವನನ್ನು ನಂಬಕೂಡದು ಎಂದು ಅಯ್ಯನವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬಾಹುಬಲಿ 16ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅನುವಾದ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಯೇ ಹೊರತು ಬಾಣನು ನೇಮಿಚಂದ್ರನ ಸಮಕಾಲದವನು ಎಂದು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸು. 1550ರಲ್ಲಿದ್ದ ದೊಡ್ಡಯ್ಯನೂ ತನ್ನ ಚಂದ್ರಪ್ರಭ ಚರಿತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ (I, 260). ಆದುದರಿಂದ ಬಾಹುಬಲಿಯನ್ನು ನಂಬದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಕಂತಿ ಹಂಪನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕಂತಿ ಪಂಪನ ಸಮಕಾಲದವಳು ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪಂಪನು ಅಭಿನವಪಂಪನಾಗಿರಬೇಕು: ಏಕೆಂದರೆ ಆದಿಪಂಪನಕಾಲದಲ್ಲಿ (941) ಹೊಯ್ಸಳರಾಜನಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಭಿನವ ಪಂಪನಕಾಲವು ಸು. 1100 ಎಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ತೋರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕಂತಿಯ ಕಾಲವೂ ಅದೇ ಆಗಿರಬೇಕು. ಬಾಹುಬಲಿ ದೊರೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳದಿದ್ದರೂ ಕಂತಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜನು 1ನೆಯ ಬಲ್ಲಾ

ಳನು (1100-1106) ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಸು. 1100 ರಲ್ಲಿ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದ ಬೇಲೂರನ್ನು ಹೇಳದೆ ದೋರಸಮುದ್ರವು ರಾಜಧಾನಿ ಎಂಬುದರಿಂದ ಬಾಹುಬಲಿದೇವಚಂದ್ರರೂ ಶಂತಿಹಂಪಸ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವೂ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಅರ್ಹವಲ್ಲ ಎಂದು ಅಯ್ಯಂಗಾರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ದೋರಸಮುದ್ರವು ಹೊಯ್ಸಳರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಾಜಧಾನಿಯಾದುದರಿಂದ ಅದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಯಾವ ಶಾಸನವೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಶ್ರ. ಬೆ. 143 ರಲ್ಲಿ ವಿನಯಾದಿತ್ಯನೇ ದೋರಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿ ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಎಂದು ಹೇಳುವಂತಿದೆ. ಬೇಲೂರು 147 ದೋರಸಮುದ್ರವು 1121 ರಲ್ಲಿ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದಿತೆಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಹಾಸನ 116 ಬೇಲೂರು 1123 ರಲ್ಲಿ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದಿತೆಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ; ಇದರಿಂದ ದೋರಸಮುದ್ರವು 1123 ರಲ್ಲಿ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಊಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಕಂತಿಯ ಸತ್ತೆಯನ್ನು ಶಂಕಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಆಧಾರವೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗದೆ ಇರಲಾರದು. ಕಂತಿ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸನ್ಯಾಸಿನಿ ಎಂದರ್ಥವು, ಶಿಷ್ಯಳು ಎಂದಲ್ಲ.

ಕವಿಗಳಲ್ಲ, ಕವಿಮಾರ್ಗವೇತ್ತೃಗಳು

ನಾನು ಸಾಕಾದ ಆಧಾರವಿಲ್ಲದೆ ಕೆಲವರನ್ನು ಕವಿಗಳು ಅಥವಾ ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃಗಳು ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಅಯ್ಯಂಗಾರರು ಆಕ್ಷೇಪಿಸುತ್ತಾರೆ (ಪುಟಗಳು 22–27). ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ವಿಶೇಷಣಗಳು, ವರ್ಣನೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ಊಹಿಸಿ ಬಳಿಕ ಕವಿ ಅಥವಾ ಗ್ರಂಥ ಕರ್ತೃ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಇತರ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಬರೆದಿರುವವರೂ ಹೀಗೆಯೇ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ತಿಕ್ಕನ ಸೋಮಯಾಜಿಯ ತಾತ ಮಂತ್ರಿ ಭಾಸ್ಕರನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕೇತನಕೃತದಶಕುಮಾರ ಚರಿತದಲ್ಲಿ "ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿದ್ಯಾಪಾರೀಣುಡು ಅನಿ ಚೆಪ್ಪುಟ ಚೇತಯಾತಡು ಕವಿಯೈನಟ್ಲೂಹಚೇಯವಚ್ಚುನು" ಎಂದು ಶ್ರೀಮಾನ್ ವೀರೇಶಲಿಂಗಂಪಂತುಲು ತೆಲುಗು ಕವಿಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯ 1ನೆಯ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. (ಪುಟ 121) ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಕವಿ ಎಂಬ ಉಪಪದವು ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಕವಿಮಾರ್ಗವೇತ್ತೃ ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಬೇಕೇ ಹೊರತು ಕವನ ಮಾಡುವವನು ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಕೂಡದು ಎಂದು ಅಯ್ಯಂಗಾರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಭೇದವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಕವಿಮಾರ್ಗವೇತ್ತೃ ಕವಿಯಾಗಿ ಏಕಿರಕೂಡದು ಎಂಬ ಸಂದೇಹವು ಅನೇಕರಿಗೆ ಹುಟ್ಟದೆ

ಇರಲಾರದು. ದುರ್ಗಸಿಂಹ, ರನ್ನ, ಚಂದ್ರರಾಜ ಇವರಂಥ ಉದ್ದಾಮ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಬೇಕಾದರೆ ಸ್ವತಃ ಪ್ರೌಢಕವಿಗಳಲ್ಲದವರಿಗೆ ಎಂದಿಗಾದರೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದೇ ? ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಬೂಚಿರಾಜನನ್ನು (I, 266) ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ. ಹಾಸನ 119 ರಲ್ಲಿ ಈತನನ್ನು ಕನ್ನಡ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಎರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಪೊನ್ನನಿಗೆ ಸಮಾನನಾದ ಕವಿ ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿದೆ. ಇವನನ್ನು ಕವಿ ಎಂದು ಕರೆವುದೂ ಇವನು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುವುದೂ ಅಸಾಧುವೇ ?

ಈಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಶ್ರೀಮಾನ್ ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯನವರ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಸಣ್ಣ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳಿವೆ, ಅವಕ್ಕೆ ನಾನು ಇದುವರೆಗೂ ಬರೆದಿರುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವು ದೊರೆಯಬಹುದು. ಅಂತು ಇಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಮುಂದೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಮಾಡಿರುವ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಇತರರ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳು

ಸಿಂಗಿರಾಜ

ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹರ್ಡೇಕರ್ ಮಂಜಪ್ಪನವರು ತಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಬಸವ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಸಿಂದಗಿ ಸಿದ್ದಪ್ಪನವರು ತಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬಸವನ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಗಳೊಳಗೆ ಸಿಂಗಿರಾಜಪುರಾಣವೇ ಮೊದಲನೆಯದೆಂದೂ ಅದನ್ನು ಬರೆದ ಸಿಂಗಿರಾಜನು ದಶಗಣದಲ್ಲಿ (I, 214, 294) ಉಕ್ತನಾದ ಸಿಂಗಿರಾಜನಿಂದ ಅಭಿನ್ನನೆಂದೂ ಆದುದರಿಂದ ಬಸವನ ಸಮಕಾಲದವನೆಂದೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಬಿಜ್ಜಳನ ಸಾಮಂತನಾದ ಸಿಂಗಿರಾಜನು ಮೊದಲು ವೈಷ್ಣವನಾಗಿದ್ದು ಆಮೇಲೆ ವೀರಶೈವನಾಗಿ ಸಿಂಗಿರಾಜಪುರಾಣವನ್ನು ಬರೆದನೆಂದೂ ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನು ತನ್ನ ಸಹಸ್ರಗಣನಾಮದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ದಶಗಣದೊಳಗೆ ಸೇರಿಸಿದನೆಂದೂ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಮೈಸೂರು ಬಸವಲಿಂಗಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಸಿಂಗಿರಾಜ ಪುರಾಣದ ಗದ್ಯಾನುವಾದವಾದ ತಮ್ಮ ಸಿಂಗಿರಾಜ ಪುರಾಣವಿಜಯದ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಕಥೆಯೇ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಆಧಾರವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬಸವಲಿಂಗಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಈ ಕಥೆಗೆ ಮೂಲವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ತಿಳಿದಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಕಥೆಗೆ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಪೂರ್ವಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಆಧಾರವಿರುವಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹರ್ಡೇಕರ್

ಮಂಜಪ್ಪನವರು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥದ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ (ಪುಟ 6) ಸಿಂಗಿರಾಜನ ಕಾಲವು 1650 ಎಂದು ನಾನು ಕವಿಚರಿತೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಆಧಾರವಿಲ್ಲ: ನಾನು ಸಿಂಗಿರಾಜನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕಾಲವು ಸು. 1500 (II, 148). ಭೀಮಕವಿಯ ಬಸವಪುರಾಣವೇ ಕನ್ನಡ ಬಸವ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು ಎಂದು ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲವಾದ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಭೀಮಕವಿಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಸಿಂಗಿರಾಜಪುರಾಣವು ರಚಿತವಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವನು ಆ ಗ್ರಂಥದ ಆಧಾರದಿಂದ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆಯದೆ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನ ತೆಲುಗು ಬಸವಪುರಾಣವನ್ನು ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಗ್ರಂಥರಚನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. 16ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಬಾಳಿದ ವೀರಶೈವಕವಿಗಳಾರೂ ಸಿಂಗಿರಾಜನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿಲ್ಲ; ಪರಂತು ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನ ಅಥವಾ ಭೀಮಕವಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸಿಂಗಿರಾಜನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುವವರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಕವಿ ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕನ ಪುರಾಣಕರ್ತೃವಾದ ಚೆನ್ನಬಸವಾಂಕನು (ಸು. 1550) ಅಲ್ಲದೆ ಸಿಂಗಿರಾಜನು ಬಸವನ ವಿಷಯವಾದ ಕೆಲವು ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸುತ್ತಾನೆ ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ "ಬಲದೇವಕಟಿಂದೊಡಾಪದವ ಬಸವಂಗಿತ್ತರೆಂಬರ್; ಅದಂತಲ್ಲ" (6ನೆಯ ಸಂಧಿ) ಎಂಬ ಭಾಗವನ್ನು ತಿಳಿಸಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಸಿಂಗಿರಾಜನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಬಸವಚರಿತೆಗಳಿದ್ದುವು ಎಂದು ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇವನೇ ಬಸವ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಮೊತ್ತಮೊದಲು ಬರೆದವನಾಗಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ದಶಗಣದ ಸಿಂಗಿರಾಜನನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತನು (1584) ತನ್ನ ಚೆನ್ನಬಸವಪುರಾಣದಲ್ಲಿ (ಕಾಂಡ 5, ಸಂಧಿ 2, ಪದ್ಯ 50) ಪರಮಶಿವಭಕ್ತ ಎಂದಿರುವನೇ ಹೊರತು ಕವಿ ಎಂದು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಸಿಂಗಿರಾಜಪುರಾಣಕರ್ತನು ದಶಗಣದ ಸಿಂಗಿರಾಜನು ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ; ಸು. 1500ರಲ್ಲಿದ್ದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಈಚೆಯ ಕವಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ದಶಗಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಸಿಂಗಿದೇವಯ್ಯನು ಬಸವನ ಸಮಕಾಲೀನರಂತೆ ವಚನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ (ಪುಟ 352).

ರತ್ನಾಕರ ವರ್ಣಿ

ಭರತೇಶ್ವರ ಚರಿತೆಯ ಪ್ರಕಾಶಕರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಉಗ್ರಾಣ ಮಂಗೇಶರಾಯರೂ ಶತಕತ್ರಯಿಯ ಪ್ರಕಾಶಕರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ನ್ಯಾಯತೀರ್ಥ ಶಾಂತಿರಾಜಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೂ ದೇವಚಂದ್ರನ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ನಂಬಿ ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ ರತ್ನಾಕರಾಧೀಶ್ವರ ಶತಕ, ಅಪರಾಜಿತೇಶ್ವರ ಶತಕ, ತ್ರಿಲೋಕ ಶತಕ ಎಂಬ ಮೂರು ಶತಕಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಹೀಗೆ ಶತಕತ್ರ

ಯೂ ಏಕಕವಿರಚಿತವೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿಕೃ
ತವಾದ ಅಪರಾಜಿತೇಶ್ವರ ಶತಕ ತ್ರಿಲೋಕ ಶತಕ ಭರತೇಶ್ವರ ಚರಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯ
ತವಾಗಿ ಬರುವ ಅಪರಾಜಿತೇಶ್ವರ ಮಂದರಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸ್ತುತಿಯೂ ಚಿದಂಬರ
ಪುರುಷ, ನಿರಂಜನಸಿದ್ಧ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣಗಳ ಪ್ರಯೋಗವೂ ಶೃಂಗಾರಕವಿ ಹಂ
ಸರಾಜಕೃತವಾದ ರತ್ನಾಕರಾಧೀಶ್ವರ ಶತಕದಲ್ಲಿ ದೊರೆವುದಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದಲೂ,
ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿಯ ಗುರು ಚಾರುಕೀರ್ತಿಯೆಂದೂ ಹಂಸರಾಜನ ಗುರು ದೇ
ವೇಂದ್ರ ಕೀರ್ತಿಯೆಂದೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದಲೂ ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ
ಹಂಸರಾಜನಿಂದ ಭಿನ್ನನೆಂದು ನಾನು ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ (II, 274). ಕವಿಭಿನ್ನತೆಗೆ
ನಾನು ಹೇಳಿರುವ ಕಾರಣಗಳಿಗೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾಶಕರು ಸರಿಯಾದ
ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿಯ ಗುರು ಮಹೇಂದ್ರಕೀರ್ತಿ
ಎಂಬ ದೇವಚಂದ್ರನ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಪ್ರಕಾಶಕರು ಮಹೇಂದ್ರ
ಕೀರ್ತಿ, ದೇವೇಂದ್ರಕೀರ್ತಿ ಎಂಬುವು ಪರ್ಯಾಯ ಶಬ್ದಗಳಾದುದರಿಂದ ಒಂದೇ
ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಕವಿಗಳು ಅಭಿನ್ನರು
ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹೇಳಿಕೆ ಸಮಂಜಸವಾಗಿಲ್ಲ : ಏಕೆಂದರೆ ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ
ತನ್ನ ಗುರು ಚಾರುಕೀರ್ತಿ ಎಂದು ಕಂಠೋಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವಾಗ
ದೇವಚಂದ್ರನ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ನಂಬುವುದು ? ಒಂದುವೇಳೆ ನಂಬಿದರೂ
ಮಹೇಂದ್ರಕೀರ್ತಿ, ದೇವೇಂದ್ರಕೀರ್ತಿ ಎಂಬುವು ಬೇರೆಬೇರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸೂ
ಚಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಷ್ಟೋ ಉದಾ
ಹರಣಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಅವು ಪರ್ಯಾಯನಾಮಗಳು ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ. ಇದ
ಲ್ಲದೆ ಪ್ರಕಾಶಕರು ಆವ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನೂ ತೋರಿಸದೆ ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿಗೆ
ಶೃಂಗಾರಕವಿ ಹಂಸರಾಜ ಎಂಬ ಬಿರುದುಂಟು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.
ಶೃಂಗಾರಕವಿ ಎಂಬ ಬಿರುದು ಕೆಲವರು ಕವಿಗಳಿಗುಂಟು. ಆದರೆ ಅದರೊಂ
ದಿಗೆ ಸೇರಿರುವ ಹಂಸರಾಜ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಶಬ್ದಮ
ಣಿದರ್ಪಣದ 289ನೆಯ ಸೂತ್ರದ ಕೆಳಗೆ ಕೇಶಿರಾಜನು ಹಂಸರಾಜನೆಂಬ
ಒಬ್ಬ ಪೂರ್ವಕವಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ (I, 139). ರತ್ನಾಕರಾಧೀಶ್ವರ
ಶತಕ ಕರ್ತನು ತದ್ಭಿನ್ನನೆಂದು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಶೃಂಗಾರ ಕವಿ ಎಂಬ ಉಪ
ಪದವು ಸೇರಿಸಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ ಆದುದರಿಂದ ಹಂಸರಾಜ ಎಂಬು
ದು ಬೇರೊಬ್ಬ ಕವಿಯ ಹೆಸರು ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.

ಶ್ರೀಮಾನ್ ಶಾಂತಿರಾಜಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ರತ್ನಾಕರಾಧೀಶ್ವರಶತಕದ ಅಂತ್ಯದ
ಲ್ಲಿರುವ "ಶ್ರೀಮದ್ದೇವೇಂದ್ರ ಕೀರ್ತಿ" ಇತ್ಯಾದಿ ಗದ್ಯವನ್ನು ಉಳಿದ ಎರಡು
ಶತಕಗಳ ಅಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮುದ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಾನು ನೋಡಿದ ಕೈಬರ

ಹದ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಆಧಾರವಿರುವಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ತ್ರಿಲೋಕಶತಕದ ಕೊನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಆ ಗ್ರಂಥವು ರತ್ನಾಕರಾರ್ಯಕೃತ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. (ಸೃಜಿಸಿದಂ ರತ್ನಾಕರಾರ್ಯಂ). ನಿರಂಜನಸಿದ್ಧ, ಚಿದಂಬರ ಪುರುಷ ಎಂಬ ಮಾತುಗಳನ್ನು ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ ತನ್ನ ಗುರುವಿಗೆ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ (ಭರತೇಶ್ವರ ಚರಿತೆ, I, 4) ನಿರಂಜನಸಿದ್ಧ ಎಂಬುದು ಕವಿಯ ಬಿರುದು ಎಂದು ನಾನು ಬರೆದಿರುವುದು (II, 274) ತಪ್ಪು.

ಇಷ್ಟರ ಮೇಲೆ ಶತಕತ್ರಯವನ್ನೂ ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿಯೇ ಬರೆದನುಎಂಬುದಕ್ಕೆ ದೇವಚಂದ್ರನ ಹೇಳಿಕೆಯೇ ಪ್ರಮಾಣವು. ಈತನು ಬರೆದಿರುವ ರಾಜಾವಳೀ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ತಪ್ಪುಗಳು ಸೇರಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಂಬುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ರತ್ನಾಕರ ವರ್ಣಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿಯೇ ದೇವಚಂದ್ರನು ಬರೆದಿರುವ ಒಂದಂಶವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಬಹುದು. ಅದೇನೆಂದರೆ ದ್ವಾದಶಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬರೆದ ವಿಜಯಣ್ಣನೂ ರತ್ನಾಕರ ವರ್ಣಿಯೂ ಸಮಕಾಲದವರು ಎಂಬುದು (II, 276). ಅವರವರೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ವಿಜಯಣ್ಣನು 1448 ರಲ್ಲಿಯೂ ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ 1557 ರಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ ದೇವಚಂದ್ರನ ಮೇಲಣ ಬರೆವಣಿಗೆ ತಪ್ಪೆಂಬುದು ಕರತಲಾಮಲಕವು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ

ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ ಕರ್ತನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ ಸ್ಥಳ, ಮತ, ಕಾಲ ಇವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದ ಅನೇಕ ವಾಗ್ಯುದ್ಧಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಈ ಕವಿಯ ಸ್ಥಳವು ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆಯ ಕಡೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ದೇವನೂರು ಎಂದು ಬಹು ಜನಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು. ಈ ಊರನ್ನು ಕವಿ ಸುರಪುರ, ಗೀರ್ವಾಣಪುರ ಇತ್ಯಾದಿ ಪರ್ಯಾಯ ನಾಮಗಳಿಂದ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಆ ಊರ ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ದೇವರ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕವಿಗೆ ಅಗ್ರಮರ್ಯಾದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದೂ ಇವನ ಗ್ರಂಥದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ವಿಶೇಷ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪಠಿಸುವ ವಾಡಿಕೆ ಇದೆ ಎಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಈಗಲೂ ಇವನ ಮನೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಇವನ ಸಂತತಿಯವರು ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಕವಿಗೂ ಈ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಇಷ್ಟು ಅಂಶಗಳಿದ್ದರೂ ಕೆಲವರು ಕವಿಯ ಸ್ಥಳವು ಹೈದರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿರುವ ಸುರಪುರವೆಂದು ನಿಶ್ಶಂಕರಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕವಿಯುಮತದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇವನು ಅದ್ವೈತಿಯೋ ಅಥವಾ ಭಾಗವತ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸ್ಮಾರ್ತನೋ ಆಗಿರಬೇಕೇ ಹೊರತು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವನಲ್ಲ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ದೇವನೂರಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದರೆಂದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಕವಿಯು ಸಂತತಿಯುವರು ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರು ಸ್ಮಾರ್ತರನ್ನು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರೆಂದು ಎಂದೂ ಭಾವಿಸಲಾರರು. ಕವಿ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವನಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅವನು ಗ್ರಂಥಾದಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವ, ಪಾರ್ವತಿ, ಗಣಪತಿ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿರುವುದೇ ಸಾಕ್ಷಿ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವರು ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವಿಲ್ಲದ ಇತರ ಕವಿಗಳೂ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿರುವದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ: (1) ಭಾರತಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕವಿ (ಪುಟ 15) ಆನೆಕಲ್ಲು ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ಸೇರಿದ ಹಾರುಗದ್ದೆಯ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವನು. ಇವನ ಸಂತತಿಯುವರು ಈಗಲೂ ಆ ಗ್ರಾಮದ ಚೆನ್ನಕೇಶವ ಸ್ವಾಮಿದೇವಸ್ಥಾನದ ಅರ್ಚಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಎಂಬಾರೆಂಬವರ ಸಂತತಿಯುವರು ತನಗೆ ಗುರುಗಳು ಎಂಬುದರಿಂದ ಕವಿ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವನು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಆವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಇವನು ತನ್ನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಗಣಪತಿಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. (2) ಆನಂದರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಬರೆದ ತಿಮ್ಮಾಮಾತ್ಯನು (ಪುಟ 74) ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವನು. ಇವನ ಸಂತತಿಯವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿಗೆ ಸುಮಾರು 6 ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಅಗರವೆಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅರ್ಚಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕವಿಯೂ ಶಿವಗಣಪತಿಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ದೇವನೂರು ಸುರಪುರ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ನಾಮಾಂತರವಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕೆಲವರು ಬೇರೆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹುಡಕಲು ಹೊರಟು ಹೈದರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿಯ ಸುರಪುರವೇ ಆ ಸ್ಥಳವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ತಿಮ್ಮಾಮಾತ್ಯನು ಸಾದನಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಸಹದೇವಪುರವೆಂದೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕವಿ ಹಾರುಗದ್ದೆಯನ್ನು ಖಗಪುರವೆಂದೂ ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವರು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡದೆ ಇರಲಾರರು. ಈ ರೂಪಗಳೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ದೇವನೂರೆಂಬುದು ಸುರಪುರಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಅನುರೂಪವಾದ ಭಾಷಾಂತರವೆನ್ನಬಹುದು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನಕಾಲದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿವೆ. ಆದರೂ ಅವನು 1415 ರಲ್ಲಿದ್ದನೆಂದು ಬಹುಮಂದಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕವಿ 17ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದನೆಂದು ನಾನು ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ (II, 523). ಇವನು 1415ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ 15, 16, 17 ಈ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಒಬ್ಬ

ಕವಿಯಾದರೂ ಈತನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೋ ಗೊತ್ತಾ ಗುವುದಿಲ್ಲ; ಭಾರತ ರಾಮಾಯಣ ಭಾಗವತಗಳನ್ನು ಬರೆದ ಸ್ಮಾರ್ತ ಕವಿಗಳೂ ಸ್ಮಾರ್ತನಾದ ರುದ್ರಭಟ್ಟನನ್ನು ಕೂಡ ಸ್ತುತಿಸುವ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವಕವಿ ಚಿಕ್ಕುಪಾ ಧ್ಯಾಯನೂ ಸಹ ಇವನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸದೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವೇ ಸರಿ. ಇವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಕವಿಗಳೆಲ್ಲಾ 18ನೆಯ ಶತಮಾನದವರು. ಈ ಕಾರಣ ಗಳಿಂದ ನಾನು ಈ ಕವಿಗೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕಾಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆನು. ಜನರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರುವ ಪ್ರತೀತಿಯೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇದೆ. ಕೆಲವರು ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತಕ್ಕೂ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತ (1584) ಚೆನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣಕ್ಕೂ ಇರುವ ಕೆಲವು ಸಾಮ್ಯಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡವು ಮಾಡಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನು ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತನಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದನು ಎಂದು ಊಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಸಾಮ್ಯಗಳಿಗೆ ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿಯೂ ಅರ್ಥಮಾಡಬಹುದಾದುದರಿಂದ ಇವು ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ ಕಾಲವ ನ್ನು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಲಾರವು.

ಕರ್ನಾಟಕ ಕುವಲಯಾನಂದವನ್ನು ಬರೆದಿರುವ ಜಾಯೇಂದ್ರನು ಜೈಮಿ ನಿಭಾರತದಿಂದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಕಾಲವು 1734 ಎಂದು ನಾನು ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ (ಪುಟ 38). ಆದರೆ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಮಂಜೇಶ್ವರದ ಎಂ. ಗೋವಿಂದಪೈ ತಾವು ಗುಣಿಸಿ ನೋಡಿದುದರಲ್ಲಿ ಜಾಯೇಂದ್ರನ ಕಾಲವು 1674 ಕ್ಕೆ ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಗುಣಿಸಿರುವು ದು ಸರಿಯಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ ಕಾಲವು ಸು. 1650 ಎನ್ನಬಹುದು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ ವಿಷಯವಾಗಿ ತನ್ನ ಮತಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಆರೂ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಕನ್ನಡ ಪರಿಷತ್ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯ (V, 5) ಉಕ್ತಿಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸತಕ್ಕ ಒಂದು ವಿಶೇಷಾಂ ಶವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಂಗವಶಾತ್ ತಿಳಿಸಬಹುದು, ಜೈನರು ತಮ್ಮ ಹಿಂದು ಮಿತ್ರ ರಿಗೋಸ್ಕರ ತಾವು ಹಿಂದುಗಳೋ ಎಂಬಂತೆಯೂ ಹಿಂದುಗಳು ತಮ್ಮ ಜೈನ ಮಿತ್ರರಿಗೋಸ್ಕರ ತಾವು ಜೈನರೋ ಎಂಬಂತೆಯೂ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರು ತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದುದಾಹರಣವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ—ಜೈನನಾದ ಪದ್ಮರಸನು (II, 314) ಬಹುಶಃ ಒಬ್ಬ ಹಿಂದುಮಿತ್ರನಿಗಾಗಿ ಶೃಂಗಾರ ಕಥೆ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು 1599 ರಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಗ್ರಂಥಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕವಿ ಹಿಂದು ವಾಗಿದ್ದರೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಸದಾಶಿವ, ಗಣೇಶ ಇವರ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ದ್ದಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಹಿಂದುವಾದ ಪಟ್ಟಾಭಿರಾಮನು (ಪುಟ 25) ಪದುಮನೆಂಬ ಜೈನಮಿತ್ರನಿಗಾಗಿ ರತ್ನಶೇಖರಚರಿತೆ ಎಂಬ ಜೈನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸು. 1725 ರಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಗ್ರಂಥವು ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿ ಎಂಬ ಜೈನವ್ರತದ ಆಚರಣೆಗೆ ಸಂ

ಬಂಧಿಸಿದ ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಕವಿ ಜೈನನಾಗಿದ್ದರೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಗ್ರಂಥಾದಿಯಲ್ಲಿ ಜಿನ, ಸಿದ್ಧಾದಿಗಳು ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ, ಶ್ರೀಪತಿಪಂಡಿತ.

ಆರಾಧ್ಯಚಾರಿತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳ ಕಥಾನಾಯಕನಾದ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನು (I. 213) ವೀರಶೈವ ಮತಸ್ಥಾಪಕರಾದ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನಲ್ಲ, ಆತನ ವಂಶೋದ್ಭವನಾದ ಬೇರೊಬ್ಬ ಅರ್ವಾಚೀನಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನೆಂದೂ ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತನು ಬಸವನ ಹೆಸರನ್ನು ಎತ್ತಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಅವನಿಗಿಂತ ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದನೆಂದೂ[1] ಕೆಲವರು ವೀರಶೈವ ಮಿತ್ರರು ನನಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಸರಿಯಾದ ಆಧಾರವು ನನಗೆ ದೊರೆತಿಲ್ಲ; ದೊರೆತ ಕೂಡಲೆ ನಾನು ಬರೆದಿರುವುದನ್ನು ತಿದ್ದುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಾಚೀನಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನ ಚರಿತ್ರವು ಎಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆಯೋ ಅವನ ಚರಿತ್ರಕ್ಕೂ ಅರ್ವಾಚೀನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನ ಚರಿತ್ರಕ್ಕೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಾವುವೋ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನೇ ಉಕ್ತನಾಗಿರುವನು. ಒಬ್ಬ ಪ್ರಾಚೀನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನು ಇದ್ದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತನು ತನ್ನ ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯದ ಅವತರಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ರೇವಣ, ಮರುಳಸಿದ್ಧ, ಏಕೋರಾಮ ಎಂಬ ಮೂವರು ಆಚಾರ್ಯರುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸ್ತುತಿಸಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಆಚಾರ್ಯನಾದ ಇವನ ಹೆಸರನ್ನು ಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನಿರಬಹುದೋ ತಿಳಿವುದಿಲ್ಲ. ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನು ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ತಾನು ಬರೆದಿರುವ ಶಿವತತ್ತ್ವಸಾರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನು ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತನಿಗೆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಸಮಕಾಲಿಕನಾಗಿದ್ದನೆಂದೂ ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅವನ ಹೆಸರು ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಲ್ಲವೆಂದೂ ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನು ಬಸವನಿಗಿಂತ ಎರಡು ವರ್ಷ ಈಚೆ ಗತಿಸಿದನೆಂದು ತೆಲುಗು ಪಂಡಿತರುಗಳು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತನು ಬಸವನ ಹೆಸರನ್ನು ಎತ್ತದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವನು ಬಸವನಿಗಿಂತ ಬಹಳ ಕಾಲ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದನೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಬಿಡುವುದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಹರೀಶ್ವರ, ರಾಘವಾಂಕ,

---

1. ವೀರಶೈವ ಕರದರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತನು ಬಸವನಿಗಿಂತ 200 ವರ್ಷ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ

ಕೆರೆಯ ಪದ್ಮರಸ, ನಿಜಗುಣಶಿವಯೋಗಿ ಇವರುಗಳು ಬಸವನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿಲ್ಲ; ಆದರೂ ಇವರೆಲ್ಲಾ ಬಸವನಕಾಲಕ್ಕೆ ಈಚೆಯವರು ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಆವಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ. ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನ ತೆಲುಗು ಬಸವಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾಶಕರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ವಿ. ಪ್ರಭಾಕರ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಆ ಗ್ರಂಥದ ಅವತರಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತನು ಚಾಳುಕ್ಯರಾಜನಾದ 6ನೆಯ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ (1076–1126) ದಂಡನಾಯಕ ಅನಂತಪಾಲನ ಗುರು ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪತಿಪಂಡಿತನು ಬಸವನಿಗೆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಸಮಕಾಲಿಕನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಭೀಮಕವಿಯ ಬಸವಪುರಾಣದ 9, 58 ಈ ಸಂಧಿಗಳಿಂದಲೂ ಈ ವಿಷಯವು ಹೊರಪಡುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ.

ಶ್ರವಣ ಬೆಳ್ಗೊಳದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ (I, 46) ಕಾಲದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಈ ಅವತರಣಿಕೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ಗಂಗರಾಜನಾದ ರಾಚಮಲ್ಲನ ಮಂತ್ರಿ ಚಾಮುಂಡರಾಯನು ಶ್ರವಣಬೆಳ್ಗೊಳದಲ್ಲಿ ನಡಸಿದ ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಸುಮಾರು 983 ರಲ್ಲಿ ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ಗತಿಸಿದ ಮೆ|| ರೈಸ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆದರೆ 16ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಭುಜಬಲಿಶತಕವೆಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥದ ಒಂದು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಕಲ್ಕ್ಯಬ್ದ 600 (ಕಲ್ಕಿಶಕದ 600) ಎಂಬ ಪಾಠವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಡಾಕ್ಟರ್ ಶಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ 1029ರಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ (1923ನೆಯ ಶಾಸನದ ಇಲಾಖಾ ವರದಿ ಪುಟಗಳು 16, 30). ಈ ವರ್ಷವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಷ್ಟಗಳಿವೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಂಗರ ಆಳಿಕೆ ನಿಂತು ಹೋಗಿ ಚೋಳರು ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆಯನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ರಾಚಮಲ್ಲನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ (974–984) ನಡೆಯಿತೆಂದು ಜೈನರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತೀತಿಗೆ ಆಸ್ಪದವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗುವುದು. ನಾನು ನೋಡಿದ ಭುಜಬಲಿಶತಕದ ಹಲವು ಕೈಬರಹದ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಬ್ದ ಎಂಬ ಪಾಠವಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಕಲ್ಕ್ಯಬ್ದ ಎಂದಿಲ್ಲ. ಕವಿಚರಿತೆಗಾಗಿ ನಾನು 2000 ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾದ ಓಲೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿರುವೆನು. ಒಂದರಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಕಲ್ಕಿಶಕವು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಅನಂತ ಕವಿಯ ಬೆಳ್ಗೊಳದ ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರ ಚರಿತೆಯ

> ಕಲ್ಯಬ್ದ ಷಟ್ಛತವಿನುತ ವಿಭವ ಚೈತ್ರ । ದಲ್ಲಿಯ ಶುಕ್ಲಪಂಚಮಿಯ ।
> ಮಲ್ಲಿಯ ರವಿವಾರ ಕುಂಭಲಗ್ನದಿ ಜಿನ। ವಲ್ಲಭಗಾಯ್ತು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ||

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ (ಪುಟ 143) ಕಲಿ 600 ಎಂದೇ ಹೇಳಿದೆ. ಶ್ರವಣ ಬೆಳ್ಗೊಳದ ಸ್ಥಲ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದೆ :—

ವರ್ಧಮಾನ ಸ್ವಾಮಿ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸಂದು 605 ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಕಲಿಕಾಲವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯ್ತು. ಈ ಕಲಿ ಕಾಲವು 610 ವರ್ಷ ಸಂದ ವಿಭವ ಸಂವತ್ಸರದ ಚೈತ್ರ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಚಾಮುಂಡರಾಯನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ತೆರಳಿದನು.

ಇದರಿಂದ ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವ 2502ಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಕಲಿಯುಗದ 600ನೆಯ ವರ್ಷವು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಕಾಲವೆಂದು ಐತಿಹ್ಯವಿರುವಂತೆ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರ ಪ್ರತಿಮೆ ರಾಮ, ರಾವಣ, ಮಂಡೋದರಿ ಇವರಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದಿತು ಎಂಬ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಅದರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೆ ಈ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ಜನರು ಕಲ್ಪಿಸಿರಬೇಕು. ಇಂಥ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಬಿಜ್ಜಳನ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಬಸವನು ಶಕ 707ರಲ್ಲಿ ಗತಿಸಿದನೆಂದು ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದು (I, 175) ಒಂದು ಉದಾಹರಣವಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರ ಬಿಂಬವು ಅಜಿತ ಪುರಾಣದ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತ (993) ಹಿಂದೆಯೇ ಇದ್ದಿತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಆಧಾರವಿದೆ. ಆ ಪುರಾಣದ 1ನೆಯ ಆಶ್ವಾಸದ 61ನೆಯದಾದ

ಉನ್ನತ ಕುಕ್ಕುಟೇಶ್ವರ ಜಿನೇಶ್ವರನಂ ಜಿನ ಭಕ್ತಿಪೋಗಿ ಕಾ!
ಣ್ಬನ್ನೆಗ ಮನ್ನಮಂಬಿಸುಟು ಪರ್ವತಮಂ ಪರಿದೇಱೆ ತಜ್ಜಿನಾ ॥
ಸನ್ನದೊಳತ್ತಿ ಮಬ್ಬೆಗೆ ಪಥಶ್ರಮಮಾಱಲ ಕಾಲವೃಷ್ಟಿಯಾ!
ಯ್ತೆನ್ನದೊ ದೇವಭಕ್ತಿಗದು ಚೋದ್ಯಮೆ ಕೊಳ್ಳವೆ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಗಳ್ ॥

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ[1]

ರನ್ನನ ಪೋಷಕಿಯಾದ ಅತ್ತಿಮಬ್ಬೆ ಕುಕ್ಕುಟೇಶ್ವರ ದೇವರ ಎಂದರೆ ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರ ದೇವರ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಹತ್ತಿದಳು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಶ್ರವಣ ಬೆಳ್ಗೊಳದ 234,335,349 ಈ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ದೇಶದ ಪೌದನ ಪುರದಲ್ಲಿಯ ಕುಕ್ಕುಟೇಶ್ವರನಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರನಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕುಕ್ಕುಟೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಅದೇ ಶ್ರವಣ ಬೆಳ್ಗೊಳದ 397 ಮೊದಲಾದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಎಂಬ ಉಪಪದವಿಲ್ಲದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಕ್ಕುಟೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಹೇಳಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಪರ್ವತವನ್ನು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಅಜಿತಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕುಕ್ಕುಟೇಶ್ವರನು ಶ್ರವಣ

---

1 ಈ ಪದ್ಯವನ್ನು ಮಂಜೇಶ್ವರದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಂ. ಗೋವಿಂದಪೈ ನನ್ನ ಅವಗಾಹನೆಗೆ ತಂದರು.

ಬೆಳ್ಗೊಳದ ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರನೇ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ: ಏಕೆಂದರೆ ಪೌದನ ಪುರದ ಬಿಂಬವು ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಇದ್ದಂತೆ ತಿಳಿವುದಿಲ್ಲ ; ವಸ್ತು ಅದು ಚಾವುಂಡರಾಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಅಗೋಚರವಾಯ್ತು ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ (ಶ್ರ ಬೆ. 234). ಈ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿದರೆ ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರ ಪ್ರತಿಷೆ 1029ರಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತೆಂಬ ಹೇಳಿಕೆ ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಕೊರತೆಗಳಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲೆನು. ಈಗ ತಾನೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಮಾರಮರಸನೆಂಬ ಕವಿಯಿಂದ 1199ರಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಒಂದು ಹಂಪೆಯ ಶಾಸನವು (ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದೂ ದೇಶದ ಶಾಸನಗಳು IV, ಸಂಖ್ಯೆ 260) ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಗೋಚರವಾಯಿತು. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿಯಾದ ಮಧುರನಿಂದ 1410ರಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಅದೇ ಸ್ಥಳದ ಮತ್ತೊಂದು ಶಾಸನವು (ಅದೇ, ಸಂಖ್ಯೆ 267) ಈ ಸಂಪುಟದ 376-378 ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾತ್ರ ವಿಚಾರ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮೈಸೂರು ತುಮಕೂರು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕ ಸಂಗ್ರಹಗಳಿವೆ ಎಂದೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿಚರಿತೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಹಲವು ಗ್ರಂಥಗಳಿವೆ ಎಂದೂ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ಪುಸ್ತಕ ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಅನುಕೂಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರು ಮಿತ್ರರು ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಕವಿಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕೆಲವಂಶಗಳನ್ನು ಈಗ ಬರೆದು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಮಿತ್ರರು ಇಂಥಿಂಥ ಜನರಲ್ಲಿ ಇಂಥಿಂಥ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದುದರ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳ ಅವಲೋಕನಕ್ಕಾದರೂ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಫಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪುಟದ ಅವತರಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ (ಪುಟ 30) ನಾನು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಕೈ ಬರಹದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಅವುಗಳನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ಒಂದೆರಡು ದಿವಸಗಳ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಕೂಡ ಕೊಡಲು ಸಮ್ಮತಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಅವುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಹಿಂದೆಗೆಯುತ್ತಾರೆ ; ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕಗಳೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶೋಚನೀಯಾವಸ್ಥೆ ಎಂದು ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದೋ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಕೊರತೆಗಳಿವೆ ಎಂದು ತಿಳಿದೂ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ನನ್ನ ಕನ್ನಡಿಗ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯ ಏಳಿಗೆಗೆ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಹಾಯವಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಶ್ರಮವು ಸಫಲವಾಯಿತೆಂದು ಸಂತೋಷಿಸುವೆನು.

ಈ ಸಂಪುಟವನ್ನೂ ತಮಗೆ ಅರ್ಪಿಸಲು ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ದಯೆಪಾಲಿಸಿದುದ

ಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ನಮ್ರಭಾವದಿಂದ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟದ ತಿದ್ದಿದ ಮುದ್ರಣದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸದಭಿಪ್ರಾಯ ಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ ಮಹನೀಯರುಗಳ, ಈ ಸಂಪುಟದ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ದ್ರವ್ಯಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ, ಉಪಕಾರವು ಚಿರಸ್ಮರಣೀಯವಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ಜಸಮುಂ। ಕನ್ನಡಿಪೀಗ್ರಂಥದಾದ್ಯ ಸಂಪುಟ ಯುಗಮುಂ।
ಮುನ್ನಂ ಕನ್ನಡನಾಡಿನ। ಬಿನ್ನಣಿಗಳ್ಗೊಲ್ದು ಕಾಣ್ಕೆಯಾಗರ್ಪಿಸಿದೆಂ ॥
ಇನ್ನಿತ್ತುಮೆಱಿದ ಕವಿಗಳ। ಸನ್ನುತಚರಿತಂಗಳಲ್ಲಿ ನಾನಱಿವನಿತಂ।
ಕನ್ನಡಿಗರ್ ಸಂತಸವಡೆ। ಬಿನ್ನವಿಸಿದೆನಿಂತು ಮೂಱನೆಯ ಸಂಪುಟದೊಳ್ ॥
ಇದಱಲ್ಲಿ ದೋಷಮಿರ್ದೊಡೆ । ಸದಯರ್ ವಿಬುಧರ್ ಸಮಂತು ತಿರ್ದುಗೆಮುದದಿಂ।
ದಿದಱಲ್ಲಿನಿಸಾನುಂ ಗುಣ। ಮೊದವಿರ್ದೊಡೆ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಗೆ ಸೌಹೃದದಿಂದಂ ॥
ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜಪದಸರ। ಸೀರುಹಷಟ್ಪದನ ಸಂತದೇಶಿಕವಂಶ್ಯಂ।
ನಾರಾಯಣಾರ್ಯತನುಭವ। ನೋರಂತೊರೆದಂ ನೃಸಿಂಹ ಕವಿಯೀ ಕೃತಿಯಂ ॥

ಬೆಂಗಳೂರು

22-1-1929

ರಾ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ.

ಶುದ್ಧಿಪತ್ರ

ಪುಟ	ಪಙ್ಕ್ತಿ	ಶುದ್ಧ	ಅಶುದ್ಧ
iii	21	ೞಕಾರ	ಏಕಾರ
iv	16	ಹಳ್ಳಿ	ಹಳಿ
v	28	ವಿಷಯವು	ವಿಷಯದಿಂದ
vii	15	ಸಂಸ್ಕೃಷ್ಟಿ	ಸಂಸುಷ್ಟಿ
,,	24	ತೋರಿಸುತ್ತವೆ	ತೋರಿಸುತ್ತದೆ
x	1	ಅನುಸರಿಸಿ	ನುಸರಿಸಿ
,,	26	ಇಂದೋ	ಹಿಂದೋ
xi	3	ಗೆಯ್ದುವಂ	ಗೈಯ್ದುವಂ
xii	30	ತೆನ್ಮೊೞಿಯ್ಯೈ	ತೆನ್ಮೊಟಿಯ್ಯೈ
,,	31	ವಲಿಯುಱುತ್ತಾರ್	ವಲಿಯು ಅಱುತ್ತಾರ್
xiv	3	ಶತಮಾನದ	ಶತಮಾದ
,,	14	ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್	ಪೋರ್ತುಗೀಸ್
xv	22	ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು	ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು
,,	23	ಕೊಟ್ಟಿವೆ	ಕೊಟ್ಟಿದೆ
xvii	6	ತೆಲುಗಿಗೂ	ತೇಲಗಿಗೂ
xviii	11	ಮಕ. ೞ	ಮಕ, ಱ
,,	16	ಮುಗು ೞ	ಮುಗ, ೞ'
xx	15	ಮಹರಾಠ	ಮಹಾರಾಠ
xxi	29	ತಿರುಳಕನ್ನಡಂ	ತಿತುಳಕನ್ನಡಂ
xxii	11	ನಾಡವರ್ಗಳ್	ನಾಡನರ್ಗಳ್
,,	12	ಚದುರರ್	ಚುದುರರ್
,,	12	ದದೆಯುಂ	ದರೆಯುಂ
,,	14	ಪೆಱರುಂ	ಪೆರಱುಂ
,	20	ಬರುತ್ತದೆ4	ಬರುತ್ತದೆI

ಪುಟ	ಪಙ್ಕ್ತಿ	ಶುದ್ಧ	ಅಶುದ್ಧ
xxiii	10	ಸೇವುಣ	ಸೇವುಣ
„	19	ದೇಶ್ಯಪದ	ದೇಶ್ಯಪರ
„	26	ಪಟ್ಟಿ	ಪಟ್ಟಿ
xxiv	11	ದೇವಸ್ಥಾನ	ದೇಸ್ಥಾನ
xxv	10	ಪ್ರಾಯಿಕ	ಪ್ರಾಯುಕ
xxvi	10	ತಕ್ಕವರು.	ತಕ್ಕವರು-
„	13	ಕೊಟ್ಟಿವೆ	ಕೊಟ್ಟಿದೆ
„	16	19	79
„	30	ಗ್ರಂಥ	ಗಂಥ
xxviii	3	ಮುಸಲ್ಮಾನ	ಮಸಲ್ಮಾನ
xxx	9	ಇವರಲ್ಲಿ,	ಇವರಲ್ಲಿ2
xxxiii	24	ನಂಜುಂಡ	ನಜುಂಡ
xlii	6	ನೆಗಟ್ಟಾದ್ದ್ಯರ	ನೆಗಟ್ಟಾದ್ದ್ಯಪ
xliii	1	ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿಯಿಂ	ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿಯು
„	4	ಏತತಯುಶೋ	ಏತತಯುಂಶೋ
xliv	10	ಶ್ರೀಮಂಡಲ	ಶ್ರೀಮಂಡಲ
xlv	1	ಬಾಲಚಂದ್ರನೂ	ಬಾಲಚಂದ್ರನು
xlvi	1	234ನೆಯ	234ನೆ
xlvii	12	ಎಡೆಗೊಟ್ಟನು	ಎಡೆಗೊನು
xlviii	24	ಆವುದಾದರೂ	ಆವುದಾದ
li	2	88 (1184), 90	8890 (1184)
lii	30	ಮೊದಲನೆಯವನು	ಮೊದಲಯುವನು
lviii	22	ಎಂಬುದ	ಎಂಬು
lxx	2	ತೋರಿದ	ತೋರಿದು
lxxii	30	ಚಂದ್ರಕೇ	ಚಂದ್ರಕಿ
lxxvi	21	ಎಂದೂ ಅಯ್ಯನವರು	ಎಂದೂ
lxxxiv	29	ಅಭಿಪ್ರಾಯ	ಅಭಿಪಾಯ
lxxvii	10	ಕವಿಯ ಬಸವ	ಕವಿಯು ಬಸವನ

CONTENTS.

I. ವಿ ಷ ಯ ಸೂ ಚಿ ಕೆ.

—:೦:—

I. Alphabetical List of Poets.

ಈ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಗಳ ವರ್ಣಾನುಕ್ರಮವಾದ ಹೆಸರುಗಳು.

* ಈ ಗುರುತಿರುವ ಕವಿಗಳು ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

CONTENTS.

II. ವಿ ಷ ಯ ಸೂ ಚಿ ಕೆ.

—:o:—

2. Alphabetical List of Works.

ಈ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥಗಳ ವರ್ಣಾನುಕ್ರಮವಾದ ಹೆಸರುಗಳು.

ಶ್ರೀ.

ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ.

ತೃತೀಯ ಸಂಪುಟ

ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕವಿಗಳು

ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಸು. 1705

ಈತನು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿರುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಮಗೆ ಅವು ದೊರೆತಿಲ್ಲ.

ಇವನು ಸಾರಸ್ವತಬ್ರಾಹ್ಮಣನು; ಕೌಂಡಿನ್ಯ ಗೋತ್ರದವನು. ಇವನ ತಂದೆ ಭಟಕಳದ ಸೇನಬೋವ ರಾಮರಾಯ; ಸ್ಥಳ ಭಟಕಳ; ಗುರು ವಿಮಲಾನಂದ; ಹೆಂಡತಿ ಭಾಗೀರಥಿ; ಕುಲದೇವತೆ ಗೋವೆಗೆ ಸೇರಿದ ಕುಶಸ್ಥಲದ ಮಂಗೀಶ (ಮಹಾಗಿರೀಶ). ಇವನ ನಿಜವಾದ ಹೆಸರು ಲಕ್ಷ್ಮಣ. ಆದರೆ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಕರೆದ ಅಪ್ಪು ಎಂಬ ಹೆಸರೇ ನೆಲೆಯಾಗಿ ನಿಂತಿತು. ಇಕ್ಕೇರಿ ಬಸವಪ್ಪನಾಯಕನು ತನ್ನ ಕುಲದೇವತೆಯಾದ ಕೊಲ್ಲೂರು ಮೂಕಾಂಬಿಕೆಯ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಕವಿ, ಬಸವಪ್ಪನಾಯಕನ ಆಶೀರ್ವಾದರೂಪವಾಗಿ ಕೆಲವು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ತಿಳಿವುದರಿಂದ ಇವನು ಬಸವಪ್ಪನಾಯಕನ ಸಮಕಾಲನವನಾಗಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಇಕ್ಕೇರಿ ದೊರೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಹೆಸರಿನವರು ಇಬ್ಬರು ಇದ್ದರು; ಒಂದನೆಯವನು 1697 ರಿಂದ 1714 ರವರೆಗೂ, ಎರಡನೆಯವನು 1739ರಿಂದ 1754ರ ವರೆಗೂ ಆಳಿದಂತೆ ತಿಳಿವುದರಿಂದ ಕವಿಯ ಕಾಲದವನು ಆವ

ಬಸವಪ್ಪನಾಯಕನೋ ಎಂಬ ಸಂದೇಹವುಂಟಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಕವಿಯ ಗುರುವಾದ ವಿಮಲಾನಂದನು ಕರ್ಣಾರ್ಜುನರ ಕಾಳಗವೆಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು 1684ರಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ ಪ್ರತೀತಿಯಿರುವುದರಿಂದ ಕವಿ ಒಂದನೆಯ ಬಸವಪ್ಪನಾಯಕನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಿರಬೇಕು. ಇವನ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ—

ಹೂವ ಕೊಟ್ಟಳು ಮಹಾದೇವಿ ಮೂಕಾಂಬಾ |
ಭೂವರ ಬಸವನೃಪನ ಭಾವಭಕ್ತಿಗೆ ಒಲಿದು ||ಪಲ್ಲವಿ||
ತನ್ನ ಮಗನೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯದಲಿ ಕೈವಿಡಿದು |
ಮನ್ನಿಸುವೆನೆನುತ ಮೋಹದಲಿ ಕರೆದು ||
ಅನ್ಯವೈರಿಗಳ ಜಯಿಸೆಂದು ಅಭಯವನಿತ್ತು |
ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪದವಿಯನನುಭವಿಸುತ || 1 ||
ದೃಢಭಕ್ತಿವಿಡಿದು ತನ್ನಡಿಗಳನು ಪೂಜಿಸಲು |
ಒಡನೊಡನೆ ಬಂದು ಭೂಮಿಪನ ನೋಡಿ ||
ಪಡುಗಡಲ ಒಡೆಯ ಬಾರೆಂದು ನಂಬುಗೆಯನ್ನು |
ಕೊಡುವತೆರದಲಿ ವಿಶ್ವದೊಡತಿ ತನ್ನಯ ಬಲದ ||ಹೂವ|| 2 ||
ಇಂದುರವಿಗಳು ಇರುವ ಪರಿಯಂತ ನೃಪನೆನಿಸಿ |
ಚಂದದಿಂದಲಿ ವಿಮಲ ಆನಂದನಾಗಿ ||
ಎಂದೆಂದು ಸ್ಥಿರದಿ ಬಾಳೆಂದು ಬಸವೇಂದ್ರನಿಗೆ |
ಇಂದೀವರಾಕ್ಷಿ ಕೊಲ್ಲೂರ ಮೂಕಾಂಬಾ || 3 ||

ಸಿಂಹಗಿರಿಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯ. 1712

ಈತನು ಒಂದು ಕಾಲಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಇವನ ತಂದೆ ನಾರಣಯ್ಯ; ಇವನ ಸ್ಥಳ ಸಿಂಹಗಿರಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ಇವನ ಕಾಲಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ 1712 ರಲ್ಲಿ ನಡೆವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಇವನು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಿ ಆ

ವರ್ಷವನ್ನೇ ಮೇಲೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ತನ್ನ ಕಾಲಜ್ಞಾನವು ಸುಳ್ಳಾಗಲಾರದು ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ—

ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರು ಕಾಲಜ್ಞಾನವ ಮುಂಚಿತ್ತಾಗಿ ಹೇಳಿದರು ಎಂದು ಜನರು ತಿರಸ್ಕರಿಸಾರು. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಹೇಳುತಿತ್ತ ಇದ್ದಾನೆ. ಗಂಗೆ ಯಮುನೆ, ಗೋದಾವರಿ, ತುಂಗಭದ್ರೆ, ಗೌತಮಿ, ಜಾಹ್ನವಿ, ಪುಷ್ಕರಿಣಿ, ಕೃಷ್ಣವೇಣಿ ಈ ಅಷ್ಟನದಿಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಂದೆ ನಾರಣಯ್ಯನ ಹಿಂಸೆಯು ಮಾಡಿ ರಕ್ತಮಾಂಸಗಳ ಭುಂಜಿಸಿದ ದೋಷಗಳಿಗೆ ತಾನು ಹೋದೇನು. ಈರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಹೇಳಿದ ಕಾಲಜ್ಞಾನ ತಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ನಾರಣಯ್ಯನ ಆಣೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಕಾಲಜ್ಞಾನ

ಇದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಭಾಗವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಕಲಿಯುಗ ಹುಟ್ಟಿದತರುವಾಯದಲ್ಲಿ 3799 ವರ್ಷಸಂದ ತರುವಾಯದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಪತಿ ಗಜಪತಿ ನರಪತಿ ಚಿಲುವಾನದೊರೆಗಳೆಲ್ಲರೂ 1000 ವರ್ಷ ರಾಜ್ಯವನಾಳುವರು. ಓರುಗಲ್ಲ ಪ್ರತಾಪರುದ್ರನು ದುಂದುಭಿಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಮ್ಲೇಚ್ಛರಿಂದ ಸಿಕ್ಕಿ ಹೋಗುವನು. ಆಮೇಲೆ 300 ವರ್ಷ ಸಂದ ಬಳಿಕ ರೌದ್ರಿಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಗಜಪತಿಗೆ ಸಿಂಹಾಸನ ಮ್ಲೇಚ್ಛರಿಂದ ಹೋಗುವುದು. ಕ್ಷಯಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭವಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ವಿಜಾಪುರ ಗೋಲುಕೊಂಡೆಯು ಮ್ಲೇಚ್ಛರ ವಶವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು. ಆಮೇಲೆ ಭೂಮಿಗೆ ಪಾಪಪ್ರವೇಶ ಹೇರಳವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಅವರೋಧನ ತಟ್ಟುವುದು. ಜಾತಿ, ನೀತಿ, ಮಾವಿ, ವರ್ತನೆ ಕೆಟ್ಟು ಅನ್ಯಾಯವೇ ಅಧಿಕವಾಗುವುದು. ವಿಪ್ರರು ಆಚಾರ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಬಿಟ್ಟು ಶೂದ್ರರ ಸಂಗವ ಮಾಡುವರು. ಕಲಿಯುಗಪ್ರವೇಶವಾದ 4799 ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಬಹುಧಾನ್ಯಕಾರ್ತಿಕಶುಕ್ಲ ಸಪ್ತಮೀ ಸೋಮವಾರ ಶ್ರವಣ ನಕ್ಷತ್ರ ಮಕರಲಗ್ನದಲ್ಲಿ (1698) ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನು ವೀರವಸಂತನೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳವನಾಗಿ ಗೌತಮನದೀತೀರದಲ್ಲಿ ಈಶಾನ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸುವನು. ಆಮೇಲೆ ನಂದನಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ (1712) ಆ ವೀರವಸಂತರಾಯನು ಸಕಲಸೇನಾಸಮೇತನಾಗಿ ಕೃಷ್ಣವೇಣೀ ಗೋದಾವರೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಚಕ್ರಾವರ್ತೀಪಟ್ಟಣವನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾರ್ಗಶಿರ ಶುಕ್ಲ ತ್ರಯೋದಶೀ ರೋಹಿಣೀ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವಾಗಿ 108

ವರ್ಷ ಸಕಲಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನೈದುವನು. ಆ ವೀರವಸಂತರಾಯನ ವಂಶದವರು 1108 ವರ್ಷ ರಾಜ್ಯವನಾಳುವರು.

ನಗರದ ಪುಟ್ಟಯ್ಯ 1713

ಈತನು ಮೈಸೂರರಸುಗಳ ಪೂರ್ವಾಭ್ಯುದಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಶಕ 1635 ರಲ್ಲಿ, ಎಂದರೆ 1713 ರಲ್ಲಿ, ಬರೆದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಗದ್ಯಗ್ರಂಥ; ಇದರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರುರಾಜರ ಚರಿತವು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ.

? ವೈದ್ಯೇಶ್ವರಭಕ್ತ 1715

ಈತನು ಸೇತುಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು "ಗಜವನನಿಲಯವೈದ್ಯೇಶ್ವರನ" ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಬರೆದು "ವೈದ್ಯನಭಕುತನುಸಿರಿದನು" ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಆ ನಾಮವನ್ನೇ ಮೇಲೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಇವನ ಸ್ಥಳ ಗಜವನ (ತಲಕಾಡು) ಆಗಿರಬಹುದು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಶಕ 1636 ನೆಯ ಜಯಸಂವತ್ಸರದ ಫಾಲ್ಗುಣದಲ್ಲಿ- ಎಂದರೆ 1715 ರಲ್ಲಿ-ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಇವನಗ್ರಂಥ

ಸೇತುಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಅಧ್ಯಾಯ 41, ಪದ್ಯ 1925. ಈ ಸೇತುಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ವ್ಯಾಸನು ಸೂತನಿಗೆ ಹೇಳಿದಂತೆಯೂ ಆಮೇಲೆ ಸೂತನು ಶೌನಕಾದಿಋಷಿಗಳಿಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿದಂತೆಯೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಗ್ರಂಥಾರಂಭದಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯೇಶ್ವರಸ್ತುತಿಯಿದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಗಣೇಶ, ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಸರಸ್ವತಿ, ಪಾರ್ವತಿ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ, ವ್ಯಾಸ,

ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಇವರುಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಅಯೋಧ್ಯೆ

ಪಗಲ ದೆಸೆಗಳುಕುತ್ತ ಚಂದ್ರಿಕೆ | ನಗರವನು ಪುಗಲೆಳವಿಸಿಲು ಬಲು |
ಪಗೆತನನಿ ಮುತ್ತಿಗೆಯನಿಕ್ಕಿದುದೆಂಬವೊಲು ಭರದಿ ||
ಗಗನಕಡರಿದ ನಿರ್ಮಲದ ಸೌ | ಧಗಳ ಕಾಂತಿಯು ಪೊನ್ನಕೋಂಟೆಯು |
ಪೊಗರೊಗುವ ಮಿಗೆ ಕಾಂತಿ ಮುಸುಕಿದುದೆಂಟುದಿಕ್ಕಿನಲಿ ||

ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಸ್ತ್ರೀಯರು

ಪೊಡವಿಗತಿಶಯವೆನಿಪ ಸ್ತ್ರೀಯರ | ನುಡಿನಡೆಗೆ ಬಡಬಾಸೆಕಲಭಗಳಿ |
ಗೊಡಸೆಱಗಿದರಗಿಳಿವುದೇಭಭುಜಂಗಕೋಕಗಳು ||
ತಡೆದುವವು ವೈಡೂರ್ಯರತ್ನದ | ಕಡಗಕಟಿಕಚಲಪನಗಳ ಕಂ |
ಡೊಡನಯೋಧ್ಯೆಯ ತರುಣಿಯರ ಸೊಬಗೆನಿತೊ ಪೇಟಿಂದ ||

ಸೀತಾದೇವಿ

ಉರದ ಚೆಲುವಿನಲೊಪ್ಪಿತಂದಾ | ವರಪದಕತಾಲಿಗಳು ಮುತ್ತಾ |
ಕರದ ಕಾಂತಿಯಲೊಪ್ಪಿದುದು ಮರಕತದ ಕಡಗಗಳು ||
ತರಳಕಾಂಚಿಯು ಘನಜಘನದಿಂ | ದಿರದೆ ಪೂಜ್ಯತೆವಡೆದುದಾನೂ |
ಪುರಗಳೊಪ್ಪಿದುವಂದಲಕ್ತ್ರದ ಚರಣಕಾಂತಿಯುಲಿ ||

ಬಾಲವೈದ್ಯದ ಚೆಲುವ ಸು. 1715

ಈತನು ಕನ್ನಡಲೀಲಾವತಿ, ರತ್ನಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂಬ ಎರಡು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಇವನ ಪಿತಾಮಹ ರಾಮಾವಧಾನಿ, ತಂದೆ ವೆಂಕಾವಧಾನಿ ಅಥವಾ ವೆಂಕಟಭಟ್ಟ; ಸ್ಥಳ ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಪುರ. ಬೇಲೂರು ಜೋಯಿಸರ ಉಪದೇಶಬಲದಿಂದ ಕನ್ನಡಲೀಲಾವತಿಯನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಜೋಯಿಸರಾರೋ ತಿಳಿಯದು. ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣವನಾಳ್ವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರಾಜಒಡೆಯರಯ್ಯನವರ ಬೊಕ್ಕಸದ ಕರಣಿಕನಾದ ವೆಂಕಟಪತಿಯ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ರತ್ನಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬರ

ದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕನ್ನಡಲೀಲಾವತಿಯ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರಾಜನ ವಿಜಯಗಳು ಹೇಳಿವೆ ಈ ದೇವರಾಜನು ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜನೆಂದು (1672-1704) ತೋರುತ್ತದೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕೃಷ್ಣರಾಜನು 1713 ರಿಂದ 1731 ರ ವರೆಗೆ ಆಳಿದ ದೊಡ್ಡ ಕೃಷ್ಣರಾಜನಾಗಿರಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ಕವಿಯ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1715 ಆಗಬಹುದು. ಇವನು ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜನ ಆಳಿಕೆಯ ಅಂತ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ತಾನು ಕವಿತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದವನಲ್ಲ, ತಿಳಿದವರು ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ತಿದ್ದಬೇಕು ಎಂದು "ಒಪ್ಪದಿ ತಿದ್ದಲುಬೇಕೆ । ವ್ಯಪ್ಪನ ಕಾಲದೊಳಮುಟಿಯೆ ಕವಿತಾಕೃತಿಯಂ" ಎಂಬ ಪದ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ

1 ಕನ್ನಡಲೀಲಾವತಿ

ಇದು ಕಂದ, ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣಗಣಿತ, ಕ್ಷೇತ್ರಗಣಿತ ಇವೆರಡೂ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಪ್ರಮಾಣ, ಪರಹಪ್ರಮಾಣ, ಮಣಿಗಟ್ಟಲೆ, ಖಂಡುಗಸಂಜ್ಞೆ, ಯೋಜನಪ್ರಮಾಣ, ವರ್ಷಪ್ರಮಾಣ, ಗಳಿಗೆಪ್ರಮಾಣ, ಭಾರಸಂಖ್ಯೆ, ಅಳತೆಪ್ರಮಾಣ, ಟೆಂಕೆಸೂತ್ರ, ಮಗ್ಗಿಸೂತ್ರ, ಮುತ್ತಿನ ಚವ್ವ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾದ ವಿಷಯಗಳು ಕೆಳಗಣ ಪದ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿವೆ—

ಲೋಕದೊಳು ಗಣಿತತತ್ವಜ್ಞರೊಪ್ಪುವತೆಱದಿ ।
ಬೇಕಾದ ಕೀಲಿಸಿಕೆ ಸ್ವರ್ಣಕ್ಷೇತ್ರದ ಗಣಿತ ।
ಜೋಕೆಯೊಳ್ ಘನವರ್ಗಮೂಲಕೃತವಣಿಗಳನೇಕಕುಶಲದ ಲೆಕ್ಕವ ॥
ನಾ ಕನ್ನಡದಿ ಪದ್ಯಗೊಳಿಸಿ ಪೇಱದೆನಿದನು.

ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಕೇಶವ, ರಂಗಪುರದ ಗಣೇಶ, ಸರಸ್ವತಿ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ ಇದರಿಂದ ಕೆಲವುಭಾಗಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ—

ನಿಷ್ಕಪ್ರಮಾಣ

ಕವಡೆಗಳಿಪ್ಪತ್ತಾಗಲು | ಪವಣಿಸಿ ಕಾಕಿಣಿಯು ನಾಲ್ಕು ಪಣ ಪದಿನಾರುಂ |
ಭುವನದಿ ದ್ರಮ್ಮಗಳೆನಿತುಂ | ಸವನಿಸೆ ಪದಿನಾರುಕದುವೆ ನಿಷ್ಕಮೆನಿಕ್ಕುಂ[1] ||

ವಿನೋದದಲೆಕ್ಕಗಳು

ಇಬ್ಬರು ಇಕ್ಕೊಳದವಸವ | ಮುಬ್ಬಳ್ಳದ ಕೊಳಗವೈದುಸೊಲಗೆಯ ಮಾನದಿ |
ಇಬ್ಬಳಿಸಿದೆಂಟುಮಾನದಿ | ಮುಬ್ಬಳ್ಳದಿನೊಂದ ಕೊಡೆ ಪಾಲಿರ್ವರ್ಗಂ ||

ದವಸಹಂಚಿಕೊಟ್ಟುದು.

ಹರನಯನಶೈಲದಶಕಂ | ನರೆಮುಣುವಂ ತ್ಯೆಲಕುಂಬಿ ಮೂಱುಱೋಳರಲುಂ |
ಸರಿಪೋದುದೇಱುಮೂಱು | ಕಿರಿಹಿರಿಯುಂಗುಱುವ ತೈಲ ಪಾಲೆನಿತಕ್ಕುಂ ||

ಎಣ್ಣೆಬುರುಡೆಲೆಕ್ಕ.

ಎಂಟುದಿನಕ್ಕೈದು ಗ್ರಂಥವ | ನುಂಟೆನಿಸುತ ಕಲಿತು ಮಱೆವನೈದಕೆ ಮೂಱುಂ |
ಎಂಟುಂ ಕೂಡಿದ ನೂಱಕೆ | ಪಂಟಿಸು ನಾಲ್ವತ್ತುಕೊಂಡುದ್ವಾದಶವರ್ಷಂ ||
ರಸನಾಳಿಂಬದ ಫಲಮಿದು | ಕುಸುಮಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಖ್ಯೆಲೆಕ್ಕಹೆಸಳಿರೆ.... |
ಪೊಸದೆಸೆಯ ಲೆಕ್ಕಮಂತಿದ | ವಸುಮತಿಗಱವಂತೆ ಪೇೞು ಗಣಿತವಿಲಾಸಾ ||

ಎಸಳು × 72 = ಬೀಜಸಂಖ್ಯೆ.

ಅಷ್ಟವಸುವೆಂಬಲೆಕ್ಕದಿ | ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಕುಂಬಳದಕಾಯ ರೇಖೆಯನಿಱುವುದು |
ದೃಷ್ಟವೆನೆ ಬೀಜಮಕ್ಕುಂ | ಸೃಷ್ಟಿಯುಜನವಱಿಯೆ ಪೇೞು ಗಣಿತವಿಲಾಸಾ ||

ರೇಖೆ × 88 = ಬೀಜಸಂಖ್ಯೆ.

ಕ್ಷೇತ್ರಗಣಿತ

ಸಮಚತುರವಿಷಮಚತುರಂ | ಸಮತ್ರಿಭುಜೆಯು ವಿಷಮತ್ರಿಭುಜೆ ವೃತ್ತಾಕಾರಂ |
ಕಮಲಫಣಿನಯನಶಂಖಂ | ಕ್ರಮಗೋಳಸುವೆ ಶೂರ್ಪಶೂಲಮದ್ದಳೆಭಾವಂ ||
ಧನುಬಾಣಚಕ್ರಭ್ರಮರಂ | ಅನುನಯದಿಂದಷ್ಟಕೊಳನು ತರುಕರಿದಂಶಂ |
ಎನಿತುಪ್ಪರಿಗೆಯು ಡಮರುಗ | ಅನಿತುಗುಣಾಪಾಶಪಕ್ಷಿಷಟ್ಕೋಲಿಂಗಂ ||
ಹೆಡಗೆಯು ಚಾಮರಪೇಳುಂ | ಕಡೆಗೋಲಿನಮುದ್ದಿ ಪಂಚಕೋಳನುಂ ವಸನಂ |
ಗುಡಪಣಕೊಡನುರೆವೆರೆಯುಂ| ಸಡಗರದಿಂ ತಿಳಿದು ನೋಡು ಪೊಡವಿಯೊಳನಿತುಂ||

---

1 ಈ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾತೃಕೆಯಲ್ಲಿರುವಂತೆಯೇ ಬರೆದಿದ್ದೇವೆ.

ವಿಷಮದ ಚತುರದ ಭೂಮಿಯ|ಹಸಗೊಳಿಸುತ ನಾಲ್ಕುಭುಜದ ಕೂಡಲ್ಮತ್ತಾ|
ಕುಶಲದಿ ಭಾಗಿಸಿ ನಾಲ್ಕಕೆ | ಪೊಸತೆನಿಸುತ ವರ್ಗಗೊಳ್ಳ ಕಂಭಂ ಬರ್ಕುಂ ||
ಕಮಲಾಕಾರದ ಭೂಮಿಯ | ಸಮನಿಸಿ ಹೊಱವಳಯವಳೆದು ನಾಲ್ಕವ ಕೂಡಾ |
ಕ್ರಮದಿಂ ನಾಲ್ಕಕೆ ಭಾಗಿಸಿ | ಮಮತೆಯೊಳಂ ವರ್ಗಗಾಣು ಕಂಭಮದಕ್ಕುಂ ||
ಕೊಡನಾಕಾರದ ಭೂಮಿಗೆ| ನಡುವುಂ ಮುಖದಗಲಗೂಡಿಯರ್ಧಿಸು ಮತ್ತಾ |
ಕೊಡನೀಳದಿ ಗುಣಿಯಿಸಲುಂ | ಪೊಡವಿನೊಳಂ ಕಂಭ ಬಕ್ಕು ಕೇತವಮತದಿಂ ||

2 ರತ್ನಶಾಸ್ತ್ರ

ಇದು ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಪದ್ಯ 98. ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಯ ಮತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾದ ವಿಷಯಗಳು ಕೆಳಗಣ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿವೆ—

ನವರತ್ನಗಳ ಪೆಸರು ಪುಟ್ಟುತಿಹ ದೇಶವನು |
ಭುವನದೊಳು ಗಣಿಗಳನು ವರ್ಣಜಾತಿಯು ದೋಷ |
ಸವನಿಸಿದ ಗುಣಗಳನು ಬೆಲೆಹಸ್ತಸಂಜ್ಞೆಯನು ವಂಶಲಿಯ ಕುಶಲತೆಯನು ||
ಯವೆಯ ಪರಿಮಾಣವನು ಕಣಚರತಿಮಂಚಾಡಿ |
ಚವುನೋಟಯುಗಭೇದ ಕೃತ್ರಿಮದ ರಚನಗಳು |
ತವತವಗೆ ತಿಳಿವಂತೆ ಪೇಳ್ವೆನಿದ ಕನ್ನಡದಿ ಮುನಿಯಗಸ್ತ್ಯನ ಕೃಪೆಯೊಳು ||

ಗ್ರಂಥವು 6 ಕಲ್ಪಗಳಾಗಿ ಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಿಗರಾಯ, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳು, ಗಣೇಶ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಇದರಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಆಲಿಸೈ ಬಾಹಿರದಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಪ ಪ್ರಭೆಯಿರಲು |
ಲೀಲೆಯಿಂ ತಿಳಿಯದನು ಪಿಂಡ ರಂಗವದೆಂದು |
ಬಾಲಾರ್ಕನಿದಿರಿನೊಳ್ ಪಿಡಿಯೆ ರತ್ನದಮಧ್ಯೆ ಛಾಯೆ ತಾ ತೋಱುತಿರಲು ||
ಪಾಲಿಸದ ಛಾಯೆ ರಂಗಮದೆಂದು ಪೇಳ್ವುದದ |
ನಾಲಿಸೈ ಮಾಣಿಕಕೆ ಕಾಂತಿ ರಂಗಗಳನ್ನು |
ಮೇಲೆ ಸಿರದೊಳು ನೋಡಿ ಕುಶಲದಿಂ ಕ್ರಯಮಾಡಿ ಶ್ವೇತಸರ್ಷಪಮಿತಿಯೊಳು ||
ನೀಲಮುಂ ಪರಿಕಿಪ್ಪನಾದಡಂಗೈತಳದಿ|
ಹಾಲ ಮಧ್ಯದೊಳಿರಿಸಲದು ಪೀಲಿರಸದಂತೆ |

ನೀಲವರ್ಣವು ವಾಗಲಿಂದ್ರನೀಲವುದೆನಿಪ್ಪುದದು ತೃಣವ ಗ್ರಹಿಸುವುದು ||
ಮೇಲು ಸಿಂಹಳದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿಪಿತು ಗುಣವಿರಲು |
ಪಾಲಿಸಲುಬೇಕದನು ಗುಣದೋಷಗಳ ನೋಡ |
ದೀಲಲಿತರತ್ನವಿರಲೆನೆಯಪರಿಮಾಣಕ್ಕೆನೂಱುಸಾಹಸ್ರಮೆಂದು ||
ಕೃತ್ರಿಮದ ಮುತ್ತು ತಾಸಿರಲು ಪರಿಕಿಸುವ ಪರಿ |
ಮುತ್ತದನು ಮಡಕೆಯೊಳು ಗೋಮೂತ್ರವನು ತುಂಬಿ |
ತತ್ತುಗೊಳ್ಳಿಸಿ ಲವಣವನು ಮುಸೆಯು ನೆನೆಯಿಸಲುಬೇಕೊಂದುರಾತ್ರಿಯದನು ||
ಭತ್ತಗೋಧಿಯು ಹೊಟ್ಟಿನೊಳಗದನು ಉದ್ದಿಯೊರ |
ಸುತ್ತ ನೋಡಲು ವರ್ಣ ಪೋಗದಿರೆಯಾಮಣಿಯು |
ಉತ್ತಮೋತ್ತಮವೆಂದು ಪೇಳ್ದನಾಗಸ್ತ್ಯಮುನಿ ಬಿತ್ತರಿಸಿ ಮುನಿವರಗ್ಗೆ ||
ಛಾಯೆಯಿಲ್ಲದ ಮಾಣಿಕಕ್ಕೆ ಮಾದಳರಸದಿ |
ಪ್ರೀಯದಿಂದಲತಿಗೆಯ ರಸದಿ ಭಾವನೆಗೆಯ್ಯೆ |
ಆಜುತದಿ ಗಜನಿಂಬೆಹುಳಿಯೊಳೇಳು ವೇಳೆ ಭಾವನೆಯುಗೆಯ್ಯಲದನು ||
ಮಾಯಕದ ರತ್ನಮಾಗಿರೆ ತೋರ್ಪುದಲ್ಲದೊಡೆ |
ಛಾಯೆ ವರ್ಧಿಪುದದಕೆ ನೀಲಕತಿಪೇಳ್ವೆನು |
ಪಾಯದಿಂ ನೀಲಿರಸಗಜನಿಂಬೆನಿಂಬೆರಸವೇಱುಭಾವನೆಗೈವುದು ||
ಪವಳವನು ನೀರಿನೊಳು ತೊಳೆದುವೊಪ್ಪವನಿಕ್ಕ |
ಲವನು ಬಿಸಿಲೊಳಗಿಟ್ಟು ಅಲತಿಗೆಯ ರಸದಲ್ಲಿ |
ತವೆ ಮುತ್ತುಗದ ಪುಷ್ಪವನು ಅರೆದು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆಯೊಳ್ ಕಲಸಿ ಲೇಪಿಸಲ್ಕೆ ||
ಕವಡೆಹತ್ತಿಯಬೀಜ ಗಳ್ಳುಗದ ತಿರುಳಿನಿಂ |
ದವನು ನೀರಲಿಯರೆದು ತೊಳೆಯಲ್ಕೆ ಛಾಯೆ ತಾ |
ಪವಳಕತಿಶೋಭಿಪುದದನಱಿದು ಮಂಡಲಿಮಾಳ್ಪನೆಂದಗಸ್ತ್ಯಂ ಪೇಳ್ದನು ||

—o—

ವೀರರಾಜ ಸು. 1720

ಈತನು ವೈದ್ಯಸಂಹಿತಾಸಾರಾರ್ಣವವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಕಳಲೆರಾಜರಲ್ಲಿ ಇದ್ದನು. ಇವನ ಪಿತಾಮಹನು ಕಾಂತಯ್ಯ; ತಂದೆ

ಮೈಸೂರು ದೊರೆಯಾದ ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜನಲ್ಲಿ (1672--1704) ದಳವಾಯಿಯಾಗಿದ್ದ ದೊಡ್ಡೇಂದ್ರನು. ಈ ದೊಡ್ಡೇಂದ್ರನು

ಮರಾಟರೊಳ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದ ಜೇಜೇಗಾಟೆ ಮುಂತಾದ ಮಹಾಶೂರರಂ ಕಡಿದು ಅವರಾನೆಕುದುರೆಬಿರುದುಮುಂತಾದುವಂ ಕೊಂಡು ಜಸವಂತರಾಯನ ಮೂಗಂ ಕೊಯಿಸಿ ಕರ್ಣಾಟಕದೇಶಮಂ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀನಾಟಕಪ್ರದೇಶವೆನಿಸಿ ಕರ್ಣಾಟಕ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಚಿಕ್ಕದೇವೇಂದ್ರಂಗೆ ದಕ್ಷಿಣಭುಜಾದಂಡವೆನಿಸಿ ಕೀರ್ತಿವಡೆದಂ

ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕಳುಲೆಯಪುರವರಾಧೀಶ್ವರನುಂ ದಾನಕರ್ಣನುಂ ಸಂಗ್ರಾಮಾರ್ಜುನನುಂ ಷಟ್ಚಕ್ರವರ್ತಿಸಮನುಂ ದೋಡ್ಡೇಶನ್ವಾಳಕರೊಳೆಣಿಕೆವೆತ್ತ ಸುಧರ್ಮಾದಿಷಡ್ಗುಣಗಣಭೂಷಣ ಭೂಷಿತಾವಯವನುಮೆನಿಸಿ ಲೋಕಮಂ ತನ್ನ ಜಸದಿಂ ಬೆಳಗುವ ಶ್ರೀವೀರರಾಜಭೂಪಾಲಂ--ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1720 ಆಗಬಹುದು. ದಳವಾಯಿದೇವರಾಜನೂ ಕಳಲೆ ನಂಜರಾಜನೂ ಇವನ ಮಕ್ಕಳು.

ದೇವಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ರಾಜಾವಳೀಕಥೆಯಲ್ಲಿ (1838) ಈತನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ—

ಕಳಲೆವಂಶದ ವೀರರಾಜಂ ದೊಡ್ಡಕೃಷ್ಣರಾಯರ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳೊಳಿರ್ಪ ರೋಗಹರಮಪ್ಪ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳಂ ಕನ್ನಡವಾಕ್ಯದೊಳ್ ವೀರರಾಜೋಕ್ತಿವಿಲಾಸಮೆಂದು ಬರೆಯಿಸಿದಂ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ವೈದ್ಯಸಂಹಿತಾಸಾರಾರ್ಣವ

ಇದಕ್ಕೆ ವೀರರಾಜೋಕ್ತಿವಿಲಾಸವೆಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕಸಂಹಿತೆಗಳೊಳಗೆ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಗದ್ಯರೂಪವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ; ಒಟ್ಟು ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 169. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ:—

ಎಳವೆಯೊಳ್ ಕಾವ್ಯನಾಟಕಾಲಂಕಾರವ್ಯಾಕರಣತರ್ಕಾಯುರ್ವೇದಧನುರ್ವೇದಾದಿಸಮಸ್ತವಿದ್ಯೆಗಳಂ ಕಲ್ತು ಶೌರ್ಯೌದಾರ್ಯಸ್ಥೈರ್ಯಗಾಂಭೀರ್ಯಮಾಧುರ್ಯಚಾತು

ರ್ಯವಿನಯಾದಿಗುಣಂಗಳಂ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಂತೆ ಪಜ್ಜಳಿಸುತ್ತೆ ನಗಱ್ತೆವಡೆದು ತಾಂ ಸಕಲಕಲಾಕೋವಿದನಪ್ಪುದಱಿಂ ವಿದ್ವತ್ಸಮಾಜದೊಳ್ ಕಾವ್ಯನಾಟಕಾಲಂಕಾರತರ್ಕ ಶಬ್ದವಿಚಾರಂಗೆಯ್ಯುತ್ತೆ ಒಂದುದಿನಮಾಯುರ್ವೇದಮಂ ವಿಚಾರಿಸುತಿರ್ದು

ದರೆಯೊಳ್ ಭೈಷಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಂ ಸುಖಕರಮಖಿಳಗಾದೊಡಂ ವೈದ್ಯಬೋಧಂ |
ತರದಿಂ ತಳ್ಗುತ್ತೆ ಬಂದತ್ತವನಿಯೊಳೆನುತಾವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಟೀಕಂ ||
ಬರೆದಂ ವೈದ್ಯಪ್ರವೀಣರ್ ಪೊಗಟುತಿರೆ ಮಹಾಸಂಹಿತಾದುಗ್ಧರತ್ನಾ |
ಕರದಿಂದೆತ್ತುತ್ತೆ ಸಾರಾಂಶಮನೊಡನೊಲವಿಂ ವೀರರಾಜಕ್ಷಿತೀಂದ್ರಂ ||

ಧನ್ವಂತರಿ ಮೊದಲಾದವರಿಂದಾಯುರ್ವೇದಂ ಪಲವುವಿಧವಾಗಿ ನೆಗಟ್ತೆವೆತ್ತಿರ್ಪುದು. ಆ ಸಮಸ್ತಗ್ರಂಥಂಗಳಂ ಕ್ರೋಡೀಕರಿಸಿ ಪರಿಶೋಧಿಸಿ ಲೋಕಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಾರಾಂಶಮಂ ಚಕೆಗೆಯ್ದು ನವರತ್ನದೊಳಾಣಿಮಣಿಯನಾಯ್ದಾಯ್ದು ಹಾರಮಂ ಬಿತ್ತರಿಸುವಂತೆ ಈ ವೈದ್ಯಸಂಹಿತಾಸಾರಾರ್ಣವ ಗ್ರಂಥಮಂ ಕನ್ನಡವಾಕ್ಯದಿಂದೆ ವಿರಚಿಸಿದಂ.

ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಶಿವ, ಪಶ್ಚಿಮರಂಗನಾಥ, ರಾಮ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿಯಿದೆ. ಬಳಿಕ ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜ, ದೊಡ್ಡೇಂದ್ರ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಅನಂತರ ಕವಿ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಗದ್ಯವಿದೆ—

ಇತಿ ಶ್ರೀವಾಗೀಶಾದ್ಯಮರಪರಿವೃಢಸುರುಚಿರಮಣಿಮುಕುಟನೂತ್ನರತ್ನಪ್ರಭಾಕಿರ್ಮ್ಮೀರಿತಚಾರುಚರಣಾರವಿಂದದ್ವಂದ್ವ ಶ್ರೀಮದುಮಾಮಹೇಶ್ವರಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷಚಂದ್ರಿಕಾಚಕೋರಾಯಮಾನ ಕಳಲೆಪುರವರಾಧೀಶ್ವರ ಪರಾಕ್ರಮಪಾರ್ಥ ದೊಡ್ಡರಾಜೇಂದ್ರತನೂಭವ ಸಕಲಕಲಪ್ರವೀಣ ಶ್ರೀಮದ್ವೀರರಾಜೇಂದ್ರಪ್ರಣೀತಮಪ್ಪ ಸಕಲವೈದ್ಯಸಂಹಿತಾಸಾರಸಮುದ್ರದೊಳ್

ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ರಾಮಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಶ್ರೀಯಂ ಪಾಲಿತದಿವಿಜನಿ | ಕಾಯಂ ನಿಯಮಿತಸಮಸ್ತಲೋಕಾಭ್ಯುದಯೋ ||
ಪಾಯಂ ಕುಡುಗೆಮಗಖಿಲವಿ | ಧೇಯಂ ಶ್ರೀರಾಮನಮಳಗುಣಗಣಧಾಮಂ ||

ಚೆನ್ನಯ್ಯ ಸು. 1720

ಈತನು ಪದ್ಮಿನೀಪರಿಣಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ; ಹೊಯ್ಸಳವಂಶದವನು; ಗಾರ್ಗ್ಯಗೋತ್ರದವನು; 'ಸೇನಾಧೀಶಗೃಹಾಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿಯೆ ಸೇನಾನಿತ್ವನಾಮವನು ಪಡೆದ' ಶಿವಪೂಜಾನಿರತನಾದ ಚೆನ್ನಯಾರ್ಯನ ಮಮ್ಮಗನು. ತನ್ನ ಪೋಷಕನಾದ ಕಳಲೆವೀರರಾಜನ (ಸು. 1720) ಇಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ವೀರರಾಜನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕವಿ ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.—

ಕರ್ಣಾಟಕದೇಶದ ಕಾವೇರಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಮಹಿಶೂರ ಕೃಷ್ಣೇಂದ್ರನಾಳುತ್ತಿಹನು. ಅವನ ಕುಲಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರದೇಶಾಧೀಶರಾದ ಕಳಲೆವಂಶದವರು ಸೇನಾನಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಸೇನಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಂತರಾಜನು ಪ್ರಸಿದ್ಧನು. ಅವನ ಮಗ ದೊಡ್ಡಯರಾಜ. ಅವನ ಮಗ ಬಹಳಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾದ ವೀರರಾಜ. ಇವನ ಮಕ್ಕಳು ರಾಮಭಕ್ತನಾದ ದೇವರಾಜ, ದೊಡ್ಡಯರಾಜ, ಶಿವಭಕ್ತನಾದ ನಂಜರಾಜ.

ಕವಿ ಹೇಳುವ ದೊರೆ ದೊಡ್ಡಕೃಷ್ಣರಾಜ (1713-1731) ನಾಗಿರಬೇಕು. "ಭಾಗ್ಯಪುರವಾಸ ಜಯತು" ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಈ ಭಾಗ್ಯಪುರವಾವುದೋ ತಿಳಿಯದು. ಕವಿಯ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1720 ಆಗಬಹುದು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಪದ್ಮಿನೀಪರಿಣಯ

ಇದು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಆಶ್ವಾಸ ?, ಸಂಧಿ 18, ಪದ್ಯ 2500. ಕವಿ ಕಳಲೆ ವೀರರಾಜನನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ವೀರರಾಜನು ಕೇಳಿದುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಸೊಬಗುಂಟಾಯಿತೆಂದು—

ಕಳಲೆಯ ವಂಶೋದ್ಧಾರಕ ಮಹಿಶೂ | ರೊಳೆಯಾಣ್ಮಗತಿಪಿಸೆನಿಸಿ |
ಸಲೆ ರಾಜಿಪ ವೀರೇಂದ್ರನೆ ಕೇಳಲು ನೀಂ | ಚೆಲುವೆತ್ತುದೀಕಾವ್ಯರಚನೆ ||

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ತಿರುಪತಿ ವೆಂಕಟರಮಣಸ್ವಾ

ಮಿಗೂ ಪದ್ಮಾವತಿಗೂ ನಡೆದ ವಿವಾಹದ ಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ. ಇದರ ಕಥಾಗರ್ಭವನ್ನು ಕವಿ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾನೆ —

ಸಿತಕರಾನ್ವಯಜಾತನಾಕಾಶರಾಜನ | ಸುತೆ ಪದ್ಮಿನಿಯ ವಿರೆಯ |
ಪತಿ ವೆಂಕಟೇಶನ ವಾಸಿದ ಕಥೆಯ ಸಂ | ಗತಿವೆತ್ತು ವಿಸ್ತರಿಸುವೆನ ||

ಈ ಕಥೆ ವರಾಹಪುರಾಣೋಕ್ತವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ—

ಇನಿಯಳ ತಂಗಾಳಿಯ ಭಾವನ್ನದ | ಣ್ಣಿನ ಜೊನ್ನದ ಜಾತಿಯಲರ |
ಘನಸಾರದ ಸೋಂಕಿನ ಸುಖವೀವುದು | ಜನಪತಿಯಿಾ ಕೃತಿವಾಕ್ಯ ||
ಇದು ಶೃಂಗಾರಾಂಗನೆಯಲಂಕೃತಿ ಕೇ | ಳಿದು ಕನ್ನಡದೊಳ್ನುಡಿಯ |
ಸದನವಕ್ಕ ಬೀಡು ಶುಭದಾಡುಂಬೊಲ | ನಿದು ಪುಣ್ಯದಗಣ್ಯಪಣ್ಯ ||

ಪ್ರತಿಸಂಧಿಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೂ ಚೆನ್ನಕೇಶವದೇವರ ಅಂಕಿತವಿದೆ. ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಕೇಶವ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಶಿವ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಗಣೇಶ, ಸರಸ್ವತಿ, ಸೂರ್ಯ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇವರುಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ದೇಶ

ಹಾಹೆಂಬುದು ಹೋಮಮಂತ್ರದ ಕಡೆಯೊಳು | ಹೂಹೆಂಬುದು ಕೇಳ್ವ ಕಥೆಗೆ |
ಶಾಹೆಂಬುದು ಪಿರಹದೊಳಲ್ಲದೆ ಬೇ | ಊಹಿಸಲಾನಾಡೊಳಿಲ್ಲ ||

ರಾಜಸಭೆ

ಹಲವುಬುದ್ಧಿಯನುಳ್ಳ ಬಹುಲಿಪಿಗಳ ಬಲ್ಲ | ಶಿಲೆಯ ಶಾಸನದಕ್ಕರದ |
ಬಲುಹುಳ್ಳ ನೆನಹುಳ್ಳ ಕರಣಿಕರೆಸೆದರು | ನಲವಿನಿಂದಾಸಭೆಯೊಳಗೆ ||
ಎಸೆವ ಕೈಚಳಕವಾಚಕಸುಶಬ್ದಗಳುಳ್ಳ | ವಸುಧೇಶಗಸುಸಮನೆನಿಪ |
ದೆಸೆಯ ವಾರ್ತೆಗಳನೋದುವ ಕೇಳ್ವ ಲಿಪಿಸರಾ | ಯಸದವರೆಸೆದರ್ತ್ತಿನಲಿ |
ಜರೆರುಜೆಗಳ ಮಾಣಿಸಿ ಮಾನವರ ನಿ | ಜ್ಜರರ ಸಮಾನಂಗೊಳಿಪ |
ಕರಶುದ್ಧಿನಿರ್ಮಳಕರಣಗಳುಳ್ಳ ವೈ | ದ್ಯರ ತಂಡ ಸಭೆಯೊಳೊಪ್ಪಿದುದು ||

ನಕ್ಷತ್ರ

ಜಳಜಭವಾಂಡಕರಂಡಕಕಿಕ್ಕಿದ ಮು | ಚ್ಚುಳು ಶಿಥಿಲತೆಯುಪ್ಪುದೆಂದು |
ಜಳಜಜ ಬೆಟ್ಟಿದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಮೊಳೆಗಳಂ |ತಳವಟ್ಟುವು ತಾರೆಗಳು ||

ಮಾವಿನಮರ

ನನೆಯೊಳದಳಿರ್ ಪಸುರೆಲೆ ಮುಗುಳಿಂದ್ ಮಿಡಿ | ಕೊನರ್ ದೋರೆಗಾಯ್
ತನಿವಣ್ಣು |
ಕೊನೆಪರಿಯಂತ ತೀವಿರೆ ಚೂತಮೆಸೆದುದು | ಮನಸಿಜಮಂಟಪದಂತೆ ||

ವರ್ಷಾಕಾಲ

ಕೆಚ್ಚೆದಕ್ಕಿಚಂಚುಗಳ್ ನೆಗೆದು ನೀಡಿದ ಕಂಠ | ಮಗಳ್ದು ತುಪ್ಪುಟೆ ಜಿಂಕೆಗಳು |
ನೆಜ್ಜೆಯೆ ಮುಂಬನಿಯು ತಂಬನಿಯು ಕದ್ರುಂಕಿದು | ವಿರದೆ ಚಾತಕಗಳು ನಲಿದು||

ಶರತ್ಕಾಲ

ಮುನ್ನೀರೊಳು ನೀರ್ಗಳನೆಲ್ಲ ಕಾರ್ಮುಗಿಲ್ | ಮುನ್ನವೆ ತಂದು ಸೂಸಿದೊಡೆ |
ಇನ್ನು ಬೆಳ್ಮುಗಿಲು ಮುತ್ತುಗಳನೆ ಕಚ್ಚಿದಪು | ದೆನ್ನಲಾದುದು ಶರದ್ವರ್ಷ ||

—o—

ರಾಮಾಯಣಂ ತಿರುಮಲೆಯಾಚಾರ್ಯ 1722

ಈತನು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ 64 ನೆಯ ಮತ್ತು 100 ನೆಯ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಆ ಶಾಸನಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ—

ಕರ್ಣಾಟಾಂಧ್ರಸುಸಂಸ್ಕೃತಕವಿತಾಗಾಂಧರ್ವಕೇಷು ಯಃ ಕುಶಲಃ |
ತೇನೇದಂ ರಾಮಾಯಣತಿರುಮಲೆಯಾಚಾರ್ಯಸೂರಿಣಾ ಫಣಿತಾಃ |
ಗ್ರಂಥಾಃ ಸಂತೋಷಾಯ ಪ್ರಭವಂತ್ವಿಹ ತಾಮ್ರಶಾಸನೇ ಲಿಖಿತಾಃ ||
ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣಭಾರತಪಾರಾಯಣವಿಹಿತವೃತ್ತಿನಾ ಕೃತಿನಾ |
ಕವಿನಾ ತಿರುಮಲೆಯಾಚಾರ್ಯೇಣೇದಂ ತಾಮ್ರಶಾಸನಂ ಲಿಖಿತಂ ||

ಈತನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವಕವಿ; ಕೌಂಡಿನ್ಯಗೋತ್ರದವನು. ಇವನಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗು ಈ ಮೂರು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯೂ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯವೂ ಇದ್ದಂತೆಯೂ, ರಾಮಾಯಣಭಾರತಗಳನ್ನು ಓದುವುದು ಇವನಿಗೆ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಂ

ತೆಯೂ ಮೇಗಣ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ 64 ನೆಯದು 1722 ರಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತೊಂದು 1724 ರಲ್ಲಿಯೂ ಬರೆದುವು. ಒಂದನೆಯದರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ದೊರೆಯಾದ ದೊಡ್ಡಕೃಷ್ಣರಾಜನು (1713-1731) ತೊಣ್ಣೂರಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಅಗ್ರಹಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟಂತೆಯೂ ಎರಡನೆಯದರಲ್ಲಿ ಕಾಂಚಿಯ ವರದರಾಜದೇವರಿಗೆ ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತೆಯೂ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಎರಡು ಶಾಸನಗಳನ್ನೂ ರಾಜನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ಕವಿ ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. 100 ನೆಯ ಶಾಸನವು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿದೆ; 64 ನೆಯದರಲ್ಲಿ ಕವಿ ಮಧ್ಯೇ ಮಧ್ಯೇ ಕೆಲವು ಕನ್ನಡ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ತಿರುಮಲಾರ್ಯನ (1645-1706) ಅಪ್ರತಿಮವೀರಚರಿತೆಯಿಂದ ಅನುವಾದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವೆ. ಕೆಲವು ಇವನ ಸ್ವಂತಪದ್ಯಗಳಾಗಿರಬಹುದು. ಒಂದನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ—

ಕೃಷ್ಣರಾಜನ ಸ್ತುತಿ

ಎರೆವರ್ಗೀವುವು ಸುರತರು । ಸುರಮಣಿಸುರಪಶುಗಳೆರೆಯದೊಡವೊಲ್ದೀವಂ ।
ಮರನುಂ ಮಣಿಯುಂ ಪಶುವುಂ । ದೊರೆಯೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರಾಜಧರಣೀಶ್ವರನೊಳ್॥

—•—

ಲಕ್ಷ್ಮಕವಿ. 1723

ಈತನು ಭಾರತವನ್ನೂ ರುಕ್ಮಾಂಗದಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ "ಕುಕವಿಗಳೆಂಬ ಪರ್ವತಂಗಳಿಗೆ ಪವಿ ಕವಿಲಕ್ಷ್ಮ ಪೇಳ್ದ ಘನಸರ್ವಲಕ್ಷಣಮಾದ ಕರ್ಣಾಟಕದ ಚತುರ್ದಶಮಾದ ಸತ್ಕೃತಿತ್ವ" ಎಂಬುದರಿಂದ ಭಾರತವು ಇವನು ಬರೆದ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ 14 ನೆಯದು ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ಗ್ರಂಥಗಳಾವುವೋ ತಿಳಿಯದು. ಕಂದ ರೂಪವಾದ ಒಂದುನೀತಿಗ್ರಂಥವೂ ಏತತ್ಕೃತವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಇವನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವಕವಿ; ಕಾಶ್ಯಪಗೋತ್ರದವನು; ರಾಮಚಂದ್ರನ ಮಗನು; "ಶೇಷಖಗರಾಜನವತಾರ ರಾಮಾನುಜಾ । ಧೀಶನಗ್ರಜದಿವ್ಯಬಿರುದುವೃತ್ತಮಣಿಪ್ರ । ಕಾಶಷಡ್ದರ್ಶನಸ್ಥಾಪನಾಚಾರ್ಯ ಮಾಯಾವಾದಿಕೋ

ಳಾಹಳ ॥ ಶ್ರೀಕನೆಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕೆಸೆವ ಸಿಂಹಾಸನಾ। ಗ್ರೇಶರೆನೆ ಪೆಸರಾದ ಎಂಬಾರ ವರವಂಶ। ದೇಶಿಕೋತ್ತಮರ" ಶಿಷ್ಯನು. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಬಗಪುರ; ಇದು ಆನೆಕಲ್ಲಿಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಹಾರುಗದ್ದೆಯ ನಾಮಾಂತರವು. ಅಲ್ಲಿಯ ದೇವರಾದ ಚೆನ್ನಿಗರಾಯನ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಪೂರ್ವ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನನ್ನು (ಸು. 1430) ಅನುಸರಿಸುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತೊಂದುಕಡೆ "ಸುರಪುರದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶಕವಿಯೊರ್ವನಲ್ಲದೆ ಮಿಕ್ಕ ಬರಡುಗವಿಗಳ ಲೆಕ್ಕಿಸದ ಬಿರುದು" ಎಂಬುದರಿಂದ ಜೈಮಿನಿಭಾರತವನ್ನು ಬರೆದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನಿಗೆ (ಸು. 1700) ಈಚೆಯವನೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. 7ನೆಯ ಪರ್ವದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿ ಆಮೇಲೆ ಶಕ 1642 ನೆಯ ಶೋಭಕೃದ್ವರ್ಷವು ಸೇರಿದೆ ಇದು ಬಹುಶಃ ಗ್ರಂಥರಚನಾಕಾಲವಾಗಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಶೋಭಕೃದ್ವರ್ಷವು ಶಕ 1646 (ಕ್ರಿಸ್ತ 1723) ಆಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕವಿಗೆ ಪ್ರಂಭಾವಭಾರತಿ ಅಥವಾ ಗಂಡುಶಾರದೆ, ಕನ್ನಡಕವೀಂದ್ರಾಭರಣ ಎಂಬ ಬಿರುದುಗಳಿದ್ದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಂತೆ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಣ, ವರರುಚಿ, ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ವ್ಯಾಸ, ದಂಡಿ ಭವಭೂತಿ, ಕಾಳಿದಾಸ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ತನ್ನ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿ, ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಈ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ—

ವಿಗತಕವಿವರ್ಗಘನನಿಕರಜಂಝಾನಿಲಂ ।
ಸುಗುಣವಿದ್ವತ್ಕವಿಸಮೂಹಮಂದಾನಿಲಂ ।
ಜಗದಿ ಕಾಪ್ಸಿಗ್ಗಬ್ಬವಂ ರಚಿಸಿ ಕೋಟಲೆಗೊಳ್ವ ಜಡಕವಿಯುರಗಾನಿಲಂ ।
ಮಿಗೆ ಪೂರ್ವಕೃತಿಚೋರಕಲಿತಮಂಥಾಕರ್ಣ ವರ ।
ಬಗಪುರದ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಲಕ್ಷ್ಮನೆಂದು ತಾಂ ।
ಬಗೆಯುಚಿವ ದಸಿಕರಹುದೆನ್ನದಸೆಯೆನ್ನ ಸತ್ಕವಿತೆ ವರ್ತಿಪುದೆ ಧರೆಗೆ ॥

ಲೋಕತ್ರಯಂ ತನ್ನ ಶೇಷಮಂದಿನು ಬಾಳ್ಗೆ |
ಸಾಕುಲದ ಕವಿಗಳನ್ನೆಣಿಸುವೆನೆ ಎಂದನಂ |
ದಾ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನವರ ನುಡಿಯುನ್ನತಿಯು ಕೈಕೊಂಡು ಖಗಪುರದೊಳು ||
ಶ್ರೀಕಮನಜಿನ್ನರಾಯನ ಪರಂಬೆಕ್ಕು ತಾಂ |
ಬೇಕಾದ ವರ್ಣವಸ್ತುಕಕಾವ್ಯಮಂ ಪೇಳ್ದು |
ವ್ಯಾಕರಣಪಾಂಡಿತ್ಯದಿಂದುಳಿದ ಕುಕವಿಗಳು ತೃಣವೆಂದನಾಲಕ್ಷ್ಮೀಶನು ||
ಹರಿಯಿತ್ತ ವರ ಬರೆದುದೆಲ್ಲಂ ಕವಿತ್ವವಿ |
ಸ್ತರಪ್ರಬಂಧಕೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ತತ್ವಾರ್ಥಕ್ಕೆ |
ನರಜನ್ಮಶೇಷ ಶತಕ್ಷಣಯುಕ್ತಿಯೊಳಗೆ ಕನ್ನಡಕಾಳಿದಾಸನೆನಿಸಿ ||
ವರತಪಸ್ಸಿಂದ ಪುಂಭಾವಭಾರತಿಯೆಂಬ |
ಬಿರುದುವೆಸರಾಂತ ಸತ್ಕವಿರಾಮಲಕ್ಷ್ಮೀಶನಿಗೆ |
ಸರಿಯೆಂಬ ಕನ್ನಡಕವಿಗಳು ಪಾವಿಸಿ ನೋಲ್ಪರಂತಾಗಿ ಮುನ್ನಿನರೊಳು ||
ಬರೆದನೋಲ್ ತೊಡೆದ ಕವಿಯಲ್ಲ ಪದಗಳನಿಟ್ಟು ಮರಳಿ ಯೋಚಿಪ ಕವಿಯಲ್ಲ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ

1. ಭಾರತ

ಇದು ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ. ನಮಗೆ ದೊರೆತ ಅಸಮಗ್ರಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ 7 ಪರ್ವಗಳೂ 8 ನೆಯ ಪರ್ವವಾದ ಕರ್ಣಪರ್ವದಲ್ಲಿ 4 ಸಂಧಿಗಳೂ ಇವೆ; ಒಟ್ಟು ಸಂಧಿ 99, ಪದ್ಯ 4187. "ಭಾರತವನಾನಾದಿವಿಡಿದೊಡನೆ ಪೇಳ್ದೆ ವಿದ್ವತ್ಸಭೆಗಳರುಹುದೆನೆ", "ಭಾರತಕಥೆಯ ಕನ್ನಡದಿ ವಿಸ್ತರಿಪೆ" ಎಂಬುದರಿಂದ ಭಾರತಕಥೆಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಬರೆದಿರಬೇಕು. ಆದರೆ "ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನರ ಚಾರುಲೀಲಾಸ್ಪದವ ಧಾರಿಣಿಯೊಳಭಿವರ್ಣಿಪೆಂ, ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನರ ಸಂಗ್ರಾಮವಂ ವರ್ಣಿಪೆಂ, ಅಚ್ಯುತಾರ್ಜುನರ ಸಲ್ಲೀಲೆ" ಎಂಬುದರಿಂದ ಈ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಕವಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಭಾರತಕಥೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದು ಸದರವಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ—

ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಕನಕಗಿರಿಯಾಗಿ ದೀಪಾಳಿಗಂ |
ದೊಚ್ಚತದ ಸರ್ಪಿಸಾಗರಮಾಗೆ ಸ್ಥಾವರದ |
ಪೊಚ್ಚಪೊಸಪರ್ಣಗಳ್ ತಾಯೋಲೆಯೆನಿಸೆಮಿನಬಾಣಾಸುರರು ಕರಗಳ ||
ಮೆಚ್ಚಿ ಕೊಡೆ ಶೇಷನಿಚ್ಛಾಸಿರದ ಜಿಹ್ವೆಯಂ |
ನಿಚ್ಚಳದೊಳೀಯೆ ಸುರಕುಜ ಕಂಠವಾಗೆ ಬರೆ |
ದುಚ್ಚರಿಸಲಸದಳದ ಭಾರತವ ಪೇಳ್ದನೀಗಂಡುಕಾರದೆ ಧರೆಯೊಳು ||

ಅಲ್ಲದೆ ಭಾರತಕಥೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ—

ಸಕಲ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರವೆಂಬ ಪುಣ್ಯನದಿಗಳಂ ರಾಸಿಗೈದು ಬ್ರಹ್ಮನು ಭಾರತವೆಂಬ ವಾರಾಶಿಯಂ ವ್ಯಾಸನೆಂಬ ಮಂದರದಿಂ ಕಡೆಯುಲ್ಕೆ ದ್ರೌಪದಿಯೆಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಭೀಷ್ಮನೆಂಬ ಸುರಭೂಜವೂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೆಂಬ ಚಂದ್ರನೂ ಭೀಮನೆಂಬ ಐರಾವತವೂ ಅರ್ಜುನನೆಂಬ ಉಚ್ಚೈಶ್ರವಸ್ಸೂ ಕೃಷ್ಣನೆಂಬ ಅಮೃತವೂ ಕೌರವನೆಂಬ ಹಾಲಾಹಲವೂ ವಿದುರನೆಂಬ ಕಾಮಧೇನುವೂ ದ್ರೋಣನೆಂಬ ಚಿಂತಾರತ್ನವೂ ಗಾಂಧಾರಿಯೆಂಬ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾದೇವಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿದರು—

ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಖಗಪುರದ ಚೆನ್ನಿಗರಾಯನ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಶಿವ, ಗಣೇಶ, ಸರಸ್ವತಿ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಸೂರ್ಯೋದಯ

ಕತ್ತಲೆಯದೆಂಬ ಗಜವೊತ್ತಮಂ ರವಿಸಿಂಹ |
ನೆತ್ತಿಯನ್ನಡರಿಯುವುದೊತ್ತಿ ಪಲ್ಗಳನೆ ಮಸ |
ಯುತ್ತ ಮಸ್ತಕಮಣಿಯ ಕಿತ್ತು ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಚೆಲ್ಲುತ್ತಸೆವ ರೀತಿವೆತ್ತು ||
ಮತ್ತರುಣನುದಯಮೆಯ್ದಿತ್ತು ಸತ್ಕಿರಣ ಪ |
ರ್ವಿತ್ತು ಜಾರರಿಗದೇವಿತ್ತು ಪದ್ಮಗಳ ಸಂ |
ಪತ್ತು ಕೈರವಕೆಯಾಪತ್ತೆನಲ್ಕಕ ತೋರಿತ್ತು ಪರಿಶೋಭಿತದೊಳು ||

ವರ್ಷಾಕಾಲ

ಕಱ್ಱನಾಗನದಿ ಕಾಳ್ಮೇಘಗಳ್ ಸಱಿಸುಱಿದು |
ಱ
ತಿಱ್ಱನೆ ತಿರುಗಿದುನಾರ್ಝುಂಝಾನಿಲನ ವಶದಿ|
ಱ
ಸುಱನಂಬುಧಿಯ ಜಲವಂ ಪೀರ್ದುಕಾಂ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯುಂ ಮಾಟ್ಪಿತೆಱದಿ ‖
ಱ
ಬಿಱನೆಱಗುವ ಸಿಡಿಲ್ಮಿಂಚಾಲಿಗಲ್ಗಳಿಂ |
ಱ
ತಱಸೆ ಬಱ್ಱತ ಕುಜಗಳಿಗೆ ತಂಪುಗಾಣಿಸುತ |
ಱ
ಸೆಱ ಸಱನೆ ಸರಿವೃಱ್ಱಿಗಳೆಱ್ಱಿಗಿ ಪೊಯ್ದ್ದುವಾದಿವರಾತ್ರಿಯೆನ್ನದಿಳೆಗೆ ‖
ಱ ಱ

ಸ್ತ್ರೀವರ್ಣನೆ

ಹಾಱ'ದುವು ಹಂಸೆಮಲ್ಲಱ'ಗಳಾನಡೆವುದಿಗೆ |
ಕಾಱ'ದುವು ನಲ್ನುಡಿಗೆ ದನಿಗೆ ಗಿಳಿಪರಪುಟ್ಟ |
ಜಾಱ'ದುವು ಚಕ್ರಯುಗನವಿಲು ಜಾತಿಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳ ಕುಚಯುಗನಟನೆಗೆ ‖
ಊಱ' ನೀರೊಳಗೆ ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ನೊಗಬಾಡಿ |
ಕಾಱ್ಕತಟ್ಬಾದುವಾವುತ್ಪಲ್ಯಕುಮುದಾಳಿಗಳು |
ನೀಱೆಯುರ ಕಣ್ಗಳ ವಿಲಾಸಕ್ಕೆ ನಾಣ್ಚಿ ಮರುಳಾಗದವರಾವಿಳೆಯೊಳು ‖

ಅರ್ಜುನ ಪರಿಹಾಸ

ಏನಿವೆದ್ದಿರುಪಾಧ್ಯರೆಲ್ಲಿಗೈದುವಿರಿಯಾ ‖
ಮಾನಿನಿಗೆ ಮನವೆಳಸಿತೇ ನಿಮಗೆ ನೋಡೆ ಸಂ |
ಧ್ಯಾನುಕ್ರಮನೆ ನಿತ್ಯಕರ್ಮವೇ ಜಪಹೋಮದೇವತಾರ್ಚನೆಯೆ ಬಱ'ಕ ‖
ಈನಿರುದ್ಧಕೆ ದೊರೆದೊರೆಗಳ ಭಂಗಿಪ ಧನುವ |
ನಾನಲಾಪಿರೆ ಎಂದು ಭೂಸುರಸ್ತೋಮ ನಗೆ |
ಸೋನೆಯಂ ಸುರಿದರಲ್ಲಲ್ಲಿಯಱ'ಯದೆ ಪಾರ್ಥನೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯದಿರವನು ‖

ಕೃಷ್ಣನಿಂದೆ.

ಕಳ್ಳಿಗೂಟನೆ ಕವರಿ ಬೆಣ್ಣೆವಾಲ್ಗೆನೆಗಳಂ |
ಗೊಲ್ಲಪಳ್ಳಿಯಲಿ ಕದ್ದುಂಡು ಪೂತನಿಯ ತನು |
ವಲ್ಲಿಪ್ಪ ಕಣ್ಣೀರ ಸುರಿದು ಗೋಪಾಂಗನೆಯರಲ್ಲಿ ಕಳವಿನಲಿ ಸಿಲ್ಕಿ ||
ಕೊಲ್ಲದ ಕೊಲೆಗೆ ಸೊಕ್ಕಿ ನೇಣಿಸಿಂದಂ ಕೊರಲಿ |
ನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಕರಿಯಹೀಲಿಯನುಟ್ಟು |
ಮಲ್ಲರೊಳ್ ಕಾದಿ ನೈಗರೆದ ಮಾನವಗಗ್ರಪೂಜೆಯೇ ಭೂಪಾಲಕ ||

ಅಭಿಮನ್ಯುಪರಾಕ್ರಮ.

ಎಚ್ಚ ವರಬಾಣಗಳನೆಡೆಗೆಡೆಗೆ ಖಂಡಿಸುವ |
ಮುಚ್ಚಿ ಬಹ ನಾಯಕರ ಮುದಗೆಡಿಪ ಮೋಹರಿಪ |
ನುಚ್ಚುಗರ ನುಗ್ಗುನುಸಿಗೈವ ನೂಱಾಱುಸೂಱೆ'ನಲಿ ನೆಱೆ ಬೊಬ್ಬಿಡುತ್ತ ||
ಕೊಚ್ಚುವಂ ಕೊಱೆದು ಥಟ್ಟುಗರ್ವಂ ಭೋ ಎಂದು |
ಪೆರ್ಚುವಚ್ಛಿರಗಳನು ಬಿರ್ಚುವಂ ವರ್ಣಿಸ |
ಲ್ಕಚ್ಚರಿ ಧನಂಜಯಾತ್ಮಜನತಿಚಮತ್ಕಾರಮೆಂತುಟೋ ಸಂಗರದೊಳು ||

2 ರುಕ್ಮಾಂಗದ ಚರಿತೆ.

ಇದೂ ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 17, ಪದ್ಯ 953. ಇದರಲ್ಲಿ ನಾರದೀಯಪುರಾಣದೊಳಗೆ ವಸಿಷ್ಠನು ಮಾಂಧಾತನಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಏಕಾದಶೀಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವು ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಕವಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.—

ಸಲ್ಲಲಿತಮಾಗಿ ಸರಸೋಕ್ತಿಗೀಡಾಗಿ ವಿಭ |
ವೋಲ್ಲಾಸಕಿಂಪಾಗಿ ಲಲಿತಷಟ್ಚರಣಂಗ |
ಳೆಲ್ಲೆಡೆಯೊಳೊಪ್ಪಿರ್ತಳಾಗಿ ಕೇಳುವರ ಕರ್ಣಕಮೃತಾಪಾರ ವ
ಸೊಲ್ಲು ಸೊಲ್ಲಿಂಗೆ ರಮ್ಯವಪ್ಪೀಯುತಿದೆ.
ತಿಳಿಗೊಳದೊಳೊಲೆವ ಕೆಂದಾವರೆಗಳಂತೆ ಪೊಂ |
ಗಳಸಕುಚದಬಲೆಯರ ತನುಸೊಬಗಿನಂತೆ ಪ್ರ |

ಜ್ವಲಿಸಿ ಥಳಥಳಿಪ ಪೂರ್ಣೇಂದುಮಂಡಲದಂತೆ ಸಿರಿಯ ಮಾಂಗಲ್ಯದಂತೆ ||
ಪೊಳೆವಿಂದುಕಾಂತಭಿತ್ತಿಗಳಮೇಲ್ ಪನ್ನೀರ |
ತಳಿದು ತೀದಿಟ್ಟ ಚಾವನ್ನದಿಂಪುಗಳಂತೆ |
ಕಳಕಳಿಸಿ ಸೊಗಸೆಸಿಸಿ ಕಾಂತಿಯಿಂ ಶಾಂತಿಯಿಂ ಕಾವ್ಯ ಕಡುಸೊಂಪೀವುದು ||

ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಖಗಪುರದ ಚೆನ್ನಕೇಶವಸ್ತುತಿ ಇದೆ.. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಶಿವ, ಗಣಪತಿ, ಸರಸ್ವತಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ:—

ಚಂದ್ರೋದಯ.

ಮಾರನಸ್ತ್ರಂಗಳಂ ಮಸೆವ ಪೊಸಸಾಣೆಯೋ |
ಧಾರಿಣಿಯ ವಿರಹಿಗಳನರಿವ ಪಾಱುಂಬಳೆಯೊ |
ಶ್ರೀರಮಣಿಯಣುಗನಂಗನೆ ಪಿಡಿದ ಕೈಪಿಡಿಯೊ ಸುಮನಸರ್ ಬೆಳ್ದಿಂಗಳ ||
ಓರಂತೆ ಧರೆಗೆ ಕುಮ್ಮರಿಸಿರ್ದ ಭಾಂಡವೋ |
ಕಾರೊಡೆ ನುರದೊಳೊಪ್ಪುವ ಕೌಸ್ತುಭಾಕೃತಿಯೊ |
ಮೇಱೆಯಿಂದ್ರನದಿಶಾವನಿತೆ ಧರಿಸಿರ್ಪ ಸಿಂದೂರಬೊಟ್ಟನೆ ಶಶಾಂಕ ||

ಉದ್ಯಾನವನ.

ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಪುಷ್ಪರಸಮಂ ಸೋಂಕುತೀಂಟುತಂ |
ಮೊಲ್ಲೆಯ ಪರಾಗಮಂ ತೆಗೆದು ತೀಂಕಾಡುತಂ |
ದುಲ್ಲಾಸದೊಳ್ ಕೇತಕಿಯ ಮೇಲಡದ್ದು ಪಾಟಲದ ಸೌರಭವ ಪೀರ್ದು ||
ನಿಲ್ಲದಾ ವನದೊಳ್ ತಿರುಕನಿಕರದಂತೆ ತಣಿ |
ವಿಲ್ಲದರೆ ಱಿಗೆಯುಂ ನಿಲ್ಲದಾ ಕುಸುಮಂಗ |
ಳಲ್ಲಿ ಭೃಂಗಾಳಿಗಳ್ ಝೇಂಕಾರಮಂ ಗೈದುವಾನಂದವಿಮ್ಮಡಿಸಲು ||

ಸ್ತ್ರೀಯರು.

ನುಡಿಗಳಿಂದಮೃತಮೊಸರ್ವಂತೆ ಮುಖರಸದೊಳಿಂ |
ಗಡಲ ತನಯನನೇಡಿಪಂತೆ ನಗೆಯಿಂದ ಮುಗು |

ಕಿಡಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಸುರಿವಂತೆ ಕುಡಿನೋಟದಿಂ ಲೋಕಮಂ ಮೋಹಿಪಂತೆ ||
ನಡೆಯಿಂದೆ ಹಂಸೆದಂತಿಗಳ ಸೋಲಿಸುವಂತೆ |
ಕಡುಚಾರುಗಾತ್ರಿಯರ್ ಕಂಜದಳನೇತ್ರೆಯರ್ |
ಬಡನಡುವಿನಬಲೆಯರ್ ಬಲುವಿಟರ ಧೈರ್ಯಾಪಹಾರಿಯರ್ ನೊಗಯಿಸಿದರು ||

3 ನೀತಿಕಂದ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 250 ಪದ್ಯಗಳಿವೆ; ಪ್ರತಿಪದ್ಯವೂ "ಖಗಪುರಿಚೆನ್ನಾ" ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ—

ಗೂಡಿಗೆ ಸಿಲ್ಕಿದ ಹುಲಿಯಂ | ನೋಡದೆ ತೆಗೆವವನ ಗಾದೆಯಾಗದೆ ಮಾಣದು |
ಕೇಡಾಳಿಗೆ ಮುನ್ನರಿಯದೆ | ಮಾಡಿದ ಹಿತವಹಿತವಹುದು ಖಗಪುರಿಚೆನ್ನಾ ||
ಚಲವಿಲ್ಲದಿರ್ಪ ಕೋಪಂ | ಗೆಲವಿಲ್ಲದ ಬೂಟಿನಂತೆ ದೊರೆಯಾಗಿರ್ದಂ |
ಬಲವಿಲ್ಲದಿರಲ್ ಧರೆಯೊಳ್ | ಫಲವಿಲ್ಲದ ವೃಕ್ಷದಂತೆ ಖಗಪುರಿಚೆನ್ನಾ ||

ಚೆಲುವಾಂಬೆ. ಸು. 1725.

ಈಕೆ ವರನಂದೀಕಲ್ಯಾಣ, ವೇಂಕಟಾಚಲಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಲಾಲಿಪದ, ಅಲಮೇಲುಮಂಗೆಲಾಲಿಪದ, ತುಲಾಕಾವೇರೀ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಟೀಕೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳು ಮೈಸೂರು ದೊರೆಯಾದ ದೊಡ್ಡ ಕೃಷ್ಣರಾಜನ (1713-1731) ಮಹಿಷಿ; ದಳವಾಯಿ ದೊಡ್ಡೇಂದ್ರನ ತನುಜ ಕಳಲೆಕಾಂತನೃಪನ ಮಗಳು. ಗಂಡನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ವರನಂದೀಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ರಚಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವು ತಿರುಪತಿ ವೇಂಕಟರಮಣಸ್ವಾಮಿಯ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ.

ಇವಳ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ—

1. ವರನಂದೀ ಕಲ್ಯಾಣ.

ಇದು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 7, ಪದ್ಯ 881. ಇದರಲ್ಲಿ ಡಿಳ್ಳಿ ಪಾದಶಾಹನ ಮಗಳಾದ ವರನಂದಿಗೂ ಮೇಲುಗೋಟೆ ಚೆಲುವರಾಯಸ್ವಾ-

ಮಿಗೂ ನೆಡೆದ ಮದುವೆ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ಸತ್ಯಭಾಮೆಯೇ ವರನಂದಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ವೇಂಕಟೇಶನ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಗುರು ಮೊದಲಾದ ಯತೀಂದ್ರಮಧ್ಯಮವಾದ ಶ್ರೀಧರ ಪರ್ಯಂತವಾದ ಗುರುಪರಂಪರೆಗೆ ಎರಗಿ, ವ್ಯಾಸವಾಲ್ಮೀಕಿಮೊದಲಾದ ಕವಿಗಳನ್ನು ವಂದಿಸಿ, ಪರಕಾಲಗುರುವಿನ ಅನುಜ್ಞೆಯೊಳು ವೇಂಕಟೇಶನಿಗೂ ಅಲಮೇಲುಮಂಗೆಗೂ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ “ಅಚ್ಚಗನ್ನಡದಿನಿವಾತ ಚೆನ್ನತೆಗೊಳಿಸಿ ವರ್ಣಕದಿ ಬನ್ನಣೆಗಳವಟ್ಟ ವರನಂದಿದೇವಿಯ ಚರಿತವ ಪೇಳ್ವೆ”-ಎಂದು ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾಳೆ.

ಇವಳ ಬಂಧವು ಲಲಿತವಾಗಿಯೂ ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿಯೂ ಇದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ವರನಂದಿಯ ಸೌಂದರ್ಯ.

ನೋಡುವ ನೈದಿಲುಗಳೊ ಕಂಗಳೊ ಮಾ | ತಾಡುವ ಮುಕುರವೊ ಮೊಗವೋ |
ಪಾಡುತಿರುವ ಪೊಂಬಣ್ಣದ ಶಂಖವೊ | ಗಾಡಿಕಾತಿಯ ನುಣ್ಗೊರಲೋ ||
ಸಡೆವೆಳಮಿಂಚೊ ಪೊಂಜೆಳೆಮಯ್ಯೊ ಬಿತದುಸಿ|ರಿಡುವ ಸಂಪಗೆಯೊ ನಾಸಿಕವೋ |
ಕಡುಸವಿಯೇಱ ಮಿಡುಕುತಿರ್ಪ ಪವಳವೊ | ಬೆಡಗಿಯ ಚೆಂಬಣ್ಣದುಟಿಯೋ ||
ಮೊಗದಾವರೆಗಂಪ ಕೊಳಲೆಂದು ಬಂದು ಸಂ | ಪಗೆಯೆಂದು ಬಗೆದು ನಾಸಿಕವ |
ಸುಗಿದು ಪೆಱಗೆ ನಿಂದ ತುಂಬಿವಿಂಡೆಂಬಂತೆ | ಬಗೆಗೆ ಬಂದುದು ಮುಡಿಯವಳ ||

ವರನಂದಿಯ ವಿರಹ.

ಕುಸುಮಬಾಣಗಳೆಂದು ನಿನ್ನ ಶರಗಳಿಗೆ | ಪೆಸರನಿಟ್ಟವರಾರೊ ತಿಳಿಯೆ |
ಮಸೆದು ಕಿತ್ತಡಸಿ ನುಂಗುವ ಮಾರಿಯ ಬಾಯ|ಬಿಸದ ದಾಡೆವೊಲು ತೋಱುವುವು||
ಕುಸುಮವೆಂದಳಿಗಳು ಮುಸುಕಲು ಗಱಸೀದು | ಮಸಿಯಂತೆ ಕರಿಕುವಡೆದುವು|
ಬಿಸದ ಗುಳಿಗೆಗಿಂತೊಳುವೆಸರಿಟ್ಟು ಮಾ | ನಿಸರ ಕೊಲ್ಲುವನಂತಕನು ||
ಸಂಗರದೊಳು ಶೂರರು ಪುಲ್ಲ ಕರ್ಚೆ ಮ | ರಂಗಳ ಪತ್ತೆ ಕಾದಪರು |
ಅಂಗನೆಯರೊಳು ಕೈಯೆತ್ತಿರೀಮದನನು | ಹೆಂಗೊಲೆಗೆಂದೆ ಪುಟ್ಟಿದನು ||

ವೇಂಕಟಾಚಲಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಲಾಲಿಪದ.

ಇದರಲ್ಲಿ ವೇಂಕಟಾಚಲಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ 203 ಲಾಲಿಪದಗಳಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಮಣಿಮಯದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಮಂಟಪದೊಳೆಸೆವ |
ಫಣಿರಾಜನೆನಿಪ ಸರಪಣಿಯ ಕಟ್ಟಿರುವ |
ಅಣಿಯರದ ವೃಷಭಾದ್ರಿಕೊಟ್ಟಿಲೊಳು ಮೆಱೆವ |
ಗುಣಿ ನಿನ್ನ ತೂಗುವರು ಪಾಡಿ ಗುಣಗಣವ || ಲಾಲಿ ||

ಆದಿಶೇಷ ವಾಯುಗಳ ಸಂವಾದ.

ಜಗವನೊರ್ವನೆ ಪೆಣೆಯೊಳಣುವೆಂದು ಬಗೆದು |
ಜಗದೀಶನೆನ್ನ ಮೇಲೊಱಗಿರಲು ನಲಿದು
ಪಗಲಿರುಳು ತಲೆದಿರ್ಪ ಬಲ್ಮೆಯನು ತಿಳಿದು |
ತಗುಳದಡೆ ನಿನ್ನ ನುಂಗುವೆನು ಬಾಯ್ದೆಱೆದು || ಲಾಲಿ ||
ಕಾಲಡಗಿ ಕಯ್ಯುಡುಗಿ ಕಿವಿಗಳನು ನೀಗಿ |
ನಾಲಗೆಗಳೆರಡಾಗಿ ನಗೆಗೇಡಿಯಾಗಿ |
ಕಾಲಕೂಟವ ನೊಗದಿ ಕಾರುತಿಪನಾಗಿ |
ಬಾಲಭಾಷೆಗಳೆ ನಡೆ ಬವರಕನುವಾಗಿ || ಲಾಲಿ ||

3 ಅಲಮೇಲುಮಂಗೆ ಲಾಲಿಪದ

ಇದರಲ್ಲಿ ತಿರುಪತಿ ವೇಂಕಟರಮಣಸ್ವಾಮಿಯ ಪತ್ನಿಯಾದ ಅಲಮೇಲುಮಂಗೆ ಎಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ 35 ಲಾಲಿಪದಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ—

ಮಿಸುನಿಮಾಱಿಸು ಗೆಡೆಗಳಕೆ ಕಣ್ಗೊಳಿಸಿ |
ಕುಸುಮಬಾಣನ ಗಂಧಗಜಕೆ ಸೊಬಗೆನಿಸಿ |
ಮಿಸುಪ ಸುಂತಿಲ್ಗಿದೇ ಕಾಡುಬೋದೆಸಿಸಿ |
ಉಸಿಮಳೊಳುದೊಸೆಗಳೊಪ್ಪಿದ ಪು ಮುದನಡಿಸಿ || ಲಾಲಿ ||

ಪುಸಿನಡುವೆನಿಸುವಾಗಸದೊಳಗೊದಗಿಸಿದ |
ಮಿಸುಪ ಸುಟ್ರಿವೊಳ್ಕುಟಿನಿಪೆಸೆವ ತಣ್ಗೊಳದ |
ಮಿಸುನಿಯಿಂದೆಸಗಿರುವ ಪಡಿಗಳೆನಲೊಗೆದ |
ಪೊಸತಿವಳಿ ರಾಜಿಪ್ಪುದು ಕಣ್ಗಳಿಗೆ ಜನದ || ಲಾಲಿ ||

4 ತುಲಾಕಾವೇರೀ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಟೀಕೆ

ಇದು ಆಗ್ನೇಯಪುರಾಣೋಕ್ತವಾದ ತುಲಾಕಾವೇರೀ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಕ್ಕೆ ಗದ್ಯರೂಪವಾದ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ; ಅಧ್ಯಾಯ 30. ಇದಕ್ಕೆ ಚೆಲುವಾಂಬಿಕಾವಾಣೀವಿಲಾಸವೆಂದು ಹೆಸರು. ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದುಶ್ಲೋಕ[1]ದಿಂದ ಚೆಲುವಾಂಬಿಕೆಯ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಮೌದ್ಗಲ್ಯಗೋತ್ರದ ವೇಂಕಟಾರ್ಯನ ಮಗನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಈ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

— o —

ಪಟ್ಟಾಭಿರಾಮ. ಸು. 1725

ಈತನು ರತ್ನಶೇಖರಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಸ್ಮಾರ್ತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವನ ತಂದೆ ಕೋದಂಡರಾಮುಸ ಚಿವಶೇಖರ, ತಾಯಿ ಸೋಮಾಂಬೆ, ಸಹೋದರನು " ಧೀಮಣಿಸಕಲಕಲಾಭಿಜ್ಞ ಫಣಿಸಾರ್ವಭೌಮವಾಗ್ವೈಭವನೆನಿಪ " ರಾಮಕವೀಂದ್ರ. " ವಾವಿಲಿಪಾಟಿ ರಾಘವಪಾದಪದ್ಮಾರಾಧಕನು " ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಕವಿಯ ಸ್ಥಳವು ವಾವಿಲಿಪಾಟಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ಈ ಗ್ರಂಥರಚನೆಗೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ—

ಪಶ್ಚಿಮಸಮುದ್ರದ ತೀರದಲ್ಲಿ ತೌಳವದೇಶದೊಳಗೆ ಮಲೆನಾಡ ಪಾತುಸಾಹಸನಾದ ಸೋಮಶೇಖರನೆಂಬ ದೊರೆಯಿದ್ದನು. ಪೂರ್ವವೇಣುಪುರದಲ್ಲಿ (ಮೂಡ

1. ಮೌದ್ಗಲ್ಯಾನ್ವಯದುಗ್ಧಸಿಂಧುರಜನೀಕಾಂತೇನ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನಾ
ಶ್ರೀವಾಸಾಖ್ಯವಿಪಶ್ಚಿತಾ ಜನಿಜುಷಾ ಶ್ರೀವೇಂಕಟಾರ್ಯಾದ್ಭುವಿ |
ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಂ ಚ ತುಲಾಕವೇರನೃಪಜಾಲೀಲಾಮಹಿಮ್ನಃ ಕೃತಂ
ಕರ್ಣಾಟೋಕ್ತಿಮಯಂ ಪರಂ ವಿಜಯತಾಮಾಸೇತುಹೇಮಾಚಲಂ ||

ಬಿದಿರೆ) ಚೌಟಕುಲಶೇಖರನಾದ ಚಿಕ್ಕರಾಯನೆಂಬ ಚೌಟರಾಜನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಅಬ್ಬಕ್ಕದೇವಿಯೇ ಮುಂತಾದವರು ಆಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಬೆಟ್ಟಕೇರಿಯಲ್ಲಿರುವ ವೀರನಾಥನ ಬಸದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾಚಂದ್ರಮುನಿಯಿದ್ದನು. ಈತನ ಶಿಷ್ಯ ಗುಮ್ಮಣ್ಣಸೆಟ್ಟಿ; ಇವನ ಹೆಂಡತಿ ಗುಮ್ಮಕ್ಕ; ಇವರ ಮಕ್ಕಳು ಪದುಮ, ಶಾಂತ, ಅಕ್ಕಮ್ಮ. ಈ ಪದುಮನನ್ನು ಪ್ರಭಾಚಂದ್ರನು ಕರೆದು ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಯನೋಂಪಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿಸ ಹೇಳಿದನು. ಪದುಮನು ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನಾದ "ಕವಿಕುಂಜರನ ಭೂಮಿವಿಚಾರಾಗ್ರಣಿ" ಪದ್ಮನಾಭರಾಮನಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿದನು.

ಚೌಟರಾಜರ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕರಾಯನಿಂದೀಚೆಗೆ ಒಬ್ಬಳು ಅಬ್ಬಕ್ಕ ದೇವಿ ಸುಮಾರು 1720 ರಲ್ಲಿ ಆಳಿದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕವಿಯ ಕಾಲವು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ ಇದೇ ಆಗಿರಬಹುದು. ಕವಿ "ಭಾವಜ್ಞಪ್ರಚುರಛಂದೋವಿದ ಮೃದುಕವಿತಾವಿಶಾರದನು" ಎಂದೂ "ಸಕಲಸುಕವಿಜನಮನೋವನವಸಂತ ವಿವಿಧಭಾಷಾವಿಶೇಷಪ್ರಬಂಧಬಂಧುರವಾಙ್ಮಾಧುರ್ಯಧುರೀಣನು" ಎಂದೂ ತನ್ನನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿಪರಮೇಷ್ಠಿ, ಸುಜನಮನೋಜ, ಶ್ರೀವಿಜಯ, ಆದಿಪಂಪ, ಅಗ್ಗಳ, ನೇಮಿಚಂದ್ರ, ಗಜಾಂಕುಶ ಇವರುಗಳನ್ನು ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ—

ಮಂಗಳಕರಪುರಾಣಂಗಳ ಕಥೆಗಳ | ಹಿಂಗದೆ ಧರೆಗೆ ಬಿತ್ತರಿಸಿ |
ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಕವಿಪರಮೇಷ್ಠಿಮುಖ್ಯರ | ಗಾಂಗಮುನಿಗಳಿಗೆರಗುವೆ ||

ತ್ರಿಜಗನ್ನುತಿವೆತ್ತ ಭುಜಗಾಧಿಪತಿಯಂತೆ | ನಿಜವಾಗ್ವಿಳಾಸಿಗಳಾದ |
ಸುಜನಮನೋಜನ ಗಜಗನ ಪ್ರಚುರಶ್ರೀ | ವಿಜಯನ ನಾ ಪೊಗಳುವೆನು ||

ಭೂತಲದೊಳಗಾದಿನಾಥನ ಚರಿತವ | ಖ್ಯಾತಿಯಿಂದಲಿ ವಿರಚಿಸಿದ |
ಚಾತುರ್ಯಶಾಲಿಯೆಂದೆನಿಸಿದ ಪಂಪನ | ರೀತಿಯ ಕೊಂಡಾಡುವೆನು ||

ಘನತರಚಂದ್ರನಾಥನ ಚರಿತ್ರವನು | ಘನವಾಗಿ ರಚಿಸಿದಗ್ಗಳನ |
ವಿನುತಕವಿತ್ವದ ಗೌರವದೇಳ್ಗೆಯ | ಮನವೊಲಿದಾಂ ಪೊಗಳುವೆನು ||

ಶೃಂಗಾರಕವಿರಾಜಪುಂಗವನೆನಿಸಿದ | ಡಂಗಾಂತ ನೇಮಿಚಂದ್ರನನ |

ತುಂಗವಿಖ್ಯಾತಪ್ರಸಂಗಗಜಾಂಕುಶ | ರಂಗೆ ನಾಂ ಕೈವಾರಿಸುವೆ ||

ಈ ಕವಿ ಮತಾಂತರದವನಾದರೂ ಜೈನನಾದ ಸ್ನೇಹಿತನಿಗೋಸ್ಕರ ಜೈನಕವಿಗಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಜೈನಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿರುವುದು ಗಮನಿಸತಕ್ಕ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ರತ್ನಶೇಖರಚರಿತ್ರೆ.

ಇದು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಆಶ್ವಾಸ 5, ಸಂಧಿ 15. ಇದರಲ್ಲಿ ರತ್ನಶೇಖರನೆಂಬ ರಾಜನು ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಯ ನೋಂಪಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ. ಪ್ರಭಾಚಂದ್ರನ ಅನುಜ್ಞೆಯಿಂದ "ಸರಸಾಲಂಕಾರಭಾವನೆಗಳಿಂ" ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದಂತೆ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ವೀರಜಿನಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ, ಸಿದ್ಧಾದಿಗಳು, ಗಣಧರರು, ಕೊಂಡಕುಂದ, ಅಕಲಂಕ, ಪದ್ಮಾವತಿ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅನಂತರ ಪೂರ್ವಕವಿಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಗ್ರಂಥರಚನೆಗೆ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಶ್ವಾಸಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಗದ್ಯವಿದೆ—

ಶ್ರೀಮದ್ದೇವೇಂದ್ರಸಾರಪದ್ಮಮತ್ತಮಧುಕರೋಪಮಾನಮಾನಸವಿರಾಜಿತ ಜಿನಸಮಯಾಬ್ಧಿಚಂದ್ರ ಜಿನಗುರುಚರಣಾರವಿಂದಕಾರುಣ್ಯಕಟಾಕ್ಷಲಬ್ಧಸತ್ಪುಣ್ಯೈಕಸದ್ಮಪದ್ಮಾನುಗತನಿಂದೆ ಸಕಲಸುಕವಿಜನಮನೋವನವಸಂತ ವಿವಿಧಭಾಷಾವಿಶೇಷಪ್ರಬಂಧಬಂಧುರವಾಙ್ಮಧುರ್ಯಧುರೀಣನಪ್ಪ ರಾಮಕವಿಸಹಭವ ಪಟ್ಟಾಭಿರಾಮವಿರಚಿತ ರತ್ನಶೇಖರೋಪಾಖ್ಯಾನಮಪ್ಪ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಚರಿತದೊಳ್.

—o—

ರಾಮಕವಿ ಸು. 1725

ಈತನು ರತ್ನಶೇಖರಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆದ ಪಟ್ಟಾಭಿರಾಮನ ಸಹೋದರನು. ಪಟ್ಟಾಭಿರಾಮನು ಈತನನ್ನು "ಧೀಮಣಿಸಕಲಕಲಾಭಿಜ್ಞ ಫಣಿಸಾ

ರ್ವಭೌಮಃವಾಗ್ವೈಭವನೆನಿಪ ರಾಮಕವೀಂದ್ರ ” ಎಂದು ಸ್ತುತಿಸಿರುವುದ ರಿಂದ ಇವನು ದೊಡ್ಡ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಆವ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆಯೋ ತಿಳಿಯದು.

—o—

ನಿರ್ವಾಣಮಂತ್ರಿ ಸು. 1725

ಈತನು ಶಿವಪೂಜಾವಿಧಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ಕೆಳದಿಯರಾಜನಾದ ಸೋಮಶೇಖರನಾಯಕನಲ್ಲಿ (1714-1739) ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1725 ಆಗಬಹುದು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಶಿವಪೂಜಾವಿಧಾನ.

ಇದು ಗದ್ಯರೂಪವಾಗಿದೆ; ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಶ್ಲೋಕಗಳು ಉದಾಹೃತವಾಗಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವಮತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಶಿವಪೂಜಾಕ್ರಮವು ವಿವರಿಸಿದೆ.[1]

ಕಾಡಸಿದ್ಧೇಶ. ಸು. 1725

ಈತನು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಶತಕವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ. “ ಪರ್ವತೇಶನ ಅಂಗೈಯೊಳೊಗೆದಾತ ಭಕ್ತರಣುಗ ಕಾಡಸಿದ್ಧೇಶ” ಎಂಬುದರಿಂದ ಇವನ ಗುರು ಪರ್ವತೇಶ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಪರ್ವತೇಶನು ಚತುರಾಚಾರ್ಯಪುರಾಣವನ್ನು 1698 ರಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಪರ್ವತೇಶ್ವರನಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1725 ಆಗಬಹುದು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

---

1. ವೀರಶೈವಕ್ರಮಾಚಾರ ಪೂಜಾಪದ್ಧತಿರುಚ್ಯತೇ |
ನಿರ್ವಾಣಮಂತ್ರಿವರ್ಯೇಣ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾನುಸಾರಿಣೇ ||

ಇಷ್ಟಲಿಂಗಶತಕ.

ಇದರಲ್ಲಿ 111 ವೃತ್ತಗಳಿವೆ; ಪ್ರತಿವೃತ್ತವೂ ಶ್ರೀ ಯಿಷ್ಟಲಿಂಗೇಶ್ವರಾ ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಶಿವಾಧಿಕ್ಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದರಿಂದ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಶಿವಾಧಿಕ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಶಿವಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಜಗಮಂ ರಕ್ಷಿಪ ದೇವ ತಾನೆ ಗುರುಪಂ ಹಸ್ತಾಬ್ಜದೊಳ್ಪೆರ್ವೆರಲ್ |
ಬಗೆಯಿಂ ಪೂಜಿಸಿ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ಭವಪಾರಾವಾರಮಂ ದಾಂಟದೇ ||
ನಗೆಗೀಡಾಗಿ ಕುಜಾತಿಗಳ್ ಕುಣಿದಾಡೀಪಾಡಿ ಭೂತಂಗಳಂ |
ಮಿಗಿಲಾರಾಧಿಸಿ ಬೀಳ್ವರೇಕೆ ಭವದೊಳ್ ಶ್ರೀಯಿಷ್ಟಲಿಂಗೇಶ್ವರಾ ||

—o—

ವಿಜಯರಾಯ ಸು. 1725

ಈತನು ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಮಾಧ್ವಕವಿ; ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಚೀಕಲಪುರಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಸರಕಾರಿ ನೌಕರಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿರುವಾಗ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಪುರಂದರದಾಸನಿಂದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅನೇಕ ಹಾಡುಗಳನ್ನೂ ಸುಳಾದಿಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈತನಿಗೆ ಗೋಪಾಲದಾಸ, ವೇಣುಗೋಪಾಲದಾಸ, ಮೋಹನದಾಸ, ಹಯವದನದಾಸ ಎಂಬ ನಾಲ್ವರು ಶಿಷ್ಯರಿದ್ದರು. ಈತನು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯ ಮೋಹನದಾಸನ ಸ್ಥಳವಾದ ಚಿಪ್ಪಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಂತೆಯೂ ಅಲ್ಲಿ ಈತನು ಆಹ್ನಿಕ ಮುಂತಾದುದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವಿಜಯರಾಯರ ಕಟ್ಟೆ ಎಂದು ಈಗಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಭಕ್ತರು ಹೋಗಿ ಬರುವಂತೆಯೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈತನ ಪ್ರಶಿಷ್ಯನಾದ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸನು ಸುಮಾರು 1775 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿವುದರಿಂದ ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1725 ಆಗಿರಬಹುದು. ಈತನಿಗೆ ವಿಜಯದಾಸ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. ಈತನ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜಯವಿಠಲ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಒಂದನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ—

ರಾಗ—ಆನಂದಭೈರವಿ. ಚಾಪುತಾಳ.

|| ಪಲ್ಲವಿ || ಏನಾದರೇನು ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಮೋಕ್ಷವಿಲ್ಲ ||

ವೇದವನ್ನೋದಿದರೇನು | ಶಾಸ್ತ್ರನೋಡಿದರೇನು |
ಕಾದಿ ಕಾದಾಡಿ ಮೆದ್ದರೇನು | ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಮೋಕ್ಷವಿಲ್ಲ || 1 ||
ಕಾಶಿಗೆ ಹೋದರೇನು | ಕಾನನ ಸೇರಿದರೇನು |
ಕಾಶಿಪೀತಾಂಬರವುಟ್ಟರೇನು | ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಮೋಕ್ಷವಿಲ್ಲ || 2 ||
ಜಪತಪಮಾಡಿಯೇನು | ಚಾಣತನಮೆಟ್ಟಿದರೇನು |
ವಿಜಯವಿಠಲನ ಸಾರಿದರೇನು | ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಮೋಕ್ಷವಿಲ್ಲ || 3 ||

ಚೆಲುವ ಸು. 1725

ಇವನು ಮಡಿವಾಳಯ್ಯನ ಚರಿತೆ, ವೀರಭದ್ರಚರಿತೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ವೀರಶೈವಕವಿ. ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮೊದಲು ಗ್ರಂಥದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ

ಮಲೆತ ದೂಷಕರನೆ ನುಡಿದು ಮಡಿವಾಳಯ್ಯ | ಒಲವುಳ್ಳ ರಾಯಬಿಜ್ಜಳಗೆ
ನೆಲೆಗಾಣಿಸಿ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಿದ ಕಥೆಯಿದು | ಚೆಲುವನ ಚರಿತ ಸಂಪೂರ್ಣ ||

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಿಂದ ಕವಿಯ ಹೆಸರು ಚೆಲುವ ಎಂದಿರಬಹುದೋ ಎಂಬ ಊಹೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಹೆಸರನ್ನು ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಮೇಲೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಒಂದು ಪ್ರತಿ 1790 ರಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ ತಿಳಿವುದರಿಂದ ಗ್ರಂಥವು ಸುಮಾರು 1725 ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರಬಹುದು ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ

ಮಡಿವಾಳಯ್ಯನ ಚರಿತೆ

ಇದು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ, ಸಂಧಿ 2, ಪದ್ಯ 127. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಸವನ ಸಮಕಾಲದವನಾದ ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯನ ಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ. ಕಥಾಗರ್ಭವನ್ನು ಕವಿ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ—

ಭವಿಬಿಜ್ಜಳನ ಕಪ್ಪಡವ ಶೂಳೆಯುಲೊಲ್ಲದೆ | ಯುವಗಡದಾನೆಯು ಮುಱಿದ |
ಭುವನದೊಳಗೆ ಮಡಿವಳನ ಪ್ರತಾಪನ | ಶಿವಶರಣರು ಲಾಲಿದುವು ||

ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನುತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ

ಸಿಡಿಲು ಸರ್ಪನ ಕೂಡುವತೆಱಸಂತೆ ಯಾ | ಕಡುಗಲಿ ಮಡಿವಾಳಯ್ಯ |
ಹಿಡಿದು ಆನೆಯು ಕೈವಾಡಲುರವನೊತ್ತಿ | ಹೊಡೆದನು ಕಿಬ್ಬದಿಗಳನು ||
ನೆಲಕೆ ಅಪ್ಪಳಿಸುತ ಮಲೆತ ರಾವುತರಸು | ತಲೆಯು ಪಾದದಲಿ ತುಟ್ಟಿದನು |
ಪೋಟುದಪ್ಪಿದರು ಜಲದೊಳು ಕಡ್ಡಿಯು ಕಚ್ಚಿ | ತಲೆಗಾಯಿ ಎಂದೊಱಲಿದರು |

ಇವನ ವೀರಭದ್ರಚರಿತೆ ನಮಗೆ ದೊರೆತಿಲ್ಲ.

ದೇವ ಸು. 1725

ಈತನು ಬತ್ತೀಸಪುತ್ಥಳಿಕಥೆ, ಧೈರ್ಯಾಮೃತ, ಪಾಮುಟೂರಿಕಥಾವಳಿ, ಶಕುನಪ್ರಪಂಚ, ದಕ್ಷಾಧ್ವರಧ್ವಂಸಚಾರಿತ್ರ, ಶ್ರೀ ಕಥೆ ಈ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕವಿಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ; ಕನಕ ಪಾಂಡುರಂಗನಾಥನ ಮಗನು. ಇವನಿಗೆ ದೇವಣ, ದೇವಣಾರ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಕವಿಭಾಳಾಕ್ಷ ಎಂಬ ಬಿರುದೂ ಉಂಟು. ಇವನ ಬತ್ತೀಸಪುತ್ಥಳಿಕಥೆಯ ಒಂದು ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಯಲಹಕ್ಕನಾಡ ಪ್ರಭು ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದಂತೆ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಕವಿ ಆತನ ಆಶ್ರಿತನಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಈ ಪ್ರತಿ 1817 ರಲ್ಲಿ ಬರೆದುದಾದುದರಿಂದ ಗ್ರಂಥವು ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಹುಟ್ಟಿರಬೇಕು ಕವಿಯ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1725 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ

ಬತ್ತೀಸಪುತ್ಥಳಿಕಥೆ

ಇದು ಚಂಪೂರೂಪವಾಗಿದೆ; ಪ್ರಕರಣ 32. ಕ್ಷೇಮೇಂದ್ರಕವಿಯ ಬೃಹತ್ಕಥಾಮಂಜರಿಯ 18 ನೆಯ ಲಂಬಕದ ಬತ್ತೀಸಪುತ್ಥಳಿಕಥಾ ಪ್ರಬಂ

ಧವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಸಿದಂತೆ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. 'ಜಗಕ್ಕೆ ನೆಗಳ್ತೆವೆತ್ತ ಸಾದನುಪಮವಿಕ್ರಮಾರ್ಕನ ಸುವೀರತೆಯಿಂ ಕಡುಭೋಗದೇಳ್ಗೆಯಿಂದನುಗತತರಾದ ಪುತ್ತಳಿಯ ಸತ್ಕಥೆಯಂ ನೆಗಳ್ದೆಂ' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ—

ಕುಳಿರ್ವೆಲರಂತೆ ನಂದನವನಾಲದ ತಣ್ಣೆಳಲಂತೆ ಪುಷ್ಪಮಂ |
ದಳನವಗಂಧದಂತೆ ಪುದಿದಿಂಗದಿರಂತೆ ನಿಜಪ್ರಿಯಾಂಗನೋ ||
ಜ್ವಳರತಿಯಂತೆ ಚಂದನದ ತಣ್ಪಿನ ಸೌರಭದಂತೆ ಚಾರುಪು |
ತ್ತಳಿಯ ಕಥಾರಸಂ ಸುಜನರಂ ತಲೆದೂಗಿಸದೇ ನಿರಂತರಂ ||

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿ, ಗಣೇಶ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಪ್ರಕರಣಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಗದ್ಯವಿದೆ—

ಇಂತೀ ಕವಿಭಾಳನೇತ್ರ ಸರಸಕವೀಶ್ವರ ದೇವಣಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತಮಪ್ಪ ಬತ್ತೀಸಪುತ್ತಳಿಯ ಕಥೆಯ ಸುಧಾರಸಕಾವ್ಯದೊಳ್[1]

ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಬಡತನ

ಎಸರೆಂಬೀಪ್ಪೊಲೆ ಪೊದಿರ್ದಂದು ಮನದೊಳ್ ನಿರ್ವೇಗಮುತ್ಸಾಹಂ ಬಲಂ |
ಕೆಡುಗುಂ ಸತ್ತ್ವಮದುಂ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಂ ಚಾತುರ್ಯಮುಂ ಶೌರ್ಯಮುಂ ||
ಕಡೆಸಾರ್ಗುಂ ಪುರುಷಾರ್ಥಮೋಗಡಿಸುಗುಂ ಕೂರ್ಪೋರ್ಗಡುಗುಂ ತನ್ನನಿಂ |
ದೆಸೆಯೊಳ್ ಸೀರ್ದಳಿವರ್ ವಿಧಾತೃವಶದಿಂ ದಾರಿದ್ರ್ಯಮೇಗೆಯ್ಯದೋ ||

ಸ್ತ್ರೀಗರ್ಹಣ

ಸತಿ ಗುಣವತಿ ದೊರೆಕೊಂಡೊಡೆ | ಪತಿಗಾಸ್ತ್ರೀ ರತ್ನಮೆಂಬ ಪೆಸರಂ ಪಡೆಗುಂ |
ಸತಿ ದುರ್ಗುಣೆ ದೊರೆಕೊಂಡೊಡೆ | ಪತಿಗಾಸ್ತ್ರೀ ವ್ಯಾಧಿಯೆಂಬ ಪೆಸರಂ ಪಡೆಗುಂ||
ಹರನುರಿಗಣ್ಣ ಮೇಲೆ ನಲಿದಾಡುವರಂಗನೆಯರ್ಕಳಂಬುಜೋ |
ದರನ ಕರಾಗ್ರಚಕ್ರದೊಳೆ ಚಕ್ಕಣಮಿಕ್ಕುವರಬ್ಜಗರ್ಭನೊಳ್ ||
ಸರಸಮನಾಡಿ ಪಾಶದೊಳೆ ಕಟ್ಟುವರೆಂಗೊಡೆ ಮಿಕ್ಕಿನನ್ಯರಂ |

1 ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ 'ಇಂತು ಕರ್ಣಾಟಕಭಾಷಾವಿರಚಿತಮಪ್ಪಬತ್ತೀಸಪುತ್ತಳಿಗಳ ಕಥೆಯಲ್ಲ' ಎಂದಿದೆ.

ಸ್ಮರಶರಪಂಜರಾಂತರದೊಳಿರ್ದರನಾಕೆಯುರೂದಿಮುಕ್ಕರೇ ॥

ವೇಶ್ಯೆಯರು

ನಸೆಗಣೆಯೇಕೆ ಕಾಮ ನೆಲಸಾರ್ ಮುಳಿಸೇಕೆ ಜಯಂತ ನಿನ್ನ ಮಂ ।
ಧನಪರಿಶೋಷಮಂ ಬಿಡು ಕುಬೇರತನೂಭವ ಸಾಕು.... ॥
ಮನದ ಮುಜುಂಕವೇಕೆಲೆಲೆ ಭದ್ರಕ ಮೆಲ್ಲನೆ ಜಾಜು ಚಿತ್ರಕಾ ।
ಮನದ ವಿಡಂಬವೇಕೆನುತ ಸಾಱಿದರಾಪುರವಾರನಾರಿಯರ್ ॥

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕವಿ ಗದ್ಯರೂಪವಾಗಿಯೂ ಬರೆದಿರುವಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕಥೆಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ-ಇದು ಕವಿ ದೇವಣಾರ್ಯವಿರಚಿತಮಪ್ಪ ಬತ್ತೀಸಪುತ್ತಳಿಕಥೆಯೊಳ್-ಎಂದಿದೆ.

ಈ ಕವಿಯ ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳು ನಮಗೆ ದೊರೆತಿಲ್ಲ.

ಮಹಾದೇವ ಸು. 1725

ಈತನು ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ತರಖಂಡವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ. ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ; ಆದರೂ 'ಕಥೆಗೆ ನಾಯಕನೀಶ್ವರನು ಸತ್ಕಥನ ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ತರದಖಂಡ| ಸ್ಥಿತಿ ಮಹಾದೇವಾಖ್ಯ ಭಕ್ತಿವಿಲಾಸವಿಸ್ತಾರ' ಎಂಬ ಪದ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಈತನ ಹೆಸರು ಮಹಾದೇವ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. 'ಗುರುಶಾಂತೇಶಲಿಂಗವು ನುಡಿಸಿದವೊಲಾನುಸಿದೆನೀ ಕವಿತಾಪ್ರಬಂಧವನು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ (ಸು. 1700) ಜೈಮಿನಿಭಾರತಕ್ಕೂ ಇವನ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೂ ಹೋಲಿಕೆಗಳು ಕೆಲವು ಕಂಡುಬರುವುದರಿಂದ ಈ ಕವಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನಿಗೆ ಈಚೆ ಸುಮಾರು 1725 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ

ಪೂರ್ವಕವಿಗಳನ್ನು ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ—

ಲೇಸೆನಿಪ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ವೇದ | ವ್ಯಾಸನುದ್ಭಟ ಬಾಣನಗ್ಗದ |
ಕೇಶಿರಾಜ ಮಯೂರ ಮಲುಹಣ ಕಾಳಿದಾಸಾಂಕ ॥
ಭೂಸುರಾಗ್ರಣಿಯೆನಿಪ ಪಂಪಾ | ವಾಸಹರಿದೇವಾದಿಕವಿಗಳ |
ಭಾಸುರಾಂಘ್ರಿಸರೋಜಮೀಗೆ ಸುಮತಿಗೆ ಮಂಗಳವ ॥

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ತರಖಂಡ

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 32, ಪದ್ಯ 1898.[1] ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ರಗಳೆ, ವೃತ್ತ, ಗದ್ಯ, ಇವೂ ಇವೆ. ಇದು ಅಷ್ಟಾದಶಪುರಾಣಗಳಿಗೆ ಮೊದಲೆನಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ತರಪುರಾಣದ ಭಾಷಾಂತರವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಷಡಕ್ಷರಮಹಿಮೆ, ವಿಭೂತಿಮಹಿಮೆ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಹಿಮೆ, ಪುರಾಣಶ್ರವಣಮಹಿಮೆ, ಶಿವರಾತ್ರಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ವ್ರತಗಳ ಮಹಿಮೆ, ಶಿವಶಿವಯೋಗಿಗಳ ಪೂಜೆ ಮೊದಲಾದ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳು ಹೇಳಿವೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಕವಿ ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ—

ಯತಿಗಣಂಗಳ ನೇಮದನುಕೂ | ಲತೆಯಿನಾಸುಮನೋನುರಾಗ |
ಸ್ಥಿತಿಯ ಸದಲಂಕಾರದಿಂ ಕುಮುದಪ್ರಪೀಡತೆಯಿಂ ||
ವಿತತದೋಷವಿಧೂತಪರಿನಿ | ಶ್ಚಿತಪದಾರ್ಥದಿ ಮೆಱೆವುದೆನ್ನಯ |
ಕೃತಿ ಚಮತ್ಕೃತಿಯಾಗಿ ಸೂರ್ಯೋದಯದವೋಲ್ ಧರೆಗೆ ||
ಸರಸಮಧುರಧ್ವನಿಗಳಿಂ ಬಂ | ಧುರದ ಸುಮನೋರಾಗದೇಳ್ಗೆಯ |
ಸುರುಚಿರಾಯತವರ್ಣಗಳಲಂಕೃತಿಯ ಸೊಬಗಿಂದ ||
ಒರೆದ ಭಾಮಿನಿಷಟ್ಪದಿಗಳಾ | ದರದಿ ವಿದ್ವತ್ಸಭೆಯ ಹೃತ್ಸರ |
ಸಿರುಹಕೋರಕಗಳನಲರ್ಚಿಸಿ ನಲಿಯದಿರ್ದಪುವೇ[2] ||

ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಶಾಂತೇಶ್ವರಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಪಾರ್ವತಿ, ವಿನಾಯಕ, ಷಣ್ಮುಖ, ವೀರಭದ್ರ, ಭೃಂಗಿ, ನಂದಿ, ಸರಸ್ವತಿ ಇವರುಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಮಧುರಾನಗರ

ತ್ರಿದಶಜನಕಾವಾಸಪಾದಗು | ಮೊದಗೆದನ್ನಾಹಾರವನಿಬರಿ |
ಗದಟಿಸೇಸುಖಸಿದ್ಧಿಯೆಂಬುದ ಕಾಣರೆಂದೆಂದುಂ ||

---

1 ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಧಿ 31, ಪದ್ಯ 1945 ಎಂದಿದೆ.

2. ಜೈಮಿನಿಭಾರತ, I, 12 ನೆಯ ಪದ್ಯದೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಿ.

ಮುದದೊಳಿನ್ನೊಳಗಿರ್ಪ ಜನಸಂ | ಪದವ ಪೋಲದೆನುತ್ತಲಮರರ |
ಸದನವೆನಿಪಮರಾವತಿಯನಿಟ್ಟಿಕೆಯುದ್ದಾನಗರ ||

ವಸಂತ

ಎತ್ತ ನೋಡಲು ತಳಿತ ಬನದಿಂ | ದೆತ್ತ ನೋಡಲು ಪೂತ ಲತೆಯಿಂ |
ದೆತ್ತ ನೋಡಲು ನಲಿವ ನವಿಲರಸಂಚೆಕೋಗಿಲೆಯಿಂ ||
ಎತ್ತ ನೋಡಲು ತಂಪುತಂಪನು | ಹೊತ್ತು ಮೆಲ್ಲನೆ ತೀಡುವೆಲರಿಂ |
ದೆತ್ತ ನೋಡಲು ಕಣ್ಗೆ ಮಂಗಳವಾಯ್ತು ಮಧುಮಾಸ ||

ಗ್ರೀಷ್ಮ

ತಳದೊಳಗೆ ಮುನ್ನೀರನಂಬರ | ತಳದೊಳಗೆ ಸುರನದಿಯು ಸುತ್ತಲು |
ಬಳಸಿದಂಬುಧಿಯೇಳು ನಡುವೆ ಮಹಾನದೀನದವ ||
ಬಲಿದು ವಿಧಿ ಮುಂಬಪ್ಪ ಕಜ್ಜವ | ತಿಳಿದು ನಿರ್ಮಿಸೆಯುಟ್ಟಿದುನಲ್ಲದೊ |
ಡ.ಟ್ಟಿವುದುಂಟೇ ಅವನಿ ತೀವ್ರನಿದಾಘದುರುಬೆಯಲಿ ||

ಹೇಮಂತ

ಉದಧಿಯೊಳು ಶಾಸ್ತ್ರದೊಳು ಜೀವರ | ಹೃದಯದೊಳು ಶಿಲೆಗಳೊಳು ಮೋಕ್ಷದ |
ಹೊದಱನೊಳು ಲೋಹದೊಳು ಪಿಸುಣವಚಃಪ್ರದೇಶದೊಳು ||
ಪುದುಗಿಯುರಿ ಮಱೆಗೊಳಲು ಶೀತಕೆ | ಹೆದಱಿಯುಷ್ಣಮರೀಚಿಯಗ್ನಿಯ |
ಸದನದಾಸೆಗೆ ಪೋಪನೆನೆಯುಳುಕಿಸಿತು ಹಿಮಸಮಯ ||

ನೀತಿ

ಕಾಲದಾವುದು ದೇಶವಾವುದು | ಮೇಲೆ ತನ್ನಯ ಶಕ್ತಿಯಾವುದು |
ಕೇಳಮೇಳದರಾರು ಜಂಬಲವಾರು ಹಗೆಯಾರು ||
ಸೋಲವಾವುದು ಗೆಲವದಾವುದು | ಆಳುಗೆಲಸದರಾರೆನುತ ಸ |
ಲ್ಲೀಲೆಯಿಂ ನಿಶ್ಚೈಸಿ ಕಾರ್ಯವನೆಸಗು ನೀನೆಂದ ||
ಕನಕತುರಗಸುರತ್ನಗೋಧನ | ವನಿತೆಯರ ಸೇವಕರ ಗುಣಗಳ |
ನೆನಿಸಿ ನೋಡದೆ ಒಜ್ಜೆಯ ಸೌಖ್ಯಾಕೃತಿಯನೇ ಕಂಡು ||

ಮನವೆಳಸಿ ಕೈವಿಡಿದು ನಂಬುವ | ಜನರಿಗತಿಶಯದುಃಖವಲ್ಲದೆ |
ಜನಿಸಲರಿವುದೆ ಸೌಖ್ಯಮುಯುರಸವೆಂದನಾ ಸೂತ ||

ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯ

ಬೀಸದಾಬಿಱುಗಾಳಿ ಬಿಱುವಳಿ | ಸೂಸದುಮ್ಮದು ರವಿಕಿರಣ ಕ|
ಟ್ಟಾಸುರದಿ ಕಡುಗಾಯಲರಿಯದು ಮಂಜು ಮಱೆವೊಮ್ಮೆ |
ಬಾಸಣಿಸದಗಲದಲಿ ಷಡುಋತು | ವೋಸರಿಸದಾವಾಗ ಸೌಖ್ಯನಿ |
ವಾಸವೆಂದೆನಿಸುವುದು ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯ ಋಷಿಗಳಿಗೆ||

ನಿಟ್ಟೂರು ನಂಜಯ್ಯ ಸು. 1725

ಈತನು ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣಕ್ಕೆ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ಇವನ ಸ್ಥಳ ನಿಟ್ಟೂರು. ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕನ (1604) ಕರ್ಣಾಟಕ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನದ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುವುದರಿಂದ ಅವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈಚೆಯವನು ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಸುಮಾರು 1725 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಇವನು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ವೇದಾಂತ ಸಾರ ವೀರಶೈವಚಿಂತಾಮಣಿಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಬೊಂಬೆಯಾಟದ ಸಿದ್ದಯ್ಯ ಸು. 1725

ಸಾಂಬಯ್ಯನು (ಸು. 1750) ತನ್ನ ಕರಿಯಬಂಟನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಬೊಂಬೆಯಾಟದ ಸಿದ್ದಯ್ಯನು ಮೋಹನಕವಿ ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಂತೆಯೂ ಸಂಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನಾಗಿದ್ದಂತೆಯೂ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈತನು ಆವ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆಯೋ ತಿಳಿಯದು.

ಚಿದಾನಂದ ಸು. 1725

ಇವನು ಚಿದಖಂಡಾನುಭವಸಾರ, ಹರಿಭಕ್ತಿರಸಾಯನ ಇವುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಜ್ಞಾನಸಿಂಧುವನ್ನು ಬರೆದ

ಚಿದಾನಂದಾವಧೂತನ (ಸು. 1750) ಗುರುವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1725 ಆಗಬಹುದು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ

1 ಚಿದಖಂಡಾನುಭವಸಾರ

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 8, ಪದ್ಯ 537; ಅದ್ವೈತವೇದಾಂತವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ.

2 ಹರಿಭಕ್ತಿರಸಾಯನ

ಇದೂ ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 5, ಪದ್ಯ 301.

ದೇಪ ಸು. 1725

ಈತನು ದೇವಾಂಗಪುರಾಣವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ದೇವಾಂಗದವನು; ಇವನ ಪಿತಾಮಹನು ಕಳಸಾಬ್ಧಿಯಪುರದ ಹರಿಸೆಟ್ಟಿ; ತಂದೆ ತಮ್ಮಿಸೆಟ್ಟಿ; ತಾಯಿ ನಾಗಮ್ಮ. ಇವನು ಸುಮಾರು 1725 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ದೇವಾಂಗಪುರಾಣ

ಇದು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 13, ಪದ್ಯ 1380. "ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಪುರಾಣದೊಳ್ ವಸ್ತ್ರವ ನಿರ್ಮಿಸೆ ಪಡೆದ ದೇವಾಂಗಚಾರಿತ್ರವ ಪೇಳ್ವೆನು" ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ರಂಗಯ್ಯ ಸು. 1730

ಇವನು ಕಾವೇರೀಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. "ಮೈಸೂರು ದಳಪತಿ ದೇವರಾಜನೃಪವರೇಣ್ಯ ಪೇಳ್ದನೆ ಪೇಳ್ದೆಂ" ಎಂಬುದರಿಂದ ಈತನು ದಳವಾಯಿ ದೇವರಾಜನ ಆಶ್ರಿತನಾಗಿದ್ದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ದೇವರಾಜನು ಕಳಲೆ ವೀರರಾಜನ (ಸು. 1720) ಮಗನು; ಮೈಸೂರು ದೊರೆ

ಯಾದ ದೊಡ್ಡಕೃಷ್ಣರಾಜನಲ್ಲಿ (1713-1731) ಸೇನಾಪತಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಅದುದರಿಂದ ಕವಿಯ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1730 ಆಗಬಹುದು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಕಾವೇರೀ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ.

ಜಾಯೇಂದ್ರ 1734

ಈತನು ಕರ್ಣಾಟಕುವಲಯಾನಂದ, ರಸಮಂಜರಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ರಾಜವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು; ತೊರಗಲ್ ಸೀಮೆಗೆ ಅರಸಾದ ಲಿಂಗರಾಜನ ಮಗನು. ಜೈಮಿನಿಭಾರತದಿಂದ ಅಲಂಕಾರಗಳಿಗೆ ಉದಾಹರಣಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಕರ್ಣಾಟಕುವಲಯಾನಂದವನ್ನು "ವರುಷವಾನಂದಮಾಘಮಾಸದಲ್ಲಿ ಭಾ| ಸುರಶುಕ್ಲಪಕ್ಷಪ್ರತಿಪದಿರವಿವಾಸರದಿ" ಮುಗಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಆನಂದವರ್ಷವು 1734 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ

1 ಕರ್ಣಾಟಕುವಲಯಾನಂದ

ಇದು ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಸ್ಕೃತ ಕುವಲಯಾನಂದದ ಸಂಗ್ರಹರೂಪವಾದ ಭಾಷಾಂತರ; ಅಲಂಕಾರಶಾಸ್ತ್ರ. ಇದರಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಣಗಳೊಡನೆ 101 ಅಲಂಕಾರಗಳು ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಸೂತ್ರಗಳು ಶರಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಉದಾಹರಣಗಳು ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ಸೌಂದರಪುರಾಣ, ಉದ್ಭಟಕಾವ್ಯ, ಚಾಯಣಭಾರತ, ಚಿತ್ರಭಾರತ, ಭಿಕ್ಷಾಟನಕಾವ್ಯ, ಚೇರಮಕಾವ್ಯ, ಭಾವಚಿಂತಾರತ್ನ, ಜೈಮಿನಿಭಾರತ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಷಟ್ಪದೀಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಅನುವಾದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಒಂದೊಂದಲಂಕಾರಕ್ಕೂ ಮೂರು ಮೂರು ಉದಾಹರಣಗಳು ಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಗ್ರಂಥದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಗದ್ಯವಿದೆ—

ಇತಿ ಕುವಲಯಾನಂದಾಲಂಕಾರಶಾಸ್ತ್ರಕರ್ಣಾಟಭಾಷಾಯಾಂ ಜಾಯಗೊಂಡದೇಶಾಯಿ ವಿರಚಿತಕವನಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸುವ ಸ್ವಲ್ಪಭಾಗವನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ —

ತುಹಿನಗಿರಿಜಾತೆಯಂಕದಲಿರುವ ಸಮಯದಲಿ |
ಗುಹ ಬರಲು ಪತಿಯು ನಿಟ್ಟಿಸೆ ಭಾವವರಿತು ಸತಿ ||
ಸಹಿತೇಕಕಾಲದಲ್ಲರುಮೊಗವ ಚುಂಬಿಸುತಲಮರ್ದಪ್ಪಿ ಸಂತೈಸಿದ ||
ಅಹಿರಾಡ್ವಿಭೂಷಣಮಹಾದೇವನವತರಿಸಿ |
ಮಹಿಯೊಳಗೆ ಕಾಡಸಿದ್ಧೇಶನಾಮದಿ ಬಂದು |
ಮಹಿಮೆಯಂ ಮೆರೆಯುತ್ತ ಸಿದ್ಧಗಿರಿಯಿಂದಲೈತಂದು ಕುಲದೈವವಾಗಿ ||
ಇರುವ ತೊರಗಲ್ಸೀಮೆಗರಸಾದ ಲಿಂಗಭೂ |
ವರನ ಸತ್ಪುತ್ರ ಜಾಯೇಂದ್ರನಿಂ ನಿರ್ಮಿಸಿದ |
ಸರಸವರ್ಣಕಕಾವ್ಯಮಿದನೊಲಿದು ಕೇಳಿಪ್ಪುದು ಪಾಲಿಪ್ಪುದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ||

2 ರಸಮಂಜರಿ

ಇದೂ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಪದ್ಯ 100. ಇದಕ್ಕೆ ಶೃಂಗಾರತಿಲಕ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು.

ಮೊದಿಯರುದ್ರ 1737

ಈತನು ವಿರಕ್ತರಕಾವ್ಯ, ಪಂಚವರ್ಣೋದ್ಭವಕಾವ್ಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ. ಕಾಮನಾರಿಭಕ್ತರ ಚರಣಕಿಂಕರ, ಪಂಚಮುಖಲಜೋದ್ಭವನಿಜಹೃದಯ, ಸರಸಕವಿವರ ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ವಿರಕ್ತರಕಾವ್ಯವನ್ನು ಶಕ 1658 ಪಿಂಗಳದಲ್ಲಿ, ಎಂದರೆ 1737 ರಲ್ಲಿ, ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆಸೋಮ, ಹರಿದೇವ, ಮಲಯರಾಜ,

ಪುಷ್ಪದಂತ, ಭೀಮಕವಿ, ರಾಘವ ಕೆರೆಯಪದ್ಮರಸ, ಹರದತ್ತಾಚಾರ್ಯ, ಪಂಡಿತಸ್ವಾಮಿ, ಉದ್ಭಟ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ

ವಿರಕ್ತರಕಾವ್ಯ

ಇದು ವಾರ್ಧಕ, ಪರಿವರ್ಧಿನಿ ಈ ಷಟ್ಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 6, ಪದ್ಯ 742. ಇದರಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತರಾದ 101 ವಿರಕ್ತರ ಚರಿತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಕವಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ —

ತಿಗಮದ ಗ್ರಂಥದರ್ಥವನು ನೋಡಿ ಪಂಚನೋದ್ಭವಕಾವ್ಯವನು ವಿರಚಿಸಲ್ಕ ಭಕ್ತಮಾಹೇಶ್ವರರು ಒರೆದೋಗಿ ಚರಿಸುತಂ ಮಲೆದೇಶಬಿದರೂರಪಟ್ಟಣಕೆ ಬರಲು ಅಲ್ಲಿ ಪರ ಪ್ರಮುಖಶಿವಭಕ್ತಸನ್ಮೇಳದ ಶಿವಶರಣರು ನೋಡಲು ಒರ್ವ ಷಟ್ಸ್ಥಲಜ್ಞಾನ ಕೋವಿದ ಮಳಯಸ್ವಾಮಿಯೆಂಬ ಕೋವಿದನು ಗ್ರಂಥವನು ಕೇಳಿ ಆನಂದಿಸಿ ಕವಿಯನು ಕರೆದು ಈ ಕಾವ್ಯವ ರಚಿಸಿದಂತೆ ನೂರೊಂದುವಿರಕ್ತಮಾಹೇಶ್ವರರ ಚರಿತ್ರವ ವಿರಚಿಸೆಂದು ನುಡಿಯಲ್ಕೆ ಅವರ ಬೆಸನಾಂತು ವಿರಚಿಸಿದೆನು

ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ —

ಸಮುದ್ರ

ಇಂದ್ರಂಗೆಯೈರಾವತವನ್ನಿತ್ತಗಳನಾ | ನಂದದಿಂದಿತ್ತೆ ಚಂದ್ರನನಿತ್ತೆ ಪರಶಿವನಗೆ |
ನಂದಸೂನುಗೆ ರಮೆಯನಿತ್ತೆ ರತ್ನವ ಧರೆಗೆ ಮೌಕ್ತಿಕವ ಸಕಲಜಗಕೆ ||
ಅಂದದಿಂದಿತ್ತೆ ಭಿಕ್ಷವ ಬೇಡಿ ತಿರಿದುಂಬ| ಮಂದಿಗಳಿಗಿತ್ತೆ ಶಂಖವ ಜಗಕೆಯುಪಕಾರ|
ವೊಂದು ತಪ್ಪದೆ ಮಾಡಿದೆನು ನನಗೆ ಸರಿಯದಾರೆಂದು ಭೋರ್ಗರೆಯುತಿಹುದು ||

ಇವನ ಪಂಚವೋದ್ಭವಕಾವ್ಯವು ನಮಗೆ ದೊರೆತಿಲ್ಲ.

ಕಳಲೆನಂಜರಾಜ ಸು. 1740

ಈತನು ಕಕುದ್ಗಿರಿಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ, ಕಾಶೀಮಹಿಮಾರ್ಥದರ್ಪಣ, ಕಾಶೀಕಾಂಡ, ಗರಳಪುರೀಮಹಿಮಾದರ್ಶ, ಭಕ್ತವಿಲಾಸದರ್ಪಣ, ಭದ್ರಗಿರಿಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ, ಭಾರತ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಪುರಾಣ, ವಿಘ್ನೇಶ್ವರವ್ರತಕಲ್ಪ, ಶೀವಗೀತೆ, ಶಿವಧರ್ಮೋತ್ತರ, ಶಿವಭಕ್ತಿಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ, ಶೈವಧರ್ಮ, ಸೇತು

ಮೇಚಿವರ್ತನಾದರ್ಶ, ಹರದತ್ತಾಚಾರ್ಯಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ, ಹರಿವಂಶ, ಹಾಲಾಸ್ಯಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಇವನು ಮೈಸೂರುರಾಜರ ಸೇನಾಪತಿಗಳ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು; ಭಾರದ್ವಾಜಗೋತ್ರದವನು ; ಆಶ್ವಲಾಯನಸೂತ್ರದವನು ; ಋಗ್ವೇದಿ. ತನ್ನ ವಂಶಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ—

ಚಂದ್ರವಂಶದ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಭಾರದ್ವಾಜಗೋತ್ರದ ಋಕ್ಶಾಖಾನುವರ್ತಿಯಾದ ತಿಮ್ಮನರೇಂದ್ರನು ಕಳಲೆ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು. ಇವನ ಮಗ ಕಾಂತರಾಜ. ಇವನ ಮಗ ಕಳಲೆ ದೊಡ್ಡರಾಜ: ಇವನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳ ಸೊಕ್ಕನ್ನು ಮುರಿದು ಮರಾಟರಾಯರನೊಕ್ಕಲಿಕ್ಕಿ ಅನ್ಯರಿಗೆ ದಕ್ಕಲರಿಯದ ಕಪಿ ಪತಾಕೆಯನ್ನೂ ಸಿಂಹಲಲಾಟಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದು ಅಸಮವೀರನೆನಿಸಿದನು; ಮರಾಟಿ ಜಯಘಾಟಿ ಮೊದಲಾದ್ಯವರನು ರಣಧಾಟಿಯಿಂದ ಅಷ್ಟಹಾಯ್ದು ತಾನೇ ಖಡ್ಗದಲ್ಲಿ ಕಡಿದನು. ಇವನ ಮಗ ವೀರರಾಜ (ಸು. 1720)[1]. ಇವನ ಮಕ್ಕಳು ದೇವರಾಜ ನಂಜರಾಜರು. ಈದೇವರಾಜನನ್ನು ಕೆಣಕಿ ಮಾಗಡಿಯ ಭೂಪರನು ನಿಜದುರ್ಗರಾಷ್ಟ್ರವನು ನೀಗಿಕೊಂಡನು[2]. ದೇವರಾಜನ ತಮ್ಮನಾದ ನಂಜರಾಜನೇ ಕವಿ.

ಈತನು ಗರಳಪುರಪತಿ ನೀಲಕಂಠನ ಭಕ್ತನು. ಶಿವಾಗಮಗಳ ಅರ್ಥವನರಿದು ಬುಧಜನದೊಡನೆ ಗೋಷ್ಠಿಯ ನೆಗಳಿದಂತೆಯೂ ಶೈವಪಂಚಾಕ್ಷರದ ನಿಜಗುರುಸೌಂದರೇಶ್ವರಭೂಸುರರಿಂದರಿದು ಭಸಿತಶಿವಾಕ್ಷಮಾಲೆಗಳ ಧರಿಸಿ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯನನುದಿನ ಮಾಡುತ ಪಾಶುಪತಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥತತ್ವವನು ದೇಶಿಕೋತ್ತಮರಂಘ್ರಿಸೇವೆಯಿಂದ ತಿಳಿದಂತೆಯೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇವನಿಗೆ ಗರಳಪುರಾಧಿನಾಥಚರಣಾರವಿಂದಸೇವಾಸಮಾಸಾದಿತಗೀರ್ವಾಣಾಂಧ್ರಕರ್ಣಾಟಕಾದಿ ನಾನಾಭಾಷಾವಿಶೇಷಕಾವ್ಯರಚನಾಚಾತುರೀಧುರೀಣ, ದಾನಶಾಸ್ತ್ರಾಧೀಶ್ವರ, ಹನೂಮದ್ಧ್ವಜಬಿರುದಾಂಕಿತ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣಗಳು ಹೇಳಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈತನು ಕವಿಗಳಿಗೆ ಪೋಷಕನಾಗಿ ನೂತನಭೋಜರಾಜ ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಂತೆಯೂ ಸಂಗೀತಗಂಗಾಧರವೇ ಮೊದಲಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು

---

1. 9 ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ. 2 ಇದು 1728 ರಲ್ಲಿ ನಡೆದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಬರೆದಂತೆಯೂ ಇವನ ಆಶ್ರಿತನಾದ ನೃಸಿಂಹಕವಿಯು ಚಂದ್ರಕಲಾಪರಿಣಯವೆಂಬ ನಾಟಕದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ[1]. ಈ ನೃಸಿಂಹಕವಿ ಕಳಲೆನಂಜರಾಜನ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾಗಿ ನಂಜರಾಜಯಶೋಭೂಷಣ ಎಂಬ ಒಂದು ಅಲಂಕಾರಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ನಂಜರಾಜನು ಮೈಸೂರು ದೊರೆಯಾದ ಇಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನ (1734-1766) ಸೇನಾಪತಿಯಾಗಿಯೂ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿಯೂ ಇದ್ದನು. ಇವನಿಗೆ ಕರಾಚುರಿ ನಂಜರಾಜ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಇದ್ದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1740 ಆಗಬಹುದು.

ದೇವಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ರಾಜಾವಳೀಕಥೆಯಲ್ಲಿ (1838) ಈ ಕವಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ—

ವೀರರಾಜಕುಮಾರ ದೇವರಾಜನನುಜ ಕಳಲೆ ನಂಜರಾಜಂಗೆ ಕೇರಳದೇಶಕೊಂಗನಾಡತ್ರಣಂದಾಂಡಿಗಳ್ ಬಂದು ಸೇರಿ ವೀರಶೈವಪುರಾಣಮೆಂದು ಅನೇಕಕಲ್ಪನಾಕಥೆಗಳಂ ಪೇಳ್ವರ್. ಅವರೊಳೆ ಅತಿಭಕ್ತಿ ಪುಟ್ಟಿ ಕನ್ನಡವಾಕ್ಯಂಗಳಿಂ ನಂಜರಾಜಕೃತಮೆಂದು ಗ್ರಂಥಂಗಳಂ ವಿರಚಿಸಿದಂ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ

1. ಹಾಲಾಸ್ಯಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ

ಇದು ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣದ ಅಗಸ್ತ್ಯಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹಾಲಾಸ್ಯಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದ ಗದ್ಯರೂಪವಾದ ಭಾಷಾಂತರವು; ಅಧ್ಯಾಯ 71. ಇದರಲ್ಲಿ

---

1. ಸೂತ್ರಧಾರಃ — ತತ್ಕವಿಸಮಕ್ಷಮೇವ ಕೃತಿನಾ ಕೃತಿನಾಯಕೇನ ಕಲುಲೇಕುಲಚಿರಂತಕೇನ ಸ್ವಕಪೋಲಕಲ್ಪಿತ ಸಂಗೀತಗಂಗಾಧರಾದ್ಯನೇಕ ಪ್ರಬಂಧಾಭಿನಯದರ್ಶನಜನಿತಕೌತುಕೇನ ಕರ್ಣಾಟಭಾಷಾವಿರಚಿತ ಹಾಲಾಸ್ಯಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಶಿವಭಕ್ತವಿಲಾಸಾದಿ ಬಹುಪ್ರಬಂಧಸಮುದಯೇನ ಸಕಲವಿದ್ವಜ್ಜನಭಾಗಧೇಯೇನ ನೂತನಭೋಜರಾಜೇನ ನಂಜರಾಜೇನ ಸಬಹುಮಾನಮಾಹೂತಃ ಸಮಾದಿಷ್ಟೋಽಸ್ಮೀತಿ.

ವಿರುದ್ಧಯೋಃ ಶ್ರೀಭಾರತ್ಯೋರೇಕತ್ರ ಘಟನಂ ಕುತಃ ।
ವೈದಗ್ಧ್ಯೇ ಕ್ಷಿತ್ಯುತಸ್ಯೈವ ಕಲುಲೇನಂಜಭೂಪತೇಃ ॥

ಮಧುರೆಯ ಸುಂದರೇಶ್ವರದೇವರ 64 ಲೀಲೆಗಳು ಹೇಳಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಂಜರಾಜವಾಣೀವಿಲಾಸ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ದೇವತಾಸ್ತುತಿ, ಕವಿವಂಶ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ 15 ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪ

1 (1) ದೇವೇಂದ್ರಶಾಪಪರಿಹಾರ.
(2) ಐರಾವತಶಾಪವಿಮೋಚನೆ
(3) ಕದಂಬವನದಲ್ಲಿ ಮಧುರಾಪುರ ರಚನೆ
(4) ತಟಾಕಾದೇವಿಯ ಜನನ
(5) ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಸೌಂದರೇಶರ ಕಲ್ಯಾಣ
(6) ಪರಮೇಶ್ವರನ ನಾಟ್ಯಪ್ರದರ್ಶನ
(7) ಕುಂಡೋದರನಿಗೆ ಅನ್ನಭಕ್ಷಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಾನ
(8) ಕುಂಡೋದರನಿಗೆ ಅಪಗಾಪ್ರದರ್ಶನ
(9) ಸಪ್ತಸಾಗರಾನಯನ
(10) ಮಲಯಧ್ವಜಭೂಪಾನಯನ
(11) ಉಗ್ರಪಾಂಡ್ಯನಿಗೆ ವಲಯಾಯುಧಪ್ರದಾನ
(12) ಸಮುದ್ರನ ಗರ್ವಭಂಗ
(13) ದೇವೇಂದ್ರಕಿರೀಟಭೇದನ
(14) ಮೇರುಕಾಂಚನಹರಣ
(15) ಮುನಿಗಳಿಗೆ ವೇದಾರ್ಥೋಪದೇಶ
(16) ರತ್ನವಿಕ್ರಯ
(17) ಮೇಘಗಳಿಂದ ಸಮುದ್ರಪಾನ
(18) ಅತಿವೃಷ್ಟಿನಿವಾರಣ
(19) ಸಿದ್ಧವೇಷಧಾರಣ
(20) ಶಿಲಾಗಜಕ್ಕೆ ಇಕ್ಷುಪ್ರದಾನ
(21) ನಗ್ನಹಸ್ತಿಹನನ
(22) ದ್ವಿಜಕನ್ಯಾನುಗ್ರಹ
(23) ವ್ಯತ್ಯಸ್ತನರ್ತನ
(24) ದ್ವಿಜಪತ್ನಿಯ ವಧನಿರೂಪಣ
(25) ಬ್ರಹ್ಮಘ್ನದೋಷಪರಿಹಾರ
(26) ಸಿದ್ಧನಂ ಒಂಟಿಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದುದು
(27) ನಗ್ನಸರ್ಪಹನನ
(28) ನಗ್ನಧೇನುಪಾತನ
(29) ಕುಲಭೂಷಣನಿಗೆ ಸೇನಾಪ್ರದರ್ಶನ
(30) ಕುಲಭೂಷಣನಿಗೆ ಸುವರ್ಣಮಯವಾಗ ಮುಡುಪನಿತ್ತುದು
(31) ವಲಯವಿಕ್ರಯ
(32) ಯಕ್ಷಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಅಷ್ಟಸಿದ್ಧ್ಯುಪದೇಶ
(33) ಚೋಳರಾಜನಿಗೆ ಬಾಗಿಲಂ ತೆಗೆದುದು
(34) ಪಾಂಡ್ಯಭಟರಿಗೆ ಪಾನೀಯದಾನ
(35) ರಸವಾದ ಪ್ರದರ್ಶನ

ಧಿಯ ಪದ್ಯಗಳಿವೆ; ಮುಂದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಾ ಗದ್ಯವೇ ಇದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. ಗ್ರಂಥಾದಿಯಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಪಾರ್ವತಿ, ಇತರ ಮತಗಳ ಭಂಗಿಸಿ ಶಿವವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತಮತವೇ ವ್ಯಾಸಮುನಿಗಭಿಮತವೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಿದ ಶ್ರೀಕಂಠದೇಶಿಕ, ವಿಮತಸಭೆಯೊಳು ಶಿವನೇ ಪರಮಾತ್ಮನೆಂದು ಪಾಷಾಣವೃಷಭಂಗೆ ತೃಣವಂ

---

(36) ಚೋಳರಾಯನಂ ಜಯಿಸಿದುದು
(37) ಶೂದ್ರನಿಗೆ ತಂಡುಲದಾನ
(38) ವೈಶ್ಯನ ಮಗನಿಗೆ ಜನ್ಮವನಿತ್ತುದು
(39) ವರಗುಣಪಾಂಡ್ಯನ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾವಿಮೋಚನ
(40) ಕಾಷ್ಠಭಾರಪಿಕ್ರಯ
(41) ಚೇರರಾಯನಿಗೆ ಪತ್ರಿಕಾಲೇಖನ
(42) ಭದ್ರನಿಗೆ ಪೀಠವನಿತ್ತುದು
(43) ಭದ್ರವನಿತೆಗೆ ಅಭಯಪ್ರದಾನ
(44) ಸೂಕರಶಿಶುಗಳಿಗೆ ಸ್ತನ್ಯಪ್ರದಾನ
(45) ಸೂಕರಶಿಶುಗಳಿಗೆ ಮಂತ್ರಿತ್ವವನಿತ್ತುದು
(46) ಭೂಗದ್ವಾಜಪಕ್ಷಿಗೆ ಮೃತ್ಯುಂಜಯಮಂತ್ರೋಪದೇಶ
(47) ನೀರುಕಾಗೆಗೆ ಮುಕ್ತಿಯನಿತ್ತುದು
(48) ಪುರಸೀಮಾಪ್ರದರ್ಶನ
(49) ಚೋಳಸೇನಾಪ್ರಭಂಜನ
(50) ಸಂಘಕವಿಗಳಿಗೆ ಪೀಠವನಿತ್ತುದು
(51) ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಮಾರನಿಗೆ ಆರ್ಯಾವೃತ್ತವ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟುದು
(52) ಸತ್ಕೀರಶಾಪಾನುಗ್ರಹಕರಣ
(53) ಆಸತ್ಕೀರಕವಿಗೆ ದ್ರಾವಿಡಸೂತ್ರೋಪದೇಶ
(54) ಪ್ರಬಂಧತಾರತಮ್ಯನಿರೂಪಣ
(55) ಉತ್ತರಹಾಲಾಸ್ಯಪ್ರಾದುರ್ಭಾವ
(56) ಕೈವರ್ತಕಕನ್ಯಾಪಾಣಿಗ್ರಹಣ
(57) ಪಾತಕಪುರೇಶ್ವರದೀಕ್ಷಾಪ್ರಧಾನ
(58) ಮಾಯಾಶ್ವವಿಕ್ರಯ
(59) ನದಾಕ್ರಂದನ
(60) ಹಿಟ್ಟಿಗಾಗಿ ಶಿವನು ಮಣ್ಣು ಹೊತ್ತುದು
(61) ಕುಬ್ಜಪಾಂಡ್ಯಜ್ವರಶಮನ
(62) ಶೂಲಗಳಿಂದ ಆರ್ಹತರಂ ಸಂಹರಿಸಿದುದು
(63) ಶಂಭುಕೂಪಕವಿಪ್ರಕ್ಷಾಳನ ಯನ
(64) ವಸಿಷ್ಠಾದಿ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಕದಂಬವನಪ್ರವೇಶ

ಮೌಲಿಯ ತೋರಿಸಿದ ಹರದತ್ತಾಚಾರ್ಯ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಬಳಿಕ ತನ್ನ ವಂಶಾವಳಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ "ವ್ಯಾಸಕೃತಪುರಾಣಸೂಕ್ತಿಗ | ಳಾಶಯುವನರಿ'ದಚ್ಚಗನ್ನಡ | ಭಾಷೆಯಿಂದುಸಿರುವೆನು ಹಾಲಾಸ್ಯೇಶಲೀಲೆಗಳ" ಎಂದು ಟೀಕೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಗದ್ಯವಿದೆ—

ಚಂದ್ರವಂಶೋದ್ಭವರಾದ ಭಾರದ್ವಾಜಸಗೋತ್ರದ ಆಶ್ವಲಾಯನಸೂತ್ರದ ಋಗ್ವೇದಿಗಳಾದ ಮಹಿಸೂರ ದಳವಾಯಿ ದೊಡ್ಡಯ್ಯನವರ ಪೌತ್ರರಾದ ಕಳಲೆ ವೀರ ರಾಜಯ್ಯನವರ ಪುತ್ರರಾದ ನಂಜರಾಜಯ್ಯನವರು ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣದೊಳ್ ಪೇಳಿ ದ ಹಾಲಾಸ್ಯಪತಿಯಾದ ಸೌಂದರೇಶನ ಅಱುವತ್ತುನಾಲ್ಕು ಲೀಲೆಗಳಂ ಕರ್ಣಾಟ ಕೋಕ್ತಿಯಿಂದಖಿಳರಱಿವಂತೆ ಪೇೞಿದ ನಂಜರಾಜವಾಣೀವಿಲಾಸವೆಂಬೀಟೀಕೆಯಲ್ಲಿ

ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಪಾರ್ವತೀಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಬೆಟ್ಟದರಸಿನ ಕುವರಿ ಗಿರಿಶನ | ಪಟ್ಟದರಸಿ ಚರಾಚರಂಗಳ |
ಸೃಷ್ಟಿಯಂ ನಿಜದೃಷ್ಟಿಲೀಲಾಮಾತ್ರದಿಂದೆಸಗಿ ||
ಕಷ್ಟಮಂ ಪರಿಹರಿಸಿ ಬೇಡಿದ | ಭೀಷ್ಟವರಗಳನೀವ ನಿಪುಣೆ ಮ |
ದಿಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಯನಿತ್ತು ಸಲಹು ಗಣೇಶಗುಹಜನನಿ ||

2 ಭದ್ರಗಿರಿಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ

ಇದು ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣೋಕ್ತವಾದ ಭದ್ರಗಿರಿಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದ ಟೀಕೆ ಈ ಭದ್ರಗಿರಿಯೆಂಬುದು ಪಿನಾಕಿನೀ ವಹ್ನಿನದಿಗಳ ಸಂಗಮದ ನೈರುತ್ಯದ ಲ್ಲಿರುವಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಗ್ರಂಥಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಕವಿ ಶಿವವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಸ್ಥಾಪಕನಾದ "ಶ್ರೀಕಂಠದೇಶಿಕರಡಿಗೆ ಪೊಡಮಡುವೆನು'' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ ಬಳಿಕ ತನ್ನ ವಂಶಾವಳಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ

ಪಾಶುಪತಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥತತ್ವವ | ದೇಶಿಕೋತ್ತಮರಂಘ್ರಿಸೇವೆಯ |
ಲೇಸಿನಿಂದಲಿ ತಿಳಿದು ನಂಜನರೇಂದ್ರ ನಾನೀಗ ||
ವ್ಯಾಸರಚಿತಪುರಾಣಸೂಕ್ತಿಗ | ಳಾಶಯವ ತಿಳಿದಚ್ಚಗನ್ನಡ |
ಭಾಷೆಯಿಂದುಸಿರುವೆನು ಭದ್ರಗಿರೀಶಮಹಿಮೆಯನು ||

ಎಂದು ಟೀಕೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನಮಗೆ ದೊರೆತ ಅಸಮಗ್ರಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ 14 ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿವೆ.

3 ಹರದತ್ತಾಚಾರ್ಯಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ

ಇದು ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರಪುರಾಣೋಕ್ತವಾದ ಹರದತ್ತಾಚಾರ್ಯಚರಿತ್ರದ ಭಾಷಾಂತರವು; ಅಧ್ಯಾಯ 10. ಕಥಾಸಾರವನ್ನು ಕವಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾನೆ-

ವಿಮತಸಭೆಯೊಳು ಶಿವನೆ ಕಮಲಾ | ರಮಣಮೊದಲಾದಮರವಂದ್ಯನು |
ಸಮರಧಿಕರವರಿಲ್ಲ ಸತ್ಯವಿದೆಂದು ತಿಳಿಪಂತೆ ॥
ಕುಮತಿಕೋಲಾಹಲವ ಖಂಡಿಸಿ | ಗಮಕದಿಂ ಪಾಷಾಣವೃಷಭಗೆ |
ಸುಮತಿ ತೃಣವನು ಮೆಲಿಸಿದಾಹರದತ್ತ ಸಲಹೆಮ್ಮ ॥

4 ಕಕುದ್ಗಿರಿಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ

ಇದು ಶಿವಗಂಗೆಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ; ಅಧ್ಯಾಯ 20.

5 ಭಕ್ತವಿಲಾಸದರ್ಪಣ

ಇದು ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯ ಶಿವಭಕ್ತಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ 90ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದ ಭಾಷಾಂತರವು.

6. ಸೇತುಮಹಿಮಾದರ್ಶ

ಇದು ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣಾಂತರ್ಗತವಾದ ಸೇತುಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದ ಟೀಕೆ; ಅಧ್ಯಾಯ 52.

7. ಗರಳಪುರೀಮಹಿಮಾದರ್ಶ

ಇದು ನಂಜನಗೂಡಿನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ; ಅಧ್ಯಾಯ 12.

8 ಶಿವಗೀತೆ

ಇದು ಪದ್ಮಪುರಾಣಾಂತರ್ಗತವಾದ ಶಿವಗೀತೆಯ ಭಾಷಾಂತರವು; ಅಧ್ಯಾಯ 18

9 ಶಿವಧರ್ಮೋತ್ತರ

ಇದು ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣೋಕ್ತವಾದ ಶಿವಧರ್ಮೋತ್ತರದ ಟೀಕೆ; ಅಧ್ಯಾಯ 50.

10 ವಿಘ್ನೇಶ್ವರವ್ರತಕಲ್ಪ

ಇದು ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣೋಕ್ತವಾದ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರವ್ರತಕಲ್ಪದ ಟೀಕೆ; ಅಧ್ಯಾಯ 3. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಕಟಹರಚತುರ್ಥೀವ್ರತಮಹಿಮೆ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಇರುವಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಉಳಿದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ಅಯಾನಾಮಗಳುಳ್ಳ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳ ಭಾಷಾಂತರಗಳಾಗಿವೆ.

ನೂರೊಂದ ಸು. 1740

ಈತನು ಸೌಂದರಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವ ಕವಿ; ಆದರೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನು ಆಳುತ್ತಿರುವನೆಂದೂ ಆತನ ಸೇನಾಪತಿಯಾದ ಕಳಲೆ ನಂಜರಾಜನು (ಸು. 1740) ತುರುಕರನ್ನು ಜಯಿಸಿದನೆಂದೂ ಹೇಳಿ ಈ ನಂಜರಾಜನನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುವುದರಿಂದ ಕವಿ ಇವನ ಆಶ್ರಿತನಾಗಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಕೃಷ್ಣರಾಜನು ಮೈಸೂರು ದೊರೆಯಾದ ಇಮ್ಮಡಿ ಕೃಷರಾಜ (1734-1766) ನಾಗಿರಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ಕವಿಯಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1740 ಆಗಬಹುದು. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕಾರ್ತಿಕ ಶುದ್ಧ ದಶಮೀ ಶಶಿವಾರ ಆರಂಭಿಸಿ ಆಶ್ವಯುಜ ಶುದ್ಧ ದಶಮಿಗೆ ಮುಗಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ವರ್ಷದ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದರೆ ಕವಿಯ ಕಾಲವನ್ನು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದಿತು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಸೌಂದರಕಾವ್ಯ

ಇದು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 13, ಪದ್ಯ 1395. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪುರಾತನಕಥೆ ಯಾವುದೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ[1]. ತನ್ನ ಸಮಕಾಲದವರಾದ ಕೃಷ್ಣ

---

1. ಒಂದು ಪ್ರತಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ 'ಹರಿಹರನೊರೆದ ಶ್ರೀಕರವೀರ ಸೌಂದರನ| ವರಚಾರುಕೀರ್ತಿಪೇಳ್ದೆನು' ಎಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಸೌಂದರನ ಮಾತೇ ಇಲ್ಲ.

ರಾಜ, ಅವನ ದಳಪತಿಗಳಾದ ಕಳಲೆ ದೇವರಾಜ ನಂಜರಾಜರು ಇವರುಗಳ ವೈಭವ ಪರಾಕ್ರಮಾದಿಗಳನ್ನು ಕವಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಮೊದಲು ಮೂರು ಸಂಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನ ಆಸ್ಥಾನವರ್ಣನೆ ಇದೆ. ಆ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹಲವು ಪ್ರಭುಗಳು[1] ಬಂದಿದ್ದಂತೆ ಹೇಳಿದೆ

ಬಳಿಕ ಕವಿ ಕಳಲೆದೇವರಾಜನು ಮಾಗಡಿಯನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಭುವನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದನೆಂದು ಹೇಳಿ ಕಳಲೆ ನಂಜರಾಜನು ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ತೆರಳಿ ಚನ್ನಪಟ್ಟಣದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ತುರುಕರೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಬಾರಮಲ್ಲ ಮುಂತಾದ ಹಲವರನ್ನು ಕೊಂದು ಜಯಶಾಲಿಯಾದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ತುರುಕಸರದಾರರ ಹೆಸರು ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ—

ಬಿದ್ದ ಸುಲ್ತಾನಮುರಖ್ಖಾನ ರಣದೂಲ | ಬಿದ್ದ ದರಿಯು ಬಲದೊಳಗೆ |
ಬಿದ್ದನು ಹಂಡೊಸಾಹೆಬನು ಕಾಸಿಂಖಾನ | ಬಿದ್ದ ಸಿಖೇಂದ್ರದಿವಾನ ||

---

1. ಜಾಂಬಳ್ಳಿ ದೊಡ್ಡಯ್ಯ; ನಗರವನಂತಗಿರಿಯನಾಳ್ವ ಚೆಲುವಯ್ಯ; ನಾಗ್ಗಿಹಳ್ಳಿಯ ದೊರೆ ವೀರರಾಜಯ್ಯ; ಕಡಲೂರ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ; ಶಿರಪುರದರಸು ವಿಥ್ಠಾರಕರ್ತ ವೀರ; ಡೆಂಕಣಿಕೋಟೆ ದೊಡ್ಡಯ್ಯನ ಮಗ; ಕಡಬದ ನರಸರಾಜಯ್ಯ; ಹೆಬ್ಬೂರ ಚೆಲುವರಾಜಯ್ಯ; ಮದ್ದೂರ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ; ಮಾಗಡಿಯ ಅರಸ ಅಲಂಗದ ನರಸಯ್ಯ; ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿ ಮುದ್ದರಾಜಯ್ಯ; ಸೂಲಗಿರಿಯ ದೇವರಾಜಯ್ಯ; ಬಳ್ಳಪುರದ ಬೈಚೆಗೌಡನ ಮುರಿಯೊತ್ತಿದ ಬೆಳ್ಳೂರ ಕೆಂಪರಾಜಯ್ಯ; ಹರದನಹಳ್ಳಿ ಕಾಂತಯ್ಯ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ನಾಮನಿರ್ದೇಶವಿಲ್ಲದೆ ಹೀಗೆ ಸೂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ:- ಸಿಂಹಾಸನಪುರಪತಿ; ಫಣಿಪುರವನಾಳ್ವ ವಜೀರ; ಬೇಲೂರ ಗುರಿಕಾರ; ನರಸಿಂಹಪುರದರಸು; ಕಿಕ್ಕೇರಿ ಗುರಿಕಾರ; ಹಾರನಹಳ್ಳಿಯ ಗುರಿಕಾರ; ಅರ್ಕಲಗೂಡನಾಳುವ ದೊರೆ; ದೋರಸಾಂಬುಧಿಯರಸು; ತುರುಕಬಲವ ಮುರಿಯೊತ್ತಿದ ತುರುಗೆರೆಯರಸು; ದೇವರಾಯದುರ್ಗದ ಪತಿ; ತುಮುಕೂರರಸು; ಚನ್ನಪಟ್ಟಣದರಸು; ಕುಣಿಗಿಲ ದೊರೆ; ಮದ್ದಗಿರಿಯ ದೊರೆ; ಹೊಸವೂರ ಗುರಿಕಾರ; ಆಳಿಯಪಟದ ಯಳಂದೂರ ದೊರೆ; ಹುಲಿಯೂರದುರ್ಗಪತಿ; ಎಂಡಕಲ್ಲ ಗುರಿಕಾರ; ಖಾನಖಾನರ ಸೋಲಿಸಿದ ಸತ್ಯಮಂಗಲದ ದೊರೆ; ಕಂದಿಕೆರೆಯ ದೊರೆ; ಹೊನ್ನುವಳ್ಳಿಯ ಗುರಿಕಾರ; ಧಾರಾಪುರದ ದೊರೆ; ಕಾಲ್ಕದರಸು; ನಾಮಕಲ್ಲುದೊರೆ; ಪಿರಿಯಪಟ್ಟಣದ ದೊರೆ; ಮುತ್ತೂರರಸು.

ಆಮೇಲೆ ಕವಿ ನಂಜರಾಜನನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಿ ನವರಾತ್ರಿಯ ಉತ್ಸವವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತಾನೆ.

ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಹೀಗೆ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ—

ನೋಡಿದಡೆಯು ನವರಸದಲಂಕಾರ ಕೊಂ | ಡಾಡೆ ರಾಗದ ರಂಜನೆಯು |
ಪಾಡಿ ಕೇಳದಡೆ ಕರ್ಣಾಮೃತಪ್ರೌಢಿಯು | ರೂಢಿಯೊಳಿದೆ ಪುಣ್ಯಕಥೆಯು ||

ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರಸ್ತುತಿಯಿದೆ; ಬಳಿಕ ಕವಿ ಪಾರ್ವತೀ ಗಣೇಶ, ಷಣ್ಮುಖ, ಭೈರವ, ಸರಸ್ವತಿ, ಕಾವೇರಿ, ಗಂಗಾಧರಲಿಂಗ, ವೀರಭದ್ರ, ರಂಗನಾಥ ಇವರುಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಡೆಯೂರ ತೋಂಟದ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನ ಸ್ತುತಿಯೂ ಇದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ನರ್ತನ

ಕಂಗಳೊ ಕಾಮತರಂಗಳೊ ನೀಲಾಳ | ಕಂಗಳೊ ಅಳಿಯ ಬಳಗವೋ |
ಹೆಂಗಳರಸಿ ಹೇಮಾಂಗಪ್ರತಿಮೆಯಂತೆ | ರಂಗದೊಳಾಡಿ ಮೆಱೆದಳು ||

ಜಟ್ಟಿಗಳು

ಮಲ್ಲಗಾಸೆಯುಡಟ್ಟಿ ಚಲ್ಲಣಗಳನುಟ್ಟು | ಮಲ್ಲಿಗೆಮಾಲೆ ಕಂಠದೊಳು |
ಬಲ್ಲಿದ ಭೀಮಕರದ ವಜ್ರಮುಷ್ಟಿಯಿಂ | ದಲ್ಲಿ ಮೆಱೆದರು ಜಟ್ಟಿಗಳು ||
ಕೆಡಹಿದವನಮೇಲೆ ಜಡಿದೇಱಿ ತೊಡೆಗಳಿಂ | ಮಡಮುಱಿದಿಕ್ಕಿಱಿದೊತ್ತಿ |
ಹೊಡೆಮಗ್ಗುಲಾಗದಂದದಿನಣೆದಣೆಮ ಜೊಂ | ಪಡಿವಿಡಿದಪ್ಪಳಿಸಿದನು ||
ಉರತಗ್ಗಿ ಬಗ್ಗಿ ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ ಮೈಸಿಯುಬ್ಬಿ | ಭರತಕೋವಿದರಂತೆ ಹೆಣಗಿ |
ಸರಬವರಿಯೊಳು ಪೈಸರಗೋಲ ತಿರುಗಿ ಶ್ರೀ | ಕರದ ಸಾದಕವ ತೋಱಿದರು ||

ರಾಜನೀತಿ

ಧರಿಸು ಸುಧರ್ಮದ ವಜ್ರಾಂಗಿಜೋಡ ಸ | ತ್ಕರಿಸು ಸದ್ವಿಜರ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ |
ಪರಮಭಕ್ತರ ನೋಯಿಸದೆ ಸದ್ಧರ್ಮದಿ | ಧರಣಿಯಾಳೆಂದ ಭೂಪಾಲ ||
ದೇವರು ಗುರುವು ಶಾಸ್ತ್ರವು ಶೀಲವುಪವಾಸ | ಈವ ಗುಣವು ಕಾವ ಗುಣವು |
ಆವ ರಾಯನಿಗುಂಟು ಅವ ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮಜ್ಞ | ದೇವರ ಸಮವೆಂಬ ಮಂತ್ರಿ ||

ದುರ್ಮಂತ್ರಿ

ಅರಸಱಿಕಿಲ್ಲದೆ ಧರಣಿಹೆಪ್ಪೊಡೆಯುಗೆ | ಹೊರೆವರು ತಮ್ಮ ಬಂಧುಗಳ |
ದೊರೆಚಿತ್ತವಿದ್ದಂತೆ ಮಱಿಮಾಡಿ ಬಿನ್ನೈಸಿ | ಬರೆವರು ಲೆಕ್ಕಮರ್ಗಗಳ ||
ತಮ್ಮಿಂದ ಸತ್ಕೃತ್ಯರಿನ್ನಿಲ್ಲವೆಂಬರು | ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೆಲ್ಲ ಬಾಧಿಪರು |
ತಮ್ಮೊಳು ತಾವೆ ಪ್ರಭೇದಬೆರಸುವರು | ನಮ್ಮಲಾಗದು ಮಂತ್ರಿವಚನ ||

ಗೂಢಾರ್ಥದ ದೇವತಾಸ್ತುತಿ.

ತರುಧರನ ತಂದೆತನುಜೆಮನೆಯ ಸಖ | ತರಳನಮ್ಮನ ವರನಣುಗನ |
ಅರಸಿಯಾತ್ಮಜನ ಮಾವನ ಮಗನರಿಪಿದ | ಗುರುವೆ ತ್ರ್ಯಂಬಕ ನಾಂ ಪಾಹಿ[1]||

ವೆಂಕಟೇಶ ಸು. 1740

ಈತನು ಹಾಲಾಸ್ಯಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಪೌರುಕುತ್ಸ ಗೋತ್ರದವನು; ಆಪಸ್ತಂಬಸೂತ್ರದವನು; ಬೃಹಚ್ಚರಣ ಸಂಪ್ರದಾಯದವನು. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಗುಮ್ಮಳಾಪುರ. ಈತನ ಪೂರ್ವಿಕರವಿಷಯವಾಗಿಯೂ ಈತನವಿಷಯವಾಗಿಯೂ ಇವನ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಈಯಂಶಗಳು ತಿಳಿಯುತ್ತವೆ—

ಇವನ ಪೂರ್ವಿಕರಾದ ಗಿರೀಶಾದಿ ವಿಪ್ರರು 500 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಗುಮ್ಮಳಾಪುರದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಭೂಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಕೊಂಡು ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಇದ್ದರು. ಬಳಿಕ ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಂಪಕ್ಷಮಾಧೀಶ್ವರ, ನಾಚಪ, ಗಿಡ್ಡಪ, ಕೆಂಪನಾಚಯ ನೃಪಾಲಾದಿಗಳು ಗ್ರಾಮಭೂಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಾಪಾಡಿದರು. ಮತ್ತು ಏಕರಾಜನು (ಎಕ್ಕೋಜಿ) ಇವನ ಮುತ್ತಾತನಿಗೆ ಆಂದೋಳಿಕಾಶ್ವಾದಿ ಸನ್ಮಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆಮೇಲೆ ಮಹಿಸೂರು ಸೇನಾನಿ ದೊಡ್ಡಕ್ಷಮಾಧೀಶ್ವರನು ಪ್ರೀತಿಮಾಡಿ

---

1. ತರುಧರ = ಚಂದ್ರ; ತಂದೆ = ಸಮುದ್ರ; ತನುಜೆ = ಲಕ್ಷ್ಮಿ; ಮನೆ = ಕಮಲ; ಸಖ = ಸೂರ್ಯ; ತರಳ = ಕರ್ಣ; ಅಮ್ಮ = ಕುಂತಿ; ವರ = ಪಾಂಡು; ಅಣುಗ = ಅರ್ಜುನ; ಅರಸಿ = ಸುಭದ್ರೆ; ಆತ್ಮಜ = ಅಭಿಮನ್ಯು; ಮಾವ = ಸೋದರಮಾವಕೃಷ್ಣ; ಮಗ = ಕಾಮ. ಅವನನ್ನು ದಹಿಸಿದವನು ಈಶ್ವರ.

ದನು. ಅನಂತರ ವೀರರಾಜೇಂದ್ರನು ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. (ಮುಂದಕ್ಕೆ ಓಲೆ ಹೋಗಿದೆ). ಕವಿಯ ವಂಶಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ-ಅರುಣಗಿರಿ ದೀಕ್ಷಿತನೆಂಬವನು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು. ಇವನ ಮಗ ಗಿರೀಶ; ಇವನ ಮಗ ವೆಂಕಟಸೂರಿ; ಇವನ ಮಗ ಗಿರೀಶ; ಇವನ ಮಗ ತಿಮ್ಮಯಾರ್ಯ; ಇವನ ಮಗ ವೆಂಕಟೇಶ; ಇವನ ಮಗ ತಿಮ್ಮಾರ್ಯ, ಇವನ ಹೆಂಡತಿ ತಿಮ್ಮಾಂಬೆ, ಇವರ ಮಗ ಕವಿವೆಂಕಟೇಶ. ಗುರುಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ-ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಯೋಗಿಚಂದ್ರ, ಶಿಷ್ಯ ಪರಮಹಂಸ, ಶಿಷ್ಯ ದತ್ತನಿರಂಜನ, ಶಿಷ್ಯ ತಾರಕಯೋಗಿ, ಶಿಷ್ಯ ಸ್ವಾತ್ಮಾಭಿರಾಮ, ಶಿಷ್ಯ ಕವಿಯ ಗುರುವಾದ ಯೋಗಿಚಂದ್ರ. ಈ ಗುರುವಿನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಕವಿ ವೇದಾಗಮಶಾಸ್ತ್ರಕಾವ್ಯಪರಿಶೀಲನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪೂರ್ವಾಗತವಾದ ಗುಮ್ಮಳಾಪುರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದನು. ಆಮೇಲೆ ಮಹಿಸೂರ ಸೇನಾನಿ ಕಳಲೆ ದೊಡ್ಡರಾಜನ ಪೌತ್ರನೂ ವೀರರಾಜನ ಪುತ್ರನೂ ಆದ ನಂಜರಾಜನ (ಸು. 1740) ಆಶ್ರಿತನಾಗಿ ಅವನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದನು. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1740 ಆಗಬಹುದು.

ಈ ನಂಜರಾಜನು ಬಹಳ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾಗಿಯೂ ಸ್ವತಃ ಕವಿಯಾಗಿಯೂ ಇದ್ದನೆಂದೂ ಗರಳಪುರದ (ನಂಜನಗೂಡು) ಈಶ್ವರನ ಸೇವಾರ್ಥವಾಗಿ ಗೋಪುರ, ಕೋಟೆ, ಗುಡಿಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಅರುವತ್ತುಮೂವರಾದ ಶಿವಭಕ್ತರ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಮಾಡಿ ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಬರೆದನೆಂದೂ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಹಾಲಾಸ್ಯಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ

ಇದು ಚಂಪೂರೂಪವಾಗಿದೆ. ನಮಗೆ ದೊರೆತ ಪ್ರತಿ ಅಸಮಗ್ರ. ಇದರಲ್ಲಿ ಶಿವನ ಲೀಲೆಗಳು ವರ್ಣಿತವಾಗಿವೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಕವಿ ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ—

ಸತತಾನಂದಿತಸತ್ಕಲೋಕೆ ಸರಸಾಲಂಕಾರೆ ಸಲ್ಲಕ್ಷಣಾ |
ನ್ವಿತೆ ಸಂವಿನ್ಮಹಿತಾಕ್ಷರಾತ್ಮಕಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯಜ್ಞವಿದ್ಯಾಧರ ||
ಸ್ತುತೆ ಸದ್ವೃತ್ತಪವಿತ್ರೆ ಚಾರುಚರಣಭ್ರಾಜಿಷ್ಣು ಮತ್ಕಾವ್ಯಭಾ |
ರತಿ ನಿಚ್ಚಂ ಚತುರಾಸ್ಯವಕ್ತ್ರವನಜಾತಾವಾಸದೊಳ್ ಕ್ರೀಡಿಪಳ್ ||
ಸ್ಫುರದುಕ್ತಿಪ್ರೋಜ್ವಲಕಾರ್ಯದ್ಯುತಿಜಿತಕುಜನೋದ್ಯದ್ಧ್ವಿವಾಂಧಂ ವಿಪಶ್ಚಿ |

ತ್ರಿಪುರಾಂತಕನಂ ಗತನತಭವಬಂಧಂ ಲಸಚ್ಛ್ಫುರದಾಸ್ಯಾಂ ||
ಬುರುಹಪ್ರಾಚುರ್ಯಗಂಧಂ ಪರಮಶಿವಕಥಾನೇಕಸಂಬಂಧಮುದ್ರೀ |
ತಿರಸಾಲಂಕಾರಬಂಧಂ ಪ್ರಥಿತಪದನಿಬಂಧಂ ಮದೀಯಪ್ರಬಂಧಂ ||
ರಸಭಾವಂ ಸೊಗಸಾದುದಚ್ಚರಿ ಚಮತ್ಕಾರಂ ಕಳಾರೀತಿಯೇಂ |
ಪೊಸತುತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆ ಮನೋಜ್ಞಮುಜ್ವಲಮಲಂಕಾರಂ ನವೀನಾರ್ಥಗ||
ರ್ಭಸಮಾಸೋಚಿತಕಲ್ಪನಾರಚನೆ ಚೆಲ್ವಾಯ್ತೆಂದತಿಪ್ರೀತಿಯಿಂ |
ರಸಿಕರ್ ಮೆಚ್ಚೆ ನಿಮಿರ್ಚುವೆಂ ಸುಜನಕರ್ಣಶ್ರಾವ್ಯಮಂ ಕಾವ್ಯಮಂ ||

ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಶಿವಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಪಾರ್ವತಿ, ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮ, ಸರಸ್ವತಿ, ಗಣೇಶ, ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ, ಯೋಗಿಚಂದ್ರಗುರು ಇವರುಗಳನ್ನು ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಇವನು ಆಧುನಿಕಕವಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಇವನ ಬಂಧವು ಪ್ರೌಢವಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ--

ಸಮುದ್ರ

ತಿಂಗಳಬಾಲನಂ ಪಡೆದ ತಣ್ಗೊಡಲಿಂದಿರೆಯಿರ್ಪ ತೌರು ರ |
ನ್ನಂಗಳನಿಟ್ಟ ಪೆಟ್ಟೆ ಮುಗಿಲ್ಗಳ ಅವಟ್ಟಿಗೆ ಕೂರ್ತು ಬಂದ ಬೆ ||
ಟ್ಟಂಗಳ ಬಿರ್ದಿನಾಗರಮಲರ್ಪ್ಪೊಡೆಯಂ ಮಲಗಿರ್ಪ ಸೆಜ್ಜೆ ಶಂ |
ಖಂಗಳ ಪೇಟೆ ಪೆರ್ಬವಳದಂಗಡಿಯೆಂದೆನಿಸಿರ್ದುದಾಕಡಲ್ ||

ಸರಸ್ಸು

ಅಂಭೋಜೋತ್ಪಲಸಂಭೃತ | ಬಂಭರಕಳಹಂಸಚಕ್ರಕಾರಂಡರವಾ |
ರಂಭವಿಜೃಂಭಣಸಂಭ್ರಮ | ಗಂಭೀರಾಸಾರಪೂರಮಾಕಾಸಾರಂ ||

ಮೇರು

ಸುಮನೋವಾಹಿನಿಯಿಂ ಪರಿಸ್ಫುರಿಪ ರಂಭಾಮಂಜುಘೋಷಾದಿಸ |
ತ್ಪ್ರಮದಾಳಿವ್ರಜದಿಂ ಪೊದಟ್ದ ಸುರಸಾಲಶ್ರೇಣಿಯಿಂದಾನಗಂ ||
ಸುಮನೋವಾಹಿನಿಯಿಂ ಪರಿಸ್ಫುರಿಪ ರಂಭಾಮಂಜುಘೋಷಾದಿಸ |
ತ್ಪ್ರಮದಾಳಿವ್ರಜದಿಂ ಪೊದಟ್ದ ಸುರಸಾಲಶ್ರೇಣಿಯಿಂದೊಪ್ಪಗುಂ ||

ಉದ್ಯಾನ

ಬಿತ್ತರಂಬಡೆದಿರ್ಪ ಮಾವಿನೊಳೆತ್ತಲುಂ ಮೊಳೆದೋಱಿ ಕೆಂ |
ಪೊತ್ತಿದಂಕುರಮುಂ ಕದ್ರುಂಕಿ ಸಮುತ್ತಕಾಕಲಿಕಾರವಂ ||
ಬಿತ್ತು ಚಿತ್ತಜಬೀರಮಂ ಗೆಲ್ಲಪುತ್ತು ಮಿರ್ಪ ವಿವೇಬಿನಂ |
ಮತ್ತಕೋಕಿಲಗಳ್ ವಿರಾಜಿಸಿದತ್ತು ಪಂಚಮರಾವದಿಂ ||

ನಕ್ಷತ್ರ

ಪ್ರರೂಢಸಂಧ್ಯಾನಟನೋದ್ಧಟಾಂಬಿಕಾ | ವರೀಱಲ್ಲಸಚ್ಛೀರ್ಷಕಿರದ್ವಿಯಜ್ಝರೀ |
ಸ್ಫುರತ್ಪೃವತ್ಸಂತತಿಯೆಂಬಿನಂ ನಭೋಂ | ತರಸ್ಥತಾರಾಗಣವೊಪ್ಪಿತೊಳ್ಪಿನಿಂ ||

ನಂಜರಾಜನ ಪರಾಕ್ರಮ

ಧರಣೀಶಾಗ್ರೇಸರಂ ತದ್ವಿಧು ಸುಹೃದಸುಹೃತ್ಸಂಘಮುಂ ಕಾಯೆ ತತ್ತ |
ತ್ಪುರಿಗಳ್ ಸದ್ವಂಶಯುಕ್ತದ್ವಿಜಗಜಮುಖವಾಹೌಘಯುಕ್ತಾತಪತ್ರೋ ||
ತ್ಕರದಿಂದೀಶಾನಭೂಪಾಂಚಿತಮೆನಿಸಿ ನಿಲಿಂಪೌಘಸಂಸೇವ್ಯಮಾಗು |
ತ್ತುಱೆ ನಿಚ್ಚಂ ಕೌತಿಕಶ್ರೀಗೆಡೆಯೆನಲಿಹುದಿಂತಿರ್ಪ ದಾಕ್ಷರ್ಯಮಲ್ತೇ ||

ಗೋಪಾಲರಾಜ ಸು. 1740

ಇವನು ಕಮಲಾಚಲಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ಮೈಸೂರು ಅರಸುಗಳ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು. ಮೈಸೂರುದೊರೆಯಾದ ಇಮ್ಮಡಿಕೃಷ್ಣರಾಜನ (1734 - 1766) ಶ್ವಶುರನಾದ ಕತ್ತಿಗೋಪಾಲರಾಜ ಅರಸು ಎಂಬುವನೇ ಈತನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವನು ಬೆಟ್ಟದಕೋಟೆಯ ಅರಸುಗಳ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು. ಕೆಲವುಕಾಲ ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದನು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಕಮಲಾಚಲಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ

ಇದು ಗದ್ಯರೂಪವಾಗಿದೆ; ಅಧ್ಯಾಯ 9; ಇದಕ್ಕೆ 'ಗೋಪಾಲಭೂಪಾಲೋಕ್ತಿವಿಲಾಸ' ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಮಲಾಚಲ

ಅಥವಾ ದಕ್ಷಿಣಗೋವರ್ಧನಾಚಲ ಎಂಬ ಹಿಮವದ್ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿ ಬೆಟ್ಟದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವು ಹೇಳಿದೆ. ಇದು ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರಪುರಾಣೋಕ್ತವಾದುದು ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಗದ್ಯವಿದೆ—

ಇಂತು ಶ್ರೀಸಕಲವಿದ್ವಜ್ಜನಮನಃಪಾರಾವಾರ ಪೂರ್ಣಸುಧಾಕರ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಭೂಪಾಲೋಕ್ತಿವಿಲಾಸರೂಪಕರ್ಣಾಟಭಾಷಾಯಾಂ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರಪುರಾಣೋಕ್ತಕಮಲಾಚಲಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಕಥಾಪ್ರಸಂಗೇ.

———

ನಂದಿನಾಥ 1745

ಇವನು ವಲ್ಲೀಕಂಠಾಭರಣವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ತನ್ನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ—ನಂದಿಯಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕಲಿಕಾಲಚೋಳನು ಬಂದು ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು; ಆಮೇಲೆ ಬೈಚಭೂಪೇಂದ್ರನ ವಂಶಿಕರು ಪೂಜೆಮಾಡಿ ಆ ಭೋಗನಂದೀಶನಿಂದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆದರು. ಅಲ್ಲಿ ಪಿನಾಕಿನೀತೀರದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯಚಿತ್ರಾಂಗಕಂಥಾಖ್ಯವರ್ಗವಿರ್ಪುದು. ಆ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಗುರುಸಿದ್ಧಮಲ್ಲೇಶಕರಜಾತ ಚಿಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯಕರಜಾತ ಬಸವಲಿಂಗಕರಜಾತ ವೀರಭದ್ರೇಶನಿರ್ಪನು. ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಕಾಳಿಕಾಂಬೆ, ಮಗ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಕರಜಾತ ನಂದಿನಾಥ. ಇವನೇ ಕವಿ. ಇವನ ವಿದ್ಯಾಗುರು ಪುಟ್ಟವರ್ಯ. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕ್ರೋಧನ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈಕ್ರೋಧನವು 1745 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಮಾರಾಧ್ಯ, ನಿಜಗುಣೇಂದ್ರ, ಷಡಕ್ಷರದೇವ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ವಲ್ಲೀಕಂಠಾಭರಣ

ಇದು ಯಕ್ಷಗಾನದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ; ಸ್ಥಲ 9, ಕಂದವೃತ್ತಪದಗಳ ಗಣನೆ 1610. ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಷಣ್ಮುಖನ ದಿಗ್ವಿಜಯ, ವಲ್ಲೀಪರಿಣಯ ಇವು ವರ್ಣಿತವಾಗಿವೆ. ಈಗ್ರಂಥದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕವಿಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ—

ಪಶುಪಸೂನು ಪರವಲ್ಲಿಯು ಮು | ನ್ನೊಸಗೆಯಿಂದ ಬೆರೆದಂದವನು |
ರಸೆಯೊಳೆಲ್ಲರಱ'ವಂದದೊಳಾಂ | ಕುಶಲನಾಗಿ ಪದಸಾಗಿಸುವೆಂ ||

ಇಡು ಗುಹಪದಮಹಿಮಾಮೃತ | ಮಿದು ಸದಮಲಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನವಿರತಿಯ ಕಂದಂ||

ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಶಿವಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಪಾರ್ವತಿ, ಸ್ವಗುರು ಚೆನ್ನಮಲ್ಲೇಶ,ರೇವಣ ಮರುಳಾರ್ಯ ಏಕೋರಾಮ ವಿಶ್ವನಾಥರು, ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ, ಗಣಪತಿ, ವೀರಭದ್ರ, ಷಣ್ಮುಖ, ಭೃಂಗಿ, ಕಾಲಭೈರವ, ಬಸವ, ಸರಸ್ವತಿ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಸೂತನು ಶೌನಕಾದಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳದಂತೆ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಗದ್ಯವಿದೆ--

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದವಿರಳಾನಂದಪದಪ್ರದಾಯಕ ತೋಂಟದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರವರ ಪ್ರಸಾದದಿಂದುಸಿರ್ದ ವಲ್ಲೀಕಂಠಾಭರಣದೊಳ್.

ಇದರಿಂದ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ತಿಳಿಯದೆ ಸರ್ವರ್ ಹುಡುಕುವ | ನೆಲಮಱನಿಕ್ಷೇಪದಂತೆಯಿರ್ದೇನುಫಲಂ |
ಧರೆಯೆಲ್ಲರಱಯೆ ಹೊನ್ನಿನ | ಒಱತೆಯ ಮಱಗಱವಱವಾಱ್ಕೆ ಪ್ರಾಕೃತಮಿದಱೊಳ್ ||

—o—

ಪಾಯಣ್ಣ 1748

ಈತನು ಅಹಿಂಸಾಚರಿತೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಜೈನಕವಿ. ಇವನ ತಂದೆ ಗುಮ್ಮಟಸೆಟ್ಟಿ, ಗುರು ನಯಸೇನ, ಸ್ಥಳ ಸಂಗೀತಪುರದರಸ ಸಂಗಮರಾಯಪುತ್ರ....ದ್ರಭೂಪನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪುವ ಭಾರಂಗಿ. ಗ್ರಂಥರಚನಾಕಾಲವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಒಂದು ಅಸಮಗ್ರವಾದ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭವಸಂವತ್ಸರವು ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಭವವು ಶಕ 1670(1748) ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಅಹಿಂಸಾಚರಿತೆ

ಇದು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಗ್ರಂಥಸಂಖ್ಯೆ 634. ಇದಕ್ಕೆ ಪಂಚಾಣುವ್ರತಚರಿತೆ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. “ಮುಕುರದಂತೆ ಬೆಳಗಲಿ ಎನ್ನಕುಲ” ಎಂದು ಕವಿ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ವಾಯಣ್ಣ ಎಂಬ ಕವಿಯಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಭೀಕನರ್ಥಾಖ್ಯಾನ ಎಂಬ 16 ಸಂಧಿಗಳುಳ್ಳ ಒಂದು ಸಾಂಗತ್ಯಗ್ರಂಥವಿದೆ. ಇದೂ ಏತತ್ಕವಿ ಕೃತವಾಗಿರಬಹುದೋ ಏನೋ ತಿಳಿಯದು.

—o—

ಬೊಮ್ಮಣ್ಣ 1749

ಈತನು ನಯಸೇನನ ಧರ್ಮಾಮೃತವನ್ನು ಶಕ 1671 ಶುಕ್ಲವರ್ಷದಲ್ಲಿ (1749) ಪ್ರತಿಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಕೆಳಗಣ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾನು ಕವಿಯೆಂದೂ ನಾಗೇಂದ್ರನ ಮಗನೆಂದೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ—

ಇಂದ್ರಾನ್ವಯೋದ್ಭವಂ ನಾ | ಗೇಂದ್ರನ ತನುಜಾತನಾದ ಬೊಮ್ಮಣಕವಿ ದೇ |
ವೇಂದ್ರಸುಬೃಂದಾರ್ಚಿತಜಿನ | ಚಂದ್ರನ ಚೈತ್ಯಾಲಯದೊಳೆ ಬರೆದಂ ಮುದದಿಂ||

—o—

ಪದ್ಮನಾಭ 1750

ಈತನು ರಾಮಚಂದ್ರಚರಿತ್ರದ ಉತ್ತರಭಾಗವನ್ನು, ಎಂದರೆ 17ನೆಯ ಸಂಧಿಯಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ, ಬರೆದು ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಜೈನಕವಿ. ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯದಿಂದ ಈಯಂಶಗಳು ತಿಳಿಯುತ್ತವೆ—

ಈಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಭಾಗವನ್ನು ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಅಥವಾ ಶಂಕರ ಎಂಬ ಕವಿ ಬರೆದು ಕಾಲವಾದನು[1]. ಕೆಲವುಕಾಲದಮೇಲೆ ತೌಳವದೇಶದೊಳಗಣ ಮೂಲಿಕೆಯರಾಜನಾದ ಚೆನ್ನರಾಯಸಾವಂತನ ಮತ್ತು ಆತನ ಸೋದರದಮಾವನಾದ ಕುಂದ್ಯೆಯರಸನ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರವಾಗಿ ? ಪಾಗ್ವೇಣಿಪುರದ ಪದ್ಮಸೆಟ್ಟಿ ಪದ್ಮಾವತಿ ಇವರ ಮಗನಾದ ಪದ್ಮನಾಭನು[2] ಈಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಮಾಡಿದನು. ಮೂಲಿಕೆಗೆ ಬಳಲಂಕೆ, ನೂತನಪುರ,

1. Vol. II, 526. 2, ಪದ್ಮಾವತೀಚರಿತೆಯನ್ನು ಬರೆದ ಪದ್ಮನಾಭನು ಮೂಲಿಕೆಯನ್ನೂ ಅದರ ನಾಮಾಂತರಗಳನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ; ಆದರೆ ಬೇರೆ ದೊರೆಯನ್ನು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಏತದ್ಭಿನ್ನನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವನು ದೊರೆಯ ಕೋಶಾಧ್ಯಕ್ಷನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಲಯಕಳ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳೂ ಉಂಟು. ಅಲ್ಲಿಯ ಅನಂತಜಿನಚೈತ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾಚಂದ್ರಮುನಿ ಇರುವನು. ಈಚೈತ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಲೂ 4 ಬಸ್ತಿಗಳುಂಟು. ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಜಿನೇಂದ್ರನ ಬಸ್ತಿ ಇರುವುದು; ಅದರಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಾವತೀದೇವಿಯ ವಿಗ್ರಹವೂ ಉಂಟು. ಚೆನ್ನರಾಯಸಾವಂತನು ಸಿದ್ಧವಾಂಬೆಯ ಮಗನು ; ಇವನಿಗೆ ಬಳಲಂಕಾಪಾಚಾಶ್ಚಾಹ ಎಂಬ ಬಿರದೂ ಹನುಮಕೇತನವೂ ಉಂಟು. ಕವಿ ಪದ್ಮಾವತೀದೇವಿಯ ಚರಣಾಬ್ಜಮಧುಪನು; ಅವಳ ಕರುಣದಿಂದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ಇವನ ಗುರು ಪಂಡಿತಾರ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಕಗುರು ಪ್ರಭಾಚಂದ್ರ, ರಕ್ಷಕ ಚೆನ್ನರಾಜೇಂದ್ರ, ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ಕುಂದ್ಯೆಯರಸ. ಈಗ್ರಂಥವನ್ನು ಶಕ 1674 ಪ್ರಮೋದವರ್ಷದಲ್ಲಿ - ಎಂದರೆ 1750 ರಲ್ಲಿ - ನೂತ್ನಪುರದ ಅನಂತಜಿನರ ಸನ್ನಿಧಿಯೊಳು ಪೂರೈಸಿದನು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ರಾಮಚಂದ್ರಚರಿತ್ರ

ಇದು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 37, ಪದ್ಯ 5268. ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು 2151 ಚಂದ್ರಶೇಖರಕವಿಕೃತ, ಉಳಿದುವು ಪದ್ಮನಾಭಕವಿಕೃತ. ಇದರಲ್ಲಿ ಜೈನಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ರಾಮಾಯಣಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ. ನಮಗೆ ದೊರೆತ ಪ್ರತಿ 29 ನೆಯ ಸಂಧಿಯಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಚೆನ್ನರಾಜ

ಜಿನಮತಗಗನಮಂಡಲದೊಳು ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವ | ವೆನಿಪ ರಥವನೊಲಿದಡರಿ |
ವಿನುತಬೋಧಾಂಶು ಪಜ್ವಳಿಸಲು ನಡೆವನಾ | ಮನುಜೇಂದ್ರ ದಿವಸೇಂದ್ರನೆನಲು||

ಸುವ್ರತಸ್ತುತಿ

ಕೊರ್ವ ಪರ್ವದ ಸರ್ವಕರ್ಮಭಟರ ಗರ್ವ |ಪರ್ವತಗಳ ನುಗ್ಗುಗುಟ್ಟಿ |
ನಿರ್ವಾಣಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪಟ್ಟವನಾಳಿದ | ಸರ್ವಜ್ಞ ಸುವ್ರತ ಸಲಹು||

ಸೀತೆಯ ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶ

ಹುತಭುಕ್ಪ್ರಬಳದಾಹಕಶಕ್ತಿಯನು ಮಹಾ| ಸತಿಯ ವಿಶುದ್ಧಚಾರಿತ್ರ |

ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸಿದುದಿಳೆಯೊಳು ಪತಿವ್ರತಗುಣ | ದತಿಶಯಮೇನು ಕೇವಳವೋ ||

ರಾವಣನ ತಲೆಗಳು

ವರಜಯಶ್ರೀಯೆಂಬ ಯೋಗಿನಿ ರಕ್ತಶಾ | ವರೆಗಳಿಂದತಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ |
ಭರದೊಳಾಕಾಶಲಿಂಗನನರ್ಚನಂಗೆಯ್ವ | ಪರಿಯೊಳು ಭೀತಿದೋರಿದುವು ||

ರಾವಣಸತಿಯರ ಪ್ರಲಾಪ

ಧಾರಿಣಿಪತಿ ನಿನ್ನ ಸತಿಯರ ಪಾದಪ್ರ | ಹಾರಂಗಳಿಂದಲಿ ನಿನ್ನ |
ಚಾರುನಂದನದಶೋಕಾನೋಕಹಂಗಳೊ | ಳಾರಿನ್ನು ತಳಿರನಾಗಿಪರು ||

ವೈರಾಗ್ಯ

ತನುಧನಪುತ್ರಕಲತ್ರಮಿತ್ರಾಯುರ್ಯೌ | ವ್ವನರೂಪಸೌಭಾಗ್ಯದೊದವು |
ಘನದೊಗ್ದು ಸುರಧನು ಮಿಂಚು ಸಂಧ್ಯಾಭ್ರ ಮಂಜಿನ ಪುಂಜವೆಂತಂತಸ್ಥಿರವು ||
ಗಿರಿದುರ್ಗ ವನದುರ್ಗ ಜಲದುರ್ಗ ಕರಿರಥ | ತುರಗಪದಾತಿಯಿವೆಲ್ಲಾ |
ದುರುಳನಂತಕನೊಯ್ವ ಪದದೊಳು ಕಾವುವೆ | ಇರದಿವ ನಂಬುವನೆಗ್ಗ ||

ಘಟಿಸಿದರ್ಥವನುಣಲುಡಲು ನಂಟರು ಬಂಧು | ಗಳು ಸ್ತ್ರೀಯರುಟದಲಿಂದ |
ಘಟಿಸಿದ ಪಾಪದಿಂ ನಿರಯದೊಳ್ ಬಿದ್ದು ಕೋ | ಟಲೆವಡುವಂದೊರ್ವನಾತ್ಮ ||

ದಿನಚರಿಯುಡಿಸಿ ತೊಡಿಸಿ ಮಿಸಿಸಿದ ತನ್ನ | ತನುವೊಡವರದೆನಲುಟ್ಟದ |
ವನಿತಾದಿಗಳುವೊಡಒಹರೆಯೂರ್ಜಿಸಿದ ಪ್ | ಜಿನಪುಣ್ಯವೆರಡೊಡಬಹುವು ||

ಸಪ್ತಧಾತುಗಳ ಸಮೂಹದಿಂ ದುರ್ಗಂಧ | ವ್ಯಾಪ್ತವಾದೀತನುವೆತ್ತ |
ದೀಪ್ತಚಿನ್ಮಯನಾತ್ಮನಿದವೊಕ್ಕು ವಿಷಯತೋ | ಲುಪ್ತನಾಗಿರುವಂದವೆತ್ತ ||

ಗೋಪಾಲದಾಸ ಸು. 1750

ಈತನು ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಮಾಧ್ವಕವಿ; ವಿಜಯ ದಾಸನ (ಸು. 1725) ಶಿಷ್ಯನು. ಇವನಿಗೆ ಭಾಗಣದಾಸ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ

ಉಂಟು. ಗುರುಗೋಪಾಲದಾಸ, ವರದಗೋಪಾಲದಾಸ ಎಂಬ ಇವನ ಇಬ್ಬರುತಮ್ಮಂದಿರೂ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸನೂ ಈತನಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಇವನ ಸ್ಥಳ ವೇಣೀಸೋಮಪುರ. ಇವನ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲವಿಠಲ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವು ಉಪಯೋಗಿಸಿದೆ. ಒಂದು ಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ-

ರಾಗ ಕಾಂಬೋದಿ--ಝುಂಪೆತಾಳ.

ಪಲ್ಲವಿ || ಏನುಬೇಡಲೊ ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ||

ಅನುಪಲ್ಲವಿ | ನೀನಿತ್ತ ಸೌಭಾಗ್ಯ ನಿಬಿಡವಾಗಿದೆ ಎನಗೆ||

ಜನನಿಯಂ ಕೊಡುಎಂದುಜಗದೀಶ ಬೇಡುವೆನೊ | ಜನನಿಯೇನಿತ್ತಳಾಧ್ರುವರಾಯಗೆ |
ಜನಕನಂ ಕೊಡು ಎಂದು ಜಯವಂತ ಬೇಡುವೆನೋ| ಜನಕನೇನಿತ್ತನಾಪ್ರಹ್ಲಾದಗೆ|1||
ಬಂಧುಗಳ ಕೊಡು ಎಂದು ಚಂದದಲಿ ಬೇಡುವೆನೊ | ಬಂಧುಗಳೇನಿತ್ತರೋ ಗಜರಾಜಗೆ |
ಅಂದಣವನೇರುವ ಭಾಗ್ಯವನೆ ಬೇಡುವೆನೊ | ಅಂದಣವನೇರಿ'ದಾನದುಷನೇನಾದನೋ ||2||
ಬೇಡುವೆನೊ ಒಂದು ಬೇಡತಕ್ಕುದೊ ದೇವ | ನೀಡನೆಂಬುದು ನಿನ್ನ ಮನದೊಳಿತ್ತು |
ಮೂಡಲದ್ರೀಶ ಗೋಪಾಲವಿಠಲ | ಬೇಡದಂತೆ ಪರ ಮಾಡಯ್ಯ ದೊರೆಯೇ ||3||

—o—

ವೇಣುಗೋಪಾಲದಾಸ ಸು. 1750

ಈತನು ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಮಾಧ್ವಕವಿ; ವಿಜಯದಾಸನ (ಸು. 1725) ಶಿಷ್ಯನು. ಇವನಿಗೆ ರಂಗನಾಮುದತಿಮ್ಮಣ್ಣ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. ಈತನು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ವೈಕುಂಠದಾಸನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದನೆಂದು ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಇವನು ಒಬ್ಬ ನವಾಬನಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಬೊಕ್ಕಸದ ಹಣವನ್ನು ದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೋಸ್ಕರ ಉಪಯೋಗಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಡಲ್ಪಟ್ಟು ಸಹಿಸಲಾರದ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ದೇವರು ಇವನ ಸಾಲವನ್ನು ತೀರಿಸಿ ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡಿದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಇವನ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ವೇಣುಗೋಪಾಲವಿಠಲ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ. ಒಂದು ಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ರಾಗ ಭೈರವಿ—ತ್ರಿಪುಟ ತಾಳ

ಪಲ್ಲವಿ|| ಇಂದು ಎನಗೆ ಗೋವಿಂದ ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದವ ತೋರೋ ಮುಕುಂದನೆ ||

ಅನುಪಲ್ಲವಿ|| ಸುಂದರವದನನೆ | ನಂದಗೋಪಿಯಕಂದ | ಮಂದರೋದ್ಧಾರ ಆನಂದ ಇಂದಿರಾರಮಣ ||

ನೊಂದೆನಯ್ಯ ಭವಬಂಧನದೊಳು ಸಿಲುಕಿ | ಮುಂದೆ ದಾರಿಗಾಣದೆ ಕುಂದಿದೆ ಜಗದೊಳು |
ಕಂದ ನಾನೆಂದೆನ್ನ ಕುಂದುಗಳೆಣಿಸದೆ | ತಂದೆ ಕಾಯೊ ಎನ್ನ ಕಂದರ್ಪಜನಕನೆ||1||
ಧಾರಿಣಿಯೊಳು ಭೂಭಾರಜೀವನನಾಗಿ | ನೇರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಪಾಪಮಾಡಿದೆಜಗದೊಳು |
ಯಾರು ಕಾಯುವರಿಲ್ಲ ಸೇರಿದೆ ನಿನಗಯ್ಯ | ಧೀರವೇಣುಗೋಪಾಲವಿಠಲ ಪಾರಗಾಣಿಸೊ ಜಗ ||2||

— — —

ಮೋಹನದಾಸ ಸು. 1750

ಇವನು ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ಮಾಧ್ವಕವಿ; ವಿಜಯದಾಸನ (ಸು. 1725) ಶಿಷ್ಯನು. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಚಿಪ್ಪಗಿರಿ. ಇವನ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಹನವಿಠಲ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ರಾಗ ಮುಖಾರಿ—ಝಂಪೆ ತಾಳ

ಪಲ್ಲವಿ | ಏನುಮಾಡಿದರೇನು ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ||

ಅನುಪಲ್ಲವಿ || ಆನೆಗೆ ಮಜ್ಜನವ ಮಾಡಿಸಿದಂತೆ ||

ವೇದವೋದಿದರೇನು ಶಾಸ್ತ್ರವೋದಿದರೇನು | ವಾದಿಸಿದರೇನು ತರ್ಕವನು ಮಾಡಿ |
ಪಾದದಲಿ ಗಂಗೆಯ ಪಡೆದ ನಾರಾಯಣ|ನಾದಿಯೆಂದು ಪಂಚಭೇದತಿಳಿಯದಲೆ||1||
ಹದ್ದಿನಂದದಲಿ ಬಹುಕಾಲ ಬಾಳಿದರೇನು| ಸದ್ಧರ್ಮವೃತ್ತಿಯನು ಜರಿದುನಿತ್ಯ|
ಮಧ್ವವಲ್ಲಭ ನಮ್ಮ ಮೋಹನವಿಠಲನ ! ಸದ್ಭಕ್ತರಾ ಪಾದಪೊದ್ದಿಕೊಂಡಿರದೆ ||2||

———

ಹಯುವದನದಾಸ ಸು. 1750

ಈತನು ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಮಾಧ್ವಕವಿ; ವಿಜಯದಾಸನ (ಸು. 1725) ಶಿಷ್ಯನು. ಈತನ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಯುವದನವಿಠಲ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ. ಒಂದು ಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ರಾಗ ಮುಖಾರಿ —ಝಂಪೆತಾಳ

ಪಲ್ಲವಿ || ಸಕಲಸಾಧನವೆನಗೆ ಕೈಸೇರಿತು | ಮುಕುತಿಯ ಮಾರ್ಗಕೆ ಬಾರದಾಧನವು ||

ಸಂಸಾರದಲಿ ಜ್ಞಾನ ಸತಿಸುತರಲಿ ಭಕ್ತಿ | ಕಂಸಾರಿಪೂಜೆಯಲಿ ವೈರಾಗ್ಯವು |
ಸಂಶಯದ ಜನರಲ್ಲಿ ಸಖತನವ ಮಾಡುವೆನು | ಹಿಂಸೆಪಡಿಸುವೆನು ಜನಸಂಗಹರಿ ರಂಗ ||1||

ಹೆಂಡತಿಯು ಕೊಂಡೆಯುದ ಮಾತುಗಳೆ ಉಪದೇಶ | ಚಂಡಕೋಪವು ಎಂಬ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ |
ಪಂಡಿತನು ನಾನಾಗಿ ಅವಿಧೇಯುರನುಸೇರಿ| ಕಂಡಕಡೆ ವಾದಿಸುವುದತಿತರ್ಕವಯ್ಯ ||2||

ಒದಿದೆ ಯಲ್ಲಣ್ಣ ಕಲ್ಲಣ್ಣ ಎನ್ನುತಲಿ | ವೇದವೆಂಬುದು ಎನಗೆ ಪಗಡೆಪಂಜಿ |
ಸಾಧಿಸಿ ಈಪರಿಯು ಧನವನ್ನು ಕೂಡಾಕಿ | ವೋದಿಹಯುವದನವಿಠಲ ನಿಮ್ಮ ಮಹಿತು ||3||

ಸಂಗನಬಸವಪ್ಪ ಸು. 1750

ಇವನು ವೀರಶೈವಸುಧಾನಿಧಿಟೀಕೆಯುನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ನಿರ್ವಾಣಾರ್ಯನ ಮಗನು,....ಮಂತ್ರಿವರ್ಯನ ಮಮ್ಮಗನು. ಈತನ ತಂದೆ ನಿರ್ವಾಣಮಂತ್ರಿ (ಸು. 1725) ಯಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಬಹುದು. ಟೀಕೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಗದ್ಯವಿದೆ—

ಇತಿ ಶ್ರೀನಿಖಿಲನಿಗಮಾಗಮಸಾರಪಾರಾವಾರಮಂಥನಂಥಾಯಮಾನಾಶೇಷ ಮುನೀಶಿತೋಷ ಕುಮುನೀಷಿದರ್ಶಬಿಂಬಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತ ಹೃದ್ಯಾನವದ್ಯಷಟ್ಸ್ಥಲವಿದ್ಯಾವೈ

ಭರುವಿಖ್ಯಾತಗುರುಬಸವ...ದೇಶಿಕೇಂದ್ರವಿರಚಿತಸ್ಯ ವೀರಶೈವಸುಧಾನಿಧಿನಾಮಧೇಯಸ್ಯ ಪ್ರಬಂಧಸ್ಯ ಶ್ರೀಮದ್ವೀರಶೈವಮಾರ್ಗಪ್ರವರ್ತಕ ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯಯೋಗರಹಸ್ಯಾಧಿ....ಮಂತ್ರಿವರ್ಯಗರ್ಭಾಬ್ಧಿಕೌಸ್ತುಭ ಶ್ರೀಮನ್ನಿರ್ವಾಣಾರ್ಯತನೂಭವ ಸಂಗನಬಸವಪ್ಪನಿರ್ಮಿತ ಕರ್ಣಾಟಭಾಷಾಟೀಕಾಯಾಂ.

—o—

ಉದ್ಧಾವಸಿದ್ಧಲಿಂಗದೇವ ಸು. 1750

ಈತನು ವೀರಶೈವಚಿಂತಾಮಣಿಟೀಕೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ. ಮೂಲಗ್ರಂಥವು ನಿಟ್ಟೂರುನಂಜಯ್ಯನಿಂದ (ಸು. 1725) ರಚಿತವಾದುದರಿಂದ ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಿರಬಹುದು.

—o—

ಬಬ್ಬೂರು ರಂಗ ಸು. 1750

ಈತನು ಅಂಬಿಕಾವಿಜಯವನ್ನೂ ಪರುಶುರಾಮರಾಮಾಯಣವನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಸ್ಮಾರ್ತಬ್ರಾಹ್ಮಣನು; ಶೌನಕಗೋತ್ರದವನು. ತನ್ನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ—ಕಮ್ಮೆಯ ತಿಪ್ಪಣ್ಣ; ಮಗ ರಂಗ; ಮಗ ಮಾವುಗ; ಮಗ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ; ಮಗ ವೇದಾವತೀತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಘನಪುರಿಯ (ಹಿರಿಯೂರು) ಕರಣಿಕಾಗ್ರಣಿ ರಂಗ; ಇವನ ಹೆಂಡತಿ ರುಕ್ಮಿಣಿ, ಮಗ ಕವಿ ಬಬ್ಬೂರುರಂಗ. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಹಿರಿಯೂರಿಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಬಬ್ಬೂರು. ಆ ಬಬ್ಬೂರು ರಂಗನಾಥನೇ ಈತನ ಕುಲದೈವವು. "ಸುಕವಿಗಳ ಕರಮುಕುರ, ಕುಕವಿಗಳೆದೆಗಿಚ್ಚು, ಸಜ್ಜನನಿಕರಮನದಾನಂದನಂದನಚೈತ್ರ" ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದಾನೆ. ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ "ಇಳೆಯ ಕರ್ಣಾಟಕಮಹಾಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಗುರುವೆಂದೆಂಬ ಬಿರುದನು ತಳೆದು ಭಾರತವನು ವಿವರಿಸಿದ" ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, "ಅವನ ಬಟ್ಟೆವಿಡಿದು ಶ್ರೀರಾಮಚರಿತವ ಬೆಳಗಿದ" ಕುಮಾರವಾಲ್ಮೀಕಿ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ, ಅಲ್ಲದೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ, ಕುಮಾರವಾಲ್ಮೀಕಿ, ತಾನು

ಈ ನಾಲ್ವರೇ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿಂ ಕೃತಿಸೃಜಿಸುವ ಅತಿದಿಗ್ಗಜರು, ತಮಗಿದಿರಾರು ಧರಣಿಯಲಿ" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಪರರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸದೆ ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಮಾಡುವನೆಂಬಬಿರುದು ತನಗುಂಟೆಂದು

ಅಗ್ಗಳಿಕೆ ಪರರನುಸರಿಸದೊಂ |ದಗ್ಗಳಿಕೆ ಭಾಮಿನಿಯಷಟ್ಪದಿ |
ಮುಗ್ಗಿಸದೆ ಕರಪುಸ್ತಕದಿ ಪದಗಳನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ||
ಉಗ್ಗಡಿಸದಗ್ಗಳಿಕೆ ತನ್ನದ | ನರ್ಘ್ಯವಾಕ್ಯದೊಳರ್ಥವಿಕಳಿಕೆ |
ನುಗ್ಗಿ ನಿಲಿಸದ ಬಿರುದು ಬಬ್ಬೂರೀಶಸೇವಕಗೆ ||

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಜೈಮಿನಿಭಾರತವನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನನ್ನು (ಸು. 1700) ಸ್ತುತಿಸುವುದರಿಂದ ಈತನು ಸುಮಾರು 1750 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ

1. ಅಂಬಿಕಾವಿಜಯ

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 47, ಪದ್ಯ 3005[1]. ಇದರಲ್ಲಿ ಆದಿಶಕ್ತಿಯಾದ ದೇವಿ ರಕ್ತಬೀಜಾಸುರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ಕಥೆಯೂ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಚರಿತವೂ ಹೇಳಿವೆ. ಮೊದಲು ಅತ್ರಿಋಷಿ ನಳರಾಜನ ಶನಿಪೀಡಾನಿವಾರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಋತುಪರ್ಣರಾಯನಿಗೂ ಆಮೇಲೆ ಸೂತನು ಶೌನಕಾದಿಗಳಿಗೂ ಈ ದೇವೀಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಬಬ್ಬೂರುರಘುವರಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಶಿವ, ಪಾರ್ವತಿ, ಸರಸ್ವತಿ, ಗಣೇಶ, ಸೂರ್ಯ, ಹನುಮಂತ, ಷಡ್ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಕರ್ತನಾದ ವಿದ್ಯಾಶಂಕರ, ಇವರುಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ। ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ವಿದ್ಯೆ

ಚೋರರಿಗೆ ವಶವಾಗದಾಳ್ದನು | ಮೀಱಿ ಕಾಮಿಸಿ ತೆಗೆಯಕೂಡದು |
ಬಾರದೊಡಹುಟ್ಟಿದ ವಿಭಾಗೆಗೆ ದೇಹಕದು ತನಗೆ |
ಭಾರ ಮುನ್ನಲ್ಲಮುಮ ವಿದ್ಯಾ | ಚಾರುಧನಕೆಣೆಗಾಣೆನದಱಿಂ !

1, ಅಚ್ಚಾಗಿರುವ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಧಿ 48, ಪದ್ಯ 2946 ಎಂದಿದೆ.

ಧಾರಿಣಿಗೆ ವಿದ್ವಾಂಸರಗ್ಗಳರೆಂದನಾಮುನಿಪ ||

ಗಾಯಕ

ಕೊರಲುಬೆರಲಿನ ತಾಳ ತಪ್ಪದೆ | ಶಿರವನಲುಗದೆ ಮೈಯೊಳಾಯಸ |
ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಸೊಗಸಱಿತು ನಯಲಲ್ಲಿ ಭಾವದಲಿ ||
ಸರಿಗಮಗಳುಚ್ಚರಿಸುತಲುಗಿನೊ | ೞರವ ತಪ್ಪದೆ ರಾಗನಿರ್ಣಯ |
ವಿರವ ಬಲ್ಲವ ಗೀತಗಾಯಕನರಸ ಕೇಳೆಂದ ||

ನೀತಿ

ಅಱುವರ್ಗಕೆ ಸಿಲುಕಿ ನೆಟ್ಟನೆ | ಮೂಱುಗುಣಗಳಿಗೊಡನೆ ಹೊಂದಿ ವಿ|
ಕಾರದಷ್ಟಮದಾಮದಂಗಳಿಗೊಲಿದು ನಂವಿನಲಿ ||
ಸಾರಿಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಚ್ಛೆಗೆ| ತೋಱಿ ಸಪ್ತವ್ಯಸನಪಂಕ್ತಿಯ |
ಬೇರುಬೆರಕೊಂಡಿಹ ದುರಾತ್ಮರಿಗುಂಟೆ ಪರಸೌಖ್ಯ ||
ಗುಣದಿ ಶರನಿಧಿಯೆನಿಸಿ ಶಾಂತದ | ಭಣಿತೆಯಲಿ ಶಶಿಯೆನಿಸಿ ಶುಭಕರ |
ದೆಣಿಕೆಯಲಿ ಶ್ರೀಗೌರಿಗೆಣೆಯೆಂದೆನಿಸಿ ನಿಜಪತಿಯ ||
ಮನದೊಳಗೆ ಪರದೈವವೆಂದೇ | ಗಣಿಸುತನವರತತ್ತ್ವಮಾವಗೆ |
ಜನನಿಯಂತಿರುವವಳೆ ಕುಲವಧು ಧರ್ಮರೂಪೆಂದ ||

ಆದಿಶಕ್ತಿ

ಅಂಬುಜವು ಮುಸುಳಿಸಿದುವಾತಶಿ | ಬಿಂಬವದನೆಯ ವದನಕಾಂತಿಗೆ |
ತುಂಬಿಗಳು ಚೀಱಿದುವು ಭೃಂಗಾಳಕದ ಸುಂದರಕೆ ||
ಕಂಬುಕಂಠಿಯ ರದನಕುಱಿತ ದಾ|ಳಿಂಬ ಬಾಯ್ಬಿಡುತಿಹುವು ತೊಡೆಗಳ |
ಸಂಭ್ರಮಕೆ ಶಿರವಾಗಿ ನಿಂದುವು ಬಾಳೆ ಬನದೊಳಗೆ ||

ವರ್ಷಾಕಾಲ

ಬೆದಱಿ ಹಾಯ್ದುವು ಹಂಸ ಮಾನಸ | ನಿಧಿಸರೋವರಕ್ಕೈದೆ ಕೇಕಿಯು |
ಕೆದಱಿ ದುರುಗಱಿಗಳಲಿ ಕುಣಿದುವು ಮುಗಿಲನೀಕ್ಷಿಸುತ ||
ಉದಿರುತಿಹ ಮುಂಬನಿಯ ಗುಟುಕಿಸಿ | ಯೊದಱುತಿರ್ದುವು ಚಾತಕವ್ರಜ |
ಪೊದುಗುತಿರ್ದುವು ಖಗಮೃಗಾವಳಿ ಕೋಣೆಕುತ್ತಱಲಿ ||

ಜಲಕ್ರೀಡೆ

ಮುಳುಗಿದುವು ಮತ್ಸ್ಯಗಳು ಕಂಗಳ| ಹೊಳಹಕಾಣುತ ಮನದಿ ಲಜ್ಜಿಸಿ |
ಜಲಜ ಕಂಪಿಸುತಿರ್ದುವಾಸ್ಯಕೆ ಸೋಲ್ತು ಭೀತಿಯಲಿ ||
ತೆಳುವಸುಱ ತಿವಳಿಯ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ | ತೊಲಗಿ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿದುವು ಕಱುದೆರೆ |
ಕೊಳನೊಳಗೆ ಖಚರಿಯರು ಸಂದಣಿಸಲ್ಕೆ ನಿಮಿಷದಲಿ ||

2. ಪರಶುರಾಮರಾಮಾಯಣ

ಇದು ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 43, ಪದ್ಯ 1543. ಕವಿ "ಅಂಬಿಕಾವಿಜಯಮಂ ಭಾಮಿನಿಯೊಳಱಿಪಿದೆಂ ಮಗುೞ್ದಂ ವಾರ್ಧಕದ ಷಟ್ಪದದೊಳುಸಿರುವೆಂ" ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪರಶುರಾಮನ ಚರಿತವು ಹೇಳಿದೆ. ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಬಬ್ಬೂರುವಾಸ ವಸಂತಮಾಧವನ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಬ್ರಹ್ಮ, ಶಿವ, ಪಾರ್ವತಿ, ಗಣೇಶ, ಸರಸ್ವತಿ, ಕಾರ್ತವೀರ್ಯ, ಶೃಂಗೇರಿ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ, ರೇಣುಕೆ, ಸೂರ್ಯ, ವ್ಯಾಸ, ಆಂಜನೇಯ ಇವರುಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನ ಬಾಲ್ಯ

ಕಪ್ಪಾದ ನೆಱೆಸುರುಳ್ಗುರುಳಿನಿಂ ಕೆಂಬವಳ |
ಕೊಪ್ಪಾದ ಚೆಂದುಟಿಯ ಚುಬುಕದಿಂ ಕಱುಜೊಲ್ಲು |
ಸುಪ್ಪಾಣಿಮುತ್ತಿನಂತಿರ್ಪ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂ ಡಾಳಿಸುವ ನಿಡುಗಂಗಳ ||
ಹೆಪ್ಪಾದ ಗಂಭೀರನಾಭಿಯಿಂ ನಳನಳಿಸು |
ತಿರ್ಪಸುಕರಗಳಿಂ ಬಟ್ಟನುಣ್ದೊಡೆಜಂಘೆ |
ತಪ್ಪಾದತಳಿರ್ವೆಜ್ಜೆ ಮೃದುವಿನಿಂದೊಪ್ಪಿದಂ ಬಾಲಕಂ ಕೃತವೀರ್ಯನ ||

ಸ್ತ್ರೀವರ್ಣನೆ

ವಲ್ಲರಿಗಳಿಲ್ಲದುಱಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಗಳರಳಿಸುತೆ |
ಸಲ್ಲಲಿತಚಂದ್ರನಂ ಮುಖದೊಳಂ ಪೊಳಸುತ್ತೆ |
ಬಿಲ್ಲಱಿಯದಂಬುಗಳ ಬೀಱುತ್ತೆ ಚಿಗುರಿಸುತೆ ಸೌಗಂಧವೃಕ್ಷಂಗಳ ||

ನಲ್ಲೆಯರ್ ತಮತಮಗೆ ನಾಗಸಂ ನಡೆಜಡೆಗ |
ಳಲ್ಲಿಯುಂ ತೋಱುತ್ತೆ ಪಲಬಗೆಯ ಚಿತ್ರಂಗ |
ಳೆಲ್ಲಮಂ ನೊಸಲಿನೊಳ್ ಕಾಣ್ಬಡಿಸುತಿರುತಿರ್ದರಂಗಜನ ಋಂಗುಡಿವೊಲು ||

ಕೃತವೀರ್ಯನ ಕೀರ್ತಿ

ಹರಿ ಪಯೋಸಾಗರವನಱಸಿದಂ ಹಂಸೆಯಂ |
ಸರಸಿಜೋದ್ಭವನಱಯದಿರುತಿಹಂ ಸದ್ಭ್ರಸ್ಯ |
ಗಿರಿಯನುಂ ಪುರಹರಂ ಬೆದಕಿದಂ ವಜ್ರಮಂ ವಜ್ರಿಯುಂ ಬಱಕೆಱಯದೆ ||
ಬೆಱಗಿನಿಂ ನೋಡಿದಂ ತಾರೆಗಳ್ ಚಂದ್ರನಂ |
ಕುಱುಪಿಡಿಯಲಾಱದುಱತೆ ತೊಱಲುತಿರ್ದುವು ಮೇಲೆ |
ಧರೆಯೊಳುಂ ಕೃತವೀರ್ಯನುರುಕೀರ್ತಿಧವಳಿಮಂ ದಿಕ್ತಟವನಸುಂ ಪರ್ವಿರೆ ||

ಭದ್ರನ ಕುಮಾರಿ

ಶಿವನಂತೆ ವನದಂತೆ ಸೋಮಕರಯುಕ್ತದಿಂ |
ಭುವಿಯಂತೆ ಮಡುದಂತೆ ಸದ್ದ್ವಿಜವಿಲಾಸದಿಂ |
ರವಿಯಂತೆ ತಳಿರಂತೆ ಶೋಭಿಸುವ ಛಾಯಾರುಣಾಂಕಿತಪ್ರೌಢಿಯಿಂದೆ ||
ಕವಿಯಂತೆ ವಿಧಿಯಂತೆ ವಾಣಿಪ್ರಕಾಶದಿಂ |
ಪವನನಂತಳಿಯಂತೆ ಸೌಗಂಧಮಿಳಿತದಿಂ |
ದವನಿಪನ ನಂದನೆಯು ಮುದ್ದುಸಿರಿ ಬಾಲ್ದೆಱೆಯುತಿರ್ದುದಂತೆಸೆದಿರ್ದುದು ||

ವಸಂತ

ಪರಪುಟ್ಟಗಳದಳಿರ ಗುಟುಕಿಕ್ಕುತಳಿಗಳ್ಗೆ |
ಬಿರಿಮುಗುಳ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮಕರಂದಮಂ ಸಲಿಸು |
ತರಸಂಚೆಗಂಬುಜದ ತಂಡುಲವನುಣಿಸುತ್ತ ಪ್ರೋಚೆಯಿಂ ವೃಗರಥಿಕನ ||
ಕರುಣದಿಂದಿದಿಗೊಳಿಸುತ ತುಹಿನಗಜಮಸ್ತಕ |
ಸ್ಫುರಿತಮುಕ್ತಾಫಲವನೆಬ್ಬಟ್ಟುತೊಲವಿನಿಂ |
ದೊರೆ ವಸಂತನುಮೆಂಬ ಭೋಗಿಜನಸಹಕಾರಿ ಲೋಕಮಂ ಮೋಹಿಸಿದನು ||

ಕೋನಯ್ಯ ಸು 1750

ಈತನು ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನರಸಂಗರವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಕಾಶ್ಯಪಗೋತ್ರದವನು; ಹೋತೂರ ಬೆಟ್ಟರಸನ ಮಗನು. ಇವನಿಗೆ ಸರಸಭಾರತಿ ಎಂಬ ಬಿರುದಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸವಾಲ್ಮೀಕಿಶುಕರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಬಳಿಕ ಕಾಳಿದಾಸಾದಿಗಳನ್ನು ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾನೆ—

ಕಾಳಿದಾಸ ಮಯೂರ ವರಕವಿ | ಮೌಳಿಮಣಿ ಬಾಣಾಂಕ ದಂಡಿ ವಿ |
ಶಾಲಮತಿ ಮಲುಹಣ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಶುಕರೂಪ||
ಲೋಲಗುಣಲಕ್ಷ್ಮೀಶಘನಕವಿ ! ಜಾಲಮೃದುಪದಪಲ್ಲವಗಳಿಗೆ |
ಫಾಲಮಂ ಚಾಚುತ್ತೆ ಪೇಳುವೆನೀಮಹಾಕೃತಿಯ ||

ಜೈಮಿನಿಭಾರತವನ್ನು ಬರೆದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನನ್ನು(ಸು. 1700) ಸ್ತುತಿಸುವುದರಿಂದ ಕವಿ ಅವನ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತ ಈಚೆಯವನೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿಯೇ ಇದೆ; ಸುಮಾರು 1750 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನರ ಸಂಗರ

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 27, ಪದ್ಯ 1721 ಇದಕ್ಕೆ ಗಯಚರಿತ್ರೆ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. "ಗಯನೆಂಬ ಗಂಧರ್ವಶಿರೋಮಣಿ ಕೃಷ್ಣರಾಯಂಗೆ ದ್ರೋಹವನೆಸಗಿ ಫಲುಗುಣನ ಮರೆವೊಗಲು ಹರಿ ಕೊಡಹೇಳಲವನನು ಕೊಡೆನೆನೆ ಕಾದಿದರು ಹರಿನರರು ದ್ವೈತಕಾನನದಿ; ಪರಮೇಶನಿರ್ಜರ ತಿಳುಹಿ ಸಾಮದಲೊಂದುಮಾಡಿದನು" ಎಂಬುದೇ ಇದರ ಕಥಾಗರ್ಭ. ಈ ಕಥೆ ಮಹಾಭಾರತದ ವನಪರ್ವದಲ್ಲಿದೆ ಎಂದೂ ಕೃತಿನಾಯಕನು ತಿರುಪತಿವೆಂಕಟರಮಣನೆಂದೂ ಕೃತಿಯನ್ನು ಆತನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದೆನೆಂದೂ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ತಿರುಪತಿ ವೆಂಕಟರಮಣದೇವರ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಈಶ್ವರ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಗಣೇಶ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಸರಸ್ವತಿ, ಗರುಡ, ಹನುಮಂತ, ಸೂರ್ಯ ಇವರುಗಳನ್ನು

ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಚಂದ್ರೋದಯ

ಬಿರಿದುವಾಕ್ಷಣ ಕುಮುದಚಯ ಮಿಗೆ | ಹೊರೆದುವಮಲಚಕೋರ ಚಂದ್ರಿಕೆ |
ಹರೆದುದಖಿಳದಿಗಂತವನು ಕಂಗಿದುವು ಶಶಿಕಾಂತ ||
ಧರೆ ಗಿರಿವ್ರಜ ಗಗನದುರುಗ | ಹ್ವರ ಮಹಾಂಧತೆಯಡಗಿ ಬೆಳತುದು |
ವಿರಹಿಗಳ ಹೃದುತ್ಕಲಮೆನೆ ವಿಧು ನಭದಿ ರಾಜಿಸಿದ ||

ಊಟ

ಅಚ್ಚಸಾಸವೆಯರೆದು ಮಾಡಿದ | ಪಚ್ಚಡಿಯ ಹರಳುಪ್ಪುಗಾಯ್ಗಳ |
ಬೆಚ್ಚರದೊಳಬಲೆಯರು ನೀಡುವ ಕಲಸಿದೋಗರವ ||
ಕಚ್ಚಡಿಯ ಸೀಕರಣೆಪಳಿದ್ಯವ | ನಚ್ಚರಿಯಲಿ ಯಶೋದೆ ಬಡಿಸಿದ |
ಳಚ್ಯುತಗೆ ಸವಿಗೊಳಿಸುತಖಿಳಮನೋನುರಾಗದಲಿ ||

ಸುಭದ್ರೆ

ತಳಿರಡಿಯ ಪೊಂಬಾಳೆದೊಡೆಗಳ | ಎಳಲತೆಯ ವಿಗ್ರಹದ ಕಡುಕೋ |
ಮಳಶಿರೀಷದ ಕರಯುಗದ ಸರಸೀರುಹಾನನದ ||
ಲಲಿತಚಂಪಕನಾಸಿಕದ ನೈ | ದಿಲ ಸುನಯನದ್ವಯದ ಲಾವ
ಣ್ಗಳ ಶಿರೋಮಣಿ ವನವಧುವಿನಾಕೃತಿಯೊಳೈದಿದಳು ||

ಪಾಂಡವರನ್ನು ಕುರಿತು ಕೃಷ್ಣನ ಉಕ್ತಿ

ಹೋದ ಮಾರಿಯ ಕರೆದು ಮನೆಯೊಳ | ಗಾದರಿಸಿ ಕೆಡುವಂತೆ ಕಷ್ಟರು !
ಬೀದಿಕಲಹವ ಕೊಂಡುಕೊಳುವ ಮರುಳರಂದದಲಿ ||
ಹಾದಿಗೊಂಡೈದುವ ಗಯಾಖ್ಯನ | ನಾದರಿಸಿಯವಗಾಗಿ ನಿಜಸುತ |
ಸೋದರಾದಿಗಳಟ್ಟುವುದುಚಿತವೆ ಎನುತ ಹರಿಯೆಚ್ಚ ||

ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಕುರಿತು ಕೃಷ್ಣನ ಪರಿಹಾಸೋಕ್ತಿ

ಏಕೆ ಮನೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು | ಮೇಕೆಕೊರಳಿನ ಮೊಲೆಗಳಂದದಿ |
ಸಾಕಿದರಿಗಪಯಶವ ಕಹ ಸುತರಿರ್ದು ಫಲವೇನು ||

ಲೋಕ ಮೆಚ್ಚಲು ನಿನ್ನನ್ನೋಲು । ದ್ರೇಕಶೌರ್ಯದೊಳರಿಬಲವ ಮುನಿ ।
ದೇಕನಿಮಿಷದಿ ಗೆಲುವ ಸಾಹಸನೊರ್ವ ಸಾಕೆಂದ ||

———

ಹೆಳವನಕಟ್ಟೆಗಿರಿಯಮ್ಮ ಸು. 1750

ಈಕೆ ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಕಥೆ, ಸೀತಾಕಲ್ಯಾಣ, ಉದ್ದಾಳಕನ ಕಥೆ, ಹಾಡುಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಹೆಳವನಕಟ್ಟೆ ರಂಗನಾಥನ ಭಕ್ತಳು. ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಕಥೆಯ ಒಂದು ಪ್ರತಿಯ ಅಂತ್ಯ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತ್ಪರಮಹಂಸಾರೂಢೆ, ನಿತ್ಯನಿರ್ಮಲಪರಮಾನಂದಹೃದಯೆ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣಗಳು ಈಕೆಗೆ ಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ (ಸು. 1700) ಜೈಮಿನಿಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಕಥೆಯನ್ನು ತಾನು ಸಾಂಗತ್ಯವಾಗಿ ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಅವನ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತ ಈಚೆಯವಳು ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವಳ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಬಹುದು ಇವಳ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಹೆಳವನಕಟ್ಟೆ ರಂಗನಾಥನ ಅಂಕಿತವಿದೆ. ಹರಿಹರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಕೊಮಾರನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಈಕೆ ಸುಮಾರು 200 ವರ್ಷಗಳಹಿಂದೆ ಇದ್ದಳೆಂದು ಪ್ರತೀತಿಯಿದೆ.

ಇವಳ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ

1 ಚಂದ್ರಹಾಸನಕಥೆ

ಇದು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 5, ಪದ್ಯ 422[1]. ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಹೆಳವನಕಟ್ಟೆ ರಂಗನಾಥನ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಗಣಪತಿ, ಶೃಂಗೇರಿಯ ಶಾರದೆ, ತನ್ನ ತವರುಮನೆಯ ದೇವರಾದ ಮೈಲಾರ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಪತಿಚರಣವನ್ನು ನೆನೆದು ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಒಂದು ಪ್ರತಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ— ಇಂತು ಶ್ರೀಮತ್ಪರಮಹಂಸಾರೂಢೆಗಳಾದ ನಿತ್ಯನಿರ್ಮಲಪರಮಾನಂದಹೃದಯೆಯರಾದ ಶ್ರೀ ಹೆಳವನಕಟ್ಟೆ ರಂಗನಾಥಸ್ವಾಮಿಯ ಕರುಣವುಳ್ಳವರಾದ ಹೆಳವನಕಟ್ಟೆ ಗಿರಿಯಮ್ಮನವರು ನಿರೂಪಿಸಿದ ಚಂದ್ರ

---

1. ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ 431 ಎಂದಿದೆ.

ಹಾಸಕಥಾಮೃತಪ್ರಸಂಗಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ—ಎಂಬ ಗದ್ಯವಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಚಂದ್ರಹಾಸ

ತೂಂಗಲು ಕುರುಳು ಕೋಳ್ಗುತಲಿರೆ ಮೊಳೆವಲ್ಲು | ಕಂಗಳ ಕುಡಿನೋಟವೆಸೆಯೆ |
ಮಂಗಳಗಾತ್ರದ ಮುದ್ದುಬಾಲಕನೆಲ್ಲ ! ರಂಗಳದೊಳಗಾಡುತಿಹನು ||

ಪೌರನಾರಿಯರು ಚಂದ್ರಹಾಸನನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದುದು

ಮಾಗಾಯಿಮುರವಿಟ್ಟು ಮನ್ನಿಸಿ ಕೆನೆವೊಸ | ರೋಗರವನ್ನುಣಿಸುವರು |
ತೂಗುವರು ತೊಟ್ಟಿಲೊಳಗಿಟ್ಟು ತರಳನ | ರಾಗಗಾನದಲಿ ಪಾಡುವರು ||

ಚಂದ್ರಹಾಸನನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಷಯೆಯ ಉಕ್ತಿ

ಇಂದ್ರನೆಂಬೆನೆ ಬಿಳಿಯಾನೆ ಕೆಲದಲ್ಲಿಲ್ಲ | ಚಂದ್ರನೆಂಬೆನೆ ಮೃಗವಿಲ್ಲ |
ಕುಂದದೆ ಲೋಕಲೋಕವ ತಿರುಗಿದ ರವಿ | ಬಂದಿಳಿದನೊ ಭೂತಳಕೆ ||

ಬೇಟೆ

ಗಬ್ಬಿನಾಯಿಗಳ ಸನ್ನೆಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟರು | ಅಬ್ಬರದಲಿ ಪೋಗಿ ತುಡುಕಿ |
ತಬ್ಬಿಬ್ಬುಗೊಳಿಸುತ ತವಕದಿ ಪಿಡಿದರು | ಹೆಬ್ಬುಲಿಕರಡಿಹಂದಿಗಳ ||

ಸೂರ್ಯೋದಯ

ಕತ್ತಲೆ ಹರಿದುವು ಕಮಲ ಬಾಯ್ದೆರೆದುವು | ಮಿತ್ರನ ಬರವ ಹಾರೈಸಿ |
ಚಿತ್ತೈಸಿದುವು ತಾರೆಗಳು ಭಾಸ್ಕರ ತಲೆ | ಯೆತ್ತಲು ಪ್ರಭೆ ರಂಜಿಸಿತು ||

2 ಸೀತಾಕಲ್ಯಾಣ

ಇದು ಹಾಡಿನ ಮಟ್ಟನಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; 87 ಪದಗಳಿವೆ. ಪ್ರತಿಪದವೂ ಜಯಜಯಾ ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ತಂಡತಂಡದ ರತ್ನವಡಸಿದರ್ದ | ದುಂಡುಮುತ್ತಿನಮಣಿ ಬಿಗಿದಿರ್ದ |
ಕೊಂಡಿಲ ಮುತ್ತೈದೆಯರಳವಡಿಸಿದರು ಕೋ | ದಂಡಪಾಣಿಪತಿಜಾನಕಿಗೆ ||
ಜಯಜಯಾ |

ಇಳೆಯ ಜಗಂಗಳನುದರದಲಿ | ಅಳವಡಿಸಿದ ಮಹಾತ್ಮಕನು |

ಇಳೆಯ ಮಗಳನು ಎತ್ತಲೊಯ್ದಿದೆ ರಾಮ | ಒಟಲಿದನೆಂದು ನಕ್ಕರು ಜನರು ||
ಜಯಜಯಾ ||

ಕಲ್ಲೊಳು ಕಾಂತೆಯ ಮಾಡಿದ ಪಾದ | ಬಲ್ಲಿದ ಬಲಿಯ ಒತ್ತಿದ ಪಾದ |
ಮಲ್ಲರ ಮರ್ದಿಸಿ ಮದನಾರಿಯ ಬಿಲ್ಲ | ನಲ್ಲಿ ಮುರಿದ ಪಾದ ತಾರೆಂದಳು ||
ಜಯಜಯಾ ||

3 ಉದ್ದಾಳಕನ ಕಥೆ

ಇದೂ ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಪದ್ಯ 447. ಇದರಲ್ಲಿ ಋಷಿಕುಮಾರನಾದ ಉದ್ದಾಳಕನ ಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಗಣಪತಿ, ಸರಸ್ವತಿ ನೀಲಾಚಲದ ಲಿಂಗ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿಯಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಚಂದ್ರಾವತಿ

ನಡೆಗೆ ನವಿಲು ನಾಚಿ ತಲೆಯ ತಗ್ಗಿಸಿದುವು | ನುಡಿಗರಗಿಣಿಯು ನಾಚಿದುವು |
ಮಡದಿಯ ಕಡೆಗಣ್ಣಿಗೆ ಮಿಂಚು ನಾಚಿಯೆ | ಅಡಗಿದುವಂಬರದಲ್ಲಿ ||

ಊಟ

ಹಪ್ಪಳಸಂಡಿಗೆ ಹಲವುಶಾಕಂಗಳ | ಸೊಪ್ಪುವ ಪರಮಾನ್ನ ಘೃತವ |
ಒಪ್ಪದಿ ಸತಿಯರು ಹರಿವಾಣದಲಿ ತಂದು | ಚಪ್ಪರದಲಿ ಬಡಿಸಿದರು ||

4 ಹಾಡುಗಳು

ಇವಳ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ರಾಗ ತೋಡಿ

ಮನವೆನ್ನ ಮಾತ ಕೇಳದು | ಮಂದಜ್ಞಾನದಿ | ತನುವಿನಾಶೆಯ ಬಿಡಲೊಲ್ಲದು |
ವನಜನಾಭನೆ ನಿಮ್ಮ | ನಾಮದ ಸ್ಮರಣೆಯ | ನೆನೆಯದೆ ಕಂಡಕಡೆಗೆ ಎಳೆಯುತಲಿದೆ ||
ಸಾಧುಸಜ್ಜನರ ಸಂಗವ | ಮಾಡಿ ಪರಗತಿ | ಯಾಧಾರವನು ಮಾಡಲೊಲ್ಲದು |
ಕ್ರೋಧಕುಹಕದುಷ್ಟ | ರೊಡನಾಡಿ ಕಾಲನ | ಬಾಧೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೆನ್ನ |

ಮದಗಜ ಮೈಯಮುರಿದು|ಮುಂದುಗಾಣದೆ|ಕುದುವಿನೊಳಗೆ ಬಿದ್ದಂತಾದೆನು |
ಹೃದಯಕಮಲದೊಳು | ನಿಂದು ರಕ್ಷಿಸು ಎನ್ನ | ಪದುಮಾಕ್ಷ ಹೆಳವನಕಟ್ಟೆ
ರಂಗಯ್ಯ ||

ಕೇಶವ ಸು. 1750

ಇವನು ತಿರುವೇಂಗಡಾಚಾರ್ಯಶತಕ ಎಂಬ ಶತಕಪಂಚಕವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ವಾಲ್ಮೀಕಿವಂಶೋತ್ಪನ್ನನು; ಇವನ ತಂದೆ ಗುರು, ಇವನ ಗುರು ತಿರುವೇಂಗಡಾಚಾರ್ಯ. "ಆದಿಕೇಶವಪಾದಪದ್ಮಮಧುಕರ" ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಕಾಲವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವ ಆಧಾರವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ಉಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಜೈಮಿನಿಭಾರತವನ್ನು ಬರೆದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನಿಗಿಂತ ಈಚೆಯವನು ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ; ಸುಮಾರು 1750 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ತಿರುವೇಂಗಡಾಚಾರ್ಯ ಶತಕ

ಇದು ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಶತಕಗಳು 5; ಪದ್ಯ 597. ಇದರಲ್ಲಿ ಸದಾಚಾರ್ಯಮಹಿಮೆ, ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಉದ್ಭವ, ತತ್ವತ್ರಯ, ಪಂಚಸಂಸ್ಕಾರ, ರಹಸ್ಯತ್ರಯ, ಅರ್ಥಪಂಚಕ, ಅರ್ಚಿರಾದಿ ಮಾರ್ಗ-- ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆ. ಪ್ರತಿಪದ್ಯವೂ ತಿರುವೇಂಗಡಾಚಾರ್ಯಮೌನಿವರ್ಯಾ ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಕವಿಯ ಗುರುವಾದ ತಿರುವೇಂಗಡಾಚಾರ್ಯನು ಮೇಲುಗೋಟೆಯವನೆಂದೂ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯ, ಸಿಂಗಮ್ಮ ಇವರುಗಳ ಪುತ್ರನೆಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಪ್ರಥಮಶತಕವು ಈತನ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವು "ದೂಷಕರಿಗೆದೆಶೂಲೆ, ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವರಲೀಲೆ, ಪಾಷಂಡರಿಗೆ ಕಿಚ್ಚು, ಸೂರಿಗಳ ಮೆಚ್ಚು, ಸುಜ್ಞಾನಬುಧಚಿಂತಾಮಣಿ" ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ

ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಆದಿಕೇಶವನ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಅನಂತ, ಗರುಡ, ಪೊಯ್‌ಹೈಯಾಂ, ಪೂದತ್ತಾಳ್ವಾರ್, ಪೇಯಾಳ್ವಾರ್, ಭಕ್ತಿಸಾರ, ಶಠಕೋಪ, ಕುಲ ಶೇಖರ, ಪೆರಿಯಾಳ್ವಾರ್, ಭಕ್ತಾಂಘ್ರಿರೇಣು, ಪಾಣ, ಪರಕಾಲ, ಮಧುರಕವಿ, ಗೋದಾದೇವಿ, ರಾಮಾನುಜ, ನಂಬಿಳ್ಳೆ, ಕೂರೇಶ, ಎಂಬಾರ್, ತಿರುಕ್ಕಚ್ಚಿನಂಬಿ, ಕುರುಕೇಶ, ಅರುಳಾಳಪ್ಪೆರುಮಾಳ್, ವಡುಹನಂಬಿ, ಭಟ್ಟರ್, ನಂಜೀಯರ್, ಪೆರಿಯ ಜೀಯರ್, ಪಿಳ್ಳೆಲೋಕಾಚಾರ್ಯ, ಅಂಬುಜಾಕ್ಷ, ರಾಮಮಿಶ್ರ, ತಿರುಕ್ಕೋಟ್ಟಿಯೂರ್ ನಂಬಿ, ಯಾಮುನ, ನಾಥಮುನಿ, ಗೆರಿಯನಂಬಿ ಇವರುಗಳನ್ನೂ; ವ್ಯಾಸ, ನಾರದ, ಸನಂದನ, ಸನಕ ಶುಕಮುನಿ, ವಿಭೀಷಣ, ಪ್ರಹ್ಲಾದ, ಮಾರುತಿ, ಕುಚೇಲ, ಅಂಬ ರೀಷ, ರುಕ್ಮಾಂಗದ, ವಿದುರ, ಪಾರ್ಥ, ಧ್ರುವ, ಬಲಿ, ಪುಂಡರೀಕ, ಉದ್ಧವ, ವಾ ಲ್ಮೀಕಿ, ಶೌನಕ, ಪರಾಶರ, ಅಕ್ರೂರ, ಭೀಷ್ಮ ಇವರುಗಳನ್ನೂ ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಶತಕಗಳ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಗದ್ಯವಿದೆ—

ಇತಿ ಸಮಸ್ತಕಮಲಭವಾಂಡಮಂಡಲಪೂರೀಕೃತಗರ್ಭ ಅಪ್ರತಿರಹಿತಶ್ರಿಯಃಪತಿ ಪರಮಪದವಾಸ ಆದಿಕೇಶವಪಾದಪದ್ಮಮಕರಂದಮತ್ತಮಧುಕರೋಹನುಮಾನಸ ವಾ ಲ್ಮೀಕಿವಂಶೋದ್ಭವ ಗುರುಸುತ ಕೇಶವವಿರಚಿತತಿರುವೇಂಗಡಾಚಾರ್ಯಶತಕೇ

ಈ ಗ್ರಂಥವು ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತಮತವನ್ನು ಲಲಿತವಾಗಿ ಬೋಧಿಸು ತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಪರುಷಮೇ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದಮೇಲೆ ಕೇಳುಮೋ |
ಲೆರಡುದಿನಿಸಹುದೆ ಲೋಹವು ಕಾಮಧೇನು ತಾಂ |
ದೊರೆಗಳಿಗೆ ಕ್ಷೀರ ಬಡವರಿಗೆ ಶೋಣಿತವನೀ ಕಹುದೆ ನೃಪೇ ದಿವ್ಯಾಮೃತಂ ||
ಹಿರಿಯರಿಗೆ ರುಚಿಯು ಪಸುಳೆಗೆ ವಿಷಂತೋರುವುದೆ |
ಗುರುಮೂರ್ತಿ ನೀನೊಲಿದಬಳಿಕ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅಧ |
ಮರು ಎಂಬಿವೆರಡುಭೇದಗಳುಂಟೆ ತಿರುವೇಂಗಡಾಚಾರ್ಯಮೌನಿವರಶ್ಯಾ ||
ವಶಪಂಚಸಂಸ್ಕಾರಭೂಷಣವ ತೊಡಿಸಿ ತ |
ತ್ವರಹಸ್ಯದಂಬರವನುಡಿಸಿ ಕರದೊಳಗೆ ಕೈಂ |
ಕರಿಯಕಂಕಣವ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಮಂತ್ರವೆಂಬ ಮಂಗಳಸೂತ್ರಮಂ ಕಟ್ಟಿಸಿ ||
ಚರಮಾರ್ಥಹಸೆಯಮೇಲ್‌ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಬಳಿಕಲಾ |

ಪರನೆಂಬ ಮುದವಳಿಗನಿಗೆಯಾತ್ಮಸತಿಯನಾ |
ದರದಿ ಶೇಷತ್ವಧಾರೆಯಿನೆಱೆವ ತಿರುವೇಂಗಡಾರ್ಯ್ಯಪಿತನಿರೆಭಯಮುದೇಂ ||
ಶೃಂಗಾರವೇ ಸರ್ವರಸಕಾದಿ ಸಂಭಾರ|ಸಂಘಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವೇ ಲವಣ ಬಳ್ಳಿತ್ರಾಂಬ|
ರಂಗಳೊಳ್ ಬೆಳ್ಪು ಮೊದಲಖಿಳಪ್ರಸ್ತುತಕೆ ನೋಡಲ್ ಮೂಲವೇ ತಂಡುಲಂ ||
ಕಂಗಳೇ ಸರ್ವತೇಜಕೆ ಗೊತ್ತು ಅನ್ನಪಾ|ನಂಗಳೇ ಶಕ್ತಿಗಾಧಾರವಾತ್ಮಂಗೆ ದಾ |
ಸ್ಯಂಗೈವುಸೇ ಪ್ರಾಪ್ತಮಿದು ಸತ್ಯ ತಿರುವೇಂಗಡಾಚಾರ್ಯಮೌನಿವರ್ಯಾ ||

— —

ತಿಮ್ಮಾಮಾತ್ಯ ಸು. 1750

ಈತನು ರಾಮಾಭ್ಯುದಯಕಥಾಕುಸುಮಮಂಜರಿಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವಕವಿ; ಹರಿತಸಗೋತ್ರದವನು; ಆಪಸ್ತಂಬಸೂತ್ರದವನು. ಇವನ ಪಿತಾಮಹ ಶೇಷಾರ್ಯ, ತಂದೆ ವೆಂಕಟಾಧಿಪ. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಬೆಂಗಳೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಅಗರವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ತನ್ನ ಇಷ್ಟದೈವವಾದ ಆನೇಕಲ್ಲುತಾಲ್ಲೂಕು ಸಹದೇವಪುರದ (ಸಾದನಹಳ್ಳಿ) ತಿರುಮಲದೇವರ (ತಿಮ್ಮರಾಯಸ್ವಾಮಿ) ಅಂಕಿತದಿಂದ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ವಂಶಸ್ಥರ ಹೇಳಿಕೆಯಮೇರೆಗೆ ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಬಹುದು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ರಾಮಾಭ್ಯುದಯಕಥಾಕುಸುಮಮಂಜರಿ

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಕಾಂಡ 7, ಸಂಧಿ 78,ಪದ್ಯ 3446. ಇದಕ್ಕೆ ಆನಂದರಾಮಾಯಣ ಎಂಬ ನಾಮಾಂತರವೂ ಉಂಟು. "ಇದು ಇತರರಾಮಾಯಣಗಳಕಥಾಸಾರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಳಕೊಂಡಿರುವುದಲ್ಲದೆ ವರಾಹನೃಸಿಂಹಾವತಾರಗಳ ಮತ್ತು ರಾವಣದಿಗ್ವಿಜಯದ ಕಥೆಯನ್ನು ಸಹ ಬಾಲಕಾಂಡದಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿಸಿ ಉತ್ತರಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ರಾಜ್ಯಭಾರ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಅಶ್ವಮೇಧ ಮೊದಲಾದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. " ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಶಿವ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಗಣ

ಪತಿ, ಸರಸ್ವತಿ, ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ಆಂಜನೇಯ ಇವರುಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ಕಾಂಡಗಳ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಗದ್ಯವಿದೆ—

ಇದು ಶ್ರೀಪರಮಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಣಾಭರಣ ಸುರಕುಲಧುರೀಣಮಕುಟಸಂಘಟಿತ ಪರಿಸ್ಫುಟಮಣಿಪ್ರಭಾಭಾಸಮಾನಚರಣಸರಸೀರುಹ ವೆಂಕಟರಮಣವರಪ್ರಸಾದಲಬ್ಧ ಕವಿತಾವಿಚಕ್ಷಣ ತಿಮ್ಮಯನಾಮಧೇಯಕವಿಪ್ರಗುಂಭಿತಮಪ್ಪ ರಾಮಾಭ್ಯುದಯಕಥಾ ಕುಸುಮಮಂಜರಿಯೊಳ್.

ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ವಸಂತ

ಆಸಮಯಕಂಕುರಿಸಿದುದು ಮಧು | ಮಾಸ ವನದೇವತೆಯ ವದನವಿ |
ಕಾಸ ಸುಖಿಸುವ ಕಾಂತಕಾಂತಾಜನಮನೋಲ್ಲಾಸ ||
ಪೂಸರಕನಭ್ಯಾಸ ಶುಕಪಿಕ | ಭಾಸಮಾನಗ್ರಾಸ ಸುಮನೋ |
ವಾಸನಾಯುತವಾಸಗಳು ದೆಸೆದೆಸಯೊಳೆಸಗಿದುವು ||
ತಿಳಿಗೊಳಂಗಳ ಕಲಕಿ ಕಮಲಾ | ವಳಿಯ ನಡುಗಿಸಿ ಭ್ರಮರಿಕಾಸಂ |
ಕುಳವ ಕೆದರಿ ಮರಂದದೋಕುಳಿಯಾಡಿ ಸುಮರಜವ ||
ಲಲಿತಕರದಿಂ ಚೆಲ್ಲಿ ತರುಗಳ | ತಳಿರ ತುಡುಕುತ ತೊಟ್ಟಿತೊಟ್ಟಿಲಿ ಸುಟಿ |
ಸುದುಟಿ ಚೈತ್ರನ ಕಲಭನೆನೆ ವಿಹರಿಸಿತು ತಂಬೆಲರು ||
ಸಿರಿವನೆಗೆ ಮಧುಪಾನಿಗಳ ಸಂ | ಚರಣೆಯಾದುದು ಸತಸಿಗಳನನು |
ಸರಿಸಿ ಕುಮುದಗಳೆಸಗಿದುವು ಜಾತಿಗಳು ಮುಸುಳಿದುವು ||
ಹರುಷದೊಡನೆ ವಿಜಾತಿಗಳಿಗ | ಚ್ಚರಿಯು ಪೆಚ್ಚುಗೆಯಾಯ್ತು ಮಾಧವ |
ನರಸುತನ ಕಡುಚಿತ್ರವಾದುದು ಬನಬನಂಗಳಲಿ ||

ಚಂದ್ರ

ಹರಿಯವೊಲು ಕಮಲಾಂಕ ಗಂಗಾ | ಧರನವೊಲು ಶುಚಿವರ್ಣ ಭಾಸಾ |
ವರನವೊಲು ಪ್ರಜ್ವಲಿತಸಕಲಕಳಾಧುರಾಧರನು ||
ಪರಮಮೂರ್ತಿತ್ರಯನೆನಲು ಹಿಮ | ಕರನು ಸ್ಥಿತಿಲಯಜನ್ಮಗಳ ವಿ |
ಸ್ತರಿಸು ಶಿವ ಚಕೋರಕಮಲವಿಯೋಗಿಮನಗಳಿಗೆ ||

ರಾಕ್ಷಸಸಂಹಾರ

ಕೊಳುಗುಳದ ಕಳನೊಳಗೆ ರಕುತದ । ಕೊಳನೊಳುದಿಸಿದ ಶೋಣಪಂಕಜ ।
ದಲರುಗಳು ಹರಿಬಾಣಕುಂಜರಪಾಣಿಪಾಟವದಿ ॥
ಇಳೆಯುಟಿ'ದು ತಮ್ಮಿಬ್ಬ ಮಿತ್ರಗೆ । ತಿಳುಹಲೈದಿದುವೆಂದೆನಲು ಬಾಂ ।
ದಳದೊಳಸುರರ ತಲೆಗಳಾಡಿದುವತಿವಿಚಿತ್ರದಲಿ ॥

ಲಂಕಾದಹನ

ಉರಿ ಮಸಗೆ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಗೃಹಸಂ । ಭರಿತಸೋಪಸ್ಕರಗಳೆಲ್ಲವ ।
ಸರಕುಮಾಡದೆ ಬಿಸುಟು ನೆರೆಹೊರೆಯುವರ ಕೂಗಿಡದೆ ॥
ತರುಣಿಯರ ಬಱಸೆಳೆದು ಕಂಕುಳ । ಲಿಱುಕಿ ಮಕ್ಕಳ ಹೊದೆದಹೊದಿಕೆಯ ।
ಮಱೆದು ಗೋಳಿಟ್ಟೋಡಿಮುದು ಮೊರೆಯಿಡುತ ಪೌರಜನ ॥

ಚಿದಾನಂದಾವಧೂತ ಸು. 1750

ಈತನು ಜ್ಞಾನಸಿಂಧು, ಕಾಮವಿಡಂಬನ, ದೇವೀಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ, ಬಗಳಾಂಬಾಸ್ತೋತ್ರ, ಚಿದಾನಂದರವಚನ, ಪಂಚೀಕರಣ, ತತ್ವಚಿಂತಾಮಣಿ, ನವಚಕ್ರಕುಲರೇಖಾಲಕ್ಷಣ ಈ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ. ಇವನ ಗುರು "ಸಿದ್ಧಪರ್ವತವಾಸಿಯೆನಿಸುವ ಸಿದ್ಧಬಳಳಾಮುಖಿಯು ತಾನಾಗಿರ್ದು ತುಂಗಾತೀರವಿಲಸದಯೋಧ್ಯೆಮಧ್ಯದಲಿ ಇರ್ದ" ಚಿದಾನಂದ[1]. ಕವಿ ಈ ಗುರುವಿನ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ರಂಗನಾಥನ (ಸು. 1675) ಅನುಭವಾಮೃತವನ್ನು ಬಹಳಮಟ್ಟಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಜ್ಞಾನಸಿಂಧುವನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದರಿಂದ ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

---

1. ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಅಯೋಧ್ಯೆ ಯಾವ ಊರಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆಯೋ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಶೃಂಗೇರಿ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಊಹಿಸುತ್ತಾರೆ; ಯಾವ ಆಧಾರದಿಂದಲೋ ತಿಳಿಯದು. ಅಲ್ಲಿಯ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಭಾರತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರುಂಟು; ಬರಿಯ ಚಿದಾನಂದ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ

1 ಜ್ಞಾನಸಿಂಧು

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಅಧ್ಯಾಯ 49, ಪದ್ಯ 3621 ಇದರಲ್ಲಿ ಅದ್ವೈತವೇದಾಂತವು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಶಿವನು ಷಣ್ಮುಖನಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಬೋಧೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದಾಗಿ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ವ್ಯಾಕರಣಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಪಾಮರರಿಗೆ ತಿಳಿವಹಾಗೆ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. "ತಾನೆ ತನ್ನನು ತಿಳಿದು ತಾನೇ ತಾನೆಯಾಗಿಯೆ ತನ್ನಯನುಭವ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರಲು ಜ್ಞಾನಸಿಂಧುವು ಎಂಬ ಪೆಸರಾಯ್ತು" ಎಂದೂ ಇದರಲ್ಲಿ "ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವನು ಪೇಳ್ದ ಸರ್ವಗೀತೆಗಳರ್ಥಸಾರವನಿದಱೊಳುಸಿರಿರ್ಪೆಂ" ಎಂದೂ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಚಿದಾನಂದಗುರುಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ--ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಪರಮಹಂಸಪರಿವ್ರಾಜಕಾಚಾರ್ಯಶ್ರೀಚಿದಾನಂದಗುರುವರ್ಯಚರಣಪದ್ಮದ್ವಿರೇಫ ಶ್ರೀಚಿದಾನಂದಾವಧೂತವಿರಚಿತಜ್ಞಾನಸಿಂಧುಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ—ಎಂಬ ಗದ್ಯವಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಘಟಿಸುವನು ಸುಖದುಃಖವೆರಡನು | ತಳರುವನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ನರಕಕೆ |
ಇಳೆಗೆ ತಿರುಗುವ ಸುಕೃತದುಷ್ಕೃತಫಲದ ಮುಖದಿಂದ ||
ಒಬ್ಬುವನು ಬಹುಕಾಮ್ಯಬಳಸಿಯೆ | ಸುಟಿವ ನಾನಾಪದಗಳಲಿ ತಾ |
ನುಟಿವುಪಾಯವ ಕಾಣದಲೆ ಇಹ ಜೀವ ಕೇಳೆಂದ ||
ನುಡಿಯದಾರನು ಧುಷ್ಟವಚನವ | ಮಿಡುಕುತಲಿ ಹಿಂಸೆಗಳ ಕಂಡರೆ |
ಯಡಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಮೃದುವಾಕ್ಯಗಳ ನುಡಿಯುತ್ತ ||
ಕಡುನಿರಂತರತತ್ವಬೋಧೆಯು | ಸಡಗರದನೆಲ್ಲರಿಗೆ ಹೇಳುತ |
ಪಡುತ ಸಂತಸವಿರಲು ವಾಙ್ಮಯತಪವದುವೆ ಎಂದ ||
ಅಚ್ಚಬೆಳುದಿಂಗಳಿನ ಪ್ರಭೆಗಳ | ಮುಚ್ಚಿಸಿಯೆ ಆನಂದಸುಖವನು |

ಹೆಚ್ಚಿಸಿಯೆ ಚಿಬ್ಬಿಂದುಕಳೆಗಳ ಕವಚಕತೊಡಿಸಿಯೆ ಮೋಕ್ಷ ||
ಎಚ್ಚಱನು ಮಱಸಿಯೆ ಅವಿದ್ಯೆಯ | ಕೊಚ್ಚಿಸಿಯೆ ಪರಿಪೂರ್ಣಪರವಶ |
ದಚ್ಚರಿಯ ಮಾಟಪ್ಪಾತನೇ ಸದ್ಗುರುವು ಕೇಳೆಂದ ||

2 ಪಂಚೀಕರಣ

ಇದರಲ್ಲಿ 15 ವಚನಗಳಿವೆ; ಪ್ರತಿವಚನವೂ ಚಿದಾನಂದಸದ್ಗುರ ಪ್ರಭುವೇ ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಒಂದುವಚನವನ್ನು ಉದಾ ಹರಿಸುತ್ತೇವೆ—

ಕೇಳಯ್ಯ ದೇಹ ಬೀೞಲು ಪೃಥ್ವಿ ಪೃಥ್ವಿಯ ಕೂಡಿತು; ಅಪ್ಪು ಅಪ್ಪ ಕೂಡಿತು; ತೇಜ ತೇಜವ ಕೂಡಿತು; ವಾಯು ವಾಯುವ ಕೂಡಿತು; ಆಕಾಶ ಆಕಾಶವ ಕೂಡಿತು; ಪಂಚಭೂತತತ್ತ್ವಂಗಳು ಆಯಾಭೂತತತ್ತ್ವಂಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದುವು. ತತ್ತ್ವದ ಗುಣಂಗಳು ತತ್ತ್ವವ ಹೊಂದಿದುವು. ನೀನು ಅಂಗರಹಿತನು, ನೀನು ನಿರ್ವಿಕಾರನು, ನಿರ್ವಯಲುಃಕಣಾ ಚಿದಾನಂದಸದ್ಗುರುವೇ.

ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಗುರುಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಈ ಶ್ಲೋಕವಿದೆ—

ಶ್ರೀಮದದ್ವೈತವಾರಾಶಿ ಸಂಭೂತಾತ್ಮಸುಧಾಕರಂ |
ಚಿದಾನಂದಮಹಂ ವಂದೇ ಗುರುದೇವಮಹರ್ನಿಶಂ ||

3 ತತ್ತ್ವಚಿಂತಾಮಣಿ

ಇದು ಗದ್ಯರೂಪವಾಗಿದೆ; ಧ್ಯಾನಪರತತ್ತ್ವಚಂದ್ರೋದಯ, ವಿಶ್ವವಿರಾಟ್ಪುರುಷವಿವರ, ಜೀವೇಶ್ವರೈಕ್ಯವಿಚಾರ ಎಂಬ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಳ ಕೊಂಡಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಣವನಾದಬಿಂದುಸ್ವರೂಪ, ಮಾಯಾಸ್ವರೂಪ, ಈಶ್ವರಸ್ವರೂಪ, ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪ, ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪ, ಮೋಕ್ಷಸ್ವರೂಪ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ—ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಪರಮಹಂಸಪರಿವ್ರಾಜಕಾಚಾರ್ಯ ಶ್ರೀಚಿದಾನಂದಾವಧೂತ ವಿರಚಿತ ತತ್ತ್ವಚಿಂತಾಮಣಿಯೊಳ್-ಎಂಬಗದ್ಯವಿದೆ.

4 ನವಚಕ್ರಕುಲರೇಖಾಲಕ್ಷಣ

ಇದರಲ್ಲಿ ಶಿವಪಾರ್ವತೀಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಉದಾ

ಹರಿಸಿ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಬರೆದು ಗದ್ಯರೂಪವಾಗಿ ವೇದಾಂತವಿಷಯಗಳು ಹೇಳಿವೆ. ಗ್ರಂಥವು ಹೀಗೆ ಆರಂಭಿಸುತ್ತದೆ—

ಪರಮೇಶ್ವರನಂ ಕುರಿತು ಪಾರ್ವತಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮೋಪಲಕ್ಷಣಸ್ವರೂಪವೆನಿಪ ತಾರಸಂಜ್ಞಾರ್ಥರಹಸ್ಯಂಗಳನು ಕೋಶಪ್ರತಿಕೋಶಮೆನಿಪ ಈ ಪರ್ಯಾಯನಾಮದಿಂ ಶ್ರುತಿಸಮ್ಮತಮಾಗಿ ಪೇಳಲುತಕ್ಕುದೆಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

5 ದೇವೀಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ.

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 18, ಪದ್ಯ 796; ಸಂಸ್ಕೃತದೇವೀಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದ ಭಾಷಾಂತರ. ತನ್ನ ಗುರು ಚಿದಾನಂದನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆಯೇ ಜ್ಞಾನಸಿಂಧುವನ್ನು ರಚಿಸಿದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ತುಂಗಭದ್ರಾತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನು ಪೊರೆವ ಚಿದಾನಂದಗುರುವಿನ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ದೇವಿಯಯುದ್ಧ

ಏರಿಸಿದಳ್ಳೆ ದೇವಿ ಧನುವನು | ಕಾರಿಸಿದಳಸುಗಳನು ದೈತ್ಯರ |
ತೂರಿದಳು ಕೂರ್ಗಣೆಯ ಗರಿಗಾಳಿಯಲುಲಿತೆಯದಂತೆ ||
ಹಾರಿದುವು ತಲೆ ಕುದುರೆಗಜಗಳ | ಸೋರಿಸುವ ರಕ್ತದಲಿ ದಿನಪನ |
ಚಾರುಕಿರಣಗಳಡಗಿದುವು ಕತ್ತಲೆಯು ಕವಿಯಿತ್ತು ||
ಎಲುವು ಬಾಸಿಂಗಗಳು ಕರುಳಿನ | ಒಲೆವ ಸೂಸಕ ತೊಂಡಲವು ಕೇಳ್ |
ಬಲುನೆಣವೆ ತೈಲಗಳು ತಿಳಿರಕುತಗಳೆ ಹುಜ್ಜನವು ||
ಬಲಿದ ಮಿದುಳವು ಗಂಧಗಳು ತಾಂ | ಬಳಗಕೂಡಿಯೆ ಭೂತವ್ರಾತವು |
ಚೆಲುವಿನಿಂ ಮಾಡಿದುವು ಬಹುಮದುವೆಗಳ ಪೋರ್ಕಳದಿ ||

6 ಬಗಳಾಂಬಾಸ್ತೋತ್ರ

ಇದರಲ್ಲಿ 101 ಪದಗಳಿವೆ; ಗ್ರಂಥವು ಸಿದ್ಧಪರ್ವತವಾಸಿನಿಯಾದ

ಬಗಳಾಂಬೆಯ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಪದದಲ್ಲಿಯೂ ಚಿದಾನಂದ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಕೆಲವು ಪದಗಳನ್ನುತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ:

ಎಱ'ಸುತ ಹಲಗೆ ಬಿದಿರಿಸುತಕರವಾಳ|ಚೀಱ' ಕೂಗಲು ನಡುಗೆ ದೈತ್ಯಜನಜಾಲ|
ತೂಱ'ದಳು ಸಿಡಿಲಂತೆ ಪರಬಲದೊಳಂಬ|ಧೀರೆಯು ಚಿದಾನಂದರಾಣಿಬಗಳಾಂಬ||
ಕರವಿಡಿಯೆ ಭಿಕ್ಷುಕನ ನೀನು ತತ್‌ಕ್ಷಣಕೆ | ದೊರೆಯೆನಿಸಿಕೊಂಡನವ ಸಕಲಭುವನಕ್ಕೆ |
ತಿರುಕತನವುಂಟೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪರಶಿವಗೆ|ಗುರುಚಿದಾನಂದ ಬಗಳೆಯು ಒಲಿಯಲವಗೆ||

7 ಕಾಮವಿಡಂಬನ

ಇದರಲ್ಲಿ 110 ಪದಗಳಿವೆ. ಇವಕ್ಕೆ ಹೋಱ'ಪದಗಳು ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ಪಲ್ಲವಿ ಇದೆ---

ದುಮ್ಮಿಸಾಲು ಕಾಮನಿಂಗೆ | ದುಮ್ಮಿ ತಜ್ಜನಕನಿಂಗೆ |
ನೆಮ್ಮಿ ಭಜಿಸಿ ನಿಜವನಱ'ತು ಕಾಮಹರನನು ||

ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ---

ತೀವಿ ತೋರ್ಪ ಬ್ರಹ್ಮದೊಳಗೆ | ತಾವದೆಲ್ಲಿ ಭೇದಕಿಹುದು |
ಸಾವು ಪುಟ್ಟು ತೋರ್ಕೆ ಮಾಯೆಯಾತ್ಮಗಿಲ್ಲವು ||
ಆವನಾದಡೇನು ನರನು | ಭಾವಶುದ್ಧಿಯಿರಲು ಶ್ರೇಷ್ಠ |
ಭಾವಿಸುವಡೆ ಜಾತಿನೀತಿಕುಲಗಳಿಲ್ಲವು ||
ಬೇಡಿದವರಿಗೀಯಲಾಱ | ನೋಡಿನೋಡಿ ಹಿಗ್ಗುತಿರುವ |
ಖೋಡಿತನದಿ ಹೆಱರು ಕೊಂಬರೆನುತಲಂಜುವ ||
ಮೂಢನಾಗಿ ದಿಟವ ಮಱತು | ಗಾಢಧನದ ತೃಷ್ಣೆಯಿಂದ |
ಕೇಡು ಕಡೆಗೆ ಬಹುದ ತಿಳಿದುತಿಳಿದು ಕೆಡುವನ್ನೆ ||
ನಚ್ಚಿದವರ ಕೊರಳ ಕೊಯ್ದು | ಬೆಚ್ಚಿದವರ ಬೆಸುಗೆಬಿಡಿಸಿ |
ಮೆಚ್ಚಿದವರ ಮೋಸಗೊಳಿಸಿ ಧನವ ಗಱ'ಸುತ ||
ಮಿಂಚಿ ಬರಲು ಸಟೆಯ ನುಡಿದು | ಹಂಚಿ ಬದುಕಲೆಳಸಿದವಗೆ |
ಸಂಚಕಾರಗೊಡದೆ ಬಿಡರು ಯಮನ ದೂತರು ||

8 ಚಿದಾನಂದರ ವಚನ

ವಚನ ಎಂಬ ಹೆಸರಿದ್ದರೂ ಇವು ಹಾಡುಗಳಾಗಿವೆ. ಒಂದನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ—

ರಾಗ ಕಾಂಬೋದಿ-ಆದಿತಾಳ

ಪಲ್ಲವಿ॥ ಸಾಧನವೇಕೆ ಸಾಧನವೇಕೆ । ಸುದ್ಗುರುನಾಥನ ಸನ್ನಿಧಿಯಿರಲಿಕೆ ॥
ಯಮನಿಯಮಾಸನವೆಂಬುವು ಏಕೆ । ಕಮಲಾಸನವನು ಬಲಿಯಲದೇಕೆ ।
ಶ್ರಮದಲಿ ವಾಯುವ ಬಿಗಿಯಲದೇಕೆ । ಭ್ರಮಿತದಿ ಬ್ರಹ್ಮವ ಕೂಡಲದೇಕೆ ॥1॥
ಮಿತಿಯಾಹಾರವ ಮಾಡಲದೇಕೆ । ಅತಿವೈರಾಗ್ಯವು ದೇಹಕದೇಕೆ ।
ಸತತವು ಕಾಡನು ಸೇರುವುದೇಕೆ । ಮತಿ ತಿಳಿಯದೆ ಓಡಾಡುವುದೇಕೆ॥2॥
ಶರಧಿರೆ ಒಚಿತೆಯ ತೋಡುವುದೇಕೆ । ತರಣಿರೆ ದೀವಿಗೆಗೆಣ್ಣೆಯದೇಕೆ ।
ಗುರುಚಿದಾನಂದನಿರೆ ಯೋಗಗಳೇಕೆ । ಕರಚರಣದಿ ಗುರು ಬಂದಿರಲಿಕ್ಕೆ ॥3॥

ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸು. 1750

ಈಕೆ ಶ್ರೀರಾಮಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಚಾವಡಿರಂಗಭಟ್ಟನ ಮಗಳು. ಇವಳ ಸ್ಥಳ ಪಶ್ಚಿಮಸಮುದ್ರತೀರದಲ್ಲಿ "ಸೈಪಿಗೆಡೆಯಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ನುಡಿವೆಣ್ಗೆ ಭರ್ತೃವಾಂದಿರವಾಗಿ ಸುಖಕೆ ಬೀಡಾಗಿ" ಮೆರೆವ ಉಡುಪಪುರ (ಉಡುಪಿ) ವೆಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರವು. ಚೆಂಗಳದೇವಿಯ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರನಾಗಿ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸ, ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ಜೈಮಿನಿ ಪಿಂಗಳ, ಭವಭೂತಿ, ಶೂದ್ರಕ, ಕಾಳಿದಾಸ, ಬಾಣ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಕವಿಗಳನ್ನೂ ಚಂದ್ರಭಟ್ಟ, ಕೇಶವ, ನಂದಿ, ವಾಸುದೇವ, ಅಚ್ಯುತ, ಷಡಕ್ಷರಿ, ದಿಗಂಬರವಿಲಾಸ, ರುದ್ರ, ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣ ಈ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳನ್ನೂ ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಷಡಕ್ಷರಿಯನ್ನು (1655) ಸ್ಮರಿಸುವುದರಿಂದ ಅವನ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತ ಈಚೆಯವಳು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು 1750 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ[1].

---

1. ಕೆಲವರು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಸುಮಾರು 16 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಗತಿಸಿದ ನಂದಳಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಣಪ್ಪನು ರಚಿಸಿ ನಾಮಾಂತರದಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಇವಳ ಗ್ರಂಥ

ಶ್ರೀರಾಮಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ

ಇದು ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 5, ಪದ್ಯ 247. ಶ್ರೀರಾಮನು ವಿಭೀಷಣನಿಗೆ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪುಷ್ಪಕದಲ್ಲಿ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ನಂದಿಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಭರತನಿಗೆ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವನೊಡನೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹೋಗಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತನಾದನು—ಎಂಬುದೇ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಕಥಾಸಾರ. ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಆದಿಶೇಷನು ವಾತ್ಸ್ಯಾಯನನಿಗೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಶಿವಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಪಾರ್ವತಿ, ಗಣಪತಿ, ಸರಸ್ವತಿ, ವಿಷ್ಣು, ಆಂಜನೇಯ, ವಾಯು ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಗ್ರಂಥವು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರೌಢವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ —

ಸಮುದ್ರ

ಏನಿದಚ್ಚರಿ ಬೇಡಿದಗ್ಗ್ರೆ ಕರಿತುರಗಭೂ । ಧೇನುನವರತ್ನಕನ್ಯಾಕಲ್ಪಭೂರುಹನ ।
ವೀನಪೀಯೂಷವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗೇಹನಿಜದೇಹಂಗಳಂ ಮಾಣದೆ ॥
ದಾನಮಿತ್ತಾದುದೇನಿಪ್ಪುದೆಮಗೀಯುಲೆಂ । ದಾನೀರದಂಗಳಬ್ಧಿಯನಕ್ಕ ಬೇಡಿದೊಡೆ ।
ತಾನಂಜಿದನೆ ಜೀವನಂಗೊಟ್ಟನೆನೆ ಚಿತ್ರಮಲ್ತೆ ಧಾರ್ಮಿಕರ ಚರಿತಂ ॥
ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಬರ್ಪ ಬಲ್ದೆರೆಗಳೇ ರೋಗಂಗ ।
ಳೊಡನೆಟ್ಟಿ ಕಲ್ಲೋಲವಾಲಿಯೆ ಬೆದಕೆ ಸಂ ।
ಗಡಿಪರ್ಪ ಸುಳಿಗಳ್ ರಾಗಂಗಳೇಜ'ಟ'ಯೆ ಪಿರಿತನಂ ಬಡತನ ಮಲಂ ॥
ಬಡಬಾನಲಂ ಚಿಂತೆ ದುಃಖಮೆ ಪೊನಲ್ ಬಾಯ್ಕೆ ।
ಗಡ ಗುಳ್ಳೆ ಬೆಳ್ನೊರೆಯೆ ಸಂಕಷಂ ಸುಖಮೆ ಮೇಲ್ ।
ಸಿಡಿವ ಸೀರ್ಪನಿಯೆನಲ್ ಶರಧಿ ಭವಶರಧಿಯುಂ ಪೋಲ್ತೆಸೆದುದಚ್ಚರಿಯೆನೆ ॥

ಶ್ರೀರಾಮ

ವಸುಧೆಯಂ ಪೊರೆದು ದುಷ್ಟರನಿಕ್ಕಿ ಪೊತ್ತ ಬೆ ।
ಳ್ಪ ಸದೆಸಕಮಲ್ಲದೆ ಕಿರೀಟದೀಧಿತಿಯಲ್ಲ ।

ಮಸೆದ ಜಯರಮೆಯ ಮೇಖಲೆಯ ಪೊಳೆಪಲ್ಲದಿದು ಕೇಯೂರಕಾಂತಿಯಲ್ಲ ॥
ನಿಸದಂ ಪ್ರತಾಪದತಿಶಯಮಲ್ಲದಿದು ಮೇಲೆ ।
ಮಿಸುಪ ಮಾಣಿಕದ ಪದಕದ ಶೋಭೆಯಲ್ಲಮೆನೆ ।
ಪಸದನಂ ಪೊಸತೊಂದುಮಾಟಿಕ್ಕೆಯಿಂದೆಸೆಯೆ ಪಟ್ಟಾಭಿರಾಮಂ ಬಂದನು ॥

ಋಷಿಕೃತರಾಮಸ್ತುತಿ.

ಉಟ್ಟ ಪೀತಾಂಬರದ ನಿಱಿಯ ನುಣ್ಪಿಡಿದ ಪಣೆ ।
ಗಿಟ್ಟ ಪುಂಡ್ರತ್ರಯದ ತುಳಸಿಮಾಲಿಕೆಯೊಡನೆ ।
ತೊಟ್ಟ ನೀವೀತಾಗ್ರದೆಸೆವ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನದ ಮೇಲ್ವಾಯ್ಪ ಚೆಲ್ವಿನಿಂದ ॥
ಪುಟ್ಟವಾಮನನಾಗಿ ಬೇಡಿ ಭೂಮಿಯನೆರಡು ।
ದಟ್ಟಡಿಯೊಳೊಳಕೊಂಡು ಬಲಿಯಂ ರಸಾತಳಕೆ ।
ಮೆಟ್ಟಿ ಪಾಲಿಸಿದೈ ಸುರರ್ಕಳಂ ದನುಜಭೀತರ್ಕಳುಮನಟ್ಟುಱಿಂದ ॥
ವಿಷಯದುರ್ವಿಷಯಂಗಳೊಳ್ ಬೆರೆಯದೇಕಾಗ್ರ ।
ದೆಸಕಮಂ ತಳೆದು ರಿಪುವರ್ಗರಿಪುವರ್ಗಮಂ ।
ದೆಸೆಗೆಡಿಸಿ ಸಂಗತಸುಹೃತ್ಸುಹೃದರಿಂ ಪರಮಜೀವಸಮಭಾವದಿಂದ ॥
ಪೊಸರಾಜಯೋಗಘನಯೋಗರಾಜ್ಯಮನೆ ಸಾ ।
ಧಿಸವೇೞ್ಪುದಖಿಳಸಾಧುಗಳೆಂದು ತಾಯ್ಗೆ ಬೋ ।
ಧಿಸುವ ನೆವದಿಂದಱಿಪಿದೈ ಸಾಂಖ್ಯತತ್ತ್ವಮಂ ಮಹಿಯೊಳ್ ಮುನೀಂದ್ರನಾಗಿ ॥
ನೊಂದೆವಳುಕಿದೆವಗಿದೆವಱಿದೆವುಱುದೆವು ಬೆದೆಯೊ ।
ಳೊಂದಿದೆವು ಕಂದಿದೆವು ಕುಂದಿದೆವು ಬಗೆಗೆಟ್ಟು ।
ಬೆಂದೆವು ಬಿಗುರ್ತೆವಡಿಗಡಿಗೆ ಬಾಯ್ವೊಯ್ದು ಬಿಸುಸುಯ್ದು ಬೈದೆವು ಬಿದಿಯನು ॥
ಬಂದಣದೆ ಬಾೞ್ದಿನ್ನೆಗಮುಕಟ ದಾನವಮ ।
ದಾಂಧನುಪಹತಿ ಸಾಕುಸಾಕು ಕಾದೈಯೆಮ್ಮ ।
ತಂದೆ ದಯೆಗೆಯ್ದುೞಿಪಿದೈ ನಿಜಾಶ್ರಿತರನಿಂದಿಗೆ ಕೃತಾರ್ಥರೆವೆಂದರು ॥

ಮುದ್ದಣ್ಣ ಸು. 1750

ಈತನು ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. "ಬೈಗುಂಬೊತ್ತಿ ನೊಳೆಂದಿನಂತಿರೋಲಗಂ ಪರಿಯೆ ಕಬ್ಬಿಗರಬಲ್ಲಹಂ ಮುದ್ದಣಸರಮ ನೆಯಿಂ ಪ್ರೊಱಮಟ್ಟು" ಎಂಬುದರಿಂದ ಇವನು ಒಬ್ಬ ರಾಜನಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥಾನ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಮನೋರಮೆಗೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕಡೆ ಭೋಜಪ್ರಬಂಧ, ವಿಕ್ರಮವಿಜಯ, ಮಹಾವೀರಚರಿತ ಈ ಪೂರ್ವಗ್ರಂಥಗಳ ಹೆಸರು ಪ್ರಸ್ತಾವತ್ವೇನ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಕವಿಯ ಕಾಲವು ಇಂಥದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಆಧಾರವಿಲ್ಲ. ಸುಮಾರು 1750 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದೋ ಏನೋ ತಿಳಿಯದು.[1]

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧ

ಇದು ಗದ್ಯಗ್ರಂಥ; ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; 16 ಆಶ್ವಾಸಗಳಾಗಿ ಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಶೇಷರಾಮಾಯಣ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. ಇದರಲ್ಲಿ ಪಾದ್ಮಪುರಾಣೋಕ್ತವಾದ ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಆದಿಶೇಷನು ವಾತ್ಸ್ಯಾಯನನಿಗೆ ಹೇಳದಂತೆ ಆ ಪುರಾಣದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ತಿರುಳ್ಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆವುದಾಗಿ "ಕರ್ಮಣಿಸರದೊಳ್ ಚೆಂಬವಳಮುಂ ಕೋದಂತಿರೆ ರಸಮೊಸರೆ ಲಕ್ಕಣಂ ಮಿಕ್ಕಿರೆ ಎಡೆಯೆಡೆಯೊಳ್ ಸಕ್ಕದದ ನಲ್ನುಡಿ

1. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ನಂದಳಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಣಪ್ಪನು ರಚಿಸಿ ನಾಮಾಂತರದಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. 81 ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ. ಆದರೆ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿದ ಕಾವ್ಯಕಲಾನಿಧಿಸಂಪಾದಕರು ಕೆಲವು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೀಗಿರಲಾರದೆಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಮೆಚ್ಚಿಯೆ ತಿರುಳ್ಗನ್ನಡದೊಳ್ ಕತೆಯನುಸಿರ್ವೆಂ" ಎಂಬ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಹಳಗನ್ನಡದ ಗದ್ಯಗ್ರಂಥಗಳು ವಿರಳವಾಗಿವೆ. ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧವು ಪ್ರೌಢಗ್ರಂಥವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಭಾಷಾಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ ಇದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಭಾಗವನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ವಸಂತ

ಪೂವಮರನೆಳದಳಿರ ರಸಮಂ ಪಿಡಿದು ಕಳಕಂಠನ ಕಂಠನಾಳಕ್ಕೆಱುದುಬ್ಬಸಮಂ ಕಳೆದು ಕಲನಾದಮಂ ಪೆರ್ಚಿಸಿಯುಂ, ಅರನೇಱಲ ದೋರೆವಣ್ಣಂ ತೇದು ನಕ್ಕಿಸುತರಗಿಳಿಱು ನಾಲಗೆಯಂ ತೆಳ್ಳನಾಗಿಸಿ ತೊದಳ್ನುಡಿಯಂ ತಿರ್ದಿಯುಂ, ಪುಷ್ಪಧೂಳಿಯಂ ಲೆಪ್ಪಂಬಟ್ಟಿದದಿಮುರ್ಕತ್ತಿಯ ಸುರಯಿಯ ಪೊಸಬಂಡನೊಡಲ್ಗಿತ್ತು ಮಱಿದುಂಬಿಗಳ್ಗೆ ಸಂಪಗೆಯತ್ತಣಿನೊದವಿದ ಶಿರೋಭ್ರಮಣಮನಱಿಯಿಸಿಯುಂ, ಬಸಂತಂ ಬೆಜ್ಜನೆನೆ ಮೈದೋಱಲೊಡಂ; ಅಂದು ಕೋಡುಕೋಡಿಂದೋಡಿ ಮಲಯಮಂ ಮುಱಿಗೊಂಡ ಪವನನೀಗಳತ್ತಣಿಂ ಪೊಱಮಟ್ಟು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆಡೆಯೆಡೆಯ| ಬನಬನಮಂ ಪುಗುತಂದು ಹೊಂಚಿ ಮುಂಚಿ ಕೆಳೆಯಂಗೆ ನೆರವಾದನೆನೆ ದಕ್ಷಿಣಾನಿಲಂ ಮಂದಂ ಮಂದಂ ವಹಿಸುತ್ತಿರ್ಕುಂ; ಫಲವೃಕ್ಷಂಗಳೆಲ್ಲಂ ಕಾಯ್ಕಸುಗಾಯ್ಪಣ್ದೋರೆವಣ್ತನಿವಣ್ಗಳಿಂದೆಸೆಮೆಯುಂ, ಗಿಡುಗಳೆಲ್ಲಂ ತಳಿರ್ಚೆಂದಳಿರೆಳದಳಿರೆಲೆಬೆಳ್ಳೆಲೆಪಸುರೆಲೆಪಣ್ಣೆಲೆಗಳಿಂ ರಂಜಿಸೆಯುಂ, ಪೂವಳ್ಳಿಗಳ್ ನನೆಕೊನೆಮುಗುಳರೆಮುಗುಳ್ಬಿರಿಮುಗುಳುಳ್ಳಲರ್ಪೊಸಮಲರ್ಗಳಿಂದೆ ಸೊಗಯಿಸೆಯುಂ ಮನೋಹರಮಾಯ್ತು ಪೊಸಸುಗ್ಗಿ.

ಚೆನ್ನಪ್ಪ ಸು. 1750

ಈತನು ಶಿವಶರಣಲೀಲಾಮೃತವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ಇವನ ಸ್ಥಳ ಹಂಪೆಗೆ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿರುವ ನಿಡುಗಲ್ಲು; ಈ ಊರ ಪೇಟೆಯ ಬಸವನಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇವನ ಗುರು ಪಂಚವಣ್ಣಿಗೆ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ.! ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಗುಬ್ಬಿಯಮಲ್ಲಣಾರ್ಯನನ್ನು (1530) ಸ್ಮರಿಸುವುದರಿಂದ ಅವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ

ಈಚೆಯವನು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು 200 ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗ ಬಹುದು. ಸುಮಾರು 1825 ರಲ್ಲಿ ಮುಮ್ಮಡಿಕೃಷ್ಣರಾಜನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಿರಿಯಾಳಚರಿತ್ರೆ ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನವು ಶಿವಶರಣಲೀಲಾಮೃತದ ಆಧಾರದಿಂದ ರಚಿತವಾಯಿತೆಂದು ಆ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಹರೀಶ್ವರ, ರಾಘವಾಂಕ, ಸೋಮನಾಥ, ಪದ ರಸ, ಭೀಮಕವಿ, ಚಾಮರಸ, ನಿಜಗುಣಶಿವಯೋಗಿ, ಗುಬ್ಬಿಮಲ್ಲಣಾರ್ಯ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಶಿವಶರಣಲೀಲಾಮೃತ

ಇದು ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 11. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಸವನ ಮತ್ತು ಅವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಪುರಾತನರ ಚರಿತವು ಹೇಳಿದೆ. ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತ ವಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ಕವಿ ಹೀಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾನೆ—

ಹಿಂದೆ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಹೆಸ್ಟು ಕಡಿದಾಡಿ | ಸಾದುಹೋದವರ ಕಥೆ ಸಾಟಿಯಿದಕಲ್ಲ |
ಹಾದರವು ಹುಸಿ ಕಳವು ಅನ್ಯಾಯದಿಂದ| ಕಾದಿ ಸತ್ತವರ ಕಥೆ ಕಾವ್ಯವು ಇದಲ್ಲ |
ಸಂಗನಾ ಶರಣರು ಭಕ್ತಜನರು | ಮಂಗಳಾತ್ಮಕಶಿವನ ಮಹಿಮೆಯುಂ ಮೆಱೆದು |
ಮುಂದೆ ಮುಕ್ತಿಯ ಪಡೆದು ಮುದದಿಂದಶಿವನ | ಹೊಂದಿ ಪುಷ್ಪಕವೇಱಿ ಹೋದ ಮಹಿಮೆಯನು |
ಅಂದಚಂದವು ಪುಟ್ಟೆ ಅತಿಯೊಪ್ಪವಿಟ್ಟು | ಚಂದದಿಂ ಪೇೞ್ವೆ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರೆ ||

ಬ್ರಹ್ಮ ಸು. 1750

ಈತನು ವೈದ್ಯಕಂದವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಬಡಗನಾಡಿನವನು; ಋಗ್ವೇದಿ; ಭಾರದ್ವಾಜಗೋತ್ರದವನು. ಇವನ ಪಿತಾ ಮಹನು ಹಂಪೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿರುವ ಕೊಟ್ಟೂರುಸೀಮೆಯೊಳ ಗಣ ಇಟ್ಟಿಗೆಯ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಸೂರ್ಯರಾಯ, ತಂದೆ ಹನುಮಪ್ಪದಾಸ,

ತಾಯಿ ಭಾಗಾಂಬೆ, ಇಷ್ಟದೈವ ಭಂಡೆಯರಂಗ, ಚರಕ, ಸುಶ್ರುತ, ಬಾಹಟ, ಶಾರ್ಙ್ಗಧರ ಮುಂತಾದವರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆದಂತೆ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಿರಬಹುದು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ವೈದ್ಯಕಂದ

ಇದರಲ್ಲಿ 616 ಪದ್ಯಗಳಿವೆ. ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು ಋಗ್ವೇದಕ್ಕೆ ಉಪವೇದವಾದ ಆಯುರ್ವೇದವೆಂದೂ ಅದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿತು ಚಿಕಿತ್ಸೆಮಾಡಿದರೆ ದೋಷವಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಭಂಡೆಯರಂಗನ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ—ಇತಿ ಶ್ರೀಸೂರ್ಯರಾಯವಂಶೋತ್ತಂಸೇನ ಶ್ರೀಮದ್ಭಂಡೆರಂಗಪದಪಂಚರಣಧುರೀಣ ಬೊಮ್ಮಯಾಮಾತ್ಯೇನ ವಿರಚಿತಮಪ್ಪ ವೈದ್ಯಕಂದಪದ—ಎಂದಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ತೊಲೆಹಿಪ್ಪಲಿಯನು ಹುರವುದು | ತಿಲತೈಲದಿ ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆಯ ಕೂಡಿಸುತಂ |
ಬಲುಹುರುಳಿಯ ಕಟ್ಟಿನೊಳಂ| ಕಲಸುತ ಕೊಡಲೊಡನೆ ಕೆಡುವುದ ಕಸಿದಖಾಸಂ॥
ಧೂಪವಕೊಡುವ್ರದಜಿ'ಂದಂ | ಲೇಪನವಭ್ಯಂಗರಕ್ತಮೋಕ್ಷಣದಿಂದಂ |
ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ಮೂಲರೋಗಂ | ತಾ ಪರಿಹರವಹುದು ಸಿದ್ಧಬಾಹಟಮತದಿಂ ॥

ವಿರಕ್ತಷಡಕ್ಷರಯ್ಯ ಸು. 1750

ಈತನು ವಚನಗಳು, ಶಿವಪೂಜಾಷ್ಟಕ, ಶಿವಯೋಗಾಷ್ಟಕ ಇವುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ಇವನಿಗೆ ಯರಗಂಬಳಿ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಇದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಇಷ್ಟದೇವತೆಯನ್ನು ಉಕ್ಷಪುರವಾಸ ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡದ ಮಠದ ಚೆನ್ನವೃಷಭನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ

1 ವಚನಗಳು

ವಚನಗಳು ಎಂಬ ಹೆಸರಿದ್ದರೂ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಹಾಡುಗಳಂತಿರುವ ನಾನಾವಿಧ ಷಟ್ಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಶಿವಸ್ತುತಿರೂಪವಾಗಿಯೂ ವೇದಾಂತ ಬೋಧಕವಾಗಿಯೂ ಇದೆ. ಷಡಕ್ಷರಯ್ಯ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಕೈವಲ್ಯಪದ್ಧತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಇರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವನ ಉಕ್ತಿಗಳು ಬಹಳಲಲಿತವಾಗಿಯೂ ಭಕ್ತಿಭರಿತವಾಗಿಯೂ ಇವೆ. ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ—

ಎನ್ನ ಕಾಲುಗಳೆರಡು | ಮುನ್ನತದ ಕಂಭವೈ | ಎನ್ನೊಡಲೇ ನಿನಗೆ ದೇವಾಲಯ |
ಎನ್ನ ತೋಳುಗಳೆರಡು | ಮುನ್ನತದ ಮದನಕೈ | ಎನ್ನ ಶಿರ ಸೌವರ್ಣಕಲಶವಯ್ಯಾ ||
ಹಸಿವುತೃಷೆಗಳಡಸಿ ತನುವ | ಹೊಸೆದು ಹುಸಿಯ ಮಾಡುತಿರಲು |
ಬಿಸಿಲುಕಾಲ ಪತ್ತಿ ಬೆಂಕೆ ನೆತ್ತಿಯುಡರಲು ||
ಕುಸಿದು ಕುಗ್ಗಿ ಧರೆಗೆ ಬದ್ದು | ಮಸುವನಟಿವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ |
ಸಸಿನೆ ಬಿಡದೆ ಶಿವನ ನೆನೆವುದೆಂದಿಗಪ್ಪುದೋ ||

ಕೆಱೆ ತೊಱೆ ಮಡು ದೊಣೆ ಪರಿವಾ ನಿರ್ಝರ | ಗಿರಿ ಗುಹೆ ವನಲತೆ ಪರ್ಬಿದ ಕಾನನ |
ಸರರುಹಕೊಳದೊಳು ದುಮುಕುವ ನದಿತಟದೊಳು ಶಶಿಶಿಲೆಯೊಳಗೆ ||
ಆಱೆಯೊಳು ಪುಳಿನಸ್ಥಳದೊಳು ನಿರ್ಮಳ | ಪರಮಸುಖಸ್ಥಳದೊಳು ಘನಲಿಂಗಕೆ |
ಹರುಷದಿ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡುವ ಶಿವಸುಖನೆಂದಿಗೆ ದೊರಕುವುದೋ ||

2 ಶಿವಪೂಜಾಷ್ಟಕ

ಇದರಲ್ಲಿ 9 ಕಂದಗಳಿವೆ. ಒಂದೆರಡನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಭೃಂಗಂ ಬಳಸದ ತಂಪಿನ | ಶೃಂಗಾರದ ವನಗಳಲ್ಲಿ ವರಕುಸುಮಗಳಿಂ |
ಸಾಂಗಮುಮಾಗಿ ಷಡಕ್ಷರ | ಲಿಂಗವನನವರತ ಬಿಡದೆ ಪೂಜಿಪೆನೊಲವಿಂ ||
ಶಶಿಕಾಂತದ ಪಾಸಱೆಯಿಂ | ಹೊಸವಜ್ರದ ಗುಂಡುಬಂಡೆ ತುಱುಗಿದ ಗಿರಿಯಿಂ |
ದೊಸರುವ ನಿರ್ಝರಜಲದಿಂ | ಶಶಿಕಳೆಯಂ ಧರಿಸಿದಂಗೆ ಮಜ್ಜನಗೈವೆಂ ||

3 ಶಿವಯೋಗಾಷ್ಟಕ

ಇದರಲ್ಲಿಯೂ 9 ಕಂದಗಳಿವೆ. ಒಂದನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ—

ತಿಂಗಳ ಗಂಗೆಯ ಸೂಡಿದ | ಮಂಗಳಮಯಭಸಿತಲಸಿತದೊಪ್ಪುತೆ ಮೆಱೆವಾ |
ಅಂಗದ ಚೆಲುವ ಷಡಕ್ಷರಿ | ಲಿಂಗವ ನೆಱೆಯಪ್ಪಿಯುಗಲದಾನೆಂದಿಹೆನೋ ||

———

ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಸು. 1750

ಈತನು ಹನುಮದ್ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಇವನ ತಂದೆ ವೆಂಕಾರ್ಯ, ಸ್ಥಳ ಅಡುವಳ್ಳಿ, ಕುಲದೇವತೆ ಮೂಕಾಂಬೆ. "ಮೂಕಾಂಬಾಪಾಂಗಪ್ರಸಾದಸಾಧಿತಸರಸಸಾಹಿತ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ವಿದ್ವಜ್ಜನೋಪಲಾಲನೀಯ ಭೂವಿಬುಧ" ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಹನುಮದ್ರಾಮಾಯಣ

ಇದು ಕಂದಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಆಶ್ವಾಸಗಳ ಆದಿಯಲ್ಲಿಮಾತ್ರ ಒಂದೊಂದು ವೃತ್ತವಿದೆ. ಆಶ್ವಾಸಗಳು 15. ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಹನುಮದ್ರಾಮವಿಜಯ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಇರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣಕಥೆಯೊಡನೆ ಹನುಮಂತನ ಜನನ, ಪರಾಕ್ರಮ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ಹೇಳಿವೆ. ಇದನ್ನು ಸೂತನು ಶೌನಕಾದಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತ, ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ, ಸರಸ್ವತಿ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಸಮುದ್ರ

ಒಂಕೊಳ್ವ ಪೆರ್ದೊಱೆಗಳಿಂ | ವಳಿಯಿಂದಂ ಸುಱುಗಳಿಂದೆ ಬೆಳ್ನೊರೆಯಿಂ ಪ |
ಜ್ವಳಿಸುವ ಮಣಿಗಣದಿಂ ಮಂ | ಜುಳತರನಿರ್ಘೋಷದಿಂ ವಾರ್ಧಿಯಿದೆಸೆಗುಂ||

ಕೈಕಸೆಯ ಸೌಂದರ್ಯ

ಕಂದದ ಶಿರೀಷಮಾಲೆಯೊ| ಕುಂದದ ಕೋಮಲಿತ ಕಮಲನಾಳವೊ ನೋಕಲ್ |
ಬಂಧುರಕನಕಲತೆಯೊ ಎಂ | ಬಂದದ ನಳಿತೋಳ್ಗಳೆಸೆಗುಮಾಭಾಮಿನಿಯಾ ||
ದಿವದಂತೆ ತಾರಕಾನ್ವಿತ | ಮವಿರತವಿಹಗಾಳಿಯಂತೆ ಪಕ್ಷ್ಮಯುತಂ ಮಾ |
ಧವನಂತೆ ಸಪದ್ಮೋದರ | ಮವಳಕ್ಷಿದ್ವಿತಯಮೊಪ್ಪುಗುಂ ರಮಣೀಯಂ ||

ವೈರಾಗ್ಯ

ಪಥಿಕರ್ ತಣ್ಣೆಳಲಿಹ ಸು | ಕ್ಷಿತಿಯೊಳೆ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಯೊಡನೆ ಪೋಪಂದದೊಳು |
ಸತಿಪತಿಸುತಪಿತಮಿತ್ರರ್ | ಕತಿಪಯದಿವಮಿರ್ದು ಪೋಪರಿವರವರಾರೋ ||

ಗೋಪಾಲಾರ್ಯಶಿಷ್ಯ ಸು. 1750

ಈತನು ಜೀವೇಶ್ವರಸಾಂಗತ್ಯ, ತತ್ವದ ಸೊಬಗಿನ ಸೋನೆ, ತತ್ವದ ಪದಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ. ತನ್ನ ಗುರುವಾದ ಗೋಪಾಲಾರ್ಯಯತಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ತನ್ನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವುಕಡೆ ಹೇಳಿದಾನೆ; ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ತತ್ವದ ಸೊಬಗಿನ ಸೋನೆಯಲ್ಲಿರುವ

ಪರಮಹಂಸನ ಗುರುವರ್ಯನ ಕಾಣುತ | ವರಸುಮತಿಯೆಂಬ ಶಿಷ್ಯನು |
ಚರಣಕೆಱಗಿ ಬಿನ್ನವಿಸಿದನು ತನ್ನಯ | ವರಮತವನು ಭಕ್ತಿಭಾವದಿ ||

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಿಂದ ಈತನ ಹೆಸರು ಸುಮತಿ ಎಂದಿರಬಹುದು ಎಂಬ ಭಾವನೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಆದರೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಿರಬಹುದು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳೆಲ್ಲಾ ಗುರುಶಿಷ್ಯಸಂವಾದರೂಪವಾಗಿ ಅದ್ವೈತ ವೇದಾಂತವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ

1 ಜೀವೇಶ್ವರಸಾಂಗತ್ಯ

ಪದ್ಯಗಳು 100. ಗ್ರಂಥದ ಆದ್ಯಂತಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲಾರ್ಯಗುರುವಿನ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಇದರಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಪರಪೀಡೆ ಪರಸೇವೆ ಪರವಂಚನೆಗೈದು | ಪರಹಿಂಸೆಗಳನೆಸಗುತ್ತ |
ಪರಧನಕಳುಪಿ ಪಾಮರರಾಗುತಲಿಹ | ಪರಕೆ ಬಾಹಿರರಾಗುವರು ||
ಹರಿಭಕ್ತಸಂಗದಿಂ ಹರಿಕಥೆಗಳ ಕೇಳಿ ! ನಿರುತ ನಿಷ್ಕಾಮಕರ್ಮಗಳ |
ಹರಿಗರ್ಪಿತವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತ ಮನುಜರು | ದುರಿತಗಳನು ದಾಂಟುವರು ||
ಕೆಲರು ಯೋಗಿಗಳು ತಾವೆನ್ನುತ ಭೋಗವ | ನಲವಿನಿಂ ಬಯಸುತಲಿಹರು |
ಕೆಲರು ಶಿಷ್ಯರ ಧನವನು ಕೊಂಡು ಶಾಸ್ತ್ರದ | ನೆಲೆಯ ಕಾಣದೆ ಕೆಡುತಿಹರು ||

2 ತತ್ವದ ಸೊಬಗಿನ ಸೋನೆ

ಇದೂ ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಪದ್ಯ 67. ಇದರಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—.

ತನ್ನ ಗತಿಗೆ ವಿರೋಧವ ಮಾಳ್ಪ ಕರ್ಮವ | ನನ್ಯಾರ್ಥವೆಂದು ಮಾಡುವರನು |
ಇನ್ನೇನೆನ್ನಬಹುದು ಕುರುಡನು ಬಾರಿ | ಯನ್ನು ತೋರಿಸುವೆನೆಂಬಂತಾಯ್ತು |
ವಂಧ್ಯಾತನುಜನ ಮದುವೆಗೆ ಸಿಕತದೊ | ಳಿಂದು ತೈಲವ ತೆಗಸುವೆನೆಂಬ |
ಮಂದಮತಿಯವೊಲು ಇಲ್ಲದ ಕರ್ಮವ | ನೆಂದು ಮಾಡುವರನಿನ್ನೇನೆಂಬೆ ||

3 ತತ್ವದಪದಗಳು

ಇವು ಹಾಡುಗಳ ರೂಪವಾಗಿವೆ; ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಂದಗಳೂ ಇವೆ.

ವೆಂಕಟಕವಿ ಸು. 1750

ಇವನು ಕರ್ಣಾಟಕಾಷ್ಟಪದಿಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. "ಹೇಮಾದ್ರಿವಾಸನ ಪದಪಯೋಜ ದಾಸ" ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. "ಸುರಪುರದಲ್ಲಿ ಮೂಜಗದೊಡೆಯ ಗೋಪಾಲಗೊಪ್ಪಿಸಿದನು" ಎಂಬುದರಿಂದ ಇವನ ಸ್ಥಳವು ಸುರಪುರವಾಗಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಕರ್ಣಾಟಕಾಷ್ಟಪದಿ

ಇದು ಜಯದೇವನ ಗೀತಗೋವಿಂದದ ಭಾಷಾಂತರವು. ಮೂಲದ ವೃತ್ತಗಳು ಷಟ್ಪದಿಗಳಾಗಿಯೂ ಪದಗಳು ಹಾಡುಗಳಾಗಿಯೂ ಪರಿವರ್ತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಭಾಗವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ—

ಗಗನದಿ ಮೇಘವು ಮುಸುಕಿರೆ ಭಾಸ್ಕರ | ತೆಗೆದನು ತನ್ನ ಕಿರಣವನು ಕತ್ತಲೆ |
ಘೊಗೆದುದು ವನದಲಿ ವೃಂದಾವನದಿಂ ಕೃಷ್ಣನ ಗೋಕುಲಕೆ ||
ತೆಗೆದೊಯ್ಯೆಂದಾನಂದ ನಿರೂಪಿಸೆ | ಸೊಗಸಿಂದಡವಿಗೆ ನಡೆದಳು ರಾಧೆಯು |
ಮಗುವನು ಕೌಂಕುಳೊಳೆತ್ತಿಕೊಳುತ ಮದನನ ಕ್ರೀಡಾರ್ಥದಲಿ[1] ||

ಉರದಲಿರ್ಪುದು ಹಾರವುರಗನಲ್ಲವು ಕೊರಲೊ |
ಳಿರುವ ನೈದಿಲಮಾಲೆ ವಿಷವಲ್ಲ ಚಂದನದ |
ವರಲೇಪನವು ಭಸ್ಮಮಲ್ಲ ಮನ್ಮಥನೆ ನೀ ಹರನೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ||
ಅರಲಬಾಣಗಳಿಂದ ಹರಣವನು ಕೊಳಬೇಡ |
ತರುಣಿಯುನಗಲ್ದು ಬಲು ವಿರಹದಿಂದಿರ್ದವನ |
ಬಿಡದೆ ಬಾಧಿಸಿ ನಿನಗೆ ಬರುವುದೇನುಂಟು ನಿಷ್ಕರುಣಿಯೆನಿಸುವುದುಚಿತವೇ[2] ||

ಪಲ್ಲವಿ|| ರಾಧೆಯು ಕೃಷ್ಣರಾಧೆಯು | ಮಾಧವಾ ನಿನ್ನ ವಿರಹವೇದನೆಯು ||
ಸ್ತನದಮೇಲೊಪ್ಪುವ ಮಣಿಹಾರಗಳು | ತನುವಿನಿಂದತಿಭಾರ ತೆಗೆಯೆನ್ನುವಳು ||1||
ಸರಸಕರ್ಪೂರಚಂದನಗಳ ನೋಡಿ | ಉರಿವ ಗರಳವಿದೆಂತೆಂಬಳೀಡಾಡಿ ||2||
ಅಂಗೈಯೊಳಗೆ ಮೊಗವಿರಿಸಿ ಕುಳ್ಳಿರಲು|ಅಂಗನೆ ಬಾಲಚಂದಿರನ ಪೋಲುವಳು||3||
ದೆಸೆದೆಸೆಯೊಳಗೆ ಕಂಬನಿಯು ಚೆಲ್ಲುವಳು|ಬಿಸಜನಾಳವ ಕಿತ್ತಿರ್ದಂತೆ ಕಣ್ಣುಗಳು||4||
ಶ್ವಾಸದಿಂದುದಿಸುವುದತಿಶಯಗಾಳಿ | ಪೊಸರನುರಿಯುಂತಿಹುದು ಮಹಾಜ್ವಾಲೆ||5||
ಕಣ್ಣಿಗೆ ಚೆಲುವಾದ ತಳಿರಹಾಸಿನೊಳು | ಚೆನ್ನಾದುದಿಂಗಳಸಾಮ್ಯವೆನ್ನುವಳು ||6||
ಹರಿಹರಿ ಎನುತಲಿ ಜಪತಪಮಾಡುವಳು | ಪರಕಿಪಕಿಮನೆ ಸಾಧನವೆನ್ನುವಳು ||7||
ಕವಿಗಳರಸ ಜಯದೇವನ ಕೃತಿಯು| ವಿವರಿಸೆನುತ ಹೇವಮಾವಿಪನಿತ್ತ ಮತಿಯು[3] ||8||

———

1. ಮೇಘೈರ್ಮೇದುರಮಂಬರಂ ಇತ್ಯಾದಿ. 2. ಹೃದಿ ಬಿಸಲತಾಹಾರೋ ಇತ್ಯಾದಿ. 3. ರಾಧಿಕಾ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಚಿನ್ನರಾಜಪ್ಪ ಸು. 1750

ಈತನು ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಶತಕವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಮೈಸೂರು ಅರಸರ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ನಮಗೆ ದೊರೆತ ಗ್ರಂಥದ ಒಂದು ಪ್ರತಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ "ಮೈಸೂರು ಆನೆಗೊಂದಿ ಅರಸಿನವರು ಚಿನ್ನರಾಜಪ್ಪನವರಿಂದ ವಿರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಶತಕ ಸಂಪೂರ್ಣ" ಎಂದಿದೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಶತಕ

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಪದ್ಯ 103. ಪ್ರತಿಪದ್ಯವೂ ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ " ವೆಂಕಟ ಸಲಹೊ ಎನ್ನನು ನಿತ್ಯಶುಭವಿತ್ತು " ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತಿನೀತಿವೈರಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಗ್ರಂಥ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಸ್ತುತಿಯೂ ಅನಂತರ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಗರುಡ ಪಂಚಾಯುಧಗಳ ಸ್ತುತಿಯೂ ಇವೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಪುತ್ತದಲಿ ವಿಷವಿಹುದೆ ಸರ್ಪನ | ವಕ್ತ್ರದಲಿ ವಿಷವಿಹುದೆ ಹೊರಗಾ |
ಪುತ್ರಮಿತ್ರಕಳತ್ರಬಾಂಧವವರ್ಗದೊಳಗಿಹುದೋ ||
ಎತ್ತಣದು ಭವಬಂಧವೆನ್ನಯ | ಚಿತ್ತದೊಳಗಿಹುದದನು ತೊಲಗಿಸಿ |
ಮತ್ತೆ ವೆಂಕಟ ಸಲಹೊ ಎನ್ನನು ನಿತ್ಯಶುಭವಿತ್ತು ||
ಭಜಿಪೆ ಕುಬ್ಜೆಯ ಸಲಹಿದಂಘ್ರಿಯ | ಭಜಿಪೆ ಶಿಲೆಪೆಣ್ಮಾಡಿದಂಘ್ರಿಯು |
ಭಜಿಪೆ ಬಲಿಮುಕುಟಾಗ್ರಭೂಷಣವಾದ ಅಂಘ್ರಿಯನು ||
ತ್ರಿಜಗಪಾವನೆ ಪುಟ್ಟಿದಂಘ್ರಿಯು | ಭುಜಗಫಣೆಯಲಿ ನಟಿಸಿದಂಘ್ರಿಯು |
ಭಜಿಪೆ ವೆಂಕಟ ನಿಮ್ಮಯಂಘ್ರಿಯು ಸಲಹೊ ಶುಭವಿತ್ತು ||
ಮುಗುಳುನಗೆಗಳು ಮುದ್ದುನುಡಿಗಳು | ಚಿಗುರುಚೆಂದುಟಿ ಸೋಗೆಗಂಗಳು |
ಬಿಗುಹುದೋರ್ಪ ಬಟ್ಟಬಲ್ಮೊಲೆಪೊಗರುಜವ್ವನದ ||

ಸೊಗಸುದೇಹದ ಚಂದ್ರಮುಖಿಯರ । ತಗಲಿ ಕೆಟ್ಟೆನು ನಿಮ್ಮ ಭಜಿಸದೆ ।
ನಿಗಮಸನ್ನುತ ಸಲಹೊ ಎನ್ನನು ನಿತ್ಯಶುಭವಿತ್ತು ॥

ರಾಮಸೂರಿ ಸು. 1750

ಇಂದ್ರಕೀಲಚೌಪದ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ

ಚಂಚುಘುಟ್ಟದ ರಾಮಸೂರಿಗೊಲಿದವನು । ಚಿಂತಿಸುವರಭಿಮತವನಿತ್ತು ಸಲಹುವನು ।
ಸಂಚರಿಸಿ ಗುಣಮೂಱಱರೊಳಗೆ ಮೆಱೆಯುವನು । ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲದತೆಱದಿ ಜನರ ಸಲಹುವನು ॥

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದವನು ರಾಮಸೂರಿ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಇಂದ್ರಕೀಲಚೌಪದ

ಪದ್ಯ 80. "ಭಾರತಕಥೆಯೊಳು ಹರ ನರಗೆ ವರವನಿತ್ತಾಚರಿತೆಯು ವಿರಚಿಪೆಂ" ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಶಿವ, ಗಣೇಶ, ವಿಷ್ಣು, ಪಾರ್ವತಿ, ಸರಸ್ವತಿ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ.—

ಸೂಕರನ ದಂಡಿಪುದು ಲೇಸೆಂದು ನಿಂದು। ತಾ ಕರದಿ ಬಿಲ್ಲ ಜೇವಡೆದಂಬ ಪಿಡಿದು।
ತಾಕುವಂತೆಸೆಯೆ ಹಾ ಎನುತ ಹರಿತಂದು । ಈ ಕಿರೀಟಿಯಮುಂದೆ ಹರಣವನು ಕಳೆದು ॥
ಬಿದ್ದಿರುವ ಬೇಟೆಯೆಡೆ ಶಿವನು ನಡೆತಂದು। ಬಿದ್ದುದೆಮ್ಮಂಬಿನಲಿ ತೆಗೆಯಿರೆನಲಂದು।
ಬಿದ್ದುದೆನ್ನಿಂದ ನೀನಾರು ಸಾರೆಂದು । ಉದ್ದುರುಟನಿಂದ ಜಱೆದನು ವಿಜಯ ನಂದು ॥

ಜಕ್ಕಣಾಮಾತ್ಯ ಸು. 1750

ಈತನು ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯಕೃತಸೌಂದರ್ಯಲಹರಿಗೆ ಕನ್ನಡಟೀಕೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವನ ತಂದೆ ವಿಟ್ಠಲ. "ಶ್ರೀಚಕ್ರಾಂಬುಜಭೃಂಗ, ರಾಜವಿದ್ಯಾಸರೋವೀಚೀಖೇಲನಹಂಸ, ಕನ್ನಡಕವಿ" ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಿರಬಹುದು. ಇವನು ಬರೆದ ಟೀಕೆಗೆ ಷಟ್ಚಕ್ರದೀಪಿಕೆ ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಚಂದ್ರಭೀಮಕವಿ ಸು. 1750

ಈತನು ಮದಕೇರಿರಾಜೇಂದ್ರದಂಡಕವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಕಾಮಗೇತಿವಂಶದವನಾದ ಮದಕೇರಿನಾಯಕ ಎಂಬ ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಪಾಳೆಯಗಾರನ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾಗಿದೆ. ಕೆಳಗೆ ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಭಾಗದಿಂದ ಮದಕೇರಿನಾಯಕನು ಕಸ್ತೂರಿರಂಗಪ್ಪನಾಯಕನ ಮಗನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಚರಿತದಿಂದ ಈತನು ಶಕ 1697 ಯುವದಲ್ಲಿ, ಎಂದರೆ 1755 ರಲ್ಲಿ, ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದಂತೆ ತಿಳಿವುದರಿಂದ ಕವಿಯ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಬಹುದು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಮದಕೇರಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ದಂಡಕ

ಇದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಭಾಗವನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಕಾಮಗೇತ್ಯನ್ವಯಾಂಭೋಧಿರಾಕಾಸುಧಾಧಾಮಕಸ್ತೂರಿರಂಗೇಂದ್ರರಂಜನಸುತ್ರಾಮಪುತ್ರಾ...ಸದಾಶ್ರೀಮಹಾವೀರ ಮದಕೇರಿರಾಜೇಂದ್ರಚಂದ್ರಾ ||

ಚೆನ್ನಬಸವಶಿವಯೋಗಿ ಸು. 1750

ಈತನು ಆಚರಣೆಯತ್ರಿಪದಿಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರ

ಶೈವಕವಿ; ಸುಮಾರು 1750 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಅಚರಣೆಯ ತ್ರಿಪದಿ

ಪದ್ಯ 58. ಪ್ರತಿಪದ್ಯವೂ ಶಿವಯೋಗ ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಜಡೆಮುಡಿಗಳ ತಾಳ್ದು । ಮಡದಿಯರ ಕಾಲಡಿಯೊಳ್ ।
ಬುಡುಬುಡಕೆ ಹೊರಳಿ ಕಪಿಯಾಟವಾಡುವ ।
ಜಡರಿಗೆಲ್ಲಿಯದೊ ಶಿವಯೋಗ ॥
ಮುಂದೆ ಶರಣನು ಮಾಡಿ । ಹಿಂದೆ ನಿಂದಿಸುತೆ ಮನ।
ಬಂದಂತೆ ನಕೆದು ಶಾಸ್ತ್ರವನು ವಿಚಾರಿಸುವ ।
ಹಂದಿಗೆಲ್ಲಿಯ ದೊ ಶಿವಯೋಗ ॥
ಆಡುವುದೆಲ್ಲವಸತ್ಯ । ಮಾಡುವುದೆಲ್ಲವು ಕುಟಿಲ ।
ನೋಡುವುದೆಲ್ಲ ದುರ್ನೋಟವಿಂತಪ್ಪ ।
ಮೂಢಗೆಲ್ಲಿಯದೊ ಶಿವಯೋಗ ॥

ಅಪ್ರಮೇಯಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಸು. 1750

ಈತನು ಜಯದೇವನಗೀತಗೋವಿಂದಕೆ ಶೃಂಗಾರಪ್ರಕಾಶಿಕೆ ಎಂಬ ಕನ್ನಡಟೀಕೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ, ಅಪ್ಪಾಜಿಭಟ್ಟಾರಕನ ಮಗನು, ಮಳೂರು ಅಪ್ರಮೇಯದೇವರ ಭಕ್ತನು. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ. ಟೀಕೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಗದ್ಯವಿದೆ—

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಕ್ತಿವರ್ಧನವಿಮಾನಸ್ಥಿತಾರವಿಂದವಲ್ಲಿಕಾಪತೇರಪ್ರಮೇಯಸ್ವಾಮಿನಃ ಪಾದಾರವಿಂದಾರ್ಚಕೇನ ಅಪ್ಪಾಜಿಭಟ್ಟಾರಕಪುತ್ರೇಣ ಅಪ್ರಮೇಯಶಾಸ್ತ್ರಿಣಾ ವಿರಚಿತಗೀತಗೋವಿಂದಟೀಕಾಯಾಂ ಶೃಂಗಾರಪ್ರಕಾಶಿಕಾಯಾಂ

ತರಳಚರಪತಿ ಸು. 1750

ಇವನು ಗಂಗಾಗೌರೀಸಂವಾದವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ಶಿವಗಂಗೆಯ ಹಿರಿಯಸಿಂಹಾಸನದ ಸಂಗಮೇಶ್ವರನ ಕರಕಮಲಸಂಜಾತನು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಇವನು ಸುಮಾರು 1750 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಗಂಗಾಗೌರೀಸಂವಾದ

ಇದು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಅಧ್ಯಾಯ 11, ಪದ್ಯ 1321.

ಅವಧೂತಶಿವಯೋಗಿ ಸು. 1750

ಈತನು ಕೈವಲ್ಯಾನ್ವಯಸಾರವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಕೈವಲ್ಯಾನ್ವಯಸಾರ

ಇದು ಗದ್ಯರೂಪವಾಗಿದೆ; ಪ್ರಕರಣ 20; ಅದ್ವೈತವೇದಾಂತವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಆನಂದಕಲ್ಲೋಲ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. ಪ್ರಕರಣಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ—ಇತಿ ಶ್ರೀ ಕೈವಲ್ಯಾನ್ವಯಪ್ರವರ್ತಕ ಶ್ರೀಮತ್ಪರಮಹಂಸಪರಿವ್ರಾಜಕಾಚಾರ್ಯವರ್ಯ ಪರಶಿವಪಾದಯುಗಳಕಮಲನೀರಾಜಹಂಸಾವಧೂತಶಿವಯೋಗೀಂದ್ರವಿರಚಿತೇ—ಎಂದಿದೆ.

ಬೇಟೆರಾಯ ಸು. 1750

ಈತನು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಪುರಾಣವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವನ ತಂದೆ ದಾಸದೇವ, ಸ್ಥಳ ತುರುಗೆರೆ (ತುರುವೇಕೆರೆ) ತುರುಗೆರೆಯ ಬೇಟೆರಾಯನ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ

ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಿ ರಬಹುದು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಪುರಾಣ

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 26, ಪದ್ಯ 1081; ಜ್ಯೋತಿಷಗ್ರಂಥ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೃಕಂಡುಮುನಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿದ ಜ್ಯೋತಿಶ್ಶಾಸ್ತ್ರವು ನಿರೂಪಿಸಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕವಿ ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಭಾವಲಕ್ಷಣ, ಜಾತಕನಿರ್ಣಯ, ಆಯುರ್ಯೋಗ, ಲಗ್ನಭಾವಫಲವೇ ಮುಂತಾದ 12 ಭಾವಫಲಗಳು, ಗ್ರಹದಶಾಫಲ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳು ಹೇಳಿವೆ. ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಗಣೇಶಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಈಶ್ವರ, ಪಾರ್ವತಿ, ವಿಷ್ಣು, ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಸರಸ್ವತಿ, ಸೂರ್ಯ, ಷಣ್ಮುಖ, ವೀರೇಶ, ನಂದಿ, ದಿಕ್ಪಾಲರು, ಹರಕವಿಗಳು, ಹರಿಕವಿಗಳು ಇವರುಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಕಂದ ಕೇಳಾದಿತ್ಯಚಂದ್ರಮ | ರಂದದಿಂದಿರುತಿರುವ ರಾಶಿಗೆ |
ಬಂದರಾದರೆ ರಾಹುಕೇತುಗಳೊಂದುಪಾದಕ್ಕೆ ||
ಸಂದಿಸಲು ತಾ ಪರ್ವಕಾಲವು | ಕುಂದನೀ ಮೋಕ್ಷ ಗ್ರಹಣವೆನಿಸುವು
ದೆಂದು ಪೇಳಿದನಾಮೃಕಂಡುಮುನೀಶನೊಲವಿನಲಿ ||

ಸೋಮನಂದನನಮಲದಶೆಯೊಳು | ಭೀಮಬಲರಾಹುವಿನ ಭುಕ್ತಿಗೆ |
ನೇಮವೆನಿಸಿದ ಮಾಸತ್ರಿಂಶದ್ದಿವಸ ಹದಿನೆಂಟು ||
ರಾಮಣೀಯಕಕೇಂದ್ರಕೋಣಸು | ನಾಮವಿಡಿದಿರೆ ಷಷ್ಠಸ್ವೋಚ್ಚದೊ |
ಳಾಮಹಾಶುಭಯೋಗಕಾರಕರೊಡನೆ ಕೂಡಿರಲು ||
ಭೂಮಿಪನ ಸನ್ಮಾನಸಂಪದ | ಕಾಮಿತಾರ್ಥದ ಸಿದ್ಧಿ ಧರ್ಮವು |
ರಾಮಣೀಯಕಕೀರ್ತಿ ದೇವಾದಿಗಳ ದರ್ಶನವು ||
ನೇಮನಿಷ್ಠೆಗಳವಗೆ ಪುಣ್ಯಾಸು | ನಾಮತೀರ್ಥಸ್ನಾನ ಹಯ ಗಜ |

ಕೋಮಲದ ಯಾನಾದಿಸಂಪದ ವಿವಿಧವಿಭವಗಳು ||

ಚಂದ್ರಗುಪ್ತಕವಿ ಸು. 1750

ಈತನು ಬೇತಾಳಪಂಚವಿಂಶತಿಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಏನೂ ತಿಳಿವುದಿಲ್ಲ. ಇವನು ಸುಮಾರು 1750ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಬೇತಾಳಪಂಚವಿಂಶತಿ

ಇದು ಕಂದವಚನಗಳಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬಂಶವು

ಕಂದವಚನಂಗಳಿಂದಂ | ಕುಂದದೆಯೊಂದೊಂದು ಶ್ಲೋಕವಂ ಕಡೆಯೊಳಗಂ |
ಸಂಧಿಸಿ ನಿರ್ಮಳವೆನಿಸಿಯೆ | ಸೌಂದರದಿಂ ಪೇಳ್ದ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತಕವೀಂದ್ರಂ ||

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ವಾಕ್ಯವಿದೆ—

ಇತಿ ಶ್ರೀಉಮಾಮಹೇಶ್ವರಸಂವಾದೇ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತವಿರಚಿತಮಪ್ಪ ವಚನ ಶ್ಲೋಕಛಂದಸ್ಸುಲಕ್ಷಣಮಪ್ಪ ಬೇತಾಳಪಂಚವಿಂಶತಿಕಥಾ ಸಮಾಪ್ತಾ.

ರಾಮ ಸು. 1750

ಈತನು ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಜೈನಕವಿ. ಮೂಲಿಕೆಯ ಪುರವನಾಳ್ವ ದೊರೆಯ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಜಿನದತ್ತರಾಯನುಪದ್ಮಾವತೀದೇವಿಯನ್ನು ತಂದ ಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಜಿನಸ್ತುತಿಯೂ ಸರಸ್ವತೀಸ್ತುತಿಯೂ ಇವೆ.

ತಿಪ್ಪಯಾರ್ಯ ಸು. 1750

ಈತನು ಹನುಮದ್ವಿಲಾಸವೆಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಗೋತ್ರದವನು; ಯಜುಶ್ಶಾಖಾಧ್ಯಾಯಿ; ಉಲುಚುಕಮ್ಮೆವಂಶದವನು. ಇವನ ಪಿತಾಮಹನು ಕಂಠೀರವಾರ್ಯ, ತಂದೆ ರಂಗ, ತಾಯಿ ಗಿರಿಯಂಬಿಕೆ, ಗುರು ಚಂದ್ರರಸ, ಸ್ಥಳ ನೂತನಾವರಣ (ಹೊಸಕೋಟೆ). ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ನವಸಾಲಪುರೀ (ಹೊಸಕೋಟೆ) ಖಾದ್ರಿ ನರಸಿಂಹದೇವರಿಗೆ ಅಂಕಿತಮಾಡಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಿರಬಹುದು. ಈ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಆಂಜನೇಯನ ಮಹಿಮೆ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ.

ಪದ್ಮರಾಜ ಸು. 1750

ಈತನು ವಿಜಯಕುಮಾರನಕಥೆ ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಜೈನಕವಿ; ಇವನ ತಂದೆ ಮೈಸೂರೊಳ್ ಶಾಂತಿಗುಣದಿಂ ಕೀರ್ತಿಯಾಂತ ದಾತೃತ್ವಯುತ ಶಾಂತಪಂಡಿತನು; ಗುರು ವಾದವಾದೀಶ್ವರ ವಾದಿಪಿತಾಮಹ ಅಕಲಂಕಮುನಿ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ. ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಜಿನಸುತಿಯೂ ಸರಸ್ವತೀಸ್ತುತಿಯೂ ಇವೆ.

ನಂಜಯ್ಯ ಸು. 1750

ಇವನು ಕಪೋತವಾಕ್ಯವೆಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ರಾಜವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಇವನ ಪರಂಪರೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ—ಬಾಗಿಳಿಕೆಂಪಭೂಪಾಲ, ಮಗ ವೀರಭೂಪತಿ, ಮಗ ಅಹವವಿಜಯ ಲಿಂಗರಾಜೇಂದ್ರ, ಮಗ ಕವಿನಂಜಯ್ಯ. ಇವನು ಸುಮಾ

ರು 1750 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಇವನ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ರಾಮನು ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಕಪೋತದ ಕಥೆ ವಿವರಿಸಿದೆ.

ಗಂಗ ಸು. 1750

ಈತನು ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣವೆಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ; ಶಾಂಡಿಲ್ಯಗೋತ್ರದವನು ಕಾತ್ಯಾಯನಸೂತ್ರದವನು. ಇವನ ತಂದೆ ಗೋಪಯ, ತಾಯಿ ಪಾರ್ವತಮ್ಮ, ಸ್ಥಳ ಕಕುದದ್ರಿಪುರ (ಶಿವಗಂಗೆ). ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಗಂಗೇಶನಿಗೆ (ಗಂಗಾಧರೇಶ್ವರ) ಒಪ್ಪಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಿರಬಹುದು. ಸೂತನು ಪರೀಕ್ಷಿತನಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣದ ಕಥೆಯನ್ನು ತಾನು ಯಕ್ಷಗಾನವಾಗಿ ರಚಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಸ್ವಾಮಿಕವಿ ಸು. 1750

ಈತನು ಬಿಳಿಯಕಲ್ಲ ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯ ಪಾರಿಜಾತಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ದೇವನೂರು ವಾಮನಾಚಾರ್ಯನ ಶಿಷ್ಯನು. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಮಾಧವನಹಳ್ಳಿ ವೆಂಕಟಯ್ಯನ ಮಗ ರಾಜಪಯ್ಯನಿಗಾಗಿ ರಚಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇವನು ಸುಮಾರು 1750 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವನ ಗ್ರಂಥವು ಯಕ್ಷಗಾನರೂಪವಾಗಿದೆ.

ಸಾಂಬಯ್ಯ ಸು. 1750

ಇವನು ಕರಿಯಭಂಟನಕಥೆ, ಸಾರಂಗಧರನಕಥೆ ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ವೀರಶೈವಕವಿಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವನ ತಂದೆ ಬೊಂಬೆಯಾಟದ ಸಿದ್ದಯ್ಯ (ಸು 1725), ತಾಯಿ ಯಲ್ಲಮ್ಮ, ಅಣ್ಣ ಮೋಹನಕವಿ ಎಂಬ ಬಿರುದಾಂತ ಸಾಂಬಯ್ಯ. ಈತನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಿರಬಹುದು. ಸಾರಂಗಧರನ ಕಥೆ

ಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ "ಶಂಭುಲಿಂಗನಿಗೆ ಅಂಕಿತವಾಗಿ ರತ್ನಾಂಗಿಯು ಕುವರ ಶಂಕರವರವುಳ್ಳ ಸಾರಂಗಧರನ ಕಥೆಯನು ಯಕ್ಷಗಾನವಂ ಮಾಡಿ ಪೇಳ್ವೆಂ" ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ತಿಮ್ಮರಾಜಗೌಡ ಸು. 1750

ಇವನು ಸ್ತ್ರೀವೈದ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ; ಸುಮಾರು 1750 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಇವನ ಗ್ರಂಥವು ಸಣ್ಣದು (5 ಓಲೆಗಳಿವೆ); ವಾಕ್ಯರೂಪವಾಗಿದೆ.

ಕಾಶೀರಾಮ ಸು. 1750

ಈತನು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಚರಿತೆ ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ; ಭಾರದ್ವಾಜ ಗೋತ್ರದವನು; ನಂದರಾಮನ ಪೌತ್ರನು; ಲಕ್ಷ್ಮಣದಾಸ ಕಮಲಾಂಬಯರ ಪುತ್ರನು; ವಿಮಲಾರ್ಯನ ಶಿಷ್ಯನು. ಮೋಹನಕವಿ ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಿರಬಹುದು. ಇವನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕುರುಗಲ್ಲುವಾಸ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರದೇವರ ಅಂಕಿತವಿದೆ. ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಣ, ಮಯೂರ, ಭೀಮ, ಕಾಳಿದಾಸ, ಕಿರಿಯಪದ್ಮರಸ, ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಎಚ್ಚರಿಕೆಮುಕ್ತಣ್ಣ ಸು. 1750

ಈತನು ವಚನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ಸುಮಾರು 1750 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಇವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕುರಂಗೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ. ಒಂದು ವಚನವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ-

ನಾಲ್ಕು ಜಾವಕ್ಕೆ ಒಂದುಜಾವ ವ್ಯಾಪಾರಕೃಷಿಗೆ ಸಂದಿತ್ತು; ಮತ್ತೊಂದು ಜಾವ ನಿದ್ರೆ ಸ್ವಪ್ನ ಕಳವಳ ನಾನಾ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತ್ತು; ಮತ್ತೊಂದುಜಾವ ಅಂಗನೆಯರ ಸರಸಸಲ್ಲಾಪ ತಕ್ಕೆ ಚುಂಬನ ಮೊದಲಾದ ಸಂಭೋಗಸುಖಂಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತ್ತು; ಇನ್ನೊಂದುಜಾವವಿದೆ. ನೀವು ನೀವು ಬಂದ ಬಟ್ಟೆಯ ತಿಳಿದು ಮುಂದಣ ಆಗುಹೋಗನರಿದು ನಿತ್ಯನೇಮವ ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಮ್ಮ ಶಿವಾರ್ಚನೆಯ ಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರಣವದ ಪಥವನರಿವ ಭಾವದ ಬಲಿಕೆ ವಿರಕ್ತಿಯ ಬಿಡುಗಡೆ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಮುಕ್ತಿ ಇಂತೀಕೃತ್ಯದ ಕಟ್ಟ ತಪ್ಪದಿರಿ. ಅರುಣೋದಯಕ್ಕೆ ಒಡಲಾಗದ ಮುನ್ನವೆ ಖಗಪಶು ಮೃಗನರಕುಲದುಲುಹಿಂಗೆ ಮುನ್ನವೆ ಧ್ಯಾನಾರೂಢರಾಗಿ ಶುದ್ಧಸಿದ್ಧಪ್ರಸಿದ್ಧಪ್ರಸನ್ನ ಕುರಂಗೇಶ್ವರಲಿಂಗವ ಕೂಡಬಲ್ಲಿರೆ.

———

ಹರಿದಾಸ ಸು. 1750

ಇವನು ಮೂಲಬಲರಾಮಾಯಣ, ಸಂಕ್ಷೇಪಭಾಗವತ ಈ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಮಾಧ್ವಕವಿ; ರಥೀತರಗೋತ್ರದವನು; ಆಶ್ವಲಾಯನ ಸೂತ್ರದವನು ಇವನ ಪಿತಾಮಹನು "ಧಾರಿಣಿಗೆ ಪಶ್ಚಿಮಚಿತಂಬರ । ಚಾರುಉತ್ತಮನಾಮಪೀರೂರ್ । ತೀರವಾಸದೊಳಪ್ಪ ಸದ್ವಿಪ್ರ" ಚೆನ್ನಪ್ಪ; ತಂದೆ ನಂಜಪ್ಪಾರ್ಯ; ತಾಯಿ ವೆಂಕಮ್ಮ; ಅಣ್ಣ "ಧರೆಯೊಳುತ್ತಮಕೋಯಮುತ್ತೂ । ರಿರುಪೆಸುಂಕದಶಾನುಭಾಗನು" ಹಿರಿಯ ಚೆನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ; ಮನೆತನ ಕೋಳಾಲ. ವ್ಯಾಸಕೃಷ್ಣರ ಪಾದಪದ್ಮಭೃಂಗ, ವ್ಯಾಸರಾಯಮಠದ ಶಿಷ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಿರಬಹುದು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ

1 ಮೂಲಬಲರಾಮಾಯಣ.

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 13, ಪದ್ಯ 726. ಇದರಲ್ಲಿ ರಾವಣಕುಂಭಕರ್ಣರ ಮೂಲಬಲವನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನು ಸಂಹರಿಸಿದ ಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ. ಸಂಧಿಗಳ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹನ ಅಂಕಿತವಿದೆ.

ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ರಾಮಸ್ತುತಿ ಇದೆ; ಅನಂತರ ಕವಿ ಗಣಪತಿ, ಸರಸ್ವತಿ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ನಂಜುಂಡೇಶ್ವರ, ಭೀಮ, ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ ಇವರುಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಎರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ರಾವಣನ ರಣಾವಲೋಕನ

ಗಂಡುಗಲಿಯಸುರೇಂದ್ರ ಬಂದನು | ಹಿಂಡಿನಮರರ ಗಂಡ ಬಂದನು |
ಚಂಡವಿಕ್ರಮ ಬಂದನಿದೆಯೆನೆ ಹೆಡೆಗಳು ಕಹಳೆಗಳು ||
ಕಂಡರಾಗಭ್ರದಲಿ ನಿರ್ಜರ | ತಂಡ ಕಂಗೆಡುತೋಡಿದುವು ಸನು |
ದಂಡಿಯಲಿ ರಥದೊಳಗೆ ಕುಳಿತವ ರಣವ ನೋಡಿದನು ||

ರಾವಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಮಂಡೋದರಿಯ ಉಕ್ತಿ

ಕರುಣವಾರಿಧಿರಾಮನಾತನ | ಚರಣವೇ ಗತಿಯೆಂದು ಪೋಗಿಯೆ |
ಶರಣುಹೊಕ್ಕಾ ಜನಕಸುತೆ ಯನು ಕೊಟ್ಟು ವಿನಯದಲಿ ||
ಇರುತಿರಲು ಮನ್ನಿಸುವ ರಾಕ್ಷಸ | ತ್ವರವುಪುರುಷನು ವಿಷ್ಣುವಾತನ |
ಮಣಿಯು ಹೊಗು ಮಣಿಯು ಹೊಗು ಕೃಪೆಯೊಳು ಸಲಹುವನು ರಾಮ ||

2 ಸಂಕ್ಷೇಪ ಭಾಗವತ

ಇದೂ ಭಾಮಿನೀ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಪದ್ಯ 53, "ಆತ್ಮಾರಾಮನು ಬರೆದಿರುವ ಕನ್ನಡ ಷಟ್ಪದಿಯು ಸಂಕ್ಷೇಪವನು ನಾನು ಹೇಳುವೆನು" ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಸ್ತುತಿ ಇದೆ; ಬಳಿಕ ಕವಿ ಗಣೇಶ, ಸರಸ್ವತಿ, ಈಶ್ವರ, ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ ಇವರುಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ—

ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹನ ಶುಭ | ಭವ್ಯಚರಿತನ ಭಾಗವತಜನ |
ಸೇವ್ಯಚರಣಸರೋಜವಮಹಿಮನ ಜಗವ ಸಲಹುವನ ||
ಅವ್ಯಯನನವತಾರವಮಾಯಾ | ನವ್ಯಸತಿಪತಿ ನಾರಸಿಂಹನ |
ಕಾವ್ಯವಿದು ರಂಜಿಪುದು ಸಂಕ್ಷೇಪಾಖ್ಯಭಾಗವತ ||

———

ಗುರುಸಿದ್ದಪ್ಪ ಸು. 1750

ಈತನು ಮಾದೇಶ್ವರ ಸಾಂಗತ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವ ಕವಿ; ಇವನ ತಂದೆ ಹಲಗೂರು ಅಕ್ಕಸಾಲೆ ದೇಪಣ್ಣ, ಗುರು ವಾಟಾಳಮಠದ ಯತಿ ಬಸವಲಿಂಗ, ಸ್ಥಳ "ಸತ್ಯಮಂಗಲದ ಭೂಪ ತಿಯ ಸಿಂಹಾಸನ ಗುತ್ತಾಲತ್ತೂರ ಬತ್ತಿನಲಿ ಎಸೆವ ಮಿಣ್ಣ". ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ವ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಣ, ಉದ್ಭಟ, ಮಯೂರ, ಕಾಳಿದಾಸ, ರಾಘವಾಂಕ, ಹರೀ ಶ್ವರ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಮಾದೇಶ್ವರಸಾಂಗತ್ಯ.

ಸಂಧಿ 3, ಪದ್ಯ 363. ಇದರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ದೇಶದ ಕಾವೇರೀ ತೀರದಲ್ಲಿಯ ಪೊನ್ನಾಚಿ ಬೆಟ್ಟದ ಬಳಿ ಇರುವ ನಡುಮಲೆಯ ಮಾದೇ ಶ್ವರದೇವರ ವೈಭವವು ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ಗಂಥದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ತೆಯನ್ನು ಕವಿ ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ—

ನಾನುಸಿರಿದ ನುಡಿ ಪಾಲು ಮಾವಿನಹಣ್ಣು | ಜೇನುಸಕ್ಕರೆ ಸವಿದಂತೆ |
ಮಾನಿನಿಯರ ಕುಡಿನೋಟದಂತೆಸೆವುದು | ಭಾನುಪ್ರಕಾಶದಂತಿಹುದು ||
ಕಸ್ತೂರಿ ಪುನುಗು ಜವಾದಿಯಗಿಲುಗಂಧ | ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಪರಿಯಂತೆ |
ಉತ್ತಮ ಸವಿನುಡಿಯಂತೆ ಈ ಕಥೆಯನು | ಬಿತ್ತರಿಸುವೆನರ್ಥಿಯಲಿ ||

ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಶಿವಸ್ತುತಿ ಇದೆ; ಬಳಿಕ ಕವಿ ಪಾರ್ವತಿ, ಗಂಗೆ, ಗಣೇಶ, ವೀರಭದ್ರ, ಸರಸ್ವತಿ, ಬಸವ, ಚೆನ್ನಬಸವ, ಶೂಲದ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನೇ ಮೊದಲಾದ ಪುರಾತನರು, ಸ್ವಗುರು ಬಸವಲಿಂಗ ಇವ ರುಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಗೊಲ್ಲಗು

ಕಂಬಳಿ ಕೊಡಲಿ ಕಾಲಿಗೆ ಎಕ್ಕಡವ ಮೆಟ್ಟಿ | ಸಂಭ್ರಮದಲಿ ಕೋಲುವಿಡಿದು |
ಸಂಬಳ ಮುಖ ಹೊನ್ನಿನ ಜೀತಕಾರರು | ಇಂಬಿನೊಳ್ ತುರುವ ಕಾದಿಹರು ||

ತುರುಮಂದೆ

ಬಟ್ಟಗಡಸು ಕೆಂದ ಹುರಿಗ ಕಾರಿಯು ಬೆಳ್ಳಿ | ನೆಟ್ಟಕೊಂಬಿನ ಕಾರಿ ಜಾಲೆ |
ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುವ ಪಸುಗಳು ಎಸೆದುವು | ಪಟ್ಟಿಯು ಸೀರೆಯುಂದದಲಿ ||

ಸ್ತ್ರೀಯರು

ತಳಿರಡಿ ಸುಣ್ಣೊಡೆ ಸೆಳೆನಡು ನಳಿತೋಳು | ಕಳಸಕುಚದ ಬಾಲೆಯರು |
ಬಟಲುಮುಡಿಯ ಬಟ್ಟಮೊಗ ತೆಳುಗಲ್ಲದ | ನಳಿನಾಕ್ಷಿಯರು ನಡೆದರು ||

ಊಟ

ಗುಳ್ಳದಹಣ್ಣು ಮಾವಿನಕಾಯಿ ನಿಂಬೆಯು | ಅಲ್ಲಿ ಹೇರಿಳೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳು |
ಕಲ್ಲೆಡೆ ಮಾಗಳಿ ಕಟುಲೆಯುಪ್ಪಿನಕಾಯ | ವಿಲ್ಲದೆಯೆಡೆಮಾಡಿದರು ||

ಯೋಗಾನಂದ ಸು. 1750

ಈತನು ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಶತಕ, ಬಸವ ಶತಕ ಇವುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವ ಕವಿಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವನ ತಂದೆ ತರಿಮೇಲಪುರಾಧಿಪತಿ ಚೆನ್ನರಾಜ, ಅಣ್ಣ ಬಸವರಾಜ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ[1]

1 ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಶತಕ

ಇದರಲ್ಲಿ 103 ಕಂದಗಳವೆ; ಪ್ರತಿ ಕಂದವೂ “ವಿರೂಪಾಕ್ಷಲಿಂಗ ಕರುಣಾಪಾಂಗಾ” ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ, ಗ್ರಂಥವು ವೇದಾಂತಬೋಧಕವಾಗಿದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಲಿಂಗಸ್ತುತಿ ಇದೆ; ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಗದ್ಯವಿದೆ —

ಇದು ವಿಶ್ವಸೃಟ್ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಾದ್ಯಖಿಲಸುಮನಶ್ಶಿರೋಲಂಕಾರಮಕುಟಮಣಿಘೃಣಿನಿಕರರಂಜಿತಚಾರುಚರಣಾಂಭೋರುಹ ಶ್ರೀಹೇಮಕೂಟಭೂಧರಪರಿವೃಢವಿರೂಪಾಕ್ಷಘೃಣಾಲಬ್ಧಾತ್ಮವಿದ್ಯಾಪ್ರವೀಣ ಮಾನಸಾಬ್ಜವಂಶೋದ್ಭವ ತರಿಮೇಲಪುರಾ

1 ಇವನು ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಮಾನಸಶತಕ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಧಿಪತಿ ಚೆನ್ನರಾಜಗರ್ಭೋದಿತ ಬಸವರಾಜಾವರಜ ಯೋಗಾನಂದಾಹ್ವಯರಚಿತ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಶತಕಂ

ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ--

ಸಿರಿಯೆಂಬ ಸನ್ನಿಪಾತಕ | ಸಿರಕೇಱದ ತೆಱದಿ ಬೆಳ್ಳಿತು ಶಿವಶಿವ ಎನದೇ |
ಇರುತಿರುವನಾವನವನೇ | ಖರನೈ ವಿರುಪಾಕ್ಷಲಿಂಗ ಕರುಣಾಪಾಂಗಾ ||
ವನಧಿಯ ಜಲದಲಿ ನದಿಜೇ | ವನವದು ಕಲೆತಿನ್ನು ಭೇದವಡೆಯದೆಯಿಹವೋಲ |
ಮನವಿದು ನಿನ್ನಲಿ ಬೆರೆಯಲಿ | ಘನನೇ ವಿರುಪಾಕ್ಷಲಿಂಗ ಕರುಣಾಪಾಂಗಾ ||
ಭುವಿಯೊಳು ಸದ್ಗುರುಕೃಪೆಯಿಂ | ಭವವನು ಪರಿಹರಿಪ ಮಾರ್ಗ ಪಡೆಯದ ಮನುಜರ್ |
ಶವಕಿಂದಲು ಕಡೆ ನೋಡಲ್ | ಕವಿನುತ ವಿರುಪಾಕ್ಷಲಿಂಗ ಕರುಣಾಪಾಂಗಾ ||

2 ಬಸವ ಶತಕ

ಇದರಲ್ಲಿ 110 ಪದಗಳಿವೆ; ಪ್ರತಿಪದವೂ "ಪರಮಗುರುವೆ ಸಲಹು ಬಸವ ಪ್ರಭುವೇ" ಎಂದು ಮುಗಿಯುತದೆ. ಗ್ರಂಥವು ಗುರುಶಿಷ್ಯಸಂವಾದರೂಪವಾಗಿ ವೇದಾಂತವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಶಿವನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ ಬಸವನ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ ಇದರಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ—

ಉರ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಉತ್ತಮರನು ಸೇರಿ | ಸತ್ಕಥೆಗಳ ಕೇಳಿ ಸಾಧುಗಳಲಿ |
ಭಕ್ತಿಯಿಇಡದೆ ನಿಮ್ಮಪದಕೆ ಬಾಹಿರನಾದೆ| ಪರಮಗುರುವೆ ಸಲಹು ಬಸವಪ್ರಭುವೇ||
ಬಲವು ಇದ್ದು ತನಗೆ ಪರರು ಮಾಡುವ ಕ್ರೋಧ | ಗಳನು ಸೈರಿಸುವುದೇ ಕಂದ ಇದನು |
ವರತಿತಿಕ್ಷೆಯೆಂದು ಒರೆವರಾರ್ಯರು ಎಂಬ| ಪರಮಗುರುವೆ ಸಲಹು ಬಸವಪ್ರಭುವೇ||

ನಿಶ್ಚಿಂತಾತ್ಮ ಸು. 1750

ಇವನು ವೀರಭದ್ರಲೀಲಾವಿಜಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ವೀರಶೈವಕವಿ. "ವೀರಶೈವದ ತಿರುಳ ಗುಣದ ಸಂಪನ್ನ, ಮಹಾಯತೀ

ಶ್ವರ" ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ವೀರಭದ್ರಲೀಲಾವಿಜಯ

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಅಧ್ಯಾಯ 9, ಪದ್ಯ 300. ದಧೀಚಿಮುನಿ ಸೂತನಿಗೆ ಲಕ್ಷಗ್ರಂಥವಾಗಿ ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಕವಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಶಿವಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ವೀರಭದ್ರ, ಪಾರ್ವತಿ ಇವರುಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಗದ್ಯವಿದೆ—

ಶ್ರೀ ಸೋಮೇಶ್ವರಪಾದಾರವಿಂದಮಧುಮತ್ತಮಧುಕರಾಯಮಾಣ ಮಹಾಯತೀಶ್ವರ ನಿಶ್ಶಂಕಾತ್ಮವಿರಚಿತ ವೀರಭದ್ರವಿಜಯಂ.

ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ವೀರಭದ್ರ

ವೀರತೆಯ ಪೊಗಳುವಡೆ ರುದ್ರನ | ಸಾರಿಯಾಗಿಯೆ ಪೇಳ್ವೆಗಲ್ಲದೆ |
ವೀರಭದ್ರನ ಸಕಲಭೀಷಣರೌದ್ರದುನ್ನತಿಗೆ ||
ಆರ ಪ್ರತಿಯಿಡಬಹುದು ಜಗದೊಳು | ವೀರನಪ್ರತಿವೀರಭದ್ರಗೆ |
ವೀರಭದ್ರನೆ ಸರಿಯುದಲ್ಲದೆ ಬೇಱೆ ಕಾಣೆಂದ ||

ವೀರಭದ್ರನ ಖಡ್ಗ

ಸಿಡಿಲ ಶಿಕ್ಷೆಯ ಕೊಟ್ಟು ಕಡೆಯಲಿ | ಹಿಡಿದು ಕಾಳಾಹಿಯ ಹಡೆಯೆಮೋ |
ಲಿಡಿದು ಯಮದಂಡದಲಿ ಘಟ್ಟಿಸಿ ವಿಷದ ನೀರೂಡಿ ||
ಪಿಡಿದು ರವಿಮಂಡಲದ ಸಾಣೆಯಿ | ಪ್ಪುಹನು ಈ ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರಗೆ |
ಪಿಡಿಯೆ ಕೊಟ್ಟನೊ ಎಂಬವೊಲು ಮೆಱೆದುದು ಮಹಾಖಡ್ಗ ||

ನಿರಂಜನಾರ್ಯ ಸು. 1750

ಇವನು ನಂಜುಂಡಶತಕ, ನಿಷ್ಕಾಮವಚನ ಇವುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಗಗನಾರ್ಯರ ತತ್ವಗಳು ಎಂಬ ಹಾಡುಗಳನ್ನೂ ಇವನೇ ಬರೆದಿರಬಹುದು. ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕವಿಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವನ ಗುರು ಗಗನಾನಂದ. ಕವಿಯ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ

1 ನಂಜುಂಡಶತಕ

ಇದು ಕಂದದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಕಂದವೂ "ಗುರುನಂಜುಂಡಾ" ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಗದ್ಯವಿದೆ—

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಪರಮಹಂಸಪರಿವ್ರಾಜಕಾಚಾರ್ಯ ಗಗನಾನಂದಗುರುವರ್ಯಚರಣಾರವಿಂದಮಕರಂದಲುಬ್ಧ ಭೃಂಗಾಯಮಾನ ನಿರಂಜನವಿರಚಿತಮಪ್ಪ ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರವೆಂಬ ನಂಜುಂಡಶತಕಂ.

ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದೆರಡುಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ:

ಪಶ್ಚಿಮದಿ ರವಿಯು ಮೂಡಲಿ | ಕಿಚ್ಚಿನ ಉರಿಯೊಳಗೆ ಕಮಲವರಳಲಿ ಮತ್ತಂ |
ಸಚ್ಚರಿತ ತಪ್ಪಿ ನುಡಿಯನು | ನಿಚ್ಚಲುಮಿದು ಸತ್ಯ ಕಂಡ್ಯ ಗುರುನಂಜುಂಡಾ ||
ಏರಿಯೆ ನೀರನು ಕುಡಿಯಲು | ಮಾರಿಯೆ ಮನೆ ಮನೆಯ ಮುರಿಯೆ ಕಾಡಿನ ಅನಲಂ ||
ಭೋರೆಂದು ಸುತ್ತಿ ಬೇಯಲು | ಪಾರಿಪರಾರಿಲ್ಲ ಕಂಡ್ಯ ಗುರುನಂಜುಂಡಾ ||

2 ನಿಷ್ಕಾಮವಚನ

ಇದರಲ್ಲಿ 129 ಹಾಡುಗಳವೆ.

3 ಗಗನಾರ್ಯರ ತತ್ವಗಳು.

ಇದರಲ್ಲಿ ವೇದಾಂತಬೋಧಕವಾದ ಹಾಡುಗಳವೆ. ಒಂದೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಗಗನಾರ್ಯ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವು ಬರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಹಾಡು

ಗಳು ಗಗನಾರ್ಯನ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈತನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ನಿರಂಜನಾರ್ಯನೇ ಈ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಹಾಡನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ—

ಪಲ್ಲವಿ|| ಬಹುಕಷ್ಟಪಟ್ಟೆ ನಾ ಭವದಿ | ಸಾಕಿನ್ನಹಹ ನಾನೈಕ್ಯವಾಗುವೆ ನಿಮ್ಮಪದದಿ||

ಹಲವು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತಂದು ಹಿಂದೆ | ಹಲವು ದುಷ್ಕರ್ಮಫಲದಿಂದೆ ನಾನೊಂದು|
ಫಲಕಾಮತೃಷ್ಣೆಯಿಂ ಬೆಂದು | ಹಲವು ಕೆಲಕಾಲ ಸ್ವರ್ಗಮರ್ತ್ಯದೊಳಿಯು
ದಂದು ||1||

ಕ್ಲೇಶಪಂಚಕದಿ ಬೆಳ್ಕಾಗಿ | ಅಷ್ಟಪಾಶದ ಲತೆಯು ಬಂಧನಕೊಳಗಾಗಿ |
ಈಷಣತ್ರಯದಾಸೆಗಾಗಿ | ಮೂಱುವಾಸನೆಗಳಲಿ ತೊಡಕಿದೆನಾಗಿ ||2||

ಒಲ್ಲೆನಾನಿನ್ನು ಜನ್ಮಗಳ | ಒಲ್ಲೆನೊಲ್ಲೆನಾನಿಹಪರಭೋಗಸೌಖ್ಯಗಳ |
ಒಲ್ಲೆನಾ ನಾನಾವಿಷಯಗಳ ಎನ್ನ | ಸೊಲ್ಲನಾಲಿಸೊ ಗಗನಾರ್ಯ ಸುಶೀಲ ||3||

? ನೈರಕ್ಷರಸುಕುಕ್ಷಿ ಸು. 1750

ಇವನು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ಮಾಧ್ವ ಕವಿ. ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿ ಸಂಧಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬರುವ—

ಈಮಹೀಮಂಡಲದಿ ದಿವಿಜೋ | ದ್ದಾಮ ಯಾದವಕೃಷ್ಣಪಾರ್ಥರ |
ಪ್ರೇಮಸಂವಾದಾಖ್ಯಗೀತಾಶಾಸನಾರ್ಥವನು ||
ಭೀಮ ತನ್ನರಮನೆಯ ಬಾಣಸಿ | ನಾಮ ನೈರಕ್ಷರಸುಕುಕ್ಷಿಗೆ |
ನೇಮದಿಂದೊರೆದಿದ್ದ ಗುರು ಶ್ರೀವಾಸವಿಟ್ಠಲನಾ ||

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಿಂದ ಕವಿಯ ಹೆಸರು ಮೇಲೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವಂತೆ ಇರಬಹುದೋ ಎಂಬ ಊಹೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಭಗವದ್ಗೀತೆ

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 17, ಪದ್ಯ 629. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಪ್ರತಿ ಶ್ಲೋಕವನ್ನೂ ಬರೆದು ಅದರಡಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ಒಂದರಂತೆಯೂ, ಕೆಲವುಕಡೆ ಎರಡು, ಮೂರು, ನಾಲ್ಕು ಈರೀತಿಯಾಗಿಯೂ ಕನ್ನಡಷಟ್ಪದಿಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. "ಭೀಮಹನುಮನೆ ಮಧ್ವನಾಮದ । ಲೀಮಹಿಯೊಳವತರಿಸಿ ಸುಜನ| ಪ್ರೇಮಿ ಗೀತಾಭಾಷ್ಯ ತಾತ್ಪರ್ಯವನು ವಿರಚಿಸಿದ ॥ "ಎಂಬುದರಿಂದ ಮಧ್ವಭಾಷ್ಯವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಕವಿ ಗೀತಾರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸಿರುವಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಸ್ತುತಿಯಿದೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಕೊಡಲಿಬೇಹುದು ದೇಶಕಾಲಗ | ಳೆಡೆಯಱಿತು ಸತ್ಪಾತ್ರರುಗಳಲಿ |
ತಡವ ಮಾಡದೆ ದಾನಗಳ | ನೆಂದಾವವಸ್ತುವನು ||
ಝುಡಿತೆಯಲಿಯುಪಕಾರವೆಣಿಸದೆ । ಸಡಗರದಲಿತರರಿಗೆ ನೀಡಲು |
ಪೊಡವಿಯೊಳು ತದ್ದಾನ ಸಾತ್ವಿಕವೆನಿಸಿಕೊಂಬುದೆಲೈ ||[1]

? ವಿಟ್ಠಲ 1751

ಈತನು ವರದವಿಟ್ಠಲದಾವಣಾಯಣವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಹೆಸರು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಿಂದ ಅವನ ಹೆಸರು ವರದವಿಟ್ಠಲ ಅಥವಾ ವಿಟ್ಠಲ ಎಂದಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ. "ವಾಲಗಳ್ಳಿಯ ವರದವಿಟ್ಠಲ ಪಾಲಿಸುಗೆ ಮತಿಯ" ಎಂದು ವಾಲಗಳ್ಳಿಯ ದೇವರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವುದರಿಂದ

---

1. ದಾತವ್ಯಮಿತಿ ಯದ್ದಾನಂ ದೀಯತೇಽನುಪಕಾರಿಣೇ |
ದೇಶೇ ಕಾಲೇ ಚ ಪಾತ್ರೇ ಚ । ತದ್ದಾನಂ ಸಾತ್ವಿಕಂ ಸ್ಮೃತಂ ||

ಕವಿ ಆವೂರಿನವನಾಗಿರಬಹುದು. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಶಕ 1674ನೆಯ ಭಾವ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ-ಎಂದರೆ 1751 ರಲ್ಲಿ, ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ವರದವಿಟ್ಠಲ ರಾಮಾಯಣ

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 56, ಪದ್ಯ 3382. ಇದರಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣಕಥೆ ಒಂದು ವಿಧವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಕಥಾಸಾರ—ಕೋಸಲದೇಶದ ಕುಶಲನೃಪನ ಮಗಳನ್ನು ದಶರಥನಿಗೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರಲು, ರಾವಣನು ಅವಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದನು. ಆದರೂ ದೈವಯೋಗದಿಂದ ದಶರಥನಿಗೂ ಅವಳಿಗೂ ಸಮಾಗಮವಾಗಿ ಮದುವೆಯಾಯಿತು. ರಾವಣನ ಮಗನಾದ ಮೂಲಕಾಸುರನು ನಾರದನಿಂದ ಚೋದಿತನಾಗಿ ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹೋಗಿ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನೂ ಜಯಿಸಿ ರಾಮಪುತ್ರನಾದ ಕುಶನಿಂದ ಸಂಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು.

ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ವರದವಿಟ್ಠಲಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಮಧುಕೇಶ್ವರ, ದುರ್ಗಿ, ಸರಸ್ವತಿ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಸೀತಾವಿಯೋಗ

ಅಱುವು ತಲೆಕೆಳಗಾಯ್ತು ಧೈರ್ಯದ | ಹೊಱಗೆ ತಪ್ಪಿತು ಕರಣ ಕದಡಿತು |
ತೊಱೆದ ಮತಿ ಗತವಾಯ್ತು ಮಾಯಾಪಾಶ ಬಿಗುಹೇಱೆ ||
ಮಱುಗಿದನು ಮಿಗೆ ತನ್ನ ಮಱೆತನು|ಹೊಱಗೆ ಬಲಿದುದು ಮೂರ್ಛೆಯೋಗದ
ಲಱೆಯದಿರ್ದನು ರಾಮ ಮಾನವರಳವೆ ವಿಧಿವಿಹಿತ ||

ಅಶೋಕವನಭಂಗ

ಹಿರಿಯರನು ಕರೆವಂತೆ ಬನ್ನಿಯ | ನರೆಯ ಹೊತ್ತವರಂತೆ ಮುತ್ತವ |
ಹರನ ವಾಹನದಂತೆ ನಂದಿಯ ಮರನ ಕಪಿ ಕಿತ್ತ ||
ತರುಣಿಯರ ಕಿವಿಯಂತೆ ಹಾಲೆಯ | ಹರಿಯ ಹಣೆಯಂತೆಸೆವ ತಿಲಕದ |
ಕರ ಬಡವನೆನಿಸಿರ್ಪ ತಾಱೆಯ ಮರನ ಕಪಿ ಕಿತ್ತ ||

ರಾಮಯುದ್ಧ

ನಡುಗಿ ಹಿವದಲಿ ಮಿಂದು ಪಾವಕ | ನೊಡಲ ತುಂಬಿಸಿ ಜಪತಪಂಗಳ |
ಝುಡಿತೆಯಲಿ ಬೇಸತ್ತು ಸ್ವರ್ಗದ ಸತಿಯರಂ? ಸರಪಾ ||
ಹಡೆಯಲರಿಯರು ಜಪತಪಂಗಳ | ತೊಡರು ಹೊದ್ದದ ಪಾಪಿದೈತ್ಯರು |
ಮಡಿದು ಸ್ವರ್ಗವ ಸೂಱೆಗೊಂಡರು ರಾಮಬಾಣದಲಿ ||

ಊಟ

ಶಾರವೇಂಮವಿರಂತೆ ಧನಳವ | ನೀರುಸೆಕೀಕದ ತನಿಯ ನೊಸರನು |
ವಾರಿಜಾಕ್ಷಿಯರ್ಯದೆ ಬಡಿಸಿತು ಕಣ್ಣ ಕೋಸ್ಮೈಸೆ ||
ಚಾರುಮೊಣಸಿನಕರೆಯ ಸತಿಯರು | ಕಾರಫಲಗಳ ಮಾಡಲಂಗಳ |
ಕಾರವಲ್ಲಿಯ ನೆಲ್ಲಿಹೇರಿಳೆಗಳ ಬಡಿಸಿದರು ||

ವಿಷ್ಣುಸ್ತುತಿ

ಹರಿಯ ನೇರ್ದ.. ಹರಿಯೊಳಿರ್ದನ | ಹರಿಯ ಚರಣದಿ ಮೆಟ್ಟಿ ಬಿಟ್ಟನ |
ಹರಿಯ ಕೊಂದನ ಹರಿಯ ಕಾಯ್ದನ ಹರಿಯ ಕಟ್ಟಿದನ ||
ಹರಿಯ ಮಗಳನು ಕೂಡಿದಾತನ | ಹರಿಯಮೇಲೊಱಗಿರ್ಪ ದೇವನ |
ಚರಣಕೆಱಗುವೆ ವರದವಿಟ್ಠಲ ಸಲಹುಗನವರತ ||
ನ್ಮೃಗವ ಧರಿಸಿಹ ಹಗೆಯ ವೈರಿಯ | ಪೆಗಲಮೇಲ ಸಂಚರಿಸುತಿರ್ಪನ |
ಮಗಗೆ ಮುಸಿದನ ಪುರವ ನೆಗಹಿದನನ.ಜ ಮಱೆವೊಗಲು ||
ಬಗೆಯದವನನು ಕೊಲಲು ಬಿಡಿಸಿದ | ನೊಗುಮಿಗೆಯ ಪದವಿಗಳನಿತ್ತಿಹ |
ನಗಲವೆನ್ನನು ವರದವಿಟ್ಠಲ ಸಲಹುಗನವರತ ||

ಶಾಂತಿಕೀರ್ತಿ. 1755

ಇವನು ದೇವಸೇನನ ಆರಾಧನಾಸಾರಕ್ಕೆ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ಜೈನಕವಿ. ತನ್ನ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಶಕ 1677ರಲ್ಲಿ, ಎಂದರೆ 1755 ರಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ವರಾಹತಿಮ್ಮಪ್ಪ. 1759

ಈ ಅಂಕಿತವುಳ್ಳ ಅನೇಕ ಕೀರ್ತನೆಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಇದೇ ಕವಿಯ ಹೆಸರಾಗಿರಬಹುದು. ಈತನು ಮಾಧ್ವಕವಿ. ಇವನ ಒಂದು ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ-ದೇಶವು ನವಾಬದೇವನ ಸ್ವಾಧೀನವಾಯಿತು. ಶಿವಭಕ್ತರು ವೇಣುಪುರದಿಂದ ಓಡಿದರು-- ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪ್ರಮಾಥಿವರ್ಷವನ್ನೂ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಈ ನವಾಬನು ಹೈದರಾಗಿರಬೇಕು, ಪ್ರಮಾಥಿವರ್ಷವು ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ 1759 ಆಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ಮೊ|| ಕಿಟ್ಟೆಲ್ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ[1]. ವೇಣುಪುರದ (ಬಿದನೂರು) ಅರಸರ ರಾಜ್ಯವು 1763ರಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗಂಡಿತು. ಆದರೆ ಈ ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವಿಬುಧೇಂದ್ರ ಯತಿಯ ಹೆಸರೂ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ಗುರು ಸುಮಾರು 1500 ರಲ್ಲಿ ನಂಜನಗೂಡು ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿ ಮಠವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕವಿ ಹೇಳುವ ಗುರು ಈತನಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಕವಿಯ ಒಂದು ಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ---

ರಾಗ ತೋಡಿ--ಝಂಪೆತಾಳ

ಪಲ್ಲವಿ|| ಒಲ್ಲೆನೊಲ್ಲೆ ಸಲ್ಲದೈ ಖುಲ್ಲ ಮಾತುಗಳು |
ಸ್ನಿಗ್ಧನಾಯುಷ್ಮಿಕೇತಿಳಯೊಲ್ಲೆನೊಲ್ಲೆ ಕೇಳಿ ||

ಅರಸು ಸಣ್ಣವನೆಂದು ಸರಸವಾಡಲು ಸಲ್ಲ | ಕರಸಿ ಕೇಳದ ಮಾತನಾಡಸಲ್ಲ |
ಪರಸತಿಯ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರಸಲ್ಲ | ಬೆರಸಿ ಬಹ ಪಾತಕವನರಿಸು ಮರೆಸಲ್ಲ ||1||

ಹಗಲುಗಳ್ಳನ ಕೈಯ ಜಗಳವಾಡಲು ಸಲ್ಲ|ಹಗೆಯೊಡನೆ ಸ್ನೇಹವನು ಮಾಡಸಲ್ಲ|
ಜಗಳಗಂಟಿಕ್ಕುವನ ಮೊಗದೊಳಗೆ ನಗೆಯಿಲ್ಲ | ಅಗಲಿಪೋಗುವೆನೆಂಬ ಮಗನ ಸೊಗಸಿಲ್ಲ ||2||

---

1. *Nagavarma's Prosody*, Introduction, 71.

ಹರಿಯು ಮುನಿದರೆ ಮಾಯೊಳಿರಿಸಿಕೊಂಬವರಿಲ್ಲ | ಹರಿಯೊಲಿದ ನರನೊಳಗೆ
ಗೆಲುವ ಪರಿಯಿಲ್ಲ
ಸಿರಿಯರಸ ವರಹತಿಮ್ಮಪ್ಪನಿರವನು ಬಲ್ಲ | ನರನು ಹರಿದೂಷಕರ ಸರಿಯೊಳಗೆ |
ನಿಲ್ಲ ||3||

ವಿಠಲದಾಸ. ಸು. 1760

ಈತನು ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಮಾಧ್ವಕವಿ; ಅಭಿನವಪುರಂದರದಾಸ ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1760 ಆಗಿರಬಹುದು.

ನುರಾಲ. 1761

ಈತನು ಪದ್ಮಾವತೀಚರಿತೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಜೈನಕವಿ. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪುತ್ತಿಕಾಪುರದ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಚಿಕ್ಕ ರಾಯಬಂಟನ ರಾಣಿವಾಸದ ಚೆನ್ನಮ್ಮದೇವಿಯ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ 1761 ರಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಮೆ|| ರೈಸ್ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಪದ್ಮಾವತೀಚರಿತೆ

ಇದು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 12, ಪದ್ಯ 1671. ಇದರಲ್ಲಿ ಪದಾವತಿಯೆಂಬ ಯಕ್ಷಿಯ ಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ.

ಶಂಕರಕವಿ. 1763

ಈತನು ಚೋರಬಸವಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ. ಕೋಳೂರರಾಮೇಶ್ವರನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಇವನ ಸ್ಥಳವು ಕೋಳೂರಾಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಶಕ 1685 ನೆಯ

ಸ್ವಭಾನುವಿನಲ್ಲಿ--ಎಂದರೆ 1763ರಲ್ಲಿ-ರಚಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಭು ಲಿಂಗಲೀಲೆಯನ್ನು ಬರೆದ ಚಾಮರಸನ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ ಭಾರತ ವನ್ನು ಬರೆದ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ ಕವಿ ಕೆಲವು ಹೊಸ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಇವನ ಗ್ರಂಥವಿಮರ್ಶನಾವ ಸರದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಳಿದಾಸ, ಬಾಣ, ಮಯೂರ, ಭೋಜ, ಪುಷ್ಕರಿಕೆಸೋಮ, ಹರಿಯರಸ, ಚಾಮರಸ, ರಾಘವ, ಕೆರೆಯಪದ್ಮ ರಸ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಚೋರಬಸವಚರಿತ್ರ

ಇದು ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 13, ಪದ್ಯ 755. ಇದರಲ್ಲಿ ಮಾಂಡವ್ಯಪುರದ ದೊರೆಯಾದ ಮಹಾದೇವನು ಕಾವಲಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದ 6000 ಜಂಗಮರನ್ನು ಬಸವನು ವೈಶ್ಯವೇಷದಿಂದ ಹೋಗಿ ಕದ್ದು ಹಸುಬೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಕಥೆ ಯನ್ನು ಮೊದಲು ಹಂಪೆಯ ಹರಿಹರಶಿವಾಚಾರ್ಯನು ಚಾಮರಸನಿಗೆ ಹೇಳಿದುದಾಗಿ ಕವಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಚಾಮರಸನ ಕಥೆಯೂ ಸ್ವಲ್ಪಮ ಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಚಾಮರಸನು ಹರಿಹರನನ್ನು ಕುರಿತು—ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದ ಊರು ಗದಗು; ನನ್ನ ತಂಗಿಯನ್ನು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನೂ ದೇವರಾಯನು ಕರೆಸಿ ಭಾರತವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಸಿ ಎನಲು ನಾನು ಪೂರ್ವಾರ್ಧವನ್ನೂ ಅವನು ಉತ್ತರಾರ್ಧವನ್ನೂ ಮಾಡಿದೆವು. ವಿದ್ವಾಂಸರು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರಲು ನನ್ನ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಹಿಸುಕಿದೆನು. ರುಧಿರ ಕರೆಯಿತು ; ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಭಾಗವನ್ನು ನಿಸ್ಸಾರಗೈದರು ಅವನು ಖತಿಗೊಂಡು ತನಗೆ ದೊರೆಯಿಂದ ಮನ್ನಣೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಕಾಶಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುವೆನು ಎಂದು ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೇಳಲು ಅವಳು ಹೆದರಿ ಅಣ್ಣನಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಪೂರ್ವಭಾಗದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಒಯ್ದು ದಹಿಸಿ ಗಂಡನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದಳು.

ಈ ದುಃಖಕಲ್ಕಿಗಿ ನಾನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಿ ಯತಿಯಾಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರಯಾತ್ರೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆನು; ಉಪದೇಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಾಪಾಡು-ಎಂದನು. ಹರಿಹರನು ನರಸ್ತುತಿಮಾಡಿದೆ, ಇದು ದೋಷ; ಶಿವಶರಣರ ಸ್ತುತಿಸು ಎನಲು, ನನಗೆ ಅವರ ಮಹಿಮೆ ತಿಳಿಯದು ಎನಲು, ಚೋರಬಸವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ರಾಘವಭೀಮಲಕ್ಕಣಾಮಾತ್ಯರುಗಳ ಇದಿರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಚಾಮರಸನು ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯನ್ನು ಬರೆದು ದೇವರಾಯನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಓದಲು ವಿದ್ವಾಂಸರೆಲ್ಲಾ ಮೆಚ್ಚಿದರು; ದೊರೆ ಆನೆಯಮೇಲೆ ಮೆರೆವಣಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿದನು. ಭಾರತವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣಮಾಡಿದ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಿಗೆ ಹೊನ್ನಿನಭಿಷೇಕಮಾಡುವುದಾಗಿ ದೊರೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದನು. ಚಾಮರಸನು ಅದು ಸತ್ಪ್ರಬಂಧ ಆಗಲೇಕೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ ಇದು ಸತ್ತವರ ಕಥೆಯಲ್ಲ, ಸಾಯದ ಪುಣ್ಯಪುರುಷರ ಚರಿತೆ ಎನ್ನಲು ದೊರೆ ನಿಜವೆಂದು ತಿಳಿದು ಭಾರತವನ್ನು ನಿಸ್ಸಾರಗೈದು ಕನಕಸ್ನಾನವಂ ಪರಿಹರಿಸಿ ಚಾಮರಸನಿಂದ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದನು.

ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ದೇವರಾಯನು 1419 ರಿಂದ 1446 ರವರೆಗೆ ಆಳಿದ ವಿಜಯನಗರದ ದೊರೆ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನೂ ಚಾಮರಸನೂ ಸಮಕಾಲದವರು ಎಂಬ ಕಥೆ ಗುರುರಾಜಚಾರಿತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ (ಸು.1650) ಹೇಳಿರುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಚಾಮರಸನ ಚರಿತ್ರದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಪರಂತು ಈ ಕವಿ ಹರೀಶ್ವರನನ್ನೂ (ಸು. 1165) ಚಾಮರಸನನ್ನೂ (ಸು. 1430) ಸಮಕಾಲದವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುವುದು ಭ್ರಾಂತಿಯೇ ಸರಿ.

ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಕೋಳೂರ ರಾಮೇಶ್ವರಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಪಾರ್ವತಿ, ನಂದಿ, ಭೃಂಗಿ, ಷಣ್ಮುಖ ಇವರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಆಮೇಲೆ ಬಸವನೇ ಮೊದಲಾದ ಪುರಾತನರನ್ನು[1] ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆಯ ಕಥಾಗರ್ಭವನ್ನು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ—

---

1. ಬಸವ, ಚೆನ್ನಬಸವ, ಮಡಿವಾಳ, ಅಪ್ಪಣ್ಣ, ಕಿನ್ನರ. ಹೊನ್ನಿತಂದೆ, ಬಾಚರಸ, ಕಲಕೇತ, ಕಕ್ಕಯ್ಯ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ. ನಾಗಾಂಬೆ, ನೀಲಾಂಬಿಕೆ, ಪ್ರಭುದೇವ-

ಕರವೂರ ನಿರಹಂಕಾರಸುಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಮಾಯನೆಂಬ ಗಣನಾಥನು ಪ್ರಭು ನಾಮದಿಂದ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಪದ್ಮಿನಿಯೆಂಬ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಗುರುಗುಹೇಶನ ಉಪದೇಶದಿಂದ ವಿರಕ್ತನಾಗಿರಲು ಪಾರ್ವತಿ ಇವನನ್ನು ಅನುರಕ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಾಮಸದಕಳೆಯನ್ನು ಕಳುಹೆ ಅದು ಬನವಾಸೆಯ ಮಮಕಾರವೋಹಿನಿಗಳಿಗೆ ಮಾಯೆ ಎಂಬ ಮಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿತು. ಮಧುಕನಾಥನ ಆಲಯದಲ್ಲಿ ಮದ್ದಳೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಇವನನ್ನು ನೋಡಿ ಮಾಯೆ ಮನಸೋತಳು. ಇವನು ವಶವಾಗದೆ ದೇಶಸಂಚಾರಮಾಡಿ ಗೊಗ್ಗಯ್ಯನಿಂದ ಸಮಾಧಿಯತೆಗೆಯಿಸಿ ಅನಿಮಿಷನ ಲಿಂಗವ ತಳೆದು ಅವನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯಿತ್ತು ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕನ ದುಃಖವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಸೊನ್ನಲಾಪುರದ ಸಿದ್ಧರಾಮನಿಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮರುಳಶಂಕರನಿಗೆ ಐಕ್ಯವನಿತ್ತು ಬಸವನ ಇಷ್ಟವ ಸಲಿಸಿ ಮಹಾದೇವಿಯ ಮುಕ್ತಳಂ ಮಾಡಿ ಗೋರಕ್ಷನಿಗೆ ಜ್ಞಾನವನರುಹಿದನು.

ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಶಿವನು ಉಣ್ಣದಿರಲು ಕರಿಕಾಲಚೋಳನ ಉಕ್ತಿ

ಉಪ್ಪು ಸಾಲದೊ ಕಾರ ಬಹಳವೋ ಒಗ್ಗರಣೆ ।
ತಪ್ಪಿದುವೊ ಕಾಯಿಗಳು ಬೇಯಲಿಲ್ಲವೊ ಸಾರು ।
ಸಪ್ಪಗಾದುದೊ ಹುಳಿಯು ಪಾಯಸವು ಪಾಕವಿಲ್ಲವೊ ಭಕ್ಷ್ಯಕರಿಯಾದುವೋ ॥
ಒಪ್ಪದಿಂ ಚಲಿಸರೋ ಪರಮಾನ್ನದಕ್ಕಿಯನು ।
ತುಪ್ಪ ಕಡುಗಾದುದೋ ಕ್ಷೀರ ನೀರ್ವರೆದುವೋ ।
ಕಪ್ಪುಗೊರಳನು ಉಣದೆ ಮುಳಿದಕಾರಣವೇನು ನುಡಿಯದಿರಲಾನುಳಿವೆನೇ ॥

ಯುದ್ಧ

ನಿಬ್ಬರದಿ ನಿಸ್ಸಾಳವಬ್ಬರದಿ ಕಹಳೆಗಳು ।
ಬೊಬ್ಬಿರಿವ ಪಟುಭಟರು ಅಭ್ರಕ್ಕೆ ನೆಗೆವಶ್ವ ।
ಉಬ್ಬಿ ತೇರ್ಗಡಣದಿಂ ಮೊಬ್ಬಿಡಿದ ಕರಿಯುವೊತ್ತೊತ್ತಿ ಕಾಲಾಳ್ದಳಿಧಾಳಿ ॥
ಹಬ್ಬಿ ಧ್ರುವಮಂಡಲವ ಮುಸುಕಿತ್ತು ಸಂಗ್ರಾಮ ।
ದಬ್ಬರಕೆ ಧರಣಿ ತಲ್ಲಣಿಸಿತ್ತು ದಿಗ್ದಂತಿ ।

ಶಬ್ಬಿಬ್ಬುಗೊಂಡಾದಿಶೇಷಶಿರ ಕುಸಿದು ಕೂರ್ಮನ-ಬೆನ್ನುಬಿರಿದುದಾಗ ||

———

ಶಿವರಾಮ ಸು. 1765

ಈತನು ಶಿವಭಕ್ತಿಸಾರವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಶ್ರೀವತ್ಸಗೋತ್ರದವನು; ಶಿವಗಂಗಾಮಠದ ಅಭಿನವಗಂಗಾಧರ ಭಾರತಿಯ ಶಿಷ್ಯನು 'ಧರೆಯೊಳಧಿಕವೆನಿಪ್ಪ ನರ್ತನ | ಪುರದೊಡೆಯ ಸೋಮೇಶಲಿಂಗನ | ಸಿರಿಪದದ್ವಯಸೇವಕರಸೇವಕ' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ನರ್ತನಪುರವು ಇವನ ಊರಾಗಿರಬಹುದು. ಶಿವಗಂಗಾಮಠದ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಅಭಿನವಗಂಗಾಧರಭಾರತಿ 1765 ರಲ್ಲಿ ಬಂದುದಾಗಿ ತಿಳಿವುದರಿಂದ ಕವಿಯ ಕಾಲವೂ ಸುಮಾರು ಅದೇ ಆಗಿರಬಹುದು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಶಿವಭಕ್ತಿಸಾರ

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಪದ್ಯ 108. ಪ್ರತಿಪದ್ಯವೂ 'ರಕ್ಷಿಸು ನಮ್ಮನನವರತ' ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಶಿವಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಗ್ರಂಥ; ಭಕ್ತಿರಸಪ್ರಧಾನವಾಗಿದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಶಿವಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಪಾರ್ವತಿ, ಗಣೇಶ, ಸರಸ್ವತಿ, ಕಾಲಭೈರವ, ನಂದಿ, ವೀರಭದ್ರ, ಷಣ್ಮುಖ ಇವರುಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಸುಧೆಯ ರುಚಿಯನು ಸುರರು ಚಂದ್ರಮ | ನುದಿಸುವುದನು ಚಕೋರಸಂತತಿ |
ಪದುಮವನವನು ಹಂಸೆಗಳು ಪುರುಷನನು ಕುಲವನಿತೆ ||
ನಿಧಿಯನಾರ್ತನು ಬಯಸುವಂದದಿ | ಹೃದಯದೊಳು ನಾ ನಿಮ್ಮ ನೆನೆವೆನು |
ಮದನರಿಪು ಮೃಡದೇವ' ರಕ್ಷಿಸು ನಮ್ಮನನವರತ ||

ಘೋರತರಸಂಸಾರಪಾರಾ | ವಾರದೊಳು ಬಿದ್ದೇಟುತಾಟುತ |
ಕ್ರೂರಕಾಮಕ್ರೋಧಜಲಚರದುಪಟಲಕೆ ಸಿಲುಕಿ ||

ಪಾರಗಾಣದೆ ತೊಳಲಿ ಒಳಲುವೆ | ಮಾರಹರ ಮಂದಾಕಿನೀಧರ |
ಆರು ಗತಿಯೈ ಶಿವನೆ ರಕ್ಷಿಸು ನಮ್ಮನನವರತ ||

ನಾರಸಿಂಹ 1768

ಈತನು ಅನುಭವಶಿಖಾಮಣಿಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವನ ತಂದೆ ಕ್ರತುಪುರದ(ಗದಗು) ಪರಗಣೆಗೆ ಸೇರಿದ ಕುರುತುಕೋಟೆಯ ಕರಣಿಕ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ; ಗುರು ಗೌತಮಗೋತ್ರದ ಬೋಧಾಯನ ಸೂತ್ರದ ಯಜುಶ್ಶಾಖೆಯ ಪೆದ್ದರಸ; ಪುರೋಹಿತ ಜಾಡರಹೆಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಜೋಮ್ಮಭಟ್ಟ ವಿದ್ಯಾಗುರು ಮಯೂರಪುರದ ಗೋವಿಂದಸಾಂಬ-ಇವನು ಕವಿಯ ಸೋದರರದವಾವನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.ಇವನೇ ಕವಿಗೆ ಕವಿತ್ವದ ಹಾದಿಯನ್ನುತೋರಿಸಿದವನು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸರ್ವಧಾರಿಸಂವತ್ಸರದ ಶ್ರಾವಣಶುದ್ಧ ಪಾಡ್ಯದಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿ ಭಾದ್ರಪದ ಬಹುಳ ಪಂಚಮಿಯ ದಿನ ಮುಗಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಈ ಸರ್ವಧಾರಿವರ್ಷವು 1768 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಹಂಪೆಯವಿರೂಪಾಕ್ಷನ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಇವನ ಹೆಸರು ರಾಮಚಂದ್ರ ಎಂದು ಮೆ|| ಕಿಟ್ಟಲ್, ಮೆ|| ರೈಸ್ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಭ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಂಥದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವಾಗ ಕವಿ "ಮೂಱುಯೋಜನ ಬಂದು···ಕುರುತುಕೋಟೆಯಪುರದ ಕಾರಣಿಕ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನಾತ್ಮಜನಾರಸಿಂಹನ ಗೃಹದಿ ನಿಂತ ಕುಕ್ಕನೂರ ಲಕ್ಷ್ಮಿ" ಎಂಬ ಪದ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿರುವುದಲ್ಲದೆ

ಪರಗಣೆಕ್ರತುಪುರದ ಪಳ್ಳಿಯು ! ಕುರುತುಕೋಟೆಯ ಕಾರಣೀಕರು |
ಹರಿಯ ಹತ್ತವತಾರದೊಳು ಏಟಿನುಜನಾಮಂಗೆ ||
ಪರಮಮೋಹದ ಪುತ್ರನೆನಿಸುವ | ಹರಿಯ ಭೇದವತಾರನಾಮೆನ |
ಗಿರಲು ಧರೆಯೊಳು ರಚಿಸಿದೆನು ಅನುಭವಶಿಖಾಮಣಿಯ ||

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಏಳನೆಯ ಅವತಾರವಾದ ರಾಮನ ತಮ್ಮನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನದು ಎಂದೂ ತನ್ನ ಹೆಸರು ವಿಷ್ಣುವಿನ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅವತಾರವಾದ ನಾರಸಿಂಹನದು ಎಂದೂ ಗೂಢವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಅನುಭವ ಶಿಖಾಮಣಿ

ಇದು ಭಾಮಿನಿ, ವಾರ್ಧಕ, ಶರ ಈ ಷಟ್ಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ, ಸಂಧಿ 24, ಪದ್ಯ 1029. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಾಂತಾವತೀಪುರದ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮರಾಯನಿಗೆ ಸತ್ಯಶಿವಯೋಗೀಂದ್ರನು ಹೇಳಿದ ಕಾಶ್ಮೀರದೇಶದ ರತ್ನಗಿರಿ ಪಟ್ಟಣದ ಅರಸು ಗಂಭೀರರಾಯನ ಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಗಂಭೀರರಾಯನು ತನ್ನ ದೀಕ್ಷಾಗುರು ಗೌತಮನ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಹರಪೂಜೆಯ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಪುರಸಹಿತ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದಂತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರ ಕಥೆಗಳೂ ಹೇಳಿವೆ. ಮೊದಲು ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಂಪೆಯ ಹರಿಹರಾತ್ಮಜ ರಾಘವಾಂಕನು ಶರಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಂತೆಯೂ ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಕವಿ ಅದರರ್ಥವನರಿತು ಭಾಮಿನಿ, ವಾರ್ಧಕ, ಶರ ಈ ಮೂರು ಷಟ್ಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆಯೂ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಈ ಹೆಸರು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ—

ಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರಪುರಾಣದೊಳಗಿಹ | ಸಕಲಸಾರವು ಇದರ ಕಾರಣ |
ಸಕಲ ಅನುಭವಕೆಲ್ಲ ಇದು ತಲೆಮಣಿಯು ಎನಿಸಿಹುದು ||

ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಮೂರುತಲೆಯುಳ್ಳದೇವತೆಯ ಸ್ತುತಿಯಿದೆ; ಬಳಿಕ ಸರಸ್ವತಿ, ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಕುಕ್ಕನೂರು ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ರೇಣುಕೆ, ಹಂಪೆಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ, ಪಾರ್ವತಿ, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ, ಓಂನಮಾಚಾರ್ಯ ಬಸವ, ಶೃಂಗೇರಿ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿಯಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ--

ಉರಿಯು ಕಪ್ಪುರ ಮುಟ್ಟೆ ತೇಜವು | ಪರುಷ ಲೋಹವ ಮುಟ್ಟೆ ತೇಜವು |
ಅರಸು ಆಳಿಗೆ ಒಲಿಯೆ ತೇಜವು ಹರನೆ ನೀನೊಲಿಯೆ ||
ಸುರಗಣವುವೊಡಲಾಗಿ ಋಷಿಗಳು | ಕರುಣದಲಿ ಪಿಡಿದೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳರೆ |
ಗುರು ನಿನಗೆ ಸರಿಯಾದ ದೈವಿಲ್ಲೆಂಡ ಭೂಪಾಲ ||

ಶಾಲ್ಯದ ಕೃಷ್ಣರಾಜ 1748

ಈತನು ಅಕ್ಷರಾದಿ ನಿಘಂಟು, ಅಧ್ಯಾತ್ಮರಾಮಾಯಣದ ಉತ್ತರ ಕಾಂಡ, ಅನುಭವರಸಾಯನ, ಅಪ್ರಸ್ತುತಪ್ರಶಂಸಾಶತಕ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರಶತಕ, ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗಸರೋವರ, ಟೀಕಿನ ಕೀರ್ತನೆ, ಧರ್ಮಗುಪ್ತಚರಿತೆ, ನಳನಾಟಕ, ನಿಜದೀಪಿಕಾರತ್ನ, ನಿರ್ಣಯ ಶಿಖಾಮಣಿ, ಬಾಹಟದ ಟೀಕೆ, ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗಸರೋವರ, ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮೀಮಂದಿರ, ಯಯಾತಿಕಾವ್ಯ, ವಿವೇಕಾಭರಣ, ವ್ರತಚರ್ಯೆ, ಷಟ್ಪ್ರತ್ಯಯ, ಸದಾಶಿವಶತಕ ಈ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಇವನು ಮೈಸೂರು ಅರಸುಗಳ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು. ಇವನಿಗೆ ಶಾಲ್ಯದ ಅರಸು ಎಂಬ ಸಂಗ್ರಹವಾದ ನಾಮವೂ ಉಂಟು. ಈತನು ಆಂಧ್ರ, ಕನ್ನಡ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಈ ಮೂರು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಂಸ್ಕೃತವಾಗಿರಬಹುದು. ಧರ್ಮಗುಪ್ತಚರಿತೆಯನ್ನು 1748 ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಈತನ ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರಶತಕದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆ ಗ್ರಂಥವು ಕಲಿ 4870ರಲ್ಲಿ-ಎಂದರೆ 1769 ರಲ್ಲಿ-ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ ಹೇಳಿದೆ. ನಿಜದೀಪಿಕಾರತ್ನವನ್ನು ಕಲಿ4871ಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ವಿರೋಧಿಯಲ್ಲಿ (1769) ಆರಂಭಿಸಿ ವಿಕೃತಿಯಲ್ಲಿ (1770) ಮುಗಿಸಿದಂತೆ ಆ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ವಿವೇಕಾಭರಣವನ್ನು ಕಲಿ 4875 ಧಾತುವಿನಲ್ಲಿ (1774)[1] ರಚಿಸಿದಂತೆ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಅಲ್ಲದೆ ಈತನು ಕವಿ ವಿಟ್ಠಲನ

---

1. ಕಲಿ 4875 ಧಾತುವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ವಿಜಯಸಂವತ್ಸರವಾಗುತ್ತದೆ.

(ಸು. 1600) ಅಮರಕೋಶ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಮನ್ಮಥಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಮಾಡಿದಂತೆ ಆ ಗ್ರಂಥದ ಒಂದು ಪ್ರತಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ

ವಿಟ್ಠಲವಿದ್ವನ್ನಿರ್ಮಿತಟೀಕಾ ಲಿಖಿತಾಮರಾಖ್ಯಕೋಶಸ್ಯ ।
ಕೃಷ್ಣಕ್ಷಿತಿಪತಿನೇಯಂ ಮನ್ಮಥಸಂವತ್ಸರೇ ಶಿವಂ ಸಭಸಿ ॥

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಈ ಮನ್ಮಥವರ್ಷವು 1775 ಆಗಿರಬೇಕು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ

1. ವಿವೇಕಾಭರಣ.

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 18, ಪದ್ಯ 999. ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದ ತ್ರಿಯಂಬಕಗುರುವಿನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ನರಸಾರ್ಯನು ತತ್ವದ ಸಾರಾಸಾರಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು, ಅವನು ನರಸಾರ್ಯನಿಗೆ ನಿಗಮಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ನರಸಾರ್ಯನು ಆ ಉಪದೇಶದ ಸಾರವನ್ನು ಜ್ಞಾನಸರ್ವಸ್ವ ಎಂಬ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಗ್ರಂಥವಾಗಿ ರಚಿಸಿ ಅದನ್ನು ಕನ್ನಡಿಸುವಂತೆ ಕವಿಗೆ ಹೇಳಲು ಆತನು ಈ ಗ್ರಂಥರೂಪವಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಸಿದನು. ಇದರ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಕವಿ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾನೆ—

ತಿಳಿವು ನೆಲೆಗೊಳುವಂತೆ ಶಾಸ್ತ್ರದ। ಬಳಿಕೆ ತಲೆದೋರ್ಪಂತೆ ಸಂದೆಗ ।
ದಳವಿ ಪಸರಿಸದಂತೆ ವಿಶ್ವಾಸಂ ಘಟಿಸುವಂತೆ ॥
ಲಲಿತಪದಗೌರವದ ದರ್ಪಣ । ಘಟಕವಿದ ಮಾಡಿದೆನು ಮೋಹದ ।
ಹೊಳಗೆ ತನ್ನಂ ನೋಳ್ಪರಿಗೆ ಕಾಣಿಪುದು ನಿಜಭಾವಂ ॥

ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ವಾಸುದೇವ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಚಂದ್ರ, ವಾತಜಾಲದೇವ, ಸೂರ್ಯ, ಅಗ್ನಿ, ಇಂದ್ರ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ...

ಸಾತ್ವಿಕತೆ

ಕಡಿದೊಡಗಲುವುದುಂಟೆ ತೇಯು | ಲ್ಕಡಗುವುದೆ ದಾವಾನಲಂ ಬಂ |
ದಡಸಲೋಡುವುದೇ ಸುಗಂಧಂ ಮೋಣದಕೆ ಸಹಜಂ ||
ಎಡರಿನಲಿ ಹಿಂಗುವುದೆ ವಾಸನೆ | ಯುಡಸಲಿನ್ನೊಂದಾಗುವುದೆ ಬಿಂ |
ಬಿಡದ ದುಸ್ಸಂಗದಲಿ ಮಾಜುವುದುಂಟೆ ಸಾತ್ವಿಕತೆ ||

ಇಂದ್ರಿಯಜಯ

ಹುಲಿಯಾಳಿಯಿದವರುಂಟು ಕಗ್ಗ | ತ್ತಲೆಯೊಳಗೆ ಸಂಚರಿಸಿದವರುಂ |
ಘುಲಿವ ಮದದಾನೆಯನು ಹೊಡೆದವರುಂಟು ಮನದೊಳಗೆ ||
ನಳಿನನಾಥನ ಮಗನ ಬಾಣಾ | ವಳಿಗೆಯೆದೆಯುಂ ಚಾಚಿ ಪೆಟ್ಟಿಂ |
ಗಳುಕದವರಂ ಕಾಣೆ ದೇವಾಸುರರ ಕಟಕದಲಿ ||

ಹೆಂಡತಿಯುರ ಕೋಟಲೆ

ಬೆಲ್ಲದಚ್ಚುಗಳಿಲ್ಲ ತುಪ್ಪದ | ಕಲ್ಲಸುಡಕೆಗಳಿಲ್ಲ ತೀರಿತು |
ನೆಲ್ಲು ಬಿಡದುಟ್ಟಿರುವ ಸೀರೆಗೆ ಹಜಿಕು ಕಾಣಿಸಿತು ||
ಅಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ಕಾಸು ನಡೆಯದೆ | ನಿಲ್ಲುವುದೆ ವೆಚ್ಚಂಗಳಿಕ್ಕಿದ |
ರೊಳ್ಳಿಯುವರೀ ನೆರೆಹೊರೆಗೆ ಒಟುಕಿಕ್ಕದಿರಲಲ್ಲ ||
ನೆರೆಯುಸರುಯುರ ನೋಡಿ ಒಣ್ಣದಿ | ಕೊಜಕಿಯೇ ಚಿನ್ನದಲಿ ಕುಂದೇ |
ಹೊಱಗೆ ಕಳಿಸಿಟ್ಟಾಡುವೂಟನೊಳಗುಂಬ ಭೋಜನದಿ ||
ಕರಗಕರಗದ ಜೆಣ್ಣೆ ಚಿಲಿವಾ | ಉರೆಗಡೆದ ಪೊಸರಚ್ಚುವಿಳಿಸ |
ಕ್ಕರೆ ಬಳಿಯ ಸಣ್ಣಕ್ಕಿ ಸಾಣಂಗಿಯ ನೆರೆದ ಜೇಳೆ ||
ಬದುಕಿದೊಡೆ ಮೇಣವರಕೆಱಂ | ಒದುಕಬೇಕಲ್ಲದಿರೆ ಕೈಲಾ |
ಗದ ಪುರುಷನಂ ಕೂಡಿಕೊಂಡೀ ವನೆಸೊಳಿಱುವುದಕೆ ||
ಬಿದಿರುವೆಳೆಯುಲ್ಲಿರುವ ದೇವಾಂ | ಗದ ಮಿಗಂಗಳ ಬಾಚುಟೆ ಲೇಸಂ |
ದಿದಿರ ಗರಕಿಯುರಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿ ಪೇಱುವಳು ಕೂಡೆ ||

2. ಷಟ್ಪ್ರತ್ಯಯ

ಇದು ಛಂದಶ್ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಒಂದು ಭಾಗ. ಇದರ ಅಂತ್ಯ ದಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಯವಿದೆ—

ಷಟ್ಪ್ರತ್ಯಯರೀತಿಯನಜ । ಲೇಟ್ಪ್ರಮುಖಂ ಕೃಷ್ಣನಾಮಕಂ ಸೇಱ್ದಂ ನೀ ।
ವಿಟ್ಪ್ರಚುರರಾದ್ಯರೊಪ್ಪಲ್ । ವಿಟ್ಪ್ರಭುವಂತಿರ್ಪರೊಲಿದು ಬೆಳುಗನ್ನಡದಿಂ ॥

3. ಸದಾಶಿವಶತಕ

ಇದರಲ್ಲಿ 101 ವೃತ್ತಗಳಿವೆ; ಪ್ರತಿವೃತ್ತವೂ "ಸದಾಶಿವ" ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಪದ್ಯಗಳು ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ವೇದಾಂತವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತವೆ. ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಕಂದ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ "ಬಿಂದು ಗಗನಾಂಗ ವೇದಾಬ್ದಂ ಕಲಿಯೊಳ್ ವಿರೋಧಿ" ಎಂದು ಕಾಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಕಲಿ 4800 ವಿರೋಧಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಬಹುಧಾನ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ (1698). ಕಲಿ 4811 ವಿರೋಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ (1709). ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಇದಕ್ಕೂ ಬಹಳ ಅಂತರವಿರುವುದರಿಂದ ಕಲಿ 4870 ಅಥವಾ 4871 (1769) ಅಭಿಪ್ರೇತವಾದ ಕಾಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ತಂದೆಯೊಳಲ್ಲದೇ ಮಱುಕವಿನಾಶನೊಳಲ್ಲದೆ ಬಾೞ್ಕೆ ಗಂಡನೊಳ್ ।
ಪೊಂದದೆ ಕಾಮಪೂರ್ತಿ ಕಡೆಗಾಣದೆ ಬಣ್ಣಗಳಾಣಿಕಾಱನೊಳ್ ॥
ನಿಂದಿಹ ಮಟ್ಟವಾವೆಡೆಯೊಳೀಕ್ಷಿಸಲಪ್ಪುದು ನಿನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಮೋ ।
ಕ್ಷಂದಳೆಯಲ್ಕದಾವೆಡೆ ಭವಾಭ್ರಲಯಾನಿಲನೇ ಸದಾಶಿವಾ ॥

ಅರೆಮುಗುಳಾದ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಕಂಡದ ಬಿಟ್ಟು ಶಿರೀಷಜಾಲದೊಳ್ ।
ಪರಿಪರಿದಾಡಿದಂತೆ ಮಱಿದುಂಬಿ ಶರನ್ಮೃಗಲಕ್ಷ್ಮಗೌರ ವಿ ॥
ಸ್ಫುರಿಸುವ ಯುಷ್ಮದೀಯಚರಿತಾಮೃತಮಂ ಕಡೆಗೊತ್ತಿ ಘೋರಸಂ ।
ಸರಾದ ಸೌಖ್ಯವಂ ನೆನೆವ ಚಿತ್ತವ ನೋಡಿವಿರೊಳ್ ಸದಾಶಿವಾ ॥

4. ಅಪ್ರಸ್ತುತಪ್ರಶಂಸಾಶತಕ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರಶತಕ.

ಇದರಲ್ಲಿ 102 ವೃತ್ತಗಳಿವೆ; ಪ್ರತಿವೃತ್ತವೂ "ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರ" ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಪದ್ಯಗಳು ಅನ್ಯೋಕ್ತಿರೂಪವಾಗಿ ನೀತಿಯನ್ನೂ ವೇದಾಂತವನ್ನೂ ಬೋಧಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಫುಲ್ಲಾಂಭೋರುಹಕೈರವಪ್ರತತಿಗಳ್ ಮಲ್ಲೀಮತಲ್ಲೀಕಸ |
ದ್ವಲ್ಲೀವಲ್ಲರಿಗಳ್ ಭ್ರಮದ್ಭ್ರಮರಿಗಳ್ ಸಂತಾಪಮುಂ ಶೀತಮುಂ ||
ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲದಿ ಸೈಸ ನಿನ್ನ ಬರವಂ ಹಾರೈಸಿ ಸಪ್ರಾಣಮಾ |
ಗಿಲ್ಲಿರ್ಪನ್ನೆಗಮೇಂ ವಸಂತ ತಡೆವೈ ನೋಡೆನ್ನ ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರಾ ||
ಸುರಸಾಲಾರುಣಪಲ್ಲವಾಸುಭಗದಿಂದಂ ಸೊಕ್ಕಿ ಬಂಧೂಕವ |
ಲ್ಲರಿಯಂ ನೋಡುತೆ ಮಲ್ಲಿಕಾಲತೆಯೊಳುದ್ಯತ್ಪಂಚಮುಧ್ವಾನಮುಂ ||
ಮೆಱೆಯುತ್ತಿರ್ಪ ನಸಪ್ರಿಯಂಗೊಡನೈಕ್ಯಂಸಾರ್ಚ ಪಪ್ಮಾಸನಂ |
ಕರಟವ್ಯೂಹಮನೇಕ ಪುಟ್ಟಿಸಿದನಿಲ್ಲೇನುಂಟು ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರಾ ||

5 ಟೀಕಿನ ಕೀರ್ತನೆ.

ಇದರಲ್ಲಿ ವೇದಾಂತಬೋಧಕವಾದ ಪದಗಳೂ ಅವುಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೂ ಇವೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಶ್ಲೋಕಗಳು ಅನುವಾದಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದು ಪದವನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಮನವೆಂಬ ಹಾಲಿಗುಪರತಿಯೆಂಬ ಹೆಪ್ಪನಿಕ್ಕಿ ಸವೀನದಧಿಯಾಗೆ ಪಿರಿಯರುಸಿರ್ದ |
ವಿನಯೋಕ್ತಿಯೆಂಬ ಮಂತಿಂ ಕಡೆದು ಸಹಜವಾದನುಭೂತಿಯೆಂಬ ಬೆಣ್ಣೆಯೊಳು ತೆಗೆದು
ತನಗೆ ತಾನನ್ಯನಲ್ಲದಹಾಗಿರುವ ಭಾವವನು ಪಿಡಿದು ಕಾಸಿ ತುಪ್ಪವನುಗೈದು |
ನಿನಗುಣಿಸಲಿಚ್ಛೆಯಂ ತಾಳ್ದ ಗೌರೀಶ ಚಿದ್ಘನವೆನಿಸುವೀಶಾನನಿಗೆ ದೇವದೇವ ||

6 ನಿಜದೀಪಿಕಾರತ್ನ

ಇದು ಹಾಡು, ವಚನ, ಸಾಂಗತ್ಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಒಳಕೊಂಡಿದೆ; ಪದ್ಧತಿ 25; ವೇದಾಂತವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಗ್ರಂಥ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಪದ್ಧತಿಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ—ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಸಮಸ್ತ ತತ್ವತಾತ್ಪರ್ಯವಿಚಾರಪಾರೀಣ ಶಾಲ್ಯಕ್ಷಿತಿಪಾಲಕೃಷ್ಣಪ್ರಭುವಿರಚಿತಮಾದ ನಿಜದೀಪಿಕಾರತ್ನಗ್ರಂಥದೊಳ್—ಎಂಬ ಗದ್ಯವೂ, ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ

ಇದು ಗೌರೀಶಕಟಿಕ್ಷಿಶಂಗಿಮಜಟಾಘೋರಾಟವೀಬಂಭ್ರಮು |
ತ್ರಿದಶೋತ್ತುಂಗತರಂಗಿಣೀಸಲಿಲಸಮ್ಯಗ್ವಾರ್ಧಿಪ್ರೋಚ್ಛ್ರಯಸೋದರಂ ||

ಪದಕಾವ್ಯಂ ಕವಿಗಳ್ ವಿಚಾರಿಪುದಿದಂ ಸೌರಭ್ಯಮಂ ಮಿಕ್ಕಲೋ |
ಕದ ವಾಕ್ಯಂಗಳವೋಲ್ ನಿರೀಕ್ಷಿಸದೆ ಧೀಮತ್ಕಾಮನಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂ ||

ಎಂಬ ಪದ್ಯವೂ ಇವೆ. ಇವುಗಳಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಭಾಗವನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಶರಶರದಿ ಜಲಧರನಿಕರವನೊತ್ತರಿಸಲು ಪು | ಷ್ಕರಕಂಪಿಗಾದೊಡಂ ಬರುವುದೇ
ವಿಕೃತಿ ||

ಕಾವಳದ ಹಗ್ಗದಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಸಟೆಯಾ॥|ಹಾವು ಕಚ್ಚಿದರಾರು ಸಾವರ್ಕೆ ಜಗದಿ ||

ಹಾಲು ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದಾಗಿ ಘೃತರೂಪಾದ | ಮೇಲೆ ಪೂರ್ವಾಕೃತಿಯು ತಾಳ್
ವೊಸರಹುದೇ ||

ದಗ್ಧಪಟವೆಂದಿನಂದದಿ ತೋಱಲಿಳೆಯುಲಿ ವಿ | ದಗ್ಧರಾರದನುಟ್ಟು ಕಳೆದರು
ಹಿಮಮಂ ||

ಕನಸಿನೊಳು ಬಂದ ಕಾಮಿನಿಯು ಸಂಸಾರದಿಂ | ತನಯರಂ ಪಡೆವಿರ್ದ ಮನುಜ
ರಾರುಂಟು ||

7 ಅನುಭವರಸಾಯನ

ಇದು ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಕಂದವಿದೆ; ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ 120 ಸಾಂಗತ್ಯಗಳಿವೆ. ಗ್ರಂಥವು ಗುರು-ಶಿಷ್ಯಸಂವಾದರೂಪವಾಗಿ ಅದ್ವೈತ ವೇದಾಂತವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು "ಸ್ಥಿರಮುಮುತಾಹಂತಾತರುಪರಶು" ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅಮಲಜನಮುಕ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಇದನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಈ ಕಂದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ—

ಅನುಭವರಸಾಯನಾಂಕನ | ಜನಕೃತಿಯಂ ಕೃಷ್ಣಭೂಮಿಪಂ ರಚಿಸಿ ಜಗ |
ಜ್ಜನಕಗೆ ಗೌರೀವರನಿಗೆ | ವಿನಯದಿನರ್ಪಿಸಿದನಮಲಜನಮುಕ್ತ್ಯರ್ಥಂ ||

ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಬರೆಯುತ್ತೇವೆ.

ಮುಱವೆಯೆಂಬುದು ವಸ್ತುವಲ್ಲ ವಸ್ತುವಿನೊಳ | ಗಿರುತಿಹ ಗುಣಗಣವಲ್ಲ |
ಮಱೆಸೂದೊಡಹುದು ತಮೋಗುಣವಾತ್ಮನಿ | ಗೆರಡೆಂಬ ಭೇದಕ್ಕೆ ಜನಕ ||

ಈ ಮನ್ತ್ರನೆಯು ಕಾರ್ಯವಾದ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯ | ಸ್ತೋಮವಿದಕೆ ಸ್ಥಾಪಕವು |
ಯಾಮಿನಿಯಿಂದ ಕತ್ತಲೆ ಕತ್ತಲೆಯು ಸು | ಸ್ತೋಮದಿಂ ನಿಶಿಯೆಸೆವಂತೆ ||

8 ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗಸರೋವರ

ಇದರಲ್ಲಿ ಶಿವಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ 86 ಕೀರ್ತನೆಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಂದಗಳೂ ವಚನಗಳೂ ಇವೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದು ಕೀರ್ತನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ—

ರಾಗ ಗೌರಿ

ಪಲ್ಲವಿ|| ನಿಜಗೆ ನಿಲುವುದಲ್ಲದೆ ಸಟೆಗೆ ನಿಲುಕಡೆಯುಂಟೆ | ನೋಡಿ |
ಸುಜನರಾದವರಾಲಿಸಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂ ||
ಹಗ್ಗವ ಹಗ್ಗವೆಂದರಿವೆ ಕಡೆಗೆ ನಿಲುವುದೋ | ಮತ್ತಾ |
ಹಗ್ಗವ ಹಾವೆಂದರಿವೆ ನಿಂತುಬರುವುದೋ |
ಬಗ್ಗಿ ನೋಡಿ ಕಾವಳ ಹರಿದು ಬಯಲಲ್ಲಿದ್ದಾಗ | ಮೇಣಾ |
ಹಗ್ಗವ ಕಂಡವರು ನೋಡಿ ಹಾವೆಂದೆನದಾಗ ||1||
ಸ್ಥಾಣುವ ಸ್ಥಾಣುವೆಂದರಿವೆ ಕಡೆಗೆ ನಿಲುವುದೋ | ಮತ್ತಾ
ಸ್ಥಾಣುವ ಚೋರನೆಂದರಿವೆ ನಿಂತುಬರುವುದೋ |
ಪ್ರಾಣಿಸದೆ ಚಲಿಸದೆ ಸಮೀಪವಾದಾಗ | ಮೇಣಾ |
ಸ್ಥಾಣುವ ತುಟ್ಟಿವಿಂಡು ಬಂದು ತನುವೊತ್ತಿಸಿದಾಗ ||೨||
ಗುರುಶಾಸ್ತ್ರಮುಖಗಳಿಂದ ತಿಳಿದ ತಿಳಿವಿಗೆ | ಮತ್ತೀ |
ಕರಣದೋಷದಿಂದ ಬಂದ ಭೇದಬುದ್ಧಿಗೆ |
ಸ್ಥಿರತೆಯುಂಟು ಸ್ಥಿರತೆಯಿಲ್ಲವೆಂಬ ತತ್ತ್ವವ | ಗೌರೀ |
ವರನ ದಯೆಯಿಂದ ಪಡೆದು ಸುಖಿಸು ಮಾನವಾ ||3||

9 ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗ ಸರೋವರ.

ಇದರಲ್ಲಿಯೂ 86 ಕೀರ್ತನೆಗಳಿವೆ.

10 ಧರ್ಮಗುಪ್ತಚರಿತೆ.

ಇದು ಯಕ್ಷಗಾನರೂಪವಾಗಿದೆ. ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣದ ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ತರಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಶನಿಪ್ರಶಂಸಾವಸರದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ಧರ್ಮಗುಪ್ತರಾ

ಯನ ಕಥೆಯನ್ನು ಕವಿ ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಪ್ರಾಕೃತ ಜನ ಹೃದಯಾನಂದಾರ್ಥವಾಗಿ ರಚಿತವಾದಂತೆ ಹೇಳಿದೆ.

ಇವನ ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳು ನಮಗೆ ದೊರೆತಿಲ್ಲ

ವೆಂಕಾಮಾತ್ಯ ಸು. 1770.

ಈತನು ರಾಮಾಯಣ, ಇಂದಿರಾಭ್ಯುದಯ, ಹನುಮದ್ವಿಲಾಸ ಈ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ[1]. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ. ಇವನ ತಂದೆ ರಾಮಪುರೀ ಹಂಪೆಯಾಮಾತ್ಯ, ತಾಯಿ ಮಾಬಾಂಬೆ. ರಾಮಾಯಣದ ಕೊನೆಯ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾನು ಆಂಜನೇಯನ ವರಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಸರಸ ಸಾಹಿತ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದವನೆಂದೂ ಚತುರ್ವಿಧ ಕವಿತಾವಿಶಾರದ ನೆಂದೂ ಗಾಂಧರ್ವಕಳಾವಿದನೆಂದೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಅಲಂ ಕಾರಮಣಿದರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಇವನಿಗೆ ಷಡ್ದರ್ಶನೀವಲ್ಲಭ, ಘಟಿಕಾಪ್ರಬಂಧ ರಚನಾವಿದಗ್ಧ ಎಂಬವಿಶೇಷಣಗಳು ಹೇಳಿವೆ[2]. ಇವನು ಹೈದರಲ್ಲಿಖಾ ನನಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದಂತೆ ತಿಳಿವುದರಿಂದ ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1770 ಆಗಬಹುದು.

ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಸ, ಬಾಣ, ಮಯೂರ, ದಂಡಿ, ಕಾಳಿದಾಸ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕವಿಗಳನ್ನೂ ಹರೀಶ್ವರ, ರುದ್ರಭಟ್ಟ ಈ ಕನ್ನಡ ಕವಿ ಗಳನ್ನೂ ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

---

1. ಇವನು ಬರೆದಿರುವ ಅಲಂಕಾರಮಣಿದರ್ಪಣವೆಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತಗ್ರಂಥದ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವರಚಿತವಾದ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ—

ಯೋಽಸೌ ಕಾಮವಿಲಾಸಭಾಣಮಪಿ ವಾ ಮಾಹೇಂದ್ರಕಂ ತಡ್ಡಿಮಂ |
ವ್ಯಾಯೋಗಂ ಖರದರ್ಪಘಾತನಕಥಂ ಕಾವ್ಯಂ ಹನೂಮಜ್ಜಯಂ ||
ತತ್ಕುಕ್ಷಿಂಭರಿಭೈಕ್ಷವಪ್ರಹಸನಂ ಕರ್ಣಾಟರಾಮಾಯಣಂ |
ಕಿಂಚೇಮಾಂ ಚಿದಭೇದಕಲ್ಪಲತಿಕಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಬುಧೈರ್ಗೀಯತೇ ||

2 ತನ್ನ ಸುಧಾಲಹರಿಯೆಂಬ ಚಂಪೂಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ—

ಯಃ ಶ್ರೀರಾಮಪುರೀವರಾಮೃತಕಲಾಧಿಕ್ಕಾರಿ ಕಾರುಣ್ಯದೃ |
ಕ್ಷ್ಯಂಕ್ರಾಂತಾಖಿಲ ಶಾಸ್ತ್ರಭೂಷಣಮಣಿಃ ಸಾಹಿತ್ಯಲೀಲಾಖನಿಃ ||

ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ

1. ರಾಮಾಯಣ

ಇದು ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 195, ಪದ್ಯ 9865. ನಮಗೆ ದೊರೆತ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥದ ಆದಿಭಾಗವಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಶಿವನು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಹೇಳಿದಂತೆಯೂ ಆಮೇಲೆ ಸೂತನು ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದಂತೆಯೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಗದ್ಯವಿದೆ—

ಇದು ರಾಮಚಂದ್ರಪಾದಾರವಿಂದವಂದನಪವನನಂದನವರಪ್ರಸಾದಾಸಾದಿತಸರಸಸಾಹಿತ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಸರ್ವಂಕಷ ಚತುರ್ವಿಧಕವಿತಾಪರಿಶೀಲನಾತ್ಮನಿಷ್ಠಾಗರಿಷ್ಠಗಾಂಧರ್ವಕಳಾವಿದ ವಿದ್ವಜ್ಜನೋಪಲಾಲನೀಯ ರಾಮಪುರೀಹಂಪೆಯೂವಾತ್ಯತನೂಭವವೆಂಕಾಹ್ವಯವಿರಚಿತಮಾದ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ.

ಇವನ ಬಂಧವು ಪ್ರೌಢವಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಹೇಮಂತಋತು.

ಅಂಬರಕೆ ಕಳುಪಿ ಸಸಿಬಿಂಬಮಂ ಜಡೆಯೊಳಿರು |
ವಂಬುಜಾಸನೆಗು ನೀರಧಿಗಟ್ಟಿ ಪುಲಿದೊವಲಿ |
ನಂಬರವ ಪೊದೆದು ಕಾಂತಾಲಿಂಗನಂಗೈದು ಕೆದಱುತಿಂಗಳಗಂಗಳ ||
ಬೆಂಬಿಡದೆ ವಟನೆಟಿಲ ಸಾರಲೆಲರುಣಿವೆದೆಯು |
ನಂಬರಂಗೈದು ನಿಜಪಕ್ಕಗಳನಾಳಿದನ |
ನಂಬುಧಿಯ ತಾಣಗೈದಿಟ್ಟ ಹಿಮಭೂಪಾಲನುಪಟಳಕ್ಕಳ್ಕಿ ಭಯದಿ ||

ಶರದೃತು

ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿಗಳಿಂಗಹಸ್ಕರೋಪವಾಸನೆಯು |
ಮಿಕ್ಕು ಜೀವಂಜೀವತತಿಗೆ ಚಾಂದ್ರಾಯಣವ |
ಸೊಕ್ಕುಮೌನವ ಬಕಂಗಳಿಗೆ ಹಂಸೀಗಣಕೆ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾನಿಯಮಮುಮಂ ||
ಎಕ್ಕತುಳನದಿನದಗಳಿಗೆ ಗುಹಾವಾಸವ|
ನ್ನಕ್ಕಱಿಂದು ದೇಶಗೈಯಲ್ ಶರದೆಶ್ಯೋಗಿ ||
ಕಕ್ಕುಲಿತೆಯಿಂ ಪಿಡಿಮವಾಸಮಯದೊಳು ಘನಾಪಾಯಕೃಚ್ಛ್ರವ ಚಾತಕಂ ||

ವನ

ಅಳಿಕುಳಧ್ವಾನದಿಂ ಕಳಕಂಠಗಾನದಿಂ |

ಕಲಹಂಸಯಾನದಿಂ ಕುಸುಮರಸಸಾರದಿಂ ।
ಕಲಿತಶುಕನಾದದಿಂದೆಸೆವ ಪ್ರತಾನಸನ್ಮಂಟಪಸಾಧನದಿಂ ಸೆ ॥
ಲಲಿತಸುಮಗಂಪಿನಿಂ ಫಳರಸದ ಬಿಣ್ಪಿನಿಂ ।
ಬಲುನೆಯಿಲ ತಣ್ಪಿನಿಂ ಬಣ್ಣ ಗಿಳಿಯಿಂಪಿನಿಂ ।
ಮಲಯಪವಮಾನಂಗೆ ನಿಳಯದಂತಾವನಂ ಘನಮನೋಹರವಾದುದು ॥

ಶಾಲಿವನ

ಮೊಳೆಯುತ್ತ ಕರಲಾಗಿ ಮತ್ತೆ ನೀರೇಱುತಂ ।
ಒಳಗಂಗಳಗಲುತಂ ನಳನಳಿಸಿ ಬೆಳೆಯುತಂ ।
ಒಳಗೊಳಗೆ ಪೊಡೆಯಾಂತು ಪೊಱಪೊಣ್ಮಿ ಪಾಲ್ದುಂಬಿ ಸಾಲ್ದುಂಬಿಗಳ ಕರೆಯುತ ॥
ಗಿಳಿಗಳೊಳ್ ಕೆಳೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದೇನು ವಾರ್ಧಿಕ್ಯ ।
ಮುಱಿಯದಾದುದೆನುತ್ತೆ ಬಳುಕಿ ಶಾಲೀವನಂ ।
ತಲೆವಾಗಿತೆಂಬಂತೆ ಪಣ್ದೆನೆಗಳಾಂತೆಸೆವುವಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂತಸದಲಿ ॥

ಚಿತ್ರಕೂಟ

ಹರಿಯಕ್ಷಿ ವಿಧಿಯು ಗದ್ದುಗೆ ಲಕುಮಿಯಿಕ್ಕೆ ಭೂ ।
ಸ್ಮರನ ಮೈತ್ರಿತೆ ಮನಸ್ಸಂಭವನ ತೋಮರಂ ।
ಪರಮೆಗಳ ಭೋಜನದಶಾಲೆ ಸೌಂಖ್ಯದಾಗಾರವಾಗಿರಲು ಮಿಗುಱ ॥
ತರುಣಿಯರ ಮುಖಶರ್ವರೀನಾಥನಿಂದೆ ತಾ ।
ವರೆಯಾದೆವೆಂದು ಮಱುಗುತ್ತ ವಿರಲದ್ರಿಮಣಿ ।
ತರಣಿಯಿಂ ವಿಕಸನಂಗೈಸಿದುದೊ ಎನಲಬ್ಜಸಂಕುಲಂ ಶೋಭಿಸಿದುದು ॥

ಸಂಧ್ಯಾರಾಗ

ಸ್ಮರನ ವಿಜಯೋತ್ಸವದ ರತುನದ ಪತಾಕೆಯಿದೊ ।
ವರುಣಸೌಧಸ್ಥಗಿತಪದ್ಮರಾಗದ ಕೆಂಪೊ ।
ಹರನ ಜಟೆಗಳ ಕಾಂತಿ ಪರಕಲಿಸಿ ತೋಱುವುದೊ ಕೆಂಗಣ್ಣೊನೆಯ ಕಾಂತಿಯೋ ॥
ತರಣಿಯೈತಹ ಮಾರ್ಗರತುನಸೋಪಾನಂಗ ।
ಳುರುಕಾಂತಿ ಪಸರಿಸಿತೊ ಎನಲು ಸಂಧ್ಯಾರಾಗ ।
ಕರಮೆಸೆದುದಂಬರದಮಣಿ ಸರಿಯಲೊಡನೆ ಬರುವರುಣದೇಹಚ್ಛವಿವೊಲು ॥

2. ರಮಾಭ್ಯುದಯ

ಇದು ಚಂಪೂರೂಪವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಅವತಾ

ರಾದಿ ವಿಷಯಗಳು ಹೇಳಿವೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಕವಿ ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.—

ಅಮಂದರಸಬಂಧುರಭ್ರಮಿತಚಿತ್ತಪುಷ್ಪಂಧಯಂ |
ಕ್ರಮಕ್ರಮಪುಪೋಷಿತಪ್ರಚುರಹಾವಭಾವಾಲಯಂ ||
ಚಮತ್ಕೃತಿಕೃತೀಶ್ವರಸ್ವಹೃದಯಾಳಿಮೋದೋದಯಂ |
ರಮಾಭ್ಯುದಯಮುಂ ರಮಾಭ್ಯುದಯಮಂ ನಿತರ್ಗೀಯದೇ ||
ಕಾವ್ಯಾಲಂಕರಣಗ ತಿ | ಸೇವ್ಯಂ ದುರ್ಬೋಧಕುಕವಿಜನಕವಿಭಾವ್ಯಂ |
ಭವ್ಯಂ ರಸಿಕರ್ಗೆಂ ಸಂ | ಸ್ತವ್ಯಂ ಮತ್ಕಾವ್ಯಮವನಿಯೊಳ್ ವಾಸ್ತವ್ಯಂ ||

ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ರಾಮಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಸೀತೆ, ಆಂಜನೇಯ, ಈಶ್ವರ, ಪಾರ್ವತಿ, ಗಣೇಶ, ಸರಸ್ವತಿ, ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ವ್ಯಾಸ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಗದ್ಯವಿದೆ—

ಇದು ನಿಖಿಲಬೃಂದಾರಕಬೃಂದಮಕುಟಮಣಿಗಣಪ್ರಭಾಪಟಲನೀರಾಜಿತಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಪಾದಾರವಿಂದನಿಷ್ಯಂದಮರಂದಾಸ್ವಾದನತುಂದಿಲೇಂದಿಂದಿರಾಯಮಾಣಮಾನಸ ಜಗತ್ಪ್ರಾಣನಂದನಕಾರುಣ್ಯಕಟಾಕ್ಷಲಬ್ಧಸಾಹಿತ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಸರ್ವಂಕಷ ಚತುರ್ವಿಧಕವಿತಾಪರಿಶೀಲನಾತ್ಮನಿಷ್ಠಾಗರಿಷ್ಠ ಗಾಂಧರ್ವಕಲಾಧುರಂಧರ ನಿಸ್ಸಹಾಯಪ್ರಬಂಧನಿರ್ಮಾಣಚಾತುರೀಧುರೀಣೋಪಲಾಲಿತ ಶ್ರೀರಾಮಪುರೀಹಂಪೆಯಾಮಾತ್ಯತನೂಭವ ವೆಂಕಯಾಮಾತ್ಯವಿರಚಿತ ರಮಾಭ್ಯುದಯಮಹಾಪ್ರಬಂಧದೊಳ್.

ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಕೋತಿಯ ಮರಿಗಳು

ಪಿಡಿದಂಗಾರಮನೈದೆ ಪಣ್ಣೆನುತಲುಂ ಕೈಚುರ್ಚೆ ಚೀರುತ್ತಲುಂ |
ಕೊಡಪುತ್ತಂ ಕರವಾಲದಂಡಗಳುಮಂ ವ್ಯೆಕಾರದಿಂ ಪಲ್ಗಳಿಂ ||
ಬಿಡುತಂ ನಕ್ಕನಗೈದು ಮೌನಿಗಣಕಂ ಹಾಸ್ಯಂಗಳಂ ತೋರುತಂ |
ದೆಡೆಯಾಡುತ್ತಿಹ ಕೀಶಪೋತಕಗಳೇಂ ತಪ್ಪಲ್ಗಳೊಳ್ ತೋರ್ಪುವೋ ||

ಯುದ್ಧ

ಘಾಣಂಘಾಣದಣದ್ಘಯಾನಕಮಹಾಭೇರೀರವವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂ|
ಕ್ಷೋಣೀಮಂಡಲದಿಗ್ವಿಭಾಗಕುಧರಶ್ರೇಣೀಗೃಹಾಂರಾಜಿಗ||
ಕ್ಷೋಣೋದ್ಧೇಪನೆಗೈಸುತಂ ಕ್ಷಿತಿರಜಸ್ಸಾಂದ್ರಾಂಧ್ಯಮುಂ ಬೀರುತಿ |
ರ್ಪಾಗಾರ ಪ್ರಥಮಾನಸೇನೆ ನಡೆದತ್ತೇನೆಂಬೆನಾಟೋಪಮಂ||

ಘಟಿತಾನ್ಯೋನ್ಯಾಗ್ರಭಾಗಪ್ರಕಟಿತರಟನೋದ್ಘಾಟನಾಘಾತಿತಾಸಿ|
ಸ್ಫುಟಿತೋದ್ಯದ್ವರ್ಮಮರ್ಮಪ್ರಸೃತಶಿಖಿಕಣಂ ಘೂರ್ಜಲನ್ಯೋನ್ಯದಿಂದಂ||
ಸ್ಫುಟಶೈಲಾಘಾತವೃಕ್ಷಪ್ರಹರಣಶರಕುಂತಾಭಿಘಾತಂಗಳಿಂ ದೃ|
ಕ್ಕಟುವಾದತ್ತಾಜಿರಂಗಂ ವಿಕಟಪಟಪಟಾತ್ಕಾರಘೋಷಾನುಷಂಗಂ||
ಹನುಮದ್ವಿಲಾಸವು ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಸಿಂಗರಾಚಾರ್ಯ ಸು. 1770

ಈತನು ಶ್ರೀರಂಗಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವಕವಿ; ಮೈಸೂರು ರಾಜನಾದ ಚಿಟ್ಟದ ಚಾಮರಾಜನಿಗೆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿದ್ದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ರಾಜನು 1770 ರಿಂದ 1776ರವರೆಗೆ ಆಳಿದ ಚಿಟ್ಟದ ಚಾಮರಾಜನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ರಾಜ ಒಡೆಯರ ತಮ್ಮನಾದ ಬಬ್ಬುಚಿಟ್ಟದಚಾಮರಾಜನು ಸುಮಾರು1600ರಲ್ಲಿ ದ್ದನು. ಕವಿ ಈತನ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು ಎಂಬ ಸಂದೇ ಹಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವುಂಟು. ಆದರೆ ಇವನ ಬಂಧವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇವನು ಅಷ್ಟುಹಿಂದಣವನಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ತನ್ನಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಪದ್ಯರೂಪವಾದ ಶ್ರೀರಂಗಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವು ಇದ್ದಂತೆ

ಕಬ್ಬಿಗರಾ ಪದ್ಯಮನುಂ | ದುಬ್ಬಸದಿಂ ದೂಱಿ' ಪಟ್ಟಿ'ಯರೆನ್ನೀಕೃತಿಯುಂ|
ಕಬ್ಬಗಿವ ರಸಿಕಮನುಜರ್ | ಪರ್ಬಿದ ಮುದದಿಂದೆ ಸವಿಯರೇ ಸಕ್ಕರೆಯಂ||

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸುವುದರಿಂದ ಒಂದುವೇಳೆ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜು ನನು (1678)ಬರೆದಿರುವ ಚಂಪೂರೂಪವಾದ ಶ್ರೀರಂಗಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಕ್ಕೆ ಈ ಮಾತು ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದು. ಹಾಗಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಈಸೂಚನೆಯೂ ಮೇಲೆ ಕವಿಗೆ ಹೇಳಿರುವ ಕಾಲವನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತದೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಶ್ರೀರಂಗಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ

ಇದು ಗದ್ಯರೂಪವಾಗಿದೆ;10 ಅಧ್ಯಾಯಗಳಾಗಿ ಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಂಗಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವು ಹೇಳಿದೆ. ಇದರ ಮೂಲವು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಮಹೇಶ್ವರನಾರದಸಂವಾದರೂಪವಾಗಿದೆ. ಗ್ರಂ

ಥಾದಿಯಲ್ಲಿ 3 ಪದ್ಯಗಳಿವೆ; ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಗದ್ಯವಿದೆ—

ಶ್ರೀಮದ್ರಾಜಾಧಿರಾಜ ರಾಜಪರಮೇಶ್ವರ ಪ್ರೌಢಪ್ರತಾಪ ಯದುಕುಲಪಯಃ ಪಾರಾವಾರಕಲಾನಿಧಿ ಬಿರುದೆಂತೆಂಬರಗಂಡ ಲೋಕೈಕವೀರ ಶ್ರೀನರಪತಿ ಬೆಟ್ಟದಚಾಮ ಮಹಾರಾಯನ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಸಿಂಗರಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತಮಪ್ಪ ಶ್ರೀರಂಗಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದೊಳ್.

ಈಗ್ರಂಥದಿಂದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಕವಿವಿಷಯಕವಾದ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಭೂಭೃದ್ವರ್ಯಕದಂಬವಂದಿತಪದದ್ವಂದ್ವಾರವಿಂದೋಲ್ಲಸ|
ಚ್ಛ್ರೀಭೃದ್ಬೆಟ್ಟದಚಾಮಭೂಪನ ಮಹದ್ವಂಶಾವಳೀಸಂಸ್ತುತಂ||
ಸಭ್ಯಂ ಸಂಪ್ರತಿ ಸಿಂಗರಾರ್ಯಕವಿರಾಡಧ್ಯಾಪಕಂ ಕನ್ನಡ|
ಶ್ರೀಭಾಷಾತತಿಯಿಂ ಬುಧಂ ರಚಿಸಿದಂ ಶ್ರೀರಂಗಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಮಂ||

———

ಮಹದೇವಮೂರ್ತಿ 1772

ಈತನು ಅಷ್ಟಾವರಣತಿಲಕವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ. ತನ್ನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ:-ಪೊಡವಿಡಿಯ ಹುಚ್ಚಯ್ಯ, ಮಗ ಗುರುಸಿದ್ಧ, ಮಗ ಕರಿವೀರಯ್ಯ, ಮಗ ವೈಯಪ್ಪ, ಮಗ ಕವಿ ಮಹದೇವಮೂರ್ತಿ. ಇವನಿಗೆ ಗುರುವಯ್ಯ, ಪರಮಯ್ಯ, ಕರಿವೀರಯ್ಯ ಎಂಬ ಮೂವರು ತಮ್ಮಂದಿರಿದ್ದರು. ಇವನ ಗುರು ಗುರುಸಿದ್ಧ. ಇವನು ಕೃಷ್ಣಾತೀರದಲ್ಲಿರುವ ನಾಕಪುರದೊಳಗೆ ನಿಷ್ಠೆಗಳು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಮಠದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಶಕ 1695 ನೆಯ ನಂದನದಲ್ಲಿ, ಎಂದರೆ 1772 ರಲ್ಲಿ, ರಚಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳಿದೆ.

ಪೂರ್ವಕವಿಗಳನ್ನು ಈಪದ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.—

ವರಕಾಳಿದಾಸಗೆ ಮಯೂರ ಮಲುಹಣಗೆ ಪಾ |
ಲ್ಕುರಿಕೆಸೋಮೇಶ್ವರಗೆ ಗುಬ್ಬಿಯಾಮಲ್ಲಣಾ |
ರ್ಯರಿಗೆ ನಿಜಗುಣದೇವನಿಗೆ ಭೀಮಕವಿಗಳಡಿದಾವರೆಗೆ ನತನಪ್ಪೆನು ||

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಅಷ್ಟಾವರಣತಿಲಕ

ಇದು ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 11, ಪದ್ಯ 1336. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳ, ಎಂದರೆ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದ ಇವುಗಳ, ಮಹಿಮೆ ನಿರೂಪಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಜೈನರಿಗೂ ವೀರಶೈವರಿಗೂ ನಡೆದ ವಾದಗಳೂ ಕೆಲವರು ರಾಜರುಗಳ ಆಳಿಕೆಯ ವಿಷಯಗಳೂ ಹೇಳಿವೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವು 'ಚೆನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನು ನೀಲಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಶರಣರ ಉನ್ನತಕಥೆ', ಎಂದೂ "ನವಿಲೆಪುರದರಸ ದೇವರಾಜಂಗೆ ಅವನ ಸತಿ ಮಧುಮಾನಿಣಿ ಪೇಳಿದ ಕಾವ್ಯ" ಎಂದೂ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ದೇವರಾಜ ಕಾವ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಇರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಶಿವಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಪಾರ್ವತಿ, ಗಂಗಾದೇವಿ, ಷಣ್ಮುಖ, ಗಣೇಶ, ವೀರೇಶ, ಬಸವ, ಚೆನ್ನಬಸವ, ನೀಲಮ್ಮ, ಪ್ರಭುದೇವ, ಅಮರಗುಂಡದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ, ಸುಗ್ಗಲದೇವಿ, ಆದಯ್ಯ, ಸ್ವಗುರು ಗುರುಸಿದ್ಧ, ಅನ್ನದಾನೇಶ, ಮಡಿವಾಳ, ಸಿದ್ಧರಾಮ ಇವರು ಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಸ್ತ್ರೀಯರು

ಒಲ್ಲದವನಳಿಸುವರ್ ಒಲಿದವನನಳಿಸುವರ್ |
ಇಲ್ಲಿಯಿಂದಳಿಯದನಕೂಡೆ ಮಾತಾಡುವರ್ |
ಕಲ್ಲೆದೆಯ ಕರಗಿಪರ್ ಸ್ವಪ್ನದಲಿಮೊದಲಾಗಿ ಕಲೆಸೆಲೆಯ ತೋಜುತಿಹರು ||
ತಲ್ಲಣಂಗೊಳಿಸುವರ್ ತಮ್ಮ ಚಲಗೆಲಿಸುವರ್ |
ಬಲ್ಲತನದೋಜುವರ್ ಕುಲ್ಲಕುಹಕದಿ ನಿಲಯ |
ದಲ್ಲೊಬ್ಬನಡಗಿಸುತ ಹೊಜಗೊಬ್ಬಸಿಟ್ಟಿಹರು ಒಲ್ಲೆನೊಲ್ಲೆನು ಧರಣಿಪಾ||
ಸತಿಯಿಂದ ಸತ್ಕೀರ್ತಿ ಸತಿಯಿಂದಲಪಕೀರ್ತಿ |
ಸತಿಯಿಂದಧೋಗತಿಯು ಸತಿಯಿಂದ ಸನ್ಮತಿಯು|
ಸತಿಯಿಂದಲಾಪೇಕ್ಷೆ ಸತಿಯಿಂದ ಸನ್ಮೋಕ್ಷ ಸತಿಯು ಮೋಹದ ಸಂಕಲೆ||
ಸತಿಯಿಂದ ಕಾರ್ಪಣ್ಯ ಸತಿಯಿಂದಲತಿಪುಣ್ಯ |

ಸತಿಯಿಂದ ಮೂವರ್ಗ ಸತಿಯಿಂದ ಸಂಸ್ವರ್ಗ।
ಸತಿಯಿಲ್ಲದವಗೆ ಇಹಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸದ್ಗತಿಯಿಲ್ಲ ಕೇಳವನಿಪಾ॥
ಇಂದುಮಂಡಲವೆಲ್ಲಿ ರಾಹುವಿಹ ಸ್ಥಳವೆಲ್ಲಿ।
ಬಂದು ತದ್ಗ್ರಾಸಮಂ ಮಾಡುವ ಪರಾಕ್ರಮವ।
ಹೊಂದಿರ್ದು ಸತತಮುಂ ತುಡುಕದಲೆ ಸುಮ್ಮನಿಹನೇನುಕಾರಣವೆಂದಡೆ॥
ಮಂದಗಮನೆಯ ಚಂದ್ರಸಾದೃಶ್ಯಮುಖದೊಳಗೆ।
ಸುಂದರದ ನಾಸಿಕವ ಕಾಣುತಲಿ ಖಗಪನಿಹ।
ನೆಂದರಿದು ಬೈತಲೆಯ ವೇಣಿಸಹಭುಜಗಭಯಗೊಂಡು ತುಡುಕದಲಿರ್ಪನು॥

ವರದೇಂದ್ರ 1774

ಈತನು ತಂತ್ರಸಾರವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಮಾಧ್ವಕವಿ: ನಂಜನಗೂಡು ರಾಘವೇಂದ್ರಮಠದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಇವನ ಗುರು ವಸುಧೇಂದ್ರ. ಈತನ ಕಾಲವು 1774 ಎಂದು ಒಂದು ಶಾಸನದಿಂದ[1] ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ತಂತ್ರಸಾರ

ಇದು ಹಾಡಿನರೂಪವಾಗಿದೆ; ಪದ 29. ನರಸಿಂಹಭಾಗವತನ ಮಗನಾದ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸನ ಪ್ರಾರ್ಥನಾನುಸಾರವಾಗಿ ಈಗ್ರಂಥವನ್ನು ವಸುಧೇಂದ್ರನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ರಚಿಸಿದಂತೆ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಮೂಲರಾಮನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದ ಮಹಾಮಂತ್ರದ ಮರ್ಮ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಒಂದುಪದವನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ:

ಪಲ್ಲವಿ॥ ಪಾಹಿ ಪಂಕೇರುಹೇಕ್ಷಣ ಸರ್ವಕಾಮದ।
ಪಾಹಿ ಪದ್ಮಾಲಯಾನಿಕೇತನ ಸದಾ॥
ಆವ ಸರ್ವೋತ್ತಮನು ಆವಾವ ಗುಣಗಳಿಗೆ। ಆವಾವ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನು ಕರುಣದಿ।
ಈವಿಚಾರವನು ಪೇಳೆನಲು ನಸುನಗುತ ರಾ।ಜೀವಸಂಭವಗಾಗಳೀಕ್ಷಿಯದಿ ನುಡಿದ॥
ವನಜಸಂಭವ ಕೇಳು ನಾನೆ ಸರ್ವೋತ್ತಮನು। ಎನಗನಂತಾನಂತಮಂಗಳಗುಣ।
ಪ್ರಣವವಾಚ್ಯನು ನಾನುಅಷ್ಟವರ್ಣೋಪೇತ।ಪ್ರಣವನವಿಚಾರವನುಪೇಳ್ವೆನಿನಗೆ॥

---

1. *Mysor Archaeological Report* for 1917, para. 151.

ಜಗನ್ನಾಥದಾಸ ಸು. 1775

ಈತನು ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರ, ಕೀರ್ತನೆಗಳು, ತತ್ತ್ವಸುವ್ವಾಲಿ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ ಇವನು ಮಾಧ್ವಕವಿ ; ಗೋಪಾಲದಾಸನ (ಸು. 1750) ಶಿಷ್ಯನು. ಇವನ ತಂದೆ ನರಸಿಂಹಾರ್ಯ. ಈತನಿಗೆ ಜಗನ್ನಾಥರಾಯ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. ದಾಸಕೂಟದವರನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದುದರಿಂದ ಈತನಿಗೆ ಹೃದ್ರೋಗವು ಕಂಡು ವಿಜಯರಾಯನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ಗೋಪಾಲದಾಸನಿಂದ ಪರಿಹಾರವಾದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಮಾನವಿ. ವರದೇಂದ್ರನ (1774) ಸಮಕಾಲದವನೆಂದು ಅವನ ಚರಿತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ।

ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ

ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರ

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ ; ಸಂಧಿ 33, ಪದ್ಯ 953. ಈ ಗ್ರಂಥವು ವಿಷ್ಣುಸ್ತುತಿರೂಪವಾಗಿಯೂ ದ್ವೈತವೇದಾಂತಬೋಧಕವಾಗಿಯೂ ಇದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪಾದರಾಯ, ವ್ಯಾಸರಾಯ ಪುರಂದರದಾಸ, ವಿಜಯದಾಸ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಸಂಸ್ಕೃತಶ್ಲೋಕಗಳಿವೆ. ಆಮೇಲೆ ಕವಿ ನರಸಿಂಹ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಬ್ರಹ್ಮ, ವಾಯು ಸರಸ್ವತಿ, ಮಾರುತಪತ್ನಿ ಬಾದರಾಯಣ, ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ, ಶಿವ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ.—

ಜನನಿಯನು ಕಾಣದಿಹ ಬಾಲಕ । ನೆನೆದು ಹಂಬಲಿಸುತಿರೆ ಕತ್ತಲೆ।
ಮನೆಯೊಳಡಗಿದ್ದವನ ನೋಡುತ ನಗುತ ಹರುಷದಲಿ॥
ತನಯನಂ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ರಂಜಿಸಿ । ಕನಲಿಕೆಯ ಕಳೆವಂತೆ ಮಧುಹಾ।
ದಣಿಸು ತನ್ನವರಿದ್ದೆಡೆಗೆ ಬಂದೊದಗಿ ಸಲಹುವನು॥

ಕಂಡ ನೀರೊಳು ಮುಳುಗಿ ದೇಹವ । ದಂಡಿಸಿದ ಫಲವೇನು ದಂಡಕ ।
ಮುಂಡಲಂಗಳ ಧರಿಸಿ ಯತಿಯೆಂದೆನಿಸಿ ಫಲವೇನು ।
ಅಂಡಜಾಧಿಪನಂಸಗನ ಪದ । ಪುಂಡರೀಕದಿ ಮನವಹರ್ನಿಶಿ।
ಬಂಡುಣಿಯವೋಲಿರಿಸಿ ಸುಖಬಡುತಿಪ್ಪ ಮಾನವನು॥

1. 136 ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ.

ಕೀರ್ತನೆಗಳು

ಈತನ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ. ಒಂದು ಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ—

ರಾಗ ಕಾಪಿ. ಆದಿತಾಳ.

ಪಲ್ಲವಿ|| ರಂಗ ನಿನ್ನ ಕೊಂಡಾಡುವ ಮಂಗಳಾತ್ಮರ | ಸಂಗಸುಖವಿತ್ತು ಕಾಯೋ ಕರುಣಾಸಾಗರ||

ಅರಿಯರೊ ನಿನ್ನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತನ್ಯದೇವರ| ಮರೆಯರೊ ನೀಮಾಡಿದನಿತ್ಯೋಪಕಾರ|
ತೊರೆಯರೊ ನಿನ್ನಂಘ್ರಿಸೇವೆ ಪ್ರತಿವಾಸರ | ಬೆರೆಯರೊ ಪರತತ್ವವಲ್ಲದ ಇತರವಿಚಾರ||1||

ಕಂಡಕಂಡಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವರೂಪನ ಕಾಂಬರೊ | ಉಂಡು ಉಣಿಸಿದ್ದು ನಿನ್ನ ಯಜ್ಞವೆಂಬರೊ|
ಬಂಡುಣಿಯಂದದಿ ನಾಮಾಮೃತನ ಸವಿವರೊ | ಹೆಂಡರು ಮಕ್ಕಳು ನಿನ್ನ ದಾಸರೆಂಬರೋ ||2||

ನಗುವರೊ ರೋದಿಸುವರೊ ನಾಟ್ಯವಾಡುವರೊ | ಬಗೆಯರೊ ಬಡತನಭಾಗ್ಯ ಭಾಗವತರು|
ತೆಗೆಯರೊ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮನವನೊಮ್ಮೆಗಾದರು | ಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲನಿನ್ನವರೇನು ಧನ್ಯರೋ ||3||

ಈತನ ತತ್ವಸುವಾಲಿ ಹಾಡಿನ ರೂಪವಾಗಿದೆ ; ಇದರಲ್ಲಿ 400 ಚರಣಗಳಿವೆ.

ಗುರುಗೋಪಾಲದಾಸ ಸು. 1775

ಈತನು ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಮಾಧ್ವಕವಿ; ಗೋಪಾಲದಾಸನ(ಸು. 1750) ಶಿಷ್ಯನು. ಇವನ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುಗೋಪಾಲವಿಠಲ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ. ಒಂದನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ—

ರಾಗ ಪಂತುವರಾಳಿ. ಅಟತಾಳ.

||ಪಲ್ಲವಿ|| ಸಾರ್ಥಕ ಇದ್ದುದಕೆ||

ಅನುಪಲ್ಲ || ಶ್ರೀನಾಥನ ಸಕಲ ಗುಣಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡು||

ಎಂಟೆಂಟೆರಡುನಾಲ್ಕು ನಾಡಿಯಲಿ | ಎಂಟೆಂಟೆರಡು ರೂಪದಲಿ|
ಎಂಟೆಂಟೆರಡು ಮೂಐದು ವ್ಯಂಜನದಿ | ಎಂಟೆಂಟೆಂಟು ಮತ್ತೆಂಟು ಸ್ವರದ
ತಿಳಿ ||1||
ಎಂಟೆಂಟೆರಡು ಕೇಸರದಳವಾ | ಐಂಟುಕಮಲಕರ್ಣಿಕೆಯಲಿ|
ಎಂಟೆಂಟುಆಲುನಾಲ್ಕುಸ್ತಂಭರಥ | ಮಂಟಪದೊಳಗಿಹ ವೆಂಕಟನ ನೋಡು ||2||
ಎಂಟುಭುಜಗಳಲಿ ಎಂಟುಆಯುಧಪಿಡಿ | ದೆಂಟು ದಳಗಳಲಿ ತಿರುಗುತಲಿ |
ಎಂಟುವಿಧದಿ ಪ್ರೇರಕನೆನಿಸುವ ನಮ್ಮ | ನಂಟನೆಂದೆ ಗುರುಗೋಪಾಲವಿಠಲನ
ತಿಳಿ ||3||

ವರದಗೋಪಾಲದಾಸ ಸು. 1775

ಇವನು ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ಮಾಧ್ವಕವಿ, ಗೋಪಾಲದಾಸನ (ಸು. 1750) ಶಿಷ್ಯನು. ಇವನ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ವರದ ಗೋಪಾಲವಿಠಲ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಒಂದನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಪಲ್ಲವಿ|| ರಾಮನಾಮಭಜಿಸಿದವರಿಗುಂಟೆ ಭವಬಂಧನ ||
ಅನುಪಲ್ಲವಿ|| ಕಾಮಹರನ ಸತಿಯು ಸದಾ ನೇಮದಿಂದ ಭಜಿಸಿದ ಶ್ರೀ||
ಶಿವನು ಧನ್ಯನಾದ ವಾಲ್ಮೀಕಿ | ಯುವತಿ ಪಾವನೆಯಾದಳು |
ರವಿಸುತನು ಪದವಿಪಡೆದ | ಧ್ರುವನು ದಿವಿಜನೆನಿಸಿದ ಶ್ರೀ ||1||
ಅಂಬರಪ್ರಹ್ಲಾದದ್ರೌಪದಿ | ವರವಿಭೀಷಣರಿಲ್ಲಗುರ |
ವರದಗೋಪಾಲವಿಠಲನಾಮ | ದುರಿತಕಾನನಪಾವಕ ಶ್ರೀ ||2||

ವ್ಯಾಸವಿಠಲದಾಸ ಸು. 1775

ಈತನು ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ ಇವನು ಮಾಧ್ವಕವಿ; ವೇಣುಗೋಪಾಲದಾಸನ (ಸು. 1750) ಶಿಷ್ಯನು ಇವನಿಗೆ ಕಲ್ಲೂರ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು ಈತನ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸ ವಿಠಲ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ. ಒಂದನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ—

ಪಲ್ಲವಿ| ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ ಸ್ವತಂತ್ರ ಸರ್ವೇಶ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟನೆ ಸಾರ್ವಭೌಮ ||

ಅನುಪಲ್ಲವಿ|| ಭೃತ್ಯನಿಗೆ ಒಂದ ಪಾಪಭಯಂಗಳ ಕಳೆದು | ನಿತ್ಯದಲಿ
ಕಾವ ಸ್ವಾಮಿಪ್ರೇಮಿ||
ಎನ್ನಂಥ ಪಾಪಿಷ್ಠ ಇನ್ನಿಲ್ಲ ಧರೆಯೊಳಗೆ | ನಿನ್ನಂಥ ಕರುಣಿಯಿಲ್ಲ |
ಚೆನ್ನಗುರು ವಿಜಯರಾಯರ ಪೊಂದಿದವನೆಂದು | ಮನ್ನಿಸಿ ಸಲಹಬೇಕೋ |
ಘನಸಂಸಾರದೊಳು ? ಭವನೆಂಬವಾಟಿವರೆ | ನಿನ್ನಕೃತಿಯೆಂದು ಇರಲಿ |
ಸನ್ನುತಾಂಗಿರವರ ವ್ಯಾಸವಿಠಲಮಧ್ವ | ಮುಂಗೊಲಿದ ಗುರುಪಿತಾಸ ಶ್ರೀಶ ||1||

ಲಕ್ಷ್ಮಣಪಂಡಿತ ಸು. 1775

ಈತನು ಅಕಾರಾದಿ ನಿಘಂಟುವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಜೈನ ಕವಿ; ಸುಮಾರು 1775 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ

ಈ ನಿಘಂಟುವಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದಗಳಿಗೆ—ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವೈದ್ಯಶಬ್ದಗಳಿಗೆ—ಕನ್ನಡದ ಪರ್ಯಾಯನಾಮಗಳು ಹೇಳಿವೆ.

ಪರಮದೇವ 1777.

ಈತನು ತುರಂಗಭಾರತ, ತತ್ತ್ವಚೌಪದ, ನಾರಾಯಣಾಕ್ಷರಮಾಲಿಕಾಸ್ತೋತ್ರ ಇವುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಇವನು ಹವ್ಯಕಬ್ರಾಹ್ಮಣನು; ಇವನ ತಂದೆ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಜನ್ಮಸ್ಥಳ ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡಜಿಲ್ಲೆಯ ಹನ್ನೆರಮಾಗಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸುಳಗೋಡು. ಇವನ ಮನೆತನದವರು ತೋಟಮನೆಬೇಸಾಯಗಾರರಾಗಿದ್ದರು. ಇವನು ಬಹಳ ಬಡವನು. ಸಾಲದಿಂದ ಸ್ವತ್ತೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಿ ಹೆಂಡರುಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಇಕ್ಕೇರಿಸಾಗರದಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇಕ್ಕೇರಿ ಅಘೋರೇಶ್ವರನ ಬಳಿ ಚಿಪ್ಪಳಿಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಓದುಬರಹಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೇದಿಗೆಸರುಕು ಎಂಬ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಮಾಡಿದ ಗಣಪತಿಯ ಪೂಜೆಗೆ ಇವನನ್ನು ನೇಮಿಸಿದರು. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇವನ ಕವಿತೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಎಂಬುವನು ಇವನಿಗೆ ಪೋಷಕನಾಗಿದ್ದನು. ಸಾಗರದ ಜನರು ಇವನನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ತನ್ನ ಪುರಾಣವಿವರವನ್ನು ಮುಂದಾಗಿ ಇಷ್ಟಮಿತ್ರರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ

ಅವರೊಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಸತ್ತನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ತುರಂಗಭಾರತ ವನ್ನು ಶಕ 1700 ಹೇವಿಳಂಬಿಯಲ್ಲಿ - ಎಂದರೆ 1777 ರಲ್ಲಿ-ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕೋಣೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣದೇವರ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ

ತುರಂಗಭಾರತ.

ಇದು ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ ೯೩, ಪದ್ಯ 4720. "ಭಾರತದ ಜಲಧಿಯೊಳು ಪೇಳ್ದ ವೃತ್ತಾಂತವನೆ ಸಂಕ್ಷೇಪದೊಳಗೆ ಬಿತ್ತರಿಸುವೆನು ತಿಳಿವಂತೆ" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಗಣೇಶಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಸರಸ್ವತಿ, ಶಿವ, ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮ, ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಶುಕಶೌನಕವ್ಯಾಸಾದಿಮುನಿಗಳಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾನೆ ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಹಸ್ತಿನಾವತಿ.

ಊರೊಳಗೆ ಮನೆಮನೆಯು ಬಾಗಿಲೊಳ್ ಮೆರೆವ ಶೃಂ |
ಗಾರಗಳ ಬಾಜಿಗಳ ತೋರಣಗಳಿಂದ ವಿ |
ಸ್ತಾರದೊಳ್ ಪರಿವ ಕಾಲಾಳು ಮೇಲಾಳುಗಳ ಸಂದಣಿಯು ಸರಭ್ರಮದೊಳು ||
ಭೂರಿಮಣಿ ಕೇಳ್ ಬಣ್ಣಿಸಲ್ಕರಿದು ಬೀದಿಯೊಳ್ |
ತೇರುಗಳ ವಾಜಿಗಳ ಸ್ವಾರಿಗಳ ಮೊಟ್ಟೆ ಸಂ |
ಚಾರಿಗಳ ಗಜಗಳ ಸಮೂಹಗಳ ಜವಗಳ ವಿಲಾಸಗಳ ಕಳಕಳಂಗಳ್ ||

ಭೀಮಜರಾಸಂಧರ ಮಲ್ಲಯುದ್ಧ

ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಬರು ಲಾಗುವೇಗದಿಂ ಬಿನ್ನಣದಿ |
ತೊಡರಿಕೊಂಬರು ಮತ್ತೆ ಪರಿತಂದು ಘೂತ್ಕರಿಸಿ |
ಮುಡುಹಿನಿಂ ಝಾಡಿಸುತ ಮೈಮೈಗೆ ಮೈಗೊಟ್ಟು ಚಿಮ್ಮಿದರು ಝಡಿತಿಯಿಂದ ||
ನಡಿನಡಿಗೆ ಮೂದಲಿಸಿ ಬೈಬೈದು ಬೊಬ್ಬಿರಿಸಿ |
ತಡವರಿಸಿ ತೊಡೆತೊಡೆಗಳಿಂದವುಕಿ ಬಿಗಿಬಿಗಿದು |
ಹಿಡಿಹಿಡಿದು ಕೈದುಡುಕಿ ಕಾದಿದರು ಜಾಱಿದರು ಮೀಱಿದರು ಸಂಗರದೊಳು ||

ವಿಷ್ಣು

ಎಸಳುಗಂಗಳ ಕ್ರೊಂಗು ಶೋಭೆಯಿಂ ರಂಜಿಸುವ |
ಮಿಸುಪ ತುಟ್ಟುಗೆವೆ ವಕ್ತ್ರಭ್ರೂಲತೆಯು ನೊಸಲ ಕ |
? ಸ್ತುರಿತಿಲಕವೆಸೆವ ಬಿಳುವ ಕುಟಿಲಕುಂತಳದಲಸುರಾರಿರಂಜಿಸಿದನು ||
ದೆಸೆಗೆಸೆವ ಪರಿಮಳದ ಮೇಳದಿಂ ಸಂಭ್ರಮಿಸಿ |
ಕುಸುಮರಾಜಿಯನಾಂತ ಶಿರಮುಡಿಗೆಯಳಿಕುಲಂ |
ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಝೇಂಕರಿಸೆ ರಂಜಿಸಿದ ನವರತ ಕೇವಣದ ಮಣಿಮಕುಟದಿಂ ||

ತತ್ತ್ವ ಚೌಪದ

ಇದೇ ಇವನು ಬರೆದ ಪ್ರಥಮಗ್ರಂಥವೆಂದೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಅದ್ವೈತ ವೇದಾಂತಬೋಧಕವಾದ 54 ಪದ್ಯಗಳಿವೆ ಎಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಇವನ ಅಕ್ಷರಮಾಲಿಕಾಸ್ತೋತ್ರವು ನಮಗೆ ದೊರೆತಿಲ್ಲ.

ಅನಂತಕವಿ ಸು. 1780

ಇವನು ಬೆಳ್ಗೊಳದಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರಚರಿತೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ಜೈನಕವಿ. ಸುಮಾರು 1673 ಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಚೆನ್ನಣ್ಣನ ಬಸ್ತಿಯನ್ನು[1] ವರ್ಣಿಸುವುದರಿಂದಲೂ, ಶಕ 1600ನೆಯ ನಳವರ್ಷದ ಫಾಲ್ಗುಣದಲ್ಲಿ (1677) ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜನ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಪಂಡಿತನು ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರನಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದಂತೆಯೂ ಶಕ 1701 ನೆಯ ದುರ್ಮುಖಿವರ್ಷದ ಫಾಲ್ಗುಣದಲ್ಲಿ (1777) ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರನಿಗೆ ಮಹಾಪೂಜೆ ನಡೆದಂತೆಯೂ ಹೇಳುವುದರಿಂದಲೂ ಕವಿ ಈವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಈಚೆಯವನು ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು 1780ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಬೆಳ್ಗೊಳದ ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರಚರಿತೆ

ಇದು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ನಮಗೆ ದೊರೆತ ಅಸಮಗ್ರಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ 6 ಸಂಧಿಗಳೂ 7ನೆಯದರಲ್ಲಿ 240 ಪದಗಳೂ ಇವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರನ ಚರಿತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಶ್ರವಣಬೆಳ್ಗೊಳಕ್ಕೂ ಕೆಲವರು ಜೈನಗುರುಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳೂ ಹೇಳಿವೆ :

---

1. *Mysore Archaeological Report* f r 1909, para 106.

ಕಲಿಯುಗದ ೬೦೦ನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಾದಂತೆಯೂ ಚಾವುಂಡರಾಯನು ಹಿಂದಣ ವಿಗ್ರಹವನ್ನೇ ಶಿಲ್ಪಿಗಳಿಂದ ತಿದ್ದಿಸಿದಂತೆಯೂ

ಕಲ್ಯಬ್ದಷಟ್ಛತವಿನುತವಿಭವಚೈತ್ರ | ದಲ್ಲಿಯ ಶುಕ್ಲಪಂಚಮಿಯ |
ಮಲ್ಲಿಯ ರವಿವಾರ ಕುಂಭಲಗ್ನದಿ ಜಿನ | ವಲ್ಲಭಗಾಯ್ತು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ||
ಕಡೆಯಾಣಿಬೊಂಬೆಗೆ ಕವಿದಿರ್ದ ದೂಳಿಯ | ಕೊಡಪಿಸಿ ಪೊಳಪಿಕ್ಕಿದಂತೆ |
ಕಡಸಿ ಸಿಲ್ಪಿಗರಿಂದವೊಪ್ಪವಿಕ್ಕಿಸೆ ಕಾಂತಿ | ಮಡುಗಟ್ಟಿ ನಿಂದವೊಲಾಯ್ತು ||

ಎಂಬ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಬಸವಸೆಟ್ಟಿಯ ಮಗನಾದ ಅಣ್ಣಯ್ಯನು ಟಂಕಸಾಲೆ ಮುಂತಾದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದು ಆತನಿಂದ ಬೆಳ್ಗೊಳದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದಂತೆಯೂ, ಆ ಅಣ್ಣಯ್ಯನ ಬೀಗನಾದ ಪುಟ್ಟಯ್ಯನು ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥಬಸ್ತಿಯ ಮುಂದಣ ಮಾನಸ್ತಂಭವನ್ನೂ ಚಂದ್ರಗಿರಿಯ ಪ್ರಾಕಾರವನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಸಿದಂತೆಯೂ ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ನ್ಯಾಯಕುಮುದಚಂದ್ರೋದಯವೇ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದ ಪ್ರಭಾಚಂದ್ರನು ಶ್ರವಣಬೆಳ್ಗೊಳದಲ್ಲಿ ಯತಿಯಾಗಿದ್ದಂತೆಯೂ ಅಭಯಚಂದ್ರನು ಶಶಕಪುರದಲ್ಲಿ ಸಳನಿಗೆ ಗುರುವಾಗಿದ್ದಂತೆಯೂ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಸಿದ್ಧಾದಿಗಳು, ಸರಸ್ವತಿ, ಶೀಲಸಾಗರಋಷಿ, ಯತಿಪಂಡಿತಾರ್ಯ ಇವರುಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಹಲಸು.

ಕೇಳಿದೊಂದೊಂದ ಕೊಡುವ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ | ಜಾಳವ ನಗುವಂದದೊಳು |
ಮೂಲಾಗ್ರವರೆಗೆಡೆಬಿಡದೆ ತುಂಬಿಹ ಫಲ | ದೋಳಿಯಿಂ ಮೆರೆದುವು ಪನಸು ||

ತೆಂಗು

ಸಲಹಿದರನು ಮರೆಯಲುಬಾರದೆಂಬುದ | ಕಲಿಸುವಂದದಿ ತೆಂಗು |
ತಲೆಯೊಳಗಮೃತಕೊಡವ ಪೊತ್ತೊಡೆಯನ | ಸಿಲುಕಿ ನೋಪ್ಪಂತೊಪ್ಪಿಹುವು ||

ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರು

ಹರಿಯ ವಕ್ಷವ ಮೆಟ್ಟಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಮೊಗವೇರಿ | ಹರನ ಜಟಾಜೂಟವನಡರ್ದ
ಅರೆವೆಣ್ಣ ಮಾಡಿಪ ಬಾಹ್ಯದೈವಕ್ಕೆ | ಎರಗದಹನೆ ಪಾಪಟಿಯೇ ||

ಮರ್ತ್ಯಲೋಕವ ಮಂಕುಗೊಳಿಸಿ ಪಾತಾಳವ । ತೊತ್ತುಳಿಸುಬಿ'ದು ಸ್ವರ್ಗವನು।
ಕತ್ತರಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಪರಾವನಿತಾಜನ । ದತ್ತ ನೋಡದಗಾರು ಸಾಮ್ಯ ॥
ಮಣಿಸುತ ಲೋಕವ ತೀತ್ಯೈತ್ಯೆಯೆನೆ । ಕುಣಿಸಿ ಸೀಲವ ಪಟಿವಡಿ ।
ಮುನಿಜನವಪು ಮೂರ್ಛೆಗೊಳಿಸಿ ಮಾಯವ ಮಾಟ್ಟಿ । ವನಿತೆಯುಗ್ಗಳಸ
ದಗ್ಗಳಿಯೇ ।

ವೆಂಕಟದಾಸ[1] ಸು. 1780

ಈತನು ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಮಾಧ್ವಕವಿ; ಸುಮಾರು 1780 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು.

ಮಾಧವಮಧುರೆದಾಸ ಸು. 1780.

ಈತನು ಜಲಕ್ರೀಡೆ, ರಾಸಕ್ರೀಡೆ, ಸುದಾಮಕಥೆ ಇವುಗಳನ್ನೂ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ ಇವನು ಮಾಧ್ವಕವಿ; "ಪೆರಿಯಕೋಳವಾಸದ ವರದರಾಜನ ದಾಸ" ಎಂದು ಈ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ:

ಪೆರಿಯಕೋಳವಾಸದ ವರದರಾಜನ ದಾಸ ಪೇಚಿ'ದನೀಕಥೆಕೇಳಿರೆಲ್ಲ ।
ಸುರವರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಸರ್ವರಿಗೊಲಿವನು ಕರುಣಿಸಿ ಕೈವಿಡಿದು ಸಲಹುವನು ॥

ಇವನು ಸುಮಾರು1780ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಶಾನಭೋಗ ವೆಂಕಟರಮಣಯ್ಯ. ಸು. 1790.

ಈತನು ಮೈಸೂರುರಾಜರಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಸ್ಮಾರ್ತಬ್ರಾಹ್ಮಣನು. ತನ್ನ ವಂಶಾವಳಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ— ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಶಾನಭೋಗ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯ: ಮಗ ನಂಜಪ್ಪಯ್ಯ; ಮಗ ಯಾಲಕ್ಕಯ್ಯ; ಮಗ ವೆಂಕಟೇಶಯ್ಯ; ಮಗ ಗ್ರಂಥಕರ್ತ ವೆಂಕಟರಮಣಯ್ಯ. ದೊಡ್ಡನವಾಬನ (ಹೈದರ್) ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಚಾಮರಾಜಒಡೆಯರಕಾಲದವರೆಗೆ (1776-1796) ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದರಿಂದ ಕವಿಯ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1790 ಆಗಿರಬಹುದು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

---

1. *Indian Antiquary*, II, 308.

ಮೈಸೂರುರಾಜರಚರಿತ್ರೆ

ಇದು ಗದ್ಯರೂಪವಾಗಿದೆ. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಂಚಿತವಾದ ಮೈಸೂರು ದೊರೆಗಳ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಬರೆದ ಪೂರ್ವಲೇಖನದ ಆಧಾರದಿಂದ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಾಗಿ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಪದ್ಮರಾಜ. 1792.

ಈತನು ಪೂಜ್ಯಪಾದಚರಿತೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಜೈನಕವಿ, ಶ್ರೀವತ್ಸಗೋತ್ರದವನು. ತನ್ನ ವಂಶದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ:—

ಗಿರಿಪುರದಲ್ಲಿ ಕರಣಿಕೋತ್ತಮನಾದ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಸಾತಪ್ಪ, ಹುಚ್ಚಬೊಮ್ಮರಸ, ದೇವರಸ, ಬೊಮ್ಮರಸ ಎಂದು ನಾಲ್ವರು ಮಕ್ಕಳು. ಕವಿತಾವಿಶಾರದನಾದ ಬೊಮ್ಮರಸನ ಮಗ ವಿಜಯಪ್ಪ; ಇವನ ಮಗ ಬೊಮ್ಮರಸ; ಇವನ ಮಗ ವಿಜಯ; ಇವನ ಮಗ ದೇವಯ್ಯ; ಇವನ ಮಗ ಆರ್ಯಪ. ಈ ಆರ್ಯಪನು ಹುಟ್ಟಿದ ೧೩ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾವ್ಯಶಬ್ದಜಿನೇಂದ್ರಪ್ರತಿಷ್ಠಾದಿಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನರಿತಿದ್ದನು. ಇವನ ಮಗ ವಿಜಯಪ್ಪ, ತಮ್ಮಂದಿರು ದೇವರಸ, ಬೊಮ್ಮರಸ, ದೇವಚಂದ್ರ. ದೇವಚಂದ್ರನ ಮಗ ದೇವಪ್ಪ, ಇವನ ಹೆಂಡತಿ ಕುಸುಮಮ್ಮ, ಮಕ್ಕಳು ಚಂದಯ್ಯ, ಪದ್ಮರಾಜ. ಈ ಪದ್ಮರಾಜನೇ ಗ್ರಂಥಕರ್ತ.

ಪದ್ಮರಾಜನು ಹೇಳುತ್ತಿರಲು ದೇವಚಂದ್ರನು ಸಹ ಕಾವ್ಯವ ಹೇಳಿದನು ಎಂಬುದರಿಂದ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ದೇವಚಂದ್ರನು ರಾಜಾವಳೀಕಥೆಯನ್ನು ಬರೆದವನು. ಪದ್ಮರಾಜನು ಇವನ ಅಣ್ಣನು. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಶಕ 1714 ಪರೀಧಾವಿಯಲ್ಲಿ, ಎಂದರೆ 1792ರಲ್ಲಿ, ರಚಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳಿದೆ.

ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಪ, ಪೊನ್ನ, ಜನ್ನಗ, ಸುಮನೋಬಾಣ ಇವರುಗಳನು ಕವಿ ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಪೂಜ್ಯಪಾದಚರಿತೆ

ಇದು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 15, ಪದ್ಯ 1932. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವೃತ್ತಗಳೂ ಕಂದಗಳೂ ಇವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯಪಾದಮುನಿಯ ಚರಿತ್ರವು ಹೇಳಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಲೋಕಾಕಾರ, ಶ್ರುತಾವತರಣ ಮುಂತಾದ ಜಿನಮತಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳೂ ಉಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ವಿಜಯಜಿನಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಸಿದ್ಧಾದಿಗಳು, ಸರಸ್ವತಿ, ವೃಷಭಸೇನಾದಿಗಣಧರರು, ಜ್ವಾಲಾಮಾಲಿನಿ, ಪದ್ಮಾವತಿ, ದಶಪೂರ್ವಧರರು ಏಕಾದಶಾಂಗಧಾರಿಗಳು, ಕವಿಪರಮೇಷ್ಠಿ, ಸಮಂತಭದ್ರ, ಸಿದ್ಧಸೇನ, ಜಿನಸೇನ, ಗುಣಭದ್ರ, ಗೋವರ್ಧನ, ದೇವಕೀರ್ತಿ, ಅಕಳಂಕ, ವಿದ್ಯಾನಂದ, ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ —

ಪೂಜ್ಯಪಾದ

ಹೊಂಬಣ್ಣದಂತೆ ಪೊಳೆವ ಕಾಂತಿ ಮೈಯೊಳು । ತುಂಬಿದ ಲಾವಣ್ಯರಸವು ।
ಬಿಂಬಿಪ ರತ್ನದಾಭರಣವಿರಲು ನೋಡು । ವೆಂಬಂತೆ ಸೊಬಗುದೋರಿದನು ॥
ಕನಕ ಕಲ್ಲೊಳು ಕಾಷ್ಠದೊಳಗಗ್ನಿ ಪಾಲೊಳು । ಮಿನುಗುವ ಘೃತವು ಕಾಣ್ಬಂತೆ ।
ತನುವಿನೊಳಗೆ ಪರಮಾತ್ಮರೂಪನು ಕಂಡು । ಘನಸುಖದೊಳು ಮುಳುಗಿದನು ॥
ಮುಗಿಲಿಗೆ ಹಬ್ಬದ ಜಾಸಗೆ ತಗ್ಗದ ಮಹಾ । ಜಲನಿಧಿಯಂದದಿ ಮುನಿಪ ।
ಹಲವೆಡೆ ಕಾಂಗುಡದೊಡೊಂದೆ ಆಗಿರ್ದನ । ಗ್ಗಳಿಕೆಯನೆಂತು ಬಣ್ಣಿಪೆನು ॥

ಆಶೆ

ಒಡವಸಿಗುಣವಾಗೆ ತೊಡಿಗೆಯ ಚಿಂತೆಯು । ತೊಡಲಾಗೆ ಧನಕನಕಗಳ ।
ಪಡೆಯೆ ಮಡದಿಯು ಮಡದಿಯಾಗೆ ಮಕ್ಕಳ । ಹಡೆವ ಚಿಂತೆಯು ಬಂದಪುದು ॥
ಮಕ್ಕಳಾಗಲು ಹೊನ್ನಕಟ್ಟುವ ಚಿಂತೆಯು । ಅಕ್ಕಟ ನೂರುಸಾಸಿರವು ।
ದಿಕ್ಕಲಕ್ಷಂ ಕೋಟಿ ಒಂದಗಮಗ್ಗಿಗೆ । ಯಿಕ್ಕಿದಿಂಧನದಂತೆ ಚಿಂತೆ ॥

ಕೋಪ

ಉಗ್ರವಿಷವುಮಸ್ಸ ಕೋಪವೆಂಬಾಕ್ರೂರ । ವ್ಯಾಘ್ರನನರೆಯಟ್ಟಿದವರು ।
ಶೀಘ್ರದಿಂ ಮುಕ್ತಿಗೈದುವರು ಕರ್ಮಂಗಳ । ನಿಗ್ರಹಮಾಳ್ಪುದೇನರಿದೇ ॥

ದೇವಚಂದ್ರ 1770—1841

ಈತನು ರಾಮಕಥಾವತಾರ, ರಾಜಾವಳೀಕಥೆ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ರಾಜಾವಳೀಕಥೆಯಲ್ಲಿ "ಪೂಜ್ಯಪಾದಚರಿತೆ, ಸುಮೇರುಶತಕ, ಯಕ್ಷಗಾನ ರಾಮಕಥಾವತಾರ, ಭಕ್ತಿಸಾರ ಶತಕತ್ರಯ, ಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಲಘುವೃತ್ತಿ, ಪ್ರವಚನಸಿದ್ಧಾಂತ, ದ್ರವ್ಯಸಂಗ್ರಹ, ದ್ವಾದಶಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆಕಥೆ ಸಹಿತ, ಧ್ಯಾನಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮವಿಚಾರಾದಿಯಂ ಕರ್ಣಾಟಕಸಂಸ್ಕೃತ ಬಾಲನುಡಿಯಿಂ ವಿರಚಿಸಿದೆಂ" ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಈತನು ಬರೆದಿರುವಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಹೇಳಿರುವ ನಾಲ್ಕುಗ್ರಂಥಗಳೂ ಉಳಿದುವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಇವನು ಜೈನಕವಿ. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಕನಕಗಿರಿ (ಮಲೆಯೂರು). ಮಲೆಯೂರ ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥನೇ ಇವನ ಕುಲದೈವವು. ಈತನ ವಿಷಯವಾಗಿ ರಾಜಾವಳೀಕಥೆಯಿಂದ ಈಯಂಶಗಳು ತಿಳಿಯುತ್ತವೆ:—

ಇವನ ತಾತ ದೇವಚಂದ್ರ, ತಂದೆ ದೇವಯ್ಯ, ತಾಯಿ ಕುಸುಮಾಜಮ್ಮ, ಅಣ್ಣಂದಿರು ಚಂದಪಾರ್ಶ್ವಪದ್ಮರಾಜರು. ಈ ಪದ್ಮರಾಜನು ಅನೇಕಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವಂತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಕವಿ 1770 ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. 14 ನೆಯ ವರ್ಷದಿಂದ ಕರಣಿಕಾಗ್ರಗಣ್ಯನೆನಿಸಿ ಕವನವನ್ನು ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಇವನ ಪ್ರಥಮಗ್ರಂಥವಾದ ಪೂಜ್ಯಪಾದಚರಿತ್ರೆ 1792 ರಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಯಿತು[1]. ರಾಮಕಥಾವತಾರವನ್ನು 1797 ರಲ್ಲಿ ಆರುತಿಂಗಳೊಳಗೆ ಮಾಡಿದನು. 1804 ರಲ್ಲಿ ಸೀಮೆ ಪೈಮಾಷಿಯಂ ಮಾಡಲು ಮಕಂಜಿ[2] ಸರದಾರಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಯಂವೆರಸು ಕನಕಗಿರಿಗೆ ಬಂದು ಕವಿಯನ್ನು ಸ್ಥಳಪುರಾಣಮುಂಟೆ ಎಂದು ಕೇಳಲು ಅವನು ತಾನು ಮಾಡಿದ ಪೂಜ್ಯಪಾದಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಓದಿ ಹೇಳಿದಾಗ ಅವನನ್ನು ಬಿಡದೆ ಕಮರಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಗುಡಾರದ ಒಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಪೂರ್ವದ ಕೆಲವು ಪ್ರಪಂಚಗಳನ್ನು ಮೂರುರಾತ್ರಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಲಾಲಿಸಿ ಕಳಲೆ, ಮಹಿಸೂರು, ಪಟ್ಟಣ, ಇಲಿವಾಲ, ನಾಗವಾಲದವರೆಗೆ ಎರಡುತಿಂಗಳ ಪರ್ಯಂತ ಬಿಡದೆ ದಿನ ಒಂದಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಸಕ್ಕೆ ಒಂದುಹಣಮಂ ಕೊಡುತ್ತ ರಾತ್ರಿಕಾಲದೊಳು ಪೂರ್ವದ ಪ್ರಪಂಚಗಳು ಜಾತಿಭೇದಗಳು ಮೊದಲಾದ ವಿವರಗಳ

1. 145ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ

2 Colin Mackenzie who conducted the survey of Mysore

ನೆಲ್ಲವಂ ಕೇಳುತ್ತ ರಾಜ್ಯಸೀಮೆಗಳನಳೆದು ಏಂಗಡಿಸುತ್ತ ಗ್ರಾಮಾದಿಗ್ರಾಮಂಗಳಂ ನಕ್ಷೆಯಂ ಬರೆಯಿಸಿ ಜಾತಿಕೋಮುವಾರು ಕುಳ, ಮನೆ, ಜನ, ಜೀನದನ ಮೊದಲಾದುವಂ ಜಮಾಬಂದಿ ಮುಂತಾದುವಂ ಬರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಬಿಡಸೆ ಬಗೆಗಾಳಿಗೊಯ್ಯಬೇಕೆಂದಿರಲು, ಅವನು ಬಹುವಿಧವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡುದರಿಂದಲೂ ಅವನ ಧರ್ಮೋಪಾಧ್ಯಾಯರು ಬಂದುದರಿಂದಲೂ ಪೂಜ್ಯಪಾದಚರಿತೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದ ಪೂರ್ವದ ವೃತ್ತಾಂತಗಳಂ ಕಾಗದದವಹಿಯೊಳು ಬರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ಕರ್ಣಾಟದೇಶದೊಳು ನಡೆದ ಪ್ರಪಂಚಗಳನೆಲ್ಲ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿ ಬರೆದು ನಾವಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ಬಂದರೆ ಭಾರಿ ಸಂಬಳವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಯನ ಮೂಲಕ ೨೫ ಕುಂಪಣಿ ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ಕೊಡಿಸಿ ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಅಂದುಮೊದಲಾಗಿ ಕವಿ ಈ ಕಥಾಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಸರದಾರಂ ಬಹುದೂರಂ ಪೋದುದರಿಂದ ಒಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ ವಾಯಿತ.

ಈ ರಾಜಾವಳೀಕಥೆಯನ್ನು ಮೈಸೂರು ಪೊರಿ ಮುಮ್ಮಡಿಕೃಷ್ಣರಾಜಒಡೆಯರ ಆಶ್ರಿತನಾದ ವೈದ್ಯಸೂರಿಪಂಡಿತನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ವ್ಯೋಮತರ್ಕಶೈಲಶಶಿಸಂಖ್ಯಾತವಾದ ಶಕವರ್ಷದಲ್ಲಿ (1760), ಎಂದರೆ 1838 ರಲ್ಲಿ ಬರೆದನು. ಇವನಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದದೊಳ್ ಗಣಿಸಿದರೆ ೨೫೦೦೦ ಗ್ರಂಥವಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜಾವಳೀಕಥೆಯನ್ನು ಮುಮ್ಮಡಿಕೃಷ್ಣರಾಜಒಡೆಯರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದಿಂದ ಕೂಡಿಬರಲಿಲ್ಲ. 1841 ರಲ್ಲಿ ಚಾಮರಾಜಮಹಿಷಿ ದೇವೀರಾಂಬೆ ಈ ರಾಜಾವಳೀಕಥೆಯ ಸಾರವೆಲ್ಲವುಮಂ ಮೊದಲಿಂ ಕಡೆವರಂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಲಾಲಿಸಿ ಸಂತೋಷಿಸಿ ಕವಿಗೆ ಅತಿಶಯವಾದ ವಸ್ತ್ರತಾಂಬೂಲಾದಿಗಳನಿತ್ತು ಮನ್ನಿಸಿ ಮಹೀಶೂರರಾಜರ ಪರಂಪರೆಯಂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆದೊಪ್ಪಿಸುವುದೆಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಲು ಕವಿ ಹಾಗೆಯೇ ಬರೆದು ಒಪ್ಪಿಸಿದನು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ—

1 ರಾಜಾವಳೀಕಥೆ.

ಇದು ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ಗದ್ಯರೂಪವಾಗಿದೆ; ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಶ್ಲೋಕಗಳೂ ಪದ್ಯಗಳೂ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಅಧಿಕಾರ 11 ಇದರಲ್ಲಿ ಜೈನಮತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವು ಇತಿಹಾಸಗಳೂ, ಅನೇಕರಾಜರ ಚರಿತ್ರೆ

ಗಳೂ ಕೆಲವರು ಕವಿಗಳ ವಿಷಯುಗಳೂ ಹೇಳಿವೆ. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ವಿಷಯುಗಳನ್ನು ಒಳಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಬಹಳ ಉಪ ಕಾರಕವಾಗಿದೆ. ಜೈನಕವಿಗಳ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆವಾಗ ಹಲವುಕಡೆ ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ನಮ್ಮ ಕವಿಚರಿತೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅನುವಾದ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಮೈಸೂರುರಾಜರ ವಂಶಾವಳಿಯೂ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಭಾಷೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕವಿ ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ—

ಹಳಗನ್ನಡ ಬೆಳುಗನ್ನಡ | ಪೊಳುಗನ್ನಡ ಮಿಶ್ರಗನ್ನಡಂ ಕಬ್ಬದೊಳಂ !
ತಿಳಿದೆಲ್ಲ ಮಿಶ್ರಮಾಗಿಯು | ಮಿಳೆಗಱಿವಂದದೊಳೆ ಪೇೞ್ದೆ ರಾಜಾವಳಿಯಂ ||
ಹಳಗನ್ನಡ ಬೆಳುಗನ್ನಡ | ಪೊಳುಗನ್ನಡವಚ್ಚಗನ್ನಡಂ ಪೊಸತೆಂಬುದು |
ತಿಳುಗನ್ನಡಮಿಶ್ರದಿನಿದ | ನಿಳೆಯೊಳ್ ಸತ್ಪುರುಷರೊ ದಿ ಕೇಳ್ವುದು ಸತತಂ ||

ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಜಿನಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಅಧಿಕಾರಗಳ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ—

ಇತಿ ಸತ್ಯಪ್ರವಚನಕಾಲಪ್ರವರ್ತನಕಸಕಾಚಲಶ್ರೀಜಿನಾರಾಧಕ ಮಲೆ ಯೂರ ದೇವಚಂದ್ರಪಂಡಿತವಿರಚಿತ ರಾಜಾವಳೀಕಥಾಸಾರದೊಳ್—

ಎಂಬ ಗದ್ಯವಿದೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಭಾಗವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ.—

ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನ ವರ್ಣನೆ.

ನನ್ನಿಯ ನಲ್ಲ, ಪ್ರಸಿವರ ಬೋಜಗ, ಮುದ್ದುಗರ ಮೊದಲಿಗ, ಬಲ್ಲಿದರ ಬಲ್ಲಹ, ವೀರರ ವೀರ, ಸಿತಗರ ಮಿಂಡ, ಬಿರುದೆಂತೆಂಬರ ಗಂಡನೆಂದು ನಾಡುಬೀಡುರಾಜ್ಯದ ಜನಂಗ ಳೆಲ್ಲಮೊಂದೆಕೊರಲೊಳ್ ಕೊನೆದಾಡುತ್ತಮಿರೆ ; ಪ್ರಜಾನುರಾಗದ ನೆಲೆ, ರಾಮ ಚಂದ್ರಂಗೆ ಬದಲು, ವೀರದ ಮೊಳೆ, ಬಿನ್ನಣದ ಬೆಳೆ, ದಯೆಯ ಸೊಂಪು, ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯದ ಪೆಂಪು, ನಯದ ಕರ್ಪೂರ, ನನ್ನಿಯಾಪೂರ, ಚದುರ ಬಲ್ಪು, ಚಾಣ್ಮೆಯ ತೋರ್ಪು, ಜಯದ ಮೋಡಿ, ಜಪದ ಗಾಡಿ, ದಾನದ ಪೊಣ್ಕೆ, ಧರ್ಮದ ಕಾಣ್ಕೆ, ತಿಳಿವಿನ ಮೆಚ್ಚು, ಧೀರತೆಯ ಪೆಚ್ಚು, ಒಸಗೆಯುಬ್ಬು, ಓಜೆಯ ಕೊಬ್ಬು, ಸಿರಿಯ ಕೂಟ, ಸಂತಸದಾ ಟಮೆಂದಾರಾಜನಂ ಬಲ್ಲರ್ ಬಗೆದು ಪೇೞ್ವರ್. ದುರ್ನಯತಮಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯನುಂ ಕುಲಕುಮುದಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರನುಂ, ದಾನಧರ್ಮೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಮಂಗಳನುಂ, ತತ್ತ್ವಾರ್ಥದೊಳ್

ಬುಧನುಂ ಸುಗುಣಂಗಳೊಳ್ ಗುರುವುಂ, ಸರಸಕವಿತೆಯೊಳ್ ಕವಿಯುಂ, ನಿಷ್ಕಾರ್ಯದೊಳ್ ಮಂದನುಂ, ಅರಾತಿಗಳೊಳ್ ರಾಹುವುಂ, ಧರ್ಮಕೀರ್ತಿಯೊಳ್ ಕೇತುವೆನಿಸಿ ಸುಜನದಾರಿದ್ರ್ಯವಿದ್ರಾವಣನೆನಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣರಾಜವಮಾರರಾಜಂ ಸಕಲಶಸ್ತ್ರಶಾಸ್ತ್ರವಾಹನಾರೋಹಣಾದಿಗಳೊಳಗ್ಗಳನೆನಿಸಿ ದಿಕ್ಕುಮಾರನಂತೆ ಬಳೆದಂ

2. ರಾಮಕಥಾವತಾರ

ಇದು ಚಂಪೂರೂಪವಾಗಿದೆ ; ಆಶ್ವಾಸ 16 ; ಗ್ರಂಥಸಂಖ್ಯೆ 6800 ಇದರಲ್ಲಿ ನಾಗಚಂದ್ರನ ರಾಮಚಂದ್ರಚರಿತಪುರಾಣದೊಳಗೆ ಹೇಳಿರುವ ಕಥೆಯೇ ಸ್ವಲ್ಪವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ಆ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಅನೇಕಪದ್ಯಗಳೂ ಅನುವಾದಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕವಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ—

ಈ ರಾಮಕಥೆಯುಂ ಮುನ್ನ ಆದಿದೇವನ ಸಮವಸರಣದೊಳ್ ಆದಿಚಕ್ರಿಯಪ ಭರತೇಶ್ವರಂಗಂ ವೃಷಭಸೇನರ್ಗಂ ಮೃದುಮಧುರಶಾನ್ಯನವ್ಯದಿವ್ಯಭಾಷೆಯಿಂ ನಿರೂಪಿಸಿದುದು ಪರಂಪರಾತೀರ್ಥಸಂತಾನದಿಂ ಬರೆ ಪಶ್ಚಿಮತೀರ್ಥಂಕರರಪ್ಪ ಶ್ರೀವೀರವರ್ಧಮಾನಸ್ವಾಮಿ ಸರ್ವಭಾಷಾಸ್ವಭಾವದಿಂ ಶ್ರೇಣಿಕಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರಂಗಱಿಯೆ ಪೇಱ್ದುದುಂ, ಅದು ಅನುಕ್ರಮದಿಂ ಗುರುಪರಂಪರೆಯಿಂ ವ್ಯಕ್ತಮಾಗುತ್ತುಂ ಬರೆ, ಕೂಗಿಭಟ್ಟಾರಕರುಂ ನಂದಿಮುನಿವರರುಂ ಕವಿಪರಮೇಷ್ಠಿಗಳುಂ ರವಿಷೇಣಾಚಾರ್ಯರುಂ ವೀರಸೇನಸಿದ್ಧಸೇನರುಂ ಪದ್ಮನಂದೀಶರುಂ ಗುಣಭದ್ರರುಂ ಸಕಲಕೀರ್ತಿಗಳೆಂದಿವರಾದಿಯಾಗಿ ಪೇಱ್ದುದಂ ಚಾಮುಂಡರಾಯ, ನಾಗಚಂದ್ರ, ಮಾಘಣಂದಿಸಿದ್ಧಾಂತಿ, ಕುಮುದೇಂದು, ನಯಸೇನರಾದಿಯಾಗಿ ಪೇೞ್ದ ಪುರಾಣದೊಳಂ ರಾಮಚರಿತ್ರದೊಳಂ ಕುಮುದೇಂದುರಾಮಾಯಣದೊಳಂ ಪುಣ್ಯಾಸ್ರವಕಥಾಸಾರದೊಳಂ ರಾಮಕಥಾಸಾರಮಂ ತೆಗೆದು ಅಭಿನವಪಂಪಕವಿಯು ಕವಿತ್ವಮಂ ಮುಂದುಮಾಡಿ ಕರ್ಣಾಟಕಭಾಷಾವಾಕ್ಯರಚನೆಯಿಂದಲ್ಲಕ್ಷ್ಯದರ್ ಕಥಾಸಂದರ್ಭಮುಂ ಆದಿರಾಮಕಥಾವತಾರಮೆಂದು ಬರೆದಂ.

ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ—

ಮುನಿಪತಿಪರಂಪರೆಯಿಂ ಬಂದ ಈ ಕಥನಮಂ ಶ್ರೀಮೂಲಸಂಘ ಬಲಾತ್ಕಾರಗಣದ ಶ್ರೀಮಾಘಣಂದಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಚಕ್ರವರ್ತಿಸುತ ಚತುರ್ವಿಧಪಾಂಡಿತ್ಯಶ್ರೀವಾದಿಕುಮುದಚಂದ್ರಪಂಡಿತದೇವಚಿಕರಾಮಾಯಣಕ್ಕೆ ಸಮಾನಮಾಗಿ ಅಭಿನವಪಂಪಂ ರಚಿಸಿದ ರಾಮಚರಿತ್ರದೊಳ್ ಹುವಸೆಮುಳ್ಳ ತೋಱುವ ಕಥಾಸಂಗಳಂ ನಿವಾರಿಸಲು ಜಿನಸೇನಾಚಾರ್ಯಶಿಷ್ಯರ್ ಗುಣಭದ್ರಸ್ವಾಮಿ ಮೊದಲಾಗೆ ಪೇೞ್ದ

ತ್ರಿಷಷ್ಟಿಲಕ್ಷಣಮಹಾಪುರಾಣದೊಳಿರ್ದ ಕಥೆಯನೆ ಪ್ರಮಾಣನೊಳು ತೆಗೆದು ಅದಕ್ಕೆ ಸಕಲಜೈನಶಾಸ್ತ್ರಕಥೆಗಳಂ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಈ ಕಥಾಪ್ರಪಂಚಮನೊರೆದೆಂ—ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಮುನಿಸುವ್ರತಸ್ತುತಿಯಿದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಸಿದ್ಧಾಗಳು, ಸರಸ್ವತಿ, ಗಣಧರರು ಜ್ವಾಲಾಮಾಲಿನಿ, ಪದ್ಮಾವತಿ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ ಆಶ್ವಾಸಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಗದ್ಯವಿದೆ.—

ಇದು ಪರಮಜಿನಸಮಯಕುಮುದಿನೀಶರಚ್ಚಂದ್ರಬಾಳಚಂದ್ರಮುನೀಂದ್ರಚರಣನಖಕಿರಣಚಂದ್ರಿಕಾಚಕೋರ ಶ್ರೀಮದಭಿನವಪಂಪವಿರಚಿತ ರಾಮಚರಿತ್ರಪುರಾಣಮಂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ರಾಮಕಥಾವತಾರದೊಳ್

ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಸರಸ್ವತೀಸ್ತುತಿ.

ಕಣ್ಣೋಣೆಯ ಭವ್ಯತತಿಗೆ ಕ | ಲ್ಯಾಣಿಯೆ ಕೈವಲ್ಯಮಾರ್ಗಕಿಕ್ಕದ ಗುಣಸಿ |
ಶ್ರೇಣಿಯೆ ಭವಾಬ್ಧಿತರಣಾ | ದ್ರೋಣಿಯೆ ನೆಲಸಿರ್ಕೆ ವಾಣಿ ಮನ್ಮುಖದೊಳಗಂ ||

ಸ್ವವಿಷಯ.

ಶ್ರೀಮದ್ಧರ್ಮನಗಾಲಯಸ್ಥಿತವರ ಶ್ರೀಪಾರ್ಶ್ವತೀರ್ಥೇಶ್ವರ |
ಸ್ವಾಮಿ ಶ್ರೀಪದಪದ್ಮಯುಗ್ಮಮಧುಪಂ ಶ್ರೀಜೈನವಿಪ್ರಾನ್ವಯಂ ||
ಶ್ರೀಮದ್ಭವ್ಯಜನಪ್ರಿಯಂ ವಿವಿಧವಿದ್ಯಾಕೌಶಲಂ ಸದ್ಗುಣೋ |
ದ್ದಾಮಂ ದೇವತನೂಭವಂ ಬರೆದನೀ ಶ್ರೀರಾಮಸತ್ಕಾವ್ಯಮಂ ||

ಇವನ ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳು ನಮಗೆ ದೊರೆತಿಲ್ಲ.

———

ಶ್ರೀದವಿಠಲದಾಸ ಸು. 1800

ಈತನು ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಮಾಧ್ವಕವಿ; ಜಗನ್ನಾಥದಾಸನ (ಸು. 1775) ಶಿಷ್ಯನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈತನ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀದವಿಠಲ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ. ಒಂದನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ—

ರಾಗ ಬೇಹಾಗು. ಆದಿತಾಳ.

ಪಲ್ಲವಿ|| ಅವನೇ ಧನ್ಯನೆಲೋ | ಜಗದೊಳಗವನೇ ಧನ್ಯನೆಲೋ ||
ಆವ ಪರಿಯಲಿಂದಾದರು ತನ್ನಯ | ಭಾವಶುದ್ಧಿಲಿ ಭಗವತ್ಪರನಾದವನೆ ಧನ್ಯ ನೆಲೋ || 1 ||
ಆತ್ಮೇತರಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಳಿದ್ದು | ಸ್ವಾತ್ಮಲಾಭಸಿದ್ಧಿಯ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡವನೆ ಧನ್ಯನೆಲೋ || 2 ||
ಶ್ರೀಧವವಿಠಲನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿ | ಸಾಧುಸೇವ್ಯಚಿತ್ಸುಖವನುಭವಿಸುವಂಥವನೆ ಧನ್ಯನೆಲೋ || 3 ||

ಶ್ರೀಪತಿದಾಸ ಸು. 1800.

ಈತನು ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಮಾಧ್ವಕವಿ; ಜಗನ್ನಾಥದಾಸನ (ಸು. 1775) ಶಿಷ್ಯನೆಂದು ಪ್ರತೀತಿಯಿದೆ. ಇವನ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪತಿವಿಠಲ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಒಂದನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ರಾಗ-ಶಂಕರಾಭರಣ. ಆದಿತಾಳ.

ಪಲ್ಲವಿ|| ವೆಂಕಟೇಶ ಭವಸಂಕಟಪರಿಹರಿಸೋ ||
ಅನುಪಲ್ಲ || ನಿನ್ನವರವನೆನಿಸೊ ಪಂಕಜಾಕ್ಷ ಅಕಳಂಕನು ಹಿಮುಕರಿಯೆ ಆಶ್ರಿತರಿಗೆ ದೊರೆಯೇ ||
ನಾನಾಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ದೊಬ್ಬಲಿ ಬಂದೆ | ನೀನೇ ಗತಿಯೆಂದೆ ||
ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನಕೃತಾಖಿಳದುಷ್ಕರ್ಮ | ಅದರಂತೆ ಸುಕರ್ಮ |
ನಾನಾಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತಿರುತನುಭವಿಸಿ | ದುರ್ವಿಷಯವ ಬಯಸಿ |
ಹೀನವೃತ್ತಿಯಲಿ ಚರಿಸಿ ದಿನವ ಕಳೆದೆ | ಈಬಗೆಯಿಂದುಳಿದೆ || 1 ||
ಪಾಪಾತ್ಮಕ ನಾನಾದರೇನು ಕೇಳೋ | ಪಾಲವನ ನೀ ಹೇಳೋ |
ಶ್ರೀಪದ್ಮಜಭವಪ್ರಮುಖಸುರೇಶ | ನಾ ನಿನ್ನ ದಾಸ |
ನೀ ಪಾಲಿಸದಿರೆ ಗತಿಯೇನೆಲೋ ನನಗೆ | ಕಾರುಣ್ಯಾಗಿಕರಗೆ |
ಶ್ರೀಪತಿವಿಠಲ ಕರವ ಪಿಡಿಯೊ ಬೇಗ | ನೀನುದ್ಧರಿಸೀಗ|| 2 ||

ಮಾಧ್ವದಾಸ ಸು. 1800

ಈತನು ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನೂ ಅಭಿಮನ್ಯುಕಾಳಗವನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಚಿತ್ರಸೇನಕಾಳಗವನ್ನೂ ಬರೆದಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವನು ಮಾಧ್ವಕವಿ. ಪುರಂದರದಾಸನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಕುಡುಮಪುರ (?ಉಡುಪಿ). ಇವನು ಸುಮಾರು 1800ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಕೀರ್ತನೆಗಳು ಹೊರತು ಇವನ ಉಳಿದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಯಕ್ಷಗಾನಗಳು.

ದಾಸರಪದಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಕಿತಗಳು

ಇನ್ನು ಕೆಲವು ದಾಸರ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ದೇವವಿಠಲ, ವಾಸುದೇವವಿಠಲ, ಸಿರಿವರವಿಠಲ, ಅಚಲಾನಂದವಿಠಲ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ, ಅಚ್ಯುತ, ರಾಮಮೂರುತಿ, ಮೂಡಲಗಿರಿತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅಂಕಿತಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವ ಕವಿಗಳಾರೋ ಆವ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದರೋ ತಿಳಿಯದು.

ನಾರಸಿಂಹ ಸು. 1800

ಈತನು ವೆಂಕಾಮಾತ್ಯನ (ಸು. 1770) ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಪ್ರತಿಮಾಡಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತವಾಗಿ 6 ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ; ಕವಿಯಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಭಾರದ್ವಾಜಗೋತ್ರದವನು. ಇವನ ತಂದೆ ಹರಿಯಪ್ಪ. ಬರಗೀಪುರದ |ನಾರಸಿಂಹಪದಭಜಕ ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಬರಗೀಪುರವು ಇವನ ಸ್ಥಳವಾಗಿರಬಹುದೆಂಬು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1800 ಆಗಿರಬಹುದು. ಇವನ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ —

ಧರೆಯೊಳು ಭರದ್ವಾಜಗೋತ್ರಸಂಭವನಾದ |
ಬರಗೀಪುರದ ನಾರಸಿಂಹಪದಭಜಕನಹ |
ಹರಿಯಪ್ಪನಾತ್ಮಸಂಭವನಾಗ ನರಸಿಂಹ ಬರೆದ ಶ್ರೀರಾಮಚರಿತೆ ||

ತರಣಿಚಂದ್ರಮರಿರ್ಪಪರಿಯಂತ ವೆಂಕಭೂ |
ಪರನೇಕಛತ್ರದಿಂ ಧರೆಯ ಪಾಲಿಸಲೆನುತ |
ಸ್ಮರಿಸುತಿಹನನವರತ ಭಜಕಸುರತರುರಾಮಚಂದ್ರನ ದಯಾಸಾಂದ್ರನಾ ||
ಇದುವೆ ಶ್ರೀರಾಮರ್ಪಭಜಕನ ಸುವಾಕ್ಯ ಮ |
ತ್ತಿದು ಪವನನಂದನನ ವರದ ಕನ್ನಡದ ನುಡಿ |
ಯಿದು ರಾಮಪುರದರಸನಂಘ್ರಿಸಾರಸಭೃಂಗನೆನಿಪನ ಸುಕಾವ್ಯರಚನೆ ||
ಇದು ಸಕಲರಾಮಚರಿತಾಮೃತದ ತವರುಮನೆ |
ಮುದದಿಂದ ಬರೆದೋದಿ ಕೇಳದ ಮಹೀಜನರ |
ಪದುಳದಿಂದಿಹಪರದಿ ಭೋಗಮೋಕ್ಷವನಿತ್ತು ಪೊರೆವ ಶ್ರೀರಘುನಾಥನು ||

ಬ್ರಹ್ಮಣಾಂಕ ಸು. 1800

ಈತನು ಜಿನಭಾರತ, ಕಂದರ್ಪಕೊರವಂಜಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಜೈನಕವಿ; ಇವನ ಪಿತಾಮಹನು ಚಂದ್ರನಾಥ, ತಂದೆ ಚಂದಣ್ಣ, ತಾಯಿ ಪೊಂಬುಜೆ, ಸಹೋದರರು, ಚಂದ್ರನಾಥ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಪದ್ಮ. ಇವನ ಪೂರ್ವಿಕರು ತುಂಗಭದ್ರಾಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಹುಲಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆಂದೂ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವಂಶದವರೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇವನ ಸ್ಥಳ ತೋಪಿನಕೆರೆ. ಮಂಗರಸನ (1508) ಗ್ರಂಥದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಜಿನಭಾರತವನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1800 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ

ಜಿನಭಾರತ.

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 84, ಪದ್ಯ 4628. ಇದಕ್ಕೆ ಪಾಂಡವಕೌರವರ ಚರಿತ್ರೆ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. ಇದರಲ್ಲಿ ಜೈನಸಂಪ್ರದಾಯಾನುಸಾರವಾಗಿ ಭಾರತಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ. ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ನೇಮಿಜಿನಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಸಿದ್ಧಾದಿಗಳು, ಸರಸ್ವತಿ,

ಜ್ವಾಲಾಮಾಲಿನಿ, ಪದ್ಮಾವತಿ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಚಂದ್ರೋದಯ

ಕಮಲಿನಿಯು ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿ ಶೋಕಿಸ | ಲಮರುತಿರಲದ ಕಂಡು ಪಕ್ಕನೆ ।
ಕುಮುದಿನಿಯು ನಗೆವೆತ್ತಳುಬ್ಬುತ ಶೋಕಕರಗಿನೊಳು ॥
ಕ್ರಮದಿನೊತ್ತಿದ ಮುದ್ರೆಯೆನೆ ಮುಖ | ಭ್ರಮರ ಕಮಲದಿ ನೆಲಸಿ ಶೋಭಿಪು |
ದಮಲಚಂದ್ರೋದಯದ ಕಾಲದೊಳರಸ ಕೇಳೆಂದ ॥

ಚಾಮರವೀಜನ.

ಇತ್ತರದಿ ಢಾಳಿಸುವ ಚಾಮರ | ಚಿತ್ರಜನ ಬೇಳುವೆಯ ಭಸ್ಮದ |
ನೊತ್ತಿ ಚೆಲ್ಲುವತೆರದಿ ಕ್ಷೀರಾರ್ಣವದ ತೆರೆಗದಿರು ॥
ಒತ್ತಿಬರುವಂದದಲಿ ಪಾಣಿಯು | ನೆತ್ತಿ ಬೀಸುವ ಕರವು ನಾಳದ |
ಬಿತ್ತರದಿ ರಂಜಿಸುವ್ವವಳೆಡೆಯಾಳಿರನ್ನೆಯರ ॥

ಅರ್ಜುನಪರಿಹಾಸ.

ಉಟ್ಟ ಧೋತ್ರವ ಸಡಿಲಿಸುತ ಕಟಿ | ಗಿಟ್ಟ ಸೂತ್ರವ ಹಱಿದು ತಿಶಿರೆಯನು ।
ನೆಟ್ಟನೆಟ್ಟನೆ ನೀವಿ ಭೋಜನಮಾಡುತಂತಿಳ್ಳ ॥
ದುಷ್ಟಕಾಳೋರಗನತೆಱವನು | ಕೊಟ್ಟ ಘೂರ್ಣಿಪ ಜಿಹ್ವನಾತುರ |
ಹುಟ್ಟಿದುದು ಚೆನ್ನಾಯಿತೆಂದರು ನಗುತ ಕೆಲದಲ್ಲಿ ॥

ಇವನ ಕಂದರ್ಪಕೊರವಂಜಿ ನಮಗೆ ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯರಚಿತವಾದ ದ್ವಾದಶಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆ ಎಂಬ ವೃತ್ತರೂಪವಾದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಗ್ರಂಥವಿದೆ. ಇದೂ ಏತತ್ಕವಿಕೃತವಾಗಿರಬಹುದೋ ಏನೋ ತಿಳಿಯದು.

ಲಕ್ಷ್ಮಣಶಾಸ್ತ್ರಿ ಸು. 1800

ಈತನು ಅಮರಸಿಂಹಕೃತ ನಾಮಲಿಂಗಾನುಶಾಸನಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಟೀಕೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು; ಸುಮಾರು 1800ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ.

ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಸು. 1800

ಈತನು ಭಗವದ್ಗೀತೆಗೆ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ. ಸುಮಾರು 1800 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಶಂಕರಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಈ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆರಂಭದ ಈ ಪದ್ಯವಿದೆ —

ಹೇರಂಬಶಾರದಾಗುರು | ಸಾರಪದದ್ವಯಕೆ ನಮಿಸಿ ಗೀತಾಟೀಕೆಯ |
ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣವಿಬುಧಂ | ಶ್ರೀರಮಣಂ ಕೊಟ್ಟ ಬೋಧಗಂ ವಿರಚಿಸುವೆಂ ||

ರಂಗಾಚಾರ್ಯ ಸು. 1800

ಇವನು ಪ್ರಹ್ಲಾದಚರಿತ್ರೆಯೆಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವಕವಿ. ಭಾರದ್ವಾಜಗೋತ್ರದವನು; ಆಪಸ್ತಂಬಸೂತ್ರದವನು. ಇವನ ತಂದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾರ್ಯ, ತಾಯಿ ವೆಂಕಟಾಂಬೆ, ಸ್ಥಳ ಮುಳ್ಳೂರು. ವೀರವೈಷ್ಣವ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1800 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ನಿಜಲಿಂಗಾರಾಧ್ಯ ಸು. 1800

ಈತನು ನಿಜಲಿಂಗಶತಕವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ತುಂಗಭದ್ರಾತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಖಾದ್ರೀಪುರದ ನಿಜಲಿಂಗೇಶ್ವರನ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದರಿಂದ ಬಹುಶಃ ಆ ಸ್ಥಳದವನಾಗಿರಬಹುದು. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1800 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ನಿಜಲಿಂಗಶತಕ

ಇದು ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದುದು; ಪದ್ಯ 100. ಪ್ರತಿಪದ್ಯವೂ "ನಿಜಲಿಂಗ ಭವಭಂಗ ಶರಣಜನಭಕ್ತಿಸಂಗ" ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಗ್ರಂಥವು ಶಿವಸ್ತುತಿರೂಪವಾಗಿಯೂ ನೀತಿವೈರಾಗ್ಯಬೋಧಕವಾಗಿಯೂ ಇದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಶಿವ, ಪಾರ್ವತಿ, ವೀರಭದ್ರ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಸರಿಯಿಲ್ಲದರಕೂಡೆ ವಾದಿಸುವನತಿಮೂರ್ಖ |
ಗುರುಹಿರಿಯರುಸಿದ್ಧ ವಾಕ್ಯವ ಮೀರುವನು ಮೂರ್ಖ |
ಗರುವತನವನು ತಳೆದು ಹಮ್ಮಿನಾಶನ ಮೂರ್ಖ ಗಾಢಿಕಾತಿಮರೆಯುವನು ||
ನೆಟ್ಟ ನಂಜ ನಿಜವೆಂದು ಮರುಳುಗೊಂಬನ ಮೂರ್ಖ |
ಕರುಣಾನಿಧಿ ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ನಿಮ್ಮ ಸೋಪಾನನು |
ಸ್ತುತಿಪದವ ಕಡುಮೂರ್ಖ ನಿಜಲಿಂಗ ಭವಭಂಗ ಶರಣಾನಭಕ್ತಿಸಂಗ ||
ಸಂಗೀತಸವಿಯು ಬಧಿರನಿಗೆ ಶ್ರೋತ್ರವುದುಂಟೆ |
ಕಂಗುರುಡನಿಗೆ ಕನ್ನಡಿಯ ಹಂಬಲಿಕೆಯುಂಟೆ |
ರಂಗುಮಾಣಿಕ ಥಳಥಳಿಸುತಿರೆ ಪ್ಲವಂಗಗವಜ್ರಂಗದ ಪರೀಕ್ಷೆಯುಂಟೇ ||
ಕಂಗೊಳಿಸುವನಿಗೋಲು ರುಚಿಯು ಬೋಡನಿಗುಂಟೆ |
ಪಂಗಳಾತ್ಮಕ ನಿಮ್ಮ ದಿವ್ಯನಾಮವ ತಿಳಿಯ |
ಪಂಗೆ ಭವಪಡಲುಂಟೆ ನಿಜಲಿಂಗ ಭವಭಂಗ ಶರಣಾನಭಕ್ತಿಸಂಗ ||

ಕಸ್ತೂರಿಸಿದ್ಧ　ಸು. 1800

ಇವನು ಚೋರಕಥೆಯೆಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ವೀರಶೈವಕವಿ. ಇವನ ತಂದೆ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಕರಜಾತನಾದ ಕಸ್ತೂರಿ ನಾಗಣ್ಣ, ತಾಯಿ ಗುರುವಮ್ಮ. "ಬೋಳೇಶನೆಂದೆಂಬ ಕರ್ತುವಿನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಪೇಳ್ದೆಂ" ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1800 ಆಗಿರಬಹುದು. ಇವನ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಚಿತ್ರಶೇಖರಸೋಮಶೇಖರಕಥೆ ಎಂಬ ಪೆಸರೂ ಉಂಟು. ಇದರಲ್ಲಿ "ಉತ್ತಮವಜ್ರಮಕುಟರಾಯನಿರ್ವರು ಪುತ್ರರು ಚೋರರಾದ" ಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ.

ಯಾದವ　ಸು. 1800

ಇವನು ಕಲಾವತೀಪರಿಣಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ; ಮುಕುಂದಭಕ್ತನೆಂದೂ ಉಭಯಕವಿತಾವಿಚಕ್ಷಣನೆಂದೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಮಗೆ ಇನ್ನೇನೂ ತಿಳಿಯದು. ಇವನು ಸುಮಾರು 1800 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಕಲಾವತೀ ಪರಿಣಯ

ಇದು ಗದ್ಯರೂಪವಾಗಿದೆ ; ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ಹಳಗನ್ನಡಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ ; 12 ಆಶ್ವಾಸಗಳಾಗಿ ಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದು ಕಲ್ಪಿತಕಥೆಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಸೌವೀರದೇಶದ ಲೀಲಾವತಿಯ ದೊರೆಯಾದ ಬೃಹದ್ರಥನು ಸೌರಾಷ್ಟ್ರದೇಶದ ಇರಾವತಿಯ ದೊರೆಯಾದ ಕುವಲಯಾಪೀಡನ ಕುಮಾರಿ ಕಲಾವತಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಮನಸ್ತಾಪದಿಂದ ಅಗಲಿ ಪುತ್ರನಾದ ಕುಂಡಲಶ್ರವನಿಂದ ಪರಾಜಿತನಾಗಿ ಪುನಃ ಕಲಾವತಿಯನ್ನು ಸೇರಿ ಸುಖದಿಂದ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು—ಎಂಬುದೇ ಕಥಾಸಾರ. ಗ್ರಂಥವು "ಅತಿ ರುಚಿರವಾಗಮೃತವರ್ಷದಿಂ ಪದಶಯ್ಯಾಪಾಕರೀತಿಗಳಿಂ ಧ್ವನಿರಸಾಲಂಕಾರನೀತಿಗಳಿಂದಭಿನವಪ್ರೌಢ 'ಸಂವಿಧಾನಂಗಳಿಂ ರುಚಿರತರವಾಗಿದೆ' ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು 5ಮಾತ್ರೆಯ ಗಣಗಳುಳ್ಳ ಪ್ರಾಸವಿಲ್ಲದ ರಗಳೆಯ ರೂಪವಾಗಿ ಮೊದಲಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಬರೆದಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಈತನ ಬಂಧವು ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿಯೂ ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿಯೂ ಇದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಭಾಗವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ:

ಕಲಾವತಿಯ ಸೌಂದರ್ಯ

ನಾಳೀಕೋದ್ಭವನು ನಿಖಿಲತೇಜಸ್ಸಾರವನ್ನು ಸಂ | ಗ್ರಹಗೈದು ಈನಾರಿ ಸಾಕಾರ ವನ್ನಂಪ್ಪ |
ಮೊದಲಾಗಿ ಮಂಡಿಪದಯಂತವೂ ರಚಿಸಿ ಮುಗಿ | ಯಲ್ ಒಬ್ಬಿಕೆ ತದಭಾವ ರೂಪಮಾಗಿರುವ ಘನ|
ತ್ರಿಪುರಗಳ ಸಾರಮಂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಚಿಕ್ಕಗಮಂ | ರಚಿಸಿದನೊ ಎಂಬಂತೆ ಮುಖಕಮಲ ಸೌಂದರ್ಯ |
ಮಧುಪಾನಲೋಭದಿಂದಾಳಿಗಳೆಟ್ಟಿಸಿ | ಕವಿದಿರುವುದೇನೊ ಎಂಬಂದದಲಿ ಕ್ರೋಧ ಜ್ರೂತಿಸು |
ಘನನೀಲಕೇಶಪಾಶಗಳಿಂದ ಬಾಲಬಾ | ಲಗಲಂತೆ ಪೊಳೆಯುತಿಹ ಕೆನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿಗುಹ |

ಕಸ್ತೂರಿಯ ತಿಲಕದಿಂ ಶ್ರುತಿಸಕ್ತರಾಗಿರುವ | ವಿಮಲರ ಸಮುದ್ಧತಿಗೆ ಎಡರನಾಚರಿಸುವುದೆ |
ವಕ್ರಾತ್ಮರಾಗಿರುವ ಮಲಿನಸ್ವಭಾವರಿಗೆ | ಯುಕ್ತವೆಂಬರ್ಥಮಂ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ |
ಶೋಭಿಸುವ ಪುರ್ಬುಗಳ ಯುಗಳದಿಂ ಮನಸಿಜನ | ವಿಜಯಕೇತನದಂತೆ ಕಮಲಗಳ ನಿಂದಿಸುವ |
ದೀರ್ಘತರವಾಗಿರುವ ನಯನನ್ಯದಿಲೆಗಳಿಂ | ವಿಪುಲಸಂಧ್ಯಾರಾಗರುಚಿಕನಿಯಂತಿರುವ |
ಅಧರರುಚಿಕವರ್ಣದಿಂ ಪೊಳೆವ ಮೂಗುತಿಯಿಂದ | ಕಮನೀಯವಾಗಿರುವ ತಿಲಕುಸುಮದಂತಿರುವ |
ಚೆಲುವನಾಸಿಕದಿಂದ ಬಿಂಬಫಲಮಂ ಜಯಿಪ | ಅಧರಪ್ರವಾಳದಿಂ ದಾಡಿಮದಬೀಜಗಂ |
ತಿರುವ ದಂತಗಳಿಂದ ಕಪ್ಪುರದಕಡಿಗೆಯು | ತೆಳಿದಿಂದ ಬೊಪ್ಪತಿಸುತಾಂಬೂಲರಸಭರಿತ |
ವದನದಿಂ ದಿವ್ಯಭೂಷಣಕಲಿತಕರ್ಣದ | ಲಂಬಿಮಣಿಕನಕಮಯತಾಟಂಕಯುಗ್ಮರುಚಿ |
ಕವಚಿತಗಳಾಗಿರುವ ಕ್ಯಪಿಡಿಸು ಸೋಲಿಸುವ | ಕದಪುಗಳಯುಗಳದಿಂ ರಮಣೀಯವಾಗಿರುವ |
ವಮುಣಿಯಾನನವನ್ನು ಲೀಲಾವತೀಪತಿಯು | ನೋಡುವನು.

ಕಪ್ಪಿನಿ ಸು. 1800

ಇವನು ನಂಜುಂಡಶತಕವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ವೀರಶೈವ ಕವಿ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ; ಸುಮಾರು 1800 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ. ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ನಂಜನಗೂಡು ನಂಜುಂಡೇಶ್ವರನ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ನಂಜುಂಡಶತಕ

ಇದು ಕಂದದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ ; ಪದ್ಯ 103; ನೀತಿಬೋಧಕವಾದ ಗ್ರಂಥ. "ಸಂಸ್ಕೃತಶ್ಲೋಕಂಗಳ ಪರಿಮಳದಲರುಗಳ ಕಂದಪದ್ಯಾಂತರದೊಳ್ ಸರಗಟ್ಟುವೆ ಸುಜನರ ಕಿವಿದುಱುಬಿಗೆ " ಎಂಬುದರಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಕವಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಪದ್ಯವೂ 'ನಂಜುಂಡಲಿಂಗ ನತಜನಸಂಗಾ' ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವು "ಮಾತಿನ ಸುಧೆ ತುಂಬಿದ ಕೊಡ, ನೀತಿಯುಮಾಫಲದ ಸಾರ, ಸಂಸಾರಾಬ್ಧಿಗೆ ಸೇತುವೆ " ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆರಂಭ ದಲ್ಲಿ ಗಣಪತಿ, ಸರಸ್ವತಿ, ವಿಷ್ಣು ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥ ದಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ರಣಮುಖದೊಳು ರಿಪುಖಡ್ಗಕೆ | ಮಣಿಯದೆ ನಿಲೆ ಧೈರ್ಯವಲ್ಲ ಕಾಮಿನಿಯರ ಕಂ|
ಗೊನೆಯಲಗಗಳುಕದಿರಲದು | ಘನವೈ ನಂಜುಂಡಲಿಂಗ ನತಜನಸಂಗಾ ||
ಗಂಡನ ಗಣಿಸದ ಹೆಂಡತಿ | ಪುಂಡಾಟವ ಕಲಿತ ಮಗನು ತಸ್ಕರಭೃತ್ಯಂ |
ಚಂಡಿಮಮಾಡುವ ನೆಱೆ ಪಗೆ | ಕಂಡಾ ನಂಜುಂಡಲಿಂಗ ನತಜನಸಂಗಾ ||

ಹರಿಶೇಷ ಸು. 1800.

ಈತನು ಶ್ರೀನಿವಾಸಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ ; ಮಾಧ್ವನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವನ ಗುರು ಹರಿ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯ ತಂದೆ ಹರಿಕೃಷ್ಣಾರ್ಯ, ತಾಯಿ ರುಕ್ಮಿಣಿ. ಇವನು ಸುಮಾರು 1800 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಶ್ರೀನಿವಾಸಕಲ್ಯಾಣ.

ಇದು ಯಕ್ಷಗಾನರೂಪವಾಗಿದೆ. " ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರಪುರಾಣದಲಿ ಪೇಳುರುವುದನನುಕರಿಸಿ ಪೇಳ್ವೆ " ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ವಿಷಯವನ್ನು ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ—

ರುಕ್ಮಿಣ್ಯಾಮೇರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಯಸಂಭವೇನ ಯಥಾಮತಿ |
ಶ್ರೀಶ್ರೀನಿವಾಸಕಲ್ಯಾಣಂ ಹರಿಶೇಷೇಣ ಪ್ರಕಾಶ್ಯತೇ ||

1. ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತ.

ಚೆನ್ನವೀರಗೌಡ ಸು. 1800.

ಈತನು ಕಾಮನ ಯೋಗಪದಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ಸೂಗೂರಪ್ಪನ ಶಿಷ್ಯನು. ಸುಮಾರು 1800 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ.

ಕಾಮನ ಯೋಗಪದಗಳು.

ಪದಸಂಖ್ಯೆ 157. ಒಂದೆರಡು ಪದಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ:

ಮರವೆಯೆಂಬ ಮೋಹಿನಿಯ । ಪರಮತತ್ವದಿಂದಲುರು ದು ।
ತಿರುಗಿ ಬಾರದಂತೆ ಜಗದಿ । ಅರುಹಿನಿಂದಾಡಿರೋ ॥
ಹೀನವಿಷಯಗಳನು ಕೆಡಿಸಿ । ಜ್ಞಾನವೆರಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಿಡಿದು ।
ಭಾನುಕೋಟಿಪ್ರಭೆಯೊಳಗೆ ಸು । ಜ್ಞಾನದಿಂದಲಾಡಿರೋ ॥

ಶಿವಯೋಗೀಶ್ವರ ಸು. 1800.

ಇವನು ವೀರಶೈವ ಷಟ್ಸ್ಥಲಸಿದ್ಧಾಂತಸಾರವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ಚೆನ್ನವೀರಸ್ವಾಮಿಯ ಶಿಷ್ಯನು; ಸುಮಾರು 1800 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ವೀರಶೈವಷಟ್ಸ್ಥಲಸಿದ್ಧಾಂತಸಾರ

ಇದು ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಪ್ರಕರಣ 3, ಪದ್ಯ 121. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾವರಣ, ಪಂಚಾಚಾರ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ಹೇಳಿವೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಗುರುಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಇದರಿಂದ ಒಂದ ಪದ್ಯವನ್ನು ಉದ ರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಹೆಪ್ಪಿನೊಳು ಹಾಲಡಗಿದಂತೆಯೊಂದಾನೋದು ।
ನೆಪ್ಪಿನೊಳಗಖಿಳವುಮರವೆಗಳಡಗಿದಂತೆ ಕ ।
ಣ್ಣಪ್ಪಿನೊಳು ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಾಗ್ನಿಪ್ರಕಾಶಂಗಳಡಗಿ ಕಾಣಿಸುವಂದದಿ ॥

ಮುಪ್ಪಿನೊಳು ಬಾಲ್ಯಯೌವನವಡಗಿದಂತಿರದೆ ।
ಯಪೀತವಮಮವಧಾನಮುಖ್ಯಕ್ರಿಯೆಗಳನೆಲ್ಲ ।
ನಿಷ್ಪತಿಯನೈದಿ ನಿಜವಾದ ಸದ್ಭಕ್ತರಿಗೆ ಭಾವಲಿಂಗಾಚಾರವು

ವೆಂಕ ಸು. 1800.

ಈತನು ಪಾರ್ವತಿಯ ಕೊರವಂಜಿಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಇವನ ಪಿತಾಮಹನು ತಿರುಮಲಯ್ಯ, ತಂದೆ ವೆಂಕಟೇಶಯ್ಯ, ಸ್ಥಳ ಮೇಳೆಯಕೋಟೆ. ಸರಸಕವಿ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ; ಸುಮಾರು 1800 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವನ ಗ್ರಂಥವು ಹೀಗೆ ಆರಂಭಿಸುತ್ತದೆ—

ನಿಜಾಂಕಿತನಾದ ದಶರಥರಾಯನ ಕುಮಾರನಾದ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಕೈಲಾಸವಾಸಿಯಾದಂಥ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿ ಕೌಸಲ್ಯಾದೇವಿಗೆ ಹೇಳ್ದ ಕೊರವಂಜಿ ಕಟ್ಟಣೆಯ ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಕಥಾಪ್ರಾರಂಭವದೆಂತೆನೆ.

ಭಾಳಾಕ್ಷ ಸು. 1800

ಇವನು ಕರಿಯಬಂಟನಕಥೆ ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ತಂದೆ ಕೆಂಪಣ್ಣಗೌಡ, ತಾಯಿ ಹಲಗಮ್ಮ. ಇವನು ಸುಮಾರು 1800ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. "ಈನ್ನಜನಾಣರ ಕರ್ಣಕಿಂಪೆಸಿಸುವ ವರ್ಣಕಕೃತಿಯನು ಬಿನ್ನಣದಿಂದೊರೆವೆ" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಬಸವಲಿಂಗ ಸು 1800

ಈತನು ಸೌಮಿನೀಕಥೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ಕುಂದಗೋಳ್ಳದ ಮಡಿವಳನ ಮಗನು. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1800 ಆಗಿರಬಹುದು. ಇವನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸೌಮಿನಿ ಎಂಬ

ದುಷ್ಟ ಸ್ತ್ರೀ ಗೋಕರ್ಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ.

ಶಾಲಿಚೆನ್ನಬಸವ ಸು. 1800.

ಈತನು ವೀರಸಂಗಯ್ಯದುಂದುಮೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಧಾರವಾಡ. ಇವನು ಸುಮಾರು 1800 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು.

ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕವಿಗಳು

ರಾಮಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿ ಸು. 1808

ಈತನು ಭುವನಪ್ರದೀಪಿಕೆ ಎಂಬ ಸ್ವರಚಿತವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಸಿಂಹಾಸನಪುರಿಯ (ಹಾಸನ) ರಾಮಪಂಡಿತನ ಮಗನು. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಮೈಸೂರು ದೊರೆಯಾದ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನ ಸಂತೋಷಾರ್ಥವಾಗಿ 1808 ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದಂತೆಯೂ ಟೀಕೆಯನ್ನು 1815 ರಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿದಂತೆಯೂ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇವನ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣರಾಜಗುಣರತ್ನಮಾಲೆ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. ಇದರಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಸೃಷ್ಟಿ, ಕಾಲಪ್ರಮಾಣ, ಮನ್ವಾದಿಗಳು, ಭೂಗೋಳ, ಖಗೋಳ, ಮೈಸೂರು ರಾಜರ ಪರಂಪರೆ, ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಗುಣಕಥನ, ಪುರಾಣಗಳು, ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳು ಮುಂತಾದ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳು ಹೇಳಿವೆ. ಗ್ರಂಥವು 10 ಪಟಲಗಳಾಗಿ ಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟದೆ.

ಚಂದ್ರಸಾಗರವರ್ಣಿ. ಸು. 1810.

ಈತನು ಕದಂಬಪುರಾಣ, ಚಂದನೆಯಕಥೆ, ಜಿನಭಕ್ತಿಸಾರ, ಜಿನಮುನಿ, ಪರಶುರಾಮಭಾರತ, ಪುರಾಣಸ್ತೋತ್ರ, ಬೆಟ್ಟವರ್ಧನಚರಿತ್ರೆ, ಬ್ರಹ್ಮಶತಕೋಶ, ಭವ್ಯಾಮೃತ, ಮುಲ್ಲಾಶಾಸ್ತ್ರ, ಜಿನರಾಮಾಯಣ, ರುದ್ರಯಕ್ಷಗಾನ, ವಾಸುದೇವಪಾರಿಜಾತ, ಶಬ್ದಾರ್ಥಮಂಜರಿ, ಸ್ವರಕೊರವಂಜಿ, ಹಿಮಶೀತಳನ ಕಥೆ, ಈ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಇವನು ಜೈನಕವಿ; ಸೇನಗಣದವನು; ಇವನ ಗುರು ಲಕ್ಷ್ಮೀಸೇನ, ಸ್ಥಳ ತೋವಿನಕೆರೆ. ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಶ್ರವಣಬೆಳ್ಗೊಳಕ್ಕೆ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ಧರ್ಮಾಖ್ಯಪುರದ ಪೇಟೆಯ ಚಂದ್ರಪ್ರಭನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈತನ ಜಿನಮುನಿ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ

ಇವನು ಗೃಹಸ್ಥನಾಗಿದ್ದಾಗ ಸ್ಮರಕೊರವಂಜಿ, ನಾಗಕುಮಾರಷಟ್ಪದಿ ಬೃಹ್ಮತಕೋಶ, ಭಾರತ ಈ ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ದೀಕ್ಷೆಯಾದ ಬಳಿಕ ರುದ್ರಯಕ್ಷಗಾನ, ಮುಲ್ಲಾಶಾಸ್ತ್ರ, ಪರಶುರಾಮಭಾರತ, ಭವಾಮೃತ, ಚಂದನೆಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ಈ ಐದು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಪರಶುರಾಮಭಾರತವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಒಂದು ಭಾರತವನ್ನೂ ಇವನು ಬರೆದಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಪರಶುರಾಮ ಭಾರತವನ್ನು 1810 ರಲ್ಲಿಯೂ ಜಿನಮುನಿಯನ್ನು 1814 ರಲ್ಲಿಯೂ ಬರೆದಂತೆ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ

1. ಜಿನಮುನಿ

ಇದು ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ ; ಸಂಧಿ 50, ಪದ್ಯ 2551. ಇದರಲ್ಲಿ ನಾಗಕುಮಾರನೆಂಬ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರನ ಚರಿತೆ ಹೇಳಿದೆ ನಾಗದತ್ತನು ಪಂಚಮಿಯ ಉಪವಾಸದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಂದು ನಾಗಕುಮಾರನಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸಿ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ರತಿಯಾಗಿ ಅಪವರ್ಗ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆದನು—ಎಂಬುದೇ ಕಥಾಗರ್ಭ. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ವೇಣುಪುರಿಯ ಶ್ರಾವಕರ ಪ್ರಾರ್ಥನಾನುಸಾರವಾಗಿ ಕವಿ ಧರ್ಮಪುರಿಯ ಬಸದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ನಾಗಕುಮಾರ ಷಟ್ಪದಿ ಎಂಬುದು ಈ ಗ್ರಂಥವೇ ಆಗಿರಬೇಕು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಪ್ರಭಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಆಮೇಲೆ ಕವಿ ನೇಮಿ, ಸಿದ್ಧಾದಿಗಳು, ಸರಸ್ವತಿ, ಗಣಧರರು, ಪೂಜ್ಯಪಾದ ಇವರುಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ನಾಡು

ಬಿಡುವಿಡದೆ ತೋಱುತಿಪ ಸರಸಿಗಳ ಸರಿಸಗಳ |
ಕಡೆಗಾಣದೊತ್ತರಿಪ ತೊಱೆಯಿಂದ ಕೆಱೆಯಿಂದ |
ನುಡಿಗಗೋಚರವಾದ ಖಗದಿಂದ ಮೃಗದಿಂದ ಮಣಿಮಯಾಚಲಗಳಿಂದ ||

ಎಡೆಬಿಡದೆ ಶೋಭಿಸುವ ಬೀಡಗಳ ನಾಡುಗಳ |
ತೊಡಗಿದಾರಾಮಗಳ ಸೊಂಪಿನಿಂದಿಂಪಿನಿಂ |
ಕಡುಗುತಿಹ ಸ್ವರ್ಣಪುಮುದಿಳೆಯಿಂದ ಕಳೆಯಿಂದಲಾನಾಡ ಸಿರಿ ಮೆಱೆವುದು ||

ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ.

ವಾರುಣೀಸಂಗದಿಂದುರುತೇಜಮಂ ನೀಗಿ |
ದೂಱಿಗೀಡಾಗಿ ಪೋದವನಧಿಕಶೂರತ್ವ |
ಸಾರಿದರ್ನಾಗಲಾಸ್ಯವ ನೋಡೆನೆಂದು ಶತಪತ್ರಗಳ್ ಕಣ್ಮುಚ್ಚಲು
ಆರಜನಿರಾಜನನುಚರರಂತೆ ಭ್ರಮರ ಝೇಂ |
ಕಾರದಾನಂದದಿಂ ಪದ್ಮಾಂಗನೆಯರ ವೈ |
ಸಾರಿದುವು ಊಱಿದುವು ಮುತ್ತಿದುವು ಸುತ್ತಿದುವು ಒತ್ತುವೊತ್ತಿಲಿ ಕುಳಿತುವು ||

2 ಜಿನಭಕ್ತಿಸಾರ

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಪದ್ಯ 108. ಪ್ರತಿಪದ್ಯವೂ "ರಕ್ಷಿಸನವರತ" ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಧರ್ಮಾಖ್ಯಪುರದ ಚಂದ್ರಪ್ರಭನ ವರದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸೇನರ ಭಕ್ತಿಯಲಿ ವಿರಚಿಸಿದ ಕಾವ್ಯ ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಾಥಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಇದರಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಹಲವುಜನ್ಮದಿ ಗೈದ ಅಘಸಂ | ಚಲಿಸುವುದು ನಿಮ್ಮಳಗಿಯೊಂದಿನ |
ಸಲವಿನಲಿ ಭಜಿಸಿದರೆ ನಿಮ್ಮಯ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಲೆಗಳ ||
ಒಲಿಸಬಹುದಪವರ್ಗನಾರಿಯು | ಗೆಲುಬಹುದಾವಾವ ಗತಿಗಳ |
ನಿಲಿಸಿದರೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮನವನು ರಕ್ಷಿಸನವರತ ||
ಜೀವನಕೆ ಹಿತವೆಲ್ಲ ಪುಣ್ಯದ | ಭಾವ ಪರಪೀಡನೆಯೆ ಪಾಪಕೆ |
ತಾವದೆಂಬುದನಱಿದು ತೊಱೆವನುಚಿತದ ಕಾರ್ಯಗಳ ||
ಭಾವಿಸೊಳ್ಪಿತ ಸರ್ವಜನಸಂ | ಜೀವನೆನಿಸಲು ನಿನಗೆ ಸದ್ಗತಿ |
ಯಾವನಾಜಿನದೇವ ರಕ್ಷಿಸಲೆಮ್ಮನನವರತ ||

3 ಭವ್ಯಾಮೃತ

ಇದು 110 ಕಂದಗಳನ್ನು ಒಳಕೊಂಡಿದೆ; ಇದರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿಚಾರವು ಹೇಳಿದೆ. ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಜಿನಸ್ತುತಿ ಇದೆ. 107 ನೆಯ ಪದ್ಯ

ದಲ್ಲಿ ಗೊಮ್ಮಟಸಾರವೂ ಪ್ರಾಭೃತವೂ ಪರಮಾರ್ಥದ ತಂದೆತಾಯಿ ಗಳೆಂದು ನಂಬಿ ನೇಮೀಶ್ವರನ ಪಾದವನ್ನು ನೆನೆದು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದುದಾಗಿ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ತನುಬೇಱಾತ್ಮನು ಬೇಱಂ | ದನವರತಂ ನಡೆವ ನುಡಿವ ಸಡಗರದೆಡೆಯೊಳ್ |
ಮನದೊಳ್ ಚಿಂತಿಸುವಾತನ | ಘನತರಕರ್ಮಗಳಿಗೆಲ್ಲ ನಿರ್ಜರೆಯಕ್ಕುಂ ||
ನಿರಘನ ರುಚಿವಡೆದವನಿಗೆ | ಪರಿಗ್ರಹಾದಿಗಳ ತೊಡರವೇಂ ಕಡೆದಪುದೇ |
ಧರೆಯೊಳು ಮದವೆದ್ದಾನೆಯ | ನೆರೆದಿಹ ಕಬ್ಬಿಗಗ ಬೇಲಿಯೇಂ ತಡೆದಪುದೇ ||

4. ಪರಶುರಾಮಭಾರತ.

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಅಧ್ಯಾಯ 24, ಪದ್ಯ 1369. ಇದರಲ್ಲಿ 18 ನೆಯ ತೀರ್ಥಂಕರನಾದ ಅರಜಿನನ ಅಂತರಾಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಸುಭೌಮಪರಶುರಾಮರ ಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ: ಪರಶುರಾಮನು ಸಹಸ್ರಬಾಹುವನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನು 21ಸಾರಿ ಸಂಹರಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಸುಭೌಮರಾಜನಿಂದ ಹತನಾದನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಗುಪ್ತಿಪುರದಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವು "ಸರಸ ಜನರಿಗೆ ಕುಶಲತತ್ವದ ನೆರವಿ ಸದ್ಭವ್ಯರಿಗೆ ಮಿಥ್ಯದ ತೋಱುವಿ ವಿರತರಿಗರ ಸುಗಳಗಿದು ವೀರಮಂತ್ರ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ ಪ್ರಭಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಆಮೇಲೆ ಕವಿ ಸುಪಾರ್ಶ್ವ, ಅರ, ಸಿದ್ಧರುಗಳು, ಸರಸ್ವತಿ, ಗಣಧರರು, ಯಕ್ಷರು ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಸೂರ್ಯೋದಯ.

ತೆರಳುತಿಹ ತಮವರಳುವಬ್ಜನಿ | ಕೊಱಗುತಿಹ ಕುಮುದಾಳಿ ಚಿಂತೆಯ |
ಕರೆವಚಾತಿಚಕೋರವಿಟರೆದೆಹಾಱನೊಡರಿಸುತ ||
ಅರುಣಕಿರಣದ ಜವನಿಕೆಯ ಮಱೆ | ಗರೆದು ಒಹ ದಿನಕರನ ಬಿಂಬದ |
ಭರವನಱುಲಿಯುತ್ತಿಹುವು ಕಲರವದ ಖಗನಿಕರ ||

5. ಕದಂಬಪುರಾಣ.

ಇದೂ ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಪದ್ಯ 199, ಕೆಲವು ಸಾಂಗತ್ಯಗಳೂ ಇವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳು ಕವಿಗೆ ತೋರಿ

ದಂತೆ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೇಳಿವೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕದಂಬ ಪುರಾಣ ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕವಿ ಬೆಟ್ಟವರ್ಧನಚರಿತೆ, ಮುಲ್ಲಾಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾದ ವಿಷಯಗಳು, ಬೌದ್ಧಮತವಾದುದು. ಯಜ್ಞಾರಂಭವಾದುದು, ರಾಮಾನುಜಮತವಾದುದು, ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ದೇವತ್ವವಾದುದು, ಮುಲ್ಲಾಶಾಸ್ತ್ರವಾದುದು, ಶ್ವೇತಾಂಬರರಾದುದು, ಲಿಂಗಧಾರಣೆಮಾಡಿದುದು, ಕೋಮಟಿಗರು ವೈಶ್ಯರಾದುದು, ಪಣಕಟ್ಟು ಮಾಡಿದುದು, ರಾಜಪುತ್ರರಾದುದು, ಹೆಗ್ಗಡೆಗರಾದುದು ಇತ್ಯಾದಿ. ಅಲ್ಲದೆ ಹಿಮಶೀತಳ, ವಿಕ್ರಮರಾಯ, ಶಾಲಿವಾಹನ, ಭೋಜ, ಕೂನಪಾಂಡ್ಯ, ಹೊಯ್ಸಳರಾಯ, ಬಿಜ್ಜಳ, ಬಲ್ಲಾಳ, ಬೆಟ್ಟವರ್ಧನ, ಚಾಮುಂಡರಾಯ ಇವರುಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ ಕವಿ ತನಗೆ ತೋರಿದ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಜಿನಸ್ತುತಿಯೂ, ಸರ್ವಸತೀಸ್ತುತಿಯೂ ಇವೆ. 1755 ನೆಯ ಜಯವರ್ಷದಲ್ಲಿ (1834) ಕೊಡಗು ಶೈವವಾಯಿತು ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪದ್ಯಗಳು ನಮಗೆ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ.

() ಪುರಾಣ ಸ್ತೋತ್ರ

ಇದು ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಪದ್ಯ 51. ಇದರೊಳಗೆ ಜಿನರ ಮಾತಾಪಿತೃ ಜನನ ಪುರ ವರ್ಣ ಯಕ್ಷ ಲಾಂಛನ ಕರ್ಮಕ್ಷಯಾವನಿ ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಗಳು ಹೇಳಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ರತ್ನಪುರಿಯಲಿ ಭಾನುನಂದಿನೃಪ ಶುಭದೇವಿ |
ಪತ್ನಿಗುದಿಸಿದ ಕನಕವರ್ಣನಿಕಶ್ಯಕುಕುಲ |
ರತ್ನ ನಾಲ್ವತ್ತೈದುಬಿಲ್ಲೆಡಿಯ ವಜ್ರಾಂಕ ದಶಲಕ್ಷವರುಷವೆನಿಪ ||
ನೂತ್ನದಾಯುಷ್ಯ ಕಿನ್ನರಯಕ್ಷ ಯಕ್ಷಿಕುಲ |
ರತ್ನೆ ಮಾನಸಿಯಿಂದ ಸಮ್ಮೇದಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ||
ಸೂತ್ರಕರ್ಮವ ಗೆಲಿದ ಧರ್ಮತೀರ್ಥಕರಿಂಗೆ ನಾಸರ್ಥಿಗೈವೆ ಸಿರುತ ||

7 ಮುಲ್ಲಾಶಾಸ್ತ್ರ

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಆಶ್ವಾಸ 8, ಪದ್ಯ 400. ಇದರಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ಜೀಶೊಬ್ಬನಿಗೆ ಗೂಢಶಪಥವಿಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಪಾರ್ಶ್ವಭಟ್ಟಾರಕನು ಕೋಪಗೊಂಡು ಮುಲ್ಲಾಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಪ್ರಚಾರಮಾಡಿದ ಸಂಗತಿ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕವಿ ತೋವಿನ ಕೆರೆಯ ಬಸದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಾಥಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಸಿದ್ಧಾದಿಗಳು, ಸರಸ್ವತಿ, ವೃಷಭಸೇನಾದಿ ಗೌತಮಾಂತ ಋಷಿಗಳು, ಕೂಷ್ಮಾಂಡಿನಿ, ಯಕ್ಷಯಕ್ಷಿಯರು ಇವರುಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ —

ಬಸದಿಯೆಂಬುದಕಾಗ ಪ್ರತಿಕರ | ಹೆಸರವಾಜಿ ಮಸೂತಿಯೆಂದವ |
ನುಸುರಿದನು ಪ್ರಾಕೃತದಿ ಮೋಕ್ಷಕೆ ಮೊಖ್ಖವೆಂದೆಂಬ ||
ಹೆಸರಿಡಲು ಅದನೀಗಲಾ ಪುರ | ಕೊಸೆದು ಇಟ್ಟನು ಮೊಖ್ಖವೆನುತಲಿ |
ಅಸಮಸಾಹಸ ಪಾರ್ಶ್ವಭಟ್ಟಾರಕನು ಕೇಳೆಂದ ||
ಅನ್ನವನು ಚರುವೆಂದು ದೇವರಿ | ಗನ್ನನೈವೇದ್ಯವನು ಮಾಡುತ |
ದಿನ್ನು ಅನುಚಿತವೀಗ ಚುರಿಮುರಿಯೆಂದು ಅದಲಕ್ಕ ||
ಯನ್ನು ಶರ್ಕರೆಸಹಿತ ದೇವರಿ | ಗನ್ನುವಾಡಿರಿ ಜುಮ್ಮೆರಾತ್ರಿಯೊ |
ಳಿನ್ನುತಲಿ ಬೆಸನಿತ್ತ ಸರ್ವರಿಗರಸ ಆಮುಲ್ಲಾ ||
ಮುಲ್ಲಯೆಂಬಂಕಿತವ ತನ್ನೊಳ | ಗಲ್ಲವೆಂಬಂಕಿತವ ದೇವರೊ |
ಳೆಲ್ಲವಸಸವ್ಯದೊಳು ಮಾಡಿದ ಮುಸಲಮಾನಧನು ||

8 ಜಿನರಾಮಾಯಣ

ಇದೂ ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ನಮಗೆ ದೊರೆತ ಅಸಮಗ್ರಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ 74 ಆಶ್ವಾಸಗಳೂ (ಪದ್ಯ 4309) 75 ನೆಯ ಆಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳೂ ಇವೆ. ಗ್ರಂಥವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ; ಕವಿತಾಚಮತ್ಕಾರವೇನೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.

9 ಹಿಮಶೀತಳನ ಕಥೆ

ಇದು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಪದ್ಯ 87. ಇದಕ್ಕೆ ಅಕಳಂಕಚರಿತೆ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಕಳಂಕನೆಂಬ ಜೈನಗುರು

ಹಿಮಶೀತಳರಾಜನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧರನ್ನು ವಾದದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿ ಅವರನ್ನು ದೇಶಭ್ರಷ್ಟರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಸಿಂಹಳದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದ ಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ—

ಷಣ್ಮತಗಳ ಸಮನಾಗಿ ರಕ್ಷಣೆಗೈಯು। ತುಣ್ಮೆಸದಡಗಿಸದೊರ್ವ |
ರಮ್ಮನೋರಾಗದಿ ಹಿಮಶೀತಳೇಶ ಮ | ಹನ್ಮನುತೆಯೊಳಾಳುತಿರ್ದ ||

10 ಬಿಟ್ಟವರ್ಧನ ಚರಿತೆ.

ಇದೂ ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ ; ಪದ್ಯ 121. ಇದರಲ್ಲಿ ರಾಮಾನುಜ ಗುರು ತೊಣ್ಣೂರಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟವರ್ಧನ ರಾಜನನ್ನು ವೈಷ್ಣವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ದೇ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ಹೇಳಿವೆ.

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಪ್ರಭ, ಸರಸ್ವತಿ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಇದರಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಈ ಮುನಿಗಳು ಎನ್ನ ಹಸ್ತದಿ ಭಿಕ್ಷವ | ಪ್ರೇಮಿಸದಿರಲು ಬಿಟ್ಟವರ |
ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯಶಿಷ್ಯನಾಗುವೆನೆಂದು | ನೇಮವನಿಟ್ಟ ಭೂಭುಜನು ||
ನಾಮಧಾರಿಗಳಿಗೆ ಗುರುಗಳು ಶಿಕ್ಷೆಗೆ | ನೀಮಿಹುದೆಂದುಲಿದಿನ್ನು |
ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಎಲ್ಲಕೆ ಕುಲ | ಸ್ವಾಮಿಗಳೆಂದು ನೇಮಿಸಿದ ||

ಶ್ರೀನಿವಾಸಕವಿ ಸು. 1812

ಈತನು ಕೃಷ್ಣನೃಪಜಯೋತ್ಕರ್ಷವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ ; ಮೈಸೂರು ದೊರೆಯಾದ ಮುಮ್ಮಡಿಕೃಷ್ಣರಾಜನ ಆಶ್ರಿತನು. ಇವನಿಗೆ ಕವಿಸಾರ್ವಭೌಮ ಎಂಬ ಬಿರುದುಂಟು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು 1812 ರಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ.

ಕೃಷ್ಣನೃಪಜಯೋತ್ಕರ್ಷ.

ಇದರಲ್ಲಿ 8 ಪದ್ಯಗಳೂ 6 ಗದ್ಯಗಳೂ ಇವೆ. ಇದು ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಗ್ರಂಥ. ವಿರಾಮಭೇದದಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃ

ತರೂಪವಾಗಿಯೂ ಕರ್ಣಾಟರೂಪವಾಗಿಯೂ ಇರುವಂತೆ ಕವಿ ಬಹಳ ಚಮತ್ಕಾರದಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ[1]. ಇದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗವನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಭೂವಲ್ಲಿ । ರಣದಲಿ । ನಿಯತ । ಶಕ್ರಸಮಶ್ರೀಯ । ಆಳಿದ । ಮಹಾವೀರ್ಯ ।
ಕೃಷ್ಣನೃಪೇಂದ್ರಫಲಿಸು । ಕೃಪ । ಜಯಾಹರ್ಷಮದ್ವಿನುತಿಲಕ್ಷ್ಮಿಸು । ರಸಿಕವರ್ಯ ॥

ಅವಧಾರಿಸುಮಹನೀಯ । ಮಹಿಮಾಢ್ಯ । ಮಹಸ್ವಿ । ಮಹಿಸೂರಮಹೀಪತಿ । ಮಹಾವಂಶಜನು । ಶ್ರೇಯಸ್ವಿಸರ್ವಾಧಿಕಪ್ರಭಾವಕನು । ಕಪೋಲನಾಸಿಕಾದ್ಯವಯವಸೌಂದರ್ಯಶೋಭಿತನು । ಧರಾಧಿಕಾರಯೋಗ್ಯಮಿತಗಂಭೀರಭಾಷಣನು । ದ್ರುಹಿಣಸೃಷ್ಟವಿಶಿಷ್ಟಜಗದಲಿ । ಕಾಂತಿಕಾಂತಗತಿಲಕಸಮನು । ವ್ಯವಸ್ಥಿತಶಮದಮನು । ವಿಹಿತಧರ್ಮನಿಷ್ಠನು । ಶ್ರೇಷ್ಠಸಭಾಸನ್ಮಾನ್ಯನು । ಪರಮೋಹಹರಬಲವಿಜಯಕೃಪಾದಿಮನೋಹರಗುಣಪ್ರವರ್ಧನನು । ಶ್ರುತಿಪರಿಶೀಲನಾಧ್ಯಸ್ಪೃಥುರುಕಾಂಗದವಿಭಾವನೋಚಿತಶುಚಿತರಲಸದ್ರಾಜ್ಯನು । ಸಾರಫಲದಾತನು । ಶಾಂತಿವಿಶಿಷ್ಟನು । ತೋಷಿತದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣಪೂಜೋಪಚಾರಫಲದಿಂದದ್ರವ್ಯಬುದ್ಧಿಸಂಪನ್ನನು । ಪ್ರಣಯರಸವಾದಿದನು । ಜಾಯಮಾನವಿಪಕ್ಷಗಳಪ್ರಕಾರಕರಣೋದ್ದಾಮಧೀರನು । ದಾಸದಶಾಧ್ಯಾಹಿತರಾಜರಾಜೇಂದ್ರನುಂನ ಶೋಭಿಗುಣನಿಧಿಭೂತದಯಾಢ್ಯ । ಗೋಪಾಲನೆ । ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕೃತಿವಿಷಯಕ । ಬಹುಚಾತುರ್ಯಗಾರ । ಕಲಿಯುಗಾವತೀರ್ಣಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಯ । ಸದೋಧನೀ । ಧರ್ಮಪಣವಂತನು । ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಧುರಂಧರನು ॥

ನಿತ್ಯಜಯಾನ್ವಿತರಣವಿಧಿಯಾಗೋ । ವಿಬುಧರ । ತೋರುತ । ನಿಜ । ವನಮಾಲೀ ।
ಕೀರ್ತಿಶುಚೀಕೃತದಿಕ್ತಟನಾಗೋ । ವಿಪುಳಮಹಿಮ । ನೀ । ಹಿತಮತಿಶಾಲೀ ।

---

1 ರೇಖಾಕ್ಷಿತಿಷು ವಿರಾಮೈಃ ಪ್ರಭವತಿ ಕರ್ಣಾಟವಾಙ್ಮಯಂ ಪತ್ರಂ ।
ಸಂಸ್ಕೃತಕೃತಿಸ್ತು ಸಿಧ್ಯತಿ ಲಾಕ್ಷಾಂಕನಿದರ್ಶಿತೈಃ ಪದವಿಭಾಗೈಃ ॥
ಕೃಷ್ಣಜಯೋತ್ಕರ್ಷಾಖ್ಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತಕರ್ಣಾಟವಾಗ್ದ್ವಯಶ್ಲಿಷ್ಟಾ ।
ಅಸ್ವಾದ್ಯತೇ ಕೃತಿರಿಯಂ ಸತ್ಪ್ರೀತ್ಯೈ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಚಿತಾಸ್ತು ॥

ನೃಪಸಭೆಯುಲ್ಲಕ | ಭೂಷಣವಾಗಿಯು | ರಾಜ್ಯವಪೋಷಿತ | ಸಕಲದ್ವಿಜನು |
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣವಿಭೋ | ಮಯಿಸಪ್ರಸನ್ನೇ | ಪ್ರೇಮಭರಿತ | ನಿರು| ಪರತುವುಚಿತನು|

ಮುಮ್ಮಡಿಕೃಷ್ಣರಾಜ 1794-1868

ಈತನು ನಮಗೆ ತಿಳಿದಮಟ್ಟಿಗೆ (1) ಅಖಂಡಕಾವೇರೀಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ, (2) ಅಧ್ಯಾತ್ಮರಾಮಾಯಣ, (3) ಅರ್ಕಪುಷ್ಕರಿಣೀಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ, (4) ಉತ್ತರಗೀತೆ, (5) ಉತ್ತರರಾಮಚರಿತಕಥೆ, (6) ಉಷಾಪರಿಣಯ, (7) ಕಾದಂಬರಿ, (8) ಕಾಶೀಖಂಡ, (9) ಕೃಷ್ಣಕಥಾರತ್ನಾಕರ, (10) ಕೃಷ್ಣಕಥಾಸಾರಸಂಗ್ರಹ, (11) ಗಯಾಚರಿತ್ರೆ, (12) ಚುಂಚನಕಟ್ಟೆಯಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ, (13) ಜಾತಕಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಟೀಕೆ, (14) ಜೈಮಿನಿಭಾರತದ ಅಶ್ವಮೇಧಿಕಪರ್ವದಟೀಕೆ, (15) ತುಲಾಕಾವೇರೀಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ, (16) ದಶಾವತಾರಕಥಾಕಲಾನಿಧಿ, (17) ದೇವೀಭಾಗವತತಾತ್ಪರ್ಯಟೀಕೆ, (18) ದೇವೀಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಸಪ್ತಶತಿ, (19) ದೇವೀಸಾಯುಜ್ಯದಸೀಸಮಾಲಿಕೆ, (20) ನಂಜುಂಡಶತಕ, (21) ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನ, (22) ಪಂಚತಂತ್ರ, (23) ಬತ್ತೀಸಪುತ್ಥಳಿಕಥೆ, (24) ಬೇತಾಳಪಂಚವಿಂಶತಿ, (25) ಭಕ್ತವಿಲಾಸದರ್ಪಣ, (26) ಭಗವದ್ಗೀತೆ, (27) ಭರತಸಾರಸಂಗ್ರಹಟೀಕೆ, (28) ಭಾಗವತ, (29) ಭಾಮಾಕಥೆ, (30) ಭಾರತ, (31) ಮಾಳವಿಕಾಗ್ನಿಮಿತ್ರೀಯ, (32) ಯಾದವಗಿರಿಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ, (33) ರತ್ನಾವಳಿ ಅಥವಾ ವತ್ಸರಾಜನ ಕಥೆ (34) ರಾಮಕಥಾಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ, (35) ರಾಮಾಯಣಟೀಕೆ, (36) ರಾಮಾಯಣ ತಾತ್ಪರ್ಯದೀಪಿಕಾಟೀಕೆ, (37) ಲಲಿತೋಪಾಖ್ಯಾನ, (38) ಲೈಂಗಪುರಾಣ, (39) ವಿಕ್ರಮೋರ್ವಶೀಯ, (40) ಶಂಕರಸಂಹಿತೆ, (41) ಶಕುಂತಲೋಪಾಖ್ಯಾನ, (42) ಶನೈಶ್ಚರಕಥೆ, (43) ಶುಕಸಪ್ತತಿ (44) ಶ್ರೀಶೈಲಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ, (45) ಸೌಗಂಧಿಕಾಪರಿಣಯ (ಪದ್ಯ), (46) ಸೌಗಂಧಿಕಾಪರಿಣಯ (ಗದ್ಯ), (47) ಹರಿವಂಶ (48) ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರೋಪಾಖ್ಯಾನ, (49) ಹಾಡುಗಳು (50) ಹಾಲಾಸ್ಯಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ — ಈ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಈತನು ಮೈಸೂರುಸಂಸ್ಥಾನದ ಮಹಾರಾಜರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು. ಇವನ ತಂದೆ ಚಾಮರಾಜ, ತಾಯಿ ಕೆಂಪನಂಜಾಂಬೆ. ಇವನು 1794 ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ, 1799 ರಿಂದ 1868 ರ ವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯವಾಳಿ, 1868 ರಲ್ಲಿ ಗತಿಸಿದನು. ಮಹಾರಾಜನಾಗಿದ್ದರೂ ವಿದ್ವದ್ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆದು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿರುವ ಪುರಾಣೇತಿಹಾಸಕಾವ್ಯನಾಟಕಾದಿಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿಯೂ ನೂತನಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಯೂ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಮಹೋಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಕನ್ನಡ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಈ ಎರಡು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈತನಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಪಾಂಡಿತ್ಯವುಂಟು. ದಾತೃತ್ವ, ವಿದ್ವತ್ಪಕ್ಷಪಾತ ಎಂಬ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಈತನು ತವರುಮನೆಯಾದ್ದನು. ವಿದ್ವತ್ಪ್ರಭುವಾಗಿ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕನಾಗಿದ್ದುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಧರ್ಮೈಕಪರಾಯಣನಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಮಠಗಳಿಗೂ ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೂ ದಾನಗಳನ್ನುಮಾಡಿ ತನ್ನ ಉದಾರಾಶಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವನು. ಈ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವನ್ನು ಆಸ್ಥಾನಪಂಡಿತರುಗಳಿಗೆ ಸೂಚನೆಗಳನು. ಕೊಟ್ಟು ಬರಸಿರಬಹುದು. ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳ ರಚನಾಕಾಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಶಕ 1738 ರಲ್ಲಿ (1815) ದೇವೀಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆವನ್ನೂ, ಶಕ 1742 ರಲ್ಲಿ (1820) ಜೈಮಿನಿಭಾರತದ ಅಶ್ವಮೇಧಕಪರ್ವಟೀಕೆ, ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರೋಪಾಖ್ಯಾನ, ಶಂಕರಸಂಹಿತೆ, ಶುಕಸಪ್ತತಿ ಇವುಗಳನ್ನೂ, ಶಕ 1745 ರಲ್ಲಿ (1823) ಲಲಿತೋಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನೂ, ಶಕ 1769 ರಲ್ಲಿ (1847) ಮಾಳವಿಕಾಗ್ನಿಮಿತ್ರೀಯ, ಶಕುಂತಲೋಪಾಖ್ಯಾನ, ಇವುಗಳನ್ನೂ, ಶಕ 1770 ರಲ್ಲಿ (1848) ನಂಜುಂಡಶತಕವನ್ನೂ, ಶಕ 1771 ರಲ್ಲಿ (1849) ಸಂಖ್ಯಾತರತ್ನಮಾಲಾಟೀಕೆಯನ್ನೂ, ಶಕ 1787 ರಲ್ಲಿ (1864) ಕೃಷ್ಣಕಥಾರತ್ನಾಕರವನ್ನೂ, ಶಕ 1790 ರಲ್ಲಿ (1867) ರಾಮಾಯಣಟೀಕೆಯನ್ನೂ ಬರೆದಂತೆ ಆ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಸ್ವಯಂವೃತಕವಿತಾವಧೂರತ್ನ, ಉಭಯಕವಿತಾಲಕ್ಷಣವಿಚಕ್ಷಣ ಎಂದು ಕವಿ ತನ್ನನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳು ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ಗದ್ಯರೂಪವಾಗಿವೆ; ಎರಡು ಮೂರುಮಾತ್ರ ಪದ್ಯರೂಪವಾಗಿವೆ. ಹೆಸರುಗಳಿಂದಲೇ ಆಯಾಗ್ರಂಥ

ಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾದ ವಿಷಯಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಕೆಲವುಗ್ರಂಥಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇವೆ—

1 ಶಕುಂತಲೋಪಾಖ್ಯಾನ

ಇದಕ್ಕೆ ಶಾಕುಂತಲನಾಟಕ ನವೀನ ಟೀಕೆಯೆಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. ಈ ನಾಟಕದೊಡನೆ ವಿಕ್ರಮೋರ್ವಶೀಯ, ಮಾಳವಿಕಾಗ್ನಿಮಿತ್ರೀಯ ಎಂಬುವುಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಕಾಳಿದಾಸನ ಈ ನಾಟಕತ್ರಯಕ್ಕೂ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಬರೆದು ಒಟ್ಟುಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣರಾಜವಾಣೀವಿಲಾಸ ರತ್ನಾಕರ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರತಿನಾಟಕವೂ 4 ಕಲ್ಲೋಲಗಳಾಗಿಯೂ ಪ್ರತಿಕಲ್ಲೋಲವೂ 4 ತರಂಗಗಳಾಗಿಯೂ ವಿಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ನಾಟಕಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಗದ್ಯವಿದೆ—

ಚಂಡಕರಮಂಡಲೋಚ್ಚಂಡತೇಜಃಪ್ರಕಾಂಡಕಾಂಡಷಂಡಖಂಡಿತಾಖಂಡಶೌರ್ಯಪರಿಮಂಡಿತಭಂಡನೋದ್ದಂಡಾರಿಮಂಡಲ ಕಂಡಖಂಡದೋರ್ದಂಡಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪಾಂಡುರುಚಿಖಂಡಡಿಂಡೀರಪುಂಡರೀಕಪರಿಪಾಂಡುರಯಶಃಪಿಂಡಿಲಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಭಾಂಡೋದ್ಭಟಕಶಾಲಕೂಟಪ್ರತಿಭಟಕಟುಕಪಟಪಟುನಿಶಾಟಕೂಟಪಾಟನಲಂಪಟ ನಿಟಿಲಪುಟಘಟಿತವಿಕಟಕೃಪೀಟಯೋನಿಕಟಿಟೀಮೋಹಾಂಧಕಾರಚ್ಛಟಾವಿಘಟನಪಟುನಟನ್ಮಹಾನಟಮುಕುಟತಟಪರ್ಯಟತ್ತಟಿನೀತಟಾಂತರಂಗರಿಂಗದಭಂಗೋತ್ತುಂಗತರಂಗಸಂಗರಭಂಗದಸಂಭ್ರಮೋಜ್ಜೃಂಭಮಾಣಗಂಭೀರವಾಗ್ಗುಂಭಸಂಭಾವಿತ ಗರನಗರವರನಿಲಯಚಂದ್ರಚೂಡಚರಣಾರವಿಂದಸೇವಾಮಂದನಿರಂತರನಿಷೇವಣ ಸ್ವಯಂವೃತಕವಿತಾವಧೂರತ್ನ ರಾಜಾಧಿರಾಜ ಶ್ರೀ ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರಪುತ್ರಾತ್ರೇಯಸಗೋತ್ರ ಪವಿತ್ರಚರಿತ್ರ ಕೆಂಪನಂಜಮಾಂಬಾಗರ್ಭಕ್ಷೀರಪಾರಾವಾರರಾಕಾಸುಧಾಕರಾಯಮಾನ ಶಂಖಚಕ್ರಮಕರಮತ್ಸ್ಯಶರಭಸಾಳ್ವಗಂಡಭೇರುಂಡಧರಣೀವರಾಹಹನುಮದ್ಗರುಡಕಂಠೀರವಾದ್ಯನೇಕಬಿರುದಾಂಕಿತ ಬಿರುದೆಂತೆಂಬರಗಂಡ ಪ್ರತಾಪಮಾರ್ತಂಡ ಶ್ರೀಚಾಮುಂಡಿಕಾವರಪ್ರಸಾದಲಬ್ಧಸಾಹೀಶ್ವರಮಹಾಸಂಸ್ಥಾನಸಮಧ್ಯವಿದ್ಯೋತಮಾನಸ್ಪೃದ್ಯಾನಪದ್ಯಕುಲಕ್ರಮಾಗತದಿವ್ಯರತ್ನಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢೋಭಯಕವಿತಾಲಕ್ಷಣವಿಚಕ್ಷಣ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರಾಜಕಂಠೀರವರು ಲೋಕೋಪಕಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಸರಸಜನಾನಂದಕರವಾಗಿ ನವರಸಭರಿತಮಾಗಿ ಕರ್ಣಾಟಕಭಾಷೆಯಿಂ ವಿರಚಿಸಿದ ಕೃಷ್ಣರಾಜವಾಣೀವಿಲಾಸರತ್ನಾಕರದೊಳ್.

2 ವತ್ಸರಾಜನ ಕಥೆ.

ಇದರಲ್ಲಿ ರತ್ನಾವಳೀನಾಟಕದ ಕಥೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣರಾಜಸೂಕ್ತಿಮುಕ್ತಾವಳಿ ಎಂದು ನಾಮಾಂತರವು. ಗ್ರಂಥವು 70 ಗುಚ್ಛಗಳಾಗಿ ಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಯವಿದೆ:—

ಚಾಮಕ್ಷಿತಿಪತಿಸುತ ಸು | ತ್ರಾಮಾಧಿಕ ಕೆಂಪನಂಜಮಾಂಬಾಸುತನು |
ದ್ದಾಮ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣೇಂದ್ರಂ | ಭೂಮೀಶ್ವರವತ್ಸರಾಜಕಥೆಯಂ ಪೇಳ್ದಂ ||

3 ರಾಮಕಥಾಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ

ಇದಕ್ಕೆ ಸಾರಸಂಗ್ರಹಶ್ರೀರಾಮಕಥಾಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಎಂಬುದು ಪೂರ್ಣವಾದ ಹೆಸರು. ಇದು 4 ಸ್ತಬಕಗಳಾಗಿ ಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣ, ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣ, ಪಾದ್ಮಪುರಾಣ, ಕೂರ್ಮಪುರಾಣ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ, ಶಿವಧರ್ಮೋತ್ತರ, ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ, ಜೈಮಿನ್ಯಾದಿಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕವಿಧವಾದ ರಾಮಕಥೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೋಧನೆಮಾಡಿ ಸಾರವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಲೋಕೋಪಕಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದಂತೆ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

4 ಕೃಷ್ಣಕಥಾರತ್ನಾಕರ

ಇದು 12 ತರಂಗಗಳಾಗಿ ಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕವಿ ಭಾಗವತದಶಮಸ್ಕಂಧ, ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣ, ಹರಿವಂಶ, ಭಾರತಾದ್ಯನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪರಿಶೋಧನೆಗೈದು ಸಾರವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾನೆ.

5 ರಾಮಾಯಣತಾತ್ಪರ್ಯದೀಪಿಕಾಟೀಕೆ

ಇದರ "ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣದೊಳ್' ಆಯಾಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮುನೀಶ್ವರನಿಂದ ಗೂಢವಾಗಿ ಸೂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆಯಾ ತಾತ್ಪರ್ಯಂಗಳಂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣತಾತ್ಪರ್ಯದೀಪಿಕೆಯಂ ಕರ್ಣಾಟಭಾಷೆಯಿಂದ ವಿವರಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀರಾಮಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಜನನವಂ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಆಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವ್ಯಾಪಾರಂಗಳಿಗೆ ಕಾಲನಿರ್ಣಯವಂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಪೂರ್ವಿಕರಾದ ಗ್ರಂಥಕಾರರು ಬರೆದಿರುವ ದೀಪಿಕೆ, ರಾಮಾಯಣಸಂಗ್ರಹದೀಪಿಕೆ, ರಾಮಾಯಣತಾತ್ಪರ್ಯವಿರೋಧ

ಭಂಜಿನಿ, ಪರಶುರಾಮೀಯ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಂಗಳಂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿಶೋಧಿಸಿ ಕರ್ಣಾಟಕಭಾಷೆಯಿಂದ ವಿವರಿಸಿದೆ. "

6 ಸಂಖ್ಯಾರತ್ನಮಾಲಾ ಟೀಕೆ

ಇದರಲ್ಲಿ 1 ರಿಂದ 120 ರ ವರೆಗೆ ಸಂಖ್ಯಾನಾಮಾವಳಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಅರ್ಥದೊಡನೆ ಹೇಳಿದೆ.

7 ಭಾಗವತ

ಭಾಗವತಪುರಾಣಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಧರೀಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾನುಸಾರವಾಗಿ ಬುಧ ಜನಸಮ್ಮತಿಯಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಕೃಷ್ಣರಾಜವಾಣೀವಿಲಾಸವೆಂಬ ಕರ್ಣಾಟಕಭಾಷಾ ಟೀಕೆ.

8 ಸೌಗಂಧಿಕಾಪರಿಣಯ

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕವಿ ಪದ್ಯರೂಪವಾಗಿಯೂ ಗದ್ಯರೂಪವಾಗಿಯೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪದ್ಯಗ್ರಂಥವು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 100, ಪದ್ಯ 6040. ಗದ್ಯಗ್ರಂಥವು 36 ಆಶ್ವಾಸಗಳಾಗಿ ಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಕ್ಷೇಪಸೌಗಂಧಿಕಾಪರಿಣಯ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಇರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ "ಇಂದ್ರನು ದೂರ್ವಾಸಮುನಿಯ ಶಾಪದಿಂದ ರತ್ನಪುರಿಯ ರಾಜನಾದ ಸುಚರಿತ್ರನಿಗೂ ಅವನ ರಾಣಿ ಗುಣವತಿಗೂ ಸುಗಂಧರಾಯನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಸೌಗಂಧಿಕೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಚೀದೇವಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ"—ಇದೇ ಕಥಾಗರ್ಭ. ಪದ್ಯಗ್ರಂಥದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಚಾಮುಂಡಿಕೆ, ನಂಜುಡೇಶ್ವರ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಈ ಕಥೆಯನ್ನೇ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಕವಿಯ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ ದೇವಲಾಪುರದ ನಂಜುಂಡನು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

9 ದೇವೀಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ

ಇದರಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಪುರಾಣದೊಳಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ ದೇವೀಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಪ್ರಕಾಶಕವಾದ ಸಪ್ತಶತಿಯೆಂಬ ಮಹಾಮಂತ್ರಾರ್ಥವು ವಿವರಿಸಿದೆ.

10 ಶಂಕರಸಂಹಿತೆ

ಇದು ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣಾಂತರ್ಗತವಾದ ಶಂಕರಸಂಹಿತೆಯ ವಿವರಣೆ; ಸಂಭವ, ಅಸುರ, ವೀರಮಹೇಂದ್ರ, ಯುದ್ಧ, ದೇವ, ದಕ್ಷ, ಉಪದೇಶ ಎಂಬ 7 ಕಾಂಡಗಳಾಗಿ ಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

11 ಭರತಸಾರಸಂಗ್ರಹ ಟೀಕೆ

ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ, ನಾಟ್ಯ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ಹೇಳಿವೆ. ಅನೇಕ ಪೂರ್ವಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಸಾರವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ[1]

12 ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರೋಪಾಖ್ಯಾನ

ಭಾರತದ ಅರಣ್ಯಪರ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರೋಪಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಸಕಲವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾನುಸಾರವಾಗಿ ಬುಧಜನಸಮ್ಮತಿಯಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷಾವ್ಯಾಖ್ಯಾನ.

13 ಅಧ್ಯಾತ್ಮರಾಮಾಯಣ

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮರಾಮಾಯಣದ ವಿವರಣ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರುರಾಜರ ಚರಿತ್ರೆ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ.

"ಹೀಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಶುಭಮತಿಯುಳ್ಳ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರಾಜಒಡೆಯರವರು ಅಧ್ಯಾತ್ಮರಾಮಾಯಣವು ಸರ್ವರಿಗೂ ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು, ಸಕಲಪುಣ್ಯಫಲಂಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಎಂದು ನಿಜಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಆಲೋಚಿಸಿ ಮನೋಹರವಾದ ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯಿಂದ ಶೃಂಗಾರರಸ ಮುಂತಾದ ನವರಸಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಸದ್ಯುಕ್ತಿಗಳೆಂಬ ತೆರೆಗಳಿಂದೊಪ್ಪುತ್ತಿರುವ ನದಿಯೋಪಾದಿಯುಳ್ಳಿರುವ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಸದ್ಬುಧಜನಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ರಚಿಸುವರು."

ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಇದೇ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಒಳಕೊಂಡ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕವೂ[2] ಇದೆ. ಕಾಂಡ 7; ಸರ್ಗ 65; ಗ್ರಂಥಸಂಖ್ಯೆ 8500.

---

1 ಪೂರ್ವೈರ್ಭರತಾಚಾರ್ಯೈರ್ಯದುಕ್ತಂ ಗ್ರಂಥಕೋಟಿಷು ।
ತೇಷಾಂ ಸಾರಂ ಸಮುದ್ಧೃತ್ಯ ಸಂಕ್ಷೇಪೇಣ ಕರೋಮ್ಯಹಂ ॥

2 ಅಮುನಾ ಕಿಲ ಲೋಕರಂಜನಾರ್ಥಂ ನಯನಾನಂದಕರೇಣ ಕೃಷ್ಣನಾಮ್ನಾ ।
ಯದುನಾಥವರೇಣ ನಿರ್ಮಿತೇಯಂ ವರಕರ್ಣಾಟಕಭಾಷಯಾಪ್ಯ ಟೀಕಾ ॥

14 ಭಾಮಾಕಥೆ

ಇದು ಯಕ್ಷಗಾನ ; ಇದರಲ್ಲಿ ಪಾರಿಜಾತಾಪಹರಣದ ಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಅಂಶವು ಈ ಪದ್ಯದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.—

ಶ್ರೀಮತ್ಕೃಷ್ಣನೃಪಾಲಂ | ಪ್ರೇಮದಿ ರಚಿಸಿದ ಮಧುರವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಂ |
ಭೂಮಿಜನರೆಲ್ಲ ಕೇಳಿಂ | ಕೋಮಲಮುಪಮಾನಪಾರಿಜಾತದ ಕಥೆಯಂ ||

15 ನಂಜುಂಡಶತಕ

ಇದರಲ್ಲಿ 100 ಕಂದಗಳಿವೆ; ಪ್ರತಿಕಂದವೂ "ಶ್ರೀನಂಜುಂಡ" ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ.—

ಸಿರಿಯಿಂದಂ ಯೌವನದಿಂ | ಬ್ಬರದಿಂದಂ ದುಷ್ಟಜನರ ಸಹವಾಸಗಳಿಂ |
ಪರಮಾತ್ಮನೆ ನಿನ್ನಯ ಪದ | ಸರಸಿಜವಂ ಭಜಿಸಲಿಲ್ಲ ಶ್ರೀ ನಂಜುಂಡಾ ||
ಗಿಳಿಕೋಗಿಲೆಬಳಗಗಳಿಂ | ದೊಳಪೊಕ್ಕಿದಿರಾಗಿ ಹೂವಿನಂಬುಗಳಿಂದಂ |
ಘೀಳಿಡವೆ ಪೊಸೆವನಂಗಜನಂ | ನಸಿಯಿಸಿ ಪಣೆಗಣ್ಣಿನಿಂದೆ ಶ್ರೀ ನಂಜುಂಡಾ ||

16 ಭಾರತ

ಇದು ಮಹಾಭಾರತದ ಕನ್ನಡಟೀಕೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣರಾಜವಾಣೀವಿಲಾಸ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇದನ್ನು ಶಕ 1742 (1820) ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ನಂಜುಂಡೇಶ್ವರ, ಚಂದ್ರ ಇವರ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಟೀಕೆ ಹೀಗೆ ಆರಂಭಿಸುತ್ತದೆ:—

ಶ್ರೀಮತ್ಸಮಸ್ತಭೂಮಂಡಲಮಂಡನಾಯಮಾನ ನಿಖಿಲದೇಶಾವತಂಸಕರ್ಣಾಟಕಜನಪದಸಂಪದಧಿಷ್ಠಾನಭೂತ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹೀಶೂರ ಮಹಾಸಂಸ್ಥಾನಮಧ್ಯದೇದೀಪ್ಯಮಾನಾವಿಕಲಕಲಾನಿಧಿಕುಲಕ್ರಮಾಗತ ರಾಜಕ್ಷಿತಿಪಾಲಪ್ರಮುಖನಿಖಿಲರಾಜಾಧಿರಾಜಮಹಾರಾಜಚಕ್ರವರ್ತಿಮಂಡಲಾನುಭೂತದಿವ್ಯರತ್ನಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಜಾಧಿರಾಜರಾಜಪರಮೇಶ್ವರ ಪ್ರೌಢಪ್ರತಾಪಾಪ್ರತಿಮವೀರನರಪತಿ ಬಿರುದೆಂತೆಂಬರಗಂಡ ಲೋಕೈಕವೀರ ಯದುಕುಲಪಯಃಪಾರಾವಾರಕಳಾನಿಧಿ ಶಂಖಚಕ್ರಾಂಕುಶಕುಠಾರಮಕರಮತ್ಸ್ಯಶರಭಸಾಳ್ವಗಂಡಭೇರುಂಡಧರಣೀವರಾಹಹನುಮದ್ಗರುಡ ಕಂಠೀರವಾದ್ಯನೇಕಬಿರುದಾಂಕಿತ ಶ್ರೀಚಾಮರಾಜಮಹೀಪಾಲ ಧರ್ಮಪತ್ನೀಕೆಂಪನಂಜಾಂಬಾಗರ್ಭಸುಧಾಂಬುಧಿರಾಕಾಸುಧಾಕರಾಯಮಾನ ಶ್ರೀಚಾಮುಂಡಿಕಾಂಬಾವರಪ,

ಸಾದೋದ್ಭವರಾದ ಆತ್ರೇಯಸಗೋತ್ರ ಆಶ್ವಲಾಯನಸೂತ್ರ ಋಕ್ಶಾಖಾನುವರ್ತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹೀಶೂರಪುರವರಾಧೀಶ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರಾಜಒಡೆಯರವರು ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ಬುಧಜನಸಮ್ಮತಿಯಿಂದ ಕರ್ಣಾಟಕಭಾಷಾವಚನರಚನೆಯುಳ್ಳ ಶ್ರೀಮತ್ಕೃಷ್ಣರಾಜವಾಣೀವಿಲಾಸವೆಂಬ ಅಂಕಿತದಿಂದ ವಿಸ್ತರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆದಿಪರ್ವವನ್ನು ವಿವರಿಸುವರದೆಂತೆನೆ.

ಈ ರಾಜನು ಬರೆದಿರುವ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಇವನ ಬಿರುದಾವಳಿ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿದೆ. ಭಾರತವಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಹಲವುಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಕೃಷ್ಣರಾಜವಾಣೀವಿಲಾಸ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ.

17 ಹಾಡುಗಳು

ವೈರಾಗ್ಯದ ಜಾವಡಿಗಳು, ಅನುಭವಪಂಚರತ್ನ ಎಂಬ ಏತತ್ಕವಿಕೃತವಾದ ಕೆಲವು ಹಾಡುಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಚಾಮುಂಡಿಯ ಅಂಕಿತವಿದೆ. ಒಂದೆರಡನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ—

ರಾಗ ಭೈರವಿ.

ಪಲ್ಲವಿ|| ಮಾಡಿಮಾಡಿ ಮೂಢನಾದೆ|ಆಡಿಯಾಡಿ ದುಷ್ಟರೊಡನೆ |
ಜಾಡನೂ ತಿಳಿಯದೆ|ಕೂಡಿ ಮುನ್ನ ಕಾರ್ಯಗಳ ನಾ ||
ಧನವ ಒಟ್ಟಿದೆ ಸೂರೆಮಾಡಿ | ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾನರತಿಯ |
ಕನಸಿನಲ್ಲು ನೆನಸಿನೊಳು | ತನುವೆಲ್ಲ ಬಳಲಿಸುತ ನಾ ||1||
ಬಂಧುಜನರು ಬಯಸಿದುದನು | ತಂದುಕೊಟ್ಟು ತವಕದಿಂದ |
ಬಂಧದೊಳಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಹುಡುಕಿ | ಹಿಂದುಮುಂದು ತಿಳಿಯದೆ ನಾ ||2||
ನೇಮಗಳನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಹವನ | ನಾಮಭಜನೆಮಾಡಲಿಲ್ಲ |
ಕಾಮಮೋಹಲೋಭದಿಂದ | ಚಾಮುಂಡಿಯನು ಸ್ಮರಿಸದೆ ನಾ ||3||

ಅನುಭವಪಂಚರತ್ನದಲ್ಲಿ ಒಂದು

ರೂಪುಯವ್ವನವು ಧನದ ಬಲುಸಿರಿಯಿರಲು ಮೋಜುಯುತಿರೆ |
ಕೂಡುವರುಪಚಾರಗಳ ಹಲವುಬಗೆಯಾಗಿ ಮಾಳ್ಪರು |
ಸ್ತ್ರೀಸುತರು ಸರ್ವರೂ ಅದು ಕಲಿಯುಮೆ ಹೇಳಿಕೊಂಬುವರು |
ಮಾನಿನೀಮಣಿ ಕೇಳು ವಿಧಿಬಲವ ತಪ್ಪಿಸಲರಿಯರು |
ಬೊಮ್ಮ ಬರೆದ ಲಿಪಿಯಂತೆ ಕಡೆಗೆ ಆಗುವುದು ಕೇಳ್ ಸುಪ್ರಸನ್ನೆ |

ಮೂಱುದಿನದ ಬಾಲೆಗೆ ವಾನವರು ಹಮ್ಮೈಸೂಡಿ ಫಲವೇನು |
ಶಿವನಾಣೆ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯದಂತನುಭವಿಸುವನು | ಶ್ರೀ ಚಾಮುಂಡಿ
ದಯದಿ ||

ಚಾರುಕೀರ್ತಿ ಪಂಡಿತ. 1815.

ಈತನು ಭವ್ಯಜನಚಿಂತಾಮಣಿಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಜೈನಕವಿ; ಶ್ರವಣಬೆಳ್ಗೊಳದ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಶಕ 1737 ನೆಯ ಯುವ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ-ಎಂದರೆ 1815 ರಲ್ಲಿ-ರಚಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ:—

ಭವ್ಯಜನಚಿಂತಾಮಣಿ

ಇದು ಚಂಪೂರೂಪವಾಗಿದೆ; ಆಶ್ವಾಸ 10. ಇದರಲ್ಲಿ "ಜಿನಾರ್ಚನೆಯೊಳೊಂದೊಂದಱಿಂ ಸುಖಮನೈದಿದರ ಕಥೆಯಂ ಪೇೞ್ವೆಂ" ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಬೆಳ್ಗೊಳದ ಬಾಹುಬಲಿಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥವು ಪೂರ್ಣವಾದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಗ್ರಂಥದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಸಾಗರವರ್ಣಿ ಇದನ್ನು 1815 ರಲ್ಲಿ ಶ್ರವಣಬೆಳ್ಗೊಳದ ಮಠಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತಿಮಾಡಿದಂತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಜಿನಸ್ತುತಿಯೂ ಅನಂತರ ಸಿದ್ಧಾದಿಗಳು, ಗೊಮ್ಮಟ, ಸರಸ್ವತಿ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿಯೂ ಇವೆ. ಆಶ್ವಾಸಗಳ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಗದ್ಯವಿದೆ.—

ಇದು ಜಿನಮದಮರೇಂದ್ರ ಮಕುಟತಟಘಟಿತಮಣಿಗಣಕಿರಣ ಮಾಲಾಪ್ರಬಂಧ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವಚ್ಚಾರುಚರಣಾರವಿಂದದ್ವಂದ್ವವಂದಿತ ಮತ್ತಮಧುಕರಾಯಮಾನ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಾರುಕೀರ್ತಿಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತಮಪ್ಪ ಭವ್ಯಜನಚಿಂತಾಮಣಿಯೊಳ್.

ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ —

ಪಲ್ಲವಪುರ

ಬೆಳಸಿಂದ ಕಳಸಿಂದ ಕೊಳದಿಂದ ಸಕಲಾ | ನಳಿನಾಕರಂಗಳಿಂದ ಶೋಭಿ
ಸುತಲಂಚಲಾ |
ಕೆಳೆಗೊಂಡು ತೀರ್ಥತಿರಲಾದೇಶದಗಲಾ | ಹೊಳವಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಯನಿಟ್ಟಂತೆ
ಯಿರಲಾ ||

ಲೋಕಕಕೆಯತಿಶಯಸಿಂಗರ | ಶಾಕರವಾಗಿರುವ ದೇಶಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಮುಖವೆಂ |
ಬಾಕರದಿಂ ಪಲ್ಲವಪುರ | ಶ್ರೀಕಾಂತೆಯ ನಿಳಯವೆನಲು ರಾಜಿಸುತಿರ್ಕುದು ||

ವ್ರತ

ಪಿಡಿಯಲ್ಬಾರದುವ್ರತಗಳ | ನಡಸುವ ಶಕ್ತಿಯನು ನೋಡಿಪಿಡಿವುದು ಏಷ್ಟುಗ||
ಳಡಸಲ್ ಬಿಡಬಾರದು ಅದೆ | ಪೃಥಕ್ಪವಧಿಗವಂದನೇಮಸಂವ್ಯಕ್ತ್ವಗಳು ||

ಗುರುಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಅರಿಯದಜ್ಞಾನದೊಳು ಹೇಯವನು ಮಾಡಿ |
ಸರಳುತಿಹೆ ನಾಗೆಗ್ಗದ ಪಾಪ ಕೈಗೂಡಿ|
ಪರಿಹರಿಸು ಅರಿಮಿತ್ರರೇಕದೊಳು ನೋಡಿ |
ಚರಿಸುತಿಹ ಪರಮಗುರುವೆನಗೆದಯಮಾಡಿ ||

ಶಾಂತರಾಜ ಪಂಡಿತ. 1820

ಈತನು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಹೂಮುಡಿಸುವ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಜೈನಕವಿ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ 'ಸರಸಜನಚಿಂತಾಮಣಿ' ಎಂಬ ದೊಡ್ಡ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇದು 1820ರಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಯಿತು. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕವಿಯವಿಷಯವಾಗಿ ಈ ಅಂಶಗಳು ತಿಳಿಯುತ್ತವೆ.—ಇವನ ತಂದೆ ಪದ್ಮಪಂಡಿತ, ತಾಯಿ ಕೆಂಪದೇವಮ್ಮ, ಹೆಂಡತಿ ಚೆಲುವಮ್ಮ, ಶ್ವಶುರ ಬ್ರಹ್ಮದೇವ, ಮಾತುಲ ದೊಡ್ಡಯ್ಯ; ಬಿರುದುಗಳು ಅಸಾಧಾರಣಕಲಿಯುಗ ಪ್ರಥಮದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯ ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ, ಮಹಾಕವಿ ಧರ್ಮಚಕ್ರವರ್ತಿ. ಶ್ರವಣಬೆಳ್ಗೊಳದ ಚಾರುಕೀರ್ತಿಪಂಡಿತನು ಈತನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ವರ್ಷಾಶನವನ್ನು ಮೈಸೂರುದೇವರಾಜನು ತಾನೇ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಹಾಡುಗಳ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರುರಾಜನಾದ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನಿಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ ಎಂದಿರುವುದರಿಂದ ಈತನು ಆ ದೊರೆಯ ಆಶ್ರಿತನಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು[1].

1. ಕವಿ ಶಕ 1684 ಸ್ವಭಾನುವಿನಲ್ಲಿ (1763) ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇವನು 1789ರಲ್ಲಿ ಶಾಕಟಾಯನಪ್ರಕ್ರಿಯಾಸಂಗ್ರಹವನ್ನೂ 1804 ರಲ್ಲಿ ಲೋಕವಿಭಾಗವನ್ನೂ 1808ರಲ್ಲಿ ವೃತ್ತರತ್ನಾಕರವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನೂ ಪ್ರತಿಮಾಡಿದಂತೆ ನಮಗೆ ದೊರೆತ ಆ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರತಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ತೆರಕಣಾಂಬಿಯ ನೇಮಿಚಂದ್ರನು ಕವಿಗೋಸ್ಕರ 1804ರಲ್ಲಿ ಜೈನೇಂದ್ರವ್ಯಾಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾವತಾರವನ್ನೂ 1807 ರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಪುರಾಣವನ್ನೂ ಪ್ರತಿಮಾಡಿದಂತೆ ನಮಗೆ ದೊರೆತ ಆ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರತಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ--

ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಹೂಮುಡಿಸುವ ಹಾಡುಗಳು

ಇದರಿಂದ ಒಂದೆರಡುನುಡಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ.—

ಇಂಪುಗಾರ್ತಿಯರಂದಗಾರ್ತಿಯರಾಣ್ಮಗೆ |
ಕಂಪುಗಾರ್ತಿಯರ್ ಜಾಣೆಯರ ಮನದಾಣ್ಮಗೆ ||
ಸೊಂಪುಗಾರ್ತಿಯರ್ ಬಿಂಕಗಾರ್ತಿಯರಾಣ್ಮಗೆ |
ಸಂಪಿಗೆಯು ಹೂವ ಮುಡಿಸಿದರು ||
ಸೋಜಿಗವಾಂತ ಶ್ರೀ ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು |
ಓಜೆಯುಂ ಧಾವುಕರಸಿಕಾಗ್ರೇಸರನು |
ತೇಜೋಯುತಶಾಂತರಾಜಪಂಡಿತನು ಪ |
ರಾಜಿತ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ನುತಿಯೆಂಬ |
ಜಾಜಿಯುಹೂಮಾಲೆಯ ಮುಡಿಸಿದನು ||

ವೆಂಕಟರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿ. 1823

ಈತನು (1) ಅಮರುಕಟೀಕೆ, (2) ಕಪಿತ್ರಯೋದಶೀವ್ರತ, (3) ಅಮಾಸೋಮವಾರವ್ರತ, (4) ಧನುರ್ಮಾಸ ಮಹಿಮೆ (5) ಗಜಗೌರೀ ವ್ರತ ಕಥೆ ಈ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕವಿ ಇವನ ಸ್ಥಳ ದೇವನಾಪುರ ಅಥವಾ ದೇವಾಂಡಹಳ್ಳಿ; ಇವನ ತಾಯಿ ವೆಂಕಟಮ್ಮ. 'ಸಕಲವಿದ್ಯಾವಿಲಾಸ ಚತುರ, ಸಾಹಿತ್ಯಾಲಂಕಾರಧುರೀಣ' ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಮೈಸೂರುರಾಜನಾದ ಮುಮ್ಮಡಿಕೃಷ್ಣರಾಜನ ಆಶ್ರಿತನು. ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ (2) ಮತ್ತು (3) 1823ರಲ್ಲಿಯೂ (4) 1839 ರಲ್ಲಿಯೂ, (1) 1842 ರಲ್ಲಿಯೂ, ವಿರಚಿತವಾದುವೆಂದು, ಆ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ

1. ಅಮರುಕ ಟೀಕೆ.

ಇದು ಅಮರುಕಶತಕಕ್ಕೆ ಕರ್ಣಾಟಕವ್ಯಾಖ್ಯಾನ; "ನವ್ಯ ಕರ್ಣಾಟಭಾಷಾ ಪ್ರಕಟಿತ ಶೃಂಗಾರದೀಪಿಕಾಸರ್ವಸಂಗ್ರಹ" ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

2 ಶನಿತ್ರಯೋದಶೀ ವ್ರತ

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ "ಸ್ವಭಾನುವರ್ಷದಲ್ಲಿ (1823) ದೇವಾಂಡಹಳ್ಳಿ ವೆಂಕಟರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿ ಕನ್ನಡಿಸಿ ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಶನಿತ್ರಯೋದಶೀ ವ್ರತ" ಎಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ "ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಕೃತಕರ್ಣಾಟಕ ವಚನ ರಚನಾಭಿಧಾನವಾದ ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣಸ್ಥ ಶನಿತ್ರಯೋದಶೀಕಲ್ಪವೆಂಬ ಕೇದಾರಖಂಡದ ಅಧ್ಯಾಯಾರ್ಥ" ಎಂದಿದೆ 75 ಶ್ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡಟೀಕೆ.

3. ಅಮಾಸೋಮವಾರ ವ್ರತ

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ "ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರಿಗಾಗಿ ದೇವಾಂಡಹಳ್ಳಿ ವೆಂಕಟರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿ ಕನ್ನಡಿಸಿದುದು" ಎಂದಿದೆ. ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ "ಕೃಷ್ಣರಾಜರು ಕೃಷ್ಣರಾಜವಾಣೀವಿಲಾಸ ಎಂದು ಬುಧಜನಪ್ರೀತಿಗೋಸ್ಕರ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷಾವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಾದ ಭವಿಷ್ಯಪುರಾಣದ ಅಮಾಸೋಮವಾರವ್ರತ" ಎಂದಿದೆ. ಶ್ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡಟೀಕೆ.

4. ಧನುರ್ಮಾಸ ಮಹಿಮೆ

ಇದು ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣಾಂತರ್ಗತವಾದುದು. ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ "ವಿಕಾರಿ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ (1839) ಮಹಾಮಾತುಶ್ರೀಯವರ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ದೇವಾಂಡಹಳ್ಳಿ ವೆಂಕಟರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿ ಒಪ್ಪಿಸಿದುದು" ಎಂದಿದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕವಿ ತನ್ನ ತಾಯಿ ವೆಂಕಟದೇವಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.[1]

ಕೆಂಪುನಾರಾಯಣ. 1823

ಈತನು ಮುದ್ರಾಮಂಜೂಷವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಹೊಯಿಸಣಿಗಕುಲದವನು; ಮೈಸೂರುದೊರೆಯಾದ ಮುಮ್ಮಡಿಕೃಷ್ಣರಾಜನ ಆಶ್ರಿತನಾಗಿದ್ದನು. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಶಕ 1745 ರಲ್ಲಿ, ಎಂದರೆ 1823 ರಲ್ಲಿ, ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಮುದ್ರಾಮಂಜೂಷ

ಇದು ಮುದ್ರಾರಾಕ್ಷಸವೆಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತನಾಟಕಕ್ಕೆ ಗದ್ಯರೂಪ

1 ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಕಟದೇವ್ಯಾಶ್ಚ ಸುತಃ ಪ್ರಾಕೃತಭಾಷಯಾ
ಚಾಪಮಾಸಮಹಿಮ್ನೋಸ್ತು ಟೀಕಾಂ ವಿತನುತೇ ಮುದಾ ||

ವಾದ ಭಾಷಾಂತರವು; ಆಶ್ವಾಸ 18. ಇದರಲ್ಲಿ ಚಾಣಕ್ಯನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತನಿಗೆ ನಂದರಾಜ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದ ಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಚಾಮುಂಡಿಕಾಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಮ್ಮಡಿಕೃಷ್ಣರಾಜನ ಆಶೀರ್ವಾದರೂಪವಾದ ಈ ಶ್ಲೋಕವಿದೆ—

ಚಿರಂ ಜೀವತು ಚಾಮೇಂದ್ರತನೂಜಃ ಕೃಷ್ಣಭೂಮಿಪಃ |
ಯತ್ಕಟಾಕ್ಷಾಂಕುರಸ್ತೋಮಃ ಕವಿಕಲ್ಪದ್ರುಮಾಯತೇ ||

ವೆಂಕಕವಿ. 1825

ಈತನು 1825 ರಲ್ಲಿ ನಾರಸಿಂಹನ (1768) ಅನುಭವಶಿಖಾಮಣಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಮಾಡಿದಂತೆ ಹೇಳಿ ಕೆಲವುಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ವೆಂಕಕವೀಂದ್ರ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದಕವಿಯಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಆವ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆಯೋ ತಿಳಿಯದು. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ತುಗ್ಗಲಿಯಪುರದ ಕರಣಿಕ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಪಾಲ್ಯೂರಪುರ. ಇವನ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಬರೆದ ಕಾವ್ಯದಿ ಹಸ್ತದೋಷದಿ | ಇರಲು ತಿದ್ದುವುದೆಲ್ಲ ಬುಧತತಿ |
ಮುಱಿದು ಪಙ್ತಿವಿಭೇದವಾಗಿರೆ ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದು ||
ಪರಮಯೋಗಾಭ್ಯಾಸವಶದಲಿ | ನಿರುತ ಧ್ಯಾನಾನಂದಮಯದಿಂ |
ದಿರುವ ಹೊನ್ನೇಶಿತಲದಾಸನು ಕರುಣದಿಂ ಪೊರೆವ ||

ವೆಂಕಟೇಶಭಟ್ಟ 1830

ಈತನು ವಿಠೋಬಚರಿತೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಇವನ ಸ್ಥಳ ಕುಂದಾಪುರ. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು 1830 ರಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ವಿಠೋಬಚರಿತೆ

ಇದು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಪದ್ಯ 70 ಇದಕ್ಕೆ ವಿಠಲಚರಿತೆ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. ಇದರಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಬಲಿಕೊಡ

ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಸು. 1830.

ಇವನು ತಾರಾಶಶಾಂಕನಾಟಕವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಬಾಡಾಲವಂಶದವನು; ನಾರಾಯಣಾರ್ಯನ ಮಗನು. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಅಣುಪ್ರಸ್ಥ ಪುರ, ಎಂದರೆ ಚಿಕ್ಕಒಳಲ್ಕುಪುರ. ಇವನು ಮೈಸೂರು ದೊರೆಯಾದ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನ ಆಶ್ರಿತನು. ಆತನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳು ತ್ತಾನೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1830 ಆಗಬಹುದು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ತಾರಾಶಶಾಂಕನಾಟಕ

ಇದು ಯಕ್ಷಗಾನರೂಪವಾಗಿದೆ; ಶೃಂಗಾರರಸಪೂರ ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳು ತ್ತಾನೆ. ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣರಾಜೇಂದ್ರನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರದಿಂ ಅಣುಪ್ರಸ್ಥಪುರ ವಾಸ ಬಾಡಾಲವಂಶಪ್ರಕಾಶ ನಾರಾಯಣಾರ್ಯಸುತ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯವಿರಚಿತ ಶೃಂಗಾರ ರಸಪೂರ ತಾರಾಶಶಾಂಕನಾಟಕಂ ಎಂದಿದೆ.

ಸೋಬಾನೆ ರಂಗದಾಸ ಸು. 1830.

ಇವನು ಕೃಷ್ಣರಾಜಡೋಳೋತ್ಸವಚರಿತೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು "ಕೃಷ್ಣ ರಾಜಚರಣಕಮಲಸೇವಾಧುರೀಣ" ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಮೈಸೂರು ದೊರೆಯಾದ ಮುಮ್ಮಡಿಕೃಷ್ಣರಾಜನ ಆಶ್ರಿತನೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಕೃಷ್ಣರಾಜಡೋಳೋತ್ಸವಚರಿತೆ

ಇದರಲ್ಲಿ ಹಾಡುಗಳೂ ಷಟ್ಪದಿಗಳೂ ಇವೆ. ಮಾಗಡಿಯ ರಂಗನಾಥದೇವರು ಚರಣಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದಂತೆ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಗುರುಕೃಷ್ಣ ಸು. 1830

ಇವನು ತತ್ವದಕೀರ್ತನೆಗಳು, ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿಯು ದಾನಕೊಟ್ಟ ಪದ, ಕೃಷ್ಣಬಾಲಲೀಲೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ರಾಜನಾದ ಮುಮ್ಮಡಿಕೃಷ್ಣರಾಜನಿಗೆ ಮಂಗಳ ವಾಗಲಿ ಎಂದಿರುವುದರಿಂದ ಇವನು ಆ ರಾಜನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬೇಕು.

ಇವನ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುಕೃಷ್ಣ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ

ಗುರುಕೃಷ್ಣ ಬೋಧೆಯನ್ನು ಬೋಧಿಸೆ | ಗುರುಕೃಷ್ಣಶಿಷ್ಯನಿಗೆ |
ಗುರುಕೃಷ್ಣನಂಕಿತದಲಿ ಗ್ರಂಥವ | ಗುರುಕೃಷ್ಣನಾಗಿಯೆ ಮಾಡಿದನಿಂತು ||

ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಈತನ ಗುರು ಗುರುಕೃಷ್ಣ ಎಂದು ತಿಳಿವುದಲ್ಲದೆ ಈತನ ಹೆಸರೂ ಗುರುಕೃಷ್ಣ ಎಂದಿರಬಹುದು ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ

1. ತತ್ವದಕೀರ್ತನೆಗಳು.

ಈ ಹಾಡುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 1000 ಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ಇದೆ. ಪ್ರತಿಹಾಡೂ ಗುರುಕೃಷ್ಣ ' ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಅಂತ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ

ಗುರುಕೃಷ್ಣಬೋಧೆಗೆ ಬರುವ ತತ್ವಗಳನ್ನು | ಬರೆನೆ ಮುನ್ನೂರಅರುವತ್ತು ಗುರುಕೃಷ್ಣ |
ಪರಿಪರಿಯಲಿ ಓನೆ ವರಜ್ಞಾನಸಿಂಧುವೆ | ಸಿರಕ ಪಾಡೆ ರಾಗದಿ ಗುರುಕೃಷ್ಣ ||

ಎಂಬ ಹಾಡಿನಿಂದ 360 ತತ್ವಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುವಂತೆಯೂ ಚಿದಾನಂದಾವಧೂತನ ಜ್ಞಾನಸಿಂಧುವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿರುವಂತೆಯೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

2. ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿಯು ದಾನಕೊಟ್ಟ ಪದ.

ಇದು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಪದ್ಯ 157. ಇದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕಥೆ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತವಾಗಿದೆ—

ಸತ್ಯಭಾಮಾದೇವಿ ಚಿತ್ತವಲ್ಲಭನ ತಾ | ನರ್ಥಿಯಿಂದೆಸಲಿದು ನಾರದಗೆ |
ಮತ್ತೆ ದಾನವನಿತ್ತ ಸತ್ಕಥೆಗಳನ್ನು | ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಪೇಳುವೆನು ||

ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುಕೃಷ್ಣನ ಸ್ತುತಿಯಿದೆ.

3. ಕೃಷ್ಣಬಾಲಲೀಲೆ.

ಇದು ಭಾಗವತಪುರಾಣಾರ್ಥವಿವರಣರೂಪವಾಗಿದೆ; ಚೌಪದದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಿರುಪತಿವೆಂಕಟರಮಣಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಯವಿದೆ—

ಮೂಲವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳ ಮುಖ್ಯತಾತ್ಪರ್ಯಗಳು ।
ಈ ಲಲಿತಭಾಷೆಯೊಳಗೆಜಿಕ ನಾಗಿರಲು ।
ಬಾಲಕನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬರುವುದೆಂತಿದು ಕೃಷ್ಣ ।
ತಾ ಲಭಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿ ತಡೆ ಯುದ್ಧವಿಸಿ ದು ॥

ಗಣಗಳವಳಿ'ಯೊಳಗಿಲ್ಲ ಗುರುಕೃಷ್ಣಕಥೆಯಾಗ ।
ಗುಣಯುಕ್ತದಿಂ ಜೋಡುಗೂಡಿಯೂ ಇರವು ॥

ಮಹಲಿಂಗರಂಗನ ಅನುಭವಾಮೃತದ ಪದ್ಯಗಳಿಗೆ ಹಾಡಿನ ರೂಪವಾದ ಒಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಅದೂ ಏತತ್ಕೃ ವಿಕೃತವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಸು. 1830

ಈತನು ಕೃಷ್ಣರಾಜ ವರ್ಷವರ್ಧಂತೀ ಶತಕವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ, ಶಾಂಡಿಲ್ಯಗೋತ್ರದವನು; ಇವನ ತಂದೆ ನಾರಾಯಣನು, ಸ್ಥಳ ಗೋಕರ್ಣ. ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನ ವರ್ಷವರ್ಧಂತಿಯ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡಲು ಪತ್ನೀಪುತ್ರರೊಡನೆ ಗೋಕರ್ಣದಿಂದ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ತಾನು ಕಂಡ ಮಹೋತ್ಸವದ ವಿಭವಗಳನ್ನು ಈ ಗ್ರಂಥರೂಪವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1830 ಆಗಬಹುದು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಕೃಷ್ಣರಾಜವರ್ಷವರ್ಧಂತೀ ಶತಕ.

ಇದು ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 3, ಪದ್ಯ 101. ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನ ವರ್ಷವರ್ಧಂತೀಮಹೋತ್ಸವವು ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಚಾಮುಂಡಿ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಕವಿ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ:

ಚಾಮುಂಡಿಬೆಟ್ಟ

ಶುಕಶಾರಿಕಾನಿವಹಮಧುಮಧುರವಚನದಿಂ ।
ಪಿಕಪುಂಜಪರಿಪಠಿತಪಂಚಮಸ್ವರದಿಂದ ।
ಸುಕಲಷಟ್ಪದಗಣಗಳ ಸಂಗೀತರಾಗದಿಂ ಸೋಗೆಗಳ ಶಬ್ದದಿಂದ ॥
ಸುಕಪೋತಸಂತತಿಯ ಹೂಂಕಾರದಿಂದಲುಂ ।
ಸಕಲಸಿರಿಯಿಂದೆಸೆವ ಕೃಷ್ಣನೃಪನಿಲಯದಂ ।
ತಕಳಂಕಚಾಮುಂಡಿಗಿರಿವರವು ಸಲೆ ವಿರಾಜಿಸುತಿರ್ಪುದೇವೇಳ್ವೆನು ॥

ಚಾಮರ

ಸುರರು ಪೂಮಳೆಗಳಂ ಕೃಷ್ಣರಾಜೋತ್ತಮನ ।
ವರಶಿರೋಭಾಗದೊಳ್ ಪರಮಸಂತೋಷದಿಂ ।
ಸುರಿಯಲವು ಮಕುಟದೊಳ್ ಬಿದ್ದೆರಡುಪಾಲಾಗಿ ವ್ಯಜನಗಳ ಗಾಳಿಯಿಂದ ॥
ಪರಿದು ಮೇಲ್ಭಾಗಕ್ಕೆ ಪೋಪುವೆಂಬಂತೆ ವರ ।
ತರುಣಿಯರ್ ಕರಗಳಂ ಧಾಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಿತ ।
ರುಚಿಚಾಮರದ್ವಯಂ ಶೋಭಿಸುವುದೀಗಲಿದ ಬೇಗದಿಂ ಕಾಂತೆ ನೋಡು ॥

ಗೇರಸೊಪ್ಪೆ ಶಾಂತಯ್ಯ ಸು. 1830

ಈತನು ಏಕಾದಶೀಪ್ರಸಂಗ, ಕರ್ಣಪರ್ವ, ಜರಾಸಂಧನಕಾಳಗ, ದ್ರೋಣಪರ್ವ, ಭೀಷ್ಮಪರ್ವ, ರಾವಣದಿಗ್ವಿಜಯ, ಲವಣಸಂಹಾರ, ಸೀತಾಕಲ್ಯಾಣ, ಸೀತಾವಿಯೋಗ, ಸುಭದ್ರಾಕಲ್ಯಾಣ, ಸುರಥಸುಧನ್ವರ ಕಾಳಗ, ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಸಾರಸ್ವತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು; ಮಂಗಳೂರುಜಿಲ್ಲಾ, ಹೊನ್ನಾವರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಲ್ ಸದರ್ ಅಮೀನಾಗಿದ್ದನು. ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾದ ವಿಷಯಗಳು ಅವುಗಳ ಹೆಸರುಗಳಿಂದಲೇ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ.

ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯ ಸು. 1830

ಈತನು ಹಳಗನ್ನಡನುಡಿಗನ್ನಡಿ, ಹೊಸಗನ್ನಡನುಡಿಗನ್ನಡಿ, ಶಬ್ದಮಂಜರಿ, ಧಾತುಮಂಜರಿ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು

ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವಕವಿ ; ಮದರಾಸ್ ಸದರ್ ಅದಾಲತ್ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಕೀಲನಾಗಿದ್ದನು. ಹೊಸಗನ್ನಡನುಡಿಗನ್ನಡಿಯನ್ನು ಶಕ 1761 ಕ್ಕೆ (1838) ಹಿಂದೆಯೇ ಬರೆದಂತೆಯೂ ಆ ವರ್ಷ ಬಬ್ಬುಸರದಾರನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮುಂದ್ರಿಸಿದಂತೆಯೂ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಯವಿದೆ:—

ಶ್ರೀರಮಣನ ಪದಕಮಲವ | ಸಿರದಿಂ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯಂ |
ಶ್ರೀರಂಗಪುರನಿಕೇತಂ | ಬರೆದನು ಹೊಸಗನ್ನಡನುಡಿಗನ್ನಡಿಯೊಲವಿಂ ||

ತಮ್ಮಯಕವಿ 1834.

ಈತನು ರಾಜವಂಶರತ್ನಪ್ರಭೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ ; ಹರಿತಸಗೋತ್ರದವನು ; ಆಶ್ವಲಾಯನಸೂತ್ರದವನು ; ಋಗ್ವೇದಿ. ಇವನ ಪಿತಾಮಹನು ವೆಂಕಟರಮಣಶಾಸ್ತ್ರಿ ತಂದೆ ವೆಂಕಟನಾರಾಯಣಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಸ್ಥಳ ಸಿಂಹಾಸನ ನಗರಿ (ಹಾಸನ). ಈತನು ಮೈಸೂರು ದೊರೆಯಾದ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮುಖ ಕವಿಸ್ವನಾಗಿದ್ದನು. ಇವನಿಗೆ ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ದೊರೆಯ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ 1834 ರಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಒಪ್ಪಿಸಿದಂತೆಯೂ ದೊರೆಯಿಂದ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಪಡೆದಂತೆಯೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಹೊಯಸಲಕುಲತಿಲಕ ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಳಿದಾಸ, ಮಯೂರ ಭವಭೂತಿ, ದಂಡಿ, ಸುಬಂಧು, ಬಾಣ, ಹರ್ಷ, ಬಿಲ್ಹಣ, ಭಟ್ಟಿ, ಹರದತ್ತ, ನೀಲಕಂಠ, ರುದ್ರಭಟ್ಟ ಹರೀಶ್ವರ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ರಾಜವಂಶ ರತ್ನಪ್ರಭೆ

ಇದು ಚಂಪೂರೂಪವಾಗಿದೆ; ರುಚಿಪ್ರಚಾರ ಎಂಬ ಐದು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಳಕೊಂಡಿದೆ; ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸೀಸಪದ್ಯಗಳೂ ಇವೆ. ಮುಮ್ಮಡಿಕೃಷ್ಣರಾಜನು "ನಮ್ಮ ವಂಶಕ್ರಮವ ಬರೆ" ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಲು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ರಾಜನೃಪನಿಂದ ಮೈಸೂರುರಾಜರ ಪರಂಪರೆಯೂ ಮುಮ್ಮಡಿಕೃಷ್ಣರಾಜನು ಮಾಡಿದ

ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳೂ ರಚಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಹೇಳಿವೆ. ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಚಾಮುಂಡಿ, ಶಿವ, ಪಾರ್ವತಿ, ಸರಸ್ವತಿ, ಗುರುಶಂಕರಾರ್ಯ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ:—

ರಾಜನೃಪಸ್ತುತಿ.

ಆರಾಜಕ್ಷಿತಿಪಾಲಖಡ್ಗನಿಹತಾರಾತ್ಯಾದಿವಿಶ್ವಂಭರಾ ।
ಭಾರಾಸಕ್ತನೃಪೌಘರೋಷದಳಿತಪ್ರಾಭಾಕರೋನ್ಮಂಡಲ ॥
ಸ್ಫಾರಾನಲ್ಪಮಹಾಕ್ಷತಕ್ಷರದಸೃಗ್ಧಾರಪ್ರವಾಹಂಗಳಾ ।
ತಾರಾಮಾರ್ಗವನೈದಿ ಕಾಣಿಸೆ ಜನರ್ ತಾಂ ಸಂಜೆಗೆಂಪೆನ್ನುವರ್ ॥

ವರ್ಷಾಕಾಲ

ಕಲಶಾಂಭೋನಿಧಿಮಧ್ಯಸುಂದರಸಿತಾಕಾರಾತಿವಿಸ್ತಾರಭೂ ।
ವಲಯಾಂತರ್ಲಸಮಾನಮಂದಿರವಸದ್ವಾತಾಶನೇಂದ್ರಾಂಗಕಂ ॥
ಡಲಪರ್ಯಂಕಶಯಾನಮಾಧವನಿರಾಡಾನಂದನಿದ್ರಾಪ್ರದಂ ।
ವಲಭಿಚ್ಚಾಪವಿಭಾಸುರಂ ಪೊಳೆದುದಾವರ್ಷರ್ತುವಾತ್ಯೌಘದಿಂ ॥

ಮಾವನೂರು ಚೆನ್ನಬಸವ. 1840.

ಈತನು ಶರಣಬಸವಚರಿತೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ ; ಇವನ ಪಿತಾಮಹನು ಶಿವಲಿಂಗದೇವ, ತಂದೆ ಅಯ್ಯಪ್ಪ, ತಾಯಿ ಬಸವಮ್ಮ, ಗುರು ಮಲೆಯಶಾಂತೇಶ, ಸ್ಥಳ ಸಗರದೇಶದ ಮಾವನೂರು‡ ಈಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕರ್ಣಾಟದೇಶದಲ್ಲಿಯ ಎಳಮೇಲಿಪುರದ ಭಕ್ತರ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ ಶಕ ೧೭೬೨ ನೆಯ ಶಾರ್ವರಿ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ—ಎಂದರೆ 1840 ರಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಪೂರ್ವಕವಿಗಳನ್ನು ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ—

ಪರಮಶಿವಕವಿ ಕಾಳಿದಾಸಂ । ಗರುವ ಬಾಣ ಮಯೂರ ಮಲುಹಣ ।
ಕೆರೆಯಪದ್ಮರಸಯ್ಯನುದ್ಭಟ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ॥
ಹರಿಹರೇಶ್ವರ ರಾಘವಾಂಕನ ಸಿರಿಪತಿ ಸುಪಂಡಿತರ ಹೃತ್ಸರ ।
ಸಿರುಹದೊಳು ಧ್ಯಾನಿಸುತ ಕೃತಿಯಂ ಪೇಳಲನುಗೈದೆ ॥

---

‡ ಇದು ನಿಜಾಂ ಇಲಾಖಾ ಆಂದೆಲಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಶರಣಬಸವ ಚರಿತೆ

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 15, ಪದ್ಯ 1010. ಇದರಲ್ಲಿ ಶರಣಬಸವ ಎಂಬ ಶಿವಭಕ್ತನ ಚರಿತವು ಹೇಳಿದೆ. ಕಥಾಗರ್ಭವು ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತವಾಗಿದೆ —

ಹರನ ಬೆಸವನು ಕೈಕೊಳುತ್ತಿೀ | ಧರಣಿಯೊಳಗಿಹ ಪುಷ್ಪಕರಡಿಗೆ |
ಪುರದೊಳಿಹ ಸಾಲೋಕ್ಯವಂಶದಿ ಜನಿಸಿ ಮಹಿಮೆಯನು ||
ಮೆಱೆಯು ತಚ್ಛಿವನಾಜ್ಞೆಯೊಳು ಕಲ | ಬುರಗಿಪುರಕಂ ಒಂದು ಗೋಪ್ಯದೊ |
ಳಿರದೆ ಶಿವನೊಳಗೈಕ್ಯವಾದನು ಶರಣಬಸವಣ್ಣ ||

ಕಥಾನಾಯಕನು ನಿಜಾಂಇಲಾಖಾ ಅಂದೆಲಿತಾಲ್ಲೂಕು ಅರಳುಗುಂಡಿಗೆ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ 1746 ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಕಲಬುರಗಿಯಲ್ಲಿ 1822 ರಲ್ಲಿ ಬಯಲಾದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಶಿವಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಪಾರ್ವತಿ, ಗಣಪತಿ, ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ, ವೀರೇಶ, ಬಸವ, ಚೆನ್ನಬಸವ, ಸಿದ್ಧರಾಮ, ರೇವಣಾರ್ಯ ಇವರುಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದೆರಡುಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ —

ಭೃಂಗಿ

ಕೊಂಕಿಸುತ್ತೆದೆ ಝುಂಕಿಸುತ ಮೈ | ಡೊಂಕಿಸುತ ಕಾಲ್ಕೈಯ ಗದಗದ |
ನಂಕಿಸುತ ಗಹಗಹಿಸಿ ನಗುತಂ ಬೆದಱೆಯಂಜಿಸುತ ||
ಟೊಂಕದೊಳು ಕೈಯಿಟ್ಟು ಮುಂದಕೆ | ಭೋಂಕನಾನನದಿರುಹಿ ಚೇಷ್ಟಿಸಿ |
ಬಿಂಕದಿಂ ನರ್ತಿಸಿದನಾಭೃಂಗೀಶ ಹರುಷದಲಿ ||

ದಾನ

ಕೆಱೆಯು ತುಂಬಿದಬೞಿಕ ಕೋಡಿಗ | ಳಿರದಿರಲು ಕೆಱೆಯೊಡೆದು ಜಲ ತಾಂ |
ಹರಿದು ಹೋಗುವುದದಕೆ ಕೋಡಿಯು ಬಿಡುವುದೇ ಸಹಜ ||
ವರಧನವ ಘಟಿಸಿದವ ಧರ್ಮಗ | ಳಱಿಯದಿರಲರಸಗ್ನಿ ಚೋರರೊ |
ಳಿರದೆ ಕೆಡುವುದು ಧರ್ಮದಿಂ ಸತ್ಕೀರ್ತಿಪುಣ್ಯಗಳು ||

ಊಟ

ಕೆಲರು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮುಱಿದುಕೊಳುತಂ | ಕೆಲರು ನೆಟ್ಟನೆ ನಿಗುರುತುಣ್ಣುತ |
ಕೆಲರು ಮೋರೆಯ ಮುಱಿಯುತಂ ಹೊಟ್ಟೆಯನು ಝಲ್ಲಿಸುತ ||

ಕೆಲಕೆಲರು ಕಾಲ್ಗಳನು ಚಾಚುತ | ಕೆಲರು ಡರ್ರನೆ ತೇಗುತಂ ತಾಂ |
ಕೆಲರು ವೃಟ್ಟದ ಸಡಿಲಿಸುತಲುಣುತಿರ್ದರೇನೆಂಬೆ ||

ಮುದ್ದಗಿರಿ ನಂಜಪ್ಪ ಸು. 1840.

ಈತನು ಕೃಷ್ಣರಾಜೇಂದ್ರವಿಲಾಸವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಮೈಸೂರು ದೊರೆಯಾದ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನ ಆಶ್ರಿತನು. ಆತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1840 ಆಗಿರಬಹುದು. ‹ಆಂಧ್ರಕರ್ಣಾಟಕಕವಿತಾವಿಶಾರದ' ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಕೃಷ್ಣರಾಜೇಂದ್ರವಿಲಾಸ.

ಇದು ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಪ್ರಕರಣ 6. ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಯಶೋವರ್ಣನಾತ್ಮಕವಾದ ಗ್ರಂಥವು.

ಸೀತಾರಾಮಸೂರಿ ಸು. 1840.

ಈತನು ಸಹಸ್ರಾಯುಕಥೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; " ಕೃಷ್ಣರಾಜಮುದೇ ಕಥಿತಾ " ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಮೈಸೂರು ದೊರೆಯಾದ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನ ಆಶ್ರಿತನಾಗಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1840 ಆಗಿರಬಹುದು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಸಹಸ್ರಾಯುಕಥೆ.

ಇದು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡೋಪಪುರಾಣದ ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಲಲಿತೋಪಾಖ್ಯಾನದ ಪೂರ್ವಖಂಡದಲ್ಲಿಯ ಹಯಗ್ರೀವಾಗಸ್ತ್ಯಸಂವಾದರೂಪವಾದ 24 ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ಕರ್ಣಾಟಕ ಟೀಕೆ.

ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ. ಸು. 1840.

ಇವನು ಶಂಬರಾಸುರನ ಕಾಳಗವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಇವನ ತಂದೆ ಪೌರಾಣಕುಲಜಾತ ದೈವಜ್ಞ ವಿಟ್ಠಲ, ತಾಯಿ, ಗೌರಿ. ಈತನ

ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1810 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಶಂಬರಾಸುರನ ಕಾಳಗ.

ಇದು ಯಕ್ಷಗಾನರೂಪವಾಗಿದೆ; ಪದ 335. ಇದರಲ್ಲಿ "ಪರಮಶುಕಮುನಿ ಪರೀಕ್ಷಿತನೃಪಾಲಗೆ ಪೇಳ್ದ ವರಮಹಾಭಾಗವತಸಾರದೊಳ್ ಸ್ಮರ ಜನಿಸಿ ರತಿಯ ಕೈಪಿಡಿದ ಸಂಗತಿ" ಹೇಳಿದೆ.

ರಾಮ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದನು. ಸು. 1840

ಈತನು ಭಕ್ತಿಸುಧಾರಸವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಬ್ರಹ್ಮಸಮಾಜಸ್ಥಾಪನಾಚಾರ್ಯ ಸದ್ಬ್ರಹ್ಮೋಪಾಸನಾಚಾರ್ಯ ಪರಮಹಂಸಪರಿವ್ರಾಜ ರಾಮಮೋಹನಾಚಾರ್ಯನ ಶಿಷ್ಯನು. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1840 ಆಗಬಹುದು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ.

ಭಕ್ತಿಸುಧಾಸರ.

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಪದ್ಯ 125. ಇದು "ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯಕಾರ್ಯಕಾರಣವೆನಿಪ ಜಗಜ್ಜೀವಪರಮವಿಚಾರಸಾರ" ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರತಿಪದ್ಯವೂ "ಪಾಲಿಸು ಭುವನಸಂಕುಲವ" ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ:—

ಮನವ ನಿಲ್ಲಿಸಲೇನು ಫಲ ನೆಱೆ | ತನುವ ನಿಲ್ಲಿಸಲೇನು ಫಲ ಸಂ |
ಜನಿಸಿ ತೋಱುವ ವಚನಗಳನುಡಿದೇನುಫಲ ತಮಗೆ |
ಅನವರತ ನಿನ್ನೊಳಗೆ ಭಕ್ತಿಯ | ನನುಕರಿಸದಿರಲೇನು ಫಲ ನಿಜ |
ವೆನಿಸುವಚಲಾನಂದ ಪಾಲಿಸು | ಭುವನಸಂಕುಲವಾ |
ಅಂಧಕಗೆ ಕನ್ನಡಿಯು ಪಂಬಲು | ನಿಂದಕಗೆ ಸದ್ಧರ್ಮನೀತಿಯು |
ಕುಂದುಕೊಱತೆಗಳಿದ್ದವಗೆ ಸುಕ್ಷೇಮಪರಿಣಾಮ ||
ಚಂದದಿಂದೊಪ್ಪುವುವೆ ಸತ್ಯವ | ನಿಂದು ಪಿಡಿದಾತಂಗೆ ದುಃಖತ |
ರಂಗ ತೋಱುವುದುಂಟೆ ಪಾಲಿಸು ಭುವನಸಂಕುಲವಾ |

ದೇವಲಾಪುರದ ಸಂಜುಂಡ. 1841

ಈತನು (1) ಅಪರಾಧಸ್ತೋತ್ರ, (2) ಕೃಷ್ಣರಾಜಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ವರ್ಣನೆ, (3) ಕೃಷ್ಣರಾಜಭಕ್ತಿಸಾರ, (4) ಕೃಷ್ಣರಾಜ[illegible], (5) ಕೃಷ್ಣರಾಜ

ಶೃಂಗಾರಶತಕ, (6) ಕೃಷ್ಣರಾಜೇಂದ್ರವೃತ್ತರತ್ನಾವಳೀ ಟೀಕೆ, (7) ಕೃಷ್ಣೇಂದ್ರಗೀತೆ, (8) ತಿಮ್ಮಾಂಬಾಶತಕ, (9) ಲಿಂಗಸ್ತುತಿ, (10) ಶಂಕರಾಷ್ಟಕ, (11) ಶೈಲಜಾಧವಸ್ತೋತ್ರ, (12) ಸಮುದ್ರಮಥನಕಥೆ, (13) ಸೌಗಂಧಿಕಾಪರಿಣಯ ಈ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ಇವನ ತಂದೆ ದೇವರಸ, ತಾಯಿ ನಂಜಮಾಂಬೆ, ಸ್ಥಳ ದೇವಲಾಪುರ, ಇಷ್ಟದೇವತೆ ನಂಜನಗೂಡು ನಂಜುಂಡೇಶ್ವರ. ಇವನು ಮೈಸೂರು ಮುಮ್ಮಡಿಕೃಷ್ಣರಾಜನ ಆಶ್ರಿತನಾಗಿದ್ದನು. ಆ ದೊರೆಯ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಅನೇಕಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. "ಉಭಯಕವಿತೆಯೊಳು ಚತುರ" ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಕೃಷ್ಣರಾಜಶೃಂಗಾರಶತಕವನ್ನು 1811 ರಲ್ಲಿಯೂ ಕೃಷ್ಣರಾಜಭಕ್ತಿಸಾರವನ್ನು 1862 ರಲ್ಲಿಯೂ ಬರೆದಂತೆ ಆ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಷಟ್ಪದಿರೂಪವಾಗಿಯೂ ಕೆಲವು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ವೃತ್ತದಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ಕಂದದಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ಹಾಡಿನ ರೂಪವಾಗಿಯೂ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಸಮುದ್ರಮಥನಕಥೆ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿದೆ.

1. ಸೌಗಂಧಿಕಾಪರಿಣಯ

ಇದು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 11, ಪದ 726. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಮುಮ್ಮಡಿಕೃಷ್ಣರಾಜನು ರಚಿಸಿರುವ ಸೌಗಂಧಿಕಾಪರಿಣಯದ ಕಥೆಯ ಸಂಗ್ರಹವೆಂದೂ ಆ ದೊರೆಯ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ರಚಿತವಾಯಿತೆಂದೂ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇಂದ್ರನು ದೂರ್ವಾಸ ಮುನಿಯ ಶಾಪದಿಂದ ರತ್ನಪುರಿಯ ರಾಜನಾದ ಸುಚರಿತ್ರನಿಗೂ ಗುಣವತಿಗೂ ಸುಗಂಧರಾಯನೆಂಬ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಸೌಗಂಧಿಕೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಚಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ—ಎಂಬುದೇ ಕಥಾಸಾರ. ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಗರಳಪುರಿಯ ನಂಜುಂಡ, ಚಾಮುಂಡಿ, ಗಣೇಶ, ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನುದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ :—

ನಕ್ಷತ್ರ.

ಪರಮೇಶ್ವರ ನಾಟ್ಯವಾಡಲು ಶಿರದಿಂದ | ಉದುರ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮೊಗ್ಗುಗಳ |
ಪರಿಯೊಳು ಗಗನಾಂಗಣೆಯ ಹಣ್ಣೆ ಕಲ್ಲಿನ | ತೆರದೊಳೊಪ್ಪಿದುವು ತಾರೆಗಳು ||

ಬೆಳ್ದಿಂಗಳು

ಹಾಲ ಚೆಲ್ಲಿದ ತೆರದೊಳು ಪುಷ್ಪಬಾಣನ | ಜೋಳುವೆ ಬೂದಿಯತೆಱದಿ |
ಮೂಱು ಲೋಕವ ತುಂಬಿ ಥಳುಕುತ ತೋಱಿತು | ಮೇಲಾದ ಬೆಳದಿಂಗಳಾಗ ||

2. ಕೃಷ್ಣರಾಜಭಕ್ತಿಸಾರ.

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಪದ್ಯ 108. ಪ್ರತಿಪದ್ಯವೂ 'ಕೃಷ್ಣೇಂದ್ರ ರಕ್ಷಿಸು ನಮ್ಮನನವರತ" ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾಗಿದೆ: ಇದಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣೇಂದ್ರಭಕ್ತಿಸಾರಾಷ್ಟೋತ್ತರಶತಕ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನು ಗ್ರಹಣದರ್ಪಣ, ಸಂಖ್ಯಾರತ್ನಕೋಶ, ಶ್ರೀತತ್ವನಿಧಿ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದುದು, ಉಡುಪಿಯ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪಚ್ಚೆಮುತ್ತಿನ ಮಾಲೆಯನ್ನೂ ಆಮುಚವಾಡಿವೀರಭದ್ರನಿಗೆ ರಜತಕವಚವನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಿಸಿದುದು, ಗುಡಿಗೋಪುರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದುದು ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳು ಹೇಳಿವೆ. "ಸಲಹಿದೊಡೆಯನು ಬುದ್ಧಿ ವಿದ್ಯೆಯ ಕಲಿಸಿರುವ ಗುರು ಅನ್ನಪ್ರದನು ನೀನು ನಿನ್ನ ಸುಗುಣಾವಳಿಯ ವರ್ಣಿಸೆ ಎನ್ನ ಜನ್ಮಕೆ ಫಲವಿದು" ಎಂದು ಕವಿ ದೊರೆಯವಿಷಯವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಶಿವ, ಪಾರ್ವತಿ, ಗಣೇಶ, ವೀರಭದ್ರ, ಷಣ್ಮುಖ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ:—

ಶೂರ ಕೇಳೈ ದೇವಗಂಗೆಯ । ತೀರದಲ್ಲಾಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವು ।
ಭೂರಿತಪವನು ಗೈದು ನಿನ್ನಯ ಹಸ್ತವಾಗುದಿಸಿ ॥
ಬೇಜುತಿಮುದಿಷ್ಟಾರ್ಥವೆಲ್ಲವ । ಯಾರ ಕೈಗಿಂತಹುದು ಶಕ್ತಿಯು ।
ತೋಜಿಸೈ ಕೃಷ್ಣೇಂದ್ರ ರಕ್ಷಿಸು ನಮ್ಮನನವರತ ॥
ಎಲುವನಿತ್ತ ದಧೀಚಿ ಮಾಂಸವ । ಬಲದೊಳಿತ್ತನು ಶಿಬಿಯು ಚರ್ಮ ।
ಕಲಿತಕವಚವನಿತ್ತ ಕರ್ಣನು ಬಲಿಯು ಜೇಡಲ್ಕೆ ॥
ನೆಲವನಿತ್ತನು ನಿನ್ನೊಲಿಂತು । ಜ್ವಲಸುರತ್ನಾಭರಣವಿತ್ತಿಹ ।
ಚೆಲುವರಾರ್ ಕೃಷ್ಣೇಂದ್ರ ರಕ್ಷಿಸು ನಮ್ಮನನವರತ ॥

3. ಕೃಷ್ಣೇಂದ್ರಗೀತೆ.

ಇದರಲ್ಲಿ 32 ಪದಗಳಿವೆ. ಒಂದನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ:—

ಬಗಸುಗಣ್ಣೆನಾ ಸೊಗಸುಗಾಜನೇ । ತಗಲಿ ಬರಹವಾ ತಾಳಲಾಱೆನು ।
ನಗೆಯ ತೋಱದೇ ನಾಚಿಸುತ್ತಿಹೆ । ಮುಗಿವೆ ಕೈಗಳಾ ಮೋದದಿಂದಲೆ ॥

4. ಶೈಲಜಾಧವಸ್ತೋತ್ರ.

ಇದು ಶಿವಸ್ತುತಿರೂಪವಾಗಿದೆ; ವೃತ್ತ 33. ಇದರಿಂದ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಮಂಡಿತಪುಂಡರೀಕನಯನೋಜ್ವಲಬಾಣ ಪರೇಶ ಮೇರುಕೋ |
ದಂಡ ಪಿಚಂಡಮಧ್ಯನಿಜಡೀಕೃತಲೋಕ ಗಿರೀಶ ದುಃಖಮಂ ||
ಖಂಡಿಸಿ ಭೋಗಮೋಕ್ಷಸುಖವೀಯುವುದೆನ್ನುತೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಂ |
ಜುಂಡನು ನಿನ್ನ ಭವ್ಯನುತಿಯನ್ನೆಸಗಿರ್ಪನು ಶೈಲಜಾಧವಾ ||

5 ಶಂಕರಾಷ್ಟಕ.

ಇದರಲ್ಲಿ ತೂಣಕವೃತ್ತಗಳು 8 ಇವೆ. ಒಂದು ವೃತ್ತವನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ:—

ನಿನ್ನ ನಾಮವನ್ನು ಪೇಳಿ' ಧನ್ಯನಾಗಲೊಲ್ಲದೆ |
ಹೊನ್ನುಹೆಣ್ಣುಮಣ್ಣಿನಾಸೆಯನ್ನು ತಾಳಿ ನಿಲ್ಲದೆ ||
ಕುನ್ನಿಯಂತೆ ಸುತ್ತಿ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಪೊಂದಲಿಲ್ಲದೆ |
ಬನ್ನವಾಂತು ಮೂಢನಾದೆಯೆನ್ನ ಕಾಯೊ ಶಂಕರಾ ||

6 ಲಿಂಗಸ್ತುತಿ.

ಇದರಲ್ಲಿ 27 ಪದ್ಯಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಬರೆಯುತ್ತೇವೆ:

ಎನ್ನಯ ಮನದಲಿ ನೆಲಸಿಹ ಲಿಂಗಂ | ಎನ್ನಯ ಪಾಪವ ಖಂಡಿಪ ಲಿಂಗಂ |
ಎನ್ನಯ ಶ್ರೀಗುರುಶಂಕರಲಿಂಗಂ | ಜಯಜಯ ಶಂಭೋ ಶಂಕರಲಿಂಗಂ ||

7. ಕೃಷ್ಣರಾಜಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವರ್ಣನೆ.

ಇದು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಮ್ಮಡಿಕೃಷ್ಣರಾಜನ ಷಷ್ಠಿತಮವತ್ಸರ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಮಹೋತ್ಸವವು ವರ್ಣಿಸಿದೆ.

8. ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಭೋಗಾವಳಿ.

ಇದರಲ್ಲಿ 27 ಪದಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಪದವನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ:—

ಮಾರನ ಮೀಜಿದ ಚೆಲುವನು ಧರೆಯೊಳು | ಬೀಜುವನೀದೊರೆಯು | ಚೆಲುವನು
ನಾರಿಯ ಜಗವಂಪೊರೆಯಲು ನಲಿಯುತ | ತೋಜುವನಾಹರಿಯು | ಧರೆಯೊಳು||

9. ಶಿವಾಧಸ್ತೋತ್ರ.

ಇದು ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಪದ್ಯ 127; ಶಿವಸ್ತುತಿರೂಪವಾಗಿದೆ. ಮುಮ್ಮಡಿಕೃಷ್ಣರಾಜನ ಅನುಗ್ರಹವು ತಪ್ಪಿದಮೇಲೆ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದುದಾಗಿ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ.

10. ಕೃಷ್ಣರಾಜಶೃಂಗಾರಶತಕ.

ಇದರಲ್ಲಿ 101 ಕಂದಗಳಿವೆ; ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಗದ್ಯಭಾಗವೂ ಇದೆ. ಕೃಷ್ಣರಾ

ಜನು ಗಜಾರೂಢನಾಗಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದ ಪುರಸುಂದ ರಿಯರ ಮನೋವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದಾಗಿ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥ ದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ:—

ನಾರಿಯೆ ಭುವನಕ್ಕಿವ ಜಂ | ಭಾರಿಯೊ ಭುಜಯುಗ್ಮದಿಂದಮವನಿಯೊಳಿಹ ದೈ |
ತ್ಯಾರಿಯೊ ನೇತ್ರದ್ವಯದ ಪು | ರಾರಿಯೊ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರಾಜನಾವವನಮ್ಮಾ ||
ಪಿಡಿನಡೆಯಿಂ ನಿಡುಜಡೆಯಿಂ | ಬಡನಡುವಂ ಬಳ್ಕುವಂತೆ ಭಾರಸ್ತನಗಳ್ |
ಜಡಿಯುತ್ತಿರೆ ಜಗದೊಡೆಯನ | ಸಡಗರದಿಂ ನೋಟ್ಪುಳೊರ್ವ ಚದುರೆಯು ಬೆಡಗಿಂ ||
ಸ್ಮರನಿಂ ಪೆರ್ಚಿದ ಕುಸುಮಾ | ಕರನಿಂ ವಿರಹಾಗ್ನಿ ಹೆಚ್ಚಿ ಕಂದಿ ಹಿಮಾನೀ |
ಕರನಿಂ ಮಱುಗುವೆನು ಶಿವಂ | ಕರ ನೀಂ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಕರುಣದಿ ಸಲಹೈ ||

ರಂಗಶಾಸ್ತ್ರಿ. 1849.

ಈತನು ನರಸಿಂಹಪುರಾಣಸ್ಥವಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದಚರಿತ್ರೆಗೆ ಕನ್ನಡಟೀಕೆ ಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದವನು. ಶಕ 1770 ನೆಯ ಕೀಲಕದಲ್ಲಿ (1849) ಈ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇವನ ಟೀಕೆಗೆ ವಿದ್ವತ್ಪ್ರತೋಷಿಣಿ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಅಧ್ಯಾಯ 2.

ಲಿಂಗ. ಸು. 1850.

ಇವನು ಮಕರಾಂಕಸೇನಕಥೆ ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ವೀರಶೈವಕವಿ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1850 ಆಗಿರಬಹುದು. ನಂಜಪುರಿಚೆನ್ನಕೇಶವ, ರಾಘವೇಂದ್ರಗುರುಮೂರ್ತಿ ಇವರು ಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾಘವಾಂಕ, ಹರಿಹರ, ಹಂಪ, ನಾಗವರ್ಮ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:—

ವನಿತೆಯ ಸವಿನುಡಿಗಿಂದಂ | ಘನವಾಗಿಹುದಮೃತಸಾರ ಲಿಂಗನ ಕೃತಿಯೊಳ್ ||

ಅಳಿಯಲಿಂಗರಾಜನೂ ಇದೇ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಬರೆದಿ ದ್ದಾನೆ. ಈ ಕವಿ ತದ್ಭಿನ್ನನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಅಪರಾಳತಮ್ಮಣ್ಣ. ಸು. 1850.

ಈತನು ಕೃಷ್ಣಪಾರಿಜಾತ ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಸ್ಥಳ ರಾಯಚೂರು. ಇವನು ಸುಮಾರು 1850 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು.

ಆರ್ಯಾಚಾರ್ಯ. ಸು. 1850.

ಈತನು ಲಘು ಅಧ್ಯಾತ್ಮಮಾಲೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಮಾಧ್ವಕವಿ; ಸುಮಾರು 1850 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಇವನ ಗ್ರಂಥವು ದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ.

ನಂದಪ್ಪ. ಸು. 1850.

ಈತನು ಪ್ರಭುಚರಿತ್ರೆ ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ಇವನ ಗುರು ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ, ಸ್ಥಳ ಹೊಸಕೋಟೆ. ಇವನು ಸುಮಾರು 1850 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಇವನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುದೇವನ ಚರಿತೆ ಹೇಳಿದೆ.

ವೇದಾಂತರಾಘವಾಚಾರ್ಯ. 1851.

ಈತನು ಶಾಲ್ಪದ ಕೃಷ್ಣರಾಜನ (1769) ನಿಜದೀಪಿಕಾರತ್ನಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಟೀಕೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವಕವಿ; ಮುಮ್ಮಡಿಕೃಷ್ಣರಾಜನ ಆಸ್ಥಾನವಿದ್ವಾಂಸನೆಂದೂ ಸಂಸ್ಕೃತಾಂಧ್ರಕರ್ಣಾಟಕವಿತಾವಿಶಾರದನೆಂದೂ ತಿರುಮಲಸೋಮನನಗರನಿವಾಸಿಯೆಂದೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಟೀಕೆಯನ್ನು 1851 ರಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಮಾನವಿ ವೀರಪ್ಪ. 1851.

ಈತನು ಕಥಾಸಾಗರವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು 1851 ರಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 40 ಕಥೆಗಳು ಹೇಳಿವೆ.

ಅಳಿಯ ಲಿಂಗರಾಜ (1823-1874).

ಈತನು ನಮಗೆ ತಿಳಿದಮಟ್ಟಿಗೆ (1) ಅಂಗದಸಂಧಾನ, (2) ಇಂದ್ರಕೀಲ,

(3) ಕುಶಲವರ ಕಥೆ, (4) ಕೃಷ್ಣಬಾಲಲೀಲೆ, (5) ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನರ ಕಾಳಗ, (6) ಗಯಚರಿತ್ರೆ, (7) ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ, (8) ಚಂದ್ರಾವಳೀಕಥೆ, (9) ಚಂದ್ರಾವಳಿಯ ಜೋಗಿಹಾಡು, (10) ಚಿಕ್ಕ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ, (11) ಚೂಡಾಮಣಿ, (12) ಜಲಂಧರಕಾಳಗ, (13) ತಾರಕವಧೆ, (14) ದ್ರೌಪದೀಸ್ವಯಂವರ, (15) ನರಪತಿಚರಿತ, (16) ನಳಕೂಬರವಿಲಾಸ, (17) ನಳಚರಿತ್ರೆ, (18) ಪಂಚವಿಂಶತಿಲೀಲೆ, (19) ಪಾರಿಜಾತಾಪಹರಣ, (20) ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಟಿ, (21) ಪ್ರಭಾವತೀ ಪರಿಣಯ, (22) ಬಭ್ರುವಾಹನಕಾಳಗ, (23) ಬಾಲಲೀಲೆ, (24) ಮಕರಾಂಕಸೇನಕಥೆ, (25) ಮದಾಲಸಾಪರಿಣಯ, (26) ಮಹಾಲಿಂಗಶತಕ, (27) ಮೈರಾವಣಕಥೆ, (28) ಮೋಹಿನಾಟಕ, (29) ರಾಮೋದಯಕಥೆ, (30) ರುಕ್ಮಾಂಗದಚರಿತ್ರೆ, (31) ಲಾವಣಿಗಳು, (32) ವನವಾಸರಾಮಾಯಣ, (33) ವಾಲಿಸುಗ್ರೀವರ ಕಾಳಗ, (34) ವಿರಾಟಪರ್ವ, (35) ವೀರಭದ್ರಶತಕ, (36) ಶೃಂಗಾರರತ್ನೋದಾಹರಣಪದ, (37) ಸೀತಾಕಲ್ಯಾಣ, (38) ಸೀತಾಪಹಾರ, (39) ಸೀತಾಸ್ವಯಂವರ, (40) ಸುಧನ್ವನ ಕಾಳಗ, (41) ಸೇತುಬಂಧ, (42) ಸ್ಯಮಂತಕೋಪಾಖ್ಯಾನ — ಈ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವಲ್ಲದೆ (43) ಶಿವಭಕ್ತಿರತ್ನಾಕರ, (44) ಮಹಾಲಿಂಗನಕ್ಷತ್ರಮಾಲಿಕೆ, (45) ಶ್ರೀಕಂಠನಕ್ಷತ್ರಮಾಲಿಕೆ, (46) ವೀರೇಶತಾರಾವಳಿ, (47) ಲಂಕಾದಹನ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಇವನು ಮೈಸೂರು ಅರಸುಗಳ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು. ಇವನ ತಂದೆ ಲಿಂಗರಾಜ, ತಾಯಿ ಕೆಂಪದೇವಾಂಬಿಕೆ, ಗುರು ರೇಣುಕಾಚಾರ್ಯವಂಶೋದ್ಭವನಾದ ಚನ್ನವೀರದೇಶಿಕ. ಇವನು ಶಕ 1745 ಸ್ವಭಾನುವಿನಲ್ಲಿ (1823) ಹುಟ್ಟಿದನು; ಶಕ 1796 ಭಾವದಲ್ಲಿ (1874) ಗತಿಸಿದನು. ಈತನು ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಮೈಸೂರುದೊರೆಯಾದ ಮುಮ್ಮಡಿಕೃಷ್ಣರಾಜನ (1799-1868) ಪೋಷಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ವಿದ್ಯಾವಂತನಾದನು. ಆ ದೊರೆ ಇವನಿಗೆ ದೊಡ್ಡಪುಟ್ಟತಾಯಮ್ಮಣ್ಣಿ, ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟತಾಯಮ್ಮಣ್ಣಿ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ಮದುವೆಮಾಡಿ ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಧನಕನಕಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಅಳಿಯಲಿಂಗರಾಜ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ಐಶ್ವರ್ಯವಂತನಾಗಿದ್ದರೂ ಈತನು ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ವಿದ್ವಜ್ಜನ ಸಹವಾಸ, ಪುರಾಣಪ್ರವಚನ, ನೂತನಗ್ರಂಥರಚನೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತನಾಗಿದ್ದು ಸಂಸ್ಕೃತಕರ್ಣಾಟಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ದಾಮಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಆ ಕಾಲದ ಕರ್ಣಾಟಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ರೇಸರನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಸಂಗೀತವೇ ಮೊದಲಾದ ಕಲೆ

ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿಪುಣನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಈತನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ದೊಡ್ಡ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸೇರಿ ನಾನಾವಿಧಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿ ಅರ್ಥಾನುವಾದಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಇವನ ಸಾಧಾರಣಸೇವಕರೂ ಕೂಡ ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ದಾತೃತ್ವ, ವಿದ್ವತ್ಪಕ್ಷಪಾತ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಈತನು ಬಹಳ ಹೆಸರುವಾಸಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು. ದೊರೆಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಇವನಿಗೆ ಉಭಯಕವಿತಾವಿಶಾರದ ಎಂಬ ಬಿರುದು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಮುಮ್ಮಡಿಕೃಷ್ಣರಾಜ, ಅವನ ಮಹಿಷಿ ಲಿಂಗಾಂಬೆ ಇವರುಗಳನ್ನು ವಂದಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಚಂಪು, ಸಾಂಗತ್ಯ, ಷಟ್ಪದಿ, ಯಕ್ಷಗಾನ, ಶತಕ, ಹಾಡು, ಲಾವಣಿ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳು ಈತನ ಸರ್ವತೋಮುಖವಾದ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಕೆಲವುಗ್ರಂಥಗಳ ರಚನಾಕಾಲವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಲಿವರ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೆರಡುಕಡೆ ಶಕವರ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಶಕ 1775ರಲ್ಲಿ (1852) ಮದಾಲಸಾಪರಿಣಯ, ಸ್ಯಮಂತಕೋಪಾಖ್ಯಾನ ಇವುಗಳನ್ನೂ, ಶಕ 1783ರಲ್ಲಿ (1860) ಜಲಂಧರಕಾಳಗವನ್ನೂ, ಕಲಿ 4953ರಲ್ಲಿ (1851) ನಳಕೂಬರವಿಲಾಸವೆಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನೂ, ಕಲಿ 4962 ರಲ್ಲಿ (1861) ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣವನ್ನೂ, ಕಲಿ 1964 ರಲ್ಲಿ (1862) ದ್ರೌಪದೀಸ್ವಯಂವರವನ್ನೂ, ಕಲಿ 4966 ರಲ್ಲಿ(1864) ಚಂದ್ರಾವಳೀಕಥೆಯನ್ನೂ, ಕಲಿ 4967 ರಲ್ಲಿ(1865) ಕುಶಲವರ ಕಥೆ, ಸುಧನ್ವನ ಕಾಳಗ ಇವುಗಳನ್ನೂ, ಕಲಿ 4968 ರಲ್ಲಿ (1866) ವಿರಾಟಪರ್ವ, ಇಂದ್ರಕೀಲ ಕೃಷ್ಣಬಾಲಲೀಲೆ, ಬಭ್ರುವಾಹನಕಾಳಗ, ಸೀತಾಪಹಾರ ಇವುಗಳನ್ನೂ, ಕಲಿ 4969 ರಲ್ಲಿ (1867) ಪಾರಿಜಾತಾಪಹರಣ, ಮೋಡಿನಾಟಕ, ನರಪತಿಚರಿತ ಇವುಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಂತೆ ಆ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾಘವಾಂಕ, ಹರಿಹರ, ದೇವೇಶ್ವರ, ಹಂಪ, ನಾಗವರ್ಮ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

"ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನೃಪತಿಳಕಜಾಮಾತೃತಾಭಾಗ್ಯಸಾಕಲ್ಯನಿಧಿ, ಶ್ರೀ ಕಾಳಿಕಾರಮಣ ನಿರುಪಮಕೃಪಾಲಬ್ಧ ವಿದ್ಯಾವಿನೋದರಸಿಕ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮಭುವನಿತಾನರ್ತನರಂಗಭೂತರಸನ" ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ಕವಿತಾಚಾತುರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಭಾವತೀಪರಿಣಯದ ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ:—

ಇಸಿದೊಸರ್ವ ತಸಿಮಾಪಿಸೊಳ್ವಣ್ಣ ರಸದಿ ಚೆಲಿ ।
ಕೆನೆವಾಲಸಪೆದುಸಿರದಚ್ಚವುಡಿಯನ್ನುದುರಿ ।
ಸನುವಱಿದು ಕಾಶ್ಮೀರದೊಡವೆರಸಿ ಪಳುಕುಸಕ್ಕರೆಸುಚ್ಚ ಸಾರ್ಚ ಸುಣ್ಪಿಂ ॥
ಇನಿಯುಳಿಸಿವಾಯ್ಗೆಱೆಯುತಾರಸಾಯನನು ಗ ।
ಳ್ಕನೆ ಮುಕ್ಕುಳಿಸುತವಳು ಮುಗುಟೀಯೆ ನಪಿದು ಝು ।
ಮ್ಮನೆ ನಲಿವ ಮನದನ್ನಸೊಳ್ಸೊಗದೊಲೆನ್ನ ಕೃತಿ ರಸಿಕರಂ ಮರುಳಿಸಗದೇ ॥
ಇದು ಪೊಸತು ರೀತಿ ಭಾಪಿದುವೆ ರಸವೃತ್ತಿ ಮ ।
ತ್ತಿದಿದಲಂಕೃತಿ ಚಾತುರೀ ಮಾಧುರೀಪದಮು ।
ದಿದುವೆ ಮಝು ಸರಸೋಕ್ತಿಯತ್ಯುಕ್ತಿಯಚ್ಚರಿಯಿದಿದು ಮನೋಗಮಭಾವದ ॥
ಪದಪಿದುವೆ ಭಲರೆ ಲಸದರ್ಥಗೌರವಮಿದಿಂ ।
ತಿದು ನವರಸಾಧಾರಸಾರಕೃತಿಯೆಂದು ಕೋ
ವಿದರೊಲ್ದು ಮೆಚ್ಚೆಯೊಚ್ಚತಮಾಂ ಸಿಮಿರ್ಚಿದೆಂ ಸುಶ್ರಾವ್ಯಮುಂ ಕಾವ್ಯಮುಂ ॥

ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಗಯಚರಿತ್ರೆ, ನಳಕೂಬರವಿಲಾಸ ಇವೆರಡೂ ಚಂಪೂ ರೂಪವಾಗಿಯೂ ಯಕ್ಷಗಾನರೂಪವಾಗಿಯೂ ಇವೆ; ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಯಕ್ಷಗಾನರೂಪವಾಗಿಯೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ; ನರಪತಿಚರಿತ್ರವು ಅಲಂಕಾರಗ್ರಂಥ; ಪ್ರಭಾವತೀಪರಿಣಯವು ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿದೆ; ವೀರಭದ್ರಶತಕವು ವೃತ್ತರೂಪವಾಗಿಯೂ ಮಹಾಲಿಂಗಶತಕವು ಕಂದರೂಪವಾಗಿಯೂ ಇವೆ; ಹಾಡುಗಳನ್ನೂ ಲಾವಣಿಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದುವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾದ ಪುರಾಣಕಥೆಗಳು ಹೆಸರುಗಳಿಂದಲೇ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತೇವೆ.

1. ನರಪತಿಚರಿತ್ರ.

ಇದು ಚಂಪೂರೂಪವಾಗಿದೆ; ಪೀಠಿಕೆ, ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರ, ಅರ್ಥಾಲಂಕಾರ ಎಂಬ 3 ಉಲ್ಲಾಸಗಳನ್ನು ಒಳಕೊಂಡಿದೆ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯರಿಗೋಸ್ಕರ ಬರೆದಂತೆ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಲಕ್ಷಣಪದ್ಯಗಳು ಪತ್ನಿಯರನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಉದಾಹರಣಪದ್ಯಗಳೆಲ್ಲಾ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾಗಿವೆ. ಈ ದೊರೆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಓದಿಸಿ ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷ

ಪಟ್ಟು ಕವಿಗೆ ಉಭಯಕವಿತಾವಿಶಾರದ ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ವೀರೇಶ್ವರಸ್ತುತಿ ಇದೆ ಬಳಿಕ ಕವಿ ಈಶ್ವರ, ಪಾರ್ವತಿ, ಗಣೇಶ, ಸರಸ್ವತಿ ಇವರುಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ಉಲ್ಲಾಸಗಳ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಗದ್ಯವಿದೆ :—

ಇದು ವಿನಮದಖಿಲಸುರಾಸುರಸ್ತೋಮಮಸ್ತಕತಲವಿನ್ಯಸ್ತಪ್ರಶಸ್ತಕೋಟೀರಕೋಟೀತಟಘಟಿತಮಣಿಗಣಕಿರಣಪಟಲಪಾಟಲಿತಚರಣಪುಂಡರೀಕ ಶ್ರೀವೀರಭದ್ರಕರುಣಾಕಟಾಕ್ಷಸಮಾಸಾದಿತಾಸಿತರಸಾಧಾರಣಸಾರಸ್ವತೋದಯಕಮಸೀಯನಪ್ಪ ನಿಖಿಲಸರಸಕವಿಕುಲತಿಲಕ ಶ್ರೀ ಲಿಂಗರಾಜವಿರಚಿತಮಾದ ನರಪತಿಚರಿತಮೆಂಬಲಂಕಾರಶಾಸ್ತ್ರದೊಳ್.

ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ:—

ಮಹಿಶೂರಪುರ.

ಅತ್ಯಚ್ಛಸೌಧಶಿಖರಪ್ರತಿಬದ್ಧರತ್ನ | ಪ್ರತ್ಯಗ್ರಕಾಂತಿಚಯಕರ್ಬುರರಾಜಮಾರ್ಗಂ |
ಸತ್ಯೈಕತಾನಮವನೀಸುರಭಾಗಧೇಯಂ | ನಿತ್ಯಂ ಪುರಂ ಪೆಸೆವುದೀಮಹಿಶೂರ ನಾಮಂ ||

ಪರಿಕರಾಂಕುರಾಲಂಕಾರ.

ಧರಣಿಪಕೃಷ್ಣೇಂದ್ರನ ಸುಂ | ದರತೆಯನಾಲಿಸುತೆ ಕಂಡು ಕನಸಿನೊಳವನಂ |
ಧರಿಸಿತ್ತು ದೃಕ್ಫಲಮನಿ | ತೆಳಜದಿಂ ಚಕ್ಷುಶ್ರವೋಂಗನಾನಿಕುರುಂಬಂ ||

ಸಿಂದಾಸ್ತುತ್ಯಲಂಕಾರ.

ಪತರ ಸಾಸಂ ಕೃಷ್ಣ | ಕ್ಷ್ಮಾತರುಣೀರಮಣ ಪೇಱಿ ನೀನೆಚ್ಚೊಡೆ ಬ |
ಲ್ಗಾತಾಶುಗಮೊಂದಂ ರಿಪು | ಜಾತಂ ಬಿಡುತಿಹುದು ನೋಡ ಪಂಚಾಶುಗಮಂ ||

ವಿಭಾವನಾಲಂಕಾರ.

ರಿಪುವನಿತಾಜನಾಶ್ರುಜಲಧಾರೆಯಿನಾಗಿಹ ಮೇಘಕಾಲದೊಳ್ |
ನೃಪವರ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ತವ ಕೀರ್ತಿಮರಾಳಿ ವಿರೂಢಹರ್ಷದಿಂ ||
ದಪಗತಶಂಕೆಯಿಂ ತೊಱಲ್ದು ಪೊಲ್ಲಜಗತ್ತಿನೊಳಂ ಪ್ರತಾಪಸ |
ತ್ತಪನನುಮಾಗಳುಂ ಬೆಳಗುತಿರ್ಪನುದೀಕ್ಷಿಸೆ ಚಿತ್ರಮಲ್ತೆಪೇಳ್ ||

2. ಪ್ರಭಾವತೀಪರಿಣಯ.

ಇದು ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಂಥ. ಇದರಲ್ಲಿ "ಹರಿವಂಶದೊಳಗೆ ರಂಜಿಪ ರುಕ್ಮಿಣೀಕುಮಾರನು ದನುಜಸುತೆಯು ಪ್ರಭಾವತಿಯನೊಲಿಸಿ ಪರಿಣಯವಾದ" ಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ. ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರ, ಪಾರ್ವತಿ, ಗಣೇಶ, ಸರಸ್ವತಿ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ :—

ಸಮುದ್ರ.

ಸಿರಿಯ ಪೊಸ ತವರೂರು ಪವಳರನ್ನದ ಪಾರು |
ಸುರರ್ಗೆಸಿರಿಯ ನಾಡು ಹರಿಯಿರುವ ಮಣಿಬೀಡು |
ಅರಸಂಚೆಗಳ ಗೊತ್ತು ಬಾಡಬನ ಸವಿದುತ್ತು ಮುತ್ತುಸಸಿಗಿದುವೆ ಬಿತ್ತು ||
ಪೆಜೆಗೆ ಪುಟ್ಟಿದ ನೆಲೆಯು ತಿರೆವೆಣ್ಣ ಮೇಖಲೆಯು |
ವರುಣಗಿರ್ಪಾಗರಂ ನೀರ್ದೇರಿನೋಗರಂ |
ಮಜೆವೊಕ್ಕ ಗಿರಿಯ ಬೈತಿಡುವೊಡಲ್ ತಾನೆನುತ್ತಿಂಗಡಲ್ ಕಂಗೊಂಡುದು||

3. ನಳಕೂಬರವಿಲಾಸ (ಚಂಪು)

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ವೀರಭದ್ರಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಕಥಾಗರ್ಭವನ್ನು ಕವಿ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾನೆ—

ನಳಕೂಬರನಸುಗೆಯ ಶರ | ದಳತೆಗೆ ಮೈಯಿಕ್ಕಿ ಸೊಕ್ಕಿ ಮನದನ್ನಳ ಕೋ |
ಮಳಲೀಲಾಜಾಳವ ಸೆಸೆ | ದಱಲಿದ ಪರಿಯನ್ನು ಪೇಪ್ವೆನಿಳೆ ಮೆಚ್ಚುವವೋಲ್ ||

ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ನಳಕೂಬರನ ವಿರಹಸೂಚಕವಾದ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ :—

ಕಾಂತೆಯ ವಿಧುಮುಖಚಳದಳ | ಕಾಂತೆಯ ನಿಜಲಲಿತವಿಲಸಿತಾಪಹೃತವಿಟ |
ಸ್ವಾಂತೆಯ ಕಾಣದೆ ಕುಂದಸು | ದಂತೆಯ ತಾಂ ಕಂತುಕುಂತಹತಿಗೆಡೆಯಾದಂ ||

4. ವೀರಭದ್ರಶತಕ.

ಇದರಲ್ಲಿ 101 ವೃತ್ತಗಳಿವೆ; ಪ್ರತಿವೃತ್ತವೂ "ಶ್ರೀ ವೀರಭದ್ರೇಶ್ವರಾ" ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ಭೋಜ, ಕಾಳಿದಾಸ, ಬಿಲ್ಹಣ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಮೇಶ್ವರಶತಕವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಗದ್ಯವಿದೆ—

ಇದು ಶಾಲ್ವಿಡಿದು ಮೇಲ್ವಾಯ್ವ ನಾಲ್ವೋಳ ಬಟ್ಟುವಗೆಯ ಸಾರದಯಾ ಣ್ಮರ್ ಮುಂಕೊಂಡ ಮೊಗ್ಗರಂಗೊಂಡು ಮೋಟ್ಟುವ ಬೋಪೆಯರ್ಕಳ ತಲೆಯ ಟೌಳಿಯೊಳೊಪ್ಪಿ ಮಿಱುಗುವ ರನ್ನವೆಳಗನೊಳಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕಳೆಯಿಂ ನೇಸಱ ಕೆಂಗದಿರ್ಗಳಂ ಕಂದಿಸಿ ಬಾಂಬೋಪೆಯೊಳ್ ಬೆಳೆದ ಕೆಂದಾವರೆಬಿ-ದದಂದವಂ ನಂದಿಸಿ ಮೈಮೆವಿಡಿದ ತನ್ನಡಿದಾವರೆಯುಂ ಎಡೆವಿಡದೆ ನನ್ನಿವಡೆದಡಿಗಡಿಗೆ ಸಡ ಗರಂಬಡೆದೊಡನೊಡನೊಡಲುಬ್ಬಿ ನಿಡಿದುಂ ಜಾನಿಸುತ್ತೆತ್ತೆತ್ತಲುಂ ಜಸಂಬೆತ್ತ ಕಿತ್ತಡಿಯರ್ಗೆ ತೆತ್ತಿಗನಪ್ಪ ಮಿಡನ ಕಡುಸಿರಿವಡೆದ ಕಡೆಗಣ್ಣ ಕುಡಿವೆಳಗ ಜೊನ್ನ ವಲದಿಂ ಪೆಂಪುವೆತ್ತ ಕಬ್ಬದೇಪೆಗ್ಗೆಯುಂ ಪಡೆದು ಮೂಜಗಂಗಳೊಳ್, ಸೋಜಿ ಗಂಗುಡುವ ಪತ್ತರಕಿತ್ತಿಮೊತ್ತವಂ ಗೊಂಟುಗಳೊಳಂಟಿಸಿ ಚಪ್ಪನ್ನದೇಶದರಸುಗ ಳೊಪ್ಪದಿಂದೊಪ್ಪಿಪ ಕಪ್ಪವನೊಪ್ಪುಗೊಳುತ್ತ ಮಹಿಸೂರೊಳುದ್ಭವಾದ ಗದ್ದುಗೆ ಯೊಳ್ ಮಂಡಿಸಿ ಮನ್ನೆಯಗಂಡರ ಗಂಡನಾದ ಕೃಷ್ಣರಾಜಂಗೆ ಕೂರ್ಮೆಯಳಿಯ ನಾಗಿ ದೊಡ್ಡಲಿಂಗರಾಜನ ಮಡದಿ ಕೆಂಪದೇವಾಂಬೆಯ ಗಬ್ಬಪಾಲ್ಗಡಲೆ ಪುಣ್ಣುಮೆತಣ್ಗದಿರನಾಗಿ ಸಿರಿನುಡಿವೆಣ್ಗಳೊಡವೆರೆದ ಲಿಂಗರಾಜನುಸಿರಿದ ವೀರಭದ್ರ ಶತಕಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ :—

ನರಿಯುಂ ಕೊಲ್ವೊಡೆ ದಿವ್ಯಬಾಣತತಿಯುಂ ಸಂಧಾನಮಂ ಗೆಯ್ವುದೇ |
ಕುಱಿಯುಂ ಸೀಳ್ವೊಡೆ ವಜ್ರಸಾರಧನುವಂ ಕೈಗೊಳ್ವುದೇಂ ಚಂದಮೇ ||
ಸರಿಯುಂ ಪೊಂದದ ದಕ್ಷನಂ ವಿಮಥಿಸಲ್ ಕ್ಷುಭ್ಯದ್ವಿಶಾಪಾಲಘೀ |
ಕರರೂಪಂ ಮಿಗೆ ತಾಳ್ವರೇ ಭರದಿ ನೀಂ ಶ್ರೀವೀರಭದ್ರೇಶ್ವರಾ ||
ಸುರಚಾಪಪ್ರಭೆಯಂತೆ ಮೇಘವಿಲಸದ್ವಿದ್ಯುಲ್ಲತಾರೋಚಿಯುಂ |
ತುರುನಿದ್ರಾಗತಹೇಮದಂತೆ ಜಲದಿಂಬುಬ್ಬೇಱುವ ಬಲ್ಗುಳ್ಳೆಯಾ ||
ಕರದಂತಸ್ಥಿರವನ್ನು ಪೊಂದುತಿರುವೀಸ್ತ್ರೀಚಿತ್ತವಂ ನಂಬಿ ಕಾ |
ತರಿಸಲ್ಕಾತನ ಬಾೞು ಗಾಳಿಯ ಸೊಡರ್ ಶ್ರೀವೀರಭದ್ರೇಶ್ವರಾ ||

5. ಮಹಲಿಂಗಶತಕ

ಇದು ನೀತಿಬೋಧಕವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಪದ್ಯವೂ ಮಹಲಿಂಗ ಎಂದು ಮುಗಿ ಯುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಬಾಣಸಿಗ

ಶುಚಿ ನಿರ್ಮಲಮನನಾಪ್ತನು | ರುಚಿಗಳ ಒಲ್ಲವನು ಸೂಪಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನು ತಾ |
ನಚಪಲಮನನಾಗಿರುವವ | ನುಚಿತದ ಬಾಣಸಿಗನೆನಿಪನೈ ಮಹಲಿಂಗಾ ||

6. ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ

ಇದು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಅಧ್ಯಾಯ 6, ಪದ್ಯ 493.

7. ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಟಿ

ಇದು ಯಕ್ಷಗಾನರೂಪವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ

ವರವಾಲ್ಮೀಕಿತಪೋಧನ | ವಿರಚಿತರಾಮಾಯಣಾಬ್ಧಿಮಥನೋದ್ಗತಬಂ|
ಧುರರಾಮಕಥಾಮೃತವ | ನ್ನೈಚೆವೆನು ವಿಬುಧರ್ಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನದೊಳಲೆಯಿಂ ||

ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

8. ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನರ ಕಾಳಗ

ಇದೂ ಯಕ್ಷಗಾನವೇ. ಇದರಲ್ಲಿ

ಮಹೆವೊಕ್ಕ ಗಯನ ಸಲಹಲು | ಹರಿಯೊಳ್ ಧುರವೆಸಗಿ ಜಲದಿ ಜಯವಂ ಪಡೆದಾ |
ನರನ ರಿಪುವಿಪಿನವೈಶ್ವಾ | ನರನ ಚರಿತ್ರವನು ಜಗಮುಘೋ ಎನೆ ಪೇಳ್ವೆಂ ||

ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ವೆಂಕಟರಮಣಯ್ಯ. 1857.

ಈತನು ಗಯೋಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ ಹರಿತಸಗೋತ್ರದವನು; ಉಲಿಚನಾಡು ನರಸಯ್ಯನ ಮಗನು. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಕೃಷ್ಣಗಿರಿ. "ಸಂಸ್ಕೃತಾಂಧ್ರಕರ್ಣಾಟಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರಳಕವಿಸಾರ್ವಭೌಮ ನೆನಿಸಿ ಬಹುಗ್ರಂಥಕರ್ತೃವಾದ ಪೆನ್ಷನ್ ಶಿರಸ್ತೇದಾರ್" ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಬರೆದಿರುವಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಗಯೋಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನು 1857 ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಗಯೋಪಾಖ್ಯಾನ

ಇದು ಚಂಪೂಗ್ರಂಥ; ಸಂಧಿ 28, ಗದ್ಯ ಪದ್ಯ 1141; ಕೆಲವು ಷಟ್ಪದಿಗಳೂ ಇವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಗಯನೆಂಬ ಗಂಧರ್ವನಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ

ಪಾರ್ಥನೊಡನೆ ಕೃಷ್ಣನು ಕಾದಿದ ಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ. ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ರಾಮನ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಸೀತೆ, ಶಿವ, ಪಾರ್ವತಿ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಸರಸ್ವತಿ, ಗಣಪತಿ, ವ್ಯಾಸ, ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ:—

ದ್ವಾರಕಾಪಟ್ಟಣ

ಪರಿಲಸಚ್ಛಂದೋನುವರ್ತಿ ಸದ್ವೃತ್ತಭಾ |
ಸ್ವರಮಾಗಿಯರ್ಥವಿಸ್ತಾರಮಂ ತೋಱುತ |
ಕ್ಷರಪದಂ ತಾನಾಗಿ ಪ್ರಾಸಶೋಭಿತಮಾಗಿ ಯತಿಗಣಾರಾಧ್ಯಮಾಗಿ ||
ಗುರುಮಾತ್ರೆಗಳ ಕೂಡಿ ಸಂಧಿಸದ್ವಿಗ್ರಹ |
ಸ್ಫುರಿತಾಶಯಪ್ರದಾಭಿಖ್ಯೆಯಿಂದೊಪ್ಪಿತಾ |
ಪುರವರಂ ಪ್ರೌಢಕವಿರಚಿತಸತ್ಕೃತಿಯಂತೆ ವಿಬುಧಜಯಸೇವ್ಯವಾಗಿ ||
ವಾಜಿಗಳಾತ್ಮವೇಗವಿಭವಾಸಹದುಸ್ಸಹವಾತಸಂಘದ |
ತ್ತಾಜಿಗಳದ್ಭುತಪ್ಲವಭವಾಶುಗಧಾವಿತಘೋರವಾರಿಮು ||
ಗ್ರಾಜಿಗಳನ್ಯಸೈನಿಕನಿಕಾಯಸುಖಾಸ್ಪದದೇವರಾಜ್ಯಸಂ |
ಯೋಜಿಗಳಿಂತು ತತ್ಪುರದೊಳೊಪ್ಪುವುವಪ್ರತಿಮಪ್ರಭಾವದಿಂ ||
ಧರೆಯೊಳ್ ಕೌಶಿಕನಾಮಮಂ ಕೊಳದೆ ಮಾತಂಗಾಶ್ರಯಂ ತಾನೆ ಆ
ಗಿರದೇ ಪುಣ್ಯಜನಾರಿಯೆಂದೆನಿಸದೇಯೆಂದುಂ ಸುರಾವೋದದಿಂ ||
ಪರಿತುಷ್ಟಾತ್ಮಕನಾಗಿ ಶೋಭಿಸದೆ ಶುಂಭದ್ಗೋತ್ರನಿರ್ಭೇದಿಯಾ |
ಗಿರದೇ ವರ್ತಿಸಲಾಪುರೀನೃಪಜನಗ್ಗಿಂದ್ರಂ ಸಮಂ ಭಾವಿಸಲ್ ||

ನಂಜಯ್ಯ. ಸು 1860.

ಈತನು ತ್ರಿಪುರದಹನ, ರಾಧಾವಿಲಾಸ, ಸೋಮಶೇಖರ ಚಿತ್ರಶೇಖರಕಥೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವನು ಗಟ್ಟದ ಕೆಳಗಣಿಂದ ಬಂದು ಅಳಿಯಲಿಂಗರಾಜನ (1823—1874) ಆಶ್ರಿತನಾಗಿದ್ದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಇವನ ಹೆಸರು ಕಂಠೋಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಮಂಜುನಾಥ ಎಂಬ ಅಂಕಿತದಿಂದ ಏತತ್ಕೃತವೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿ ಪೂರ್ವಿಕರು ಹೇಳು ತ್ತಾರೆ. ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳೆಲ್ಲಾ ಯಕ್ಷಗಾನರೂಪವಾಗಿವೆ. ತ್ರಿಪುರದಹನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ಕಂದವಿದೆ:—

ಸ್ಮರಹಗಲೀಲಾಚರಿತೆಯ | ಧರೆಯೊಳ್ ವಿಸ್ತರಿಪೆನೆಂಬ ಕೌತುಕದಿಂದಂ |
ವಿರಚಿಸುವೆ ಯಕ್ಷಗಾನದಿ | ದುರಿತಾಪಹಮಪ್ಪ ತ್ರಿಪುರವಿಜಯದ ಕಥೆಯಂ ||

ಸೋಮಶೇಖರಚಿತ್ರಶೇಖರಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗರಾಜನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಆ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಂತೆ "ಕವಿತಾಸತಿಯಂ ನಟಿಸುವ | ದಿವಿಜೇಂದ್ರನ ಪೋಲ್ವ ಲಿಂಗಭೂಪನ ಪದಪ | ಲ್ಲವಕರುಣದಿನುಸಿರ್ವೆಂ" ಎಂಬ ಪದ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಯವಿದೆ:—

ಶ್ರೀರಮಣಪ್ರಿಯಮಿತ್ರಂ | ವಾರಣವರಚರ್ಮವಸ್ತ್ರಸಂವೃತಗಾತ್ರಂ |
ಭೂರಿಸುರಸ್ತುತಿಪಾತ್ರಂ | ಕೋರಿದನೊಲಿದೀಗೆ ಮಂಜುನಾಥಂ ದಯದಿಂ ||

ನ್ಯಾಪತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನರಸಿಂಹ. ಸು. 1860.

ಈತನು ರಾಮಕಥಾರಂಜನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಮಾಧ್ವಕವಿ; ಕೌಂಡಿನ್ಯಗೋತ್ರದವನು; ತಿಲ್ಪಗಿರಿರಂಗವಿಟ್ಠಲನ ಭಕ್ತನು. ಇವನ ತಂದೆ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ; ತಾಯಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಾಂಬೆ. ಇವನ ಗ್ರಂಥದ ಸುಂದರಕಾಂಡವು 1867 ರಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿದೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ರಾಮಕಥಾರಂಜನ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಸುಂದರಕಾಂಡವು ಮಾತ್ರ ಅಚ್ಚಾಗಿದೆ; ಸರ್ಗ 68. ಗ್ರಂಥವು ವೃತ್ತ, ಗೀತಿ, ಸೀಸಪದ್ಯ, ಕಂದ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಕವಿತೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ತೆಲುಗಿನ ವಾಸನೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ:—

ಹರಿವರನದ್ರಿರಾಜನಿಭನಾಗ ಸುವೇಗಯುತರ್ ಮಹೇಂದ್ರಭೂ |
ಧರಶಿಖರಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧಕ್ಷಿತಿಜಾಕುಲದಲ್ಲಿ ಶೈಲನಿ ||
ರ್ಝರಿಯೊಳು ಭಿನ್ನಪಕ್ಷಗಿರಿಸಾಟಿನಿಪಾತವ ಕೂಡಿ ಸೇರಿದರ್ |
ಹರಿವರರಾ ಅರೋಗಿನ ಮಹಾತ್ಮನ ಪ್ರೀತಿಯು ಕೂಡೆ ನೋಡಿದರ್ ||

ನಂಜುಂಡಶಿವಯೋಗಿ. ಸು 1860.

ಈತನು ಅಟವೀಶ್ವರ ಗೀತಾಮಂಜರಿಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ಇವನ ಗುರು ಅಟವೀಶ್ವರ, ಸ್ಥಳ ಮತಕೂರು. ಇವನು ಸುಮಾರು 1860 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಇವನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸ್ವಗುರುಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಹಾಡುಗಳಿವೆ; ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಂದವೃತ್ತಗಳೂ ಇವೆ.

ವೀರೇಶ್ವರಶಾಸ್ತ್ರಿ. ಸು. 1860.

ಈತನು ಸ್ವಕೃತ ವೀರಶೈವಾನ್ವಯಚಂದ್ರಿಕೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ಇವನ ಗುರು ಚೆನ್ನಬಸವ, ಸ್ಥಳ ಗುಬ್ಬಿ. ಇವನು ಸುಮಾರು 1860 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು.

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ. ಸು 1860.

ಈತನು ಸರಸ್ವತೀಪ್ರಬಂಧವನ್ನೂ ವಿಶ್ವಕೃತಿಪರೀಕ್ಷಣವನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಜೈನಕವಿ; ಇವನಿಗೆ ರಾಜರಾಜ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಇದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವನು ಧಾರ್ವಾಡ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಇದ್ದನು. ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ನೇಮಿಚಂದ್ರ, ಅಗ್ಗಳ, ಹೊನ್ನ, ಗುಣವರ್ಮ, ನಾಗವರ್ಮ, ಪಂಪ, ಕೇಶವ, ಮಧುರ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾನೆ. ವಿಶ್ವಕೃತಿಪರೀಕ್ಷಣವನ್ನು 1873 ರಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ

1 ಸರಸ್ವತೀ ಪ್ರಬಂಧ.

ಇದು ಚಂಪೂರೂಪವಾಗಿದೆ. ನಮಗೆ ದೊರೆತ ಪ್ರತಿ ಅಸಮಗ್ರ; ಗ್ರಂಥವು 12 ಆಶ್ವಾಸಗಳುಳ್ಳುದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. "ಕೃತಿ ಲೀಲಾವತಿ ವಲ್ಲಭಂ ಚತುರತಾಚಾತುರ್ಮುಖಂ ಶ್ರೀಸರಸ್ವತಿದೇವೀಕಥೆಯೆಂಬ ಪೂರ್ವಕಥೆಯಂ ಚಂಪೂನಿಬಂಧತ್ವದಿಂ" ರಚಿಸುವೆನು ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ—

ಮೃದುಮಧುರೋಕ್ತಿಯಿಂ ಸರಸದಿಂ ರಸದಿಂ ಸ್ಫುಟಭಾವದೀಪ್ತಿಯಿಂ |
ವಿದಿತವಿಭಕ್ತಿಯುಕ್ತಪದದಿಂ ಪದದಿಂಪು ನಿಮಿರ್ಚುವರ್ಥದಿಂ ||
ಸದಮಲಲಕ್ಷಣಾಕ್ಷಗಣದಿಂ ಗಣದಿಂ ಚತುರೈಕವೃತ್ತಿಯಿಂ |
ವಿದಿತವಿವರ್ಣದಿಂದೆಸೆಗುವೀಕೃತಿ ಧೀಕೃತಿ ರಾಜರಾಜನಾ ||

ನವರಸಮಾಸ್ಯದೊಳ್ ತೊಳಪ ತಂಬುಲದ ದ್ರವವಾಗೆ ಭಾವಮು |
ಕ್ಕುವ ನಗೆಯಾಗೆ ಛಂದಮಿದು ಚೆಲ್ವಿಕೆಯಾಗೆ ವಿಜಾತಿವೃತ್ತಮು ||
ಣ್ಮುವ ಮೊಲೆಯಾಗೆ ವೃತ್ತಿ ಕಡೆಗಣ್ಕುಡಿನೋಟಮುಮಾಗೆ ಮತ್ಕೃತಿ |
ಪ್ರವಿದಿತನರ್ತಕೀ ಸುಜನಚಿತ್ತಮನೊಯ್ಯನೆ ಸೂಱೆಗೊಳ್ಳಳೇ ||

ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಪ್ರಭಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಸಿದ್ಧರು, ವೃಷಭಸೇನ, ಗೌತಮ, ಸರಸ್ವತಿ, ಸಮಂತಭದ್ರ, ಪೂಜ್ಯಪಾದ, ಅಕಳಂಕ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆಶ್ವಾಸಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಗದ್ಯವಿದೆ:—

ಇದು ವಿದಿತಾರ್ಹತ್ಪದವಿದಗ್ಧವಿನಯವಿರಹಿತವಿದ್ವಜ್ಜನಾಖರ್ವಗರ್ವಕುರಂಗಸಂಗನಿರ್ಧೂತಶಾರ್ದೂಲ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಕವಿಶಿರೋಮಣಿ ವಿರಚಿತ ಸರಸ್ವತೀಪ್ರಬಂಧದೊಳ್.

ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ—

ಆಕಳು.

ಜಲಮಂ ಕುಡಿದಾಡುವ ಕಂ| ಜಲಗಳ ಕಂಬಳದ ಸೆಳೆಯು ಕೊಂಬಿನ ಬಲ್ಗ |
ಜ್ಜಲದ ಪಲಕೆಚ್ಚದಬಣ್ಣದ| ಎಳದುಱುಗಳ ಬಳಗಮೆಸೆದುದಾಪೊಡೆಮಳಲೊಳ್||

ಕೊಳ.

ಇದು ನಿಚ್ಚಂ ತನ್ನ ಒಚ್ಚಂ ವಟಕರುವೆನಿಪೀವಾಂಛೆಯಿಂ ಚಂದ್ರಮಂ ಸೂ |
ಸಿದಪಂ ಪೀಯೂಷಮಂ ತಾನಿರುಳೊಳದುವೆ ತಚ್ಛೈಲಸಂಸರ್ಗದಿಂ ಮಾ ||
ಣದೆ ಸಾರ್ತಂದಚ್ಛಪದ್ಮಾಕರವರವಿಪುಲಪ್ರಾಂತಮಂ ತೀವಿತಂತ |
ಲ್ಲದೊಡೆಂತುಂ ತುಂಬಿ ತುಳ್ಕಾಡುಗುಮೆ ವಿಧುವಿಗಂ ಗ್ರಾವಕಿನ್ನಾವ ನೇಹಂ ||

ನೇಮಿಚಂದ್ರ

ವಿನಮಿತವಾದಿವಾರಣಮೃಗಾಶನನಾನತಭೂಮಿವಾರಣ್ಯ |
ದ್ವನಜದಿನೇಶ್ವರಂ ತ್ರಿಕರಣ್ಯತಿನತಕನಕಾಂಗವಕ್ತ್ರನ ||
ಕರ್ಣನ ಸುತಪಾರ್ಥಿವರ್ಧನಸುಧಾಕರನಾದಿಕವೀಂದ್ರಮಲ್ಲನೆಂ |
ದೆನಿಸುವ ನೇಮಿಚಂದ್ರನ ಪದಾಂಬುಜಕಾನತನಪ್ಪೆ ಚಿತ್ತದೊಳ್ ||

2 ವಿಶ್ವಕೃತಿ ಪರೀಕ್ಷಣ.

ಇದು ಗದ್ಯಗ್ರಂಥ. ಇದರಲ್ಲಿ ನೇಮಿಚಂದ್ರ, ಅಗ್ಗಳ ಇವರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪರಾಮರ್ಶವೂ ಅನುವಾದವೂ ಇವೆ. ನೇಮಿಚಂದ್ರನ ಕಾಲವಾದಮೇಲೆ ಕೇಶಿರಾಜನು ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣದ ಕವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಸತ್ಕವಿಗಳು ಇದ್ದರು ಎಂದು ಕವಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾನೆ.

ಕಮಲ ಪಂಡಿತ 1886.

ಈತನು ರತ್ನಕರಂಡಕಕ್ಕೆ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಜೈನಕವಿ; ಕಾಶ್ಯಪ ಗೋತ್ರದವನು; ಬೊಮ್ಮರಸನ ಮಗನು. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಶ್ವೇತಪುರ. ಮೈಸೂರು ದೊರೆ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನ ಆಶ್ರಿತನಾದ ಸೂರಪಂಡಿತನ ಶಿಷ್ಯನು ಸಾರವಾಗಿ ಈ ಟೀಕೆಯನ್ನು 1866ರಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮೂಲಗ್ರಂಥ ಸಮಂತಭದ್ರಕೃತ. ಟೀಕೆಗೆ ಬಾಲಬೋಧಿನಿ ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಮಹಾದೇವ. 1870.

ಇವನು ಮಹಾಲಿಂಗೇಂದ್ರವಿಜಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ಇವನ ತಂದೆ ಪರಮತೋತ್ಕೃಷ್ಟಸಿದ್ಧಾಂತಮಂ ನೆಗಳ್ಚಿ ಪೊಂದುರುಶ್ರೀಮುಳ್ಳ ಸೋಮೇಶವಾಜಪೇಶ್ವರ, ಗುರು ಅಸಿಪುರೀಪತಿಯಪ್ಪ ಶಿವಲಿಂಗದೇಶಿಕ. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಶಕ 1792ನೆಯ ಪ್ರಮೋದವರ್ಷದಲ್ಲಿ (1870) ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಪೂರ್ವಕವಿಗಳನ್ನು ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ—

ಭೀಮನಂ ಕುಕವಿಕುಲಭೀಮನಂ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ | ಸೋಮನಂ ಶಿವಕವಿಮನಃಪಯೋಂ
ಬುಧಿಸಮು |
ತ್ಸೋಮನಂ ಸೋಮವಿಧೃತಾಗಮಸಿಪ್ರಣಶಂಕರಾರಾಧ್ಯನಂ ಸ್ಪನ್ಯನಂ ||
ಕಾಮಹರಪದಹೃದಯಪದ್ಮನಂ ಪದ್ಮನಂ| ಶ್ರೀಮಹಿತಭೋಜನಂ ಕವಿಕೇಶಿರಾಜನಂ |
ನೇಮದಿಂದೆಱಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಿ ಕಾವ್ಯಕೊಳ್ಪುಮಂ ಬೇಡುವೆಂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಂ ||

ಈ ಕವಿಗಳಲ್ಲದೆ ಹರೀಶ್ವರ, ಷಡಕ್ಷರದೇವ ಇವರುಗಳನ್ನೂ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಮಹಾಲಿಂಗೇಂದ್ರ ವಿಜಯ.

ಇದು ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 32. ಪದ್ಯ 2063 ಇದರಲ್ಲಿ ಚಿನ್ಮೂಲಗಿರಿ(ಚಿತ್ರದುರ್ಗ) ಸದನ ಮಹಾಲಿಂಗೇಶಗುರುವಿನ ಚರಿತ್ರವು ಹೇಳಿದೆ. ಬಸವ, ಚೆನ್ನಬಸವ, ಪ್ರಭುದೇವ, ಸಿದ್ಧರಾಮ, ತೋಂಟದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಇವರುಗಳ ಚರಿತ್ರವು ಕಾವ್ಯರೂಪವಾಗಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವಂತೆ ಈ ಗುರುವಿನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ತಾನು ಬರೆವುದಾಗಿ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಗುರು "ಪುರಾಣವನ್ನು ಹೇಳಿ ದುಃಖವನ್ನು ನೀಗು" ಎಂದು ಹೇಳಲು ತಾನು ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಶಿವಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಪಾರ್ವತಿ, ಗಣೇಶ, ಷಣ್ಮುಖ, ವೀರಭದ್ರ, ಭೃಂಗಿ ಇವರುಗಳನ್ನೂ ಬಸವ ಮುಂತಾದವರನ್ನೂ[1], ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ಸಂಧಿಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ

ಇದು ನಿಖಿಲಸದ್ಭಕ್ತಪಾದಪಂಕಜರೇಣು | ವಿದಿತಭಸಿತತ್ರಿಪುಂಡ್ರಾಂಕಿತಾಳಿಕಮಹ |
ತ್ಪದಮಹಾಸಿದ್ಧುರೀಶಶಿವಲಿಂಗದೇಶಿಕೋತ್ತಮಜಯಾಸಾಗರಕಣಾ ||
ಭ್ಯುದಿತಮತಿ ಸತ್ಕೃತಿ ಮಹಾದೇವಸುಪ್ರಣೀ | ತದ ಮಹಾಲಿಂಗೇಂದ್ರವಿಜಯಂ ||
ಎಂದಿದೆ.

---

1. ಬಸವ, ಚೆನ್ನಬಸವ, ಅಲ್ಲಮ, ಶಿವಲಿಂಗಗುರು, ಮುರಿಗೇಂದ್ರ ಷಟ್ಸ್ಥಲಷಟ್ಪ ಬದ್ಧ ಮಹಾಲಿಂಗ, ತೋಂಟದಾರ್ಯ, ರೇಣುಕ, ಮರುಳಸಿದ್ಧ, ಏಕೋರಾಮ, ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ, ಸಿದ್ಧರಾಮ.

ಗಂಗಾಧರಸ್ವಾಮಿವಾಳೇಶ್ವರ. ಸು. 1870.

ಈತನು ಕವಿತಾಪದ್ಧತಿ, ಕಾದಂಬರೀಕಥೆ, ಶಬ್ದಮಂಜರಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ಧಾರವಾಡ ಪ್ರಾಂತದವನು. ಈತನ ಕವಿತಾ ಪದ್ಧತಿ ಛಂದಸ್ಸನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಯವಿದೆ. —

ಲಕ್ಷಣದಿ ಪದವನುಗಿದೋಡೆ | ರಕ್ಷಿಪುದಾಕೃತಿಯು ಪೇಳ್ದ ಕವಿಯುಂ ಸತತಂ |
ಲಕ್ಷಣದಪ್ಪಿದೊಡಾಕೃತಿ | ಭಿಕ್ಷವ ಬೇಡುವುದು ಜಗದೊಳಿದು ಸಿದ್ಧಾಂತಂ ||

ಶ್ರೀನಿವಾಸ. 1871

ಈತನು ಆಚಾರವಕಾರವಿಲಾಸವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವನು; ಇವನ ತಂದೆ ತಿರುನಾರಣಾಚಾರ್ಯ, ತಾಯಿ ಸಿಂಗಾರಮ್ಮ; ಗುರು ಶ್ರೀನಿವಾಸಬ್ರಹ್ಮತಂತ್ರಪರಕಾಲಯತಿ, ಸ್ಥಳ ಗೊರೂರು. ಈಗ್ರಂಥವನ್ನು 1871ರಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಆಚಾರವಕಾರ ವಿಲಾಸ.

ಇದು ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 31, ಪದ್ಯ 1750. ಇದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಂಗ, ಕಾಂಚಿ, ತಿರುಪತಿ, ಮೇಲುಗೋಟೆ ಈ ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ವೈಭವವು ಹೇಳಿದೆ; ಮೈಸೂರು ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳ ವರ್ಣನೆಯೂ ಇದೆ. ಇದರಿಂದ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನುಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇನೆ:—

ತೆಂಗು.

ಚಿಕ್ಕತನದಲಿ ತನಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ನೀರ್ಗಳ |
ನ್ನಕ್ಕರದಿ ಪೊಯ್ದು ಪರಿಪಾಲಿಸಿದವರಿವರೆಂದು |
ಸಕ್ಕರೆಗೆ ಸದೃಶವಾದೆಳನೀರುಗಳ ತಮ್ಮ ತಲೆಯೊಳಗೆ ಪೊತ್ತುಕೊಂಡು ||
ಉಕ್ಕಿದಾತುರದಿಂ ನಿಜಜೀವವಿರುವನಕ |

ಕಳ್ಕು ಲತೆಒಡದೆ ಕೊಡುತಿರ್ಪ ಕೆಂದೆಂಗುಗಳ್ |
ಸೊಕ್ಕಿಸಿಂ ಬೆಳೆದಿರ್ಪುವಿಲ್ಲಿ ಕೃತಮಂ ಮಱೆಯದಿರುತಿರ್ಪ ಮನುಜರಂತೆ ||

ಈತನು ಮುದ್ರಾರಾಕ್ಷಸಕಥೆಯನ್ನೂ ಬರೆದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದು ಗದ್ಯಗ್ರಂಥ; ಆಶ್ವಾಸ 11

———

ವೆಂಕಟವರದಾಚಾರ್ಯ. ಸು. 1875

ಈತನು ತಪತೀಪರಿಣಯನಾಟಕವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವಕವಿ; ಇವನ ಸ್ಥಳ ಸರಗೂರು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ತಪತೀಪರಿಣಯ ನಾಟಕ.

ಭಾರತದ ಆದಿಪರ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ನಾಟಕರೂಪವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರ ಶ್ರೇಯಃಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಇದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ.—

ವಸಂತ.

ಪರಿಹೃತಪಿಕಾಳಿಬಿಂತಂ | ಸ್ಫುರಿತಲತಾಂತಂ ವಿಯೋಗಿಜನಹೃತ್ಕುಂತಂ |
ಪರಿಶೋಭಿಸಿಂ ವಸಂತಂ | ಸುರಭಿತಹರಿದಂತಮಂಗಜೋತ್ಸವಕಾಂತಂ ||

———

ಪದ್ಮನಾಭ ಮಹಾರಾಜ. ಸು. 1880

ಈತನು ನಿಗಮಸಾರಾಮೃತ, ದಾಸಬೋಧೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ತಾಳಿಕೋಟೆ ರಾಜನಾಗಿದ್ದು ಸನ್ಯಾಸಿಯಾದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇವನನ್ನು "ಶ್ರೀಮದದ್ವೈತ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದೇಂದ ಆತ್ಮಾತ್ರಿಯ" ಎಂದು ವಿಶೇಷಿಸಿ ಹೇಳಿದೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1880 ಆಗಿರಬಹುದು. ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳು ಗದ್ಯರೂಪವಾಗಿ ಗುರುಶಿಷ್ಯಸಂವಾದರೂಪವಾಗಿಯೂ ಅದ್ವೈತವೇದಾಂತಬೋಧಕವಾಗಿಯೂ ಇವೆ.

———

ಭೂಮೀಶಕವಿ. 1883

ಇವನು ದಶಾವತಾರಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ಧಾರವಾಡ ಪ್ರಾಂತದವನು. ಇವನ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಹರಿಲೀಲಾಮೃತಸಾರ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. ಇದನ್ನು ಶಕ 1806 ಸ್ವಭಾನುವಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಪದ್ಯ 145. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು, ಶಿವ, ಗಣಪತಿ, ಸರಸ್ವತಿ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ—

ಮೊಗವ ನೋಡಲು ಸೋಮನಂದದಿ | ಸೊಗಯಿಸಿತು ತವ ನಾಸಿಕವು ಸಂ |
ಪಗೆಯ ಪೂವಿಂಗಿಮ್ಮಡಿಸಿ ಶೋಭಿಸಿತು ರದನಗಳು ||
ಝಗಿಪ ರನ್ನಗಳಾಳಿಯಂದದಿ | ಸೊಗಯಿಸಲು ನಗಧರನೆ ಸುರವೈ |
ರಿಗಳು ಚೋಜಿಗಬಟ್ಟು ನೆಲಸಿದರೀಕ್ಷಿಸ[illegible]ನ್ನ ||

ಬಸವಕವಿ. 1887.

ಈತನು ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ಇವನ ಗುರು "ಉರುಮುಕ್ತಿಮಠದೀಶ" ನಾದ ಚೆನ್ನಬಸವ. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಶಕ 1809 ಸರ್ವಜಿತುವಿನಲ್ಲಿ-ಎಂದರೆ 1887 ರಲ್ಲಿ, ರಚಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆರೆಯಪದ್ಮರಸ ಮಳಯರಾಜ, ಹರಿಹರ, ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮ, ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ, ಕಾಳಿದಾಸ, ಭೀಮರಸ, ಚಾಮರಸ, ರಾಘವಾಂಕ, ಬಾಣ, ಕೇಶಿರಾಜ, ಮಯೂರ, ಮಗ್ಗೆಯ ಮಾಯಿದೇವ, ಶಂಕರ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಕಾವ್ಯ.

ಇದು ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 16, ಪದ್ಯ 438. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಂಥೆಯಸಿದ್ಧಲಿಂಗನ ಚರಿತವೂ ಸೂಳೆಯಕೆರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ವೃತ್ತಾಂತವೂ ಹೇಳಿವೆ.

ಕಥಾಸಾರ—ಕರ್ಣಾಟಕದೇಶದೊಳಗೆ ಸ್ವರ್ಗಾವತಿಯೆಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವಿಕ್ರಮರಾಜನೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ನೂತನೆಯೂ ಇದ್ದರು. ಬಹುಕುಟುಂಬಿಯಾದ

ಮಲ್ಲಯ್ಯನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಶಿವಭಕ್ತನು ರಾಜನಲ್ಲಿ "ನಾನು ಬಡವನು; ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನನ್ನು ನೀನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನನ್ನ ಬಡತನವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಬೇಕು" ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ರಾಜನು ಒಬ್ಬ ಮಗನನ್ನು ಸಾಕಿಕೊಂಡು ರಾಣುವೆರಾಯನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಯುವರಾಜಪದವಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ನೂತನೆ ತನಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೊರಗುತ್ತಿರಲು ರಾಜನು ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣದ ದೇವರಾದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗನನ್ನು ಭಜಿಸಿದುದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಪಾರ್ವತಿಯ ಅವತಾರವಾದ ಶಾಂತವ್ವೆಯೆಂಬ ಮಗಳು ಹುಟ್ಟಿದಳು. ಹರಿದ್ರಾನದೀತೀರದಲ್ಲಿಯ ಸುರಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಹುತ್ತದೊಳಗೆ ಒಂದು ಲಿಂಗವಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು ರಾಜನು ಆ ಲಿಂಗವನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಲು ಸ್ವಾಮಿ ಕಂಥೆಯ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನಾಮದಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿದನು. ಅವನಿಗೆ ರಾಜನು ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆಮಾಡಿ, ಆತನಿಂದ ಸುರಗಿರಿಲಿಂಗದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಆ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣವನ್ನೂ ಕೆರೆಯನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಆನೆಯಕೆರೆಯೆಂಬ ಪಟ್ಟಣವನ್ನೂ ಒಂದು ಕೆರೆಯನ್ನೂ ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಕಂಥೆಯ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಮಣಿಭದ್ರೆಯೆಂಬ ಸೂಳೆಗೆ ವಾಗ್ದಾನಮಾಡಿದ್ದಂತೆ ಆ ಕೆರೆಗೆ ರಾಜನು ಸೂಳೆಯ ಕೆರೆ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟನು. ಬಳಿಕ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಶಾಂತವ್ವೆಯೊಡನೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಕೆಲವು ಕಾಲವಾದ ಮೇಲೆ ವಿಕ್ರಮರಾಜನು ರಾಣುವೆ ರಾಯನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ ನೂತನೆಯೊಡನೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ವೇಶ್ಯಾತಟಾಕೇಶ್ವರನ (ಸೂಳೆಯಕೆರೆಯ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗನ) ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಆ ಮೇಲೆ ಕವಿ ಪಾರ್ವತಿ, ಗಣೇಶ, ವೀರಭದ್ರ, ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ, ನಂದಿ, ಭೃಂಗಿ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ, ಬಳಿಕ ಬಸವನೇ ಮೊದಲಾದ ಶಿವಶರಣರನ್ನು[1] ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥವು ಅತಿನವೀನವಾದುದು. ಈಗಲೂ ಇಂಥ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪದ್ಯಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸುವವರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದು ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ:—

---

1. ಬಸವ, ಚೆನ್ನಬಸವ, ಸಿದ್ಧರಾಮ, ಮಾದೇವಿಯಕ್ಕ, ಅಕ್ಕನಾಗಮ್ಮ, ಮಾದಿರಾಜ, ಮರುಳು ಶಂಕರ, ಮೇದಾರಕೇತಯ್ಯ, ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ, ಗಣದಾಸಿ, ಕರಿಕಾಲಚೋಳ, ಕಾಚಿರಾಜ, ಉರಗೆರಾಯಣ್ಣ, ಕಿನ್ನರಿಯ ಬೊಮ್ಮ, ಮಂಚಣ್ಣ, ನಿರವಕಲ್ಲಯ್ಯ ನುಲಿಯ ಚಂದಯ್ಯ, ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಯ್ಯ, ಅಮುಗಿದೇವಯ್ಯ.

ಕರ್ಣಾಟಕದೇಶ.

ಪುರವೈರಿಸಖನಂತೆ ಧನಪಾಲರಾಗಿಯುಂ |
ಹರಿದಶ್ವನಂತೆಸೆವ ಕೀರ್ತಿಯುತರಾಗಿಯುಂ |
ಮುರವೈರಿಸುತನಂತೆ ಚೆಲ್ವುಳ್ಳರಾಗಿಯುಂ ಬೃಂದಾರಕೇಂದ್ರನಂತೆ ||
ಮೆರೆವಷ್ಟಭೋಗದೊಳ್ ಸಂಯುಕ್ತರಾಗಿಯುಂ |
ಶರಧಿಸುತನಂತಧಿಕಶಾಂತಿಯುತರಾಗಿಯುಂ |
ಸರಿದಧಿಪನಂತೆ ಬಹುಗಂಭೀರರಾಗಿಯುಂ ಜನರೆಸೆದರಾನಾಡೊಳು ||

ಸೂಳೆಯರು.

ಮೃಗಂಪಿಗಂದೆಱಗಿ ಬರುವಳಿಯ ನಿಕರನುಂ |
ಬೇಗದಿಂದಾಳಿಯುರ ಕೈಗಳಿಂ ಸೋವಿಸುತ |
ಲಾಗ ನೆಗೆಗಂ ಸೋತು ಬರುವಂಚೆವಿಂಡುಗಳ ನೂಪುರಧ್ವನಿಗಳಿಂದ ||
ಆಗಾಗ ಬೆದಱಿಸುತ್ತುಕ್ತಿಗಂ ಮನಸೋಲು |
ವಾಳಿಯ ತೊಲಗಿಸುತ್ತಂಗಜನ ಪಡೆಯಂತೆ |
ರಾಗದಿಂದೊಪ್ಪಿದರ್ ವಾರನಾರೀವಿತತಿ ಭೂಪಾಲನೋಲಗದೊಳು ||

ಈಶ್ವರಸ್ತುತಿ.

ಕುವನತುಚಿಪವನಸಖವಿಧುತಪನನ ಪುರುಷತನು |
ಜವನಹರ ಜಡಜಸುತಜಡಜದೃಗಮರನಿಕರ |
ದಿವಿಜಪತಿನುತ ಭುಜಗಧರ ಕುಧರಗೃಹ ಗಗನಕಚ ಗರಳಧರ ಪರತರ ||
ಧವಳತನು ಪವನಸಖನಯನ ಕಲುಷಜಯಗಿರಿ |
ಪವಿ ಮದನತನುವಿಪಿನಶಿಖಿ ಧನಪಸಖ ಪಗವು |
ಕವಿನುತನೆ ವೇಶ್ಯಾತಟಾಕೇಶ ಗುರುಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ನಿಗೆ ಸಲಹೆಮ್ಮನು ||

ಮಗನಿಗೆ ವಿಕ್ರಮರಾಯನ ಬುದ್ಧಿವಾದ.

ಒಡೆಯರಂ ಕೆಡಿಸುವರು ದುಷ್ಕೃತ್ಯಮಾಡದಿರು |
ಗಡಿದುರ್ಗಠಾಣ್ಯಾದೊರ್ಗೆಚ್ಚಱಂ ಮಱೆಯದಿರು |
ನಡೆಯದಿರು ದುರ್ಮಾರ್ಗಮಂ ಪರರ ನಾರಿಯರ ನೋಡದಿರು ದುರ್ಗುಣದಲಿ||

ಬಿಡದೆ ಮಹೋತ್ಸವೋತ್ಕರಂ ಶಾಪಾಡು ರಿಪುನೃಪರ।
ಕಡಿದಿಕ್ಕು ಲೋಕದ ಜನಂಗಳ್ಗೆ ನಿಷ್ಠುರ।
ದೊಡೆಯನೆಂದೆನಿಸದಿರು ಮಗನೆ ರಾಣಿವೆಂಬಯ ಸುಗುಣದಿಂ ನಡೆಯೆಂದನು॥

ಇತರ ಕವಿಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು.

ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕರು ಗ್ರಂಥರಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇವರ ಚರಿತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಇದುವರೆಗೂ ಬರೆದಂತೆ ವಿವರವಾಗಿ ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಇದಲ್ಲದೆ ಇವರುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕವಿಗಳು ಎಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯರಾದವರು ಕೆಲವರೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಸಂಸ್ಕೃತ, ಬಂಗಾಳಿ, ತೆಲುಗು, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಈ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಸಣ್ಣ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೂ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳನ್ನೂ ಹಾಡುಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಪಾಠಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುವಂತೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜೀವಂತರಾದ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಹೆಸರನ್ನು ನಾವು ಎತ್ತುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಗತಿಸಿದವರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಲಂಬಿಸಿ ಬರೆವುದು ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಅಂಥವರ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ನಮಗೆ ತಿಳಿದಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಬಸವಪ್ಪ ಶಾಸ್ತ್ರಿ.

ಈತನು ವೀರಶೈವ ಕವಿ ; ಮೈಸೂರು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥಾನ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಪುಸ್ತಕ ವಾಚನದಲ್ಲಿ ಈತನ ಪಾಂಡಿತ್ಯವು ಅದ್ವಿತೀಯವಾಗಿದ್ದಿತು ; ಕವಿತೆಯೂ ಮಾನ್ಯವಾದುದು.

ಗ್ರಂಥಗಳು — ಸಾವಿತ್ರೀಚರಿತ್ರೆ (ಷಟ್ಪದಿ), ಭರ್ತೃಹರಿ ಸುಭಾಷಿತ (ವೃತ್ತ), ನೀತಿಸಾರಸಂಗ್ರಹ (ಕಂದ), ದಮಯಂತೀಸ್ವಯಂವರ (ಚಂಪು) ; ಶಾಕುಂತಳ, ಚಂಡಕೌಶಿಕ, ಉತ್ತರರಾಮಚರಿತ, ಶೂರಸೇನಚರಿತ್ರೆ. ಕೊನೆಯ ನಾಲ್ಕೂ ನಾಟಕಗಳು ; ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಶೂರಸೇನಚರಿತ್ರೆ "ಒಥೆಲ್ಲೊ" ಎಂಬ

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಾಟಕದ ಪರಿವರ್ತನ. ರೇಣುಕಾರ್ಯವಿಜಯ ಎಂಬ ಚಂಪೂಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ಬರೆದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ.

ಈತನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಕವಿ; ಮೈಸೂರು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಟ್ರಾನ್ಸ್ಲೇಟರ್ (ಪರಿವರ್ತಕ) ಎಂಬ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಇದ್ದನು. ಕಾವ್ಯಮಂಜರಿ ಎಂಬ ಮಾಸಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಸಂಪಾದಕನಾಗಿದ್ದು ಹಲವು ಉತ್ತಮ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ತಂದನು. ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆಯ ಪ್ರಥಮಸಂಪುಟದ ರಚನೆಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗಿದ್ದನು. ಕವಿತೆ ಲಲಿತವಾದುದು.

ಗ್ರಂಥಗಳು — ಅಜನೃಪಚರಿತೆ, ದಿಲೀಪಚರಿತೆ: ಇವೆರಡೂ ರಘುವಂಶದ ಭಾಗಗಳ ಷಟ್ಪದೀರೂಪವಾದ ಪರಿವರ್ತನ; ಪ್ರೋಷಿತ ಪ್ರಿಯಾ ಸಮಾಗಮ (ಕಂದ), ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್-ಅದ್ಭುತದೀಪ, ಈಸೋಪನ ನೀತಿಕಥೆಗಳು, ಗಲಿವರನ ದೇಶಸಂಚಾರ, ಭಾರತವೀರಚರಿತ, ಗಯ್ಯಾಳಿಯನ್ನು ಸಾಧುಮಾಡುವಿಕೆ.

ನಂಜನಗೂಡು ಅನಂತನಾರಾಯಣ ಶಾಸ್ತ್ರಿ.

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತಕವಿ; ಮೈಸೂರು ನಗರನಿವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಕವಿತೆ ಸರಳವಾದುದು.

ಗ್ರಂಥಗಳು — ನಾಗಾನಂದನಾಟಕ, ಕರ್ಪೂರಮಂಜರೀ ಪರಿಣಯ ನಾಟಕ, ಸತ್ಯವತೀ ಚರಿತ್ರೆ.

ಅಂಬಳೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹ ಶಾಸ್ತ್ರಿ

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತಕವಿ; ಮೈಸೂರು ವೆಸ್ಲಿಯನ್ ಮಿಷನ್ ಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದಿವಸ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿದ್ದನು. ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕವನಶಕ್ತಿಯುಂಟು.

ಗ್ರಂಥಗಳು — ಸುಮತಿಶತಕ, ಭಾನುಶತಕ, ವಿದುರನೀತಿ: ಇವು ಮೂರೂ ಕಂದದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿವೆ; ಕರ್ಣಾಟಕ ಚಂದ್ರಾಲೋಕ.

ನಂದಳಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಣಪ್ಪ.

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತಕವಿ; ಇವನ ತಂದೆ ಪಾತಾಳಿ ತಮ್ಮಯ್ಯ, ತಾಯಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ, ಸ್ಥಳ ಉಡುಪಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ನಂದಳಿಗೆ. ಇವನನ್ನು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನೆಯವರು ಮುದ್ದಣ್ಣನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ಈತನು ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಕಸರತ್ತನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿದ್ದನು. ಶ್ರೀರಾಮಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ತಾಯಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೂ ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧವನ್ನು ತನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣದ ಕವಿಯ ಕೈಬರಹದ ಪ್ರತಿಯ ಮುಖ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ "ನಂದಳಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣನಿಂದ ವಿರಚಿತಮಾದುದು" ಎಂದಿರುವುದರಿಂದ ಇದೂ ಏತತ್ಕೃತವೇ. ಈ ಮೂರು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ತನ್ನವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅಚ್ಚು ಹಾಕುವರೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಶಂಕೆಯಿಂದ ಪೂರ್ವಗ್ರಂಥಗಳೆಂದು ಹೇಳಿ ಕಾವ್ಯಮಂಜರೀಸಂಪಾದಕರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಅವು ಮುದ್ರಿತವಾದುವು. ಅನೇಕ ಜನಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ವಗ್ರಂಥಗಳೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿ ಈಗಲೂ ಇದೆ. ನಾವೂ ಈ ಭ್ರಾಂತಿಗೊಳಗಾಗಿ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸುಮಾರು 1750 ಎಂಬ ಕಾಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆವು. ಈಚೆಗೆ ವಿಚಾರಮಾಡಿದುದರಲ್ಲಿ ನಿಜಾಂಶವು ಹೊರಪಟ್ಟಿತು. ಆಧುನಿಕನಾದರೂ ಈತನ ಬಂಧವು ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳು — ಕುಮಾರ ವಿಜಯ, ರತ್ನಾವಳೀ ಕಲ್ಯಾಣ: ಇವೆರಡೂ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳು; ಭಗವದ್ಗೀತೆ (ಭಾ.ಷ.), ರಾಮಾಯಣ (ವಾ.ಷ.), ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರ.

ಸಿ. ಆರ್. ಚೆಲ್ಲಮ್ಮ.

ಈಕೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕವಿ; ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಣಿ ಬಾಲಿಕಾಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯಿನಿಯಾಗಿದ್ದಳು.

ಗ್ರಂಥಗಳು—ರುಕ್ಮಿಣೀಪರಿಣಯ, ಪಾರಿಜಾತಾಪಹರಣ, ರಾಜಕಲಾನಿಧಿ, ವೈರಾಗ್ಯಮಂಜರಿ, ದ್ವಾದಶಮಂಜರೀ ಸ್ತೋತ್ರ, ಗೀತಿಕಾಲಹರಿ.

ಗೊರೂರು ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ.

ಇವನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಕವಿ. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಹಾಸನದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಗೊರೂರು.

ಗ್ರಂಥಗಳು—ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಗುಣಾದರ್ಶ, ಕನ್ನಡ ಭರ್ತೃಹರಿ, ಕಾವೇರೀ ಪುರಾಣ, ಕೃಷ್ಣಚರಿತಾಮೃತ, ನೃಹರಿಬಿನ್ನಪ, ಕಥಾಮಂಜರಿ

ವೀರನಗೆರೆ ಪುಟ್ಟಣ್ಣ.

ಈತನು ವೀರಶೈವ ಕವಿ; ಇವನ ಸ್ಥಳ ಮೈಸೂರು. ಮೈಸೂರು ತೋಷೀ ಖಾನೆ ಬೀಗನಂಜಪ್ಪಾಜಿಯ ಮೊಮ್ಮಗ ಸಿದ್ದರಾಜ ಅರಸಿನ ಆಶ್ರಿತನಾಗಿದ್ದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಂಥಗಳು— ಅಂಕನಾಥೇಶಭಕ್ತಿವಿಜಯ (ಷ), ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಶತಕ (ಕಂದ), ದುಶ್ಶಾಸನ ನಾಟಕ, ಗರುಡಹನುಮದ್ವಿಲಾಸ, ದ್ರೌಪದೀಸ್ವಯಂವರ, ಧ್ರುವಚರಿತ್ರೆ, ನಳಚರಿತ್ರೆ, ಸೀತಾಪ್ರವತೀಕಥೆ, ಪಂಚವಟೀರಾಮಾಯಣ, ರತಿಕಲ್ಯಾಣ, ಶನಿದೇವರ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ, ಸಾನಂದಗಣೇಶನ ಕಥೆ, ವಿನೋದರಸ ಮಂಜರಿ, ಅರ್ಜುನ ಜೋಗಿ ಹಾಡುಗಳು, ದೇವರ ಜಾತ್ರೆಯ ಪದಗಳು, ಬಾಲಿಕಾ ಗೀತರತ್ನಾವಳಿ, ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ ನಾಟಕ, ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ನಾಟಕ, ತುರಾಲಾವಣಿ, ವಿವೇಕವಿಜಯ.

ನಂಜನಗೂಡು ಸುಬ್ಬಾಶಾಸ್ತ್ರಿ.

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತಕವಿ ; ಇವನ ಸ್ಥಳ ಮೈಸೂರು.

ಗ್ರಂಥಗಳು—ಸೀತಾಚರಿತ್ರೆ, ಉತ್ತರ ಸೀತಾಚರಿತ್ರೆ : **ಎರಡೂ ಷಟ್ಪದಿ ಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿವೆ.**

ಧೋಂಡೆ ನರಸಿಂಹ ಮುಳಬಾಗಿಲು.

ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕವಿ; ಧಾರವಾಡದ ಶಿಕ್ಷಕಶಿಕ್ಷಣಾಲಯದಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿದ್ದನು. ಈತನ ಸ್ಥಳ ಕೋಲಾರದ ಜಿಲ್ಲಾ ಮುಳಬಾಗಿಲು.

ಗ್ರಂಥಗಳು— ಹಿತೋಪದೇಶ (ಚಂಪು), ಉತ್ತರರಾಮಚರಿತ ನಾಟಕ, ಮಾಳವಿಕಾಗ್ನಿಮಿತ್ರ, ಮೃಚ್ಛಕಟಿಕೆ, ವೇಣೀಸಂಹಾರ, ಛಂದಸ್ಸಾರ, ಕನ್ನಡ ಕೈಪಿಡಿ, ನುಡಿಗಟ್ಟು.

ಗರಣಿ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯ.

ಈತನು ಮಾಧ್ವಕವಿ; ಮದರಾಸ್ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದಿವಸ ಕನ್ನಡ ಪಂಡಿತನಾಗಿದ್ದನು. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಮದ್ದಗಿರಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಗರಣಿ.

ಗ್ರಂಥಗಳು—ಮೃಚ್ಛಕಟಿಕೆ, ನಾಗಾನಂದ ನಾಟಕ ಕಥೆ, ನೀತಿಶತಕ, ದೀರ್ಘಾಯುಸ್ಸೂತ್ರ.

ಜಯರಾಯಾಚಾರ್ಯ.

ಈತನು ಮಾಧ್ವಕವಿ; ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಣಿ ಬಾಲಿಕಾಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿದ್ದನು.

ಗ್ರಂಥಗಳು—ಚಂಡಕೌಶಿಕನಾಟಕ, ಮದಾಲಸಾ ಪರಿಣಯ, ರಾಮವರ್ಮ ಲೀಲಾವತೀ ಚರಿತ್ರೆ, ವೇಣೀಸಂಹಾರ ನಾಟಕ, ಮಹಾಬಧಿರಪ್ರಹಸನ, ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷಾಕರ, ಪಾಕಶಾಸ್ತ್ರ.

ಶಾಂತಕವಿ.

ಈತನು ಮಾಧ್ವಕವಿ; ಇವನಿಗೆ ಬಾಳಾಚಾರ್ಯ ಸಕ್ಕರಿ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. ಇವನು ಸುಮಾರು 70 ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳು.

ಗ್ರಂಥಗಳು—ಮೇಘದೂತ (ಷ), ವಿರಹತರಂಗ (ಷ), ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರ ಚರಿತ್ರೆ (ಹಾಡು), ಉಷಾಹರಣ ನಾಟಕ, ಕೀಚಕವಧೆ, ಗಜೇಂದ್ರಮೋಕ್ಷ, ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ, ಚಂದ್ರಾವಳೀಚರಿತ್ರೆ, ಬಾಣಾಸುರನಾಟಕ, ಮನೋರಮ ನಾಟಕ, ವತ್ಸಲಾಹರಣ, ಸಿರಿಯಾಳಸತ್ವಪರೀಕ್ಷೆ, ಸೀತಾರಣ್ಯಪ್ರವೇಶ, ಸುಂದೋಪಸುಂದವಧೆ, ನಾಟಕಪದ ಸಂಗ್ರಹ, ಶೃಂಗಾರಪದ ಸಂಗ್ರಹ, ದುಂದುಮೆ ಪದ, ಕೃಷ್ಣಮೋಹಿನೀ ದುಂದುಮೆ, ಮೌನೇಶ್ವರನ ಬಾಲಲೀಲೆ—ಇತ್ಯಾದಿ.

ಮಹಾಂತದೇಶಿಕ.

ಈತನು ವೀರಶೈವ ಕವಿ ; ಬೆಂಗಳೂರು ತಿಪ್ಪಸೆಟ್ಟಿ ಮಠದ ಗುರುಸಿದ್ಧ ಸ್ವಾಮಿಯ ಕರಜಾತನು.

ಗ್ರಂಥಗಳು—ರಾಜೇಶ್ವರ ಶತಕ, ವೇಣುಗೋಪಾಲ ಶತಕ, ರೇಣುಕಾರ್ಯ ಸ್ತೋತ್ರ, ಅಂಬಾಸ್ತೋತ್ರ, ಸಿರಿಯಾಳನ ಚರಿತ್ರೆ, ಸತ್ಯಹರಿಶ್ಚಂದ್ರಮಹಾರಾಯನ ಚರಿತ್ರೆ, ಗಂಗಾಧರ ಸ್ತೋತ್ರ, ಗಣಾಷ್ಟಕ, ನಿರಾಳಗುರುಸ್ತೋತ್ರ.

ಬಾಗಲೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ.

ಇವನು ಸ್ಮಾರ್ತಕವಿ ; ಇವನ ಸ್ಥಳ ದೇವನಹಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಬಾಗಲೂರು.

ಗ್ರಂಥ— ವಾಸಿಷ್ಠರಾಮಾಯಣ (54 ಸರ್ಗ) ; ಕಂದ, ವೃತ್ತ, ಷಟ್ಪದಿ, ಗೀತ, ವಚನ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಳಕೊಂಡಿದೆ.

ಎಣ್ಣೆಮಡಿ ವೆಂಕಟರಮಣಯ್ಯ.

ಈತನು (ಸಾರಸ್ವತ) ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕವಿ ; ಇವನ ಸ್ಥಳ ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಕುಮ್ಟ. ಗ್ರಂಥ—ರುಕ್ಮಿಣೀ ಸ್ವಯಂವರ.

ಎಂ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್.

ಈತನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಕವಿ ; ಮಾಲೂರು ಮಾಡಭೂಷಿ ಶೇಷಾದ್ರಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ರ ಮಗ.

ಗ್ರಂಥ—ರುಕ್ಮಿಣೀಪರಿಣಯ (ಚಂಪು) ; ಷಟ್ಪದಿಗಳೂ ಇವೆ. ಬಮ್ಮೆರ ಪೋತನ ಆಂಧ್ರಭಾಗವತದ ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ವೀರಪ್ಪಾರಾಧ್ಯ.

ಇವನು ವೀರಶೈವ ಕವಿ ; ಮಾಲೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಅರಸಿನಗುಂಟೆ ಹೊಸ ಮಠದ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥ—ಅಟವೀಶಭಜನಾಮೃತ (ಶರಷಟ್ಪದಿ).

ಭೀಮಾಜಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಅಡಬಡ್ಡಿ.

ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕವಿ ; ಧಾರವಾಡ ಪ್ರಾಂತದವನು.

ಗ್ರಂಥಗಳು—ಪೆಣ್ಣಡೆಗನ್ನಡಿ (ನಾನಾಪದ್ಯ), ನೀತಿದರ್ಪಣ (ಕಂದ).

ವೆಂಕಟಾಚಲಯ್ಯ.

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತ ಕವಿ; ದೇವನಹಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕುಂದಾಣದಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥ—ಕಲಿಧರ್ಮಶತಕ (ಕಂದ).

ನಂಜುಂಡಾಚಾರ್ಯ.

ಈತನು ಅಕ್ಕಸಾಲೆ; ಇವನ ಸ್ಥಳ ರಾಮನಾಥಪುರ.

ಗ್ರಂಥ—ತ್ರಿಮೂರ್ತ್ಯಾತ್ಮಕಚರಿತ್ರೆ(ಷ); (ವಿಶ್ವಕರ್ಮಪುರಾಣಾಂತರ್ಗತ).

ಸರಗೂರು ವೆಂಕಟವರದಾಚಾರ್ಯ.

ಈತನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಕವಿ; ಇವನ ಸ್ಥಳ ಚಾಮರಾಜನಗರದ ತಾಲ್ಲೂಕು ಸರಗೂರು.

ಗ್ರಂಥಗಳು—ತಪತೀಪರಿಣಯ ನಾಟಕ, ವ್ಯಾಘ್ರಾಚಲ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ, ರಾಧಾಕೃಷ್ಣವಿಲಾಸ, ಗೋಪಿಕಾಗೀತೆ, ಶ್ರೀನಿವಾಸಸಂಕೀರ್ತನ.

ಬಿ. ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯ.

ಈತನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವನು; ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಮುನ್ಸಿಫ್ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಬಂಗಾಳಿ ಭಾಷೆಯ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದನು. ಈತನ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಸುಮಾರು 50 ರ ವರೆಗೆ ಇರಬಹುದು.

ಗ್ರಂಥಗಳು—ಅಹಲ್ಯಾಬಾಯಿ, ಅಡವಿಯಹುಡುಗಿ, ಅತ್ತಿಗೆ, ಅಂತಃಪುರದ ರಹಸ್ಯ, ಯವನಯಾಮಿನೀವಿನೋದಗಳು (ಅರೇಬಿಯನ್ ನೈಟ್ಸ್), ಆನಂದಮಠ, ಇಂದಿರಾ, ಕಪಾಲಕುಂಡಲಾ, ಕಮಲಾಕಾಂತ, ಚಂದ್ರಶೇಖರ, ದುರ್ಗೇಶನಂದಿನಿ, ದೇವಿ ಚೌಧುರಾಣಿ, ನೀರದೆ, ಪರಿಮಳಾ, ಭಾರತಮಹಿಳೆಯರು, ಭ್ರಾಂತಿವಿಲಾಸ, ಮಾಧವೀಲತಾ, ಮಾಲತಿ, ಮೃಣ್ಮಯಿ, ಯುಗಳಾಂಗುರೀಯ, ರಜನಿ, ರಮಾಬಾಯಿ, ರಾಜಸಿಂಹ, ರಾಧಾರಾಣಿ, ವಿಷವೃಕ್ಷ, ಶರಣಾಗತ, ಶಾಕುಂತಲಕಥೆ, ಸೀತಾರಾಮ, ಸೀತಾವನವಾಸಕಥೆ, ಕೃಷ್ಣಕಾಂತನ ಉಯಿಲು, ಲೋಕೈಕ ಚತುರನ ಕಥೆ, ರಾಮೇಶ್ವರನ ಅದೃಷ್ಟ, ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಕಥೆಗಳು, ರಾಸೆಲಾಸ, ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ನವೀನ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರು, ಭಗವಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಭಾಸ್ಕರ—ಇತ್ಯಾದಿ.

ಕುಂಡಲಗಿರಿಯಾಚಾರ್ಯ.

ಈತನು ಮಾಧ್ವನು ; ಮೈಸೂರು ಶಿಕ್ಷಕಶಿಕ್ಷಣಾಲಯದಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿದ್ದನು.

ಗ್ರಂಥಗಳು—ಜೀವಂಧರಚರಿತೆ, ಧರ್ಮಶರ್ಮಾಭ್ಯುದಯ, ಹರ್ಷಚರಿತೆ, ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನಪ್ರಕಾಶಿಕೆ.

ವೆಂಕಟರಂಗೋಕಟ್ಟಿ.

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ; ಧಾರವಾಡದ ಶಿಕ್ಷಕಶಿಕ್ಷಣಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿದ್ದನು.

ಗ್ರಂಥಗಳು—ಬರ್ಥೋಲ್ಡನ ಕಥೆ, ಆರುಬೆರಲಿನ ಕುರುಹು, ಜ್ಯೋತಿಶ್ಶಾಸ್ತ್ರ, ಕರ್ಣಾಟಕದ ಗೆಜೆಟಿಯರ್, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ, ಕನ್ನಡ ಲಘುವ್ಯಾಕರಣ, ವಿಧವೆಗಳ ಮುಂಡನ ಅನಾಚಾರ, ಉಪನ್ಯಾಸವಿದ್ಯೆ, ಅರೇಬಿಯನ್ ನೈಟ್ಸ್ ಕಥೆಗಳು.

ಎಂ. ಬಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್, ಎಂ. ಎ.

ಈತನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವನು ; ಮೈಸೂರು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಟ್ರಾನ್ಸ್ಲೇಟರಾಗಿಯೂ (ಪರಿವರ್ತಕ) ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದನು. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಮೈಸೂರು.

ಗ್ರಂಥಗಳು—ಜಯಸಿಂಹರಾಜಚರಿತೆ, ಹೇಮರಾಜವಿಲಾಸ, ನೀತಿಚಿಂತಾಮಣಿ, ಹಿಂದೂಚರಿತ್ರಸಂಗ್ರಹ, ಹಿಂದೂದೇಶದ ನಾಗರಿಕ (Citizen of India), ನಿತ್ಯಾನುಸಂಧಾನ ಟೀಕೆ (ತಮಿಳು ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಟೀಕೆ).

ಬಿ. ಸೋಮನಾಥಯ್ಯ.

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತನು ; ಇವನ ಸ್ಥಳ ತುಮಕೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಬೆಳ್ಳಾವೆ.

ಗ್ರಂಥಗಳು— ರಾಜಶೇಖರಚರಿತೆ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಚರಿತೆ, ವಿಜ್ಞಾನದೀಪಿಕೆ.

ವೆಂಕಟೇಶ ಶಾಸ್ತ್ರಿ

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತನು ; ಇವನ ಸ್ಥಳ ನೆಲಮಂಗಲದ ತಾಲ್ಲೂಕು ಸೊಂಡೆ ಕೊಪ್ಪ.

ಗ್ರಂಥಗಳು—ಕೃಷ್ಣಬೋಧಾಮೃತ, ಹನ್ನೆರಡುರಾಜರ ಕಥೆ (ನರನಾರಾಯಣ ಸಂವಾದರೂಪ), ದ್ವಾದಶಮಂಜರಿಕಾಸ್ತೋತ್ರ ಟೀಕೆ, ಪುಷ್ಪಸೌರಭಕಥೆ.

ಶಿವರುದ್ರಸೋಮಪ್ಪ ಕುಲಕರ್ಣಿ.

ಈತನು ವೀರಶೈವನು ; ಧಾರವಾಡಪ್ರಾಂತದವನು ; ಕನ್ನಡ ಶಾಲಾಧ್ಯಾಪಕ ನಾಗಿದ್ದನು.

ಗ್ರಂಥಗಳು—ಸನ್ನತಾಯಿ, ನಾಡನೆಲೆಕಾರ, ಜೀವಿಗರ ಚಿಂತಾಮಣಿ, ಹಿತೋಪದೇಶ (ಉತ್ತರಾರ್ಧ), ಭೂಮಂಡಲಬೋಧಿನಿ.

ಧಾರಾಪುರದ ತಿಮ್ಮಪ್ಪದಾಸ.

ಈತನು ಮಾಧ್ವಕವಿ ; ಹರಿಕಥೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಗ್ರಂಥಗಳು—ಲಾಕ್ಷಾಗೃಹದಹನ, ಬಕಾಸುರವಧೆ, ಗಾಲವಚರಿತ್ರೆ : ಇವು ಯಕ್ಷಗಾನಗಳು ; ಮೂರುವರೆವಜ್ರದ ಕಥೆ. ಸುಭದ್ರಾಪರಿಣಯ, ಸುರಥ ಸುಧನ್ವರ ಕಾಳಗ ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಸಿದ್ಧರಾಮ ಶಿವಯೋಗಿ.

ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ ; ತಾಂಡೂರು ಹೊಸಪೇಟೆ ನಿಜಮಠಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ದವನು.

ಗ್ರಂಥ—ಚೆನ್ನಬಸವಾಭ್ಯುದಯ (ಷ).

ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರಿ.

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತನು ; ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಚ್ಯಕೋಶಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತನಾ ಗಿದ್ದನು.

ಗ್ರಂಥಗಳು—ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಅದ್ಭುತದೀಪ, ಶಬ್ದಭಾಸ್ಕರ, ರಾಜಶೇಖರ ವಿಲಾಸ ಟೀಕೆ, ಶಂಕರವಿಜಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ.

ಇಡಗೂರು ರುದ್ರಕವಿ.

ಈತನು ವೀರಶೈವಕವಿ. ಗ್ರಂಥಗಳು — ಶಿವನಾಟಕ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಚರಿತೆ, ಮೀನಾಕ್ಷೀಕಲ್ಯಾಣ.

ಸಿದ್ಧಾಂತಿ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಿ.

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತನು ; ಮದರಾಸ್ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪಂಡಿತ ನಾಗಿದ್ದನು.

ಗ್ರಂಥಗಳು—ಚಾರುದರ್ಶೀಯ ಕಥೆ, ಶಕುನಸಂಗ್ರಹ, ಜೈಮಿನಿಭಾರತದ ಟೀಕೆ, ಭಾಗವತ ಟೀಕೆ, ಬೃಹಜ್ಜಾತಕ ಟೀಕೆ, ಅಚ್ಚಗನ್ನಡ ರಾಮಾಯಣ (ಷ) ಅಸಮಗ್ರ.

ದೇವಶಿಖಾಮಣಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್.

ಈತನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಕವಿ ; ಹಿರೋಡೆ ಸಬಾಡಿನೇಟ್ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ದಲ್ಲಿದ್ದನು.

ಗ್ರಂಥಗಳು—ಪ್ರಬೋಧಚಂದ್ರೋದಯ, ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯ ಕಥೆ, ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣಕಥೆ, ಧ್ರುವೋಪಾಖ್ಯಾನ, ನಳಚರಿತ್ರೆ, ಪ್ರಹ್ಲಾದಚರಿತ್ರೆ, ವನಮಾಲಿ ವಿಲಾಸಕಥೆ, ಮುಕುಂದಮಾಲೆ.

ಚಂದ್ರಶೇಖರಶಾಸ್ತ್ರಿ.

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತಕವಿ ; ಬೆಂಗಳೂರು ದಿವಾನ್ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸದ ಲ್ಲಿದ್ದನು.

ಗ್ರಂಥಗಳು—ದ್ರೌಪದೀ ವಸ್ತ್ರಾಪಹರಣ, ಮನುಚರಿತ್ರೆ, ಮಂದಾರವಲ್ಲೀ ಪರಿಣಯ.

ಎ. ಆನಂದರಾಯ.

ಈತನು ಮಾಧ್ವನು ; ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಕಮಿಷನರ್ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದನು.

ಗ್ರಂಥ — ಪಾಂಚಾಲೀಪರಿಣಯ ನಾಟಕ (Merchant of Venice).

ಗೋಡಪಲ್ಲಿ ರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿ.

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತಕವಿ. ಗ್ರಂಥಗಳು—ಚಂಡಕೌಶಿಕ ನಾಟಕ, ಚಂಡೀ ಮದಮರ್ದನ ನಾಟಕ, ತಾರಾಶಶಾಂಕವಿಜಯ, ಚೋರಕಥೆ, ಕುಮಾರರಾಮನ ನಾಟಕ.

ಲೋಕನಾಥಕವಿ.

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತಕವಿ; ಇವನ ಸ್ಥಳ ಶ್ರೀನಿವಾಸಪುರ.

ಗ್ರಂಥಗಳು—ದಶಕುಮಾರಚರಿತೆ, ಧ್ರುವಚರಿತ್ರೆ, ವೈದ್ಯಶತಶ್ಲೋಕೀ ಟೀಕೆ, ಸನತ್ಕುಮಾರಗೃಹವಾಸ್ತುದರ್ಪಣಟೀಕೆ.

ವೋಟಗಾನಹಳ್ಳಿ ಶಂಕರಶಾಸ್ತ್ರಿ.

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತಕವಿ. ಗ್ರಂಥ—ಇಂದ್ರಸಭಾನಾಟಕ.

ನಕಲಿ ಶಾಮರಾಯ.

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಇವನ ಸ್ಥಳ ಬೆಂಗಳೂರು. ಗ್ರಂಥ—ಧರ್ಮ ಪಾಲಚರಿತೆ (ನಾಟಕ).

ಬಳ್ಳಾರಿ ರಾಮಭಟ್ಟ.

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತನು. ಗ್ರಂಥ—ಕೃಷ್ಣಚರಿತ್ರೆ.

ವೆಂಕಟಾಚಲಪಂಡಿತ.

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತಕವಿ; ಕೊಳ್ಳೆಗಾಲಂ ಪಾಳ್ಯದ ಕೊಂಡಾಪಂಡಿತರ ಮಗನು.

ಗ್ರಂಥ—ಮಂದಾರೋಜ್ವಲಾಪರಿಣಯ ನಾಟಕ (ಗುಲೇಬಕಾವಲಿ).

ಕ. ಅನಂತರಾಮಯ್ಯ.

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತಕವಿ. ಗ್ರಂಥಗಳು—ಅಜಾಮಿಳಚರಿತೆ, ಪ್ರಹ್ಲಾದಚರಿತೆ.

ಯಜಮಾನ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಪ್ಪ.

ಈತನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ಇವನ ಸ್ಥಳ ಬೇಲೂರು.

ಗ್ರಂಥ—ಕರಿಯಬಂಟನಕಥೆ.

ಸುಬ್ಬಯ್ಯ.

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ವಿಟ್ಠಲಗೌರಿಯರ ಪುತ್ರ.

ಗ್ರಂಥಗಳು—ರಾವಣೋದ್ಭವ, ರುಕ್ಮಿಣೀಸ್ವಯಂವರ.

ಸಾಗ್ಗರೆ ಶ್ರೀಕಂಠಶಾಸ್ತ್ರಿ.

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತಕವಿ. ಗ್ರಂಥ— ಕರ್ಣಾಟಕಮಾಳವಿಕಾಗ್ನಿಮಿತ್ರ.

ಗರಿಭಟ್ಟರ ತಮ್ಮಯ್ಯ.

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತಕವಿ. ಗ್ರಂಥಗಳು—ದ್ರೌಪದೀಸ್ವಯಂವರ, ಸುಧನ್ವ ಚರಿತ್ರೆ. ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಮಂಗಳಗೀತಾವಳಿಯನ್ನೂ ಬರೆದಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಅಪ್ಪಾಭಟ್ಟ

ಇವನು ಸ್ಮಾರ್ತಕವಿ; ಇವನ ಸ್ಥಳ ಗುಬ್ಬಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ದಂಡಿನ ಸಿವರ.

ಗ್ರಂಥ—ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನಾಟಕ.

ಭಾಗವತ ಕರಿಯಪ್ಪ.

ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಇವನ ಸ್ಥಳ ತಿಪಟೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಬೊಮ್ಮಲಾಪುರ. ಗ್ರಂಥ—ನರಕಾಸುರನ ಕಾಳಗ.

ವೆಂಕಟಾದ್ರಿ ಶಾನುರಾಯ.

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು; ಕೊಡಗು ಪ್ರಾಂತದವನು. ಕೆಲವು ಯಕ್ಷಗಾನಗಳನ್ನೂ ಹಾಡುಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿರುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್ ತುರಮುರಿ.

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಧಾರವಾಡ ಪ್ರಾಂತದವನು.

ಗ್ರಂಥ—ಶಾಕುಂತಲನಾಟಕ.

ಶಿವಪ್ಪಶಾಸ್ತ್ರಿ.

ಈತನು ವೀರಶೈವಕವಿ. ಗ್ರಂಥಗಳು—ಶಿವಯೋಗರಹಸ್ಯ, ವೀರಶೈವಾಮೃತಪುರಾಣ ಟೀಕೆ, ದ್ರೌಪದೀಸ್ವಯಂವರ ನಾಟಕ, ಪ್ರಭಾವತೀದರ್ಬಾರು ನಾಟಕ, ಮನೋವಿಜಯ ಟೀಕೆ, ಅಟವೀಶಗೀತಾಮಂಜರಿ.

ವೆಂಕಟನರಸಯ್ಯ.

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಮೈಸೂರು ಮದನವಿಲಾಸತೊಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿಗೆ ದಫೇದಾರನಾಗಿದ್ದನು.

ಗ್ರಂಥ—ಹನುಮದ್ವಿಲಾಸ.

ವೆಂಕಟರಮಣಭಟ್ಟ.

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು; ಅಪ್ಪಣ್ಣಭಟ್ಟನ ಮಗನು. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಉಡುಪಿ.

ಗ್ರಂಥ—ಇಂದ್ರವಿಜಯ.

ದ್ರಾವಿಡ ವೆಂಕಟಕವಿ.

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ. ಗ್ರಂಥಗಳು—ಮೈರಾವಣನ ಕಾಳಗ, ರಾವಣದಿಗ್ವಿಜಯ.

ಎಂ. ಬಿ. ರಾಮರಾಯ.

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಸದಾಶಿವರಾಯನ ಪೌತ್ರನು.

ಗ್ರಂಥ—ಚಾರುಶೀಲೆಯಚರಿತ್ರೆ (ನಾಟಕ).

ಹೇಮರೆಡ್ಡಿ.

ಮಾಲೂರು ಲಕ್ಷ್ಮಣರೆಡ್ಡಿಯ ಮಗನು. ಗ್ರಂಥ—ಪ್ರಹ್ಲಾದಚರಿತೆ.

ತಂಬಿನಕಟ್ಟೆ ಗುರುರಾಯಾಚಾರ್ಯ.

ಈತನು ಮಾಧ್ವಕವಿ. ಗ್ರಂಥ— ಚಿತ್ರಕೇತುಚರಿತೆ; (ಭಾಗವತಾಂತರ್ಗತ).

ಶೇಷರಾಮಯ್ಯ.

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಇವನ ಸ್ಥಳ ಹಯಪುರ (ಹೆಗ್ಗುಂದ).

ಗ್ರಂಥ—ನೀಲಧ್ವಜನಕಾಳಗ.

ಮುಂಜಯ್ಯಸಾಸ.

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಉಡುಪಿಯಕಡೆಯವನು.

ಗ್ರಂಥ—ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರರಕಾಳಗ.

ವಿಷ್ಣುಕವಿ.

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ರಾಮನ ಮಗನು. **ಗ್ರಂಥಗಳು**—ಇಂದ್ರಕೀಲ, ಉತ್ತರಗೋಗ್ರಹಣ, ಬಾಣಾಸುರನ ಕಾಳಗ, ಶ್ರೀನಿವಾಸಕಲ್ಯಾಣ.

ಅನಂತರಾಮಯ್ಯಂಗಾರ್.

ಈತನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವಕವಿ. **ಗ್ರಂಥ**—ಕೃಷ್ಣಪಾರಿಜಾತ.

ಭಾಸ್ಕರಕವಿ.

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ. **ಗ್ರಂಥ**—ಚಂದ್ರಾವಳೀಕಥೆ.

ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣಪ್ಪ.

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ. **ಗ್ರಂಥ**—ಜಾನಕೀಪರಿಣಯ.

ಕೃಷ್ಣಾಜಿ ಬಾಪೂರಾವ್.

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಧಾರವಾಡ ಪ್ರಾಂತದವನು.

ಗ್ರಂಥ—ದ್ರೌಪದೀಸ್ವಯಂವರ.

ಗುಂಡೋಕೃಷ್ಣ ಚುರುಮುರಿ.

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಧಾರವಾಡ ಪ್ರಾಂತದವನು

ಗ್ರಂಥ—ರಾಘವೇಂದ್ರರಾವ್ ನಾಟಕ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸಕವಿ.

ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ. **ಗ್ರಂಥ**—ಸುಮತಿಶತಕ (ಕಂದ).

ಶಂಕರಕವಿ.

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ. **ಗ್ರಂಥ**—ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣನಾಟಕ.

ಎಂ. ವೀರಪುದ್ದಯ್ಯ

ಈತನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ಮೈಸೂರು ಬಿ. ಪುಟ್ಟಣ್ಣನ ಮಗನು.

ಗ್ರಂಥಗಳು—ಸಿರಿಯಾಳಚರಿತ್ರೆ (ಲಾವಣಿ), ಕೃಷ್ಣರಾಜಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ಲಾವಣಿ.

ಶಿವನಂಜೇಗೌಡ.

ಈತನು ವೀರಶೈವನು ; ಹಳೇಬೀಡು ಪಟೇಲನಾಗಿದ್ದನು.

ಗ್ರಂಥ—ಹಳೇಬೀಡು ಪುರಾತನಚರಿತೆ.

ಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣಶಾಸ್ತ್ರಿ.

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತನು. **ಗ್ರಂಥಗಳು**—ಧರ್ಮಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ, ಧರ್ಮಪದ, ಬೌದ್ಧಾವತಾರ, ವ್ಯಾಘ್ರೀಜಾತಕ.

ಎಚ್. ಅಪ್ಪಣ್ಣಸೆಟ್ಟಿ.

ಈತನು ವೈಶ್ಯನು. **ಗ್ರಂಥ**—ಹೈದರ್‌ನಾಮೆ.

ನರಸಿಂಹಪೌರಾಣಿಕ.

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತನು ; ಇವನಿಗೆ ಗುಂಡಶಾಸ್ತ್ರಿ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು

ಗ್ರಂಥ—ಪೌರುಷಪ್ರಕಾಶ.

ಎಸ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯ ಬಿ. ಎ.

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತನು ; ಬೆಂಗಳೂರು ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿದ್ದನು. **ಗ್ರಂಥ**—ನಾಟಕಕಥಾರತ್ನಮಾಲೆ.

ಕೆರೂರು ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯ

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ; ಧಾರವಾಡ ಪ್ರಾಂತದವನು.

ಗ್ರಂಥಗಳು — ಇಂದಿರಾ, ಯದುಮಹಾರಾಜ, ನಳದಮಯಂತಿ, ಔರಂಗಜೇಬ.

ಎಲ್. ಜಯರಾಯ ಬಿ. ಎ.

ಈತನು ಮಾಧ್ವನು ; ಇವನ ಸ್ಥಳ ಮೈಸೂರು.

ಗ್ರಂಥ—ಪೀಟರನ ಚರಿತ್ರೆ.

ಬಿ. ನರಸಿಂಹಯ್ಯ.

ಇವನು ಸೂತಕುಲದವನು ; ಬೆಂಗಳೂರು ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಬುಕ್‌ಡಿಪೋವಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದನು.

ಗ್ರಂಥ—ಶ್ರೀಸೂತಪುರಾಣ.

ಸೋ. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿ.

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತನು. **ಗ್ರಂಥ**— ಜಗನ್ಮೋಹಿನೀರತ್ನಕಲಾವಿಲಾಸ

ಕಂ. ಟಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯ.

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು. **ಗ್ರಂಥ**—ಶತಕಂಠರಾಮಾಯಣ.

ಕೆ ರಾಘವಾಚಾರ್ಯ.

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು. **ಗ್ರಂಥ**—ಪದ್ಮಿನೀಚರಿತ್ರೆ

ಸೀತಾರಾಮಸಿಂಗ್.

ಈತನು ಮರಾಠಿಯವನು; ಗಂಜಾಂ ಕೃಷ್ಣಸಿಂಗನ ಮಗನು.

ಗ್ರಂಥ—ಶ್ರೀರಂಗಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ.

ಪಾಂಡುರಂಗಯ್ಯ

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು; ಗುಬ್ಬಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಬಿದರೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ನಾಗಿದ್ದನು.

ಗ್ರಂಥ—ಹರಿಹರನಾಮಾಮೃತಸಾರಸಂಗ್ರಹ.

ನಾಡಕರ್ಣಿ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ.

ಈತನು ಸಾರಸ್ವತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು; ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಂತದವನು. ಇವನು ಯಕ್ಷಗಾನಗಳನ್ನೂ ಹಾಡುಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವನಿಗೆ ಶೀಘ್ರಕವಿ ಎಂಬ ಹೆಸರುಂಟು.

ಶಾಂತಿಬಾಯಿ.

ಇವಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿತಿ; ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಂತದವಳು; ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾಳೆ.

ಶಾಮರಾವ್ ವಿಠಲಕಾಯಕಿಣಿ.

ಈತನು ಸಾರಸ್ವತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು; ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಂತದವನು; ಮುಂಬಯಿ ಹೈಕೋರ್ಟು ವಕೀಲನಾಗಿದ್ದನು

ಗ್ರಂಥ—ಕರ್ಣಾಟಕ ವಿಶ್ವಗುಣಾದರ್ಶ. ಸಮುದ್ರಯಾನ ವಿಧವಾ ವಿವಾಹಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಶೇಷೋಜನಾರ್ದನ ಕೊಣ್ಣೂರ ಬಿ. ಎ.

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು; ಧಾರವಾಡ ಪ್ರಾಂತದವನು. ಗ್ರಂಥ—ಕೇಡು ತಂದ ಉಂಗರ (ಶಾಕುಂತಲ).

ಚೆನ್ನಬಸವಪ್ಪ ಬಸವಲಿಂಗಪ್ಪ.

ಈತನು ವೀರಶೈವನು; ಧಾರವಾಡ ಪ್ರಾಂತದವನು

ಗ್ರಂಥ—ನಗದವರನ್ನು ನಗಿಸುವ ಕಥೆ (Comedy of Errors).

ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಮ್ಮ.

ಇವಳು ಶೂದ್ರಳು; ಕೊಡಗುಪ್ರಾಂತದವಳು; ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾಳೆ.

ಸಜೀಪ ರಾಮಕೃಷ್ಣಯ್ಯ

ಈತನು ಸಾರಸ್ವತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು; ಮಂಗಳೂರು ಸೆಂಟ್ ಜೇವಿಯರ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪಂಡಿತನಾಗಿದ್ದನು. ಇವನು ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ

ಬೋಳಾರ ರಾಮಕೃಷ್ಣಯ್ಯ.

ಈತನು ಸಾರಸ್ವತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು; ಮಂಗಳೂರು ಪ್ರಾಂತದವನು. ಇವನು ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಎಚ್. ನಾರಾಯಣರಾಯ ಬಿ. ಎ. ಬಿ. ಎಲ್.

ಈತನು ಸಾರಸ್ವತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು; ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿ ವಕೀಲನಾಗಿದ್ದು ಬಳಿಕ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ಆಂಗ್ಲಕವಿತಾವಳಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಗೀತಾ, ಕನ್ನಡದ ಕಥಾನಕ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕನ್ನಡಕೋಶ.

ಟಿ. ಸುಬ್ಬರಾಯಶಾಸ್ತ್ರಿ.

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತನು; ಇವನ ಸ್ಥಳ ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಂಥ—ರಾಮಾಯಣ ಟೀಕೆ (ಭಾವನಿರೂಪಣ).

ರಂಗಬಲಿದದಾಸ

ಈತನು ಮಾಧ್ವನು; ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ರಾಯವೇಲೂರು ಶಠಕೋಪದಾಸ.

ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ; ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಆರ್. ರಘುನಾಥರಾಯ ಬಿ. ಎ.

ಈತನು ಮಾಧ್ವನು ; ಮೈಸೂರು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ಹೆಡ್ಮಾಸ್ಟರಾಗಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ಕರ್ಣಾಟಕವ್ಯಾಕರಣೋಪನ್ಯಾಸಮಂಜರಿ, ಪ್ರೌಢಾವಿವಾಹ, ಸನಾತನಧರ್ಮದೀಪಿಕೆ.

ನರಸಿಂಗರಾಯ

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ; ಮಂಗಳೂರು ಪ್ರಾಂತದವನು. ಗ್ರಂಥ—ಕಿಸಂ ವಾರ್ ಗ್ಲಾಸರಿ ಎಂಬ ಕೋಶ.

ಟಿ. ವ್ಯಾಸರಾಯ

ಈತನು ಮಾಧ್ವನು. ಗ್ರಂಥ—ವಾಗಟಿಗಳು.

ಎಲ್. ಸುಬ್ಬರಾಯ

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ; ಇವನ ಸ್ಥಳ ಮೈಸೂರು. ಗ್ರಂಥ—ವನಸ್ಪತಿ ಶಾಸ್ತ್ರ.

ಎಸ್. ನರಸಿಂಹಯ್ಯಂಗಾರ್

ಈತನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವನು ; ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಪಶುಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ಆರೋಗ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಪಶುವೈದ್ಯಸಂಗ್ರಹ.

ಜಿ. ಜಿ. ನೊರೋನ

ಈತನು ಕ್ರೈಸ್ತನು. ಗ್ರಂಥ — ಅಪಾಯದಲ್ಲಿನ ಉಪಾಯಸಂಗ್ರಹ (Ambulance Lectures).

ಆರೋಗ್ಯಂಪಿಳ್ಳೆ

ಈತನು ಕ್ರೈಸ್ತನು. ಗ್ರಂಥ—ಆರೋಗ್ಯಸೂತ್ರಸಂಗ್ರಹ.

ಜಿ. ಬಸವಪ್ಪಸೆಟ್ಟಿ

ಈತನು ಕ್ರೈಸ್ತನು. ಗ್ರಂಥ—ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವೈದ್ಯಪ್ರಕಾಶಿಕೆ.

ಹೊಸ ಪಂಡಿತ ಭೀಮರಾಯ

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ; ಇವನ ಸ್ಥಳ ಮೈಸೂರು. ಗ್ರಂಥಗಳು— ವೈದ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ, ನಾಡೀಪ್ರಕರಣ.

ಪಾಂಡುರಂಗ ಚಿಂತಾಮಣಿ ಪೇಟಕರ

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ; ಧಾರವಾಡ ಪ್ರಾಂತದವನು. ಗ್ರಂಥ— ಶಬ್ದ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ.

ಮೈಸೂರು ವೇದಾಂತ ಶಿವರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿ

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತನು. ಗ್ರಂಥಗಳು— ವೇದಾಂತಮುಕ್ತಿಮಾರ್ಗಪ್ರದೀಪಿಕೆ, ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದಬೋಧೆ (ಷ), ಶಂಕರಾನಂದತತ್ವ.

ಎಚ್. ವಿ ನಂಜುಂಡಯ್ಯ ಎಂ. ಎ. ಎಂ. ಎಲ್.

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತನು ; ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಕೌನ್ಸಿಲರಾಗಿದ್ದನು. **ಗ್ರಂಥಗಳು**— ವ್ಯವಹಾರದೀಪಿಕೆ, ಲೇಖ್ಯಬೋಧಿನಿ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ.

ಬಾಪು ಸುಬ್ಬರಾಯ ಬಿ. ಎ.

ಈತನು ಮಾಧ್ವನು ; ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಸಂಪಾದಕನಾಗಿದ್ದನು. **ಗ್ರಂಥಗಳು**— ಚಂಡಮಾರುತ, ನಿರ್ಭಾಗ್ಯಮುರಾದ್.

ಎಂ. ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣರಾಯ

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತನು ; ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಕಮಿಷನರಾಗಿದ್ದನು. **ಗ್ರಂಥ**— ಸ್ತ್ರೀಧರ್ಮನೀತಿ.

ಕೃಷ್ಣಮನಾಯುಡು

ಈತನು ನಾಯುಡು ; ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದನು. **ಗ್ರಂಥ**— ಹಿಂದೂಸ್ತ್ರೀ ಪುನರ್ವಿವಾಹ.

ಎಪ್. ಆರ್. ಕರಿಬಸವಶಾಸ್ತ್ರಿ

ಈತನು ವೀರಶೈವನು ; ಇವನ ಸ್ಥಳ ಮೈಸೂರು. ಗ್ರಂಥಗಳು— ಬಸವರಾಜವಿಜಯ, ಚೆನ್ನಬಸವೇಶವಿಜಯ, ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯಚರಿತೆ.

ವಿರೂಪಾಕ್ಷಪಂಡಿತ

ಈತನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ಹೈದರಾಬಾದು ಪ್ರಾಂತದವನು. **ಗ್ರಂಥ**— ಅಲಂದೆಯ ಶರಣಬಸವಪುರಾಣ (ಷ)

ಅರಮನೆ ಮರಿಸೆಟ್ಟಿ

ಈತನು ವೀರಶೈವನು; ಇವನ ಸ್ಥಳ ಮೈಸೂರು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ವೈದ್ಯಸಂಗ್ರಹ, ನೀತಿಸಾರ.

ಆರ್. ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬರಾಯ ಬಿ. ಎ. ಬಿ. ಎಲ್.

ಈತನು ಮಾಧ್ವನು; ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಹೈಕೋರ್ಟಿನ ವಕೀಲನಾಗಿದ್ದನು. **ಗ್ರಂಥ**— ಹಿಂದೂ ಲಾ.

ವೇಲುಗೋಟೆ ರಾಜಮ್ಮ

ಈಕೆ ಮಾಧ್ವಳು. ಗ್ರಂಥಗಳು— ದೂರ್ವಾಸಚರಿತ್ರೆ, ಅನಂತಪದ್ಮನಾಭಕಥೆ (ಹಾಡು).

ಹಾಡಿನ ರಂಗಮ್ಮ

ಈಕೆ ಮಾಧ್ವಳು; ಇವಳ ಸ್ಥಳ ನಂಜನಗೂಡು; ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾಳೆ.

ವೆಂಕಟಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ

ಈಕೆ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವಳು; ಇವಳ ಸ್ಥಳ ಎಣ್ಣೆಹೊಳೆ ಕೊಪ್ಪಲು. **ಗ್ರಂಥ**— ಕೃಷ್ಣಪಾರಿಜಾತ.

ಅರಮನೆ ನಾಟಕದ ಸುಬ್ಬರಾಯ

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತನು; ಇವನ ಸ್ಥಳ ಮೈಸೂರು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ವಲೀಮುಖವಿಲಾಸ ನಾಟಕ, ಪ್ರಜ್ಞಾವತೀವಿಜಯ, ಯುವರಾಜಕಲ್ಯಾಣ.

ಶಾಮಾಖ್ಯ

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ. **ಗ್ರಂಥ**—ಯೋಗರತ್ನಾಕರ (ಷ).

ಶ್ರೀನಿವಾಸಕವಿ

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಇವನ ಸ್ಥಳ ತಿರುವೇಕೆರೆ. **ಗ್ರಂಥ**—ಹಿಂದೂದೇಶದಚರಿತ್ರನಿರ್ವಚನಪದ್ಯಕಾವ್ಯ.

ಗುರುಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿ

ಈತನು ವೀರಶೈವನು; ಧಾರವಾಡದ ಎರಡೆತ್ತಿನಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿದ್ದನು. **ಗ್ರಂಥ**— ಲಿಂಗಾಯತಮತೋತ್ಪತ್ತಿನಿರ್ಣಯ.

ಬಸವಣ್ಣಕವಿ

ಈತನು ವೀರಶೈವನು **ಗ್ರಂಥ** — ನಯನಜನ ಕಥೆ (ಪದಗಳು) ನಯನಜನೆಂಬವನು ಒಬ್ಬ ವೀರಶೈವಶರಣನು

ಅರಮನೆಯ ಹೂವಿನ ಶಿವಲಿಂಗದೇವ

ಈತನು ವೀರಶೈವನು; ಜೆಟ್ಟಿದಪುರದ ಮಠದ ಚಿಕವೀರದೇಶಿಕನ ಕರಜಾತನು. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಮೈಸೂರು. ಗ್ರಂಥ— ಹರಿಣೀಹರಣೋದ್ಧರಣ (ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ಕಥೆ).

ಅಯ್ಯಪ್ಪ

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು. ಗ್ರಂಥ—ಚಿದಾನಂದಾವಧೂತರ ಬಾಲಲೀಲೆ (ಪದಗಳು).

ತಂಬಳಬೀಡು ಪರ್ವತಯ್ಯ

ಈತನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ಇವನ ಸ್ಥಳ ಆದವಾನಿ. ಗ್ರಂಥ—ಮೈರೂಪಳಿ ವೀರಭದ್ರಶತಕ (ಷ).

ತಿ. ಸುಬ್ಬಾಶಾಸ್ತ್ರಿ

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು. ಗ್ರಂಥ— ಕ್ಷತ್ರಿಯಪುರಾಣಟೀಕೆ.

ಎಳಂದೂರು ಅಣ್ಣಾಜಿರಾಯ

ಈತನು ಮಾಧ್ವನು. ಗ್ರಂಥಗಳು— ಭ್ರಾಂತಿವಿಲಾಸ, ಇಂದ್ರಸಭೆ, ಹಾಡುಗಳು.

ರಾಜೂವಾರ್ಟ್ ಸೂಲಿಬೆಲೆ ರಿ. ಕಾಮರಾಯ

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತನು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ಚಂದ್ರಹಾಸನಾಟಕ, ಪ್ರಭಾವತೀ ದರ್ಬಾರ್ ನಾಟಕ, ಚಿತ್ರಭೋಗಕಮಲಾವತೀನಾಟಕ, ನಳನಾಟಕ, ಸತ್ಯವರ್ಮ ಚರಿತ್ರನಾಟಕ, ಆನಂದಸುಂದರೀಕಥೆ.

ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾನಂದಸರಸ್ವತಿ

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು; ಮೈಸೂರು ನಿರಂಜನಮಠಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ಹೋಲ್ಕರನ ಚರಿತ್ರೆ, ಧರ್ಮದರ್ಪಣ.

ಕೆ. ಶೇಷಾದ್ರಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಎಲ್. ಎ. ಜಿ.

ಈತನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವನು; ಮೈಸೂರು ನಾರ್ಮಲ್ ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ಉದ್ಭಿಜ್ಜಶಾಸ್ತ್ರ, ವ್ಯವಸಾಯಬೋಧಿನಿ.

ಬಿ. ಎಸ್. ದಾಸಪ್ಪ ಬಿ. ಎ.

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತನು; ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥ—ಖನಿಜಶಾಸ್ತ್ರ.

ಚೆನ್ನಪಟ್ಟಣದ ಅಹೋಬಲದಾಸ

ಈತನು ಶೂದ್ರನು; ತುಲಸೀರಾಮದಾಸನ ಶಿಷ್ಯನು. ಗ್ರಂಥ—ಕೀರ್ತನೆಗಳು.

ವೆಂಕಟಾಚಲಂ

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು. ಗ್ರಂಥ—ಲಕ್ಕಾಲಕ್ಕಿ ಫಾರ್ಸ್.

ಬಾಳಾಚಾರ್ಯ

ಈತನು ಮಾಧ್ವಕವಿ; ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥ—ಪದ್ಮಾವತೀಪರಿಣಯ.

ವಿಷ್ಣುದಾಸ

ಈತನು ಮಾಧ್ವಕವಿ ; ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದನು.
ಗ್ರಂಥಗಳು—ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿಯ ಕಥೆ, ಪುಂಡರೀಕಚರಿತ್ರೆ.

ಶೇಷದಾಸ

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ; ಇವನ ಸ್ಥಳ ದ್ರಾವಿಡದೇಶದ ಉತ್ತಮಲ್ಲೂರು.
ಗ್ರಂಥಗಳು—ವೈಕುಂಠನಳಚರಿತ್ರೆ, ಸಭಾಪರ್ವ.

ವೆಂಕಟ

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ಪ್ರಹ್ಲಾದಚರಿತ್ರೆ, ಮಹಾಶೃಂಗಾರ ನಾಟಕ, ಕೃಷ್ಣಸಂಧಾನ, ಚಂದ್ರಕಳಾವತೀವಿಲಾಸ, ಸುಭದ್ರಾಕಲ್ಯಾಣ, ಸೌಗಂಧಿಕಾಪರಿಣಯ.

ನುಗ್ಗಿಹಳ್ಳಿ ರಂಗಾಚಾರ್ಯ

ಈತನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವನು. ಗ್ರಂಥ—ಅಕ್ರೂರಚರಿತ್ರೆ

ಮುದ್ದಕವಿ

ಈತನು ವೀರಶೈವನು ಗ್ರಂಥ—ಪಾರಿಜಾತ.

ವಾಸುದೇವ

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ; ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದನು.
ಗ್ರಂಥ—ಅಂಬರೀಷಚರಿತ್ರೆ.

ವಿದ್ವಾನ್ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯ

ಈತನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವನು ; ಗ್ರಂಥಗಳು—ಚಂದ್ರಾವಳಿ, ಭೋಜಪ್ರಬಂಧ, ಕಲಾನಾಥ.

ಬೊಮ್ಮಲಾಟಂ ವೀರಭಟ್ಟರ ಕಾಮಣ್ಣ

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ಚಂದ್ರಾವಳಿ, ಶಾಕುಂತಳ.

ಸರಗೂರು ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯ

ಈತನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವನು; ಸರಗೂರು ವೆಂಕಟವರದಾಚಾರ್ಯನ ಸಹೋದರನು.
ಗ್ರಂಥ—ಭಾಗವತ (ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಲೀಲೆ)

ಯೂರೋಪಿಯನರು

ವಿದೇಶೀಯರಾದ ಪಾದ್ರಿಗಳೂ ಇತರರೂ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಮುದ್ರಿಸಿ ಸಹಾಯಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ರೀವ್. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕನ್ನಡ ಕೋಶ **ರೀವ್ ಮತ್ತು ಸಾಂಡರ್ಸ್.** ಕನ್ನಡ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕೋಶ **ಕೇರಿ.** ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ. **ಕೆರಲ್.** ಕರ್ಣಾಟಕ ವ್ಯಾಕರಣ. **ಜೀಗ್ಲರ್.** ಪ್ರಾಕ್ಟಿಕಲ್ ಕೀ, ಶಾಲಾನಿಘಂಟು, ಆಚಾರಶೀಲರು **ವೆಚರ್.** ಶಾಲಾನಿಘಂಟು **ಮೋರ್ಬ್.** ವ್ಯಾಕರಣ ಬೋಧಿನಿ. **ಕ್ಯಾಂಬಲ್.** ಕನ್ನಡವ್ಯಾಕರಣ ಸಾರ **ವಿರ್ತ್.** ಪ್ರಾಕೃತಕಾವ್ಯಮಾಲಿಕೆ. **ಕಿಟೆಲ್.** ಕನ್ನಡ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕೋಶ, ಕನ್ನಡವ್ಯಾಕರಣ, ಪರಮಾತ್ಮಜ್ಞಾನ. ಈತನು ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ, ಛಂದೋಂಬುಧಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಮುದ್ರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು. **ಮೋಗ್ಲಿಂಗ್ ಮತ್ತು ವೀಗಲ್.** ಇವರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಸವಪುರಾಣ, ಚೆನ್ನಬಸವಪುರಾಣ, ಜೈಮಿನಿಭಾರತ, ರಾಮಾಯಣ (2 ಕಾಂಡಗಳು), ರಾವಣದಿಗ್ವಿಜಯ, ದಾಸರ ಪದಗಳು, ರಾಜೇಂದ್ರನಾಮೆ— ಈ ಗ್ರಂಥಗಳು ಮೊದಲು ಮಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾದುವು.

ಈರೀತಿಯಾಗಿ ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃಗಳ ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ತಿಳಿದಮಟ್ಟಿಗೆ ಒರೆದಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಲೋಪಗಳಿವೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಈಗಿನ ಪಾಠಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುವಂತೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೂ ಟೀಕೆಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿರುವವರ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಜೀವಂತರಾಗಿರುವ ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃಗಳ ಮತ್ತು ಅವರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಎತ್ತುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇವೆ

APPENDIX I.

ಪ ರಿ ಶಿ ಷ್ಟ I.

ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿರುವ ಕೆಲವರು ಕವಿಗಳ ವಿಷಯ.

ಕರಸ್ಥಲದ ನಾಗಿದೇವ[1]. ಸು. 1430.

ಈತನು ವಚನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ವಚನವೆಂಬ ಹೆಸರಿದ್ದರೂ ಇವು ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಇವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 9. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನಾನುಸಾರ ಶಿವನು ಷಟ್ಸ್ಥಲಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ :—

ಷಡ್ಬ್ರಹ್ಮದಿಂದೈದು ಭೂತಂಗಳುದಿಸಿದುವು ।
ಷಡ್ಬ್ರಹ್ಮದಿಂದಂಡಕೋಟಿಗಳು ನಿರ್ಮಿತವು ।
ಷಡ್ಬ್ರಹ್ಮದಿಂದೆ ಹರಿಯಜರಿಂದ್ರ ಮೇರು ಸಾಗರ ತಾರೆ ಶಶಿ ಭಾಸ್ಕರಂ ॥
ಷಡ್ಬ್ರಹ್ಮದಿಂದೆ ಮನುಮುನಿಸಿದ್ಧಸಾಧಕರು ।
ಷಡ್ಬ್ರಹ್ಮದಿಂದೆ ಸುರದನುಜರಮರರು ನರರು ।
ಷಡ್ಬ್ರಹ್ಮದಿಂದೆ ಮಾಯಾಜನನಸ್ಥಿತಿಲಯವು ಸ್ವರ್ಗವಾದುದು ಶಂಕರೀ ॥

ಸಿದ್ಧಮಲ್ಲಾರ್ಯ. ಸು. 1500.

ಈತನು ದೇವಾಂಗಪುರಾಣವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ದೇವಾಂಗದವನು. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಹಂಪೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ಈತನು ಸಮಾರು 1300ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ[2]. ಸುಮಾರು 1500ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

---

1 Vol. II, p. 69.
2 ಕರ್ಣಾಟಕಸಾಹಿತ್ಯಪರಿಷತ್ಪತ್ರಿಕೆ, ಅಕ್ಟೋಬರ್ 1920, ಪುಟ 175.

31

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ದೇವಾಂಗಪುರಾಣ.

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಸ್ಕಾಂದ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ದೇವಾಂಗಋಷಿಯ ಚರಿತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಒಂದೊಂದು ಅಧ್ಯಾಯದ ಆದಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪಂಪಾವಿರೂಪಾಕ್ಷಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಒಂದು ಪದ್ಯ ವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ :—

ತಿಂಗಳಣುಗೆಯ ಪತಿಯ ಬಾಣಕೆ | ಯಂಗವನು ಕೊಡದವನ ಜನಕನ |
ನುಂಗಿದಾತನ ಸುತೆಯುಳರಸನ ಪಿತನ ಸಮರದೊಳು ||
ಭಂಗಿಸಿದನತ್ತೆಯ ಕುಮಾರನ | ತುಂಗವಿಕ್ರಮದಿಂದ ಗೆಲಿದನ |
ತಂಗಿಪತಿಗಂಬಿತ್ತ ದೇವನೆ ಶ್ರೀವಿರೂಪಾಕ್ಷ ||

ದಾನಪ್ಪಾರ್ಯ. ಸು. 1550.

ಈತನು ಶಿವಸಂವಾದಿನಿ ಎಂಬ ಪುರಾಣವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ದೇವಾಂಗದವನು. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಗದಗು ತಾಲ್ಲೂಕು ಬೆಟಗೇರಿ. ಈತನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1550 ಆಗಿರಬಹುದು. ಇವನ ಗ್ರಂಥವು ದ್ವಿಪದೀರೂಪವಾಗಿದೆ ಯೆಂದೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತರ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳು ಅಡಕವಾಗಿವೆಯೆಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ[1].

ನಾರಾಯಣ. ಸು. 1600.

ಈತನು ಉತ್ತರರಾಮಕಥೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕವಿ; ಇವನ ತಂದೆ ತಾತಧೀಮಣಿ; ವಿದ್ಯಾಗುರು ಭಾನುಕವಿಯ ಮಗ ತಿಮ್ಮ ಣಾರ್ಯ; ಇಷ್ಟದೇವತೆ ಅಹೋಬಳನಾರಸಿಂಹ. "ರಂಗಯನಾರಸಿಂಹಂಗತಿಸಖನು" ಎಂದುಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ನಾರಸಿಂಹನಾರೋ ತಿಳಿಯದು.

ಈತನು **ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನನ್ನು** (ಸು 1430) ಸ್ತುತಿಸುವುದರಿಂದ ಅವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈಚೆಯವನು ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಭಾನುದತ್ತ ಅಥವಾ ಭಾನು ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಕವಿ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ರಸಮಂಜರಿ, ರಸತರಂಗಿಣಿ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು

---

1 ಕರ್ಣಾಟಕಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ಪತ್ರಿಕೆ, ಅಕ್ಟೋಬರ್ 1920, ಪುಟ 1 F.

ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ರಸಮಂಜರಿಗೆ ನಾಗೇಶಭಟ್ಟನು (ಸು. 175) ಒಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ನಾರಾಯಣನ ವಿದ್ಯಾಗುರು ಈ ಭಾನುಕವಿಯ ಮಗನೇ ಆಗಿರಬಹುದೋ ಏನೋ ತಿಳಿಯದು. ಕವಿಯ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1600 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ವ್ಯಾಸ, ಕಾಳಿದಾಸ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಉತ್ತರರಾಮಕಥೆ.

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 44, ಪದ್ಯ 2036. ಇದರಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣದ ಉತ್ತರಕಾಂಡದ ಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ. ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಕವಿ ರಾಮನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ; ಬಳಿಕ ಆಂಜನೇಯ, ಶಿವ, ಸರಸ್ವತಿ, ಗಣಪತಿ ಇವರುಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ :—

ಸರಸ್ವತಿ.

ಮನದೊಳಗೆ ಬೇರ್ವರಿದು ಬುದ್ಧಿಯೊ|ಳನುನಯದಿ ಕುಡಿವರಿದು ಹಮ್ಮಿನ |
ಘನತೆಯೊಳು ಪಲ್ಲವಿತಕುಸುಮಿತವಾಗಿ ಚಿತ್ತದೊಳು ||
ಎನಗೆ ಕವಿತಾಕಲ್ಪಲತೆಯನು | ದಿನವು ಫಲಿಯಿಸುವಂತೆ ಸಲಹೌ |
ಜನನಿ ಶಾರದೆ ನಿನ್ನ ಕರುಣಾಮೃತದ ಮಱಿದಳಿದು ||

ರಂಭೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ರಾವಣನ ಉಕ್ತಿ.

ಮೊಲೆಯ ಮಱೆಯಿಱಿತದಲಿ ಕಡೆಗ | ಣ್ಣಲಗುಗಳ ದೆಸೆದೋಱಿದಿಱಿತದ |
ಲೆಳನಗೆಯ ಸಮ್ಮೋಹನಾಸ್ತ್ರದ ಮಾಯದಿಱಿತದಲಿ ||
ಮೆಲುನುಡಿಯ ಘನವೇಸದಿಱಿತದ|ಲೊಲಿದು ಕಾಮುಕಿಜನದ ಹರಣಕೆ |
ಮುಳಿವ ಕೊಲೆಗಾತಿಯರಿಗೆಲ್ಲಿಯ ನಿಜವು ನಿಮಗೆಂದಾ ||
ನುಡಿಯ ಸಿಡಿವಲೆಯಲಿ ಕಟಾಕ್ಷದ | ಮಿಡುಕುವಲೆಯಲಿ ಬಾಹುಪಾಶದ |
ತೊಡಕುವಲೆಯಲಿ ತೋರಮೊಲೆಗಳ ಗುಂಡುವಲೆಗಳಲಿ ||
ಬಿಡದೆ ಖಗಮೃಗಮೀನತತಿಯನು | ಕೆಡಹುವಂತಿರೆ ಬಲ್ಲವರ ಧೃತಿ |
ಗೆಡಿಸಿ ಮೋಸದಲಿಱಿವ ನಿಮಗೆಲ್ಲಿಯದು ನಯವೆಂದಾ ||

———

ಬಸವೇಶ. ಸು. 1600.

ಇವನು ಸುಜ್ಞಾನಚಿಂತಾಮಣಿಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ವೀರಶೈವ ಕವಿ; ಇವನ ಪಿತಾಮಹ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಈಶ್ವರಯ್ಯ, ತಂದೆ ಗಿರಿನಾಥ, ಗುರು ಅಘ ಹರದೇವ. ಈತನ ಕಾಲವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಆವ ಆಧಾರವೂ ಇಲ್ಲ. ಇವನು ಸುಮಾರು 1600ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಸುಜ್ಞಾನಚಿಂತಾಮಣಿ.

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 9, ಪದ್ಯ 386. ಇದರಲ್ಲಿ ಗುರುಶಿಷ್ಯಸಂವಾದರೂಪವಾಗಿ ವೇದಾಂತವು ಬೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಶ್ಲೋಕಗಳೂ ಅನುವಾದಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. "ಶಿವನ ಸಂಬೋಧೆಯನು ಪೇಳುವೆನು" ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಗ್ರಂಥದ ಉದ್ದೇಶವು ಈ ಪದ್ಯಭಾಗದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.—

ನಿಶ್ಚಲಚಿಯದ ಜನದು ಧರೆಯಲಿ । ಸತ್ತು ಹುಟ್ಟುತ್ತಿರಲು ಪರಮಗು ।
ರೂತ್ತಮನು ಬೋಧಿಸಿಯೆ ಮುಕ್ತಿಯ ಪದಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ॥

ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಹಂಪೆಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನ ಸ್ತುತಿಯಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ:—

ತುಷವಡೆದ ಧಾನ್ಯಗಳ ಬಿತ್ತಲು । ಸಸಿ ಮೊಳೆತು ಫಲವಾದುದಲ್ಲದೆ ।
ತುಷವಳಿದ ತಂಡುಲವು ಸಸಿದೋರಿದುವೆ ಜಗದೊಳಗೆ ॥
ಕಸವರದ ಕರ್ಮಗಳ ಪಿಡಿದವ । ರೊಸೆದು ಜನನಕೆ ಬಂದರಲ್ಲದೆ ।
ಅಸಮರಮಳಾತ್ಮರಿಗೆ ಜನನಾದಿಗಳು ಹುಸಿಯೆಂದಾ ॥
ಹಲವು ಹಡಿಕೆಯ ಹುಡುಕೆ ಕೇಳಿದು।ಹೊಲಸಿನಾಲಯ ಕ್ರಿಮಿಕುಲಂಗಳ ।
ನೆಲೆಯಹೇಡಿದು ರೋಗದಾಲಯ ಮೃತ್ಯುವಿನ ತುತ್ತು ॥
ಮಲದ ಭಾಂಡದಲುದಿಸಿ ನೀ ಸ । ತ್ಕುಲಜನೆಂಬುದು ನಾಸ್ತಿಮಾನವ ।
ಕುಲವದೊಂದೇ ನಿನ್ನ ನೀನೇ ತಿಳಿದು ನೋಡೆಂದಾ ॥

ಜೀವರಾಯನ ಓಲಗ.

ಸೋಗೆಗಂಗಳ ಸೊಬಗೆಯರು ಸುಖ | ಸಾಗರದ ಸೌರಂಭೆಯರು ರತಿ |
ಭೋಗಿಗಳು ಮಿಗೆ ಸಕಲಕಲೆಗಳ ಬಲ್ಲ ಪ್ರೌಢೆಯರು ||
ಪೂಗಣೆಯ ಗಾಯಗಳಿಗಳುಕುವ | ಭೋಗಿಗಳು ಮದದಳಿಗಳಂತಿಹ |
ಶ್ರೀಗಣಿಕೆಯರು ಸಂದಣಿಸಿದರು ಜೀವನೋಲಗಕೆ ||

ರುದ್ರಮುನಿ. ಸು. 1600.

ಈತನು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ದೇವಾಂಗದವನು. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಗದಗು ತಾಲ್ಲೂಕು ಬೆಟಿಗೇರಿ. ಅಲ್ಲಿ ಈತನು ಮಠಾಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1600 ಆಗಿರಬಹುದು. ಈತನ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ:—

ರಾಗ ಹಂಸಧ್ವನಿ. ಆದಿತಾಳ.

ಎಂಥ ಬಲವಂತ ನೋಡಮ್ಮ | ಮೂರುಲೋಕದೊ |
ಳಿಂಥ ಸಿರಿವಂತನಾರಮ್ಮಾ ||ಪಲ್ಲವಿ||
ಪಂಥಗಾರರ ದೇವಾ | ನಂತಭಕುತಸಂಜೀವ|
ನಿಂತುವರಗಳನೀವ | ಶಾಂತ ಸದ್ಗುಣ ಹನುಮಂತ ||ಅನುಪಲ್ಲವಿ||
ಮಾರುತಾಂಜನೆಗೆ ಸುತನಾಗಿ | ಶ್ರೀರಾಮನಂಘ್ರಿ |
ಸೇರಿ ಸೇನೆಯೊಳನುವಾಗಿ | ಹಾರಿ ಲಂಕೆಯೊಳಿರ್ದ |
ಕ್ರೂರದೈತ್ಯರನೊದ್ದ | ವೀರಾಧಿವೀರ ಜಗಕೀತ | ಮಾರನಗೆಲಿದಾತ ||೧||
ಕಟ್ಟಿರ್ದಕಾಸೆ ಕೊನೆಮೀಸೆ | ಬಿಟ್ಟಿರುಳುಗಣ್ಣು |
ನಟ್ಟನಡು ಸೂರ್ಯನನು ಜಯಿಸಿ | ಬಿಟ್ಟಿರಕದರುಂಡಲಿಗಿ |
ಪಟ್ಟಪರಿಣಮಿಸಲಾಗಿ|ಬೆಟ್ಟಗೇರಿಯ ರಾಮ|ನಾಮಸ್ಮರಿಸುವ ಸೇಮ[1] ||೨||

ನಿಜಗುಣಾರ್ಯ. ಸು. 1650.

ಈತನು ಅದ್ವೈತರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವ ಕವಿಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ.

---

1 ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯಪರಿಷತ್ಪತ್ರಿಕೆ, ಅಕ್ಟೋಬರ್ 1920, ಪುಟ 177.

ಗ್ರಂಥದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ " ನಿಜಗುಣಾರ್ಯನ ವಚನದಮೃತ " ಎಂದು ದೊರೆವುದರಿಂದ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನು ನಿಜಗುಣಾರ್ಯನಾಗಿರಬಹುದು ಎಂಬ ಊಹೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಇವನು ನಿಜಗುಣಶಿವಯೋಗಿಯೇ ಆಗಿರಬಹುದೋ ಎಂಬ ಸಂದೇಹವು ಹುಟ್ಟಬಹುದು ಆದರೆ ಅವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆವ ಶಂಭುಲಿಂಗನ ಅಂಕಿತವು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಕವಿ ತದ್ಭಿನ್ನನೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1650 ಆಗಿರಬಹುದು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಅದ್ವೈತರಾಮಾಯಣ.

ಇದು ಷಟ್ಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ. ನಮಗೆ ದೊರೆತ ಅಸಮಗ್ರಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಧಿ 24, ಪದ 933 ಇವೆ. " ಅದ್ವೈತದಲಿ ರಾಮರಾವಣರ ನಿಜಪಥವನು ಪಾದವೈಭವವನು ಮಂಡೋದರಿಯು ರಾವಣನ ವಾದವನು ಉಸಿರುವೆನು " ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣಕಥೆಗೆ ಅದ್ವೈತಬೋಧಕವಾದ ಗೂಢಾರ್ಥವು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆ " ಎಂದನಾಮುನಿಪ ", " ಕೇಳ್ಳೆ ಶಾಂತರಾಮನೆ " ಎಂದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಒಂದು ವಚನವನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ :—

ದಶಶಿರೋತ್ತಮನು ದಶರಥೋತ್ತಮು ಎರಡು ಕಲೆತುದೆ ರಾಮಗುಣ. ಭಕ್ತಿ ಭಾವವು ಎರಡು ಕಲೆತುದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣಗುಣ. ಕಮಲ ಸೂರ್ಯನು ಕಲೆತುದೆ ಸೀತಾಗುಣ. ಮನಸ್ಥಿಧನವು ಕಲೆತುದೆ ಭರತಗುಣ. ಜೀವ ಭೂಮಿಯು ಕಲೆತುದೆ ಶತ್ರುಘ್ನಗುಣ. ಐದು ಗುಣ ಕಲೆತುದೇ ದೇಹಗುಣವೆಂದಾ.

ಮಹೀಪತಿಸ್ವಾಮಿ. ಸು. 1650.

ಈತನು ಅನುಭವಪದಗಳನ್ನೂ ಕೆಲವು ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿರುವಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ[1]. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಮೊದಲು ಬಿಜಾಪುರದ ಆದಿಲ್‌ಷಾಹಿರಾಜರಲ್ಲಿ ದಿವಾನನಾಗಿದ್ದು ಆಮೇಲೆ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ಕಾಖಂಡಕಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಿಸ್ಥನಾದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1650 ಆಗಿರಬಹುದು.

1 ಕರ್ಣಾಟಕವೈಭವ (1915).

ವರ್ಧಮಾನ. ಸು. 1650.

ಈತನು ಶ್ರೀಪಾಲಚರಿತೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಜೈನಕವಿ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1650 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಶ್ರೀಪಾಲಚರಿತೆ.

ಇದು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ. ; ಸಂಧಿ 22. ಸಂಧಿಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಯವಿದೆ—

ಮದನನಿಗುಪಮಾನ ಮಲಯಾದ್ರಿಪವಮಾನ। ವಿದಿತಸಜ್ಜನ ಸೇವ್ಯಮಾನ।
ಮೃದುಗುಣಬಾಭಾಸ್ಯಮಾನನೂರ್ಜಿಸಿದನು। ಚದುರ ಶ್ರೀಕವಿವರ್ಧಮಾನ॥

ಬಸಪ್ಪಾರ್ಯ. ಸು. 1650.

ಈತನು ವರ್ಣನಾರೂಪವಾದ ಅನೇಕ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ದೇವಾಂಗದವನು. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಗದಗು ತಾಲ್ಲೂಕು ಮುನಿವೃಂದ (ಮುಳುಗುಂದ). ಈತನು ಸುಮಾರು 1650ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. "ಈ ಕವಿ ಪಂಪಾಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ನೋಡಬಂದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳನ್ನೂ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನೂ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜನಾದ ರಾಮರಾಜನ ಬಾಲಕ್ರೀಡೆಗಳನ್ನೂ ಸೌಂದರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೂ ರತ್ನಾಜಿಯೆಂಬ ವೇಶ್ಯಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನೂ ಲಾವಣ್ಯವನ್ನೂ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಶೃಂಗಾರರಸಭರಿತವಾದ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ಸರಸವಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಿರುತ್ತಾನೆ[1] "

ಚಿದಾನಂದ. ಸು. 1675.

ಈತನು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವಕ್ಕೆ ಚಿದಾನಂದರ ಕೋರಡೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿದೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕವಿ. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಉತ್ತರಕನ್ನಡಜಿಲ್ಲಾ ಹೊನ್ನಾವಾರದ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿಯ ಬೈಲೂರು. ಈತನ ಶಿಷ್ಯನಾದ **ವಿಮಲಾನಂದನು** ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನಕಾಳಗವೆಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು 1685ರಲ್ಲಿ ಬರೆದು ತನ್ನ ಗುರುವಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದಂತೆ ಆ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ತಿಳಿವುದರಿಂದ ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1675 ಆಗಿರಬಹುದು.

---

1 ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯಪರಿಷತ್ಪತ್ರಿಕೆ, ಅಕ್ಟೋಬರ್ 1920, ಪುಟ 177.

ವಿಮಲಾನಂದ. ಸು. 1685.

ಇವನು ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನಕಾಳಗ ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಚಿದಾನಂದನ ಶಿಷ್ಯನು. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಹೊನ್ನಾವಾರದ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿಯ ಬೈಲೂರು. ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಶಕ 1606ನೆಯ ಕ್ರೋಧನದಲ್ಲಿ(1685)ಮುಗಿಸಿ ತನ್ನ ಗುರುವಾದ ಚಿದಾನಂದನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಭಟಕಳದ ಅಪ್ಪಯ್ಯನು[1] ಈ ಕವಿಯ ಶಿಷ್ಯನು.

ಗುರುವ. ಸು. 1700.

ಈತನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಶತಕವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ಹಂಪೆಯ ದಾಸಪ್ಪನ ಮಗನು. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1700 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಶತಕ.

ಇದರಲ್ಲಿ 101 ವೃತ್ತಗಳಿವೆ; ಪ್ರತಿವೃತ್ತವೂ "ಮತ್ಪ್ರಾಣಲಿಂಗೇಶ್ವರ" ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಗ್ರಂಥವು ವೀರಶೈವಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪುರಾತನರ ಚರಿತವನ್ನೂ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ:—

ಧನಮುಂಟಾದವರಿತ್ತ ವಸ್ತುತತಿಯಂ ಕೈಕೊಳ್ವ ಭೂಪಂಗೆ ಸು |
ಮ್ಮನೆ ತಾಂಬೂಲಫಲಂಗಳಂ ಬಡವನೀಯಲ್ಕೆಂತು ಯೋಗ್ಯಂ ಸದಾ ||
ಸನಕಂ ಮುಖ್ಯಸಮಸ್ತದೇವಋಷಿಗಳ್ ಸಂಕೀರ್ತನಂ ಮಾಡುವರ್ |
ನಿನಗೆಂತೊಪ್ಪುಗುಮೆನ್ನ ಬಾಲನುಡಿಗಳ್ ಮತ್ಪ್ರಾಣಲಿಂಗೇಶ್ವರಾ ||
ನಡೆಯಂ ಧರ್ಮವಿಹೀನವಾದ ನಡೆಯಂ ಪಾರಾತಿಮೇಲ್ಪಾಯ್ದಡಂ |
ನುಡಿಯಂ ಸತ್ಯಕೆ ಭಿನ್ನವಾದ ನುಡಿಯಂ ಪ್ರಾಣಾಂತಕಂ ಬಂದಡಂ ||
ಪಿಡಿಯಂ ಲೋಗರ ಸೊಮ್ಮನೊಮ್ಮೆ ಮನದೊಳ್ ದುಷ್ಕೃತ್ಯಮಂ ಮಾಡನೈ |
ಮೃಡ ನಿನ್ನದ್ಭುತಭಕ್ತಿಯುಕ್ತಚರಿತಂ ಮತ್ಪ್ರಾಣಲಿಂಗೇಶ್ವರಾ ||

---

1 ಪುಟ 1.

ಮುಮ್ಮಡಿಕಾರ್ಯೇಂದ್ರ. ಸು. 1700.

ಈತನು ವೇದಸಂಜೀವಿನಿಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ಕಾರ್ಯ ಎಂಬ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವನ ತಂದೆ ಇಮ್ಮಡಿ ಕಾರ್ಯೇಂದ್ರ, ತಾಯಿ ಕುಪ್ಪಮಾಂಬೆ, ಗುರು ದೊಡ್ಡದೇಶಿಕಾರ್ಯ. "ಮಾಸ್ತಿಕುಲ ಪ್ರದೀಪ" ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1700 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ವೇದಸಂಜೀವಿನಿ.

ಇದು ವೀರಶೈವಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ವಚನಗ್ರಂಥ; ವಚನ 116. ಒಂದೊಂದು ವಚನವೂ "ಮಹಾಘನ ದೊಡ್ಡದೇಶಿಕಾರ್ಯ ಗುರುಪ್ರಭುವೇ" ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವಚನವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ:—

ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಭೂವಲ್ಲಭನಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಅವಂಗೆ ಕುಡಿಯ ಹಾಲಂ ಕಡೆದುಕೊಟ್ಟು ನೀಚೋಚ್ಚವಿಡಿಯದ ಮಾತುಗಳನಾಡಿ ನಗಿಸುವರಲ್ಲದೆ ರಾಜೋಪಚಾರವಂ ಮಾಡಬಲ್ಲರೇನಯ್ಯಾ; ಅಂತು ಜ್ಞಾನಿಯೆಂಡಡಿಕು ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೀಂ ನೆಲಸಿದಲ್ಲಿ ನನ್ನಲ್ಲಿಹ ತಮೋಗುಣಗಳಿಂ ಪೂಜಿಸಿ ಅಪಶಬ್ದಗಳಿಂ ಸ್ತುತಿಸುವೆನಲ್ಲದೆ ನಿಜಭಾವದಿಂದರ್ಚಿಸಿ ನೈಘಂಟುಕಶಬ್ದಗಳಿಂ ಸ್ತುತಿಸಬಲ್ಲೆನೇನಯ್ಯಾ; ಇಂತು ನಾನು ಮಾಡುತ್ತಿರ್ಪ ಅಪಚಾರಂಗಳಂ ನೀನುಪಚಾರಂಗಳಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳದಿರ್ದೊಡೆ ನಿನ್ನ ಪರಮದಯಾಮಹಿಮೆ ಪ್ರಕಟಮಪ್ಪುದೇನಯ್ಯಾ; ಮಹಾಘನದೊಡ್ಡದೇಶಿಕಾರ್ಯಗುರುಪ್ರಭುವೇ.

ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಸಂಗಯ್ಯ. ಸು. 1700.

ಇವನು ಶಿವಯೋಗರತ್ನಾಕರವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ಸುಮಾರು 1700ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಶಿವಯೋಗರತ್ನಾಕರ.

ಇದು ವೇದಾಂತವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಗದ್ಯಗ್ರಂಥ; ಆಂಧ್ರಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವರದರಾಜನೆಂಬ ಶಿವಯೋಗೀಶ್ವರನು ಬರೆದಿರುವ ಗ್ರಂಥದ ಭಾಷಾಂತರವು;

5 ಪ್ರಕರಣಗಳಾಗಿ ಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಶ್ಲೋಕಗಳು ಅನುವಾದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಗದ್ಯವಿದೆ :—

ಇದು ಶಿವಾಗಮಪುರಾಣ ವೇದವೇದಾಂತರಹಸ್ಯ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥಪ್ರತಿಪಾದಕ ವೀರಶೈವಸಮಯಾಬ್ಧಿಚಂದ್ರೋದಯ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಾದ, ಶ್ರೀಮತ್ಕಲ್ಯಾಣಪುರವರಾಧೀಶ ವೃಷಭೇಂದ್ರಮುಖ್ಯಪ್ರಮಥ ಪ್ರಮಥಪತ್ನಿಯರ ದಿವ್ಯಶ್ರೀಪಾದಪದ್ಮಮಕರಂದಪಾನಪೀನಮುದಿತ ಮಧುಕರಾಯಮಾನರಾದ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಸಂಗಯ್ಯನವರಿಂದ ಪ್ರಣೀತವಾದ ಶಿವಯೋಗರತ್ನಾಕರವೆಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರದೊಳ್.

ಹಾಗಲವಾಡಿ ಸಿದ್ಧರಾಮಪ್ಪನಾಯಕ. ಸು. 1700.

ಇವನು ಮಹಾನುಭಾವಪ್ರಕಾಶಿಕೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ ಈತನು ವೀರಶೈವಕವಿ ; ಹಾಗಲವಾಡಿಯ ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಸಂತತಿಗೆ ಸೇರಿದವನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1700 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಮಹಾನುಭಾವಪ್ರಕಾಶಿಕೆ.

ಇದು ಗದ್ಯಗ್ರಂಥ ಇದರಲ್ಲಿ ಕವಿ " ಪೂರ್ವಪುರಾತನರಿಂದ ಯುಕ್ತಮಾದ ನವಚಕ್ರದ ವಚನಂಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯಮಂ ತಾತ್ಪರ್ಯಮಾತ್ರದಿಂ " ವಿಸ್ತರಿಸುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಇದನ್ನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರನು ಶೀಲವಂತ ಮುರಿಗಪ್ಪನೆಂಬ ಶಿವಶರಣನಿಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳಿದೆ.

?ಜಾರುವ. ಸು. 1700.

ಇವನು ಬಸವಶಿಖಾಮಣಿಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಈತನ ಹೆಸರು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ " ಜಾರುವ ಹೇಳಿಸಿದನೀಕೃತಿಯ " ಎಂದಿರುವುದರಿಂದ ಕವಿಯ ಹೆಸರು ಹೀಗಿರಬಹುದೋ ಎಂಬ ಸಂಶಯಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈತನು ವೀರಶೈವಕವಿ. ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಭೀಮಕವಿಯನ್ನು (1369) ಸ್ಮರಿಸುವುದರಿಂದ ಅವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈಚೆಯವನು ಎಂಬುದಂತೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ಇದೆ : ಸುಮಾರು 1700ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಪೂರ್ವಕವಿಗಳನ್ನು ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ :—

ಭೂಮಿಯೊಳು ಕಾಳಿದಾಸ ಪದ್ಮರಸರ | ಪ್ರೇಮದಿ ರಾಘವಾಂಕನನು |
ಭೀಮಕವಿಯು ಗುರುವರ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆಯ | ಸೋಮೇಶನ ಬಲಗೊಂಬೆ ||

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಬಸವಶಿಖಾಮಣಿ.

ಇದು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ ; ಸಂಧಿ 11, ಪದ್ಯ 1270. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಸವನ ಚರಿತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ :—

ಬಾಗವಾಡಿ.

ಗಂಗೆಗೆ ತೆಂಕಣ ಭಾಗದೊಳಿರ್ಪುದು | ಹಿಂಗದೆ ಕರ್ಣಾಟದೇಶ |
ಕಂಗಳ ಬೆಳಗಿನ ಮಂಗಳವೆನಿಸುವು | ದಿಂಗಳೇಶ್ವರ ಬಾಗವಾಡಿ ||
ಕುಸುಮದ ಪಸರದೊಳೆಸೆದಿಹ ಜಾಜಿಯು | ಪೊಸಮೊಲ್ಲೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ ದವನ |
ಪಸರಿಪ ಕೇತಕಿ ಬಿಸರುಹ ಚಂಪಕ | ವೆಸೆದುವು ಕೇರಿಕೇರಿಯಲಿ ||

ಇಮ್ಮಡಿ ಮುರಿಗೆಯಸ್ವಾಮಿ. 1720.

ಈತನು ಹಾಲಾಸ್ಯಪುರಾಣವನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದಾಗಿ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿದ್ದೇವೆ[1]. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಈಚೆಗೆ ದೊರೆಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥವು ಪೂರ್ತಿಯಾದ ಕಾಲವು ಶಕ 1642ನೆಯ ಶಾರ್ವರಿವರ್ಷವೆಂದು (1720) ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ :—

ಓವಿದ ಶಾಲಿವಾಹನ | ಸಾವಿರದಱುನೂಱಱಿಂದೆ ನಾಲ್ವತ್ತೆರಡನೆ |
ಯಾವರಿಸಿದ ಸುತಶಾರ್ವರಿ | ಭಾವಿತವರಸಿಂಹಲಗ್ನದೊಳಗತಿಶಯದಿಂ ||

ಈ ಕವಿಗೆ ನಾವು ಸುಮಾರಿನಮೇಲೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕಾಲಕ್ಕೂ (ಸು. 1590)[2] ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಬಹಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಈತನು ಬೇರೆ ಒಬ್ಬ ಕವಿಯೋ ಎಂಬ ಸಂದೇಹವು ಹುಟ್ಟಬಹುದು. ಆದರೆ ಸೋಮಶೇಖರ ಕವಿಯು ಹೇಳಿಕೆಯಪ್ರಕಾರ[3] ಈ ಕವಿ ತೋಂಟದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗನ (ಸು. 1470) ಶಿಷ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ 7ನೆಯವನಾಗುವುದರಿಂದ ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1660 ಆಗಬಹುದು. ಈ ಶಿಷ್ಯಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಒಬ್ಬರಿಬ್ಬರ ಹೆಸರು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿ

---

1 ದ್ವಿತೀಯಸಂಪುಟ, 575. 2 ಅದೇ, 313. 3 ಅದೇ, 527, 572

ದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು ; ಅಥವಾ ಕೆಲವರು ಬಹುಕಾಲ ಜೀವಿಸಿರಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಮೇಲೆಕೊಟ್ಟಿರುವ ಗ್ರಂಥನಿರ್ಮಾಣಕಾಲವು ಸರಿಯಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಈ ಕವಿಯ ಗುರು ಮುರಿಗೆಯ ಶಾಂತವೀರ[1] ಮುಂತಾದವರ ಕಾಲವನ್ನೂ ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಈಚೆಗೆ ಹಾಕಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗ ಈತನ ನಾಂದೀಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಷಡಕ್ಷರದೇವನು ತನ್ನ ನಾಂದೀಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರಬಹುದು ಎಂಬ ನಮ್ಮ ಊಹೆಗೆ[2] ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಹಾಲಾಸ್ಯಪುರಾಣ.

ಇದು ಚಂಪೂರೂಪವಾಗಿದೆ ; ಕಾಂಡ 4, ಆಶ್ವಾಸ 66, ಪದ್ಯ 3637 ; ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತ್ರಿಪದಿಗಳೂ ರಗಳೆಗಳೂ ಇವೆ. " ಇದರಲ್ಲಿ ಮಧುರೆಯ ಸುಂದರೇಶ್ವರಂ ಚತುಷ್ಷಷ್ಟಿಲೀಲೆಗಳಂ ನಟಿಸಿದ ಕಥಾವೃತ್ತಾಂತಂ " ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ಶಿವನು ಪಾರ್ವತಿಗೂ ಬಳಿಕ ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಋಷಿಗಳಿಗೂ ಹೇಳಿದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಹರೀಶ, ಚೆನ್ನವೀರೇಶ್ವರ, ಕರಿಬಸವ, ಮುಚ್ಚೆನ್ನಬಸವ ಇವರುಗಳ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಸೋದೆಯ ಪ್ರಭುವಾದ ಸದಾಶಿವಭೂಪತಿ 'ವರ್ಣಕ' ವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಂತೆಯೂ ಅದನ್ನೇ ತಾನು 'ವಸ್ತುಕ'ವಾಗಿ ರಚಿಸಿದಂತೆಯೂ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ :—

ಸಕಲಕಲಾವಿಶಾರದ ನರೇಂದ್ರಶಿರೋಮಣಿ ಲಿಂಗಜಂಗಮಾ |
ರ್ಚಕನುರು ಸೋದೆಯಪ್ರಭು ಸದಾಶಿವಭೂಪತಿಯೊಲ್ದು ಪೂರ್ವದೊಳ್ |
ಪ್ರಕಟಸುವರ್ಣವರ್ಣಕದೆ ಪೇಳ್ದುದನಾಂ ಪ್ರಮುಥೋಕ್ತಿಯಿಂದೆ ವ |
ಸ್ತುಕದಿನಿದಂ ನೆಗಳ್ಚಿದೆನುಮೇಶನ ಭಕ್ತರಪಾರರೊಲ್ವಿನಂ ||

ಪೂರ್ವಕವಿಗಳನ್ನು ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ :—

ಹಂಪೆಯ ಹರಿಹರದೇವನ|ಲಂಪಿನ ರಾಘವನನಿಂದ್ಯ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆಯ ಸೋ|
ಮಂ ಪರಮಂ ಪಂಡಿತಯಂ|ಸೊಂಪಿನರಸಭಾವಮುಖ್ಯಮಂ ನೀಡುಗೆ ತಾಂ||

---

1 ದ್ವಿತೀಯಸಂಪುಟ, 212. 2 ಅದೇ 575.

ಗುರು ತೋಂಟದಾರ್ಯನಂ ಸು | ಸ್ಥಿರಕೊಟ್ಟೂರೇಶನಂ ಭುಜಂಗೇಶ್ವರನಂ |
ಕರತಳದ ನಾಗಿದೇವನ|ನಿರದಾಂ ನುತಿಗೆಯ್ದು ಪೇಱ್ವೆನೀ ಸತ್ಕೃತಿಯಂ ||

ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಸುಂದರೇಶನ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಪಾರ್ವತಿ, ಗಣೇಶ, ಷಣ್ಮುಖ, ವೀರಭದ್ರ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಅನಂತರ ನಂದಿ, ಭೃಂಗಿ, ರೇಣುಕ, ಬಸವ, ಮಡಿವಳಮಾಚಯ್ಯ ಮುಂತಾದ ಶಿವಶರಣರನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ :—

ಸಮುದ್ರ.

ಹರಿಗಂ ಶಂಖಮನಿತ್ತಂ | ಗಿರಿಶಂಗಂ ಶಶಿಯನಂದು ಕೊಟ್ಟಂ ವಿಧಿಯಂ |
ಸರಸಿಜಪೀಠದೊಳಿರಿಸಿದೆ | ನಿರದೆನಗೆಣೆಯಾವನೆಂದು ಮೊರೆದುದು ಶರಧಿ ||
ನವರತ್ನಾಕರನಾನೆಂ | ದವಿರತಮಿದೊ ನೋಡಿಮೆಂದು ಮುಕ್ತಾವಳಿಯಂ |
ಸವಿಮಣಿಸಿಕರಮುಮಂ ತಾಂ | ತವೆ ತೆರೆದೋಳಿಂದೆ ಚೆಲ್ವವೋಲ್ ಪನಿ ಮೆಱೆಗುಂ ||

ಬನಸಂಪಗೆ.

ಪಚ್ಚೆಯ ಬೆಟ್ಟುಗಳೊಳ್ ಮೆ | ಯ್ವೆಚ್ಚಿದ ವೈಡೂರ್ಯಮಣಿಕದಂಬಮೊ ತಾನೆನೆ |
ಬಿಚ್ಚಳಿಸಿಪ ಬನಸಂಪಗೆ | ಯುಚ್ಚಳಿಯದ ಮಲರ್ಗಳಿಂದೆ ಸೊಗಯಿಕುಮನಿಶಂ ||

ಕೆಂಪಯ್ಯ. ಸು. 1750.

ಈತನು ನಳಚಕ್ರವರ್ತಿಕಥೆ ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಒಕ್ಕಲಿಗ ಕವಿ. ಇವನ ತಂದೆ ಕೆಂಪಣ್ಣ, ತಾಯಿ ತಿಮ್ಮಮ್ಮ. ಈತನು ಸುಮಾರು 1750ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಬೃಹದಶ್ವಮುನಿ ಧರ್ಮರಾಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹಿಂದೆ ರಾಘವಯ್ಯನು ದ್ವಿಪದಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಬರೆದಂತೆಯೂ ಅದನ್ನೇ ತಾನು ಯಕ್ಷಗಾನವಾಗಿ ರಚಿಸಿದಂತೆಯೂ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ವ್ಯಾಸ, ಸೂತ, ಕಾಳಿದಾಸ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ.

ಶಿವಯೋಗೀಶ್ವರ. ಸು. 1750.

ಇವನು ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಕೆಲವು ಶತಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ[1]. ಈತನು ವೀರಶೈವಕವಿ. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಸಾಲೋಟಗಿ; ಇವನ ಸಮಾಧಿಯೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ಈತನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಕವಿಚೆನ್ನ. ಸು. 1750.

ಈತನು ಶಿಬಿರಾಯಚರಿತೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ 'ಹತ್ತರಕಿಯ ವೀರನ ನೆನೆವೆನು' ಎಂಬುದರಿಂದ ಈತನ ಸ್ಥಳವು ಹತ್ತರಕಿ[2] ಯಾಗಿರಬಹುದು. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಶಿಬಿರಾಯಚರಿತೆ.

ಇದು ತ್ರಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 5, ಪದ್ಯ 523. ಇದರಲ್ಲಿ "ಮಜ್ಜೆ ಹೊಕ್ಕವರ ಕೊಡೆನೆಂಬ ಬಿರುದಿನ" ಶಿಬಿರಾಯನ ಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಶಿವಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಗಣಪತಿ, ಸರಸ್ವತಿ, ಹತ್ತರಕಿಯ ವೀರಭದ್ರ, ಏಳೂರ ಮಾಣಿಕೇಶ್ವರ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ:—

ಕುಸುಮಾಲೆ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವಾಗ ಮಲೆಯಾಳಸೆಟ್ಟಿಯ ಪ್ರಲಾಪ.

ಕಲಿಲಿತು ಮುಖವೆಲ್ಲ । ಬಳಲಿತು ದೇಹವು ।
ಕೆಳದಿಯ ನುಡಿಗೆ ಮನಸೊಂದು ಮಲೆಯಾಳ। ಕುಲಗೇಡಿತನವ ಮಾಡುವರೆ॥
ಭೋಗವನುಂಡು ನಾ । ಹೇಗೆ ಸೈರಿಸಲಿನ್ನು ।
ನೀಗುವೆನೆನ್ನ ಹರಣವ ಕುಸುಮಾಲೆ । ಹೀಗೆ ಮೋಸವನು ಮಾಡುವರೆ ।
ನಂಬಿದೆ ನಾ ನಿನ್ನ । ಹಂಬಲವ ಬಿಡಲಾರೆ ।

---

1 ಕರ್ಣಾಟಕವೈಭವ (1915).

2 ಈ ಗ್ರಾಮವು ಬಿಜಾಪುರದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು 12 ಮೈಲಿಗಳ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ ಇದಕ್ಕೆ ಅಥಗಾರ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು

ರಂಭೆಯರೊಳು ಶಿರೋಮಣಿಯೇ ಕುಸುಮಾಲೆ । ಹಂಬಲವನೆಂತು ಮಱೆವೆನು ॥
ಕರವಿಡಿದು ಮುದ್ದಿಸಿ । ಶಿರವಿಡಿದು ಮುಂಡಾಡಿ ।
ತರಹರಿಸದೆ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಕುಸುಮಾಲೆ । ಗರುವೆ ನೀಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವರೆ ॥

ವಿರುಪಣಯ್ಯ. ಸು 1750.

ಈತನು ವೀರಭದ್ರವಿಜಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ಕಾಶ್ಯಪಗೋತ್ರದವನು; ಆಶ್ವಲಾಯನಸೂತ್ರದವನು. ಇವನ ತಂದೆ ಪರ್ವತಯ್ಯ, ಕುಲದೈವ ವೀರಭದ್ರ, ಸ್ಥಳ ದ್ರೋಣನದೀತೀರದಲ್ಲಿರುವ ದಾಳಿಕೋಟೆ[1]. ಈತನ ಗುರು ವೀರಣಯ್ಯ[2] ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನನ್ನು (ಸು. 1430) ಸ್ತುತಿಸುವುದರಿಂದ ಕವಿ ಅವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈಚೆಯವನು ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ ಸುಮಾರು 1750 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಪೂರ್ವಕವಿಗಳನ್ನು ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ :—

ಮೆಱೆವ ಕಾಳಿಯ ಭಕ್ತನಾತನು । ಹರಿಹರೇಶ್ವರ ರಾಘವಾಂಕನು ।
ಸಿರುತವಲಿ ಶುಕರೂಪವ್ಯಾಸನು ಮಲುಹಣನು ಸಹಿತ ॥
ಪಿರಿಯರಿವರನು ನೆನೆದು ಕಾವ್ಯವ । ಸರಗೊಳಿಸುವೆನು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ವೀರಭದ್ರವಿಜಯ.

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ನಮಗೆ ದೊರೆತ ಅಸಮಗ್ರ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ 6 ಸಂಧಿಗಳಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವೀರಭದ್ರನ ವಿವಾಹವು ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ಶಿವನು ಷಣ್ಮುಖನಿಗೂ ಅನಂತರ ದಧಿಮುನಿ ಜೈಮಿನಿಗೂ ಹೇಳಿದಂತೆಯೂ ಅದನ್ನೇ ರಗಳೆಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಂಪೆಯ ಹರೀಶ್ವರನು ರಚಿಸಿದಂತೆಯೂ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ :—

---

1 ಇದು ಈಗಿನ ದೋಣಿಹೊಳೆಯ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ತಾಳಿಕೋಟೆ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ಥಳವು ಬಿಜಾಪುರದ ಆಗ್ನೇಯಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು 41 ಮೈಲಿಗಳ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ.

2 ತನ್ನ ಗುರುವಿನ ಪೀಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ 18 ಪಟ್ಟದವರ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಕವಿಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ಮಾಣಿಕವು ನಸುಮಾಸಿಯಿದ್ದಡೆ । ಸಾಣೆಯಿಕ್ಕಿಯು ಕಾಂತಿಯೆಸಗುವ ।
ಜಾಣರಂದದಿ ಸಕಲಕವಿಗಳು ನಿಪುಣಪಂಡಿತರು ॥
ಮಾಣದಣುಗೊಳಿಸುವುದು ಪದಲಾ ? ಕ್ಷೋಣಿಕರೀಭದ್ರನ ಸುಲಗ್ನವ ।
ಕೇಣಿವಿಡಿದವನಲ್ಲ ರಚಿಸುವುದೆಲ್ಲರೊಂದಾಗಿ ॥

ಪಾರ್ವತಿ ಬೇಡಿತಿಯಾಗಿ ಶಿವನನ್ನು ಹುಡುಕುವುದು.

ಕೂಗುತಿರ ಕೋಗಿಲೆಯು ಸ್ವರದಲಿ । ಮಾಗಿ ಮದವೇರುತ್ತ ಬರುತಿರೆ ।
ತಾಗುತಿರ್ದುವು ಫಲಗಳೋಳಿಯು ಚಂಚರಿಯ ಶಿರವ ॥
ಬಾಗುತಲಿ ಬಳುಕುತಲಿ ಕಂಗಳ । ಲಾಗ ಜಲಕಣವಿಟ್ಟಿಯುತಿರೆ ಶಿವೆ ।
ಶ್ರೀಗುರುವೆ ದೊರಕಯ್ಯ ನಂಬಿದೆ ನಿನ್ನ ಚರಣವನು ॥(ಎನುತ್ತ ಅಲೆದಳು)

ಚಿನ್ಮಯ. ಸು. 1750.

ಈತನು ತಾರಕನಿರಂಜನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಸಹಜಾನಂದ ಸದ್ಗುರು ಲಿಂಗಾರ್ಯನ ಶಿಷ್ಯನು. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ.

ತಾರಕನಿರಂಜನ.

ಇದು ಹಾಡಿನರೂಪವಾಗಿದೆ; ಅಧ್ಯಾಯ 7, ಪದ 204. ಇದರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗ, ಸಾಂಖ್ಯಯೋಗ, ತಾರಕಯೋಗ, ಅಮನಸ್ಕಯೋಗ, ನಿರ್ಗುಣ ಯೋಗ, ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯುಗಳು ಹೇಳಿವೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ರಂಗನಾಥ, ರಾಮಚಂದ್ರ, ಪಾರ್ವತಿ, ಗಣೇಶ ಇವರ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ.

ವೆಂಕಟದಾಸ. ಸು. 1750.

ಈತನು ಅಖಂಡಾನಂದಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕವಿ; ತನ್ನ ಗುರುಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ—ಗೋಪಾಲಾರ್ಯ ಯತಿ; ಶಿಷ್ಯ ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ; ಶಿಷ್ಯ ವಾಸುದೇವಯತಿ; ಶಿಷ್ಯ ವಾಸಾರ್ಯ;

ಶಿಷ್ಯ ಕವಿ ವೆಂಕಟದಾಸ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ. ಗ್ರಂಥವು ಗದ್ಯರೂಪವಾಗಿದೆ ; ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ; ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಶ್ರುತಿ, ಸ್ಮೃತಿ, ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಇವು ಅನುವಾದಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಕೆಲವು ಕನ್ನಡಪದ್ಯಗಳೂ ಇವೆ.

ಪೂರ್ವಾಂತರಂಗಯೋಗಿ. ಸು. 1750.

ಈತನು ನಾನಾರ್ಥಗುರುಬೋಧಸಾರವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; "ಶ್ರೀಮತ್ಪರಾಶರಪರಿವ್ರಾಜಕಾಚಾರ್ಯ ವ್ಯಾಸಭಟ್ಟಾರ ಮುಕುಂದಗುರುವರ್ಯ ಪಾದಕಮಲಭೃಂಗಾಯಮಾನ" ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1750 ಆಗಿರಬಹುದು. ಗ್ರಂಥವು ಗದ್ಯರೂಪವಾಗಿದೆ; ಅಧ್ಯಾಯ 11 ; ಅದ್ವೈತವೇದಾಂತವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ.

ರುದ್ರಮುನಿ. ಸು. 1750.

ಈತನು ಕಾಲಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ಸುಮಾರು 1750 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಇವನ ಕಾಲಜ್ಞಾನವು ಪದಗಳ ರೂಪವಾಗಿದೆ; ಚೆನ್ನಬಸವನ ಕಾಲಜ್ಞಾನದ ಆಧಾರದಮೇಲೆ ರಚಿತವಾಗಿರುವಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ನಿರಂಜನಮೂರ್ತಿ. 1760.

ಈತನು ಕಂಚಿಯ ಪುರಾಣವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ. ತನ್ನ ಗುರುಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಪಟ್ಟದವರ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಗುರುವಿನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳದೆ ಹತ್ತನೆಯ ಪಟ್ಟದ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನ "ಗರ್ಭದಲಿ | ಬಂದ ಪಟ್ಟದ ಗುರುಗಳಿಗೆ ತಾ | ಹೊಂದಿ ಜನಿಸಿದ ಗುರುವಿನಂಘ್ರಿಗೆ | ಚಂದದಿಂದಲಿ ಯೆರಗಿ ಬೇಡುವೆ ಮತಿಗೆ ಮಂಗಳವ" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಶಕ 1681ನೆಯ ವಿಕ್ರಮವರ್ಷದಲ್ಲಿ, ಎಂದರೆ 1760 ರಲ್ಲಿ, ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸ, ಮಲುಹಣ, ಹರಿಹರ, ರಾಘವಾಂಕ, ಮಯೂರ, ಕಾಳಿದಾಸ, ಕುಕರೂಪ (ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ) ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಕಂಚಿಯ ಪುರಾಣ.

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಗತಿ 16, ಪದ್ಯ 887. ಇದರಲ್ಲಿ "ಕಂಚಿಯಪುರದ ಭೂಪಾಲ | ಮಾರಹರನನು ಭಜಿಸಿ ಭಕ್ತಿಲಿ | ಭೋರೆನಿಪ ಹೆಮ್ಮಟೆಯ ಕಳುಸಿದ | ವೀರಚೋಳನ ಗೆಲಿದ" ಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ.

ಅಭಿನವ ಜನಾರ್ದನದಾಸ. ಸು. 1800.

ಈತನು ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಮಾಧ್ವಕವಿ; ಜಗನ್ನಾಥದಾಸನ (ಸು. 1775) ಶಿಷ್ಯನೆಂದು ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1800 ಆಗಿರಬಹುದು

ಮುದ್ದುಸಂಗಮುನಿ. ಸು. 1800.

ಈತನು ದೇವಾಂಗಮತಪ್ರಕಾಶಿಕೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ದೇವಾಂಗವನು; ಹಂಪೆಯ ಹೇಮಕೂಟಮಠದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1800 ಆಗಿರಬಹುದು. ಇವನ ಗ್ರಂಥವು ಷಟ್ಪದಿ, ಸೀಸಪದ್ಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಒಳಕೊಂಡಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾಡಸಿದ್ದಪ್ಪ ಎಂಬವನು ಒಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಶಂಕರಾನಂದಯೋಗಿ. ಸು. 1800.

ಈತನು ಕೈವಲ್ಯನವನೀತವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; "ಶ್ರೀಮತ್ಪರಮಹಂಸ ಪರಿವ್ರಾಜಕಾಚಾರ್ಯ ಪರಮಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮ ಶ್ರೀದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಕರಕಮಲಸಂಜಾತ ಶ್ರೀಸದಾನಂದಗುರು ಮಹಲಿಂಗರಂಗ ಯತಿವರೇಣ್ಯನ" ಶಿಷ್ಯನು. ಅನುಭವಾಮೃತವನ್ನು ಬರೆದ ಮಹಲಿಂಗರಂಗನು (ಸು. 1675) ಸಹಜಾನಂದನ ಶಿಷ್ಯನೆಂದು ತಿಳಿವುದರಿಂದ ಈ ಮಹಲಿಂಗರಂಗನು ತದ್ಭಿನ್ನನಾಗಿರಬೇಕು. ಕವಿಯ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1800 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ. ಇವನ ಗ್ರಂಥವು ಹಾಡಿನರೂಪವಾಗಿದೆ; ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂದಗಳೂ ಇವೆ.

ಚಂದ್ರಸಾಗರವರ್ಣಿ[1]. 1810.

ಈತನು ಬಿಜ್ಜಣರಾಯಪುರಾಣವನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಭಾಮಿನೀ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಆಶ್ವಾಸ 8, ಪದ್ಯ 498. ಬಿಜ್ಜಣನು ಬಸವನ ಸಹೋದರಿಯಾದ ಗುಣವತಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಅವಳ ಮಗನನ್ನು ದೊರೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಂತ್ರಿ ಬಸವ ಮುಂತಾದವರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಸತ್ತನು. ಬಸವನು ಜೈನರಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ರಾಜಕುಮಾರನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಆತನನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಜೈನರಿಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದನು — ಎಂಬುದೇ ಕಥಾಸಾರ.

ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಪ್ರಭಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಆಮೇಲೆ ಕವಿ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿ ಜಿನರು, ಪಂಚಪರಮೇಷ್ಠಿಗಳು, ಸರಸ್ವತಿ, ಗಣಧರರು, (ಸ್ವಗುರು) ಲಕ್ಷ್ಮೀಸೇನ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ :—

ಗುಣವತಿ.

ದೇವಸತಿ ಗಡ ಈಕೆ ಕಿನ್ನರ | ಭಾವೆ ಗಡ ಮತ್ತೀಕೆ ಖಗಕುಲ |
ದೇವಿ ಗಡ ಮೇಣೀಕೆ ಭಾಸ್ಕರನಂಗನೆಯೊ ಶಶಿಯ ||
ದೇವಿಯೋ ಸುರಜ್ಯೇಷ್ಠನಂಗನೆ | ಕಾವನರಸಿಯೊ ಹರನ ಗೌರಿಯೊ |
ಭಾವಜನ ಪಿತನೊಲವಿನಾಕೆಯೊ ಆರೊ ಇವಳೆಂದ ||

ಘನಮಠದಾರ್ಯ. ಸು. 1830.

ಈತನು ಅನುಭವಪದಗಳನ್ನೂ ಕೃಷಿಜ್ಞಾನಪ್ರದೀಪಿಕೆಯನ್ನೂ ರಚಿಸಿರುವಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ[2]. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ. ಇವನ ಜನ್ಮಸ್ಥಾನವು ಬಳ್ಳಾರಿಜಿಲ್ಲೆಯಾದರೂ ಈತನು ತನ್ನ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಹುನುಗುಂದದಲ್ಲಿ ಕಳೆದನು. ಇವನು ದೊಡ್ಡ ಪಂಡಿತನೆಂದೂ ಇವನ ಪದಗಳು ಭಕ್ತಿರಸದಿಂದ ಕೂಡಿ ಸೊಗಸಾಗಿವೆಯೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈತನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1830 ಆಗಿರಬಹುದು.

ಬಸವಲಿಂಗ. ಸು. 1830.

ಇವನು ಶರಣುಬಸವರಗಳೆ, ಶರಣಬಸವರಗಳೆ ಕಂದ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು

1 ಪುಟ 164. 2 **ಕರ್ನಾಟಕವೈಭವ** (1915)

ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ[1]. ಈತನು ವೀರಶೈವಕವಿ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1830 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ 100 ಪದ್ಯಗಳಿವೆ: ಒಂದೊಂದೂ "ಶರಣುಬಸವ" ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದನ್ನು ಯತಿಪುರದ ಸಿದ್ಧೇಶನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬಸವನ ಚರಿತ್ರವು ಹೇಳಿದೆ. ಇದರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕವಿ "ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನು ಬಸವ ಪುರಾಣವನ್ನು ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದನು; ಅದನ್ನು ಭೀಮಕವಿ ಕನ್ನಡಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದನು; ಶಂಕರಾರಾಧ್ಯನು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಬರೆದನು; ಬಾಲಚಂದ್ರನಗರದ ಶಿವಕವಿ ವಸ್ತುಕರೂಪವಾಗಿ ರಚಿಸಿದನು. ಅದನ್ನೇ ನಾನು ಸುಲಲಿತವಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ" ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ಕೃಷ್ಣಗಿರಿ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ. ಸು. 1860.

ಈತನು ಲಕ್ಷ್ಮಣಾವಿಲಾಸವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಗಯೋಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದ ವೆಂಕಟರಮಣಯ್ಯನ[2] (1857) ತಮ್ಮನು. ಇವನ ಗ್ರಂಥವು ಯಕ್ಷಗಾನರೂಪವಾಗಿದೆ.

ಭಾಗವತಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ. 1869.

ಈತನು ಜ್ಞಾನಯೋಗತರಂಗಿಣಿಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ. ಇವನ ತಂದೆ ಭಾಗವತ ನಾರಾಯಣಪ್ಪ. ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನ ಮಹಿಷಿಗಳಾದ ರಮಾವಿಲಾಸ ಸನ್ನಿಧಾನದ ಚೆಲುವಾಜಮ್ಮಣ್ಣಿ ಸೀತಾವಿಲಾಸ ಸನ್ನಿಧಾನದ ದೇವಾಜಮ್ಮಣ್ಣಿ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಬಾಲನಾದ ಶ್ರೀಚಾಮರಾಜನ ಮೂಲಕವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲು ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಆ ಸನ್ನಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಪೋಷಿತನಾದ ತಾನು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು 1869 ರಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಗ್ರಂಥವು ವಾಸಿಷ್ಠರಾಮಾಯಣದ ಟೀಕಾರೂಪವಾಗಿದೆ.

---

1 Kittel: "Nagavarma's Prosody", LXXX.

2 ಪುಟ 205.

APPENDIX II.

ಪ ರಿ ಶಿ ಷ್ಟ II.

ಕವಿಗಳು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳು.

ತ್ರೈಲೋಕ್ಯರಕ್ಷಾಮಣಿಸ್ತೋತ್ರ (ವೃತ್ತ 12). ಸು. 1300.

ಎನಿತಾನುಂ ಭವಮುಂ ಚತುರ್ಗತಿಗಳೊಳ್ ದುಃಖಂಗಳಂ ಕಂಡೆನುಂ |
ಜಿನವರ್ಕಳ್ಕಿದೆನುಳ್ಕಿದೆಂ ಚಳಿತೆನಿಂ ಮೆಯ್ಯೊಡ್ಡಲಮ್ಮೆಂ ನಿರಂ ||
ಜನ ಸಂಸಾರಸಮುದ್ರದಿಂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆನ್ನಂ ಜಿನಸ್ವಾಮಿ ಮು |
ಕ್ತಿನಿವಾಸಕ್ಕೆ ಮಮತ್ವದಿಂ ಕಳಿಪು ನೀಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯರಕ್ಷಾಮಣೀ ||
ಶ್ರೀಯುಂ ಜವ್ವನಮುಂ ವಿಳಾಸದೊದವುಂ ಸೌಭಾಗ್ಯಮುಂ ಮೈಮೆಯುಂ |
ಮಾಯಂ ಮಂಜಿನಪುಂಜಮಿಂದ್ರಧನು ವಿದ್ಯುಲ್ಲೇಖೆ ಸಂಧ್ಯಾರುಣ ||
ಶ್ರೀಯೆಂಬಂತಿರೆ ನಿಷ್ಠೆಯಾಗಿರವಿವರ್ಕಳಂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸೆಂ ಶಾಶ್ವತ |
ಶ್ರೀಯಂ ದೇವರದೇವ ಕೂರ್ತುದಯೆಗೆಯ್ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯರಕ್ಷಾಮಣೀ ||

ಜಿನೇಶ್ವರಾಷ್ಟಕ. ಸು. 1300.

ಪ್ರತಿಪದ್ಯವೂ ಜಿನೇಶ್ವರ ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀನಿಧಿ ನೀನೆ ಸೌಖ್ಯನಿಧಿ ನೀನೆ ಯಶೋನಿಧಿ ನೀನೆ ವಿಶ್ವವಿ |
ದ್ಯಾನಿಧಿ ನೀನೆ ತತ್ವನಿಧಿ ನೀನೆ ದಯಾನಿಧಿ ನೀನೆ ಸದ್ಗುಣಾಂ |
ಭೋನಿಧಿ ನೀನೆ ಧರ್ಮನಿಧಿ ನೀನೆ ಸುಧಾಂಬುಧಿ ನೀನೆ ಮುಕ್ತಿಲ
ಕ್ಷ್ಮೀನಿಧಿ ನೀನೆ ಭವ್ಯನಿಧಿ ನೀನೆ ಜಗತ್ತ್ರಯದೊಳ್ ಜಿನೇಶ್ವರಾ ||

ಗುಮ್ಮಟಸ್ತುತಿ (ಪದ್ಯ 6). ಸು. 1300.

ಕಂಡೆಂ ಕಣ್ಗಳ ಪುಣ್ಯಪುಂಜಮನೆ ಕಾಣ್ಬಂತೀಗಳಾನಂದದಿಂ |
ಕಂಡೆಂ ಕಣ್ಗಳ ಕೌತುಕಂ ಕೊನರುತಿರ್ಪಂತೀಗಳೊಂದಟ್ಟಳಿಂ ||

ಕಂಡೆಂ ಕಣ್ಬಡೆದಿರ್ದುದರ್ಕೆ ಫಲಮೆಂಬಂತೀಗಳೊಂದೇಪೆ ಯಿಂ |
ಕಂಡೆಂ ಕಣ್ ದಣಿವಂತು ಸಂತಸದೊಳಾಂ ಶ್ರೀಗುಮ್ಮಟಾಧೀಶನಂ ||

ಜಿನಸ್ತುತಿ (ಪದ್ಯ 12). ಸು. 1300.

ಅಱಿಯದ ದೇಶದೊಳ್ ತೊಱಲಿ ತಳ್ತ ಮಹಾವಿಪಿನಾಂಧಕಾರದೊಳ್ |
ಸಱಿಗಳ ನಿರ್ಝರೋದಕದ ಗಹ್ವರದೊಳ್ ಭಯಮಾದ ಬೆಟ್ಟದೊಳ್ ||
ತೆಱಪಱಿದೊಲ್ದು ನಿಂದು ಮಿಗೆ ನಿರ್ಮಲಪಂಚಪದಾಕ್ಷರಂಗಳಂ |
ಮಱೆಯದೆ ಭಾವಿಪೊಂದು ಪರಮೋತ್ಸವಸಂಪದಮೆಂದು ಸಾರ್ಗುಮೋ ||

ಧ್ಯಾನಲಕ್ಷಣ (ಕಂದ 5). ಸು. 1300.

ತಾರಗೆಯುಂ ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಯ | ವಾರಿಯೊಳಿರದೊಱಸಿ ಕರ್ಚಿ ಕಳೆದವೊಲೆಸೆವಾ |
ಕಾರದ ಪಂಚಪದಂಗಳ | ನಾರಯ್ದತಿಶುದ್ಧಮನದೊಳಿರಿಸೆ ಪದಸ್ಥಂ ||

ಪಂಚಪದಾಷ್ಟಕ[1] (ಕಂದ 10). ಸು. 1300.

ಶ್ರೀಕರಮಭೀಷ್ಟಸಕಲಸು | ಖಾಕರಮಪವರ್ಗಕಾರಣಂ ಭವಹರಣಂ |
ಲೋಕಹಿತಂ ಮನ್ಮನದೊಳ | ಗೇಕಾಗ್ರದೆ ನಿಲ್ಕೆ ನಿರುಪಮಂ ಪಂಚಪದಂ||
ಸಾರಂಗಳ್ ಪಂಚನಮ | ಸ್ಕಾರಂಗಳ್ ಸಕಲಭವ್ಯಜನಹೃದಯಾಲಂ |
ಕಾರಂಗಳ್ ಶ್ರುತಲಕ್ಷ್ಮೀ | ಹಾರಂಗಳ್ ನೆನೆವವರ್ಗೆ ಸುಖಸಾರಂಗಳ್ ||

ಯೋಗಾಮೃತ (ಪದ್ಯ 110) ಸು. 1300.

ಸಮಚಿತ್ತಮೆ ಪರಮಪದಂ | ಸಮಚಿತ್ತಮೆ ಸಕಳಸುಖದ ನಿಳಯಂ ಮತ್ತಂ |
ಸಮಚಿತ್ತಮೆ ಮುಕ್ತಿಪದಂ | ಸಮಚಿತ್ತದೆ ಕೂಡಿ ನೆಗಳ್ದ ತಪಮದು ಸಫಲಂ ||

---

1. 1ನೆಯ ಸಂಪುಟದ 304ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ.

ಅಱಿಯದವರಱಿವರೊಳ್ ತಾ । ನಱಿವುದು ಪರಮಾತ್ಮಗುಣಮನಱಿವಿಂ ಕರ್ಮಂ ।
ಪಱಿಪಡುಗುಮಱಿಯದಿರ್ದೊಡೆ । ನೆಱೆಯಟ್ಟಿ ತಗುಳ್ದು ಸುತ್ತುತಿರ್ಕುಂ ಕರ್ಮಂ ॥

ಕಾನಲ ಬಾನಲ ನೀರಂ । ಮಾನೊಲ್ಲುಂ ರಾಜಹಂಸನೊಲ್ಲದ ಮಿಥ್ಯಾ ।
ಜ್ಞಾನಿ ಭವಸುಖಮನೊಲ್ವಂ। ತೇನೊಲ್ಲದು ಪರಮಪಾವನ ಜ್ಞಾನಪರಂ ॥

ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ. ಸು. 1300.

ನೇಱಿಲ ಬೀಜಮಂ ಮೊಲೆವಾಲಿನಲ್ಲಿ ತೇದು ಕಣ್ಗೆ ಎಚ್ಚೆ ಕಣ್ಣುಬೇನೆ ಮಾಣ್ಗುಂ.

ಅರುಳಿಮೊಗರು ಅರಗು ಇವನರೆದು ಹುಳಿಮಜ್ಜಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕದಡಿ ಕುಡಿಯೆ ಸೂತಕಂ ನಿಲ್ಲುವುದು.

ಜ್ವಾಲಿನೀಕಲ್ಪಾದಿಸಂಗ್ರಹ. ಸು. 1300.

ಗದ್ಯ ಪದ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿದೆ.

ಕರಿಯೆಳ್ಳು, ಕರಿಯ ಕಡಲೆ, ಕರಿಯ ಕಾಕಿ, ಕರಿಯುಡಕೆ ಇನಿತುಮಂ ಸಮಂಗೊಂಡು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆಯೊಳರೆದು ಮೆಯ್ಯಂ ಪೂಸೆ ಮೆಯ್ಯ ರೋಮಂ ಮೊದಲಾಗಿ ಏನುಂ ಬೇಯದು.

ಕನಕದ ಬೇರು ಗಿರಿಕರ್ಣಿಕೆಯ ಬೇರು ಸಹ ಕಪಿಲೆಯಾವಿನ ಬೆಣ್ಣೆಯಿಂದರೆದು ಮೆಯ್ಯ ಮೊಗಮಂ ಪೂಸಿ ನೀರೊಳ್ ಪೊಕ್ಕು ಕುಳ್ಳಿರಲು ಮನೆಯೊಳಿರ್ದಂತಿರ್ಕುಂ.

ಕಡಲೆಯ ಬೇರಂ ಸಿದ್ಧದಿನದಲ್ಲಿ ತಂದು ಮಂಚದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲು ತಿಗುಣೆ ಹೊದ್ದಲಮ್ಮದು.

ಕರಮಿದು ಚೋದ್ಯಂ ಕೆಂಗಿನ। ತಿರುಳಂ ಪಿಪ್ಪಲಿಯ ನೀರೊಳರೆದದನಿಂಬಾ ।
ಗಿರೆ ಪಿೞಿದು ತಳಿಯೆ ದುಗ್ಧಂ । ಸ್ವರೂಪಮಂ ತಳೆದು ಕರಮೆ ರುಚಿಯಾಗಿರ್ಕುಂ ॥

ಕರ್ಮಪ್ರಕೃತಿ. ಸು. 1350.

ಕರ್ಮದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳುವ ಗದ್ಯಗ್ರಂಥ.

ಕಿಚ್ಚಿಂದಂ ಬೆಂದೆರಡಾಗದ ನೀರಿಂದಂ ನನೆದೆರಡಾಗದ ಕೆಸಱಿಂದಂ ಲೊಪೆ

ದೆರಡಾಗದ ವಜ್ರಾದಿಗಳಿಂದೊಡೆದೆರಡಾಗದ ಕಡುಕಿಱಿದಪ್ಪ ಪುದ್ಗಲಮಂ ಪರಮಾಣುವೆಂಬುದು.

ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿ ಜ್ಞಾನಾವರಣೀಯ ದರ್ಶನಾವರಣೀಯ ವೇದನೀಯ ಮೋಹನೀಯಾಯುಷ್ಯ ನಾಮಗೋತ್ರಾಂತರಾಯ ಭೇದದಿಂದೆಂಟುತೆಱಂ. ಅವಱೊಳ್ ಜ್ಞಾನಾವರಣೀಯಕರ್ಮಮಱಿಯಲೀಯದು ಆದಿತ್ಯಂಗೆ ಮಱೆಯಾದ ಮೇಘದಂತೆ. ದರ್ಶನಾವರಣೀಯಕರ್ಮಂ ಕಾಣಲೀಯದು ಸೊಡರಂ ಮುಚ್ಚಿದ ಕುಂಭದಂತೆ. ವೇದನೀಯಕರ್ಮಂ ಸುಖದುಃಖಂಗಳಂ ಮಾೞ್ಪುದು ಖಡ್ಗಧಾರೆಯ ಜೇನೆಯ್ಯಂ ನಕ್ಕುವಂತೆ. ಮೋಹನೀಯಕರ್ಮಂ ಮರುಳ್ಮಾೞ್ಪುದು ಮದ್ಯದ ಸೊರ್ಕಿನಂತೆ. ಆಯುಷ್ಯಕರ್ಮಂ ಶರೀರಮಂ ಪಿಡಿದಿರ್ಪುದು ಸಂಕಲೆಯಂತೆ. ನಾಮಕರ್ಮಂ ಪೆಸರ್ಗಳಂ ಮಾೞ್ಪುದು ಚಿತ್ರಕನಂತೆ. ಗೋತ್ರಕರ್ಮಂ ಕುಲಂಗಳಂ ಮಾೞ್ಪುದು ಕುಂಭಕಾರನಂತೆ. ಅಂತರಾಯಕರ್ಮಂ ವಿಘ್ನಮಂ ಮಾೞ್ಪುದು ಭಂಡಾರಿಯಂತೆ.

ದ್ರವ್ಯಸಂಗ್ರಹಾಗಮಟೀಕೆ. ಸು. 1350.

ಶ್ರೀಮನ್ನೇಮಿಚಂದ್ರಸಿದ್ಧಾಂತವೇದಿಗಳ್ ಸ್ವಾತ್ಮಾನುಭವಜನಿತಾನಶ್ವರಾನಂತಸುಖಸುಧಾರಸಪಿಪಾಸಿತರಪ್ಪ ಭವ್ಯಜನಂಗಳ್ಗೆ ತತ್ಸುಖಪ್ರಾಪ್ತಿಕಾರಣಭೂತಪಂಚಾಸ್ತಿಕಾಯ ಷಡ್ದ್ರವ್ಯ ಸಪ್ತತತ್ವ ನವಪದಾರ್ಥ ಸಂಸಾರಮೋಕ್ಷಕಾರಣಪರಿಜ್ಞಾನಾರ್ಥಮಾಗಿ ಸಕಲಾಗಮಂಗಳ ಸಾರಮಂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ದ್ರವ್ಯಸಂಗ್ರಹಮಂ ಪೇೞುತ್ತದಱಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಿಘ್ನತಾದಿ ಚತುರ್ವಿಧಫಲಮನಪೇಕ್ಷಿಸಿ ವಿಶಿಷ್ಟದೇವತಾನಮಸ್ಕಾರಮಂ ಮಾಡಿದಪರ್.

ತ್ರಿಭುವನಕೋಶ (ಗದ್ಯ) ಸು. 1400.

ಗಾಹೆಗಳೂ ಶ್ಲೋಕಗಳೂ ಅನುವಾದಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಆದ್ಯಂತಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಂದವೂ ಗದ್ಯವೂ ಇವೆ—

ತ್ರಿಭುವನಚೂಡಾಮಣಿಜಿನ|ಶುಭಪಾದಪಯೋಜಯುಗಳಮಂ ವಂದಿಸಿ ಮ|
ತ್ತುಭಯಜಗದ್ಧಿತವೆನಿಸಿದ|ತ್ರಿಭುವನಕೋಶಸ್ವರೂಪಮಂ ವಿರಚಿಸುವೆಂ ||

ಇಂತೀ ಶ್ರೀಮದರ್ಹತ್ಪರಮೇಶ್ವರಪ್ರಣೀತ ಪರಮಾಗಮಸಾರಾಮೃತಾಬ್ಧಿಯೊಳೊಗೆದ ತ್ರಿಭುವನಕೋಶಮೆಂಬ ಗ್ರಂಥಂ ಸಮಾಪ್ತಂ.

ಶಬ್ದಸಾರ. ಸು. 1400.

ಗದ್ಯರೂಪವಾದ ಕರ್ಣಾಟಕನಿಘಂಟು; 676 ವಾಕ್ಯಗಳಿವೆ.

ಜನ್ನವಗೆಯುಂ, ಎಂಟಡಿವರಿಜಂ, ಬೀರಂ, ಬಿಸುಗಣ್ಣಣುಗಂ, ಅರೆತಾನಿಸ ವಗೆಯುಂ—ಈ 5 ವೀರಭದ್ರಂಗೆ ಪೆಸರ್.

ಕಂದೆಂದುಂ ಕಜ್ಜೆಯೆಂದುಂ ಕಳಂಕಂ. ಜಕ್ಕುಳಮೆಂದು ಫೇನಂ. ಕಾಱ್ಪುರ ಮೆಂದು ಕಾಡ ಹೊಸಲ್.

ಕಬ್ಬಿಗರ ಕೈಪಿಡಿ. ಸು. 1400.

ಹಳಗನ್ನಡಪದಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವ ನಿಘಂಟು; ಕಂದವೃತ್ತಗ ಳಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಪದ್ಯ 89.

ಪಂಡಿತನಕ್ಕಿ ಕೀರನೊಳೆ ತಾರಗೆವಟ್ಟೆಯೆನಲ್ಕೆ ಪುಷ್ಕರಂ |
ಕಂಡವೆನಲ್ಕೆ ತುಂಡಿನೊಳೆ ಬಣ್ಣವುರಂ ಮಿಗೆ ವರ್ಣಪೂರದೊಳ್ ||
ತಂಡವೆನಲ್ಕೆ ಹಿಂಡಿನೊಳೆ ದೂದವಿ ಕುಂಟಣಿಯೊಳ್ ಬೆದಂಡೆ ಸೈ |
ದಂಡಿಕನಾಮಧೇಯದೊಳೆ ಕನ್ನವುರಂ ಸಲೆ ಕರ್ಣಪೂರದೊಳ್ ||
ಪುಱ್ಱೆಯೆನಲ್ ಮುದ್ವಾನ್ನಂ | ಮಱ್ಱದನೆನೆ ಬಿಱ್ಱನಱ್ದಂ ಕೆಟ್ಟನೊಳಂ |
ನೊಱ್ಱದನೆನೆ ಪೊಡವಟ್ಟನೊ | ಘುಱ್ಱದನೆನೆ ಪ್ರೀತಿವಟ್ಟನೊಳ್ ತಳೆದಿರ್ಕುಂ ||

ಚಿಕ್ಕ ಶ್ರಾವಕಾಚಾರ. ಸು. 1400.

ಜೈನಶ್ರಾವಕರಿಗೆ ಉಪದೇಶರೂಪವಾದ ಗ್ರಂಥ; ಕಂದವೃತ್ತಗಳು 164. ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳು ಅನ್ಯಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಅನುವಾದಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಹೆಣ್ಣಿಂಗಂ ಹೊನ್ನಿಂಗಂ ಮಣ್ಣಿಂಗಂ ಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದಮೆಱಗದೆ ಲೋಕಂ |
ಬಣ್ಣಿಸೆ ಸಂಚಳನಾಗದೆ | ತಿಣ್ಣಂ ನಡೆವವನೆ ತಾಂ ತಪೋಧನನಕ್ಕುಂ ||
ಪೆಂಡಿರ್ ತಾಯ ಸಮಾನಂ | ಹೊಂದದಸಮನರ್ಥಮೆಂದು ತೊಱೆದ ಬಱಕ್ಕಾ |
ಪೆಂಡಿಗ್ಗರ್ಥಕ್ಕಾಟಿಪ | ಭಂಡಂ ಸ್ವರ್ಗಾಪವರ್ಗಮಂ ಪಡೆದಪನೇ ||

ಕೊಲ್ಲದ ಪುಸಿಯದ ಕಳವಿನಿಂ ತಿಲ್ಲದ ಪರವನಿತೆಯಗ್ಗ್ರ ಪದಪಿಂ ಚಿತ್ತಂ।
ಸಲ್ಲದ ಪರಿಗ್ರಹಕ್ಕೆಳ । ಸಿಲ್ಲದ ಸುವ್ರತಮನವಯ್ದುಮಲ್ಲವೆ ರತ್ನಂ ॥
ನಿಟ್ಟೆಲು ಮುಱಿಯದಮುನ್ನಂ । ದಿಟ್ಟಿಗಳತ್ತಿತ್ತ ಸೂಸಿಪೋಗದಮುನ್ನಂ ।
ಕಟ್ಟಿಗೆವಿಡಿಯದಮುನ್ನಂ । ನೆಟ್ಟನೆ ನೀಂ ನಿನ್ನನಱಿದು ಭಾವಿಸು ಜೀವಾ ॥
ಆವಂಗಂ ಸಿರಿ ನಿಲ್ಲದು । ಭಾವಿಸುವೊಡೆ ಬಂಧುಜನತನಾಶ್ರಿತಜನಕಂ ।
ತಾವಾಗಿ ಕರೆದು ದಯೆಯಿಂ ದೀವುದು ನಿಜಕರಕೆ ಕರಕೆ ಬಾರದಮುನ್ನಂ ॥
ನೆರೆವುದಗಲ್ವುದರ್ಕೆ ಜನನಂ ಮರಣಕ್ಕೆ ವಿನೂತಯವ್ವನಂ ।
ಜರೆಗೆ ಧನಂ ದರಿದ್ರತೆಗೆನಲ್ಕೆ ವಿರಾಗಪಥಕ್ಕೆ ತಕ್ಕುದೋ ॥
ತ್ಕರಮಸುಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣಮಿದೆಂದಱಿದುಂ ಭವಪಂಜರಾಂತರಾಂ ।
ತರಗತರೇಕೆ ಶೋಕಿಸುವರೇಕೆ ಪಲುಂಬುವರೇಕೆ ನೋವರೋ ॥

ಧ್ಯಾನಲಕ್ಷಣ. ಸು. 1400.

ಮನವನೆತ್ತಲುಂ ಪರಿಯಲೀಯದೆ ಒಂದೆವಸ್ತುವಂ ಚಿಂತಿಸುವುದು ಧ್ಯಾನವೆಂಬುದು. ಆಧ್ಯಾನಂ ಆರ್ತಧ್ಯಾನಮುಂ ರೌದ್ರಧ್ಯಾನಮುಂ ಧರ್ಮಧ್ಯಾನಮುಂ ಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನಮುಮೆಂದಿಂತು ನಾಲ್ಕುತೆಱನಪ್ಪುದು.

ಪರಮಾಗಮಪದಾರ್ಥದೊಳೆತ್ತಾನುಂ ಮಱವಿಯಾದೊಡೆ ನಯನಿಕ್ಷೇಪ ಪ್ರಮಾಣಂಗಳ್ಗೆ ವಿರೋಧಮಿಲ್ಲದಂತು ವಿಚಾರಿಸಿ ಸ್ಯಾದ್ವಾದಮತಾನುಸಾರಿಯಾಗಿ ಸ್ವಸಮಯಭೂಷಣಮುಂ ಪರಸಮಯದೂಷಣಮುಮೆಂದಿವನಱಿದು ಚಿಂತಿಸುವುದು ಕಾರಣವಿಜಯಮೆಂಬ ಪತ್ತನೆಯ ಧರ್ಮಧ್ಯಾನಮೆಂಬುದು. ಈ ಪತ್ತುತೆಱದ ಧರ್ಮಧ್ಯಾನಂ ಪೀತಪದ್ಮಶುಕ್ಲಲೇಶ್ಯಂಗಳನುಳ್ಳುವು ಸ್ವರ್ಗಮೋಕ್ಷಂಗಳ್ಗೆ ಕಾರಣಮಕ್ಕುಂ.

ಮೋಹಾನುಭವಮುಕುರ. ಸು. 1400.

ಕಂದವೃತ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀವರ್ಣನೆ ; ಪದ್ಯ 114.

ಮಾನಿನಿಯರೊಳಗನಱಿವೊಡೆ । ದಾನವಮಥನಂಗೆ ಬಾರದದಱಿಂ ಪುರುಷರ್ ।
ಮಾನಿನಿಯರ ವಶಮೆಂತೆನೆ । ತಾನೇ ಘೃತಮಾಗಲಾರ್ಪುದೇ ನವನೀತಂ ॥
ಆನನಮುಂ ಚಂದಿರನೆಂ । ದಾನೆಯ್ದಲನಕ್ಷಿಗಳ್ಗೆ ಸಮಮೆಂದಳಕ ।
ಸ್ಥಾನಮನರೆವೆಱೆಗೆಣೆಯೆಂ । ದಾನೀಲಾಳಕಮನಳಿಗಳೆನೆ ಬಣ್ಣಿಸುವರ್ ॥

ಸಂದೆಯಂ ಕಳಿವಣಾಳ್ವರಾಕಲಿ ಪಂದೆಯೆಂಬಪ್ರೊಳಾಗಿಪರ್ |
ಸಂದ ಜಾನದ ಯೋಗಿಯುಂ ಚಲಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯನೆಯ್ದಿಪರ್ ‖
ನಿಂದೆವೊರ್ದದವರ್ಗೆ ತತ್‌ಕ್ಷಣದಿಂದೆ ನಿಂದೆಯುವೊರ್ದಿಪರ್ |
ಚಂದಿರಾನನೆಯುಕ್ಕಳಿಂತೆರಡಕ್ಕರ್ವೋಪಳೆ ಕಾರಣಂ ‖
ಮಿಸುನಿಗೆ ಕಂಪು ರತ್ನತತಿಗಿಂಪು ಸುರೂಪಕೆ ಸೊಂಪು ಕೋಮಲ |
ಪ್ರಸರಕೆ ನುಣ್ಪು ಸದ್ರಸಕೆ ತಣ್ಪು ಮಹತ್ವಕೆ ಗುಣ್ಪು ನಾಡೆ ರಾ ‖
ಜಿಸಲುತಿರವ್ಯಮಾದವೊಲನಂತಗುಣಾನ್ವಿತಮಾದ ಜೀವನ |
ಕ್ಕೆಸಿಯುಳ ಬೇಟವೊಂದು ದೊರೆಕೊಂಡೊಡೆ ಸಂಪದಮಾಗಿ ತೋಱುಗುಂ ‖

ಲೋಕಸ್ವರೂಪ (ಗದ್ಯ). ಸು. 1400.

ಪರಮಜಿನಚರಣಕಮಳ | ಕ್ಕುರುಮುದದಿಂದೆಱಗಿ ಭವ್ಯಜನಹಿತಕರಮಂ |
ಪರಮುಕ್ತಿಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದಂ | ಸುರುಚಿರಲೋಕಸ್ವರೂಪಮಂ ಪ್ರಕಟಿಸುವೆಂ ‖

ದುಷ್ಷಮಸುಷಮಮೆಂಬ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಕಾಲದೊಳ್ ಕರ್ಮಭೂಮಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯುಕ್ಕುಂ. ಅಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ತೀರ್ಥಕರ ವೃಷಭನಾಥಂ ನಾಭಿರಾಜಂಗಂ ಮರುದೇವಿಗಂ ತ್ರಿಜ್ಞಾನಧರಂ ಪುಟ್ಟಿದಪ್ಪನೆಂದಿಂ ದ್ರಸಾಸನಕಂಪದಿಂದಱಿದು ಶ್ರೀ ಹ್ರೀಧೃತಿಕೀರ್ತಿಬುದ್ಧಿಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮೊದಲಾಗೊಡೆಯ ದೇವಿಯರಂ ಸ್ವಾಮಿಯ ತಾಯ್ಗೆ ಬೆಸಕೆಯ್ಯಿಮೆಂದು ಪೇಳ್ದೊಡವರ್ ಬಂದು ಗರ್ಭಶೋಧನೆಯಂ ಮಾಡಿದ ನಂತರಂ ದೇವಿ ಶುಭಷೋಡಶಸ್ವಪ್ನಂಗಳಂ ಕಂಡಿಂ ಬೞಿಕ್ಕಂ ಸ್ವಾಮಿ ಸ್ವರ್ಗದಿಂ ಗರ್ಭಕ್ಕವತರಿಸೆಯುದನಿಂದ್ರನಱಿದು ಧನದಂಗೆ ನಿರೂಪಮಂ ಕುಡಲ್ ಹಿಂದೆಯಱು ದಿಂಗಳ್ ಮುಂದೆ ನವಮಾಸಪರ್ಯಂತಂ ನಿಚ್ಚನಿಚ್ಚಂ ಮೂಱುವರೆಕೋಟಿದ್ರವ್ಯಮಂ ಸುರಿವುದಱಿಂ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನೆಂಬ ಪೆಸರ್ ಭಟ್ಟಾರಕಂಗನ್ವರ್ಥಮಾದುದು. ಶುಭ ದಿನಶುಭಯೋಗ ಶುಭಮುಹೂರ್ತದೊಳುದಯಂಗೆಯ್ವಲೊಡಂ ಸೌಧರ್ಮೇಶಾನ ದೇವರ್ಕಳ್ ತಂತಮ್ಮ ವಿಭೂತಿಯಿಂ ಬಂದು ತಾಯಮುಂದೆ ಮಾಯಾಶಿಶುವ ನಿರಿಸಿ ಶಿಶುನಾಥನಂ ಮಂದರದ ಪಾಂಡುಶಿಲಾತಳದಮೇಲೆ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖನಾಗಿರಿಸಿ ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಯ ನೀರಂ ತಂದಭಿಷೇಕಂಮಾಡಿ ಅರ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ತಾಯ ಮುಂದಣ ಮಾಯಾಶಿಶುವಂ ತೆಗೆದು ಶಿಶುವನಿರಿಸಿ ಪೊಱಮಟ್ಟು ಪೋದರ್

ಶಿವಾಕ್ಷರಮಾಲೆ. (ಕಂದ 44.) ಸು. 1400.

ಸಾವರ್ಣಾಂತವಿರಾಜ|ದ್ವೀವರ್ಣಮನಾಂತು ಹಸ್ತದೊಳ್ ಬಾಜಿಸೆ ನೀಂ|
ದೇವಗಣಂಗಳ್ ಮನದೊಳ್|ಭಾವಿಸಿ ವಿಸ್ಮಯಮನಾಂತರವನಿವಿಸೂತಾ||
ಭವದೂರನಾಗಿಯುಂ ನೀಂ | ಭವನಾದಪೆ ನಿನ್ನಭಕ್ತಜನತತಿಗೆಲ್ಲಂ |
ಭವಮಂ ಪಱಿದಿಟ್ಟು ಮಹೋ | ತ್ಸವಪದಮಂ ಕೊಟ್ಟೆ ಚರಣನತಸುತ್ರಾಮಾ||

ಹರ್ಯಕ್ಷರಮಾಲೆ (ಕಂದ 39). ಸು. 1400.

ಪವನಹತಿಯಿಂದೆ ವಾರಿದ|ನಿವಹಂ ಪರೆವಂತೆ ದನುಜಬಲಮದು ರಾಮಾ|
ಹವದೊಳ್ ಪರೆದುದು ಪರನೃಪ | ಯುವತಿಗೆ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟವರ್ಗೆ ಬಲಮವಗುಂಫಂ ||
ಹೊಬ್ಬಿನ ದನುಜನ ಬಿಲ್ಲಂ | ತಿಬ್ಬಂ ಮುಱಿದಸುವನಂತಕಂಗಿತ್ತು ಸುರ |
ಗ್ರ್ಗಬ್ಬನೆಸಗಿದನುದಾರಂ | ನಿಬ್ಬರದಿಂ ರಾಮದೇವಗಿವನೇಸುಜಂ ? ||

ಶಿವಪ್ರಾರ್ಥನಾಶತಕ. ಸು. 1400.

ನೋಡಿ ನಲಿನಲಿದು ಭಕ್ತಿಯೊ | ಳಾಡಿ ಮನಂಬೆರಸು ಪಾಡಿ ಮೃಡನೊಳ್ ಚಿತ್ತಂ |
ಕೂಡಿ ಸುಖಜಲಧಿಯೊಳ್ ಮುಳುಗಿ | ಗಾಡಿ ಕರಂ ಲೀಲೆಯಿಂದಮೋದಿದರ್ಪೆನೋ ||
ಹರನ ದಯಾಮೃತವರ್ಷದ | ಸರಿವೊನಲಿಂ ನಾಂದುನಾಂದು ತನುಮನುಪೆಂಬು |
ವರಿ ದಣಿದು ಭಕ್ತಿಬೀಜಾಂ | ಕುರಮದು ತಾನೆಂದು ಬೆಳೆದು ಫಲವಾದಪುದೋ ||
ಬಾಲಂ ಜನನಿಯುಗಳ್ಗೆ | ನಾಲಗೆಗಿಟ್ಟೊಟ್ಟೆ ಕೆಱದಿಸಿರುಳುಂ ಪಗಲುಂ |
ನೀಲಗ್ರೀವನ ಪದಯುಗ | ದೋಲಗಕಾಂ ಬಾಲನಂತೆ ಮಱುಗಲ್ವೇಡಾ||

ಶಾಂತಿಜಿನಾಷ್ಟಕ. ಸು. 1400.

ಫುಲ್ಲಶರನಿಕ್ಷುಚಾಪಮ | ನುಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಕಳೆದು ಮೋಹಮಲ್ಲನ ಜೇರಂ |
ನಿಲ್ಲದೆ ಪಱೆದಿಹಾಡಿದ | ವಲ್ಲಭ ನೀಂ ಕರುಣಿಸೆನಗೆ ಶಾಂತಿಜಿನೇಂದ್ರಾ||

ಪರಮಾಗಮಸಾರ. ಸು. 1400.

ಗದ್ಯರೂಪವಾಗಿದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವರ್ಧಮಾನಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಒಂದು ಕಂದವಿದೆ.

ಶ್ರೀಯೆಂಬನಂತವಿದ್ಯಾ | ಶ್ರೀಯೆಂಬೀಯೆರಡು ಸೌಖ್ಯಹೇತುಗಳದಱಿಂ |
ಶ್ರೀಯುಮನನಂತವಿದ್ಯಾ|ಶ್ರೀಯುಮನೆಮಗೀಗೆ ವರ್ಧಮಾನಜಿನೇಂದ್ರಂ ||

ಆಗಮಾಭ್ಯಸಮಿಲ್ಲದ ಭವ್ಯಜನಂಗಳ್ಗೆ ಸಾಧುಸಂಬೋಧನಾರ್ಥಂ ಪರಮಾಗಮಸಾರಮನತಿಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂ ಪೇೞ್ವೆಪರ್—ಇತ್ಯಾದಿ.

ವಿರೂಪಾಕ್ಷಶತಕ. ಸು. 1410.

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಪದ್ಯ 136 ಪದ್ಯಗಳು ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ "ವಿರೂಪಾಕ್ಷ" ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತವೆ. ಗ್ರಂಥವು ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜನಾದ 1ನೆಯ ದೇವರಾಯನ (1406—1416) ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಇವನ ಪರಂಪರೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ:—ಸಂಗಮ, ಮಗ ಹರಿಹರ, ತಮ್ಮ ಬುಕ್ಕ, ಮಗ ಹರಿಹರ, ತಮ್ಮ ವಿಕ್ರಮರಾಯ, ಮಗ ಬುಕ್ಕ, ಮಗ ದೇವರಾಯ. "ವಿದ್ಯಾನಗರವನಾಳುವ ದೇವರಾಯಂಗಾಯುವಿತ್ತು ಸಲಹು" ಎಂದು ಕವಿ ಹಲವು ಕಡೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅಚ್ಚಾಗಿರುವ ಪರಂಪರೆಗೂ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪರಂಪರೆಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ.

ಬಿಡುಜಡೆಯ ನಿಡುದಲೆಯ ಗಂಗೆಯ|ಕಿಡಿ ಸುರಿವ ನಡುನೊಸಲ ದೃಷ್ಟಿಯ|
ಜಡಿವ ಕುಂಡಲಿಗಿವಿಯ ನಾಸಾಪುಟದ ಚೆಲುವಿಕೆಯ ||
ಸಿಡಿವ ದಂತಚ್ಛವಿಯ ಕದಪುಗ|ಳೆಡೆಯ ಕಾಂತಿಯ ಮುಖದ ಹರ ಜಗ
ದೊಡೆಯ ನೀನೆನ್ನೊಡನೆ ನುಡಿಯೈ ಶ್ರೀವಿರೂಪಾಕ್ಷ ||
ಉತ್ತಮರುಣ್ಣರ ಕಂಡು ದುಃಖಿಸಿ | ಕೆಡುವೆ ಕೆಡುವರ ಕಂಡು ಸಂತಸ|
ಬಡುವೆನಕಟೆನ್ನಂತೆ ನೋಡೆನಿದೇನು ದುಷ್ಕೃತವೋ ||
ಮೃಡನೆ ಕೇಳೆನ್ನೊಡಲ ಕ್ಷುದ್ರವ | ಬಿಡಿಸಿ ಪರರಿಗೆ ಚಿಂತಿಸುವ ನಿ |
ಷ್ಪ್ರದಿಗಳನು ಬಿಡದಂತೆ ಮಾಡು ಮೃಡಾಣಿಯೊಡನಾಡಿ ||

ಶಿವಾಕ್ಷರಮಾಲೆ. (ಕಂದ 44.) ಸು. 1400.

ಶಾವರ್ಣಾಂತವಿರಾಜ|ದ್ವಿವರ್ಣಮನಾಂತು ಹಸ್ತದೊಳ್ ಬಾಜಿಸೆ ನೀಂ|
ದೇವಗಣಂಗಳ್ ಮನದೊಳ್|ಭಾವಿಸಿ ವಿಸ್ಮಯಮನಾಂತರವನಿವಿನೂತಾ||

ಭವದೂರನಾಗಿಯುಂ ನೀಂ | ಭವನಾದಪೆ ನಿನ್ನಭಕ್ತಜನತತಿಗೆಲ್ಲಂ |
ಭವಮಂ ಪಱಿದಿಟ್ಟು ಮಹೋ | ತ್ಸವಪದಮಂ ಕೊಟ್ಟು ಚರಣನತಸು
ತ್ರಾಮಾ||

ಹರ್ಯಕ್ಷರಮಾಲೆ (ಕಂದ 39). ಸು. 1400.

ಪವನಹತಿಯಿಂದೆ ವಾರಿದ|ನಿವಹಂ ಪಱಿವಂತೆ ದನುಜಬಲಮದು ರಾಮಾ|
ಹವದೊಳ್ ಪಱಿದುದು ಪರನೃಪ | ಯುವತಿಗೆ ಕಣ್ಬೆಳ್ಪವರ್ಗ್ಗ ಬಲಮು
ವಗುಂಫಂ ||

ಹೊಬ್ಬಿನ ದನುಜನ ಬಿಲ್ಲಂ | ತಿಬ್ಬಂ ಮುಱಿದಸುವನಂತಕಂಗಿತ್ತು ಸುರ |
ಗ್ಗರ್ಬ್ಬನೆಸಗಿದನುದಾರಂ | ನಿಬ್ಬರದಿಂ ರಾಮದೇವಗಿವನೇಸುಜಂ ? ||

ಶಿವಪ್ರಾರ್ಥನಾಶತಕ. ಸು. 1400.

ನೋಡಿ ನಲಿನಲಿದು ಭಕ್ತಿಯೊ | ಳಾಡಿ ಮನಂಬೆರಸು ಪಾಡಿ ಮೃಡ
ನೊಳ್ ಚಿತ್ತಂ |
ಕೂಡಿ ಸುಖಜಲಧಿಯೊಳ್ ಮುಳು | ಗಾಡಿ ಕರಂ ಲೀಲೆಯಿಂದಮೋದಿದರ್
ಪೆಸರೋ ||

ಹರನ ದಯಾಮೃತವರ್ಷದ | ಸರಿವೊನಲಿಂ ನಾಂದುನಾಂದು ತನುಮನ
ಮೆಂಬು |
ವರೆ ದಣಿದು ಭಕ್ತಿಬೀಜಂ | ಕೊನರದು ತಾನೆಂಬು ಬೆಳೆದು ಫಲವಾ
ದಪುದೋ ||

ಬಾಲಂ ಜನನಿಯಗಲ್ಕೆಗೆ | ನಾಲಗೆಗಿತ್ತುೞ್ವಕೆಱದಿಸಿರುಳುಂ ಪಗಲುಂ |
ನೀಲಗ್ರೀವನ ಪದಯುಗ | ದೋಲಗದಿಂ ಬಾಲನಂತೆ ಮಱುಗಲ್ವೇಡಾ||

ಶಾಂತಿಜಿನಾಷ್ಟಕ. ಸು. 1400.

ಫುಲ್ಲಶರನಿಕ್ಷುಚಾಪಮ | ನುಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಕಳೆದು ಮೋಹಮಲ್ಲನ ಜೀರಂ |
ನಿಲ್ಲದೆ ಪಱಿದೋಡಿಸಿದ | ವಲ್ಲಭ ನೀಂ ಕರುಣಿಸೆನಗೆ ಶಾಂತಿಜಿನೇಂದ್ರಾ||

ಪರಮಾಗಮಸಾರ. ಸು. 1400.

ಗದ್ಯರೂಪವಾಗಿದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವರ್ಧಮಾನಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಒಂದು ಕಂದವಿದೆ.

ಶ್ರೀಯೆಂಬನಂತವಿದ್ಯಾ । ಶ್ರೀಯೆಂಬೀಯೆರಡು ಸೌಖ್ಯಹೇತುಗಳದಱಿಂ ।
ಶ್ರೀಯುಮನನಂತವಿದ್ಯಾ।ಶ್ರೀಯುಮನೆಮಗೀಗೆ ವರ್ಧಮಾನಜಿನೇಂದ್ರಂ ॥
ಆಗಮಾಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದ ಭವ್ಯಜನಂಗಳ್ಗೆ ಸಾಧುಸಂಬೋಧನಾರ್ಥಂ ಪರಮಾಗಮಸಾರಮನತಿಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂ ಪೇೞ್ವೆಂ—ಇತ್ಯಾದಿ.

ವಿರೂಪಾಕ್ಷಶತಕ. ಸು. 1410.

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಪದ್ಯ 136 ಪದ್ಯಗಳು ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ "ವಿರೂಪಾಕ್ಷ" ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತವೆ. ಗ್ರಂಥವು ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜನಾದ 1ನೆಯ ದೇವರಾಯನ (1406—1416) ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಇವನ ಪರಂಪರೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ:— ಸಂಗಮ, ಮಗ ಹರಿಹರ, ತಮ್ಮ ಬುಕ್ಕ, ಮಗ ಹರಿಹರ, ತಮ್ಮ ವಿಕ್ರಮರಾಯ, ಮಗ ಬುಕ್ಕ, ಮಗ ದೇವರಾಯ. "ವಿದ್ಯಾನಗರವನಾಳುವ ದೇವರಾಯಂಗಾಯುವಿತ್ತು ಸಲಹು" ಎಂದು ಕವಿ ಹಲವು ಕಡೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅಚ್ಚಾಗಿರುವ ಪರಂಪರೆಗೂ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪರಂಪರೆಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ.

ಬಿಡುಜಡೆಯ ನಿಡುದಲೆಯ ಗಂಗೆಯ।ಕಿಡಿ ಸುರಿವ ನಡುನೊಸಲ ದೃಷ್ಟಿಯ।
ಜಡಿವ ಕುಂಡಲಿಗಿವಿಯ ನಾಸಾಪುಟದ ಚೆಲುವಿಕೆಯ ॥
ಸಿಡಿವ ದಂತಚ್ಛವಿಯ ಕದಪುಗ । ಳೆಡೆಯ ಕಾಂತಿಯ ಮುಖದ ಪೆಂಪ ಜಗ
ದೊಡೆಯ ನೀನೆನ್ನೊಡನೆ ನುಡಿಯೈ ಶ್ರೀವಿರೂಪಾಕ್ಷ ॥
ಉತ್ತಮರುಮ್ಮರ ಕಂಡು ದುಃಖಿಸಿ । ಕೆಡುವೆ ಕೆಡುವರ ಕಂಡು ಸಂತಸ।
ಬಡುವೆನಕಟೆನ್ನಂತೆ ನೋಡೆನಿದೇನು ದುಷ್ಕೃತವೋ ॥
ಮೃಡನೆ ಕೇಳೆನ್ನೊಡಲ ಕ್ಷುದ್ರವ । ಬಿಡಿಸಿ ಪರರಿಗೆ ಹಿಂತಿಸುವ ನ ।
ಮ್ಮ ಗುಣಗಳನು ಬಿಡದಂತೆ ಮಾಡು ಮೃಡಾಣಿಯೊಡನಾಡಿ ॥

ರಾಮನಾಥಶತಕ. ಸು. 1500.

ವೃತ್ತ 101 ; ಪ್ರತಿವೃತ್ತವೂ ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ “ ಗುರುಶಾಂತರಾಮನೇ ” ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಬಸವ, ಚೆನ್ನಬಸವ, ಅಕ್ಕ, ಅಲ್ಲಮ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಕವಿಯ ಗುರು ವೀರಭದ್ರ.

ಮದನನ ಬಲ್ಪಿನುಬ್ಬಟೆಯನೇನನುಸಿರ್ದಪೆನೆನ್ನ ಚಿತ್ತದೊಳ್ ।
ಪುದಿದು ವಿವೇಕಮಂ ಜಡಿದು ಸತ್ಯಮನಿಕ್ಕಿ ಸುಶೌಚದೇಪೆಗ್ಗಯಂ ॥
ಸದೆಬಡಿದೊತ್ತಿ ಮೆಟ್ಟಿ ಕೊಳಚಾಡುತುಮಿಂತಿರೆ ನಿನ್ನೊಳಿರ್ಪವಂ ।
ಗಿದು ವಿಧಿಯೇ ಮಹಾತ್ಮ ಕರುಣಾಕರ ಸದ್ಗುರು ಶಾಂತರಾಮನೇ ॥
ಕಳವಳಿಸಿತ್ತು ಕಂಗೆಡಿಸಿದತ್ತು ಕರಂ ಕೊಳಚಾಡಿ ಕಾಡಿದ ।
ತ್ತಳಿಲಿಸಿದತ್ತು ಮುಂದುವರಿಸಿತ್ತು ಕರಂ ಮಳಹೆಂಬ ಕೂಪದ ॥
ಲ್ಲಿಳಿಯಿಸಿದತ್ತು ಮನ್ಮನಮನೀಯುಳಿಪಿಂತಿದನೊತ್ತಿ ಭಕ್ತನಂ ।
ಕುಳವನಚೈತ್ರ ನೋಡಿ ನಸೆ ರಕ್ಷಿಸು ಸದ್ಗುರು ಶಾಂತರಾಮನೇ ॥
ಸೇತುವನೆಯ್ದಿ ಪರ್ವತಮನೇಱಿ ಮಹಾವರವಾರಣಾಸಿಗಂ ।
ತಾತುರದಿಂದೆ ಸಾರ್ದು ಹಿಮವಂತಕೆ ಪೋಗಿ ಸಮಸ್ತದೇಶದೊಳ್ ॥
ಧಾತುಗಿಡಲ್ಕೆ ಮುಕ್ತಿದೊರೆಕೊಳ್ವುದೆ ಚಿದ್ಘನಲಿಂಗಪೂಜೆಯೊಳ್ ।
ಪ್ರೀತಿಯೊಳಿರ್ಪವರ್ಗ್ಗೆ ಘಟಿಸಿರ್ಪವೊಲೇಂ ಗುರುಶಾಂತರಾಮನೇ ॥

ಶೀಘ್ರಕವಿದರ ಉದಯರಾಗ. ಸು. 1500.

ಪಕ್ಕಗಳ ಕೆದಱಿ ಪಂಜರದೊಳಿಹ ಪವಳವಾ ।
ಯ್ವಕ್ಕಿಗಳು ಪಂಚಪರಮೇಷ್ಠಿಗಳ ನಾಮಗಳ ।
ನಕ್ಕಱಿಂ ವಿವರಿಸುತ್ತಿವೆ ಕೇಳ್ವವರ ಕಿವಿಗೆ ಚಕ್ಕುಲಿಸುವಂತೆ ಮುದದಿ ॥
ದಿಕ್ಕನ್ನೆಯರ ಸುಪ್ರಭಾತ ಸ್ವಪ್ನಾವಳಿಯ ।
ಸಕ್ಕರೆಯ ಸಿಹಿಯ ಮಿಕ್ಕಿಸೆವ ಸಂಗೀತರಸ ।
ವುಕ್ಕಿ ಶೋಭಿಸುತಿಹುದು ಧರಣರಾಜನ ತೋಳ ತೆಕ್ಕೆಯಿಂದುಪ್ಪವಡಿಸಾ ॥

ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ. ಸು. 1500.

ಸಂಸ್ಕೃತಶ್ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಟೀಕೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪದ್ಯಗಳೂ ಇವೆ.

ಪೊಸ ಎಳೆಯ ಪಣ್ಗಳೆಮಾ | ರಸಮುಂ ತೈಲಮುಮನಟ್ಟು ಕಿವಿಗೞೆ
ಯಲ್ ಪಾ |
ಟಿಸುಗುಂ ಪಲತೆಱದಿಂ ಪೀಡಿಸುವ ಮಹಾಕರ್ಣರೋಗಶತಸಂತತಿಯಂ ||
ಕಸುಕೆಜ್ಜನಾಗಿ ಪೋಪೊಡೆ | ಬಿಡದಾವಂ ಕಿಱಿದುಕಿಱಿದು ನಡೆವೊಡೆ
ನೊರೆಯುಂ |
ಪ್ಪೊಡೆ ನೊಂದು ಗುದಂ ಕೀಱುರಿ | ಪ್ಪೊಡೆ ತಿಳಿ ವಾತಾತಿಸಾರಮಾಗೆ
ವಿಕಾರಂ ||
ವರತಿರವಾರಾಂಜನಮುಂ | ನಿರತಂ ಘೃತದಿಂದೆ ಕೂಡಿಸೆ ಸತಿಯರ ಗರ್ಭಂ |
ಉರಿಗೊಡ್ಡಿದರಗಿನಂತಿರೆ | ಕರಗುಗುಮಾಸತಿಯ ಗರ್ಭಮಾಗದಮೋಘಂ ||

ನೀತಿರಸಾಯನಶತಕ. ಸು. 1500.

ನುಡಿಯುಲೋಪಮಿದಿರಹೃದಯಂ | ಮಿಡಮಿಱಿಮಿಱುಕುವೊಡೆ ಬೇಱೆ ಕೊ
ಳ್ವೇಡವರಂ |
ನುಡಿನಿಂದೆಯುಕ್ಕುವಲ್ಲದೆ | ನುಡಿವೊಡೆಯುಪಪರಕೆ ಹಿತವ ನುಡಿವುದು
ಪುರುಷಂ ||
ತಲೆವಱಿದು ಮುನಿಯ ಚಿತ್ತಂ | ತಲೆವಱಿದುಂ ಕ್ರೋಧಮಾನಮಾಯಾ
ಲೋಭಂ |
ತಲೆವಱಿದುಪೋಗದಿರ್ದೊಡೆ | ತಲೆವಱಿದೊಂದಟ್ಟಿಯಾಡಿತೆಂಬವೊಲಕ್ಕುಂ ||
ನೀತಿರಸಾಯನಮೆಂತುಂ | ಪ್ರೀತಿಯ ಪುಟ್ಟಿಪುದು ಗುಣಿಗೆ ಗುಣಿಯಲ್ಲದವಂ |
ನೀತಿಯನೊಲ್ಲನದೆಂತೆನೆ | ಭ್ರಾಂತೇಂ ಜ್ವರಿತಂಗೆ ಪಾಲು ಪಥ್ಯಮೆ ಪೇೞಿಂ ||
ನಂದದ ನೊಡರಿದು ಸಹಜಾ | ನಂದದೆ ಬೆಳಗುವುದು ಸಕಳಕೇವಳ
ಬೋಧಾ |
ನಂದದೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿರ್ಪುದಿ | ದೆಂದುಂ ಪರಮಾತ್ಮಜ್ಯೋತಿ ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲಂ ||

ದೇವರಾಜವಲ್ಲಭಾಷ್ಟಕ. ಸು. 1500.

ಕಡಲ ತಡಿಯ ಕಾಣದೊಂದು ಖಗವು ಸುೞಿಯೊಳಿದ್ದದಂತೆ
ಮುಡಿದು ಮುಡಿದು ಪಂಚಕಡಲ ನಡುವೆ ನಾನು ಮುೞುಗಿದೆಂ ||

ಬಿಸದೆಯೆನ್ನ ಪುಣ್ಯಪಾಪವೊಡಲಸುತ್ತಿ ಬದ್ಧಗೆ ।
ಕಸಲ ತಡಿಯುನೆಯ್ಯಸೆನ್ನ ದೇವರಾಜವಲ್ಲಭಾ ॥

ಚಂದ್ರನಾಥಸ್ತುತಿ (ಪದ್ಯ 8). ಸು. 1500.

ಸಾವ ಪುಟ್ಟುವ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಜೀವನಂ ನಿನಗೇಕಹಾ ।
ಜೀವ ಗೇಹದೊಳಿರ್ದು ಸೌಖ್ಯವ ಭಾವಿಸುತ್ತಿಹ ಮೂಢತ್ವಯಿಂ ॥
ಜಾವಜಾವಕೆ ನಿನ್ನ ಯಾಯುವ ನೀಂಟುವಂ ಜವನೆಂಬವಂ ।
ಭಾವಿಸೈ ಜಡನಿದ್ರೆಯುಂ ಬಿಡು ಭಾವಜಾರಿಜಿನಾಂಘ್ರಿಯುಂ ॥

ಅನಂತಜಿನೇಶ್ವರಾಷ್ಟಕ. ಸು. 1500.

ಫುಲ್ಲಬಾಣನ ಬಾಣಪುಷ್ಪಗಳೆಲ್ಲ ತುಂಬಿಗಳೆಂಬಿಲಂ ।
ದೊಲ್ಲದೇಳಿಸಿ ಒಲ್ಲರೆಲ್ಲರು ಸಿಜ್ಜ ಪೂಜಿಸುವಂತೆ ನಾಂ ॥
ನಿಲ್ಲದೇ ಸ್ತುತಿಯೆಂಬ ಸೌರಭ ಪೋಗದೀ ಪರಮಲ್ಲಿಕಾ ।
ಮಾಲೆಯುಂದದಿ ಪೂಜಿಪೆಂ ಶರಣಾಗನಂತಜಿನೇಶ್ವರಾ ॥

ಸಿದ್ಧಸ್ತೋತ್ರಟೀಕೆ. ಸು. 1500.

ಆಶಾಧರರ್ ಸಿದ್ಧಪರಮೇಷ್ಠಿಗಳ ಅಷ್ಟಗುಣಂಗಳಂ ಸ್ತುತಿಯಿಸುತ್ತು॥ ಮೊದಲೊಳ್ ಸಂಯಕ್ತ್ವಗುಣಮಂ ಸ್ತುತಿಯಿಸಿದಪರ್.

ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಸ್ತೋತ್ರಟೀಕೆ. ಸು. 1500.

ಅರ್ಹತ್ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಂಗಳಂ ಸ್ತುತಿಯಿಸಲಿಚ್ಛೆಯಿಸುಳ್ಳ ಆಶಾಧರಸೂರಿಗಳ್ ಮೊದಲೊಳ್ ಗರ್ಭಾವತರಣಕಲ್ಯಾಣಮಂ ಸ್ತುತಿಯಿಸಿದಪರ್. ಅಥವಾ ಪ್ರತಿಮೆಯೊಳ್ ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಂಗಳನಾರೋಪಿಸಲಿಚ್ಛೈಸುವ ಆಶಾಧರರ್ ಮೊದಲೊಳ್ ಗರ್ಭಾವತರಣಕಲ್ಯಾಣಮನಾರೋಪಿಸಿದಪರ್.

ಅನ್ವಯಾರ್ಥಂ ಪೇಳಲ್ಪಡುಗುಂ; ಪದಚ್ಛೇದಮುಮಂ ಪದಾರ್ಥಮುಮನನ್ವಯಾರ್ಥದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದಮೆ ಅಱಿವುದು.

ದ್ವಾದಶಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆ (ಗದ್ಯ) ಸು. 1500.

ಸಗರಾದಿಸ್ಥಾನಂಗಳುಂ ಪದವಿಗಳುಂ ಸಿಂಹಾಸನಾದಿಗಳುಂ ಪುತ್ರಕಳತ್ರಮಿತ್ರಾದಿಗಳೊಳಪ್ಪ ಪ್ರೀತಿ—ಇವು ಮೊದಲಾದುವು ಜೀವಕ್ಕೆ ನಿತ್ಯವಲ್ಲೆಂದು ಚಿಂತಿಸುವುದು ಅಧ್ರುವಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆ—ಇತ್ಯಾದಿ.

ವೀರಜಿನೇಶ್ವರಸ್ತುತಿ (ಪದ್ಯ 9). ಸು. 1500.

ನಿನ್ನ ನಾಮಮರೀಚಿಮಂಜರಿ ಕರ್ಣಭೂಷಣಮಾಗಿರೆ।
ನನ್ನ ಚಿದ್ಗೃಹದಿಂದ ಕತ್ತಲೆ ಪೋಗಲಾಕ್ಷಣಮಾಕ್ಷಣಂ ॥

ನಿನ್ನ ಸದ್ಗುಣರತ್ನರಾಶಿಯ ಕಂಡು ಸೋಲ್ತಿದೆ ಮುಕ್ತಿಯಂ।
ಮನ್ನಿಸಯ್ಯ ಮಹಾನುಭಾವನೆ ಸಂದ ವೀರಜಿನೇಶ್ವರಾ ॥

ಜ್ಞಾನಸಾರ. ಸು 1500.

ಪಲಪಲವನೋದಿ ಮನಸಂ । ಪೊಲೆಗೆಡಿಸದೆ ಕಿಱಿದಱಿದೆ ನಿಜತತ್ವಮುಮಂ।
ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದೊಡದೆ ಸಾಲದೆ । ಸಲೆ ಬೆಳಗುವ ಗಗನದಗಲಮೋ ರವಿಬಿಂಬಂ ॥

ಒರ್ವನೆ ನಿಜಶುದ್ಧಾತ್ಮನ।ನಿರ್ವಾಣಸುಖಕ್ಕೆ ಹೇತುವೆಂದಱಿಯದವಂ।
ನಿರ್ಗಂದದೆ ಮಾಳ್ಪ ತಪಂ।ಕರ್ವರೆ ಹೆಬ್ಬಿದಿರನಡಸಿ ತಿಂಬವೊಲಕ್ಕುಂ ॥

ಜೀವಕ್ಕೆ ಬಂಧಮೋಕ್ಷಂ। ಭಾವಂಗಳಿಸಕ್ಕುಮಲ್ಲಿ ಸಹಜಮೆ ಸಾರಂ ।
ಭಾವಿಸು ನಿನ್ನೊಳ್ ನೀಂ ಯ । ದ್ಭಾವಂ ತದ್ಭವತಿಯೆಂಬ ನುಡಿ ತಪ್ಪುವುದೇ ॥

ಪರಮಜ್ಞಾನಾನಂದ। ಸ್ವರೂಪನಾನೆಂದು ತನ್ನನಱಿವಬಱಿಕ್ಕಂ ।
ಪರವಸ್ತುವಿಗೆಱಗುವುದೇ । ಪಿರಿದುಂ ನಿಧಿಗಂಡು ಜತಗಗರ್ಚುವನೊಳನೇ ॥

ವೃಷಭಜಿನಸ್ತುತಿ (ಪದ್ಯ 8). ಸು. 1500.

ಮರದ ಮಡಕೆಯೊಳು ಪಾಕಮು। ನುರವಣೆಯಿಂ ಮಾಱಿಕ್ಪುಡಿಂತು ಸಂಸಾರಸುಖ।
ಕ್ಕಿರದಳಿಸಿ ಕೆಟ್ಟೆನಿನ್ನೆಗ । ಪರಮೇಶ್ವರ ರಕ್ಷಿಸೆನ್ನ ನೀಂ ಪರಮಜಿನಾ ॥

ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥಾಷ್ಟಕ. ಸು. 1500.

ಮುನ್ನ ಮಾಡಿದ ದುಶ್ಚರಿತ್ರದೆ ಹಿಂದೆ ಕೆಟ್ಟುದೆ ಸಾಲದೇ ।
ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯು ಪರ ಷ ಮುಟ್ಟಿದ ಲೋಹದಂದದೆ ಶುದ್ಧನಾಂ ॥

ನಿನ್ನ ಪಾದಸರೋಜಯುಗ್ಮದ ಸೇವೆಯುಂ ಬಿಡದಿರ್ಪೆನಾಂ ।
ನಿನ್ನ ರೂಪನೆ ಮಾಡು ಬೇಗದಿ ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ ಜಿನೇಶ್ವರಾ ॥

ನಿರ್ಮಲರೂಪಸ್ತುತಿ (ಪದ್ಯ 25) ಸು. 1500.

ವಾತದ ಪಿತ್ತದ ಶ್ಲೇಷ್ಮದ । ಘಾತಿಯೊಳತಿಭೀತಿಯಾದ ದೇಹಕೆ ನೀನುಂ ।
ಓತು ನಿಜಗುಣವನೊಲ್ಲದೆ । ಕಾತರಮತಿಯಾಗಬೇಡ ನಿರ್ಮಲರೂಪಾ ॥

ಸುಂಬುಳಿನ ಸಳಿಗೆ ನಾಸಿಕ । ಬಿಂಬಾಧರ ತೊಗಲ ಸುರುಳಿಯುಲಗ್ಗಣ್ಣೊದಕಂ ।
ಬಂಬಲ್ಗುರುಳ್ಗಳು ಕಿಸುನಱ್ । ಪೊಂಬಲನುೞಿ' ಪೆಣ್ಣನೆಂದ ನಿರ್ಮಲರೂಪಾ ॥

ನೋಂಪಿಗಳು. ಸು. 1500.

ಜೈನರ ವ್ರತಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಗ್ರಂಥ; ಚಂಪೂರೂಪವಾಗಿದೆ.

ಕುವಲಯತತಿಹಿತಕರನಂ । ಸವಿವಿಲ್ಲನಕಣೆಯುಮುಱಿದ ವೀರಾಗ್ರಣಿಯುಂ ।
ಭವಭಯಹರನಂ ಸನ್ಮತಿ । ದಿವಿಜಾರ್ಚಿತಪಾದಪದ್ಮನಂ ವಂದಿಸುವೆಂ ॥

ಇಲಿಯುಂ ಕಪ್ಪೆಯುನೊಲವಿಂ । ದುಲಿದಟ್ಟಿ ತಗುಳ್ದು ತಿಂಬ ಪುತ್ತಿನ ಪುಱುವಂ
ಸಲೆ ನಾಗರೆಂದು ಪೂಜಿಪ । ರೊಲವಿಂ ಜನಮರುಳೊ ಜಾತ್ರೆಮರುಳೋ ಎನೆ ತಾಂ ॥

ನಿರ್ದುಃಖಸಪ್ತಮಿಯಾಕಥೆ (ಗದ್ಯ). ಸು. 1500.

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ಕಂದವಿದೆ:—
ಜಿನಗೆಱಗಿ ಪೇೞ್ವೆನೊಲವಿಂ । ದನುಪಮನಿರ್ದುಃಖಸಪ್ತಮಿಯ ಸತ್ಕಥೆಯುಂ ।

ಜನತತಿಹಿತಮಂ ನುತಮಂ । ಜನನಜರಾಮರಣಹರಣಕಾರಣಮುದಱಂ॥

ಧನ್ವಂತರೀಯ ನಿಘಂಟು. ಸು. 1500.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ಮೂಲಿಕಾದಿಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪದಗಳು ಹೇಳಿವೆ.

ಚಂದನೆಯ ಕಥೆ. ಸು. 1500.

ತ್ರಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 4, ಪದ್ಯ 460. ಈ ಕಥೆ ಗುಣಭದ್ರಕೃತವಾದ ಉತ್ತರಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಆದಿನಾಥ, ಸಿದ್ಧಾದಿಗಳು, ಸರಸ್ವತಿ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ.

ಕೆಡೆದಿರ್ದ ಸರ್ಪನ ಒಡಲ ಮೆಟ್ಟಲಿ ಹಸಿ। ದಡರುವ ಹುಲಿಯ ಹಿಡಿಯಲ್
ಪರಸು। ಕೆಡಲಾಡಬಹುದೆ ಕೆಳೆಯುಳೇ ॥

ಅಂಜೆನು ಸಿಂಹಕ್ಕೆ ಅಂಜೆ ಮಾತಂಗಕ್ಕೆ। ಅಂಜೆನಂಜಿಸುವ ಸಿಡಿಲಿಗೆ।
ಕಳೆಯುಳೆ। ಅಂಜುವೆ ಪರರ ನಿಂದೆಗೆ ॥

ಪರಧನ ಪರಸತಿ ಪರನಿಂದೆಗೆಣಿಸದಾ। ನರಮುಣಿಯಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ।
ಪರಲೋಕಕೆ। ಗುರುವಿಲ್ಲವಿದು ಸಂಶಯವಲ್ಲ ॥

ಶೃಂಗಾರಶಿವಸ್ತುತಿ. ಸು. 1500.

ನಾಲ್ದೆಸೆಗಳಂ ಬೆಳಪ ಮೊಲ್ಲೊದ್ದಿಗೆಯುಂ ತೊಡುತ
ದಲ್ದುಱುಬಿನಲ್ಲರೆಯರಲ್ದ ಪೊಸ ಪೂಮಂ ।
ಜೋಲ್ದುಗುವವೋಲ್ ಮುಡಿದು ಪಾಲ್ದೆರೆಗಳಂತೆಸೆವ
ಪೋಲ್ದುಗುಲಮಂ ಧರಿಸಿ ಕಾಲ್ದೆಗೆದು ಮುಂಬಾ ॥

ಗಿಲ್ದರೆಯ ಚಾವಡಿಗೆಯೋಲ್ದು ನಿಮ್ಮ ತಿ ಸೊಬಗ
ನೊಲ್ದು ಬಿಡದೀಕ್ಷಿಸುತೆ ಸೋಲ್ದವಳನೇ ಕಂ ।
ಡಾಲ್ದು ಮದನಂ ಕೆದದುರ್ವ ಬಿಲ್ದಿಯನುಬೀಸೆ ಬ
ಬಿಲ್ದವಳ್ಗೆ ಬಾಯ್ದೊಡು ಕುಕಿಲ್ದು ನೆರೆ ಶಂಭೂ ॥

ತುಂಬುರುಸುನಾರದಚುಂಬಿತಸುಗಾನರಸ
ದಿಂ ಬಿಡದೆ ಬಣ್ಣಿಸುವ ತುಂಬಿದ ತಪಃ ಪ್ರಾ |
ಡಂಬರ ಮಹಾಮುನಿಕದಂಬಮೆ ಸಹಸ್ರದಳ
ದಂಬುಜದ ಮಧ್ಯದೊಳಗಿಂಬಿಡುವ ಭಾಸ್ವ ||

ದ್ವಿಂಜಸುಫಲೋಷ್ಠಮೆಸೆವಂಬಿಕೆ ನೆಗಟ್ಟಿ ಮುದ
ದಿಂ ಬಿಗಿದು ತಟಿಕ್ಕೃಪ ಕಂಬೆಳಗ ಧಿವಾ? |
ಸಾಂಬಶಿವನಂ ನೆನೆಯೆ ಬೆಂಬಿಡದೆ ಬರ್ಪುದು ಸು
ಖಂ ಬಯಸಿದರ್ಥಮುಮಘಂ ಬಯಲದಲ್ತೇ ||

ಲಿಂಗಸ್ತೋತ್ರಷಟ್ಪದಿ. (ಪದ್ಯ 111). ಸು. 1500.

ತಿಂಗಳ ತಣ್ಗದಿಡೆರ್ಗಂಗಲ್ ತೀವಿದ | ಪಿಂಗಳವರ್ಣಜಟಾಕೋಟೀರದ |
ಮಂಗಳಮೂರ್ತಿ ಭುಜಂಗಾಭರಣ ವಿಹಂಗಗಮನವಿನುತ ||

ಗಂಗಾಧರ ಮಾತಂಗಾಸುರಹರ | ಪುಂಗವವಾಹ ಸಿತಾಂಗ ಸಮಸ್ತಜ |
ಗಂಗಳರಸ ಕೃಪೆಯಿಂ ಸಲಹೆಮ್ಮಂ ಸಂಗಮನಾಥ ಶಿವಾ ||

ಹುಟ್ಟಂ ಹಱಿರಂ ವಿನತಜನದ ದೆಸೆ|ಯುಟ್ಟಂ ನಿಟಿಲ್ವಿಡಲೆಲರಣಿವಚ್ಚಂ |
ದೊಟ್ಟಂ ಬಾನೊಳ್ ತಿರ್ರನೆ ತಿರ್ರನೆ ತಿರುಗುವ ಮುಪ್ಪೊಳಿಬಂ ||

ಸುಟ್ಟಂ ಕಟ್ಟುರಿಗಣ್ಣಿಂದು ಱಿ ಕುಳಿವೇಟ್ಟಿನಣುಗಿಗೊಲ್ದರಮೆಯ್ಯಂ ಸಲೆ |
ಕೊಟ್ಟಂ ದೇವರ ಹಿಂಚೊಳ್ ತನಗೆಣೆಗೆಟ್ಟಂ ಪಾಲಿಸುಗೆ ||

ಆಚರಣಸಂಬಂಧಷಟ್ಪದಿ (ಪದ್ಯ 165). ಸು. 1500.

ಹುರುಳಿಲ್ಲದ ವಿಷಯಂಗಳ ಬೆಸ್ಸೊಳು | ಹರಿಹರಿದೆಳತಟಗೊಳುತಿಹ
ರವರೇಂ |
ಜರಠವರಾತ್ಮಜರಲ್ಲವೆ ದಿಟ ಸತ್ಪುರುಷರೆ ಲೋಕದೊಳು ||

ಉರಗನ ಹೆಱಿಗೆಯನು ಕದ್ದೋಡಿದ | ಮುರುಳುವನಾಕಸತೆಱಿದಿಂ
ಹೊಳ್ಳನು |
ಹುರಿದರಳನು ಕಱಿ ಕುಪಸಂತಿಗನಱಿಯೆಂದಸು ದೇಶಿಗನು |

ಮಾಗದ್ವೈತನಿರಸನ ತ್ರಿಪದಿ. ಸು. 1500

ಪದ್ಯ 127 ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಶ್ಲೋಕಗಳೂ ಅನುವಾದಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಕರಿಯುಂಡಕಪಿತ್ಥ। ವಿರಲುಂಟುನೋಡುವರೆ । ತಿರುಳಿಲ್ಲವೆಂಬ ಮಾಟ್ಕ
ಯಿಂ। ಭಕ್ತರೊಳ । ಗಿರಲುಂಟೆ ಕರ್ಮಫಲ ಶೇಷ ॥

ಛೀಯೆಂದು ಪರಧನವ। ಛೀಯೆಂದು ಪರಸತಿಯ। ಛೀಯೆಂದು ಹಿಂಸೆ ಪಾಪ।
ಪೈಶುನ್ಯವನು । ಛೀಯೆಂದು ಕಳೆಯಲವ ಬ್ರಹ್ಮ ॥

ಬಸವೇಶ್ವರಸ್ತೋತ್ರ (ಕಂದ 16). ಸು. 1500.

ಪ್ರಣವದ ಬಳಿ ಬಕಾರಂ । ಪ್ರಣವದ ನಾದಾನುಸಾರಸಾರ ಸಕಾರಂ ।
ಪ್ರಣವದ ಬಿಂದು ವಕಾರಂ । ಪ್ರಣವಂ ಬಸವಾಕ್ಷರತ್ರಯಂ ಬಸವೇಶಾ ॥

ಬಸವಂ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೂಲಂ । ಬಸವಂ ಕಾಲಂಗೆ ಕಾಲನನುಪಮಶೀಲಂ ।
ಬಸವಂ ಜಂಗಮಲೋಲಂ । ಬಸವಾ ರಕ್ಷಿಸುವುದೆನ್ನ ಸಂಗನ ಬಸವಾ ॥

ಪಂಚಾಶಿಕೆ. ? 1528 (ಸರ್ವಧಾರಿ).

ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿ; ಸಂಧಿ 13, ಪದ್ಯ 673. "ರಚಿಸುವೆನು ಸುರಪಗೆ ಪರಮಶಿವನುಪದೇಶಿಸಿದ ಪಂಚಾಶಿಕಾಗಮವ" ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಶಿವ, ಗೌರಿ, ತೋಂಟದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ, ಗಣಪತಿ, ನಂದಿ, ವೀರೇಶ್ವರ, ಕುಮಾರ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ

ಪೊಕ್ಟ ಪೊಸಬಾಂಬೊಚ್ಚದಲೆಯುಂ । ಗಚ್ಚಱಿಯದೆನ್ಮಯ್ಯಂಪಂಗುಪೆ ।
ಮಚ್ಚರವನೊಂದದ ಸಿರಿಗಳೆಱಿಯುಂಗೆ ಬಗೆಯೊಳಗೆ ॥
ಬಿಚ್ಚಱಪ ಮುಱುಕದ ಜಸಂದಳೆ । ದೆಚ್ಚಱಿಡಗದ ದೇಸಿಗಂಗಾ ।
ನೊಚ್ಚತಂ ತುಱಿಲ್ಗೆಯ್ವೆನೊಡಲಿಜನೊಡಲ ಚುಚೀದಗೆ ॥
ಎನುತ ಭೇದಾಭೇದವಹ ಚಿತಿ । ಯನುಸರದೆ ಚಿತಿಯಾತ್ಮಕವಿಸೆಂ ।
ದೆಸಿಪ ಜಗವಾ ಚಿತ್ತೆ ಚಿತ್ತು ಜ್ಞಾನವದೆ ಧರ್ಮ ॥
ತನುಜ ಧರ್ಮಿಗೆ ಧರ್ಮಕಂ ಕೇ । ಳಿನಿಸುಮುಗಲಿಗೆ ತೋಱಿದನುವೆಂ ।
ತೆನಲು ಶರಧಿತರಂಗಸೀತಿಯೊಳಿಲ್ಲವೇಕತೆಯು ॥

ಬಸವೇಶ್ವರನ ಪಂಚಸ್ತೋತ್ರ. ಸು. 1550.

ಕುವಲಯಪರಾಜಿತಂ ಕಂಜಾತರಂಜಿತಂ ।
ತನೆ ತಾರಕಾಲಂಕೃತಂ ನಾಡೆ ಸಂತತಂ ।
ರವಿಯಂತೆ ಪುರದಂತೆ ವನದಂತೆ ದಿವದಂತೆ ಶಿವನಂತೆ ದನುಜನಂತೆ ॥

ವಿವಿಧಾನಿವಿಷಭಂಗವರ್ಧನಂ ಶ್ರುತಿಯುತಂ ।
ವಿವರಿಸಲ್ಕಂ ಜನೋದ್ಭಾಸಿತಂ ಬಕ ಸರಸಿ ।
ನವಗಾನ ವಿಪ್ರಕುಲ ಗಿರಿ ವರುಣನೆಸೆಯಂತೆ ಗಿರಿಜೆಯಂಬಕವೆಸೆದುವು ॥

ಪಲಗಣ್ಣ ಕಾರೊಡಲ ಮಾತುವೆಣ್ಣೆಱೆಯರುಂ ।
ತುಱುಗಲ್ಗೈವ ಮೆಲ್ಲಡಿಯ ಜತಿಗಳೆದೆವಕ್ಕಿಗನು ।
ಮುಲರಂಬವಗೆಯ ಸಿಂಗಗೈಯ ಜೊನ್ನೊಡಲ ಮರಗೂಱಿಬಾನ್ಮಣಿ
ಗಣ್ಣನು ॥

ಎಲವರ್ಣಟ್ಟಿದಲೆಯನಱಿವೊಗನಯ್ಯ ಸಜ್ಜೆಱೆಯ ॥
ನೆಲರುಣಿಸಗಂಕಣಂ ಪೊಂಬೆಟ್ಟಬಿಲ್ಗೈಯ
ನೆಲದಳೆದನಣುಗಿಯಾಣ್ಮಂ ಸಿದ್ಧನಂಜೇಶ ರಕ್ಷಿಸುಗೆ ಬಿಡದೆಮ್ಮನು ॥

ಭುವನಭವಭವವಿನುತ ಭುವನಭವನಯುಸನತ ।
ಭುವನಭವಭವನಭವ ಭುವನಧರದಳನಸವಿ ।
ಭುವನಭವಸಖಭುವನಭವರಿಪುವಸಲನಯನ ಗಗನಭುಪನಾವತಂಸ ॥

ಭುವನಧರಧರ ಕನಕಭುವನಧರಧರ ವರದ ।
ಭುವನಧರಗಜಶರದ ಭುವನಭವಶಿರ ಭುವನ ।
ಭುವನೇಶ್ವರಿಯ ವದನಭುವನೇಜ ಭುವನನಯನ ಜಯ ಜಯ ಸಿದ್ಧ
ನಂಜಾ ॥

ನೀಲಮ್ಮನ ತ್ರಿಪದಿ (ಪದ್ಯ 55). ಸು. 1550.

ಶ್ರೀ ಪರಮೇಶ್ವರನ । ಅಪಾರಮಹಿಮೆಯನು । ರೂಪುಗೊಂಡಂತೆ ನಿಂದ
ನೀಲಮ್ಮ । ನೀನೇಪೊತ್ತು ಎನಗೆ ಕೃಪೆಯಾಗು ॥
ಕರಗಿದಗೆ ಕಾಮದಲಿ । ಕೊರಗಿದಗೆ ಕ್ರೋಧಗಲಿ । ಬೆರೆದವಗನೇಕ
ಭವದೊಳಗೆ ।
ನೀಲಮ್ಮ । ಪರಿಪೂರ್ಣರೂಪೆ ಕೃಪೆಯಾಗು ।

ಮುರಿಗೆ ಶಾಂತವೀರೇಶ್ವರನ ಕಂದ (ಪದ್ಯ 24) ಸು. 1550.

ನಿನ್ನನೆ ಪಾಡುವೆ ಸಂತತ । ನಿನ್ನನೆ ಪೊಗಟ್ಟುವೆನು ನಿತ್ಯವೆಡೆ ಬಿಡದಾವಗ।
ನಿನ್ನನೆ ಬೇಡುವೆನಲ್ಲದೆ । ಯನ್ಯರ ಸಾನಟ್ಟೆಯೆನೀಶ ಶಾಂತವಿರೇಶಾ ॥

ಶಿವಭಕ್ತಸ್ತುತಿ (ಕಂದ ಸುಮಾರು 800). ಸು. 1550).

ಭಕ್ತರನಳವಿಯೊಳೀಕ್ಷಿಸಿ । ಭಕ್ತರ್ ಬಂದಪರೆನುತ್ತೆ ಬದುಕಿದೆನೆನುತಂ ।
ಭಕ್ತಗೀದಿರೆಟ್ಟಿ ಯಥಾ । ಶಕ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದೆ ಪೂಜಿಸಲ್ವೇಟ್ಕುಭವಾ ॥

ಕುಲಜಕುಲಹೀನರಿರ್ವರ್ । ನೆಲೆಗೊಳೆ ಭವದಚಲಭಕ್ತಿನಿಷ್ಠಾಗತಿಯಿಂ।
ಬೆಲೆಗೆಯ್ಯೊಡವರ್ ಸದೃಶರ್ । ಕುಲಜರ್ ಕುಲಹೀನರೆಂಬುದಘಟಿತವುವರೊಳ್ ॥

ಕೊಟಿತದ ಶಿರಂಗಳ್ ಬೆರೆಗುಂ । ಪಟ್ಟಿದಾಜಿಹ್ವೆಗಳುಟ್ಟುಯುದೆಬಕುಳಂ ।
ಕಟ್ಟಿಗೊರಲನ ಭಕ್ತಗ್ಗಿಂ । ದಟ್ಟುಯುರೆ ಸದ್ಯಃ ಪ್ರಸಾದರೀಶನ ಭಕ್ತರ್॥

ಮಿಶ್ರಸ್ತೋತ್ರ. ಸು. 1550.

ಕುಸುಮಷಟ್ಪದಿ; ಪದ್ಯ 110. ಕೊನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುರುಸೋಮನಾಥನ ಅಂಕಿತವಿದೆ.

ನಂದಿಕೇಶ್ವರ ಭೃಂಗಿ । ಸ್ಕಂದ ಮುಖ್ಯಸುರಾಳಿ ।
ಬಂದೆನ್ನ ಹೃತ್ಕಮಲದೊಳಗೆ ॥
ನಿಂದು ನಿಮ್ಮಯ ಭೃತ್ಯ । ನೆಂದೀ ಕೃತಿಯೊಳು ತ ।
ಪ್ಪೊಂದಿಲ್ಲವೆನೆ ನಡೆಯಿಸುವುದು ॥
ಒಡಲ ಒಟ್ಟಿಯುಲಿ ಛಾಯೆ । ನುಡಿಯು ಬಟ್ಟಿಯೊಳಗರ್ಥ
ದೃಢಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನಂ ವಿರಕ್ತಿ ॥
ಒಡನೆ ಸನ್ಮುಕ್ತಿ ಬೆಂ । ಬಿಡದವೋಲ್ ಮಹದೇವಿ
ನಡೆದಳಾ ಭೈರವನ ಕೂಡೆ ॥

ಸುಗ್ರೀವನಿಮಿತ್ತ. ಸು. 1550.

ಮಂದನೊಡನಸುರಗುರುವುಂ । ಮಂದಸಿರಲ್ ನಿಂದ ನೆಲೆಯೊಳಿರೆ ಶುಭಮಕ್ಕುಂ ।
ಕುಂದದೆ ಪೊಱಮಡೆ ಕಲಹಂ । ಸಂದಿಸುಗುಂ ಕೇಡು ರುಜೆಗಳುಂ ಪೀಡಿಸುಗುಂ ॥

ಭೌಮನೊಡನಮರಗುರುವುಂ । ಸೋಮಜನುಮಿರಲ್ಕೆ ವೈರಿಬಲಮಂ ಗೆಲ್ಗುಂ ।
ಕ್ಷೇಮಾರ್ಥಲಾಭಮಕ್ಕುಂ । ಭೂಮೀಶ್ವರಪೂಜೆ ಸಂತತಂ ಪಿರಿದಕ್ಕುಂ ।

ಸಾಮುದ್ರಿಕಲಕ್ಷಣ (ಗದ್ಯ). ಸು. 1600.

ಕಿಱುವೆರಳಿನ ಅಡಿಯು ಅಡ್ಡಲಾಗಿರ್ದುದು ಆಯುಷ್ಯರೇಖೆ. ಹೆಬ್ಬೆರಳಿನ ಒತ್ತಿನ ತರ್ಜನಿಯೆಂಬ ಬೆರಳ ಮುಟ್ಟಿದೊಡೆ ತೊಂಬತ್ತು ವರ್ಷದಾಯುಷ್ಯವೆಂದಱಿವುದು ; ತರ್ಜನಿಯುಂ ಸುತ್ತಿದೊಡೆ ನೂರುವರ್ಷದಾಯುಷ್ಯವೆಂದಱಿವುದು ; ಕಿಱುವೆರಳಿಂದ ಮಧ್ಯವೆರಳಲ್ಲಿ ನಡೆದು ನಿಂದೊಡೆ ಎಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷವೆಂದಱಿವುದು ; ಕಿಱುವೆರಳಿಂದ ಅನಾಮಿಕ ಮಧ್ಯವೆರಳಲ್ಲಿ ನಿಂದೊಡೆ ಅಱುವತ್ತು ವರ್ಷಕೆ ಕೊಱತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬಾಳ್ವರು

ಶಕುನಗಳು. ಸು. 1600.

ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹಲ್ಲಿಯ ಶಕುನ, ಹಸುಬನ ಶಕುನ, ಗಾರ್ದಭಶಕುನ, ಸರ್ಪಶಕುನ, ಸೀನಿನ ಫಲ, ಕಣ್ಣುಹಾರಿದ ಫಲ, ಗೌಳಿ ಬಿದ್ದ ಫಲ, ಜೇನು ಇಕ್ಕಿದ ಫಲ, ಸ್ವರ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳು ಗದ್ಯಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿವೆ. ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳು ವರಕವಿಚಂದ್ರ, ಅಲ್ಲಚಮೂಪ, ಅಚಳಿತವಚನ ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತವೆ.

ಕಾಗೆ ನರಿ ಪಲ್ಲಿ ಪಿಂಗಳಿ । ಗೂಗೆ ಹಯಂ ಖರದ ಶಕುನ ವೃಷಭಧ್ವನಿಯುಂ ।
ಪೋಗಲೆಡಬಲದೊಳಾಗಲು । ಮೇಗೆ ಕರಂ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯಚಳಿತವಚನಾ ॥
ಆಪತ್ತುಪುಟ್ಟಿ ಮನದೊಳ್ । ತಾಪಿಸಿ ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬೆಸಗೊಳುತಿರಲುಂ ।

ಪಾಪಗ್ರಹದೊಳಗುಳಿಯಲು | ಆಪತ್ತುಗಳಡಗಿ ಮುಂದೆ ಸಂಪದಮಕ್ಕುಂ ||
ಗಂದವ ಸೀಡುವ ಪದದೊಳ್ | ಮುಂದಮೆ ಕನ್ನಡಿಯ ಹಿಡಿದು ನೋಡುವ ಪದದೊಳ್ |
ಚಂದವಲಿ ಪಲ್ಲಿ ಕರೆಯಲ್ | ಸಂದೇಹಮೆ ಶುಭದನೊಂದನಲ್ಲಜಮೂಪಾ ||
ಚಿಂತೆಗೆಯಿದಿರುಂ ಬಲನುಂ | ಸಂತೋಷಕೆಯೆಡನು ಬೆನ್ನಮಾದೊಡೆ ಶುಭದಂ |
ಚಿಂತೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಾನಂ | ಚಿಂತೆಗೆ ನೊಸಲಪಲ್ಲಿಯೊಸಗೆಯ ಪೇಳ್ಗುಂ ||
ಹರ ಮುನಿದಂಬಂ ತೊಟ್ಟೊಡೆ | ಶರಧಿಯ ನಡುಮಧ್ಯದೊಳಗೆ ಬಿದ್ದೊಡೆ ಮುತ್ತು |
ಮುರರಿಪು ಚಕ್ರದೊಳಿಟ್ಟೊಡೆ | ಪರಿಹರಿಪುದು ಬಲದಪಲ್ಲಿಯುಲ್ಲಜಮೂಪಾ ||
ನಾಡಲಿ ವಲ್ಲಿ ಪಾಳಿಯಿಡುವಲ್ಲಿ ಕದಂಗುಡುವಲ್ಲಿ ಚಿಂತೆಯಿಂ |
ಮೂಡಿ ಮುಳುಂಗುವಲ್ಲಿ ಸಭೆಯೊಳ್ ಸಿಲುಕಿರ್ದಡೆಯಲ್ಲಿ ಭೀತಿಯಿಂ ||
ದೋಡುವ ತಾಣದಲ್ಲಿ ಸಲೆ ಪಕ್ರಿಯನೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಿಗಳ್ |
ನಾಡೆ ಗೃಹಂಗಳಿಂ ಪೊಱಗೆ ದಕ್ಷಿಣದೊಳ್ ಸ್ವರಮೀಯಲುತ್ತಮಂ ||
ಬಡತನದಿಂ ಪೋಪಾತಗೆ | ಯೆಡದಿಂ ಬಲಗಡೆಗೆ ಬಂದು ಪನ್ನಗರಾಜಂ |
ಪೆಡೆಯೆತ್ತಿ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಲ್ | ಪೊಡವಿಗೆ ತಾನೊಡೆಯನಕ್ಕುಮಿದೆ ಸಿದ್ಧಾಂತಂ ||
ಅಂಬಿಲದ ಕೂಳಿ ಮಡಕೆಯ | ತುಂಬಿದ ನಡುಮನೆಯ ಕಡೆವ ಕಂಬಗಳೆಡೆಯೊಳ್ |
ಹೊಂಬಣ್ಣದಿಱುಪೆ ನೆಗಬ್ದೊಡೆ | ತುಂಬಿದ ಧನಧಾನ್ಯಮಕ್ಕುಮಾತನ ಮನೆಯೊಳ್ ||

ಗೌಳಿ ಬಿದ್ದ ಫಲ—ನೆತ್ತಿಯಮೇಲೆ ಬೀಳೆ ಕಲಹ; ನಡುನೆತ್ತಿಯಮೇಲೆ ಬೀಳೆ ತಂದೆತಾಯಿಗೆ ಹೊಲ್ಲ; ಇತ್ಯಾದಿ.

ಅಂಗಸ್ಪರ್ಶಫಲ—ಮೂಗ ಹಿಡಿದಡೆ ಹಾನಿ; ಮುಖವ ಹಿಡಿದಡೆ ಲಾಭ; ಮಿಾಸೆಯ ಹಿಡಿದಡೆ ಪುರುಷಾರ್ಥ; ತುಟಿಯ ಮುಟ್ಟಲು ಜಗಳ; ಗಲ್ಲವ ಮುಟ್ಟಲು ದುಃಖ; ಮುಂಗೈಯ ಹಿಡಿದಡೆ ರೋಗ; ಇತ್ಯಾದಿ.

ಅವಯವ ಹಾಱಿದ ಫಲ—ಎಡದ ಹುಬ್ಬು ಹಾಱಲು ಕಷ್ಟ; ಬಲದ

ಹುಬ್ಬು ಹಾರಲು ಲಾಭ ; ಬಲದ ಅಳ್ಳೆ ಹಾರಿಲು ಸಂಪತ್ತು ; ಎಡದ ಅಳ್ಳೆ ಹಾರಿಲು ವಿಪತ್ತು ; ಇತ್ಯಾದಿ.

ಕಾಗೆ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಕ್ಕಿದ ಫಲ—ಶಿರದೊಳು ಮೃತ್ಯು ; ಲಲಾಟದೊಳು ಕನಕಪಟ್ಟ ; ಉರದೊಳು ಭೋಜನ; ಕರ್ಣದೊಳು ಸುವರ್ಣಲಾಭ ; ಇತ್ಯಾದಿ

ನೀಲಾಂಬಿಕಾಸ್ತುತಿ. ಸು. 1600.

ಬಸವನ ಹೆಂಡತಿ ನೀಲಮ್ಮನ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಗ್ರಂಥ ; 25 ಷಟ್ಪದಿಗಳಿವೆ.

ಮಂಜುಮಣಿಗಣಖಚಿತನೂಪುರ । ರಂಜಿತಾಮಳಚರಣಸರಸಿಜೆ ।
ಕಂಜಮುಖಿ ಕಮನೀಯಮಂತ್ರಾಲಾಪೆ ಜಿತತಾಪೆ ॥
ಕಂಜರಿಪುನಿಭನಖನಿಚಯೆ ಮದ । ಕುಂಜರಾಧಿಕಯಾನೆ ದುರ್ಗುಣ ।
ಭಂಜೆ ಪಾಲಿಸು ಭಕ್ತಜಗವನು ವೃಜಿನಸಂಹಾರೆ ॥
ನೋಡಿ ನಿನ್ನಯ ದಂತಚಯಮಂ । ದಾಡಿಮಂಗಳು ನಾಚಿ ವನದೊಳು ।
ಕೂಡಿ ಸೈವೆರಗಾಗಿ ಬಾಯಂ ತೆರೆದು ಪಲ್ಗಿರಿದು ॥
ಬೇಡಿದವುವಾವಾಗ ನಿನ್ನೊಳು । ಗಾಡಿಯುಂ ಬಹುಮಾನಿ ದಯೆಯಂ ।
ಸೂಡಿ ಪಾಲಿಸು ನೀಲಲೋಚನೆಯೆಮ್ಮನನವರತ ॥

ಮಣ್ಣೇಶ್ವರಕಾವ್ಯದ ನಾಂದ್ಯ. ಸು. 1600.

ಇವು ಈ ಕಾವ್ಯದ ಸಂಧಿಗಳ ಆದಿಯಲ್ಲಿರುವ ನಾಂದೀಪದ್ಯಗಳಾಗಿರಬಹುದು. ಒಗಟೆಗಳಂತಿರುವ 13 ಪದ್ಯಗಳಿವೆ. ಇವಕ್ಕೆ ಒಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೂ ಇದೆ.

ನಾಸಿಕದುಂಬನ । ಗಾಸಿಗೈದವನ ಛೇ । ದಿಸಿದನಂಗನೆಯ ಪಿತನಾ ।
ಸೂಸದುಂಡವಗೆ ವಂ । ದಿಸಿದಾತಗೆಯಾದಿ । ವಾಸವಾಗಿಹ ಮಣ್ಣೇಶ
ಮಾಂ ತ್ರಾಹಿ[1] ॥

---

1 ನಾಸಿಕದುಂಬನ - ಆನೆಯ, ಗಾಸಿಗೈದವನ - ಮೊಸಳೆಯ, ಛೇದಿಸಿದನ - ವಿಷ್ಣುವಿನ, ಅಂಗನೆಯ - ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ, ಪಿತನ - ಸಮುದ್ರನ, ಸೂಸದುಂಡವಗೆ - ಅಗಸ್ತ್ಯನಿಗೆ, ವಂದಿಸಿದಾತಗೆ - ವಿಂಧ್ಯಕ್ಕೆ, ಆದಿ - ಮೇರು.

ಸರಸಿಯ ಪೊಕ್ಕನ ತಾಯ | ವರನಣುಗನ ರಕ್ತ | ಸುರಿದನಯ್ಯನ ವಾಜಿ
ಯುುರನಿಗೆ |
ಅರಿಸುತೆಯರಸನ | ವರಭಾವನ ಸೊಸೆಯ ಮೂ | ಗರಿದನಯ್ಯನೆ ವಾಣ್ಣೋ
ಶ ಮಾಂ ತ್ರಾಹಿ[1] ||

ಮನೋವಿಕಾರ ಸಿರಸನ ರಗಳೆ. ಸು. 1600.

ನುಡಿ 127 ; ಒಂದೊಂದೂ " ಶಂಕರಲಿಂಗ " ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ.

ಏರಿ ನೀರುಣ್ಬೊಡಂ ಬೇಲಿ ಕೆಯ್ಮೇವೊಡಂ |
ಆರದಂ ಮಾಣಿಸುವರಯ್ಯಾ ಶಂಕರಲಿಂಗ ||
ಅಟ್ಟಡಿಗೆಯಂ ಮಡಕೆ ಕದ್ದುಣ್ಬೊಡಂತದಕೆ |
ಕಟ್ಟಣೆಯ ಮಾಱಿ ಪ್ಪರಾರಯ್ಯ ಶಂಕರಲಿಂಗ ||
ಪಶು ಕಣ್ಣಿಯೊಳು ಕಟ್ಟುವಡೆದಂತೆ ನಿಮ್ಮ ಪದ |
ಬಿಸರುಹದೊಳೆನ್ನ ಕಟ್ಟಯ್ಯ ಶಂಕರಲಿಂಗ ||
ಕೋಟಿಹುಲುಮೊಱಡಿಗಳು ಕೂಡಿ ಮೇರುವಿಗೆ ಸಮ |
ಸಾಟಿಯಹುವೇ ನುಡಿಯಲಮ್ಮ ಶಂಕರಲಿಂಗ ||

ಪುನರ್ದೀಕ್ಷೆರಗಳೆ, ಪುಷ್ಪದಷ್ಟಕ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಂಕರಲಿಂಗ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿರುವುದರಿಂದ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಏಕಕವಿರಚಿತವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಪುನರ್ದೀಕ್ಷೆರಗಳೆ.

ಗುರುವ ಲಘುವೆನಬಹುದೆ ಲಘುವ ಗುರುವೆನಬಹುದೆ |
ಗುರುವೆ ಗುರು ಲಘುವೆ ಲಘುವೆನುತಿಹ ಪುನರ್ದೀಕ್ಷೆ ||

---

1 ಸರಿಸಿಯುಪೊಕ್ಕನ - ಕೌರವನ, ತಾಯ ಗಾಂಧಾರಿಯ, ವರನ - ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ, ಅಣುಗನ - ದುಶ್ಶಾಸನನ, ರಕ್ತಸುರಿದನ - ಭೀಮನ, ಅಯ್ಯನ - ವಾಯುವಿನ, ವಾಜಿಯುುನಿಗೆ - ಹುಲ್ಲೆಯ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳ ಚಂದ್ರನಿಗೆ, ಅರಿಸುತೆಯ - ಸರ್ಪದಮಗಳ, ಅರಸನ - ಅರ್ಜುನನ, ವರಭಾವನ - ಕೃಷ್ಣನ, ಸೊಸೆಯ - ಸರಸ್ವತಿಯ, ಮೂಗರಿದನ - ವೀರಭದ್ರನ, ಅಯ್ಯನೆ - ಶಿವನೆ.

ಪುಷ್ಪದಷ್ಟಕ (ಪದ್ಯ 17).

ಕರಿಯ ಮರುಗಂ ಬಿಳಿಯ | ಮರುಗ ಮುಡಿವಾಳದಿಂ |
ಪರಿಮಳದ ಪಾದರಿಯ ಪುಷ್ಪದಿಂದ ||
ಸುರಗಿ ಸುರಹೊನ್ನೆ ಹೊಂ | ಗೇದಗೆಯ ಪುಷ್ಪದಿಂ |
ಕರುಣಸಾಗರನ ಪೂಜಿಸುತಿರ್ಪೆನು ||

ಘೋರಾಸುರಯುದ್ಧ. ಸು. 1600.

ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿ; ಸುಮಾರು 1?00 ಪದ್ಯಗಳಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ ಸಂಧಿಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಿರಳಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶನ ಅಂಕಿತವಿದೆ.

ಭರದಿಂದೆ ತೋಱುವಾವರ್ತದಿಂ ವೃತ್ತದಿಂ |
ದಿರದೆ ನಭಕೇಱುವ ಸೀರ್ಪನಿಗಳಿಂ ದನಿಗಳಿಂ |
ಹರುಷದಿಂ ತಿರುಗುತಿಹ ನಕ್ರದಿಂ ಚಕ್ರದಿಂ ಘನತರದ ಮತ್ಸ್ಯಂಗಳ ||
ಪರಿಪರಿಯ ನಟನೆಗಳ ಚಂದದಿಂದಂದದಿಂ |
ಸ್ಫುರಿಸುತಿಹ ಮೌಕ್ತಿಕದ ಮಣಿಗಳಿಂ ಗಣಿಗಳಿಂ |
ದೊರೆಯಲೇಂ ವಿದ್ರುಮದ ಗುಂಪಿನಿಂ ಸೊಂಪಿನಿಂದಂ ಪಯೋನಿಧಿಯೆಸೆದುದು ||

ಅಸಂಖ್ಯಾತರಗಳೆ. ಸು. 1600.

ಪುರಾತನರ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಗ್ರಂಥ; ನುಡಿ 138. ಕೊನೆಯ ಕಂದದಲ್ಲಿ ಗುರುಪುರದ ಮಲ್ಲಿನಾಥಪ್ರಭುವಿನ ಅಂಕಿತವಿದೆ.

ಒತ್ತಿ ಸಂಸಾರಮಂ ಕಿತ್ತು ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಂ |
ಬಿತ್ತರದಿ ವೇಱೆದ ಮೊಲ್ಲೆಯ ಬೊಮ್ಮನಾಳಯ್ಯ ||

ಬಸವಪವಾಡದ ರಗಳೆ. ಸು. 1600.

ಬಸವನ 88 ಪವಾಡಗಳ ವರ್ಣನೆ; ನುಡಿ 112 ಆದ್ಯಂತಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಪೆಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನ ಅಂಕಿತದ ಕಂದಗಳಿವೆ.

ಮೃಡನ ಶರಣ ಬೊಮ್ಮಿತಂದೆ ಕಣ್ಣಪಕ್ಕಿ ನೃಪನು ಸೆಣಸೆ |
ಒಡನೆ ಮಣ್ಣರಾಸಿಗಳನು ಚಿನ್ನಮಾಡಿ ಮೆಱೆದ ಬಸವ ||

ಎಲ್ಲಾ ಪುರಾತನರ ತ್ರಿಪದಿ. ಸು. 1600.

ಇದರಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತರಾದ ಪುರಾತನರ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ 62 ಪದ್ಯಗಳಿವೆ.

ಏಕೋದೇವ ಘನವೆಂದು | ಕಾಕುಬಸ್ತಿಯನೊಡೆದು | ಲೋಕವರಿಯಲ್ಕೆ ಸಿರವರಿದು |
ಏಳುದಿನ ಮೆರೆದ ಏಕಾಂತರಾಮಯ್ಯ ಶರಣಾಗು ||

ಸೂಲ ತಲೆಯಲಿ ಮೂಡಿ | ಮೇಲೆ ಮುಕ ಪಲ್ಲೈಸಿ | ಲೋಲ ಬಸವೇಶ ಕರಸಲು |
ಮರಸಹಿತ್ಯೈದಿದ ಸೂಲದ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ ಶರಣಾಗು ||

ಅಲ್ಲಿ ಮಾಯೆಯನಾಡಿಸಿ | ಸಿಲ್ಲದೆ ಮರ್ತ್ಯಕೆ ಬಂದು | ಎಲ್ಲಾ ಪುರಾತನ ರನು |
ಘಲಹಿ ಕದಳಿಯ ಪೊಕ್ಕ ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುವೆ ಶರಣಾಗು ||

ಗುರುರಗಳೆ. ಸು. 1600.

ಗುರುಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಗ್ರಂಥ. ಆದ್ಯಂತಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುವಿಶ್ವೇಶ ಎಂದು ಮುಗಿವ ಒಂದೊಂದು ಕಂದವಿದೆ. ಮಹಾದೇವ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೀಗೆಯೇ ಕಂದವಿರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನೂ ಈ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನೇ ರಚಿಸಿರಬಹುದು.

ವಿಭವದಿಂ ಭವದ ಪಾಶವ ಪಱಿದ ಗುರು ಶರಣು | ಅಭವನಾಚಾರದಾಜ್ಞೆಯನಿತ್ತ ಗುರು ಶರಣು |
ನಿತ್ಯಪದವಿಂತುಟೆಂದೊರೆದ ಶ್ರೀಗುರು ಶರಣು | ಮುಕ್ತಿಪೂಜೆಯ ಮಾಱ ತೋಱುತಿಹ ಗುರುಶರಣು ||

ಆದಿಯನಾದಿಗಳೆಂಬಿವ|ಭೇದಿಸಿ ತಾಂ ತಂದು ಯೋಗಸಾಧ್ಯದೊಳಿರಿಸಿಯೆ |
ಬೋಧಿಸಿ ಗುರುಸುಜ್ಞಾನದ|ಹಾದಿಯ ತೋಱಿಸಿದನೆಮ್ಮ ಗುರುವಿಶ್ವೇಶಂ ||

ಮಹಾದೇವ ರಗಳೆ.

ಶ್ರೀಸಮಸ್ತಲೋಕಜೀವಭಾವಭರಿತಮಹಾದೇವ | ಈಶ ನೀನೆ ಭಕ್ತಿಲತೆಯ ಬೆರಸಿ ಮೆಱೆದ ಮಹಾದೇವ ||
ನರಜನ್ಮವೆಂಬುದತಿಶಯ | ಹರಭಕ್ತಿಯೆ ಅಧಿಕವದಱೊಳಱಿದಾಗ

ಕರ ಭ್ರಾಂತನಾಗಿ ತೊಳಲದೆ । ಪರಮನ ಕೀರ್ತಿಯನು ಮೆಚ್ಚಿದ ಗುರು
ವಿಶ್ವೇಶಂ ||

ಬಸವೇಶ್ವರ ರಗಳೆ. ಸು. 1600.

ರಗಳೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿದ್ದರೂ ಇದರಲ್ಲಿ 46 ಕಂದಗಳಿವೆ.

ಪ್ರಣವದ ಬಳ್ಳಿ ಒಕಾರಂ । ಪ್ರಣವದನಾದಾನುಸಾರಸಾರ ಸಕಾರಂ ।
ಪ್ರಣವದ ಬಿಂದು ವಕಾರಂ । ಪ್ರಣವಂ ಬಸವಾಕ್ಷರತ್ರಯಂ ಬಸವೇಶಾ ||

ಪುರಾತನ ಶರಣೆಯರ ತ್ರಿಪದಿ ಸು. 1600.

ಇದರಲ್ಲಿ 54 ಪದ್ಯಗಳಿವೆ; ನೀಲಲೋಚನೆ, ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕ ಮೊದಲಾದ ಪುರಾತನದೇವಿಯರ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಗ್ರಂಥ.

ಗುರುಭಕ್ತಿಯೊಳು ಸಂದು । ಹರಭಕ್ತಿಯೊಳು ನಿಂದು ।
ಚರಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪರಮೇಶ್ವರನನೊಲಿಸಿದಾ ।
ಶರಣೆಯರಿಗಾನು ಶರಣೆಂಬೆಂ ||

ಬಸವೇಶ್ವರನ ತಾರಾವಳಿ. ಸು. 1600.

ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಪದ್ಯ 23. ಲಕ್ಕಣ್ಣದಂಡೇಶನ ಶಿವತತ್ವಚಿಂತಾಮಣಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಪ್ರತಿಪದ್ಯವೂ ಚರಣಾಂಬುಜಕ್ಕೆ ಶರಣು ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ

ರವಿಯುದಯವಂ ಬಯಸಿ ಒಱಲುವಂಬುಜದಂತೆ ।
ಶಿವಪದದ ಮಾರ್ಗದಲಿಯೆಡೆವಿಡದೆ ಸಂಚರಿಪ ।
ರವರ ದರುಶನವೆಂದಿಗೆನಗೆ ದೊರಕುವುದೆಂದು ಮನದೊಳಗೆ ತೊಳಲಿ
ಬಳಲಿ ||
ದಿವರಾತ್ರಿ ಹಲುಬಿ ಹಂಬಲಿಸುವವನಾವನವ ।
ನವನ ಪದಕಮಲಕೆಱಗುವ ಮಧುಕರನ ಮಾಡು ।
ಶಿವ ನಿನ್ನ ಬೇಡುತಿಹೆನೆಂಬ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಚರಣಾಂಬುಜಕ್ಕೆ ಶರಣು ||

ವಿರೂಪಾಕ್ಷಸ್ತುತಿ. (ಪದ್ಯ 20) ಸು 1600.

ಅಂಗಭವನತುಳಸರ್ವಾಂಗವಹ ನಿರ್ಗುಣೋ |
ತ್ತುಂಗಶಮನಾಗ್ನಿಸ್ಫುಲಿಂಗ ಹಿಮಶೈಲಜಾ |
ಧಾಂಗ ನತಜನಕಮಲಭೃಂಗ ಶಂಕರ ಕೃಪಾಪಾಂಗ ನಿರ್ಮಲಶುಭಾಂಗ||
ಗಂಗಾತರಂಗಪ್ರಸಂಗತಜಟಾಪಟಲ |
ಮಂಗಳಾತ್ಮಕ ಭಕ್ತಸಂಗಮಂ ರಕ್ಷಿಪುದು |
ಹಿಂಗದನುದಿನಮೆಸೆವ ಪಂಪಾವಿರೂಪಾಕ್ಷಲಿಂಗ ಸತ್ಕೀರ್ತಿಸಂಗ ||

ಮೂಲಕ ರಾಮಾಯಣ. ಸು. 1600.

ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿ ; ಸಂಧಿ 6. ಮೂಲಕಾಸುರನು ಲಂಕೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಒಳಕ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹೋಗಿ ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ರಾಮರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಕುಶನಿಂದ ಸತ್ತನು.

ಹಲ್ಲುಗಿರಿಯುತ ಹಣುಕಿ ನೋಡುತ | ಮಿಳ್ಳಿಸುತ ಬಾಲವನು ತೆಗೆದರು |
ಮಲ್ಲಸುಭಟರು ಖಳನ ಇದಿರಿಗೆ ಪಿಂಗರಾಗಿರಲು ||
ಅಲ್ಲಿ ಚೀಱುತ ಚಿರುಕುಗುಟ್ಟುತ | ಜೆಲ್ಲಿ ನೆರವುತ ಏಡಿಸುತ ಹರಿ |
ದಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ನೆರವುತಿರ್ದರು ಮಾಣಿಮರ್ಕಟರು ||

ಕಕೋಕಶಾಸ್ತ್ರ ಟೀಕೆ. ಸು. 1600.

ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರವಿವರಣ. ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವರ್ತಕರಾದ ನಂದಿಕೇಶ್ವರ, ಗೋಣಿಕಾಪುತ್ರ, ದತ್ತಕ, ವಾತ್ಸ್ಯಾಯನ ಮುಂತಾದವರ ಹೆಸರುಗಳೂ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಗುಣಪತಾಕೆ, ಶಬ್ದಾರ್ಣವ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳ ಹೆಸರುಗಳೂ ಹೇಳಿವೆ.

ಕಲ್ಪದಾದಿಯೊಳು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಪ್ರಜಾಸೃಷ್ಟಿಯಂ ಮಾಡಿ ಅವರ್ಗೆ ತ್ರಿವರ್ಗಸಾಧನೋಪಾಯಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳಂ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಅಧ್ಯಾಯದಿಂ ಪೇಳ್ದಂ. ಆವನ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂ ಶಾಸ್ತ್ರದೊಳೇಕದೇಶವಂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನು ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರವಂ ಮಾಡಿದಂ. ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಅರ್ಥಾಧಿಕಾರವಂ ಮಾಡಿದಂ.

ಪರಮೇಶ್ವರನ ಅನುಚರನಾದ ನಂದಿಕೇಶ್ವರನು ಪುರುಷಾರ್ಥಸಂತತಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣವಾದುದರಿಂದ ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರಮಂ ಸಾವಿರ ಅಧ್ಯಾಯ ಸೂತ್ರರೂಪವಾಗಿ ಪೇಳಿದಂ. ಅದಂ ಐನೂಱು ಅಧ್ಯಾಯದಿಂದ ಶ್ವೇತಕೇತು ಪೇಳಿದಂ. ಅದಂ ನೂಱು ಅಧ್ಯಾಯದಿಂದ ಸಾಧಾರಣ ಸಾಂಪ್ರಯೋಗಿಕ ಕನ್ಯಾಸಂಪ್ರಯುಕ್ತಕ ಭಾರ್ಯಾದಿಕಾರಕ ಪಾರದಾರಿಕ ವೈಶಿಕೌಪನಿಷದಿಕಂಗಳೆಂಬ ಆಱು ಅಧಿಕರಣಂಗಳಂ ಬಾಭ್ರವ್ಯ ಪಾಂಚಾಲನು ಪೇಳಿದಂ. ಮತ್ತಂ ಐದನೆಯ ಅಧಿಕರಣವಾದ ವೈಶಿಕವಂ ಪಾಟಲಿಪುರವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣದ ವೇಶ್ಯಾಸ್ತ್ರೀಯರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ ದತ್ತಕನೆಂಬವಂ ಪೇಳಿದಂ ಔಪನಿಷದಿಕವೆಂಬ ಅಧಿಕರಣಮುಂ ವಾತ್ಸ್ಯಾಯನನೆಂಬ ಋಷಿ ಏೞು ಅಧಿಕರಣಂಗಳಿಂ ಅನೇಕವಿಧವಾಗಿ ಈ ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರವಂ ಸರ್ವಜನಸಂತೋಷಕರವಾಗಿ ಸೂತ್ರರೂಪವಾಗಿ ಪೇಳಿದುದರಿಂದ ಇದು ಋಷಿಸಮ್ಮತವೆಂದು ಪೇೞಲ್ಪಟ್ಟುದು. ಕಕ್ಕೋಕನೆಂಬ ಮಹಾಕವಿ ಋಷಿಪ್ರೋಕ್ತವಾದ ಈ ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರಮಂ ಪಂಡಿತಪಾಮರರ್ಗಂ ಆಬಾಲವೃದ್ಧರ್ಗಂ ರಂಜನೆಯಾಗುವಂತೆ ಪೇಳಿದಂ.

ಸರ್ವಾಂಗಮುಖಿಮಣಿ. ಸು. 1600.

ವಚನ 590 ; ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ.

ಶಾಂಭವೀ ಚಕ್ರೋದ್ಧರಣೆ. ಸು. 1600.

ಇದು ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ಗದ್ಯಗ್ರಂಥ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪುರಾತನರ ವಚನಗಳು ಉದಾಹೃತವಾಗಿವೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ "ನಿಜಗುರು ಸ್ವತಂತ್ರಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರಾದ ಯೋಗಿಗಳೆ ಬಲ್ಲರು " ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 10 ಪದಗಳೂ ಇವೆ. ಒಂದನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ :—

ಹತ್ತುದಳ ಕಮಲಮಣಿಪೂರಕದ ಚಕ್ರದಲಿ ।
ವಿಸ್ತಾರಶಿಖಾಗ್ರ ಪ್ರಣವುವನೆ ಧ್ಯಾನಿಪುದು ॥
ವಸ್ತುಸಕಲವನೀವ ರುದ್ರನೇ ಗತಿಯೆಂದು ।
ಹತ್ತು ಅಕ್ಷರವ ಭಕ್ತಿಯಲಿ ಭಾವಿಪುದು ॥

ಇಷ್ಟಲಿಂಗಚಾರಿತ್ರ (ಪದ್ಯ 47). ಸು. 1600.

ನಿಧಿಯಿದೆ ನಿಧಾನವಿದೆ ಸುಧೆಯಿದೆ ಸುವರ್ಣಗಿರಿ |
ಯಿದೆ ಸಿದ್ಧರಸದ ಮಡುವಿದೆ ಮರುಜೆವಣಿಯ ಗಿಡು |
ವಿದೆ ಸುರರ ಭೂಜವಿದೆ ಸುರಭಿಯಿದೆ ಚಕಿತಮಭಿಧತ್ತೆ ಶ್ರುತಿರಪಿ ಎನಿಪ್ಪ||
ಅಧಿಕನಿತ್ಯನಿರಾಳವಿದೆ ತತ್ವಮಸಿ ಪದಾ |
ರ್ಥದ ತುಟ್ಟತುದಿಯ ನಿರ್ವಯಲ ನಿಶ್ಶೂನ್ಯ ಬಂ |
ದಿದೆ ಕರಸ್ಥಳದೊಳಾಹಾ ಮಹಾದೇವ ನಾನೇಂ ಭಾಗ್ಯನೋ ಯೋಗ್ಯನೋ ||

ಗುರುಶಿಷ್ಯವಾದ (ಪದ 31). ಸು. 1600.

ಪಲ್ಲವಿ||ಚೆನ್ನಶ್ರೀಗುರುರಾಯ ನಿಮ್ಮಪಾದಂಗಳನು |
ಮುನ್ನಲಱಸುತ ಬಂದೆಯೆನ್ನ ಭವಬಾಧೆಗಳ |
ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿಹರಿಸಿ ಮನ್ನಿಸೆನ್ನಯ ಗುರುವೆ ನಿಮ್ಮ ಮಹಿಹೊಕ್ಕೆನಭವಾ ||
ನೆಲೆದಪ್ಪಿ ಕುಲಗೆಟ್ಟು ಚಲವಬಿಂದು ತಲೆಯೆತ್ತಿ |
ಒಲುಭಂಗದೊಳು ನಿಂದು ಪುಲಿನೊವಲನುಟ್ಟಂಗೆ |
ಸಲಹೆಂದು ಕಾಡುವರೆ ಪರಮಪೂಷರ ಮೂಢ ನಾಚಿಕಿಲ್ಲೇನು ನಿನಗೆ ||

ಶಬ್ದಾಗಮು. ಸು. 1600.

ಕನ್ನಡನಿಘಂಟು; ಕಂದರೂಪವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಪದ್ಯವೂ ಶಬ್ದಾಗಮದೊಳ್ ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಧರಮೆನೆ ಗಿರಿಯಕ್ಕುಂ | ಶ್ರೀಧರಮೆನೆ ಸಿಂಹಮಕ್ಕು ಸಿಂಗರಮಕ್ಕುಂ|
ಶ್ರೀಧರಮೆನೆ ಜಲಮಕ್ಕುಂ | ಶ್ರೀಧರನೆನೆ ವಿಷ್ಣುವಕ್ಕು ಶಬ್ದಾಗಮದೊಳ್ ||
ಶ್ರೀಧರಮೆನೆ ಕೊಳಮಕ್ಕುಂ | ಶ್ರೀಧರಮೆನೆ ಕೋಟೆಯಕ್ಕು ಕುಮುದಮದಕ್ಕುಂ |
ಶ್ರೀಧರಮೆನೆಯುಜನಕ್ಕುಂ | ಶ್ರೀಧರನೆನೆ ಶಿವನದಕ್ಕು ಶಬ್ದಾಗಮದೊಳ್ ||
ಆರಡಿಯೆನೆ ಮುಡಿಯಕ್ಕುಂ | ಆರಡಿಯೆನೆ ತುಂಬಿಯಕ್ಕು ಮಾರಡಿತುರಗಂ |
ಆರಡಿಯೆನೆ ಗಿರಿಯಕ್ಕುಂ| ಆರಡಿಯೆನೆಯುಹಿಯುದಕ್ಕು ಶಬ್ದಾಗಮದೊಳ್ ||

ಭಾರತನಿಘಂಟು. ಸು. 1600.

ಕಂದ 67. ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತೀಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕುಮಾರ ವ್ಯಾಸನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವ ದೇಶ್ಯಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವು ಹೇಳಿದೆ.

ತಲ್ಲಣಮೆನೆ ಭಯಮಕ್ಕುಂ | ಹಲ್ಲಣಿಸಿತೆನಲ್ಕೆ ನಿಲ್ಲದೈದಿದುದಕ್ಕುಂ |
ಭುಲ್ಲವಣೆಯೆನಲು ಪೆರ್ಚುಗೆ | ಘಲ್ಲಣೆಯೆನೆ ಘಾತಿಯೆಂದು ತಿಳಿಗೆ ವಿದಗ್ಧರ್ ||
ಕೊಳುಗುಳಮೆಂದೆನೆ ಕಾಳೆಗ | ಮಳವೆಂದೆನೆ ಸತ್ವಮುಂ ಸಮೀಪಮುಮಕ್ಕುಂ |
ತಳಪಟಮೆಂದೊಡೆ ಬಯಲು | ಮ್ಮಳಮೆಂದೊಡೆ ದುಗುಡಮೆಂದು ತಿಳಿಗೆ ವಿದಗ್ಧರ್ ||

ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರತ್ರಿಪದಿ. ಸು. 1600.

ಪ್ರತಿಪದ್ಯವೂ "ಸಿದ್ಧೇಶಾ ದಯವಾಗೋ" ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಪದ್ಯ 40.

ಆಸೆಯು ದಾಸನಿಗೆ | ವೇಷದ ಚೋರನಿಗೆ | ಭಾಷೆಹೀನನಿಗೆ ದೋಷ |
ಕ್ಕೀಡಾದವಗೆ | ಸೋಸಲ ಸಿದ್ಧೇಶಾ ದಯವಾಗೋ ||

ಲೋಕಸ್ವರೂಪ (ಕಂದ 24). ಸು. 1600

ಶ್ರೀವರ್ಧಮಾನಜಿನರಂ | ಭಾವನಮಸ್ಕಾರದಿಂದೆ ವಂದಿಸಿ ಮುದದಿಂ |
ಭಾವಕರಿಗಱಿಯೆ ಪೇೞ್ವೆಂ | ಪಾವನಲೋಕಸ್ವರೂಪಮಂ ಬುಧನುತಮಂ ||

ಉಪವಾಸಗಳು (ಗದ್ಯ). ಸು. 1600

ಭಾದ್ರಪದಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಸಪ್ತಮಿಯ ದಿನದಲು ಉಪವಾಸಮಂ ಮಾಡುವುದು—ಇತ್ಯಾದಿ.

ನೀತಿಕಂದಶತಕ. ಸು. 1600.

ಮುದದೆಡೆಗೆ ದುಃಖದೆಡೆಗಂ | ಸುದತಿಯರ ವಿಯೋಗದೆಡೆಗೆ ಕೂಡಿರ್ದೆಡೆಗಂ |

ಕದಡಿರ್ದ ಚಿತ್ತದೆಡೆಗಂ | ಪದಪಿಂದಂ ಬಂಧುವಲ್ತೆ ಸಾಹಿತ್ಯರಸಂ ||
ಮಾನಿತಪದಮಂ ಪದಸಂ | ಧಾನಮನರ್ಥಪ್ರತೀತಿಯುಂ ಕವಿಹೃದಯ |
ಸ್ಥಾನಮನಱಿದೋದದೆ ಕ | ಣ್ಬೇನೆಯ ಕರಡಿಯವೊಲಱಿಚುವಂ ವಾಚಕನೇ ||

ನೀತಿಪದ್ಯಗಳು. ಸು. 1600.

ಪರಿಜನಫಲವತ್ಕ್ಷೇತ್ರೋ| ತ್ಕರಬಂಧುಜನಾಳಿ ಭವನಮಹಿಳಾವಳಿಯಿಂ |
ಬುರುತರಪವರ್ಗಚಿಂತಾ | ತುರನಪವರ್ಗಪ್ರಚಿಂತೆಯಂ ಮಾಡುಗುಮೇ ||
ಯಸ್ಮಾತ್ತಸ್ಮಾತೆಂಬೀ | ಕಶ್ಮಲದಿಂದಾದ ನುಡಿಯ ಜಾಣ್ಮೆಗಳೆಲ್ಲಂ |
ವಿಸ್ಮಯಕರ್ಣಾಟಕಳಾ | ರಶ್ಮಿಯ ರಚನೆಗಳ ಮುಂದದೇಂ ಸೊಗಯಿಕುಮೇ ||

ಹೆಣ್ಣಂ ತಲೆಗೇಱಿಸಿ ತಿರಿ| ದುಣ್ಣನೆ ಮುನ್ನೊರ್ವ ಮೂಱುಕಣ್ಣಸಿವಂ ಮು |
ಕ್ಕಣ್ಣಂಗಾವಿದಿಯುಳಿದಾ | ದಣ್ಣಂಗಳನಣ್ಣೆಕಲ್ಲನಾಡರೆ ಸತಿಯರ್ ||
ಸುರಗಿ ಸುರಹೊನ್ನೆ ಸಂಪಗೆ | ಸರಸಿಜಮಿರೆ ಮದ್ದುಗುಣಿಕೆಗೀಶ್ವರನೊಲಿವಂ |
ಅರಸುಗಳುಂ ಕಾಂತೆಯರುಂ | ಹುರುಳಿಲ್ಲದವರ್ಗೆ ಕೂರ್ಪರಿದು ಸಿದ್ಧಾಂತಂ ||

ಧನಮದು ನಗುವುದು ಲೋಭಿಯ | ತನಯನ ಮುದ್ದಿಸುವ ಸತಿಯನಸತಿಯ ನಗುವಳ್ |
ಅನುಪರವಂ ಕಂಡಂಜುವ | ಜನಪತಿಯಂ ನೃತ್ಯದೇವಿ ನಗುವಳ್ ರಾಮಾ ||

ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನ ತ್ರಿಪದಿ (ಪದ್ಯ 55). ಸು. 1600.

ವರಗುರುಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ | ನುರುತರ ಸ್ತೋತ್ರವನು| ಬರೆದರ್ಥವನು ಪೇಳಿ' |
ಕೇಳಿದವರಿಗೆ | ಪರಶಿವನೊಳೈಕ್ಯವಿದು ಸಿದ್ಧಾಂತ ||

ತುರಂಗಧಾಟ. ಸು. 1600.

ದುಂಡಕ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ " ಶಾಂತವೀರೇಶದೇವ ಜಯಜಯಾ " ಎಂದಿದೆ.

ಸಕಲಸಾರ ಸಂಗ್ರಹ. ಸು. 1600.

ಪಳಿಕಿನ ಕೊಡನೊಳ್ ಸಹಜಂ|ಬೆಳಗುವ ಶಶಿಕಾಂತದೆಸೆವ ಬಿಂಬಾಕೃತಿ ತ|
ನ್ನೊಳಗೊಳಗೆ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುವ | ಬೆಳಗಂ ನಿಜವಾಗಿ ಕಂಡೊಡದು ಪಿಂಡಸ್ಥಂ ||

ಜಿನೇಂದ್ರಮಾಲೆ. ಸು. 1600.

ಜ್ಯೋತಿಷಗ್ರಂಥ; 150 ಕಂದಗಳಿವೆ. ಹಲವು ಕಂದಗಳು " ಜಿನಪದ ಭೃಂಗ " ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತವೆ.

ಮೂಡಣದೆಸೆಯೊಳ್ ದಿನಪಂ|ನೋಡಿರೆ ತಾನಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳನಿರ್ಕುಂ|
ಕೂಡೆ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ತೆಂಕಲ್ | ರೂಢಿಗೆ ನೈರುತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬುಧ ಪತಿಸುಗುಂ||
ನಿಂದಿರ್ದು ನಡೆದು ಮಲಗಿದ|ನೆಂದುದಕಾಯೇಱಿಱಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದ ಗ್ರಹದಿಂ |
ಸಂದಿರ್ದ ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಯೊ | ಳಂದಱಿವುದು ಪಯಣಗತಿಯ ಜಿನಪದ ಭೃಂಗಾ ||

ರಾಜನೃಪಚರಿತೆ. ಸು. 1610.

ಸೂಜಿಯ ಮೊನೆಯ ತಾಗಿದ ಪಂಚರತ್ನ ವಿ | ರಾಜಿಸಿತಬಲೆಯರೆದೆಗೆ |
ಆಜಿರಂಗದೊಳಲಗಿನ ಮೊನೆ ತಾಗಿದ | ರಾಜನಿಗವನಿ ಮೋಹಿಪುದು ||
ಅಳುಕದಱ'ದೊಡೆ ಸಂಗರದೊಳು ಸಗ್ಗ|ದಲನೆಯರುಗಳು ಮೋಹಿಪರು|
ಉೞ'ದನಾದೊಡೆ ನರಲೋಕಸಂಪದ ಬಂದು|ನೆಲಸುವುದಾತನಿಗೊಲಿದು ||
ಧರೆಯ ವೈರಿಗಳ ಗರ್ವವ ಸುಟ್ಟು ಮೇಲಣ|ತರಣಿಬಿಂಬಕೆ ಧಾೞ'ಯಿಡುವ|
ನರಪತಿವಿಕ್ರಮಶಿಖಿಯೆನೆ ಪದರೇಣು | ಪರಿದುದಾಕಾಶಮಂಡಲಕೆ ||
ಜಡಿವ ಖಡುಗ ಮಿಂಚು ಮೊರೆವ ವಾದ್ಯದ ರವ | ಗುಡುಗು ಕೂರ್ವಾಳ ಹೊಯ್ಲುಗಳು |
ಸಿಡಿಲು ನೆತ್ತರು ಮಱೆವನಿಯಾಗೆ ರಣಭೂಮಿ|ಪಡೆದುದು ಕಾರ್ಗಾಲವನು||
ಪರಮೊಗುರುಳ ಕಿಱುವೆಱೆನೊಸಲಿನ ಮಿಗ | ವಱಗಣ್ಣ ತೊಳಪ ಕದಪಿನ |
ನೞಿವೆಱೆವೊಗದೇಱುಂಜವ್ವನೆಯರು ಬಂದು | ತುಱುಗಿಹರೋಲಗದೊಳಗೆ ||

ಬಟ್ಟವೊಗದ ಬಡನಡುವಿನ ನೈದಿಲ । ನಿಟ್ಟೆಸಳ್ಗಣ್ಣ ಮೋಹಿಸುವ ।
ಇಟ್ಟೆಡೆವೊಲೆಯ ತೆಳ್ವಸಿಱಿನ ನೀಱೆಯು । ರಿಟ್ಟಣಿಸಿದರು ಜೆಲ್ವಿಂದ ॥

ಜಗದೇವರಾಯನ ಕಾವ್ಯ. ಸು. 1620.

ಚೆನ್ನಪಟ್ಟಣದ ದೊರೆಯಾದ ಜಗದೇವರಾಯನ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಗ್ರಂಥ; ವೃತ್ತ 120. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು, ಶಿವ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ.

ಭೂನಾಥಂ ಮಣಿಕಂಠಸದ್ವರದರಾಜಂ ನೋಡೆ ಚಿಂತಾಮಣಿ ।
ಸ್ಥಾನಂ ತಾರ್ಕಿಕರಕ್ಷಣಂ ಶಶಧರಾಸ್ಯಂ ನಾಡೆ ಸತ್ತರ್ಕಭಾ ॥
ಷಾನಂದಂ ಕಿರಣಾವಲೀಕ್ಷಣಪರಂ ಸದ್ವರ್ಧಮಾನೋದಯಂ ।
ತಾನಾದಂ ಜಗದೇವರಾಯಮಹಿಪಂ ಸತ್ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರೋದಯಂ ॥
ತಾಂ ಮೂಱಾಜಿಡಿಯೆಯ್ದೆ ತನ್ನ ರಿಪುಗಳ್ ಭೂಲಂಘನಂ ಗೆಯ್ದಪರ್ ।
ತಾನೊಂದಂಬನೆ ಬಿಟ್ಟೊಡಂದು ರಿಪುಗಳ್ ಸರ್ವಾಸ್ತ್ರಮಂ ಬಿಟ್ಟಪರ್ ॥
ಪ್ರೇಮಂಬೆತ್ತು ವಸುಂಧರಾಪತಿಗೆ ತಾಂ ಪ್ರಾಣೇಶನಾಗಲ್ ರಿಪು ।
ಸ್ತೋಮಂ ನಾಕನಿವಾಸಿನೀಪತಿಗಳಾದರ್ ಭೂಪನೇಂ ವೀರನೋ ॥
ಧುರದೊಳ್ ಶ್ರೀಜಗದೇವ ನಿನ್ನ ವಿಜಯಪ್ರಸ್ಥಾನದೊಳ್ ವಾಜಿಸ ।
ತ್ಖುರಘಾತೋತ್ಥಿತಧೂಳಿಯಿಂ ಜಲಧಿಯೆಲ್ಲಂ ಬತ್ತಿ ಪೋಗಲ್ ದಿಟಂ ॥
ಹರಿ ನಿನ್ನೀಮನದೊಳ್ ಕಟಾಕ್ಷರುಚಿಯೊಳ್ ಶ್ರೀಕಾಂತೆ ಹಸ್ತಾಗ್ರದೊಳ್ ।
ಸುರವೃಕ್ಷಂ ಖರಖಡ್ಗದೊಳ್ ವಿಷಮರಿಸ್ತ್ರೀಯೊಳ್ ತದೌರ್ವಾನಳಂ ॥

ಮಡಿವಾಳಯ್ಯಗಳ ತಾರಾವಳಿ. ಸು. 1650.

ಹಾಡಿನಂತಿದೆ; ನುಡಿ 27. ಆದ್ಯಂತಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಕಂದವಿದೆ. ಮಡಿವಳಮಾಚಯ್ಯನ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಗ್ರಂಥ. ಈತನು ವೀರಭದ್ರಾವತಾರವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ವರವೀರಭದ್ರನುದ್ಧವಿಸಲತ್ತಮರಿಗೆ ।
ದುರಿತ ದುಷ್ಕೃತದ ಸೂಚನೆಯ ಸ್ವಪ್ನಗಳಾಗೆ ।
ಅರುಣಕೋಟಿಗಳೊಗೆದಂತೆ ಪ್ರಜ್ವಲವಾಗೆ ।
ಸುರಸತಿಯರ ಕರ್ಣಪತ್ರವೋಸರಿಸುಗೆ ।
ಶರಧಿ ಘೂರ್ಮಿಸುವಂತೆ ಸಂಜೆ ಬೊಬ್ಬೆಗಳಾಗೆ ।

ಉರಿವ ನಗಾನುಗತವಾಗಿ ಕಾರ್ಜೊಗೆಯಾಗೆ |
ಸುರಮುನಿಮುಖಿಗಳು ಶವದಂತಾಗಲು ಮಿಗೆ |
ಹರಿವಿರಿಂಚಿಗಳಿಗೆ ಹಮ್ಮು ಪಲ್ಲಟವಾಗೆ |
ಹರುಷಗುಂದಲು ದಕ್ಷನಿಂತೆಂದನವರಿಗೆ |
ಮರುಳೊಡನಾಡುವ ಮತಿಹೀನಗೊರವಂಗೆ |
ಪೆಱತಂಜುವೆನೆ ಎಂದನು | ಆ ಸಮಯದಿ ಧುರಧೀರನೈತಂದನು |
ದಕ್ಷನ ಸಿರವರಿದು ಹೋಮದೊಳಿಟ್ಟನು |
ಪದ್ಮಾಕ್ಷನ ಸಿರವನು ಹಱಿಯಲೆಚ್ಚನು |
ಭಾರತಿಯ ಮೂಗನರಿದು ಕರದೊಳಿತ್ತನು |
ಪೂವಡಿಗನುರವ ತುಱಿದು ಕುಲಿಲೆಂದು ಬೊಬ್ಬಿಱಿದನು ||

ಗುರುಸ್ತೋತ್ರ. ಸು. 1650.

ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಪದ್ಯ 25.

ಲಿಂಗದೊಳು ನಡೆ ಲಿಂಗದೊಳು ನುಡಿ|ಲಿಂಗದೊಳು ಸಕಲಾಂಗಸಮರಸ
ಲಿಂಗದೊಳು ತನುಭಾವಕರಣಗಳೊಂದು ಹುರಿಯಾಗಿ ||
ಲಿಂಗದೊಳು ಕೀಲಿಸಿದ ಕಂಗಳು | ಹಿಂಗದಿರೆ ನಿಜಮುಕ್ತಿಯೆನುತದ |
ಱಿಂಗಿತವನೆನ್ನೊಳಗೆ ತೋಱಿದ ಗುರುವೆ ಶರಣಾರ್ತಿ ||

ಉದ್ಧರಣೆಯವಾಕ್ಯ. ಸು. 1650.

ಶ್ರೀವೀರಶೈವಸಿದ್ಧಾಂತಸ್ಥಾಪನಾಚಾರ್ಯರಪ್ಪ ಆದ್ಯರ ಅನುಮತದಿಂದುದ್ಧರಿಸಿದ ಶಿವಲಿಂಗಾಂಗಸಂಬಂಧಪ್ರತಿಪಾದಕಾಗಮಗ್ರಂಥವಾಕ್ಯಂಗಳಿಂ ಕೆಲವು ವಚನಂಗಳಂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಉದ್ಧರಣೆಯ ಸಂಬಂಧ.

ಬಸವಲಿಂಗನಾಮಾಷ್ಟೋತ್ತರ (ನುಡಿ 108). ಸು. 1650.

ಘೋರಪಾಪದೋಷಪುಂಜಕುಜಕುಠಾರ ಬಸವಲಿಂಗ |
ಸಾರವೀರಶೈವಸಮಯಚಕ್ರವರ್ತಿ ಬಸವಲಿಂಗ ||

ಮಾಯೆಯೆಂಬ ಬಲೆಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಮರುಳನಾದೆ ಬಸವಲಿಂಗ ।
ಕಾಯೊ ಎನ್ನ ಕರ್ಮಗಳನು ಕಡೆಗೆ ಮೆಟ್ಟಿ ಬಸವಲಿಂಗ ॥

ಪಾರ್ವತೀಸ್ತುತಿ (ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿ). ಸು. 1650.

ಪರಮೇಶ್ವರಿಯ ಪುಣ್ಯನಾಮವನು ಪಗಲಿರುಳು ।
ಸರಸಾನುರಾಗದಿಂದೋದಿ ಕೇಳಿದವರ್ಗೆ ।
ದುರಿತಕಂಟಕವಟಿ'ದು ಕೈಸಾರುತಿಹುವಮಳತರಭೋಗಮೋಕ್ಷಂಗಳು ॥

ಬಸವಸ್ತುತಿ (ನುಡಿ 31). ಸು. 1650.

ಧರಣಿಪತಿಯು ಓಲಗದೊಳು । ಶರಣನಾಗಮಯ್ಯ ಬರಲು ।
ಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಹಾಲ ಕರೆದ ಬಸವ ಪಾಹಿ ಮಾಂ ॥
ವಿಷಮರೂಪುತಾಳಿ ಬಂದ । ವಿಷಮಧಾರಿ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ।
ಲೇಸಿನಿಂದ ಬಸವನೆದ್ದು ಶರಣುಮಾಡಿದ ॥
ಚಿತ್ರರೂಪು ಜಂಗಮರ । ಪ್ರತಿಮೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಣವಿತ್ತು ।
ಅತಿಶಯಿಂದ ಬಸವ ಮನೆಗೆ ಕರೆದು ತಂದನು ॥

ಅಂಗಜಬೋಧೆ. ಸು. 1650.

ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರ; ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿ, ಸಂಧಿ 9, ಪದ್ಯ 288. ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಗಣೇಶ, ಶಿವ, ಮನ್ಮಥ, ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಹರ, ಗಿರಿಜೆ, ನಂದಿಕೇಶ್ವರ, ಭರತಾಚಾರ್ಯ, ಸೋಮೇಶ್ವರ, ಜಯಮಂಗಳ, ವಾಸವ, ವ್ಯಾಸಬೋಧ, ಸರಸಿಜಾಕ್ಷ, ಪುಷ್ಪದಂತ, ಹರಿಹಯ, ರತಿಗುಣಪತಾಕೆ, ಕಕ್ಕೋಕ, ಪಾಂಚಾಲ, ನಾರಾಯಣ, ಸಿರಿಸುತ, ಸುರರು, ಮನುಗಳು, ಭೋಜರಾಜ, ಸೌಮ್ಯನರ, ದತ್ತಕ, ಕೂಚಿಮಾರ, ಶಶಭದ್ರ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿರುವಂತೆ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಚಿತ್ತದಿಂಗಿತವಱಿದು ಹರುಷವ । ನಿತ್ತು ಕರುಣಕಟಾಕ್ಷದಿಂದಲಿ ।
ಸತ್ಯಸಂತೋಷದಲಿಯಭಯವನಿತ್ತು ನಿಜಪತಿಗೆ ॥

ನಿತ್ಯಕೃತ್ಯದ ನಿಯಮದಲಿಯನು । ರಕ್ತಿಶಕ್ತಿಯನಿತ್ತು ಮನವೊ ।
ಚ್ಚತ್ತುಗೊಂಡನುಕೂಲೆಯಾಗಿಹ ಬಾಲೆ ಕುಲಯುವತಿ ||

ನೀತಿವಾರ್ಧಕ. ಸು. 1650.

ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಪರರ ಕೆಡಿಸುವರೊಳಂ ।
ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲಗೆ ಭಾಷೆಕೊಟ್ಟು ತಪ್ಪುವರೊಳಂ ।
ಹೊನ್ನಾಸೆಗಾಗಿ ಮಱೆಹೊಕ್ಕವರ ಕಡಿಪರೊಳು ವಿಶ್ವಾಸ ಸಲ್ಲ ಕೇಳ್ಳೈ ||
ಕನ್ನಡೊಳಗಣ ಗಂಟ ಕೈನೀಡಿ ತೆಗೆವಂತೆ ।
ಸುಣ್ಣಾ ಪಾಯಸನೆಂದು ಸುರಿದುಂಬ ಮರುಳಂತೆ ।
ಯಿನ್ನಿವರೊಳೇನುಫಲ ದೊರೆಕೊಳ್ಳದಲೆ ಕುವರ ಕೇಳೆಂದ ಗುರುವರೇಣ್ಯ||

ಶ್ರಾವಕಾಚಾರ. ಸು. 1650.

ಸಾಂಗತ್ಯ: ಪದ್ಯ 93. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಶಾಂತೀಶ, ಸಿದ್ಧಾದಿಗಳು, ಸರಸ್ವತಿ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಉಪದೇಶರೂಪವಾದ ಗ್ರಂಥ.

ಕೊಲೆ ಹುಸಿ ಕಳವು ಪರಾಂಗನೆ ಬಹುಕಾಂಕ್ಷೆ । ಪಲ ಮದ್ಯ ಜೇನ ತುಪ್ಪವನು ।
ಸಲೆ ಜೀವರಾಶಿ ಪಾಲ್ಮರದ ಫಲಂಗಳ । ನೊಲಿದು ಜೈನರು ಬಿಡಬೇಕು ||
ಕಟ್ಟಿದ ಕರ್ಮದಿ ಹುಟ್ಟಿದ ದೇಹಕೆ । ತೊಟ್ಟನೆ ವ್ಯಾಧಿ ತೋಱಿದೊಡೆ ।
ಹೆಟ್ಟಗೆ ಕಣಿಯರ ಮನೆಗೈದಿ ಸೇಸೆಯ।ನಿಟ್ಟುಕೈಮುಗಿದು ಕೇಳುವುದೇ ||
ಉತ್ತಮಕುಲಸತಿಯರು ನೀಚಕಣಿಯರಿ । ಗೆತ್ತಿ ಕೈಮುಗಿದಾಗ ತಮ್ಮ ।
ಉತ್ತಮವ್ರತಕತಿಚಾರ ಮತ್ತಾವುದು । ಮತ್ತೆ ದುರ್ಗತಿಗೆ ಕಾರಣವು ||
ಗಟ್ಟಿಪಾವಡೆಯಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸಿದುದಕವ । ನೆಟ್ಟನೆ ತಂದು ಶುಚಿಯಾಗಿ ।
ಬಿಟ್ಟು ಜೀವಾಳಿಯ ಶುದ್ಧೋದಕದಿಂದ । ಹೆಟ್ಟುಗೆಯಡುಗೆಮಾಡುವುದು||
ಮಕ್ಕಳಿಗೆಂಜಲಿಲ್ಲೆಂಬ ಮಾತನು ಮಾಡಿ । ಮಕ್ಕಳ ಒಳಲೆ ಕಟ್ಟಿಗಳ ।
ಮಿಕ್ಕ ಹಾಲೆಂಬಿವ ಮುಟ್ಟದೆ ಮಡಕೆಯ।ನಕ್ಕಕೈದೊಳೆದು ಮುಟ್ಟುವುದು||
ಮಕ್ಕಳ ತೊಡೆಯಮೇಲಿಟ್ಟು ಬೀಸಲು ಸತಿ । ಮಕ್ಕಳ ಕೈಕಾಲುಗಳು ।
ದೊಕ್ಕನೆ ಮುಟ್ಟುವುವೆಂದವ ಸಂತೈಸಿ । ಯಕ್ಕ ಸುದ್ದದಲಿ ಬೀಸುವುದು ||

ಶುಕಸಪ್ತತಿ ಸು. 1650.

ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿ; ಪದ್ಯ ಸುಮಾರು 3000. ಕೆಳದಿಯರಸರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಗ್ರಂಥ. "ಶುಕನಗ್ನಿಭೂಭುಜಗುಸಿದತಿಕೌಶಲ್ಯಕಥೆಯನು ವಿರಚಿಸುವೆನು" ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಜಡೆಮುಡಿಯ ನಡುವೆಡೆಯೊಳಡಗಿಹ । ಮಡದಿಯನು ಬಿಡದಡಿಗಡಿಗೆ ಘುಡು ।
ಘುಡಿಸಿ ಸಿಡಿಮಿಡಿಗುಟ್ಟುತೆದೆತೊಡೆಗಡರಿ ಜಡಿಯುತ್ತ ॥
ಮಿಡುಕಿ ಜಡಿಬಿಡಿಯಾಗಲಾಬಡ । ನಡುವಿನಬಳೆಯಮೃದುನುಡಿಯಲೊಡ।
ಬಡಿಸಿ ಕಡುಸೊಗಪಿತ್ತ ಮೃಡ ನಿಮ್ಮಡಿಗೆ ಪೊಡಮಡುವೆ ॥

ಗಂಧಸಿಂಧುರನಂದು ದಂದುಗ । ದಿಂದ ನೊಂದು ಮುಕುಂದ ಹರಿ ಗೋ ।
ವಿಂದ ರಕ್ಷಿಪುದೆಂದು ಮೊರೆಯಿಡಲೊಂದು ನಿಮಿಷದಲಿ ॥
ಬಂದು ನೆಗಳಿನು ಕೊಂದು ಪರಮಾ । ನಂದದಿಂದುದ್ಧರಿಸಿ ಬಕುತರ ।
ತಂದೆಯೆನಿಸುವ ದೇವ ನಿಮ್ಮಂಘ್ರಿಗೆ ನಮೋ ಎಂಬೆ ॥

ಯಶೋಧರಸಾಂಗತ್ಯ ಸು. 1650.

ಸಂಧಿ 3, ಪದ್ಯ 338. ಇದರ ಕಥಾಸಾರವು ಪ್ರಥಮಸಂಪುಟದ (ತಿದ್ದಿದ ಮುದ್ರಣ) 332ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವಂತೆಯೇ.

ಸುರಪನ ವಜ್ರದ ಹತಿಗಂಜಿ ಗಿರಿಗಳು । ಪಿರಿದು ಬೇಗದೊಳೋಡಿಬಂದು ।
ಶರಣುಹೊಕ್ಕುವು ಮಾರಿದತ್ತನನೆಂಬಂತೆ । ಕರಿಗಳೊಪ್ಪಿದುವು ಪಾಜನಲಿ ॥

ಜ್ಯೋತಿಷ (ಚಂಪು) ಸು. 1650.

ಪಶ್ಚಿಮದಿಶೆಯೊಳ್ ಕಂಪಿಸೆ । ನಿಶ್ಚಯ ಧರ್ಮಂಗಳೆಲ್ಲ ಕೆಡುವುದು ಲೋಕಂ ।
ಅಶ್ಚರಿ ಡಾಮಮಂ ಬಕರ್ಣಂ। ದುಶ್ಚರದೊಳ್ನಗರದುರ್ಗಕೆಡುವುದುನಿಜದಿಂ॥
ಬಿಲ್ಲು ಪರಿವೇಷಪಡುವಲ್ । ಸಿಲ್ಲದೆಪೂರ್ವಾದ್ರಿಯೆಡೆಗೆಪಡಿಸೂರ್ಯಂಗಳ್।
ಒಲ್ಲಿತ್ತಗ್ನಿಯ ಮಿಂಚದು । ಮುಲ್ಲಸದಿಂ ತೋಱೆದಿವಸ ಮಚೆಸಂಪೂರ್ಣಂ॥

ನರಪಿಂಗಲಿಯ ನಿಮಿತ್ತ (ಗದ್ಯ) ಸು. 1650.

ಆನೆಮುಟ್ಟಲು ಅಮೃತಾನ್ನವನುಣ್ಬರು. ಕಾಗೆ ಮುಟ್ಟಲು ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವರು—ಇತ್ಯಾದಿ.

ಸಂವತ್ಸರಫಲ ಸು. 1650.

ಕಾಳಯುಕ್ತಿಸಂವತ್ಸರಕ್ಕೆ ಮಪೆಬೆಳೆ ಘನಮಕ್ಕು, ಸೈರಣೆ ಸಂತೋಷಮಕ್ಕು; ಬಡಗಲು....ತೆಲಗು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ರಾಜಭಯದಿಂದ ಕೇಡಕ್ಕು, ಮಿಕ್ಕ ದೇಶಕ್ಕೆ ಲೇಸಕ್ಕು.

ಮೂರೇಳು ದೀಕ್ಷೆಯ ಪದ ಸು. 1650.

ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿ; ಪದ್ಯ 21. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ "ಗುರುಶಾಂತಮೂರ್ತಿ ಮೂರೇಳು ದೀಕ್ಷೆಯನಿಕ್ತ ತೆಱನ ಪೇಳ್ದಪೆನು" ಎಂದಿದೆ. ಒಂದೊಂದು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೊಂದು ವಿಧವಾದ ದೀಕ್ಷೆ ವಿವರಿಸಿದೆ.

ಭಿಕ್ಷಾಟನ ಚರಿತೆಯ ಟೀಕೆ. ಸು. 1650.

"ಭೂಮೀಶ್ವರನಾದ ಸತ್ಯಭಾಷಾಭೂಷಣನಾದ ಪ್ರತಾಪರಂಜಿತನಾದ ಭೂಲೋಕದೇವೇಂದ್ರ ಬಲ್ಲಾಳಪುರವರಾಧೀಶ್ವರ ಭೈರವಭೂಪಾಲನ ಭುಜಾದಂಡ ಶಿವಭಕ್ತಿವಾರ್ಧಿವರ್ಧನಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ಸೇನಾಧಿನಾಥ ಚಿಕ್ಕವೀರಭದ್ರಯ್ಯನು ಹೇಳಿಸಿದ ಭಿಕ್ಷಾಟನ ಚರಿತ್ರದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ".

ಭುವನಕೋಶ (ಗದ್ಯ) ಸು. 1650.

ಗುರುಬಸವಧರ್ಮರೂಪನ | ಪರಮೇಶ್ವರನಾದಿಯಲ್ಲಿ ತ್ರಿಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಿಯ |
ವಿರಚಿಸಿದ ವಿಧವ ಕೇಳ್ದನು | ನೆಱೆಮುದದಿ ಸನತ್ಕುಮಾರ ನಂದೀಶ್ವರನಂ ||

ಇಮ್ಮಡಿ ತಮ್ಮರಾಯ ಕೆಂಪರಾಯರ ಪದ. ಸು. 1650.

ಮಂಡಲಪತಿವೆಂಕಟರಾಯರ ಭುಜ | ದಂಡ ಸ್ವಾಮಿದ್ರೋಹರ ಗಂಡನೆನಿಪಕಾ |
ಲ್ಪೆಂಡೆಯುವನಿಟ್ಟ ಚಿಕರಾಯನೆನಿಸಿಯೆ | ಕೊಂಡು ಇಮ್ಮಡಿತಮ್ಮ ಭೂಪ ಸುಖದೊಳಿರ್ದ |

ಖಂಡೇಂದುಧರನೆಡೆಗೈದಲಾತನರಾಜ್ಯ | ಭಂಡಾರ ಬೊಕ್ಕಸವಧಿಕಾನೆಕುದುರೆಯ |
ತಂಡ ಮುಂತಾಗಿ ಎಲ್ಲವನು ಆ ಈ ಯಮಗೌಡ | ಲಂಡತನದೆ ಗ್ರಹಿಸಿ ದುರ್ಗಗಳ ಪ್ರ |
ಚಂಡತೆಯಿಂ ಬಲಿಸಿ ತಾನಲ್ಲದೆ | ಗಂಡುಗಲಿ ಇಲ್ಲೆನಿಸಿ ಇರಲದ |
ಕಂಡು ಕಡುಹುವೆರಸಿ ಆಕ್ಷಣದೆ ಮುಂ | ಕೊಂಡೆ ನೀ ರಾಜಕಾರ್ಯಕೆ ಮನವೆಳಸಿ |
ಎಲಹಂಕನಾಡಪ್ರಭುವೆಯ ಕೆಂಪರಾಯಾ ||

ಭೋಜನರಗಳೆ ಸು. 1650.

ಅನ್ನವನಿಕ್ಕುವ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮಕರನು | ವನ್ನಿಪುರದ ರಘುರಾಮು ರಕ್ಷಿಸಲಿ ||

ಭಾರತ ಸಾವಿತ್ರಿ (ಗದ್ಯ) ಸು. 1650.

ಆರಂಭ—

ವೇದಾಂತದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯ | ಪಾದಂ ತಾನಂದಸುಗುಣನಿರ್ಗುಣದೊಳ್‍ಸಂ |
ಪಾದಿಸಿದ ವಿಮಲಹರಿಮಹಿ| ಮೋದಧಿಯಂ ಭೀಷ್ಮನರ್ಥಿಯಿಂ ಕೀರ್ತಿಸಿದಂ ||

ಭಾಗವಂತಿಗೆ ಹಾಡು ಸು. 1650.

ಕ್ಷಿತಿಯೊಳು ಕುಂತಣವಿಷಯದೊಳೊಪ್ಪುವ | ಪ್ರತಿಕೊಪಣದ ಚಂದ್ರಪ್ರಭರ |
ಕೀರ್ತಿಯ ಕೀರ್ತನೆಯಭಿಷೇಕಕೆ ಮಾನಿನಿಯರೆ ಕೇಳಿ ಜಿನವಚನವನು ||

ಶುಕಸಪ್ತತಿ ಸು. 1680.

ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿ. ನಮಗೆ ದೊರೆತ ಅಸಮಗ್ರಪ್ರತಿಯುಲ್ಲಿ 38 ಸಂಧಿಗಳು (ಪದ್ಯ 1680) ಇವೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಗಣೇಶ, ಶಿವ, ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮ, ಪಾರ್ವತಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಸರಸ್ವತಿ, ಷಣ್ಮುಖ, ವೀರಭದ್ರ, ಸೂರ್ಯ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ.

ಉರಿಗೆ ತುಪ್ಪವ ಹಾಕಿದಷ್ಟಕೆ | ಮುರಳಿ ಹೇಗೆ ವಿಶೇಷವಹುದೋ |
ಹುರುಳುಗೆಡಿಸುವ ಕಾಮದೊಡನೆ ಮನಸ್ಸು ವಿಶ್ರಿಸಲು ||

ಭರದಿ ಪೆಚ್ಚುತ ಪೋಪುದಲ್ಲದೆ । ಪರಿಹರಕ್ಕವಕಾಶವಾವುದು ।
ಪರಮವೈರಾಗ್ಯದಲಿ ಮನವನು ನಿಲಿಸಬೇಕೆಂದ ॥
ಮನುಮಥನ ಸಿಂಗಾಡಿಯಂದದಿ । ಮಿನುಗುತಿರ್ಪುದು ಪುರ್ಬು ಕರ್ಣಗ ।
ಳನುಪಮಶ್ರೀಕಾರಕೆಣೆ ತುಟಿ ಹವಳವೆನಿಸುವುದು ॥
ವನಜನೇತ್ರೆಯ ಕೊರಳು ಶಂಖದ । ನೆಗಹಿಗೀಡಾಗಿಹುದು ಮಿಗೆ ಕಂ ।
ಪಿನ ಹೊಳಹ ಬೀಜವುವು ಪೊಳೆಗೊಂಡಿರ್ಪ ದಂತಗಳು ॥

೨೯7ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಶುಕಸಪ್ತತಿಯೂ ಇದೂ ಒಂದೇ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು.

ಶ್ರೀರಂಗಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ (ಚಂಪು) ಸು. 1680.

ಶ್ರೀರಮಣೀಯಕಾಯನತಿಶೀತಳಶೀಲಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷನಂ ।
ಭೋರುಹಸಂಭವಾನನಚತುಷ್ಟಯನಿಸ್ಸೃತಸನ್ನುತಿಪ್ರಿಯಂ ॥
ಚಾರುಫಣೀಂದ್ರಭೋಗಶಯನಂ ಗರುಡಧ್ವಜನತ್ಯಪೂರ್ವಶ್ರೃಂ ।
ಗಾರರಸಾಕರಂ ಸಲಹುಗೆಮ್ಮನತಿಪ್ರಿಯರಂಗನಾಯಕಂ ॥

ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಯಚೌಪದ ಸು. 1680.

ಮೈಸೂರು ದೊರೆಯಾದ ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಯನ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾಗಿದೆ.

ಅರಿರಾಯಗಿರಿವಜ್ರದಂಡನೆನಿಸುವನು ।
ಗರುವನಹ ದೇವರಾಜೇಂದ್ರನಾತ್ಮಜನು
ದೊರೆ ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜೇಂದ್ರನಿಷ್ಟವನು ।
ವರವಿತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮೀಯಾರಮಣ ರಕ್ಷಿಸನು ॥

ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನರ ಕಾಳಗ. 1685.

ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿ; ಸಂಧಿ 30, ಪದ್ಯ 1825.

ಅರಜಿನಿಂದೀಕ್ಷಿತಿಯನಜುಹುವ । ಹದನ ಭವಪುರಸದನಲಕ್ಷ್ಮೀ ।
ವದನಚಂದಿರನೆನಿಪ ಗೋಪೀನಾಥನೊಲಪಿಂದ ॥

"ಗುರುಚಿದಾನಂದಾತ್ಮನಂಘ್ರಿಯಲಿ" ಎಂದು ಒಂದು ಕಡೆ ಹೇಳಿದೆ.

ಮೌನೇಶ್ವರಬಾಲಲೀಲೆ ಸು. 1700.

ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿ; ಅಧ್ಯಾಯ 6, ಪದ 30. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಾಳಿ, ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮ, ಗಣೇಶ, ಸರಸ್ವತಿ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ವ್ಯಾಸ, ಮಲು

ಹಣ, ಹರಿಹರ, ನಿರಂಜನ, ಮಯೂರ, ಕಾಳಿದಾಸ, ಶುಕ ಈ ಕವಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಹೇಳಿವೆ. ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಷೇಕ್, ಸೈಯದ್, ಪಟಾಣ್ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳೂ ತುರುಕರ ಸಮಾಚಾರವೂ ಬರುತ್ತವೆ.

ಅಣುವಿನೊಳಗಣುವೆನಿಸಿ ತೋರ್ಪನೆ । ಗುಣನಿಧಿಯೆ ತನುವಿನೊಳು ತನುವಿನ ।
ಒಣಿಕೆಯಲಿ ಕಾಣಿಸುತಲಿಹನೆ ಮಹಾಪ್ರಮಾಣದಲಿ ॥
ಗಣಿಸಿ ನೋಡೆ ಮಹತ್ತೆನಿಸಿ ಸನ್ಮಣಿಯೊಳಿಹ ಗುಣದಂತೆ ಪೊಳೆಯು ।
ತ್ತಣಿಕೆಗಾಣಿದನಂತವೇ ಕೇಳೈಕ್ಯಪರಬ್ರಹ್ಮಾ ॥

ಘಟ್ಟಿವಾಳಯ್ಯನ ಚರಿತೆ ಸು. 1700.

ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿ; ನಮಗೆ ದೊರೆತ ಅಸಮಗ್ರಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ 3 ಸಂಧಿಗಳಿವೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಶಿವ, ಪಾರ್ವತಿ, ಗಣೇಶ, ವೀರಭದ್ರ, ಷಣ್ಮುಖ, ನಂದಿ, ಭೃಂಗಿ, ಚಂಡೇಶ್ವರ, ಮಹಾಕಾಳ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಕವಿಯ ಗುರು ಚೆನ್ನಮಲ್ಲೇಶ.

ನಂಬಿದವರಂ ಸಿಂಬಿಯೆಂಬುವರ್ ಮನಮೆಚ್ಚಿ ।
ಹಂಬಲಿಸುವರ್ ಬಾಯೊಳಾತ್ಮದೊಳ್ ನಿಷ್ಕರುಣ ।
ವುಂಬ ಉಣುವಂಬರಕ್ಕಿಂಬು ತಪ್ಪಲ್ ಸುಯ್ದು ಕಂಬನಿಯಕಱೆಯುತ್ತಲಿ ॥
ಗುಂಭವೆಲ್ಲಂ ನೀಗಿ ಜೃಂಭಣದಿ ಸ್ವಾತ್ಮಪತಿ ।
ಯೆಂಬ ಭಾವನೆಬಿಟ್ಟು ಎಲೊಪಾಪಿ ಮೂಢನಂ ।
ನಂಬಿ ಈತೆಜನಾದೆ ನರೆ ಸೂರೆಯ ಪುರುಷರಾ ತಂಬುಲವ ತಿನ್ನೆಂಬರೈ ॥
ವಿಜಯನೆಂಬರ್ ಪ್ರಾಣವಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ ಪತಿಯ ।
ಭಜನೆಗೈವರ್ ಉಣಿಸಿಯುಡಿಸಿಭೂಷಣಮಿಡಲ್ ।
ಸುಜನನೆಂಬರ್ ತಮ್ಮ ವರ್ತನೆಯ ಭಾವಿಸದೆ ಸುಮ್ಮನಿದಿರ್ನೋಡೆ ಹಿಗ್ಗುತೆ ॥
ಮಜರೆಯೆಂಬರ್ ಮಾಜುವುತ್ತರಕೆ ಕನಲದಿರೆ ।
ಕುಜನನೆಂಬರ್ ಸ್ವಯಂ ಕೈವಾಡಲ್ ಮುಪ್ಪು ।
ರುಜೆಯೊಂದೆ ಮುದಿಪಾಪಿಯುಜನೇಕೆನಿಲಿಸಿಹನೊತ್ಯಜಿಸೊಕಾಲನೆ ಎಂಬರೈ ॥
ದುರ್ಭವದ ಬಿತ್ತುಗಳ್ ಕೊರ್ಬುಳ್ಳ ಕತ್ತೆಗಳ್ ।
ಅರ್ಭಟದ ತೊತ್ತುಗಳ್ ನಿರ್ಭರದ ಕುತ್ತಗಳ್ ।

ಪರ್ಭಿದಘುಸುಕ್ತ್ರುಗಳ್ ತಪ್ಪಿರುವ ಮಿತ್ತುಗಳ್ ಸರ್ಬದುರ್ಗುಣ ಗೊತ್ತುಗಳ್ ||
ಉಬ್ಬಸದ ತಿತ್ತಿಗಳ್ ಹೇಬ್ಬುಳ್ಳ ತತ್ತಿಗಳ್ |
ಮಬ್ಬಿಡಿದ ಮೂರ್ತಿಯರ್ ಪರ್ಬಿದಪಕೀರ್ತಿಯರ್ |
ಪೆರ್ಬೇಟಕಾರ್ತಿಯರ್ ಗರ್ಭಸುಖಪೂರ್ತಿಯರ್ ಒಬ್ಬರೊಳಶವಲ್ಲ ಕೇಳ್ಳೈ ||

ನಿರಾಳ ಗುರುಸ್ತೋತ್ರ. ಸು. 1700.

ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿ; ಪದ್ಯ 25. ಹಲವು ಪದ್ಯಗಳು "ಗುರುವೆ ಶರಣಾರ್ತಿ" ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತವೆ.

ಒಡವನೆಡೆಯಾಡುತ್ತೆ ಭಾಗ್ಯವ | ನೆಡವ್ರುತಂ ಕಂಡಂತೆ ರೋಗಿಯು |
ತಡಕುತಿರ್ಪೋಷಧಿಯು ಲತೆ ಕಾಲ್ತೊಡರಿ ಕಾಣ್ಬಂತೆ ||
ಒಡಲ ಪಸಿವಂಡಳಿವವನು ಪಾ | ಲ್ಗಡಲನಿದಿರೊಳು ಕಂಡವೋಲೆ |
ನ್ನೊಡೆಯ ಶ್ರೀಗುರುದೇವರಂಘ್ರಿಯ ಕಂಡು ಒದುಕಿದೆನು ||
ಮನವೆ ಕ್ಷಣ ಪಾತಾಳಕೈದುಗು | ಮನವೆ ಕ್ಷಣದೊಳು ಗಗನಕೈದುಗು |
ಮನವೆ ಕ್ಷಣದೊಳಗಷ್ಟದೆಸೆಗಳ ಬಳಸಿ ಬಂದಿಹುದು ||
ಮನವನೊಬ್ಬುಳಿಮಾಡಿ ನಿಂದಡೆ | ಘನಕೆ ಘನ ಮಹಲಿಂಗವೆನುತದ |
ಅನುವನೆನ್ನೊಳು ತೋರಿ ಸಲಹಿದ ಗುರುವೆ ಶರಣಾರ್ತಿ ||

ಮುಕ್ತಿರಾಮೇಶ್ವರಶತಕ ಸು. 1700.

"ಮುಕ್ತಿರಾಮೇಶ್ವರನೇ" ಎಂದು ಮುಗಿವ ಕೆಲವು ಕಂದಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಇವು ಆವುದಾದರೂ ಒಂದು ಶತಕಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು.

ಹಾಪಿನ ಮೊಗದೊಳ್ ಸುಧೆಯಂ | ಭಾವೆಯಬೊಳ್ ಜೀವನೇಹಮಂ ನಂಬುಗೆಯಂ |
ಸೇವೆಯಲಿ ಸುಖಿಪನಜುಸವ | ಜೀವರು ಮರುಳುಗಳು ಮುಕ್ತಿರಾಮೇಶ್ವರನೇ ||
ಜೀವದಚಿಪೆಂಬುದದನೇ | ಸಾವೆಂದುಂಡುವರು ಮನುಜರದು ಸಾವಲ್ಲಂ |
ಸಾವೆಂಬುದಾವ್ರುದ್ಯೈ ಪರ | ಸೇವೆಯೆ ನಿಮ್ಮಾಣೆ ಮುಕ್ತಿರಾಮೇಶ್ವರನೇ ||

ಶಿವಾಷ್ಟಕ ಸು. 1700.

ಆಕಾಶಕೇಶಂ ಶಿರಪಾತ್ರಗೇಯುಂ ಲೋಕಾದಿವಂದ್ಯಂ ನಿಜಭಕ್ತಕಾಯಂ ।
ಏಕಾಕ್ಷರಂ ಪೀತಧರಾಬ್ಜದೇಹಂ ಸಾಕಾರದಿಂದೆನ್ನ ಕರಕ್ಕೆಬಂದಂ ॥

ಮಹಿಮಾಷ್ಟಕ ಸು. 1700.

ಆವಂಗೆ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತನು । ಆವಂ ತಾಸೇದ್ರವಂದ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ತುತನುಂ ।
ಆವಂಗೆ ಸುರರ ಓಲಗ । ದೇವಶಿರೂಪಾಕ್ಷ ಗಲ್ಲದುಟಿ'ದಗ್ಗ್ಗಂಪೇ ॥

ಅಕ್ಷರಮಾಲಿಕೆ. ಸು. 1700.

ಕಂದ ೫೮; ಪ್ರತಿಕಂದವೂ "ಗರಳಪುರೀಶಾ" ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಅಕಾರದಿಂದ ಹಕಾರದವರೆಗೆ ಇವೆ.

ನಾನೆಂಬ ಹಮ್ಮಿನಿಂದವೆ ! ನಾನಾಸುಕೃತಗಳ ನೀಗಿ ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳಂ ।
ತಾನಾರ್ಜಿಸುತ್ತೆ ಕೆಡುವರು । ದೀನರು ತ್ರೈಜಗದಧೀಶ ಗರಳಪುರೀಶಾ ॥

ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿನಷ್ಟಕ ಸು. 1700.

ಶ್ರೀರಮಣನಿಂದ್ರಾದಿವಂದಿತಚರಣನಂ ಶುಭಕರಣನಂ ।
ಮಾರಮದಸಂಹಾರ ನಿರ್ಮಲಮಾರನಂ ಸುಶರೀರನಂ ॥
ಕಾರುಣಿಕಮಾಹಾತ್ಮ್ಯನುತಜಗಪಾಲನಂ ದಯಶೀಲನಂ ।
ಧೀರಗುಣ ಗಂಭೀರನಲ್ಲಮದೇವನಂ ಸುಖಜೀವನಂ ॥

ನರಹರಿಭಕ್ತಿಸಾರ ಸು. 1700.

ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿ; ಪದ್ಯ 108. ಕರಿಗಿರಿಯ (ದೇವರಾಯದುರ್ಗದ) ನರಹರಿಯ ಅಂಕಿತವಿದೆ. ಪ್ರಾಣೇಶಶತಕದಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ಅಂಕಿತವಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ಈ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನೇ ಮಾಡಿರಬಹುದು.

ಬಿಲ್ಲಹಬ್ಬಕೆ ನಲ್ಲಕೃಷ್ಣನ । ಖುಲ್ಲಕಂಸನು ಕರಸೆ ಗೋಕುಲ ।
ದಲ್ಲಿ ಬೞಿಕೆಲ್ಲರನು ಸಂತೈಸಗ್ರಜನು ಸಹಿತ ॥
ನಲ್ಲಲಿತಪುರದೊಳು ಕುಬುಜೆಯ । ಚೆಲ್ವ ರಕ್ಷಿಸಿ ಬಿಲ್ಲಬಱಿಕೈ ।
ದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲರ ಕೊಂದ ನರಹರಿ ರಕ್ಷಿಸನವರತ ॥

ಪ್ರಾಣೇಶಶತಕ.

ಥರೆಯ ಸುರುಳಿಯ ಸುತ್ತಿಕಕ್ಷದೊ | ಳಿಱುಕಿ ಜಾಱುವ ದುರುಳದೈತ್ಯನ |
ತರಣಿಸಾಸಿರಕಿರಣಲಹರಿಯ ನಿಶಿತದಾಡೆಯೊಳು ||
ಇಱಿದು ಧರಣಿಯ ತಂದು ಹರಹಿದ | ಸುರರ ಪಾಲಕ ರಿಪುಕುಲಾಂತಕ |
ದುರಿತದೂರ ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯ ತೋಱೊ ಪ್ರಾಣೇಶಾ||

ಧರ್ಮವ್ಯಾಧೋಪಾಖ್ಯಾನ ಸು. 1700.

ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಗಣೇಶ, ಸರಸ್ವತಿ, ಕೃಷ್ಣ, ಈಶ್ವರ, ಪಾರ್ವತಿ, ವ್ಯಾಸ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ.

ಸರಸಕಲ್ಪನವೀಚಿವಿಸರದೆ | ಮೆಱೆವ ನಿಜಹೃದಯಾಂಬುನಿಧಿಯೋ |
ವರಿಯೊಳು ವಿಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಗಭೀರಮಂಥನದೆ ||
ಪರಮಭಾರತವೆಂಬ ಸುಧೆಯಂ | ಭರದೆ ತೆಗೆದೀಜಗತಿಗರ್ಪಿಸಿ |
ಹರಿಸವೊಂದಿಸಿ ಜಸದಿನೆಸೆವಾವ್ಯಾಸಮುನಿ ಪೊರೆಗೆ ||
ನೆಲದೆ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಮಹಿಮೆಯ | ನಲಘುಜನನೀಜನಕಸೇವಾ |
ಫಲಮನಱಿಯಿಪ ಧರ್ಮಸಾರದ ಮಹಿತಭಾರತದ ||
ಲಲಿತಧರ್ಮವ್ಯಾಧಕಥೆಯನು | ಸುಲಭವೆನೆ ಕನ್ನಡದ ನುಡಿಗಳಿ |
ನೊಲಿದು ನುಡಿವೆಂ ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯ ವೃತ್ತದೊಳು ||

ಆಸ್ಥಾನಜ್ಯೋತಿ (ಕಂದ 130) ಸು. 1700.

ಖುಲ್ಲರಕುಹಕರಕದನಕೆ | ನಿಲ್ಲದೆಹರಿವವರಕೊಂಡೆಯರ ದುರ್ಜನರಂ |
ಒಳ್ಳಿದರೆಂದುಂ ಸಲಹಲು ! ಹಲ್ಲುಂಹದಿನಾಱುಹೋಹುದೆಂಬುದನಱಿಯಾ ||
ಬಡತನದಲಿಬಂಧುಗಳಿ | ಪ್ಪೆಡೆಯುಂ ಹೊಕ್ಕಿರ್ದು ಅಲ್ಲಿ ನಗೆಗೆಡೆಯಾಗದೆ |
ಅಡವಿಯ ಸೊಪ್ಪಂ ತಿನ್ನು | ತ್ತೊಡಲಂಹೊರೆದಿಪ್ಪಸುಖಕೆಕಡೆಪೊದಲಿಲ್ಲಂ||

ಪಾಂಡವರ ಚರಿತ್ರೆ ಸು. 1700.

ಹಾಡಿನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ : ಸಂಧಿ 5, ಪದ 571. ಒಂದೊಂದು ನುಡಿಯೂ "ಶ್ರೀ ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭಾ" ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ತಟ್ಟೆಯಕೆರೆಯ ರಂಗನ ಅಂಕಿತವಿದೆ. ಅರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು, ಶಿವ, ಸರಸ್ವತಿ, ಗಣೇಶ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ.

ಕೇಳು ಕೇಳೆಲೊ ಕುಹಕ ಖಳ ಎನ್ನ ವಲ್ಲಭರು ।
ಕೇಳಿದರೆ ಬಿಡರು ನಿನ್ನ । ಮುನ್ನ ।
ಸದೆದುಸೀಳಿಬಿಡುವರುಬೇಡಕಾಣೊ। ಸಾರಿಹೇಳಿ'ದೆನುಕೆಡಬೇಡಮಾಣೊ ।
ಅಂತ್ಯಕಾಲಕೊದಗಿದ ಬುದ್ಧಿಯೇನೊ ।
ಪಾಪಿಬಯಲಾಸೆಗಾಗಸುವಳಿ'ಯದಿರೆಂದೆಂಬ ।
ಬಾಲಕಿಯೊಳಿಂತೆಂದನು । ತಾನು । ಶ್ರೀಜಾನಕೀವಲ್ಲಭಾ ॥
ಬಡಪಾಂಡವರನಡವಿಗೋಡಿಸಿದೆನೆಂದು ಎ ।
ನ್ನೊಡನೆ ಕೆಣಕಿದನೆ ಬಂದು । ಇಂದು ।
ಅಯ್ಯ ತೊಡೆವೆನಾತನ ಹಣೆಯಲಿಪಿಯ । ನೃಪನಪಡೆಯನಿಕ್ಕುವೆನು ರಣ
ಬಲಿಯ ।
ಅವನ ಮಡದಿಮಕ್ಕಳ ತಹೆನು ಸೆರೆಯ ।
ನೆಂದು ಕಡುಗವನು ಜಡಿದು ಕಮಲಾಕ್ಷಿಯರ ಮುಖನೋಡಿ ।
ಕುಡಿಮೀಸೆಯನು ತಿರುಹಿದ । ಉತ್ತರ । ಶ್ರೀಜಾನಕೀವಲ್ಲಭಾ ॥

ಕಾವ್ಯಸಾರ (ಪದ್ಯ 225) ಸು. 1700.

ಇಂಬಿಂ ನಾಟ್ಯಮನಾಡೆ ಕಾಂತೆಯುಮೊಗಂ ತತ್ಕಾಲದೊಳ್ ತೋರ್ಪುದಾ।
ಜಂಬೂವಜ್ಜಲಬಿಂದುವಜ್ಜಲಜವಜ್ಜಂಬಾಳವಜ್ಜಾಲವತ್ ॥
ಇಂಬಾಗಿರ್ದ ಸುವೇಣಿಗಾಸರವದಿಂ ಮಧ್ಯಸ್ತನಾಪಾಂಗದಿಂ ।
ಜಂಬೂವಜ್ಜಲಬಿಂದುವಜ್ಜಲಜವಜ್ಜಂಬಾಳವಜ್ಜಾಲವತ್ ॥
ಕೈಸನ್ನೆದೋಱೆ ಚೆಲ್ವಿನ । ವೈಸಿರಿಯುಂ ಪೇಱೆ ವೈಸಿಕದೆ ವಿಟರಸುವಂ ।
ಕೈಸೆಱೆಗೊಳುತ್ತೆರಂಜಿಪು । ದೈಸರಳನ ಪಿಡಿಯುತೆಱದೆ ಗಣಿಕಾನಿಕರಂ ॥
ತಿಱಿಕಲ್ಲಾಡುವಳಷ್ಟಶೈಲಕುಲಮಂ ದಿಗ್ದಂತಿದಂತಂಗಳಂ ।
ನಿಱಿಕೈಯಿಕ್ಕಲೆದಾಡುವಳ್ ಮುಗಿಲಪೂವಂ ಸೂಡುವಳ್ ತಾರೆಯಂ ॥
ತಿಱಿವಳ್ ತುತ್ತುಗಳೆಂದು ಚಂದ್ರರವಿಯುಂ ಕಂಡೋಲೆಯೆಂದಿಕ್ಕುವಳ್ ।
ಸಿಱಿಯುಂ ಸುತ್ತುವಳೇಱುವಾರ್ಧಿಚಯಮಂ ಶ್ರೀಕೀರ್ತಿರೇಖಾಂಕನಾ ॥
ನಂಬಿದವನಿವಂ ತನ್ನಂ । ನಂಬದೆ ಹಿಂಗಿರುವ ಮನುಜನಿವನೆಂದಱಿದುಂ ।
ಇಂಬಱಿದು ಸಲಹದರಸಿನ । ಡೊಂಬಾಟಕೆ ಮನವನಿತ್ತು ಕೆಡದಿರು
ಮನುಜಾ ॥

ಲೆಕ್ಕದ ಚೌಪದ. ಸು. 1700.

ಗಿಣಿ ಗಿಡುಗ ಗಿಡವೊಂದಱಿಂ ಪಾಱುವಾಗ ।
ಗಿಣಿ ಕ್ಷಣಕೆ ಶತಕ್ರೋಶವನು ಪೋಗೆ ಬೇಗ ।
ಕ್ಷಣಕೆಯೊಂದೊಂದ ಹೆಚ್ಚುತ ಪೋಗಿ ಗಿಡುಗ ।
ಗಿಣಿವಿಡಿವುದೆನಿತುದಿನಕೆಂದು ನುಡಿ ಬೆಡಗ ॥
ಹಡಗು ಮೂಱನು ಕೊಂಡು ಹೋಹ ಮಾರ್ಗದಲಿ ।
ಯೊಡಲೊಳಿಡಿದೊಡವೆ ಭರವಾಯ್ತೊಂದಕಲ್ಲಿ ।
ಮಡಿದೆರಡಕವರನಿತ ಕೊಡುತ ಬರಲಲ್ಲಿ ।
ಕಡೆಗೆ ಮೂಹಸುಗೆಯಲಿ ಸಮಮೂಱು ಸೊಲ್ಲಿ ॥
ಕಾಲಾಱು ಕಣ್ಣಾಱು ಬಾಲವೆರಡೇನು ।
ಜೋಲುವಾಕಿವಿ ನಾಲ್ಕು ತಲೆಮೂಱದೇನು ।
ನಾಲಗೆಯು ನಾಲ್ಕು ಕೈ ನಾಲ್ಕಂತದೇನು ।
ಬಾಲಭಾಷೆಗಳಲ್ಲ ನುಡಿ ನಿಜವದೇನು ॥
(ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಾವಸುತ್ತಿ ಮೂಷಕವನೇರಿದ ವಿಘ್ನೇಶ)
ಮರದಿಂದ ಮುಱಿದು ಬಿದ್ದನ ಹಿಡಿದು ತಂದು ।
ಭರದಿಂದಲಾಕ್ಷಣದಿ ಚರ್ಮವನು ಸುಲಿದು ।
ಅರೆಬೆಂದು ನೊಂದವನನಂಗಡಿಗೆ ತಂದು ।
ಸರಸಜನರಾ ಕೈಗೆ ಬಾಯ್ಗೆ ಬರಲೆಂದು ॥
(ಅಡಕೆ)

ಬಿಳಿಗಿಯರಸರ ವಂಶಾವಳಿ (ಚಂಪು) ಸು 17ಂ0.

ಐಸೂರುಪಟ್ಟಣವನಾಳಿದ ಅಂಡಣ್ಣನಿಂದ ಬಸವಭೂಪಾಲನವರೆಗೆ ದೊರೆಗಳ ಚರಿತೆ ಹೇಳಿದೆ.

ಪರಮಬಲವಂತಧರಣೀ । ಶ್ವರಚೂಡಾರತ್ನ ಬಸವಭೂಪನಕೊರಲೊಳ್ ।
ಮಿಱುಗಲ್ ಮುಕ್ತಾಹಾರಂ। ಪರನರಪಗ್ರಾಮ್ಯಾಯ್ತು ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಾಹಾರಂ ॥
ಕಂದನ ಮುದ್ದಿನಂತೆ ಕಡುಪೂತಿಹ ಚಂಪಕವೃಕ್ಷದಂತೆ ಮಾ ।
ಕಂದದ ಪಣ್ಗಳಂತೆ ವ್ಯಧುವಿಶ್ರಿತಶರ್ಕರೆಯೂಟದಂತೆ ಪೂ ॥

ರ್ಗೇಂದುಗಭಸ್ತಿಯಂತೆ ಯೆಳದೆಂಗಿನ ಪಾಲ್ಗುಡಿದಂತೆ ರಂಜಿಕುಂ |
ಮಂದರ ಸುಸ್ವರೋಕ್ತ ಬಸವವೇಂದ್ರ ಸುಧಾಮಯ ವಾಕ್ಯದೀಪ್ತಿಗ ಕಾಂ||

ರಾತ್ರಿಯ ನಲ್ಲನ ಪದ್ಯ (ಕಂದ 120) ಸು. 1700.

ವೃಗಧರನ ಹಗೆಯ ವೈರಿಯ | ಹೆಗಲೇಱರ್ಪವನ ಮಗನ ವೈರಿಯ ಗಿರಿಯಂ |
ನೆಗಪಿದನ ಪಗೆಯ ಭೃತ್ಯನ | ನಗೆವೊಗಮಂ ಪೋಲ್ತನಕ್ಕ ರಾತ್ರಿಯ ನಲ್ಲಂ |
(ಹನುಮಂತ)
ಒಂದೆರಡು ಪಥದಿ ನಡೆವಾ | ಸುಂದರಿಯಾತ್ಮಜನ ಪಿತನ ಮೋಹದ ಸುತನಂ |
ಎಂದೆಂದಿಗಗಲದಿರ್ಪವ | ನಂದವ ನೆಱೆ ಪೋಲ್ತನಕ್ಕ ರಾತ್ರಿಯ ನಲ್ಲಂ ||
(ಇಲಿ)

ಪಾರ್ಶ್ವತೀರ್ಥಂಕರರ ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣ. ಸು. 1700.

ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿ, ವಚನ ಇವುಗಳನ್ನು ಒಳಕೊಂಡಿದೆ. ಪ್ರಥಮಪದ್ಯ—
ಸರ್ವಗುಣದೊಳು ಜಿನನು ಹಿರಿವುದು | ಸರ್ವರೇಳು ರತ್ನತ್ರಯಂಗಳು |
ಉರ್ವಿಯೊಳು ಬಱಿಕುಂಟೆ ಗುಣಿಗಳು ಪಿಡಿವ ವಸ್ತುಗಳು ||
. . ತಿರಲದು ವನದೊಳುಯ್ಯಲ | ಸರ್ವಶೌರ್ಯತ್ರಿಕಸಮೇತದಿ |
ನುರ್ವಿಪತಿ ಜಿನದತ್ತನಾಡಿದ ಸರ್ವರೋಲೈಸೆ ||

ಕೊನೆಯ ವಚನ—ಈ ಪಿಧಿವೆ. ಪೆದು ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸಂನ ಶ್ರೀಪಾರ್ಶ್ವದೇವರ ಯಕ್ಷಧರಣೇಂದ್ರನರಸಿ ದೇಪಿಪದ್ಮಾವತಿಯ ವರಪುತ್ರ ಜಿನದತ್ತ ತ್ರಿವಿಧೈಶ್ವರ್ಯದಿಂ ಸುಖಿಮಿರ್ದನಂದು.

ಲೋಕಸ್ವರೂಪ (ಕಂದ 21) ಸು. 1700.

ಆಕಾಶಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಹ | ಲೋಕಂ ಪದಿನಾಲ್ಕು ರಜ್ಜುವಗಲಮದೇಱುಂ |
ಏಕಂ ಪಂಚಕಮೊಂದೆನೆ | ಯಾಕಾರಂ ವಾಯುತ್ರಯದಿನೊಪ್ಪುಗೆ ಲೋಕಂ |

ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಸಾಂಗತ್ಯ. ಸು. 1700.

ಸಂಧಿ 4, ಪದ್ಯ 540. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ, ಗಣೇಶ, ಶಾರದೆ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ.

ಉತ್ತಮವಾದ ಕುಲದ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ । ಭಕ್ತಿಯ ಕೃತಿಯ ಪೇಳುವೆನು ॥

ಭಾವಾರ್ಥಶತಕ ಸು. 1700.

ಒಗಟಿಯ ರೂಪವಾದ ಕಂದಗಳು. ಚೆನ್ನಕೇಶವಸ್ತುತಿ ಇದೆ.

ಧರ್ಮಗುಪ್ತಚರಿತೆ ಸು. 1700.

ಹಾಡುಗಳು ; ಆಶ್ವಾಸ 11 ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ, ಶಿವರಾತ್ರಿ ಮುಂತಾದುವುಗಳ ಮಹಿಮೆ ಹೇಳಿದೆ. ಕವಿ ಷಡಕ್ಷರ ದೇವನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಸುಗಂಧಪಾರಿಜಾತ (ಕಂದ 64) ಸು. 1700.

ಪರಿಪಕ್ವಮಾತುಲುಂಗೋ । ತ್ಕರಮಂ ಪೊಱಗಾಗಿ ಮಾಡಿ ಪುಟದಿಂಸುಡೆಒಂ ।
ಧುರಗಂಧಂ ಮೆರಡೆ ಕ । ಪ್ಪುರಮಾಸುವಡೆದು ಲೇಸನಿಸಿ ತಾನಿರ್ಕುಂ (?) ॥

ಪ್ರಶ್ನಚಿಂತಾಮಣಿ (ಗದ್ಯ) ಸು. 1700.

ಈ ಗಂಡಹೆಂಡಿರು ಸುಖದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರು. ಈ ಭೂಮಿ ಸಾಲಾವಳಿಯುಂಟು ಲೇಸು.—ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯ ಪ್ರಣಮಂಗಳು (ಗದ್ಯ) ಸು. 1700.

ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯೆ ಪರಮೇಶ್ವರನು ; ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯೆ ಪರತತ್ವವು ; ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯೆ ಪರಮಯೋಗವು ; ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯೆ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ; ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಯೆ ಪಾಪಾಂತಕನು. ನ ಎಂಬ ಅಕ್ಷರವೆ ದೇವರ ಚರಣ ; ಮ ಎಂಬ ಅಕ್ಷರವೆ ದೇವರ ಒಡಲು—ಇತ್ಯಾದಿ. ಮತ್ತೆ ನ ಎಂಬ ಅಕ್ಷರವೆ ಪೃಥ್ವಿ ; ಮ ಎಂಬ ಅಕ್ಷರವೆ ಅಪ್ಪು—ಇತ್ಯಾದಿ.

ರುದ್ರಭಾರತ (ಗದ್ಯ) ಸು. 1700.

ರುದ್ರ ನಂದಿಕೇಶ್ವರ ಸಂವಾದ ರೂಪವಾಗಿದೆ. ಮೂಲತತ್ವವು ಹೇಗೆ ನಿರ್ಮಿತವಾಯಿತು ? ಪಂಚಪ್ರಣವಗಳು ಹೇಗೆ ಉದ್ಭವಿಸಿದುವು ? ಚರಾಚರಗಳು ಹೇಗೆ ಜನ್ಮಿಸಿದುವು ? ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಶಿವನ ಉತ್ತರಗಳು ಹೇಳಿವೆ.

ಇಂದ್ರರು ಆದಿರುದ್ರನ ಹೆಬ್ಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅವರ ನಾಮ ಮಘುದಾರ್ಕ, ಹರಿಹಯು ಇತ್ಯಾದಿ. ಇಂದ್ರಂಗೆ ಐರಾವತ ಬಿಳಿಯಾನೆ ವಾಹನ, ಪರುಷವಣ್ಣದ ಕಲ್ಲು, ಸಿದ್ಧರಸವೆ ಜಲನಿಧಿ, ವಜ್ರವೆ ಆಯುಧ, ಕಾಮಧೇನುವಿನ ಹಿಂಡು, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ವನ, ತವನಿಧಿ, ಚಿಂತಾಮಣಿಯ ಮೋಹಡಿ, ರಂಭೆ, ಊರ್ವಶಿ ಚಿತ್ರಾಂಗಿ ಮೇನಕೆ ತಿಲೋತ್ತಮೆ ಇಂತು ಪಂಚ ನೃತ್ಯದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮಿಂಡ ಶಚಿಯು ಗಂಡ, ಅಮೃತದ ಬಾವಿ, ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಪ್ರಧಾನಿ, ವಿರಿಂಚಾದಿಗಳ ಮೇಳ.

ಸಹಸ್ರಗಣ ನಾಮರತ್ನಾವಳಿ (ಹಾಡು) ಸು. 1700.

ಪಾಡಿ ಶರಣರು ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆಸೋಮೇಶನತ್ಯಾ | ಡಂಬರದ ಗಣಸಹಸ್ರನಾಮವಂ ||

ಆಹ್ನಿಕ (ಗದ್ಯ) ಸು. 1700.

" ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅರುಣೋದಯಾರಭ್ಯವಾಗಿ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆಮಾಡುವ ಪರ್ಯಂತ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಗಳು " ಹೇಳಿವೆ.

ಧ್ರುವ ಚರಿತ್ರೆ ಸು. 1700.

ಉದಯರಾಗ. ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿ, ಪದ್ಯ 18.

ಗಳದ ರೇಖೆಯು ಕಂಬುಕಂಧರವ ಜಂದಿರನ |
ತೆಱದ ಮೊಗದೋಜೆಯಂ ಸರಸಿಜಪಿರಾಜಿಯಂ |
ಕಿಱುನಗೆಯ ವದನಮಂ ನಿಗಮಾದಿಸದನಮಂ ಎವೆಯಿಕ್ಕದೀಕ್ಷಿಸಿದನು ||
ಕಿಱುಡೊಳ್ಳಿನುದರಸುೞಿನಾಭಿಯಂ ಶೋಭೆಯಿಂ |
ಧರದೊಳೊಪ್ಪುವ ತಿವಳಿಯಂದಮಂ ಚೆಂದಮಂ |
ಶರದಭ್ರದಂತೆಸೆವುರಸ್ಥಲದೊಳಿಹ ಸಿರಿಯ ಶೋಭೆಯಂ ಕಂಡನಂದು ||

ಗುಂಡಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಸುವ್ವಿ ಸು. 1700.

ಹರನು ನಾರದನು । ಧರೆಗೆ ಕಳ್ಳರಾಗಿ । ಪುರವ್ಪೋರಗಲ್ಲ ಗಣಪತಿರಾಯನ ॥
ಸಿರಿಯ ಕದ್ದೊಯ್ದ ಕಥೆಕೇಳಿ ॥

ಕೃಷ್ಣಕಥೆ ಸು. 1700.

ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿ ; ಸುಮಾರು 2500 ಪದ್ಯಗಳಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ ಸಂಧಿಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟಶೌರಿ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ.

ಕರವೀರನಗರದಿಂ ಬರ್ಪ ಪಥದಲ್ಲಿ ಸಂ ।
ಹರಿಸಿ ಮಗಧನ ಸೈನ್ಯಮಂ ದ್ವಾರವತಿಯು ನೆಱ ।
ವಿರಚಿಸಿ ಯಶೋದೇಜಂ ಮುಚುಕುಂದನಿಂ ಕಾಲಯುವನನಂ ಕೊಲಿಸಿ ಮೆಱೆದಂ ॥

ವಿರೂಪಾಕ್ಷಸ್ತುತಿ (ಕಂದ 56) ಸು. 1700.

ರುಜೆಯುಂ ಪಱಿವನೆ ವೈದ್ಯಂ । ಗಜಗಮನದಿ ರಣವ ಪೊಕ್ಕು ಜಯಿಪನೆ ವೀರಂ
ಭುಜಗಾಭರಣನೆ ದೈವಂ। ಪ್ರಜೆಗಳ ಪಾಲಿಪನೆ ಅರಸು ಶ್ರೀವಿರುಪಾಕ್ಷ ॥

ವಿನಾಯಕ ಸ್ತೋತ್ರರಗಳೆ ಸು. 1700.

ಮೋದಕವುಂಡಲಿಗೆ ಹೂರಣಗಡುಬು । ಸೇವಗೆ ಸೂಸಲು ದೋಸೆ ಹೊಯ್ಗಡುಬು ।
ಹಾಲು ಮೊಸರು ಪಾನಕ ಪನ್ನೀರು । ಫಾಲನಯನಸುತಗರ್ಪಿಸುತಿಹರು ॥

ಕಪೋತಪಕ್ಷಿಚಾರಿತ್ರ ಸು. 1700.

ಸಾಂಗತ್ಯ; ಪದ್ಯ 120. " ಗುರುಸಿದ್ಧವೀರನ ಚರಣವ ಬಲಗೊಂಬೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಗಂಗಾಗೌರೀ ಸಂವಾದ ಸು. 1700.

ಯಕ್ಷಗಾನದಂತಿದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ.

ಕಲ್ಯಾಣವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಪರಮಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯಹ ನೀಲಲೋಚನೆ ತನ್ನ ಪುರುಷ ಬಸವೇಶ್ವರದೇವರಿಗೆ ಬಿನ್ನಹಂಮಾಡಿ ಪೇೞ್ದ ಗಂಗಾಗೌರೀ ಸಂವಾದದ ತ್ರಿವರ್ಣದ ಸಾಂಗತ್ಯ-

ಸಪ್ತರ್ಷಿವಾಕ್ಯ ಸು. 1700.

ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ " ಮಹಾಭಾರತ ಅನುಶಾಸನಿಕಪರ್ವದ ಇತಿಹಾಸ ಸಮುಚ್ಚಯದೊಳ್ ಸಪ್ತರ್ಷಿಸಂವಾದ ಸಮಾಪ್ತ " ಎಂದಿದೆ.

ಚೂಡಿಕೊಡುತ್ತ ನಾಚ್ಚಾರ್ ವಿವಾಹ ಸು. 1700.

ಯಕ್ಷಗಾನ

ರಾಜಗೋಪಾಲಮುನಿಪದರಾಜೀವಕೆ ಭೃಂಗನಾಗಿ ರಂಜಿಪ ಕೃ . . .
. . . ದೊಳಚಿಸಿದೆನು ಕವಿರಾಜರಹುದೆನಲು ರಂಗರಾಜನ ಭಜಕಂ ||

ಗಂಗಾಗೌರೀ ಸಂವಾದ. ಸು 1700.

ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ

ಗುರುರೇವಣಾಚಾರ್ಯನೊರೆದು ನೂರೊಂದನಿಗೆ |
ಹರ ಮೆಚ್ಚಿಯಿಷ್ಟಾರ್ಥವನೀವ | ತಿರಿಕೆಕಲಹ ಬೇಡವೆಲೆ ಗರ್ವ ನಿನಗೆ ||

ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಸಂಗೀತಪದ. ಸು. 1700.

ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುಲಿಂಗನ ಅನುಪಮದಿಂದಿರ್ಪ ಐದುಲೀಲೆಯ |
ಬಲ್ಲಷ್ಟು ಪೇಳುವೆನಧಿಕಹರ್ಷದಿಂದ ಕೇಳಿ ನೀವು ||

ಸೂಳೆಯು ಕೆರೆಯು ಸಾಂಗತ್ಯ ಸು. 1700.

ಸಂಧಿ 3, ಪದ್ಯ 350. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನಾಳಿ ಚೆನ್ನಬಸವನ ಸ್ತುತಿ. ಇದೆ.

ಬಲ್ಲಿದ ಕಂತೆಯ ಸಿದ್ಧನ ಕೃತಿಯನು | ಸೊಲ್ಲಿಸಿದೆನು ಬಲುನೀತ ||

ವೈದ್ಯಸಾರ ಸು. 1700.

ಕುಂಬಳದ ಜೀರನರೆದು ನಿಂಬೆಯ ಕಾಯುಷ್ಟು ಸಕ್ಕರೆಯ ಹಾಕಿ ಹಸಿಯ ಹಾಲೊಳಗೆ ಹನ್ನೊಂದು ದಿನಂ ತೆಗೆದುಕೊಳೆ ಮೊಲೆಹಾಲು ಬರುವುದು.

ಕುಶಲವೋಪಾಖ್ಯಾನ (ಗದ್ಯ) ಸು. 1700.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಜೈಮಿನಿಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಕುಶಲವರ ಕಥೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ.

ಉತ್ತರಗೀತಾಟೀಕೆ ಸು. 1700.

ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ—ಇತಿ ಉತ್ತರಗೀತಾಸೂಪನಿಷತ್ಸು ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾಯಾಂ ಕರ್ಣಾಟಕಭಾಷಾವಿರಚಿತೇ ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನ ಸಂವಾದೇ — ಎಂದಿದೆ. ಅಧ್ಯಾಯ 3.

ಆರಂಭ—ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ತತ್ಪದಾರ್ಥವಾದಂಥ ವಾಚ್ಯಾರ್ಥವನು ಮನೋವಿಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಮಾಡಿ ಅರ್ಜುನನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದೇವರ ಕುರಿತು ಬಿನ್ನಹಂಮಾಡಲಾಗಿ ಉತ್ತರಗೀತೆಯಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಿದ ಅರ್ಥವನು ಕನ್ನಡಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸಿದರು.

ಶಂಕರ ರಾಮಾಯಣ ಸು. 1700.

ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿ; ಸಂಧಿ 47, ಪದ್ಯ 3300. ಬ್ರಹ್ಮನು ನಾರದನಿಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದ ರಾಮನ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಈಶ್ವರನು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ರಾಮತಾರಕ ಮಂತ್ರದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ರಾಮ, ಶಿವ, ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿನಾಯಕ, ಸರಸ್ವತಿ ಇವರ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸ, ಕಾಳಿದಾಸ, ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ದಂಡಿ, ಮಯೂರ, ಬಾಣ, ಧನಂಜಯ ಇವರುಗಳ ಹೆಸರು ಹೇಳಿದೆ.

ಪಟ್ಟಣ.

ಪುರದ ಭಾಗ್ಯಶ್ರೀಯು ನಮ್ರಾಂ | ಶರವು ಶ್ರೀಹರಿ ಚರಣಕಮಲವ |
ಸಿರದೊಳಾಂತಿಹೆನೆಂದು ತನ್ನಿಷ್ಟಾರ್ಥದೇವತೆಯ ||
ಹರಕೆಗಾಗಿಯೆ ಸೊಪ್ಪಿನುಡುಗೆಯ | ಧರಿಸದಳೊ ಎಂಬಂತೆ ಪಟ್ಟಣ |
ಪರಿವಿಡಿಯೊಳುದ್ಯಾನ ಪರಿವೇಷ್ಟಿಯಲಿ ಮೆರೆದಿಹುದು ||

ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹಡಪಿಗ.

ಪೂಗಫಲವನು ಹೆಚ್ಚುತುಂದುಗ । ಳಾಗದಂದದಿ ಭೇದದೆಂಟಱ ।
ಭಾಗವನು ಸರಿಮಾಡಿಯುದ್ದಿಯ ಪರಿಮಳಂಗಳಲಿ ॥
ಭೋಗಿಭರಣಿಯುತುಂಬಿಕರ್ಪೂರ । ನಾಗವಲ್ಲಿಯ ಹಿಂದುಮುಂದನು ।
ನೀಗಿಯಿದ್ದೆಸೆಯೆತ್ತಿ ಸಂಬಳಿಗೆಯುಲಿ ಅಳವಡಿಸಿ ॥
ಒಡೆಯತನ್ನಯ ನೀರಜಾಕ್ಷನ । ಕಡೆಯಸೀಕ್ಷಿಸಿಯೆಲೆಯ ಘಳಿಗೆಯ ।
ಮಡಿದು ನೀಡುತ ಹಿಂದುಹಿಂದಕೆ ಒಯ್ಯುಸೋಸರಿಸಿ ॥
ಕಡೆಗಡಿದು ಕಂಗಳಲಿ ಒಡೆಯನ । ಬಿಡದನೋಡುತ ಸನ್ನೆಯಱದಿಹ ।
ಹಡಪದೂಟಿಗ ವರದನೆಂಬಪಗಾಯಿತ್ತು ಕೈವಶವು ॥

ಮದುವೆಯಾಗೆಂದು ಹೇಳಿದ ಶಿವನಿಗೆ ಗಂಗೆಯ ಉತ್ತರ.

ಗಿರಿಯ ತುದಿಯಿಂ ಬೀಱಲಾಪರು । ಉರಿಯತೃಣಕೆಸಮಾನವೆಂಬರು ।
ಹರಿವ ಹೊಟೆಯನು ಲೆಕ್ಕಿಸರು ಶಾರ್ದೂಲಸಿಂಹಗಳ ॥
ಭರವಸಕೆ ಕಂಗೆಡರು ಸನತಿಯ । ಸ್ಮರಣೆಯೆಂದರೆ ಜ್ವಾಲೆ ವೈಗಾ ।
ಪರಿಸಿದಂದದಿ ತಾಳಲಾಱರು ಭಾಮೆಯರು ಜಗದಿ ॥

ರಾಜಸಂಗೀತ. ಸು 1710.

ಮೈಸೂರು ದೊರೆಯಾದ ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜನ ಮಗ ಕಂಠೀರವರಾಜನ (1704-1713) ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಹಾಡುಗಳು.

ಪಂಡಿತೋತ್ತಮಜನಮನೋಮತಿ ಪುಂಡರೀಕವಿಕಾಸವಿಕಸಿತ ।
ಚಂಡಕರ ರಿಪುಶರಭತತಿಭೇರುಂಡ ಬಿರುದಂತೆಂಬ ದೊರೆಗಳ ।
ಗಂಡ ನಿನ್ನರುಮಹಿಮೆಯನು ನೆಲೆಗಂಡು ಬಣ್ಣಿಸಲಳವೆ ಧರಣೀ ।
ಮಂಡಲಸ್ತುತಮಹಿಮ ಕದನೋದ್ದಂಡ ಕಂಠೀರವಮಹೀಧವ ।
ಚಾರುಚಂದ್ರ । ಚೆಲ್ವಿನೊಳಾರತೀಂದ್ರ । ಶ್ರೀಕಂಠೀರವೇಂದ್ರಾ ॥
ಪಲ್ಲವಿ॥ ಸಖಿಗೊಳಲೆಸೆವಾ । ಚೆಲುವಿಕೆ ಚತುರಕಲಾಕುಶಲತೆಯ ।
ನೆಲಸಿದುವಮಮ ಕಂಠೀರವನೃಪಗೆ ॥

ಅಲರಂಬಿಗೆ ನಗೆಗಣ್ ತುಱುಗೆವೆಯಾ ವಲಿಮುಱಿದುಂಬಿವೆದೆಗೆವುರ್ಬು |
ವೊಳೆವಿನಿವಿಲ್ಗೆಣೆಯಾಗಲವಂಗೀಕಂಠೋಳಿಪಭಿನವಮನಸಿಜನೆನಿಪಂಗೆ ||

ಕರ್ಣಾಟಕಕಠೋರವಂಜಿ. ಸು. 1710.

ಮೈಸೂರು ದೊರೆಯಾದ ಕಂಠೀರವರಾಜನ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾಗಿದೆ.

....ಶ್ರೀಕಂಠೀರವ | ನೃಪತಿಗೆ ಸೌಖ್ಯಮನೊಡರ್ಚುಗೀರಂಗೇಶಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ವಯಂವರ ಸೋಬಾನೆ. ಸು. 1715.

ರಾಜವಂಶದ ಸೋಮರಾಜನಂದನ ವೀರರಾಜೇಂದ್ರನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳಿದೆ; ಕವಿ ಆತನ ಆಶ್ರಿತನಾಗಿರಬೇಕು.

ಸುರರನೆಲ್ಲರ ಸಲಹಿ | ನರರನೆಲ್ಲರ ಪೊರೆಯೆ |
ಸಿರಿಸಹಿತ ನರಸಿಂಹಪುರವರದಲಿ |
ಪಿರಿದಾಗಿ ಮೂಗೂರ ವೀರರಾಜೇಂದ್ರಗೊಲಿ |
ದಿರುವ ಗುಂಜಾಕರದ ನರಸಿಂಹಗೆ ||
ನರಸಿಂಹಪುರದಗುಂಜಾ | ನರಸಿಂಹನು ವೀರರಾಜನೃಪಕುಲಮಣಿಗಂ |
ವರಪುತ್ರಪೌತ್ರರೇಳ್ಗೆಯ | ಭರದಿಂದೈಶ್ವರ್ಯವಿತ್ತು ಸಲಹಲಿ ನಿರತಂ ||

ಕೆಳದಿನೃಪ ವಿಜಯ. ಸು. 1750.

ಚಂಪು, ಆಶ್ವಾಸ 11.

ಹರನ ನಿಷಂಗವಚ್ಯುತನ ಪಾಸು ಜಲೇಶನ ರಾಜಮಂದಿರಂ |
ನಿರುಪಮಮಪ್ಪ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ತವರ್ಮನೆ ಚಂದ್ರನ ಜನ್ಮಭೂಮಿ ಭೂ ||
ಧರವರಪುತ್ರನುದ್ಧ್ವಕವಚಂ ಬಡಬಾನಲಪಾನಪಾತ್ರನು |
ತ್ತರುತರಮಪ್ಪ ಸನ್ಮಣಿಗಳಾಗರಮೊಪ್ಪಿದುದೈದೆ ಸಾಗರಂ ||
ಅಮರರ್ಗಮೃತಾಶನರೆಂ | ದುಮೆಯಾಣ್ಮಗೆ ನೀಲಕಂಠನೆಂದಚ್ಯುತಗಂ |
ಕ್ರಮದಿಂ ಕಮಲಾಪತಿಯೆಂ | ದಮರ್ದಿರೆ ಪೆಸರಿತ್ತ ಜಲಧಿಯೇಂ
ರಂಜಿಸಿತೋ ||

ಪೊಡೆಯೆಂಬರ್ ಶಾಲಿಯುನಾ | ರಡಿಯೆಂಬರ್ ಷಟ್ಪದಾಳಿಯುಂ ಕರಿಣಿ
ಯುಮಂ |
ಪಿಡಿಯೆಂಬರಲ್ಲದೀಪರಿ | ನುಡಿಯಾಲಿಪೊಡಿಲ್ಲ ಜನದೊಳಂತಾನಾಡೊಳ್ ||
ಕಡೆಯೆಂಬರ್ ದಧಿಮಥನದೊ | ಳೊಡೆಯೆಂಬರ್ ಭಕ್ಷ್ಯಭೇದದೊಳ್
ಕಬರಿಗಳೊಳ್ |
ಮುಡಿಯೆಂಬರಲ್ಲದೀಪಿಱು | ನುಡಿಕನಸಿನೊಳಂದೊಡಂ ವಿಚಾರಿಪೊಡಿಲ್ಲಂ||

ಶಂಕರಸಂಹಿತೆ. ಸು. 1750.

ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿ; ಸಂಧಿ 89, ಪದ್ಯ 2981. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಗಣಪತಿ, ಸರಸ್ವತಿ, ವಿಷ್ಣು, ಶಿವ, ಮೂಕಾಂಬಿಕೆ, ಕುಮಾರ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಸಂಧಿಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಕಾಂಬಿಕೆಯ ಅಂಕಿತವಿದೆ.

ಶರಧಿ ಶರಧಿ ನವಾಂಬರಾಂಬರ | ವರಕುಮಾರ ಕುಮಾರನಘಹರ |
ಹರವಿನಾಯಕ ಜನವಿನಾಯಕ ರಾಜರಾಜಸಖಾ ||
ಪರಮಭೂತಿಭೂತಿದಿನಕರ | ಕರರುಚಿಯ ಕುಂಡಲಿಯ ಕುಂಡಲಿ |
ಕರುಣ ಕರುಣಿಸು ಮಾರಮಾರ ಸುರಾಸುರಾಧೀಶ ||
ಅರಳುಮಲ್ಲಿಗೆ ಜಾಜಿಸಂಪಗೆ | ಪರಿಪರಿಯಕುಸುಮಗಳಮಾಲೆಯ |
ಸಿರಿಮುಡಿಗೆ ಮುಡಿಸಿದರು ಕುಂಕುಮವಗಿಲುಗಂಧಗಳ ||
ಪರಿಮಳದ ಮೃಗಮದವ ಲೇಪಿಸಿ | ಮೆಱೆವ ಕಸ್ತುರಿತಿಲಕವಿಟ್ಟರು |
ಸ್ಮರನಸಾಣೆಯಖಡ್ಗದಂದದಿ ಕಾಂತಿಯೊಪ್ಪಿದುದು ||

ವೈಕುಂಠನಾರಾಯಣಶತಕ. ಸು. 1750.

ಶ್ರುತಿಸಂಪತ್ತುವನೊಯ್ದು ದುಷ್ಟಖಳನಂ ಬೆಂಬತ್ತಿ ಕೋಪೋಗ್ರದಿಂ |
[illegible]ತುಳಂ ಸಾಹಸಿಯೆಂಬ ದೈತ್ಯಶಿರಮಂ ಚೆಂಡಾಡಿ ನಾಲ್ವೇದಮಂ ||
ಚತುರಾಸ್ಯಂಗಱೆ ಕೊಟ್ಟು ಮೂಜಗತಲಕ್ಕಂ ಸಾಕ್ಷಿರೂಪಾದ ಗೋ |
ಪತಿ ತಾಂ ಮತ್ಸ್ಯವತಾರನಾದನಿವನ್ಸೈ ವೈಕುಂಠನಾರಾಯಣಾ ||

ಮೈಸೂರು ದೊರೆಗಳ ಚೌಪದ. ಸು. 1750.

ಫುಟನೆಗೆದು ಗಟ್ಟಬೆಟ್ಟಗಳೊಡೆದು ಬಹಳ |
ಚಿಟಿಲು ಪಟಪಟಲು ಗುಗುರ್ಳೆರೆಂಬ ದನಿಗಳ |
ನಿಟಿಲಲೋಚನ . . |
. . . . . . |
ಚಿಂಬಿಡದೆ ತೆರೆನೊರೆಯು ಗುಂಬಿ ಘುಳಿರೆನುತ |
ಇಂಬಿನಲಿ ದಡವನಾಭ್ರಾಟಿಸಿ ಫಳಿರೆನುತ |
ತುಂಬಿ ಘುಡುಘುಡಿಸಿಯಾರ್ಭಟಿಸಿ ಮೊರೆಯುತ್ತ |
ನಂಬಿರ್ದ ಕೂರ್ಮದಲ್ಲೆಣಿಸಿ ಶಿವ ಎನುತ |
ಸಾರಿ ಮೊರೆಯುತ್ತ ಭೋರೆಂದು ಹರಿಯುತ್ತ |
ಧಾರಿಣಿಯನಿಬ್ಬಗಿಯುಮಾಡಿ ಹರಿಯುತ್ತ |
ಆರೈದು ಮನುಜರಿಗೆ ಅಭಯಗಳ ಕೊಡುತ |
ಕಾರುಣ್ಯನಿಧಿ ಕಾವೇರಿ ಜನರ ರಕ್ಷಿಸುತ ||

ಅರುವತ್ತು ಮೂವರು ಪ್ರಮಥಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ತ್ರಿಪದಿ ಸು. 1750.

ನಂಜನಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಕಳಲೆನಂಜರಾಜನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಮಾಡಿದ ಅರುವತ್ತುಮೂವರ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾಗಿದೆ; ಪದ್ಯ 64. ಪ್ರತಿಪದ್ಯವೂ "ಪೊಡಮಡುವೆಮನದಣಿಯಲು" ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ.

ಪೊಡಮಡುವೆ ಮನದಣಿಯಲು ||
ಪೊಡಮಡುವೆ ನಾನವರ ಪೊಗಳ್ದು ಸಂತಸವಡುವೆ |
ಮೃಡನೊಲಿಸಿದರುವತ್ತುಮೂರು | ಭಕ್ತರಿಗಾನು |
ಪೊಡಮಡುವೆ ಮನದಣಿಯಲು ||
ಧರೆಯೊಳಗೆ ಜಸವಡೆದ ಧಾರ್ಮಿಕಾಗ್ರಣಿ ವೀರ |
ನರವರಾತ್ಮಜ ಕಳಲೆನಂಜೇಂದ್ರ | ಗಾವಗಂ |
ವರವೀವ ಗರಳಪುರದೊಡೆಯ ||

ವರವೀವ ಗರಳಪುರದೆಡೆಯನಂ ಬಿಡದೊಲಿಸಿ |
ದಱುವತ್ತುಮೂಱುಭಕ್ತರ | ಚರಣಗಳಿಗಾನು |
ಪೊಡಮಡುವೆ ಮನದಣಿಯಲು ||

ಚೌಪದ. ಸು. 1750

ಮಾತೆಚೆನ್ನಮ್ಮನುದರಾಬ್ಧಿಚಂದ್ರಮನು |
ಸೀತಿಯುತ ಜವನಯ್ಯನಾತ್ಮಸಂಭವನು |
ಖ್ಯಾತಿಯುತ ಚೆಲುವಯ್ಯ ಜನಿಸಿ ಸುಖವಿಪನು |
ಪ್ರೀತಿಯಿಂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೊಲಿದು ರಕ್ಷಿಪನು ||

ದಶಕಂಠರಾಮಾಯಣ (ಗದ್ಯ) ಸು. 1750.

ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಭಾಸ್ಕರಕವಿ ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದನು. ಅದನ್ನೇ ಕುಮಾರವಾಲ್ಮೀಕಿ ಕನ್ನಡಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಸರ್ವರಿಗೂ ತಿಳಿವಂತೆ ಗದ್ಯರೂಪವಾಗಿ ಬರೆದಿದೆ. (ಯುದ್ಧಕಾಂಡಮಾತ್ರ).

ನಂಜುಂಡೇಶಚರಿತ್ರೆ. ಸು. 1750.

ನಂಜನಗೂಡುಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ; ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿ, ಸಂಧಿ 5, ಪದ್ಯ 200. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ನಂಜುಂಡ, ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮ, ಗಣೇಶ, ಸರಸ್ವತಿ, ಬಸವ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ.

ಮಾತೆಯೋ ವರಸತ್ಯ ತಾತನೆ | ಪ್ರೀತಿಮಯಸುಜ್ಞಾನ ಧರ್ಮವೆ |
ಭ್ರಾತನಾಗೆ ದಯಾ ಸಖೀ ಎಂದೆನಿಪ ಪೆರ್ಮೆಯೊಳು ||
ಖ್ಯಾತಿಪಸರಿಸೆ ಶಾಂತಪತ್ನಿಯು | ನೂತನರಕ್ಕೈಕೊಂಡು ಕ್ಷಮೆಯೋ |
ಜಾತನಾಗಿರೆ ಬಾಲ್ಯದ್ರಾಕ್ಕೈಲಾಸದೊಳು ಜನರು ||
ಪರಮಮಯದಾನಂದ ಪೀಠಿಗ | ಳುರುತರದ ಬೇಹಾರ ನವವಿಧ |
ಭರಿತಭಕ್ತಿವಿಶೇಷವವ್ಯಯ ನೋಡೆ ಗೃಹನಿಚಯ ||

ವಿಷಯಪ ಮೋಕ್ಷಾಸಕ್ತಿಯೋ ವರ | ತರುಣಿಯುರ ರೂಪಾಗಿ ರಾಜಿಸೆ |
ಹರನೆಸೆವ ಕೈಲಾಸ ರಾಜಿಪುದೇನಬಣ್ಣಿಪೆನು ||

ಅಕ್ಷರಕೇವಲಿನಿಮಿತ್ತ (ಗದ್ಯ.) ಸು. 1750.

ಆದಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಧಮಾನಸ್ತುತಿ ಇದೆ.

ವದದ—ಎಲೆ ಬೆಸಗೊಂಬಾತನೆ ಕೇಳು. ನಿನ್ನ ಬಂಧುಗಳು ನಿನ್ನಮೇಲೆ ವಿರುದ್ಧವ ಚಿಂತಿಸುತಿದ್ದಾರು. ನಿನ್ನ ಸ್ವಭಾವವ ಬಿಡದೆ ನಿನ್ನ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಕ್ಲೇಶವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇರುತಿದೆ. ನೀನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ದುಃಖವನನುಭವಿಸಿದೆ. ಮುಂದಕ್ಕೆ ಪುಣ್ಯವುಳ್ಳವನಾದೆ. ಮುಂದಕ್ಕೆಲೇಸಾದುದು. ವಿಘ್ನನಾಶವಾದೀತು. ನೀನು ಚಿಂತಿಸಿದ ಕಾರ್ಯವು ಪ್ರಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದು. ನಿನ್ನಮೇಲೆ ಕ್ರೂರಗ್ರಹಂಗಳು ಶತ್ರುಗಳು ಕಷ್ಟವನೆಣಿಸುತಿದ್ದಾರು. ಅವರ ಶಾಂತಿನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಇಷ್ಟದೇವರ ಪೂಜೆಯನುಮಾಡಿದರೆ ಆ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ನಿನಗೆ ಸಿದ್ಧಿಯಾದೀತು. ಇಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹಂಮಾಡಬೇಡ.

ಮಹಾನವಮಿಯ ಪದ ಸು. 1750.

ಅಳಿಯನುಡುಗೊರೆಯಲ್ಲ ಮರಳಿ ಬೇಡುವರೆ |
ಬಳಿಯ ಸಂಬಳವಲ್ಲ ನಿಂತು ಕೇಳುವರೆ |
ಹಟಸಾಲವಲ್ಲ ಹಗಲಿರುಳು ಕಾಡುವರೆ |
ಅಟಿಮನಸುಮಾಡದೇ ಕೊಡು ಕೀರ್ತಿ ಬಹರೆ ||
ಧನಕನಕವಸ್ತುವಾಹನವಾಗಲೆಂದು |
ಕನಕದಂಡಿಗೆ ಪದವಿ ನಿಮಗಾಗಲೆಂದು |
ದಿನದಿನಕೆ ರಾಜಮನ್ನಣೆ ಹೆಚ್ಚಲೆಂದು |
ಅನುನಯದಿ ಹರಸಿದೆವು ಬಾಲಕರು ಬಂದು ||

ಭಾಗವತಟೀಕೆ ಸು. 1750.

ಏಕಾಕಾರಟೀಕೆ ಎಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಹಾಡಿನರೂಪವಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ.
ಅದುಉ ಪಕ್ವಾನ್ನ ಚೊಕ್ಕಡಿ | ಪ್ರಾಕೃತದ ಪದ ನೋಡಿ |

ಏಕೋಜನಾರ್ದನ ಮಾಡಿದ ಪರವಡಿ |
ಅದ ರುಚಿನೋಡಿ ಬೋಗಿಸುವ ನಿಜಾತ್ಮಭೋಕ್ತಾ ||

ವೇದಾಂತವಿವೇಕಸಾರ ಸು. 1750.

ಅದ್ವೈತ ವೇದಾಂತವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಗದ್ಯಗ್ರಂಥ. ಇದರ ಮಾತೃಕೆ ವಾಸುದೇವ ಯತಿಕೃತ ಸಂಸ್ಕೃತಗ್ರಂಥ.

ಗಜೇಂದ್ರಮೋಕ್ಷ. ಸು. 1750.

ಉದಯರಾಗ. ದ್ವಿಪದಿ, ಪದ್ಯ 91. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು, ಶಿವ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಗಣಪತಿ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ.

ಕಮಲರೇಣುಗಳಿಂದೆ ಪರಿಮಳವನಾಂತ | ವಿಮಲಜಲವನು ಕೊಕ್ಕುದೊಡನೆಯಾದಂತಿ ||
ತಣಿವನ್ನೆಗಂ ನೀರನೀಂಟಿ ಕರದಿಂದೆ ! ಕ್ಷಣದೆ ಜಲವನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡು ಮುದದಿಂದೆ ||
ಸುರಿದು ತನುವಿನಮೇಲೆ ತನ್ನ ಡಗೆಯಾಪೆ | ಕರಿಣಿಗಳಮೇಲೆ ಸುರಿದುದು ಒಟಿ್ಕನೀರ ||
ಜಳಕವಾಡಿಸಿ ನೀರನೂಡಿಮರಿಗಳಿಗೆ | ನಲವಡಿಸಿ ಸೊಗವಿರ್ದುದಿಂತುಟರೆ ಗಱಗೆ ||

ಕುಶಲವರ ಕಾಳಗ ಸು. 1750.

ಸೋಲೂರುಸ್ಥಳದ ಕರಣಿಕ ಚಿಕ್ಕಣ್ಣ, ಚೆನ್ನಮ್ಮ ಇವರ ಮಗ ಹುಚ್ಚನಿಗೋಸ್ಕರ ಹಿಂದೆ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನ ರೂಪವಾಗಿ ಒರೆದಂತೆ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಕುದ್ಗಿರಿಯ (ಶಿವಗಂಗೆ) ಈಶ್ವರ, ಸ್ವರ್ಣಾಂಬಿಕೆ, ಕವಿಯ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಯಾದ ತಟ್ಟೆಯಕೆರೆ ರಂಗನಾಥ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ, ಸರಸ್ವತಿ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಈ ಕವಿ ಬಭ್ರುವಾಹನ ಕಾಳಗ, ಯಾಗಚರಿತ್ರೆ ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳನ್ನೂ ಒರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಯಾಗಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಜನು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ. ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕನಕ, ಪುರಂದರ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ವಿನಾಯಕಾಷ್ಟಕ ಸು. 1750

ಕಡುಬೆಯೋಗರ ಸೂಪಘೃತದಿಂ ಕಲಸುಮೋಗರಗಳ |
ಬಿಳಿಯಹೋಳಿಗೆಯೆಣ್ಣೆ ಹೂರಿಗೆ ಬಗೆಬಗೆಯಪಾಯಸಗಳ |
ಒಳ್ಳೆಹೂರಣಗಡುಬುಚಕ್ಕುಲಿಯು ಎಲೆಗೆಮೋದಕಗಳ |
ಒಳ್ಳೆಮಜ್ಜಿಗೆಪಾಯಸಂಗಳನರ್ಪಿಸುವೆ ಗಣನಾಯಕ ||

ಗಯಚರಿತ್ರೆ ಸು. 1750

ಯಕ್ಷಗಾನ; ಕುಕ್ಕೆಯ ಸುಬ್ಬರಾಯ, ಮೂಕಾಂಬಿಕೆ, ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. "ಪೇಳ್ದ ಕೃತಿಯನುಡುಪಿಯ ಕೃಷ್ಣಗೆ".

ಶಂಕರವಿಜಯ (ಗದ್ಯ) ಸು. 1750

"ಗೀರ್ವಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಪ್ರಕಾರ ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯಿಂದ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಬರೆದೆನು"

ರಾಮಚರಿತೆ ಸು. 1750

ಯಕ್ಷಗಾನ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಶೃಂಗೇರಿ ಶಾರದೆಯ ಸ್ತುತಿಯೂ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಚುಂಚನಕಟ್ಟೆ ರಾಮನ ಸ್ತುತಿಯೂ ಇವೆ.

ವೃತ್ತರತ್ನಾಕರಟೀಕೆ. ಸು. 1775

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಯವಿದೆ—

ಆವನ ಬೋಧರತ್ನಮಯದರ್ಪಣದೊಳ್ ಸಚರಾಚರಂ ಜಗಂ |
ಭಾವಿಸಲಂತರಿಕ್ಷತಲದೊಳ್ ಪರಿಶೋಭಿಪ ತಾರೆಯಂತಿರಾ ||
ದೇವನ ಪಾವನಾಂಘ್ರಿಗಭಿವಂದಿಸಿ ವೃತ್ತಸಮುದ್ರಮೆಂಬ ಛಂ |
ದೋವಿಸರಕ್ಕೆ ವೃತ್ತಿಯನಿಳಾಂಚಿತಕನ್ನಡದಿಂದೆ ಪೇಳ್ದಪೆಂ ||

ರಾಜೇಂದ್ರನಾಮೆ 1796

ಇದರಲ್ಲಿ 1633ರಿಂದ 1796ರವರೆಗೆ ಕೊಡಗುದೊರೆಗಳ ಚರಿತ್ರವು ಹೇಳಿದೆ ಕೊಡಗು ದೊರೆಯಾದ ವೀರರಾಜೇಂದ್ರನು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿದನು.

ಮುಟದಕಾಂಪ ಸು. 1800

ಅಸ್ತಮಯಮಾಯಿತಯ್ಯಾ । ಪುಸ್ತಕಮಂ ಕಟ್ಟಿ ಮನೆಗೆ ಪೋಪೆವಯ್ಯಾ ।
ಹೊತ್ತಾತೆಯೆದ್ದು ಬಾರದೆ । ಮುಕ್ತಾಂಕಶಿರಾಜ ನೋಡಿ ಶಿಕ್ಷಿಪನೊಡೆಯಂ ॥
ಕಶಿರಾಜನೊಡನೆಹುಟ್ಟಿದ । ನೆಸೆವಂ ಕಿಱಿಯಾತನೊಬ್ಬ ಕೆಂ ದಂಡರಸಂ ।
ಸಸಿಸಿರದಾಡುವ ದುಷ್ಟರ । ಬೆಸಗೈದವನಿಂದ ಒಡಿವ ಕಶಿಮುಹ ರಾಜಂ ॥
ಕಶಿಗೆ ಕಿಱುಗೆಜ್ಜೆ ತೊಂಗಿಲು । ಪೊಸಬಣ್ಣದ ತಾಣೆಗೆ ರೇಖೆ ಮುಪ್ಪುರಿದಾರಂ ।
ವಶವಲ್ಲದಿರ್ಪ ಕುವರರ । ಹೊಸಹೋರಿಯ ತಡೆವ ಕೆಱವೆ ತವೆವಂ ಬೆನ್ನಂ ॥
ಗಱಿಗೆಗೆ ಪದಪದವೊಪ್ಪಿಸಿ । ತಳುವಿಲ್ಲದೆ ಬಣ್ಣದೋಲೆ ಕಂತವು ಜೀಯಾ ।
ಹಲಗೆಯ ದಟ್ಟಿಪೆ ಜೀಯಾ । ಬಳಹಂಗಳ ಮೊನಜುಮಾಡಿ ಬರೆವೆವು ಜೀಯಾ ॥
ನಡುನೀಳವಾಗಿ ಬೆನ್ನಂ । ಕಡುಬೆಟ್ಟಿತ್ತಾಗಿ ಜಘನಮಂ ಹೊಕ್ಕುಳಿವಂ ।
ನಡುವಿಂಗೆ ಸರಿಸಮಾಗಿಯೆ । ಕೊಡುವುದು ತಲೆಕಟ್ಟನರ್ಧಚಂದ್ರಾಕೃತಿಯಂ ॥

ಗಯಚರಿತ್ರೆ ಸು. 1800

ಯಕ್ಷಗಾನ; ಗೋಕರ್ಣಗಣನಾಥ, ಕಾಂಕಳದವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಇವರುಗಳಿಗೆ ಮಂಗಳವು ಹೇಳಿದೆ.

ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ (ತ್ರಿಪದಿ 108) ಸು. 1800.

ಮರುಗಮಲ್ಲಿಗೆಜಾಜಿ । ಸುರಗಿಸೇವಂತಿಗೆ । ಮುಡಿವಾಳಪಚ್ಚೆದವನವು ।
ಸಂಪಗೆಯ । ಸರವ ಹಾಕಿದಳಳಿಯನಿಗೆ ॥

ನಂದಿಛಂದಸ್ಸು ಸು. 1800.

ಪ್ರಾಸಗಳು, ವೃತ್ತಗಳು ಇವುಗಳ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳುವ ಗ್ರಂಥ.

ಪ್ರಾಸವೆನಲ್ಕೆರಡನೆಯದು । ಭಾಸುರತರದಾದಿವರ್ಣ ವಡಿ ಮೇದಿನಿಯೊಳ್ ।
ಪ್ರಾಸವದು ಚರಣಕೆಲ್ಲಕೆ । ಲಾಸವು ಕೇಳ್ ವಡಿಯು ಪಾದಪಾದಕೆ ಸಖಿಯೇ ॥

ಕಾವೇರೀಪುರಾಣ ಸು. 1800.

ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿ; ಸಂಧಿ 11, ಪದ್ಯ 354.

ಮೆಱೆವ ಸಹ್ಯಾಚಲದ ಪಾರ್ಶ್ವದ | ಲಿರುವ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರನದಿಗಳ |
ಹರಿಹರಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವರ ದಿವ್ಯಮಹಿಮೆಗಳ ||
ವಿರಚಿಸಿದ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಕಾಂಡದ | ಪರಮಪಾವನ ಕಥೆಯ ಕೇಳಿದ |
ನರರ ಸಲಹುವಳೊಲಿದು ಮೂಕಾಂಬಿಕೆಯು ಕರುಣದಲಿ ||

ಶಂಕರಸಂಹಿತೆ ಸು. 1800.

ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿ; ಸಂಧಿ 89, ಪದ್ಯ 298. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಗಣಪತಿ, ಸರ್ಸ್ವತಿ, ವಿಷ್ಣು, ಈಶ್ವರ, ಮೂಕಾಂಬಿಕೆ, ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿಇದೆ. ಪ್ರತಿಸಂಧಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮೂಕಾಂಬಿಕೆಯ ಅಂಕಿತವಿದೆ. ನೈಮಿಶಾರಣದಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳು ಸೂತನನ್ನು ಕುರಿತು

ಹರನಸುತ ಷಣ್ಮುಖನ ಪಾವನ | ಚರಿತವನು ನೀನೆಮಗೆ ಕರುಣದ |
ಲಱುಹು ತಜ್ಜನ್ಮವನು ಬಾಲಕತನದ ಕೇಳಿಗಳ ||
ಸುರರ ಸೇನಾಪತ್ಯವಾದುದು | ಧುರದಿ ಬಹುರಾಕ್ಷಸರ ಕೆಡಹಿದ |
ಪರಿಯನೆಲ್ಲವನೆಮಗೆ ವಿಸ್ತರವಾಗಿ ತಿಳುಹುವುದು ||
ಎಂದು ಕೇಳಲು ಅವನು ವಿವರಿಸಿದನು.

ರತಿಯ ಪ್ರಲಾಪ

ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಲ್ಲರಕ್ಷಿಪ | ಬಂಧುಬಳಗಗಳಿಲ್ಲ ಸಂಗಡ |
ಬಂದ ಸೋದರರಕ್ಕತಂಗಿಯರಿಲ್ಲ ನೋಡಲ್ಕೆ ||
ಬಂದುಗೂಡಿನೊಳಿರಡುಪಕ್ಷಿಗ | ಳಂದದೊಳು ನಿನ್ನಂಗಸಂಗದಿ |
ಛಂದದೊಳಗಿರೆ ಮೃತ್ಯು ಬಂದುದೆನುತ್ತ ಹಲುಬಿದಳು ||

ಐರಾವತ ಸು. 1800.

ಯಕ್ಷಗಾನ; ಕಣ್ವಪುರದ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣನ ಅಂಕಿತವಿದೆ.

ಲವಕುಶರ ಕಾಳಗ ಸು. 1800.

ಯಕ್ಷಗಾನ; "ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಶರಣೆಂದು" ಗ್ರಂಥವು ಆರಂಭವಾಗಿದೆ.

ಭಸ್ಮಾಸುರನಕಾಳಗ ಸು. 1800.

ಯಕ್ಷಗಾನ; ವೇಲಾಪುರದ ಚೆನ್ನಕೇಶವನ ಅಂಕಿತವಿದೆ.

ವೆಂಕಟಾಚಲರಾಮನ ಹಸೆಗೆ ಕರೆಯುವ ಹಾಡು ಸು. 1820.

ಪಿರಿಯಪುರದ ಚೆನ್ನಕೇಶವನ ಅಂಕಿತವಿದೆ.

ಬಭ್ರುವಾಹನಕಾಳಗ ಸು. 1820.

ಯಕ್ಷಗಾನ; ಉಡುಪಿಯ ಕೃಷ್ಣನ ಅಂಕಿತವಿದೆ.

ಹುಲಿಕಲ್ಲು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರ ಚರಿತ್ರೆ ಸು. 1820,

ಗದ್ಯಗ್ರಂಥ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮಾಗಡಿತಾಲ್ಲೂಕು ಹುಲ್ಲಿಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಆಳಿದ ಎಲಹಂಕ ಪ್ರಭುಗಳ ಚರಿತ್ರೆ ಹೊನ್ನಪ್ಪಗೌಡನಿಂದ ಗಿರಿಯಪ್ಪಗೌಡನವರೆಗೆ ಹೇಳಿದೆ.

ಕೃಷ್ಣರಾಜಸ್ವಾರಿ ವರ್ಣನೆ ಸು. 1825.

ರಾಗತಾಳಗಳೊಡನೆ ಹಾಡಬಹುದಾದ ದಂಡಕದಂತಿರುವ 22 ನುಡಿಗಳಿವೆ. ಇವಕ್ಕೆ ಖಡಕ್ ಎಂಬ ಹೆಸರಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಮೈಸೂರು ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಗ್ರಂಥ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟವಿಠಲೇಶ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ.

ಇದುಂ ಎನ್ನ ವಂಶದ ಧರಣೀಪತಿ ಕುಂದರದನ ಅರವಿಂದನಯನ ಬಲು ಸುಂದರಾಂಗ ಗೋವಿಂದನ ಸೇವಕ ಒಂದಿಹ ಸ್ವಾಮಿಯೆಂದು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಒಟ್ಟಿಕ ಆಯಿಂದು ಧರೆಗೆ ತಾ ಬಂದವನೊ ಎಂದೆಂಬತೆಜ ವ್ಯಾಘ್ರದಿಂದ ತಾರೆಗದ ಹೊಂದಿ ಶಶಿಯು ಉದಯಸೆ ಬರುತಿರಲು.

ಕೃಷ್ಣರಾಜಸೋಬಾನೆ ಸು. 1825.

ಕೆಂಪಿನತೊಡಿನೆಯು ಸೊಂಪುಗಾರಿಯರು |
ಸಂಪಗೆಯೆಸಳಿನ ನಾಸಿಕದವರು |
ಚಂಚಲಾಕ್ಷಿಯರು ತಾವರೆಯ ಪೋಲ್ವ ನಯನದ |
ಪಂಚನಾರಿಯರ್ಧವರು ಕುಶಲದಿ ಸೋಬಾನೆ ||

ರುಕ್ಮಿಣೀಸ್ವಯಂವರ ಸು. 1825.

ಹಾಡು 22; ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನ ಕಾಲ

ಪಾರ್ವತೀಕಲ್ಯಾಣ ಸು. 1825.

ಹಾಡು 47; ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನ ಕಾಲ

ಪಾರ್ವತಿಯು ಹಸೆಗೆ ಕರೆದಸೋಬಾನೆ ಸು. 1825.

11 ಪದ; ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪದವಿದೆ—
ಮಿತ್ರೆ ದೇವಾಜಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರಿಗೆ |
ಪುತ್ರಸಂತಾನವಿತ್ತು ಮುತ್ತೈದೆತನ ಸ್ಥಿರವಿತ್ತು |
ಸ್ಥಿರವಿತ್ತಾಪಾರ್ವತಾದೇವಿಗೆ ಮುತ್ತಿನಾರತಿಯಬೆಳಗೆಸೋಬಾನೆ ||

ಹರಕೆಸೋಬಾನೆ ಸು. 1825.

ಪದ 10; ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನರಹರಿಪುರದ ಗಿರಿಜಾಧವನ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ.

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ವಿವರ ಸು. 1825

ಭಾಗವತಪುರಾಣದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಪಂಚಾಶತ್ಕೋಟಿ ಭೂಮಂಡಲದ ವಿವರಂಗಳನು ಸಕಲರಿಗೂ ತಿಳಿವಹಾಗೆ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ತಿಳಿದಷ್ಟು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂಗಡಿಸಿ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ.

ಪ್ರಸನ್ನ ಕೃಷ್ಣಕೊರವಂಜಿ ಸು. 1830.

ನರಪತಿಕೃಷ್ಣಧರಾಧಿಪ । ವಿರಚಿತನವಪಾರಿಜಾತವಿಮಲಸುಕಥೆಯೊಳ್ ।
ಮುರರಿಪುಧರಿಸಿದ ವೇಷದ । ಕೊರವಂಜಿಯ ಕಥೆಯ ನಾನು ಕುಶಲದಿ ಪೇಶ್ವೆಂ ॥

ಅಮ್ಮಣ್ಣಿ ಪಾರಿಜಾತ ಸು. 1830.

ಯಕ್ಷಗಾನ; ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ, ಸಿರಿಗುಪ್ಪಿ ಆಂಜನೇಯ ಇವರುಗಳ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ.

ರುಕ್ಮಾಂಗದಚರಿತ್ರೆ ಸು. 1830.

ಯಕ್ಷಗಾನ; ನಾಮಾಂತರ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಮುಖೋಲ್ಲಾಸ.

ಸಿರಿಯಾಳಚರಿತ್ರೆ ಸು. 1830

"ಶಿವಲೀಲಾಮೃತಗ್ರಂಥಾಂತರ್ಗತವಾದ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿವೈರಾಗ್ಯ ಸತ್ಯ ಶಿವ ಮಹಿಮೆ ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರತಕ್ಕ ಸಿರಿಯಾಳರಾಜನ ಚರಿತ್ರೆ ನೂತನವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ."

ಮೈಸೂರು ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನ ಕಾಲ. "ಚಾಮೇಂದ್ರಾತ್ಮಜನಂಜರಾಜವಿಭುವಂ ಪಾಲಿಕ್ಕೆ ನಾರಾಯಣಂ" ಎಂದಿದೆ.

ಭಾಗವತಸೋಬಾನೆ ಸು. 1830

ಪದ 17; ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ "ಕೃಷ್ಣರಾಜನಿಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ" ಎಂದಿದೆ.

ವೆಂಕಟೇಶಜೋಗುಳಪದ ಸು. 1830.

ಪದ 17. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ "ಕೃಷ್ಣರಾಜನಿಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ" ಎಂದಿದೆ.

ಸುಭದ್ರಾಕಲ್ಯಾಣ ಸು. 1830.

ಯಕ್ಷಗಾನ; ಗೋಷ್ಠೀಪುರದ ಲೋಕನಾಥನ ಅಂಕಿತವಿದೆ.

ಸುಧನ್ವನಕಾಳಗ ಸು. 1830.

ಯಕ್ಷಗಾನ; ಕ್ಷೇಮಪುರದ ವೆಂಕಟರಮಣನಿಗೆ ಮಂಗಳವು ಹೇಳಿದೆ.

ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಟಿ ಸು. 18.0

ಯಕ್ಷಗಾನ; ಸಂಧಿ 10. ಶರಪುರದ ವಿಘ್ನೇಶನ ಅಂಕಿತವಿದೆ.

ದೀನಪಾಲಶತಕ ಸು. 1850.

ಇದರಲ್ಲಿ 108 ವೃತ್ತಗಳಿವೆ; ಒಂದೊಂದೂ "ದೀನಪಾಲನಾ" ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ.

ಎಂದಿಗು ನಿನ್ನ ನಂಬಿಹೆನು ಬಂಧುವೆ ನೀ ದಯಮಾಡಿಯೆನ್ನನುಂ |
ಕಂದನ ಕಾದವೋಲ್ ಸತತ ಚಂದದಿಯೆನ್ನನು ಕಾದು ರಕ್ಷಿಸೈ ||
ಮಂದರಪರ್ವತೋತ್ತಮವನಂದದೊಳೆತ್ತಿದ ಧೀರನೇ ಸದಾ |
ನಿಂದು ಮದೀಯಗೇಹದಲಿಯೆಂದಿಗು ರಕ್ಷಿಸೊ ದೀನಪಾಲನಾ ||

ಭಕ್ತಿವಿಜಯ (ಗದ್ಯ) 1884.

ಮಹೀಪತಿಯ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಗ್ರಂಥದ ಭಾಷಾಂತರ. "ಸೀತಾವಿಲಾಸದ ಸನ್ನಿಧಾನದ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದ ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನವೈರಾಗ್ಯಗಳಿಗೆ ನಿಧಿಸ್ವರೂಪವಾದ ಭಕ್ತಿವಿಜಯವೆಂಬ ಗ್ರಂಥಾರಂಭ."

APPENDIX III

ಪರಿಶಿಷ್ಟ III

ಗ್ರಂಥ ಶುದ್ಧಿ

ಪುಟ	ಪಙ್ಕ್ತಿ	ಅಶುದ್ಧ	ಶುದ್ಧ
1	10	ಕುಶಸಲದ	ಕುಶಸ್ಥಲದ
4	14	ಪಾಲ್ಗುಣ	ಫಾಲ್ಗುಣ
9	4	ಲೆನೆಯು	ಲವೆಯು
,,	23	ಪೀರರಾಜ	ವೀರರಾಜ
11	20	ಸಕಲಕಲ	ಸಕಲಕಲಾ
13	7	ಭಾವನ್ನ	ಬಾವನ್ನ
14	3	ಬೆಟ್ಟದ	ಬಿಟ್ಟಿದ
16	19	ಈಪದ	ಈಪದ
24	9	ಸಂವದ	ಸಂವಾದ
26	6	ಕಪಿಕುಲರನ	ಕವಿಕುಲರನ್ನ
,,	25	ಪುಂಗವವ	ಪುಂಗವ

28 ನಿರ್ವಾಣಮಂತ್ರಿ. ಈತನು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಸಾರದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಯ ವಿವೇಕಚಿಂತಾಮಣಿಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ್ದಾನೆ.

32	3	ನೆಗಳಿದೆಂ	ನೆಗಳ್ಚಿದೆಂ
35	16	ಹೆದಱಿ	ಹೆದಱಿ

39 ಜಾಯೇಂದ್ರನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಕಾಡಸಿದ್ಧೇಶನೂ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಶತಕವನ್ನು ಬರೆದವನೂ (ಪುಟ 28) ಒಬ್ಬನೇ ಆಗಿರಬಹುದೋ ಏನೋ ತಿಳಿಯದು.

ಪುಟ	ಪಙ್ಕ್ತಿ	ಅಶುದ್ಧ	ಶುದ್ಧ
40	25	ಶೀವಗೀತೆ	ಶಿವಗೀತೆ
47	14	ಕೃಷರಾಜ	ಕೃಷ್ಣರಾಜ
49	9	ಸಿದೇಶ್ವರ	ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ
50	10	ಬ್ರಾಹ	ಬ್ರಾಹ್ಮ
52	8	ವಿಷು	ವಿಷ್ಣು
55	13	ಗಣೆವಬಿ	ಗಣೆವ
59	3	ಸಳ	ಸ್ಥಳ
62	18	ಕೊಂಡಿದಾನೆ	ಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ
66	10	ಪಬಿರ	ಪರ್ಬಿರಲ್
69	13	ಹರಿಹರದ	ಮಲೆಬೆನ್ನೂರ
71	7	ಋಷಿಕ	ಋಷಿಕಃ
73	7	ಗೆರಿಯು	ಪೆರಿಯು
75	16	ಸುದುಟಿ	ಸಟಿದು
78	5	ಸದ್ಗುರ	ಸದ್ಗುರು
,,	6	[illegible]ದು	ಉದಾ
79	16	ತೂಟಿದಳು	ತೊಟಿದ್ದಳು
,,	,,	ದಂಶೆ	ದಂತೆ
81	ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ. 219 ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ.		
,,	17	ಹೇಳ	ಹೇಳು
84	ಮುದ್ದಣ್ಣ. 219 ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ.		
86	6	ಪದ	ಪದ್ಯ
87	ಹೆಡ್ಡಿಂಗ್	ಷಡಕ್ಷರಯ್ಮ	ಷಡಕ್ಷರಯ್ಯ
,,	1	ರಂಗ,	ರಂಗ.
89	24	ಜಳಿಸುವ	ಜ್ವಳಿಸುವ
90	13	ಹೇಳಿದಾನೆ	ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ
97	10	ಬಾಹ್ಮಣ	ಬ್ರಾಹ್ಮಣ

ಪುಟ	ಪಙ್ಕ್ತಿ	ಅಶುದ್ಧ	ಶುದ್ಧ
99	17	ದೊರೆಯು	ಸೇವಂತರಾಜನ

100 ತಿಪ್ಪಯಾರ್ಯ. ಈತನು ಕಾಳೀಯಮರ್ದನ, ಕುಚೇಲೋಪಾಖ್ಯಾನ ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾಗನಳನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಸಂಜಯ್ಯ. ಇವನು ಮೂಗೂರು ಅರಸುಗಳ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು; ಕಾಶ್ಯಪಗೋತ್ರದವನು. ಈತನು ಶಬರಧನಂಜಯವಿಲಾಸಮಂಜರಿ ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಪುಟ	ಪಙ್ಕ್ತಿ	ಅಶುದ್ಧ	ಶುದ್ಧ
,,	15	ಜೆನಸು	ಜೆನಸ್ತು
,,	2	ವೇಶ	ದೇಶ
104	16	53,	53.
105	13	ಗಂಥ	ಗ್ರಂಥ
107	13	ಮುಗಿಯುತದೆ	ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ.
108	5	ಪಟ್ಪದಿ	ಷಟ್ಪದಿ
,,	12	ಉದ್ದರಿಸಿ	ಉದ್ಧರಿಸಿ
115	17	ಪದಾವತಿ	ಪದ್ಮಾವತಿ
122	4	ದ್ಯವಿಲ್ಲೆಂದ	ಷ್ಯವಿಲ್ಲೆಂದ
,,	5	1748	1748—1775
129	5	ಇಂದಿರಾಭ್ಯುದಯ	ರಮಾಭ್ಯುದಯ
130	25	ದು ದೇಶ	ದುಪದೇಶ
134	4	ಮಾಹಾತ್ಮ೫|	ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ
135	15	ಉದರಿಸಿ	ಉದ್ಧರಿಸಿ

137 ಜಗನ್ನಾಥದಾಸ. ಇವನ ತಾಯಿ ಲಕ್ಷ್ಮಕ್ಕ. ಇವನಿಗೆ ಮೊದಲು ಶ್ರೀನಿವಾಸಪ್ಪ ಎಂಬ ಹೆಸರಿದ್ದಿತು. ಈತನು ಶಕ 1649 ಕೀಲಕದಲ್ಲಿ (1728) ಹುಟ್ಟಿ ಶಕ 1731 ಶುಕ್ಲದಲ್ಲಿ (1809) ಸತ್ತನೆಂದೂ ವರದೇಂದ್ರನಲ್ಲಿ ತರ್ಕ ಮುಂತಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಿತನೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಪುಟ	ಪಙ್ಕ್ತಿ	ಅಶುದ್ಧ	ಶುದ್ಧ
141	12	ತೆಗೆಧ	ತೆಗೆದು

ಪುಟ	ಪಙ್ಕ್ತಿ	ಅಶುದ್ಧ	ಶುದ್ಧ
142	7	ನವರತ	ನನವರತ
145	15	ಕಸ.	ಕುಸು
148	3	ಒಗೆ	ಬಂ
150	11	ಯಪ	ಯುಷ್ಪ
,,	15	ಕೂಗಿ	ಕೂಚಿ
151	4	ಸಿದ್ಧಾ	ಸಿದ್ಧಾದಿ
,,	ವಿಠಲದಾಸ. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಕರ್ಜಗಿ.		
152	7	ಶ್ರೀಧ	ಶ್ರೀದ
,,	18	ಬೊಟಿಲಿ	ತೊಟಿಲಿ
156	5	ದ	ದಲ್ಲಿ
160	25	ಮೇರೀ	ಮೇರಿ
161	20	ಉದ	ಉದ್ಧ
164	1	ಸು. 1808	1808
,,	13	ಸು. 1810	1810
165	3	ಭವಾ	ಭವಾ
,,	26	ಮಣ	ಮಣಿ
168	12	ಸರ್ಪಸತೀ	ಸರಸ್ವತೀ
170	16	ಸು. 1812	1812
172	ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ. ಈತನು ದಕ್ಷಾಧ್ವರಕಥೆ ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನೂ ಬರೆದಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.		
173	12	ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವನ್ನು	ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವನು.
,,	21	ಸಂಖ್ಯಾತ	ಸಂಖ್ಯಾ
174	12	ವಂಡ	ಮಂಡಲ
175	10	ಅಧ್ಯಾತ	ಅಧ್ಯಾತ್ಮ
,,	20	ಇದರ	ಇದರಲ್ಲಿ
180	16	ಸಿದಾ	ಸಿದ್ಧಾ

ಪುಟ	ಪಙ್ಕ್ತಿ	ಅಶುದ್ಧ	ಶುದ್ಧ
184	20	ವಿಠೋಬ	ವಿಠೋಬ
,,	26	ಬಲಿಕೊಡ	ಬಲಿಕೊಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಬಾಲಕನನ್ನು ಪಂಡರಿಪುರದ ವಿಠಲದೇವರು ಕಾಪಾಡಿದ ಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ.
185	3	ಅಣುಪ್ರಸ	ಅಣುಪ್ರಸ್ಥ
,,	19	ದೇವರು	ದೇವರ
192	25	ದೆವಜ್ಞ	ದೈವಜ್ಞ
193	13	ಸುಧಾಸರ	ಸುಧಾರಸ
96	17	ಷಷಿ	ಷಷ್ಟ್ಯಾ

206 ನಂಜಯ್ಯ. ಇವನು ಮೋಹವಿವೇಕಕಾಳಗ, ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರೋಪಾಖ್ಯಾನ, ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಚರಿತೆ, ಸಾರಂಗಧರನ ಕಥೆ, ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಕಥೆ ಈ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

208 ನಂಜುಂಡಶಿವಯೋಗಿ. ಈತನು ಅಟವೀಶ್ವರಚರಿತ್ರೆ, ಸುಂಡಾಭಾಂಡೇಶ್ವರೋಪಾಖ್ಯಾನ ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

120	11	1886	1866
219	14	ಕೊಟ್ಟಿವೆ	ಕೊಟ್ಟಿವೆ (ಪುಟ 81, 84).

223 ಸರಗೂರು ವೆಂಕಟವರದಾಚಾರ್ಯ. ಈತನ ಚರಿತವು 213ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

224	15	ಟಾನ್ಸ	ಟ್ರಾನ್ಸ್
233	10	ಸಂಟ್ ಜೇವಿಯರ್	ಅಲೋಸಿಯಸ್

,, ಸಜೀಪರಾಮಕೃಷ್ಣಯ್ಯ. ಇವನು ಶ್ರೀರಾಮಚರಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

233	14	ಸಾರಸ್ವತ	ಕೊಂಕಣ
243	1	175	1716

ಪುಟ	ಪಙ್ಕ್ತಿ	ಅಶುದ್ಧ	ಶುದ್ಧ
256	4	ಮಾಣದಣು	ಮಾಣದನ್ನು
268	18	ಮಸು	ಮನ
272	14	ಸ್ತುತಿಯಿಸುತ್ತು॥	ಸ್ತುತಿಯಿಸುತ್ತುಂ

275 73 ಎಂದಿರಬೇಕು. ಹೀಗೆ 282 ರ ವರೆಗೆ 3 ಪುಟಗಳಿಗೆ ಸಂಖ್ಯೆ ತಪ್ಪು ಬಿದ್ದಿದೆ. 282 ಎಂಬುದು 280 ಎಂದಿರಬೇಕು.

279 (277)	3	ನೊಡುವರೆ	ನೋಡುವರೆ
281 (279)	15	ಕುಸುಮಷಟ್ಪದಿ	ಸಾಂಗತ್ಯ
285	5	ಎಱು	ಏಱು
,,	25	ದಾಗ	ದಾಗಳೆಸುತ

286 ಬಸವೇಶ್ವರರಗಳೆ. ಇದೂ 279 (277) ರಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಬಸವೇಶ್ವರ ಸ್ತೋತ್ರವೂ ಒಂದೇ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು.

288 ಸರ್ವಾಗಮಶಿಖಾಮಣಿ, ಇದರಿಂದ ಒಂದು ವಚನವನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ —

ಆದಿ ಅನಾದಿ ಇಲ್ಲದಂದು ಅಜಾಂಡಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವಿಲ್ಲದಂದು ತಾನೆ ನಾದಬಿಂದುಕಳಾತೀತನು. ಜನಪರಮರಿಲ್ಲದಂದು ತಾನೆ ನಾಮರೂಪಕ್ರಿಯಾತೀತನು. ಸಚರಾಚರಂಗಳಿಲ್ಲ ರಚನೆಗೆ ಬಾರದಂದು ತಾನೆ ಅಖಂಡಪರಿಪೂರ್ಣನು. ಅಪ್ರಮಾಣ ಅಗಮ್ಯ ಅಗೋಚರದತ್ತಲಾದ ಮಹಾಘನಚೈತನ್ಯಲಿಂಗ ನೋಡಾ ಅಪ್ರಮಾಣ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

299	13	ಪಾದಂ	ವಾದಂ
300	26	ಪದ 30	ಪದ 300
302	1	ಪರ್ಭ	ಪರ್ವ
304	14	ನಱಿಯಿಪ	ನಱೆಯಿಪ
307	11	ಬಸವವೇಂದ್ರ	ಬಸವೇಂದ್ರ
308	11	ಪರಿಪಕ್ಕ	ಪರಿಪಕ್ವ

ಪುಟ	ಪಙ್ಕ್ತಿ	ಅಶುದ್ಧ	ಶುದ್ಧ
309	ಹೆಡ್ಡಿಂಗ್	ಧ್ಯುವ	ಧ್ರುವ
,,	6	ಹೆಬ್ಬರಳಿನಲ್ಲಿ	ಹೆಬ್ಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ
,,	6	ಮಘದಾರ್	ಮಘವರ್
,,	14	ಆಹಿಕ	ಆಹ್ನಿಕ
10	9	ನೇಹಿ	ನೆಪೊಂ
,,	10-11	ಮೆಟ್ಟಿದಂ	ಮೆಟ್ಟಿದಂ
,,	21	ವದ್ಯ	ಪದ್ಯ
311	2	ಇತಿಪಸ	ಇತಿಹಾಸ
316	10	ಸಾರಿ	ಸಾಹಿ
320	10	ಹೇಳಿದ	ಹೇಳಿದ
322	8	ಸರ್ಯ	ಸರ
,,	10	ಸ್ವೈಮಿಶಾರಣ	ಸ್ವೈಮಿಶಾರಣ್ಯ
323	12	ಹುಲ್ಲಿ	ಹುಲಿ
324	3	ಮುಳದಿಂದ	ಮುದದಿಂದ
,,	,,	ತಾರೆಗದ	ತಾರೆಗಳ

— ೦ —

APPENDIX IV.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ IV.

ಪ್ರಥಮದ್ವಿತೀಯಸಂಪುಟಗಳಿಗೆ ಸೇರಬೇಕಾದ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳು.

ಶ್ರೀಮಾನ್ ರಾವ್‌ಸಾಹೇಬ್ ಹಳಕಟ್ಟಿಯವರು ಮುದ್ರಿಸಿರುವ "ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ" ದಿಂದ ನಾವು ಪ್ರಥಮಸಂಪುಟದ (ತಿದ್ದಿದಮುದ್ರಣ) 211ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಅಂಕಿತಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವ ವಚನಕಾರರ ಹೆಸರುಗಳು ತಿಳಿದುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ಇದ್ದ ಹಲವರು ವಚನಕಾರರ ಹೆಸರುಗಳೂ ಅಂಕಿತಗಳೂ ತಿಳಿದುವು[1]. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ

---

1 ನಾವು ಹಿಂದೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವಚನಕಾರರ ಅಂಕಿತನಾಮಗಳಿಗೂ ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಅಂಕಿತನಾಮಗಳಿಗೂ ಕೆಲವು ಕಡೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅರ್ಕೇಶ್ವರಲಿಂಗ, ಅಖಂಡೇಶ್ವರ, ಅಜಗಣ್ಣ, ಅಮರಗುಂಡದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ, ಅಮುಗೇಶ್ವರಲಿಂಗ, ಕಲಿದೇವರದೇವ, ಧರ್ಮನಾಥ, ಸಿಮ್ಮಲಿಗೆಯ ಚೆನ್ನರಾಮ ಎಂಬ ಅಂಕಿತಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಧುವಯ್ಯ, ಷಣ್ಮುಖಸ್ವಾಮಿ, ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕ, ಪ್ರರದನಾಗಣ್ಣ, ಬಾಯಸದ ಮಂಚಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿ ರಾಯಮ್ಮ, ಮಡಿವಳ ಮಾಚಯ್ಯ, ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯ, ಚಂದಿಮರಸ ಇವರಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ನಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಾದರೋ ಈ ಅಂಕಿತಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಡಿವಳ ಮಾಚಯ್ಯ, ನಿರಾಲಂಬಶರಣ, ಅಜಗಣ್ಣ, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ, ಅಮುಗಿದೇವಯ್ಯ, ಕಲಿದೇವಯ್ಯ, ಜೇಡರದಾಸಿಮಯ್ಯ, ಸಿಮ್ಮಲಿಗೆಯ ಚೆನ್ನಯ್ಯ ಇವರಿಗೆ ಸೇರಿವೆ. ನಾವು ಬರೆದಿರುವುದಕ್ಕೂ ಆವುದೋ ಆಧಾರವಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಪುರಾತನವಾದ ಕೈಬರಹದ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕಲಿದೇವ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವುಳ್ಳ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ (ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ, ಪುಟ 267) ಮಡಿವಾಳಯ್ಯನು ಚಂದ್ರಮೌಳಿಯನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸುವಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಈತನ

ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದ ಹಲವು ಅಂಕಿತಗಳೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಒಳಕೊಂಡಿರುವ ಅನೇಕ ವಚನಗಳೂ ಕೊಟ್ಟಿವೆ. ನಾವು ಹಿಂದೆ ಒಂದೊಂದರಮೇರೆಗೆ ವಚನಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಕೆಲವರು ವಚನಕಾರರ ಮತ್ತೊಂದು ವಚನವನ್ನೂ, ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಹೊಸ ವಚನಕಾರರ ವಚನಗಳನ್ನೂ, ವಚನಗಳು ಸದ್ಯಃ ಸಿಕ್ಕದೆ ಇರುವ ಕೆಲವರು ವಚನಕಾರರ ನಾಮಾಂಕಿತಗಳನ್ನೂ, ಕೆಲವು ಹೊಸ ಅಂಕಿತಗಳನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ:—

(ಪ್ರ. ಸಂಪುಟ 190) ಮಹಾದೇವಿ. ಸು. 1160.

ಸಂಸಾರಸಾಗರದಿಂದುದಿಸಿದ ಸುಖವೆ ದುಃಖವೆಂದರಿಯದೆ ಆ ಸುಖವನೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಭವದುಃಖವೆಂಬ ಕ್ರೂರಜನ್ಮಚಕ್ರಕ್ಕೀಡಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮರೆದು ತನಗಿಲ್ಲದಾಭ್ರಮೆಯ ತನ್ನದೆಂದು ಅಂತಪ್ಪ ಘೋರದೊಳಗೋಲಾಡುತಿಪ್ಪ ಮುಳುಗಾಡುತಿಪ್ಪ ಅಜ್ಞಾನಿಜೀವಿಗಳು ನಿಮ್ಮನೆತ್ತ ಬಲ್ಲರಯ್ಯ ಎನ್ನಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಇಮ್ಮಡಿ ನಿಃಕಳಂಕಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

(ಪ್ರ. ಸಂಪುಟ 193) ನಿಜಗುಣದೇವ. ಸು. 1160.

ಅಂಗಲಿಂಗವೆಂಬನಕ ಯೋಗಪೂಜೆ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬೀಜ. ಆತ್ಮನನರಿದಿಹೆನೆಂಬನಕ ಉಭಯದೊಡಲಾಯಿತ್ತು. ಉಭಯದ ಗಾಂಜೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕದೆ ನಿಂದ ನಿಜಗುಣಯೋಗಿ.

(ಪ್ರ. ಸಂಪುಟ 194) ಕಲಿದೇವಯ್ಯ. ಸು. 1160.

ಈತನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿದೇವಯ್ಯ, ಕಲಿದೇವರ ದೇವಯ್ಯ ಎಂಬ ಅಂಕಿತಗಳೂ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಅಂಕಿತವು ಕಲಿದೇವ ಎಂದಿರಬಹುದೋ ಎಂಬ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಆದರೆ ನಮಗೆ ದೊರೆತ ಒಂದು ಪ್ರಾಚೀನಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಈತನ ಅಂಕಿತವು ಅರ್ಕೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಸುಗ್ಗಲದೇವಿಯ ಗುರು ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನೆಂದು ಬಸವಪುರಾಣ ಚೆನ್ನಬಸವಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ವೃಷಭೇಂದ್ರವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಆತನು ಜೇಡರದಾಸಿಮಯ್ಯನೆಂದು ಉಕ್ತನಾಗಿಹ.

ಸಿಂಹದಮುಂದೆ ಜಿಗಿದಾಟವೆ ? ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿಯ ಮುಂದೆ ಪತಂಗದಾಟವೆ? ಸೂರ್ಯನಮುಂದೆ ಕೀಟದಾಟವೆ ? ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಎನ್ನಾಟವೆ ಕಲಿದೇವರದೇವ.

(ಪ್ರ. ಸಂಪುಟ 197) ಸಿಮ್ಮಲಿಗೆಯ ಚೆನ್ನಯ್ಯ. ಸು. 1160.

ಸಾವು ತಡವಿಲ್ಲ ; ನರಕ ದೂರವಿಲ್ಲ. ದೇಹದಿಚ್ಛೆಗೆ ಹರಿದು ಕೆಮ್ಮನೆ ಕೆಡಬೇಡ. ದುರ್ವಿಷಯವ ಬಿಡು ಬೇಗ. ಗುರುಪದವ ನಂಬು. ನಮ್ಮ ಸಿಮ್ಮಲಿಗೆಯ ಚೆನ್ನರಾಮನಲ್ಲಿ ನೀನು ಸುಖಿಯಪ್ಪೆ ಮರುಳೆ

(ಪ್ರ. ಸಂಪುಟ 205) ಬಾಹೂರಬೊಮ್ಮಣ್ಣ. ಸು. 1160.

ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಂದುವಿದ್ದಡೆ ಹಿಂಡಿ ಹಿಜ'ದಿಹೆನೆಂದಡೆ ಬಂದುದುಂಟೆ? ಆ ಬಿಂದುವರುಣಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಉರುಹಿ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಉರಿದುದುಂಟೆ ಅನಲ ? ಅವು ತಮ್ಮ ಒಲವಿಜ'ದ ಸಾಧ್ಯಕ್ಕಲ್ಲದೆ ಫಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂತೀತೆಱನಂತೆ ಕ್ರಿಯಾ ಜ್ಞಾನವೆಲ್ಲವ ಬಲ್ಲೆನೆಂದು ಅಡ್ಡವಾಯ್ದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನ ಡಿದಡೆ ನಿಜವಸ್ತು ಸಲ್ಲೀಲೆ ಯುಳ್ಳಿಪ್ಪನೆ? ಶ್ರದ್ಧೆ ಸನ್ಮಾರ್ಗಿಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲದೆ ಗೆಲ್ಲಗೂಳಿಗರಲ್ಲಿಲ್ಲ, ಸಂಗನಬಸವಣ್ಣ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವು ಅವರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವಾಗಿ.

(ಪ್ರ. ಸಂಪುಟ 206) ಪ್ರಸಾದಿಭೋಗಣ್ಣ. ಸು. 1160,

ಭಕ್ತಿಯೆಂಬುದು ಬೇರು ; ವಿರಕ್ತಿಯೆಂಬುದು ಮರ ; ಫಲವೆಂಬುದು ಜ್ಞಾನ; ಪಕ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತೆಂಬುದು ಅವಧಿಜ್ಞಾನ ; ತೊಟ್ಟು ಬಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪರಮಜ್ಞಾನ; ಸವಿದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಯಜ್ಞಾನ ; ಸುಖ ತನ್ಮಯವಾದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನ ; ದಿವ್ಯತೇಜಸ್ಸು ಹಿಂಗಿದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ; ಅದು ಮಹದೊಡಲೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಎಡೆಯಿಲ್ಲ, ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣಪ್ರಿಯ ಭೋಗಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಲಿಂಗವು ಅಪ್ರಮಾಣವಾದ ಕಾರಣ.

(ಪ್ರ. ಸಂಪುಟ 208) ತಕ್ಕೆಯಬೊಮ್ಮಣ್ಣ. ಸು. 1160.

ತಾನಱ'ಯದೆ ಮಾಡಿದ ದೋಷಕ್ಕೆ ಘೋರವಿಲ್ಲ. ಅದು ಜಗದ ಹುದುಗು. ತಾನಱ'ದು ಅಲ್ಲ ಅಹುದೆಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಹೇಳಿ' ಪುರಭನದಲ್ಲಿ ಭರಿಸ್ಸೀ

ಯರಲ್ಲಿ ಅನ್ಯರ ನಿಂದೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಾಚಾರಭಂಗಿತರಲ್ಲಿ ಇದನಱಿತು ಅನುಸರಣೆಯ ಮಾಡಿದಡೆ ಕುಂಭಿನೀನರಕದಲ್ಲಿ ಹಿಂಗದಿಪ್ಪನು. ಕಾಲಾಂತಕ ಭೀಮೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯುಂ ದೂರಸ್ಥನು.

(ಪ್ರ ಸಂಪುಟ 208) ಸಗರದ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣ. ಸು. 1160.

ಸಕಲಾಗಮಂಗಳ ಕಲಿತು ಸರ್ವರಿಗೆ ಹೇಳಿ ತಾ ನಿಃಕರುಣಿಯಾಗಿ ತ್ರಿವಿಧ ಮಲಕ್ಕೆ ಹೊಱಗಾಗೆಂದು ತಾನೊಳಗಾಗಿ ಬಱಿಯುವಮಾತಿನ ಭಟನಂತೆ ಅದೇತಱಿಕೆ? ಸಗರದಬೊಮ್ಮನೊಡೆಯ ತನುಮನಸಂಗಮೇಶ್ವರಾ.

(ಪ್ರ. ಸಂಪುಟ 208) ಅವಸರದ ಕೇತಣ್ಣ. ಸು. 1160

ಮಗನನೇಱದೆ ಹಣ್ಣು ಕೊಯ್ಯಬಹುದೆ? ಕುಸುಮವಿಲ್ಲದೆ ಗಂಧವ ಮುಡಿಯಬಹುದೆ? ಉಪದೃಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ನಿಜದೃಷ್ಟವ ಕಾಣಬಹುದೆ? ಕ್ರಿಯಾಶುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ತ್ರಿವಿಧಕರ್ತೃ ತನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಪ್ಪನೆ? ಇದುಕಾರಣ ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಸದ್ಭಾವ, ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಮತಿ, ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಧಮಲದೂರಸ್ಥನಾಗಿಪ್ಪುದು ಸದ್ಭಕ್ತನಂಗ, ಚಿದ್ಘನವಸ್ತುವಿನ ಸಂಗ. ಸದ್ಯೋಜಾತಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸುಸಂಗ.

(ಪ್ರ. ಸಂಪುಟ 209) ದಾಸೋಹದ ಸಂಗಣ್ಣ. ಸು. 1160.

ತನಗುಂಟಾಗಿ ಶಿಷ್ಯನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕಟ್ಟಳೆಯ ವರುಷಕ್ಕೆ ತಪ್ಪದೆ ಅಂಗವಸ್ತ್ರವೆಂದು ಲಿಂಗವಸ್ತ್ರವೆಂದು ಕನಕಪರಿಮಳವೆಂದು ಅಂದಣಛತ್ರಚಾಮರ ಕರಿತುರಗಂಗಳೆಂದು ಇವು ಬಂದುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸಂದಣಿಯಲಂದಣಕಾಱರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಸಿ ಅವು ಬಾರದಿರೆ ಬಂಧಿಸುವ ಲಿಂಗವಾರಿಗೆ ಗುರುಸ್ಥಲವೆಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ಶಂಭುಗಿಂದಿತ್ತ ಸ್ವಯಂಭುಗಿಂದತ್ತ ಅತಿಬಳ ನೋಡಾ ಮಾತುಳಾಂಗಮಧುಕೇಶ್ವರನು.

(ಪ್ರ. ಸಂಪುಟ 275) ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿ. ಸು. 1180.

(1) ಆಸೆಯುಳ್ಳನಕ ಒಬ್ಬರನಾಶ್ರಯಿಸುವುದು. ಆಶ್ರಯದಾಸೆ ಕಷ್ಟಕಾಣಿರಯ್ಯಾ. ಆಸೆಯೇ ದಾಸತ್ವ; ನಿರಾಶೆಯೇ ಈಶತ್ವ. ದಾಸತ್ವದ ಈಶತ್ವದ ಈಯನುವ ವಿಚಾರಿಸಿ ನಿರಾಶೆಯಾಗಿಪ್ಪುದೆ ಈಶಪದವಯ್ಯಾ ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ.

(2) ಶಿವನೇ ದೈವ; ಕೊಲ್ಲದಿರ್ಪುದೇ ಧರ್ಮ; ಅಧರ್ಮದಿಂದ ಬಂದುದನೊಲ್ಲದಿರ್ಪುದೇ ನೇಮ; ಆಶೆಯಿಲ್ಲದಿರ್ಪುದೇ ತಪ; ರೋಷವಿಲ್ಲದಿರ್ಪುದೇ ಜಪ; ವಂಚನೆಯಿಲ್ಲದಿರ್ಪುದೇ ಭಕ್ತಿ; ಹೆಚ್ಚುಕುಂದಿಲ್ಲದಿರ್ಪುದೇ ಸಮಯಾಚಾರ. ಇದು ಸತ್ಯ. ಶಿವ ಬಲ್ಲ. ಶಿವನಾಣೆ, ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಪ್ರಿಯ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾ

ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ವಚನಕಾರರು

ಇವರೆಲ್ಲರೂ ವೀರಶೈವರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಬಸವನಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವರು ಈಚೆಯೂ ಇದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಕಿನ್ನರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ. ಸು. 1160

ಈತನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಿಂಗತ್ರಿಪುರಾಂತಕದೇವ (ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ 117) ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ.

ನಿನ್ನ ಹರೆಯದ ರೂಹಿನ ಚೆಲುವಿನ ನುಡಿಯ ಜಾಣಿನ ಸಿರಿಯ ಸಂತೋಷದ ಕರಿತುರಗರಥಪದಾತಿಯ ನೆರವಿಯ ಸತಿಸುತರ ಬಂಧುಗಳ ಸಮೂಹದ ನಿನ್ನ ಕುಲದಭಿಮಾನದ ಗರ್ವವ ಬಿಡು. ಮರುಳಾಗದಿರು. ಅಕಟಕಟ! ರೋಮಜನಿಂದ ಹಿರಿಯನೆ? ಮದನನಿಂ ಚೆಲುವನೆ? ಸುರಪತಿಯಿಂದ ಸಂಪನ್ನನೆ? ವಾಮದೇವ ವಸಿಷ್ಠರಿಂದ ಕುಲಜನೆ? ಅಂತಕನ ದೂತರು ಬಂದು ಕೈವಿಡಿದೆಳೆದೊಯ್ವಾಗ ನುಡಿ ತಡವಿಲ್ಲ ಕೇಳೋ ನರನೆ. ಎನ್ನ ಮಹಾಲಿಂಗತ್ರಿಪುರಾಂತಕದೇವರ ಪೂಜಿಸಿದೆಯಾದಡೆ ಕೇಡಿಲ್ಲದ ಪದ ದೊರೆಕೊಂಬುದು ಮರುಳೆ.

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ. ಸು. 1160.

ಇವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುಮೇಶ್ವರ (ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ 117) ಎಂಬ ಅಂಕಿತವು ಉಪಯೋಗಿಸಿದೆ.

(1) ಅಸ್ಥಿಚರ್ಮ ಮಾಂಸರಕ್ತಖಂಡದ ಚೀಲ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬರುವುದೆ ? ಹುರುಳಿಲ್ಲ ಸಂಸಾರ. ಎಂದಿಗೆ ನಾನೀ ಹೊತ್ತು ಹೊರೆಯನಿಳುಹುವೆನೋ ? ಎಂದಿಗೆ ನಾನಿದ ಬಳಸಿ ಕಳೆವೆನಯ್ಯಾ. ಎಡಹಿ ಕೊಡನುದಕವ ನಡುನೀರಲ್ಲೊಡೆವಂತೆ ಎನ್ನೊಡಲೊಡೆದು ನಿಮ್ಮನೆಂದಿಗೆ ಬೆರಸುವೆನು ಉಳಿಯುಮೇಶ್ವರಾ.

(2) ಭವಪಾಶಬಂಧದಿಂ ಬಿಗಿದು ಕವಿಲೆಯು ಹುಲಿಯು ।
ಗವಿಯೊಳಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಾದೆ ಸಂಸಾರವೆಂ ।
ಬವಿಚಾರಸರ್ಪ ಸರ್ವಗ್ರಾಸಗೊಂಡುದಿದನೊಮ್ಮೆ ಪರಿಹರಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ॥
ಅವಿರಳಶ್ರೀಪಾದದೊಳು ಮಗ್ನನಾಗಿ ಮ ।
ತ್ತವಿಕಲ್ಪಸಮಸುಖಾನಂದದೊಳಗೆಂದಿಹೆನೊ ।
ಭವರಹಿತ ಪರಮೇಶ ಪಾಲಿಸೈ ಸದ್ಗುರುವೆ ಉಳಿಯುಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವೇ॥

ಸತ್ಯಕ್ಕ. ಸು. 1160.

ಈಕೆಯ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಭುಜಕ್ಕೇಶ್ವರ (ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ 118) ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ.

(1) ಅರ್ಚನೆ ಪೂಜನೆ ನೇಮವಲ್ಲ; ಮಂತ್ರ ತಂತ್ರ ನೇಮವಲ್ಲ; ಧೂಪ ದೀಪಾರತಿ ನೇಮವಲ್ಲ; ಪರಧನ ಪರಸ್ತ್ರೀ ಪರದೈವಂಗಳಿಗೆಳಗದಿರ್ಪುದೇ ನೇಮ. ಶಂಭುಜಕ್ಕೇಶ್ವರದೇವರಲ್ಲಿ ಇದೇ ಕಾಣಾ ನಿತ್ಯನೇಮ.

(2) ಇನಿಯಂಗೆ ತವಕವಿಲ್ಲ, ಎನಗೆ ಸೈರಣೆಯಿಲ್ಲ ಮನದಿಚ್ಛೆಯನಱಿವ ಸಖಿಯರಿಲ್ಲ. ಮನ್ಮಥವೈರಿಯನುಭಾವದಲ್ಲಿ ಮನ ಸಿಲುಕಿ ಬಿಡದು. ಇನ್ನೇವೆನಿನ್ನೇವೆ. ದಿನ ವೃಥಾ ಹೋಯಿತು. ಯವ್ವನ ಬೀಸರವೋಗದಮುನ್ನ ಪಿನಾಕಿಯ ತಂದು ನೆರಹವ್ವಾ ಶಂಭುಜಕ್ಕೇಶ್ವರನ.

ಒಕ್ಕಲುಮುದ್ದಯ್ಯ. ಸು. 1160.

ಇವನ ಅಂಕಿತ ಕಾಮಭೀಮಜೀವದನದೊಡೆಯ (ದ್ವಿ ಸಂಪುಟ 118)

(1) ವೇದಶಾಸ್ತ್ರವನೋದುವುದಕ್ಕೆ ಹಾರುವನಲ್ಲ; ಇಱಿದು ಮೆಱೆವ

ದಕ್ಕೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯನಲ್ಲ; ವ್ಯವಹರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ವೈಶ್ಯನಲ್ಲ. ಒಕ್ಕಲಮಗನ ತಪ್ಪ ನೋಡದೆ ಒಪ್ಪುಗೊಳ್ಳಯ್ಯ ಕಾಮಭೀಮಜೀವದನದೊಡೆಯ ನೀನೇ ಬಲ್ಲೆ.

(2) ದೊಡ್ಡವೆರಡು ಕಂಬದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕವೆರಡು ಕಂಬ; ಇಂತೀನಾಲ್ಕುಱಮಧ್ಯದ ಮನೆ, ಅಸ್ಥಿಯ ಗೞು, ನರದ ಕಟ್ಟು, ಮಜ್ಜೆಯ ಸಾರ, ಮಾಂಸದ ಗೋಡೆ, ಚರ್ಮದ ಹೊದಿಕೆ, ಶೋಣಿತದ ಸಾರಣೆ, ಶುಕ್ಲದ ಕಂಬದಿಂದಲಿಪ್ಪುದೊಂದು ಚಿತ್ರದ ಮನೆ ನೋಡಾ. ಆ ಮನೆಗೆ ಒಂಬತ್ತು ಬಾಗಿಲು, ಈಡೆ ಪಿಂಗಳೆಯೆಂಬ ಗಾಳಿಯ ಬಾದಳ, ಮೃದುಕಠಿನವೆಂಬೆರಡಗುೞಿಯ ಭೇದವು ನೋಡಾ. ಇತ್ತಲೆಯಮೇಲಿಪ್ಪ ಸುಷುಮ್ನನಾಳವ ಮುಚ್ಚಿ ದಿವಾರಾತ್ರವೆಂಬ ಮಱವೆಱವಿನ ಉಭಯದ ಕದ ಕೆತ್ತುವನೆ ನಷ್ಟವಾಗಿಹೋದಡೆಯೂ ಮನೆಯೊಡೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ಮನೆಗೆ ಹೋಹುದು ತಪ್ಪದು ನೋಡಾ. ಇಂತೀಮನೆಗೆ ಮರಳಿ ಬಾರದಂತೆ ಮಾಡಯ್ಯಾ ಕಾಮಭೀಮಜೀವದನದೊಡೆಯ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ.

ಗೊಗ್ಗವ್ವೆ. ಸು. 1160

ಇವಳ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ನಾಸ್ತಿನಾಥ (ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ 123) ಎಂಬ ಅಂಕಿತವು ಉಪಯೋಗಿಸಿದೆ.

(1) ಅನಲನು ಕೊಂಡ ಭೋಗಕ್ಕೆ ಪುನ್ಪ್ರಕಾರವುಂಟೆ? ಶರಧಿ ಕೊಂಡ ಸಾಗರಕ್ಕೆ ಕುಱುಹಿನ ತಲೆಯುಂಟೆ? ಲಿಂಗವು ಮುಟ್ಟಿದ ಅಂಗಕ್ಕೆ ಪುಣ್ಯವೆಂಬುದು ಹುಸಿ ನಾಸ್ತಿನಾಥಾ.

(2) ಉದ್ದವನೇಱುವುದಕ್ಕೆ ಗದ್ದುಗೆಯಿಲ್ಲದೆ ಎದ್ದುಬಾರದು; ಚಿದ್ರೂಪನನಱಿವುದಕ್ಕೆ ಅರ್ಚನೆ ಪೂಜನೆ ನಿತ್ಯನೇಮವಿಲ್ಲದೆ ಕಾಣಬಾರದು. ಅದನು ಸತ್ಯದಿಂದ ಮಾಡಿ ಅಸತ್ಯವ ಮಱೆದಡೆ ಇದೇ ಸತ್ಯ ನಾಸ್ತಿನಾಥಾ

ಜೋದರ ಮಾಯಣ್ಣ. ಸು. 1160

ಇವನ ಅಂಕಿತ ಶಂಭುಸೋಮನಾಥಲಿಂಗ. (ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ 123)

(1) ಮುನ್ನ ಪರಸತಿ ಪಾರ್ವತಿಯೆಂಬು ನಡಸಿತ್ತು ನುಡಿಸಿತ್ತು ಗುರುವಚನ; ಬಳಿಕ ಶರಣಸತಿ ಪಾರ್ವತಿಯೆಂದು ನಡಸಿತ್ತು ನುಡಿಸಿತ್ತು ಗುರುವಚನ;

ಇನ್ನು ಸತಿಯರೆಲ್ಲ ಗುರುಸತಿಯರೆಂದು ನಡಸಿತ್ತು ನುಡಿಸಿತ್ತು ಗುರುವಚನ. ಶಂಭು ಸೋಮನಾಥಲಿಂಗನ ಸಂಗ ಸುಸಂಗವ ಮಾಡಿತ್ತು ಗುರುವಚನ.

(2) ಎನ್ನ ತ್ರಿವಿಧಾತ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಹೆಂಡಿರು. ಸತ್ವರಜಸ್ತಮಂಗಳು ನಿಮ್ಮ ಭೃತ್ಯರಯ್ಯಾ. ಅಂತಃಕರಣಚತುಷ್ಟಯಂಗಳು ನಿಮ್ಮ ಬಾಣಸಿಗರಯ್ಯಾ. ಅಷ್ಟಮದಂಗಳು ನಿಮ್ಮ ದಳವಾಯಿಗಳು. ನವರಸಂಗಳು ನಿಮ್ಮ ಭಂಡಾರಿಗಳಯ್ಯಾ ದಶವಾಯುಗಳು ನಿಮ್ಮ ಛತ್ರಚಾಮರಸೀಗುರಿಗಳು. ಶಂಭುಸೋಮನಾಥಲಿಂಗ ನಿಮಗೆನ್ನ ಕಾಯ ಮುಂತಾಗಿ ಬಾಹ್ಯಾಂತರ ಡಿಂಗರಿಗರಯ್ಯಾ.

ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯ. ಸು. 1160

ಈತನ ಅಂಕಿತ ಅಭಿನವಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ (ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ 123). ಕೆಲವು ಕಡೆ ಅಭಿನವಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಎಂದೂ ಇರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ನೆನೆಯಲರಿಯೆ ನಿರ್ಧರಿಸಲರಿಯೆ ಮನವಿಲ್ಲಾಗಿ, ಭಾವಿಸಲರಿಯೆ ಬೆರಸಲರಿಯೆ ಭಾವ ನಿರ್ಭಾವವಾಯಿತ್ತಾಗಿ, ಧ್ಯಾನಮೌನವನರಿಯೆ ಧ್ಯಾನಮೌನಾತೀತ ತಾನೆಯಾಯಿತ್ತಾಗಿ, ಜ್ಞಾತೃಜ್ಞಾನಜ್ಞೇಯಂಗಳೆಲ್ಲವ ಮೀರಿ' ಅಭಿನವಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಪರಮಸುಖಿಯಾಗಿರ್ದೆ.

(ಪ್ರ. ಸಂಪುಟ 196) ಹಡಪದ ಅಪ್ಪಣ್ಣ. ಸು. 1160

ಇವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಸವಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲಚೆನ್ನಸಂಗಮದೇವ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ.

ಅನೇಕಪರಿಯ ಭಕ್ತಿಯ ವೇಷವನಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಮನೆದಪ್ಪದೆ ತಿರುಗುವೆನು. ಅವರಿಚ್ಛೆಗೆ ಅನುಮಾನವಿಡಿದು ನುಡಿವೆನು ಅವರ ಮನೋಧರ್ಮವನರಿಯದೆ ನುಡಿದೆನಾದಡೆ ಅನೇಕಪರಿಯಲ್ಲಿ ಭಂಗವಡುವೆನು. ದಿಟದಭಕ್ತನಂತೆ ಪುರಾತನರ ವಚನಂಗಳ ಉದರನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಬಳಿಸುವೆನು ಕಡುಪಾಪಿ. ಇನ್ನೇನು ಪದನಯ್ಯ ಬಸವಪ್ರಿಯಕೂಡಲಚೆನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ 1 ?

---

1 ಇವನ ಒಂದು ವಚನವು (ಪರರಾಶಿಯೆಂಬ ಜ್ವರಹತ್ತಿ ಇತ್ಯಾದಿ) ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟದ 77 ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಬಸವನದೆಂದು ತಪ್ಪಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

(ಪ್ರ. ಸಂಪುಟ 196) ಬಾಚಿಕಾಯಕದ ಬಸವಪ್ಪ. ಸು. 1160.

ಈತನ ಅಂಕಿತ ಬಸವಣ್ಣಪ್ರಿಯ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಟಕ್ಕೆ ಕಾಳಿಕಾವಿಮಲ ರಾಜೇಶ್ವರಲಿಂಗ.

ಜಾಲಗಾಱಂಗೆ ಸುವರ್ಣದ ವಳಿಯನಱಿದು ತೊಳೆಯಬೇಕು. ಬಲೆಗಾಱಂಗೆ ಮತ್ಸ್ಯದ ಬೆಂಬಱಿಯನಱಿದು ಕಲ್ಲಿಯ ಇಱಿಯಬಿಡಬೇಕು. ಶಬರಂಗೆ ಸಂಭ್ರಮವ ಬಿಟ್ಟು ತೆರುಲತೆಪರ್ಣಗಳಂತಿರಬೇಕು. ಇಂತೀ ಹೊಲಬಿನ ತೆಱನಂತೆ ಗುಣವಿವರವನಱಿದು ಆರಾರ ಇರವಿನ ತೆಱನಱಿದು ಅನುಸರಿಸಲಾಗಿ ವಿರತಿಗಳ ನಿಜವನಱಿದು ವೇಷಗಳ್ಳರ ನಿಹಿತವ ನೋಡಿ ವಂಚಕರ ಪರಿಹಾಸಕರ ನೀತಿಯು ತಿಳಿದು ಮತ್ತಾವ ರೀತಿಸೀತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮನತಾರದೆ ತನ್ನ ಸುನೀತಿಯನೆ ಬೀಱಿ ತನ್ನ ಸದ್ಗುಣರೀತಿಯನೆ ತೋಱಿ ತನ್ನ ಸದ್ಗುಣವಾಸನೆಯ ತೀವಿ ಸತ್ಕುಲ ಭಕ್ತಿಯನೆ ತನ್ನ ಸತ್ಯವನೆ ಸಾಱಿ ಇಪ್ಪಾತ ತ್ರಿವಿಧದಪನಲ್ಲ, ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಂಗಳೊಳು ನಿಲ್ಲ, ಪ್ರಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಸಂಚಿನ ಸುಖದವನಲ್ಲ, ಮಿಕ್ಕಾದ ಬಹ ವಿಷಯದ ಗೊಂಜಲ ತೊಂಬೆಯುವನಲ್ಲ, ಬಸವಣ್ಣಪ್ರಿಯ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಟಕ್ಕೆ ಕಾಳಿಕಾವಿಮಲರಾಜೇಶ್ವರಲಿಂಗವು ತಾನು ತಾನೇ.

(ಪ್ರ. ಸಂಪುಟ 196) ಕಾಳವ್ವೆ. ಸು. 1160

ಇವಳು ಬಾಚಿಕಾಯಕದ ಬಸವಪ್ಪನ ಹೆಂಡತಿ; ಈಕೆಯ ಅಂಕಿತ ಕರ್ಮಹರ ಕಾಳೇಶ್ವರ.

ಕೈತಪ್ಪಿ ಕೆತ್ತಲು ಕಾಲಿಂಗೆ ಮೂಲ; ಮಾತುತಪ್ಪಿ ನುಡಿಯಲು ಬಾಯಿಗೆ ಮೂಲ; ವ್ರತಹೀನನ ನೆರೆಯಲು ನರಕಕ್ಕೆ ಮೂಲ; ಕರ್ಮಹರಕಾಳೇಶ್ವರಾ.

(ಪ್ರ. ಸಂಪುಟ 200) ಮರುಳುದೇವ. ಸು 1160.

ಇವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧಸಿದ್ಧಪ್ರಸಿದ್ಧಪ್ರಭುಮಹೀ ಶಾಂತಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೇಳುವ ಸುವಾಕ್ಯದ ಪರಿಣಾಮವನು ಮನದ ಅವಧಾನದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ನೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಂಡ ರೂಪನು ಮನದ ಅವಧಾನದಲ್ಲಿ

ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ನಾಸಿಕದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸುಗಂಧದ ಪರಿಣಾಮವನು ಮನದ ಅವಧಾನದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು ಜಿಹ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸುರುಚಿಯನು ಮನದ ಅವಧಾನದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಇದೇ ಅರ್ಪಿತದ ಮುಖ ಕೇಳಿರಣ್ಣಾ. ನಮ್ಮ ಶುದ್ಧಸಿದ್ಧಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸನ್ನಪ್ರಭುವೇ ಶಾಂತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯನಲ್ಲಿಯೂ ಈಯರ್ಪಿತಮುಖವಱಿದು ಅರ್ಪಿಸಬಲ್ಲಡೆ ತೃಪ್ತಿಯನೆಯ್ದುವನು.

ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ. ಸು. 1160.

ಈತನ ಅಂಕಿತ ಕಯ್ಯುಳಿಗತ್ತಿ ಅಡಿಗೂಂಟಕೆಡೆಯಾಗಬೇಡ ಅಱಿ ನಿಜಾತ್ಮರಾಮರಾಮನ.

ನಡೆ ನುಡಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾದಲ್ಲಿ ಕುಲ ಹೊಲೆಯಿಲ್ಲ. ನುಡಿ ಲೇಸು ನಡೆಯಧಮವಾದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಬಿಡುಗಡೆ. ಇಲ್ಲದ ಹೊಲೆ ಕಳವು ಪರದಾರಂಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಲಬನಱಿಯದೆ ಕೆಟ್ಟು ನಡೆಯುತ್ತ ಮತ್ತೆ ಕುಲಜರೆಂಬ ಒಡಲುಂಟೆ? ಆಚಾರವೇ ಕುಲ, ಅನಾಚಾರವೇ ಹೊಲೆ. ಇಂತೀಉಭಯವ ತಿಳಿದು ಅಱಿಯಬೇಕು. ಕಯ್ಯುಳಿಗತ್ತಿ ಅಡಿಗೂಂಟಕೆಡೆಯಾಗಬೇಡ ಅಱಿ ನಿಜಾತ್ಮರಾಮರಾಮನಾ.

ದಸರಯ್ಯ. ಸು. 1160.

ಇವನ ಅಂಕಿತ ದಸರೇಶ್ವರಲಿಂಗ.

(1) ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಿಂಕರತ್ವವನಱಿದು, ಕರವ ಬೀಸುವಲ್ಲಿ ತುಷಾರಕೀಟವನಱಿದು, ಅಡಿಯಿಡುವಲ್ಲಿ ಪೊಡಮಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಱಹೊಮ್ಮಿದ ಜೀವನಚೇತನಾದಿಗಳನಱಿದು, ಮತ್ತೆ ಗಿಡವ ಹಿಡಿವಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದ ಒಡಗೂಡುವಲ್ಲಿ ಒಡಗೂಡಿ ಬಿಡುವಲ್ಲಿ ಸರ್ವದಯಕ್ಕೆ ಪುದಿಪುಚ್ಚವಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು. ಇಂತೀಸಡಗರದ ಚಿತ್ತ ದಸರೇಶ್ವರಲಿಂಗವ ನೊಡಗೂಡುವ ಭಕ್ತಿ.

(2) ಸರ್ವವನಱಿದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞನಾದಲ್ಲಿ ಇದಿರೆಲ್ಲ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೆಲ್ಲ ಇದಿರಲ್ಲಿ. ತನ್ನ ಭಿನ್ನಭಾವ ಅನ್ಯರಲ್ಲಿ ತೋಱಿ ಆಗುಣ ತನ್ನನೆ ಅನ್ಯವೆನಿಸುವುದು. ತನ್ನಯ ಶಾಂತಿ ಅನ್ಯರಲ್ಲ ತೋಱಿ ಅಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಭಾವವಿಲ್ಲದಿರೆ ಅವರನ್ಯರಲ್ಲ ಎಮ್ಮವರೆಂ

ಬರು. ಆದು ತನ್ನಗುಣ ಅನ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನರಿದು ತನ್ನೊಪ್ಪ ದರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ತೋರುವಂತೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕರ್ಕಶವಿಲ್ಲ ದಸರೇಶ್ವರಲಿಂಗವನಱ'ವುದಕ್ಕೆ.

ವೀರಮ್ಮ. ಸು. 1160.

ಈಕೆ ದಸರಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿ; ಇವಳ ಅಂಕಿತ ಗುರುಶಾಂತೇಶ್ವರ.

ಚರಣಾಯುಧ ವೇಳೆಯನಱ'ವುದಯ್ಯಾ. ಭಕ್ತ ವ್ರತಹೀನನನಱ'ದು ನೆರೆಯನಯ್ಯಾ. ನೆರೆದರೆ ನರಕ ಗುರುಶಾಂತೇಶ್ವರಾ.

ಮೋದರ ಕೇತಯ್ಯ. ಸು. 1160.

ಇವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಗೌರೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ.

ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ಕೊಂದಿಹೆನೆಂದಡೆ ಅವು ಕಂದರ್ಪನ ಹಂಗು. ಕಂದರ್ಪನ ಕೊಂದಿಹೆನೆಂದಡೆ ಅವು ಕಂಗಳ ಲಾಭ. ಕಂಗಳು ಮುಚ್ಚಿಯಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗವ ಕಾಣಬಾರದು. ಅದು ಸಿರಂಗಂಗಲ್ಲದೆ ಜಗದ ಹಂಗಿನವರಿಗಿಲ್ಲ ಎಂದೆ ಗೌರೇಶ್ವರಾ

ಕರುಳಕೇತಯ್ಯ. ಸು. 1160.

ಈತನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಮನಕ್ಕೆ ಮನೋಹರ ಶಂಖೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ.

ತನಗಲ್ಲದಾದುದ ಘಟ ಸೋಂಕಿದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯೆ ಕಡಿವೆನು. ತನಗಲ್ಲದಾದುದ ಕೈಮುಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯೆ ತೆಗೆವೆನು. ತನಗಲ್ಲದಾದುದ ಕಿವಿ ಕೇಳಿದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯೆ ಗೂಂಟವ ಬಲಿವೆನು. ತನಗಲ್ಲದಾದುದ ನಾಸಿಕ ವಾಸಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯೆ ದಸಿಯು ದಕ್ಕನೇಱ'ಸುವೆನು. ದೃಷ್ಟಿ ಅನುದಪ್ಪಿ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯೆ ಕಿತ್ತಿಡುವೆನು. ಚಿತ್ತ ಅನುದಪ್ಪಿ ಮತ್ತೊಂದ ನೆನೆದಡೆ ಆತ್ಮನನಲ್ಲಿಯೆ ಕಿತ್ತುಹಾಕುವೆನು. ಇದಕ್ಕೆ ನೀವೇ ಸಾಕ್ಷಿ ಮನಕ್ಕೆ ಮನೋಹರ ಶಂಖೇಶ್ವರಲಿಂಗವೇ.

ಕಲಕೇತಬೊಮ್ಮಯ್ಯ. ಸು. 1160.

ಇವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಖಲೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವು ಉಪಯೋಗಿಸಿದೆ.

ಬೇಡಲೇತಕ್ಕೆ ಕಾಯಕವಮಾಡಿಹೆನೆಂದು ? ಕೊಡದೆ ಇಡೆ ಬಡಗಟಿ

ಬಯ್ಯಲೇತಕ್ಕೆ ? ಭಕ್ತರು ಮಾಡಿಹರೆಂದು ಗಡಿತಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕವಾಟಮಂದಿರಗಳ ಮುಂದೆ ಗೊಂದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಕಾಯಲೇತಕ್ಕೆ ? ಈ ಗುಣ ಕಾಯಕದಂದವೆ ? ಈ ಗುಣ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಕಾಣದ ಸಂಸಾರದ ಘಟ್ಟವನ ಇರವು. ಉಭಯಭ್ರಷ್ಟಂಗೆ ಕೊಟ್ಟ ದ್ರವ್ಯ ಮೇಖಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟದೆ ಹೋಯಿತು.

ಒಳ್ಳೇಶ ಮಲ್ಲಯ್ಯ. ಸು. 1160.

ಇವನ ಅಂಕಿತ ಬಳ್ಳೇಶ್ವರಲಿಂಗ.

ಆ ಪರಮನೆಂಬುದು ನಿಮ್ಮ ಭೇರಿ. ಬೇಡಿದುದನೀವನೆಂಬುದು ನಿಮ್ಮ ತಂಬಟ. ಜಗದ್ವಂದಿತ ಲೋಕದೊಡೆಯನೆಂಬುದು ನಿಮ್ಮ ಶಂಖ. ಶಿವನಲ್ಲದೆ ಪರದೈವವಿಲ್ಲೆಂಬುದು ನಿಮ್ಮ ಡಮರುಗ. ಶಿವಕೊಡನೆಂಬವರ ಬಾಯ ತ್ರಿಶೂಲದಲ್ಲಿಱುವ ಬಳ್ಳೇಶ್ವರಲಿಂಗದ ಡಂಗುರ ಮೂಜಗದೊಳಯ್ಯ.

ಮಿಂಡಸಂಗಯ್ಯ. ಸು. 1160.

ಈತನ ಅಂಕಿತ ತರುಣರಸಂಗಮಲಿಂಗದೇವ

ಶಮೆದಮೆಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಕರಣದಿಂದ ಶುದ್ಧವಾಗದ ಪರಿಯಂತ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿಹುದು ? ಅವರ ಮಹಿಮೆ ಅವರ ಗುಣವು ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಲ್ಲದೆ ಬೇಱೆ ಅಱಿಸಲುಂಟೆ ತರುಣಸಂಗಮಲಿಂಗದೇವಾ.

ರಾಯಸದ ಮಂಚಣ್ಣ. ಸು. 1160.

ಈತನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಂಬೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ.

(1) ಕೈದು ಮೊನೆಯೇಱುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ ಕಟ್ಟಬಲ್ಲಡೆ ಕೈದೇನಮಾಡುವುದು ? ಹಾವು ಬಾಯಿಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಹಿಡಿದ ಮತ್ತೆ ವಿಷವೇನಮಾಡುವುದು ? ಮನವಿಕಾರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಮಹದಲ್ಲಿ ನಿಂದಮತ್ತೆ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳೇನಮಾಡಲಾಪುವು ಜಾಂಬೇಶ್ವರಾ.

(2) ಊರ ಮಂಕದ ಹೊಱಗಿರ್ದು ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಕಾಣೆನೆಂದು ಅಱಿಸುವನಂತೆ, ಇದಿರಲ್ಲಿ ತೋಱುವ ಕುಱುಹ ಮಱೆದು ಅಱುವನೊಳಕೊಂಡೆನೆಂ

ಬವನಂತೆ, ಜಂಬುಕಶಸ್ತ್ರದ ಫಳವನು ೦ ಜಾಂಬೂದ್ವೀಪವೆಲ್ಲ ಪ್ರಳಯವಾಯಿ ತ್ತೆಂದಡೆ ಅದು ಚಂದವೆ ಜಾಂಬೇಶ್ವರಾ.

ಗಾವುದಿ ಮಾಚಯ್ಯ[1]. ಸು. 1160.

ಇವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣದ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕಲಿಂಗ ಎಂಬ ಅಂಕಿತದೊಡನೆ ಈತನ ಹೆಸರೂ ಬರುತ್ತದೆ.

(1) ಮುನ್ನಗಳಿಸಿದವರೊಡವೆಯು ಈಗ ಕಂಡು ಮತ್ತೆ ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಗಳಿಸಿಹಿರಣ್ಣಾ. ಅಂದಂದಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆ ತಾನಿದ್ದಂದಿಗೂ ತಪ್ಪದು. ಇದನರಿದು ಕಲ್ಯಾಣದ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಗಾವುದಿಮಾಚಯ್ಯ ಹೇಳುವುದು ದಿಟವೆನ್ನಿರಣ್ಣಾ.

(2) ಭಕ್ತರು ಬಯಕೆಯನಿರಿಸಿದಡೆ ಅದು ಸತ್ತನಾಯ ಮಾಂಸ. ವಿರಕ್ತರು ದ್ರವ್ಯವ ಮುಟ್ಟಿದಡೆ ಅದು ಕತ್ತೆಯ ಹಡುಹು. ಹೀಗೆ ತಪ್ಪಿದರೆಂಬೆ. ಇದು ಸತ್ಯ. ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಗಾವುದಿ ಮಾಚಯ್ಯ ಹೇಳುವುದು ಸತ್ಯವೆನ್ನಿರಣ್ಣಾ.

ತಳವಾರ ಕಾಮಿದೇವ. ಸು. 1160.

ಇವನ ಅಂಕಿತ ಕಾಮಹರಪ್ರಿಯ ರಾಮನಾಥ.

ಕಾಲವಂಚಕನಾಗಿ ಜಂಗಮಕಿಕ್ಕಿದಡೆ ಕರ್ಮವೆ ತಿಂಬುದು. ಉಪಚರಿಸಿಕೊಂಬನಾಗಿ ತ್ರಿಸಂಧಿಯ ಶಿವಪೂಜೆಯ ಮಾಡಿದಡೆ ಅದು ಹಸಿವಿಲ್ಲದ ಗ್ರಾಸ. ಅಸಮಾಕ್ಷನ ಮುಟ್ಟದು. ಇದು ಹುಸಿಯಲ್ಲವೆಂದೆ ಕಾಮಹರಪ್ರಿಯ ರಾಮನಾಥಾ.

---

1. ಚನ್ನಬಸವಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಗಾವುದಿ ಮಾರಿತಂದೆ, ತಳವಾರ ರಾಮಯ್ಯ ಎಂದಿದೆ, ಕಾಂಡ 5, ಸಂಧಿ 4.

ಹೊಡೆಹುಲ್ಲ ಬಂಕಣ್ಣ. ಸು. 1160.

ಈತನ ಅಂಕಿತ ಕುಂಭೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿರ್ದ ಜಗನ್ನಾಥ.

ಕೂಲಿ ಕೃಷಿ ಕಾಯಕಂಗಳಿಂದ ಮಾಡುವ ಸೇವೆ ಆದಾವ ತೆಱನೆಂದಱಿವು ಭಾವಶುದ್ಧವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕಾಯಕವಂತನಿರವು ಎಂತುಟೆಂದಡೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆರಿಗೂ ಒಡಲೆಡೆಗುಡದೆ ಸಂಕಲ್ಪಗೆಯ್ದು ಪ್ರಸಾದವನೆಡೆಮಾಡ ಬೇಕು. ಅದು ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವಲ್ಲ. ಅದು ಲಿಂಗಾಂಗ ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ನಿಂದ ಪ್ರಸಾದ. ಇದಱ ಸಂದೇಹವ ಹಱಿದು ಕಾಯಕಗೊಂಡ ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ಕುಂಭೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ದಲ್ಲಿರ್ದ ಜಗನ್ನಾಥ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಮೋನಮೋ ಎನುತಿರ್ದೆನು.

ತೆಲುಗ ಜೊಮ್ಮಯ್ಯ. ಸು 1160.

ಇವನ ಅಂಕಿತವು ತೆಲುಗೇಶ್ವರ ಎಂದಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಕಾವ ಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿ ತಾ ಚೆಲುವನಾದಡೆ ಕಾಮಿನೀ ಜನವೆಲ್ಲ ಮೆಚ್ಚ ಬೇಕು. ದಾನಗುಣವುಳ್ಳವ ಚರದೀವನಾದಡೆ ಯಾಚಕ ಜನವೆಲ್ಲ ಮೆಚ್ಚಬೇಕು. ವೀರನಾದಡೆ ವೈರಿಗಳು ಮೆಚ್ಚಬೇಕು. ಖೂಳನಾದಡೆ ತನ್ನತಾ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಬ. ಎನ್ನದೇವ ತೆಲುಗೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ತಾನು ಭಕ್ತನಾದಡೆ ದೇವರು ಮೆಚ್ಚಿ ಜಗವು ತಾ ಮೆಚ್ಚುವುದು.

ವೈದ್ಯಸಂಗಣ್ಣ. ಸು. 1160.

ಈತನ ಅಂಕಿತ ಮರುಳು ಶಂಕರಪ್ರಿಯ ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ.

ಭಕ್ತಂಗೊಂದೇ ವಾಕ್ಯ. ಬಾಟಿಗೊಂದೇ ಫಲ. ಏರಕ್ಕಬಿಟ್ಟುದ ಹಿಡಿ ಹಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮುಟ್ಟಿದಡೆ ಸತ್ತನಾಯ ಹಡುಹು. ಮತ್ತೆ ಸತ್ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆ ವ ತನ್ನ ನಿತ್ಯನೇಮವ ತಪ್ಪಿಕೆಟ್ಟು ಸಡೆದು ಮತ್ತೆ ದ್ರವ್ಯವ ಕೊಟ್ಟು ಭಕ್ತರೊಡೆ ಯರಲ್ಲಿ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡಿಹನೆಂಬ ಬಹುಮಿಟ್ಟಿಯ ಭಂಡರ ಕಂಡಡೆ ಮರುಳು ಶಂಕರಪ್ರಿಯ ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತಾದಡೂ ಒಡಗೂಡಲೊಲ್ಲ.

ಗಾಣದ ಕನ್ನಪ್ಪ. ಸು. 1160.

ಇವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಗುಹೇಶ್ವರನಲ್ಲಯ್ಯ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ.

ಪುಣ್ಯಪಾಪವಿಲ್ಲಾಗಿ ಯಮನ ಹಂಗಿಲ್ಲ. ಬಂದುದನುಂಬನಾಗಿ ಮಾನವರ ಹಂಗಿಲ್ಲ. ಭವಗೆಟ್ಟನಾಗಿ ದೈವದ ಹಂಗಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯಜ್ಞಾನಾನಂದವೆ ತಾನಾಗಿ ಇನ್ನಾರ ಹಂಗಿಲ್ಲ. ಇನ್ನಾರ ಹಂಗಿಲ್ಲದಾತ ಗುಹೇಶ್ವರನಲ್ಲಯ್ಯನೊಬ್ಬನೆ.

ರಕ್ಕಸ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ ಸು. 1160.

ಈತನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ಕಸನೊಡಯ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವು ಉಪಯೋಗಿಸಿದೆ.

ನಾನು ನಾನಾದ ಕಾರಣ ಎನಗೆ ಗುರುವಿಲ್ಲ. ನಾನೆಂಬುದನರಿಯನಾಗಿ ಎನಗಾಲಿಂಗವಿಲ್ಲ. ನಾ ಮಾಡದವನಾಗಿ ಎನಗಾ ಜಂಗಮವಿಲ್ಲ. ಇಂತೀ ಮೂಱು ಇಲ್ಲದವಂಗೆ ಭಕ್ತಿಪಥವಿಲ್ಲ. ಇದನಿನ್ನಾರ ಕೇಳುವೆ? ರಕ್ಕಸನೊಡೆಯ ಕೊಟ್ಟುದು ಬೇಡಾ.

ಸೋಮದೇವಯ್ಯ. ಸು. 1160.

ಇವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಗಾರುಡೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ.

ಸರ್ಪದಲ್ಲಿ ವಿಷವಿದ್ದಿತ್ತೆಂದಡೆ ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿ ವಿಷ ತಪ್ಪದಿಪ್ಪುದೆ ವಿಷವಿಪ್ಪ ಠಾವು ಒಂದಲ್ಲದೆ? ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ನಿಕ್ಷೇಪವಿದ್ದಿತ್ತೆಂದಡೆ ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಠಾವಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಪ್ಪುದೆ? ಸಮಯಕುಲದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಪರಿಪೂರ್ಣವೆಂದಡೆ ಪಾಷಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿಪ್ಪುದೆ ಇಪ್ಪ ಸತ್ಯ ಸನ್ಮುಕ್ತರಲ್ಲಿಯಲ್ಲದೆ ಪರಮವಿರಕ್ತನಲ್ಲಿಯಲ್ಲದೆ? ನೆಲದಲ್ಲಿರ್ದ ನಿಧಾನವನಱಿವನು ಅಗೆವುದು, ವಿಷವಿದ್ದ ಬಾಯ ಮುಚ್ಚಿ ಹಿಡುವುದು, ವಸ್ತುವಿದ್ದ ಠಾವ ನೆಱೆಯಱಿವನು ಪೂಜಿಸುವುದು, ಭೂತ ಅಱಿವುಳ್ಳವರಲ್ಲಿ ಎರವಿಲ್ಲದ ಕೂಟವು, ಇಂತಿವು ಜಗದಲ್ಲಿ ಅಱಿದು ಮಾಡುವ ಪರಿತೋಷ ಗಾರುಡೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಎಡೆಬಿಡದವನ ಕೂಟ.

ಹಡಪದ ರೇಚಣ್ಣ. ಸು. 1160.

ಈತನ ಅಂಕಿತ ನಿಃಕಳಂಕ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಮದೇವ.

ಮರದ ದೇವರಿಗೆ ಉರಿಯ ಪೂಜೆಯುಂಟೆ? ಮಣ್ಣಿನ ಹಱಗೋಲಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ ತೊಱೆಯ ಹಾಯಲು ಬಹುದೆ? ಇಂತೀ ದೃಷ್ಟವ ಕಂಡು ಕಾಣಿಸಿದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣಿಸಿದಲ್ಲದೆ ಆವ ತೆಱನು? ಹಾಗೆ ಬಱಹುಂಡರ ಆಚಾರಭ್ರಷ್ಟರ ಅರ್ಥಕಾಱರ ಚರ್ಚೆಗೋಷ್ಠಿವಂತರ ಬಹು ಯಾಚಕರ ಪಗುಡಿ ಪರಿಹಾಸಕರ ತ್ರಿವಿಧದಲ್ಲಿ ಸೂತಕವನಱಿಸುವರ ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಕರ ಅಪ್ರಮಾಣಪಾತಕರ ಭಕ್ತಿ ತೊಟ್ಟಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರೆಂದಡೆ ವಿರಕ್ತಿ ತೊಟ್ಟಲ್ಲಿ ಕರ್ತರೆಂದಡೆ ದೀಕ್ಷೆಯ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಗುರುವೆಂದಡೆ ನಾಸೀ ತಪ್ಪುಕಂಡಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ತೂಱುವೆನು. ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಕುಚಿತ್ತ ಬಿಡದಿದ್ದಡೆ ಇದು ನಿಮಗೆ ನಿಶ್ಚಯವಲ್ಲ ಎಂಬೆನು. ಮತ್ತೆಯು ಇವ ಕಚ್ಚ ಬಿಡಲಾಱದಿದ್ದಡೆ ನಿಃಕಳಂಕ ಕೂಡಲ ಚೆನ್ನಸಂಗಮ ದೇವರಾದಡೂ ಎತ್ತಿಹಾಕುವೆನು.

ಬೊಕ್ಕಸದ ಸಂಗಣ್ಣ. ಸು 1160

ಇವನ ಅಂಕಿತ ಬಸವಣ್ಣ ಪ್ರಿಯ ನಾಗರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ.

ಸೀತವುಳ್ಳನಕ ಉಷ್ಣವ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಬೇಕು. ಉಷ್ಣವುಳ್ಳನಕ ಸೀತವ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಬೇಕು. ದಿವದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಒಱಗುವನಕ ಅದ್ವೈತ ಅಸಕ್ಯ ನೋಡಾ. ಇದುಕಾರಣ ಕ್ರಿಯೆಯ ಮಱೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅಱಿವು ಶೂನ್ಯವೆಂದು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ ಅದು ಶಿಲೆಯ ಮಱೆಯ ಪಾವಕ, ತಿಲನೊಳಗಣ ತೈಲ ಅವರ ಒಲವಱಿವಲ್ಲಿ ಕುಲವ ಕಾಣಬೇಕು ಬಸವಣ್ಣ ಪ್ರಿಯ ನಾಗರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನಱಿವುದಕ್ಕೆ.

ಕೀಲಾರದ ಭೀಮಣ್ಣ ಸು. 1160

ಈತನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲಕರ್ಮವಿರಹಿತ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕಲಿಂಗ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ.

ವ್ಯಾಧನಂತೆ ಜಾಲಗಾಱನಂತೆ ಹೇಮ ಚೋರನಂತೆ ಇಂತೀ ಗಳಹುವಳ್ಳರಂತೆ ಪಾತಕನಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮವ ನುಡಿದು ಸರ್ವಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಎಟಿತ್ತ ಮುಳುಗುತ್ತ

ಬೇಯುತ್ತ ನೋಯುತ್ತ, ಮತ್ತೆ ಬ್ರಹ್ಮದ ಸುಮ್ಮಾನದ ಸುಖಿಗಳೆಂತಪ್ಪರೋ ? ಇಂತು ನುಡಿಯಬಾರದು, ಸಮಯವ ಬಿಡಬಾರದು ಕ್ರಿಯೆಯುಳ್ಳದು ಮರೆ ಯಬಾರದು ಜ್ಞಾನ. ಇಂತೀ ಭೇದವನರಿದು ಹರಿವಂಗಲ್ಲದೆ ಕಾಲಕರ್ಮವಿ ರಹಿತ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ ಲಿಂಗವು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ.

ಕಾಳವ್ವೆ. ಸು. 1160

ಈಕೆ ಸಿದ್ಧಬುದ್ಧಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿ. ಇವಳ ಅಂಕಿತ ಭೀಮೇಶ್ವರ.

ವ್ರತಭ್ರಷ್ಟ ಲಿಂಗಬಾಹ್ಯನ ಕಂಡಡೆ ಸತ್ತನಾಯ ಕಾಗೆಯ ಕಂಡಂತೆ. ಅವರೊಡದೆ ನುಡಿಯಲಾಗದು ಭೀಮೇಶ್ವರಾ.

ಬೊಂತಲದೇವಿ. ಸು. 1160

ಇವಳ ಅಂಕಿತ ಬಿಡಾಡಿ.

ಊರೊಳಗಣ ಒಯಲು ಊರ ಹೊರಗಣ ಬಯಲು ಎಂದುಂಟೆ ? ಊ ರೊಳಗಣ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬಯಲು ಊರ ಹೊರಗೆ ಹೊಲೆ ಬಯಲು ಎಂದುಂಟೆ ? ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಡೆ ಬಯಲೊಂದೆ ಭಿತ್ತಿಯಿಂದ ಒಳಹೊರಗೆಂಬ ನಾಮವೈಸೆ. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಡೆ ಕರೆದಡೆ ಓ ಎಂಬಾತನೇ ಬಿಡಾಡಿ.

ಕದಿರಕಾಯಕದ ರೆಮ್ಮವ್ವೆ. ಸು. 1160

ಈಕೆ ಕದಿರರೆಮ್ಮಯ್ಯನ ಅನುಬಂಧಿನಿ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವಳ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಗುಮ್ಮೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವೂ ಈಕೆಯ ಹೆಸರೂ ಬರುತ್ತವೆ.

(1) ನಾ ತಿರುಹುವ ರಾಟೆಯ ಕುಲಜಾತಿಯ ಕೇಳಿರಣ್ಣಾ. ಅಡಿಯಣ ಹಲಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ, ತೋರಣ ವಿಷ್ಣು, ನಿಂದ ಬೊಂಬೆ ಮಹಾರುದ್ರ, ರುದ್ರನ ಬೆಂಬ ಲಿಯವೇಡು ಸೂತ್ರದ ಕಣ್ಣೆ. ಅರಿವೆಂಬ ಕದಿರು, ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ತಿ ರುಹಲಾಗಿ ಸುತ್ತಿತ್ತು ನೂಲು, ಕದಿರು ತುಂಬಿತ್ತು, ರಾಟೆಯ ತಿರುಹಲಾರೆ. ಎನ್ನ ಗಂಡ ಕುಟ್ಟಿಹ, ಇನ್ನೇವೆ ಕದಿರ ರೆಮ್ಮಿಯೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮೇಶ್ವರಾ ?

(2) ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರು ಪರದಳವಿಭಾಡರು ; ಎನ್ನ ಗಂಡ ಮನೆದಳವಿಭಾಡ. ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರು ಗಜಬೇಂಟೆಕಾರರು ; ಎನ್ನಗಂಡ ಮನಬೇಂಟೆಕಾರ. ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರು ತಂದಿಕ್ಕಿಸಿ ಕೊಂಬರು ; ಎನ್ನ ಗಂಡ ತಾರದೆ ಇಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಬ. ಎಲ್ಲರ ಗಂಡಂದಿರಿಗೆ ಮೂರು, ಎನ್ನ ಗಂಡಂಗೆ ಒಂದು. ಅದೊಂದು ಸಂದೇಹ ಬೇಡ ಕದಿರ ರೆಮ್ಮಿಯೊಡೆಯ ಗುಮ್ಮೇಶ್ವರಾ.

ರೇಚವ್ವೆ. ಸು. 1160

ಇವಳು ಕಾಳಕೂಟಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿ. ಈಕೆಯ ಅಂಕಿತ ಕುಂಭೇಶ್ವರ.

ಬಂಜೆ ಆವಿಂಗೆ ಕ್ಷೀರವುಂಟೆ ? ವ್ರತಹೀನನ ಬೆರೆಯಲಾಗದು. ಬೆರೆದಡೆ ನರಕ ತಪ್ಪದು. ನಾನೊಲ್ಲೆ ಬಲ್ಲೆನಾಗಿ ಕುಂಭೇಶ್ವರಾ.

ರೆಮ್ಮವ್ವೆ. ಸು. 1160

ಈಕೆಯ ಅಂಕಿತ ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ.

(1) ಆಚಾರ ತಪ್ಪಿದಡೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವುಂಟೆಂಬ ಅನಾಚಾರಿಗಳ ಮುಖವ ನೋಡಬಹುದೆ? ಆಚಾರ ಸೋಟದ ಹೊನ್ನೇ? ಮೊತ್ತದ ಮಡಕೆಯೇ ? ಸಂತೆಯ ವ್ಯವಹಾರವೇ ? ಜೂಜಿನ ಮಾತೇ ? ವೇಶಿಯ ಸತ್ಯವೇ ? ಸುಸರವಾಜ್ಯವೇ ? ಇಂತೀ ವ್ರತದ ವಿಹಿತವ ತಿಳಿದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಬಾಹ್ಯನ ವ್ರತಭ್ರಷ್ಟನ ನಾನರಿತು ಕೂಡಿದೆನಾದಡೆ ಅರಿಯದೆ ಕೂಡಿ ಮತ್ತರಿದಡೆ ಆತನ ಬಿಡದಿರ್ದಡೆ ಎನಗದೇ ಭಂಗ. ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವಾದಡೂ ತಪ್ಪಿದಡೆ ಹೊರಗೆಂದು ಮತ್ತೆಕೂಡಿಕೊಳ್ಳೆ.

(2) ವೇಷ ಎಲ್ಲಿರದು ? ಸೂಳೆಯಲ್ಲಿ ಡೊಂಬನಲ್ಲಿ ಬಹುರೂಪಿಯಲ್ಲಿ ಇರದೆ? ವೇಷವ ತೋರಿಬಾಲ ಹೊರೆವ ದಾಸಿವೇಶಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಿಜಭಕ್ತಿ ಎಲ್ಲಿಯದೋ ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಾಣವಾದ ರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ?

ಕೊಟ್ಟಣದ ಸೋಮವ್ವೆ. ಸು. 1160

ಇವಳ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಲಜ್ಜೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಹದ ತಪ್ಪಿ ಕುಟ್ಟಲು ಮುಚ್ಚಲ್ಲದೆ ಅಕ್ಕಿಯಿಲ್ಲ. ವ್ರತಹೀನನ ನೆರೆಯೆ ನರಕವಲ್ಲದೆ ಮುಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಅಱಿಯದಾದಡೆ ಹೋಗಲಿ. ಅಱಿದು ಬೆರೆದೆನಾದಡೆ ಕನ್ನಗತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಿವಿಯ ಕೊಯ್ವಿರಯ್ಯ. ಒಲ್ಲೆ ಬಲ್ಲೆನಾಗಿ ನಿಮ್ಮಾಣೆ ನಿರ್ಲಜ್ಜೇಶ್ವರಾ.

ದಶಗಣ ಸಿಂಗಿದೇವಯ್ಯ. ಸು. 1160

ಇವನ ಅಂಕಿತ ನಾಚಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಮಲ್ಲಿನಾಥಯ್ಯ.

(1) ಸತಿ ಸುತ ಮಾತಾಪಿತರಿಗೆಂದು ಹಡೆದಡೆ ನಿಮ್ಮಾಣೆ ಕಂಡಯ್ಯ. ಮಾನವರ ಸೇವೆಮಾಡಿದಡೆ ನಿಮ್ಮಾಣೆ ಕಂಡಯ್ಯ. ನೀವಲ್ಲದನ್ಯಕ್ಕೆ ಬಗಿದಡೆ ನಿಮ್ಮಾಣೆ ಕಂಡಯ್ಯ. ಎನ್ನ ಸತಿಯಲ್ಲದನ್ಯಸತಿಗಳು ಪಿಡಿದಡೆ ನಿಮ್ಮಾಣೆ ಕಂಡಯ್ಯ. ತನುಮನ ವಂಚನೆಯಾದಡೆ ನಾಚಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಮಲ್ಲಿನಾಥಯ್ಯ ನಿಮ್ಮಾಣೆ ಕಂಡಯ್ಯ.

(2) ಹೆಂಡಿರೆನ್ನದೆ ಮಕ್ಕಳೆನ್ನದೆ ತೊತ್ತಿರೆನ್ನದೆ ಬಂಟರೆನ್ನದೆ ಹಗೆಗಳೆನ್ನದೆ ತಪ್ಪೆನ್ನದಯ್ಯ. ಜಾಗ್ರತ್ಸ್ವಪ್ನ ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೆನ್ನದಯ್ಯ. ನಾಚಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಮಲ್ಲಿನಾಥಯ್ಯ ನೀನು ಇರ್ದವರ ನೀನೆನ್ನದ ತಪ್ಪೆನ್ನದಯ್ಯ.

ಅನಾಮಿಕ ನಾಚಯ್ಯ. ಸು. 1160

ಈತನ ಅಂಕಿತ ನಾಚಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಚೆನ್ನರಾಮೇಶ್ವರ.

ಹಸಿವಿಂಗೆ ಲಯವಿಲ್ಲ. ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಕುಲವಿಲ್ಲ. ಮರಣಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆಯಿಲ್ಲ. ಆಸೆಗೆ ಹವಣಿಲ್ಲ. ವಂಚಕನನಾಮಿಕ. ನಾಚಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಚೆನ್ನರಾಮೇಶಯ್ಯಾ.

ಬಾಲಬೊಮ್ಮಣ್ಣ. ಸು. 1160

ಇವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೂರರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ.

ಪ್ರಾಣಕ್ಕೂ ಲಿಂಗಕ್ಕೂ ಅನುಸಂಧಾನವ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬಲ್ಲಿ ಮಣಿಯ ವಿರಳದಲ್ಲಿ ಏಱುವ ಸೂಲೇ? ರಾಗಾದಿವ್ಯಾಮೋಹ ತಥ್ಯ ಮಿಥ್ಯೆ ನಿಶ್ಚಯವಾದಲ್ಲಿಯೆ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧಾನವಾದ ಚಿತ್ತವ ಸನ್ನೆ ಸಂಜ್ಞೆಯ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆಯುಧದಲ್ಲಿ ಗಾಯವಾದ ಆತ್ಮನ ಸ್ವಸ್ಥದಂತೆ ಅಱಿದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಯಾಹೀನ ಮಲಕರ್ಮವ ಬಿಟ್ಟುದು ವೀರಶೂರರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನಱಿದುದು.

ವೀರ ಗೊಲ್ಲಾಳಯ್ಯ. ಸು. 1160.

ಇವನ ಅಂಕಿತ ವೀರ ಬೀರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ.

ಕಲ್ಲು ಲಿಂಗವಲ್ಲ, ಉಳಿಯ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಡೆಯಿತ್ತು. ಮರ ದೇವರಲ್ಲ, ಉರಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದಿತ್ತು. ಮಣ್ಣು ದೇವರಲ್ಲ, ನೀರಿನ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕದಡಿತ್ತು. ಇಂತಿವನೆಲ್ಲವನಱಿವ ಚಿತ್ತ ದೇವರಲ್ಲ, ಕರಣಂಗಳ ಮೊತ್ತದೊಳಗಾಗಿ ಸತ್ವಗೆಟ್ಟಿತ್ತು. ಇಂತಿವ ಕಳೆದುಳಿದು ವಸ್ತುವಿಪ್ಪೆಡೆಯಾವುದೆಂದಡೆ ಕಂಡವರೊಳಗೆ ಕೈಕೊಂಡಾಡದೆ ಕೊಂಡ ವ್ರತದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದನೊಡಗೂಡಿ ಜರೆಯದೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಗ್ರಹಿಸಿ ನಿಂದಲ್ಲಿ ಆ ನಿಜಲಿಂಗವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದ ಪ್ರೀತನಱಿಯದೆ ನಿಂದಾತನೆ ಸರ್ವಾಂಗಲಿಂಗಿ, ವೀರಬೀರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದೊಳಗಾದ ಶರಣ.

(ದ್ವಿ|ಸಂಪುಟ 123) ಮಲ್ಲಯ್ಯ. ಸು. 1160.

ಈತನ ಅಂಕಿತ ಗುರುಕುಲದ ಮಲ್ಲಯ್ಯ.

(1) ಒಳಗನಱುಹಿಸಿ ತಿಳುಹಿ| ಹೊಱಗೆ ಬೋಧಿಸಿ ನಿಲಿಸಿ|
ಒಳಗು ಹೊಱಗೆಂದೆಂಬಿವೆರಡ ಕೆಡಿಸಿ |
ಕಳೆಯ ಲಿಂಗದೊಳೊಚ್ಚ| ತವನೊಪ್ಪುಗೊಳಿಸಿದಾ|
ಕರುಣಿ ಗುರುಪುರದ ಮಲ್ಲಯ್ಯಗುರುವೇ ||

(2) ಎನ್ನ ಪಾದವೆ ಪಾದಶಿಲೆಯಾಗಿ, ಎನ್ನ ಜಂಘೆ ಕಡಹದ ಕಂಬಗಳಾಗಿ, ಎನ್ನ ತೋಳೆ ನಾಗವೇದಿಗೆಯಾಗಿ, ಎನ್ನ ಅಸ್ಥಿಯೆ ಸುತ್ತಣ ಜಂತೆಯಾಗಿ, ಎನ್ನ ಅಧರವೆ ಒಳ್ಳಿಹ ಬಾಗಿಲಾಗಿ, ಎನ್ನ ಗುರುಕರುಣವೆ ಲಿಂಗವಾಗಿ, ಎನ್ನಂಗವೆ ರಂಗಮಧ್ಯವಾಗಿ, ಎನ್ನ ಹೃದಯಕಮಲವೆ ಪೂಜೆಯಾಗಿ, ಎನ್ನ ಕಿವಿಗಳೆ ಕೀರ್ತಿಮುಖವಾಗಿ, ಎನ್ನ ನಾಲಗೆಯೆ ಗಂಟೆಯಾಗಿ, ಎನ್ನ ಶಿರವೆ ಸುವರ್ಣಕಳಶವಾಗಿ, ಎನ್ನ ನಯನವೆ ಕುಂದದ ಜ್ಯೋತಿಯಾಗಿ, ಎನ್ನ ಚರ್ಮವೆ ನಿರ್ಮಲ ಹೊದಿಕೆಯಾಗಿ, ಎನ್ನ ನೆನಹೆ ತನಗೆ ಉಪಹಾರವಾಗಿ ಗುರುಪುರದ ಮಲ್ಲಯ್ಯ ನಿಂದನಾಗಿ.

ಅಣತಿಯ ಚಂದಯ್ಯ. ಸು. 1160

ಇವನ ಅಂಕಿತ ಅಣತಿಯ ಲಿಂಗ.

ನಿಜಜಂಗಮವೆಂದೆನಿಸಿರ್ಪರು ಕುಂದುಕೊರತೆ ನುಡಿವರೆ? ಅನಾದಿ ಜಂಗಮವೆಂದೆನಿಸುವರು ಆಚರಣೆಯ ಭೇದದಲ್ಲಿ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಿಡಿದಿರ್ಪರೆ? ಶೂರನು ರಣಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಮಗನ ನೋಡುವನೆ? ಇದು ಕಾರಣ ತಮ್ಮವರೇನು ಅನ್ಯರೇನು ಮೃದುವಾಗಿ ಮಾತಾಡರು ಅಣತಿಯ ಲಿಂಗದ ಆಜ್ಞೆಯುಳ್ಳಿ.

ಅಂಗ ಸೋಂಕಿದ ಲಿಂಗ ತಂದೆ. ಸು. 1160.

ಇವನ ಅಂಕಿತ ಭೋಗ ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ.

ಮರದೊಳಗಣ ಬೆಂಕಿ ತನ್ನ ತಾನೆ ಉರಿಯಬಲ್ಲುದೆ? ಶಿಲೆಯೊಳಗಣ ದಿಪ್ತಿ ಆ ಬೆಳಗ ತನ್ನ ತಾನೆ ಅರಿಯಬಲ್ಲುದೆ? ಅತ್ತಲಿಂತೆ ಕುಟಿಲನ ಭಕ್ತಿ ಕಿಸುಕುಳನ ವಿರಕ್ತಿ ಮಥನಿಸಿಯಲ್ಲದೆ ದಿಟವ ಕಾಣಬಾರದು. ಸತ್ಯವನು ಅಸತ್ಯವನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಮಾಣಿಸಿಯಲ್ಲದೆ ನಿಶ್ಚಯವನರಿಯಬಾರದು. ಗುರುವಾದಡೂ ಲಿಂಗವಾದಡೂ ಜಂಗಮವಾದಡೂ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಹಿಡಿಯದವನ ಭಕ್ತಿ ವಿರಕ್ತಿ ತೂತ ಕುಂಭದಲ್ಲಿಯ ನೀರು, ಸೂತ್ರ ತಪ್ಪಿದ ಬೊಂಬೆ, ನಿಜನೇತ್ರ ತಪ್ಪಿದ ದೃಷ್ಟಿ. ಬೇರು ಮೇಲಾಗಿ ಸಸಿಗೆ ನೀರನಾರಯ್ಕೆಯುಂಟೆ? ಇಂತೀ ಅವ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಭಾವ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಅರಯ್ಕೆ ಬೇಕು. ಇದು ಭೋಗ ಬಂಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದ ಸಂಗದ ಶರಣನ ಸುಖ.

ಗೋರಕ್ಷ. 1160.

ಇತನ ಅಂಕಿತ ಗೋರಕ್ಷಪಾಲಕ ಮಹಾಪ್ರಭು ಸಿದ್ಧಸೋಮನಾಥ ಲಿಂಗ.

ರಸವಾದಂಗಳ ಕಲಿತಲ್ಲಿ ಲೋಹಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲದೆ ರಸಸಿದ್ಧಿಯಾದುದಿಲ್ಲ. ನಾನಾಕಲ್ಪಯೋಗ ಅದೃಶ್ಯಕರಣಂಗಳ ಕಲಿತಲ್ಲಿ ಕಾಯಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲದೆ ಆತ್ಮ ಸಿದ್ಧಿಯಾದುದುಂಟೆ ? ನಾನಾವಾಗ್ವಾದಂಗಳಿಂದ ಹೋರಿ ಮಾತಿನ ಮಾಲೆಯಾ ಯಿತ್ತಲ್ಲದೆ ಆತ್ಮವಿಹಿತವಾದುದಿಲ್ಲ. ನೀ ನಾ ಎಂದಲ್ಲಿ ನೀನು ನಾನಾದೆಯಲ್ಲದೆ ನಾನು ನೀನಾದುದಿಲ್ಲ. ಗೋರಕ್ಷಪಾಲಕ ಮಹಾಪ್ರಭು ಸಿದ್ಧಸೋಮನಾಥ ಲಿಂಗ ನೀ ನಾನಾದೆಯಲ್ಲದೆ ಲೀಯವಾಗಿ ನಾ ಆ ಲಿಂಗವ ಆದುದಿಲ್ಲ.

ಕಾಳವ್ವೆ. ಸು. 1180.

ಇವಳು ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿಯ ಹೆಂಡತಿ. ಈಕೆಯ ಅಂಕಿತ ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿಗಳರಸ.

(1) ವ್ರತವೆಂಬುದು ನಾಯಕರತ್ನ. ವ್ರತವೆಂಬುದು ಸುಪ್ಪಾಣಿಯ ಮುತ್ತು. ವ್ರತವೆಂಬುದು ಜೀವದ ಕಳೆ. ವ್ರತವೆಂಬುದು ಸುಯಿಧಾನ, ಸುಯಿಧಾನ, ಸುಯಿ ಧಾನ. ವ್ರತತಪ್ಪಲು ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿಗಳರಸ ಒಲ್ಲನವ್ವಾ.

(2) ತುಮರಿಯ ಕೊಳ್ಳಿಯಂತೆ ಉರಿವಾತ ಭಕ್ತನೆ ? ಹುಸಿದು ತಂದು ಮಾಡುವಾತ ಭಕ್ತನೆ ? ಭಕ್ತರ ಕುಲವನೆತ್ತಿ ನಿಂದಿಸುವಾತ ಭಕ್ತನೆ ? ತನ್ನ ಪ್ರಾ ಣದ ಮೇಲೆ ಬಂದಡೂ ಬರಲಿ, ಇವರ ಬಿಡಬೇಕು. ಇವರ ಬಿಡದಿರಲು ಉರಿ ಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿಗಳರಸನೊಲ್ಲನವ್ವಾ,

ಗುಡ್ಡವ್ವೆ. ಸು. 1430.

ಈಕೆ ಬತ್ತಲೇಶ್ವರನ ಹೆಂಡತಿ. ಇವಳ ಅಂಕಿತ ನಿಂಬೇಶ್ವರ.

ತನು ಬತ್ತಲೆಯಾದಡೇನು ? ಮನ ಬತ್ತಲೆಯಾಗದನಕ ವ್ರತವಿದ್ದಡೇನು? ವ್ರತಹೀನನಾದ ಬಳಿಕ ಸೆರೆವರೆ ನರಕವಯ್ಯಾ ನಿಂಬೇಶ್ವರಾ.

ಘನಲಿಂಗದೇವ. ಸು. 1480.

ಈತನು ತೋಂಟದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗನ ಶಿಷ್ಯನು ಇವನ ಅಂಕಿತ ಘನಲಿಂಗಿಯ ಮೋಹದ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ.

ದೇವಾ ! ಕಂಜಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕನಕದ ಕೊಡನ ಕಂಡಂತೆ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮಾನವ ಜನ್ಮವ ಕಂಡೆ. ಆ ಮಾನವಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಗುಣಾಕ್ಷರಜ್ಞೆಯಾದಂತೆ ಲಿಂಗ ಬಂದುದ ಕಂಡೆ. ಎನಗಿದು ಚೋದ್ಯವಯ್ಯಾ. ಎನಗಿದು ವಿಪರೀತವಯ್ಯಾ. ಇದಕ್ಕೆ ನುಡಿದಂತೆ ನಡಸು. ನಡೆದಂತೆ ನುಡಿಸು. ನುಡಿದ ನಡೆಗೆ ಭಿನ್ನವಾದಡೆ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರೊಪ್ಪರು. ನಿಮ್ಮ ಶರಣರೊಪ್ಪದಲ್ಲಿಯೆ ನೀನೊಪ್ಪೆ. ನೀನೊಪ್ಪದಲ್ಲಿಯೆ ಎನಗೆ ಬಂದಿತ್ತು ಹಿಂದಣ ಭವದ ಹೆಮ್ಮಾರಿ. ಅದಕ್ಕೆ ನಾನಂಜುವೆನಯ್ಯಾ. ಅದಕ್ಕೆ ನಾನಳುಕುವೆನಯ್ಯಾ. ನುಡಿ ನಡೆ ಎರಡಾಗದಂತೆ ನಡಸಯ್ಯ ಘನಲಿಂಗಿಯ ಮೋಹದ ಚೆನ್ನ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

ಮಸಣಮ್ಮ. ಸು. 1500.

ಇವಳು ಎಡೆಮಟದ ನಾಗಿದೇವನ ಹೆಂಡತಿ. ಇವಳ ಅಂಕಿತ ನಿಜಗುಣೇಶ್ವರಲಿಂಗ.

ಕಾಗೆಯ. ಸಾಯು ತಿಂದವರಿಲ್ಲ. ವ್ರತ ಭ್ರಷ್ಟನ ಕೂಡಿದವರಿಲ್ಲ. ನಾಯಿಗೆ ನಾರಂಗವಪ್ಪುದೆ? ಲೋಕದ ನರಂಗೆ ವ್ರತವಪ್ಪುದೆ ಶಿವಬೀಜಕ್ಕಲ್ಲದೆ ನೀವೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಿಜಗುಣೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ?

ರೇಕಮ್ಮ. ಸು. 1500

ಈಕೆ ರೇವಣ ಸಿದ್ದಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿ ಇವಳ ಅಂಕಿತ ಶ್ರೀಗುರುಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ.

ಲಿಂಗಬಾಹ್ಯನ ಆಚಾರಭ್ರಷ್ಟನ ವ್ರತತಪ್ಪುಕನ ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮಕೊಂದವನ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದ ದೂಷಕನ ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ನಿಂದಕನ ಕಂಡಡೆ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳಡೆ ಸಂಹಾರಮಾಡುವುದು. ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದಿರ್ದಡೆ ಗ್ರಾಮವ ಬಿಡುವುದು. ಇಲ್ಲದಿರ್ದಡೆ ಆಸ್ಥಲವ ಬಿಡುವುದು, ಅದಾಗದಿರ್ದಡೆ

ಕರ್ಣಮುಚ್ಚಿಕೊಂಬುದು, ಶಿವ ಮಂತ್ರ ಜಪಿಸುವುದು. ಅಲ್ಲದಿರ್ದಡೆ ಕುಂಭಿ ನೀಪಾತಕ ನಾಯಕ ನರಕದಲ್ಲಿಕ್ಕುವ ಶ್ರೀಗುರು ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು.

ವರದ ಸಂಗಣ್ಣ. ಸು. 1500

ಈತನ ಅಂಕಿತ ವರದ ಶಂಕರೇಶ್ವರ.

ಓತ ಹಿಡಿದರ್ಗನ ಕೈ ಮಸಿ ಎಂಬುದ ನಾಡೆಲ್ಲ ಬಲ್ಲರು. ಅವನ ಕೂಡೆ ಆಡಲಾಗದಯ್ಯಾ, ತನಗಾ ಮಸಿ ಹತ್ತುವುದಾಗಿ. ಲಿಂಗ ವಿರೋಧಿಯ ಕೈವಿಡಿ ದಾಡುವನು ಮುನ್ನವೆ ವ್ರತಗೇಡಿ, ಅಂತವನ ಸಂಗ ಬೇಡವಯ್ಯಾ ತನಗಾ ಭಂಗ ಬಂದುದಾಗಿ. ಎಂತೆಂದೊಡೆ ಜಗದ ಕರ್ತ ಶಿವನ ವಿರೋಧಮಾಡಿ ದಕ್ಷನೊಬ್ಬ ಯಾಗವನಿಕ್ಕಲು ಮೂವತ್ತು ಮೂರುಕೋಟಿ ದೇವರ್ಕಳೆಲ್ಲ ತೊತ್ತುಳಿದುಳಿ'ಸಿ ಕೊಂಡು ನುಚ್ಚುನುಱಿಯಾಗಿ ಹೋದರು ನೋಡಾ, ಅವನಂಗಸಂಗದಲ್ಲಿರ್ದ ಕಾರಣ. ಗೆಲವು ಸೋಲಕ್ಕೆ ಇಕ್ಕುಮುಡಿಗೆ ಏಱುಮುಡಿಗೆ ಎಂಬ ಮತ್ಸರಕ್ಕೆ ಮುಂದುವಿಡಿದು ಮುಡುಹಿಕ್ಕಿ ಕೆಲೆದಾಡುವರನೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಮನದಲ್ಲಿ ತಾವಱಿದು ಒಯ್ಯನೆ ಕೊಲಗುವರು. ಮೇಲೆ ಲಿಂಗ ನಿರೂಪದಿಂದ ಬಂದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಂಜರು ಏಕಾಂಗ ವೀರರು. ವಾಯದ ಹರಿಮಾತಿನಮಾಲೆಗೆ ಬೆದಱಿ ಓಡುವರಲ್ಲ ಏಕೋಭಾವನಿಷ್ಠೆ ನಿಬ್ಬೆರಗು ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡು ದೃಢಚಿತ್ತವುಳ್ಳ ಸದ್ಭಕ್ತರು. ಇಂತಪ್ಪ ಉಲುಹಡಗಿದ ಶರಣರ ಸುಸಂಗದಲ್ಲಿರಿಸಿ ಬದುಕುವಂತಿರಿಸಯ್ಯ ವರದ ಶಂಕರೇಶ್ವರಾ.

ಕಾಲು ಕಣ್ಣಿಯ ಕಾಯಮ್ಮ. ಸು. 1500

ಈಕೆಯ ಅಂಕಿತ ನಿರ್ಭೀತಿ ನಿಜಲಿಂಗದಲ್ಲಿ.

ಎನ್ನ ಕರಣಂಗಳ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುವೆ. ಗುರು ಲಿಂಗಜಂಗಮದ ಕಾಲ ಕಟ್ಟುವೆ. ವ್ರತ ಭ್ರಷ್ಟರನಿಟ್ಟೊರಸುವೆ, ಸುಟ್ಟು ತೂಱುತೂಱನೆ ತೂಱುವೆ ನಿರ್ಭೀತಿ ನಿಜಲಿಂಗದಲ್ಲಿ.

ಕೇದಾರಗುರು. ಸು. 1500.

ಇವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಈತನ ಹೆಸರು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ ; ಅಂಕಿತ ಕೇದಾರಗುರುದೇವ.

ಎಲೆ ಗುಡ್ಡ ನೀ ನುಡಿದ ನುಡಿಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಮನದ ಜಡ್ಡು ಕಟಿಯಿತೆಂದೆನಲಾಪೆ. ನಿಜವಱಿತ ಒಱಿಕ ಸಂಸಾರ ಬಿಡಬೇಕೋ ? ನಿಜವಱಿತ ಬಳಿಕ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಹೆಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅಘೋರನರಕದಲ್ಲಿಕ್ಕುವ ಕೇದಾರಗುರುದೇವ ಕೇಳಾ ಅಂದಂದಿಂಗೆ.

ನಿವೃತ್ತಿ ಸಂಗಯ್ಯ. ಸು 1500.

ಈತನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಇವನ ಹೆಸರು ಹೇಳಿದೆ.

ಪರಧನ ಪರಾನ್ನ ಪರಸ್ತ್ರೀಯರಾಶೆ ಬಿಡದು. ಶರಣನೆಂತೆಂಬೆ ? ಸಂಬಂಧಿಯೆಂತೆಂಬೆ ಮರುಳೆ ? ಜಿಹ್ವಾ ದಗ್ಧಾ ಪರಾನ್ನೇನ ಹಸ್ತೌ ದಗ್ಧೌ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಾತ್| ಚಕ್ಷುರ್ದಗ್ಧಂ ಪರ ಸ್ತ್ರೀ ಭ್ಯಸ್ತಸ್ಯ ಜನ್ಮ ನಿರರ್ಥಕಂ || ಇಂತೆಂದು ಶ್ರುತಿ ಸಾಱಲು ಮತಿಗೆಡುವಿರಕಟಾ ! ನಿವೃತ್ತಿ ಸಂಗಯ್ಯ ದೇವನೆಂತೊಲಿವನಮ್ಮಾ ?

ಸತ್ತಿಗೆಕಾಯಕದ ಇಟ್ಟಪ್ಪಯ್ಯ ಅಥವಾ ಮಾರಿತಂದೆ. ಸು. 1500.

ಇವನ ಅಂಕಿತ ಐಘಂಟೇಶ್ವರಲಿಂಗ.

ಆವ ಆಚರಣೆಯ ತೊಟ್ಟಲ್ಲಿ ಅನುಸರಣೆಯಿಲ್ಲದಿರ್ಪುದೆ ಗುರುಚರಲಿಂಗಪೂಜೆ. ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಇಂದಿಂಗೆ ನಾಳಿಂಗೆಂಬ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದಲ್ಲಿಯೆ ಸರ್ವಶೀಲ. ತಾಗು ನಿರೋಧ ಬಂದಲ್ಲಿ ಕಂದದೆ ಕುಂದದೆ ಎಂದಿನಂತಿಪ್ಪುದೆ ಶಿವಲಿಂಗ ಪೂಜೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹಿಂದು ಮುಂದು ವಿಚಾರಿಸಲಿಲ್ಲ, ಇದಕ್ಕೆ ಐಘಂಟೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ.

ಕಾಳಲಿಂಗ. ಸು 1500.

ಇವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಈತನ ಹೆಸರು ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಆಚಾರ ವಿಚಾರ ತಪ್ಪಿದಲ್ಲಿ ಶರಣರ ವಾದವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದಱಲ್ಲಿ ವಾದ ವಿಲ್ಲ. ಶರಣರ ವಾದ ಮೋಕ್ಷದ ಬೀಡು ; ಶರಣರ ವಾದ ಲಿಂಗದ ಸಾಡು ; ಶರಣರ ವಾದ ಕಾಳಿಲಿಂಗ ದೇವನು ಮಾಡಿದ ಮಾಯೆಯ ಕೇಡು.

ಕಂಭದ ಮಾರಯ್ಯ. ಸು. 1500.

ಈತನ ಅಂಕಿತ ಕದಂಬ ಲಿಂಗ.

ಕಾಯದಿಂದ ಕರ್ಮವ ಕಂಡು ಭಾವದಿಂದ ಲಿಂಗವ ಕಂಡು ಲಿಂಗದಿಂದ ಸ್ವಾನುಭಾವವಾಗಿ ಅಂಗದ ಸಂಗಕ್ಕೆ ಹೊಱಗಾಯಿತ್ತು ಕದಂಬಲಿಂಗವನಱಿಯಲಾಗಿ.

ಘರಾರೆ ದೇವಯ್ಯ. ಸು. 1700.

ಈತನ ಅಂಕಿತ ಮಹಾದೇವಲಿಂಗ.

ಶರಣರಲ್ಲಿ ವಾದ ಬಂದಡೆ ಶರಣರೆ ಸಮರ್ಥರು. ಸತಿಪತಿಯರಲ್ಲಿ ವಾದ ಬಂದಡೆ ಜನನಿ ಜನಕರೆ ಸಮರ್ಥರು. ರಾಜರಾಜರಲ್ಲಿ ವಾದ ಬಂದಡೆ ಛತ್ರಪತಿಗಳೆ ಸಮರ್ಥರು. ಶಿವಗೌರೀವರರಲ್ಲಿ ವಾಬದ ಂದಡೆ ಲೋಕವಱಿವುದೆಂತು ? ಇದು ಕಾರಣ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರಾಮನಲ್ಲಿ ಬಂದ ವಾದ ವಾದವಲ್ಲ ; ಪ್ರಮಥರ ಮನಕ್ಕೆ ಮಹಾಮೋದ ಮಹಾದೇವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ.

ಕಾಡ ಸಿದ್ಧೇಶ. ಸು. 1725.

ಇವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಡಿನೊಳಗಾದ ಶಂಕರಪ್ರಿಯ ಚೆನ್ನಕದಂಬ ಲಿಂಗ ನಿರ್ಮಾಯ ಪ್ರಭುವೇ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ. ಈಕವಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಶತಕವನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಕಾಡಸಿದ್ಧೇಶನೇ (ಪುಟ 28) ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

(1) ನೇಲ ಫಲ ಉತ್ತತ್ತಿ ಪಾಪಿನ ಹಣ್ಣಿನಂತೆ ಇರುವವರು ಮರ್ತ್ಯರು. ಹಲಸು ತೆಂಗು ದಾಳಿಂಬದಂತೆ ಇರುವವರು ಸ್ವರ್ಗ್ಯರು. ಹಾಲು ತುಪ್ಪ ಸಕ್ಕರೆ

ಬೆಲ್ಲದಂತೆ ಇರುವರು ನಿಮ್ಮವರು ಕಾಡಿನೊಳಗಾದ ಶಂಕರ ಪ್ರಿಯ ಚೆನ್ನಕದಂಬ ಲಿಂಗ ನಿರ್ಮಾಯಪ್ರಭುವೇ.

(೨) ಆಕಾರವಿಲ್ಲ ನಿರಾಕಾರವಿಲ್ಲ, ಆದಿಯಿಲ್ಲ ಅಂತರವಿಲ್ಲ, ಎಡನಿಲ್ಲ ಬಲನಿಲ್ಲ, ಹಿಂದಿಲ್ಲ ಮುಂದಿಲ್ಲ, ಒಳಗಿಲ್ಲ ಹೊರಗಿಲ್ಲ, ಈರೇಳರಲ್ಲಿಲ್ಲ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಹುದು? ಎರಡಳಿದು ಒಂದಿಲ್ಲದೆ ನಿರಾಳದಲ್ಲಿಹುದು ಎಂದೆನಯ್ಯ ಕಾಡಿನೊಳಗಾದ ಶಂಕರಪ್ರಿಯ ಚೆನ್ನಕದಂಬಲಿಂಗ ನಿರ್ಮಾಯ ಪ್ರಭುವೇ.

ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ವಚನಕಾರರ ಹೆಸರುಗಳೂ ಅಂಕಿತಗಳೂ ದೊರೆತಿವೆ; ವಚನಗಳು ಮಾತ್ರ ಸದ್ಯಃ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಈ ವಚನಕಾರರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಅಂಕಿತಗಳೊಡನೆ ಕೆಳಗೆ ವರ್ಣಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಹಲವರು ಬಸವನ ಸಮಕಾಲದವರು.

ಹೆಸರು	ಅಂಕಿತ
ಅಕ್ಕನಾಗಮ್ಮ	ಬಸವಣ್ಣಪ್ರಿಯ ಚೆನ್ನಸಂಗ
ಅನಂತದೇವ	ಅನಂತಗುರು ಅಲ್ಲಮ ಮಹಾಪ್ರಭು
ಅಹಂಕಾರ ಭೀಮಯ್ಯ	ನಿರಹಂಕಾರ ಭೀಮಯ್ಯ
ಏಕಾಂತದ ರಾಮಯ್ಯ	ಏಕಾಂತರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ
ಕನಕದ ನಾಚಯ್ಯ	ಕನಕದ ನಾಚಿಲಿಂಗ
ಕನ್ನಡಿಕಾಯಕದ ಅಮ್ಮಿದೇವಯ್ಯ	ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣಪ್ರಿಯ ಕಮಳೇಶ್ವರಲಿಂಗ
ಕನ್ನಡಿ ಕಾಯಕದ ರೆಮ್ಮಮ್ಮ	ಸದ್ಗುರು ಸಂಗ ನಿರಂಗ ಲಿಂಗ
ಕನ್ನದ ಮಾರಿ ತಂದೆ	ಮಾರನ ವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರ.
ಕಾಕೂಟದ ಭೀಮಣ್ಣ	ಭಾರೇಶ್ವರಲಿಂಗ
ಕಿರಾತ ಸಂಗಯ್ಯ	ಕಿರಾತೇಶ್ವರಲಿಂಗ
ಕುಪ್ಪಸದ ಚಂದಯ್ಯ	ಕುಪ್ಪಸ ಚಂದೇಶ್ವರಲಿಂಗ
ಕ್ಷೇತ್ರನಾಥ	ಕ್ಷೇತ್ರನಾಥಲಿಂಗ
ಗಂಗಮ್ಮ	ಗಂಗೇಶ್ವರಲಿಂಗ
ಗಂಗಾಂಬಿಕೆ (ಬಸವನ ಹೆಂಡತಿ)	ಗಂಗಾಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲ ಸಂಗದೇವ
ತೆಲುಗೇಶ ಮಸಣಯ್ಯ	ಶಂಭು ತೆಲುಗೇಶ್ವರ
ನಿರಂಜನ ದೇವ	ನಿರಂಜನಲಿಂಗ
ನಿರಾಲಂಬ ದೇವ.	ನಿರಾಲಂಬ

ಹೆಸರು	ಅಂಕಿತ
ನೀಲಲೋಚನೆ	ಸಂಗಯ್ಯ
ನೀಲಾಂಬಿಕೆ	ಬಸವಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ
ಪಂಚಾಕ್ಷರದೇವ	ಶ್ರೀಗುರುಪಂಚಾಕ್ಷರಲಿಂಗ
ಪಡಿಹಾರಿಬಸವಣ್ಣ	ಪಡಿಹಾರಿಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ
ಪರ್ವತನಾಥ	ಪರ್ವತನಾಥಲಿಂಗ
ಪ್ರಸಾದಿಲೆಂಕಬಂಕಣ್ಣ	ದಹನಚಂಡಿಕೇಶ್ವರಲಿಂಗ
ಪುಷ್ಪದ ಸೋಮಯ್ಯ	ಸೋಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ
ಬಿಬ್ಬಿದೇವಯ್ಯ	ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ + ಬಸವಣ್ಣ
ಬೆಡಗಿನ ಸುಂದರಯ್ಯ	ಸುಂದರ ಶಿವಲಿಂಗಯ್ಯ
ಭರಿತಾರ್ಪಣದ ಚೆನ್ನ ಬಸವಣ್ಣ	ಚೆನ್ನ ಕೂಡಲ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ
ಭೋಗಣ್ಣ	ನಿಜಗುರುಭೋಗಸಂಗ
ಮಲಹರಕಾಯಕದ ಚಿಕ್ಕದೇವಯ್ಯ	ಊರ್ಧ್ವರೇತೋಮೂರ್ತಿ ಶ್ವೇತ ಸ್ವಯಂಭು ಕಪಿಲೇಶ್ವರಲಿಂಗ
ಮಹಾದೇವಿ	ಮಹಾದೇವ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ
ಮುಗ್ಧಸಂಗಯ್ಯ	ಮುಗ್ಧಸಂಗ
ಮೂಲಪ್ರಣಮದೇವ	ಮೂಲಪ್ರಣಮದೇವ
ಮೈದುನರಾಮಯ್ಯ	ಮಹಾಲಿಂಗ ಚೆನ್ನರಾಮ
ಮೌಕ್ತಿಕಸಂಗಯ್ಯ	ಮುತ್ತಿನಸಂಗಲಿಂಗ
ರತ್ನದ ರಾಚಯ್ಯ	ವೀರರಾಚೋಟಿಲಿಂಗ

ಹೆಸರು	ಅಂಕಿತ
ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ (ಕೊಂಡೆಯ ಮಂಚಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿ)	ಅಗಜೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ
ಲಿಂಗಸತ್ಯಣ್ಣ	ಲಿಂಗಸತ್ಯಣ್ಣ
ವೀರಚಂಡ	ವೀರಚಂಡಲಿಂಗ
ವೇದಮೂರ್ತಿಸಂಗಣ್ಣ	ಲಲಾಮಭೀಮಸಂಗಮೇಶ್ವರ
ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯ	ನಿಜಗುರುಶಂಕರದೇವ
ಶಂಕರಸೋಮಯ್ಯ	ಸಾಂಬಸೋಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ
ಶಾಂತರಾಮ	ಶಾಂತರಾಮಲಿಂಗ
ಶಾಂತಸೆಟ್ಟಿ	ಶಿವಶಾಂತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ
ಶಾರ್ದೂಲಸಂಗಯ್ಯ	ಶಾರ್ದೂಲಲಿಂಗ
ಶಿವನಾಗಮಯ್ಯ	ನಾಗಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಚೆನ್ನರಾಮೇಶ್ವರ
ಶಿವಪೂಜೆಯ ಭೀಮಯ್ಯ	ಶಿವಪೂಜೆಯ ಭೀಮ
ಶಿವಾನಂದದೇವ	ಶಿವಾನಂದಲಿಂಗ
ಸಿದ್ಧವೀರದೇವ	ತೋಂಟದಸಿದ್ಧಲಿಂಗದೇವ
ಸಿದ್ಧಾಂತಿವೀರಸಂಗಯ್ಯ	ಗೋಳಕಾಕಾರ ವಿಶ್ವವಿರಹಿತಲಿಂಗ
ಸುವರ್ಣದೇವಿ	ಸುವರ್ಣಲಿಂಗ
ಸೂಜಿಕಾಯಕದ ರಾಮಿತಂದೆ	ಪ್ರಸನ್ನ ಕಪಿಲಸಿದ್ಧಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಲಿಂಗ
ಹೆಂಡದ ಮಾರಯ್ಯ	ಧರ್ಮೇಶ್ವರ

ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ವಚನಕಾರರು :—ಷಣ್ಮುಖಸ್ವಾಮಿ, ಕರಸ್ಥಳದ ವೀರಣ್ಣ, ಕರಿಬಸವೇಶ್ವರ, ಚೆನ್ನ ದಣಾಯಕ, ಗುರುಬಸವಾರೂಢ, ಲಿಂಗಾವಧೂತ.

ಹೊಸ ಅಂಕಿತಗಳು.

ಹೆಸರು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಸುಮಾರು ಐವತ್ತು ವಚನಕಾರರ ಅಂಕಿತಗಳೊಡನೆ ವಚನಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಈ ಯಂಕಿತಗಳನ್ನು ವರ್ಣಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಅವನ್ನು ಒಳಕೊಂಡಿರುವ ಒಂದೊಂದು ವಚನವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ :—

ಅಪ್ಪಣಪ್ರಿಯ ಚೆನ್ನಬಸವೇಶ್ವರ, ಅಮರೇಶ್ವರಲಿಂಗ, ಕಪಿಲಸಿದ್ಧಮಲ್ಲಿನಾಥ, ಕಮಠೇಶ್ವರಲಿಂಗ, ಕಲ್ಲೇಶ್ವರಲಿಂಗ, ಕಾವೇಶ್ವರಲಿಂಗ, ಕಿನ್ನರ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕಲಿಂಗ, ಕೂಡಲಚೆನ್ನಸಂಗಯ್ಯ+ಅಲ್ಲಯ್ಯ, ಗಜೇಶ್ವರ (ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ 121), ಗುರುಶಾಂತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ, ಗುರುಸಿದ್ಧಮಲ್ಲ [1](ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ 119), ಘನಗುರುಪ್ರಿಯ ಸೋಮನಾಥ (ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ 124), ಘನಲಿಂಗ ಗುರುಚೆನ್ನಬಸವೇಶ್ವರ, ಚಂದೇಶ್ವರಲಿಂಗ, ಚೆನ್ನದಸರೇಶ್ವರಲಿಂಗ, ಚೆನ್ನಬಂಕನಾಥನ ಮಹೇಶ್ವರ, ಚೆನ್ನ ಬಸವಣ್ಣಪ್ರಿಯ ಚಂದೇಶ್ವರಲಿಂಗ, ಚೆನ್ನರಾಮ, ಚೆನ್ನಸಿದ್ಧನಾಥ, ನಂದಗೋಪಿಯ ಕಂದಪ್ರಿಯ ನಿಸ್ಸಂಗಲಿಂಗ ರಾಮನಾಥ (ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ 122), ನಿಃಕಳಂಕ ಚೆನ್ನ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯ, ನಿಜಗುರು ಭೋಗೇಶ್ವರ, ನಿಜಗುರು ಶಾಂತೇಶ್ವರ (ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ 122), ನಿಜಗುರು ಸ್ವತಂತ್ರಕಪಿಲಸಿದ್ಧಮಲ್ಲೇಶ್ವರ, ನಿಸ್ಸಂಗನಿರಾಳಪ್ರಭು, ಭೌಂಭೇಶ್ವರ (ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ 122), ಮಸಣಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಗಜೇಶ್ವರ (ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ 111), ಮಹಾಘನಲಿಂಗ ಹುಲಿಗೆರೆಯ ಸೋಮೇಶ್ವರ, ಮಹಾಘನಸದ್ಗುರು ಸಿದ್ಧಸೋಮನಾಥ, ರೇಕನಾಥಯ್ಯ (ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ 124), ಶ್ರೀ ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮವೇ, ಶ್ರೀಜಂಗಮಲಿಂಗಪ್ರಭುವೇ, ಸಂಗನಬಸವಣ್ಣ, ಸಂಗನಬಸವಣ್ಣಪ್ರಿಯಚಂಡೇಶ್ವರಲಿಂಗ, ಸಂಗನ ಬಸವೇಶ್ವರ, ಸಂಗಪ್ರಭು (ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ 124), ಸಂಗಯ್ಯಪ್ರಿಯಬಂಕೇಶ್ವರ (ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ 115), ಸದ್ಗುರು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯ, ಸದ್ಗುರು ಶಂಭುಸೋಮೇಶ್ವರ (ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ 124), ಸದ್ಗುರ

1. ಇದು ಪಂಡಿತರಾಧ್ಯನ ಅಂಕಿತವೆಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಸಿದ್ಧಸೋಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ (ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ 117), ಸಿದ್ಧಸೋಮನಾಥ, ಸಿದ್ಧಸೋಮನಾಥಲಿಂಗ, ಸಿದ್ಧಸೋಮೇಶ (ದ್ವಿ ಸಂಪುಟ 123), ಹಂಪೆಯ ವಿರುಪಯ್ಯ[1] (ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ 124), ಹುಲಿಗೆರೆಯವರದ ಸೋಮನಾಥ, ಹುಲಿಗೆರೆಯ ವರದಸೋಮೇಶ (ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ 124).

ವಚನಗಳು.

ಜಂಗಮವೇ ಜಗತ್ಪಾವನ. ಆ ಜಂಗಮದ ನೆನಹೆ ಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತು. ಅವರ ತನುವೆ ಎನ್ನ ಕಾಯವಾಯಿತ್ತು ; ಅವರ ದರುಶನವೆ ಎನಗೆ ಪರುಷವಾಯಿತ್ತು. ಆ ಪರುಷವಿಡಿದು ಮನವ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿ ಕನಸು ಕಳವಳಿಕೆ ಹೆಸರುಗೆಟ್ಟುಹೋದುವಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಜಂಗಮದಿಂದ ಅಪ್ಪಣಪ್ರಿಯ ಚೆನ್ನಬಸವೇಶ್ವರಾ.

ಗದ್ದಲು ಮನೆಮಾಡಿ ಸರ್ಪಂಗೀಡಾದಂತೆ ತಾನತ್ತಣ ದ್ರವ್ಯವ ತಂದು ಇತ್ತು ಮಾಡಿದಡೆ ನಿನಗೆತ್ತಣ ಮುಕ್ತಿ ? ಅಮರೇಶ್ವರಲಿಂಗವೇ.

ಜಲದೊಳಗಣ ಮತ್ಸ್ಯವು ಜಲವ ತನ್ನ ನಾಸಿಕದತ್ತ ಹೊದ್ದಲೀಯದ ಪರಿಯನೋಡಾ ಅಯ್ಯ. ಶರಣನು ಸಂಸಾರಪ್ರಪಂಚಗಳೊಳಗಿದ್ದು ಆ ಸಂಸಾರಪ್ರಪಂಚವು ತನ್ನ ಹೊದ್ದಲೀಯದ ಪರಿಯ ನೋಡಾ ಅಯ್ಯ. ಶರಣಂಗೆ ಈ ಬುದ್ಧಿಯ ಮತ್ಸ್ಯಂಗೆ ಆ ಬುದ್ಧಿಯ ನೀನು ಕರುಣಿಸಿದೆಯಲ್ಲ ಎನ್ನ ಕಪಿಲಸಿದ್ಧಮಲ್ಲಿನಾಥಯ್ಯ.

ಕಾಂಬುದು ಜೀವನಲ್ಲ ; ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಬುದು ಪರಮನಲ್ಲ ; ಮುಟ್ಟಿಹರಿದಾಡುವುವು ಕರಣಂಗಳಲ್ಲ ; ಸುಖವನನುಭವಿಸುವುವು ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳಲ್ಲ. ಇಂತೀ ಭೇದಂಗಳಲ್ಲಿ ಆರೆಂಬುದ ತಿಳಿದು ಶಶಿವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ನೀರನೆಱೆದಡೆ ನೀರ ಕುಡಿವುದು ಬೇರೋ ಮರನೋ ಮೀಱಿ ಬೆಳೆವ [illegible]ಂಬುದನಱಿತಲ್ಲಿ ಅಱಿದ ಅಱಿಕೆಯು ನಿಱಿಗೆಯು ಒಲ್ಲಾತನೆ ಕಮಠೇಶ್ವ[illegible] ತಾನಾದ ಶರಣ.

ಕರ್ತೃ ಭೃತ್ಯನ ವಾಸಕ್ಕೆ ಎಯ್ದಿದಲ್ಲಿ ಆತನ ಭಕ್ತಿಯನಱಿತು ತಾನೊಡಗೂಡಿದಲ್ಲಿ ಆತ ಕೊಟ್ಟುದ ತಾ ಮುಟ್ಟದೆ, ಆತನಲ್ಲಿ ದುರ್ವಾಕ್ಯ ದುಶ್ಚರಿತ್ರ ಪಗಡಿ ಪರಿಹಾಸಂಗಳಂ ಮಾಡದೆ, ಆತನ ಚಿತ್ತ ನೋವಂತೆ ಮತ್ತಾವ ಬಂಧನದ ಕಷ್ಟವ

---

1. ಇದು ಅಗ್ಗವಣಿಯ ಹಂಪಯ್ಯನ ಅಂಕಿತವೆಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ನಿಕ್ಕದೆ, ಕೃತ್ಯ ಎನಗೊಂದು ಮಾಡೆಂಬ ನೇಮವ ಲಕ್ಷಿಸದೆ, ಆತ ತನ್ನ ತಾನ ಅಱಿದು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಅದು ತನಗೆ ಮುನ್ನಿನ ಸೋಂಕೆಂಬುದನಱಿದು, ಗನ್ನಗತುಕಿನಿಂ ಬಿನ್ನಾಣದಿಂ ಬಂದುವ ಮುಟ್ಟದೆ, ಆ ಪ್ರಸನ್ನವಪ್ಪ ವಸ್ತು ಮಹವಾಗಿರುವ ಕಲ್ಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವು ತಾನಾದ ಶರಣ.

ತನ್ನ ತಾನಱಿದಡೆ ತನ್ನಱಿವೇ ಗುರು, ತಾನೇ ಲಿಂಗ, ತನ್ನ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯೇ ಜಂಗಮ. ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧವು ಒಂದಾದಡೆ ಕಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವು ತಾನೆ.

ಪ್ರಭುವಿನ ವಾದದಿಂದ ವೈರಾಗ್ಯ ಸಂಪತ್ತು ; ಬಸವನ ವಾದದಿಂದ ಭಕ್ತಿಯ ಸಂಪತ್ತು ; ಚೆನ್ನಬಸವನ ವಾದದಿಂದ ಶಿವಪ್ರಸಾದದ ಸಂಪತ್ತು ; ಮಡಿವಾಳಯ್ಯನ ವಾದದಿಂದ ಜ್ಞಾನದ ಸಂಪತ್ತು ; ಸಕಳೇಶನ ವಾದದಿಂದ ಶಾಂತಿಯ ಸಂಪತ್ತು. ಮೋಳಿಗಯ್ಯನ ವಾದದಿಂದ ದಾಸೋಹದ ಸಂಪತ್ತು ; ನೀಲಮ್ಮನ ವಾದದಿಂದ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯ ಸಂಪತ್ತು ; ನಾಗಮ್ಮನ ವಾದದಿಂದ ಮಹತ್ವ ಸಂಪತ್ತು. ಇದು ಕಾರಣ ಕಿನ್ನರ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕಲಿಂಗ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಪ್ರಮಥರ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಸಱ ಬೀಜದಿರು.

ಹೊನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಮಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ಮಂಡೆಯ ಬೋಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬೋಳಾದ ಬಳಿಕ ನಿರಾಸಕ್ತನಾಗಿ ಶಿವಧ್ಯಾನ ಪರಾಯಣನಾಗಿಪ್ಪುದೀಗ ಪ್ರಥಮಬೋಳು ; ಲಿಂಗಾಣತಿಯಿಂದ ಬಂದುದ ಕೈಕೊಂಡು ಲಿಂಗಸಾವಧಾನವಾಗಿಪ್ಪುದೀಗ ದ್ವಿತೀಯಬೋಳು; ಶರಣ ಸತಿ ಲಿಂಗ ಪತಿ ಎಂಬುಭಯವಳಿದು ಪರಮಾನಂದದಲ್ಲಿಪ್ಪುದೀಗ ತೃತೀಯಬೋಳು. ಬೋಳಿನ ಅನುವ ಕೂಡಲ ಚೆನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಯ್ಯ ಬಲ್ಲ.

ದೇವರ ನೆನೆದು ಮುಕ್ತರಾದೆವೆಂದೆಂಬ ಯುಕ್ತಿಶೂನ್ಯರ ಮಾತು ಕೇಳಲಾಗದು. ಅದೇನು ಕಾರಣವೆಂದೊಡೆ ದೇವರ ನೆನೆವವರಿಗೆ ದೇವರುಂಟೇ ? ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದವರ ನೆನೆವರಲ್ಲದೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದವರ ನೆನೆವರಿಲ್ಲ. ಇದನಱಿದು ನಿನ್ನೊಳಡಗಿದೆ ನಿನ್ನ ನೆನೆಯಲಿಲ್ಲ, ನೀನೆನಗೆ ಮುಕ್ತಿಯನೀಯಲಿಲ್ಲ, ನೀನಾನೆಂದೆನಲಿಲ್ಲ ಗಜೇಶ್ವರ.

ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಲಿಂಗವ ಬಿಟ್ಟು ಧರೆಯ ಮೇಲಣ ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಎರಗುವ ನಾಯಕ ನರಕಿಗಳನೇನೆಂಬೆನಯ್ಯ ಪರಮಗುರು ಶಾಂತಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.

ಬಲ್ಲನು ಕುತ್ತವ ಕೊಂಡು ಬಲ್ಲವರ ಬಾಯ ಹೊಗಹೋದಡೆ ಬಲ್ಲಬಲ್ಲ ರೆಲ್ಲಾ ಅಲ್ಲತ್ತತ್ತಗೊಳುತಿದ್ದರು. ಇದೆಲ್ಲಿಯ ಕುತ್ತವೆಂದು ತಿಳಿದು ವಿಚಾರಿಸಲು ಅದಲ್ಲಿಯೆ ಬಯಲಾಯಿತ್ತು ಗುರುಸಿದ್ಧಮಲ್ಲ.

ದಶವಾಯುಗಳ ತಮ್ಮ ವಶಕೆ ಹರಿಯಲೀಯದೆ ಊರ್ಧ್ವವಶಕೆ ಬಪ್ಪ ಪ್ರಣಮವಶನಾಗಿರಾ. ವಿಷಮಲೋಚನ ಘನಗುರು ಪ್ರಿಯ ಸೋಮನಾಥ ಎಸಳಿನಾ ದಳದೊಳಗೆ ಬೆಳಗುತಿಹನು.

ಉದಯದಲೆದ್ದು ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗುತ ಹೋಗಿ ಹೂಗಿಡುವ ಪತ್ರೆಯ ಕಡಿವ ದೃಢಗೇಡಿಗಳಿರಾ ! ನೀವು ಕೇಳಿರಿ. ಅದು ಕಡುಪಾಪವಲ್ಲವೆ ? ನೀವು ಗೆ ನಡುಗಿರೋ. ಪರಧನ ಪರಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ನಡುಗಿರೋ. ಕೊಲೆಹುಸಿಕಳವು ಪರದಾರ ಕಾಂಕ್ಷೆಗೆ ನಡುಗಿರೋ. ಹರನಿಂದೆ ಗುರುನಿಂದೆ ಶಿವನಿಂದೆ ಕೇಳಲಾರೆವೆಂದು ನಡು ಗಿರೋ. ಶಿವಾಚಾರಕ್ಕೆ ನಡುಗದೆ ಮಹಾಚಳಿಗೆ ನಡುಗಿ ಹೂವಿನ ಗಿಡುವ ತಿರಿವ ಕಡುಪಾಪಿಗಳಿರಾ ! ನಿಮಗೆ ವ್ರುಡನ ಪೂಜೆ ಎಲ್ಲಿಯದು ? ಇಲ್ಲ ನಿಮಗೆ ಅಖಂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಘನಲಿಂಗ ಗುರು ಚೆನ್ನಬಸವೇಶ್ವರ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ.

ಕಂದಿಸಿ ಕುಂದಿಸಿ ಬಂಧಿಸಿ ನೋಯಿಸಿ ಕಂಡಕಂಡವರ ಬೇಡಿ ತಂದು ಮಾಡಿ ಹೆನೆಂಬುದು ಪಂದುಗದೊಗರ ; ಲಿಂಗನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದು. ತನು ಕರಗಿ ಮನ ಬಿಲಿಲಿ ಬಂದ ತೆಱದನುವನರಿದು ಸಂದಿಲ್ಲದೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲದೆ ದಾಸೋಹವ ಮಾಡು ವುದೆ ಮಾಟ. ಕಾರೆಯ ಸೊಪ್ಪಾದಡೂ ಕಾಯಕದಿಂದ ಬಂದುದು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ರ್ಪಿತವಲ್ಲದೆ ದುರಾಶೆಯಿಂ ಬಂದುದು ಅನರ್ಪಿತ. ಇದು ಕಾರಣ ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧ ಕಾಯಕದ ನಿತ್ಯದ್ರವ್ಯ ಚಂದೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನೈವೇದ್ಯ ಕೇಳಯ್ಯ.

ಸರ್ವಜೀವ ನಿನ್ನ ಹಾಹೆ ಎಂಬೆನೆ, ಅದು ಭಿನ್ನಭಾವ. ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕರುಂಟು. ಅವರು ನಿನಿಗನ್ಯರೆಂಬೆನೆ, ಆ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕರು ನಿನ್ನ ತಿಲಾಂಶ. ಇಂತೀಸರ್ವ ಭೂತಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ದಯೆ. ಎನಗಿದೇಕೆ ? ಗೆಲ್ಲ ಸೋಲವೆಂಬ ಖುಲ್ಲತನ ಎಲ್ಲ ಜೀವಕ್ಕೂ

ಸರಿ. ಅರುಣೋದಯದಂತೆ ಎನ್ನ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜೀವಕ್ಕೂ ದಯವ ಮಾಡು ಚೆನ್ನದಸರೇಶ್ವರಲಿಂಗಾ.

ಸುಖದ ಸುಖಿಗಳ ಸಂಭಾಷಣೆಯಿಂದ ದುಃಖ ವಿಶ್ರಾಮವಾಯಿತ್ತು. ಭಾವಕ್ಕೆ ಭಾವ ತಾರ್ಕಣೆಯಾದಲ್ಲಿ ನೆನಹಿಂಗೆ ವಿಶ್ರಾಮವಾಯಿತ್ತು. ಬೆಚ್ಚು ಬೆರಸಲೊಡನೆ ಮಚ್ಚು ಒಳಕೊಂಡಿತ್ತು ಚೆನ್ನಬಂಕನಾಥನ ಮಾಹೇಶ್ವರಂಗೆ.

ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಗುರುವಿನ ಹಂಗು; ಚಿತ್ತ ಕಾಮ್ಯದ ಹಂಗು; ಪೂಜೆ ಪುಣ್ಯ ಮಹಾದೇವನ ಹಂಗು; ಎನ್ನ ದಾಸೋಹ ಪರ ಹಂಗೂ ಇಲ್ಲ. ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಪ್ರಿಯ ಚಂದೇಶ್ವರಲಿಂಗವೇ! ಕಣ್ಣಿಯ ಮಾಡಬಲ್ಲಡೆ ಬಾ ಎನ್ನ ತಂದೆ.

ಶಿಲೆ ಹಲವುತೆಱದಲ್ಲಿ ಹೊಲಬಿಗಂಗೆ ಹೊಲಬಾಗಿ ಒಲವರವಿಲ್ಲದೆ ಅವರ ಭಾವದಲ್ಲಿ ನಿಲುವುದು ಶಿಲೆಯೋ ಮನವೋ? ಆ ನಿಜದ ನೆಲೆಯ ತಿಳಿವುದು. ದಗು ಣದ ತನ್ನೊಪ್ಪದ ಭಾವ ಎನ್ನಯ್ಯ ಚೆನ್ನರಾಮುಸಸಟೆವಲ್ಲಿ.

ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೆಂಬುದೊಂದು ಮಾತಿನಂತುಟಲ್ಲ ನೋಡಾ. ಲೋಕದರ್ ಸುಖದುಃಖ ತನ್ನದೆಂಬನಕ ಚೆನ್ನಸಿದ್ಧನಾಥನೆಂಬ ಲಿಂಗ ಒಚೆಪಿ ಒಲಿವನೆ?

ವಾದ್ಯದೊಳಗಣ ನಾದದವೊಲು ಪಾಷಾಣದೊಳಗಣ ಪಾವಕನವೊಲ ಕಿಸಲಯದೊಳಗಣ ರಸದವೊಲು ಅಸಿಯ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ತೋಱುವ ನಯಕುಸುಲ ವೊಲು ಮುಸುಕಿನೊಳಗೆ ತೋಱುವ ಆಕಾಶದ ಪ್ರತಿರೂಪಿನವೊಲು ಗಜಗತಿಯಂತೆ ಮಯೂರನಂತೆ ಉಲುಹಡಗಿದ ವೃಕ್ಷ ಬಯಲೊಳಡಗಿದ ನಾದದಂತೆ ಹೊಱಹೊ ಮ್ಮದ ಐಕ್ಯ. ಇಂತಿವಱಿಂದದಲ್ಲಿ ಸಂದ ಶರಣಂಗೆ ಸಂದೇಹಪರವಿಲ್ಲ ನಂದಗೋ ಪಿಯ ಕಂದಪ್ರಿಯ ನಿಸ್ಸಂಗಲಿಂಗರಾಮನಾಥ.

ಹುಟ್ಟಿಸುವಾತ ಬ್ರಹ್ಮನಾದಡೆ ಅರ್ಚಿಸಲೇಕೊ ನಿಮ್ಮವ? ರಕ್ಷಿಸುವಾತ ವಿಷ್ಣುವಾದಡೆ ಅರ್ಪಿಸಲೇಕೊ ನಿಮಗೊಂದುವ? ಕೊಂದಿಸುವಾತ ರುದ್ರನಾದಡೆ ಮಹತ್ವವ ನುಡಿಯಲೇಕೊ ನಿಮ್ಮವ? ಇಂತೀಲೀಲೆಗೆ ಆರಾದಡೂ ಆಗಲಿ, ನಾನಾ ಲೀಲೆಯವನಲ್ಲ, ಇದಱ ಹೊಳಹು ನೀನೆ ನಿಃಕಳಂಕ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜು ನಯ್ಯ.

ಅಯ್ಯಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಇರವು ಉರಿಯ ಕಯ್ಯ ದೀವಿಗೆಯಂತಿರ್ದಿತಯ್ಯ. ಅಯ್ಯಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಸುಖಿಹು ಪವನನ ಕಯ್ಯ ಪರಿಮಳದಂತಿರ್ದಿತಯ್ಯ. ಹುತಾ

ಶನನೆಂಬ ಗದ್ದುಗೆಯಮೇಲೆ ಕಪ್ಪುರದರಸು ಕುಳ್ಳಿರಲು, ಅರಸು ಗದ್ದುಗೆಯ ನುಂಗಿದನೊ ಗದ್ದುಗೆ ಅರಸನ ನುಂಗಿತ್ತೊ ಎಂಬ ದೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ, ಕಂಗಳ ಗದ್ದುಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಹಾಗುರುಲಿಂಗನೆಂಬರಸು ಕುಳ್ಳಿರಲು, ಲಿಂಗ ಕಂಗಳ ನುಂಗಿತ್ತೊ ಕಂಗಳು ಲಿಂಗನ ನುಂಗಿತ್ತೊ ಈ ಉಭಯವ ನುಂಗಿದ ಬೆಡಗಿನ ಬಿನ್ನಾಣವ ನಿಜಗುರು ಭೋಗೇಶ್ವರಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರಲ್ಲಿಯೆ ಕಾಣಬಹುದು.

ಪರಿಪೂರ್ಣನಲ್ಲ ಪ್ರಾದೇಶಿಕನಲ್ಲ ನಿರುಶಯದೊಳತಿಶಯ ತಾ ಮುನ್ನಲ್ಲ. ಶರಣನೈಕ್ಯನಲ್ಲ ಪರಮನಲ್ಲ ಜೀವನಲ್ಲ ನಿರವಯನಲ್ಲ ಸಾವಯ ಬಱಿಕಲ್ಲ ಪರವಿಹವೆಂಬುಭಯದೊಳಗಲ್ಲ. ನಿಜಾಲಯ ನಿಜಗುರುಶಾಂತೇಶ್ವರನ ಶರಣನ ನಿಲುವು ಉಪಮೆಗೆ ತಾನನುಪಮ.

ಕಾಯವ ನಿಶ್ಚಯಿಸಲಿಲ್ಲ, ಜೀವವ ನಿಶ್ಚಯಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕಾಯ ಜೀವಕ್ಕೆಂತು ನೆಲೆಯಿಲ್ಲವಯ್ಯ. ಸುಖವ ನಿಶ್ಚಯಿಸಲಿಲ್ಲ, ದುಃಖವ ನಿಶ್ಚಯಿಸಲಿಲ್ಲ. ಸುಖ ದುಃಖಗಳೆಂಬುವಕ್ಕೆಂತು ನೆಲೆಯಿಲ್ಲವಯ್ಯ. ರಾಜ್ಯವ ನಿಶ್ಚಯಿಸಲಿಲ್ಲ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ನಿಶ್ಚಯಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಭ್ರಚ್ಛಾಯೆ, ಮಾಯಾಮೋಹ, ಮಹೇಂದ್ರಜಾಲವೋ. ಎನ್ನದು ಮನೆ ಎನ್ನದು ಧನ ಎನ್ನದು ಸ್ತ್ರೀ ಎಂಬುದೆಲ್ಲವೂ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಸಿರಿ ಕಣ್ದೆರೆದಡೆ ಹೋದಂತೆ. ಹಾಲುಳ್ಳಲ್ಲಿ ಮಾಡು. ಗಾಳಿ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ತೂಱಿಕೊಳ್ಳಿ. ಬಱಿ ಕಱಿಸಿದ ತುಂಬೆ ಪರಮಸುಖವು? ನಿಜಗುರುಸ್ವತಂತ್ರ ಕಪಿಲಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಹಱಿಗೋಲು ಪಡೆದಲ್ಲಿ ತೊಱೆಯದಾಂಟಿಕೊಳ್ಳಿ ಭೋ.

ಶಿವನು ಜಗದ್ಭರಿತನೆಂದೆಂಬವರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಇಕ್ಕಿರೊ ಹನ್ನೆರಡುವರ್ಷದ ಹಱಿಯ ಪಾದರಕ್ಷೆಯನು. ಅದೇನು ಕಾರಣವೆಂದಡೆ, ಶಿವನು ಜಗದ್ಭರಿತನೆ? ಅಲ್ಲ. ಶಿವನು ಜಗದ್ಭರಿತನಾದಡೆ ಜೀವಕ್ಕೆ ಜೀವ ಭಕ್ಷಿಸಲೇತಕೋ? ಶಿವನು ಜಗದ್ಭರಿತನಾದಡೆ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣ ವಿರೋಧಿಸಲೇತಕೋ? ಶಿವನು ಜಗದ್ಭರಿತನೆಂದಱಿದಡೆ ತಾನೆ ಗುರು ತಾನೆ ಲಿಂಗ ತಾನೆ ಜಂಗಮ ತಾನೆ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದ ಕಾಣಾ ನಿಸ್ಸಂಗನಿರಾಳಪ್ರಭುವೇ.

ಅರುವಿನ ಪ್ರಸಂಗಕೆ ಮಚ್ಚರವೇಕೆ? ಮಹಾನುಭಾವಿಗೆ ಮನ್ನಣೆಯ ಮಾಡರೆಂಬ ತೇಜದ ಶಿಷ್ಟತೆಯೇಕೆ? ತಾನು ತಾನಾದಮತ್ತೆ ತನಗೇನೂ ಅನ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದೆ ಭೌಂಭೇಶ್ವರ.

ಶಿವನೆ ನೀನು ಗುರುವಾದೆ, ಲಿಂಗವಾದೆ, ಜಂಗಮವಾದೆ, ಭಕ್ತನಾದೆ. ಗುರುವಾಗಿದ್ದು ಭಕ್ತನೊಳಡಗಿದೆ; ಲಿಂಗವಾಗಿದ್ದು ಭಕ್ತನೊಳಡಗಿದೆ; ಜಂಗಮವಾಗಿದ್ದು ಭಕ್ತನೊಳಡಗಿದೆ. ಇಂತಡಗುವರೇ ಹಿರಿಯರು, ಇಂತಡಗುವರೇ ಗರುವರು, ಇಂತಡಗುವರೇ ಮಹಿಮರು; ಇವರಿಗೆ ಭಾಜನವೊಂದೆ, ಭೋಜನವೊಂದೆ. ಈ ನಾಲ್ಕು ಒಂದಾದ ಘನಕ್ಕೆ ಪರಿಮಾಣ ಬೇಡೆಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸೂತ್ರಗಳನೆನಗೆ ತೋಱಿದಿರಾ ಮಸಣಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಗಜೇಶ್ವರ.

ಅಷ್ಟತನುಮೂರ್ತಿ ಶಿವನೆಂಬ ಕಷ್ಟಜೀವಿಗಳ ಮಾತ ಕೇಳಲಾಗದು. ನಾನೇನೆಂಬೆನಯ್ಯಾ ? ಯುಗಯುಗಪ್ರಳಯವಾಹಲ್ಲಿ ಧರೆ ಜಲದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು ; ಜಲ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು ; ಅಗ್ನಿ ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು ; ವಾಯು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು ; ಆಕಾಶ ಅತೀತದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು ; ಅತೀತ ಆದಿಯೊಳಡಗಿತ್ತು ; ಆದಿ ಅನಾದಿಯೊಳಡಗಿತ್ತು ; ಅನಾದಿ ನಿಜದೊಳಡಗಿತ್ತು. ಇಂತೀ ಅಷ್ಟತನುಗಳು ಒಂದಱೊಳಗೊಂದು ಅಡಗುವಲ್ಲಿ ಒಂದಱಿಂದೊಂದು ಹುಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಎಂದಳಿದರೆಂಬುದ ಬಲ್ಲಡೆ ನೀವು ಹೇಳಿರೇ. ಎಂದು ಹುಟ್ಟಿದರೆಂಬುದ ನೀವು ಬಲ್ಲಡೆ ಹೇಳಿರೇ. ಹುಟ್ಟಿದನಳಿದನೆಂಬ ಕಷ್ಟವಚನವ ನುಡಿಯಲಾಗದು. ಇಂತೀಯಷ್ಟತನುವೆಲ್ಲವು ನಮ್ಮ ಮಹಾಘನಲಿಂಗ ಹುಲಿಗೆರೆಯ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಆಗೆಂದಡಾದುವು, ಬೇಡೆಂದಡೆ ಮಾದುವು.

ಕಾಯ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವಾದಡೆ ಕರ್ಮವಿಲ್ಲ ; ಜೀವ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವಾದಡೆ ಜನಿತವಿಲ್ಲ; ಭಾವ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವಾದಡೆ ಭ್ರಮೆಯಿಲ್ಲ. ಅಱಿವು ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವಾದ ಬಳಿಕ ಆ ಪ್ರಸಾದವ ಗ್ರಹಿಸಿದನಾಗಿ ಕುಱುಹು ಮುನ್ನಿಲ್ಲ. ಮಾಯಾಪ್ರಪಂಚವ ನತಿಗಳೆದು ನಿಮಗರ್ಪಿಸಬಲ್ಲನಾಗಿ ಆತನೇ ಶರಣ. ಬೆಟ್ಟಂತೆ ಬೆರಸಿ ಆಜ್ಯೋತ್ತಿದಂತೆ, ಅಪ್ಪು ಒಳಕೊಂಡ ಆಲಿಕಲ್ಲಿನಂತೆ ಜ್ಯೋತಿಯುಂಡ ತೈಲದಂತೆ ಜಲ ಉಂಡ ಮುತ್ತಿನಂತೆ ಬಯಲುಂಡ ಬೆಳಗಿನಂತೆ ಇದ್ದರಾಗಿ ಮಹಾಘನಸದ್ಗುರು ಸಿದ್ಧಸೋಮನಾಥ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಹೆಸರಡಗಿದ ಲಿಂಗೈಕ್ಯರೆಂಬೆ.

ಸತ್ತು ಸಂಯೋಗದಿಂದೆ ಭಕ್ತಿರತಿಯು ಕೂಡಲು ಸಮತೆಯೆಂಬ ಬಸುಱಾಗಲು ಪರಿಣಾಮವೆಂಬ ಮಗ ಹುಟ್ಟಲು ರೇಕನಾಥಯ್ಯನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು.

ಆಶಾಪಾಶದಿಂದ ತೊಳಲಿತ್ತಯ್ಯಾ ಎನ್ನ ಕಾಯವು. ಆಶೆಯಿಂದ ಹೊದಕುಳಿಗೊಂಡಿತ್ತಯ್ಯಾ ಎನ್ನ ಮನವು. ಆಶೆಯೆಂಬ ಮಱವೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿತ್ತಯ್ಯಾ ಎನ್ನ

ಪ್ರಾಣವು. ಆಶೆಯೆಂಬ ಹೊಡೆಗಿಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಹೊಡೆದಾಡಿ ಸತ್ತಿತ್ತಯ್ಯ ಎನ್ನ ಭಾವವು. ಇನ್ನೆನಗೆ ಗತಿ ಪಥವ ತೋಱಿ ರಕ್ಷಿಸಯ್ಯ ಭವಪಾಶರಹಿತ ಪರಬ್ರಹ್ಮಮೂರ್ತಿ ಶ್ರೀ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮವೇ.

ಚತುರ್ವೇದದನುಭವಮಾಡುವ ಜಂಗಮವೆಲ್ಲ ಬ್ರಹ್ಮನ ಸಂತತಿ. ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣದನುಭವ ಮಾಡುವ ಜಂಗಮವೆಲ್ಲ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸಂತತಿ. ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ದಿವ್ಯಾಗಮದನುಭವ ಮಾಡುವ ಜಂಗಮವೆಲ್ಲ ರುದ್ರನ ಸಂತತಿ. ಮೂವತ್ತೆರಡು ಉಪನಿಷದುಗಳನುಭವ ಮಾಡುವ ಜಂಗಮವೆಲ್ಲ ಈಶ್ವರನ ಸಂತತಿ. ಆಱುಶಾಸ್ತ್ರಗಳನುಭವ ಮಾಡುವ ಜಂಗಮವೆಲ್ಲ ಸದಾಶಿವನ ಸಂತತಿ. ಇಂತೀ ಎಲ್ಲ ಶಬ್ದವನು ಮುಚ್ಚಿ ಲಿಂಗದನುಭವಮಾಡುವ ಜಂಗಮ ಘನ ನಿತ್ಯ ಕಾಣಾ ಶ್ರೀ ಜಂಗಮ ಲಿಂಗಪ್ರಭುವೆ .

ಅಯ್ಯಾ ಕೊಱಡು ಕೊನರಾಗಬಲ್ಲುದೆ? ಬಱಡು ಹಯನಾಗಬಲ್ಲುದೆ? ಕುರುಡಂಗೆ ಕನ್ನಡಿಯ ತೋಱಿದಡೆ ನೋಡಬಲ್ಲನೆ? ಮೂಗಂಗೆ ರಾಗವ ಹೇಳಿದಡೆ ಹಾಡಬಲ್ಲನೆ? ಲೋಗರಿಗೆ ಉಪದೇಶವ ಹೇಳಿದಡೆ ಶಿವಸತ್ಪಥದ ಹಾದಿಯ ಬಲ್ಲರೆ? ಇದು ಕಾರಣ ಶಿವಸತ್ಪಥದ ಆಗೆಂಬುದು ಶಿವಜ್ಞಾನ ಸಂಪನ್ನಂಗಲ್ಲದೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ ಕಾಣಾ. ಅಸಾಧ್ಯ. ನಿರವಯಶೂನ್ಯವಸ್ತುವಿನೊಳಗಣ ಸತ್ಪಥಸೈಕ್ಯವು ಅವಿವೇಕಿಗಳಿಗೆ ಅಳವಡುವುದೆ ನಿಮ್ಮವರಿಗಲ್ಲದೆ ಸಂಗನ ಬಸವಣ್ಣಾ?

ಗುರುವನಱಿತು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರವ ಮಱೆದು ಮಾಡಬೇಕು; ಲಿಂಗವನಱಿತು ಮನ ಮುಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ತಲೆದೋಱದಿರಬೇಕು; ಜಂಗಮವನಱಿತು ಮುಟ್ಟಿ ಪೂಜಿಸುವಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಪ್ರಾಣ ಅಭಿಮಾನ ಈ ಮೂಱಱಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿರಬೇಕು, ಸಂಗನ ಬಸವಣ್ಣಪ್ರಿಯ ಚಂಡೇಶ್ವರಲಿಂಗವನಱಿಯಬಲ್ಲಡೆ.

ಕಾಳಿಕಾ, ಚಾಮುಂಡಿ, ಗಂಗೆ, ಗೌರಿ, ಬನಶಂಕರಿ, ಎಲ್ಲಿ, ಎಕ್ಕನಾದಿ, ಹುಲಿಗೆ, ಹೊಸೂರಿ, ಸತ್ತವರು, ಹೆತ್ತವರು ಇಂತೀ ಹಲವು ಪಿಶಾಚಗಳ ಹೆಸರಿಂದ ಇದಿರಿಟ್ಟು ಆರಾಧಿಸಿ ಅವರ ನೈವೇದ್ಯವೆಂದು ಶ್ರೀಗುರುವಿತ್ತ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ತೋಱಿ ಭುಂಜಿಸುವ ಶಿವದ್ರೋಹಿಗಳಿಗೆ ಗುರುವಿಲ್ಲ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲ ಜಂಗಮಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದವಿಲ್ಲ ಕಾಣಾ ಸಂಗನ ಬಸವೇಶ್ವರಾ.

ಒಡೆಯರಿಗೊಡವೆಯನೊಪ್ಪಿಸಿ ಶುದ್ಧನು | ಎಡೆಯೊಳಗಾ ಮಾಡಿದುದಿಲ್ಲೆಂದಱಿ |
ದೊಡಲವಗುಣವಡಗಿಸಿ ನಿರಹಂಭಾವದೊಳಗೆ ಸಲೆ ಸಂದು ||
ಮೃಡಶರಣರುಗಳ ಕಂಡವರಡಿಗಳ | ಪಿಡಿದು ಸದಾಸುಖಿಯಾಗಿರ್ಪರ ಮೆ |
ಲ್ಲಡಿಗಳೊಳಗೆ ಹಾವುಗೆಯಾಗಿರಿಸೆನ್ನನು ಸಂಗಪ್ರಭುವೇ ||

ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಬಂದು ಅಡರುತ್ತಿಪ್ಪೆ ಕಡುಹಲ ನಿನಗೆ ಬೇಡ ಕಂಡೆಯಾ. ಮೃಡನೆ ಎನ್ನೊಡನೆ ತೊಡರಿ ನೀನು ಸಸಿನೆ ಹೋಗಲರಿಯೆ. ಅದು ಹೇಗೆಂದಡೆ ನಾನು ನಿನಗಂಜುವನಲ್ಲ. ಗಾಸಿಯಾಗಬೇಡ ಕಂಡೆಯಾ. ಹರಹರಾ! ಶಂಕರಾ! ಎನ್ನ ನೇಮಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಬಾರದಿರು. ಒಡವೆ ಸವೆದಡೆ ಒಡಲನೊಡ್ಡುವೆ, ಕಡಗಿ ನೋಡುವಡೊಮ್ಮೆ ಹೞಿಚು. ಬಂದು ಬಡವನ ಕೈಯ ಕಡುಹ ನೋಡೆನ್ನೊಡೆಯ ಸಂಗಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಬಂಕೇಶ್ವರಾ.

ತನುವಿಡಿದು ದಾಸೋಹವ ಮಾಡಿ ಗುರುಪ್ರಸಾದಿಯಾದ ಬಸವಣ್ಣ. ಮನ ವಿಡಿದು ದಾಸೋಹವ ಮಾಡಿ ಲಿಂಗಪ್ರಸಾದಿಯಾದ ಬಸವಣ್ಣ. ಧನವಿಡಿದು ದಾಸೋಹವ ಮಾಡಿ ಜಂಗಮಪ್ರಸಾದಿಯಾದ ಬಸವಣ್ಣ. ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ ವಿಡಿದು ದಾಸೋಹವ ಮಾಡಿ ಸದ್ಗುರು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯಾ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ ಬಸವಣ್ಣ ಸ್ವಯ ಪ್ರಸಾದಿಯಾದನಯ್ಯಾ.

ಶಿವನೆ ಅಧಿಕನು ಶಿವಭಕ್ತನೆ ಕುಲಜನು ಶಿವನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದಧಿಕವಾವುದಿ ಲ್ಲೆಂದುದು ಶ್ರುತಿ. ಇದನಱಿತು ಸದ್ಗುರು ಶಂಭುಸೋಮೇಶ್ವರನ ಭಜಿಸಿ ಪ್ರಸಾದವ ಸೇವನೆಯ ಮಾಡದಿರಲು ಅಘೋರನರಕ ತಪ್ಪದು.

ಶಿವನ ನೆನೆದಡೆ ಭವಹರವಹುದೆಂಬ ವಿವರಗೇಡಿಗಳ ಮಾತ ಕೇಳಲಾಗದು. ಅದೇನುಕಾರಣವೆಂದಡೆ—ಜ್ಯೋತಿಯ ನೆನೆದಡೆ ಕತ್ತಲೆ ಹರೆವುದೆ ? ಮೃಷ್ಟಾನ್ನವ ನೆನೆದಡೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುವುದೆ ? ರಂಭೆಯ ನೆನೆದಡೆ ಕಾಮದ ಕಳವಳವು ಹಿಂಗು ವುದೆ? ನೆನೆದಡಾಗದು. ನಿರ್ಧರಿಸಿ ದ್ವಯಕುಳವಱಿದು ಬೆರಸಬಲ್ಲಡೆ ಸದ್ಗುರು ಸಿದ್ಧಸೋಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವು ತಾನೆ.

ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಅಱಿದಡೇನಯ್ಯಾ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಚಾರ ಸಂದನಕ? ನೆನೆದಮಾತ್ರ ದಲ್ಲಿ ಕಾಂಬುದೆ ಕಾರ್ಯದಲಲ್ಲದೆ? ಕುರುಡ ಕಾಣ ಪಥವ; ಹೆಳವ ನಡೆಯಲರಿಯ.

ಒಂದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಂದಾಗದು. ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಕ್ರಿಯೆ ಜಡನು; ಕ್ರಿಯೆಯಿಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನ ಭ್ರಾಂತು. ಇದು ಕಾರಣ ಸಿದ್ಧಸೋಮನಾಥನಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಬೇಕು.

ಉಷ್ಣತೆಯು ಒಱತೆಯಂತೆ ಉರಿಯ ನೆೞಲಂತೆ ಮಂಜಿನ ಮೞೆಯಂತೆ ಬಿಸಿಲ ಕುದುರೆಯಂತೆ ಬೆಟ್ಟದ ಶಬ್ದದಂತೆ ಸುೞಿವ ಸಿದ್ಧಸೋಮನಾಥಲಿಂಗ ನಿಮ್ಮ ಶರಣ.

ಉರಿ ಕಪ್ಪುರವ ಸೋಂಕಿದಂತೆನ್ನೊಳು ಬೆರಸಿರ್ಪ ಮಹಾಘನವನು ತೋಱಿ ಪರಮಸುಖದೊಳಗಿರಿಸಿದ ಸಿದ್ಧಸೋಮೇಶ ಕರುಣಾಮೃತಗುರುವೆ ಶರಣು.

ದಶದಿಕ್ಕು ಸಚರಾಚರದೊಳಗೆಲ್ಲ ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಲು ತನ್ಮಯ. ಅಪರಾಪರ ಹಂಪೆಯ ವಿರುಪಯ್ಯನಲ್ಲದಿಲ್ಲವೆಂದು ಶ್ರುತಿ ಸಾಱುತಿವೆ.

ಆದಂತೆ ಆಗಲಿ ಮಾದಂತೆ ಮಾಣಲಿ ಎನಲಾಗದು. ನೇಮದಾತಂಗೆ ಛಲ ಬೇಕು, ಛಲ ಬೇಕಯ್ಯ. ಹಿಡಿದುದ ಬಿಡಲಾಗದು. ಹುಲಿಗೆಱೆಯ ವರದ ಸೋಮನಾಥನ ಮನಮುಟ್ಟಿದ ಧೀರನು ಏತಕ್ಕೂ ಸೋಲುವನಲ್ಲ.

ಮಾಯಾಸಂಗ್ರಹಮಲವ ತೊಳೆದು ನಿರ್ಮಾಯಸ್ವರೂಪವನೆಯ್ದಿಸಿ ಕಾವುದು ಹುಲಿಗೆಱೆಯ ವರದಸೋಮೇಶನ ಅಕ್ಷಯಾನಂದಪಾದೋದಕ.

ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಅಂಕಿತಗಳು ದೊರೆತಿವೆ; ಆದರೆ ಇವುಗಳುಳ್ಳ ವಚನಗಳು ಸದ್ಯಃ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಈ ಅಂಕಿತಗಳನ್ನು ವರ್ಣಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತೇವೆ :—ಕದಂಬಕಲಶ ಕೂಡಲ ಚೆನ್ನಸಂಗ, ಕುಮಾರಸಂಗ, ಗುರುವರದ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ, ಗುಹೇಶ್ವರಲಿಂಗ + ಸಂಗನ ಬಸವಣ್ಣ, ಚೆನ್ನಬಂಕೆನಾಥ, ನಿಜಲಿಂಗೈಕ್ಯ ನಿಃಕಳಂಕ ನಿರ್ಮಾಯಪ್ರಭುವೇ, ಬಸವಣ್ಣ ಪ್ರಿಯ ನಿಃಕಳಂಕ ಸೋಮೇಶ್ವರ, ಬಾಲಸಂಗಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ, ಮತ್ಪ್ರಾಣನಾಥ ಮಹಾಶ್ರೀ ಗುರುಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ, ಮಾರದಮಹಾಲಿಂಗ, ಶಂಭುಭುಜಂಗೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ, ಶಿವತಂತ್ರ ಗುರುಶಾಂತೇಶ್ವರ, ಹುಲಿಗೆರೆಯ ಸೋಮೇಶ್ವರ.

ಇದುವರೆಗೆ ವಚನಕಾರರ ವಿಷಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಸೇರಿಸಿ ಹೇಳಿದುದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ಬೇರೆ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ :—

ಶ್ರೀಕಂಠಸೂರಿ. 1099.

ಈತನು ಬಳ್ಳಾರಿಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೇರಿದ ಕುರುವತ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಶಾಸನವನ್ನು ಬರೆದುದಾಗಿ ಆಶಾಸನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ

ವಿದ್ಯಾವಧೂಶ್ರವಣಭಾಸುರಕರ್ಣಪೂರಃ ಶ್ರೀಕಾಳಿದಾಸವಿಬುಧಾಧಿಪತೇಸ್ತನೂಜಃ|
ಸೋಮೇಶಶಾಸನವಚೋರಚನಾಂ ವಿಧಾಯ ಶ್ರೀಕಂಠಸೂರಿರಲಿಖದ್ವಿಬುಧೈರ್ವಿ
[ಚಾರ್ಯಂ ||

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.[1] ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ಕಾಳಿದಾಸನ ಮಗನು. ಈ ಶಾಸನವು ಚಾಳುಕ್ಯರಾಜನಾದ ತ್ರಿಭುವನಮಲ್ಲನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ 1099ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕುರುವತ್ತಿಯ ಇನ್ನೂರ್ವರೂ ಅಲ್ಲಿಯ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ಕಾಳಿದಾಸನೂ ಅಭಿನವ ಸೋಮೇಶ್ವರದೇವರಿಗೆ ದತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಶಾಸನದಿಂದ ಒಂದೆರಡುಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ :—

ಕಾಳಿದಾಸ.

ಪರಹಿತದೊಳ್ ವಿದ್ಯಾಧರ | ಪರಿವೃಢನಂ ಸ್ವಾಮಿಭಕ್ತಿಯೊಳ್ ಪವನಜನಂ |
ಪರವೌದಾರ್ಯದೊಳಂಗೇ | ಶ್ವರನನಧಃಕರಿಸಿ ಕಾಳಿದಾಸಂ ನೆಗಱ್ದಂ ||

ಕುರುವತ್ತಿಯ ಇನ್ನೂರ್ವರು.

ಶರಣಾಯಾತಜನಕ್ಕೆ ವಜ್ರಕವಚಂ ಮಾಹಾಂತ ವೀರಂಗೆ ಕೇ |
ಸರಿ ಬಾಯ್ವಿಟ್ಟರೆದಂಗೆ ಕಲ್ಪಮಹಿಜಂ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ತಾನಾಸ್ಪದಂ ||
ಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕೆ ತವರ್ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಗೆ ತಾಂ ಲೀಲಾಗೃಹಂ ಧರ್ಮದಾ |
ಕರಮಿಂತೀಕುಱುವರ್ತಿವರ್ತಿ ಮಹಿದೇವಾನೀಕಮಿನ್ನೂರ್ವರುಂ ||

ಭಾಸ್ಕರ. 1127.

ಈತನು ನಿಜಾಂ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಪಟ್ಟನಚೆರುವು ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಶಾಸನವನ್ನು ಬರೆದುದಾಗಿ ಆ ಶಾಸನದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ

1. *Archæological Survey of India*, Memoir 13, p. 9.

ನಿರತಿಶಯೋನ್ನತಮತಿ ಭಾ | ಸ್ಕರ ಸರಸಕವೀಂದ್ರರಚಿತ ಶಾಸನಮಂ ಬಿ |
ತ್ತರದಿಂ ಪ್ರತಿಕಂಠಂ ಸಾ | ಕ್ಷರನಿಳಯಂ ತಿಟ್ಟಿ ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯಂ ಬರೆದಂ ||

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ.[1] ಅಲ್ಲದೆ ಇವನು ಬರೆದುದನ್ನು ಭಾಸ್ಕರಯ್ಯನೆಂಬವನು ತಿದ್ದಿ ಬರೆದಂತೆಯೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಭಾಸ್ಕರನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಶಾಸನವು ಚಾಳುಕ್ಯ ರಾಜನಾದ ಭೂಲೋಕಮಲ್ಲ ಸೋಮೇಶ್ವರನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ 1127 ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ದೊರೆ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಬಂಧೋತ್ಸವಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನಯಭಟ್ಟನಿಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಶಾಸನದಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ :—

ತೈಲಪ.

ಶ್ರೀಮಚ್ಚಾಳುಕ್ಯವಂಶೋದ್ಭವನನುಪಮಿತೋದ್ಯದ್ಭುಜಾಗಂಡಶೌರ್ಯೋ |
ದ್ದಾಮಂ ವೀರಾರಿಭೂಭೃತ್ಕರಸಿಶಿತವಜ್ರಾಯುಧಂ ಕ್ಷತ್ರಪದ್ಮಾ ||
ಧಾಮಂ ರಟ್ಟಾನ್ವವಾಯ ಪ್ರಬಳತರತಮಸ್ತೋಮಮಾರ್ತಾಂಡತೇಜ |
ಸ್ತೋಮಂ ತಾನೆಂಬಿನಂ ಮಿಕ್ಕೆಸೆದನಸದಳಂ ತೈಲಪಕ್ಷೋಣಿಪಾಳಂ ||
ಮೊಳೆವೆತ್ತೆತ್ತಿದ ತೋಳ ಬಾಳ ಬಳದಿಂ ಮೆಯ್ಗೊಂಡಮಿತ್ರಾಂಗನಾ |
ಕುಳಬಾಷ್ಪದ್ರವದಿಂ ತಳಿತ್ತು ರಿಪುಸೇನಾಚಕ್ರರಕ್ತಾಂಬುವಿಂ ||
ಬಳೆದತ್ತೀಗಳುಪಾಹಿತಾಹಿತಗಳಕ್ಕಾಳಿಂಗಮಾತಂಗಸಂ |
ಕುಳದಾನಪ್ಲವದಿಂ ಪರಾಕ್ರಮವನಂ ಭೂಲೋಕಮಲ್ಲಾಂಕನಾ ||

[ಪ್ರ. ಸಂಪುಟ 155] ಮಧುಸೂದನದೇವ. 1148.

ಈತನು ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಡಗಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೊಟ್ಟಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಶಾಸನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.[2] ಇದು ಚಾಳುಕ್ಯರಾಜನಾದ 2ನೆಯ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ 1148 ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಈ ರಾಜನ ಸಾಮಂತ ವೀರಪಾಂಡ್ಯನ ಮಾತುಲನಾದ ವಿಕ್ರ

1. *Archæological Survey of India,* Memoir 13, p. 12.
2. *Ibid.* p. 10.

ಮಾದಿತ್ಯನು ಸ್ವಯಂಭು ಕೋಟಿ ಶಂಕರದೇವರಿಗೆ ದತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಶಾಸನದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ:—

ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ.

ವಿನಯಾಂಭೋನಿಧಿಯೆಂದು ಧರ್ಮಪರನೆಂದುದ್ದಾಮಪುಣ್ಯೈಕಭಾ |
ಜನನೆಂದುರ್ವರೆ ಬಣ್ಣಿಕುಂ ವಿಬುಧವಕ್ತ್ರೇಂದೀವರಾದಿತ್ಯನಂ ||
ತನುವಿಂ ನಿತ್ಯನನುದ್ಧಸತ್ಯನನಶೇಷೋರ್ವೀತಳಸ್ತುತ್ಯನಂ |
ಮನುಸಾಹಿತ್ಯನನಣ್ಕಿಟೆಂಪೆ ಸತತಂ ಶ್ರೀವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನಂ ||
ಅಯದೊಳ್ ವಿಕ್ರಮದೊಳ್ ಪರೋಪಕೃತಿಯೊಳ್ ವಿಖ್ಯಾತಿಯೊಳ್ [ನೀತಿಯೊಳ್ |
ದಯೆಯೊಳ್ ಧರ್ಮದೊಳಾರ್ಪಿನೊಳ್ ವಿನಯದೊಳ್ ಸಂಶುದ್ಧಿಯೊಳ್ [ಬುದ್ಧಿಯೊಳ್ ||
ನಿಯತಂ ತನ್ನವೊಲನ್ಯರಾರೆನೆ ಜಗಂ ಜೀಯೆಂಬಿನಂ ಸಂತತೋ |
ದಯಮಂ ತಾಳ್ದಿದ ಪೆರ್ಮೆ ಸೂರ್ಮೆಡಿ ವಲಂ ಶ್ರೀವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನಾ ||
ಜನತಾಸಂಸ್ತುತಮಾದನೇಕಗುಣದಿಂ ಶ್ರೀವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯದೇ |
ವನೊಳಿಂತೀ ಕಲಿಕಾಲಕಲ್ಮಷಮುಷೀಸಂಶ್ಲಿಷ್ಟರಂ ಪೋಲಿಪೆ ||
ಗ್ಗಿನೊಳೇನುನ್ನತಸತ್ವಸಂಪದದೊಳಾರಿಂದಗ್ಗಳಂ ನೋಟ್ಪೊಡೆಂ |
ಬಿನೆಗಂ ತಾಳ್ದಿದನತ್ಯುದಾತ್ತಚರಿತಂ ದಿಗ್ವರ್ತಿಸತ್ಕೀರ್ತಿಯಂ ||
ಸ್ಥಿರತೇಜೋಜಾಳಮೆಂಟುಂ ದೆಸೆಗೆ ಪಸರಿಸಲ್ ವೈರಿವೀರಾಂಧಕಾರಂ |
ಪರೆದೋಡಲ್ಕಾನತಾಸ್ಯಾಂಬುರುಹವನಮುದಾನಂದಮಂ ತಾಳ್ದೆ ವಿದ್ವಿ ||
ಟ್ತರುಣೀನೇತ್ರೋತ್ಪಳಂಗಳ್ ಕೊರಗೆ ನಿಜಚಮೂಚಕ್ರವಾಕೋತ್ಕರಂ ರಾ |
ಗರಸಾಂಭೋರಾಶಿಯೊಳ್ ನರ್ತಿಸೆ ಧರೆಗೆಸೆವಂ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯದೇವಂ ||
ಪರಮಂ ಶ್ರೀವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯರಸ ನಿನಗೆ ದೀರ್ಘಾಯುವಂ ಶ್ರೀಯುಮಂ ಶಂ |
ಕರನತ್ಯಾನಂದದಿಂದಂ ಕುಡುಗಮರಸರಿದ್ವಾರಿಪೂತೋಚ್ಚಳಚ್ಛೀ ||
ಕರತಾ(ರಾ)ಧಾರಚಂಚತ್ತರುಣಶಶಿಕಳಾಕಾಂತಿಸಂತಾನಶೋಭಾ |
ಕರಮಂಜತ್ತುಂಗಪಿಂಗದ್ಯುತಿವಿಕಟಜಟಾಜೂಟಕೋಟೀರಭಾರಂ ||

(ದ್ವಿ. ಸ-ಪುಟ 346) ಗಣದಾಸಿ ವೀರಣ್ಣ. ಸು. 1160.

ಈತನ ಹೆಸರು ಗಣಸಹಸ್ರನಾಮದ (ಪ್ರ.ಸಂಪುಟ 294) ಅಮರ ಗಣದಲ್ಲಿ ಪಠಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವನು ಬಸವನ ಸಮಕಾಲದವನು. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1160 ಆಗಿರಬೇಕು.

(ಪ್ರ. ಸಂಪುಟ 246) ತ್ರಿಭುವನತಾತ. ಸು. 1165.

ಈತನು ಗುರುರಗಳೆಯನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದಾಗಿ ಶಾಂತಮಲ್ಲನು (ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ 390) ಇದಕ್ಕೆ ತಾನು ಬರೆದಿರುವ ಟೀಕೆಯ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿಯ

ಧರೆಯೊಳ್ ತ್ರಿಭುವನತಾತಂ | ಗುರುವಿಂದುಪದೇಶವಾಗುವಾಗಳ್ ರಗಳೆಯ |
ಬರೆದು ನಿಜಮುಕ್ತನಾದಂ | ಭರದಿಂ ಪಠಿಸಿದರ್ಗೆ ಭೋಗಮೋಕ್ಷಗಳಕ್ಕುಂ ||

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ರಗಳೆಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ :—

ಆಳಿನಪಮಾನವಾಳ್ದಂಗಯ್ಯ ಗುರು ಶರಣು |
ಕಾಲಕರ್ಮಗಳೆನ್ನ ಕಾಡುತಿವೆ ಗುರು ಶರಣು ||
ಶೂಲಪಾಣಿಯೆ ನೀವು ಬಿಡಿಸಯ್ಯ ಗುರು ಶರಣು |
ಮೇಲೆ ನೀವಲ್ಲದಿನ್ನಾರಯ್ಯ ಗುರು ಶರಣು ||

285ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ. ಅಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕಾಲವು ತಪ್ಪಾಗಿದೆ.

ಭಾಸ್ಕರ. 1186.

ಇವನು ಬಳ್ಳಾರಿಜಿಲ್ಲೆಯ ನಂದವರವೆಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಶಾಸನವನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದಾಗಿ ಆ ಶಾಸನದ ಅಂತ್ಯಭಾಗದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.[1] ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವನಿಗೆ ಕುಕವಿಮುಖಮುದ್ರ, ಸುಕವಿಪದ್ಮಪ್ರಭಾಕರ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣಗಳು ಹೇಳಿವೆ. ಈ ಶಾಸನವು ಚಾಳುಕ್ಯರಾಜನಾದ 4 ನೆಯ ಸೋಮೇ

1. *Archæological Survey of India*, Memoir 13, p. 13,

ಶ್ವರನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ 1186ರಲ್ಲಿ ಬರೆದುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸೋಮೇಶ್ವರನ ದಂಡನಾಯಕ ಮಾಳಪರಸನು ನಂದಾಪುರದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನದೇವರಿಗೆ ದತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ :—

ಮಾಳಪರಸ.

ಪವನಪಥದಂತುಪಾಶ್ರಿತ | ಕವಿರಾಜನನಂತನಂತೆ ಬಹುಭೋಗಧರಂ |
ದಿವಸಕರನಂತೆ ತೇಜೋ | ಭವನಂ ಮಾಳಪಚಮೂಪನೆಸೆವಂ ಧರೆಯೊಳ್ ||

(ಪ್ರ. ಸಂಪುಟ 122) ರಾಜಾದಿತ್ಯ. ಸು 1190.

ಇವನ ವ್ಯವಹಾರಗಣಿತದ ಒಂದು ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವುಣರಾಜನಾದ ಭಿಲ್ಲಮನ (1187-1191) ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುವ ಪದ್ಯಗಳಿರುವುದಾಗಿ ಈಚೆಗೆ ತಿಳಿದುಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಕವಿಯ ಕಾಲವನ್ನು ಸು. 1120 ರಿಂದ ಸು. 1190ಕ್ಕೆ ತರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

(ಪ್ರ. ಸಂಪುಟ 427) ಮಧುರ. 1410.

ಈತನು ಹಂಪೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣದೇವಸ್ಥಾನದ ಬಳಿ ಇರುವ ಒಂದು ಶಾಸನವನ್ನೂ ಬರೆದಂತೆ ಆ ಶಾಸನದ ಕೊನೆಯ ಪದ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.[1] ಈ ಶಾಸನವು ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜನಾದ 1ನೆಯ ದೇವರಾಯನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ 1410ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ರಾಜನ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಧರನು ಮಾಲ್ಯವತ್ಪರ್ವತದ ಬಳಿ ಗಣೇಶ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಂತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಶಾಸನದಿಂದ ಮಧುರನು ಹರಿಹರರಾಜನಕಾಲವಾದ ಮೇಲೆ ದೇವರಾಯನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದನೆಂದೂ ಆ ದೊರೆಯ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಧರನ ಆಶ್ರಿತನಾಗಿದ್ದನೆಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀಧರನು ಮಧುರನಿಗೆ ಸುಕ್ಷೇತ್ರ ಹಸ್ತ್ಯಶ್ವಭೂಷಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಗೌರವಿಸಿದಂತೆ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮಧುರನು ದೊರೆಗೆ ಪ್ರಾಣಾಪಾಯವುಂಟಾಗಿದ್ದಾಗ

1. *Archæological Survey of India*, Memoir 13, p. 15.

ತನ್ನ ಸಾಹಸದಿಂದ ಅವನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಉಳಿಸಿದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಶಾಸನದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ :–

ದೇವರಾಯ

ಸಲೆ ನಾನಾಸಸ್ಯಸಂಪತ್ತಿಯನೊದವಿಸಿ ಸಂತುಷ್ಟಿಯಂ ದಾನಧಾರಾ ।
ಜಲದಿಂ ಸಂತಾಪಮಂ ತಟ್ಟಿಸಿ ವಿತತ ಸಿತಚ್ಛತ್ರಸುಚ್ಛಾಯೆಗೊಯ್ದು ॥
ಜ್ವಲಿಪಾಜ್ಞಾದಾಮದಿಂದಂ ನಿಯಮಿಸಿ ನಿಜದೋಸ್ತಂಭದೊಳ್ ಕಟ್ಟಿಗೋಮಂ ।
ಹಲಮಂ ಸತ್ಕೀರ್ತಿದುಗ್ಧಂಗಪೆದನಱಿಕೆಯಿಂ ದೇವರಾಜಾಪನೀಂದ್ರಂ ॥

ಲಕ್ಷ್ಮೀಧರ.

ಕನ್ನಡಿಗಕುಲಕೆ ರನ್ನದ । ಕನ್ನಡಿಯೆನೆ ವಿಶ್ವವಿದಿತವೃತ್ತಶ್ರೀಸಂ ।
ಪನ್ನಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಧರಪೇ । ವನ್ನಿರ್ಮಲನಾಗಿ ನೆಗೞ್ದನೊಳಗಂ ಪೊಱಗಂ ॥
ಕೈಯೆಂದೊಡೆ ಮಂದಾರದ। ಕೈಯುಂ ಮಂತ್ರೀಂದ್ರಲಕ್ಷ್ಮಣಾಂಕನ ಕೈಯುಂ।
ಕೈಯಲ್ಲದುೞಿದ ಮನುಜರ । ಕೈಯೆಂಬುವು ಮರುಳ ಕೈಗಳೇತಱ ಕೈಗಳ್ ॥
ಧರಣೀಚಕ್ರಂ ಮನಂಗೊಳ್ವುದಯಮುರುತಮಸ್ತೋಮವಲ್ಲಾಡುವಾತ್ಮಾ ।
ಚರಣಂ ಸನ್ಮಾರ್ಗಮುದ್ಯೋತಿಸುವ ರುಚಿ ಸದಾಲೋಕಮುರ್ವೇೞ್ವ ತೇಜ ।
ಸ್ಫುರಣಂ ನಿತ್ಯಾನುರಾಗಕ್ಕೆಡೆಗುಡಲೆಸೆವೀಪೆರ್ಮೆಯಿಂ ದೇವಭೂಭೃ ।
ದ್ವರಪಾದಾಸನ್ನನೇನುನ್ನತಿವಡೆದನೊ ಲಕ್ಷ್ಮೀಧರಾಮಾತ್ಯಮಿತ್ರಂ ॥
ಪೂವಿನ ಬಿಲ್ಲನೇಱಿಸುವ ಬಂಡಬಸಂತನನಾಸೆಮಾಡುವಿ ।
ವ್ಮಾವಿನರಲ್ಗಳಂ ಬನಸಗೆಯ್ವೆಳದಿಂಗಳ ಪಂಗುಗೊಳ್ವ ಬ ॥
ಲ್ಪೇವುದೆನುತ್ತೆ ಚಿತ್ತಭವನಾವನ ಮೆಯ್ಯ್ವಳಗೊಂಡು ಕಂಡ ಕಾಂ ।
ತಾವಳಿಯಂ ಮರಳ್ಚುವನೆಸಲ್ ಸೊಬಗೆಂತುಟೊ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಂಕನಾ ॥
ಸಾರಶ್ರೀನೀತಿವಾಕ್ಯಾಮೃತಪರಿಸರದೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿ ಮೆಯ್ಗಂದದಾನಂ ।
ದಾರಾವಾಸನ್ನರಾಮಾಯಣದೊಳಮರ್ದುತಳ್ತಾವಗಂ ಕೃಷ್ಣಲೀಲಾ ॥
ಧಾರಂ ತಾನಾಗಿ ನಾನಾಫಲಮನಿಳೆಗೆ ಬೀಱಿತ್ತು ಸಂಸಾರ ಸೌಖ್ಯಾ ।
ಕಾರಂ ಸನ್ಮಂತ್ರಿಲಕ್ಷ್ಮೀಧರನುರುಕವಿತಾಕಲ್ಪವಲ್ಲೀವಿತಾನಂ ॥
ಪೊಗೞಲ್ ಪೊಂಪುೞೆವೋಪ ಪೆಂಪಿನ ಯಶೋಲಕ್ಷ್ಮೀಧರಂ ಬಲ್ಲವರ್ ।

ಬಗೆಗೊಳ್ವಿಂಪಿನ ಸೊಂಪುನೆತ್ತ ಕವಿತಾಲಕ್ಷ್ಮೀಧರಂ ರಾಜನೀ ||
ತಿಗೆ ನೇರ್ಪಾದ ಮಹಾಪ್ರಧಾನಪದವೀಲಕ್ಷ್ಮೀಧರಂ ಧಾತ್ರಿಯೊಳ್ |
ನೆಗಳ್ದಿಂ ನಿರ್ಮಲರಾಮಚಂದ್ರತನಯಂ ಸನ್ಮಂತ್ರಿಲಕ್ಷ್ಮೀಧರಂ ||

ಸಾಸಲ ಚಿಕ್ಕಣಾರಾಧ್ಯ. ಸು. 1450.

ಇವನು ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮೋದಯಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ವೀರಶೈವಕವಿ ; ಅಮರಗುಂಡದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನವಂಶೋದ್ಭವನಾದ ಶಾಂತಲಿಂಗನ ಮಗನು. ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣದಿಂದ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಕೇಶಿರಾಜನಿಗಿಂತ (ಸು. 1260) ಈಚೆಯವನು ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಸಲ ಭೈರವರಾಜನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಚಿಕ್ಕಣಾರ್ಯನು ಇದ್ದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. (ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ 266). ಇವನೇ ಕವಿಯಾಗಿರಬಹುದು. “ ನೂತನರಲ್ಲಿ ” ಒಬ್ಬನಾದ ಈ ಭೈರವರಾಜನ (ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ 386) ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1450 ಆಗುವುದರಿಂದ ಕವಿಯ ಕಾಲವೂ ಇದೇ ಆಗಿರಬೇಕು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮೋದಯ ಭಾಷ್ಯ.

ಇದು ಗದ್ಯಗ್ರಂಥ ; ಅಧ್ಯಾಯ 9. ಅಥರ್ವಣ ವೇದಮಂತ್ರವ್ಯಾಖ್ಯೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರು, ಅವರ ಸಂತತಿಯವರು, ತತ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳು ಈ ವಿಷಯಗಳು ಉಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕವಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:—

ವೇದಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಸಾನಂದಮುನಿ ಶಂಭುಸೂತ್ರವೆಂಬ 36 ಸಾವಿರ ಗ್ರಂಥಪರಿಮಾಣವೂ 72 ಅಧ್ಯಾಯಗಳೂ ಉಳ್ಳ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಬರೆದನು ; ಒಳಿಕ ಶ್ರೀಪತಿಪಂಡಿತನು ಆರಾಧ್ಯಸಂಹಿತೆಯೆಂಬ 12 ಸಾವಿರ ಗ್ರಂಥಪರಿಮಾಣವೂ 16 ಅಧ್ಯಾಯಗಳೂ ಉಳ್ಳ ಸಂಗ್ರಹವಾದ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಬರೆದನು ; ಮತ್ತೆ ಇದನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯನು ನಾಟೋದಯವೆಂಬ

6 ಸಾವಿರ ಗ್ರಂಥಪರಿಮಾಣವೂ 13 ಪ್ರಕರಣಗಳೂ ಉಳ್ಳ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಬರೆದನು. ಈ ಭಾಷ್ಯಗಳೆಲ್ಲಾ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಕವಿ ತನ್ನ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದನು.

ನಂಜನಾಥಾಚಾರ್ಯ. ಸು. 1500.

ಇವನು ವೈಷ್ಣವವಾದಖಂಡನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ತ್ರಿಲೋಚನಾಚಾರ್ಯನ ಮಗನು. ಪದ್ಮಣಾಂಕನ (ಸು. 1385) ಪದ್ಮರಾಜಪುರಾಣವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವುದರಿಂದ ಅವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈಚೆಯವನೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಸುಮಾರು 1500ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ವೈಷ್ಣವವಾದಖಂಡನ.

ಇದು ಗದ್ಯರೂಪವಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕವಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ :—

ಈ ವಾದಖಂಡನವೆಂಬುದು ದೋರಸಮುದ್ರವೆಂಬ ಪುರಕ್ಕಧಿಪತಿಯಾದ ನೃಸಿಂಹಬಲ್ಲಾಳರಾಜನ ಮಹದೈಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೆ ದಣಾಯಕಪಟ್ಟಮಂ ತಾಳ್ದಿದುದ್ ಆ ರಾಜನಿಗೆ ತಟಾಕದ ಮಹಿಮೆಯಂ ತೋಱಿ ಮೆಱೆದ ತಟಾಕಪದ್ಮಣಾಚಾರ್ಯರ (ಕೆರೆಯ ಪದ್ಮರಸ) ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿವಿಡಿದು ಬಂದ ಪದ್ಮಣಾಚಾರ್ಯರು(ಪದ್ಮಣಾಂಕ) ಆವಾದನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ವೇದೋಪನಿಷತ್ಪುರಾಣಾಗಮೇತಿಹಾಸಾದಿ ಗ್ರಂಥಂಗಳೆಲ್ಲವಂ ತೆಗೆದು ವಾಕ್ಯವೇಷ್ಟನವಾಗಿ ಷಟ್ಪದಪದಬಂಧರೂಪಿನಿಂದ (ಪದ್ಮರಾಜಪುರಾಣ) ರಚಿಸಿದರು. ಅವರ ವಾಕ್ಪ್ರಸಾದದ ಬಲದಿಂದ ವೇದೋಪನಿಷತ್ಪುರಾಣಾಗಮಾದಿ ಗ್ರಂಥಂಗಳನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ತ್ರಿಲೋಚನಾಚಾರ್ಯರ ಸತ್ಕುಮಾರನು ನಂಜನಾಥಾಚಾರ್ಯನು ತ್ರಿಭುವನತಾತನೆಂಬ ವಾದಿ (ಪ್ರ. ಸಂಪುಟ 246) ತನ್ನ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಹತ್ವವ ನುಡಿದ ನುಡಿಗಳೆಲ್ಲವನು ವಚನರೂಪಿನಿಂದ ಖಂಡಿಸಿ ಆ ವಚನದೆಡಗೆಡೆಗೆ ವೇದಪುರಾಣಾಗಮಾದಿ ಗ್ರಂಥಂಗಳಂ ಬರೆದು ಇದು ವೈಷ್ಣವವಾದಖಂಡನವೆಂದು ಹೆಸರನಿಟ್ಟು ಮಾಡಿದನು.

(ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ 141) ಕುಮಾರವಾಲ್ಮೀಕಿ.

ಈ ಕವಿಯ ಕಾಲವನ್ನು ಕುರಿತು ಒಬ್ಬ ಮಿತ್ರರು ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ:--

"ಕುಮಾರವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಕಾಲವು ಕ್ರಿ. ಶ. 1590 ಎಂದು ತಾವು ಹೇಳಿರುವಿರಿ. ಆದರೆ 1580 ರಿಂದ 1632 ರವರೆಗೆ ಆಳಿದ ಸಣ್ಣ ಇಬ್ರಾಹಿಮ ಅದಿಲಶಹನು ತೊರವೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆಂದಮೇಲೆ ಕುಮಾರವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ. ಶ. 1650 ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಬಹುದಲ್ಲವೇ ?"

ತೊರವೆಯ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತವಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಯಿತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಪ್ರಮಾಣವಿದ್ದರೆ ಕುಮಾರವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಕಾಲವನ್ನು ಈಚೆಗೆ ಹಾಕಬೇಕಾಗುವುದು.

(ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ 313) ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಕವಿ. 1593.

ಈತನು ಮಗ್ಗೆಯ ಮಾಯಿದೇವನ ಶತಕತ್ರಯಕ್ಕೂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಕಂಬಾಳ ಶಾಂತಮಲ್ಲೇಶ. ಸು. 1600.

ಇವನು ಗಣವಚನರತ್ನಾವಳಿಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ವೀರಶೈವ ಕವಿ; ಷಟ್ಸ್ಥಲಾಚಾರ್ಯವರ್ಯ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣವು ಇವನಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ಈತನಿಗೆ ಕಂಬಾಳದೇವ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. ತೋಂಟದ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನ (ಸು. 1470) ಶಿಷ್ಯನಾದ ಬೋಳೇಶನ ವಚನಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಕವಿ ಅವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈಚೆಯವನಾಗಿರಬೇಕು. ಸುಮಾರು 1600 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ.

ಗಣವಚನರತ್ನಾವಳಿ

ಇದು ಪುರಾತನರ ವಚನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ; ಸ್ಥಲ 216, ಸ್ವರಪದಂಗಳು 1206. ಇದರಲ್ಲಿ ಉದಾಹೃತರಾದ ವಚನಕಾರರ ಹೆಸರುಗಳು ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿವೆ :—

ಬಸವೇಶ ನೀಲಾಂಬೆ ಸಿದ್ಧರಾಮಮಂ ಚೆನ್ನ | ಬಸವನಲ್ಲಮಕರಸ್ಥಲವೀರನಾಗಾರ್ಯ |
ರಸಮಮಾಯಿಗದೇವರಪ್ಪಣ್ಣ ಮಹದೇವಿ ದಾಸ ಬಹುರೂಪಿ ಚೌಡಂ ||
ಮಿಸುಪ ಶಾಂತಯ್ಯನಾದಯ್ಯ ಚೋಳೇಶಗುರು | ಬಸವಶಂಕರದೇವ
ನಂಗಾಂಬೆ ಮೊದಲಾದ |
ರುಸುರ್ದ ನಾನಾರಾಗಕಲಿತವಚನಂಗಳಿಂ ರಚಿತಮಾಯ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರವು ||

ಈ ಗ್ರಂಥದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಕವಿ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ :—

ಇದು ಲಿಂಗಾಂಗಸುಯೋಗಮಂ ತಿಳಿಪಲೊಂದೇಸಾಲ್ವುದಮ್ಮಮ್ಮ ನೋ |
ಡಿದು ವೇದಾಗಮವಾಗತೀತಪದಮಂ ತೋರ್ದಪ್ಪುದಯ್ಯಯ್ಯ ತಾ ||
ನಿದು ಕರ್ಮತ್ರಯವೃಕ್ಷಮೂಲದೊದಪಂ ಕಿತ್ತಿಪ್ಪುದಾಹಾ ಬಳಿ |
ಕ್ಕಿದು ಸನ್ಮುಕ್ತಿವಧೂಟಿಯೊಳ್ ನೆರಪುಗುಂ ತಾನೆಂದೊಡಾರ್ ಬಣ್ಣಿಪರ್ ||

ಒಂದೊಂದು ಸ್ಥಲದ ಆದಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕವಿರಚಿತವಾದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳಿವೆ. ಒಂದೆರಡನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ :—

ಬಸವಾದಿಪ್ರಮಥರ ಪದ | ಬಿಸಜಮನೆರ್ದೆಗೊಳಿಸಿ ತತ್ಕೃಪಾಬಲದಿಂದೀ |
ಪೊಸತೆನಿಪ ಶಾಸ್ತ್ರಮಂ ವಿರ | ಚಿಸಿದೆಂ ಶರಣಾಳಿ ಕೇಳಿ ಕೈಕೊಳ್ವುದಿದಂ ||
ತಿಳಿಪಲ್ ಶಿವಜೀವೈಕ್ಯಮ | ನಿಳಿಪಲ್ ಭವಪಾಶಬಂಧಮಂ ಶಿವಪದವಿ |
ತ್ತುಳಿಪಲ್ ನಿಜದೊಳ್ ಚಿತ್ಕ್ರಿಯೆ | ಯುಳವಟ್ಟ ಪುರಾತನೋಕ್ತಿಯೊಂದೆ
ಸಮರ್ಥಂ ||

(ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ 377) ಶಾಂತವೀರದೇಶಿಕ. ಸು. 1650.

ಈತನು ಶಿವಲಿಂಗಚಾರಿತ್ರ, ಶಿವಗಣಚಾರಿತ್ರ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲದೆ ಸೌಂದರೇಶ್ವರನ ಯಕ್ಷಗಾನ, ಶಿವಮಹತ್ವಸಾರಶಿಖಾಮಣಿ ಸಂಗ್ರಹಶತಕ, ಗಿರಿಜಾದೇವಿಯ ಸಂಕೀರ್ತನ ಎಂಬ ಮೂರು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಕೆಣೆಯನೂರು. ಪರಕವಿಗಜೇಂದ್ರ ಕಂಠೀರವ, ಶಿವಕವಿಭೃತ್ಯ ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ತಂದೆ ಚೆನ್ನಾರ್ಯನನ್ನು “ ಸರಸಕವಿ ಕರ್ನಾಟಚಕ್ರೇಶ್ವರ” ಎಂಬುದರಿಂದ ಈತನೂ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಆವ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆಯೋ ತಿಳಿಯದು. ಕವಿಯು ಸೌಂದರೇಶ್ವರನ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಒಂದು ಓಲೆಯ ಪ್ರತಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ " ಇದನು ಶಾಂತವೀರದೇಶಿಕನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಕಾಳಾಯುಕ್ತಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಬಸವನ ಕೋಟೆಯ ಪರಮೇಶ್ವರಯ್ಯನಿಗೆ ಲೇಖನಂಗೈದುದು " ಎಂದಿದೆ. ಈ ಕಾಳಾಯುಕ್ತವರ್ಷವು 1678 ಆಗಿರಬೇಕು.

ಈ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ

1. ಸೌಂದರೇಶ್ವರನ ಯಕ್ಷಗಾನ.

ಇದಕ್ಕೆ ಜನವೈಶ್ಯತಿಲಕ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. ಸಂಧಿ 13, ಪದ 1610. ಇದರಲ್ಲಿ 63 ಶಿವಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಸೌಂದರೇಶ್ವರ ಅಥವಾ ನಬಿಯಣ್ಣ ಎಂಬವನ ಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ.

2. ಶಿವಮಹತ್ವಸಾರಶಿಖಾಮಣಿ ಸಂಗ್ರಹಶತಕ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಶಾರ್ದೂಲವಿಕ್ರೀಡಿತ ವೃತ್ತಗಳು 100 ಇವೆ. ಒಂದೊಂದು ವೃತ್ತವೂ "ಶ್ರೀ ಶಾಂತವೀರೇಶ್ವರ" ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ವೃತ್ತಕ್ಕೂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ರೂಪವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಅನುವಾದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಪ್ರಕರಣ 11, ವೃತ್ತ ಗ್ರಂಥಸಹ 640 ಗ್ರಂಥದ ಉದ್ದೇಶ ಶಿವಮಹತ್ವನಿರೂಪಣ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವುಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ:—

ಸುರಭೂಜಾತಕೆ ಕಾಡ ಕಗ್ಗಲಿಯುಮಂ ಪಂಕೇಜಮಿತ್ರಂಗೆ ದುಃ |
ಕರಖದ್ಯೋತಮಧರ್ಮಿಗಂ ಕೃಪಣನಜ್ಞಾನಂಗೆ ಸುಜ್ಞಾನಿಯುಂ ||
ನೆಱೆ ಸಾದೃಶ್ಯಮ ಮಾೞ್ಪವೋಲ್ ಸುರಪಕಂಸಾರಾತಿದೇವಾದ್ಯರಂ |
ಗಿರಿಜಾಕಾಂತಗೆ ಸಾಟಿಯೆಂಬರಧಮರ್ ಶ್ರೀಶಾಂತವೀರೇಶ್ವರಾ ||
ಕುಡುವಿಲ್ಗೇಱಿಸಿ ತುಂಬಿಬಲ್ವೆದೆಯ ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟಾಗ ಪಂಚಾಸ್ತ್ರಮಂ |
ತೊಡರುತ್ತಂ ಮುಳಿದೆಚ್ಚ ಮನ್ಮಥನ ತದ್ಫಾಳಾಕ್ಷದಾವಾಗ್ನಿಯೊಳ್ ||
ಸುಡೆ ಬೆಂದಿರ್ದ ರತೀಶನಂ ತುಱೆದು ಭಸ್ಮೋದ್ಧೂಳನಂ ಮಾಡಿದಾ |
ಕಡುಸಾಮರ್ಥ್ಯರದಾರು ದೇವತತಿಯೊಳ್ ಶ್ರೀಶಾಂತವೀರೇಶ್ವರಾ ||

ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕಾ ಪ್ರಬಂಧ

ಸತಸುತದಾತನಾಗಧರ ಧರ್ಮದಯಾಪರ ಧೀರಸಾರ ಶೋ |
ಭಿತಹತಸೂತಕಾದಿ ಸುಭಸುದ್ಧಸುರಾಶ್ರಯ ಮಾಯಕಾಯವ ||
ರ್ಜಿತಮೃತಭೀತಭೀಮ ಮುನಿಮುಖ್ಯಮುರಾಂತಕನೀಕಶೋಕನಂ |
ದಿತಶತಶಾಂತವೀರನಿಜನಿತ್ಯ ನಿರಾಕರ ಮಾರಸೂರನೇ ||

ಈ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತಾರ

ಸು ರ ಧೀ ಹ ಭ ಮಾ
ಸ ತ ನಾಗ ಧ ಯಾಪ ರ ಶೋ | ಭಿ ತ ಕಾದಿ ಸು ರಾಶ್ರ ಯ ವ ||
ದಾ ಮ ಸಾ ಸೂ ದ್ಧ ಕಾ

ಮೃ ನಿ ನೀ ಶ ಜ ಮಾ
ರ್ಜಿ ತ ಭೀಮ ಮು ರಾಂತ ಕ ನಂ | ದಿ ತ ವೀರ ನಿ ರಾಕ ರ ನೇ ||
ಭೀ ಖ್ಯ ಶೋ ಶಾಂ ತ್ಯ ಸೂ

3 ಗಿರಿಜಾದೇವಿಯ ಸಂಕೀರ್ತನ

ಇದರಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತೀ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ 131 ಪದಗಳಿವೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಗದ್ಯವಿದೆ ;—

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಗುರುಶಾಂತವೀರೇಶಪದಪಂಕಜಪರಾಗಸೇವಿತ ಶಿಲೀಮುಖ ಪರ ಕವಿಗಜೇಂದ್ರಕಂಠೀರವ ಶಿವಕವಿಭೃತ್ಯ ಚೆನ್ನವೀರಾಖ್ಯತನೂಭವ ಶಾಂತವೀರ ದೇಶಿಕ ವಿರಚಿತಮಪ್ಪ ಗಿರಿಜಾದೇವಿಯ ಸಂಕೀರ್ತನಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

(ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ 433) ವೀರಣಾರ್ಯ. ಸು. 1650.

ಈತನು ಪ್ರಸಾದಚಾರಿತ್ರವಲ್ಲದೆ ನಂಜುಂಡೇಶ್ವರಪುರಾಣವನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಿಪಾಕಿಯ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶವಂಶವ ವೀರಣಾರಾಧ್ಯ ಎಂದಿದೆ. ದೇವಣಾರಾಧ್ಯ ಎಂದು ನಾವು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ರೇವಣಾರಾಧ್ಯ ಎಂದಿರಬೇಕು.

ನಂಜುಂಡೇಶ್ವರಪುರಾಣ

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 11, ಪದ್ಯ 697. ಇದರಲ್ಲಿ ನಂಜನಗೂಡು ನಂಜುಂಡೇಶ್ವರನ ಮಹಿಮೆ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಕವಿ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ :—

ಪಲವುದಿನವಗಲಿರ್ದ ಕಾಂತನು | ಘಟಿಸಲನಿದಿರ್ಕೈತರಲು ಮುಗ್ಧಾ |
ಲಲನೆ ಜಾಣ್ನುಡಿಯಾಡಲೞಿಯದೆ ಕೊರಳ ಸೆರೆ ಬಿಗಿದು ||
ಗಳಬಳನೆ ಗದ್ಗದಿಸುತಿಹ ಚೆ | ಲ್ವಿಳೆಯಃಳನುಚಿತವಾಕ್ಯಮೊಪ್ಪುವೊ |
ಲಿಳೆಯ ಸತ್ಕವಿಗಳಿಗೆ ರಾಜಿಸುತಿರ್ಪುದೀಕಾವ್ಯ ||

ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ನಂಜುಂಡೇಶ್ವರನ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಪಾರ್ವತಿ, ಗಂಗೆ, ಗಣೇಶ, ಷಣ್ಮುಖ, ಬಸವ, ಭೃಂಗಿ, ವೀರಭದ್ರ ಇವರುಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ :—

ಶಿವಸ್ತುತಿ

ಇಂಗಡಲ ಮಗಳೞೆಯ ಸಗ್ಗದ | ಹೆಂಗಳೊಡೆಯರ ಶಿರದೊಳೊಪ್ಪುವ |
ರಂಗುದೋರ್ಪ ಕಿರೀಟಮಣಿಗಳೊಳೆಯ್ದೆ ಮಥನಿಸುವ ||
ತುಂಗಪದಪಂಕೇಜನಗಜೆಯ | ನುಣ್ಗದಪನಾಲೋಕಿಸುವ ಕಡೆ |
ಗಂಗಳಿಂದೆಮ್ಮುವನು ಪಾಲಿಪುದೀಶನಹಿಭೂಷಾ ||

ವರ್ಷಾಕಾಲ

ಮುಗಿಲ ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಮಿಂಚಿನ | ನೆಗೆವ ತುರಗಾಳಿಗಳ ಸಿಡಿಲಿಂ |
ದೊಗೆವ ದನಿವಾದ್ಯಗಳ ಬಲ್ವನಿಯೆಸೆವ ಕಿಂಕರರಿಂ ||
ಸೊಗಯಿಸುವ ಕೆಮ್ಮುಗಿಲ ತೇರನು | ಮಿಗುವಪರುಷದೊಳೇಱಿ ಚೈತ್ರನ |
ಮೊಗವ ಕೆಡಿಸುತ ವರ್ಷಸೇನಾಧೀಶನೈತಂದ ||

ರೇಣುಕಿಯ ಗಂಡನ ಅನನುರೂಪತೆ

ಮಿಗದ ಚಕ್ಕಳ ಕೌಂಕುಳೊಳು ತೆರೆ | ನೆಗೆದ ಮುಸುಡಿನ ಪಚ್ಚೆವಲ್ಲಿನ |
ಬಿಗಿದ ಕೆಂಜೆಡೆ ನರೆತ ಗಡ್ಡದ ಬೂದಿ ಮೈಯುವಗೆ ||

ಮುಗುದೆಯುಹ ಗೆಣುಕಿಯನೀವುದು | ಬಗೆಯೆ ಒಚಿದೇ ಹೋಯ್ತೆಬೊಮ್ಮಗೆ |
ಮಿಗಿಲುದಲೆಯೆಂದೆನುತ ಮಱುಗಿತು ಖಚರ ವಧುನಿಕರ ||

ರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿ. ಸು. 1650

ಈತನು ಕೀರ್ತನೆಯುನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ; ನಂಜನಗೂಡು ಮಾಧ್ವ ಮಠದಲ್ಲಿ 1624 ರಿಂದ 1671 ರ ವರೆಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿದ್ದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈತನು ಮಾಧ್ವ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳಪ್ರಸಿದ್ಧನು. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಕೀರ್ತನೆಯುನ್ನು ಬರೆದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈತನ ಸಮಾಧಿ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಂತ್ರಾಲಯದಲ್ಲಿದೆ. ಇವನ ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ವೇಣು ಗೋಪಾಲ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ.

ಕೀರ್ತನೆ.

ರಾಗ ಭೈರವಿ. ಅಟತಾಳ.

ಪಲ್ಲವಿ|| ಇಂದು ಎನಗೆ ಗೋವಿಂದ ನಿನ್ನ ಪಾದಾರ |ವಿಂದವ ತೋಱೊ ಮುಕುಂದ||

ನೊಂದೆನಯ್ಯ ಭವ ಬಂಧನದೊಳು ಸಿಲುಕಿ | ಮುಂದೆ ದಾರಿಗಾಣದೆ ಕುಂದಿದೆ ಜಗದಿ |
ಕಂದನಾದೆನ್ನ ಕುಂದುಗಳೆಣಿಸದೆ|ತಂದೆ ಕಾಯೊ ಎನ್ನ ಕಂದರ್ಪಜನಕನೆ||1||

ಮೂಢತನದಿ ಬಲು ಹೇಡಿಜೀವನನಾಗಿ | ದೃಢ ಭಕುತಿಯನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ |
ನೋಡಲಿಲ್ಲವೊ ನಿನ್ನ ಪಡೆದಿಲ್ಲವೋ ಮಹಿಮ | ಗಾಡಿಕಾಱಕೃಷ್ಣ ಬೇಡಿಕೊಂಬೆನೊ ದೇವ ||2||

ಧಾರಿಣಿಯೊಳು ಭೂಭಾರ ಜೀವನನಾಗಿ | ಮೇರೆದಪ್ಪಿ ನಡೆದು ಸೇರಿದೆ ಕುಜನರ |
ಆರೂ ಕಾಯುವರಿಲ್ಲ ಸಾಱುವೆ ನಿನಗಯ್ಯ | ಧೀರ ವೇಣುಗೋಪಾಲ ಪಾರಗಾಣಿಸೊ ರಾಮ ||3||

(ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ 442) ಷಡಕ್ಷರದೇವ. 1655

ಷಡಕ್ಷರದೇವನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಸ್ತೋತ್ರ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ಬರದಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಉತ್ಸಾಹರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸುಮಾರು 105 ವಾಕ್ಯಗಳಿವೆ. ಒಂದೊಂದೂ "ಓಂ ನಮಶ್ಶಿವಾಯ" ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ

ಶ್ರೀಮದುಮಾವರವಿಲಸ | ನ್ಮಾನೋನ್ನತಶುಭಷಡಕ್ಷರೋತ್ತಮ
ಮಂತ್ರೋ |
ದ್ದಾಮಸ್ತುತಿಯಂ ರಚಿಸಿ ಭ | ವಾಮಯಮಂ ತೀರ್ಚಿ ಕಳೆದೆನಾಂ
ಶಿವಲಿಂಗಾ ||

ಎಂಬ ಕಂದವೂ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ

ಹರಕರುಣಾಬಲದೆ ಷಡ | ಕ್ಷರದೇವಂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ವಿರಚಿಸಿದ ಷಡ |
ಕ್ಷರಮಂತ್ರಸ್ತವಮನಿದಂ|ಬರೆದೋದುವವರ್ಗೆ ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತಿಗಳಕ್ಕುಂ ||
ಹರಿವಿಧಿವಾಸುಕಿಫಣೀ | ಸುರಗುರುಗಳ್ ತಿಳಿಯಲಾಱದಪ್ರತಿಮ ಷಡ |
ಕ್ಷರಮಹಿಮೆಯನಱಿವವರಾರ್ | ವಿರಚಿಸಿದೆಂ ಸ್ವಲ್ಪಮತಿಯೊಳಾನಱಿ
ದನಿತಂ ||

ಎಂಬ ಕಂದಗಳೂ ಇವೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ:—

ಶರಣಜನದ ಹರಣಮೆನಿಸಿ ಮೆಱೆವುದೋಂ ನಮಶ್ಶಿವಾಯ |
ಮರಣರುಜೆಯ ಪಱಿವ ಸುಧೆಯ ಕಱೆವುದೋಂ ನಮಶ್ಶಿವಾಯ ||
ಮುಳಿದು ಜವನ ಗರ್ವಗಜವ ಸೀಳ್ವುದೋಂ ನಮಶ್ಶಿವಾಯ |
ಸೆಳೆದು ಮೃತ್ಯುಕುಜವನೊತ್ತಿ ಕೀಳ್ವುದೋಂ ನಮಶ್ಶಿವಾಯ ||
ಮಂಗಳಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಂ ಸಿರಂಗವೋಂ ನಮಶ್ಶಿವಾಯ |
ಸಿಂಗರಕ್ಕೆ ಸಿಂಗರಂ ಚಿದಂಗವೋಂ ನಮಶ್ಶಿವಾಯ ||

ಈ ಕವಿಯಿಂದ ರಚಿತವಾದ ವೀರಭದ್ರೋದಹರಣಗದ್ಯ[1] ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥವು ಮುದ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಕೊನೆಯ ಶ್ಲೋಕದ

ಗದ್ಯಂ ಹೃದ್ಯಂ ವ್ಯಧತ್ತ ಪ್ರಣವಪರಿಮಿಳತ್ಪಂಚವರ್ಣಾಖ್ಯದೇವಃ |
ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಭದ್ರಪ್ರದಾತುರ್ಬುಧನುತಕೆಳದೀ ವೀರಭದ್ರೇಶ್ವರಸ್ಯ ||

ಎಂಬ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಕೆಳದಿಯ ವೀರಭದ್ರದೇವರ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದುದು ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕವಿ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದನೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ನಾವು ಹೇಳಿರುವ ವೀರಭದ್ರದಂಡಕವು ಇದೇ ಆಗಿರಬಹುದೋ ಏನೋ ತಿಳಿಯದು.

(ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ 551) ಶಾಂತಾಚಾರ್ಯ. ಸು. 1700.

ಈತನು ಮರಣಸೂಚನೆದರ್ಪಣಶತಕವನ್ನು ಬರೆದಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 100 ಕಂದಗಳಿವೆ. ಸ್ಕಂದಪುರಾಣಾದಿಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಮರಣಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕವಿ ಕನ್ನಡಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಶತಕದಲ್ಲಿ ಮರಣಸೂಚನೆಗಳಲ್ಲದೆ ಸುಸ್ವಪ್ನ ದುಸ್ಸ್ವಪ್ನ ಫಲ, ಆಯುಷ್ಯವೃದ್ಧಿಕಾರಣ ಇವೂ ಹೇಳಿವೆ. ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ :—

ಗೂಗೆ ಕಪೋತಂ ಬಲಿಗಳ್ | ಬೇಗದಿ ಬಂದೇಟಿ ಮಸ್ತಕದಿ ಕುಳ್ಳಿರೆ ತಾಂ |
ಯೋಗೀಂದ್ರ ಕೇಳು ಹರಣಂ | ಪೋಗುವುದಾಬನೆಯುಮಾಸಕಿದು ನಿಜವೆಂದಂ||
ನುಡಿಯದೆ ನಿಂದಕಮಂ ಪರ | ಮಡದಿಯುರಂ ಮಾತೆಯೆಂದು ಮನದೊಳ್ [ಭಾವಿಸು |
ತೆಡೆಬಿಡದೆ ಸತ್ಯಮಾಡಲ್ | ಪೊಡವಿಯೊಳವಗಕ್ಕು ನಿರುತ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯಂ||

ನಂಜುಂಡೇಶಚರಿತೆ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ

---

1. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ಏತತ್ಕವಿಕೃತವಾದ ಇನ್ನೂ 13 ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನೂ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಸ್ತೋತ್ರದೊಡನೆ ದಾವಣಗೆರೆ ನಿಶಾನಿಮಠದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಶಾಂತವೀರಾರ್ಯರು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕವಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವ ಮಹಿಮಾಗದ್ಯವೆಂಬುದೂ ಒಂದು.

ವಿಧಿಮಧುಸೂದನವಿನುತ ನಂಜುಂಡೇಶ | ಪದಪದ್ಮಷಟ್ಪದನೆನಿಪ |
ಸದಮಲಶಾಂತಾರ್ಯ ಪೇಳಿದೀಕೃತಿಯೊಳ | ಗೊದವಿದೇಕಾದಶ ಸಂಧಿ ||

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವೂ ಏತತ್ಕವಿಕೃತವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ ; ಸಂಧಿ 11, ಪದ್ಯ 744.

ಉದ್ದಂಡ ಸು. 1700.

ಇವನು ಸುಜ್ಞಾನಿದೇವಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ವೀರಶೈವ ಕವಿ ; ಇವನ ತಂದೆ ಹಲಗ, ಗುರು ಚಿತ್ರಹಳ್ಳಿಯ ಸಿದ್ಧೇಶನ ಶಿಷ್ಯ ಶಾಂತಪ್ಪ, ಪೋಷಕ ಚಿತ್ರಹಳ್ಳಿಯ ರಾಚಪ್ಪ. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಚಿತ್ರಹಳ್ಳಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ಇವನು ಸುಮಾರು 1700 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಸುಜ್ಞಾನಿದೇವಕಾವ್ಯ.

ಇದು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ ; ಸಂಧಿ 7, ಪದ್ಯ 1178. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಸವನ ಸಮಕಾಲದವನಾದ ಓಢ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯ ಕರ್ಣಿಕಾಪುರದ ಸುಜ್ಞಾನಿದೇವನ ಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಬಸವನು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ

ಕಥಾಸಾರ—ಸುಜ್ಞಾನಿದೇವನು ಶಿವಜ್ಞಾನಮೂರ್ತಿಯಿಂದ ಬಸವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಆತನನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟುಬರುತ್ತ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮತಂಗನೆಂಬ ಕ್ರೂರನಾದ ಬೇಡನನ್ನು ಸಂಧಿಸಿ ತತ್ವೋಪದೇಶದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸಾಧುಮಾಡಿ ನನ್ನಯ್ಯನೆಂಬ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಶಿಷ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮುಂದಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಒಂದು ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರಲು, ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಮರಪುರದ ಕೌಶಿಕ ರಾಯನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಕದ್ದಿದ್ದ ಕಳ್ಳರು ರಾಜಪುರುಷರಿಂದ ಹಿಂಬಾಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಆ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ನಿದ್ರೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸುಜ್ಞಾನಿದೇವನಬಳಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋಗಲು, ರಾಜಪುರುಷರು ಇವನೇ ಕಳ್ಳನೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ಇವನ

ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ದೊರೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದಾಗ ಅವನು ಆ ತಲೆಯನ್ನು ಊರ ಹೊರಗಣ ಒಂದು ಮರಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಇತ್ತ ನನ್ನಯ್ಯನು ಗುರುವಿನ ಮುಂಡವನ್ನು ನೋಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಸೇರಿಸಲುದ್ಯುಕ್ತನಾದಾಗ ಶಿವನಿಂದ ತಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ತಲೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರಿಸಿ ಗುರುವನ್ನು ಬದುಕಿಸಿ ಸಂಗಡ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತ ಅಮರಪುರದಬಳಿ ಮರಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಗುರುವಿನ ತಲೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಮುಂಡವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದಾಗ ಪುನಃ ಶಿವನಿಂದ ತಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಮಣ್ಣಿನ ಮುಂಡವನ್ನು ಆ ತಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರಲು ಶಿವನು ಮೆಚ್ಚಿ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೊಯ್ದನು.

ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಶಿವಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಪಾರ್ವತಿ, ಗುರುಶಾಂತಮಲ್ಲೇಶ, ಸಿದ್ಧೇಶ ಶಿಷ್ಯ ಶಾಂತಪ್ಪ ಇವರುಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದೆರಡುಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ :—

ಕವಿಗಳ ಕರುಣದಿ ಶಿವನ ನಿರೂಪದಿ | ವಿವರಿಸಿದೆನು ಈ ಕೃತಿಯ |
ನವರಸಗಳ ಬಲ್ಲ ಕೋವಿದಸುಜನರು | ಹವಣ ಕಂಡಱಿದು ತಿದ್ದುವುದು ||
ಗಿಡುವನು ಮಡುವನು ನೋಱಡಿಕಾನನವನು | ಗೊಡವೆ ಬಣ್ಣಿಸಿ ಬಱಿಲದಲಿ |
ದೃಢಭಕ್ತರ ಪಾದವನೆನೆದು ಬದುಕೆಂದು | ಪೊಡಮಟ್ಟು ಬೇಡಿದೆ ಮನವ ||

Appendix V.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ V.

ಸಂಪುಟಕ್ಕೆ ಸೇರಬೇಕಾದ ಇನ್ನು ಕೆಲವರ ಆಧುನಿಕ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ವಿಷಯ.

ಸಕ್ಕರೆ ಶಾಂತ. ಸು. 1800.

ಈತನು ಪ್ರಭುನಾಟಕವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವ ಕವಿ ; ಸುಮಾರು 1800 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಇವನ ಗ್ರಂಥವು ಯಕ್ಷಗಾನರೂಪವಾಗಿದೆ ; ಪ್ರಭುದೇವನ (ಅಲ್ಲಮನ) ಚರಿತೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

(ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ 517) ಪಂಡಿತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ. 1800.

ಈತನಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರತಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥರಚನಾಕಾಲವು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ :—

.... ಮಿಗೆ ರೌದ್ರಿ ಸಂವ | ತ್ಸರದ ಶ್ರೀವೈಶಾಖಮಾಸಾಂ |
ತರದೆ ಬಹುಳೈಕಾದಶಿಗೆ ಮುಗಿದುದು ಮಹಾಕೃತಿಯು ||

" ನೃಪ ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕೆ 1722 ಪ್ರವರ್ತಮಾನ ರೌದ್ರಿನಾಮಸಂವತ್ಸರ ಸುಮುಹೂರ್ತ ವೈಶಾಖಮಾಸ ಬಹುಳೈಕಾದಶಿಯ ಪರಿಯಂತದಲಿ ಚಂದ್ರಹೋರೆಯಲಿ ಪುರಾಣ ಮುಗಿಯಿತು. "

ಇದರಿಂದ ಗ್ರಂಥವು 1800 ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಯಾದವ (ಪುಟ 167).

ಈತನು ಮಾಧ್ವಕವಿಯೆಂದೂ, ಮೈಸೂರು ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನ ಆಸ್ಥಾನಪಂಡಿತನಾಗಿದ್ದನೆಂದೂ, ಇವನ ಸ್ಥಳ ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪುರವೆಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ (ಕನ್ನಡ ಪರಿಷತ್ಪತ್ರಿಕೆ IX, 4, 272).

ವಿರಕ್ತದೇವ. 1803.

ಇವನು ಸೌನಂದಗಣೇಶ್ವರನ ಸಾಂಗತ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ಇವನ ತಂದೆ ಗುರುಮಲ್ಲದೇವ, ಸ್ಥಳ ತಿಲ್ಲಳ್ಳಿ. ದೀಕ್ಷಾವಿಧಾನವೆಂಬ ಒಂದು ಓಲೆಯ ಪುಸ್ತಕದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಇವನು ಅದನ್ನು 1803 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಮಾಡಿದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಸೌನಂದಗಣೇಶ್ವರನ ಸಾಂಗತ್ಯ.

ಸಂಧಿ 11, ಪದ್ಯ 1223. ಇದರ ಕಥೆ ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪುಟದ 207 ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತವಾಗಿದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸಾಸೇಸೋಮೇಶ್ವರನ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಪಾರ್ವತಿ, ಗಣೇಶ, ಷಣ್ಮುಖ' ವೀರಭದ್ರ, ಬಸವ ಇವರುಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಣ, ಮಯೂರ, ಕೇಶಿರಾಜ, ಶ್ರೀಹರ್ಷ, ಕಾಳಿದಾಸ, ಉದ್ಭಟ, ಕವಿಚಂದ್ರ ಭವಭೂತಿ, ಭೀಮಕವಿ, ರಾಘವಾಂಕ, ಬಿಲ್ಹಣ, ದಂಡಿ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ:—

ಬಲ್ಲವರಾಡಿದುತ್ತರಕೆ ಸಮ್ಮತಿ ಬೇಕು | ಖುಲ್ಲರಿಗೆಡೆವಟ್ಟೆ ಸಾಕು |
ಬೆಲ್ಲಕ್ಕೆ ಕ್ರಯವಿಕ್ಕಿಕೊಳಬೇಕು ನವಣೆಯ | ಹುಲ್ಲಿಗೆ ಬಚಿಮಾತೆ ಸಾಕು ||
ನಗೆನುಡಿಯುವರು ಸಕ್ಕರೆ ವಾತಿನವರು ಮ | ಲ್ಲಿಗೆ ನುಡಿ ಸವಿನುಡಿಯುವರು |
ಮಿಗೆ ಮುದ್ದುನುಡಿ ಗಿಳಿನುಡಿ ಬೆಲ್ಲಮಾತಿನ | ಸೊಗಸುಗಾತಿಯರಲೊಪ್ಪಿದರು||
ಎಳದುಂಬಿಗುರುಳು ಮುಂಗುರುಳು ನೀಲಾಳಕ | ಸುಟಿಗುರುಳರುಸೋಗೆಗುರುಳು |
ಇಟಿಗುರುಳಂಜೆಗುರುಳು ನಿಡುಗುರುಳು ಕೋ | ಮಳೆಯರೊಪ್ಪಿದರೋಲಗದಲಿ||

ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ. 1860

ಇವನು ಶಿವಯೋಗೀಶ್ವರ ಪುರಾಣವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ಪೊಮ್ಮಣ್ಣನ ಮಗನು. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಶಕ 1781

ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ (1860) ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಭಾಮಿನೀ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ ; ಸಂಧಿ 17, ಪದ್ಯ 776. ಇದರಲ್ಲಿ ಶಿವಯೋಗೀಶ್ವರನು ಅನೇಕ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಶಿವಯೋಗೀಶ್ವರನು ಹಲವು ಹಂಗುರ ಪದಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಂದಿದೆ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1600.

ಗೇರಸೊಪ್ಪೆ ವೆಂಕಟರಮಣಯ್ಯ

ಈತನು ಸಾರಸ್ವತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ; ಮಂಗಳೂರು ಪ್ರಾಂತದವನು ; ಗೇರಸೊಪ್ಪೆ ಶಾಂತಯ್ಯನ (ಪುಟ 188) ಮಗನು. ಇವನು ಹಾಡುಗಳನ್ನೂ ಜ್ಯೋತಿಷಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಹಟ್ಟಿಯಂಗಡಿ ಮಂಜಯ್ಯ

ಇವನು ಸಾರಸ್ವತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ; ಮಂಗಳೂರು ಪ್ರಾಂತದವನು. ಸಭಾಪರ್ವವೆಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನೂ ಹಾಡುಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿರುವಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈತನ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ "ಕೇರವರ ಮಾಧವ" ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ.

ಮೂಲಿಕೆ ವೆಂಕಣ್ಣಕವಿ

ಈತನು ಮಾಧ್ವಕವಿ ; ಮಂಗಳೂರು ಪ್ರಾಂತದವನು. ಇವನು ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗದ ಕವಿತೆಗಳನ್ನೂ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳನ್ನೂ ಕನ್ನಡ ಸುಭಾಷಿತವನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಹರಿದಾಸನಾಗಿಯೂ ದಶಾವತಾರದ ಆಟಗಳ ಭಾಗವತನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ "ಬಳಲಂಕೆಯ ಶ್ರೀನರಸಿಂಹ" ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ.

ಹಟ್ಟಿಯಂಗಡಿ ರಾಮಭಟ್ಟ

ಇವನು ಹವ್ಯಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ; ಮಂಗಳೂರು ಪ್ರಾಂತದವನು. ಧ್ರುವಚರಿತ್ರೆ, ಸುಭದ್ರಾಕಲ್ಯಾಣ[1] ಮುಂತಾದ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳನ್ನೂ ಹಾಡುಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ "ಗೋಷ್ಠೀಪುರದೆಡೆಯ ಲೋಕನಾಥ" ಎಂಬ

1. 326 ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ.

ಅಂಕಿತವಿದೆ. ಇವನ ಸಂತತಿಯವರು ಈಗಲೂ ಹಟ್ಟಿಯಂಗಡಿಯ ಲೋಕನಾಥ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅರ್ಚಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಪಾರ್ತಿ (ಪಾರ್ವತಿಯ) ಸುಬ್ಬಯ್ಯ

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಕಾಸರಗೋಡು ತಾಲ್ಲೂಕು ಕುಂಭೆಕಣಿ. ರಾಮಾಯಣ ಕಥೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವು ಯಕ್ಷಗಾನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವ ಅಂಕಿತ "ಕಣಿಪುರದ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ"

ಬೆನಕಯ್ಯ ಭಾಗವತ

ಇವನು ಸಾರಸ್ವತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ; ಮಂಗಳೂರು ಪ್ರಾಂತದವನು. ಸಭಾಲಕ್ಷಣವೆಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನೂ ಇತರ ಕವಿತೆಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಈತನ ಅಂಕಿತ "ಆತ್ಮಾರಾಮ"

ಹಟ್ಟಿಯಂಗಡಿ ರಾಮಚಂದ್ರಯ್ಯ[1]

ಈತನು ಸಾರಸ್ವತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ; ಮಂಗಳೂರು ಪ್ರಾಂತದವನು. ಯಕ್ಷಗಾನಗಳನ್ನೂ ಹಾಡುಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿರುವಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಬಟ್ಟರಬೆಟ್ಟು ಆನಂದರಾಯ

ಇವನು ಸಾರಸ್ವತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ; ಇವನ ಸ್ಥಳ ಬ್ರಹ್ಮಾವರ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕವಿತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಎಂ. ಎಸ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯ, ಬಿ. ಎ.

ಈತನು ಮಾಧ್ವನು ; ಮೈಸೂರು ದೇಶದವನು ; ಮುಂಬಯಿ ತಾತಾ ಕಂಪೆನಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥ—ಕೊಳಲಜೋಗಿ (ಪದ್ಯ).

ತುಳಸೀಬಾಯಿ

ಈಕೆ ಮಾಧ್ವಳು ; ಎಂ. ಎಸ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯನ ಸಹೋದರಿ. ಗ್ರಂಥಗಳು—ರಂಗಸೆಟ್ಟಿ, ಕಾಳಗೌಡ, ಹಾಡುಗಳು.

ಡಿ. ಎಸ್. ಶಂಕರನಾರಾಯಣಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಬಿ. ಎ.

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತನು ; ಮೈಸೂರು ದೇಶದವನು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ಮದುವೆಯ ಗಲಿಬಿಲಿ, ಶಂಕರ ಕಥಾಸಾರ, ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯ ಪ್ರಶಂಸೆ.

---

1. ಈತನು ಗವರ್ನ್ಮೆಂಟ್ ಅಡ್ವೊಕೇಟ್ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಶಂಕರನಾರಾಯಣರಾಯರ ತಂದೆ.

ಕೆ. ವೆಂಕಟರಮಣರಾಯ, ಬಿ. ಎ.

ಇವನು ಮಾಧ್ವನು; ಮದರಾಸ್ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥ–ಕಾವ್ಯಲಕ್ಷಣಸಾರ.

ವಲ್ಲಭ ಮಹಲಿಂಗಭಟ್ಟ

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು; ಧಾರವಾಡ ಪ್ರಾಂತದವನು. ಗ್ರಂಥ–ಕನ್ನಡಿಗರ ಜನ್ಮಸಾರ್ಥಕತೆ.

ಶೇಷದಾಸಾಚಾರ್ಯ ಆದ್ಯ

ಈತನು ಮಾಧ್ವನು; ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲಾ ಅಗರಖೇಡದ ಜಾಗೀರ್ದಾರನಾಗಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥ–ಸುವದನಾಭಾಸ್ಕರ.

ಕೃಷ್ಣರಾಯ ರಾ. ಬಂಕಾಪುರ

ಇವನು ಮಾಧ್ವನು; ಧಾರವಾಡ ಪ್ರಾಂತದವನು; ಬಮ್ಮನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿದ್ದನು ಗ್ರಂಥ—ವಸಯಿಂಕೋಟೆಯ ಘನಘೋರ ಸಂಗ್ರಾಮ.

ಆರ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯ

ಈತನು ಮಾಧ್ವನು; ಕ್ಲೋಸ್‌ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ವಿವೇಕಮಂಜರಿ, ಗೃಹಿಣಿಯಾದ ಗಂಗೆ (Taming of the Shrew). ಇವನು ಹನುಮಾನ್‌ದಾಸನೊಡನೆ ಸೇರಿ ಸಾಹಸಿಕೆ, ನಾನಕನ ಚರಿತ್ರೆ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಹನುಮಾನ್‌ದಾಸ

ಇವನು ಮಾಧ್ವನು; ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಧುರವಾಣಿ ಎಂಬ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕನಾಗಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ಸಿಲೀಮ ಬೇಗಂ, ಗಜೇಂದ್ರಸಿಂಹ. ಈತನು ಆರ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯನೊಡನೆ ಸೇರಿ ಸಾಹಸಿಕೆ, ನಾನಕನ ಚರಿತ್ರೆ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಕೆ. ವಿನಾಯಕಶಾಸ್ತ್ರಿ

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು; ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಂತದವನು. ಏಕಚಕ್ರ ಭಾಸ್ಕರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಗ್ರಂಥಗಳು—ಲುಲಾಯಶಾಸ್ತ್ರ, ತುಣುಕುಮಿಣುಕು.

ಕೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಯ, ಬಿ. ಎ.

ಇವನು ಕಾವೇರೀಕೊಂಕಣಸ್ಥನು; ಮಂಗಳೂರು ಪ್ರಾಂತದವನು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ಚಂಡೀಮದಮರ್ದನನಾಟಕ (Taming of the Shrew), ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಬಾಷ್ಪ (Paradise and the Peri).

ಬೋಳಾರ ಬಾಬುರಾಯ

ಈತನು ಕಾವೇರೀಕೊಂಕಣಸ್ಥನು; ಮಂಗಳೂರು ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ತಹಸೀಲ್ದಾರನಾಗಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ಶಿವಲೀಲಾಮೃತ (ಷ), ಭಕ್ತಿಮಹಿಮೆ (ಷ), ವಾಗ್ದೇವಿ.

ಗುಲವಾಡಿ ವೆಂಕಟರಾಯ

ಇವನು ಸಾರಸ್ವತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು; ಮಂಗಳೂರು ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರಾಗಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ಇಂದಿರಾಬಾಯಿ, ಭಾಗೀರಥಿ ಅಥವಾ ಮೂರ್ಖತ್ವದ ಯಾತನೆಗಳು, ಸೀಮಂತಿನಿ.

ಮೂಲಿಕೆ ರಾಮಕೃಷ್ಣಕವಿ

ಈತನು ಸಾರಸ್ವತಬ್ರಾಹ್ಮಣನು; ಮಂಗಳೂರುಪ್ರಾಂತದವನು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ವೆಂಕಟಗಿರಿಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ (ಷ), ಹಾಡುಗಳು.

ಭಾರದ್ವಾಜ ಶಿವರಾಯ

ಇವನು ಸಾರಸ್ವತಬ್ರಾಹ್ಮಣನು; ಮಂಗಳೂರು ಪ್ರಾಂತದವನು; ಬಾಸಲ್ ಮಿಷನ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ರೋಗಚಿಕಿತ್ಸೆ, ಗೃಹೋಪಯೋಗದ ಹೋಮಿಯೋಪೆಥಿ.

ಕ್ರಿಸ್ತಾನುಜವತ್ಸ

ಈತನು ಕ್ರೈಸ್ತನು; ಮಂಗಳೂರು ಪ್ರಾಂತದವನು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟುವನ್ನೂ ಕ್ರಿಸ್ತಮತಸಂಬಂಧವಾದ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿರುವಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಎಸ್. ವರದರಾಜಯ್ಯಂಗಾರ್

ಇವನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವನು; ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಸಬ್‌ಜಡ್ಜಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ಸೂರ್ಯೋದಯರಾಜ್ಯ, ತತ್ವತ್ರಯ, ಆಹಾರಶುದ್ಧಿ.

ಚಂದಯ್ಯ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

ಈತನು ಜೈನಕವಿ; ಇವನ ಸ್ಥಳ ಮೂಡಬಿದರೆ. ಗ್ರಂಥ—ಜೈನಾಚಾರ (ಸಾಂ).

(ಪುಟ 222) ಎಣ್ಣೆಮುಡಿ ವೆಂಕಟರಮಣಯ್ಯ

ಈತನು ಸಿರಾಲಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ದೇವೀಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ, ಕೆಲವು ಯಕ್ಷಗಾನಗಳು.

(ಪುಟ 233) ಸಜೀಪ ರಾಮಕೃಷ್ಣಯ್ಯ

ಗ್ರಂಥಗಳು—ವಚನ ಕೌಮುದಿ (ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ), ಹಾಡುಗಳು.

(ಪುಟ 233) ಬೋಳಾರ ರಾಮಕೃಷ್ಣಯ್ಯ

ಈತನು ಕರ್ಣಾಟಕಬ್ರಾಹ್ಮಣನು; ಮಂಗಳೂರು ಮಿಷನ್ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪಂಡಿತನಾಗಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ನಾನಾರ್ಥಶಬ್ದಾವಳಿ ಮತ್ತು ಸಂಜ್ಞಾರ್ಥಗಳು ಎಂಬ ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟು, ಪದ್ಯರೂಪವಾದ ಒಂದು ವ್ಯಾಕರಣ.

ಬೋಳಾರ ವಾಸುದೇವಯ್ಯ

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು; ಮಂಗಳೂರು ಪ್ರಾಂತದವನು; ಹರಿದಾಸನಾಗಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ದುಂದುಭಿಆಖ್ಯಾನ, ಚಂದ್ರಮೌಳಿಕಾಳಗ ಇತ್ಯಾದಿ ಯಕ್ಷಗಾನಗಳು; ಭಗವನ್ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನಾವಳಿ.

ಹರಿದಾಸ ಮೂಲಿಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಣಪ್ಪಯ್ಯ

ಇವನು ಸ್ಥಾನಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು; ಮಂಗಳೂರು ಪ್ರಾಂತದವನು; ಹರಿಕಥೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅನೇಕ ಹಾಡುಗಳನ್ನೂ ದೇವರ ನಾಮಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ; ಆಶುಕವಿ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದನು.

ರಾಘವೇಂದ್ರ ಹನುಮಂತ ಕೊಪ್ಪಳಕರ್, ಬಿ.ಎ., ಎಲ್.ಎಲ್.ಬಿ.

ಈತನು ಮಾಧ್ವನು; ನಿಜಾಂ ಇಲಾಖಾ ಸರ್ ಸಾಲಾರ್‌ಜಂಗ್ ಜಾಗೀರಿಯಲ್ಲಿ ತಹಸೀಲ್ದಾರನಾಗಿದ್ದನು. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಕೊಪ್ಪಳ. ಗ್ರಂಥ—ಲೀಲಾವತಿ (ಕನ್ನಡ ಮನೋರಂಜಕಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಪ್ರಥಮ ಪುಸ್ತಕ).

ಗುರುರಾವ್ ವಿಠಲ ಮೋಹರೆ

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಧಾರವಾಡಪ್ರಾಂತದವನು. ಗ್ರಂಥ—ಶಬ್ದಸಂಗ್ರಹ.

II ನೆಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸೇರಬೇಕಾದ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳು.

ಪರಮರಹಸ್ಯ. ಸು. 1600.

ಇದು ಷಟ್ಸ್ಥಲವಿವರಣರೂಪವಾದ ಗ್ರಂಥ; ಇದರಲ್ಲಿ 260 ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಟೀಕೆಯಿದೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ "ಇತಿ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರ ಸಂವಾದೇ ಷಟ್ಸ್ಥಲನಿರ್ಣಯಂ ಪರಮರಹಸ್ಯಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ" ಎಂದಿದೆ.

ಶಿವದರ್ಶನಾಷ್ಟಕ. ಸು. 1600.

ಕಂದ 9. ಪ್ರತಿಕಂದವೂ "ಕಂಡೆನೆನ್ನ ಕರಸರಸಿಜದೊಳ್" ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. 9 ನೆಯ ಕಂದದಲ್ಲಿ "ಶಂಕರಲಿಂಗ" ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ (283ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ).

ಹಾದರಿಯ ಹರ್ಷನಿಧಿಯಂ | ಮಾಧವಿಯ ಮಹಾವಿದಗ್ಧಗುರುಶಂಕರನಂ |
ಕೇದಗೆಯ ಕಿಱಿಯೆಸಳ ಪು | ಣ್ಯಾಧಿಕನಂ ಕಂಡೆನೆನ್ನ ಕರಸರಸಿಜದೊಳ್ ||

ಚಿತ್ಕ್ರಿಯಾ ಸಂಗ್ರಹ. ಸು. 1600.

ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ವಚನಕಾರರ ವಚನಗಳೂ ಅವಕ್ಕೆ ಆಗಮಪ್ರಮಾಣಗಳೂ ಹೇಳಿವೆ.

ಮಹಿಮಾಷ್ಟಕ. ಸು. 1700.

ಕಂದ 9. ಕೊನೆಯ ಕಂದದಲ್ಲಿ "ಹೇಮಕೂಟ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನ ಮಹಿಮಾಷ್ಟಕ" ಎಂದಿದೆ.

ಆವನ ಧನು ಸುರರಾಶ್ರಯ | ಮಾವನ ಬಿಲ್ನಾರಿಯುರಗರಾಯಂ ಧರಿಸಿರ್ಪುದು |
ಆವನ ಸಮರತಿ ವಿಶ್ವವು | ದೇವ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನಲ್ಲದಱಿದವರ್ಗುಂಟೇ ||

ಪ್ರೇಮಾಷ್ಟಕ. ಸು. 1700.

ಕಂದ 9. ವಿರೂಪಾಕ್ಷಪ್ರೇಮಾಷ್ಟಕ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು.

ಕಲ್ಲಯ್ಯನ ಮನದೊಡೆಯನೆ | ಮಲ್ಲಯ್ಯಗೆ ಬಳ್ಳ ಲಿಂಗವಾದನೆ ಬಾರೈ |
ಮೊಲ್ಲೆಯ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣಯ್ಯನ | ನಲ್ಲನೆ ದನಿದೋಱು ಹಂಪೆಯವಿರೂಪಾಕ್ಷಾ||

ಬುಕ್ಕರಾಯ ಚರಿತ್ರೆ. 1811.

ಗದ್ಯಗ್ರಂಥ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬುಕ್ಕರಾಯನ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಸಂಗತಿಗಳೇನೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ; ಹಂಡೆ ಅನಂತಪುರದ ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಚರಿತೆ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಶುದ್ಧಿಪತ್ರ

ಪುಟ	ಪಙ್ಕ್ತಿ	ಅಶುದ್ಧ	ಶುದ್ಧ
347	10	ತೆಲುಗ ಜೊಮ್ಮಯ್ಯ	ತೇಲುಗೇಶ ಮಸಣಯ್ಯ
349	13	ಸಂಗಣ್ಣ	ಚಿಕ್ಕಣ್ಣ
358	16	ಇಟ್ಟಪ್ಪಯ್ಯ ಅಥವಾ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು.	
362	28	ಪಂಡಿತರಾಧ್ಯ	ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ
365	14	ತಿಱಿವ	ತಿೞಿವ
,,	19	ನಱಿದು	ನೞಿದು
366	11	ದಪು	ದರ್ಪ
,,	12	ನಱಿವಲ್ಲಿ	ನೞಿವಲ್ಲಿ
,,	13	ಲೋಕದರ್	ಲೋಕದ
,,	14	ಒಱಿದೆ	ಒೞಿದೆ
,,	15	ವೊಲ	ವೊಲು
,,	16	ತೋಱುವ	ತೋೞುವ
,,	19	ಇಂತಿವೞಿಂದ	ಇಂತಿವಱಿಂದ
,,	23	ನಿಮ್ಮವ	ನಿಮ್ಮುವ
,,	24	ಇದಱಿ	ಇದೞ
367	16	ತೂಱಿ	ತೂೞಿ
,,	18	ಹಱಿ	ಹೞಿ
,,	23	ದಱಿ	ದೞಿ
368	20	ಕುೞುಹು	ಕುಱುಹು
,,	27	ತೊೞ	ತೊಟಿ
373	18	ಗಳಕ್ಕಾ	ಗಳತ್ಕಾ
382	11	ನಬಿ	ನಂಬಿ

APPENDIX VI

ಪರಿಶಿಷ್ಟ VI

Index to Poets and Works in Volumes I and II

ಪ್ರಥಮ ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕವಿಗಳ ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಗಳ ಅಕಾರಾದಿ ಸೂಚಿ.

ಹೆಸರು — ಪುಟ

SUPPLEMENT.

ಅನುಬಂಧ.

ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆಯ ಮೂರು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಕ್ತವಾಗದೆ ಇರುವ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ತಿಳಿದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. (ಕಂ—ಕಂದ; ಗ—ಗದ್ಯ; ಚಂ—ಚಂಪು; ತ್ರಿ—ತ್ರಿಪದಿ; ಯ—ಯಕ್ಷಗಾನ; ವೃ—ವೃತ್ತ; ಸಾಂ—ಸಾಂಗತ್ಯ; ಹಾ—ಹಾಡು.)

ಅಂಬರೀಷ ನೃಪಾಲ ಚರಿತ್ರೆ (ಷ)
ಅಕಳಂಕಚರಿತ್ರ ಟೀಕೆ
ಅಕಳಂಕಾಷ್ಟಕ ಟೀಕೆ
ಅಕ್ಷರಪ್ರಶ್ನೆ
ಅಕ್ಷರಲಕ್ಷಣ ಟೀಕೆ
ಅಖಂಡಸ್ವರೂಪ
ಅಘಭೇದ ಟೀಕೆ
ಅಜಾಮಿಳ ಕಥೆ
ಅಜಾಮಿಳ ಚರಿತ್ರ (ಹಾ)
ಅಜಿತಸೇನ ಕೃತ ಶ್ರುತಬೋಧದ ಟೀಕೆ.
ಅಟವೀಶ್ವರ ಚರಿತೆ
ಅತಿಕಾಯನ ಕಾಳಗ (ಯ)
ಅನಂತ ಶತಕ ಟೀಕೆ
ಅನಾದಿ ವೀರಶೈವ ಪುರಾಣ
ಅನುಪ್ರೇಕ್ಷೆಯ ಟೀಕೆ
ಅನುಭವದ ವಚನ
ಅನುಭವ ವೈದ್ಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ
ಅನುಭವ ಸೂತ್ರ ಟೀಕೆ-ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ
ಅನುಭವ ಸ್ತೋತ್ರ
ಅನುಭವಾಮೃತ (ಗ)
ಅಪರಾಧಸ್ತೋತ್ರ ಟೀಕೆ (ಷ)
ಅಪರೋಕ್ಷಾನುಭೂತಿಯ ಟೀಕೆ
ಅಭ್ರಕಲ್ಪ (ಮಳೆಯಲಕ್ಷಣ)
ಅಭಿಧಾನ ರತ್ನಮಾಲೆಯ ಟೀಕೆ
ಅಭಿನವ ಪಂಚತಂತ್ರ
ಅಭಿಮನ್ಯು ಕಾಳಗ (ಯ)-ಲಿಂಗರಾಜ
ಅಮರ ಟೀಕೆ
ಅಮರಸಿಂಹದ ವೃತ್ತಿ
ಅಮುಗಿ ದೇವಯ್ಯಗಳ ಚಾರಿತ್ರ
ಅಮೃತೇಶ್ವರ ಭಾಷ್ಯದ ಟೀಕೆ
ಅರಿ ಕುಠಾರದ ಪೂರ್ವೋತ್ತರ
ಅರುಂಧತಿಯ ಹಾಡು
ಅರುವತ್ತು ಮೂವರು ಪ್ರಮಥಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಸ್ತುತಿ (ಷ)
ಅರವತ್ತುಮೂವರು ಪುರಾತನರ ಚರಿತ್ರೆ
ಅರುಹಿನ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ವಚನ-ಷಣ್ಮುಖಸ್ವಾಮಿ
ಅರ್ಚಿರಾದಿ (ಗ)
ಅರ್ಜುನ ಕೊರವಂಜಿ
ಅರ್ಥಪಂಚಕದ ಟೀಕೆ
ಅರ್ಹದ್ಧ್ಯಾನ
ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಸಾಂಗತ್ಯ
ಅವಧೂತ ಗೀತೆ-ಶಿವಯೋಗೀಂದ್ರ
ಅಶ್ವಾಯುರ್ವೇದ ಟೀಕೆ
ಅಶ್ವಿನೀ ಸಂಹಿತೆಯ ಟೀಕೆ

ಗೋಪದ್ಮ ವ್ರತಮಹಿಮೆ (ಪದ್ಮಪುರಾಣ)
ಗೋಪಿಯ ಹಾಡು
ಗೋಪೀ ವಸ್ತ್ರಾಪಹಾರದ ಕಥೆ ಮಾನವುಢುರೆ ದಾಸ
ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ
ಗೋವಿನ ಕಥೆ (ಪ)
ಗೋವಿನ ಹಾಡು
ಗೌಳಿಯ ಶಕುನ
ಘಟೋದ್ಧರಣೆ
ಚಂದಪ್ಪನವರ ಪದ
ಚಂದ್ರದ್ರೋಣ ಪರ್ವತದ ವರ್ಣನೆ
ಚಂದ್ರಸ್ವರಫಲ
ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಕಥೆ-- ನಂಜುಂಡ
ಚಂದ್ರೋದಯ ವರ್ಣನೆ
ಚಕ್ರಭೇದಸ್ಥಲ ಲಕ್ಷಣ
ಚತುರ್ವಿಂಶತಿಜಿನಸ್ತೋತ್ರ
ಚತುರ್ವಿಧಾಪರ್ಣ (ಗ)
ಚತುಶ್ಶ್ಲೋಕಿಯ ಟೀಕೆ
ಚವ್ವೀಸಠಾಣಟೀಕೆ
ಚಾಟುಶ್ಲೋಕ ಟೀಕೆ
ಚಾಣಕ್ಯನ ಕಥೆ
ಚಾಣಕ್ಯನೀತಿ
ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ವಂಶರತ್ನಾಕರ
ಚಾಮುಂಡಿಕಾ ಲಘುಘಂಟು ಟೀಕೆ
ಚಿಕದೇವರಾಜ ಚೌಪದ -- ಸಿಂಗರಾರ್ಯ
ಚಿಕದೇವರಾಜ ಜನನ ಪೂರ್ವೋತ್ತರ
ಚಿಕದೇವರಾಜ ಯಶೋಭೂಷಣ (ಗ)
ಚಿಕದೇವರಾಜ ವಂಶಪ್ರಭಾವ (ಗ)
ಚಿಕಿತ್ಸಾಸಂಗ್ರಹ ಟೀಕೆ
ಚಿಕಿತ್ಸಾಸಾರಸಂಗ್ರಹ ಟೀಕೆ
ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಪಾಳೆಯಗಾರರ ವಂಶಾವಳಿ
ಚಿತ್ರಶೇಖರ ಸೋಮಶೇಖರ ಚರಿತ್ರೆ -- ಭಾಳನೇತ್ರ
ಚಿತ್ರಸೇನ ಕಾಳಗ-- ಲಿಂಗರಾಜ
ಚಿದಂಬರಯಂತ್ರೋದ್ಧಾರ
ಚಿದ್ಘನಚಾರಿತ್ರ
ಚೀಲಾಳನ ಬೈಲಾಟದ ಕಥೆ
ಚೂಡಾರತ್ನ ಶತಕ
ಚೆನ್ನದಣಾಯಕರ ವಚನ
ಚೆನ್ನಬಸವ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ವಿವರಣೆ
ಚೆನ್ನಬಸವ ಸ್ತೋತ್ರ
ಚೆನ್ನಬಸವಸ್ತೋತ್ರದ ರಗಳೆಯ ಟೀಕೆ
ಚೆನ್ನಬಸವೇಶ್ವರದೇವ ಕಥೆ
ಚೆನ್ನಮಲ್ಲೇಶ್ವರ ಶತಕದ ಟೀಕೆ
ಚೆನ್ನಾಂಬಿಕಾ ಸ್ತೋತ್ರ-- ಬಸವರಾಯ
ಚೇಳಿನ ಹಾಡು
ಚೈತ್ಯಾಲಯ ವಂದನೆ (ಸಾಂ)
ಚೈತ್ಯಾಲಯ ವರ್ಣನೆ (ವೃ)
ಚೋಳಪಾಂಡ್ಯನ ಚರಿತೆ
ಚೋಳರಾಜ ಪಾಂಡ್ಯರಾಜ ಚರಿತೆ
ಜಂಗಮ ಚರಿತ್ರೆ (ಚಂ)
ಜಂಗಮಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಟೀಕೆ
ಜಂಗಮಲಿಂಗಾರ್ಚನ ಟೀಕೆ
ಜಂಗಮ ವಚನ
ಜಂಗಮಾಧಿಕ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ ಟೀಕೆ
ಜಂಬೂನದಾಂಬಳನ ಚರಿತ್ರೆ
ಜಪಲಕ್ಷಣ (ಗ)
ಜಯಸ್ತೋತ್ರ
ಜಲವಾಸ್ತು
ಜಾತಕಚಂದ್ರಿಕಾ ಟೀಕೆ -- ಸಿದ್ಧಾಂತಿ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಿ
ಜಾತಕ ಲಗ್ನಫಲ ಟೀಕೆ
ಜ್ಞಾನಕೊರವಂಜಿ-- ಅಕ್ಕಗಳು
ಜ್ಞಾನಚರಿತ್ರೆ
ಜ್ಞಾನಜ್ಯೋತಿ
ಜ್ಞಾನತಿಲಕ
ಜ್ಞಾನಬೋಧೆ
ಜ್ಞಾನ ಶತಕ
ಜ್ಞಾನೋದಯ ಸಾರಾಮೃತ
ಜ್ವಾಲಾಮಾಲಿನೀಕಲ್ಪ ಟೀಕೆ
ಜಿನಗೇಹಗಣನೆ (ಸಾಂ)
ಜಿನದತ್ತರಾಯ ಚರಿತ್ರೆ-- ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ
ಜಿನಧರ್ಮ (ಸಾಂ)
ಜಿನಮತಸ್ವರೂಪ
ಜಿನಸ್ತೋತ್ರ

ಜಿನಸ್ತೋತ್ರ ಸಂಗ್ರಹ
ಜೀವಂಧರ ಚರಿತ್ರೆ (ಸಾಂ)—ಬ್ರಹ್ಮಕವಿ
ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ ತತ್ವಬೋಧನಸಾರ (ಹಾ)
ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ ಬೋಧೆ
ಜೀವಸಂಬೋಧನಾಷ್ಟಕ
ಜೈನಕಥೆಗಳು
ಜೈನಜಯಮಾಲೆ
ಜೈನಧರ್ಮ
ಜೈನಪೂಜಾವಿಧಾನ
ಜೈನಬಿರುದಾವಳಿ
ಜೈನಮಂತ್ರಶಾಸ್ತ್ರ
ಜೈನಮತತತ್ವ
ಜೈನಮತ ವರ್ಣನೆ—ಮುದ್ದುಗಿರಿ ಪದ್ಮಯ್ಯ
ಜೈನರ ಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರ
ಜೈನಸಾರಕ್ರಿಯಾಸಂಗ್ರಹ ಟೀಕೆ
ಜೈಮಿನಿಸೂತ್ರ ಟೀಕೆ
ಜ್ಯೋತಿಷ—ಶಿವಗ
ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನರ ಚರಿತೆ
ತಂತ್ರಸಾರ ಟೀಕೆ—ರಂಗನಾಥದೀಕ್ಷಿತ
ತತ್ವದರ್ಪಣ
ತತ್ವಪದ (ತ್ರಿ)
ತತ್ವಪದಗಳು—ಘನಮಠದಪ್ಪ
ತತ್ವಪ್ರಕಾಶಿಕೆ
ತತ್ವಬೋಧ (ಸಾಂ)
ತತ್ವಮಾಲೆ
ತತ್ವವಿವರ ಟೀಕೆ
ತತ್ವ ವಿವೇಕ
ತತ್ವಸಾರಟೀಕೆ
ತತ್ವಾರ್ಥ ಟೀಕೆ
ತತ್ವಾರ್ಥ ಮೋಕ್ಷಶಾಸ್ತ್ರ
ತತ್ವಾರ್ಥಸೂತ್ರ ಟೀಕೆ
ತತ್ವಾರ್ಥಾಧಿಗಮ ಮೋಕ್ಷಶಾಸ್ತ್ರ ಟೀಕೆ—ಚಿದಾನಂದಕವಿ
ತಾಂಡವಸ್ತೋತ್ರ
ತ್ರಿಪುರಸಂಹಾರಕಥೆ
ತ್ರಿಲೋಕ ಚರಿತ
ತೀರ್ಥಕರ ಪುರಾಣ (ಗ)
ತುಲಸೀ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ (ಹಾ)
ತುಲಾಕಾವೇರೀ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಟೀಕೆ—ಸಾ ಲನೂರು ಶಂಕರಪ್ಪ
ತುಳುವದೇಶದ ವರ್ಣನೆ
ತೂರ್ಯ—ಷಣ್ಮುಖಸ್ವಾಮಿ
ತೃಣಬಿಂದುರಾಜನ ಚರಿತ್ರೆ (ಯ)
ತೆಂಕಲೆ ವೈಷ್ಣವೋತ್ಪತ್ತಿ
ತೆನ್ನಾಚಾರ್ಯಪ್ರಭಾವದೀಪಿಕೆ
ತೆನ್ನಾಲರಾಮಕೃಷ್ಣನ ಕಥೆಗಳು
ತೋಂಟದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಸ್ತೋತ್ರ (ಷ)
ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನ ಕಥೆ
ದಕ್ಷಿಣದೇಶದ ಚರಿತ್ರೆ—ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರು ಸುಬ್ಬಯ್ಯ
ದತ್ತಾತ್ರೇಯಕವಚ ಟೀಕೆ
ದಶಭಕ್ತಿ ಟೀಕೆ
ದಶವಿಧ ಪಾದೋದಕ
ದಶಾಂಗ ಸೃಷ್ಟಿ
ದಶಾವತಾರ ಕಥೆ (ಗ)
ದಾನವ್ರತ ಕಥೆ (ಯ)
ದಾಸರ ಪದಗಳು
ದ್ವಾತ್ರಿಂಶದಪಚಾರಗಳು
ದ್ವಾದಶಮಂಜರೀ ಟೀಕೆ
ದ್ವಾದಶಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆ (ವ್ಯ)—ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ
ದ್ವಾದಶಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆಯ ಟೀಕೆ
ದಿಲ್ಲಿರಾಜರ ಚರಿತ್ರೆ
ದೀಕ್ಷಾವಿಧಾನ (ಷ)
ದೀಪದಕಲಿ ಕಥೆ (ಷ)
ದುರ್ಗಾಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ (ಗ)
ದುರ್ಗಾವಿಜಯ (ಯ)
ದೂತಲಕ್ಷಣ
ದೃಗ್ದೃಶ್ಯ ವಿವೇಕ (ಷ)—ಭೋಗಾನಂದ
ದೇವಗೌಡನಹಳ್ಳಿಯ ಪೂರ್ವೋತ್ತರ
ದೇವರಾಜ ವಿಜಯ—ಚೆನ್ನಯ್ಯ
ದೇವಾಂಗ ಪೂರ್ವೋತ್ತರ
ದೇಶ್ಯನಾಮಾರ್ಥಕೋಶ
ದ್ವೈತಸಂಪ್ರೇಕ್ಷೆ (ಚಂ)
ದ್ರೌಪದೀ ವಿವಾಹ (ಷ)

ದ್ರೌಪದೀವಸ್ತ್ರಾಪಹಾರ—ಲಿಂಗರಾಜ
ಧನಂಜಯನಿಘಂಟು ಟೀಕೆ
ಧರ್ಮನೀತಿ (ಷ)
ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಟೀಕೆ
ಧವಳದ ಹಾಡು
ಧವಳ ಶೋಭಾನ
ಧ್ಯಾನಸ್ವರೂಪ
ನಂಜನಗೂಡು ಮಹಿಮೆ (ಷ)
ನಂದಿಕೇಶ್ವರ ಚಿಂತಾಮಣಿ
ನಂದೀಶನ ಅಕ್ಷಪ್ರಶ್ನೆ
ನಕ್ಕನಯ್ನಾರು ಸುಶೀಲೆಯರ ಚರಿತ್ರೆ
ನಕ್ಷತ್ರಚೂಡಾಮಣಿ (ಗ)
ನಕ್ಷತ್ರದೋಷ ಟೀಕೆ
ನಕ್ಷತ್ರಮಾಲೆ
ನಕ್ಷತ್ರಯೋಗಾದಿ ಫಲ
ನಗರದ ವೀರಭದ್ರನಾಯಕನ ವಂಶಾವಳಿ
ನಗರದ ಸರ್ಜಪ್ಪನಾಯಕನ ಲಾವಣಿಗಳು—ಗಂಗ
ನನ್ನಯ್ಯಚಾರಿತ್ರ— ರಾಮಕವಿ
ನವಗ್ರಹಚಿಂತಾಮಣಿ
ನವಚಕ್ರದ ವಚನ
ನವಚಕ್ರ ನಿರ್ಣಯ
ನವರತ್ನ ಚಿಂತಾಮಣಿ
ನವರತ್ನಸೂತ್ರದ ವಚನ
ನವರಾತ್ರಿ ವರ್ಣನೆ
ನವೀನ ಪದರತ್ನಮಾಲೆ (ಹಾ)
ನಾಗಭಕ್ತಯ್ಯನ ಕಾವ್ಯ
ನಾಗಲಿಂಗನ ಕಥೆ
ನಾಟ್ಯನಮಿತ್ತಂಡಿಯರ ಕಥೆ
ನಾಡೀನಿದಾನ (ಗ)
ನಾಡೀಪರೀಕ್ಷೆ—ವೀರರಾಜ
ನಾಡೀಪರೀಕ್ಷೆಯ ಟೀಕೆ
ನಾಡೀಸ್ವರಶಾಸ್ತ್ರಶಿಲ್ಪ—ವೇದಗಿರ್ಯಾಚಾರ್ಯ
ನಾಣ್ಯಗಳ ವರ್ಣನೆ
ನಾನಾರ್ಥ ಕನ್ನಡಧಾತು ಶಬ್ದಮಂಜರಿ
ನಾನೂರು ಬೆಡಗು
ನಾರಾಯಣಸ್ತವರಾಜ
ನಿಡುಗಲ್ಲರಸರ ವಂಶಾವಳಿ
ನಿಜಲಿಂಗ ವಚನ
ನಿರ್ಜರಣರ ತ್ರಿವಿಧಿ
ನಿರಂಜನ ಶತಕ
ನಿರಾಳಗೋಷ್ಠಿ
ನಿರ್ಮಲಚರಿತ ಸ್ತುತಿ
ನಿಷ್ಕಲಗೀತೆ
ನಿಷ್ಕಲ ಶತಕ
ನೀತಿಬೋಧಕ ಶತಕ
ನೀತಿಸಂಗ್ರಹ
ನೀತಿಸಾರ ಟೀಕೆ
ನೀಲಮ್ಮನ ತ್ರಿಪದಿಯ ಟೀಕೆ
ನೀಲಮ್ಮನ ವಚನ
ನೀಲಮ್ಮನ ಸ್ತೋತ್ರದ ಟೀಕೆ
ನೀಲಾಂಬಿಕಾ ಲಲಿತ ಸ್ತೋತ್ರ (ಷ)
ನೂತನ ಕುಶಲವರ ಕಥೆ (ಯ)
ನೂರೆಂಟು ದಿವ್ಯದೇಶಗಳ ವಿವರ
ನೂರೊಂದು ರಗಳೆ
ನೈಜಾಮುಲ್‌ಮಲ್ಕರ ಜಯದ ವರ್ಣನೆ
ನೈಷಧಟೀಕೆ
ನೋಂಪಿಯ ಕಥೆ
ಪಂಚಕಾಲ ಟೀಕೆ
ಪಂಚಕೋಶ ನಿರ್ಣಯ (ಗ)
,, (ಸಾಂ)
ಪಂಚಗುರುಸ್ತೋತ್ರ
ಪಂಚತಂತ್ರ—ಗಿರಿಭಟ್ಟ
ಪಂಚತಂತ್ರ ಟೀಕೆ
ಪಂಚಪಕ್ಷಿ ಶಕುನ
ಪಂಚಪದ ಮಂತ್ರಮಹಿಮೆ
ಪಂಚಭಾಷಾ ಪ್ರಬಂಧ (ಚಂ)
ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ
ಪಂಚವಿಂಶತಿ ಲೀಲಾಕಾವ್ಯ (ಷ)—ಬೇಟೆರಾಯ
ಪಂಚಶಿಖಾಸ್ತೋತ್ರ
ಪಂಚಾಂಗಗಣಿತ ಟೀಕೆ
ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರ ಶೋಭನದ ತ್ರಿವಿಧಿ
ಪಂಚಾಚಾರ್ಯ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯ
ಪಂಚಾಚಾರ್ಯ ವಂಶಾವಳಿಯ ಟೀಕೆ
ಪಂಚೀಕರಣ ಟೀಕೆ

ಭಾವನಾಸ್ತೋತ್ರ
ಭಾವಪ್ರದೀಪಿಕೆ
ಭಾಷಾಮಂಜರಿ
ಭಿಕ್ಷಾಚರ್ಯೆಯ ಹಾಡು
ಭಿಕ್ಷಾದಾನಕಾವ್ಯ— ಕುಮಾರಮಲ್ಲಯ್ಯ
ಭಿಲ್ಲಮರಾಯನ ಸಾಂಗತ್ಯ
ಭೀಮಸೇನವಿಲಾಸ (ಯ)
ಭೀಮಸೇನಸೂಪಶಾಸ್ತ್ರದ ಟೀಕೆ
ಭೀಷ್ಮಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗವೃತ್ತಾಂತ
ಭೀಷ್ಮಶರತಲ್ಪ (ಗ)
ಭುಜಬಲಿಪೂಜೆ (ಕಂ)
ಭುವನವರ್ಣ
ಭೂಗೋಳವಿಸ್ತಾರ
ಭೂಚಕ್ರವಿವರ— ?ಕೃಷ್ಣರಾಜ
ಭೂತಾಳಪಾಂಡ್ಯನ ಅಳಿಯ ಸಂತಾನದ ಕಟ್ಟು
ಭೇಷಜಕಲ್ಪ ಟೀಕೆ
ಭೇಷಜಕಲ್ಪಸಾರಸಂಗ್ರಹ ಟೀಕೆ
ಭೈರವೇಶ್ವರನ ಪವಾಡ
ಮಂಡನಮಿಶ್ರಚರಿತ್ರೆ
ಮಂತ್ರಮಹತ್ತು
ಮಂತ್ರಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದ ಕಂದ— ಎಳಮಲೆಯ ಗುರುಶಾಂತದೇವ
ಮಂತ್ರಶಾಸ್ತ್ರ ಟೀಕೆ
ಮಡಿವಾಳಯ್ಯನ ಸಂಗೀತ
ಮಣಿಪುರದ ಪೂರ್ವೋತ್ತರ
ಮಣ್ಣೇಶ್ವರ ಪುರಾಣ
ಮಣ್ಣೇಶ್ವರಪುರಾಣದ ಟೀಕೆ
ಮತಸ್ವರೂಪ
ಮದಕೇರಿನಾಯಕಚರಿತ್ರೆ
ಮದನಪ್ರದೀಪಿಕೆ (ಚಂ)
ಮದನಮೋಹಿನಿಯ ಕಥೆ — ಲಕ್ಷ್ಮಯ್ಯ
ಮದ್ದೂರು ಚೆನ್ನಪಟ್ಟಣದ ಸಯ್ಯದ್ ಯಾಕೂಬನ ಚರಿತ್ರೆ
ಮಧುರಮಂದಾರ
ಮನನ
ಮನೀಷಾಪಂಚಕ ಟೀಕೆ
ಮಯಮತ ಟೀಕೆ
ಮರುಳುದೇವರ ಕಂದಸಾರದ ಟೀಕೆ
ಮರುಳುಸಿದ್ಧಚರಿತ್ರೆ
ಮಲೆಬಸವಚರಿತ್ರೆ
ಮಲೆಬಸವಪುರಾಣ
ಮಲ್ಲಮರತರ ವಚನ
ಮಲ್ಲೇಶಶತಕ (ಷ)— ? ಗುರುಬಸವ
ಮಲ್ಲೇಶಸ್ತೋತ್ರ (ಷ)
ಮಸ್ತಕಾಭಿಷೇಕ ಚರಿತೆ
ಮಹದೇವಿಚಾರಿತ್ರ
ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕನ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಚನದ ಟೀಕೆ
ಮಹಾಭಾರತ ವಚನ
ಮಹಾವಾಕ್ಯ
ಮಹಿಮಾದಿ ಪಂಚಸ್ತೋತ್ರದ ಟೀಕೆ
ಮಾಂಡೂಕ್ಯೋಪನಿಷತ್ತಿನ ಟೀಕೆ
ಮಾಗಡಿಪಾಳೆಯಗಾರರ ಚರಿತ್ರೆ
ಮಾಘನಂದಿಸಂಹಿತಾ ಟೀಕೆ— ಕುಮುದಚಂದ್ರ
ಮಾಚಿದೇವಪುರಾಣ
ಮಾಧವದಾಸರ ಪದಗಳು
ಮಾಧವಾಂಕನ ಕಾವ್ಯ
ಮಾನಸಪೂಜೆ (ಯ)
ಮುಕ್ಕಣ್ಣ ಚೋಳರಾಜಚರಿತ್ರೆ
ಮುಕುಂದಮಾಲೆಯ ಟೀಕೆ
ಮುಗ್ಧಸಂಗಯ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆ
ಮುತ್ತಿನಕಂತೆ ವಚನ
ಮುರಿಗೆ ಶಾಂತವೀರಸ್ವಾಮಿಗಳ ಏಕೋನವಿಂಶತಿ ಪ್ರಬಂಧದ ಟೀಕೆ
ಮುರಿಗೆಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಂದ
,, ತಾರಾವಳಿ
,, ಮುಕ್ತಿಪ್ರದೀಪಿಕೆ
,, ವಚನ
,, ಸಮಾಧಿಕ್ರಿಯೆ
ಮುರಿಗೇಂದ್ರವಿಜಯ
ಮುಹೂರ್ತಮುಕ್ತಾವಳಿಯ ಟೀಕೆ
ಮೂಗೂರರಸರ ಚರಿತ್ರೆ
ಮೂರುಸಾವಿರದ ಒಂಬಯ್ನೂರು ವಚನ
ಮೂರುಸ್ತೋತ್ರದ ತ್ರಿವಿಧಿ
ಮೇಘಮಾಲೆ— ಮಾದಿರಾಜ

ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಲ್ಯಾಣ—ವೆಂಕಮ್ಮ
ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಸೋಬಾನೆ
ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ವಯಂವರ (ಯ)
ಲವಣಾಸುರ ಕಾಳಗ (ಯ)
ಲಿಂಗಚಾರಿತ್ರೆ (91 ಪ್ರಸಂಗ)
ಲಿಂಗ ಪದ್ಮವ್ರತ
ಲಿಂಗಪುರಾಣ ಟೀಕೆ
ಲಿಂಗಪುರಾಣದ ಪದ್ಯಗಳು
ಲಿಂಗಯ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ
ಲಿಂಗರಗಳೆ
ಲಿಂಗ ಲೀಲಾವಿನೋದ
ಲಿಂಗಸೂತ್ರ
ಲಿಂಗಾಚಾರ ರಚನಾಗಮ ಟೀಕೆ—ಗುರುಸಿದ್ಧಯೋಗಿ
ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ (ದ್ವಿ)
ಲಿಂಗಾವಧೂತರ ವಚನ
ಲಿಂಗಾಷ್ಟಕ
ಲೋಕಾಕಾರ-ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿ
ವಂಶರತ್ನಾಕರದ ಟೀಕೆ (16 ತರಂಗ)
ವಚನ ರಾಮಾಯಣ—ಮೌನಿಭಟ್ಟಾರಕ
ವಚನಸಾರ
ವಜ್ರಮಕುಟರಾಯನ ಕಥೆ (ಯ)
ವರಗ ಬಸವೇಶ್ವರನ ತಾರಾವಳಿ
ವರನಂದೀ ಕಲ್ಯಾಣ (ಯ)
ವರಾಹ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಪದಗಳು
ವರಾಹಪುರಾಣ ಟೀಕೆ
ವರ್ಧಮಾನ ಕಾವ್ಯದ ಟೀಕೆ
ವರ್ಧಮಾನಪುರಾಣ—ಪವಿರಾಜ
ವರ್ಧಮಾನಾಷ್ಟಕ
ವರ್ಷಾದಿ ವಿಷಯ ಟೀಕೆ
ವಶ್ಯತಂತ್ರ(ವೈದ್ಯ)
ವಸ್ತಾರ ಅರಸರ ವಂಶಾವಳಿ
ವ್ರಣವೈದ್ಯಸಂಗ್ರಹ
ವ್ಯಾಕರಣ ಟೀಕೆ
ವಾಕ್ಯರಾಮಾಯಣ
ವಾಕ್ಯಾವಳಿ
ವಾಣಿಜೋತ್ಪತ್ತಿ (ಷ)
ವಾತ್ಸ್ಯಾಯನೀಯ ಟಿಪ್ಪಣಿ
ವಾತುಲಾಗಮ ಟೀಕೆ—ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ
ವಾರ್ಷಿಕತಂತ್ರ ಟೀಕೆ ಹರಿಭಟ್ಟ
ವಾಸುದೇವಮನನ
ವಾಸುದೇವವಿಠಲ ಪದಗಳು
ವಾಸ್ತುಪುರುಷಲಕ್ಷಣ ಟೀಕೆ
ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಾದಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಪುರಾಣ
ವ್ಯಾಘ್ರಮುಖಸ್ತಂಭನ ಮಂತ್ರ
ವಿಂಶತಿವೇದಾಂತ—ಅವಧೂತ ಶಿವಯೋಗೀಂದ್ರ
ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕ ಚರಿತ್ರೆ
ವಿಗಾಲರಾಯ ಚರಿತ್ರ
ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜರ ಚರಿತೆ
ವಿಟ್ಠಲಪದಗಳು
ವಿದಗ್ಧಚೂಡಾಮಣಿ—ವಿಟ್ಠಲ
ವಿದಗ್ಧಮಂಗಮಂಜರಿ
ವಿದ್ಯಾಮಾಧವೀಯ ಟೀಕೆ
ವಿನೋದರಸಮಂಜರಿ ಕಥೆ
ವಿಭೀಷಣನೀತಿ
ವಿಭೀಷಣ ಬುದ್ಧಿ
ವಿಭೂತಿ ಮಹಾತ್ಮ್ಯ ಟೀಕೆ
ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಚಾಶಿಕೆ
ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಶತಕ—ಕವಿರಂಗ
ವಿರೂಪಾಕ್ಷಾಷ್ಟಕ
ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಕಥೆ
ವಿಶ್ವಕರ್ಮಕುಲಭೂಷಣ
ವಿಶ್ವಕರ್ಮಪುರಾಣಟೀಕೆ
ವಿಶ್ವಗುಣಾದರ್ಶ ಟೀಕೆ
ವಿಶ್ವಪತಿನೀತಿ(ಕಂ)
ವಿಶುದ್ಧವೈದಿಕಾದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತ
ವಿಷ್ಣುಕವಚ
ವಿಷ್ಣುದಾಸಾವತಾರ ಕಥೆ
ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮ
ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ (ಗ)
ವಿಷ್ಣುಮಾನಸಪೂಜೆ
ವಿಷ್ಣುಸ್ತೋತ್ರ (ಕಂ)
ವೀತರಾಗ ಪರೀಕ್ಷೆ
ವೀರಗುಂಡಯ್ಯನ ಕಥೆ (ಗ)

ವೀರಭದ್ರದೇವ ಚರಿತೆ - ವಿರೇಶ್ವರ ಕವಿ
ವೀರಭದ್ರಮಂತ್ರ
ವೀರಭದ್ರರಾಜಸ್ತುತಿ—ರಾಮಚಂದ್ರ
ವೀರಶೈವತತ್ವಪ್ರಕಾಶ
ವೀರಶೈವ ಪ್ರದೀಪಿಕೆ
ವೀರಶೈವ ಮತೋಪನ್ಯಾಸ
ವೀರಶೈವ ಮಹಾತಂತ್ರ ಟೀಕೆ
ವೀರಶೈವ ಶಿಖಾರತ್ನ
ವೀರಶೈವ ಷಟ್ಸ್ಥಲಸಿದ್ಧಾಂತ
ವೀರಶೈವ ಸಂಪಾದನೆ
ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತಜ್ಞಾನ
ವೀರಶೈವಸಿದ್ಧಾಂತ ಸುಧಾನಿಧಿ (ಗ)
ವೀರಶೈವಾಚಾರ ನಿರೂಪಣ ಟೀಕೆ
ವೀರಶೈವಾಚಾರ ಪ್ರದೀಪಿಕೆಯ ಟೀಕೆ
ವೀರಶೈವಾಚಾರ ಪೇಟಿಕೆ
ವೀರಶೈವಾಭರಣ
ವೀರಶೈವೋತ್ಕರ್ಷಪ್ರದೀಪಿಕೆಯ ಟೀಕೆ
ವೀರಶೈವೋಪನಿಷತ್ತಿನ ಟೀಕೆ—ಶಿವಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ
ವೀರಾಂಕ ಚರಿತೆ (ನಾಟಕ)
ವೀರಾಗಮ
ವೀರೇಶ್ವರನ ಕಂದ
ವೃಷಭಸ್ತೋತ್ರ
ವೃಷಭೇಂದ್ರಪುರಾಣ—ಶಿವರಾತ್ರಿಸ್ವಾಮಿ
ವೃಷಭೇಂದ್ರವಿಜಯ ಶಬರಶಂಕರ ವಿಲಾಸಗಳ ಘಟ್ಟಿಪದ್ಯಗಳಿಗೆ ಟೀಕೆ
ವೃಷ್ಟಿಶಾಸ್ತ್ರ ಟೀಕೆ
ವೃಷೋತ್ಸರ್ಜನವಿಧಿ ಟೀಕೆ
ವೆಂಕಟಗಿರಿ ಮಹಾತ್ಮ್ಯ ಟೀಕೆ
ವೆಂಕಟಪುರ ವೈಷ್ಣವಾದಿ ನಾನಾ ಮತೋತ್ಪತ್ತಿ
ವೆಂಕಟೇಶದಂಡಕ
ವೇದಾಂತ ಕೀರ್ತನೆ
ವೇದಾಂತಡಿಂಡಿಮ ಟೀಕೆ—ಕೃಷ್ಣಕವಿ
ವೇದಾಂತ ತತ್ವ
ವೇದಾಂತತತ್ವ ರಸಾಯನ
ವೇದಾಂತಪಂಚದಶೀ ಟೀಕೆ
ವೇದಾಂತ ವಚನ—ವೈದ್ಯದಾಸಣ್ಣ
ವೇದಾಂತ ವಾರ್ತಿಕ
ವೈದ್ಯಕಲ್ಪ ಟೀಕೆ
ವೈದ್ಯಚಿಂತಾಮಣಿ (ಗ)
ವೈದ್ಯಚಿಂತಾಮಣಿ ಟೀಕೆ
ವೈದ್ಯದ ಕ್ರಿಯೆ
ವೈದ್ಯಬೋಧಿನಿ—ಜಗನ್ನಾಥನಾಯ್ಡು
ವೈದ್ಯರತ್ನಾಕರ ಟೀಕೆ
ವೈದ್ಯವಿಷಯ ಟೀಕೆ
ವೈದ್ಯಸಂಗ್ರಹ—ಸೂರಪಂಡಿತ
ವೈದ್ಯಸಾರಸಂಗ್ರಹ ಟೀಕೆ
ವೈದ್ಯಸಾರಸಮುದ್ರ ಟೀಕೆ
ವೈನತೇಯ ಶತಕ—ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ಪ
ವೈರಾಗ್ಯಷಟ್ಪದಿ ಸೋಮೇಶ್ವರ
ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮ
ಶಂಕರಕಥೆ
ಶಂಕರತತ್ವ
ಶಂಕರಭಾರತಿ
ಶಂಕರ ವಾರ್ತಿಕ
ಶಂಕರವಿಜಯದ ಕಥೆ
ಶಂಕರವಿಜಯ ಸಂಗ್ರಹ
ಶಂಕರಸಂಹಿತಾಟೀಕೆ—ಮಾದಪ್ಪ
ಶಂಕರಸಂಹಿತೆ—ಬಸವರಾಜೇಂದ್ರ
ಶಂಭುಲಿಂಗದ ಕಂದ
ಶಂಭುಲಿಂಗದ ಕಂದದ ಟೀಕೆ
ಶಕುನಶಾಸ್ತ್ರ
ಶತಕಂದರ ರಾಮಾಯಣ
ಶಬರಶಂಕರವಿಲಾಸದ ಟೀಕೆ
ಶಬ್ದಚಂದ್ರಿಕೆ
ಶಬ್ದರತ್ನಾಕರ
ಶರಣರ ಕಥೆ (ಯ)
ಶರಣಬಸವ ರಗಳೆಯ ಟೀಕೆ
ಶಲ್ಯಮಂತ್ರ
ಶಾಂತಪ್ರಕಾಶಿಕೆ (ಶ್ರೀರುದ್ರಟೀಕೆ)
ಶಾಂತ್ಯಷ್ಟಕದ ಟೀಕೆ
ಶಾಂತಿಕರಸ್ತೋತ್ರ ಟೀಕೆ
ಶಾಂತಿಗಣೇಶ್ವರನ ಸಾಂಗತ್ಯ
ಶಾರದಾ ಗದ್ಯ

ಶಾಲಿಹೋತ್ರಾಶ್ವವೈದ್ಯ ಟೀಕೆ
ಶಾಸ್ತ್ರಸಾರಸಮುಚ್ಚಯ ವೃತ್ತಿ
ಶಿಖಾಚಕ್ರ ವಚನ
ಶಿಖಾಮಣಿ
ಶಿತಿಕಂಠವ್ಯಾಖ್ಯಾನ
ಶಿರೋಮಣಿಕೃತಿಪದ್ಯ—ಬಾಲಯ್ಯ
ಶಿಲ್ಪಶಾಸ್ತ್ರ (ಗ)
ಶಿಲ್ಪಶಾಸ್ತ್ರ ಟೀಕೆ
ಶಿವಕಥಾಮೃತಸಾರ (ಷ)
ಶಿವಕವಚ
ಶಿವಕವಚ ಟೀಕೆ
ಶಿವಚಿಂತಾಮಣಿ (ಗ)
ಶಿವಜ್ಞಾನ ಚಾರಿತ್ರ—ಶಾಂತವೀರದೇಶಿಕ
ಶಿವತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಬೋಧೆ
ಶಿವತತ್ತ್ವಸುಧಾಂಬುಧಿ
ಶಿವಪಾದರೇಣುಕಾಸಹಸ್ರ
ಶಿವಪಾರಿಜಾತ
ಶಿವಪೂಜೆಯ ಫಲ
ಶಿವಭಕ್ತರ ಪುರಾಣ
ಶಿವಭಕ್ತರ ರಗಳೆ
ಶಿವಭಕ್ತವಿಲಾಸ
ಶಿವಮಲ್ಲಿಕಾಮಾಲೆ
ಶಿವಯೋಗ
ಶಿವರಹಸ್ಯ
ಶಿವರಹಸ್ಯ ಟೀಕೆ
ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ಕಥೆ (ಷ)
ಶಿವಲಿಂಗಷಟ್ಪದಿ
ಶಿವಲಿಂಗಾಂತಿಕೆ (ಗ)
ಶಿವಲೋಕಾಸ್ಥಾನವರ್ಣನೆ
ಶಿವಶರಣಂ—ಬಸವರಾಜಯ್ಯ
ಶಿವಶರಣರ ಕಥೆ
ಶಿವಶರಣರ ವಿಲಾಸ—ದೇಶಿಕೇಂದ್ರ
ಶಿವಶರಣಾಷ್ಟಕ
ಶಿವಷಟ್ಪದಿ—ಪ್ರಧಾನಿ ವೆಂಕಪ್ಪ
ಶಿವಸ್ತವ ಶಿರೋಮಣಿ
ಶಿವಸಿದ್ಧಾಂತ ಟೀಕೆ
ಶಿವಸ್ತುತಿ (ಕಂ)
ಶಿವಸೂತ್ರ
ಶಿವಾಗಮಕಲ್ಪ
ಶಿವಾದ್ವೈತಮಂಜರಿ
ಶಿವಾಧಿಕ್ಯಪುರಾಣ—ಮಾಧವಶಾವಯ್ಯ
ಶಿವಾಧಿಕ್ಯಪುರಾಣದ ಟೀಕೆ
ಶಿವಾಧಿಕ್ಯ ರತ್ನಾವಳಿ
ಶಿವಾಧಿಕ್ಯಶತಕ
ಶಿವಾನಂದಲಹರಿಯ ಟೀಕೆ
ಶಿವಾನುಭವ ಶಾಸ್ತ್ರ
ಶಿವಾರ್ಚನಸೂಚಿ (ಹಾ)
ಶಿವಾಷ್ಟಸಗ
ಶ್ರೀಗಂಗಾ[illegible] ವೈಷ್ಣವ [illegible]ದನ
ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಮುತ್ತಿಗೆ
ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ
ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ವರ್ಣನೆ
ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಚರಿತ್ರೆ—ಚೋಕಯ್ಯ
ಶ್ರೀರಂಗ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ (ಗ)—ದೊಡ್ಡತಿಮದಾಸ
ಶ್ರೀರಂಗರಾಜ ವಂಶಪ್ರಭಾವ (ಗ)
ಶ್ರೀರುದ್ರ ಟೀಕೆ—ಸೋಸಲೆ ರೇವಣಾರಾಧ್ಯ
ಶ್ರೀವಚನಭೂಷಣ
ಶ್ರೀವೆಂಕಟೇಶ ಜೋಗುಳದ ಪದ
ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವಾಹ್ನಿಕೆ
ಶೃಂಗಾರಪದಗಳು
ಶೃಂಗಾರಮಂಜರಿಯ ಟೀಕೆ
ಶೇಷಕಲಾನಿಧಿ (ಚಂ—? ತಿರುಮಲಾರ್ಯ)
ಶ್ವೇತಶೃಂಗನ ಕಥೆ
ಶೈವಪಟಲ
ಶೈವಸಿದ್ಧಾಂತದ ಕಂದ
ಶೈವಸಿದ್ಧಾಂತ ದೀಪಿಕೆ—ವೀರಣಾಚಾರ್ಯ
ಶೈವಾದ್ವೈತಪ್ರಕಾಶಿಕೆಯ ಟೀಕೆ
ಷಟ್ಚಕ್ರಭೂಚಕ್ರ
ಷಟ್ಪದೀಲಕ್ಷಣ
ಷಟ್ಸ್ಥಲಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಸಂಪಾದನೆ
ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಚರಿತ್ರೆ
ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಜ್ಞಾನಚಾರಿತ್ರ—ಗುರುರಾಜ

ಷಟ್ಸ್ಥಲ ತಿಲಕ
ಷಟ್ಸ್ಥಲನಿರ್ಣಯ ಟೀಕೆ
ಷಟ್ಸ್ಥಲ ವಿವರಣೆ
ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಸಾರಾಮೃತ
ಷಟ್ಸ್ಥಲಸಾರಾಯದಂದ
ಷಡಕ್ಷರಮಹಿಮೆ
ಷಡ್ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ವಚನ
ಷಡ್ಲಿಂಗ ವಿವರ
ಷಡಕ್ಷರಸ್ತೋತ್ರ ಟೀಕೆ
ಷೋಡಶ ಕ್ರಿಯಾ ಟೀಕೆ
ಸಂಕ್ಷೇಪಭಾರತ
ಸಂಕ್ಷೇಪರಾಮಾಯಣ
ಸಂಕ್ಷೇಪರಾಮಾಯಣ ಟೀಕೆ
ಸಂಖ್ಯಾರತ್ನಕೋಶ ಟೀಕೆ—ಕೃಷ್ಣರಾಜ
ಸಂಗಮಲಿಂಗಾಷ್ಟಕ
ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ಶತಕ
ಸಂಗೀತಚೂಡಾಮಣಿ ಟೀಕೆ
ಸಂಧಾನಸೇವಾಪುರಾಣ ಟೀಕೆ
ಸಂಪ್ರದಾಯ ವಚನ
ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಸರಣಿ
ಸಂಸ್ಕೃತಗಣಿತ ವಿಲಾಸದ ಟೀಕೆ
ಸಕಲಮತಖಂಡನ
ಸಕಲಾಗಮಸಾರ
ಸಕಲಾಗಮಸಾರ ಟೀಕೆ
ಸತ್ಯಭಾಮಾಕಲ್ಯಾಣ
ಸತ್ಯವೇದಪರೀಕ್ಷೆ 1852
ಸತ್ಯೋಪದೇಶ
ಸದ್ಧರ್ಮಪಾತ್ರೋಕಕತ್ರಟೀಕೆ
ಸನತ್ಕುಮಾರವಾಸ್ತುಶಾಸ್ತ್ರ ಟೀಕೆ
ಸನತ್ಸುಜಾತ ಟೀಕೆ
ಸಪ್ಪಣ್ಣನವರ ವಚನ
ಸಭಾಪತಿ ಲಕ್ಷಣ
ಸಮಯಪರಿಚ್ಛೇದ
ಸಮಾಧಿಕ್ರಿಯೆಯ ವಚನ
ಸಮಾಧಿತತ್ವಟೀಕೆ
ಸರಸ್ವತೀ ವಿಲಾಸ
ಸರಸ್ವತೀಸ್ತುತಿಯ ಟೀಕೆ

ಸರ್ವೇಶ್ವರ ನಿರೂಪಣ
ಸ್ಥಲಯುಕ್ತವಾದ ಸ್ವರವಚನಗಳು
ಸ್ಯಮಂತಕಮಣಿಕಥೆ (ಸಾಂ)
ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಟೀಕೆ ಶತಕ 1738—ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ರಂಗಶಾಸ್ತ್ರಿ
ಸ್ವರಚಿಂತಾಮಣಿ
ಸ್ವರಚಿಂತಾಮಣಿಯ ಟೀಕೆ
ಸ್ವರಭೇದ
ಸ್ವರವಚನ—ಮುಪ್ಪಿನ ಷಡಕ್ಷರಸ್ವಾಮಿ
ಸ್ವರಶಾಸ್ತ್ರ ಟೀಕೆ
ಸ್ವರೂಪಸಂಬೋಧನೆಯ ಟೀಕೆ—ಬ್ರಹ್ಮಸೂರಿ ಪಂಡಿತ

ಸಾಕಾರಸಿದ್ಧಾಂತಚರಿತ್ರೆ
ಸಾಗಾರಧರ್ಮಾಮೃತ ಟೀಕೆ
ಸಾದಾಮ್ಯ ಕಟ್ಟಳೆ
ಸಾನಂದಕೃತಿ
ಸಾನಂದಗಣೇಶಸಾಂಗತ್ಯ—ಮಲ್ಲೇಶ
ಸಾನಂದಗಣೇಶ್ವರನರಗಳೆ
ಸಾನಂದ ಚರಿತೆ (ಸಾಂ)
ಸಾಮುದ್ರಿಕಶಾಸ್ತ್ರ ಟೀಕೆ
ಸಾರಂಗಧರನ ಕಥೆ—ನಂಜುಂಡ
,, ರಂಗರಾಜೇಂದ್ರ
ಸಾರಂಗಧರನ ಚರಿತ್ರೆ
ಸಾಲಗ್ರಾಮ ಮಹಾತ್ಮ್ಯ
ಸಾಲಗ್ರಾಮ ಲಕ್ಷಣ ಟೀಕೆ
ಸಾವಿತ್ರೀ ಚರಿತ್ರೆ (ಯ)
ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣ
ಸಿದ್ಧಚರಿತ್ರೆ
ಸಿದ್ಧಯೋಗಮಾಲೆ
ಸಿದ್ಧರಾಮನ ಕಥೆ (ಸಾಂ)
ಸಿದ್ಧರಾಮನ ಮಂತ್ರಕಥಾಗೋಪ್ಯದಕಥಾಗರ್ಭ
ಸಿದ್ಧರಾಶಿ—ಕಲ್ಯಾಣಕೀರ್ತಿ
ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಚರಿತ್ರೆ
ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ ವಿಜಯ
ಸಿದ್ಧಸಾಂಗತ್ಯ
ಸಿದ್ಧಾಂತಾರ್ಥಪ್ರಕಾಶಟೀಕೆ
ಸಿದ್ಧಾಷ್ಟಕ

APPENDIX VII.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ VII

ಪ್ರಥಮ ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಪುಟಗಳಿಗೂ ಈ ಸಂಪುಟಕ್ಕೂ ಸೇರಬೇಕಾದ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಕವಿಗಳ ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ವಿಷಯ.

ನಾರಣದೇವ 1109

ಈತನು ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಾವೇರಿಯಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹದೇವಸ್ಥಾನದ ಬಳಿ ಇರುವ ಒಂದು ಶಾಸನವನ್ನು[1] ಬರೆದುದಾಗಿ ಆ ಶಾಸನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ

ಪ್ರಣುತಾರ್ಥಂ ಹೃದ್ಯಮೀಪದ್ಯನಿಚಯಮೆಸೆ ಪೇೞ್ದಂ ಮನಂಗೊಂಡುವಿದ್ವ |
ದ್ಗಣಮುತ್ಯಾನಂದದಿಂ ಬಣ್ಣಿಸೆ ಬರೆದನಿದಂ ಸತ್ಕವೀಂದ್ರಸ್ತುತಂ ನಾ ||
ರಣದೇವಂ ಪಾರ್ವತೀವಲ್ಲಭ ಪದಯುಗಳಾರಾಧಕಂ ವಿಪ್ರವಂಶಾ |
ಗ್ರಣಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಗೋತ್ರಾಂಬುರುಹವನಪತಂಗಂ ವಿಶುದ್ಧಾಂತರಂಗಂ ||

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈತನು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಗೋತ್ರದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕವಿ ಎಂಬುದು ಈ ಪದ್ಯದಿಂದಲೇ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಶಾಸನವು ಚಾಳುಕ್ಯ ರಾಜನಾದ ತ್ರಿಭುವನಮಲ್ಲನ (1076-1126) ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ 1109 ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ದಂಡನಾಯಕ ಮಾಧವಭಟ್ಟನ ಮಗ ನಿಂಬರಸನೂ ಹಾವೇರಿ ಅಗ್ರಹಾರದ ಮಹಾಜನಗಳು ನಾನೂರ್ವರೂ ಸೇರಿ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರದೇವರಿಗೆ ದತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಶಾಸನದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ :—

ಮಾಧವಭಟ್ಟ

ಈ ಧರಣೀತಳಂ ಪ್ರತಿದಿನಂ ಸಲೆ ಬಣ್ಣಿಸುಗುಂ ಪ್ರಚಂಡದಂ |
ಡಾಧಿಪನಂ ವಿದಗ್ಧಬುಧಮಾಗಧರಕ್ಷಕನಂ ವಿವೇಕವಿ ||
ದ್ಯಾಧರನಂ ಮಹಾಮಹಿಮನಂ ಸುಚರಿತ್ರಪವಿತ್ರಗಾತ್ರನಂ |
ಮಾಧವಭಟ್ಟನಂ ಬುಧಲಲಾಟತಟಸ್ಥಿತರತ್ನಪಟ್ಟನಂ ||

---

1 ಈ ಶಾಸನದ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಹಾವೇರಿ ಮ್ಯುನಿಸಿಪಲ್ ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ಹೆಡ್‌ಮಾಸ್ಟರ್ ಶ್ರೀಯುತ ಎಚ್. ಜಿ. ಬೆಂಗೇರಿ ಬಿ. ಎ., ಅವರು ಬರೆದು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಭುಲಕ್ಷಣದೊಳ್ ಸಂತತ ।
ವಿಭವದೊಳಭಿಮಾನದೊಳ್ ವಿಶುದ್ಧಜ್ಞಾನ ॥
ಪ್ರಭೆಯೊಳ್ ವಾಕ್ಶ್ರೀರಮಣೀ ।
ವಿಭು ಮಾಧವಭಟ್ಟನೆಸೆದನಖಿಲೋರ್ವರೆಯೊಳ್ ॥

ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಕಾಳಿಕಬ್ಬೆ

ರತಿಗನುರುಂಧತಿಗಂ ಮಾ ।
ಕ್ಸತಿಗಂ ರೂಪಿನೊಳುದಾತ್ತಪತಿಭಕ್ತಿಯೊಳ ॥
ನ್ನಿತಸಕಲಕಲಾಗಮಪರಿ ।
ಣತಿಯೊಳ್ ಸಲೆ ಕಾಳಿಕಬ್ಬೆ ಮಿಗಿಲೆನೆ ನೆಗಳ್ದಳ್ ॥

ಸರಸಿಜಸಂಭವಂ ಬರೆದು ನಿರ್ಮಿಸಿದಂ ಸ್ಮರನಲ್ಕೆಯಿಂದೆ ವಿ ।
ಸ್ತರಿಸಿದನೆಯ್ದೆ ಸಂಪದಮನುದ್ಭವಮಂ ಸೊಬಗಂ ವಿಲಾಸಮಂ ॥
ಸರಸಕಲಾಪ್ರವೀಣತೆಯನೆಂಬಿನಮುನ್ನತಿವೆತ್ತ ಕಾಳಿಕ ।
ಬ್ಬರಸಿಯ ರೂಪನಾಂ ಸಕ್ಷೆಯೆ ಬಣ್ಣಿಪೆನೆಂಬವನೆಗ್ಗನಲ್ಲನೇ ॥

ನಿಂಬರಸ

ಪತಿಹಿತನೇ ಮರುತ್ತನಯನಾಹವಧೀರನೆ ಸವ್ಯಸಾಚಿ ಮಿ ।
ಕ್ಕತಿಶಯರೂಪನೇ ಕುಸುಮಸಾಯಕನುನ್ನತನೇ ಸುರಾಚಲಂ ॥
ವಿತರಣಶೀಲನೇ ರವಿಜನುತ್ತಮನೇ ಮನುಮಾರ್ಗನೆಂದು ಪಂ ।
ಡಿತಜನಮೆಯ್ದೆ ಬಣ್ಣಿಪುದು ನಿಂಬನನೀವಸುಧಾತಲಾಗ್ರದೊಳ್ ॥

ಧುರದೊಳಿದಿರಾದ ವೈರಿಗೆ ।
ಪುರಹರನಿಟಿಳಾಂಬಕಾನಳಂ ಶರಣೆಂದಾ ॥
ದರಿಸಿದೊಡಂಬುಧಿ ವಂದಿಗೆ ।
ಸುರತರು ಸರಿ ಪಾಟಿ ಸಮನೆನಿಪ್ಪಂ ನಿಂಬಂ ॥

ಹಬ್ಬಣಯ್ಯನಾಯಕ 1149

ಈತನು ಬಿಜಾಪುರಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೇರಿದ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಸಿರೂರ ಕಲಿದೇವಲಿಂಗದೇವರ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಶಾಸನವನ್ನು ಬರೆದುದಾಗಿ ಆ ಶಾಸನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ 'ಈ ಸಾಸನಗಬ್ಬಮಂ ಪೇಳ್ದಿಂ ಹಬ್ಬಣಯ್ಯನಾಯಕಂ'

ಎಂಬ ಭಾಗದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಚಾಳುಕ್ಯರಾಜನಾದ ೨ನೆಯ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾಪ್ರಭುವಿಣಿ ಲಕುಮಾದೇವಿ ಆದಿಯಣ್ಣ ಮಾಡಿಸಿದ ಸೂರ್ಯದೇವರಿಗೆ 1149 ರಲ್ಲಿ 10 ಮತ್ತರುಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುದಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಶಾಸನದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ :—

ಲಕುಮಾದೇವಿ

ಮನಸಿಜರಾಜನರ್ಚಿಸುವ ಕರ್ಬಿನ ಬಿಲ್ಲನೆ ಪುರ್ಬು ಕಾಮದೇ ।
ವನ ಕುಸುಮಾಸ್ತ್ರವಿಸ್ತರಮಿವೆಂದೆನೆ ನೀಳ್ದಲಗುಣ್ಗಳಾ ಮನೋ ॥
ಜನ ನಡದಿಟ್ಟ ಜಂಗಮಲತಾಂಗಮೆನಲ್ ನಿಜರೂಪು ಲಕ್ಷ್ಮಿಭಾ ।
ಜನಮೆನೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಗೆಣೆ ಮೇನಕೆಯೂರ್ವಸಿರಂಭೆಯೆಂಬವರ್ ॥
ವಿಕಸಿತಪಂಕಜಾಸ್ಯೆ ಮೃಗಲೋಚನೆ ಮತ್ತಗಜೇಂದ್ರಯಾನೆ ಕೇ ।
ತಕಿವರಗಂಧಿ ಕೋಮಳಲತಾಂಗಿ ಚಳಾಳಕೆ ಕಂಬುಕಂಠೆ ಯಾ ॥
ಚಕಜನಕಲ್ಪಭೂಜೆ ಸುರಧೇನು ವಲಂ ಪರಿವಾರಕೆಂದು ದಿ ।
ಕ್ಕುಕಟಿತಕೀರ್ತಿಯಂ ಲಕುಮಿದೇವಿಯ [illegible]ಗುಂ ಜಗಜ್ಜನಂ ॥

ಅದೇ ಗುಡಿಯ ಇದಿರಿಗಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿಯೂ ಎರಡು ಶಾಸನಗಳಿವೆ- ಈ ಮೂರು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದರ ಪದ್ಯಗಳು ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಮೂರೂ ಹಬ್ಬಣಯ್ಯನಾಯಕಕೃತವೆಂದು ಊಹಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣದೇವಾಲಯದ ಶಾಸನಗಳೊಳಗೆ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಕಳಚುರ್ಯರಾಜನಾದ ರಾಯಮುರಾರಿ ಸೋಮದೇವನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾಪ್ರಭುವಿಣಿ ಲಕುಮಾದೇವಿಗೆ ಪಾದಪೂಜೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಏಚಗಾಡನ ಮಗ ಬಸವಗೌಡನು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಡೆದು 1173 ರಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗೂ ಸತ್ರಕ್ಕೂ ಬಿಟ್ಟಹಾಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಆದಿಯಣ್ಣನ ಮಗ ನಾಗಿದೇವನು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣದೇವರಿಗೂ ನಾಗೇಶ್ವರದೇವರಿಗೂ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಶಾಸನಗಳಿಂದಲೂ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ :—

ಲಕುಮಾದೇವಿ

ನುಡಿಗಲ್ತು ಸತ್ಯವಲ್ಲದೆ ।
ನುಡಿಯಳ್ ನಡೆಗಲ್ತು ಧರ್ಮಪಥವಲ್ಲದೆ ತಾಂ ।
ನಡೆಯಳ್ ಲಕುಮಾದೇವಿಯ ।
ನುಡಿ ಸತ್ಯಂ ನಡೆವುದೆಲ್ಲ ಮನುಮುನಿಮಾರ್ಗಂ ॥
ಹರಳಲ್ಲದ ಚಿಂತಾಮಣಿ ।
ಮರನಲ್ಲದ ಕಲ್ಪಲತಿಕೆ ಪಶುವಲ್ಲದ ಶ್ರೀ ॥
ಸುರಧೇನು ಬುಧರ್ಗೆ ವಂದಿಗೆ ।
ಪರಿಜನಕನವರತಮೀಗೆ ಲಕುಮಾದೇವೀ ॥

ಲಕುಮಾದೇವಿಯ ಮಗ ಚೌಡರಸ

ಹಿರಿಯ ಮಗಂ ಚೌಡರಸಂ ।
ವರವನಿತಾತತಿಗೆ ಕಂತು ವಿತರಣದೊಳ್ ಭಾ ।
ಸ್ಕರನ ಸುತನಣ್ಮಿನೆಡೆಯೊಳ್ ।
ಹರಿನಂದನನನ್ನನೆಂದೊಡೇವಣ್ಣಿಪುದೋ ॥
ಎರೆದಂಗಂ ಪೊರೆದಂಗಂ ।
ವರವಧುಗಂ ಚೌಡಭೂಪನೀವಸುಮತಿಯೊಳ್ ।
ಮರನಲ್ಲದ ಸುರತರು ವಾ ।
ನರನಲ್ಲದ ಹನುಮನತನುವಲ್ಲದ ಕಾಮಂ ॥

ಲಿಂಗಮ್ಮ ಸು. 1160.

ಈಕೆ ವಚನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳು ವೀರಶೈವ ಕವಿ; ಹಡಪದ ಅಪ್ಪಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿ.

---

1 ಈ ವಚನಗಳನ್ನು ಮ|| ರಾ|| ಹಲಸಂಗಿಯ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಪ್ಪನವರು ಪ್ರತಿಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವಚನಗಳು

ಇವಳ ವಚನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 87. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಣ್ಣಪ್ರಿಯ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ[1] ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ. ಒಂದು ವಚನವನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ:—

ಮನವ ಗೆದ್ದೆನೆಂದು ತನುವ ಕರಗಿಸಿ ಕಾಯವ ಮುಱುಗಿಸಿ ನಿದ್ರೆಯ ಕೆಡಿಸಿ ವಿದ್ಯೆಯ ಕಲಿತೆನೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಹೀನರಿರಾ ನೀವು ಕೇಳಿರೋ. ನಮ್ಮ ಶರಣರು ಮನವನೆಂತು ಗೆದ್ದರೆಂದಡೆ ಕಾಮಕ್ರೋಧ ನೀಗಿ ಮೋಹಮದಮತ್ಸರವ ಭೇದಿಸಿ ಅಶೆರೋಷವಱಿದು ಜಗದ ಪಾಶವ ಬಿಟ್ಟು ಆ ಮುಱುಗಿಸುವ ಕಾಯವನೆ ಪ್ರಸಾದವ ಮಾಡಿ ಸಲಹಿದರು ; ಕೆಡಿಸುವ ನಿದ್ರೆಯನೆ ಯೋಗಸಮಾಧಿಯ ಮಾಡಿ ಸುಖವನೇಡಿಸಿ ಜಗವ ಕದ್ದ ಶರಣರ ಬುದ್ಧಿಹೀನರೆತ್ತ ಬಲ್ಲರೊ ಅಪ್ಪಣ್ಣಪ್ರಿಯ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ. (363ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಚನವು ಉದಾಹೃತವಾಗಿದೆ.)

ಬಾಲಸಂಗಣ್ಣ ಸು. 1160

ಇವನು ವಚನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ವೀರಶೈವ ಕವಿ. ಇವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಮಠೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ. ಒಂದು ವಚನವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ:—

ಐದಱಿಂದ ಕಾಣ್ಬುದು ಜೀವ ; ಮೂಱಱಿಂದ ಕಾಣ್ಬುದು ಆತ್ಮ ; ಇಪ್ಪತ್ತೈದಱಿಂದ ಕಾಣ್ಬುದು ಪರಮ ; ಮೂವತ್ತಾಱಱಿಂದ ಕಾಣ್ಬುದು ಚಿತ್ತ ; ಒಂದಱಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಬುದು ಚಿದಾನಂದ ; ಚಿದಾನಂದವೆಂಬ ಆನಂದ ನಿಂದು ಸದಮಲಾನಂದ ತಾನಾದಲ್ಲಿ ಸದಾಸನ್ನದ್ಧವೆಂಬ ಆನಂದ ಹಿಂಗಿ ನಿಂದ ಉಱಿಮೆ ಕಮಠೇಶ್ವರಲಿಂಗವು ತಾನಾದ ಶರಣ. (363ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಚನವು ಉದಾಹೃತವಾಗಿದೆ.)

ಮಾರೇಶ್ವರೊಡೆಯ ಸು. 1160

ಇವನು ವಚನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ವೀರಶೈವಕವಿ. ಇವನ

---

1 ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಚೆನ್ನಬಸವೇಶ್ವರ ಎಂದೂ ಇರುವಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. 363ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ.

ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ. ಒಂದೆರಡು ವಚನಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ :—

ಊಡಿದಡುಣ್ಣದು, ಒಡನೆ ಮಾತಾಡದು, ನೋಡದು, ನುಡಿಯದು, ಬೇಡದು, ಕಾಡದು ; ಕಾಡಬೆರಣಿಯ ಕೈಯಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಹೇಳಿದೆ ಹೋದೆಯೋ ಮಾರೇಶ್ವರಾ.

ಸತ್ಯದ ಹಿರಿಯರ ಕತ್ತಲೆ ಕಚ್ಚಿ ಹುತ್ತವನೇಱುತ್ತಲಿಪ್ಪರಲ್ಲಾ. ಅಲ್ಲದ ಜೇಳನ ಚಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಒಸೆದು ಕೆಟ್ಟರಲ್ಲಾ. ಇವರೆಲ್ಲರ ಕಾರ್ಯ ವಿಲ್ಲಿಯೋ ಉಱಿ'ಯಿತ್ತು ಲ್ಲವಬರಾರೊ ಮಾರೇಶ್ವರಾ.

ಪುಟ 360-361ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕೆಲವರು ವಚನಕಾರರ ವಚನಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಇವರೆಲ್ಲಾ ಬಸವನ ಸಮಕಾಲದವರು ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಏಕಾಂತದ ರಾಮಯ್ಯ ಅಥವಾ ಏಕಾಂತರಾಮಿ ತಂದೆ. ಸು. 1160

ಇವನ ಅಂಕಿತವು ಎನ್ನಯ್ಯ ಚೆನ್ನರಾಮ ಅಥವಾ ಚೆನ್ನರಾಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ. 360ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಏಕಾಂತ ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಎಂಬುದು ತಪ್ಪು.

ಅಶನ ವ್ಯಸನ ಸರ್ವವಿಷಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಸಿದು ಪಿಸುಣತ್ವದಿಂದ ಗಸಣಿಗೊಂಡು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಬುದು ಸಂಬಂಧವಲ್ಲ. ತಿಲರಸವಾರಿಯ ಭೇದದಂತೆ ಮಣಿಯೊಳಗಿದ್ದ ಸೂತ್ರದಂತೆ ಅಂಗವ ತೀರ್ಚಿ ಪಾಯ್ದು ನಿಂದ ಅಹಿಯ ಅಂಗದಂತೆ ಸದ್ಗುರುಸ್ಥಲದ ಸಂಬಂಧ ಎನ್ನಯ್ಯ ಚೆನ್ನರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗವನಱಿಯಬಲ್ಲಡೆ. (366ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಚನವು ಉದಾಹೃತವಾಗಿದೆ.)

ಕನ್ನದ ಮಾರಿತಂದೆ. ಸು. 1160

ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನವನಿಕ್ಕಿದಡೆ ಎನಗೆ ಕತ್ತಿಯ ಕೊಟ್ಟ ಕರ್ತೃವಿಂಗೆ ಭಂಗ ; ಅವರು ಮಱೆದಿರ್ದಲ್ಲಿ ಮಱೆಯ ಹೊಕ್ಕಡೆ ಎನ್ನ ಚೋರತನದ ಆಱಿಕೆ ಭಂಗ ; ಮಱೆದಿರ್ದವರ ಎಬ್ಬಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಅವರೊಡವೆಯ ತೋಱಿ ಎನ್ನೊಡವೆಯ ತಂದೆ ಮಾರನ ವೈರಿ ಮಾರೇಶ್ವರ.

ಪ್ರಸಾದಿ ಲೆಂಕಬಂಕಣ್ಣ. ಸು. 1160

ರೂಪನಱಿದು ರುಚಿಯನುಂಡು ಅವಱ ನಿಹಿತಂಗಳ ಕಂಡು ಮತ್ತೆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಪ್ರಸಾದ ಮುಂತಾಗಿ ಕೊಂಡಿಹೆನೆಂಬ ವರ್ತಕಭಂಡರ ನೋಡಾ. ಕಟ್ಟಿ ಹುಟ್ಟಿದ ರತ್ನಸುಗುಣ, ಅಪ್ಪು ತುಂಬಿದ ಮುತ್ತು, ಕಳೆ ತುಂಬಿದ ಬೆಳಗು, ಹೊಳವುದೋಱುವ ಸೂತ್ರ, ಲವಲವಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ಚಿತ್ತ, ಇದಱ ಗುಣವನಱಿಯದ ಆತ್ಮ, ಇಂತಿವು ಫಲಿಸಬಲ್ಲವೇ ? ಕ್ರಿಯೆಯನಱಿದು ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು ; ಅರ್ಪಿಸುವಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಾಂತಸಿದ್ಧಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಬೇಕು. ಕಾಣದವಗೆ ತಾ ಕಂಡು ಕುಱುಹಿನ ದಿಕ್ಕ ಅಱುಹಿತೋಱುವ ತೆಱನಂತೆ, ತಾ ಲಕ್ಷಿಸಿದಲ್ಲಿ ತಾ ದೃಷ್ಟಿಸಿದಲ್ಲಿ ತಾ ಮುಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಪ್ರಸಾದಿಯು ಕಟ್ಟು ದಹನಚಂಡಿಕೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವು ತಾನಾದ ಚಿತ್ತ ದವನ ಮುಟ್ಟು.

ಮೈದುನ ರಾಮಯ್ಯ. ಸು. 1160

ಮುಱಿಲಲ್ಲಿ ರಸವುಂಟೆ ? ನೇಱಿಲಿಗೆ ತಡೆಯುಂಟೆ ? ರಣದಲ್ಲಿ ತಪವುಂಟೆ ? ನೇಹ ತಪ್ಪಿದಲ್ಲಿ ಮೋಹವನರಸಲುಂಟೆ ? ಮಹಾಲಿಂಗ ಚೆನ್ನರಾಮ ಮನಮುರಿದ ಬಱಿ'ಕ ಕಂಗಳಿಗೆ ವಿಷವಯ್ಯ.

ಸಿದ್ಧಾಂತಿ ವೀರಸಂಗಯ್ಯ. ಸು. 1160

ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತುವಿಪ್ಪುದೆ ದಿಟ, ಆದಡೆ ಇನ್ನು ತಿಳಿದು ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆಯಿಪ್ಪುದೆ ದಿಟ ; ಇಂತೀ ಉಭಯವ ತಿಳಿದು ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುವಿಗೂ ಕ್ರಿಯೆಗೂ ಭಿನ್ನವುಂಟು. ಅದೆಂತೆಂದಡೆ ಸಕ್ಕರೆಯ ಕುಂಭವೆನ ಲೇಕೆ ? ತುಪ್ಪದ ಕಂದಲೆನಲೇಕೆ ? ಕಪ್ಪುರದ ಕರಂಡವೆನಲೇಕೆ ? ಆ ವಸ್ತು ದೃಷ್ಟ ದಿಟವೆ. ಕುಂಭ ಸಕ್ಕರೆಯಲ್ಲ ಸಕ್ಕರೆ ಕುಂಭವಲ್ಲ ; ತುಪ್ಪ ಕಂದಲಲ್ಲ ಕಂದಲು ತುಪ್ಪವಲ್ಲ ; ಕರಂಡ ಕಪ್ಪುರವಲ್ಲ ಕಪ್ಪುರ ಕರಂಡವಲ್ಲ ; ಅಲ್ಲಿದ್ದ ವಸ್ತು ಹೋದಮತ್ತೆ ಉಪದೃಷ್ಟದ ಮಾತಡಗಿತ್ತು, ಬಣ್ಣವಿಲ್ಲದ ಮತ್ತೆ ಬಂಗಾರ ವೆಂಬ ಕುಱುಹುಂಟೆ ? ಸಕ್ಕರೆ ತುಪ್ಪ ಕಪ್ಪುರ ಹೋದ ಮತ್ತೆ ಘಟವಲ್ಲದೆ ವಸ್ತುನಾಮವಿಲ್ಲ. ವಸ್ತು ವಸ್ತುಕದಂತೆ, ಘಟ ಆತ್ಮನಂತೆ, ಉಭಯಕ್ಕೂ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿ ಆ ಸಿದ್ಧಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿ ಆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪ್ರಸಂಗವಾಗಿ

ಆ ಪ್ರಸಂಗ ಆ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೊಡಲಳಿತುದು ಗೋಳಾಕಾರ ವಿಶ್ವವಿರಹಿತ ಲಿಂಗವು ತಾನಾದುದು.

ಸೂಜಿಕಾಯಕದ ರಾಮಿತಂದೆ. ಸು. 1160

ಏತ್ವದಲ್ಲಿ ಸುಚ್ಚಿ ಓತ್ವದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ಔತ್ವದಲ್ಲಿ ಒಡಗೂಡಿ ಕುರುಕಿನಲ್ಲಿ ಸುಳಿದು ಸೊನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಜ್ಞೆಗೆಟ್ಟು ಸೂಜಿಯ ಮೊನೆಯೊಡಗೂಡುವುದಕ್ಕೆ ಎರಡಿಲ್ಲ. ಇದನಾರು ಬಲ್ಲರು ? ಇಂತಿವನಾರಯ್ಯಬಲ್ಲಡೆ ಪ್ರಸನ್ನ ಕಪಿಲಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಲಿಂಗವ ಬಲ್ಲವ.

ಸ್ಥೂಲಕ್ಕೆ ಮೂರು, ಸೂಕ್ಷ್ಮಕ್ಕೆ ಎರಡು, ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಒಂದೆಂದು ತಿಳಿದ ಮತ್ತೆ ನಾನಾಸಂದುಸಂದ ಹೊಲಿಯಲೇತಕ್ಕೆ ? ನಾಗಳಿಗೆಯು ಒಡಗೂಡಿ ದಳೆದು ಮುಗಿದ ಮತ್ತೆ ಹೊಲಿವ ತಾನೇಕವಾದ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಸನ್ನ ಕಪಿಲಸಿದ್ಧಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗವನೊಡಗೂಡುವನಿರವು.

ಉಗ್ಗಡಿಸುವ ಬಿಬ್ಬಿದೇವಯ್ಯ[1]. ಸು. 1160

ಈತನು ವಚನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ. ಇವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವರಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ. ಕೆಲವು ವಚನಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ:—

ಜೀವನ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಭ್ರಮೆಯು ತಡೆದು ಆತ್ಮನ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯು ತಡೆದು ಪರಮನ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತವ ತಡೆದು ಮಿಕ್ಕಾದ ವಾಯುಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳಂ ತಿಳಿದು ಇಂತೀ ಜೀವಾತ್ಮಪರಮತ್ರಿವಿಧಗುಣಂಗಳಂ ತಲೆದೋರದೆ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ ಭಾವೇಂದ್ರಿಯ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ ಇಂತೀ ತ್ರಿವಿಧ ಸ್ವಾನುಭಾವದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಓಂಕಾರದ ಉಲುಹು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಷಡಕ್ಷರ ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಮೂಲದ ಉಭಯದ ವೆಳೆ ಮುಳಿದು ಐವತ್ತೊಂದು ಭೇದದ ಸೂತಕದ ಸುಳುಹುಡಗಿ ಹಿಂದಣ ಮುಂದಣ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಸಮುಖ ತಿರುಗಲಾಗೆನುತಿದ್ದೆನು ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವರಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನ ಮುಂದಣ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕುಂದದಂತೆ ಉಗ್ಗಡಿಸುತಿದ್ದೆನು.

---

1 ಗಬ್ಬಿ ದೇವಯ್ಯ ಎಂದೂ ಇರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ರಾಮದೇವ. 1187.

ಈತನು ಬಿಜಾಪುರಜಿಲ್ಲೆ ಸಿಂದಗಿತಾಲ್ಲೂಕು ಕಲಕೇರಿ ಗ್ರಾಮದ ಮಲ್ಲಯ್ಯದೇವರ ಗುಡಿಯ ಬಳಿ ಬಲಕ್ಕೆ ಇರುವ ಶಾಸನವನ್ನು ಬರೆದುದಾಗಿ ಆ ಶಾಸನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ

ಸಲೆ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ । ರೊಲವಿನ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದಮೀ ಶಾಸನಮಂ ।
ಸುಲಲಿತಮಾಗಿರೆ ಮುದದಿಂ । ಕಲುಕೆರೆಯ [illegible] ರಾಮದೇವಂ ಬರೆದಂ ॥

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. [illegible] ಶಕ್ತಿಧರನೆಂಬ ನಾಮ ರಾಮದೇವನೆಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶಾಸನಕವಿ ಸುಮಾರು 1180ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತೆ [illegible] ಪುಟದ 276ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರೇ ಬೇರೆಬೇರೆಯವರೋ ತಿಳಿಯದು. ಕಲಕೇರಿ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ [illegible] ರಾಜನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಕ 1109ನೆಯ ಪ್ಲವಂಗ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ (1187) ಸೇನಾಪತಿ ಕಾಳಿದೇವನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಅಶ್ಮತಟಾಕವೆಂಬ (ಕಲುಕರೆ) ಅಗ್ರಹಾರದ ಮುನ್ನೂರ್ವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಳಗೆ ರೇಚಭಟ್ಟನು ಅನ್ನಸತ್ರವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲು ಆ ಅಶ್ಮತಟಾಕದ ಪ್ರಭುಗಳು ಅದಕ್ಕೆ 10 ಮತ್ತರು ಭೂಮಿಯನ್ನೂ ಆಡುಗಲ್ಲನೊಂದನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಶಾಸನದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ :—

ಕಲಕೇರಿಯ ಮುನ್ನೂರ್ವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು.

ಮನುವಂ ಚಾರಿತ್ರದೊಳ್ ವಾಕ್ಪತಿಯನತಿಶಯಂ ಬುದ್ಧಿಯೊಳ್ ಮೇರುವಂ ಬಿ ।
ಣ್ಪಿನೊಳಾಜಂಭಾರಿಯಂ ಭೋಗದೊಳನಸುಗನಂ ಚಾಗದೊಳ್ ಪಾರ್ಥನಂ ಗು ॥
ಣ್ಪಿನೊಳಂಭೋಜಾರಿಯಂ ತಣ್ಪಿನೊಳತಿಪೃಥುವಂ ಪೋಲ್ವರೆಂದೆಂಬ ಸದ್ವ ।
ಜ್ಜನಮೀ ಮುನ್ನೂರ್ವರಂ ಬಣ್ಣಿಸುಮತಿಶಯಂ ಸಂತೋಷೋತ್ಸಾಹದಿಂದಂ ॥

ಪಿತತಾಳಾಪದೊಳೇನೊ ನಾಲ್ಕುಮುಖದಿಂದಂ ಬ್ರಹ್ಮಘೋಷಾಂಗಳಂ
ಶ್ರುತಿಪಾರಂಗತನಾದನೊಂದೆ ಮುಖದಿಂದಂ ನಾಲ್ಕು ವೇದಂಗಳಂ ॥
ಸ್ಮೃತಿಯಂ ಕಾವ್ಯಪುರಾಣನಾಟಕಕಳಾಸಂಪತ್ತಿಯಂ ತಾಳ್ದಿತಾಂ ।
ಪಿತನಿಂದಂ ಮಿಗಿಲೀ ಮಹತ್ರಿಶತವಿಪ್ರರ್ [illegible] ॥[1]

---

1. ಈ ಶಾಸನದ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹಲಸಂಗಿ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಪ್ಪನವರು ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಬೆಡಗಿನ ಸೋಮನಾಥಪಂಡಿತ. 1190.

ಇವನು ಬಿಜಾಪುರಜಿಲ್ಲೆ ಇಂಡಿತಾಲ್ಲೂಕು ಹಿರಿಯಬೇನೂರಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಶಾಸನವನ್ನು ಬರೆದುದಾಗಿ ಆ ಶಾಸನದ "ಶಾಸನವ ಪೇೞ್ದ ಬೆಡಗಿನ ಸೋಮನಾಥಪಂಡಿತರ್ಗ್ಗೆ ನೂಱು ಸೆರಿಸು" ಎಂಬ ಭಾಗದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಸೋಮನಾಥಪಂಡಿತನೆಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶಾಸನಕವಿ 1231 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತೆ ಪ್ರಥಮಸಂಪುಟದ 352ನೆಯ ಪುಟದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇದರ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕವಿಗಳಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಹಿರಿಯಬೇನೂರು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಸೇವುಣರಾಜನಾದ ಭಿಲ್ಲಮನ ಮಂತ್ರಿ, ಮಾಯಿದೇವನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ಬೊಪ್ಪಣನಾಯಕನ ಪತ್ನಿ ಬಿಂದೇವಿಯಕ್ಕ ತಿರುಹುವಿಡುವೊಂದು ಸೋಂಪಿಯುಂಟೆನೆ ಕೇಳ್ದು' ಬೇವಿನೂರಲ್ಲಿ ಫಲವೃಕ್ಷಗಳ ಬನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಸಂತೆ ನೆರೆವಂತೆ ಏರ್ಪಾಡುಮಾಡಿರಲು ಶಕ 1112 ನೆಯ ಸಾಧಾರಣವರ್ಷದಲ್ಲಿ (1190) ಮಾಯಿದೇವನು 'ಸಂತೆಯುಮಂ ವನಸ್ಪತಿಯುಮಂ ಸರ್ವಾರ್ಥಮಂ ಮಾಡಿದಂ' ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಈ ಶಾಸನದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ :—

ಭಿಲ್ಲಮ.

ಚೋಳಾಂಭೋರಾಶಿಯೌರ್ವಾನಳನಹಿತತುರುಷ್ಕಾದ್ರಿಸಂಘಾತವಜ್ರಂ ।
ಗೌಳಾಂಭೋದಾಳಿಝಂಝಾನಿಳನತುಳಬಳಂ ಗೂರ್ಜರೇಭೇಂದ್ರಸಿಂಹಂ ॥
ಕಾಳಿಂಗಾನಂಗಗೌರೀವರನೆನಿಪೆಸಕಂದಾಳ್ದಿದೀ ಭಿಲ್ಲಮೋರ್ವೀ ।
ಪಾಳಂಗಾರ್ಪಾಟಿ ಚಕ್ರೇಶ್ವರರೆನಲೆಸೆವಂ ಬಣ್ಣಿಸಲ್ ಬಲ್ಲನಾವಂ ॥

ಮಾಯಿದೇವ

ಬಿಸರುಹದಿಂ ಕೊಳಂ ನಿಶಿ ನಿಶಾಧಿಪನಿಂ ದಿನನಾಥನಿಂದಮಾ ।
ಗಸಮಮರೇಂದ್ರನಿಂ ದಿವಿಜಸಂತತಿ ಕೇವಣದಿಂದೆ ಮಾಣಿಕಂ ॥
ವಸುಮತಿಯಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುವವೊಲ್ ನೆಱೆ ಯಾದವರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಶೋ ।
ಭಿಸುವುದು ಮಾಯಿದೇವರಥಿನೀಶ್ವರನಿಂದೆನಲೇನ ಬಣ್ಣಿವೆಂ ॥

ಬೊಪ್ಪಣ

ಸ ದೇವಸಭೆ ಪಂಕಜಮಿರ್ದ [illegible]ಬಷಂಡಮಾ ।
ಸ [illegible]ವನಂ ಹರಿಯಿರ್ದಮೃತಾಬ್ಧಿಯೊಪ್ಪುವಂ ॥

ತಿರೆ ನೃಪಮೇರು ಭಿಲ್ಲಮನಮಾತ್ಯಶಿಖಾಮಣಿ ಮಾಯಿದೇವನಾ |
ದರಿಸುವ ಮಂತ್ರಿ ಬೊಪ್ಪಣಚಮೂಪತಿಯರ್ದಡೆಯಂತಿರೊಪ್ಪುಗುಂ ||

ಬೇವಿನೂರು

ಪಲವುಂ ವೇದದ ಶಾಸ್ತ್ರದಾಗಮದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಿವಿಪ್ರರ್ಕ್ಳಗಳಿಂ |
ದಳಿಯಿಂ ಕೋಗಿಲೆಯಿಂ ಶುಕಪ್ರತತಿಯಿಂ ಪೌಂಡ್ರೇಕ್ಷುದಂಡಂಗಳಿಂ ||
ದಲರ್ದಂಭೋರುಹಷಂಡದಿಂ ಪಲವುಮುದ್ಯಾನಂಗಳಿಂ ಶಿಷ್ಯಸಂ |
ಕುಳದಿಂದೊಪ್ಪುವ ಬೇವಿನೂರ್ಗೆ ದೊರೆಯೇ ಭೂಲೋಕದೊಳ್ ಪಟ್ಟಣಂ ||

ಫಲಶ್ರುತಿ

ಊರೊಡೆಯರಕ್ಕೆ ಮನ್ನೆಯ |
ರೂರಾಳ್ವರಕ್ಕೆ ನಾಡ ಕೊಂಡೆಯರಕ್ಕಿಂ |
ತಾರಾದೊಡಮೀಧರ್ಮವ |
ನೋರಂತಿರೆ ಕಿಡಿಸಿದವರಘೋರಗತಿಗಿಳಿವರ್ ||

ಅದೇ ತಾಲ್ಲೂಕು ಸಾಲೋಟಗಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯರ ಚಾವಡಿಯ ಗೋಡೆಗೆ ನಟ್ಟಿರುವ ಶಾಸನವನ್ನೂ ಈ ಕವಿಯೇ ಬರೆದಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ವಿಕೆಂದರೆ—ಬೇವಿನೂರು ಶಾಸನದ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿಯೂ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತರಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೇ ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ವರ್ಣಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಶಾಸನದ ಕಾಲವೂ (1187) ಬೇವಿನೂರು ಶಾಸನದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಸಮೀಪವಾಗಿದೆ.

ಸಾಲೋಟಗಿಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಸೇವುಣರಾಜನಾದ ಭಿಲ್ಲಮನ ಸಾಮಂತ ಬಂದರಸನು ಶಕ 1110 ರಲ್ಲಿ (1187) ರಾಜಧಾನಿ ಪೌತಗೆಯ ಭೋಗೇಶ್ವರ ದೇವರಿಗೆ ಮಾವುಲಿಗನೂರನ್ನು ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ :—

ಬಂದರಸನ ತಂದೆ ಗೋವಣ.

ಅಂತೊಡೆ ಕೊಂದನೆಂದೆ ಬಗೆ ಶತ್ರುಸಿಕಾಯಮನರ್ಥಿ ಬಂದು ಕ |
ಯ್ಯಾಂತೊಡೆ ಕೊಟ್ಟನೆಂದೆ ಬಗೆ ಬೇಚ್ಚುವನಂಬಿ ಶರಣ್ಗೆ ವಂದರ ||
. ಂತಿಯೆ ಕಾದನೆಂದೆ ಬಗೆ ವೀರದ ಚಾಗದ ಕಾವ ಪೆರ್ಮೆಗಾ |
ವಂ ತೊಣೆಯೆಂದು ಒಣ್ಣಿಪುವು ಧಾರಿಣಿ ಗೋವಣಮಂಡಳೇಶನಂ ||

ಬಂದರಸ (ಸರಿಯೊಳೆ ಗಂಡ)

ಬಂದೊಳ[illegible]ಪ್ರಸನ್ನ[illegible]ಯುಂ ರಪುತಿರೋವಾತ್ರತಂಗಳಂ ಪೊಯ್ಯೆ ಬಂ |
ದಂಬಾ[illegible]ಪ್ರಭಾಕರದೊಳ್ ಪೋಲಿಲ್ ಸಿದ್ಧಮುಗ್ಧಾಂಗನಾ ||
[illegible]ಪಂ [illegible]ದೆ ತಿ[illegible]ಯೊಲ್ ಸಾರ್ದೆಯ್ದೆ ಭೀತತ್ವದಿಂ |
ಸಿಂದಿದರ್ [illegible] ಸಿರಿ[illegible] ಸುರಗ[illegible]ಂ ಹಾಸ್ಯಮುಪ್ಪನ್ನೆಗಂ ||
[illegible]ಗೆ[illegible] ಜಳ[illegible]ರ ಪಂದಲೆ ರಕ್ತಪಂಕಜಂ |
ಸೊಗ[illegible] [illegible] ಕರ[illegible]ಳಿ ಮೃಣಾಳವಾಗೆ ದಿ ||
ಟ್ಟಿಗೆ [illegible]ದಟೆಂದಸ್ರು [illegible] ಪುಹಾ[illegible]ಪಾಂಗಣಂ |
ನಗು[illegible] [illegible] [illegible]ಕರವುಂ ದಿಟದಿಂ ವಿಚಿತ್ರವೋ ||
[illegible]ಯುಂಡೆ [illegible]ದಯಾಂಗನೆ ಸತಿ[illegible]ಪ ನಾಟ್ಯಶಾಲೆ ಭೂ |
[illegible] [illegible]ಂಗಿಗೆ [illegible]ಬುಜಸೊಳ್ಪಿನ ಚಿತ್ರಶಾಲೆ ಮಾಂ ||
[illegible] [illegible] [illegible] ಗ[illegible]ಲೆಯೆನಲ್ಕೆ ಬಂದಭೂ |
[illegible] [illegible] [illegible]ಗಳ[illegible]ಳಿಗೊಂಡಸಾವನೋ ||

ಬೊಪ್ಪಚಮೂಪ.

[illegible] [illegible] [illegible]ತ್ರಂ [illegible]ದಕ್ತನಿಂ |
[illegible] [illegible] [illegible]ಪ್ಪರಂ) [illegible] [illegible]ನ್ನಂ ಬೇಟ್ಸ್ವದಂ ಬೇಟ್ಸ್ವ ||
[illegible] [illegible] [illegible] ತೂಗನನಿ[illegible]ಂ ಕೋಟ್ಪಸಂ ನೋಡೆ (ಪೊಂ) |
ಗಳನ[illegible] [illegible] ಜಿನಪ್ಪ[illegible]ಪಂಗಾರ್ ಸವುಂ ಬಾಸಿಗಳ್ ||

ಚೀಕೆಯ.

ಮಸಿಗಳ್ಲರ್ [illegible]ಗಳನ [illegible]ಯುಕರ್ ಭಾಪಿಸಲ್ |
ಮುನೆಯೊಳ್ [illegible]ತ್ರದಂತೆ [illegible]ಲುಂ ಮಾ[illegible]ಂತರಂ ಕೋಪದಿಂ ||
ಮೊಸೆಯೊಳ್ [illegible] [illegible]ನಂತೆ ಕೊಲಲುಂ ಶ್ರೀಬಂದಿಗಳ್ಕೋಣೆಪಾ |
ಳನ ಚ[illegible]ಯ [illegible]ಂತ್ರಪಾ[illegible] ಯಾಜೆಯುಂ ಸಾಲವೇ ||[1]

---

1. ಈ ಎರಡು ಶಾಸನಗಳ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನೂ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹಲಶಂಗಿ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಪ್ಪನವರು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಕವಿಪದ್ಮ. 1296.

ಈತನು ಬೇಲೂರು 322ನೆಯ (ಹಾಸನದ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಶಾಸನಗಳ ಅನುಬಂಧ) ಶಾಸನವನ್ನು ಬರೆದುದಾಗಿ ಆ ಶಾಸನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ

ಸರಸಕವಿತುಂಗನೆನಿಸಿದ । ವರಕವಿಪದ್ಮಂ . . . ನಿಷಿದಿಗೆ ಪದ್ಯಂ ।
ಬರೆದು ಪರೋಕ್ಷದ ಪದವಂ । ವಿರಚಿಸಿ ಜಿನಸಭೆಯೊಳಗ್ರಪೂಜೆಯ ಪಡೆದಂ ॥

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇವನು ಜೈನಕವಿ. ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ವರ್ಧಮಾನಮಲಧಾರಿಗಳು 1296 ರಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥರಾಗಲು ದೋರಸಮುದ್ರದ ಭವ್ಯಜನಗಳು ಅವರ ನಿಷಿಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಶಾಸನದ ಅಕ್ಷರಗಳು ಸವೆದು ಹೋಗಿರುವುದರಿಂದ ಸರಿಯಾಗಿ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಂತಿದೆ. ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ಬರೆದು ತೋರಿಸುತ್ತೇವೆ :—

ಕರಸಿ ಸಮಸ್ತ . . . . ಯುಕರಂ ಜನ(ಂಗಳ್)ಂ ।
ನೆರಪಿ ಪರಿಗ್ರಹಂಗಳನಿಸ . . . . . . ಚಿತ್ತದೊಳ್ ॥
ದರಿಸಿ ಜಿನೇಂದ್ರನಂ ಜಿನಸಮಾನ ನಿಜಾತ್ಮ . . . . . . ।
. . ವರವರ್ಧಮಾನಮುನಿ ಪೊಕ್ಕನನಿಂದಿತ (ನಿಂದ್ರಲೋಕಮಂ) ॥

ದೇವಪ್ಪ ಸು. 1626

ಇವನು ರಾಮವಿಜಯಚರಿತೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ಜೈನಕವಿ, ಭೂಸುರವಂಶೋದ್ಭವಂ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ; ಈತನ ಪಿತಾಮಹನು ಹೊಯ್ಸಳದೇಶದಲ್ಲಿಯ ಚಂಗನಾಡವೊಳಲ ಸಚಿವಶಿರೋಮಣಿ ದೇವಪ್ಪ ; ತಂದೆ ಬುಕ್ಕರಸ. ತನ್ನನ್ನೂ ಸಚಿವದೇವಪ್ಪಂ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ; ಆವ ಪ್ರಭುವಿನಲ್ಲಿ ಸಚಿವನಾಗಿದ್ದನೋ ತಿಳಿಯದು.

ಪೂರ್ವಕವಿಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವಾಗ ವಿಜಯಣ್ಣನ (1448) ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಕವಿ ಅವನ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತ ಈಚೆಯವನಾಗಿರಬೇಕು. ಗುರುಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವಾಗ 3ನೆಯ ಮಂಗರಸನಂತೆ (1508) ಪ್ರಭೇಂದುಶ್ರುತಮುನಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ವಿಮಲಕೀರ್ತಿಯ ಹೆಸರನ್ನೂ ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಮಂಗರಸನ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಈಚೆಯವನಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ ; ಸುಮಾರು 1626ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು.

ಪೂರ್ವಕವಿಗಳನ್ನು ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾನೆ:—

ಗಜಗನ ಗುಣವರ್ಮನ ಶಾಂತಿವರ್ಮನ | ವಿಜಯನ ಪೊನ್ನನಗ್ಗಳನ |
ಸುಜನೋತ್ತಂಸ ರನ್ನರ ಮಧುರಮನ | ಸಿಜರಿವರ ಸ್ತುತಿಸುವೆನು ||

ಅಲ್ಲದೆ ಆದಿಪಂಪನನ್ನೂ, "ಸಟ್ಟುಕಾದಂಬರಿಯನು ಲೀಲಾವತಿ | ಗಿಟ್ಟು ಕಪ್ಪನು ಲೋಕವಳಿಯೆ | ದಿಟ್ಟವಾದಿಯ ಗೆಲ್ದ" ನೇಮಿಚಂದ್ರನನ್ನೂ, "ಚಂದದ ಮೃದುಬಂಧದ ಮೈಸಿರಿಯೊಡ | ನೊಂದಿದ ಸವಿನುಡಿಯಿಂದ | ಅಂದವಡೆದ ಕಾವ್ಯವನುಸುರಿದ" ನಾಗಚಂದ್ರನನ್ನೂ ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ಕವಿತಾಚಾತುರಿಯನ್ನು ರಸಿಕರು ಹೀಗೆ ಸ್ತುತಿಸಿದರು ಎಂದು ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ:—

ತಿಂಗಳ ತಣ್ಣಿದಿರ್ದೊಂಗಲ ಸಿರಿಯಂ | ತಿಂಗಡಲಿನ ರಸದಂತೆ |
ರಂಗುವಡೆದ ಮಾಣಿಕದ ಮಂಜರಿಯು ದೆ | ಡಂಗಿಸಂತಿವೆ ನಿನ್ನ ಮಾತು ||
ಕೆಂಬರಲಿನ ತೊಡವನು ಬಿರಿಮುಗುಳ ತೆ | ಡಂಬೆಯನಂಬುಜಾಕ್ಷಿಯರ |
ಕಂಬುಕಂಧರದಾಲಿಂಗನವನು ಮಾಜು | ಗೊಂಬವೊಲಿವೆ ನಿನ್ನ ಮಾತು ||
ಒಸರುವ ಸುಧೆಯ ಕೊಡನೊ ಮುಸಿದಗಲಿದ | ಸಸಿವದನೆಯ ಕೂಟದಿರವೊ |
ಪೊಸಜವ್ವನೆಯ ಬೇಟದ ಸುಗ್ಗಿಯಂತೆ ಸಂ | ತಸವೀವುತಿವೆ ನಿನ್ನ ಮಾತು ||
ಕೋವಿದರುಗಳ ಹೃತ್ಕಮಲಭಾಸ್ಕರ ವಾ | ಗ್ದೇವಿಯ ಮುಖಮಣಿಮುಕುರ |
ಭಾವಕರುಗಳ ಸಂತಸಸಾಗರಮಿತ್ರ | ದೇವಪ್ಪನೊರೆದ ಸತ್ಕಾವ್ಯ ||

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ರಾಮವಿಜಯ ಚರಿತೆ

ಇದು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ ; ಸಂಧಿ 19, ಪದ್ಯ 3663. ಇದರಲ್ಲಿ ಜೈನಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ರಾಮಾಯಣದ ಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ. ರಾವಣವಧಾನಂತರ ಶ್ರೀರಾಮನು ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದು ಕೆಲವುಕಾಲ ರಾಜ್ಯಭಾರಮಾಡಿ ಬಳಿಕ ತನ್ನ ಕಿರಿಯಮಗನಿಗೆ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ತಾನು ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಜಿನಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಅನಂತರ ಕವಿ ಸಿದ್ಧಾದಿಗಳು, ಸರಸ್ವತಿ ಇವರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ, ಬಳಿಕ ಪೂಜ್ಯಪಾದ, ಅಕಳಂಕ, ಸಮಂತಭದ್ರ, ಕೊಂಡಕುಂದ, ಚಾರುಕೀರ್ತಿಪಂಡಿತ,

ಪ್ರಭೇಂದುಮುನಿ, ಶ್ರುತಮುನಿ, ವಿಮಲಕೀರ್ತಿ ಎಂಬ ಗುರುಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ಸಂಧಿಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಯವಿದೆ :—

ಇದು ಸರಸ್ವತಿಯಂಗಭೂಷಣ ಕೇಳ್ವರ । ಹೃದಯಕಮಲದಿವಸೇಂದ್ರ ।
ಇದು ರಸಿಕರ ಕಿವಿಗಮೃತರಸಾಯನ । ವಿದು ಭವ್ಯಕುಮುದಚಂದ್ರಮನು ॥

ಇವನ ಬಂಧವು ಲಲಿತವಾಗಿಯೂ ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿಯೂ ಇದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ :—

ಉದ್ಯಾನ

ಏಲಗಸಾಲೆ ಪೂಗಿಗಗಳೋಳಿಗೆ ಜೇನ । ಸಾಲೆಯಂಗಜಗೆ ಜೀವಣದಾ ।
ಸಾಲೆಯಾಱಡಿಗೆ ತಂಪೆಲರಿಗೆ ನಾಟ್ಯದ । ಸಾಲೆಯಂತೆಸೆದುದಾರಾಮ ॥

ಹಲಸು

ಅಲರಬಱಿಯೊಳು ಫಲವನಿತ್ತು ಬಾೞುವ । ತರುಗಳು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು
ಅರಗಿಳಿಯಿಂ ನುಡಿಸುತ ಬಕ್ಕೆವಲಸಿನ । ಮರಗಳೆಸೆದುವಂದದಲಿ ॥

ಸ್ತ್ರೀವರ್ಣನೆ

ಅಸಿಯನಡುವಿನ ಸಿಟ್ಟನಱುಗಂಗಳ ಪೊಚ್ಚ । ಪೊಸಜವ್ವನದ ಮುದ್ದುಮೊಗದ ।
ಪಸಿಗೆಱೆದುಟಿಯಂಚೆಗಮನದ ಪೆಣ್ಣುಗ । ಳೆಸೆದಿಹರಾದೇಶದೊಳು ॥
ಸಣ್ಣನಡುವಿನೆಳಮಿಂಚ ನಗುವ ನಗು । ಗಣ್ಣಸಂಜೆಯುಕೆಮ್ಮುಗಿಲಾ ।
ಬಣ್ಣವನಿಱಿಕೈವ ರಂಗದುಟಿಯ ಮುದ್ದು । ವೆಣ್ಣಲ್ಲದಿಲ್ಲವದಱೊಳು ॥

ರಾಮನ ಪ್ರಲಾಪ

ಕದಪಿನ ನುಣ್ಪು ಕನ್ನಡಿಗೆ ಚಂದ್ರಗೆ ನಿನ್ನ । ವದನದಿರವ ಕೋಗಿಲೆಗೆ ।
ಮೃದುಮಧುರಾಲಾಪವನಿತ್ತುವಂಚಿಸು । ಸುದತಿ ನೀಪೋಪುದುಚಿತವೆ ॥
ಕೆಂಬಲ್ಲಕಡುಗಾಂತಿಯ ಕಾಂತಿ ರಸದಾ । ಳಿಂಬದ ಬಿತ್ತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ।
ಕಂಬುಗೆ ನಿನ್ನ ಕೊರಲ ಸೊಬಗಿತ್ತೆನ್ನ । ಪಂಬಲ ಬಿಡುವುದುಚಿತವೆ ॥
[illegible]ಗಳಿಗೆ ಕುರುಳುಗಳ । ಕಡುಗಾಂತಿಯ [illegible]ಳ್ಗಳಿರವ ।
[illegible]ನ ಕೈಯ [illegible]ಮಾಲೆಗೆ । ತಡೆಮಡಿ ಕೆಡು[illegible]

ದುರ್ಜನನು

ಒಡಲೊಳು ಜನಿಸಲವನ ಬಾಯೊಳು ಹ । ಲ್ಲೊಡಸೆ ಪುಟ್ಟಿದುದಹಿಂ ಖಳನ ।
ಪಡೆದ ಜನನಿ ಬದುಕಿದಳೆಂದೊಡೆ ಮಿಕ್ಕ । ಪೊಡವಿಯ ಜನಕುಂಟೆ ಸುಖವು ॥

ಮುಖಬೋಳು ಸಿದ್ಧರಾಮಯೋಗಿ. 1656

ಇವನು ಷಟ್ಸ್ಥಲತಿಲಕವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ವೀರಶೈವಕವಿ; ಚೆನ್ನಮಲ್ಲೇಶನ ಕರಜಾತನು. ರಾಘವಾಂಕಚಾರಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆದ ಸಿದ್ಧನಂಜೇಶನು (ಸು. 1650) ತನ್ನ ಗುರು ಪಂಚವಣ್ಣಿಗೆ ಸಿದ್ಧನಂಜೇಶನ ಶಿಷ್ಯರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕವಿಯ ಹೆಸರನ್ನೂ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ[1] ಇವನೂ ಸುಮಾರು 1650ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಇವನ ಕಾಲವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ "ದುರುಳಪಸಿವತ್ಸರದ ಮಾರ್ಗಮಸ್ತಕಮಾಸ । ವರಶುದ್ಧಪೌರ್ಣಮಿಸೌಮ್ಯವಾರದಿ" ಎಂಬ ಪದ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ದುರುಳಪಸಿ ಎಂದರೆ ದುರ್ಮುಖಿವರ್ಷವು 1656 ಆಗಿರಬೇಕು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಷಟ್ಸ್ಥಲತಿಲಕ

ಇದು ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಕಂದವೃತ್ತಗಳೂ ಇವೆ; ಸ್ಥಳ 20, ಪದ ವೃತ್ತ ಗ್ರಂಥ ಕಂದ ಸಹ 923. ಇದರಲ್ಲಿ ಷಟ್ಸ್ಥಲಗಳು ಗುರುಶಿಷ್ಯಸಂವಾದರೂಪವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಕವಿ ಈ ಪದ್ಯಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ:—

ಶರಣಚಾರಿತ್ರಗಳ ಶಿವಪುರಾಣಗಳ ಶುಚಿ ।
ಶರವಚನರತ್ನಪೂರಿತಕೋಶವೆಂದೆನಿಪುದೀಕೃತಿಯು.
ಇದು ನಿಜಾನಂದರಸಚುಳಕ ಶರಣರ ಪುಳಕ ।
ಮಿದು ಮುಕ್ತಿಕರತಳಾಮಳಕ ವಿರಚಿಂತುಳಕ.

1. Vol. II, 360

ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಬಸವಲಿಂಗಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಬಸವ, ಚೆನ್ನಬಸವ, ಪ್ರಭುದೇವ ಇವರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥ ದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ:—

ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಯೊಳಗಿರ್ಪ ಹಂಸೆ ಮತ್ತನ್ಯವಹ ।
ಕ್ಷೀರಮಂ ಬಯಸುವುದೆ ಕುಸುಮದೊಳಗಿರ್ಪಳಿಗೆ ।
ಬೇಹೆಪರಿಮಳದಾಸೆಯುಂಟೆ ಕಡಲೊಳಗಿರ್ಪ ಭೇಕನನ್ಯಾಂಬುಗಳನು ॥
ಹಾರಯಿಪುದೇ ಮೊಲೆಯನುಂಬ ಶಿಶು ಬಯಸುವುದೆ ।
ಕ್ಷಾರಜಲ ಸಕಲಸಿದ್ಧಿಗಳೀವ ಲಿಂಗದೊಳ್ ।
ಮಾರಾರಿಶರಣ ಕೂಡಿರ್ದು ತನಗನ್ಯವಹ ಫಲಪದವ ಬಯಸನಣುಗಾ ॥

ಸುಳಿ'ನಾಭಿಯೆಳಬಿದಿರಿನಂತೆ ನಳನಳಿಪ ತೋ ।
ಳೆಳವಾಳೆಯಂತೆ ಥಳಥಳಿಪ ತೊಡೆ ನಳಿನಕು ।
ಟ್ಮಳದಂತೆ ಪೊಳೆ; ಕುಚ ಪವಳದುಟಿ ತಳಿರಡಿಯು ಅಳಿಗುರುಳ ನಳಿನದೆಸಳಾ॥
ತಳೆದ ಕಂಗಳ ಕಂಬುಗಳ ಶೋಣವೆಳಗ ಪ ।
ಲ್ಗಳ ಗಿಳಿಯ ನುಡಿಯ ಕೋಕಿಳರವದ ನಳಿನಖಳ ।
ವೆಳಗಿಶಾನನದ ಪೆಣ್ಗಳ ಸುಖದೊಳಿರ್ಪವಗೆ ಶಿವಪಥವುಸಾಧ್ಯಮಲ್ತೇ ॥

ಕಟ್ಟುಗ್ರಸಿದ್ಧರೆದೆಮೆಟ್ಟಿ ತಪಸಿಗಳ ಹೂಡಿ ।
ಗುಟ್ಟಿ ಯತಿಜನರ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಕಾಮುಕರ ಎದೆ ।
ದಟ್ಟಿ ನಿರ್ಜರರ ಮನ ಸುಟ್ಟಿಱಿದು ಶಾಸ್ತ್ರಕರ ಕಟ್ಟಿ ವಿಷಯದಪಾಶದಿಂ ॥

ನಿಟ್ಟೆಡೆಯರ ಪಟ್ಟಗಟ್ಟಿ ಜಾರರ ದೇಶ ।
ಕಟ್ಟಿ ವೀರರ ಮನಂ ಮುಟ್ಟಿ ಪೀಡಿಸಿ ಮನದ ।
ಘಟ್ಟಿಯಂಕರಗಿಸುತ ಹುಟ್ಟುಗಡಲೊಳ್ ತಿರುಗಿಸುವ ಕಾಮನಖಿಳಜನರಾ॥

ಹರನಾಲಯಕೆಯ್ದುದವಂ । ಚರಣಾಸುರಕ್ಷೆಗಳ ಪೊಱಗೆ ಬಿಟ್ಟಾಚಿಂತೆಯೊ ।
ಳಿರುತಿರ್ಪನಂತೆ ಸಲ್ಲದು । ಹರಶಾಸ್ತ್ರವ ಕೇಳುವಗ್ಗೆ ಪರಚಿಂತೆಗಳುಂ ॥

---

1. Volume II, 380.

ಸೆಜ್ಜೆಯುಸಿದ್ಧಲಿಂಗಾರ್ಯ. ಸು. 1665

ಈತನು ಮಳೆಯುರಾಜನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವ ಕವಿ; ಕೊಲ್ಲಿಪಾಕೆಯ ಸೋಮಲಿಂಗನ ಒಡಲಿಂದ ಚರಲಿಂಗವಾಗಿ ಹೊರಟ ರೇವಣಸಿದ್ಧನ ಸಂತತಿಯುವನಾದ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶನ ಶಿಷ್ಯಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದ ವಿದ್ಯಾನಗರದ ಹಿರಿಯಮಠದ ಸಿದ್ಧವೀರನ ಶಿಷ್ಯ ಸಿದ್ಧನಂಜೇಶನ ಕರಜಾತನು. ಇವನ ವಿದ್ಯಾಗುರು ಸಿದ್ಧರಾಮಾರ್ಯ. ತನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ :—

ಈತನು ಕೊಟ್ಟೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಸವಲಿಂಗೇಶ್ವರನ ಪಾದದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತ ಸಿದ್ಧರಾಮಾರ್ಯನಿಂದ ಬಹುಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಿತನು. ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಸೆಜ್ಜೆಯ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಾರ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದನು. ಬಸವಲಿಂಗೇಶ್ವರನ ಬಳಿ 9 ವರ್ಷ ಶಿಷ್ಯಭಾವದಲ್ಲಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಹೊರಟು ಸುಗಟೂರ ದೊರೆಯಾದ ಇಮ್ಮಡಿ ತಮ್ಮನ ವಂಶಗುರು ಜ್ಞಾನಮೂರ್ತೀಶನು ಇರುವ ಸೌಂದರ್ಯಪುರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ಗುರುವಿನ ಮಗ ಬಸವಾರ್ಯನಿಗೆ ಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಿದನು. ಬಸವಾರ್ಯನು ಇವನಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕುಲದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆಮಾಡಿ ಹೇರಳ ದ್ರವ್ಯವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು. ಇಮ್ಮಡಿ ತಮ್ಮನ ಮಗ ಮುಮ್ಮಡಿ ತಮ್ಮನು 11ನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಶೌರ್ಯದಿಂದ ಸಿಖೀಂದ್ರಪಾಚ್ಛನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು. ಇವನಿಗೆ ಮೂರುಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿತ್ವಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದಿತು. ಈ ದೊರೆ ಕವಿಗೆ ಪುರ, ಕ್ಷೇತ್ರ, ಮಂದಿರ ಮುಂತಾಗಿ ಬಹು ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಕವಿ ಅಲ್ಲಿರುವಾಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ನಂದೀಶದೇವನ ಶಿಷ್ಯ ಮಹತಾತ್ರ್ಯನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆಮಾಡಿ ವಿದ್ಯೆಕಲಿಸಿದನು. ಮಹತ್ತಾತ್ರ್ಯನಿಗೆ ಗುರುಬಸವರಾಜ, ಮಹತ್ತಾತ್ರ್ಯ, ಮುದ್ದುಲಿಂಗಾರ್ಯ ಎಂಬ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು. "ಧರೆ ಸಹಿತ ಕೈಲಾಸಕೆ ತೆರಳಿದ ಮಹಾತ್ಮನಾವಂ ಭಕ್ತರೊಳಗೆ" ಎಂದು ಆಹುಡುಗರು ಕೇಳಲು ಈ ಮಳೆಯರಾಜನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕವಿ ಹೇಳಿದನು.

ಕವಿ ಸುಗಟೂರು ದೊರೆಯಾಗ ಮುಮ್ಮಡಿ ತಮ್ಮನ[1] (ಸು. 1665) ಸಮಕಾಲದವನಾದುದರಿಂದ ಅವನ ಕಾಲವೂ ಸುಮಾರು 1665 ಆಗಬಹುದು

1 Volume II, 450.

ಮುಮ್ಮಡಿ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಮೂರುಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿತ್ವಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಇದ್ದಿತೆಂದು ಕವಿ ಹೇಳುವಂತೆಯೇ ಅವನೂ ತನ್ನ ಶಂಕರಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ತಾನು ತ್ರಿವಿಧಕವೀಶ್ವರನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಭವಭೂತಿ, ವ್ಯಾಸ, ಕೆರೆಯ ಪದ್ಮರಸ, ಮಯೂರ, ಹಲಾಯುಧ, ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ಭಾರವಿ, ಸೋಮಾರಾಧ್ಯ, ಬಾಣ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ತೋಂಟದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ, ನಿಜಗುಣಯೋಗಿ ಇವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

'ಸಕ್ಕದ ಕನ್ನಡದ ಕವಿತೆಯ ಚದುರ' ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಮಳೆಯರಾಜನ ಚರಿತ್ರೆ

ಇದು ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 34. ಇದರಲ್ಲಿ ಮಳೆಯರಾಜನೆಂಬ ಪುರಾತನ ಶಿವಭಕ್ತನ ಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕವಿಕರ್ಣಭೂಷಣ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಭೋಗಲಿಂಗಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಪಾರ್ವತಿ, ವಿನಾಯಕ, ವೀರಭದ್ರ, ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ, ನಂದಿ, ಭೃಂಗಿ ಇವರನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಬಸವ ಮೊದಲಾದ ಪುರಾತನರನ್ನೂ ತೋಂಟದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಮುಂತಾದ ನೂತನರನ್ನೂ ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ.[1] ಸಂಧಿಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಯವಿದೆ:—

ಇದು ಸಕಲಶಿವಭಕ್ತಪಾದ ಪಂಕೇಜಷ |
ಟ್ಪದನೆನಿಪ ವಿಜಯನಗರದ ಹಿರಿಯಮಠದ ಪ |
ಟ್ಟದ ಸಿದ್ಧನಂಜೇಶಶಕರಜಾತನಾದ ಸಕ್ಕದ ಕನ್ನಡದ ಕವಿತೆಯ ||

1. ಬಸವ, ಚೆನ್ನಬಸವ, ಪ್ರಭುದೇವ, ನಂಬಿಯಣ್ಣ, ಮಾಚಯ್ಯ, ಸಾನಂದಗಣವರ, ಆದಿಮಯ್ಯ, ನಗೆಯಮಾರಿತಂದೆ, ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ, ಕಣ್ಣಪ್ಪ, ಶಂಕರದಾಸ, ಶಾಂತಯ್ಯ, ಪರಮಸದ್ಯೋಜಾತವಾಮದೇವಾಘೋರವರತತ್ಪುರುಷವಕ್ತ್ರಮೆ ಶರೀರಮಾದ ರೇವಣ ಏಕೋರಾಮ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರು; ತೋಂಟದಸಿದ್ಧಲಿಂಗ, ಕೊಟ್ಟೂರುಬಸವ, ಶಾಂತಮಲ್ಲೇಶ, ಸಿದ್ಧನಂಜೇಶ, ಸಿದ್ಧರಾಮಾರ್ಯ, ನಿಜಗುಣಯೋಗಿ, ಒಂಟಿಜೋಳಿಗೆದೇವ, ಕೋರಾನ್ಯದಯ್ಯ, ಮರುಳೇಶ, ಸರ್ಪೇಶ, ಗೂಳೂರ ಒಪ್ಪತ್ತಿನಯ್ಯ, ಗಂಗಾಧರೇಶ್ವರ, ಮಹತ್ತೀಶ, ಚೆನ್ನವೀರ, ಮೌನದೇವ ಬೋಳಬಸವ.

ಚದುರ ಸೆಜ್ಜೆಯ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಾರ್ಯನಣುಗಗೊರ್ಗ |
ರೆದ ಶರಣಮಳೆಯರಾಜೇಂದ್ರ ಸಚ್ಚಾರಿತ್ರ |
ವಿದಿತಕವಿಕರ್ಣಭೂಷಣಂ.

ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ :—

ಸಮುದ್ರ

ಸುರಧರಾಧರಮನೆ ಶಿವಾನ್ವಿತಂ ಕಿನ್ನರೇ |
ಶ್ವರನಂತೆ ಪದ್ಮಕಚ್ಛಪಶಂಖಸೀಲೋನ್ಮ |
ಕರಮಹಾಪದ್ಮಾಂಕಿತಂ ವರಮುಕುಂದಬಂಧುರಮಾಗಿ ಕುಂದದುದಧಿಂ ||
ತರುಣಿಯರ ಬೆರಳಂತೆಯೂರ್ಮಿಕೋದ್ಭಾಸಿತಂ |
ಸಿರಿಯುರಂತುಜೆ ಮೆಱೆವ ಮರಿಯಾದೆ ತಪ್ಪದಾ |
ನರಪವಾಹಿನಿಯಂತೆ ವಾರಿವಾರಣದಿಂದ ಶರಧಿ ಕಂಗೊಳಿಸಿರ್ಪುದು ||

ಪಟ್ಟಣ

ಅರಸಂಚೆಯಿಂ ಕಮಲಮುಬ್ಬರಜದಿಂ ಚಲಂ |
ಶರದಿಂದ ಸರಸಿ ಸರದಿಂ ಕಂಪುಗಳನೆಳೆಯು |
ಪರಿಮಳಿಸುವರಲನನುಸರಿಪ ಷಟ್ಪದಗಳಿಂದರಲ ಪಕ್ಕಿಗಳನಾಂತ ||
ಬಿರಿಮುಗುಳ್ಗಳಿಂದರಲ್ಗಳಿಂದೆಸೆವ ಲತೆಗಳಾ |
ವರಿಸಿರ್ಪ ತರುಗಳಿಪ ಬನಗಳಿಂ ಮರಗಳಿಂ |
ದುರುನಂದನಂಗಳಂ ಪೊರೆವ ಕಪೆತೊಪೆಗಳಿಂ ಪುರಪಲ್ಲಿಗಳ್ ಮೆಱೆವುವು ||

(ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ, 531) ಬೆಂಗಳೂರು ಮುದ್ದವೀರಸ್ವಾಮಿ. ಸು 1700

ಈತನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಂಭವಿ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ. ಒಂದು ವಚನವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ : —

ಅಂಗದೊಳ್ ಗೋಮುಖವದು, ತತ್ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದೊಳ್ ವರ್ತುಳಂ ; ನೋಪೆ
ಸಂಗದಿಂ ಗೋಳಂಗಳೊಳ್ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಅಱಿವಡೆ ಶಾಂಭವಿಯ ನಿಜವು.

ಅಂತಪ್ಪ. ಸು. 1720

ಈತನು ಅಹಿಂಸಾಕಥೆ ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಜೈನಕವಿ, ವೈಶ್ಯವಂಶಾಗ್ರಣಿ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ತಂದೆ ಚಂದಣ್ಣಸೆಟ್ಟಿ, ತಾಯಿ ಚನ್ನವ್ವ, ಸ್ಥಳ ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ. ಸಮಂತಭದ್ರರ ವರದಿಂದ ತಾನು ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೈಚಭೂಪನು ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಬೈಚಭೂಪನಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1720 ಎಂದು ತಿಳಿವುದರಿಂದ ಕವಿಯ ಕಾಲವೂ ಅದೇ ಆಗಿರಬೇಕು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಅಹಿಂಸಾಕಥೆ

ಇದು ಯಕ್ಷಗಾನರೂಪವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ "ವ್ರತವೊಂದುಅತಿಶಯದಿ ದುರಿತವ ಹರಿಸಿ ಮುಕ್ತಿಯ ಸುಖವ ಪಡೆದ" ಧನಕೀರ್ತಿಯ ಚರಿತ್ರೆ ಹೇಳಿದೆ. ಇತರರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಆರುತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿದಂತೆ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ :—

ನವರಸಾಲಂಕಾರಮಧುರಾಲಾಪದಿಂದೊಪ್ಪುವಳನೀಕೃತಿ |
ಯುವತಿಯನು ಕಂಡವರು ಸೋಲದರುಂಟೆ ಜಗದಿ ||

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ವೀರಜಿನಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಸಿದ್ಧಾದಿಗಳು, ಸರಸ್ವತಿ ಸಮಂತಭದ್ರ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸೇನಮುನಿ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ರಾಯಣ್ಣ. ಸು. 1720

ಇವನು ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಕೊರವಂಜಿ ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ಜೈನಕವಿ; ಇವನ ಪಿತಾಮಹನು ನಾಗಣ್ಣ, ತಂದೆ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣಕವಿ, ಸ್ಥಳ ಶ್ರವಣಬೆಳುಗೊಳಕ್ಕೆ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ವೇಣುಪುರಿ. ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜೇಂದ್ರನು ದೊರೆಯಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ರಾಜನು ಒಂದನೆಯ ಕೃಷ್ಣರಾಜನೋ (1713-1731) ಅಥವಾ ಎರಡನೆಯ ಕೃಷ್ಣರಾಜನೋ (1734-1766) ಆಗಿರಬೇಕು. ಒಂದನೆಯವನೇ ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಕೊರವಂಜಿ

ಈ ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ರಾಮಜನನ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. ಇದರಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಾವತೀದೇವಿ ಕೊರವಂಜಿಯ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕೌಸಲ್ಯೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಗಂಡುಮಗು ಆಗುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದ ಕಥೆ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಮೈಲಾರದ ಬಸವಪ್ಪ. ಸು. 1800

ಈತನು ಗುರುಕರುಣತ್ರಿಪದಿ, ನಿರಾಭಾರಿ ವೀರಶೈವಸಿದ್ಧಾಂತ ಇವುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವ ಕವಿ. ಬಳ್ಳಾರಿಗೆ ಸೇರಿದ ಲಿಂಗನಾಯಕನಹಳ್ಳಿಯ ಚೆನ್ನವೀರಸ್ವಾಮಿಯ ಕರಜಾತನು. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1800 ಆಗಬಹುದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ

1. ಗುರುಕರುಣತ್ರಿಪದಿ

ಇದರಲ್ಲಿ 332 ಪದ್ಯಗಳಿವೆ. ಒಂದೊಂದು ಪದ್ಯವೂ 'ಗುರುವೆ ಕೃಪೆಯಾಗು' ಎಂದು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ:—

ನವಚಕ್ರದೊಳಗಿರ್ದ | ನವಬ್ರಹ್ಮವನು ತೆಗೆದು |
ಶಿವಲಿಂಗ ವಿಗ್ರಹವ ಮಾಡಿ | ಕರುಣಿಸಿದ | ಸುವಿವೇಕಗುರುವೆ ಕೃಪೆಯಾಗು ||
ಅಷ್ಟಾಂಗಯೋಗ ಬಲು | ಕಷ್ಟ ಎಲೊ ಮಗನೆ ಎಂ |
ದಿಷ್ಟಲಿಂಗವನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ | ಕರಕಿತ್ತ | ಶ್ರೇಷ್ಠಶ್ರೀಗುರುವೆ ಕೃಪೆಯಾಗು ||

2 ನಿರಾಭಾರಿ ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತ

ಇದು ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ ; ಪ್ರಕರಣ 3, ಪದ್ಯ 121. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾವರಣಮಹತ್ವ, ಪಂಚಾಚಾರ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ಹೇಳಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ:-

ಗುರುವೆ ಅಜ್ಞಾನತಿಮಿರಾರ್ಕಭವಭಂಜನನು ।
ಗುರುವೆ ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯಮಂದಿರನು ।
ಗುರುವೆ ದೀಕ್ಷೆಸುಶಿಕ್ಷೆ ಮೋಕ್ಷಕಾರಣಕರ್ತರಲ್ಲದಿನ್ನೊರ್ವರಿಲ್ಲ ॥
ಗುರುವಿನಿಂದಧಿಕದೈವಗಳಿಲ್ಲವೆಂದಱಿದು ।
ಹರನು ನ ಗುರೋರಧಿಕವಿದಿತವೆಂದೋದಿದನು ।
ನಿರುತವಿದು ಕೇಳು ಸದ್ಗುರುವಧಿಕನಿಂತಪ್ಪಗುರುಕರೋದ್ಭವರಧಿಕರು ॥
ಪರಸತಿಗೆ ಪರಧನಕೆ ಪರನಿಂದೆ ಪರದೈವ ।
ಕೆಱಗಿಯನ್ಯರಜೀವಹಿಂಸೆಗಳ ಮಾಡುತಿರ ।
ದುರಿತ ಮಹಪಂಚಪಾತಕವೆಂದು ಗುರುಮುಖದೊಳಱಿದವಕ್ಕಿಚ್ಛೈಸದೆ ॥
ಗುರುಕರಾಂಬುಜದೊಳಗಿಹಿಷ್ಟಮಹಲಿಂಗವನು ।
ಸರಸಸಂಯೋಗಸಮರಸಭಾವದಿಂದಪ್ಪಿ ।
ಹೆರೆಹಿಂಗದಂತಿಪ್ಪನಿಷ್ಠೆಸದ್ವೀರಮಾಹೇಶನ ಸದಾಚಾರವು ॥

ಅ ನ ಂ ತ ನಾ ಥ. ಸು. 1800

ಇವನು ಮನ್ಮಥ ಕೊರವಂಜಿ ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ಜೈನಕವಿ. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1800 ಆಗಿರಬಹುದು. ಇವನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥನು ಕೊರಚಿಯ ವೇಷವನ್ನುಧರಿಸಿ ತನ್ನ ಸೋದರದ ಮಾವನ ಮಗಳಾದ ವಿದರ್ಭೆಗೆ ಕಣಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದ ಕಥೆ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಆದಿಯಲ್ಲಿ ನೇಮಿಜಿನ, ಸರಸ್ವತಿ ಇವರ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ.

ಪ್ರಾ ಣೇ ಶ ವಿ ಠ ಲ. ಸು. 1800

ಈತನು ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಮಾಧ್ವನು; ಜಗನ್ನಾಥ ದಾಸನ (ಸು. 1775) ಶಿಷ್ಯನು. ಈತನ ಸ್ಥಳ ನಿಜಾಂ ಇಲಾಖಾ ಲಿಂಗಸೂರು. ಇವನು 1822 ರಲ್ಲಿ ಸತ್ತನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಬಾ ಲ ಲೀ ಲಾ ಮ ಹಂ ತ ಶಿ ವ ಯೋ ಗಿ. ಸು. 1820

ಈತನು ಕೈವಲ್ಯದರ್ಪಣವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ. ಧಾರವಾಡಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೇರಿದ ಮುಳುಗುಂದದ ವಿರಕ್ತಮಠಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿ

ದ್ದನು. ಬಾಲರಂತೆ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಈತನಿಗೆ ಬಾಲಲೀಲಾ ಮಹಂತಶಿವಯೋಗಿ ಎಂದು ಹೆಸರು ಉಂಟಾಯಿತು. ಇವನು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನಿಂದ (1799-1868) ಸನ್ಮಾನಿತನಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿವಾದವನ್ನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ತಿಳಿವುದರಿಂದ ಕವಿಯ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1820 ಆಗಿರಬಹುದು.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಕೈವಲ್ಯದರ್ಪಣ

ಇದರಲ್ಲಿ ಹಾಡುಗಳು, ಕಂದ, ಷಟ್ಪದಿ ಇವೆ. ಒಂದು ಹಾಡನ್ನೂ ಒಂದು ಷಟ್ಪದಿಯನ್ನೂ ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ :—

ರಾಗ ದ್ವಿಜಾವಂತಿ. ಆದಿತಾಳ.

ಅವರವರ ಭಕ್ತಿಗೆ ಅವರವರ ಭಾವಕ್ಕೆ |
ಅವರವರ ತೆಱನಾಗಿ ಇರುತಿಹನು ಶಿವಯೊಗಿ || ಪಲ್ಲವಿ ||
ಇರದೊಂದು ಕನ್ನಡಿಯ ನೂರಾರು ಜನ ಪಿಡಿಯೆ |
ಸರಳಾಗಿ ಅವರವರ ರೂಪು ಕಾಣ್ಬಂತೆ |
ಹರಿಯ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಹರಿ ಹರನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಹರ|
ನರರೇನು ಭಾವಿಸುವರದಱಂತೆ ತೋಱುವನು || 1 ||
ಮತಭೇದದವರು ದುರ್ಮತಿಯಿಂದ ಯತಿವರಗೆ |
ಸ್ತುತಿನಿಂದೆಮಾಡಿದರೆ ಅವರಿಗೇ ತಿರುಗುವುವು |
ಯತಿವರನು ತಾ ತನ್ನ ಪಥದಲ್ಲಿ ಇರುತಿಹನು |
ಕ್ಷಿತಿಜನರ ಪಾಪಪುಣ್ಯವ ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ || 2 ||
ಕುಲಚಲವ ಹಿಡಿದಿರುವ ಕಲಕುಮನದವರಲ್ಲಿ |
ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಸಿರಿಚಂದ್ರ ಕಾಣುವ ಪರಿಯೆಂತು |
ಕುಲಚಲವನತಿಗಳೆದ ತಿಳಿಯ ಮನದವರಲ್ಲಿ |
ಸಲೆ ಮಹಂತಲಿಂಗ ಚಿತ್ಸೂರ್ಯ ಕಾಣುವನು || 3 ||
ಬೇಡದಿರು ನರರ ಕೊಂಡಾಡದಿರು ಹಿಂಸೆಯಂ |
ಮಾಡದಿರು ಪಾಪಕೆಡೆಯಾಡದಿರು ಕುಚಿತರೊಡ |
ನಾಡದಿರು ಕಾಮದೊಳು ನೋಡದಿರು ಪರಸತಿಯ ಕೂಡದಿರು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ |

ಕೇಡೆಣಿಸದಿರು ಪರರಿಗಾಡದಿರು ನಿಷ್ಠುರವ |
ಪೀಡಿಸದಿರನ್ಯರನು ರೂಢಿಸದಿರಪಜಯುದಿ |
ಕೂಡಿಸದಿರನ್ಯಾಯದೊಡವೆಯುಂ ಸದ್ಗತಿಯುಮುಕ್ತಿಯಿದೆ ಎಂದನಾರ್ಯಂ||

ಕಡಕೊಳ್ಳದ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪ. ಸು. 1820.

ಈತನು ತತ್ವಪದಗಳನ್ನೂ ವಚನಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಕವಿ. ಇವನ ಸ್ಥಳ ನಿಜಾಂ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕಡಕೊಳ್ಳ. ಈತನು ಸುಮಾರು ನೂರುವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ **ನಿರುಪಮನಿರಾಳಮತ್ಪ್ರಭುಮಹಂತಯೋಗಿ** ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ. ಒಂದು ವಚನವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ :—

ದಯೆ ಧರ್ಮ ಕ್ಷಮೆ ದಮೆ ಶಾಂತಿ ದಾಂತಿ ನಯ ನೀತಿ ಸುಮನ ಸುಬುದ್ಧಿ ನಿರಹಂಕಾರ ಸುಜ್ಞಾನ ಸುಚಿತ್ತ ಸದ್ಭಾವ ಸತ್ಕರ್ಮ ಪರೋಪಕಾರ ಸುಖಭೋಗ ಶಿವಯೋಗ ರಾಜಯೋಗ ಸಾಧುವರಸಂಗ ಶಿವತತ್ವಾಪೇಕ್ಷೆ ಶಿವಕಥಾಸಂಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ತನ್ನ ತಾಸಣಿಯುದೆ ಸತ್ತುಸತ್ತು ಹೋಯಿತ್ತು ಅನಂತಕಾಲ ಅನಂತಜನ್ಮ ನಿರುಪಮ ನಿರಾಳ ಮತ್ಪ್ರಭುಮಹಂತಯೋಗಿ.

ಕುಮಾರವಿಭು. 1821

ಈತನು ಭಿಕ್ಷುಕಮಹೇಶವಿಲಾಸವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಕುಮಾರೇಶ್ವರಪುರಾಣವೇ ಮೊದಲಾದ ಹಲವು ಇತರಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವು ನಮಗೆ ದೊರೆತಿಲ್ಲ.

ಇವನು ವೀರಶೈವ ಕವಿ; ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೇರಿದ ಹಾನಗಲ್ಲ ವಿರಕ್ತ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಭಿಕ್ಷುಕಮಹೇಶವಿಲಾಸವನ್ನು ಶಕ 1744 ನೆಯ ಚಿತ್ರಭಾನುವಿನಲ್ಲಿ (1821) ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ತೋಂಟದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ, ಷಡಕ್ಷರದೇವ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕವಿತಾ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಷಡಕ್ಷರದೇವನನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಭಿಕ್ಷುಕ ಮಹೇಶವಿಲಾಸ.

ಇದು ಚಂಪೂರೂಪವಾಗಿದೆ; ಪ್ರಕರಣ 3. ಇದರಲ್ಲಿ ಶಿವನು ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ಹೋಗಿ ಭಿಕ್ಷಾಟನಮಾಡಿದ ಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಣಾರ್ಯನು

(ಗುರುಲಿಂಗವಿಭು-ದ್ವಿ. ಸಂಪುಟ, 262) ವರ್ಣಕರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದ ಭಿಕ್ಷಾಟನಚರಿತೆಯನ್ನು ತಾನು ಗುರುಸಿದ್ಧದೇಶಿಕನ ಅಪ್ಪಣೆಯಮೇರೆಗೆ ವಸ್ತುಕರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ :—

ಸುರಗಿರಿಯಂತೆ ಸದ್ವಿಬುಧಸೇವಿತಮಂಬುಜದಂತೆ ಶ್ರೀಗುಣಂ |
ಸರಸಿಜಮಿತ್ರನಂತೆ ಘನಮಾರ್ಗಸುಶೋಭಿ ಸಮುದ್ರದಂತೆವೋಲ್ ||
ಸರಸಮುದಾರಭಾಮಿನಿಯರೋಳಿಯವೊಲ್ ಮಿಗೆ ಭಾವಜಾತಿಯಿಂ |
ಧುರಮೆನಿಸಂ ಕುಮಾರವಿಭುನಿರ್ಮಿತವಾಕೃತಿ ಸರ್ವಲೋಕದೊಳ್ ||

ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಶಿವಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಪಾರ್ವತಿ, ಗಣೇಶ, ಷಣ್ಮುಖ, ವೀರಭದ್ರ, ಬಸವ, ಚೆನ್ನಬಸವ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ :—

ಗಣೇಶ.

ಎಱಗುವ ನಿರ್ಜರಾಧಿಪರ ರತ್ನಕಿರೀಟಗಳೊಂದನೊಂದು ತಾ |
ನೊರಸಲುದಿರ್ದ ಪೊನ್ನ ಪುಡಿಯಂ ಕರನೊಳ್ ತಳೆದೆತ್ತಿ ನೆತ್ತಿಯೊಳ್ ||
ಸುರಿದುಕೊಳುತ್ತೆ ಪಾಂಸುಮಯಕೇಳಿಯನಾಡಿ ಮನೋನುರಾಗಮಂ |
ವಿರಚಿಪ ವಿಘ್ನರಾಜನತುಳೋತ್ಸವದಿಂ ಮಿಗೆ ಮಾಳ್ಕೆವಿಘ್ನಮಂ ||

ಮೇರು.

ಅಳಿಯಂ ಶ್ರೀಪತಿ ಚಂದ್ರನಾತ್ಮತನಯಂ ನಿಚ್ಚಂ ನದೀನಾರಿಯರ್ |
ಒಱಗೊಂಡಿರ್ಪರನಂತಶೈಳಚಯಮೆನ್ನೊಳ್ ತೋರ್ಪುದೆನ್ನಂತೆ ಮಂ ||
ಜುಳಸತ್ವಾನ್ವಿತನಾವನೀ ಭುವನದೊಳ್ ಪೇಳೆಂದು ತಾನಬ್ಧಿಮಂ |
ಗಳಮಾದುಜ್ವಲಕೇತನಂನೆಗಪಿದಂತೊಪ್ಪಿತ್ತು ಹೇಮಾಚಳಂ ||

ಚಂದ್ರ.

ಒಗೆದಂಧಕಾರಮೆಂಬಾ | ಜಗುನೆಯ ಮಧ್ಯದೊಳೆ ಬೆಳೆದು ಬೆಳ್ವೆಳಗಿಂ ತಾಂ |
ಸೊಗಯಿಪ ಬೆಳ್ದಾವರೆಯೆನೆ | ಮಿಗೆ ಮೆಱೆದುದು ಚಂದ್ರಮಂಡಲಂಬಾನೆಡೆಯೊಳ್||

ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರೀ.

ನಡೆಯಿಂ ಹಂಸಿಯ ನಿಂದಿಸುತ್ತೆ ನುಡಿಯಿಂ ಕೀರಾಳಿಯಂ ದೂಷಿಸು |
ತ್ತೊಡನಂಗಪ್ರಭೆಯಿಂ ಕ್ಷಣಪ್ರಭೆಯುಮಂ ಹೋಡಾಡುತುಂ ಬಟ್ಟ ನು||
ಣ್ಪೊಡೆಯಿಂ ಬಾಳೆಯ ಬಿಂಕಮಂ ಜಱೆಯುತುಂ ಹಸ್ತಾಬ್ಜದಿಂದಬ್ಜಮಂ |
ಜಡಿಯುತ್ತುಂ ಪದದಿಂದೆ ಮಾಂದಳಿರುಮಂ ತಂದಿಕ್ಕಿದಳ್ ಭಿಕ್ಷಮಂ ||

ಶ್ರೀಪ್ರಾಣೇಶವಿಠಲ. ಸು. 1830

ಇವನು ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ಮಾಧ್ವನು; ಪ್ರಾಣೇಶವಿಠಲನ (ಸು. 1800) ಮಗನು. 1860 ರಲ್ಲಿ ಸತ್ತನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಶಿಶುನಾಳ ಸರೀಫ್ ಸಾಬ. ಸು. 1840

ಈತನು ಪದಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಮುಸಲ್ಮಾನನು; ಹಿಂದೂ ಮತದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಈತನ ಗುರು ಗೋವಿಂದ; ಸ್ಥಳ ಧಾರವಾಡಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೇರಿದ ಶಿಶುನಾಳ. ಇವನು ಸುಮಾರು 70, 80 ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವನ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ:—

ಶ್ರೀಗುರುನಾಥ ನಿರಾಲಯನಾಲಯದೊಳು |
ನಾವು ಈರ್ವರು ನಲಿದಾಡುವ ಬಾ ||
ಬಾರದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಮೋರೆಗೆ ಹೊಡೆವೆನು |
ಸಾರಿ ಈರ್ವರು ಸವಿದಾಡುವ ಬಾ ||
ಯೋಗದ ಕುದುರೆಯ ಬೇಗನೆ ಏರುತ |
ಮೇಗೇರಿಯು ಮಠಹೋಗುವ ಬಾ ||
ನಡೆ ನಡೆ ಶಿಶುವಿನಾಳದೀಶನ ಗುಡಿಯೊಳು |
ಅಡಗಿಹ ಪ್ರಣವವ ನೋಡುವ ಬಾ ||

ನರೇಗಲ್ಲ ಶಿವಬಸಪ್ಪಶಾಸ್ತ್ರಿ. ಸು 1840

ಇವನು ಬಸವಪವಾಡಲೀಲಾಮೃತವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ವೀರಶೈವ ಕವಿ. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಧಾರವಾಡಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೇರಿದ ನರೇಗಲ್ಲು. ಈತನು ಸುಮಾರು 1840 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಇವನ ಗ್ರಂಥ

ಬಸವಪವಾಡಲೀಲಾಮೃತ.

ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ; ಸಂಧಿ 11, ಪದ್ಯ 980. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಸವನ ಚರಿತ್ರವು ಸುಲಭಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ. ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ:—

ಉದ್ಯಾನ.

ಮರುಗ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಜಾಜಿ ಕೇತಕಿ | ಪರಿಮಳಿಪ ಸುರಹೊನ್ನೆ ತಾವರೆ |
ಮೆಱೆವ ನೈದಿಲು ಜಟ್ಟದಾವರೆ ಪುಷ್ಪಜಾತಿಗಳು ||
ಭರದಿ ವನದೊಳು ಬೆಳೆದಿಹುವು ಬಹು | ತರದ ಸೇವಂತಿಗೆಯಪುಷ್ಪವು |
ಹರನಿಗರ್ಪಿತವಾಗೆ ನಿಂದಿಹ ದುಂಡುಮಲ್ಲಿಗೆಯು ||

ಪುರದ ಶೃಂಗಾರ

ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಲು ಝಲ್ಲಿತೋರಣ | ವಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ಮಕರತೋರಣ |
ಬಿಲ್ಲುಬಾಗಿದವೋಲು ಎಸೆದುವು ಕನಕತೋರಣವು ||
ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಸರದೊಳಗೆ ತೋರಣ | ಝಲ್ಲಿನವರತ್ನಗಳ ತೋರಣ |
ವೆಲ್ಲಿ ನೋಡಲು ಎಸೆಯುತಿರ್ದುವು ಹಸಿರುತೋರಣವು ||

ಶ್ರೀಶ ಪ್ರಾಣೇಶವಿಠಲ, ಕರ್ಜಗಿ ಸುಖನಿಧಿವಿಠಲ, ಬಳ್ಳಾರಿ ವೆಂಕಟೇಶವಿಠಲ.

ಇವರುಗಳೂ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವರು ಮಾಧ್ವರು. ಮೊದಲನೆಯವನು ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಣೇಶವಿಠಲನ (ಸು. 1830) ಸೋದರದ ಳಿಯನು. ಇವನು 1890 ರಲ್ಲಿ ಗತಿಸಿದಂತೆ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯವನು ಶ್ರೀದವಿಠಲನ (ಸು. 1800) ಸೋದರದಳಿಯನು. ಮೂರನೆಯವನು ಬಹಳ ಆಧುನಿಕನು : 1925 ರಲ್ಲಿ ಸತ್ತನು.

ಪರಮೇಶ್ವರಭಟ್ಟ.

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತನು ಇವನ ತಂದೆ ವೆಂಕಟೇಶಭಟ್ಟ, ಸ್ಥಳ ಹರಿಹರ ಪುರ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕೆರೋಡಿ ಸುಬ್ಬರಾಯರು ಈತನನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನಕವಿ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಎಂದು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾರೆ.[1] ಗ್ರಂಥಗಳು — ಪ್ರಭಾವತೀಸ್ವಯಂ ವರ, ಕಾಲನೇಮಿಕಾಳಗ, ಅಭಿಮನ್ಯುಕಾಳಗ ಇತ್ಯಾದಿ

ವಿ. ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿರಾಯ.

ಇವನು ಮಾಧ್ವನು. ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದವನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಸರಕಾರದ ಫಾರೆಸ್ಟ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥಗಳು— ವಿರಾಟಪರ್ವ, ಭ್ರಾಂತಿಯಾಮಿನೀನಾಟಕ, ಕಲಿಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ (ಕಂ.)

1. ರಂಗಭೂಮಿ, I, 244.

ಸಿದ್ಧಾಂತಿ ಪುಸ್ತಕಂ ಅಳಸಿಂಗರಾಚಾರ್ಯ.

ಇವನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವನು. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಮೈಸೂರು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ಚಾಣಕ್ಯತಂತ್ರ ಚಮತ್ಕಾರ, ನಾಗವರ್ಮನ ಕರ್ಣಾಟಕಭಾಷಾಭೂಷಣದ ಟೀಕೆ.

ಬೇಗೂರು ಮಲ್ಲಪ್ಪ.

ಈತನು ವೀರಶೈವನು. ಮೈಸೂರಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜರ ಕನ್ನಡ ಸ್ಕೂಲ್ ಹೆಡ್ಮಾಸ್ಟರಾಗಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ನಾಗವರ್ಮನ ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನದಲ್ಲಿಯ ಅರ್ಥಾಲಂಕಾರದ ಟೀಕೆ, ಶಬ್ದಾದರ್ಶ. ನಾಗವರ್ಮನ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಈತನೇ ತಿದ್ದಿ ಮುದ್ರಿಸಿದವನು.

ಎಂ. ಎ. ತಿರುಮಲಾಚಾರ್ಯ.

ಇವನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವನು. ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಕಮಿಷನರಾಗಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ನಾರದಭಕ್ತಿಸೂತ್ರಟೀಕೆ, ಆರ್ಯಮತಸಮನ್ವಯ.

ಎಂ. ಎ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ.

ಈತನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವನು. ಮೈಸೂರು ವೆಸ್ಲಿಯನ್‌ಮಿಷನ್ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳು ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿದ್ದು ಬಳಿಕ ವಕೀಲನಾಗಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥ-ಯಾಜುಷಸಂಧ್ಯಾಭಾಷ್ಯ ಟೀಕೆ.

ಪಂಡಿತ ಟಿ. ಎಂ. ಚಂದ್ರಶೇಖರಶಾಸ್ತ್ರಿ.

ಈತನು ವೀರಶೈವಕವಿ. ಇವನ ಸ್ಥಳ ದಾವಣಗೆರೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ತೆಲಿಗಿಮಠದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ಅಥಣಿ ಶಿವಯೋಗೀಶ ಚರಿತ್ರ (ಷ.), ಅಥಣಿ ಶಿವಯೋಗಿ ಮಹಿಮ ಮಂಜರಿ (ಗದ್ಯ), ನವರಾತ್ರಸಮಾರಂಭ ಕಾವ್ಯ (ಚಂಪು.)

ಸಿ. ಸುಬ್ಬರಾಯ, ಬಿ. ಎ.

ಈತನು ಮಾಧ್ವನು. ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಣಿ ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥ—ಆಹಾರವಿಷಯೋಪನ್ಯಾಸ. ಬಸವಪ್ಪಶಾಸ್ತ್ರಿಯೊಡನೆ ಸೇರಿ ಶೂರಸೇನಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆದನು. (ಪುಟ 217)

ಕೆ. ಎ. ದೇಶಿಕಾಚಾರ್ಯ.

ಇವನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವನು. ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರದ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥ—ಮಾನುಷ ಶರೀರ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ.

ಎಂ. ಸುಬ್ಬಯ್ಯ, ಬಿ. ಎ.

ಈತನು ಒಕ್ಕಲಿಗನು. ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಫ್ಲೋರಿಸ್ಟಾಗಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥ-ತೋಟದ ಬೇಸಾಯ.

ಪಿ. ವೇದಮಿತ್ರ.

ಇವನು ಕ್ರಿಸ್ತನು. ಮೈಸೂರಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥ-ಸ್ವಪ್ನಪ್ರಯಾಸ ಫಲದೀಪಿಕೆ.

ಭಾಷ್ಯಂ ತಿರುಮಲಾಚಾರ್ಯ.

ಈತನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವನು. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಬೆಂಗಳೂರು. ಗ್ರಂಥ—ಸಂಕ್ಷೇಪ ರಾಮಾಯಣ (ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದ ಪ್ರಥಮ ಸರ್ಗದ ಟೀಕೆ.)

ಎಂ. ಎ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯ.

ಇವನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವನು. ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಕಂಟ್ರೋಲರಾಗಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥ—ರಾಜಾ ಮಲಯಸಿಂಹ.

ಬಿ. ರಾಮಕೃಷ್ಣರಾವ್.

ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತನು. ಮೈಸೂರು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಟ್ರೋಲರಾಗಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥ—ಶ್ರೀರಾಮ ಕಥಾಪ್ರಸಂಗ. ಇವನು ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರ ವಂಶಾವಳಿಯ ಎರಡು ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಮುದ್ರಿಸಿದನು.

ಮೋಟಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಶೇಷಶಾಸ್ತ್ರಿ.

ಇವನು ಸ್ಮಾರ್ತನು. ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದವನು. ಗ್ರಂಥ—ಸಾನಂದ ಗಣೇಶನ ಕಥೆ (ಯ.)

ಎಂ. ಡಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್.

ಈತನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವನು. ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಪಾತಿಕೆರಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ಗರ್ಭಿಣೀಶಿಶುಸಂರಕ್ಷಣ, ವಿಷೂಚಿ.

ಎಂ. ರಾಮಸ್ವಾಮಿಶಾಸ್ತ್ರಿ.

ಇವನು ಸ್ಮಾರ್ತನು. ಸರಕಾರಿ ಟ್ರಾನ್ಸ್ಲೇಟರಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಪಂಡಿತಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥ—ವಾಗ್ವಿಧಾಯಿನಿ

ತಿರುಮಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯ.

ಈತನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವನು. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಮೈಸೂರು. ಮಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಮಿ. ಕಿಟಲ್‌ಸಾಹೇಬನಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಪಂಡಿತಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ಷಡಕ್ಷರೀಯ ವಚನಟೀಕೆ, ಅನುಭವಾಮೃತ ಟೀಕೆ.

ಕೆ. ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್.

ಈತನು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವಕವಿ. ಮೈಸೂರು ವಿದ್ಯಾಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿದ್ದನು. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಮಾಗಡಿ. ಈತನು ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪದ್ಯರೂಪವಾಗಿಯೂ ಗದ್ಯರೂಪವಾಗಿಯೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಗ್ರಂಥಗಳು—ಈಶ್ವರಚಂದ್ರವಿದ್ಯಾಸಾಗರ (ಗ), ಉಪದೇಶಮಾಲೆ (ದ್ವಿಪದಿ), ಒಳ್ಳೆಡೆಗನ್ನಡಿ (ಕಂ), ಕನ್ನಡ ಬಾಲಭಾರತ (ಗ), ಕನ್ನಡ ಬಾಲ ಭಾಗವತ (ಗ), ಕನ್ನಡ ಬಾಲರಾಮಾಯಣ (ಗ), ಕಪಿಲನ ಇತಿಹಾಸ (ಗ), ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಮಹಾಭಾರತದ ಸಂಗ್ರಹ—ಆದಿಪರ್ವ (ಗ), ಸಭಾಪರ್ವ (ಗ), ಅರಣ್ಯಪರ್ವ (ಗ), ವಿರಾಟಪರ್ವ (ಗ), ಉದ್ಯೋಗಪರ್ವ (ಗ), ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣಪರ್ವಗಳು (ಗ), ಕರ್ಣಶಲ್ಯಸೌಪ್ತಿಕ ಸ್ತ್ರೀಪರ್ವಗಳು (ಗ); ಕೌಸಲ್ಯಾ ಪರಿಣಯ (ಗ), ಚಂದ್ರಕಲಾಕಲ್ಯಾಣ (ನಾ), ಚಾಣಕ್ಯತಂತ್ರ (ಗ), ಜೀರ್ಣ ವಿಜಯನಗರಾದರ್ಶ (ಗ), ದಾರಿದ್ರ್ಯಶತಕ, ನೀತಿರಸಾಯನ (ದ್ವಿ. ಚೌ. ಹಾ.), ಬಾಲಭಾರತ (ಷ), ಬಾಲಿಕಾನೀತಿಮಾಲಿಕೆ (ಕಂ), ಭೂಗೋಳಮಾಲಿಕೆ, ಮಕ್ಕಳ ಆಟಗಳು, ಮಹಾಭಕ್ತಿವಿಜಯ (ಗ), ಮುಕುಂದಮಾಲಾಸ್ತೋತ್ರ (ಷ.ವೃ. ಚೌ.), ರಂಗನಾಥ ರಾಮಾಯಣ (ಷ), ರಾಜತರಂಗಿಣಿ (ಗ), ರಾಜಪುತ್ರ ರಮಣಿಯರು (ಗ), ರಾಜಭಕ್ತಿಸಾರ (ಷ), ರಾಜಾ ರಾಮಮೋಹನರಾಯನ ಚರಿತ್ರೆ (ಗ), ಲೇಖ್ಯಪ್ರದರ್ಶಿನಿ, ಸಂಕ್ಷೇಪ ಮುದ್ರಾರಾಕ್ಷಸ, ಸಂಗೀತ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಾರಿಜಾತ (ಹಾ), ಸಂಸಾರ ನಿರ್ವಾಹಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಗೃಹಶಿಕ್ಷಣ (ಗ), ಸತ್ಯಾ

ದ್ರೌಪದೀಸಂವಾದ (ಷ), ಸುಕನ್ಯಾಚರಿತ್ರೆ (ಷ), ಸುಯಜ್ಞೋಪಾಖ್ಯಾನ, ಹಿತಬೋಧಿನಿ (ಷ), ಹಿತೋಪದೇಶ (ಚಂ). ಈತನು ಆನಂದರಾಮಾಯಣ ಅಥವಾ ರಾಮಾಭ್ಯುದಯ ಕಥಾಕುಸುಮಮಂಜರಿ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಮುದ್ರಿಸಿದನು.

ಶ್ರೀಕಂಠೇಶಗೌಡ, ಬಿ.ಎ., ಬಿ.ಎಲ್.

ಈತನು ಒಕ್ಕಲಿಗನು. ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಮುನ್ಸಿಫ್ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ಕನ್ಯಾವಿತಂತು, ಚಾಮನೃಪ ಚಂದ್ರಪ್ರಭೆ (ಕಂ) ಚಿಕ್ಕಬಣಜಿಗರು, ಪ್ರತಾಪರುದ್ರದೇವ, ಪ್ರಮೀಳಾರ್ಜುನೀಯ, ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿಕೆ, ಸೀತಾಸ್ವಯಂವರ, ಸುರಭಿ.

ಡಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಾಮಚಂದ್ರ ಸವದಿ.

ಇವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು. ಧಾರವಾಡ ಪ್ರಾಂತದವನು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯದ ಗುಟ್ಟು, ಪ್ಲೇಗೆಂಬ ಪಿಡುಗು.

ರಾಜಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯ ಕಡಕೋಳ.

ಈತನು ಮಾಧ್ವನು. ಇವನ ಸ್ಥಳ ಕರಜಗಿ. ಗ್ರಂಥ—ಕೀಚಕಸಂಧಿ.

ಜಯರಾಯಾಚಾರ್ಯ (ಪುಟ 221)

ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳು—ಸಿರಿಯಾಳರಾಜ, ಚಂದ್ರಹಾಸ, ಕಲ್ಯಾಣಗೀತಾವಳಿ, ಸಂಗೀತದ ಕೃತಿಗಳು, ನಾಡೀನಿದಾನ, ಅನುಕರಣಗೀತಲಹರಿ, ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣ (ಚಂ). ಈತನು ನರಪತಿಚರಿತವೆಂಬ ಅಲಂಕಾರಗ್ರಂಥವನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಮುದ್ರಿಸಿದನು.

ಶಂಕರಾನಂದಯೋಗಿ ಪುಟ (258)

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲ, ಕ್ಷತ್ರಿಯಮನೆತನದವನು. ಇವನ ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳು—ಉತ್ತರ ಕೈವಲ್ಯನವನೀತ, ರಾಮಶತಾಮೃತ, ರಾಮಭಕ್ತಿಸಾರ, ಭಕ್ತಿಕಲ್ಪದ್ರುಮ, ಪಾರ್ವತೀಪಂಚರತ್ನ, ಮುಕ್ತಿಕಾಂತಾಕಲ್ಯಾಣ, ಹರಿಹರಲೀಲಾಮೃತ.

ನಂಜನಗೂಡು ಸುಬ್ಬಾಶಾಸ್ತ್ರಿ (ಪುಟ 220)

ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳು—ಮಾಳವಿಕಾಗ್ನಿ ಮಿತ್ರ, ಮೃಚ್ಛಕಟಿಕೆ.

ಶಾಂತಕವಿ (ಪುಟ 221)

ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳು—ಅಡ್ಡಕಥೆಗಳ ಬುಕ್ಕು, ಅಲಂಕಾರಶಾಸ್ತ್ರ, ಅಲಾವಿ ಜಂಗು, ಆಂಜನೇಯುವಿಜಯ, ಆನಂದಲಹರಿ, ಋತುಸಂಹಾರ, ಕನ್ನಡ ದಾಸ ಯ್ಯನ ಪದಗಳು, ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಸವಾಲುಗಳು, ಕವಿಕಂಠಕುಠಾರ, ಕಾಲಮಹಿಮೆ, ಕಾಳಾಸುರ, ಕೃಷ್ಣರಾಧಿಕಾವಿಲಾಸ, ಗೀತಗೋವಿಂದ, ಗಾಲವಚಿತ್ರಸೇನ, ಚಿತ್ರ ಸೇನಗಂಧರ್ವ (ನಾ), ಜರಾಸಂಧವಧ, ನಾಗಾನಂದ, ನಾರದಕುಚೇಷ್ಟೆ, ಪುಷ್ಪ ಬಾಣವಿಲಾಸ, ಭರಗಾಲರಸು, ಬೃಹಜ್ಜಂಬೂಚರಿತ್ರೆ, ಭುಜಂಗೋಪದೇಶ, ಮಯೂರಧ್ವಜಪ್ರತಾಪ, ಮುಕುಂದದಾನಾಮೃತ, ಮೃಚ್ಛಕಟಿಕ (ನಾ), ರಘು ವಂಶ 2ನೆಯ ಸರ್ಗ, ರಸಿಕಾರಸಿಕವಿಚಾರ, ರಾವಣವಧೆ, ರಾವಣವೇದವತಿ, ಲಘುಕವಿತಾಪದ್ಧತಿ, ವಾಸಪ್ಪನಾಯಕನ ಫಾರ್ಸ್, ವಿಟಕಂಠಖಡ್ಗ, ವಿರಾಟ ಪರ್ವ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರತಪೋಭಂಗ ಅಥವಾ ಶಕುಂತಲೆಯ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ವೇಶ್ಯಾವಾ ಟಿಕಾಸಂಚಾರ, ವ್ಯಭಿಚಾರಾನರ್ಥಸಿಂಧು, ಶಾಕುಂತಲ (ನಾ), ಶೃಂಗಾರಸಾಗರ, ಶ್ರೀಮತೀಸ್ವಯಂವರ, ಸದ್ವರ್ತನ, ಸೀತಾಸ್ವಯಂವರ, ಸುಧನ್ವವಧ, ಸೌಭದ್ರ (ನಾ), ಸ್ಯಮಂತಕಮಣಿ ಚರಿತ, ಹರಗರ್ವಪರಿಹಾರ, ಹರಿಮಿತ್ರೋಪಾಖ್ಯಾನ, ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಸತ್ಯಪರೀಕ್ಷೆ.

ಹಿಂದೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಮೌನೇಶ್ವರನ ಬಾಲಲೀಲೆ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವು ಈ ಕವಿ ಯದಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಬಿ. ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯ (ಪುಟ 223)

ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳು—ಅಮೃತಪುಲಿನ, ಇದೊಂದು ಚಿತ್ರ, ಉನ್ಮಾದಿನಿ, ಉಪವಾಸ, ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಫಲ, ಕಾಗೆ, ಕೊಹಿನೂರು, ಕ್ಷತ್ರಿಯರಮಣಿ, ಗೀತೋಕ್ತಧರ್ಮ, ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರಾವಳಿ, ಚಿರತ್ನನಾಟಕರಕ್ಷ, ದಾಡಿಯ ಹೇಳಿಕೆ, ದೇಶಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನಭಾರತ ಉಪನಿವೇಶಗಳು, ನವಾಬನಂದಿನಿ, ನೀಳಾ ಗೀತೆ, ನೊಂದನುಡಿ, ಭರತಖಂಡದ ಪೂರ್ವವೃತ್ತ, ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ವಿದುಷಿಯ ರಾಗಿದ್ದ ರಮಣಿಯರು, ಮನೋರಮಾ, ಮಶಕ, ಯುಗಳಪ್ರದೀಪ, ಲೀಲೆ,

ಲೋಕರಹಸ್ಯ, ವಂಗವಿಜೇತ. ವೆನಿಸುನಗರದ ವಣಿಕ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪ್ರಹಸನ, ಶಾಂತಿ, ಸಾಧನೆ, ಸುಶಿಕ್ಷಿತರೆಂಬ ಸಭ್ಯರಾದ ಹಿಂದುಗಳು, ಸ್ತ್ರೀಶಿಕ್ಷೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ, ಹಿಂದುಗಳ ಮನುಷ್ಯತ್ವ.

ಭೀಮಾಜಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಅಡಬಡ್ಡಿ (ಪುಟ 222)

ಈತನ ನೀತಿದರ್ಪಣವು ಷಟ್ಪದಿ, ಕಂದ, ವೃತ್ತ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ. ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳು—ಸ್ತ್ರೀಧರ್ಮಸಾರ, ಧಾತ್ವರ್ಥಪ್ರಕಾಶಿಕೆ, ಕೆಲವು ನಾಟಕಗಳು.

ಗಿರಿಭಟ್ಟರ ತಮ್ಮಯ್ಯ (ಪುಟ 238)

ಇತರ ಗ್ರಂಥ—ನೀತಿಚೂಡಾಮಣಿ. ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಂಥ, ಕಂದದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ.

ಗರಣಿ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯ (ಪುಟ 221)

ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳು—ಹವ್ಯಪಾಕಪದ್ಧತಿ, ಗಜೇಂದ್ರಮೋಕ್ಷ ಟೀಕೆ, ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷಾವಿಷಯ, ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷಾಸವ್ಯಾಕರಣೋಪನ್ಯಾಸ, ಸದ್ವೃತ್ತಾನುಷ್ಠಾನ.

ವೆಂಕಟೇಶಶಾಸ್ತ್ರಿ (ಪುಟ 225)

ಇತರ ಗ್ರಂಥ—ರಾಜಮಾರ್ತಾಂಡ ಚರಿತ್ರೆ.

ಕೃಷ್ಣರಾಯ ರಾ. ಬಂಕಾಪುರ (ಪುಟ 394)

ಇತರ ಗ್ರಂಥ—ಮುಳಬಾಗಿಲವರ ಚರಿತ್ರಶತಕ (ನಾನಾವೃತ್ತ).

ಬಸವಪ್ಪಶಾಸ್ತ್ರಿ (ಪುಟ 217)

ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳು—ರತ್ನಾವಳಿ, ಮಾಲತೀಮಾಧವ, ವಿಕ್ರಮೋರ್ವಶೀಯ, ಕೃಷ್ಣರಾಜಾಭ್ಯುದಯ, ಶಂಕರಶತಕ, ಹರ್ಷಚರಿತ, ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತ್ಯಷ್ಟಕ.

ಪಾರ್ತಿ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ (ಪುಟ 393)

ಇವನು ಶಿವಬ್ರಾಹ್ಮಣನು. ಇವನ ಗ್ರಂಥಗಳು—ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಟಿ,

ಪಂಚವಟಿ, ವಾಲಿಸುಗ್ರೀವ ಕಾಳಗ, ಉಂಗರಸಂಧಿ, ಸೇತುಬಂಧನ, ಅಂಗದ ಸಂಧಾನ, ಸಭಾಲಕ್ಷಣ. (ಪಂಚಕಜ್ಜಾಯ, 32).

ಗಂಗಾಧರ ಮಡಿವಾಳೇಶ್ವರ 1 (ಪುಟ 212)

ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳು—ಕಾವ್ಯಸಂಗ್ರಹ, ರಾಜಶೇಖರವಿಲಾಸ ಟೀಕೆ.

ಪಗಡದಿನ್ನೆ ಮಠದ ನನ್ನಪ್ಪಶಾಸ್ತ್ರಿ

ಈತನು ವೀರಶೈವನು; ರಾಯಚೂರು ಪ್ರಾಂತದವನು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ನವಮುಗ್ಧಲೀಲೆ, ತ್ರಿಷಷ್ಟಿ ಪುರಾತನ ಚರಿತ್ರೆ, ವೇದಾಂತ ಪಟಲ, ಶಿಖಾಧಾರಣ ಖಂಡನ.

ಪಂಡಿತ ಪ್ರಭುವಪ್ಪ

ಈತನು ವೀರಶೈವನು. ಇವನ ಸ್ಥಳ ನ್ಯಾಮತಿ. ಗ್ರಂಥ—ಹಳಗನ್ನಡದ ಶಬ್ದಕೋಶ.

ಮಾಳಿ

ಇವನು ವೀರಶೈವನು; ದಾರವಾಡಪ್ರಾಂತದವನು. ಚಿತ್ರಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಚತುರನು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ ಕವಿತೆಗಳನ್ನೂ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಕಿತ್ತೂರ ಬಸವಾರ್ಯ

ಈತನು ವೀರಶೈವನು; ದಾರವಾಡಪ್ರಾಂತದವನು. ಅನೇಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ ಕವಿತೆಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಬೋಧ ಮುಂತಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವನು.

ಬೂದಿಹಾಳ ಬಸವಾರ್ಯ

ಇವನು ವೀರಶೈವನು; ದಾರವಾಡಪ್ರಾಂತದವನು. ಉಪನ್ಯಾಸ ಲೇಖಕನು, ಗ್ರಂಥಗಳು—ದಿವ್ಯಸುಂದರಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

---

1. ಇಲ್ಲಿಂದ ಬೂದಿಹಾಳ ಬಸವಾರ್ಯನವರಿಗೆ ವೀರಶೈವ ಕರದರ್ಪಣದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಬರೆದಿದೆ,

ಬಿ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಎಂ. ಎ.

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು; ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪ್ರೊಫೆಸರಾಗಿಯೂ ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಸಂಪಾದಕನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದನು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ರಾಯಚೂರು ವಿಜಯ, ಅಭಿಜ್ಞಾನ ಶಾಕುಂತಳನಾಟಕ ಕರ್ಣಾಟಕ ಗದ್ಯಾನುವಾದ (ವಿಮರ್ಶೆ ಸಹಿತ), ಕನಕೋದ್ಧಾರ್ಜನ, ಟ್ರೋಜನ್ ದಂಡಯಾತ್ರೆ, ಯವನ ಮಹಾವೀರ ಚರಿತೆ, ಯವನ ವೀರಕಥಾವಳಿ.

ಬಿ. ಎಲ್. ರೈಸ್ ಸಿ. ಐ. ಇ.

ಈತನು ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಬಳಿಕ ಶಾಸನದ ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಾಲಕರಿಗೂ ಪಂಡಿತರಿಗೂ ಉಪಯೋಗವಾಗುವಂತೆ ಹಲವು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರೌಢ ಪೀಠಿಕೆಯೊಡನೆ ಮುದ್ರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು. ಗ್ರಂಥಗಳು—ಅಮರಕೋಶ, ಪದ್ಯಸಾರ, ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷಾಭೂಷಣ, ಪಂಪರಾಮಾಯಣ, ಪಂಪಭಾರತ, ಕರ್ಣಾಟಕ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ.

ಕೆರೋಡೆ ಸುಬ್ಬರಾಯ ಬಿ. ಎ.

ಈತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು; ಮಂಗಳೂರು ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಇದ್ದನು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಸೂಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರಥಮ ಸಂಪಾದಕನು.

ಗ್ರಂಥಗಳು—ಸೌಭಾಗ್ಯವತೀ ಪರಿಣಯ, ಶೃಂಗಾರಶತಕ, ಕುಮಾರಶೇಖರ, ತಾರಾನಾಥ, ಪಲಾಂಡುಚರಿತ.

ADDITIONS AND CORRECTIONS

ಗ್ರಂಥಶುದ್ಧಿ (3)

ಈ ಸಂಪುಟಕ್ಕೆ 3ನೆಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟರೂಪವಾಗಿ 327ನೆಯ ಪುಟದಿಂದ 333 ನೆಯ ಪುಟದವರೆಗೆ ಒಂದು ಗ್ರಂಥಶುದ್ಧಿಯೂ, 398ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಗ್ರಂಥಶುದ್ಧಿಯೂ ಹಿಂದೆಯೇ ಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಈಗ ಕೊಡುವ ಗ್ರಂಥ ಶುದ್ಧಿ ಈ ಸಂಪುಟಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ 1ನೆಯ ಮತ್ತು 2ನೆಯ ಸಂಪುಟಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ.

3ನೆಯ ಸಂಪುಟ

ಪುಟ	ಪಙ್ಕ್ತಿ	ಅಶುದ್ಧ	ಶುದ್ಧ
i	20	ಅಪ್ಪಯ್ಯ	ಅಯ್ಯಪ್ಪ
iv	34	ಕಡ್ಕಯ	ಡಕ್ಕೆಯ
x	3	ಕೆ. ವಿನಾಯಕಶಾಸ್ತ್ರಿ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು	
xii	13	ಶಾಷಾದ್ರಿ	ಶೇಷಾದ್ರಿ
,,	25	ಸ್ತ್ರಗೆಕಾಯಕದ	ಸತ್ತಿಗೆಕಾಯಕದ
xvi	37	ಕಪಾಕುಂಡಲಾ	ಕಪಾಲಕುಂಡಲಾ
xvii	14	ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ನಂದಳಿಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಣಪ್ಪನು ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬರೆದಿಲ್ಲ.	
xx	41	ತುಣುಕುಮಿಣುಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು.	
xxvi (219)	52	ರತ್ನಾವಳೀಕಲ್ಯಾಣ	ರತ್ನಾವತೀಕಲ್ಯಾಣ
,, (221)	35	ಮೌನೇಶ್ವರನ ಬಾಲಲೀಲೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು ; ಇದನ್ನು ಶಾಂತಕವಿ ಬರೆದಿಲ್ಲ	
xxvii	10	ರಾಜಾಸ್ಥಾನ	ರಾಜಸ್ಥಾನ
xxviii	9	ಲುಲಾಯುಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ವಲೀ ಮುಖವಿಲಾಸನಾಟಕ 236 ಎಂದು ಸೇರಿಸಬೇಕು	
xxx	11	ಶಬ್ದವ್ಯುತತ್ತಿ	ಶಬ್ದವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ
xxx (164)	15	ಶಬ್ದಾರ್ಥಮಂಜರಿಯನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು ; ಇದನ್ನು ಚಂದ್ರಸಾಗರವರ್ಣಿ ಬರೆದಿಲ್ಲ	

ಪುಟ	ಪಙ್ಕ್ತಿ	ಅಶುದ್ಧ	ಶುದ್ಧ
xxxi	11	ಶುದ್ಧಿಪತ್ರ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು	
,,	21	ಷಟಚಕ್ರದೀಪಿಕೆ	ಷಟ್ಚಕ್ರದೀಪಿಕೆ
,,	22	ಚೆಲುವಾಂಬೆ ಕೃಷ್ಣಕರ್ಣಾಮೃತ ಟೀಕೆಯನ್ನೂ ಬರೆದಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.	

36 ನಿಟ್ಟೂರು ನಂಜಯ್ಯನಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಇನ್ನೂ ಇಬ್ಬರು ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯ. ಇವನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ "ಸೂತ್ರಾನ್ವಯರತ್ನಮಾಲೆ" ಎಂದು ಹೆಸರು.[1] ಸಂಧಿಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಗದ್ಯವಿದೆ :—ಇದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕರ್ಣಾಟಕೋಭಯಭಾಷಾವಿಶಾರದ ಶ್ರೀ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯ ವಿರಚಿತಮಪ್ಪ ಸೂತ್ರಾನ್ವಯ ರತ್ನಮಾಲೆಯೊಳ್. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1500 ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ. 69ನೆಯ ಸೂತ್ರದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇವೆ :—

ಪರಪದಪೂರ್ವಂ ದ್ವಿತ್ವಾ | ಕ್ಷರಮಾಗಿರೆ ಪೂರ್ವಪದದ ಚರಮಂ ಹ್ರಸ್ವಾ |
ಕ್ಷರಮಾಗೆ ಸಂಧಿದೋಷಂ | ಸರೇಫಮಿದಿತಾಗೆ ಶಿಥಿಲಮೆಂದನುಸರಿಪರ್ ||

ಪರಪದದ ಪೂರ್ವಂ ದ್ವಿತ್ವಾಕ್ಷರಮಾಗಿರೆ ಪೂರ್ವಪದದ ಚರಮಂ ಲಘುವಾಗಿರೆ ಸಂಧಿದೋಷಮಕ್ಕುಂ. ಛಂದೋವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪರಪದದ ಪೂರ್ವಂ ರೇಫೆವೆರಸಿರ್ದೊಡಂ ಶಿಥಿಲಮಾಗಲಾರ್ಪುದೆಂದು ಕೆಲಬರಂಗೀಕರಿಸುವರ್. ಸರೇಫಮಿದಿರಾಗೆ ದೋಷಂ ಎಂದು........ತಾಂ ಮಾಡಿದ ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದೊಳ್ ಬರೆದಂ. ಅದು ಪೊಲ್ಲ. ಸೂತ್ರಕಾರನಾಗ ಕವಿಕೇಶವಂ ತಾಂ ಮಾಡಿದ ಶಬ್ದಮಣಿವೃತ್ತಿಯೊಳ್ ಸಂಧಿದೋಷಮಕ್ಕುಮೆಂದು "ಬರಿಸಿ ಕ್ಷಿತೀಶನಂ" ಇತ್ಯಾದಿ ಪದ್ಯಮಂ ಬರೆದಂ. ಸರೇಫಶಿಥಿಲಕ್ಕೆ—ಮಿಱುಗುತ್ತಿರ್ಪ ತ್ರಿಶೂಲದಿಂ.

ಚುಕ್ಕಿ ಹಾಕಿರುವ ಕಡೆ ಹುಳು ಕೊರೆದು ಓಲೆ ಹೋಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಭಾಗವು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರೆ ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯನಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಕಾರನ ಹೆಸರು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯನು 'ಬರಿಸಿ ಪ್ರಧಾನರಂ' ಎಂಬ ಪಾಠವು

---

1. ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯ ವಿಷಯವು ಮದರಾಸ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಕನ್ನಡ ಫೆಲ್ಲೋ ಆದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಚ್. ಶೇಷಯ್ಯಂಗಾರಿಂದ ತಿಳಿಯಿತು. ಇದು ಮದರಾಸ್ ಪ್ರಾಚ್ಯ ಲಿಖಿತ ಕೋಶಾಗಾರದಲ್ಲಿದೆ.

ತಪ್ಪೆನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ ‘ ಬರಿಸಿ ಕ್ಷಿತಿಪತಿಯಂ ’ (II,7) ಎಂಬ ಪಾಠವೇ ಇದೆ.

38 ತಾವು ಗುಣಿಸಿ ನೋಡಿದುದರಲ್ಲಿ ಜಾಯೇಂದ್ರನ ಕಾಲವು 1674ಕ್ಕೆ ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಮಂಜೇಶ್ವರದ ಗೋವಿಂದಪೈ ನನಗೆ ಬರೆದ ಒಂದು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜಾಯೇಂದ್ರನು ಪರಿವರ್ತಿಸಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕುವಲಯಾನಂದವನ್ನು ಅಪ್ಪಯ್ಯದೀಕ್ಷಿತನು ವಿಜಯನಗರದ ದೊರೆಯಾದ 1ನೆಯ ವೆಂಕಟಪತಿರಾಯನ (1585—1615) ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ರಚಿಸಿದಂತೆ ಆ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ :—

ಅಮುಂ ಕುವಲಯಾನಂದ ಮಕರೋದಪ್ಪದೀಕ್ಷಿತಃ ।
ನಿಯೋಗಾದ್ವೇಂಕಟಪತೇರ್ನಿರುಪಾಧಿಕೃಪಾನಿಧೇಃ ॥

102. ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಮುಕ್ತಣ್ಣನು ಬಸವನ ಸಮಕಾಲದವನೆಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಈತನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1160 ಆಗಬಹುದು.

153 ಮಧ್ವದಾಸ. ಕುಡುಮಪುರ ಎಂಬುದು ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಹಿಂದಣ ಹೆಸರು.

157, 390 ಯಾದವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1830 ಆಗಬಹುದು

164 ಚಂದ್ರಸಾಗರವರ್ಣಿ. ಧರ್ಮಪುರಿ ಎಂಬುದು ಕೋಪನಕೆರೆಯ ನಾಮಾಂತರವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಕವಿಯ ಜಿನರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ 4913 ಪದ್ಯಗಳೂ ಜಿನಭಾರತದಲ್ಲಿ 4628 ಪದ್ಯಗಳೂ ಇವೆ ಎಂದೂ, ಈತನು ವಿಕ್ರಮಂಧರ ಕಾವ್ಯ (ಭಾ. ಷ. ಪದ್ಯ 3044), ಚಾವುಂಡರಾಯನ ಕಥೆ, ವಿಭೀಷಣನ ಬುದ್ಧಿ, ವಸಂತತಿಲಕೆ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಬೆಳುಗೊಳದ ಅಣ್ಣಯ್ಯ, ನಾಗಯ್ಯ ಮುಂತಾದವರಿಗೋಸ್ಕರ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ಧರ್ಮಪರೀಕ್ಷೆ ಎಂಬ ಗದ್ಯಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ಬರೆದಿರುವನೆಂದೂ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಟಿ. ಕೆ. ಸೀತಾರಾಮ ಜೋಯಿಸರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. (School Folk, Kannada Supplement, June 1927). ಈ ಹೊಸ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಈ ಕವಿ ರಚಿಸಿದನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಲ್ಲ.

168	11	ಒಂದೆರಡ,	ಒಂದೆರಡು
,,	12	ಸರ್ವಸತೀ	ಸರಸ್ವತೀ

180 ಭವ್ಯಜನಚಿಂತಾಮಣಿ. ಬೆಂಗಳೂರು ಶ್ರೀಪಾರ್ಶ್ವ ಪಂಡಿತ ಯಲ್ಲಪ್ಪನವರಲ್ಲಿರುವ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಕೈ ಬರಹದ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಚಂದ್ರಸಾಗರವರ್ಣಿ ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಗ್ರಂಥದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ—

ದೇವರು ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಮುನಿಗಳ | ಪಾವನತರವನ್ನು ಭಜಿಸಿ ಚಂದ್ರಸಾಗರ (ಕವಿಗಳ್) |
ಕಾವಿತಜನ ಚಿಂತಾಮಣಿ | ಯಾ ವಿರಚನೆಗೈದರಚ್ಚಗನ್ನಡದಿಂದಂ ||

ಎಂಬ ಪದ್ಯವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಆಶ್ವಾಸಾಂತಗದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ "ಚಾರುಕೀರ್ತಿ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯ ವಿರಚಿತಮಪ್ಪ" ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ "ಚಾರುಕೀರ್ತಿಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರನುಮತಿಯಿಂ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಸಾಗರವರ್ಣಿವಿರಚಿತಮಪ್ಪ" ಎಂದಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಗ್ರಂಥವು ಸಕಲಭೂಷಣನ ಸಂಸ್ಕೃತಗ್ರಂಥದ ಪರಿವರ್ತನವೆಂದೂ ಹೇಳಿದೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಸಾಗರವರ್ಣಿ ಬಹುಧಾನ್ಯವರ್ಷದಲ್ಲಿ (1818) ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಗಂಜಾಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಮಾಡಿದಂತೆ ಬರೆದಿದೆ.

231 ಕೆರೂರು ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯ. ಇತರ ಗ್ರಂಥ—ನೀಳ್ಗತೆಗಳು.

242 ಈ ನಾರಾಯಣಕವಿಯು ವಿದ್ಯಾಗುರುವಾದ ಭಾನುಕವಿಸುತ ತಿಮ್ಮಣಾರ್ಯನು ಶ್ರೀಪಾರ್ಶ್ವ ಉಗ್ರಾಣ ಮಂಗೇಶರಾಯರು ಹೇಳುವಂತೆ (ಕನ್ನಡ ಪರಿಷತ್ಪತ್ರಿಕೆ xii, 102—3) ಕೃಷ್ಣರಾಜಭಾರತವನ್ನು ಬರೆದ ತಿಮ್ಮಣ್ಣ ಕವಿಯೋ (ಸು. 1510) ಆಗಿರಬಹುದು. ಹಾಗಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಕಾಲವು ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಸುಮಾರು 1530 ಆಗಬಹುದು.

334 ಈಚೆಗೆ ದೊರೆತ ಒಂದು ಹಳೆಯ ಕೈಬರಹದ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅರ್ಕೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಎಂಬುದು ಮಧುವಯ್ಯನ ಅಂಕಿತ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಮಧುವಯ್ಯನು ಬಸವನ ಸಮಕಾಲದವನು. ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1160 ಆಗಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಮಡಿವಳಮಾಚಯ್ಯನವೆಂದು ಹೇಳಿರುವ ವಚನಗಳು (I, 183) ಮಧುವಯ್ಯನವು. ಕಲಿದೇವರದೇವ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವು (I, 194) ಮಡಿವಳ ಮಾಚಯ್ಯನದು; ಕಲಿದೇವಯ್ಯನದಲ್ಲ.

ಪುಟ	ಪಙ್ಕ್ತಿ	ಅಶುದ್ಧ	ಶುದ್ಧ
394	ಕೊನೆಯ 4 ಪಙ್ಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು.		
438	18	ಕಾಮಂ ॥	ಕಾಮಂ ॥[1]
440	8	ಲ್ಲವಬರಾರೊ	ಬಲ್ಲವರಾರೊ

442 ಬಿಬ್ಬಿದೇವಯ್ಯನ ಮತ್ತೊಂದು ವಚನ— ಭಾವಭ್ರಮೆವಂತರು ಬಾರದಿರಿ ; ಜ್ಞಾನಹೀನರು ಬೇಗ ಹೋಗಿ ; ತ್ರಿವಿಧಮುಲಕ್ಕೆ ಕಚ್ಚಿಮುಟ್ಟಿ ಹೊಡೆದಾಡುವರತ್ತಲಿರಿ ನಿರತಸ್ವಯಾನುಭಾವರು ಬನ್ನಿ ; ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪರು ಬನ್ನಿ ; ಏಕಲಿಂಗ ನಿಷ್ಠಾಪರ ದೃಢವಂತರು ಬನ್ನಿ ; ಸನ್ಮಾರ್ಗ ಸತ್ಕ್ರಿಯೆವಂತರು ಬನ್ನಿ ಎಂದು ಎನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಕಾಟುಕ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವರಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣ.

೧ನೆಯ ಸಂಪುಟ

Introduction	xv	1	Kannadar	Karunadar
,,	xvii	28	Nripatunga compares it to an unnatural union with an old woman.	Nripatunga compares it to mixing drops of buttermilk with boiling milk.

ಅವತರಣಿಕೆ	17	3	'ಅವಲಂಬವಾಗಿದ್ದನು.' ಆದಮೇಲೆ "೩ನೆಯ ಕೃಷ್ಣರಾಜನು ಪೊನ್ನಸಿಗೆ ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು." ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು.

See II, Introduction, 8; also ಅವತರಣಿಕೆ, 14.

,, ,, 6 ಪೊನ್ನ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು.

,, ,, 10 ಕರ್ಣಪಾರ್ಯ, ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನು ಕರಹಾಟದ ಶಿಲಾಹಾರ ರಾಜರ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನೇಮಿನಾಥ ಪುರಾಣವನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. See 11, Introduction, 10; also ಅವತರಣಿಕೆ, 16.

1,5 ಹರಿವಂಶವನ್ನು ಬರೆದ ಜಿನಸೇನನೇ (783) ಬೇರೆ, ಆದಿಪುರಾಣವನ್ನು ಬರೆದ ಜಿನಸೇನನೇ (ಸು. 838) ಬೇರೆ. ಒಂದನೆಯವನು ಪುನ್ನಾಟ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು, ಕೀರ್ತಿಷೇಣನ ಶಿಷ್ಯನು; ಎರಡನೆಯವನು ಸೇನ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು, ವೀರಸೇನನ ಶಿಷ್ಯನು.

4 ಶ್ವೇತಾಂಬರರ ವೀರವಂಶಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಂತಭದ್ರನು ಮಹಾವೀರನ ನಿರ್ವಾಣವಾದ 889ನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ, ಎಂದರೆ 419ರಲ್ಲಿ, ಇದ್ದನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ.

5 ಕವಿಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಜಿನಸೇನನು ಆದಿಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ:—

ಸ ಪೂಜ್ಯಃ ಕವಿಭಿರ್ಲೋಕೇ ಕವೀನಾಂ ಪರಮೇಶ್ವರಃ ।
ವಾಗರ್ಥಸಂಗ್ರಹಂ ಕೃತ್ಸ್ನಂ ಪುರಾಣಂ ಯಃ ಸಮಗ್ರಹೀತ್ ॥

ಉತ್ತರಪುರಾಣವನ್ನು ಬರೆದ ಗುಣಭದ್ರನೂ ಕವಿ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಗದ್ಯಗ್ರಂಥದ ಆಧಾರದಿಂದ ಆದಿಪುರಾಣವು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

7 ಪೂಜ್ಯಪಾದ. ದಿಗಂಬರ ದರ್ಶನವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯಪಾದನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ವಜ್ರನಂದಿ ಎಂಬವನು 470ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ದ್ರಾವಿಡ ಸಂಘವನ್ನು ದಕ್ಷಿಣ

ಮಧುರೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಯು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಹೇಳಿಕೆ ಆಧಾರಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯಪಾದನ ಕಾಲವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹಾಕಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

9 ಚೂಡಾಮಣಿವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದ ತುಂಬುಲೂರಾಚಾರ್ಯನಿಗೂ ಚೂಡಾಮಣಿಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದ ಶ್ರೀವರ್ಧದೇವನಿಗೂ ಏನೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಚೂಡಾಮಣಿ ಎಂಬ ಒಂದು ಹಳೆಯ ಜೈನಕಾವ್ಯವಿದೆ. ಇದನ್ನು ಬರೆದವನು ಶ್ರೀವರ್ಧದೇವ ಎಂಬ ನಾಮಾಂತರವುಳ್ಳ ತೋಲಾಮೊಳಿದೇವ ಎಂಬವನು. ಇವನೇ ದಂಡಿಯಿಂದ ಸ್ತುತನಾದವನು ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

17	23 24	ಜಿನಸೇನನ (783)	ಜಿನಸೇನನ
23	2	ಏಳುಜನ	ಸುಮಾರು ಏಳುಜನ,
28	4	ಇನ್ನೂರಿರ್ಪದಿಂಬರುಂ	ಇನ್ನೂಱಿರ್ಪದಿಂಬರುಂ

39 ಅಸಗ. ಇವನ ವರ್ಧಮಾನಪುರಾಣದ ಒಂದು ಪ್ರತಿಯಿಂದ (*Peterson's Report* IV, 163-4) ಈತನು ಪಟುಮತಿ, ವೆರಿತ್ತಿ ಎಂಬವರ ಮಗನೆಂದೂ ನಾಗನಂದಿಯ ಶಿಷ್ಯನೆಂದೂ ಆರ್ಯನಂದಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನಾನುಸಾರವಾಗಿ ಈ ಪುರಾಣವನ್ನು ಬರೆದನೆಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕಾರಂಜಾದಿನಲ್ಲಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ (*Catalogue of Sanskrit and Prakrit manuscripts in the Central Provinces and Berar*, xxxii–iii) ಈವಿಷಯಗಳು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಆದರಲ್ಲಿ ಅಸಗನು ಶ್ರೀನಾಥನ ರಾಜ್ಯದ ಮೌದ್ಗಲ್ಯಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಭಾವಕೀರ್ತಿ ಮುನಿಯಬಳಿ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತಂತೆಯೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಚೋಳರಾಜ್ಯದ ವರಲಾ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ 910 ರಲ್ಲಿ (ಸಂವತ್ಸರೇ ದಶನವೋತ್ತರವರ್ಷಯುಕ್ತೇ) 8 ಗ್ರಂಥಗಳನುರಚಿಸಿದಂತೆಯೂ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ವರ್ಷಸಂಖ್ಯೆ ಶಾಲಿವಾಹನಶಕಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹೀರಾಲಾಲ್ ಗ್ರಂಥರಚನಾಕಾಲವು 988 ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅಸಗನು ಪೊನ್ನನ (ಸು 950) ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಆ ಕವಿಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದಿರಬೇಕಾಗುವುದರಿಂದ ಈ ವರ್ಷಸಂಖ್ಯೆ ವಿಕ್ರಮಶಕಕ್ಕೆ

ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಸಗನ ಗ್ರಂಥ ರಚನಾಕಾಲವು 853 ಆಗುವುದು.

46 ಚಾವುಂಡರಾಯನು ತನ್ನ ಗುರು ನೇಮಿಚಂದ್ರನಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಗೊಮ್ಮಟಸಾರಕ್ಕೆ ವೀರಮಾರ್ತಂಡಿ ಎಂಬ ಕನ್ನಡವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ (ಕರ್ಣಾಟಕ ಕೇಸರಿ, 1, 39).

ಈತನು ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ ವಿಷಯವು ಚಾವುಂಡರಾಯಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ.

52 ಧಾರಾಪುರದ ಭೋಜರಾಜನು 1010 ರಲ್ಲಿ ಆಳುವುದಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿದಂತೆ ತಿಳಿವುದರಿಂದ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಬರೆದ ನಾಗವರ್ಮನು ಛಂದೋಂಬುಧಿಯನ್ನು ಬರೆದ ನಾಗವರ್ಮನಿಗಿಂತ ಬೇರೊಬ್ಬನಾಗಿರಬಹುದೋ ಎಂಬ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

62	1	ಸು. 990	ಸು. 982
63	2	ಸತ್ಯಾಶ್ರಯನಲ್ಲಿ (997-1009)	ತೈಲಪನಲ್ಲಿ.
87	5	ಸು. 1070	1071
,,	14	1071	1072
,,	16	ದಂಡನಾಯಕಂ	ದಂಡನಾಯಕಂ"
,,	16-17	ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಷತ್ರ ಎಂಬುದರಿಂದ ನಾಥಂ ಎಂಬುದರವರೆಗೆ ಬಿಡಬೇಕು.	
,,	17	ಉದಯಾದಿತ್ಯನು	ಉದಯಾದಿತ್ಯನ
,,	,,	ಈ ಉದಯಾದಿತ್ಯನು 1074 ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಿಕಾರಿಪುರ 195, ಸೊರಬ 299, ನಗರ 30 ಈ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೀರ್ತಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮೊದಲೆರಡು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಇವನ್ನು	

ಬನವಸೆ 12000, ಸಾಂತಳಿಗೆ 1000 ಇವು
ಗಳನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಶಿಕಾರಿ
ಪುರ 51. 109, 110, 130, 221, ಇವು
ಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತನಾಗಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಷತ್ರ
ವಂಶದ ಉದಯಾದಿತ್ಯನು ಬೇರೆ.

,, 17-19 ಬನವಸೆ ಎಂಬುದರಿಂದ ಅವನ ಎಂಬುದರವರೆಗೆ ಬಿಡಬೇಕು.

,, 20 ಇದ್ದಂತೆಯೂ ಇದ್ದಂತೆ

,, 22 ಸುಮಾರು 1070 1071

89 13, 14, 18 1079 1025

90 12-14 ಈ ಮಾರಸಿಂಗರಾಜನು ಚಂದ್ರರಾಜನ ಪೋಷಕ ನಲ್ಲ.

,, 17-20 ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ಕವಿ ಚಾಳುಕ್ಯ ರಾಜನಾದ 1 ನೆಯ ಜಯಸಿಂಹಜಗದೇಕ ಮಲ್ಲನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ (1015-1042) ಇದ್ದನು.

92 23 ಪ್ರಥಮಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ (1, 73) ಜಯಸಿಂಹಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಈ ಪದ್ಯವು ತಿದ್ದಿದ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾದದಿಂದ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದೆ:—

ತ್ರಿಜಗದ್ವ್ಯಾಪಿತಕೀರ್ತಿ ಕುಂತಲಧರಾಧೀಶಂ ದ್ವಿಷದ್ಭೂಮಿಪ |
ವ್ರಜಕಾಲಂ ಹರಿಮೂರ್ತಿ ನಿರ್ಮಳಗುಣಂ ಸಿಂಹಾಸನಾಧಿಷ್ಠಿತಂ ||
ವಿಜಯಾದ್ಯ .. ವಿಳಾತಿವರ್ತಿ ಜಯಸಿಂಹಂ ದೇವದೇವಾಂಘ್ರಿಪಂ |
ಕಜಭೃಂಗಂ ನೃಪಚಕ್ರವರ್ತಿತಿಳಕಂ ಚಾಳುಕ್ಯವಂಶೋತ್ತಮಂ ||

100	4,6,8.	ನೂತ	ನೂತ್ನ
101	7-8	ಒಂದು ಎಂಬುದರಿಂದ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದರ ವರೆಗೆ ಬಿಡಬೇಕು.	
,,	8	ದುರ್ಗಸಿಂಹನು ಎಂಬುದರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿರುವ ಎಂಬುದರವರೆಗೆ ಬಿಡಬೇಕು.	
102	15	ಮುನಿ 1115ರಲ್ಲಿ ಗತಿಸಿದ ಮೇಘಚಂದ್ರನ ಸಧರ್ಮನೆಂದೂ 7	ಮುನಿ ಸುಮಾರು 1100ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದನೆಂದೂ
,,	16	ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ	ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ 7
,,	16-19	ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಎಂಬುದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರವರೆಗೆ ಬಿಡಬೇಕು.	
,,	19-20	ನಯಕೀರ್ತಿಯ ಶಿಷ್ಯನಾದ, ನಯಕೀರ್ತಿಯ ತಂದೆಯ ಸಧರ್ಮನಾದ ಎಂಬ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು.	
103	14-15	ನಾಗಚಂದ್ರನ ಗುರುವಾದ ಬಾಲಚಂದ್ರನ ಮಗನೆಂದು	ಅಮೋಘಚಂದ್ರನ ಸಧರ್ಮನೆಂದು
,,	17	ತನ್ನ ಗುರು ಬಾಲಚಂದ್ರನೂ ಅವನ ಮಗ	ಅಮೋಘಚಂದ್ರನ ಸಧರ್ಮ
,,	19	ದುರ್ಗಸಿಂಹ (ಸು. 1145), ಎಂಬುದನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು	
,,	22-23	ಈ ಪದ್ಯವು ಆದಿಪಂಪನ ಸ್ತುತಿಯಾಗಿರಬೇಕು.	
106	24	(ತತ್ಸಧರ್ಮ) ಎಂಬುದನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು.	
	25	(ಬಾಲಚಂದ್ರಪುತ್ರ)	(ತತ್ಸಧರ್ಮ)

113	7,15	1100	1000
122	23	1120	1190
,,	28	ರಾಜಾದಿತ್ಯನಿಗೆ ಗಣಿತವಿರಿಂಚ ಎಂಬ ಬಿರುದೂ ಉಂಟು	
123	16	ಹೊಯ್ಸಳ ಎಂಬುದರಿಂದ ಇದ್ದಿರಬಹುದು ಎಂಬುದರವರೆಗೆ ಬಿಡಬೇಕು. See 111 376. ರಾಜಾದಿತ್ಯನು "ಬಾಹುಬಲಿ ಭರತರಾತ್ಮೇಶ್ವರರ್" ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಬಾಹುಬಲಿ, ಭರತ ಎಂಬವರು 2ನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನ (1173-1220) ದಂಡನಾಯಕರಾಗಿದ್ದಂತೆ ನಾಗಮಂಗಲದ 32ನೆಯ ಶಾಸನದಿಂದ (1183) ತಿಳಿವುದರಿಂದ ಕವಿ ಇವರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಈ ದೊರೆಯ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬೇಕು.	
124	28	ವಿನುತಂ	ವಿನೂತಂ
127	5	ನಸಮಾಹಂ ತನಿಗಂಪನೆಣ್ದೆಸೆಗೆ ನಿಚ್ಚಂ ಬೀಜಲನ್ವರ್ಥಮಾ |	
129	13	1125	1100
130	5	ಆದುದರಿಂದ ಕವಿ ಸುಮಾರು 1125ರಲ್ಲಿ	ಕವಿ ಸುಮಾರು 1100ರಲ್ಲಿ
131 132	14 15	1125	1100
137	5	1130	1129
140	20	(3) ನೆಯ ಮತ್ತು (4) ನೆಯ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಬಿಡಬೇಕು. ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನು	

ಹೇಳುವ ಶಿಲಾಹಾರ ರಾಜನಾದ ವಿಜಯಾದಿತ್ಯನು 1143, 1153, ಈ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ತಿಳಿವುದರಿಂದ (*Dynasties of Kanarese Districts* 545) ಕವಿಯ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು ಇದೇ ಆಗಿರಬೇಕು.

112 4 ಅಕಳಂಕ ಚಂದ್ರ ಕನಕಚಂದ್ರ

, 29 ಕೆಳಗಣ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಚ್ಯ ಕೋಶಾಲಯದ ಕೈಬರಹದ ಪುಸ್ತಕಗಳಂತೆ ಹೀಗಿರಬೇಕು:—

ಸಮಂತಭದ್ರ, ಗುಣಭದ್ರ, ಪೂಜ್ಯಪಾದ, ಗೃಧ್ರಪಿಂಛ, ವೀರಸೇನ, ಕೊಂಡಕುಂದಾಚಾರ್ಯ, ಮಲಧಾರಿದೇವ, ತ್ರೈವಿದ್ಯ ಕಲ್ಯಾಣಕೀರ್ತಿ, ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ಚಂದ್ರಪ್ರಭ ಬಸ್ತಿಯ ಶುಭಚಂದ್ರ, ಬೆಟ್ಟದಮುನಿ, ಕಾಣೂರ್ಗಣದ ನೇಮಿಚಂದ್ರಮುನಿ, ಕನಕಚಂದ್ರ. ಕೊನೆಯ ಹೆಸರು ಒಂದು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕನಕಂಕಚಂದ್ರ ಎಂದೂ ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ಕನಕಕಂಕಚಂದ್ರ ಎಂದೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಅಕಳಂಕಚಂದ್ರ ಎಂದಿರಬಹುದೋ ಎಂಬ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವುಂಟಾಯಿತು

144 1,6 1140 1025

149 24 1145 1025 (ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯೂ)

150 19-23 ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ಈ ಕವಿ ನಾಗಚಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿಲ್ಲ. ಇವನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಪಂಪನು ಆದಿಪಂಪನಾಗಿರಬೇಕು. ಇವನ ಸ್ವಾಮಿ 1015ರಿಂದ 1042 ರವರೆಗೆ ಆಳಿದ 1ನೆಯ ಜಯಸಿಂಹ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನಾದುದರಿಂದ ಇವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1025 ಆಗಿರಬಹುದು.

161	20	1150	1175 (ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯೂ)
,,	22	ಸೇರಿಸಿರುವುದರಿಂದ	ಸೇರಿಸಿರುವಂತೆ ತೋರುವುದರಿಂದ
,,	23-24	ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ	ಬರೆದಿರಬಹುದು

162 21-22 ಈ ಎರಡು ಪಙ್ಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು :—

ಈ ನರಸಿಂಹನು 1220 ರಿಂದ 1235 ರವರೆಗೆ ಆಳಿದ ಎರಡನೆಯ ನರಸಿಂಹನು. ಈ ದೊರೆಯ ಆಳಿಕೆಯ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸುಮನೋಬಾಣನು ಬದುಕಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಆದರೂ 1190ರಲ್ಲಿ ಶಾಸನಕವಿತೆಯನ್ನು ಬರೆದ ಜನ್ನನ ತಂದೆಯಾದುದರಿಂದ ಇವನ ಕಾಲವನ್ನು ಸುಮಾರು 1175 ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

,,	23	ಕೇಶಿರಾಜ ಮೊದಲಾದವರು	ಕೇಶಿರಾಜ, ಜಗದ್ದಳ ಸೋಮನಾಥ ಮೊದಲಾದವರು
,,	27	ನವೀನೋಜ್ಜ್ವಳ	ಸೂಕ್ತಿನವೀನೋಜ್ಜ್ವಳ
164	18,25	1150	1175
,,	26	ಅಲ್ಲದೆ ಎಂದು ಆರಂಭಿಸುವ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು.	
169	5	1160	1360 (ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯೂ)
,,	16-20	ಒಬ್ಬ ಎಂಬುದರಿಂದ ಆಗಬಹುದು ಎಂಬುದರ ವರೆಗೆ ಬಿಡಬೇಕು.	
,,	21	ಶಾಸನದಲ್ಲಿ	ಶಾಸನದಲ್ಲಿ (1373)
,,	22	ಅವನು	ಅವನ
,,	23	ದು.	ಆದುದರಿಂದ ಕವಿಯ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1360 ಆಗಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ.

169	23-27	ಸಂದೇಹ ಎಂಬುದರಿಂದ ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂಬುದರವರೆಗೆ ಬಿಡಬೇಕು.	
172	10	ನರೆದೆಲೆ	ನರೆದಲೆ
204	2	206	385
207	4	ಮಾರಿದಂತೆ	ಮಾರಿತಂದೆ
208	19; III, 337	ಕೇರಣ್ಣ	ರೇಕಣ್ಣ
212	ಶ್ರೀಪತಿಪಂಡಿತ. ಈತನ ಸ್ಥಳ ಬೆಜವಾಡ. ಈತನನ್ನು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನು ತನ್ನ ಶಿವತತ್ವಸಾರವೆಂಬ ತೆಲುಗು ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ.		
238	10	ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಧಿ 17, ಪದ 782 ಎಂದಿದೆ.	
255	21	ಇದೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಜನನ್ನು ಎಂಬುದರಿಂದ ಪುಟದ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಬಿಡಬೇಕು. ಈ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಅಥವಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀಧರ ಎಂಬ ರಾಜನು ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನ ಪೋಷಕನಲ್ಲ; ಪರಂತು ಸೌಂದತ್ತಿಯ ರಟ್ಟರಾಜನಾದ 3ನೆಯ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನ ಮಗನು. ಈ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನು 1143ರಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಡಾಕ್ಟರ್ ಫ್ಲೀಟ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. (*Dynasties of Kanarese Districts*, 551); 1165ರಲ್ಲಿಯೂ ಆಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಎಕ್ಸಂಬಿ ಶಾಸನದಿಂದ (*Mysore Archaeologiacl Report* for 1916, 48–50) ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇವನ ಮಗನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಧರನ ಅಥವಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವನ ಆಳಿಕೆ	

			ಸುಮಾರು 1170ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಗಿರಬಹುದು.
267	1,8	1174	1173
268	1,5		
270	10	1180	1185
271	9	ರಾಜರಾಜಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಿರತಂ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು.	
,,	17-20	ಈ ಪಂಙ್ಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು.	
,,	27	1180	1185 (ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯೂ)

283 ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಪಂಡಿತ. ಈತನು ಅರಸೀಯು ಕೆರೆಯ 205ನೆಯ ಶಾಸನವನ್ನೂ (*Hassan Sup-plement*, 24) ಬರೆದಂತೆ ಆ ಶಾಸನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ "ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಪಂಡಿತರ ಪದ್ಯ" ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಸಳ ರಾಜನಾದ 2ನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನು ಅರಸಿಯ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಾಳೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು 1188ರಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಹೇಳಿದೆ (ಶಾಸನಪದ್ಯ ಮಂಜರಿಯ 205ನೆಯ ಶಾಸನವನ್ನು ನೋಡಿ. ಇದು ಅರಸಿಯ ಕೆರೆಯ 93ನೆಯ ಶಾಸನ. ಇದನ್ನೂ ಈ ಕವಿಯೇ ಬರೆದಿರಬೇಕು). ಇದರಿಂದ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ :—

2ನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನ ಮಹಿಷಿ ಉಮಾದೇವಿ

ಕುಮುದದಳನಯನೆ ಕೋಮಳೆ । ಕುಮುದಾನನೆಯೆನಿಸಿ ನೆಗಳ್ದುಮಾದೇವಿಗೆ ವಿ
ಕ್ರಮಸೋಮವಂಶಬಲ್ಲಾ । ಳಮಹೀಶಂ ಕೂರ್ಪನೆಂಬುದದು ತಕ್ಕುದೆ ದಲ್ ॥

ಈತನು ಬರೆದ ಅರಸಿಯಕೆರೆಯ 22ನೆಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಸಳ ರಾಜನಾದ 2ನೆಯ ಬಲ್ಲಾಳನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಚಟ್ಟಿಸೆಟ್ಟಿ ಬಾಣಪುರದಲ್ಲಿ ಚಟ್ಟೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಂತೆಯೂ ಅರಸಿಯಕೆರೆಯ 90ನೆಯ

ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಅದೇ ರಾಜನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಳಗವುಂಡನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಮೋಳೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ರಾಜನೂ ವರ್ತಕರೂ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಸೇರಿ ದತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಂತೆಯೂ ಹೇಳಿದೆ.

291 **ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥ.** ಈತನ ತೆಲುಗು ಬಸವಪುರಾಣದಿಂದ ಇವನ ತಂದೆ ವಿಷ್ಣುರಾಮಿದೇವನೆಂದೂ ತಾಯಿ ಶ್ರಿಯಾದೇವಿಯೆಂದೂ ವಿದ್ಯಾಗುರು ಕರಸ್ಥಲಿ ವಿಶ್ವೇಶನೆಂದೂ ದೀಕ್ಷಾಗುರು ಗುರುಲಿಂಗನೆಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇವನ ಅನ್ಯವಾದಕೋಲಾಹಲವು ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿದೆ ; ಇದಕ್ಕೆ ಸೋಮನಾಥ ಲಿಂಗಶತಕ ಎಂದೂ ಹೆಸರು. ವೃಷಾಧಿಪಶತಕವೆಂಬ ಈತನ ಮತ್ತೊಂದು ತೆಲುಗು ಗ್ರಂಥವು ಸಂಸ್ಕೃತದ್ರಾವಿಡ ಮಣಿಪ್ರವಾಳ ಕರ್ಣಾಟ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಪದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಒಳಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕವಿಯ ಸ್ಥಳವಾದ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಹೈದರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ಓರಗಲ್ಲಿಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಮುದ್ರಿಸಿರುವ ಸೋಮೇಶ್ವರಶತಕದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಒಂದು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ “ನಾಲ್ಸಾಸಿರಂ ನಾಲ್ಕುನೂರುಂ ಕಲ್ಯಬ್ದದೆ ಗತಿಸೆ ವಿಕಾರ್ಯಬ್ದದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರಗಾ ನಿಸ್ಸಂಫ್ರಿಗಿತ್ತೆಂ” ಎಂದು ಗ್ರಂಥರಚನಾಕಾಲವು (1299) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಈ ಪದ್ಯವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದುದಾದರೆ ಗ್ರಂಥವು ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನದಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈತನ ಗಂಗೋದಯಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಗಂಗೋತ್ಪತ್ತಿರಗಡ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿ ಇದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಶ್ರೀಮಾನ್ ವೀರೇಶಲಿಂಗಂಪಂತುಲು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. (*Telugu Poets* I, 223-224). ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಕವಿ ಕಾಕತೀಯರಾಜನಾದ ಪ್ರತಾಪರುದ್ರನಿಂದ(1140 — 1196). ಅಗ್ರಹಾರವನ್ನು ಪಡೆದಂತೆಯೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ (p.221).

300	9	ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ	ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ (1222)
,,	10	1205	1222
305	15	1197	1198

305	22	ಈ ಪದ್ಯದಿಂದ	ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥಪುರಾಣದ (1222) ಈ ಪದ್ಯದಿಂದ
306	20	ಸ್ತುತಿಸುವುದರಿಂದ 1205ಕ್ಕೆ	ತನ್ನ ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ (1222) ಸ್ತುತಿಸುವುದರಿಂದ 1222ಕ್ಕೆ
319	19	ಪುರಾಣದೊಳಗೆ	ಪುರಾಣದೊಳಗೆ (1222)
320	3	ದೊಳಗೆ	ದೊಳಗೆ (1222)
,,	8	III, 219ನೆಯ ಪುಟವನ್ನು ನೋಡಿ.	
328	21	1141-1173	1220-1235
330	4,9	1191	1190
337	7	1191	1190
349	14	1233	1232(ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯೂ)
356	1	1235	1215
,,	5	ಕಾರ್ತವೀರ್ಯ	4 ನೆಯ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯ
,,	7-8,10-11	ಈತನು ಎಂಬುದರಿಂದ ಈಚೆಯವನಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದರವರೆಗೂ, ಸುಮಾರು ಎಂಬುದರಿಂದ ತೋರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರವರೆಗೂ ಬಿಡಬೇಕು.	
,,	25	ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಆದಮೇಲೆ ಈ ವಾಕ್ಯವಿರಬೇಕು——ಆದುದರಿಂದ ಕವಿ ಈ ಪುರಾಣವನ್ನು ಸುಮಾರು 1215 ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿರಬೇಕು. ಜನ್ನನನ್ನು (1209-1230) ಈತನು ಸ್ತುತಿಸಿದರೂ ಅವನ ಸಮಕಾಲದವನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ.	
363	23	ಅಕಳಂಕಚಂದ್ರ	ಅಕಳಂಕ
369	18	ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ	ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ,
,,	19	ಎಂಬ	ಚಿದಾನಂದ ಎಂಬ

369	20	ಎಂಬುದರಿಂದ ಈತನು	ಎಂಬುದರಿಂದಲೂ
,,	21	ರಾಜನ	ರಾಜನು ತಾನು ಸುಮನೋಬಾಣನ ದೌಹಿತ್ರನೆಂದೂ ಚಿದಾನಂದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಮಗನೆಂದೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಈತನು ಕೇಶಿರಾಜನ
,,	24	ಸೋಮೇಶ್ವರನು 1264 ರ ವರೆಗೆ ಜೀವಿಸಿದ್ದಂತೆ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.	
373	852ನೆಯ ಪದ್ಯವನ್ನು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ಬರೆದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಇತರಗ್ರಂಥದಿಂದ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿರಬೇಕು.		
380	9,15	1249	1248
388	13	ಸಮುದಾಯದ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ಈ ಮಾಘನಂದಿ ಬಲಾತ್ಕಾರಗಣದವನು ; ಸಮುದಾಯದ ಮಾಘನಂದಿ ದೇಶೀಯಗಣದವನು. ಅವನ ಕಾಲವು 1253 ಎನ್ನಬಹುದು. ಅವನು 1265ರಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದನು.(*Mysore Archaeological Report* for 1911, 48–49)	
,,	,,	ಸು. 1260	1253
,,	14	ಸಿದ್ಧಾಂತಸಾರ, ಶ್ರಾವಕಾಚಾರಸಾರ ಇವುಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.	
389	5-10	ಈ ಪಙ್ಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ಬೆಣ್ಣೆಗುಡ್ಡದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ (*Mysore Archæological Report* for 1911, 48–49)	

ಈ ಮಾಘನಂದಿ ಅಭಿನವಸಾರ ಚತುಷ್ಟಯದ, ಎಂದರೆ— ಸಿದ್ಧಾಂತಸಾರ, ಶ್ರಾವಕಾಚಾರಸಾರ, ಪದಾರ್ಥಸಾರ, ಶಾಸ್ತ್ರಸಾರಸಮುಚ್ಚಯ—ಇವುಗಳ ಕರ್ತೃ ಎಂದೂ ಹೊಯ್ಸಳರಾಜನಾದ 3 ನೆಯ ನಾರಸಿಂಹನಿಂದ 1265 ರಲ್ಲಿ ದತ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದನೆಂದೂ ಹೇಳಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇವನೇ ಶಾಸ್ತ್ರಸಾರ ಸಮುಚ್ಚಯವನ್ನು 1253 ರಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರಬೇಕು.

389 20 ಮಾಘನಂದಿಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ಶ್ರಾವಕಾಚಾರ ಎಂಬುದು ಶ್ರಾವಕಾಚಾರಸಾರ ಎಂದಿರಬೇಕು.

,, 21 ಎಂದು ಒಂದು ಗ್ರಂಥವಿದೆ ಎಂಬ ಭಾಗವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು.

,, 22 ಇದನ್ನೂ ಎಂದು ಆರಂಭಿಸುವ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು

392 28 ಸ್ತುತಿಸಿದೆ ಸ್ತುತಿಸಿ ಅವನ ಗುಡ್ಡುಗಳಾದ ಶ್ರವಣಬೆಳ್ಗೊಳದ ಬಲಾತ್ಕಾರ ಗಣದ ಮಾಣಿಕ್ಯನಗರಂಗಳು ದತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಹೇಳಿದೆ.

393 1 ಗುರುವಾಗಿರಬೇಕು ಆದಮೇಲೆ ಈ ವಾಕ್ಯವಿರಬೇಕು — ಈ ಗುರು 1265 ರಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಸಳರಾಜನಾದ 3 ನೆಯ ನಾರಸಿಂಹನಿಂದ ದತ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಂತೆ ಬೆಣ್ಣೆಗುಡ್ಡದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ (*Mysore Archæological Report* for 1911, 48–49) ಹೇಳಿದೆ.

403 ಚೌಂಡರಸನು ಅಭಿನವದಶಕುಮಾರಚರಿತೆಯಲ್ಲದೆ ನಳಚರಿತ್ರೆ ಬಾಣಾಸುರವಿಜಯ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿರುವಂತೆ ಈಚೆಗೆ ದೊರೆತ ನಳಚರಿತ್ರೆಯ ಈ ಪದ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ .—

ಬಾಣಾಸುರ ವಿಜಯಂ ಕ।ಲ್ಯಾಣ ನಳಖ್ಯಾತಿ ದಶಕುಮಾರ ಚರಿತ್ರಂ ।
ಕ್ಷೋಣೀಜನ ಕರ್ಣಮನಃ । ಪ್ರೀಣನಮಿವು ಚೌಂಡರಾಜ ವಿರಚಿತ ಕೃತಿಗಳ್ ॥

ಇದು ಚಂಪೂಗ್ರಂಥ; ಇದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ವಾಸ ವಿಭಾಗವೂ ಇಲ್ಲ; ಒಟ್ಟು 810 ಪದ್ಯಗಳಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಗ್ರಂಥಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಅಭಂಗವಿಟ್ಠಲ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಬಳಿಕ ಕವಿ ಶಿವ, ಗಣಪತಿ, ಪಾರ್ವತಿ ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. 'ಕರ್ಣಾಟವಂಶಶೃಂಗಾರರಸಂ'ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಬಂಧವು ಲಲಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ :—

ನಿಷಧದೇಶ

ತೊಲಗದ ಸಂಪದಂ ಸೊಬಗುಗುಂದದ ಯವ್ವನದೇೞ್ಗೆಯೆಲ್ಲರೊಳ್ |
ನೆಲಸಿದ ಧರ್ಮನುತ್ಯಧಿಕನೀತಿ ಕಲಾಕುಶಲತ್ವಮಾನಗಂ ||
ಸುಲಲಿತ ಸತ್ಯವಾಕ್ಯಮೆಡರಿಲ್ಲದ ಭೋಗಮನಾರತಂ ಸಮು |
ಜ್ಜ್ವಲಮೆನಿಸಿರ್ಪುದಾ ನಿಷಧದೇಶದ ಸಂಸ್ತುತಸಜ್ಜನರ್ಕಳಾ ||

ನಳ

ನಳನೃಪನತ್ಯುದಾರತನಮಂ ಬುಧರುನ್ನತವೈಭವಂಗಳಿಂ |
ನಳನೃಪಸತ್ತ್ವಮಂ ರಿಪುನೃಪಾಲದರಿದ್ರತೆಯಿಂ ನಿರಂತರಂ ||
ನಳನೃಪಸತ್ಯಮಂ ನಿಖಿಳರಾಜ್ಯವಿವರ್ಧನದಿಂ ವಿಚಾರಿಸಲ್ |
ನಳನ ಗುಣಂಗಳಂ ಪ್ರಜೆಯು ಮನ್ನಣೆಯಿಂದಱಿಗುಂ ಜಗಜ್ಜನಂ ||
ಪಸರಿಸಿದಾಜ್ಞೆಯೆಂಬ ಮೊಲೆವಾಲೆಪೆದುತ್ತಮಧರ್ಮಮಾರ್ಗದೊಳ್ |
ಸಸಿನಡಿಯಿಕ್ಕುವಂತೆಸಗಿ ತೋಳ್ಗಳ ತೊಟ್ಟಿಲೊಳಿಟ್ಟು ಮೇದಿನೀ ||
ಶಿಶುವನನಂತಕೀರ್ತಿವಿಮಲಾಭರಣಂಗಳನಿಕ್ಕಿ ಕೂರ್ತು ಪಾ |
ಲಿಸಲದು ಮುದ್ದುಗೆಯ್ತುಮನೊಡರ್ಚುವುದಾತನೊಳಾವ ವಿಸ್ಮಯಂ ||
ಭೂಮಿಗೆ ಮಂಡಳಂ ಭುವನಭೂಭುಜಕೋಟಿಗೆ ಕರ್ಣಕುಂಡಳಂ |
ಪ್ರೇಮನಿಳಾಜನಕ್ಕೆ ಬುಧಸಂತತಿಗಾತ್ಮಹಿತಂ ಚತುರ್ವಿಧ ||
ಸ್ತ್ರೀಮುದಕಾರಣಂ ಕವಿಗೆ ನಾಲಗೆಯುತ್ಸವಮುಗ್ರವೈರಿಗು |
ದ್ದಾಮಶಿಲಾಭಿಘಾತಮೆನಿಕುಂ ನೃಪನುನ್ನತ ಕೀರ್ತಿ ಕೌತುಕಂ ||

ದಮಯಂತಿ

ಅಂಚೆಗಳೊಳ್ನಡೆಯಂ ನಯ| ದಿಂಚರಮಂ ಪಿಕನಿಕಾಯಮುರಗಿಳಿ
ನುಡಿಯಂ |

ಮಿಂಚುಗಳಂಕೆಯುಪಾಂಗ| ಪ್ರಾಂಚಲಮಂ ಬಯಸಿ ಪಡೆದು
ವೆಂಬುದು ಪುಸಿಯೇ||
ನಳನಳಿಸುವ ಕೆಂದಳಿರೆನೆ| ನಳನಳಿಸುವ ಪೂತಲತೆಗಳೆನೆ ಸಖಿ
ಯರ್ ಕೋ|
ಮಳೆ ಬೆರ್ಚಿತೆಬ್ಬಿ ಪೆಂಪಿನ| ನಳನೆಲ್ಲಿದನೆಂದು ನೋಬ್ಪಿಳಿಲ್ಲಾ
ದೆಸೆಯಂ||

ವಸಂತ

ವನದ ಸಿರಿ ವಿರಹಿಜನದುರಿ| ಮನಸಿಜನಯ್ದಂಬಿನಲಗ ಹರವರಿ
ಶಿಶಿರ|
ಕ್ಕನುದಿನಮುರಿಯೆನಿಸಿಪರ್ಣ| ತನ ಪರಿ ಪೊಸತಾಯ್ತು ಚೈತ್ರ
ಭೂಪಾಲಕನಾ||

450	14	IX,39	II,39

139 20 25 ಮಾಳವೀಮಾಧವ ಎಂಬುದರಿಂದ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರವರೆಗೆ ಬಿಡಬೇಕು. ಮಾಳವೀಮಾಧವವನ್ನು ಬರೆದ ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನು ಬೇರೆ. ಇವನು ದುರ್ಗಸಿಂಹನ ಕಾಲಕ್ಕೆ (ಸು. 1025)ಹಿಂದೆ ಸುಮಾರು 1000 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು.

140 17-18 (1) ನೆಯಕಾರಣವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು.

,, 18 (2) ಎಂಬ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು.

೨ನೆಯ ಸಂಪುಟ

ವಿಷಯಸೂಚಿಕೆ 4 15 ನೂತನಾಗಚಂದ್ರ ನೂತ್ನನಾಗಚಂದ್ರ

Introduction 8 18 c. 500 c. 600

„ 9 4 After chakravarti add-Under the patronage of Machiraja, a subordinate of king Jagadekamalla I (1018-1042), Chandraraja wrote the *Madanatilaka* and other works; and Durgasimha, the minister for peace and war of the same king, wrote the *Panchatantra*.

„ „ 10-13 Omit-from Under to king.

„ „ 13 Kirtivarma, Kirtivarma, a son of Ahavamalla and

„ „ 18 19 Omit-from Durgasimha to *Panchatantra*.

„ „ 26-27 another Prataparudra (c. 1300). the same king

„ „ 30 Omit the sentence beginning with Rajaditya.

„ „ 33 Narasimha I (1141-1173). Narasimha II (1220-1235).

„ „ 35 the same king Narasimha I (1141-1173)

„ 10 After line 8 add—Under the patronage of two generals of his, viz., Bharata and Bahubali, Rajaditya wrote his *Kshetraganita* and other mathematical works,

„ „ 19 After "The Rattas of Saundatti" insert the following as the first sentence—Nemichandra wrote his *Lilavati* during the reign of Lakshmideva I, son of Kartavirya III.

„ „ 27 Omit the sentence beginning with "The Lilavati."

„ 17 34 abuot about

„ 21 30 Jaina, Jina,

ಅವತರಣಿಕೆ	13	13	500	600
	14	5	ಕೊಟ್ಟನು ಆದಮೇಲೆ ಈ ವಾಕ್ಯವಿರಬೇಕು—1 ನೆಯ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನ (1018-1042)ಕೈಯ ಕೆಳಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಮಾಚಿರಾಜನ ಆಶ್ರಿತನಾಗಿ ಚಂದ್ರರಾಜನು ಮದನತಿಲಕವೇ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದನು. ಪಂಚತಂತ್ರವನ್ನು ಬರೆದ ದುರ್ಗಸಿಂಹನು ಅದೇ ರಾಜನಲ್ಲಿ ಸಂಧಿವಿಗ್ರಹಿಯಾಗಿದ್ದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.	
,,	,,	12—14	ಆಹವಮಲ್ಲನ ಎಂಬುದರಿಂದ ಅದೇ ಎಂಬುದರ ವರೆಗೆ ಬಿಡಬೇಕು.	
,,	,,	1?—21	ಪಂಚತಂತ್ರ ಎಂಬುದರಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರ ವರೆಗೆ ಬಿಡಬೇಕು.	
,,	,,	26	ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಪ್ರತಾಪರುದ್ರನ	ಅದೇ ರಾಜನ
,,	15	3	ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ಎಂದಾರಂಭಿಸುವ ವಾಕ್ಯವನು ಬಿಡಬೇಕು.	
,,	,,	5	1 ನೆಯ ನಾರಸಿಂಹನ (1141-1173)	2ನೆಯ ನಾರಸಿಂಹನ (1220-1235)
,,	,,	6	ಇದೇರಾಜನ	1ನೆಯ ನಾರಸಿಂಹನ(1141-1173)
,,	,,	11	"ಹೇಳುತ್ತಾನೆ" ಆದಮೇಲೆ ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು-ಅದೇ ದೊರೆಯ ದಂಡನಾಯಕರಾದ ಭರತ, ಬಾಹುಬಲಿ ಎಂಬವರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ರಾಜಾದಿತ್ಯನು ಕ್ಷೇತ್ರಗಣಿತವೇ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದನು.	
,,	16	1	"ಸೌಂದತ್ತಿಯ ರಟ್ಟರು" ಆದಮೇಲೆ ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಮೊದಲನೆಯ ವಾಕ್ಯವಾಗಿ ಸೇರಿಸಬೇಕು—3ನೆಯ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನ ಮಗನಾದ 1ನೆಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನೇಮಿಚಂದ್ರನು ಲೀಲಾವತಿಯನ್ನು ಬರೆದನು.	
,,	,,	9	ಈ ಪಂಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು.	

ಅವತರಣಿಕೆ	26	18	10 ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮೂಡಣ ಚಾಳುಕ್ಯರಾಜನಾದ ಯುದ್ಧಮಲ್ಲನ ತೆಲುಗುಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಟಿಕಾರವು ಉಪಯೋಗಿಸಿದೆ.	
,,	33	19	ದಯಪಾಲಿಸಿ	ದಯೆಪಾಲಿ
,,	,,	20	ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇದ	ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ
,,	,,	21	ತಿಳಿಸಿ	ತಿಳಿಸಿದ
,,	,,	22	ಮಹನಿಯ	ಮಹನೀಯ
,,	,,	24	ಣಿಯ	ಣೀಯ

17 ವಾಗ್ವಲ್ಲಕೀ ವೈಣಿಕ ಎಂಬುದು ನೇಮಿಚಂದ್ರನ ಬಿರುದುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಈ ಚಂದ್ರಪ್ರಭಸ್ತುತಿ ಲೀಲಾವತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

1-42 ಈ ಪುಟಗಳನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ವಿಷಯಗಳು ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟದ ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿವೆ.

53 ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜನಾದ 2 ನೆಯ ದೇವರಾಯನ (1419-1446) ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಪರ್ಷಿಯಾದೇಶದ ರಾಯಭಾರಿ ಅಬ್ದುರ್ ರಜಾಕ್ ಎಂಬವನು ಲಕ್ಕಣ್ಣದಂಡೇಶನನ್ನು ಮಹಾವೀರನೆಂದೂ ಕವಿಯೆಂದೂ ಸ್ತುತಿಸಿರುವಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ (ಶಿವಾನುಭವ V, 65)

86	14	ಆರಂಭದಲ್ಲಿ—ಮುನಿಭದ್ರಮುನಿಯ ಶಿಷ್ಯನು-ಎಂದು ಸೇರಿಸಬೇಕು.	
,,	15	ಎಂದು ಮೆ॥ ರೈಸ್ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ—ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು.	
,,	18	ಆರಂಭದಲ್ಲಿ---ಇದು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ. ಆಶ್ವಾಸ 4. ಎಂದು ಸೇರಿಸಬೇಕು.	
,,	,,	ಹೇಳಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ	ಹೇಳಿದೆ
		ಮುಂದಕ್ಕೆ ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು—	

ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಗದ್ಯವಿದೆ—ಇದು ಪರಮಜಿನಸಮಯಸುಧಾಬ್ಧಿವರ್ಧನಸುಧಾಕರ ಶ್ರೀಮುನಿಭದ್ರಮುನೀಶ್ವರಚರಣಾರವಿಂದದ್ವಂದ್ವಗಂಧಾಯಮಾನಮಾನಸಂ ಭವ್ಯಜನಸರೋಜಮಿತ್ರಂ ಶ್ರೀಮಜ್ಜಿನದೇವಣ್ಣವಿರಚಿತಮಪ್ಪ ಶ್ರೀ ಶ್ರೇಣಿಕ ಚರಿತೆಯೊಳ್.

105-124 ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಚನಕಾರರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟದ ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ (ಪುಟ 183-200) ಹೆಚ್ಚು ಅಂಶಗಳು ಹೇಳಿವೆ.

142 ತೊರವೆ ಎಂಬ ಸ್ಥಳವು ಬಿಜಾಪುರಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದೆ.

145 ಕೋಟೇಶ್ವರನು ಸಂಗಮರಾಜನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಂಗಮರಾಜನು 1559 ರ ವರೆಗೆ ಆಳಿದ ಸಾಳ್ವದೇವನ ಕಾಲವಾದಮೇಲೆ ದೊರೆಯಾದುದರಿಂದ ಕೋಟೇಶ್ವರನ ಕಾಲವನ್ನು 1500 ರಿಂದ ಸುಮಾರು 1560 ಕ್ಕೆ ತರಬೇಕೆಂದು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಪಿ. ಮಂಗೇಶರಾಯರು ಬಿ. ಎ. ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ (ಪಂಚಕಜ್ಜಾಯ, 161).

222 ಕನ್ನಡಭಾಗವತವನ್ನು—ವಿದ್ಯಾಯೋಗಿ ರಚಿತವಾದ 8ನೆಯ ಸ್ಕಂಧದ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮೊದಲು 10 ಸ್ಕಂಧಗಳನ್ನು ಆರಾಧ್ಯೇಂದ್ರ ಅಥವಾ ನಿತ್ಯಾತ್ಮನಾಥ ಎಂಬ ಕವಿಯೂ, 11 ನೆಯ ಸ್ಕಂಧವನ್ನು ಸದಾನಂದಯೋಗಿಯೂ 11 ಸ್ಕಂಧಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ 12 ನೆಯ ಸ್ಕಂಧವನ್ನೂ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಬರೆದವನು ಚಾಟುವಿಟ್ಠಲನಾಥನೂ, 12ನೆಯ ಸ್ಕಂಧವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬರೆದವನು ನಿರ್ವಾಣನಾಥನೂ—ಹೀಗೆ ಐವರು ಕವಿಗಳು ಪೂರ್ತಿಮಾಡಿದ್ದಾರೆ-ಎಂದು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕವಿಭೂಷಣ ಬೆಟಗೇರಿಯವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ (ಕನ್ನಡಪರಿಷತ್ಪತ್ರಿಕೆ XII. 219-220).

228 "ಭಲ್ಲಾತಕೀಪುರವರಾಧೀಶ್ವರ ಬೈರಾಗಿಗೆ". ಇಲ್ಲಿ ಬೈಯರಸಗೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಲೇಖಕನ ಪ್ರಮಾದದಿಂದ ಬೈರಾಗಿಗೆ ಎಂದು ಬಿದ್ದಿರಬಹುದೆಂದೂ ಗೇರಸೊಪ್ಪೆಯ ಬೈಯರಸ ಅಥವಾ ಹಿರಿಯ ಭೈರವ ಎಂಬರಾಜನು 1462 ರಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಕಾವ್ಯಸಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಿಜಯಸಂವತ್ಸರವು 1473 ಆಗಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದೆಂದೂ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಪಿ. ಮಂಗೇಶರಾಯರು ಬಿ. ಎ ಊಹಿಸುತ್ತಾರೆ(ಪಂಚಕಜ್ಜಾಯ160-161). ಆದರೆ ಈ ಊಹೆ ಸಮಂಜಸವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಕಾವ್ಯಸಾರಕರ್ತನು ನಗರ 46ನೆಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿವರ್ಣಿತನಾದ ವಾದಿವಿದ್ಯಾನಂದನೇ ಆಗಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಈತನು ಭೈರವರಾಜನ ಮಗನಾದ ಗುರುನೃಪಾಲನ (1522-1530)ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ "ಕರ್ಣಾಟಕ ದಕ್ಷುಕೃತಿಯಂ ವರ್ಣಿಸಿ ಜಸವಡೆದಂತೆ" ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ(II, 229)ಇವನ ಕಾಲವು 1473 ಆಗಿರಲಾರದು.

232 ಪುರಂದರದಾಸ. ಇವನ ತಂದೆ ವರದಪ್ಪನಾಯಕ, ಹೆಂಡತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಬಾಯಿ. ಈತನು 1480 ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನೆಂದೂ ವನಪರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸತ್ತನೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

260 ಆದಿತ್ಯಪುರಾಣ. ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಪದ್ಯ ಸಂಖ್ಯೆ 2774 ಎಂದಿದೆ.

274 26 ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿಗೆ ನಿರಂಜನಸಿದ್ಧ ಎಂಬ ಬಿರುದಿಲ್ಲ.

294, 5 4 ಕಂಪಿ ನಂಜಯ್ಯನು ಚೈತನ್ಯೇಶ್ವರವಿಜಯ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥ ವನ್ನು ಬರೆದಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಗುರುವಿನ ಚರಿತ್ರೆ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸೋಸಲೆ ರೇವಣಾರಾಧ್ಯನ(ಸು. 1623) ಸ್ತುತಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಕವಿಯ ಕಾಲವು ಸುಮಾರ 1650 ಆಗಬಹುದು.

301 ವಾದಿರಾಜನು ಭ್ರಮರಗೀತೆಯನ್ನೂ ಬರೆದಿರುವಂತೆ ತಿಳಿ ಯುತ್ತದೆ.

309 8 ಎಂದೂಅಟಿ'ಸದೆಬಿಡದೆನ್ನ ಕೃತಿ ಅಟಿ'ಸದೆಬಿಡದೆನ್ನ ಕೃತಿಎಂದೂ

349 18,19 ಘಂಪೇಂದ್ರ ಘಂಟೇಂದ್ರ(ಶಿವಾನುಭವ VI,64).

365 ಸೋಸಲೆ ರೇವಣಾಚಾರ್ಯನು ರುದ್ರಭಾರತಕ್ಕೆ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಬರೆದಿರುವಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

414 ಆದಿಯಪ್ಪನು ಧನ್ಯಕುಮಾರಚರಿತೆಯನ್ನು ಗೇರಸೊಪ್ಪೆಯ ಭೈರವರಾಜನ ಗುರುವಾದ ವೀರಸೇನನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳು ತ್ತಾನೆ. ಈ ಭೈರವರಾಜನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1462 ಆಗುವುದರಿಂದ ಆದಿ ಯಪ್ಪನ ಕಾಲವನ್ನು 1650 ರಿಂದ ಸುಮಾರು 1465 ಕ್ಕೆ ತರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವೀರಸೇನನ ಹೆಸರು ಮೂಡಬಿದರೆಯ ಹೊಸಬಸ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸುಮಾರು 1460 ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಒಂದು ಶಾಸನದ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯ ಹೆಸರೊಡನೆ ಬರುತ್ತದೆ—

ಧರೆಯೊಳಗಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿವಡೆಸೊಪ್ಪುವ ವೇಣುಪುರಾಂತರಾಳದೊಳ್ |
ಕರ ಚೆಲುವಾದ ಚಂದ್ರಜಿನಮಂದಿರದೊಳ್ ಪಿರಿದಪ್ಪ ಧರ್ಮಮಂ||
ವಿರಚಿಸಲುತ್ತರೋತ್ತರಸವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣಮಪ್ಪುದೆಂದು ಕಾಂ|

ವರಗುರುವೀರಸೇನಮುನಿ ಪೇಟಿಲಂ ಕೇಳ್ದನು ಭೈರವೇಶ್ವರಂ||
(ಪಂಚಕಜ್ಞಾಯ, 156,163)

420	3,7,9	ನೂಕ	ನೂಕ್ತ

441 ಸಾಸಲಯ್ಯನು ಇಂದುಶೇಖರಲೀಲೆ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ಬರೆದಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ; ಇದು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಡಿವಾಳದ ಶಿವಲಂಕಾರೇಶ್ವರನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು ಈ ಕವಿ ಸಾಸಲ ಚಿಕ್ಕಣಾರಾಧ್ಯನ ವಂಶಜನು. ಇವನ ತಂದೆ ಸೋಮಾರಾಧ್ಯ.

552 9 ಅಚ್ಚಾದ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕವಿಯುಹೆಸರು ಚೆನ್ನಬಸವ ಎಂದಿದೆ.

558	25-6	ನಮಗೆ ದೊರೆತ ಅಸಮಗ್ರ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ 2 ಸಂಧಿಗಳಿವೆ.	ಸಂಧಿ 3

Index to Authors and Works in Appendix VII and Errata.

7 ನೆಯ ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಗ್ರಂಥಶುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿರುವ ಕವಿಗಳ ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಗಳ ಅಕಾರಾದಿ ಸೂಚಿ.

ಹೆಸರು	ಪುಟ

Extracts from
Opinions on Volume I (Revised Edition) of the Karnataka Kavicharite or Lives of Kannada Poets, and on Sasana-padya-manjari.

The revised edition of Volume I of your Karnataka-Kavicharite is a vast improvement on the original. The Introduction is admirable, and I see that several criticisms have arisen regarding points in your work, of which you take notice. The inclusion of the inscription in the Bijapur Museum is interesting. I am very glad to hear that Volume III is near completion and hope soon to welcome a copy. The whole work will perpetuate your name as a benefactor to the Kannada speaking peoples.

Mr. B. Lewis Rice, C.I.E.

Let me offer you my hearty congratulations on the new edition of this most useful book; the reprinting shows that there is a real demand for good things in literature.

Dr. L. D. Barnett.

I am very glad you have already been able to issue this new edition, and to embody in it the fuller information your researches have brought to light, and your latest judgment on points still obscure.

When one recalls the state of our knowledge of Kanarese literature as recently as 50 years ago, when it consisted of a mass of material unclassified, mostly undated, by authors of whose personal history and times we knew nothing, and largely in manuscript form, difficult of access and difficult to read; and then turns to your volumes and finds a vast fund of information about each author, and all displayed luminously in chronological order, one cannot but be grateful for the splendid foundation that has thus been laid for

the studies of all future Kanarese scholars, Together with the historical knowledge also obtained of the same period, it enables us to follow in detail the development of the genius of the Kanarese people. For your very large contribution to this result we are deeply grateful.

Rev. E. P. Rice, B.A.

You have certainly added a good deal of information about the Vachana Literature in your new volume. In the preface you have referred to some comments made against you in certain newspapers of this part. When I read them, I felt very great pain as they were entirely undeserved. They should have applauded you for your work.

Mr P, G. Halkatti, B.A., LL B.

No scholar has devoted more zeal and ability to the study of ancient Kanarese literature and history than Rao Bahadur Narasimhacharya, and it is gratifying to see in the appearance of a second and enlarged edition of his admirable *Karnataka-Kavi-Charite* a proof that his labours have succeeded in arousing a fitting interest is this pleasant *hortus Musarum*. The work, as students of Kanarese know, gives what is known of the lives of the poets in their chronological order, with specimens of their verses, where time has spared them, beginning with Samantabhadra (*C.* 400); and this new edition has been enlarged by the addition of notices of about fifty more poets, chiefly composers of inscriptions, thus marking a notable advance.—*Journal of the Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland.*

The history of the Kannada language and the treasures of its literature are collected together in the volumes dealing with the Lives of Kannada poets. Great as has been the distinguished services of Mr. Narasimhachar in the cause of antiquarian research, especially in Southern India, his contributions to our stock of knowledge of the Kannada

language itself are still more great. It is gratifying to note that the "Lives" appears as a Mysore University Publication and its get-up leaves nothing to be desired.

Mythic Society Journal.

ತಾವು ಕರ್ಣಾಟಕ ಪ್ರಾಣಸ್ವರೂಪವಾದ ಬಹು ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದ ತಾಳವಾಲೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ತಾಮ್ರಶಿಲಾಲೇಖಗಳನ್ನೂ ಅತ್ಯಗಾಧಮಾನಸಿಕ, ಶಾರೀರಕಶ್ರಮಸಹಿಷ್ಣುತೆಯಿಂದ ಶೋಧಿಸಿ ಲೌಕಿಕ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ತತ್ವಜ್ಞರು ಮೆಚ್ಚಿ ಸಾನಂದಾಶ್ಚರ್ಯಪಡುವಂಥ ಸಾರತರವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನೇ ಸಾದರಿಗಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸರ್ವಾಂಗ ಸುಂದರವಾದ ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷಾಮಾತೆಯ ಸೀಮಂತ ರತ್ನದಂತೆ ಕನ್ನಡಿಗರ ಕರಭೂಷಣವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವಿರಿ. ತಾವು ೩೦ ವರುಷಗಳಿಂದಲೂ ಭಾಷಾಸೇವೆಗಾಗಿ ಶ್ರಮಪಡುತ್ತಿರುವುದು ಈಗಿನ ನಮ್ಮಂಥ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾನವಸೇವಕರಿಗೆ ಒಂದು ತರದ ನವಚೈತನ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕ ಮಾದರಿಯ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಮಹತ್ವಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿರುವ ತಮಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕರ್ಣಾಟಕನೂ ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ದಾವಣಗೆರೆ ನಿಶಾನಿಮಠದ ಶಾಂತವೀರಾರ್ಯರು.

ಒಟ್ಟಿನಮೇಲೆ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ಕರ್ಣಾಟಕ ಭಾಷಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅನೇಕ ಮುಖವಾಗಿ ನುಗ್ಗಿ ಭಾಷಾಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲವೂ ಕನ್ನಡಭಾಷೆಗೆ ಹಿಂದಣಿಂದಲೂ ಎಷ್ಟು ಗೌರವವು ದೊರಕಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಿಷಯವೂ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅಸಂಖ್ಯ ವಿಷಯಗಳ ತಿಳಿವಳಿಕೆಗೆ ಮೂಲ ಪುರುಷರು ತಾವೇ ಆಗಿರುತ್ತೀರೆಂದು ಹೇಳಲು ಅವ ಅಡ್ಡಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಮ್ಮನ್ನು "ಅಭಿನವ ಕನ್ನಡಸೀಮಾ ಪುರುಷ" ಎಂದು ಕನ್ನಡ ನಾಡೇ ಕೈಯೆತ್ತಿ ಸಾರಬಲ್ಲದು. ಇಂಥಾದ್ದರಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನಶಾಲಿಗಳಾದ ಜೇರಿಗೆ ಬಸವಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಸ್ತವನವನ್ನು ರಚಿಸಿರುವುದು ಯುಕ್ತವೇಸರಿ.

ಎತ್ತಗದ ಮಠದ ದೊಡ್ಡರಾಮಾರಾಧ್ಯರು.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಭಿಮಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು (ಕರ್ನಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆಯನ್ನು) ಅರಿಯದವರು ಯಾರೂ ಇರಲಾರರೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅತ್ಯುಕ್ತಿಯಾಗ

ಲಾರದು. ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ೧೪ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯವರೆಗಿನ ಕವಿಗಳ ಚರಿತ್ರೆ ಮಾತ್ರ ಇರುವುದು. ಈ ತಿದ್ದಿದ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೫೦ ಮಂದಿ ಹೊಸ ಕವಿಗಳನ್ನೂ, ಹಿಂದಣ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿರುವ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಮೈಸೂರು ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರಿಗೆ ಅಂಕಿತವಾಗಿರುವುದು ಗ್ರಂಥಕ್ಕೂ ಪ್ರಭುಗಳಿಗೂ ಭೂಷಣಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಭಾಷಾನಿಧಿಯನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಿ ಅಂದವಾದ ರೂಪಿನಿಂದ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಗರೆಲ್ಲರೂ ಮ|| ರಾ|| ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿರಬೇಕು.

ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ಪತ್ರಿಕೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಗಳು ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣವಾಗುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದುವೆಂದು ಕೇಳುವುದೇ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಶುಭ ಸಂಗತಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕವಿಚರಿತೆಯಂಥ ಪುಸ್ತಕವೂ ಎರಡನೆಯಸಾರಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಗರ ಕೈಸೇರುವುದೆಂಬ ವಿಷಯವು ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷಕರವಾಗಿದೆ. ಮ|| ರಾ|| ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರೂ, ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರೂ ಈಗ್ರಂಥರಚನೆಯಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಮಾಡಿರುವ ಉಪಕಾರವು ಅಷ್ಟಿಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳುವಹಾಗಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಬುದ್ಧಕರ್ಣಾಟಕ.

ಇದು ಎಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದೀಚೆಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಕನ್ನಡಭಾಷಾ ಸೇವೆಯನ್ನುಮಾಡಿ ಕೀರ್ತಿಶೇಷರಾದ ಅನೇಕ ಕವಿಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ರತ್ನವಾಗಿದೆ. ಈ ರತ್ನಕ್ಕೆ ಗಣಿಯು ಪ್ರಾಕ್ತನವಿಮರ್ಶವಿಚಕ್ಷಣ ರಾವ್ ಬಹದ್ದೂರ್ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರವರು, ಎಂ.ಎ.,.ಎಂ.ಆರ್.ಎಎಸ್. ಈ ಮಹನೀಯರು ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆದು ಕನ್ನಡನಾಡಿಗೆ ಅನುಪಮವಾದ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಚಿರಋಣಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆಂದರೂ ಕವಿಗಳ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಈರೀತಿಯಾಗಿ ಪರಿಶೋಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಕರ್ಣಾಟಕ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಪಂಗ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಆದ್ಯ ಗುರುವೆಂದರೂ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗದೆಂದು ನಮ್ಮ ನಂಬಿಕೆ. ನಾಲ್ಕಾರು ಕವಿಗಳ ಅನುಕ್ತ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಪೂರ್ವಾಪರ ಸಂಬಂಧ ಸಂಯೋಜನೆಯಿಂದ ಬರೆಯುವುದೂ ಎಷ್ಟೋ ಶ್ರಮಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ತೋರುತ್ತೆ. ಹೀಗಿರು

ವಾಗ ೨೦೦, ೩೦೦ ಕವಿಗಳ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಬರೆದಿರಬೇಕಾದರೆ ಈ ವಿದ್ಯಾನಿಧಿಗಳು ಎಷ್ಟು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನೋಡಿರಬೇಕು ? ತಮ್ಮ ಮೇಧಾ ಶಕ್ತಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಶ್ರಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರಬೇಕು ? ಎಂಬೀ ವಿಚಾರವನ್ನು "ಬಲ್ಲವರೇ ಬಲ್ಲರು ಬೆಲ್ಲದ ಸವಿಯ" ಎಂಬ ನಾಣ್ಣುಡಿಯಂತೆ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಪಟ್ಟವರಿಗೇ ಗೊತ್ತು. ಇದು ಒಂದನೆಯ ಸಂಪುಟದ ಮಾತು.

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣಕ್ಕಿಂತ ಇದರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೫೦ ಕವಿಚರಿತ್ರೆಗಳೂ ಸುಮಾರು ೮೦ ಗ್ರಂಥವಿಮರ್ಶೆಗಳೂ ೭೬ ಪುಟಗಳೂ ೨೩, ೨೩ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಪೀಠಿಕೆಗಳೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ಈ ಪೀಠಿಕೆಯು ವಿದ್ವತ್ತ್ವಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಗಿದ್ದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಪರಿಶೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರವರು ಯಾವ ಮತಪಕ್ಷಪಾತವೂ ಇಲ್ಲದೆ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅನ್ಯೂನಾನತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ಅನೇಕ ನಿದರ್ಶನಗಳಿಂದ ನಾವು ಸಿದ್ಧಮಾಡಬಲ್ಲೆವಾದರೂ ಇಲ್ಲಿ ನಮಗವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಈ "ವಿಶ್ವಬಂಧು" ವು ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕವನು. ಕವಿಚರಿತ್ರಕಾರರು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತದಿಂದ ಲೋಕಸೇವೆಯನ್ನು ಬಹಳ ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಮಾಡಿರುವರಾದರೂ ಕೆಲವರು "ಕವಿಚರಿತ್ರಕಾರರು ಮತ ಪಕ್ಷಪಾತದಿಂದ ವಿಷವನ್ನು ಕಾರಿರುವರು " ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಪುಸ್ತಕದ ಪೀಠಿಕೆಯಿಂದ ತಿಳಿದು ನಮಗೆ ವಿಷಾದವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತು ನಮಗೆ ಹಿತಕರವಾದ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕವಿಚರಿತ್ರಕಾರರು ರಾತ್ರಿ ಹಗಲು ಶ್ರಮವಹಿಸಿ ಮಾಡಿದುದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗಿದೇ ಬಹುಮಾನ ?

ವಿಶ್ವಬಂಧು.

ಕನ್ನಡಿಗರ ಪೂರ್ವ ವೃತ್ತವೇನು ? ಅವರ ವಾಙ್ಮಯವೇನು ? ಅವರ ಸ್ವಭಾವ ವಿಶೇಷಗಳಾವವು ? ಜಾಗ್ರತಿಯು ಆವ ದಾರಿಯಿಂದ ಆದೀತು? ಎಂಬೀ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತವಾದದ್ದೂ, ಕನ್ನಡಿಗರ ಅಗಾಧ ಸಂಗತಿಗಳ ಆಗರವಾದದ್ದೂ ಈ ಕವಿಚರಿತೆಯೆಂಬ ಗ್ರಂಥವೇ. ಪ್ರಾಕ್ತನ ವಿಮರ್ಶನಾವಿಚಕ್ಷಣ ರಾವಬಹದ್ದೂರ್ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಇಂಥ ಅಮೌಲ್ಯ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದು ಕನ್ನಡಿಗರಮೇಲೆ ಅನಂತಾನಂತ ಉಪಕಾರಗಳನ್ನು

ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದ್ವಿತೀಯ ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಕವಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಶೋಧನವಾಗಿ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಸಾಲದು.

ಕರ್ಮವೀರ.

Sasana-padya-manjari.

It is very nicely printed and got up. The arrangement too is very good and an aid to convenient use. The work cannot fail to be a great help to all students of the language. And being arranged chronologically, it serves as a guide to the development of the older and later details of composition. It is not only of literary but also of historical value, and I am glad such good use has been made of the inscriptions.

Mr. B. Lewis Rice, C.I.E.

It is a happy idea to have an anthology of verses from inscriptions, as it gives us an index of the general level of culture and literary taste in the best period.

Dr. L. D. Barnett

The chronological arrangement of the extracts throws light not only on the growth of the Kannada language and the transformations of words in course of time, but also on several of the social and other institutions and practices as they existed at the various periods to which the extracts relate. You have by your researches rendered lasting service to the Karnataka country and thereby entitled yourself to the gratitude of the existing generation as well as of posterity.

Rao Bahadur M. Shama Rao, M.A.

It is an excellent book to the reader, but what a deal of labour it must have meant to you! All honour to you for the great and enduring services you have been continuously rendering not only to Mysore but to Indian scholarship generally.—*Mr. C. Hayavadana Rao, B.A., B.T.*

In *Sasana-padya-manjari* Rao Bahadur Narasimhacharya has collected a neat anthology of 1456 verses selected from 283 anonymous Kanarese inscriptions in Mysore and Bombay, with an appendix of short notes on points of lexical and grammatical difficulty. Though there is a certain sameness of theme in many of the verses, they all have literary merit, and the student of Kannada poetry will find in them a rich mine of manifold examples of poetic diction.

Journal of the Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland

Each inscription is introduced with a brief note regarding the subject-matter, the date and the ruler at the time. The total number of stanzas extracted is 1456. The trouble involved in collecting, sifting and arranging these and in giving notes for enabling the reader to understand them must have been indeed immense and the Kannada-speaking public are greatful to Mr. Narasimhachar for all these. The 'Manjari' is excellently got up and it is a treasure to students of history and to lovers of Kannada.

Mythic Society Journal.

ಇದರಲ್ಲಿ ಶಾಸನಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ೧೪೫೬ ಪದ್ಯಗಳು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವವು; ಮತ್ತು ಕ್ರಮವಾಗಿಯೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗುವಂತೆಯೂ ಶಾಸನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ, ಆ ಆ ಶಾಸನಗಳು ಹುಟ್ಟಿರುವ ಕಾಲ, ಆಗಿನ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿಚಾರಗಳು, ಸೂಚಿಲ್ಪಟ್ಟಿರುವವು ಪುಸ್ತಕದ ಉಪಯುಕ್ತತೆಗೆ ಗೌರವಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರ ಅಂಕಿತವಾಗಿರುವುದು ಇದರ ಘನತೆಗೆ ಒಪ್ಪುವಂತಿದೆ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರವರು ಅವಿಶ್ರಾಂತವಾಗಿ ಇರುಳು ಹಗಲೆನ್ನದೆ ದೇಶಕ್ಕೂ ಭಾಷೆಗೂ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವುದು, ಅವರು ಮಾಡಿರುವ ಅಮೋಘ ಅಸದೃಶ ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯಗಳೇ ಸರ್ವತೋಮುಖವಾಗಿ ಆಬಾಲವೃದ್ಧರ ಬಾಯಿಂದಲೂ ಉದ್ಘೋಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವದರಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಟ್ಟು ಓದು[illegible] ಮೊದಲಿಂದಲೂ ನಡೆದುಬಂದಿರುವ ಆ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಿದ ಆಚಾರ ಪದ್ಧತಿ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮಗಳ, ಜನರ ವೇಷ ಭಾಷೆಗಳ, ಆಗಿನ ರಾಜಕೀಯ ವಿಚಾರಗಳ, ಪ್ರಜೆಗಳ ನಡೆನುಡಿಗಳ ರೂಢಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದಲ್ಲದೆ,

ಆಗಳಿನವರಿಗೆ ತನ್ನ ದೇಶಭಾಷೆ ಮತಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಅಸದೃಶ ಪ್ರೇಮಭಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧೆ ನಿಷ್ಠೆಗಳು ಸ್ವಲ್ಪವಷ್ಟಿಗಾದರೂ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದೊಂದು ಆಣಿಗೆಯವಾದ ಅನುಭವವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುವೆಂದು ನಮಗೆ ಭರವಸೆಯುಂಟು. ಆದುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಅಕ್ಷರಸ್ಥಳಾದ ಮಹಿಳೆಯೂ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ದೇಶಭಕ್ತನಾದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡಬೇಕೆಂದು ನಾವು ನಮ್ರಭಾವದಿಂದ ನಮ್ಮ ಸೋದರೀ ಸೋದರರಲ್ಲಿ ಬಿನ್ನವಿಸುವೆವು.

ಸನ್ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ

ಶಾಸನ ಪದ್ಯಮಂಜರಿಯ ಕರ್ತರನ್ನು ಕುರಿತು ನಾವು ಪರಿಚಯವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುವುದೆಂದರೆ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನನ್ನು ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ದೀವಿಗೆಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಮುಂಬಯಿಯೊಳಗಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ೫೬ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಕ ೧೫ ರಾಜಮನೆತನಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ, ೨೮೪ ಶಾಸನಗಳಿಂದ ೧೪೩೩ ಪದ್ಯಗಳು ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದ—ಅರ್ಥವಾಗದ ಎಷ್ಟೋ ಶಬ್ದಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರವರು ಇಂತಹ ಸುಮಾರು ೨೫೦೦ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬರೆದು ಟಿಪ್ಪಣಿಯೊಂದನ್ನು ಕೊನೆಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡಿಗರೆಲ್ಲರೂ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಓದಲೇಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಮತ. ಇದನ್ನೋದಿದೊಡನೆ ನಮ್ಮ ಮನೋದೇವತೆಯಾದರೋ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕುರಿತು

ಕಲ್ಲು ಕಲ್ಲೆಂದೆಂಬ ಕಲ್ಲದರಕಲ್ಲೆದೆಯ ಕರಗಿಸಲು ಬಂದ ನೀಸು ।
ಎಲ್ಲ ಬಲ್ಲರ ಬಲಿತ ಮೆಲ್ಲೆದೆಯ ನಲ್ಮುಗುಳ ನರಳಿಸಲು ಬಂದ ಭಾನು ॥

ಎಂದು ಹಾಡಿಬಿಟ್ಟಳು. ಇವಳ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಗುಂಗಾಗಿ ಹೋದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀಮಾನ್ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಕನ್ನಡಿಗರಮೇಲೆ ಮಾಡಿದ ಮಹೋಪಕಾರವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗರಿಕೆಪಡಿಸುವೆವು.

ನವೀನಭಾರತ
